Alexander

In hoc volumine ɀtinent libri medicine v3 isti
Alexander de medicinalibus ɀtinens 3 libros deficit in prim^m primi
Colligeth Averrois ɀtinens septem libros
Compendium medicine practice approbate
De preseruatione a pestilencia tractatus bonus cum receptis et ɀsilijs diuersis
De graduatione et proportione medicinarum

775

Alexandri Trallianj lib. Medicinales

N. Inv. 775.

Liber collegij

Sopimentum est exaltatis
oris ex calidis vaporibus
ascendentibus a stomaco
fiat trochisci barbutti
et misce[illegible] aceto et
fiat guegay. vel
ablutio cum bombace
coptio est

Ad ovum assatum per medium
scissum calidum a testa exce/
rtatum butiro implatum et
cum umbilico impositum
ventre solvit

In hoc volumine gtment libri medicine v3 isti
Alexander de medicinalibus gtinens 3 libros deficit in p^m prim
Colligeth averrois gtinens septem libros
Compendium medicine practice approbate
De pseruatione a pestilencia tractatus bonus cum receptis et gsl
De graduatione et pportione medicinarum

Alexandri Itralliani lib. Medicinales

Liber colleget

ta sunt signis in omni contemplatione passionum sed et totius corporis naturam si
plectione vel aut non et que precesserunt omnia sunt considerenda *Signa si ex sanguine fiat capitis*
Si enim dolor capitis cum pulsu sentitur manifestum sit *fiat dolor*
tibi quia ex flatu aliquo hoc contingit capitis doloris passio *Signa si ex ventositate fiat capitis dolor*
Quod si sola tensio sentitur sine gravedine et pulsu manifestum est ven *Signa si ex gravedine humorum fiat*
tositate spiritus fieri magis quam doloris ~~si ex ventositate fiat capitis dolor~~
Si autem nichil sit horum mordicatio aut sola fiat scias hunc dolorem quia ex a
cedine colerici efficitur humoris *Signa si ex* ~~acredine~~ *fiat* *calore fiat 38*
Si autem ex hiis que dicta sunt signis nichil horum fuit ex quo generetur capitis
dolor sensibilitas autem caloris fiat in capite et natura videatur esse calido
ris temperantie vel que precesserunt calida extiterunt extimari oportet magis distempe
rantiam calidam esse ab inferioribus partibus ad superiora quasi cum ventosa superflui
trahunt humores et sic repleto capite dolores ~~Signa si ex calore fiat~~ *Curatio cephalee 39*

Hiis enim premissis que necessaria sunt adiutoria in diuturnis passionibus capitis sunt
permanda Si enim ex plenitudine fiat humorum totius corporis primo evacua
tio est adhibenda aut per flobotomiam aut catarticum Si autem non totum sine corpus ple
torice sed solo magis capite tibi videatur tamen esse repleto vel ad ductis inse humoribus
ibidem retentis ledatur huic ergo neque flebotomus neque catarticum adhibendum est sed
ex precedentibus corporis contemplatione fieri oportet ut ipse plus qui patitur regimen bonus loci
Si vero si quidem infectos ibidem humores frigidos extimaveris et seu calidos adductos
sive per imbecillitatem capitis ibidem in posita generatur confortari oportet eum fomenta
tionibus de oleis dulcibus aut herbis in aqua coctis et non satis calidis sed robor
antibus ut confortare valeant capud quale est omotribe oleum vel oleum rosarum
tum addendi sunt cum sibi ~~cele~~ aut serpillum aut menta *(aut vela ut stilla)* vel procedente aut
tempore calidiora quedam admiscenda sunt id est aut sisimbrium *(i. menta)* aut pulegium aut
folia lauri aut calamenti Talia ergo oportet et hiis similia adhiberi et maxime
in hyeme et si nimia videatur continere distemperantia frigida et insulti glutinosi humo
res et pinguedines satis et enim per hec digerunt insiti humores et confortatur
caput ut postmodum non infirmando possit a se supervenientes expellere humores
Si vero enim locus attrahit humorem caliditatem quamquam vero non sed debilitate id est rarefac
tione quibus solet hoc esse alia latitudo Sepius enim alterum est id est et calidus et debile
et tunc non tantum caliditate attrahit quantum debilitate quibus sicud oppositum est expellere
Sepius enim alter altero calidior est qui non potest eum expellere sed per imbecillitatem repletur
quoniam suscepit magis quam trahat Sic enim oportet agere quando frigidi humores capud replent
Si autem calidi humores et colerici fiunt embrocas de oleo calido adhibebis et
ex papavere et rosis aqua coctis apozimata permixta embrocabis et ea que pau
latim digerant admiscebis id est cele folia et serpilli aut camomille herbe aut oleum
camomillorum et laveat balneo temperato id est tepido et laveat capud aut de succo ptisane
aut cum talis ordeo tepida aqua irrigetur Calida enim satis aqua et fervens ad hoc
nichil iuvat sed magis ledit eos et tamen convenit Etiam aut qui evenit fervor
caloris non est aliter Tunc et melius modicum admisce simul cum in talis ordeo
Nam omnia calida *(i. inimica)* inimice sunt eis sive sanguinata sunt sive apposita tisani Sub
fomentationibus enim et balneorum adiutoriis magis excitantur vel digerunt colera

Si ex replecione humorum fiat dolor capitis
Si in toto corpore pletorico

ex norcoticis causa generat
i. ferra eius
palabasis
Quis dolor capitis vertatur seu fiat de calida seu frigida debile cuius causa

Debile est caput quando aut hiis huius ad se non retinere quamquam potius debilitate sua non possit expellere huius in se plus ad se

Curatio cephalee

Curatio si ex colera huius fiat dolor

unguento calida et dissoluta

P

humores non minuant namque si satis sicca sunt aut calida que adhibentur inpurgaut cum magis sub his quam ad digestionem perveniant. In quibus autem purgues sunt humores et non satis calidi. Vulneri ergo fuacio non de subito perveniat. Ad ea que diaforesim faciunt mitiganda est cura magis materia per mediocres mundatores et balnea et sic ad ea veniendum que amplius diaforetica sunt fortiter et que subtiliare valeat adhibenda sunt adiutoria qualia sunt de nitro et sapone composita declinante autem passione et fricatione oportet adhiberi capiti et magis in balneo cum sabanis abluatur. f capillis et hoc iste non est littera sed pictura sonat. tu obtarnutatorium et ad sternutationes et sic adiutoria adhibenda sunt primo quidam simplicia post ea aut fortiora. Ea autem non facilius inveniuntur volenti conficere subnectam pauca confectiones habet aut scriptura sic. **Ad capitis purgacionem urino i capitis purgacio**

Hiere ℥ i salis amoniaci ℥ iii electi ℥ iii aloes ℥ i tritis cum ieiunis succo solini storidum aut alium penitus aut capitis idonee tenere hanc spissitudinem teponens aut medicamine in parte cornea. Cum opus sunt in unguento intelligentes nares et inbibes ut ad se trahat sponsam ipse cum p[illegible] non solum eos qui habent [illegible] capitis dolorem iuvat sed et qui oculorum infusione de capitis humectatione paciuntur et epilenticis magnifice deducit cum corpore forti humores seu glutinosi sint in cerebro et ibi pingues vel spissi contineantur. Est autem et alius de ciclamine pirinus nichil decior hoc quod ciclaminis succi ℥ i nitri ℥ ß si autem pinnio clarius inseris ad hunc melior erit. Utens autem et isto hoc modo tere ea diligenter et sic penna aut calamum in naribus sufflans inbibes vel ad se trahat sponsam et post hec sinum faciat oportet. Deinde item sinum et sputare faciens quia se in ore collegerint humores hoc enim sine molestia fiet et nichil decior est.

De coitus ad capitis dolorem cum calefactio duo domus plura

Utere autem epithimatibus in capite, sed et unctionibus in diutinis passionibus que aperire et digerere valeant humores ex quibus est optimum et hoc sepius experimentatum habemus. Hec autem scriptura hec epithima ad diutinos capitis dolores quod si oleum irinum peucedani castorei ana ℥ i lauri baccis ℥ ii rute foliis ℥ iii conficias autem cum oleo cerato et veteris, cum eius radis caput et super ponens pro totum caput. Et si perceperimus super venientem ingentem dolorem ita ut nec ferre possit. Hiis super tristo hoc qui simul et mitigare dolorem et vitorpare possit qui est peucedani ℥ vi opii mitonis ℥ ii aut insquami ℥ i mire stanonce ana ℥ ii aceti quod sufficiat facies trociscos eo minimo dolore. Pungens capitis illos ergo his oportet uti quibus ex pingui et spisso humore aut cospins ventositate dolores generantur. **Cura quando ex distempancia qualitatis dolores sunt plura**

Si autem ex equalitate caloris dolores fiant tunc oportet adhiberi que in dolore ex colico humore expeditur dupro absque flotomo aut catartico. Cum vero si ex constrictione ventris generat generatio aliqua capitis dolor, oportet festinare deduci ventrem cibis et que paulatim purgare possint. Sunt ad hec quippe multa. Inprimis que sales accipiunt. Si quedam de glutinosis et spissis humoribus constringat vite dabis ex hac confectione qui est salis amoniaci ℥ ii piperis ℥ i dabis autem in ovo aut in ptisana. Ut [illegible] si autem flatus humor ideo est utens catartico quod calam purget. Cum vero est salis gemmis scripi sit. Ad eam que vanant adhibenda sunt medicamenta non ipsa sola tum adhiberi debent sed et ea que generare sunt capillos admisceri oportet.

Vide in se folia post et invenies notandum in littera A 4 innocens sine recepte et totum sequitur ℥ iii piperis euforbii ana ℥ ii [illegible]

Marginalia (left): pung est qui d. estamie

Quit nigella hic loco dicenda est radix tuu... [illegible]

Nond q oes mi[illegible] lapacia h lapat [illegible] possit

Nond q oes mi[illegible] lapacia [illegible] possit

℥ i euforbii ℥ i dabis [illegible] sal amoniac et sal gemme et sal nitri [illegible]

Marginalia (right): ymmj

hic deficit una [illegible]

Diminuit et ea que rarefaciunt et cutem corroborare possunt et condensi condensant pau-
latim superfluentes adiuvanda sunt. Primum tamen inunguenda est calidiorem zonis ut nutriri
possint capilli ... et cacaticem zonis ut nutriri possint propter consistentem calorem
cutem propter constringendam cutem cacaticem. Multa enim sunt medicamenta
simplicia ... ex quibus laudanum et cytinon .i. ...
oleum et ... et ... sunt quippe et ... pro ... quamplurima qua-
lia sunt ... et ... altiorum capsia ... sinapis et alia plurima
his similia quibus omnibus vel illinari fortioribus quippe medicaminibus con-
firmantur capilli. Debilioribus vero retinentur. Si autem per purgationem capitis superfluis
distractis humoribus fluxus capillorum fiat quemadmodum ... contingit
nichil aliud oportet fieri quam solo bono ... ministrato ... mutatur per que
recuperatis membris capilli suo ordine nascantur. Hec scientes dicere oportet ad una-
quamque passionem competentia adiutoria. Quia enim et quamplurima sunt scripta ad
fluxus capillorum. Nunc ergo nos ... probabilia et ... vel ... et
fluxus capillorum. Sunt ergo nos scimus ... vobis fideliter tradimus cum quibusdam ...
... et hec eadem ... nobis fideliter tradimus cum quibusdam in ...
tatis ... Sic fieri ad rarefactos poros
... composita medicamenta ... laudant ... fieri ad rarefactos poros
... cutem ... medicamine ... quod hoc modo fit. Lada-
vel condensatam cutem delatine medicamine confectum quod hoc modo fit. Lada-
num autem infusum in vino sit postea teres cum paulatim admiscebis oleum mirti-
num et ... vino vobi fuerat infusum donec mellis habeat spissitudinem et hoc ungat
caput antequam vel lavat vel post quam laverit. Melius autem est si politricum
... Quedam autem ... laudani a-
mistaeas quod aliqui ... Quod si tempus hiemis fuerit et
miscebis cum mirtino oleo et inunges. Quod si tempus hiemis fuerit et
... capitis ... aliquantulum per partem que calefaciunt et que potu-
sia nata sit capitis ... aliquantulum per partem que calefaciunt et que potu
et aromatica sunt medicamenta addantur qualia sunt spica nardi modicum aut
caprum aut aliquid aliud quod subtiliare valeat et bonum odorem reddat. Omne
... flos tritus cum oleo et illitus benefacit. Hec eadem et nigros facit
capillos. Item ... orthon cum radicibus suis ... et teritur pulicem
... et conquassabis subtiliter et sic ... oleo ... ad pinguedinem mellis per
... unges capud. Medicamen vero in vase ... repones et cum opus fuerit cum oleo
... Expurimentatum est valde. **Ad capillos cadentes et calvos ...**

Ut non cadant capilli et ne furfures nascantur. Calcanto absinthio
... artemisia ana ... adianto mirta nigra gallis asiams ana ... et ...
hec in oleo infundes diebus ... colabis et utaris. **Ad capillos addendos**

Adipe ursino ... laudano oleo ... mirtice equalia
... amplius sit cum laudani teres ad mellis spissitudinem et inde unges.
Item si capilli non fluant sed alii nascantur et quam stant ... opus
... incidant et misceant oleo et ungantur capilli ... non faciem
tangant. Item ... instillabis et cum aqua illinies. De hoc est ...
... capillos nasci inunges ... maxime autem in ... Item ad eos qui
calvi fiunt ut capilli non cadant laudano ... artemisia ... adianto
capsia adipe ... ana ... oleo mirtino ... in vino ... totas
in sitta ... tundes adipem ... remittes et colabis et sic omnia cum
oleo et vino miscebis et ... Item ut capilli ... renascantur

sica folia postulabis et cum aqua catapla in pones subtus cum pris ungues
olo Item quod condensat cutem et capillos hijs qui talem fiunt ladano
ʒ iii arthemisia ʒ ii adianto cassia adipe ursino tauri ʒ i olo mirtino
quod sufficiat et vino similiter capilli proficiunt si post lavacionem capitis
hac misce fiunt unctione oli ciprini ʒ viii ʒ iii oli nardini ʒ et hijs omnibus
mixtis et agitatis utantur **Ad capillos ut crescant vini**
Styrace coptico ʒ viii stirace ytalico ʒ viii ossibus dactillorum ustis ʒ iii
fistuborrados ʒ ii oli mirtici ʒ ii malabatro ʒ ii nardo ʒ i misceb[is]
et poteris ungentum mirabile ad capillos storace ladano pulegio ana i adianto
ana ʒ mirre ʒ x vi ally ʒ i olo bono ʒ ii Trociscus qui est ad capillos crescen
dos storacis amomi ana ladani et cassie ʒ i ana rosis siccis et ungulatis lib i
sicca quedam tundes tota cum storace infundens vino per dies xv et in mor
tario teres et supinittes pulverem et facies trociscos et sicca in umbra et cum
opus fuerit cum vino mirtici et olo mirtici unges caput et max ad cute
Ad capillos nigros faciendos vo
Ostendimus eciam sepius abamicis ut nigros faciamus capillos et maxime a potentibus et regibus sed dum eciam ut fla
uos et albos Necesse est ergo ut de hijs dicamus aliqua Quia deo cum non satis
eos qui caput habent naturaliter frigidum frequenter de hijs ungi Stiptica enim sunt
haec omnia et austera et densativa habentia virtutem propter quod utilissima est
aliqua que subtiliant et paulatim calefaciunt in hijs que tingere possunt
ad interiora que descendunt in profundum et magis ea que ingrossant capil
los et ideo si addant que leniter calefaciunt numquam ledere poterunt Convenit autem
per dies iii ante quam adhibi medicinam Item si per singulos dies adhibeatur
multo magis periculum incurrunt ita ut maxime catarrizant et pipleumo
nici aut apoplectici fiant et quandoque moriantur Melius est ergo ut non in hijs
tangis incidant malis Removenda est enim frequens in unctio Item probatum
Gall asianus atarta squama ferri calcantos stiptica equalia pondera et capietis
infundes in urina puerili i quod habet rubor sed pone quinsteri nulli quadie et sic
oleo misceris omnia capillos unges et ligabis suppositum linthio capiti diebus
tribus Item aliud euphoristeon mitto unidum cum corticibus ʒ iii primus
ʒ vi vino nigro ℔ iii omnia simul coques vsque ad tercias revertantur quod re
manebis colabis cui ad miscebis oli ad mirtini ℔ i utens autem per singulos
dies hoc enim et conservat capillos et denigrat Item aliud operans multum
quo usus est seleucus rex vino nigro vetusto hemmam i nuces i nasc
plumbeo et rasura plumbi ʒ ii et permittes infundi diebus xx et super
fundens olum maxime quidem primum sive autem minus cotilas duas
et sic combibatis pars ueteris facit hoc magis admirab[ile]
Item aliud satis magnum gallas asianas tostas olo terens cataplasma capiti
super ponas nocte et die et post hoc singens delecto lavabis aqua frigida
bonum enim satis Item aliud non solum nigros sed et rubeos et flavos / et albos
volunt habere et cognoscunt nos intendimus potentes omni ista facere Ista re
facere Necesse est ergo et de hijs dicere **Ad rubeos nigredos et flauos faciendos**
Atrapiceus mirre Item iouam et olo spanici Item una et res diligenter
et facies admelles spissitudinem permixtum et caput unges et sic
stat nocte et die et tunc lauare iube Item aliud lupinus amaris tundis
cum aqua et illinies Item litargiro ʒ iii galleris ʒ iii anbesto ʒ vi

aqua resolvens ad mellis crassitudinem et inunges. Accipiens autem bletarum
folia coques et ex ea aqua lavabis caput. **Ut capillos nigros flavos facias**

Capillos nigros flavos facies si feces vini liquidas ad mellis spissitudinem
accipias et facies ad spissitudinem croci. Inunges autem quod volumus et fla
vos facies capillos. Cum folia infundes in suco strutii et urine infusione illa

Stipterie ʒ vi sandaracę ʒ vi croci ʒ ii herbe rubee ʒ viii gutte prime
ʒ iiii coque [illegible] herba concussa ut remaneat ℥ ii cola
bis et tere sandaracam et stipteriam et crocum cum supradicto humore misces et sic
mittes in sole [illegible]. Cum autem opus fuerit cataplasmabis et post hec lava
bis in aqua ubi coxeris fenugrecum, ordeum et ciminum aqua tepida ante in
fundes quantum sufficiat mittes et de sapone quantum habundet. Item aliud
bonum [illegible] erit cinnamomi, galle asianus ʒ vi [illegible] ʒ ii rubee ʒ ii politrici
[illegible] absinthii, [illegible] lupini macerati [illegible] cum omnia quedam comminuens
pones in vaso vitreo cum aque ℥ [illegible] et dimittes ut se infundat diebus
[illegible] et agitans bis in die. Cum opus fuerit tolles quod sufficit et spongia infu
sa fricabis capillos et cum infuderis bene dimittes ut se imbibant. Cum
autem siccati fuerint lavabis eum cum aqua et sapone. **Ad capillos albos faciendos**

Flosmi albi flore usto et macerato infusi pone capillos. Aliud. Flosmum
semen ʒ i stipterie ʒ i tindes rasam corticis ʒ i tindes et miscebis
[illegible] tauro collis ʒ iiii et urinis. Thimasceos est ut simpliciter dicta velut fur
fure scimille in capite surgentes aliquibus et in toto surgunt corpore sine ali
qua ulceratione, quia plurime. Propter quod furfuride nuncupantur. Fit autem
passio ista ex catochimia aliqua in capite aut ex flegmate salso aut ex
colerico aut melancolico humore aut ex fatigatione siquidem sicut et in omnibus
cronicis passionibus universalem ergo totius debebis facere curam et sic localem ad
hibere medicationem. Et nunc si nulla sit corporis superfluitas que indigeat sanguinis
detractione aut humorum purgatione localem adhibebis curationem et que ab anti
quis vel a nobis inventa sunt adiutoria. Thimoleam aut infundes aqua
et sic [illegible] bletę furfurum et inunges et permittes ut siccet et post la
vabis et cum laveris teres blanum cum vino et oleo et inunges et sic nomi
simo staphisagria cum oleo [illegible] perunges vel staphisagriam [illegible]
res aut phitiriasis de salmoria lavabis aut ex aqua ut lupini fiunt
[illegible] hoc cum [illegible] nullam habeo. **Ad pediculos et lendines**

Argenti vivi sandaracę staphisagrie ana ʒ i et oleo mirtino perunge. Item staphi
sagrie ʒ i sandaracę ʒ i cum oleo et aceto coqueres et omne corpus perunges
sic autem [illegible] et mirrum cum oleo facit

Psydracia quedam sunt parvuli tuberculi similes flectene sed paulo duriores
et sub albidi et acuti fiunt ex quibus illud quod exprimitur glutinosum est et
sunt suppositi cuti. Exanthemia autem in summa cute sunt ulcera est subrubra
et aspera similis his pustulis que [illegible] vel sudore nascuntur utraque
quippe curantur subiecto medicamine litargiri ʒ ii rute viridis foliis siccę
stiptice simul [illegible] ana ʒ ii aceto et olei mirtini quod sufficiat et illinies
loca. Utaris autem illo magis ad [illegible] et impetiginosis. Item ad eas que
in capite fiunt stafisagria [illegible] rutam et stipteriam teres cum melle et illinies
capite sanato cum radices. Si autem cutis a capite recesserit olive foliis coctis

cum melle tritis cataplasmatis Item spume argenti et ceruse ana ʒ i sulphuris
vivi ʒ i cerotum murtice superimitte et cura **Ad ulcera capitis spissa et rubea**
Amite radices capud et aqua frigida et intro lavabis et sit postea sulphure
vivo cum spuma urine veteris Item aliud Melancia cum aceto a[…]
[…] vel melancia **De acrore signum xviii**

Acora passio est in ipsa cute capitis facta parva foramina habens ex quibus
effluit humor quod ycora greci vocant unde et ipsa passio acora appellatur
quod nos talem dicimus Et autem quod defluit aut colericum aut melancolicum
aut flegmaticum cognosci vero oportet passionis speciem et qualitatem et
hoc maxime curacio est adhibenda Colericus ergo habundans humor sub
tilior appareat et sub colerico colore Si autem non fuerit subtilis et pinguis et
glutinosus flegmaticus humor salsus augmentatus facit acoras Si
autem nichil horum fuerit et appareant loca ex quibus fluit humor humora magis
et sicca super eminencia cuti et constricta ut nichil ex ipsis defluat autem
[…] aut modicum sicca melancolicum est hic qui facit acoras Certum autem et
[…] aut modicum siccas melancolicum est […] qui facit acoras Certum autem et
que possent prestare cause seu [specialia] egrotantis et etas sive gustus Gustus
igitur si amarus fuerit colericus humor est Si autem salsus flegma salsum Si ac
erosus melancolicus Sed et tactu cognosci potest qualis est humor calidior
enim si sibi locus appareat colericus inest humor Si autem frigidior flaticus minus
aut frigidus melancolicus inest humor **Curatio acorarum xviii**

Curari autem oportet similiter quoniam qui habent allopicias passiones sempre
si pletorici fuerint et cacochimi totum corpus prius oportet et sic post
ea localis est adhibenda curatio sine aliqua dilatacione Sciri autem oportet
quia et sycon passio similis est acoris magnitudine sola differens foramina
autem in se fluit humore similia sunt favis mellis unde et sycion no[men]
accepit ab antiquis Nam que vocantur acora non videntur foramina ex quibus
humor defluit hec autem omnia de acoris exposuisse sufficiat Nam ad hoc que
ad lopicias dicta sunt composuimus tibi sufficit Sed quia multa sunt in ipsa
passio sit Sunt autem fortiora aliqua et mitiora medicamina quedam autem
diaforesim faciunt et cum apocrustica sunt Remedium vero imperatum habet
virtutem hec autem primum ad acoras est admirandum quod sit litargiri ʒ xx
olei mirtini calidi vini ʒ xx aceti cimina i terris facta diligenter
cum aceto et sic postea superimmittes olim et poteris **De cephalargia**

Capitis dolor sinthoma est i accidens habet multas causas ex quibus
generantur dolores et cum sequens sub aliqua qualitate sola efficitur Contin
git et ex plenitudine et contrariis rebus Et ut simpliciter dicam sive
pro catarrico vicio sive fenectico Et quia non est una causa sed diversa
sunt genera doloris capitis nec est ut ad unamquamque passionem competentes ad
hibeantur curaciones Scire autem oportet quia fortiores capitis dolores
sunt secundum operantes qualitates et maxime ex calore et siccitate autem
facti capitis dolores non similiter vehementes generantes Nam humide qualita
tes nullo modo inferunt dolorem quantum ex ipsa humectacione est nisi forte
cum calore aut frigore aut plenitudine humorum aut acredine sit per
mixta humectacio et cum qui cum plenitudine humores qualescumque
fiunt pretensivas et constipaciones dolores generant si pingues fuerint et ma
xime si colerici sunt Incipiamus ergo dicere curaciones ab eo quod per catarrici

dicatur Ex quo sunt facti capiti dolores ab eo inicium faciamus. **Signa si ex solis ardore**

Si ex nimio solis ardore caput doleat signa omnibus manifesta sunt. Sunt
enim prudencia sed cutis tangenti calidior et siccior modo in prima attinsione
et oculos subrubeos seu ad rubros habent. Gaudent enim si aqua frigida caput infun-
dant et non solum mitigant hec facientes sed et maximum fit iuvamen. **Cura si de sole caput doleat**

Oxirodina quidem que infrigident apponi debet capiti quod ex nimio
solis ardore acciderit adhiberi omnibus manifestum est. Sed et ipsa que sub-
tili fortitudine sunt quale est in primis oleum rosarum cum modicum aceti addatur. Multo
magis enim et melius penetrare potest. Quod si multus calor messe videatur ea que
frigida virtute sunt addi oportet qualia sunt semper vive succus aut psillii aut
scolopendrii aut vive lupine aut lactuce silvatice aut serpillus aut intibe aut
cucurbite aut rose aut vive acerbe succus aut poligonii aut mali granati aut
citonii aut alia que infrigidare possunt his similia. Et ea que narcotica sunt
aut nimis stiptica hec fugere oportet qualia sunt mandragoratum oleum et
diacodium et opoticonium nisi forte nimia insompnietas cogat. Et siquidem
inpingatur multa cum cautela faciendum est post modicum auferendum et
et maxime his qui humorosi sibi capite et corpore quibus contrarias in corpore sentiunt.
Contingit enim his sepius qui omnino habent repletum caput calore nimio ut velut
ventosa trahat testa capitis ab inferioribus partibus in se ipsam humores propter
quod et calore simul et constrictiones habentes fugere oportet nimis frigida ad-
iutoria sed tamen sufficiat oleo camomillo perunxisse et magis recenter confecto. Nam
si vetere sit admisceri oportet oleum rosarum ita ut due partes sint olei camomilli tercia
partis vero rosei. Quod si nimia distemperancia ~~doloris~~ caloris sit necesse est frigidum
adhibeatur et modicum aceti et succus portulace aut policariados aut aliqua alia
ex herbis que superius sunt posite. Oportet cera autem lavari ceram in frigida
aqua immissa postquam remissa fuerit et hoc fieri debet non semel sed bis muta-
da est aqua et in alia aqua munda frigida est mutanda. Iterum post hoc
factum admiscendum est item paulatim oleum rosarum tamen cera soluta super spargendo
paulatim de aqua et conficies ut decet. Sit autem cere ʒ i olei rosarum ʒ iii aut
iii aque vero quantum sufficiat nec non et aceti modicum. Hoc enim ceroticum
facit ad erisipilas et ad etticas febres et causos et ad fervores qui in ventre
fiunt ypocondriis antequam inoucodes fiant. Inducere autem in luto et suppo-
nes in toto capite et maxime temporibus capilli ante abscisis et frequenter
mutandum recens et frigidum ceroticum. Nam si calefactum a calore capitis
steterit magis ledet quam iuvabit. Hoc igitur agentibus distemperancia que ac-
cesserat cadet cicius et in suum revertetur temperamentum. **Cura tali distemperancie capitis et diuturni doloris**

Quod si diu perseverando aut medici negligencia
aut pacientis inobediencia dolor permanserit et ea que superdicta sunt adhibi-
ta nichil proficiunt sciendum est quod forciora adhibeantur adiutoria ex quibus est
trociscus hoc modo confectus facit enim ad diuturnos capitis dolores ex nimio
calore distemperancia facta. Recipe autem croci ʒ v taltanti ʒ v sistis ʒ v
myrre ʒ iii omfacii ʒ ii galatici ʒ iii gummi ʒ i vini austeri quantum suffi-
ciat. Teres diligenter et sic tollimus et facies trociscos et cum fuerit necesse resolues
cum pusca et poteris ad calidam distemperancia. Quod si habeat ad multo propter
passione et insompnietate paciatur opium modicum addes. Et si nimium senseris

pP

esse caloris de superdictis herbis que infrigidare possint succum aministrabis Sit eciam utraque tinctibus et dispensacio scilicet caloris et insompnietatis molestias amputabis

Si autem secundum opinionem epatis *si de nimio epatis calore cephalargia gñā* calore dolores capitis accidant sciendum est vapor ex epate ad caput ascendens violentos ingerat dolores Extrinsecus aut melinum oleum aut rosen aut petroleum aut ceroteum supra scriptum adhibi debet Intrinsecus autem tibi maxime quam plurimum frigidum habitis ventrem etiam non facile digeratur hora autem sexta ante tercia panem accipiant in cala aqua infusum ut non moneantur ex epate vapores ad superiores partes capitis qui solent dolores inferre aut certe citrum aut malum aut aliud aliquod quod infrigidare valeat pomum et cum cibis potum et aquam frigidam bibat et maxime si consuevit bibere et post prandium Si vinum in medio prandio medius accipiat cibos aut certe toto prandio cum homo sumpto aquam frigidam bibat Modo autem cum vino modo sine vino bibat et ut simpliciter dictum omnis dieta talis sit omnibus sit patientibus Rectius etiam qui calidum habent ventrem et stomachum aut splenem tria sunt facienda *si de frigida dispensacia epatis doleat caput*

Qui autem ex frigida dispensacia capitis doloribus affliguntur contra omnia illis patiuntur contraria Nam neque tangentibus est in capite calor neque subrubei aut rubei sunt oculi vel facies neque sitientes in aspectu sed extremo subtumido pallore sedantur ita ut ignorantes sanos vultus esse prospiciant Cum hec fuerint signa ex frigida dispensacia sciat accessisse dolorem Etiam aut et que sunt precatarctica aut que sunt proegumena id est que de egritudine causa antecessit quedam manifesta tradentes signa *Cura frigide dispensacionis epatis*

Curari ergo oportet calefacientibus scilicet adiutoriis Etiam ad magnitudinem dispensacionis est contemplandum simul et speciem virtutem Et etiam quanta comum oleum adhibi oportet in capite aut laurinum aut prinum aut nardinum aut opobalsamum quod in hiis adhibendum est in quibus dolores in pinguis et glutinosis humore generantur Oportet quippe illinire frontem et tempora et medi gesi et quecumque copiis et euforbio componuntur et illumanicta Multa enim sunt a diversis scripta auctoribus unum tamen si des subtile michil neque aliud aliquid quod subtiliare et calefacere possit Hec enim omnia eos iuvant que mediocriter subtiliant humores et calefaciunt Sed etiam gestatio tum equo et maxime balnea [illegible] et apoplatisim et si diutina fuerit facta passio extrasanis no inutus est faciendus In quibus autem qualitas sine aliqua plenitudine apparuit nec hec adiutoria necessarium est ut adhibeatur enim igne cibi corrigentur diuturnitas passiones emittit ut facilius possis eam amputare cetis cerotisatis qui recipiunt columbarum stercus Fit autem ipsa confectio hoc modo piperis leuco ℥ ii bacharum magmatos ℥ ii euforbii veteris ℥ viii stercoris columbini ℥ i et ʒ acceti acerrimi quod sufficiat super unges aut patiente loco autem facies ipsum locum ut eas calefiat et admiscere medicamine delicato nō vel molli corpore consistente nativa relapari oportet medicaminis virtute aminustrare medicamen anulis modicum eclac mulieris dum solvit Si autem fortius illud facere fac volueris aminustrabis succi absinthii modicum resolvens in aqua *si male habet stomachus caput doloribus affligatur*

Non semper fit capitis dolor ut ipsum primo patiatur sed est quod ventre faciente compatitur stomachus aut stomacho laborante aut vapore aminustrante caput doloribus inquietatur aut ex aliquo alio membro patiente efficitur Sed et spiritus ventositatis vapor tradit capiti senos dolores *si ex plo humor*

Si ergo causa plenitudinis faciente *capitis dolor fuit pprm*

ex colim congregacone advenit sciunt dolor sepius cephalargiam s' quat corpt
go colagogis medicaminibus que supflua fuit educa Sed ut hic fieri possit
racionabilie prius infundi vel humectari corpus oportet tibis et temperatis bal
neis et unctionibus multis hys enim distemperatus et resolutus et quasi in
becillior effectus humor facilius ab ostehente medicamine evacuabit Si vero
multis satis fuit calidus humor dabis stamonea aut cum aloe modico aut
absinthio aut succo rosarum vel pdromelle Et nos si nulla habundancia colim
si inbibite fuit timere sibi vel oculis et que ad modum spongia sit fugien
da est stamonea potius et que eadem satis purgant medicamina Dabis aut
cis apozima sz aqua ubi infunditis absinthium vel aloe solum aut pigra si
quidam pinguibus principatus colibus tibi visus fuit et humor in sto
quidam pinguibus pincipatus colibus tibi visus fuit et humor in sto **si ex pinguibus humoribus capitis dolor est**
Si aut glutinosi humores angustitati in sto
et resoluti inventositate faciant dolores que fortit extenuare et subtiliare
prius in cibis vel in medicaminibus danda sunt qualia sunt oximel et apozima
ysopi et cimbrote et unctiones sto adhibende sunt que confortent et calefaciant ut olim nardinum aut glaucinum aut marciaton Si aut sit plenitu
do humorum in capite tamen constituta non oportet cataticon sola extrinsecus localia
ad utoria adhibenda sed subtiliata bene materia dari oportet cataticum quod sola
deducat i oximel mixtum (melcum) sto et capiti fere et hiis humoribus labo
ribus necesse et totius corporis magnum et humanem videtur aut certe catarticum
qd atrapit coloquintide et cataputias purgari aut oportet eas non solum semel
sz bis et ter neq enim obediunt substancie potionum glutinosi et pingues humores
sz magis paulatim et frequenter purgando resoluti obedire purganti possunt
medicamini **Cura si ex febre capit doleat ex ppo** Sed oportet considerare diligen

Fiunt et dolores capitis et in febribus nimiis Nam in tercia solet
hunc tercia dies fiat seu non sit manifeste tercia dies aut hys qui vomituri sunt
hys quibus sanguis fluit de naribus contingere aut hys qui vomituri sunt
hys enim nulla est adhibenda curatio quod si officiat non solum non
iuvabunt sed magis letent si adhibeant Hec ergo oportet fieri quando nimietio opi
nia febre urget nimium dolor si capitis vel mitiget Ceterum aut et capitis
providenciam fieri ex oleo ro infundentes capiti aliquando cum eo ipso mixto
aliquo infrigidantium herbarum succo qualis est serpilli aut ede aut rosarum
aut semp inve Tempore si in sommnietate paciat cum herbe camomille
apozimate et papaluis et edere cum oleo ro infundimus capud et ex sopori
feris i que somnum ferunt illinimus fronte aut certe cum lactuce succis ad
oriza aut ceto soluto illinimus fronte et ex simplicibus omnia mitigancia
et infrigidancia cum soporiferis in pota offerimus **si ex vino capit doleat**

Fit tale sepius fiat cui a vino capud dolet si abstinentie firmet disciplina
Oportet enim mox non ex vino cognovit sibi accessisse dolore ante
omnia a vino abstinere et ea que infrigidant et que reprimunt pure vapores ex
alto ascendentes in capud adhiberi Tale est olim ro ipse aut cum a
ceto et succo ede aut brassice Hec enim talia non solum desiccat sed et contra
passionem ipsam incidi possident potule videt et ipsa folia brassice capiti
imposita optimum faciunt Oportet aut brassicam in infundi aque calide
et sit imposita folia capiti circumligari Expedit etiam et ipsos comedere cau
les elixos Sed et lenticule ius utilissimum est cibus maxime illis qui liquida
habent ventrem Similiter et mali granati grana prandeant aut cibum comesta et
mala similiter et pira iuvant et aque potiones Tum aut i fundi hec

stom et si modicum presumat vino et maxime albo non gravabitur quale est
cinodinum et sabinum et his similia si nullum corpus sit vetustum nam et re-
cretionem et vaporem movent sursum ad caput. Panis cum quo aqua datus utilissi-
mus est cibus et aliqua bis cocta et ova assata id est mollia et columbarum et pullorum
ascelle et gallorum testiculi et ficedule et ut simpliciter dicam sint omnes cibi eucchimi
et eustomachi et qui vapores prohibeant. Si oppressiva causa caput doleat

Est enim capitis dolor oppressionibus flegmonis manens in capite propterea ante
ipsa adiutoria sunt cibi cum cibi cum multa satis diligentia adhiben-
da. Interdum enim et periculum aufert laboranti confluentes in eo amplius humo-
res. Si ergo certus fuerit flegmon solus et in superficie cutis generatur et non deorsum palpa
fluat propterea difficile nichil est sed et sanitatem facile recipiet et si contingant in capite
dolores operat si autem talis et sic fortis fuerit percussus ut compaciatur teste mebrana
sepius aut in meninga preterea non parum efficitur. Spasmi enim quam plurimi et alie-
nationes sequuntur aut acutissimos eis adducunt dolores. Quod si oppressiva sup-
reme maxime fervor prohibendus est per flebotomiam ita ut inicium curationis
opere debeat fieri hic enim contra flegmonem et prohibet superfluentes humores adhibita
enim evacuatione et omni superfluitate remota oportet deinde cetera adiutoria loca-
lia inicium sumere et capitis fieri prudentiam et cum oleo dulci lanis infusis to-
tum involui caput calefactis omnino ut non rigorem senciat. Principaliter vero
vinum est abnuendum prohibendum et carnes et omnes cibi forciores et maxime
si febricitant. Cum enim febres fuerint sucos tipsane dabis et vitella ovorum
et malvas mistellatas et lactucellulas et melbam et cucurbicellas. Quod
si insompnietatem patiantur caput eius de oleo camuleo infundi oportet aut ro-
dino. Sepius autem vero prunptis plus aut minus secundum magnitudinem flegmonis
et infirmantis temperanciam et etatis qualitatem. Hiis ergo transactis cum cibos
aliqua amplius consultere quamvis flegmone manente convenit ei adhibere
curatione cum melle et oleo vel primpto attertata formato et quod humorem
reprimat id est nec fieri permittat et quod apostaticon vocant emplastrum superpositum
expediens est et maxime quod amomis dicitur. Presidio enim cumulo innatum medic-
tum et suppositum. Talis est igitur curatio cum volueris facto flegmone perfectus
quod dictum est de vulnerato capite in aliis loci sibi consistentes libros secuimus

De cephalia id est dolore capitis

Pessima est passio cephalea eo quod nullis doloribus fortissimus exagi-
tatur. Frequenter capud ut et radices ipse oculorum doleant. Est autem et diuti-
na oppariens acrioribus potatcomotio fiat enim ex vino modico et pura
puncione sit igitur et ex aliquibus odoribus quales sunt storax calamita
et libanus. Multi etiam ex splendore luminis perciunt ita ut in obscuro magis
habitare desiderent quam in lumine. Fit autem hec passio maxime ex flegmone
diutino aut ex potestate ventibus aut meninge aut estrapi aut ex plenitudine
indigestorum et pinguium humorum ex nimietate. Interdum etiam ex multa humorum
acredine que infusi aut impositi sunt aut constricti in alto. Sepius autem
et ex distemperancia caloris fit hec passio in becillioribus effecta ex diutino capi-
tis dolore et propterea parvis ad movendam accessione. Interdum autem trahit
ad se ex infusectis abusioribus partibus velud cucurbita humores. Oportet
diligentem cognitionem perspicere que ad modum ut et in aliis passionibus quibus
utique causis fiat et unde inicium sumpsit passio ut puta aut plenitudine
aut flegmone aliquo in capitis mebrano generata aut ex eustrapi aut ex acredine
humorum. Hiis enim cognitis facilius diuturna passio adhibita curatione solvetur.

Si igitur gravitatem senciat ibi in capite fieri similiter. Si ex eustrapi caput doleat

in locis manifestum est quod non est qualitas sola i. distemperancia aut vapores ali
qui set plenitudo humorum cum eufrasii effecta ad cognoscendum autem tibi manifestum
est ab eis que dicit h iiii piperis euforbii ana ʒ ii scamonee ℈ i dabis autem in ovo
aut in pane et ibi solius coclearium unum sine aliqua autem molestia purgat
vel mollit ventrem et sanat ergo siliu usus isto et illo quod scilicet euforbium
Quod si fiat venter et amplius super statum corporis fiat capitis dolores curari
dum sed tibi rorum et potum constringe medicamina Si autem cum vigiliis et sollicitudine
contingat hec passio cum exhibenda sunt ad hec ea que soporem inferunt mitiganda
enim sunt que inferius supervenerit ut facilius omnes recipiant sanitate De emigranei
dolore plurimum

Recipimus dolorem media media pars capitis patitur initium sumens
ab ipsa testa quam greci emicranion vocaverunt unde et emigranion appellatur eo quod
media pars teste patiatur et fit hec cum superfluitas ibi aliqua inseserit aut re
solutus humor in ventositate congregatur locata Quod si aliqua superfluitate hu
morum tibi videatur medietatem lesum esse capitis et providenda est curatio et ipsi soli
adhibenda sunt adiutoria loco Si autem plenitudo humorum molestias ingerat
tunc multifarie oportet considerari et cognosci quis nam sit qui hanc augmentatam
est humor manifestum est enim quia evacuationem corpori fieri oportet Ita si sanguis
vis superemineat flebotomandus est Si autem aliquis cum aliis sine humor catar
tico prius est qui ledit purgandus humor Si compatitur caput cum stomaco et cum
emigranei dolores surgat plurimum

Sepius enim compatitur cum stomaco aut inbecillitate sua aut non
digerendo aut tradat humorem inscripto aliquo vel aut colico aut flatico et
non digerunt bene contemplandum est ex qua causa hoc evenit causa aut ex calida
distemperancia aut ex frigida Si enim ex frigida natura est confortativus et calefacienti
bus curant adiutoriis Si autem ex calida que infrigident et temperent adhibenda
sunt medicamenta Si ex stomaco humore in stomaco consistente emigraneum fiat plurimum

Si igitur ex frigido humore in stomacho consistente fiunt emigranei dolores oporti
primo quidam mixto embrocte de vino et oleo nardino et glaucino storace
et mastice sunt adhibende post hec autem et epitimata apoliarchior aut
philagon Sed et marciaton quod vocatur optime facit solvens intra stomachum
factas ventositates Sunt autem et tibi tales dandi qui calefaciant et resolu
biare possint humores corroborando his enim ydrogarum utile est si amsum
habet adiunctum utilissimum etiam est oximel cum porris coctis comesta et ma
lacitonia composita cum pipere et zinzibere Sumat autem eos cum ysopo et aniso
et apio et dauco apozima datum in potu De olibus autem caulis et rapa
et heliospaganus et bleta cum sinapi et cappari Aliud sepius autem diuturnos
desit doloris que admodum salsamenta et urtica que dicitur corapos De vo

mitu et catarticis catarpucis
Sumat autem eos et vomitus post cibum et
catarticum in catarpuciis coniectis cum colloquintidas et euforbium Ex
confecto scilicet aloes epatica ʒ i et ℈ euforbii ʒ i et ℈ coloquintide interioris
ʒ i scamonee ʒ i bdellii ʒ i agarici ʒ i nucis alexandrini ʒ i et ℈ ellebori nigri
corticis ʒ i cum succo brasice aut apii aut rodomelle facias cata
pucias et dabis eis ʒ vi Oportet autem non subitanei aut semel facere pur
gationes sed paulatim facere et dare unam potionem et sic facere ad perfecta dosim
est enim hec ex recorporata non minus acceptione yere antidoti et sine mo
lestia purgat et non sinuos tantum tangit humores set ex profundo trahit
cum ipsis radicibus superfluos humores Si quis autem habeat recte usus fuerit

non solum emigranicas passiones sed omnes dentuos dolores sanare potest Sternon
et scotomaticas passiones et epilepsias et artericas et podagricas et sciaticas
propter eius potionem glutinosis et spissis et pigris humoribus infectis et sciadas
dolores facientibus integra sanitas restituitur **Si de colerico humore fiat emigranea**

Si autem ex colerico humore emigranica fiat passio assumendus est primo
Sucum panis in aqua infusus calida. Cetera autem et malue aut lactuce
comedende sunt et secundum totum sunt omnis cibi humidi et temperati et balnei
similiter temperati ex aqua dulci etc. novissime catarticum dandum est tamen
hiera diagridium et alia quoque etiam que colera purgare valeant. Primi autem
bene purgare volunt medicamenta que satis calefaciunt nullo modo dare debe
Similiter autem et deforis ponenda sunt illinimenta que non satis sunt calida
et omnis cura talis sit in hac re ad subita qualis in capitis dirorum dolori
bus deberet fieri. Eadem enim ipsa sunt secundum usum propter quod dimicua sunt et
fortissima in cephalicis passionibus. Ut autem facilius invenire possis ad quam
quamlibet tam expedientia ad iutoria scribo tibi ipsa graphagia **Ex frigido humore emigranei**

Euforbii castorii ana ʒ i cum aqua tereus manare
emittes in ea ipsa parte que dolet et ad balneum ire iubebis et mediet
perficit et sic in aures eius mittes medicamine deinde ut lavet secundum consuetu
dinem. Satis enim bonum adiutorium est et frequenter eo usus sum unguentum sic
et hoc adiutorium est quod accipit ℞ euforbii melani piperis ana ʒ i in vino celeteu
bri magmatos ana ʒ ii piperis al ℞ in aceti quod sufficiat hec omnia resolvat
ur et fiant pinguedini mellis similia et sic illinies incipiens a vertice capitis
usque ad timpus totum et maxime si nudus sit locus de capillis et cum ste
terit ibi remittes in eo ipso loco usque tercio. Oportet autem illinire medicamen
manu ut possit innare hunc donec lavet. Observet autem ne dum in ungitur a
lavat medicamen ingrediatur in oculos. Spongiam autem teneat et cum sentiat
ungi oculos detergat et tum ad balneum [illegible] similiter faciat et inungat
et hoc faciat sepius donec ad perfectam perveniat sanitatem et tunc a passione
ipsa sunt relevati ex quinto illo vitiat hoc adiutorio ut non iterum incidat in ea
dat passionem. Hinc autem maius adiutorium ad diuturnos et fortes dolores non
est possibile invenire. Ad mediocres autem et leves dolores hec sequenti utere
medicamine quod ℞ olei sabini libram i tere ʒ in euforbii ʒ i hec autem vero
et in ungues media parte frontis tum tempore sub musculum ydemedie ante
quam lavet in balneo. Faciat enim hoc maxime ex frigido patientibus dolore
Alia enim multa sunt posita ab antiquis sed sufficiant sola ista multis
tradita experimentis **quibus ex colerico humore fiunt dolores emigranei**

Quibus autem ex colerico sunt emigranei humore dolores sufficit de croco
et rosaceo facto illinire loca dolentia similiter et de ligonio tenuo sed et
terra ceripiaca illita facit. Alia si volueris illinire cum aceto et oleo r
et camomillino aut aliquo mitigativo succo illinies aut ex aliquo
paragonico succo vel hiis similibus quibus oportet uti secundum metodicas
aut rationales regulas et digna probatis medicamina ad emigranei dolore
res. Hec sunt ℞ lauri baccis scrupulos duas et libani scrupulum i et
tundens scribas et teres cum aqua et illinies frequenter probatum
est. Item aliud croci magmati aloe epatici quod sufficiat. Item aliud
pipper et gummi solues cum albumine ovi et illinies **de scotomaticis passione**

Cum quidem frenesis acutissima est passio et periculosissima omnes medici consentiunt
unde ergo consistit et qualiter cerebrum et qualis pars eius lesa est et de cura-
tione ipsius passionis inveniendum est. Dicemus ergo nos que est vera frenesis
et que est causa ipsius vel quomodo cognosci oporteat ut qualiter curemat aste-
demus. Multi enim antiquorum maxime de cognitione ipsius erraverunt non
modice ut etiam alienatos existimarent freneticos esse. Multum enim interse
differunt frenesis et alienatio. De causa cum frenetice

Est ergo verus freneticus ex colibus vel cum ad cerebrum pervenerint intensa febre
et flegmonem ibi fecerint aut in miringa. Antequam ergo sursum ascendant et
se infigant vel corrumpant non frenesis sed parafrenesis appellatur id est alienatio mentis
ex umbilico facta et hec contingere solet cum in statu est posita febris acuta
quam plurime. Et hec est proprietas parafrenesis quod non in toto tempore permanet
in febre sed pausat. Frenetica autem passio semper manet. Est autem vera frene-
sis non in sompno spe[cie] sed indivisibilis. Si ergo ex acribus colibus consistat minor est.
Si autem ex rubris colibus fortior et valida nimis efficitur febrem infert ma-
iores. Est autem et alia que thiriachis vocatur que plus sine mensura est
quam que ex rubris fit colibus ita ut ex nimia febre exardescat et exinanitur
homo. Sequitur aliud. Signa future frenetice

Precedit autem futuram frenesim frequens insomnietas et sompnia inquie-
ta cum mentis turbatione et oblivione et fantasias patiuntur ut etiam aliq-
uid [?] dicant aut que futura sint predicere volentes incipiunt intimare
hys qui in domo sunt vel aliqua dicere et dum loquitur aliud ex alio dicunt. Aspi-
res rumpe et fumosiores videntur esse quam fuerint aut grande et spissum aspi-
rant et pulsus habent parvos et duros et in posteriori capitis parte que
inion dicitur dolorem sepius patiuntur. Et quod si passio supervenerit ita ut iam
proxima sit frenesis et ex tensis oculis et palpebris attendunt humidos facti
et pavidos habentes oculos et rubeos et lippos habent in oculo inherentes a
lacrimatur. Nam nec ex ambobus sed ex uno fere. Appropinquante autem iam
passione incipiunt ex velis vel ex parietibus pilos aut festucas extrahere
et neque responsum reddere interrogantibus. Etiam pre et linguam adhuc magis
asperam et febres sicciores et in medulla cerebri sunt desiccato cerebro et
ex processu procedentibus huius insensibiles sunt et ex siccati aut nimis aut
nullo sunt obediunt. Talia enim patiuntur et his similia habent signa que
veram inveniunt freneticam et in quibus ab initio in cerebro passio ipsa futura
est. Neque enim aliquid aliud patiuntur qui veram freneticam habere incipiunt
quemadmodum aliqui estimant quod ex flegmone diafragme fiat freneticus.
Et quod non verum est sed et ipsa que cum flegmone habuerint maxima
gravant alienatione ut simul videatur freneticus. Et quod si inrupta sunt
tela vel flata et hec vocatur frenesis quia ex omni sommietas fit corporis
sed non est vera frenesis. Note frenetice signa l[?] in

Cognosces autem ex corruptione humorum generari freneticam et corporis
que supervenerint sinthomatibus propinquis et enim insomnietas pa-
tiuntur similiter et indifferenter et item per medium alienantur deinde sompno perfu-
ndo generato opprimuntur et cum tumore quodam et mentis motu evigilant.

et respondent hys qui presentes sunt cum turbore animi et irrationabilia
et mania hic in sermonibus

Signa quibus cognita est frenesis

Sciri autem oportet quia si longinqua est passio ex hoc fieri solet. Dum enim
imbecillior virtus fuerit signa minora eis apparent ut alia aliqua sit
vetita opinetur esse species sed non est alia ab initio enim turbatio animi fit
et maniam patiuntur. Nos igitur colera sursum petentia commoveat cerebrum post
hoc autem simile ceteris febribus fit per totum cerebrum et iam inordinata et
maniacis verba proferunt et tacentes neque loqui possunt propter imbe
cillitatem virtutis neque in lecto firmare iacendi appetunt neque compellunt
fortiter inordinati tamen manus huc et illucque iactant ita ut vestien
tes tamquam putant eos aliquid querere et venitum velle comprehendere.
Aliqui autem ipsorum ipse neque oculos aperiunt aut ipsos sublevant deficiente
virtute palpebras vel si aperiunt aliquando molestante humore extremo
dico accidente tempore mox enim decidunt. Haec enim imbecillitate facta virtute
efficiuntur signa et non est frenetica alia species sed ipsa quam declarat pul
sus cum imbecillitate virtutis cum fuerit durus et parvus et angustus omnino
omnibus qua plurime aut magis freneticis dantur. Istis enim signis sunt
cognoscendi frenetici. Ceterum ut aliqui ad has passiones competentes adhi
beant curas dicendum est

Cura frenesis

Omnes enim qui secundum frenesim patiuntur si virtus robusta est et nihil
aliud prohibeat festinari oportet ut flebotomentur eo quod super omnia
primum et magnum est adiutorium. Si autem prohibeant infirmum quod saepius e
venire solet neque velint manum porrigere medicis omnino oportet venam
que in media fronte est recta tangi. Fit autem hoc optime si toto collum
constringatur artificiose ut tensa appareat vena. Ego vero sic sanavi
aliquem valde freneticum cum satis multis et fortibus continebant do
mestici ligatum constrictum ut in fronte venam ei non possemus incidere.
Quanta enim furia vexabatur ut omnia que maniaces facere solent ageret
postea secundantes tum dextrum quantum eo postulabat et sic quidam
felicius curavimus cum et alias ex ordine consequentes curas in eo adhi
buimus. Hoc enim agi oportet si non potest ab inquietudine minus in brachio
incidi vena. Post autem sanguinis detractionem localia ei adhibui adiuto
ria. Succus rosarum ex rodino et aceto cum oleo rosato capitis infundendo
prohibere temptans sursum ascendentes humorum vapores ut roborare
possem cerebrum et totum caput et non sic calidum ipsum existens amplius
trahat ad se humorem et propter hoc magis impleatur. Prudenter autem oportet
acetum ut paragorizet et sonum facere possit. Insignis enim admisceri
quinta pars aceti debet. In media autem accessione etiam magis hedere aut
herpilli quarta parte remoto aceto debet immisceri. Si autem aug
mentata fuerit passio et insompnietates patitur et alienatur adhuc inmanu
dius est et magis infundendum capitis conrodino et fomentandum ex aqua
in decoctis camomilla herbam et papaveris herpillum et hederam et
unctione conrodini cum unguentis et scroveis linimentis omnino et insompnietas
amputetur et sompnus inducatur laboranti quod solum et maxime
alienanti est remedium. Quod si hys adhibitis permaneat insompnietas
et alienatio dabis ei bibere ad omnia utilissimum factum adiutorium

diacodion Non solum enim admittat insomnietates sed febres amputat ad hunc
aut et ardens caput constringunt Si aut et nichil satis urgeat mali non festines
dare diacodion et maxime si non sciam frenesim esse cognoscens i. si non op
pressis caloribus sed flam sit impetu ita ubi non sit sicca quam nocte dormiens omnino
prohibeat diacodion aut aliud aliquod soporiferum kanodinum medicamine Si
aut imbecillis virtutis tibi esse videatur prohibende sunt magis narcotice potiones
que somnum faciunt imbecillem enim virtutes huius non qualescunque leso comprobat
tali potione subsequitur sed et medium moritur Contemplari quippe oportet et
domum in qua egrotus iacet in qua aer debet esse purus neque satis in
fusus aut frigidus aut satis calidus ut neque condensari possit caput
neque repleri sed temperatum esse magis ut ea frenesia insistere fiunt sompnus
vexpet Sit autem magis luminosus quam obscurus Sed nec amici fre
quenter aut multitudo hominum ingrediatur ad eum Sed neque estiva aut
vaticidia commorienda aut incidenda Nam multitudo hominum ingredientium aerem
pinguiorem faciunt spirantes humidum Caveant enim movere fortius sed
paulatim ut non agitetur lectus paroxismo est enim et ad somnum impedit fricetur
paulatim et leniter inferiores partes et tunc amplius cum spasmi fiunt la
borantis adhibende sunt etiam ligature circa palmas et pedes et enim pertinent
hec materiam ad inferiores partes et spasmos paragorizant Optimum enim
est et post fricationem fomentari inferiores partes et sic constringant ligaturis
ut possint inferiores continere materiam Sed et oportet hoc fieri in declinatione
accessionum tunc etiam et ventose adhibi debent et maxime ante accessione
ut et per viam deducat partem materiam que ad superiora contendit purgetur Sibi
lavat et epithimata oportet adhibi que neque nimis composita sunt neque ni
mis calida sed tepida magis Calida enim calefaciunt plurimum vero maximum
mali ibidem ingererent et ex hoc sollicitationem magis caput repletur Propter hoc re
fomentari fortiter non oportet precordia et maxime qui febriunt et ubi est
plenitudo humorum et caput petit Sufficit ergo solum lini semen in
ydroleo coqui cum apozimate camomille herbe facto et adhiberi tepidum
vestibus hoc enim et ardentia et tensa mitigat iusta et febres vela
pat et mitigat etc. Sequitur aliud

De cibis

Oportet autem post medicaminum operationes et cetera virtutes que oppe
rime ordinentur Multi enim ignorantes cibos ministrent et nesciunt
utrum potius ledant aut faveant Nos igitur a primordio ptisane succus mi
nistrandus est leve coctus Si autem non eis hoc suave est et cum sumulis
succum dabis sine aliquo commixto addens eis modicum solius oximel
aut ydromellis suavitatis causa modicum addatur aut ydro rosati ydromel dat
et maxime cibariationum quasi continuum fugere oportet et mel solum et oximel
Quod si suavis non est ptisane succus multi enim nec nomen ipsius li
bent audire hiis ergo dari oportet avene succum si invenimus aut citri Si
autem abhorrent sorbitiones panem eis in aqua calida infusum dabis
Non enim nimis iuvat quam supra scripta succi Sed optimum est magis
cum oleribus manducent qualia sunt intiba et malve clipe Sintque
etiam non cocta sunt si nimis febre vexantur et si siccitatem multum et
insomnietates patiuntur Et propter hoc enim iuvabunt Et adhuc magis si caulis
tirsos coctos et lactuce tirsos dederis et melones et cucumeres

nutiora corporis. Digestione igitur apparente etiam pisces dabis assatiles et
tremulos et petrinos. Poma autem accipiat propter siccitates duracinas et cerasia
et mela granata. Sed hec omnia sint modice. Potione autem dari eis co-
veniet subito et paulatim calidam aquam. Neque enim appetitum multum
potum neque irrigant si semel multum bibant. Frigidam aquam omnino
prohiberi oportet propter quod non est utilis. Nam si sit intrinsecus fervor in
visceribus aut in aliquo alio membro non parvum periculum accidet. Si enim
deprimi innuare videatur vel mitigare frigida potio tamen postea maio-
res et pessimas efficit febres aut etiam alienationem augmentat. Et ut sum-
ditam omnia mittat in peius. Cautius est calida aqua uti magis quam
frigida. Scio autem quosdam ydroleo usos fuisse in potu. Singuli videbantur
cum plurime desiccatate superiores partes passe sub colico humore. Mitigabat
enim ipsos dolores et relaxabant tensuras viscerum et fluxos vel aut per
ventrem aut per vomitum purgabat colicus humor non modice. Clavari autem
oportet et ungi in quo iam excitatio facta et non qualitas passionis mor-
omnino. Sed si siccitas ad hunc cum insomnietate habundat et si febriunt nichil
nocet si laveant. Maxime si et parato utantur balneo ut neque aere hunc
infrigidum neque solum talem. Alii autem timent tales lavare febrientes multum
errant. Nam qui in insomnietate patiuntur si non laveant ad hunc magis turbantur
et sine intellectu fiunt. Clavare ergo oportet ut diximus. Sic enim facientes tempe-
rantur et alienatione et febribus carent. Presumendum est ergo tunc vinum dari
si non ipsis quibus insomnietas multa et virtus imbecillis et iam non sunt fe-
bres nimie. Sed digestio sit in urinis. Ad hunc autem magis eis oportet et celius
dari vinum quibus et magis consuetudo fuit sanis bibendi et stomachus infirmior
et frigidior sit via. In hiis enim omnibus oportuno tempore vinum dari omni alienati
mediocriter assumptum. Mittat enim eis motum cordis et insomnietates mecum sua
et bonum ad voluntatem est habundantia sompni et infundit cibos et nutrit.
In hiis in quibus non est in ypocondriis ardens fervor aut si ipsa precordia
non multum calant. Sed et si virtus infirmior sit dabis secundum eis vinum
bibere si non corpori innamina maior sit extimata lesio. Si enim virtus
relevatur et cadat passio omnia agere possumus et adiuvare multis modis
insinuante. Intuentibus aut in somnietate nimia questio sit omnino
[illegible] medico. Mensura ergo fieri oportet et passionis male et vini
potationis ut in nullo a medico offensa perveniat. De letargico

Uterus quippe litargicus que ad modum et freneticus sit habet enim
ipse locum in cerebro ledendi maniam aut [illegible] frenetico ex opposito enim
efficitur humectando et infrigidando fortiter cerebrum ut non possit nec reme-
morari ut aliquid loquatur sed clausas palpebras habens tacet. Quietus
et immotus grauatus vel oppressus stupore animi ostendit humectatum et infri-
gidatum esse cerebrum. Si enim flaticus fuerit humor solus litargicum facit.
Verum si autem non solus flaticus humor putridus in capite sed et colicus
humor putridus in capite simul cum illo accedat et accidentia sunt
ita ut modo vigilias patiantur modo etiam qui opprimantur sompno et
non alienentur. Utrumque enim agentes simul et claudentes palpebras et
manus sic quod evellere vel pilos auferre volunt. Quinimmo manum non [illegible]

Tinnitus ergo mediocriter aguntur clamantibus eis aliquibus aperiunt mediam oculos et iterum
recludunt. Tamen aut imbecilliores sunt et minima passione pulsati audiunt nec
quod movent palpebras pulsus eorum raros et breves vel etiam ambos habent. Dic
ergo eos est facilius cognosci dicitque aut et quomodo oportet curari. Cura litargicorum

Omnia contemplanda sunt diligenter et ea que ab antiquis precepta
sunt custodiri suadeo secundum dico infirmitatis habitudinem et alia queque
talia scilicet etatem tempus anni et consuetudinem et sic sanguinis eis omnibus premissis
detractionem facies scilicet si non tibi aliquid de hiis que predicta sunt tollit resistat
et maxime ventris purgandus autem sunt deinde localia adiutoria sua omnis
cura capiti adhibenda est ut vapores prohibeant qui capiti inferunt et
subveniendum est ut qui ibi sunt humores inciderit digerant vel mundant vel evacuent
tantum. Optime igitur facit ad hec sibi rupinam (?) castoreum vel oleum r et
acetum. Corroborat enim caput et maxime initio egritudinis ut non
facile suscipiat molestantem in eo reliquum vapore qui inferebat. Cum enim
contingit tenet in cerebro humor flaticus est et frigidus et ideo admisceri oportet
in coctione oportet quod subtiliare humorem simul valeat quale est peuce-
danum aut castoreum aut pulegium aut calamentum aut thymus. Sed olfacien-
da est fetida aut castoreo aut capillis hominis ustis cum aceto quandoque (?)
enim purgat et excitat sic iacentem. Est enim contra passionem physicum quod
si permanserit passio et difficiles sunt ad excitandum uti oportet sternutatoriis
que sternutamentum moveant qualia sunt struthium cum castoreo aut piper aut
euforbium aut epithymum. Hec enim in naribus est insufflandum. Aliud autem
cum penna illinendum est non enim oportet frequenter fieri suffocat enim
totus corpus adhuc repletionem magis faciunt. Capiti fricari autem oportet totas (?)
una plume frequenter et alio fricationis pungi aut squillitico aceto quandoque
etiam et ipsa sola squilla aut cum aceto et sinapi tritis cataplasma imponens
caris. Hec enim inunctiones illata quecumque somni oppressus mortifere excitari possunt
Quod si nimis maliciosa sit passio vel diuturna fiat auferendi capilli
et confricandum caput simul cum castoreo. Sed et ipsum castoreum dabis
bibere super omnia autem oportet contemplari et maxime ante unam horam accessio-
nis dabis bibere et enim subtiliat et calefacit quod frigidum est et totum
emortuum et periculosum in corpore flaticum humorem desiccat. Ego enim scio
quosdam qui tenebant multum de solo isto fuisse liberatos et solum ipsum
datum misisse. Ad hoc autem magis cum oximelle. Si autem et pletorici id est
humoribus sunt pleni infirmi cum hoc aliquid quod deducat ventrem
dabis et maxime diagridium. Sufficient enim ʒ ii ℈ castorei cui admiscens
diagridii ℈ i aut amplius modice aut minus secundum virtutem attendens. Dan-
da sunt etiam non solum hec adiutoria que subtiliant humores sed et qui
mitigant. Talis est succus de amigdalis cum modico melle coctus.
Dari autem oportet et ptisane succos sicut coctas porrorum aut apii radices
aut ysopi si non nimis febricitant. Quod si sunt febres minima non oportet
simul ysopum coqui sed sufficiant eis apii radices sole et simplicia cum
melle admixta et post ptisanas cum ipsis potatis bonum est et micas
panis cum aponomelite aut ydromelite claro ydromelleon aut cibaria
cito non oportet eis dari. Sed neque tandem aliquod sompnum cum adhuc

indigesta est egritudo Si enim vero faciente digestione nichil prohibet et lavari et
enim aut dari modice et maxime post flebotomiam et catarticam medio
cre totius corporis non oportet dubitare de balneis nisi forte plenitudo sit hu
morum Nam in cute si sit aliqua superfluitas humorum magis digeritur per balneum
talis egritudo mediocriter balneo calido Ego scio post xvij dies ingressum
fuisse in balneum quendam tali egritudine laborantem neque attendentem
quo detinebatur malo neque hec consentientem ut quod se lavaret et magis in
ventus est a balneo evigilans et attendens et loquens et cognoscens omnes
qui presto erant quod si virtus robusta esse videatur oportet lavare in balneo
Si autem imbecillis est virtus ita ut non possit infirmus sustinere laborem
aut balnei dolorem intus domum lavetur et impleatur tina aqua calida ut
possit ibi deponi infirmus ut sedeat et caput habeat foris aqua et non infundatur
infirmus Nam si infunditur aqua nichil nocet si ~~nocet~~ amplius angustias
patietur ab infusione aque calide hoc igitur semel et usque bis fieri oportet et
si postea eum melius cepit habere ducendus est ad balneum et ut est
consuetus lavetur nichil dubitans Hoc enim oportet fieri hiis qui et
casus vel caros patiuntur neque enim circa multum ~~enim~~ aliquid contingit
Oportet autem cognosci quia casus magis in frontis spacio consistit capitis
partibus ubi etiam sensibilitatis corporis virtutum amplius leditur Fiunt etiam ex
nimiis doloribus ut itaque digerantur et madeant animalis spiritus et in fora
minibus contingant hec accidentia hoc et in aliquibus membris tenet
et clauditur unique aditus licet utrique assimi foramina forcia et medii
maxime medii cerebri concluditur concavitate In istis autem particularibus
curationibus non est nunc tempus scribere curas resignans enim nobis dicere
ubi de fracturis convenit loqui De epilensie l xvi

Epilempsie passio una est ex durioribus passionibus et magna diligentia
et sollicitudine opus habet et si neglecta fuerit ab initio sepius commoritur
qui habet hec capitis enim est ista passio ubi principium omnium sensuum est et
intellectus Quod enim capitis ista est passio manifestatur ex hoc quod
contingit sunt intelligunt unde nec memores esse possunt quod patiuntur
sed omnis ab eis sensibilitas alienatur propter quod et epilempsia ipsa passio
~~fe~~ appellatur quod obtinet omnem sensibilitatem captiva vocant autem
alii eam et ieranoson propter quod sacerdotali honore possideat templum
id est cerebrum ubi anima habitat Alii autem eracleo vocant propter quod fortis sit
et non facile dicatur ipsa passio et alii aliter eam nominant sed non scribere
omnia sed illa que ad ipsam curationem expediunt hec sola magis scire oportet
hec enim et tibi facere promisimus Signa epilempsie l xvii

Est enim epilempsia tribus modis aut enim solum caput patitur aut
ex stomacho compatitur aut ex aliquo membro patiente ad caput ipsa malicia
transmissa compatitur Quod si ex stomacho fiat epilempsia signa hec sunt
frequens spasmus patitur in ipso stomacho et timor est ibi et mordicatio et
motione magis patiuntur epilempsie passionis quam contingunt eos quando
a cibo ieiunio aut si parum acceperint cibum similiter Cum vero autem ex
aliquo membro intus surrexerit epilempsia manifeste sentiunt ipsius acces
siones fieri ad caput et pronunciant quod eis futurum erit ipsa accessione
ad cerebrum pervenire Contingit autem hec passio in infantibus et

et maxime humidiore nam humidibus propter quod aliqui tam podicem vocant
etatibus autem de capite epilempsia sit manifesta sunt eis signa hec Etenim
gravantur ea que circa capud sunt et ad oculos obscuritate et caligine paciunt
et timent sentiunt aliquibus eciam cum dolore nimio capitis hec causa contingit
sed in infantibus maxime **Cura epilempsie capitulum xxiij**

Medicinam facientes et nos curacionis ab infancia incipere est etatibus in
cohoandis Si ergo adhuc infans sint et lac suggat nichil ei potest fieri
quod accipiat proficiente etate et calore augmentato sufficit solus calor
ad consumendam humectacionem capitis repletus ex eo quantitatibus ipsius Cum vero
nimo ergo ad nutriri oporteat et optima sollicitudine gubernari possit ubi
lac nutricis corpus bonum fiat et sine aliqua sit superfluitate ordinandum
est pessimum enim est si lac sit pingue et fetidum fiat autem vitale et euchi
mum si nutrix exerceat quemadmodum et mediocriter operatum in cibi-
cis et si cibos accipiant euchimos Quod si subtile sive lac pingue
oportet mediocriter fieri Si autem pingue fuit satis subtile reddunt qua
lia sunt feniculum anetum amisum eruca et porri omnia ista viridia
sunt assumenda adhuc autem et racemata assumi debent Pocula autem
acriora magis et amplius aperiunt mestruorum poros et matricis fluunt
sagwine quo lactenti nichil est peius Quod ideo enim nocere est lac fiat
sagwine de ventre fluente propterea lac plus fit sagwine manente in
utero propterea enim et mixtes adiutorum coitu prohibende sunt Subtile enim
et malo olens nocere est lac fiat Si autem contingat ut se infrandat
et malo adhuc magis pessimum est et enim fugienda talis nutrix et nullo modo
permittenda est lactare infantem Sed alia magis querenda est huius bona
lac Cognoscendum igitur est lac bonum et ex colore et ex constitutione et odore
Album enim debet esse lac bonum et nichil habere mixtum lividum aut mali
odoris Constitutione enim sit neque tenue neque satis pingue aut
caseatum Quod enim tale generat lac in pluribus solet maxime constipa
ut pueri inde propterea et primum mediocriter subtile dari debet Sic enim
nutritus est infans Si adhuc suggit considerari oportet nutricem que
bonum faciat lac Imprimis oporteat mediocriter Deinde oportet manibus
et sit inducere et ut lavet frequenter Sed nec post cibum aut potum
lavet et cum lavit statim non bibat vinum et maxime purum Nichil
enim est ei plus nocivum et pungat aut fricet an cibum semper Post cibum
cum eorum non solum tali sed in omnibus nocet oportet autem infricacione
primo a brachiis maxime deinde venire ad pectus et ad ventrem et postea
ad coxas et plurimum hoc faciendum est forte ut corpus fricatione contrahet ca
lorem deinde post omnium membrorum fricacionem eciam caput fricandum Sed postea
enim non oportet ut non nimis multum trahentur omnia propterea autem et fricacionis
faciens non nimis exponitur frigido aeri sed expectandum est ut eveni
at calor paulatim et spiritus et sic veniat ad consueta et cibos accipiat
competentes a pane bene cocto et optime fermentato et maxime in furno
coctum assumat autem ex eo unam vel duas uncias panis maxime si
melancolici aut colerici sunt infantes temperata in mimis fervente ca
lida aqua ante comedendum hoc enim si comedat prohibebit humores
ascendere in capud quod est maximum adiutorium et epilentico passioni

Ex oleribus aut manducet bletam magis calidam ~~magis~~ est rapam cum
nepitam hoc enim innuare scias. Condimenta aut sint oleribus satis modico
et sale mediocriter super spargat. De volatilibus aut manducet ex domesticis
gallinas fasianos sed non sagimatos et de anseribus alas collum caput pe
des et gavitulas et aves omnes preter eas que in paludibus degunt que
omnia prohibenda sunt. Vinum etiam prohibendum est adhibendum. Si aut indi
gestio egranti aut inflatio aut ventositate spiritus in ventre ad misce
da sunt nove grana piperis aut cimini aut amisum modice. De carnibus
arietino bonum est non manducare et maxime porcina aut bubulina delecta
tionis vero causa sed et de carnibus aliis pro desiderio accipiendum est et non
pinguibus et apozima magis quam zinci bibenda est. Ipsa etiam caro et
modica sinapi intingenda est. Sed et ipsa interdum prohibenda est. Nam
danum et capas suadeo non manducari neque sinimo quia plectoricus est
capiti. Apium autem omnino prohibendum est et naturaliter ledit epilempticos. Pisces
etiam offendunt quales sunt sipsani morula edus aut scorpeon aut scarion
pinguies aut et pelagici prohibendi sunt quales scobon et peramida.
Comes enim isti nocent pinguiorem et crem sed gigantes de fluminalibus
aut edant et magis qui vocatur anedronnus et ipsos non satis frequenter sed
cum opimelle manducent aut modico piperis hoc enim condimentum aufert pigre
dinem et eius lesione. Coclearia aut apetitones fugiende sunt quia sunt frigide
et magis pinguie possidentes humorem faciunt. Echinum aut si manducare vo
lunt ut opimellato accipiant nichil abre est habet enim aliquid quod ventris
officium moneat et aptus est sed et urinam monet. Capi enim oportet de aqua
cala poma qualis est absinciata aut conditum. Hic enim absque aliqua
lesione efficiatur. Carnes aut prohibende sunt usque ad perfectam sanitatem ma
xime porcina. Cumulis aut et legumina et maxime lenticula. Si vero
volunt manducare citrium simul coquant aut aliquam annsceant aliquid
quod subtiliet aut pulegium aut piper vel anpulet opera pinguie humo
rem. Poma aut eis bonum fugere. Quod si vero accipere volunt suavitatis causa
modicum assumendum est et maxime post cibum. Hec enim sine lesione accipiuntur.
Tragimata aut multum fugienda sunt. Nuclei aut vel que ab amig
dalis aut pistaciis apistoribus sunt non sunt fugienda habent sed quandam
purgatorium flatus. Vinum aut quantum ad ipsam passione fugere oportet
eius usus et enim implet caput et maxime victus stomachi aut causa
et quia adiuvat digestionem nichil est incomodum mediocriter assumere
aliud preponere aut ~~ante~~ raro sunt assumende et ad hoc solum absinthium est
bonum. Hoc aut scias et confortare stomachum et subtiliare et purgare
si aliquid superfluum in eo retentum invenerit hoc enim modo debet ad estatem
pueros ordinari. ~~Sequitur aliud~~

De apozimatibus c. xv

Adiutoria aut instauranda sunt hoc modo. Cum ergo surrexerit et se
detersus mane sunt potatus tunc offendere sunt aliqua apozime que
subtilient. Hyemis tempore si sunt dabis apozimam ubi ysopus sit coctus hoc
enim magnifice innuare potest. Agulti hat apozima potando frequenter a totius
egritudinis molestia sunt liberati subtiliatur enim quitudes sunt glutino
si aut spissi et pigriores humores et non permittit neque in isto neque in storace

residere humorem Nam aliud pituitam aliud per ventrem deducit optime hec apo
zima ergo accipienda est aut ipsa sola tantum cocta cum aqua aut etiam in oximelle
dabis in yeme coctam et magis in autumpno vel estate pro varius dandum est ducta
aut magis cum oximelle ut dictum est dabis Si aut melancolicus fuit qui
patitur addes apozime epithimum propter quod potest hic bene ipsum humorem subtra
here Sequitur aliud capitulum Catarticum l xiii

Si aut maior etate fuit puer ut possit ferre catarticum purgabis cum
catartico quod flegma et melancolicum deponit humorem desiccantem enim
plurimum quod vera in tali passione talem deducat humorem Sed ad hanc tam
non satis competentem vel in etate iuvenili expediens Calorem enim ipsius non
sustinet iuvenilis etas Nam hiis qui medie etatis sunt et forte habent contrarie
et melancolici sunt optime datur yerapigra Melius enim est invenibus epi
thimum dari modicum cum yerapigra ut purget humorem et subtrahet et sic pur
gabis antidoto et theodoricon qui equaliter bene potest purgare totum corpus dabis
aut sic theodoricon ʒ iii colloquintide interioris pulveris siliquos iii aut iiii
aut amplius dragantum siliquas pro a vi secundum virtute infirmantis ut
sit mediocris purgatio et multos scio qui solo hoc catartico dato perfectius
sanati sunt Quod si adhuc maneat catacisma vel passio tunc confec
tas catapucias dabis Non enim ego ad hanc passionem fortius hiis inveni
catarticum Conficiunt autem sic aloes coloquintide scamonee bdellii ellebori mer
ticis genine ana ʒ i euforbii ʒ ii facias aut catapucias cum succo caulium
dabis pro secundum virtute patientis ʒ iii aut iiii chaionibus aut vi si
amplius dedis nichil nocebis hoc enim catarticum sine molestia omni cautela
purgat Non solum autem epilenticos scio invasse sed et scotomaticos et ar
teticos et podagricos curasse ~~De vomitu~~ l xiiii de apoflmatis

Post catarticum aut adhibendus est paciente apoflegmatismus ut adhuc
pingues et spissi et glutinosi humores qui continent contra in capite per pa
latum deducantur Item aut eos moveant pastilli masticati qui recipiunt
ysopum aut pulegium aut piper Adhuc aut magis et anagargarismus
solus qui scilicet ysopum et adhuc pulegium et origanum modice et caricas vi
aut nove et hiis ad tertias coques et sic ex ipsa coctione ammisces coclearia
duo in cocleari vino de sinapi et tunc gargarizabis ante cibum post apoflegmatismum
aut prohibebis lavare in illa die quia multum nocebit si lavat De vomitu

Post capitis aut purgationem expedit vomitibus exagitari corpus l xv
et enim vomitus evacuat collectos humores per singulos dies et non permittit
eos congregari utiles quidam ante cibum sunt utiliores aut post cibum et
ad hunc magis si ex rafanis fiant et pinguibus cibis et fermentosis et dulcibus
cibis et ebrietate Hec enim sic oportet agere de omnibus epilempticis

Quod si stomachus fuit passus et ex eo orta fuit epilempsia contemplandum
est qualis aggregatus est in eo humor Si quidem colericus humor fuit omnia
hec oportet fieri ut non permittantur abicere cibum gravari colam ex absinthii herbe
potatione vel ex ea que dicitur yerapigra et accipe cena mane panem calidum infusum
cocta aqua prima hora diei plus secundum minus aut tertia vel ut simpliciter
dicam quibus est in stomacho congregatus humor aut aggregatus flaumus colericus

et inde caput replet necesse est eis premissos temperatos cibum dari et nichil habentes acrum vel pingue aut olei nimis habentes aut salsum hoc igitur si calida molestet tum dandum est Si aut frigidus hoc est flaticus humor in isto fuit aggregatus et exinde leso capite epilempticus fuit et spasmum inferat suadeo quod non satis calidis et confortativis si prudentia ut primo embroce sto ad hibeantur secundo aut tertio menstruo cum oleo maxime glaucino et absentio semcio inscens et storace et mastice et his que cum hec magis et calefaciat frigorem et corroboret in becillia et digestione bona parat quo nichil est melius in omnibus passionibus maxime aut epilenticis

Si ex aliquo membro fiat epilempsia l. xvi

Si aut neque desto neque de capite initium epilempsie fiat contemplandum est ne forte ab alio aliquo membro initium sumat Comprehendunt enim aliqui a pollice alii aut auriculis tybiarum aut certe ab alio membro commotio fit membris Et si aliquid tale apparuit in aliqua parte providendum est totius partis adhibi curationem Ego quidam vidi quendam lectorarium mortuisse hanc passione qui dicebat quod quando et contingebat a pollice sibi venire sentiebat et quasi aura frigida aliqua usque ad corpus occurrebat purgavi ergo eum in primis cum flatico et melancolico catartico et cataplasmatis superpositis et posui in ipsis patientibus membris quod ea et optemare et calefacere locum possent rubidare aut humectatione aliqua manifestam neque pena fuit effusio ex eo loco his nos agentibus sanus factus est iuvenis Erat aut quod posui adiutorium non et sanus est alepidion herba sfarnek aut et alia aliquid tale si nulla sit quomodo ista herba post aut hanc curationem vomitus et apostatismos adhibui et palestria exercere feci Primum quidam iuvenis postea vero fortius Sit aut mensura exercitationis aut fatigationis respiratio spissa facta Quando enim frequens vel spissus anhelitus fuit non amplius gestandum erit post aut exercitia balneo utere est uti aqua dulci aqua facto Sed non satis frequenter nisi semel aut bis in ebdomada et ante cibum magis quia post cibum manere aut non morari oportet sed et si in situla calidam aqua insido et corporis plurima superfidens Semper aut caput non facias intres et unges totum corpus oleo et fricabis bene caput autem mediocriter et si ingrediatur in somno satis impinguet caput si bis aut ter tum Deinde in piscina descendat prius aut infundat caput modica aqua et sic descendat vel neque capiat neque suscipiat de omni corpore ascendentes vapores caput circumdatus sabanis Item suscipiat aqua pacienis in manibus suis et spargat in facie sua post balneum aut frigida mox potto vini et maxime purum vel meratum Nam meratum oportet prohiberi in potatione vinum epilempticis bibere hec enim sic oportet agere et sic dicta davi non solum pueris sed et media etate habentibus vel senibus

de diutina epilepsie passione

Si aut diutina sive passio et incomoda vel contempna levia adiutoria tunc quod amplius subtiliare potest vel recuperare vel amputare tota passione hec poteris medicamine Quod recipe elleborum al confectus aut catarticum sic lauri bacce purgati ℥ viii piperis albi ℥ vi alipiadis ℥ viii euforbii elleborum leuci an ℥ viii hec omnia tundens cernes et pensabis unaque sicud scriptum est et dabis unum dosum Dabis aut in apozima quod feceris in coloquintida integra facies aut sic Accipies colloquintidam integram apices et mundabis eam deinde bene vel nichil remaneat intus neque semen neque lanugo et implebis eam de sapa et

pones eam super cineres calidos et dimittes eam ibi a vespere usque ad mane tota noc
te permanere et sic dabis hoc enim maximum adiutorium est et multum vomitum
facit et purgat satis pingues et glutinosos humores propter quod admirari
debent qui nauseam patiuntur ut detur eis ad sorbendum modicum de mulsa
et sic nichil mirantur prosperum nauseando ut vomat pennis intinctis in oleo infu
sis in ore provocabis vomitum et offeres ad hunc magis mulsam Erit enim facilius
liberabuntur epitulo quoque cataractico aut parvus modicum dabis in fusi i[n] vino
multis prohibebis aut balneum usque in unam aut alteram diem Scire aut
oportet quod hiis qui fecit in vesica sunt et bu tato sensibile non oportet
album dari elleborum Sed nigrum cum cataractico supradicto Erit autem sic
datum utile et sine aliqua purgabit molestia cum non violenter infert
vomitum Ego autem et Iorum similiter purum dedi ad purgandum palissi
dictis Similiter autem et lapis armenicus Dedi autem de cataractico lapis ar
menico ʒ iii et mirratus est multum et non invenitur hunc melior potio
que possit sic diutinis passionibus epilempsie succurrere sic lapis armenicus
quia multos ex hoc cataractico scio esse sanatos isto solo tunc accepto
Sed et ab hiis multis similiter probatum scimus esse sanatos isto solo se accep
to tantum post cataractica autem ista antidota aliqua dedimus que recuperare et
extenuare humores possunt quale est hermodinum quod dicitur autem tyriaca
Sed hec quidem multas species recipiunt et difficile inveniuntur In hac igitur tres ras
simplex est et quod facile potest inveniri simul et fortissimum est et magni
fice ad ipsam proficit tapsam piretrum storax trita et cernata et cum
melle ut electuarium composita Dabis autem eam coclearium i cum melle
epinticallo usque ad undecimum diem probatum est autem hoc adiutorium et non est
contemptibile Hec quidem omnia sufficiant de epilempticis nos dixisse que et
contemptibile Hec quidem omnia sufficiant spatium tam a nobis quam ab amicis nostris vel
nos scimus et prolongum spatium tam a nobis quam ab aliis
ab antiquis probata sunt

De phisicis et ligaturis ad epilempticos

Omnia autem et phisicas et ligaturas circa se habere multi volunt et querunt
talibus uti vel quia multa in veritate sunt ad hoc valentia contra
in et de hiis aliqua dicere que manifesta sunt apud nos vel que probata esse
cognovimus et que posita sub pena Archigenes autem in cathagenie precepit
sic dicens post commotionem corporis constringi oportet omnes partes et quasi ad
modum immoderatis horrore aut frigus patientibus totius corporis membra
oleo perungentes infundimus manibus recta facientes que se torserunt
membra et mediocriter malaxamus oculos eorum ad quietudinem ducentes Deinde
flebotomamus eos de brachio aut super manum Cum ergo pausaverit perungendus
est totus et calefaciendus parvas capitis multo oleo non calido infunden
dum Si autem methaforam epilempticus fiat mittens in sudore aut in
alio panno vittis cum agitari Perquams autem qualem volueris partem
membri ipsius patientis ex eo sanguine lineas os eius et resurget

Phisica papi[ae]

Cognoscere autem sic capre pelle coopertum fumigabis quod cognosces epilepticum

Ad cognoscendum epilepticum

patientem et marina aqua intinguere cadet enim [...] aut
lana eius cathacephalis vel cornu capre sub fumiga nares et cadet.
Similiter facit gagates lapis admixtus per ignem et nari appositus cadet enim
Simpinus modicum pones in naribus et statim cadet

Ex alio auctore pronostico

Confestim cadet Appollinis autem emporiston si sanari potest aut non epilepticus

Si enim ceciderit appones naribus tymiama et si quidem surgit ab analempsia
sanabitur. Si autem non, non sanabitur. Item ad cognoscendum epilempsiam et hec
dicit virides sub lingua eorum inveniuntur vene. Quinquagesimo octavo thesau-
rus titulo Epilemptico autem cadente si de maioribus digitis pedum eius
sanguinem tollas et linias labia eius et frontem in modo surgit. Appollo-
nius dicit dari debere sanguinem ipsum in potione cum vino ante absinthium
habet autem et apud Xenocratem. Hoc autem mirabile est in pullis yrundinum
egestis inveniuntur lapides duo quorum unus rubeus est, alius autem albus.
Albus igitur cadendo epilemptico appositus elevat eum. Rubeus acceptus
ligatus in pelle et appenditur. Hos autem lapides dicit dari yrundo primo
vini eorum. Quod non ab aliis inventum est nisi Pachomicos in filiis eorum.
Cameleontem accipiens coques in oleo donec **Aliud ad hoc ipsum**
penitus fiat oleum. Corvo autem cicali diliges ossa eius et pones in
loco ubi sol accedat et dum accidit epilemptico retorriges eum et super
ventrem unguens de prefato oleo in dorso ubi ... sunt usque ad primum spondilium
et mox surgit. Hoc septies facies et omnino liberabitur. Alii autem repones
in buxide. Alii autem dicunt epilempticos agnitos curari oportet scilicet quod
dixit Archigenes. In omnibus libris qui accipiunt aqua est potanda. Car-
nes vero prohibende sunt et coniunctio mulierum vitanda est et in unctiones
assumende sunt. Agnistele epar sine felle cum aque media cotila po-
tu dabis ieiuno per dies iij et liberabit. Dicunt autem aliqui fullica
ancam vestam si dederis in potione liberabit. Paciens et hec Archigenes dixit.
Item aliud in cane claudens diebus viij ossa sola facies manducare
Et in octodecimo autem die quod inveneris album de fimo canis vestabis
et dabis per dies x cocleana duo ad bibendum. Accepi autem hec
in Tuscia a rustico aliquo dicente aliquem fuisse liberatum. ~~Item~~ Item cum
haberet salvaticam rutam magro et cum sive eius lunaticus coram
eo cecidisset plenus mesticia rutam tulit et gerivit in manus a...-
tionem et surrexit salvus. Experimentatum autem est et in aliis et liberati
sunt et ego sepius ita curavi. Mirabile autem et preciosum est et erit tibi
hoc pro magno. Require ~~aliud cap~~
Theodorus ... ad epilempticos staphisagrie ʒ vj castorei ʒ
vj opopenacdam ʒ ij piretri ʒ ij staphisagriam ... tundens et
in vesica ovis vel capre urina ad hoc consistente vel quanto habueris
mittes et cum sicca fuerit facta tundes et cernes et aliis admiscebis
et dabis in mulsa secundum virtute. Item aliud mirabile quod accepi a
Chirtese rustico urinam porci silvatici appendens cum ipsa vesica ad
fumum dimittes desiccari et dabis de ea ad fabe magnitudinem
per dies ix cum ... Item aliud quod accepi in Gallia. Galli
testiculos siccos dabis bibere cum lacte et aqua paciendi ieiuno et
hec facies per dies x et observabit se per annum. Item pannum sanguinolentum
ubi menstrua fit ex coitu homine incendens et tunc ex eo infectus
cum vino dabis per dies vij ad bibendum et liberabitur. Hoc enim expertum
tatum est a multis maxime autem a mulieribus. Dicit enim Orpheus

stignum radicem collectam deficiente luna tundas et dederis ad bibendum coclearia prima quidem die potionem unam item duas item iii et postea duplicabis usque in dies xx. Anacosim facies Apsintium cum c et a multis laudatur. In hyspania autem ad epilempticos sic accipe testam asini diligenter ustulabis et tundens et terens in buxide repones. Cum autem opus fuerit dabis ℥ i cum aque frigide cotila i. antequam des ergo medicamine herbam sanniam silicuis dabis bibendum coclearia ℥ iii cum aque cotilam i. aere existente lucido ieiuno in diebus duobus. Si autem sub umbilicus est dies i medicamine intermitte. Et misso ergo diebus ex ipsa testa asini prius vero quam aliquid dederis des purgabis caput pacientis cum quo in ephot medicamine. Stafisagre ℥ iii sinapis ℥ ii piretri salis armoniaci ℥ i tundes et teres et facies pulverem et dabis ad medicamen et emittes tercium humorem mirabilis sanans enim est. ~~Sequitur aliud~~ De ligaturis

Archigenes talem faciebat ligaturam sicut et asclepiadis ffflo. i aurum in brachio pacientis appende et liberabitur. Octavius oxiridus dixit corallum et gliasidum et stignum radicem collectam luna decrescente ligatis in panno lineo appende. De

Nam philonium etiam ad custodiam que servare debeant epilemptici a nobis ordinandum est. Maxime enim vitare debet epilemptici quasi magnum malum et de cena et de prandio indigestiones nam suspectiones pacientis nichil edat minus. Indigestio enim generatio tibi est et colum motio observandum est etiam ne bibant mox post balneum sicud diximus et maxime vinosum i. purum vinum et maxime vetustum et satis novellum et austerum et stipticum et lac ne bibat nec caseum manducent et si quid de lacte opere pistorio fiat fugienda enim sunt et que mali odoris sunt omnia et que omnino divina sunt in locis talibus et odores tymiamatum bene sunt nimium odore atque ex alto respectus tympling et vestimenta nimia cooptima et calefactio capitis et in sole ne diu permaneat vel ubi ignis est multos et in balneo ne moras faciant et ne aqua calida aqua dulce lavent caput et indigesti lavare prohibendi sunt et post cibum aut post dulces aliquos cibos assumptos atque enim sic accessioni passiones commovet et maxime in quibus flava colera possidet statim. Istis enim temporare convenit dietam non presumendo eos qui possint coagulare flatum humorem sed eos qui extenuare sunt vel calefacere fla autem colam sic enim si aliquis diligenter observet cito opus habet alio aliquo adiutorio et maxime in doloribus aliqua periculosa inferentibus. Interdum enim ut sunt arteriothomias et anatrosis et cauteria et alia multa que ad penam pertinent magis quam ad curandam tamen passionem. De melancolia

Non sola est causa melancolie neque solus humor ex quo ipsa

passio generatur sed plures ex alterutra alteratur mutatur. Unde tales neque similia patiuntur sinthomata neque similes habent motiones. Sed quidam corpore semper
videntur et est pravitate eius fantasie fiunt. Aliquibus igitur existimant
multa ut nichil omnino loquantur et similes existimant mutis. Alii autem
et glorias se habere debent aliquas et futura predicunt. Alii amant
mortem. Alii timent et alii in corpore habent declinaciones aliquibus temporibus
ut consueto hoc in ipso tempore patiuntur. Non solum autem differunt
secundum multimodas emociones supervenientes eius sinthomatibus set et secundum locorum
passionem. Alii autem per omne corpus patiuntur. Quidam cum corpore in solo cerebro
passionem sentiunt. Alii vero in solo ventre et ypocondriis patiuntur.
Super est ergo et causas vel per quas differunt sunt melancolie diligenter
previderi et que loca patiuntur et quales sunt accessiones et quales molestie
sunt sinthomatum propter hoc quemcumque existimo qui audeat medicinam
ac docere artem scire oportet causas vel unde fit intelligere debere
cognitiones autem ergo et signa corporum a nobis diligenter perquirenda sunt
sine quibus passio nulla bene curari potest nec perfectius per eandem
passionem. Sequitur **signa si ex plenitudine sanguinis fiat melancolia**

Primo igitur in ipsis providendis cognicionibus contemplanda est corporis
insinuantis similis cum qua hii qui pilosi magis et nigro sunt
colore et tenues habitudine facilius comprehenduntur melancolia quam
illi qui albo colore et habitudine sunt pingues. Nam qui et magis
commoventur media sunt etate et qui dieta tenui vtuntur et iracundi
sunt et sollicitati et qui in tristiciis amplius degunt. Interrogari etiam oportet
ad hec ne forsitan aliqua retencio sit consuete evacuacionis ut in
viris emoroydarum sollempnitas in mulieribus menstruorum purgatio
denegetur et in toto corpore gravitas insueta. Attendendum est autem
et vultus si rubrior est et vene si plene vel inflate appareant
harum existente plenitudine sanguinis habundancia necesse erit existimari
et ex eo vapores ascendunt in caput. Si quid et declinatio quedam
fantasie fit ut et consueta opera in aliquibus temporibus faciant ad
hec magis existimandum est ex anathimia eos sanguinei humoris
nascencia habere et cerebro paciente melancolie gravari speciem et patitur
quedam similia eius quidem sub ostium contingit habere oculos quidam
si enim visu fantasie accedunt cognoscere per multitudinem cacochimum esse
et acrem vel mordicantem secundum solum quantitatem nocere **Cura melancolie lxxxiiii**

Si igitur cognoveris ex plenitudine sanguinis quempiam
molestari et eius ex vapore fieri melancoliam sicut diximus solida
turbulentia animalem spiritum et talem movere fantasiam. Non omnia necesse
est aliquas alias curaciones adhiberi nisi primo sanguinis
detractionem per competenciam fieri. Locum prolongari cum in hac passione
curatum sed oportet secundum in ipsa aqua dilatio danda est. Sed cum celerius sanguinis
detractio sed non adhibeatur diuturnis ibi resistente ea mutata cerebri
nata et prolongata passione si extirpari sunt minus recentes cerebri
passio permanebit certam de parte si adhibeatur curatio antequam

cerebri transmittet sub ad citius liberabuntur Impanatis igitur diebus bonis fructus
et temperatis cibis nutriendus est egrotans Vitellorum aut concedende sunt car
nes vel quicquid sanguinem generare potest adhibendum est Sed attendens
ad evacuationem sanguinis et secundum robur virtutis quantum consumatus sufficit
et mox auferas Sepius enim sub itanea et multa de semel evacuatio
evacuationem aliquid facit et ascendentes vapores amputat Quod
si non potest de semel multa fieri evacuatio nocere erit cum non solum
semel sed bis et sepius inquietum competit paulatim sanguinem auferre
Quod si contractio virtus et etas non permittat sanguinem auferri remanet
oportet de manibus aut pedibus aut tibiis aut secus pollicis digitum
fieri detractione et maxime hoc oportet agere in muliebre corpore et eius me
strua provocare Cum igitur non manifestas in tempus in brachiis venas subia
centes perditis locis oportet tunc media venas Evacuatio igitur sola sang
uinis est necessaria in ista supradicta passione Nichil enim in hac utilius est quam
detractio sanguinis que omnia continuant sibi et que admodum ypocras docens
dixit vere magna concursus unus et consensus unus et omnia membra sibi
compaciuntur vel quicquid est in homine cum omni membro sunt passimque
autem non solum vapor sed et sanguinis humor constrictus vel constipatus sunt in
cerebro tunc secundus citius in fronte vena mediana Postea enim cum totius corporis
evacuatio non fecerit ad localem si accesseris iam curationem tunc nichil nocere
bit Sine evacuatione autem totius corporis si localem facies ad liberare cura
tionem ledes magis quam proficies ad pacientem loco materiam trahens Sit
enim curari oportet quibus ex sola plenitudine sanguinis melancolica fuit
passio et non dum manifesta est transmutatio Si ex colerico humore melanco
lia mania fuerit fiat l xxv

Si autem ex immoderantia et acuto aut colerico humore in melancoliam
decoctum aut dissipatum transeunt et videat esse hoc passam sanguinis non adhuc ad
visu fantasias sunt sed econtrario pessime eis et insanodes fatis accessiones
sunt propter quod non oportet festinare et media melancolia medicante passione
dimittere enim et mutata non in unus impenis incurabilis pene efficitur et non
melancolia sed remanet talis et per tempora continuus ipsa passio facit Non
enim aliquid aliud esse videtur nisi mania aut extensa melancolica quod
perdita cogitatione quicquid cogitaverit agit et loquitur Signa ex acredine
et mordicatione colica aut ex equalitate sanguis melancolia
fiat l xxvi

Cognosces autem iam non vapores esse sanguinis
qui cerebrum pectant sed melancolia cum acredine et mordicatione
occupatum nocere est cerebrum teneat Ex qua etiam autem cognoscimus quia extra
cuti sunt et furiosi et non vacat esse hoc fieri ex sanguine si autem natura
sit calidus et siccus et etate sit media et cibus quo usus est calidior
et acrior fuit sed et ipse aer calidus fuit et siccus manifeste indicat tibi
magis et colerico humore translatum esse sanguinem in melancoliam Mo
nentes enim differentes humor et alii qualitates suscipiunt qualitates
Colici autem humores deveniunt per longum ieiunium aut per falsos et
acres cibos frequenter acceptos et diuturna sollicitudine Sanguinis vero hu
mores exsurgunt humores et amplius aut ex multo vini usu aut per
aliquos multum nutrientes cibos acceptos / aut si balneo usus a fumus

tempus sicut ibi fit. Ex hiis enim duobus istos contingit augmentari humores et vexatio, ergo efficitur humorum sinthoma, modo enim videntur ut assidue lateant et alius ex alio agitari et renovari requiescunt et post accessiones sunt quemadmodum et typicis passionibus fit. Cum enim ex humore repletum fuit cerebrum vel inmorare fit lenitudo et dimissio vel accessio fit.

Cura si ex acredine et humoribus colericis fuit facta passio

In corporibus que diximus signis et temporis coloribus sanguinem in pleno optinemus passione fuisse generata et ad evacuandum talem humorem operandum est vel primo sanguinis fiat detractio. Deinde purgabis catartico competenti temperato aut ante cibo et humore mitito operandum est prius sanguinis fiat detractio. Deinde purgabis catartico competenti temperato aut ante cibo et humore mitito dabis colagogum catarticum. Si enim humor colericus de cerebro evacuatus fuit et facilius obedit medicaminum et ita virtus permittente virtute ipsius que admodum eos quorum fructos et spissos humores deponere volumus quo magis optinemus et calefaciant, antea dari cibos convenit aptos. Sic enim tales humores facile et convenientes purgantur. Cum ex calido sanguine molestent dictam offeres ut diximus magis et temperatam et sic dabis catarticum i. picra cum scamonee. Sume enim ex picra ʒ vi et addes de scamonea ʒ ii i siliquas ex aut plus aut minus secundum virtute patientis. Quod si in porcione accipere noluerit catapucias ex eo conficiens dabis ei. Quod si et ipsas contempnat glutire, in eius ex aliis dabis eas sermoto aut albumine in mellis ab todes et cum coclear in micas. Sic enim facile inducitur eger ut eas accipere possit. Post hanc aut acceptiones medicaminum incipiunt sentire. Facta igitur evacuatione transactis aliquos diebus item tunc humectare valent insinuante balneum aut magis et quieste vinibus et item purgabis modico augmentando amplius catartica dosim. Sic enim optime ages in quibus melancolia videtur tibi esse generata si talico sanguine translato nimis calefacto et combusto inferat pectum et inimicus aut calida antidota in tales aut catartica dedit passiones et maxime quod vocatur yera ista maniodes et tractamenta res infirmitas maiores concitant eo quod fortiores et acriores effecti sunt. Melius ergo simplicibus quibus diximus curari medicaminibus de quibus non potest satis calefieri qui contingat calefieri humidis utendo cibis temperabunt. *De cibo dando menoniensis vel melancolicis* *c. xxviii*

Scitis enim qualiter ego de hoc laborantes sanavi et dicta magis quam multis medicaminibus potius sanavi. Sic ante dicta vel simpliciter dictam ptisane maxime mane accipiant cum communis sunt hora sexta. Comprandio aut pisces assaltes et domesticas pullos vel gallinas et alias aves que non in paludibus degunt et pectunes et astacos et echinos et ex olibus aut lactuce et intube omnino concedenda sunt et malue. Alia vero omnia prohibenda sunt

et maxime brassica et pluviatica omnia olera poma aut pepones cucu-
meres et uve dulces immature et mela que non sunt stiptica ficus enim prohi-
bende sunt aut si accipiunt duas vel iii et hec satis mature sunt ta-
les enim si accipiant non poterunt ledi placente aut prohibende sunt
quedam et que cum caseo facte hec enim omnia colica magis sunt et maxime
augmentant combustum humorem vinum autem eis comparaticum bonum est dari et
hoc modicum et tenues si stipticum non inveniatur offeres vinum quod nichil
repercussionis aut stipticum aut aliquam austeritatem habeat nec cum bibatur
caput sollicitet petens Talis autem sit dieta et [illegible] enim si aliquid sed
partes pretermissum est quod hoc item prudens et sapiens medicus se-
cundum que dicta sunt inveniet ea ipsa potius que expediant carnes
autem et fortiores cibos non oportet assumere tantum egrotante ad melius acce-
dente ordinanda sunt paulatim augmentando et non satis de subito et quod
enim paulatim fuit oblatum melius est et cautius ad fortiora transire di-
ctum balnei autem usus cum aqua dulci super omnia adiutoria magis prestare
videtur Degerit enim vel evacuat colericum humorem et temperat contraria
quasque qualitates Totum enim corpus infundendum est aqua calida Caput
autem tepida magis et intellectu onerosum erit lavandum ungendus est totus
aqua et oleo Aer quoque balnei sit tepidus et ita temperetur ut nulla habeat
in se nimietatem similiter autem et solium temperetur et diutius in eo resideat et
in postrema cogatur intrare et ibi omnino remorari et maxime si etas fuit
Dimittens ubi consueverit post balneum more non bibat vinum sed calida
aqua et sic cibum assumat ut in antelatis dictum est et prandere vo-
lenti offerenda est tamen aqua calida hec enim modo dicta observanda est
quibus de colerico sanguine et calido vinum et fervente nata fuit melan-
colia Scire autem oportet quod in hiis passionibus antiqui et vento-
sis usi sunt incipiente anadirpsim acriore in superficie facere volentes
Alii autem et sanguisugis usi sunt Nos autem fugienda comprobamus omnia
ista esse Enim enim nichil iuvat ad hunc magis eos et dispositos et
siccatores faciunt Tunc autem convenient hec si quidam videtur violentius
effecta in membro materia constricta et pinguior Signa si cum melancolico sanguine sed sunt melancolia l ypoc

Contingit autem maxime melancolia quedam
combusto sanguine plus accione petens multas anathimiases
faciens mutatur ibidem animalis spiritus Cognoscatur autem quod magis cum melan-
colico fiunt anathimiases quando patiuntur tristitias rationabiles et
desperationem sui primum proponentes et timorem nimio suspicati mori desiderant
et frequenter coguntur in lacrimas et ab omni societate se removent et a
uxore fugiunt contra et in suspicione veniunt [illegible] Alii quoque solacia
more contendunt ut etiam alios convincant eo quod eos vellent occide-
re gladio urentes ut veneno dato vellent constringere Quidam autem esse
per alias plurimas ex hoc humore inferri fantasias et aliqui suppli-
cant se esse vas fictile Alii autem tornum Alii autem gallum ut esse

nunnerent cum ad cantandum etiam astellas percutiunt Alius enim celum
se ferre putat sicut allas et timens dicit ne cadat et non solum se sed et
omnes simul construngat Ego enim quandam vidi mulierem hanc pati fantasiam
Contingebat enim digitum suum pollicem dicens se totum mundum por
tare ne forte lederet et omnes perirent Sed et alios multos vidimus Sed suspendun
de omnibus ne dicam Sufficiant autem tibi hec per que signa et similia sunt conue
niat potius cognoscere cum melancolico humore curatam et passionem

Curo melancolie

Sit enim hec passio ex tristicia et sollicitudine procedente animi aliquam alia
passione constitute Considerari enim oportet in ipsis fantasie sunt rationabiliter
et aliud aliquid de subito fecit mutationem Quedam mulier sicut
in melancolia de subito credidisset serpentem se inglutisse dixit dum dor
miret Tunc ego vomitum ei faciens serpentem mortuum in vase quo vo
mebat abscondite feci mitti et cum vidisset amputata est ei omnis suspi
tio et quia tristicia ei contingeret gaudio accidente mox liberata est de ipsa
passione et aliam tamen mulierem vidi melancolia . interisse propter ea quia
vir eius longo peregre perrexisset Nunc Nimium autem responsione ve interrogatione
vel quicquid agebat iracundia et furia pleno animo cogitabat
Quam ego habere curatione tamen superius sunt catarticam dedi et maiore
yera galieni yera enim vanos deponit humores sine molestia vel tur
batione effecta post purgationem contemplari oportet etiam infirmantis intel
ligenciam et si quid ad melius mens eius indicatur tristicias suas propter
quas sunt et timores et estimaciones irrationabiles minui et meliores fieri
et magis etiam ad proprium usum reuerti sensum Congruit uti oportet hoc ipso catar
tico Iubeat enim permanente curatione perfectius circumdari quod si yera sol
aut bis dato nichil omnino de molestiis renouari videatur melancolie fan
tasmatibus ad armeniaci liti potione veniendum est De armenico litu lxxx

Scio enim quia medici antiquiores albium dabant hanc passionem
post se curari catartico Sed ego ellebori albo dum posui armeniaci
liti potionem Nam hoc inuentum esse sciatis Ideoque ab antiquis in
nunc datum est Quod postmodum apparuimus vel a nobis in ipsis remedi
ellebore propter periculum amonimus et istum qui sine modestia et periculo dari
oportet potius eligimus quia nichil nocitiue vel opere nimis solum hec
eius sunt quidam opera non solum prouocare sed et prouocatio facit purgationis
Sed ut hoc oportet non lauatum sed dari oportet Erunt autem cocco dentisti
in aut in 3 aut modico plus aut minus secundum virtutem patientis
attendendus est etiam a nobis simul ad quantitatem humoris molestia
quantitatis quod si non satis oportet laborante videatur per vomitum purgari
sed solum prouocare necesse sit deducere magis malum humorem expedit
tunc ipsum lauari quam plenius et post quinquagies Sic enim nobis fa
cientibus neque tribulatione neque angustia facit hoc lapis sed potius
sed magis sine molestia inguinis purgat tota ita ut in parum tempore
sanum reddat hominem dabis autem ex hoc 3 x vel xii amplius in tepida
lida aqua Si autem et bis adhuc persistunt infirmanti purgatione
expedire sentiuntur dabis iterum Nullum enim habet calorem

Aut siccitatem satis aut aliquam amaritudine aut in suavi qualitem
quam fugere solent homines ad bibendum horrentes medicamina aliqui eos
odiunt accipe in potionem medicamina et multi nullo modo geruntur acceptu
medicami Artificiose eum dari oportet in catapotiis factis ex lapide arme
nico lavato mixtis cum pigra manifesta preterea aut aliis aliquibus que
adiuvant ad inducere magis prout purgatione. Et aut hic pigre epithimi agari
ci lapidis armenici lavati alii ʒ iii scamonee ʒ iiii gariofili grana xix
in duobus aut libris novem scriptis hec confectio decetur ita sit igitur hec
pigre epithimi agarici scamonee ʒ iii lapidis armenici lavati preterea alii
ʒ iii gariofili grana xix tundes et facies catapucias cum rodomelle
aut succo citri dabis aut ʒ i quam minimum. Scire autem oportet quoniam
quia hec etiam corroborant stomachum simul et varios deducunt humores
et maxime fleuma et melancolicum sine molestia ut dictum est purgat
iste sedat dyoniu et pectus et catapuciis datis in usu non est timendus
quia neque suffocationem aliqua neque sincopim facit que ad modum albo
solet elleborum facit neque necesse habet illam sollicitudine quam propter suf
focationem solemus adhibere. Quod nec ut nos rememorari necesse est
illa aut sola scribemus commemorationis causa que potius facere debemus
ut in confectis quam plurimo catarticis facere consuevimus si amplius aut
minus evacuari indiget a catarticis. Si igitur nimis amensura purgavit
quis mulsam ei dari oportet et post modicum sic cibari aut succus ptisa
ne aut panem in vino ut pipio coctus sic non bene olim multo Si
aut fieri contingat ut nimis deponat ut et spasmi superveniat multi
eum hoc patiunt et si non aliquid sanguinis deposuit propter naturam habent
fortiorem et imbecilliores inmodo propter hoc igitur aqua multa fomentandi sunt
et multo ungendi ydroleo et panis dandus in vino infusus aut in
oxisacro melle aut in aqua frigida. Si aut et bibere voluerit frigida aqua
bibat et magis eos iuvabit etiam communis est et melius et mala granata
et pira autem cibum eis dari et pullorum pectentes postquam aut cibavit
et requiescere eum facies et inhibebis ut dormiat paciens postquam
aut cum recepe fortitudine ad balneum eum ducat necesse cum aqua tepido
permitto et immorari diutius inhibebis. Non solum aut in solio sed in pis
cina postquam involutum fuit sabanis iterum modo nutries eum bene
aut pane vino infuso aut oxisacro melle. Regredietur autem in domum
permittes eum quiescere. Nos dormisset aut ob hoc omnino. Solet enim hec
tempore contingere multis per catartico ut plus aut ratione solvat secundum pa
ta aut parte permittendus est reditum ad consuetudine ciborum putia
loco et si minus consequitur res pondus ad hunc magis dabis amplius
cibos perdices et gallinas phasianos qui non sunt pinguis et aves silve
sribus ceteris sunt aut omnes aves que in paludibus degunt et pisces
conitodes preter aspratiles postquam usus fuerit eucasimo cibo et cum
quoddam fundamentum posuerit extenda sunt hic. Preterea post in aut
in dies olera qualia sunt intibi lactuce malue et chrisopagi mediocrer

prohibenda sunt etiam brassica et omnia que melancolicum humorem aut acre
generare possunt qualia sunt eruca sinapis album et carnes bovine et ma
ximme cervine et omnis ferina panis furfuratinus vel cibarius et lica
m vetus et satis pinguie et austerum vinum Hic enim ob sunt dietam
et balnei usum et mutare eum permittes loca et regiones et parentibus
et amicis proximari poma loca sterilia si presentare sese met. Hec enim
precaratrica et exercitio euchimos et bonos cibos vel terreas obstruatores
totius corporis habitudine ad satis fortius poterit evitare insanadem
et amaram egritudinem. Quod si aliqua reliquie remanserint et no
valde tradarint bene intellectum sane certe nec mutavit aeris et
spectata temperancia utrorum verecunda ipsa adiutoria ab inicio sicud dixi
est faciens ea ipsa paulatim donec ad proximam redeat sanitatem et quia
utique difficile est et non facile ad sanandum eius permanens si fuerit et
non sentiat medicinam nec liberabitur ab amarissima et insanabili egri
tudine Sequitur aliud **Incipit ad oculorum passionem**

Tam enim in aliis tabulis libris ante scripta sunt de oculorum passionibus
qualiter oporteat cognoscere in eis consistentes passiones et causas earum
et curationes et diversitates colliriorum et modus qualiter oporteat ad
hiberi et qualiter conficiantur demonstratus est unde hic nunc hic michi
visum est ut breviter constricteque deberem dicere ut legentes
hunc librum non querant ex alio codice que ad oculorum curationes sunt
utilia. Oportet ergo primo singularum in oculis passionum signa cogno
scere et sic adhibere curationem. Incipiamus ergo nunc iam dicere de hiis
quibus in oculis contingere solent. Dolores nichil enim sic dolorosum
est nec sic in alia passione surget artifex ut fuerit quomodo in
dolore nimio oculorum. Quid ergo dolores nimii et intollerabiles occu
paverint oculos non sicut multi faciunt narcoticis confectis presumendum est
uti colliriis aguleti etiam et opium opium per propriam inquinatiare unde
nullo modo paregorizamini dolore. Sed adhuc magis lesionem. Contemplari
ergo oportet qualitatem cause et sua qualitate eum attendens curationi
providicat ipse non enim est qualitates una dicere cause sed multe et varie
sunt sive enim plenitudo materie supercurrens ut solum congregetur videatur
fieri dolorem et qualitatis doloris sed scepius ante convertere fit ex qua
litate sed et quantitate providendum est ante unde propriat quod superierit
utrum ex toto corpore aut de solo capite fluat aut particulas aut ve
nas aut per arterias inmisceat et qualis utraque superfluitas est aut
enim cum sanguine mixto vel puro vel colibus aut flate aut melan
colia est quod fluit aut ventositas est ipse aut est cum corporis
est qui molestat humor aut duo mixti contingit enim et unum
solum fluente facere fluxionem et dolorem nimium et duo similiter
commixti faciunt dolore vel tumore. Et quibus est difficilis est cause
ante unum quod igitur eorum quentia sunt artifici adhibere oportet
existimare cognitiones singularum passionum **Sequitur quod sanguinea humor faciat**
flegmonem l xxxiii

Si ergo sanguineus fuit humor qui super currens flegmonem fecerit erit
manifesta cognicio ex specie ipsius flegmonis. Rubea enim sunt omnia et
sanguineo colore et ipsa facies rubea et in tumore magno sunt po
sita et vene apparent ampliores et plene gravitas sentitur et pigricia in omnibus
conspectis actionibus accidit et si in extremis noctis morditivus lacrima neque
acris videatur adhuc magis sanguineum humorem esse existima qui fluit
et facit flegmonem Cura flegmonis ex sanguine facti

Si igitur sanguineus est tibi manifestus fuit flegmon magis capitalis in
cidenda est vena. Si autem calidus et acer humor cum sanguine mixtus
apparuerit et catarticam proprius flebotomamus dabis et collyria re
percussiva in vitiis qui digerere possint flegmones. Tenorem eciam confectionis
vobis tradere non omittam. Experiencius autem supponenda sunt ad mi
toria hec: lac mulieris cum ovi vitello cocto et oleo rosaceo suppositum
mitigat et digerit satis igneos oculorum flegmones. Similiter quoque et nole
herbe folia prosunt. Sudant enim pro nimio flegmone sed timore in
genti dolor fuit ortus ubi operatur crocus cum mica panis et vitellus
ovorum. Similiter et dactili faciunt. Postquam autem repressum fuit reuma ad
mella loto croco et glaucio et ovorum vitella cocta et oleum rosaceum mixta
supponantur. Ad dolores autem et plenas compositis oculorum vestes supra
supponantur. Ad dolores autem et plenas ... fuit collyrium colliges et
℥ iiii cr. ℥ i opii ℥ i cum sapa vel melliloto ...
... Sequitur aliud De collyriis mitigativis in doloribus

Cataplasmata cum expressis ad flegmonem talia qualia superius sunt posita
ordinanda
da super continentes autem et in gummata sequenti sermone sunt exposita qui
in flegmone sunt exposita qui
dolentibus eciam servi et quia in primis qui in flegmone sunt exposita collyria oportet ad hiberia et sit
mitigare valent et maxime sunt stiptica collyria mitigativa. Deinde
post ea que reprimunt in primis administranda sunt mitigativa. Deinde
post ea que reprimunt in primis administranda sunt. Et flegmone
digestione humorum eciam solus apocrustica erit utendum
aut igneum minuere et asperitate cessante sine modestia pacientes super
tica minuti possunt sufferre collyria. Collyrium mitigativum in flegmon
ad eos qui nullam mordicationem sufferre possunt medicaminibus et
maxime ad recentes passiones. Cathimie loste et extincte in lacte mu
lieris micti autem melius infusum est antequam teratur vel lavetur. Terat
et sit expugnat ℥ viii pinii lavati ℥ xvi cerusse ℥ iii opii ℥ i draganti
℥ iii aque pluvialis quod sufficiat. Utimur autem cum ovi albugine.
Collyrium quod fit facit flegmonibus et ipsum satis appellatum. Cathimie uste
et extincte lacte mulieris ℥ v psimmitij ℥ iiii ℥ iiii posiligos ℥ ii
opii ℥ i draganti ℥ iiii aque pluvialis quod sufficiat. Hoc autem ulceratum
abeo / oppinietatum hunc mordicationem mitigat flegmones satis
talidas cum maximo nimio dolore. Collyrium et ipsum satis bonum sim
pliciter confectum. Amili ℥ vi pinii lavati ℥ viii opii ℥ i gummi
℥ iiii aque pluvialis quod sufficiat. Collyrium pagorie satis bonum quod
et sompnum facit. Cathimie loste et in lacte asinino extincte ℥ vi
psimmitij ℥ xii gesastoes draganti mandragore amili croci attici lac
tuce cicute succi gummi ana ℥ ii opii ℥ x ovorum duodecim subtile
albuminum. Collyrium quod dicitur spongiar bonum satis ad magnos
dolores mitigat cum cato amili ℥ iiii spuma ℥ iiii opii obolum

i gummi ʒ ij aque pluvialis quod sufficit cum lacte mulieris
eo utens. Sequitur **De collyriis ypocrati**

Ipsa sunt hec collirii que fortem quandam habent et digerendi et repri
mendi mediocrem virtutem et ideo prevaleant mox in initio inunctorum
amputare acutos dolores sine aliqua mordicatione qui fiunt
cum lippitudine et inquinatimata et sine inuncta propter quod et imbecilli
oculis et glauco obtulimus magis et apolafarton vel mulieribus
conveniunt qualia sunt diarhodon et croco et glaucio composita. Et nos
etiam scripturas pars volens tractatum. Alia autem fortiora habent virtutem
indurationibus passionibus magis possunt esse in usu et in fortioribus
oculis et duris carnibus qualia sunt de vino confecta que
dyamoron appellant et olimatis vinum confecta que dyachilo vocant
et metallorum desiccare et calefacere possunt. Tales sunt ergo differentie
eorum. Nos ergo vero de medioribus apoarustibus et apoarustas di
cemus et initio doloribus quod oculorum expedientia et sic de illis
que amplius scripta sunt et plus possunt operando reprimere. Medio
criter dicemus. Monoemera hec cum et medico et aleopodio ali
qui vocant. Reprimit enim nimios dolores in principio aut inqui
mantiam et cum omnibus fluxum reprimit et lavari. Expedit etiam et ad
pysoras et acrium reumatismum et cicatrices confidit antiquas
purgat enim et cicatrices subtiles ut illas invisibiles faciat.
Hoc autem ego et publice usus sum et collirio cum ovis. Sarcocolle
glauci terre dragaganti ana ʒ j aque pluvialis q. s. Collirium aliud
monoemera glauci ʒ viij sarcocolle ʒ xiiij terre ʒ ij dragaganti
ʒ j opii ʒ ß aque pluvialis q. s. Collirium dyarodon quod ad ea
ipsa mirabiliter facit et valde optimum est rosarum ... ʒ ...
ʒ xv terre ʒ xxiiij opii boni et non adulterati ʒ ij spice nardi ʒ ij
gummi ʒ viij aque pluvialis q. s. Collirium mirabile
cum est et hoc collirium talem habens virtutem qualem et superiora preter
quod plus operativum est illis eo quod magis reprimit influentia
reumata. Est autem hec accipe ʒ xxx glauci ʒ viij sarcocolle ʒ
iiij terre ʒ ij gummi ʒ ij ... ʒ j aque pluvialis q. s. Collirium
polidencion oppinuttedam anoblis ... reprimens scriptum sunt quod sufficat
terre ʒ j sarcocolle ʒ ij glauci ʒ iiij gummi ʒ j opii ʒ iiij dragaganti
ʒ j. Tundes omnia et teres et simul mittes glaucium et sic
sarcocollam et opium et dragagantum solves in succo rosarum
et supermittes medico optimum valde. Nos nimio pingue in
unctio quod recipi glaucii ʒ viij sarcocolle ʒ iiij terre ʒ j dragaganti
ʒ j opii ʒ ß aque pluvialis q. s. Ego eum quod oppinuttam hec
mulierum et eum alijs mitigat inquinatizatam ... xyro collirium quod
dicitur dyacitron quod non facit nimios dolores immitentium in
oculis / glauci terre aloe sarcocolle ana ʒ ij hec eum et ... tantum
oportet poti / reprimit eum omnem turbationem oculorum inunctum

Isto ergo aut dictis diebus oportet uti et non perseuerare in multis diebus
Si enim amplius posuimus fiunt decomata grauia in palpebris Principes
autem terre Dyamnis collirium monoymerum quorum uirtus est fortior et
magis sunt ad reprimendum stipticam uirtutem propter quod in hiis que sine ulcere
sunt reumatibus et flegmonibus eo uti oportet habet autem stiptica sit
Collirium dyamo primum in monoymeris uocatur calcucecaumeno ʒ xxiii
cathimie ʒ xvi opii ʒ xii cerusse ʒ viii smirnis ʒ viii gummi ʒ vi in uino
medismo quod sufficiat Collirium quo ego usus sum quod et theriacum
dicitur cathimie ʒ xx calcucecaumeno ʒ xvi opii ʒ viii cerusse ʒ viii
acacie gummi autem ʒ xxiii Collirium Theophilon et hoc enim ad ea
uti oportet cathimie ʒ xvi cerusse ʒ vi smirnis ʒ iiii acacie ʒ xxiii
nardi indici ʒ iiii gummi ʒ xxiii calcucecaumenon ʒ xvi opii ʒ vi
Collirium tetrasticon cathimie acacie gummi ana ʒ xvi calcucecaume
non opii smirnis ana ʒ iiii aque pluuialis quod sufficit Collirium apo
trasticon satis bonum monodimeron Stipum lauati cathimie calcu
cecaumenon lauati cerusse ʒ viii aloe ʒ ii nitre ʒ ii acacie scyrie ʒ xi
opii ʒ i ueteris serenus ad compositas reumaticas cum totius corporis
prudencia Collirium compositum indicum mega cathimie calcucecaumenon
autem ʒ viii nardo stachii ʒ s cerusse ʒ iiii aloe ʒ viii licii indici ʒ i acacie
gummi ana ʒ xx opii ʒ iiii aque pluuialis quod sufficit Collirium nitarion
satis bonum faciens ad omne reuma et thimosos et punctiones et me
branas in oculis surgentes ad lippos et ad staphilomata et bata et
miocephala et scabras et ad omnes passiones compunctatas Calcucecau
menon ʒ xv cathimie ʒ xx gummi ʒ xxiii medicaminis quod supponitur
ʒ xvi aque pluuialis quod sufficit Conficitur autem sic medicamine de quo mensura
est ʒ xvi in collirio hoc modo succi centaurie duas partes sape cretice parte
i coques de lignis mitis molla noua donec ad mellis spissitudinem ue
niat postmodum compone mittes ʒ xvi sibi collirium conficies Sanguinarii
zabies autem cum ouo ad non ferentes stipticum est enim quod cum aqua
facit satis sanguineo aquosum in unguentum Collirium pelarion cathimie usste
et lauate ʒ ii calcucecaumenon lauate ʒ ii opii ʒ iiii acacie scyrie smirnis
ana ʒ iii psimicii ʒ s comili dragagganti gummi ana ʒ xvi aque pluuial
quod sufficit datis enim magnitudine deprimunt autem et mitigat pungendo eius in
medio Sequitur aliud Signa si ex colerico et atro humore fiat dolores oculorum

Si igitur dolores fiant ex colerico et acro humore in oculis erit tibi declara
tio ex multis signis primo quidem ex hoc quod non plectoricum apparet
totum corpus sed magis cacochimicum Deinde autem morditationes non solum
in angulis sed in ipsis malis ex hoc quod defluunt lacrime comburere uidetur
loca que tetigerint ita ut nec ferre possint morditatione Non solum
enim ex hiis cognoscere poteris uerum etiam et ex hiis que precesserunt .i.
estiuo quam plurime et sollicitudines et solis nimium ardor et furor frequens
precesserunt et acres tibi decretus igitur hunc offerens ad uictoria potes
etiam celeriter et sine collirio sanare patientem Cura hiis qui de colico humore et acro

Si enim per totum corpus uidetur colericus humor habundare tunc Siborarum
lagogo purgabis catarticis totum corpus Denique si non totum

corpus sed totum oculos habundantia tolum ledit attendite quantitatem bal
nei possus solus cum aqua dulci temperati sine dolore si potis efficit laborare
et si obediens sit et cibos iuniores et sine morditatione accipiat et
eos qui pinguiores reddunt humores noluit uti quales sunt orphe .i.
acima et alijs piscibus duriores carnes habentibus . glauco cynoglossa aut
ea ipsa ypsina ex olibus aut triba et malius exponitus aut melius
melonibus et nux dulcibus ficus aut nullo modo sed ideo accipiendas in
oculorum doloribus hanc enim ipsi aliquam commotione decatino aut caro preter
tarticem danda est et bibat talem aqua primo aut si voluit bibe
tristitie ei dabis aut dulce de nuca aut alia que impinguare prout humo
res aut obtunde Si aut inobediens est et quod precipit non observet quemad
modum plurimi sunt homines et maxime barbari nec est tunc collyrijs
uti quibus nulla possit esse morditatio et obtunde et reprime passiones
humores colitos et acros Ex quibus plurimum est colirium dyapompholigos
Rx h pompholigi lavati ʒ x spumae lavati plumbi usti et lavati
amili ʒ ana xxx gummi tragacanth gummi albi ʒ x aque pluvialis q. s.
postquam pista sunt lavari oportet donec dissecta spissitudine et nam
ipsa in aqua appareant nebulosa et post hec sicata pistentur et sic
misceant et terant simul multis diebus et sic ponitur amilum
et gumma ut comprehendantur Quod si simul misceatur amilum dyahumi
dum si sit cito acrescit ipsum enim collirium satis magnificum et in alijs
plurimis causis maxime quod narticon mediatione pro accipit quem
admodum alia ut est mandragore fructus vel huic similia que sunt
narcotica quorum possus multitudo nocumus Quod si dimitria fuit pas
sio amplexandum est aliquid ei aut quod reprimat aut quod intingere
collirium cantaridum stagnum utique aliqua cogitando que corpedine in
veniet molestanti passionem illud aut a alio sunt alio ad tribuendo inve
niret mensuram signa cufrapis in oculis facte l xxxi

Cufrapium aut humorum in oculis factam hoc modo cognosces Tumores
enim fortiter elevantur quasi sive venarum sanguine plene sunt quasi tamen
ut sanguine plene continent sed et tensionem sentiunt in oculis ipsis hec
ergo signa ostendunt satis pinguissimos humores cufrapium fecisse in
oculis Sequitur Cura cufrapis si sola facta fuit in oculis l xxxii

Quod si absque plenitudine corporis .i. plectora flegmatico tibi visus fuerit
facta cufrapia et pingui et flegmatico sanguine non oportet flebotho
miam adhiberi aut catarticam dari sed illa ministrari que sursum disten
dendo ad aperiant constipata loca .i. primum dandum est quod et di
gerat et ad aperiat constipata loca et confortet imbecilla membra
ut iterum iam non suscipiant nocitiva optimum aut est in talibus in
quibus non est plectora et dyonimum prius lavare egrotantem tempore
balneo quod calefaciat et relaxat poros et tunc dare eis
vinum bibere hoc enim facile in omnibus membrorum petit maxime que
ad caput penetrat potio et non solum calefacit ea loca sed etiam
movet subtiliando et expellendo humores cufrapium facientes
Simul et imbecilla loca et dyonimus corroborat ut et ipsa expellat
que constipata sunt hoc ergo modo nunc cognoscendus est balnei usus
si debeat lavare qui patitur aut non . Si tumor est balnei usus

Si debeat qui patitur aut non. Si tumor est balnei usus aut somni po-
tui dare fomentetur primo aqua calida. Cum enim fomentacione si nichil su-
perfluit reumatismo post lavacionem tunc manifestum est non esse cum plec-
toricum et oportet fomentacionibus et balneis somno poti. Quod si facta
fomentacione remota fuit motum et dolor increverit evacuacione opus
habet per flebotomia aut catartico. Quod si plectoricus est flebo-
tomandus est. Si autem cacochimus catartico purgandus. Hiis etiam
oportet aquosam inquinatizare vinum mulsam et tunc magis quando
hiis intestinis oculi molestantur. Nulla enim alia res potest melius
eos contemperare et prohibere nasci lippos sicud mulsa et collirium quecumque
evaporare et digerere possunt flegmones curant. De mulsa in quassatis poris curo

Si autem et densitas fuit aliqua in poris et hos aperire potest mulsam in-
quinatizata et ita poros aperire et mirabiliter et sine dolore
atque effluat evacuans et digerens infixos humores qui secundo stare
ipse. Est autem tibi manifesta cognicio enim ipse tensione faciendo dolore
quia est flegmone neque cum mordicacione dolor et tensio sit et
rumpi videtur oculus. Ego enim scio me quendam hoc paciente sanasse
et mulsam sola coquendo et nullo mitigativo aut anodino collirio
ad mitigandum dolorem usum fuisse. Siquidem aliqui corpus flebotomo
corpus sunt aliqui etiam catartico et quidem utroque et fomentacionibus
et somni potacionibus sequentibus ante breve dicam. Signa quod flebotomari opportet qui catar-
ticis purgari

Hos sanguineus aut habundancia si fiat flegmo si quidem absque tensione
est repletus qui inflatus est locus cum tumore magno plus a-
natura rubeo colore adiuta aut fit cognicio lacrimant enim lippi sunt
sit enim tensio intellectibilis in profundo oculorum et simul compressum et rumpi
videtur et cum pulsu medium sublevantur palpebre et elevantur et imo
moventur et album oculi alterius nigro sit. Hos autem tales magis flebo-
tomabis. Si autem flavum aut colericus aut melancolicus fuit hiis catar-
ticum dandum est. Utrorumque signa sunt hec. Si flavus sanguinis impetus
flegmonem fecerit accidencia sunt hec album colorem et rubrum permixtum
que simul et media natura permixtus est flegmati sanguineus et magis
in vespera accessiones fiunt per singulos dies. Colericus autem humor si fuit
calor sentitur multus mordens aut quum plenius esset lacrime subrubeo
colore et sub pallore et tercia die fit accessio. Quod si melancolicus fuit
sanguis accessiones in quarto die magis consurgunt. Quomodo autem debeat
acquisiti in podagricis passionibus dixi. De ulceracione oculorum si simul
cum pallore fuit

Si autem contingat ulcus in oculo et simul habet flegmonem
debet et curacio mixta esse flegmoni enim mitigativa adhi-
benda sunt que talia sunt lavativa et anodina et quecumque sunt ex paulo
confecta et que opprimunt et restrictiva sunt. Si autem commestivus vel
corrosivus sit et calido sicut reumatico prius collirio quod dicitur cignos
Recipe enim cathmie ʒ [illegible] primum ʒ vel amili opii acacie dragaganti
ana ʒ [illegible] gummi ʒ [illegible] aque pluvialis quantum sufficit. Collirium liniendum
cathmie lavate et uste primum lavati ana ʒ [illegible] [illegible]

aut libro ʒ ii pody folongi gefasteras plumbi usti et lauati ana
ʒ xiii gummi ʒ iii dragagranti ʒ viii onoris albumina ʒ xx aque pluuialis
q s Equalis aut libro opii ʒ x istud aut collirium mirabile est efficax
enim ad flectenas et ad exitamuiata et ripis et yroponso et chimosi et
ad albugines uel maculas detergit maxime aut cum ulcera fleg
mones simul aut et collirium dialibanum facit et maxime ad nimios
chimos quod sic fit Recipe cathimie libani ana ʒ xx psimici ʒ xl opii
ʒ xv aque pluuialis q s Collirium sarambon in quo non est calor
nimius in hoc quod fluit facit aut bene ad flegrades ripas xii tosis sta
philomata yropios dyabrosis nomas antracis sic aut hoc Recipe aste
ʒ iii popholigi ʒ i cathimie lauate ʒ ii stimmi lauati lib ii lepidos calcis
lauato ʒ iiii opii ʒ vi gummi ʒ iiii aque pluuialis q s Cum uero si cum ulcera
et flegmon fuit et lacrime multe fluant admisceto collirium que sine mor
dicatione fuit et uitte reprimit Nam accedo fuit diasalt dinardion ad
misceto Si autem non satis calidum est modicum addes aut apeo quod
dicit psarion aut monomeneb aut atanston crucis graphugio tradi
mus et si aliquid nimius facimus nunc scribemus

Collirium ad cicatrices uel ad albugines tollenda

Oculos purgare solent species hec et talasias et grandes cicatrices
quas et tibos greci uocant minuunt et albugines pinguiores quas
ulas uocant Sunt aut et plura et simplicia que ad hec facere possunt
omnis uis utrorumque in oculis ulas i maculas tollit Similiter et ten
taurec minoris sucus cum melle tollit cicatrices ad diuturnas
cicatrices tedna minucta inungat et optenuat et crassas cicatrices quas
et leucomata uocant hirundo est cum oleo ueteri tritum diligenter et inunctum
bene facit ad hec Sed et sepie ossa usta cum melle mirabiliter trita
ad hec faciunt Recipe Collirium diamannia ualde bonum est quod nimis proceden
tes cicatrices amputat quod ita fit Recipe mamire ʒ i amomaci cinna
mati ʒ i et ß smyrnus teleten ʒ i cocodrilli stercore ʒ i cum aqua
aut facies collirium et potes multum cum oppinnatum est Recipe aliud collirium
mirabile diatrice quod facit ad plurima maxime ad ulcera antiqua
et pessima et ulas amputat et grandes optenuat cicatrices et ad
midtephala facit et alia multa utile est et efficax et laudabile
Recipe cathimie uste et lauate ʒ xxv stimmi ʒ v nardostachy ʒ iiii eris ʒ
iii castorei ʒ ii lepidos calcis ʒ ii hiri ʒ iiii calcucecumenon ʒ v
piperis pruum licii sucus capsici opii libani opobalsami cassie smyrnus
licius cito caltanti ana ʒ ii gummi ʒ xx feniculi sucii ʒ iiii fellis
capri ʒ iiii romi anniuci quod sufficit uti ad multa Recipe Collirium
cronion pruum salis armoniaci ana ʒ i amomati cinnamati
ʒ iii ossibus sepie ʒ i et ß mirabile enim est hoc ad intorium et sepius
oppinnatum Recipe Collirium Nardinum tylii stimmi usti et lauati ʒ iiii
calcucecumenon ʒ xiiii nardostachy ʒ iiii folii ʒ ii eris ʒ vi opii
smyrnus ana ʒ iiii cathimie uste et lauate licii indici ana ʒ viii
gummi ʒ xx aque pluuialis q s Hec aut collirium satis ad antiquas
passiones facit et enim sordida ulcera et cicatrices et superfluitates
humorum reprimit ad eos qui non sustinent mordicationem austeri or

oplem et collio Hic enim et sine periculo offertur et tantus eius sit posius
collirium pavion ad ypopias faciens et ophthalmias et sicosis remma multum valet
dum aut erit aquosa Recipe tuthie ℥ ij xv calamenti mundi bituristo aloe nar
di celtica ana ʒ vj aque quod sufficit Nescio an hoc melius sit ad ipo
pias aliud collirium vel ad chimosis et epiphoras rematicas oportet autem
eo uti aquoso et cum pausant multa distempara et accedo remmatismus
in oculis sunt et signa molestia distemperantie et accedo in oculis sunt
cum vino oplembus collirijs modicum in mitio cum eo auxiliabus et
post modum amplius ad perficiendam sanitatem. Ipso vetus Secunus eum
ad omnia que dicta sunt. Collirium dicitur quod ad salis tam valeat
facit et materiatas subtiles et in ea apparentes factas cicatrices autem
putrit quas attingere pot plumbo usto et lavati ℥ iiij cu gummi spo
di lavati ana ℥ j aque Ad oculorum caliginem

Hec enim que dicta sunt ad cicatrices et antiquas passiones opportunt
hec memoranda etiam de interpretis similiter sunt considerata i. que ad caligi
nem oculorum oppedunt ad hunc et senioribus tenere defectum visus frequenter
repotant et renovationem faciunt visum et incipientes ypocisis solummodo
est autem horum quod primum et hoc vocatur collirium canopito Recipe calamenti mundi
ʒ xxxij piperis ʒ xvj tuthie apii ana ʒ viij fenugreci et ana
ʒ xxxij ... aque p q s De nigro collirijs et viridi collirijs faciens
in gummi ... collirium faciens ad amphiblopia i. ad caliginem oculorum et alia

Nigro collirium ... multa ... no lavato cochlearia in opobalsami cochlea
rum i. mellis cochlearia duo vino grosso vetustissimo albo quod sufficiat oportet
autem primo mitti pophilogon tritum bene satis et sic miscendum est opobalsa
mum cera et mel postremus autem omnibus vinum et post quiescere tenendum
est diebus tribus diligenter et sit ampulla vitrea et quod retinendum
est agitanda est ampulla donec totum miscetur et sit mungendum est
melle et cum digestio facta fuerit aqua tali lavabis oculos Recipe xyron pul
vis ut possis sine lesione in solo attende asfomaldo magnete vino tris
siplinio acatia emathytu camomillo petra gagathe sapo tonicis leptophi
li de his omnibus equaliter mittes faciens pulverem et innuges parcente
Alius pulvis seneciam faciens ad epiphoria Recipe tuthie ℥ iij amo
mum salis ʒ j et foli ʒ iij piperis ʒ vj faciens pulverem et inunges
parcente paciente confert etiam ad pteryptalmias i. scabrosos oculos Recipe
Alius pulvis qui dicitur for facit autem ad amphisma et demum dolore et
remma amputat Recipe tuthie ʒ viij salis amoniaci ℥ j gallis eiusdem
modum est et utile Alius pulvis ad scabrosos oculos et pruritum et
caliginem oculorum et asperas palpebras. hinces et remmaticas et siccas
passiones et albas albugines et prurigia oculorum quo ego usus sum
Recipe tuthie platee usto in pane ʒ iiij salis amoniaci ℥ j aceti ℥ j piperis
ʒ ij arsenici plateos ℥ iij faciens pulverem et inunges faciens duabus
in pan pennula ... ad amphiblopias et incau
tos ypocisis lavabis purgatis ℥ xx teres cum una parvi qui
ad hunc non potest cognoscere mulier cum gummi ℥ ij et inunges his

ʒ quibus caute descendunt cum uva / alijs aut omnibus cum aqua
Aliud felle phenie et tonize succo cum melle inunges et mirabiliter operabitur
Aliud felle perdicum cum melle et succo feniculi inunges et bene facies
Valet etiam operantur pthisimos tollit et thalos etiam et non solum amphi
lopiam et incoantes yppocisin sed et thipus detergunt et antiquas
Albugines fel aquile bene facit si per se tantum et si cum melle inungatur
Aliud aut pulvis ad incipientes yppocisis electri albi ʒ i piperis al ʒ
i amomati ʒ iiij thymiamati ʒ v rafani succi quod sufficiat simul
teres et diligenter dimittes siccari et iterum postea teres et poteris quia
mirabilissimum est
Qui post transmutatum solem non vident hos nictilopas vocant solem
Oriri teres cum aqua pluviali et poteris felle iemo cum melle
mixto inunges Aliud stercus cocodrilli teres cum melle et inunges an
putat passionem in paucis diebus Aliud epar yrci assans humorem
qui ex ipso fluet collige et inunge et ipsum epar manducent et vapore
ubi elixatus fuit apertis oculis suffumigent. Ad ungendas albugines oculorum
Ostilanti ʒ iiij acantis egipcias ʒ iiij gallas asianas ʒ iiij ad aqua
vitis teres et potis Collirium dracomaticum facis ad extenuandas pal
pebrarum carnes veteres scilicet cathimie ʒ xvj litiuc maria litiuasti
ana ʒ pl calcicromenos ʒ xx· vij ʒ viij opij ʒ iiij papaveris seminis
ʒ xvj gummi ʒ xij deinde aut papaveris terentes exprimens succum eius
et coco ex eo facies collirium et poteris Attende aut quomodo potans eo ad
dracomata Si enim ulcera contingat esse in oculo et dracomata habet
in palpebris melius est invertere palpebram et sit in asperato melle
aut cum folijs sicus Siliqui etiam testes supre aut astaci asperiores eligunt
et sic radunt Alij vero deprimunt facientes callum subradunt postea
componunt palpebras et extenuabit dracomata et plura sanabit
si supradicto inunxeris collirio libanum collirium aut dyalibanum aut maxime
si supradicto inunxeris collirio quod reprimunt anuscebis Quod si
Si aut superfluerint humores epithis que reprimunt anuscebis Quod si
nichil superat theodotion experimentum enim si vocabiliter adhibeat semper
remanserit passione custos est poteris ad crastina eius producet
Collirium theodotion magnum ad passiones et dolores antiquas et poteris
vlas enim et thilos detergit facit aut adimnocephalas sed tamen het
cathimie opij calcatti vsti et aloe epatici castorei folij ana ʒ j
stimeos acatie ana ʒ j calcicromenos ʒ iiij smyrnis croketen
ʒ iiij nardostachy ʒ j spumeum ʒ viij gummi ʒ xl iiij aque p· q· b
Cundam aut cum vino conficiunt Collirium ceathon quod facit ad illas
pinguissimas et inchoantes yppocisis plaugonias caligines pytirisi
sum et tenues lacrimas fluentes detergit purgatum reprimat cathimie
vsta et lavate calcicromenon lavati ana ʒ viij stimei vsti acatie
tyrre gummi ana ʒ xvj aloe ceratos Sirie tolici castorei hoc nar
dostachy eris opij smyrnis spumeum ebenum minuati calcithei ana ʒ j
rosarum ʒ j et v aque pluvialis q· s· f hoc enim collirium maximum est
et ad multa que dicta sunt facit Sequitur aliud xymo collirium et
v· g· collirium q facit ad siccosis ad spurdines et yppopias

Cathimie ʒ x calcithi ʒ xx piperis grana ʒ xv nardi celtici ʒ i teres
cathimiam et calcitem cum vino et tunc celtica et piperis mittes et facies
subtilissimum pulverem et ponens vitro tollis quod facit ad poropias inva
biliter et ad sordida ulcera et ad micropthalmia calcanti ʒ i cc ʒ i smir
nis ʒ iiii mellis optimi lib. i succi feniculi quod sufficiat. Oportet autem
prius comminui calcantum sed cum vino simul mittatur et fiat sic fucatum
Ego autem in uno apollonio scio hoc me scripsisse. De mulsa c. i

Necessarium esse confirmavi ut de mulsa canamus rememorati quoniam
etiam a longinquitate cum commixtio nimeius adiutorium medicine
et etiam sordida vulnera curat et maxime cacoethes et pustellosas sole
curationes scio commixta sola fuisse curatas etiam et pus collectum multo
et nimios dolores abluat intollerabiles artificiose et pinguedines nescio
etiam si autem ab aliquo tam magnum esset inventum adiutorium confitetur autem op
timum et in quibus generantur lippes. Satis etiam et purgat multum et edu
cit oculos et sine dolore efficit sed nec alias permittat nasci si etiam dota
ris spongia et moneas frequenter circa palpebras et eas comprehendit dolore
et dolorem facit. Scio autem quod optalmia lippitudine facit neque sic
fuit omnia tollit ad hoc solum eis ad [illegible] factum est et [illegible] fuerint
collirii hoc solum eis ad implendam curationem. Scire autem oportet quod ad mo
dum huius confectionis et potius est quo maxime etiam et amplius qualiter hoc
conficiatur dicendum est. Oportet etiam mulsam neque satis mel habere
neque pinguem esse. Gustu autem sit non satis acris et suavis lingue perat
et in sensu dulcedine et maxime quod non solum solitus est sed et flegmon
maioris esse prodest. Non autem cum spatomele solum poti et inquinatis
nimium facere mulse. Sed et multo melius est si et cum ampulla cum par
vo ore qui hoc facere vult impleat de mulsa. Quanto etiam prius hac amplius
potus fuit tanto magis iuvabitur. Quod etiam fuit certum teneas omnia
oculare sive lippes sive [illegible] acredo hoc remque sicut non pot
si coquit et [illegible] foras missio melleto. Oportet ergo poti [illegible] inquinatio
opus est. Neque strictum habet neque densat et asperitate in oculis inge
rat neque frigidum neque stupore sensibus ministrat et obtundat ma
tiam et [illegible] faciat aut dyabrosin operis neque alia duritia aut acre
dinem qualitatem propter qualitate quod et si tollis aliquis poti volt bonum
est [illegible] lavari oculos et sic ad [illegible] ad [illegible] passione competen
cia tollit. Nichil etiam iam tunc pot oculos de superfluitate humoris [illegible]
quam mulsa infusa potius est. Erant tibi [illegible] et alia commixta multa
et bona de hoc scribenda. Sed ne longius evagetur sufficiant hec. Quicum
que considerat virtute ipsius pot invenire et alias eius differentias non solum ad o
culos sed et alias totius corporis passiones. Ad staphilamata

Calcitheos ʒ i cc ʒ i mellis ʒ x aque quod sufficiat. Illud ista etiam
[illegible] facit. Tollit cathemiam [illegible] ad staphilamata et dolores
oculorum [illegible] duas et hermalai [illegible] sive magnum sive
sive grande et alius hermolay minore parte [illegible] ista tria
tollas terensque dein subtili [illegible] et colligens cum aqua
facies collirium et potes non quod mox pot [illegible] dolores si qu

nimis dolor sit et in statu est passio et in soporietate infert et eius adhibitum
mox dolorem mitigat et somnum facit et ad staphilomata eius et adipo
sias et nicephala facit cum ovi liquore albo inventum collirium dicitur
operatur si inungatur quod si [illegible] Oportet autem illud et subtiliare
ut si qua asperitas est abstergat si autem nicephala aut ypopias sunt
post inunctionem ligabis oculos aut linthero in aqua infusa habens

ad phimnas et sycosim

tur sed lintheis ligaturas ut non [illegible] calefiat patiens oculus

Oscitanti salis armoniaci et gummi arabici cum aceto solves et facies col
lirium et soluens Aliud succi populi arboris cum succo duplo mellis
inunge Aliud spice testa et trita simul et sal fictilis resolutum in ocu
lis carnes ulcera et ptisthyria

ad rriadas

Rriada sit minorante angulo maiore prominentie aut superexcrescente carne
in angulis oculorum Quod si contingat fieri ut cum passione fiat sanies
insanabilis Contemplari oportet ergo totum corpus et considerare et si
cathochimia sunt purgabis cum [illegible] et sic curabis que mediocriter
stiptica sunt post que aut hinc inficienda sunt que augmentari faciunt
carnem qualia sunt dyaimo confecta collirio compositis dyaglaucio
et eius confectis et hoc pulvis bene facit qui dicitur diarodon et aloe solus
pulvis Oportet autem vino eum lavare et sic pulverem paulatim inter
addendo Aliud bene faciunt et insquiami folia [illegible] in vino decocta
et trita super posita in ipso angulo et solum precipue vinum si [illegible] infusa
spongia frequenter mutata ponatur Quod si stipticas mittes in vino
et simul bulliant fortius erit ita ut amplius desiccet et reprimat
istud vinum

Egilopas

Egilops mox sine mordicatione absinthio medicamenta sunt adhi
benda desiccare possint Quibus autem mordicantibus cum male
sunt arte in timore plurimum surgat Ad inchoantes autem egilopas
bene faciunt glaucon et crocus simul cum succo celidonie triti et super
illini Mutari autem oportet frequenter et hoc adiutorium Ego eius inci
piente adhuc et non dum in pus conversum hoc solus medicamine
exhibui et ad sanitatem perduxi Aliud salix cocta in aceto non
solum que incipiant fieri egilopas sed etiam inveteratas in pus conversas
incurabiliter sanasse noscatur Oportet autem bene tritas supponere Si autem
iam et pus evenit ubi genu rumpit illud et usque ad ossium deponit
hoc autem fortius medicamine non est hoc enim solo iuvendo non solum egi
lopas sed et angilopas diuturnas scio fuisse curatas Aliud ruta do
mestica cum gutta spuma saponarie trita et super posita satis bene operatur
et curat Sinapis quod convenit postea autem non et hoc mirabile est
quod sinapis transiens i. [illegible] ut medicamine operatur usque ad ossium
[illegible] facit cicatricem et si fecerit satis tenue et nitidam facit

ad aurium passiones effectas

Auditus multis satis et variis subiacet
passionibus cum enim frigida spiritus distemperantia et talia contingit sunt
dum etiam opercula [illegible] glutinosi et pinguis humoris conventositate spiritus
in inflationem et conflegmone intrinsecus et conpressis consistente meatu
super currentibus calidi sanguinis aut coliti humoris aut multis

aliis causis de quibus omnibus dicendum in eius faciebus vel de dolore prius
dicamus. Sequitur *Signa si de emfraxia flone doloris fiant*

Fiunt autem emfraxis de pinguium facto spiritu ventositatis dolores et glutinosis
et pinguibus humoribus non habentibus viam evaporent vel
cadunt. Considerandum est enim artificiose magis. Ex emfraxi enim pinguium
et glutinosorum humorum si fiunt dolores gravitatem sentiunt in capite pacientes
et qui perceperunt cibi et potus frigidiores et humectiores constat
fuisse qui generaverunt humores. Si autem ex spiritu factus fuerit emfraxis
dolor tensio non gravitas sentitur in capite vel circa autem aure. Manifestum
est autem quod si spiritualis inflacio et spissus aut pinguis spiritus non invenerit
transitum existimandum est magis esse doloris tamen spiritus. Si autem simul
et tensio et calor et pulsus et dolor fiat ostendit esse flegmon factum
ex superfluente sanguine calefacto. Deinde ad flegmone mitigancia adhibenda
sunt adiutoria. Manifestum est autem et quia in aliis humoribus
hoc ipsum oportet fieri et providendum est si ex qualitate ledunt aut ex quantitate
et que plenitudo facit dolorem et secundum hoc dicta ministranda est. Si
enim colericus humor dari debent lactuce et intibe cucumerum citrones et
melones et mela et malue et pisces duras carnes habentes et qui coleram
mitigant. Simul autem et flegmaticum humorem qui continet tibus
dandus est et medicamenta adhibenda sunt. Hec enim nobis agentibus qui
invenerunt humores purgandi sunt medicaminibus. *Curatio si de emfraxia ex humoribus vel spiritu fiat dolores c viii*

Si ergo de emfraxi id est constipatione dolores manibus fiant tunc adhiberi
oportet ea que purgant et contemperant adiutoria qualia assignavimus
et ad ministerium vel et acetum. Cum hiis etiam et fel ovium cum olio mixtum
adhibeat. Melius autem fiet si ad amigdalinum sit olium. Item porri
succus instillatus tepidus sufficit et per se et cum modico melle. Item alii
succus cepe cum melle mixtum instilla. Item origanum teres cum melle
et lacte mulieris inguinatiza. Aliud fel caprinum cum succo porri cum
nimia constipacionem adhibe. Multa enim sunt ab antiquis dicta et simplicia
et composita adiutoria que faciunt ad emfraxim aut ex humoribus
aut ex ventositate spiritus ex quibus faciliora sunt et bona secundum
[illegible] secundum plurima unde vobis molestantes cause exponere debemus
ut illa adhibeant que incidunt et contemperant medicamenta vel
purgent et sine nimia mordicatione fugienda sunt in quibus
dolor est magnus et nimis ea que mordicationem habent acredine. Semper
enim hec talia reumatizare magis tamen faciunt et maior est accessio
et dolorem movet. In quibus autem non grandis est dolor et diuturna
iam passio est prodest et difficile obaudiunt que dantur in hiis nichil
est tolerabile eis que amplius mordent et purgant ut ex quibus
sunt [illegible] succus et herbe brionie et alia hiis similia. Item
ad eas qui sine dolore sunt ~~constipaciones faciunt~~ emfraxes ad eas
que sine dolore sunt constipationes faciunt h elleborum albi 3 i in mel nidi
3 i piperis croci 3 i faciens trociscos cum aceto resolves et iniectes.
Item ad eos qui sine dolore sunt et grave audiunt ellebori in radice
cum aceto et melle resolves et in aure mittes. Manifestum

quidem est quod frigidum nichil in aurem debet mitti sed ante calefieri
et sic mitti et magis si cum decoctione vel emfraxi subiectaris esse Item
peucedani et opium cum oleo yrino aut amigdalino adhibe Item blete
sucum cum felle tauri teres et mittes Item felle bovis lana infunde
et in aurem mitte Item fel bovis aut ovis mitte Item capere
veruca nigminatza frequenter Compositum medicamen quos facit ad eos
qui graviter audiunt et quibus dolent aures smyrni ℥ I libani ℥ iii
affronitri ℥ I cti ℥ iii opii iii ℥ amigdalarum amararum purgatarum
iiii ℥ galbani ℥ ii galbanum cum amigdalis sigillatim teres et
acetum mittes et cum ceteris tereas facies trociscos et potens in dolo
ribus ergo cum oleo r ad surdos cum aceto Item aliud ad multa facies
hoc enim adiutorium probatum est et maxime ad antiqua vulnera ad nemorie
na et ad eos qui compulentositate spiritus aut conglutinosis humoribus non au
diunt ita ut surdi sunt facit autem bene ad dentes sanos anpilium
et spiritinos Codria et yracitti trita cum vel aceto potis ad ea
que superius dicta sunt Omnia infundes cum spatomele aut lintheum
illinies aut stupam aut lana aut quomodo volueris est enim satis
accommodum medicamen De aurium doloribus qui a causis calidis fiunt

Si enim dolores fiunt precedente frigido vento aut humidiore lavacro
corporis fiunt recte calidis sub venti adiutoriis Aquilta aut sua adiutoria
adhibet et simplicia que calefaciendo dolorem possunt amputare qualis est nar
dinum oleum boni et ruta cocta in oleo ad minores non et magnos frigido
res piper est oleo tritum bufacit euforbium simul adhibitum et allium
cepa lauri folia storax cassia calamus yrinum oleum et amaricinum
laurinum et opobalsamum post enim curari oportet quibus ex distempera
tia frigidioris aures dolent Si aurium dolores ex nimio calore devenerint c x

Ex calore aut nimio in aures facti dolores aut ex aliqua humorum
acredine contrariis earum sanandi sunt secundum magnitudinem qualita
tis Nam si mediocris calor excitavit in aurem dolorem bufacit
ovi albumen in aure immissum quod admodum mollis adhibemus pau
latim tepefactum et muliebre lac simul mittimus cum quibusdam
anodinis collirus sed et sucum portulacados bufacit et per se et cum oleo r
mixtus et modico aceti et maxime adiungitur et minus ardentes
distemperancias similiter aut et sucus seminum et coriandri et affodilli statim
manifeste iuvant Si in aure intus flegmon fiunt cum dolore c xi

Si in meatu auris sine in aliquo alio interiore membro eius flegmo
fuit natus sepius acutissimum periculum aufert ut continue moriatur
nervis enim qui auditus ministrant de cerebro nimia sensibilitate sua for
tissimos dolores et acutos facit ita ut non patiatur cerebrum Acutas
ergo excitat febres Insompnium etiam et alienationes facit ita ut nunc
nec continue moriuntur aut compatientissimus doloribus qui in eis contin
gunt aut ex alienatione aut ex febre nimia contra Etiam aut senio
res sunt et febricitant non tam cito neque spasmo comprehenduntur neque alie
nationem patiuntur humor aut humectatem in eis frigidior sunt et
spissior consistens Post longum tempus in pus convertitur et paulatim pau
latim virtus infirmior facta et antequam digestionem faciat moriatur

Nam per inencubus non aio impus comburitur et ~~cum factum fuit in opere~~
~~laxant dolores~~ et aliquid attingit ut flon impus comburatur et cum sem
per meo et relaxant dolores ut salus fit insinuanti Cura flomi

Ad mediocritatem aut flegmones ardentes oppedit eis oleum rosarum solum
inquinatzari et cum modico aceto Similiter aut et glaucium fri
catum in cote coclari cum modico aceti tepidum infunde et que deglau
tio et eo confirmantur collirid hoc ipso modo confecta hec omnia eius ad medio
cres in auribus flegmones bufatum et tasique oncrebite fricatis maiorem
erisipilatoides in auribus flegmones sanat Opium eius solus cum oleo r
infusus in et inquinazatus sanat sed et licium infusum equali pondere
opio et cum lacte muliebri et missum in aures sanat Similiter aut
nimis ardentes flegmones et nimios dolores mitigat Similiter aut
et castoreum et maximos dolores equaliter opio infusum et tritum cum
sapa et tepidum in aurem missum paregorisat fortiter Cognoscere eius
debes quod opium eligi oportet veteres propter nimium corpore Ego enim scio
quendam solo opio sepius usum fuisse et sine sensu factus est Cui est
adhibitum ut iam postea neque per apobalsamum neque per alia multa que
calefaciunt in aures potuit ad pristinum revocari statum propterea quod si in
multo dolore cogitur ut opio vitantur aut aliquo narcotico frui tunc semper
oportet ut semel aut est multum seda inite missum fuit postea mittatur
castoreum cum oleo infusum tepidum in aurem et cotidie lana infusa
cum oleo calido uel nardino infuso adipe anserino superponenda est Medio
cribus aut flegmonibus consistentibus et non satis calidis et ubi non
fuit febres neque nimis calida natura aut iuuenili etate sit qui patitur
medico tetrafarmaci quod alicui basilicon vocant anusteri oportet oli
nardini modicum Cum aut confectas fuit cum oleo r resolutum et inquina
tzabis Bene aut facies si et adipes anserinos aut fasianos ei admiscere
as sic condigenda fuit ad uiciora quemadmodum et galienus docuit dicens
Ego aut non infundo qui nimio dolore repatiuntur neque medicamine aliquid
neque detergo de lana comprimendo cetus Melius aut neque tangere meatum
aurium in tempore doloris sed cum spatomele involuto lana fomento dolentia
lota Iniuncto eius medicamine hoc modo tepefactum et infusum mediocriter
opistl opistinatibus nobis sit egrotanti tepidum esse indicatur et si adhuc
calidus potuit ferre fomentando talesi debet ut non ledat paraciem
Infundes parato medicamine spatomele in summo meatu ut in profundis
auris ipsius meatu defluere possit et post hec iterum atque iterum sepius hoc
si facies nichil pretermittens temporis Manifestum est aut quod sic fe
cibus facientibus defluet medicamen consistentis cum inuiscatus porus fuit
repletus hoc igitur mediocriter repleto inquantum possibile est non est tangenda
auris atque si tetigeris amplius concitabis febres Cum igitur repleveris aurem
medicamine mollem suppono deforis aures lana super ipsum os poni et per
hec totius auris et si incitabunt iterum leniter tolles que super posita erat consistentem
lanam Illucque similiter facies neque ut aliqua alia auris tangatur Hec eius
ita hortatus est Scripsit doctus nos qualiter in omni flegmone Oportet
definire Ego aut magis innuebus in talia disspacia consistentibus

et quibus igneus nimis flegmon sequitur et cum febre tradidi in ostium
et maxime si estatis tempus et regio calida melius est si necessitas urgeat
aliquas fomentationes utendas cum spongiis dolentibus lotis superpositis
infusis et oppressis aqua calida fomentationes aut utende sunt de spongiis
magna et infusis et fortius oppressis et sic apponende sunt in aurium dolentibus
locis vapor eciamquidam ex ipsis intus adhibitus paregorizat dolorem
adhuc aut ex vaporibus pressi calami coaptari concavitati auris aures
alteram vero partem in olla coopertam habentem compressum et omnino coangu-
statum ut sursum ad aurem ascendente vaporis suscipias auris meatus
oportet enim egrotantem inclinato capitis cervice super ollam habere. Cetera autem
cooperiectus suppone undique et obscurare bene ut non exspiret cetera autem loca
deforis aut si videtur tumor et cataplasmabis de ordei farina aut
triticea cocta in sapa aut in dulci vino et austero magis aut catapla-
et fomentatio adhibenda est in quibus prius exspirat posse fieri. Si enim
contigerit tunc triticea uti oportet farina et tetrafarmacon emplastro et
aliis interdum ad miscendum est. et cerotum de adipibus confectum. Opor-
tet aut magis festinari ut absque pussament flegmones hoc enim poterit
fieri que subter scribentur medicaminibus de quibus breviter dicam. Item aliud
anodinum satis magnum sequitur inguinaturas in quibus et flegmones
et tensiones sunt nimie et dolores. Item ad non satis ignotos flegmones
butirum recens vel adipe anserino aut pullino ʒ v. simul cum ana
ʒ i bonum est. ana tepidatis in aurem mittes facit etiam surdos a ulcera
et inflamata. Item paregoricum ad eos qui a flegmone i doloris et impetus
tussimitate se contendunt. lithargiri et spumae ana ʒ i. libani precos
resine terebentine ana ʒ in colofonie tere olei ana libr i adipis porcine
lib i succi seminis lini quod sufficit facit et ad dotionas et podagricis
benefacit. Item ad eos qui ex percussione et reumate ~~flegmones~~ flegmones sunt
butirum recens resolves et in aurem mittes. Item aliud mirabile adeps anse-
rinus in latte mulieris coctas et inguinaturis miscet. Item lac mulieris
et tenuum simul teres et deforis circumlines et maxime ut inflamationes
rubre exsistunt. Si aut et cum dolore fiat opium admiscebis et sic illinies
Item litargirum et glaucium et tenuum cum aqua et simul omnia solves aut
cum sapa. Item psillium teres cum aqua et cataplasma impones. Item sisamum
teres cum aqua et cataplasmabis. Item persiccum cum coriandri succo aut solatri
succo miscens inunges. Item aliud malagranata cocta cum mica panis in
vino multum iuvant. Item lenticulas coctas cum micis panis cataplasmabis.
que enim predicta sunt omnia ad eos qui sine ulcere sunt flegmones faciunt
et oportet festinare magis ne ulcus faciat replere. Quod si volumus eo
tingere fieri aut ante sine factum in sequenti eius disponemus curam. **Cura**
ad aurium ulcera sive apostemata

Lemnia et nitro equali
pondere tere cum melle et in aurem mitte facit de hoc et quibus fleg-
mone sunt ulcera. Item quod duritia ulcera sanat mirabiliter cedrina
cum melle mixta et in aure mitte. Item ad eos qui multum pus fundunt
... porrus in olla et terens pulverem insufflabis. Item absinthio
trito cum melle ... purgat enim satis bene ulcera. Item aloen et
crocum resolves cum sapa et ... Item libanum solves cum vino

et vteris hoc enim et carnes glutinat Item rodinum tere et pulverem insufflabis Aure vero gemmosa lavabis aut de aqua tibi lenticule sunt cocte aut rosis in vino coctis lavabis cum melle aut olive folyis tritis et succo expresso cum melle uteris Item ad minuendam sordida ulcera et nemomena sive et corrupta pueri in vestibus quippe tis cum melle in aurem mittes Item ad hoc ipsum sandaracam tritam cum melle in aurem mittes et per hoc desiccat et ad cicatricem ducit et sine dolore facit telis Uti enim bonum est hoc ad vitorio Item compositum ex Cortis emplastri Item sona et diacostori tridaisti partes duas et olo v quod sufficiat in febribus et uteris Cum autem lavabis cum mulsa Item ad sordida ulcera et pus fluencia [illegible] Aut si sup incis ecreme card' yu sisti ℥ y aceti cotilam libani ℥ i mellis coti cab u coques de hoc donec ad mellis spissitudinem veniat et uteris aut liquidum in aurem mittes aut licinium illinitum in aure mittes Item ad hoc ipsum valde bonum Stiptera tyfstis cum aceto teres donec habeat mellis spissitudinem et cum lana molli in aurem mittes et cum frigdarit in aure immittes pones intus Item aliud gyseos ʒ iii afronceri ʒ y diacodon tolli ʒ v licy indici ʒ iii cum vino aut tere et in aurem mittes et cum sicco contrita pone abscessus facit eum bene et desiccat et sine tumore et dolore ipsum sol verdiciados facit enim bene et desiccat et sine tumore et dolore ipsum solvat facit Item hoc ipsum facit et verdiciados herbe succus cum melle tepefactus et impugatur leniter et licinio illinitus vel infusus et in aurem infusus Si autem et liquidiorem offusione de auribus Item aliud adminua et foetida ulcera et mirre ℥ iii libani ℥ i succi pissy ana ℥ iii nie alapandrie ℥ [illegible] py senstis ℥ y vernie de porto filuatico ana ℥ T y castoreo ℥ iii capuclen ℥ pp opy ℥ iii amigdalarum minno pony hec teres cum solo r et amigdalino olo ipso et aceti modico conficies et uteris De oppressas et fractas aures compressione vel percussione

Pomis calidi mitiores partes teres cum modico [rubric continued above] ... cum vino simul super lyme mellis et super pones Item aliud mirra tereus cum vino simul sup lyme mediam Item Item aliud nuo macon thoris tritam sup spargens Si autem sit opus ut ligari oporteat fugiendum est in his violenter uti ligaturis et festinandum frequenter mutare que sup posita sunt ledit enim hec et tam remediis non facit Item aliud cocleas plenas teres et in febribus munc media Item et sup pones De tinnitu vel sonitu aurium c xvi

Tinnitus vel sonitus aurium ex ventositate et spissitudine spiritus fiunt Generantur etiam et ex constipacione humore vel ex eufracione fiunt etiam et exposite lotio aurium in becillicitate que ad modum illis contingit qui ex consuetudine tele nauer fit etiam de multa ac via sensibilitatis ad hunc ex operatione secunta omnis quibus nichil oportet adhiberi Si ergo sonitus vel tinnitus aurium senis fiunt et demeceps pauperum et continuallo requiescunt et cum regressus sonitus molestias inferat cognosce quia spiritualis ventositas non huius tuisitud facit leni sonum facit in auribus et maxime si precedant tibi que inflacione generari possunt et indigestione passi sunt sepius Si autem de pinguibus et glutinosis humoribus generatur ex hoc cognosces quod non de subito nonnutat sonitus aurium et paulatim augmentat et gravitate sentient ponderis et precesserint indigestiones et delicacies irrationabilibus cibis et alia que tuis indigestos humores generant Utilis autem curant aurium sensus vel cime ex sencaduces ac diutem si autem cum aceto et melle et nitro lauet Trociscus ad sonitus aurium castorei ℥ iii nitri ℥ vi ceroi ℥ iii

elleb. albi ℥ i facies aut trociscos et cum aceto resolves et utis. Item castoreum et cominum semine equali pondere resolves cum aceto et tepide mittes in aurem. Confert autem maxime eis qui in multa sensibilitate sursum ascendentes vapores sibi sentiunt evenire. Item euforbium cum cyprino oleo teres et calefactum in aurem mittes. Confert autem hoc maxime ad diuturnos aurium sonitus vel tinnitus et frigidos ad eos autem qui ex egritudine sonum patiuntur ab sinthium decoctione fomentabis acetum. Olei ʒ i in aure mittes aut raphani succus cum oleo ʒ aut ellebori ii cum aceto. Ad eos quorum sordibus replentur aures c. xvi.

Nitrum coctum teres et in aures mittes acetum postea lavabis ydroleo. Item aliud cardomomum et nitri modicum cum caricis mistrita sine seminibus et facies collirium in aurem mittes et fit in diebus tribus. Adducet enim sordes multas et lavabis. Satis facit autem ad eos quibus carnes in auribus crescunt. Si in aure aliquid fuerit ingressum c. xvii.

Si autem lapillus aut faba aut aliquid aliud tale inciderit in aure involves [illegible] spatomile lanam et intinges et resina terebentina aut aliquo glutinoso medicamine et deponens intus intrans et tacto quod incidit extrahes. Sternutamenta quidem adhibita movent aperiendo meatus auris spiritu et [illegible] et fit [illegible]. Quod si indignatione flegmon accesserit sepius spasmi subsequuntur ita ut in periculo sint et convulsione moriuntur. Oportet ergo oleum tepidum infundi sepius in aurem. Sic enim poterit locus sine timore [illegible] et facile liquor factus [illegible] ire et convulsa lavari bonum est quod modeste humores in aure surrexerint et erit sepius qui incidit et [illegible] labor [illegible] facile trahitur. Sed et [illegible] in aure misso quidam ex [illegible] tando extraxerunt. Oportet enim oleo tepido aut uti et sternutamentis sicut dictum est et multa. Sic enim nobis agentibus facilius et cum spatomile et quomodo volueris ut dictum est facile [illegible] extrahitur. Ad lumbricos si in aure fuerint c. xix.

Vermes enim si in aure fuerint occidit [illegible] distillatum in aurem et capparis succus. Similiter [illegible] et calamenti succus super omnes alios facit et dolores amputat mitigando si instillatus fuerit vel si in alio membro sint nati vermes. Sed et elleborum album occidit in aure vermes cum pomo [illegible] et instillatum. Item absinthio cocto in pomo lavabis et [illegible] centaurea [illegible] aut [illegible] solves in aceto aut absinthii succo et in aure mittens occides eos.

Sciri autem oportet secundum. Si ex catarro aures indoluerint c. xx.

Hoc totum sollicitum esse debere quod non [illegible] ex catarro contingunt dolores in aure. Quod si contingunt localia festinanter sunt adhibenda adiutoria. Quod si adhibita nichil invenerint et ad hunc magis [illegible] ibidem ferat. Oportet ergo apoflegmatismis uti et [illegible] imposicione capitis [illegible] ita ponenda sunt et maxime si in capite [illegible] senserint [illegible] et [illegible] fuerit multus et in usu multum [illegible] vunt. Si autem ex his signis nichil apparuit et fuerit corpore siccus et tenuis et supererat acedo humore que spisset et temperet [illegible] et requiescat magis et balneis [illegible] vel que sompnum faciat. Ex his quibus medicaminibus diacodion quod et digerit et spissa reddit acredine super omnia medicamenta [illegible]. Sequitur capitulum

Ad [illegible] de auribus c. xxi.

Solet quidem contingere propter apostemata in auribus sanguinis fluat aliquibus ita ut
interdum effectum subsequatur quibusdam ergo vel determinationis egritudinum
hoc attulit capitis laborantibus et eciam similiter in multis egritudinibus et maxime
capitis qui resolvat repressa materia que ad modum de naribus hoc enim fieri solet
naturaliter et in aliis locis Si ergo aliquid tale videatur contingere non oportet
festinanter prohibere fluentem sanguinem qui ad salutem emanat infirmitatis forsi
tan si hoc egrum ledentem Si autem contingat [illegible] fluxum sanguinis virtute
deficere per [illegible] ingerat mortis tunc necesse est subvenire egrotanti et repri
mere immunitatem sanguinis fluentis Sunt autem multa que ad hec fieri possint
et maxime reprimunt emoroydes antiqui [illegible] et galle assate in aceto cocte
apozima autem coque in aures infundes Item alia pro dactilos succum tepidum
infundet et facit optime Item si non cessabit fiat sanguis in auribus porroze
succum et acetum mistos et in aure mittes aut [illegible] in aceto tactis
et in aurem sepius mittes

Ad aures surdas c xxi

Si autem omnino lese aures non audiant quod quibusdam febri si quibusdam sine febri
bus solet contingere hiis quibus per [illegible] humore [illegible] petente contingit
hec passio hiis facilius sanatur si [illegible] eis calagogo catartico deducet
Quibusdam autem per spissis et crudis humoribus contingit sicut [illegible] i. [illegible]
sore et cephalee diuturne sicut et in aliis multis fit passionibus hec omnes diffi
ciles sunt ad solvendum et quamplurimi quibus contingit ut surdi maneant mori
[illegible] si eis non subvenit medicina Sed maxime eis fortiora sunt ordinanda
adiutoria Resisti ergo passioni oportet et minutio catartica optimum [illegible]
aut yera frequenter confectum dari dandum eciam qui recipit euforbium
qualem autem frequenter effectum videt quod esse despectum et simplex sed
virtute probabile et admirabile est valentissimum [illegible] ipsa confectio [illegible]
virtute [illegible] in aut
amoniaci [illegible] i. euforbii [illegible] i. [illegible] aut [illegible]
[illegible] herbulibus aut in [illegible] in oleis [illegible]
[illegible] sotilissima enim est et scothomaticis et epilempticis et quibus in [illegible]
[illegible] purgatis sive flegmaticis ad
[illegible] postquam autem purgatus fuerit flegmaticus ad
[illegible] et in auribus mittes que deducant humores et que [illegible] solent
[illegible] Apoflegmatismi autem sunt et [illegible] distaphisagria cum
[illegible] et sinapi confecta et [illegible] sternutaria aut opoponac
[illegible] et sinapi confecta et [illegible] sternutaria autem opere
[illegible] et elleboro albo et [illegible] herba [illegible] equaliter [illegible] factum
pulverem in aure mittes Quamvis autem ad capitis purgandum facies
pulverem in aure mittes [illegible] Item
medicamine per succus capitis cum melle equali pondere [illegible] Item
[illegible] pulvis [illegible] in [illegible] elactori ana
[illegible] i. teres diligenter et pulverem in nares cum fistula insufflabis
[illegible] enim [illegible] et capite si plenum sit humoribus et aures mirabiliter
[illegible] purgat enim aures et per centaurea et coloquintida et colloquinti
apozimati in aures infunde Ad eos autem qui graviter audiant et ad surdos
[illegible] eciam [illegible] facit [illegible] et castorei [illegible] i. cum aceto [illegible] in aure [illegible]
Conveniat autem eos et in ea que in aliis locis diximus ad tarditatem au
ditus et [illegible] qualia sunt desuper confecta et [illegible] et cedria [illegible]
[illegible] autem et succus [illegible] et opatis et ad maiorum minus sur
dos [illegible] medicamina Per manente passione autem et [illegible]

adhibenda est cum elleboro albo super omnia et alia similia aut nitro audienti
bus et iurma et localia adiutoria. Cetera et caballicationes assumende
sunt et maxime cum curru et armorum et motiones et aquarum calidarum
dulcium lavacra proponenda sunt. Sed si non assumunt in maritimis la
vandus est aquis. Bonum est autem ut caput frequenter radat et maxime
si gravitatem sentiat in capite et humoribus se sentit repletum cogilone(?)
Sed et scilicet aucsufigas(?) et sinapismos adhibere oportet. Sed et scarationes
in cute aliquam autem non solum, sed et artiochomas faciunt. Impositum
cognitum salpigas appone in summo aures porro et si qua consiccativa
et alijs alii utuntur ad quod considerant. In magnis autem passionibus
nichil certum habent ut faciunt vel qui eos aliquid preter imitare adiutoria
Nistunt cetera et secus auris passiones. **De parotidis c. xxiii**

Nde quibus consequens est ut dicamus. Oportet ergo nos scire quod
omnia plura parotidarum esse differencias. Si quidem earum sunt ex prove
determinationes facte digestiones tamen manifeste. Quedam sunt non peri
culose sed magis facile sanabiles et multos ex magnis periculis liberta
verunt. Alie autem earum sunt que aliquibus ex plenitudine humorum contin
gunt cum gravitate simul nam irritantes propter quod inquietant simul multo
tempore sunt et non prius faciunt et digerunt. Diligenter autem consideranda
est qualitas et quantitas que supercurrit materie et parotidas generat.
Quedam igitur earum ex multo et calido magis consistunt sanguine
Aliqua autem egrio ex subtili et calido et colerico. Apparent quemadmodum
etiam que ex spisso et frigido humore sunt. Sunt autem in parte quedam
que ad plenitudinem calidissimorum humorum ~~humo~~ magnos quibus da
et fortes et dolores inferunt. Ex tenui autem et subtili humore
erisipilati similes sunt et neque congruentes neque tamen angustia sedes
occupant. Tunc autem sub pinguiores sanguine consistunt cum gravitate
sunt. Tunc igitur ex melancoleon nativitate sunt humore neque rubet
neque nimium dolorem habent sed sunt dure et scirrodes magis sunt in
tumore autem elevate ex flate gravitate. In his igitur qualitas et quantitas
differenciarum sunt consideranda diligenter et sic ad expedientem oportet venire
curacionem incipiamus. **Cura si ex plenitudine sanguinis fiat parotides**

Igitur si ex plenitudine sanguinis fiat parotide. Cum igitur talis
consistet humor et tumores recte est et magnos et rubros
apparere et frequenter dolores nimios et periculosos inferri contingit.
Oportet ergo ante omnes curationes flebotomiam adhiberi que cum minime
prius evacuanda et cataplasmata ante vel alio aliquo medicamina quod
dya foresum faciet usus sunt qualia sunt de fermento et musto co
fecta adiutoria quod manifeste suffocari egrotantem faciat vel c
propter quod si nichil est aliud quod eos prohibeat qui ex plenitudine
sanguinis spisse parotides patiuntur ad flebotomiam venire oportet et
sic securus adhibeat cataplasma. Et in magnis doloribus consistente
flegmone expedit ex farina ordei et lini semine facta cata
plasmata. Quod si duricia aliqua fuerit cariscas ad et adipem
porcinum amustebis et lapaci radices. Manifestum est autem magna
qua ... cocta sit fenugrecum et camomilla folia et eius radices

et carite face debebis cataplasma Post aut tertiu vsum cataplasmabis uteris
ymasto emplastro que paregoricum satis satis consistit et diaforesim fa-
ciet scyrominus et relaxabit duricias satis. Hec confice aut sic cere lib
i axungie porcine lib i calefonie ℥ ii boni vini cotulam unam confi-
cies et uteris. Non minus aut predicto medicamine et licet facere pot
Quod rex recepit terebintine ℥ i mastice ℥ iiii cere ℥ i olei glau-
cini et mirtini et aqua aut maritima super mittes medicamine
optime aut facit et diamelliloton et ipse cum septario inuptum
similiter aut et minadus facit ad eos qui in summa cute et consagui-
neas habent iunatas parotidas super fundo aut consistentibus et in quibus cutis
est densa et materia spissior si aut medicum et diagnitee herbe radicum
supradicto cataplasmati admisceas ad hunc melius et diaforeticum facies
adiutorium quemadmodum amoniac in quibus duricia aliqua fuerit nata
Oportet aut coqui simul aut pitem liquidum aut sepum taurinum aut
hircinum aut vitulinum aut medullam cervinam aut bdellium aut sto-
racem hec enim omnia diaforetica sunt et malaxant. Cura in quibus paro-
tide sunt scyrodis tumores c. xxviii

Quod summus dur et scyrodis fuit tumor oportet
de hoc dicere unaquaque cum Nam diaforesim faciendo et malaxando
tumor minuamus Erit aut quod super mittet oleum in cataplasmate in frontibus
consistentibus humoribus in parotidis duritiebus quantitatis aut yrinum
scytionum quemadmodum item in calidioribus aut roseum aut scamoni-
linum Manifestum est et ea que satis calidiora sunt medicamenta
utilius ad hec indurientes passionibus qualia sunt seu arrobozamum
seu diasteriun qui vocatur dicorz etiam nobis cephalalgia septis
tradam ut non ea queratis malis codicibus emplastrum aryohartum
ad scyrodes passiones litargiri lib iii ℥ i et ʒ simieclij lib i et ℥ ii
aque maritime ℥ xxv olei veteri i ℥ iiii et ʒ ostreas maritimas
ustas ℥ viii et ʒ viii terebentine ℥ vi libani ℥ iii et ii in consistentiam
modus est et uteris Item diasteriun facies ad ipsas scilicet h amoniaci
thimiamati ℥ x resine pitime lib ʒ strucij herbe ℥ i litargiri
℥ vi aristologie ℥ ℥ iiii aloe ℥ i mannis libani ℥ iiii lepidos ℥
iiii galbani ℥ iiii cere lib ʒ olei veteri ℥ iiii aceti squillati mensura-
tos iii qui fiunt ℥ x Coques aut oleum et litargirum et acetum
donec amolitum fiat et deponas ab igne catabum et addes stru-
tium et amoniacum et lepidos talem et galbanum deinde agitabis ca-
tapocie addes mannis et aristologie et donec in unum se colligat
coques et tolles et ab igne catabum et agitabis donec se subindu-
rent Aliqui aut acetum scquta mittunt hoc enim medicamine facit ad
parotidas durissimas et scyrodis Curat aut et scyrades vel scyro-
des durissimas et condilomata et uel amones et incipientes panuclas et
stromata infecta et apgata scior et poros resoluit et simpliciter lauda-
tum est in multis hoc medicamentum Signa si in pg quantitate parotide

Si cum per hoc adhibita medicamenta desiccata fuit vulnus et tumor
tumor effectus, nichil aliud adhibendum erit. Sin minus dolores per se
nerunt nos iuvare est ad ea que pus faciunt et que digerere materiam possit
adhiberi oportet. Triticale est detritica farina mixi droleca cocta est
est radicibus lapacii porcina cataplasma manifesta aut erunt
signa cum iam transmutabitur materia in pus talia frigores modica
et febres supervenient et dolores increscunt. Cum ergo iam in pus ma
teria transmutabitur tunc et magis in pus iam transmutabitur non solum cata
plate sed etiam medicamina uti oportet. Simplicia igitur ad hoc sunt admixto
via utilissima in aqua e frequenter fomentetur. Triticum aut adipis et sapa
adhibebis maxime humidis adhuc. Sed et tritica farina e lini tota similiter
aut et alica farina et in humidis magis tumoribus. Secundum aut hunc
modum et panis humidus fiat per liquida resoluta cum oleo et muli
sperum et porcinus adeps sine compositione sale. Cetera enim que cum sale sunt
et ad diforesim facienda utiliora sunt. Hinc aut et alia simplicia
non parva expediencia ad opus faciendum. Ad illa transire melius est
postea ad composita. Multa enim sunt et alia. Capiat cataplasmata que ex
tritica conficiuntur farina si nichil melius invenitur. Et sub in quibus
confectum est. Recipe assunge lib. i, ova iiii, sape [illegible] farine tritice [illegible]
i [illegible] et in panno [illegible] et sic pones frequenter mutabis
Ego aut frequenter [illegible] farina cum sapa et axungia et novissime
missi ova et plus paragori [illegible] factum est. Est emplastrum
dyagrime simat bene et hoc medicamine ad cito faciendum pus et crudos
et indigestos digerit humores et tumores glutinosos spargendo deponit
et pus extrahit [illegible] et in insensibiles poros. Est etiam et [illegible] et qui
cicatrices novissime cicatrizantur teneros et [illegible] quodammodo videntur [illegible]
aut hoc fermentum lib. i, sale communi ʒ iiii, cere ʒ vi, apozimatos ʒ iiii
galbani ʒ i, piperis ʒ i, sapone gallicani ʒ vi, [illegible] lib. i, semi [illegible]
vini ʒ iiii. Conficies hoc non medicamine non solum ad paratides sed et in
aliis omnibus vulneribus nisi [illegible] ego [illegible] Cum enim iam
in pus [illegible] est aperit et [illegible] Cum aut ad hunc [illegible] et in
pus non e [illegible] et ad sanitatem renovat. Item aliud ad parotidas
emplastrum quod hoc [illegible] operari [illegible] Recipe cimini farina habet enim [illegible]
sit farine greci subtilissime ʒ [illegible] salis communis ʒ v [illegible] ʒ v
ce ʒ vi [illegible] ʒ v cimini sicci ʒ v olei ʒ viii athenee ʒ v sita
lini lib. i [illegible] que [illegible] sunt cum [illegible] et supermittes que remittenda
sunt. [illegible] aut [illegible] delini [illegible] et ptisanas diligenter [illegible]
non [illegible] postulent [illegible] aliter hoc medicamine [illegible] in totum et
ad parotidas et ad alia apostemata et enim maturat et diaforesim facit
emollit loca dura et glutinat cito et dolores mitigat. Conficit
aut hic [illegible] emplastrum quod Recipe adipis porcini ʒ vi [illegible] ʒ ii
ovorum duorum albumina mellis tantum quantum albumina de ovis
sunt farine tritici tenuissime quod sufficit. Ceram in primis resol
ves cum adipe et sic supermittes mediocriter cum facta fuerit
tepida albumina ovorum et mel mittes [illegible] sed terens

et sic mittes farina paulatim donec mediocriter habeat emplastri constitutionem et iterum teres diligenter et poteris uti eo. Diaforeticam et paregoricam rumpit autem et sanat et purgat perfecte. Facit quoque et ad synanchicos et hec diaforeticum confectum medicamine. Facit quoque et ad eas ipsas passiones mirabiliter. Recipe sodii terre syria lib. i olei cotiloam i. Est autem eius compositio ut coquatur donec amolitum fiat. Facit autem ad multa hoc medicamine et ne cotompuas quam ex duabus tantum conficit speciebus. Nam fotus eius magnifice efficit autem et dyamellilotum emplastrum et sic mixtum tamen diaforeticum emplastro operatur magnifice. Ministret autem et diaforetico vina per inuncio et duo partes de dyamellilotum commediam et postea plenum impone. Est eum in muliere gelbatam hoc medicamine. Recipe autem primo gute saponarie ʒ vi leptocare ʒ ii saponis gallici ʒ iiii affronitri albi ʒ ii cicer albina ʒ vi mell. ʒ iiii mellilloti ʒ iiii olei petrei lib. ii cere ʒ x bebeutine ʒ vi. Hoc eum portes solvit et lepidas et ossa et spinas educit et in mulieribus est utilis. [illegible] hoc medicamine hoc eum in medio flegmone uti oportet et in quibus dolores neque sunt nimii sed et qui rumpe volumus tumores. Si autem nimii est calor ponere non oportet. Cura si apostolica sit fiat paracide

Quod si contigit fieri paracidas optemi et ardente sanguine colico et rubor et tumor et erisipilatis simul sit cognitio erit eum tumor rubor et rigor et erisipilatis simul sit patienti ipse locus ardere videatur et qui tanget sentiat manifeste calorem esse ingressum ergo oportet ad hibere clonia et olo camomille et spatha sed consuetum febricitantibus ad hibere est hyperpico ad hibendum est vero festud confectionem hoc est confectio ter ʒ iiii litargiri ʒ i oleum quod vocatur ambrosia. Recipe hoc est confectio ter ʒ iiii litargiri ʒ i olei r ʒ iii adipi porcini et recentis ʒ ii mellis ʒ i succi semina lini quod sufficit. Benefacit et hoc medicamine in talibus passionibus. Recipe an. ter ʒ v et ʒ et oleum camomillum ʒ ii et ʒ oli r ʒ ii et ʒ cicer mell. ʒ vi fab. farine ʒ iiii conficies et poteris. Item aliud mirabile hoc herbam iusquiamum et lapatum cum anxungia teres et cataplasma impones duobus aut tribus diebus. Item cera ʒ vi colophonie foliorum [illegible] an. ʒ v oli ʒ iiii conficies et solis facit autem sic psillium catapla impositum sufficit et ova ad mistenda sunt. Sed et dyaquilon confectum medicamine. Recipe litargiri ter ʒ iiii olei grumis lipidi ʒ vi ter ʒ i, [illegible] ʒ vi succi psilii ʒ iiii et aque fortis ʒ vi lili aut a diu sona die in fundes. Alia die coques fortiter ad mollem ignem donec [illegible] fiat et sic [illegible] colabis qua sit infrigidatum in duriciei et iterum remittes in cacabo et recolabis et facies calidum. Sit et quod mensura arbitrio [illegible] lib. et sic habeto terendo litargirum et cum olo mittes in cacabum ubi succos et agitans coques ad lene igne donec amolitum fiat et depones de igne cacabum et mittes ceram et resinam et eum iam non coniungimentum digitos mitte muriortana et eum spata malaxabis et inducas in pelle et poteris ibi uti. Fiunt optima autem sunt et cataplasmata que fiunt et [illegible] et glan[dem] et ter et farina ordei composita et eum digerunt et mitigant et molliunt

apposita cognita et dicta ipsi sunt aut non nulli cum destringo et conando
ergo aut hec recuso sciens et stipticam bucia vel alia que sunt stiptica de
inunctionem maciam infundo et non sine periculo **De conflatico humore pa-**
Tempus aut nos mutari cogit adeat **rotides fiant c xxvii**
Parotides que conflatico fiunt humore qua quidem nichil fuit dolorus
aut resistentis tumoris sed mollis et maior tumor consistit subiis igitur ex-
pedimus aut cimolea terra in cataplasmatis modum inducta aut calcanto
similiter superinungendum sed prius bituminum aut calcismna lavata super illita
sed inflatos tumores minuunt Diriget vel augeat si sunt sunt melle
cataplasma sine in mulsa et sequitur desiccativa et cicatricativa sunt sorute
Dicta vero potest ante omnia consequenti **De dicta c xxviii.**
et expedienti maxime et subiacente passioni ex qua fuit causa qua
ta temperata cibo et que infrigidare possit vita Convenit igitur maxime
ptisane et alice et crinum et similia bene cocta Similiter et olerum
portulaca sunt utilissima sunt malve et caules et dedignante cum
flegmone et aspratiles pisces et pipiones et de domesticis pullis
optime partes Sit aut et indigestate eorum parotidarum cui oportet
infirmantes Si aut sine febre fiunt si et initio aut assatas aut pi-
piones approximat nichil nocet **De narium passione c xxx**
In hiis que contra narium sunt polipi in naribus nascuntur sed aut solent
in naribus nata ozene appellant Ozena aut contra narium fluxus sanguinis
fit adeo in febre certa operatur de tumore aut plenitudine aut eruptio
vene affusionem sanguinis facit Primus ergo de ozenis dicendum est quod
est de superfluens humor ac de putredine Quod si sola accido sunt
difficile sanitate solitus recipit Que est fetent pessime Tercio aut
ozenas ...sed ozenas et polipus desiccari aut ...ponis et confortari
capud manifestum est quia de superfluis humoribus et pessimus fluit in
naris ipse quod oportet confortari caput totum Nullus ex eo
superfluus humor inferiores corripet partes Ideo est signis caput
adhibemus fortitudine tunc naribus adhibebis localem cura Ad
roborandum igitur capud hoc modo per eis de vasis quippe capite imponens
est emplastrum dyanticon aut barbara quod bitumine cum pisse recipit
mare agalicono aut ter omnibus probatum dyamenionis emplastrum
sed est ... medicamine ad hoc septem quod ex totis hoc modo
confiat Cyminus ʒ j libanum ʒ j ... ... minutas integras i ...
... modum directas ... ... adcos cera cum omnibus ...
...bus duobus et factum medicamine capiti impones ... ...
... ... ozenis si malis humoribus ... ... hec
adhibebis post hec localia adhibebis ad ... ... quatuor
ca sunt quia dulcia et acida et stiptica Ex hiis tribus ...
... ... et ... ... in
vase stagnico et postmodum coques si tibi videat quod ... liquidum
... aut ... sine i ... partes mutant in ... ...
et ... post est ... aut ... sunt ... i ...

ibi cum succo et facies inde collirida talia ubi in naribus possint recipi cuius quan
titatis est. Imponenda sunt cum in naris meatu in quo polipus est cum incor
dicatione cum compassione innatat acceto medicamine et in tempore multo compu
tat cum. Si vero durior accidat ca. quia difficile est suscipere semper collirida prea
ut ipsi pausare possint quibus non impones ea oppositum mittes sucrum
et enim si ad sursum descendunt limes preter ipsam de quo in naribus ostes
de qua ad nares pergunt foramina in palladium in succo mali granati oppossi
tis aut cum penna aut cum lana in nobilis spatomele aut depen
no pulverem aut sine mordicatione sicco ad hoc validissimi qualis est de
pfrictis. Hinc enim non est unum genus sed ex quatuor melleis speciebus conficitur
i calcanto coletteo calcitecomeno et misto ana sigillatim terendes
et cum aceto teres / cum vino donec fit glutinosum. Postea autem totas
in ore terrendo miscebis et teres cum vino donec fit glutinosum ad mellis spis
situdinem ductum et tunc vas mittes medicamine in ollam novam cooperium
super pones et lumes decoquendo et in furnum mittes ut ardeat donec carbo
nes fiant. Cum cum tulis foras iterum cum vino teres et magda facies
et secundo vice similiter assabis et ei et pulverem factum repones et
utis ubi necesse fuerit. Est vero pulvis comminut diutius multum compescen
tes polipos. Sorani eciam predictum collirium quod fit comalis granatis si copo
pulvis fiat et bene terantur et adde cucumeris nitri et pulvis subtilior insufflet
et cum pastomele appone hoc aut frequenter faciendum est ut non qui minus
sit medicamine pacienti loco facile cum sub hac iniunccione solent sive in oclis
frequens compositum inunctio lavabis aut ut dictum est cum supradicto succo vel cum
vino. Aliud si non sufferat aliquis corpe aut fervientes aut predicta
mulier medicamine si insuper inicit siccas rosas terendas et tenes diligenter
et sine mordicatione simul et mirabiliter operantur. Cetum est autem quod
ista medicamina frequenter sunt adhibenda laudantur autem oportet omnino ipsa ad
hibito labore. Capitulum. Si ulcera in naribus fiunt effecta sicca lenissime curam
adhibebis. Unde sunt autem andronia aut passianis aut polleidius
aut liberum aut huius qui ama est confecta. Aliud enim cum vino dulci ali
quid condensato et modo mediocriter vero secundum etates vel virginum grana
vel nam et mo cum aceto aut vino acetoso aut satis acto conducto sed
attendantia passiones usus sit medicamine. Quod si aliquis me diues roga
uit ut bene olet medicamine quod adhibeat considerans eo quod esset bonum
ad ozenas et possit eos sanare et bonum odorem reddere prius quod vocatur
ydroticon medicamine solutus illud cum falio veteri vino et miratus sum
quomodo tam cito passio curatur. Dicta est autem confectio ydrotico terrice
antidoti confectione quod R. B. Z. composuit et emplum dyaprassos leucos solutum
cum oleo et in naribus illitum omnia ulcera mirabiliter sanat. Ergo
infestum est aut in huius passionibus ubi considerata pronunciavimus et si nichil
impediat sanguinis detrahat et catartic dandum est et dicta sobriaranda
et capitis radendum et medicamine desiccandi et apoflegmatismi adhiben
di sunt. Sequitur aliud capitulum. Ad sanguinis fluxum de naribus

Platani pilas colligens siccabis eas in umbra et in cilicio asso et siccabis
ipsas pilas ad alium sex mensis inequaliter alias siccabis et sementes
proicies et illam molliciem colligens repones in vase fictili novo. In usu
aut illa lanugine platani implebis calamum ansserinum super quos nodos
habet et resupinato in nares mittes et insufflabis et mirabiliter sistet san-
guinem fluentem. Item calcantum teres diligenter et repones. Cum autem volueris ex-
cipe testa rasura linthei [illegible] in medicamine et impones in naribus.
Item aliud. Spongia nova in pice infusam incendes et iuxta illa lintheo
torto inuncto in naribus mittes. Item aliud ovorum testis teris partes
duas gallarum asinarum partem i teres lintheum tortum in aqua infundes
et in pulvere ipso volutatum in nares mittes. Item confectio pulveris quem de
[illegible] quo ego usus sum: calcatei usti ʒ c calcanti ʒ l mysti assi
ʒ xxx calcitarienoe ʒ xxx et [illegible] teres et utetis. Item stomatis [illegible]
misci [illegible] ana ʒ viii corticis pini lepidos calcos an ʒ iiii thuris masculi
libani ʒ iiii aut xx [illegible] ʒ xv calcatei ʒ xv aloe ʒ
viii alia xx [illegible] ʒ iiii aut v teres et utetis. Item alia [illegible]
affrodia calcatei ʒ vi thuris masculi libani ʒ ii resine [illegible] ʒ iii
facies pulverem et utetis. Cum si in naribus odor pessimus sit [illegible]
acacia amomo ʒ [illegible] teres et [illegible] adde mel coctum et [illegible]
unget sibi [illegible] nares vel cartilagines [illegible] quibus [illegible]
[illegible] pessimus vel odor fortissimus [illegible] **De livore in facie et**

Si livores fiant in facie fomentabis sint aqua de melliloto **xxxii**
[illegible] et fenugreci semen sint cocta post fomentacionem vero in unge-
tum ipsa aqua [illegible] ad [illegible] livore cataplasma fa-
cies de farina fabe cum melle et impones aut ovi vitello cum melle.
Cum flore livores fomentabis aqua c et cataplasma de [illegible]
[illegible] impones. Sequitur **De dencium causis in passionibus c xxxiii**

Sed licimus de dencium passionibus aliqua eorum omnibus manifesta
quemadmodum [illegible] aut [illegible] aut [illegible] aut vero
[illegible] calorem vero frigiditatem sentiunt sed [illegible] aut [illegible] solo [illegible]
pati dolorem aliqua eorum non videntur manifeste que in eis sunt pas-
siones sicut qui patitur ea [illegible] in ipso dicente dolens in
[illegible] factos et [illegible] respondent aliqui dicentes dentes ossa esse
et sine dolore esse [illegible] quia ossium insensibile est quemadmodum [illegible]
ad [illegible] insensibilis aut propter aliquas occasiones [illegible] post modum
erit dicendum. Nunc enim volumus sine logica et phisica [illegible]
[illegible] hos qui dicunt ipsum dicente dolere non posse [illegible] eum
[illegible] et ego dolui diligenter [illegible] ipso [illegible] audierat
[illegible] quia non solum dolent dentes sed et [illegible] et [illegible]
[illegible] aut inflamacione patiuntur [illegible] mirabar si eadem
passio que vocatur flegmone in dentibus fieri posset lapidascam
et duram [illegible] eum in alio tempore dolui dentes et
manifeste sensi. Nam in ipso [illegible] inflamacione [illegible] dolorem infla-
macio [illegible] oppressione dolent. Sed in eis [illegible]

dentibus duris consistentibus augmentatur dolor et propter oppressionem vestis
sensibilitatis Alia autem est inquietudo alia est in ipsa substantia manifeste
cum sano et testimonium perhibebis hiis qui dicunt dolere dentes quia in uno
qui sunt in radicibus dencium et teruligat membranulis quibus continentur
in quibus certa inflamacione dolor generatur certum ut manifeste cognoscas non
dentes sed unum et medio unum dolere Ablato enim quo dente dolor minuitur
non quia tollitur sed quia opprimitur latus qui flegmo et liberare effecto
ab oppressione cessat dolor Egrinus collone dolentibus optimum est ine
dicamine si olim frictionum talium in ore teneat Sit autem vinum vetus
vetus meticis valet In duplici vel vase illud calefacies et vetus
sic hoc cum de puti minuat flegmones inquinis Alia igitur medicamenta
scripta sunt ad adhibenda que reprimant aut etiam que dirigant ad dentium
dolores et proprium

Dolente autem dente galla assiana cum aceto
cocta in ore diu tenta minuat Similiter ex et teda in aceto cocta
Item titimalli radix in vino ad medietatem cocta et in ore tenta in ipsa
parte Item Jusquiami radix cum melle cocta et in ore tenta in parte ipsa
Item quod confestim mitigat dolorem Alii spirant minus vel libani
Item quod confestim mitigat dolorem alii ... articulos duos de stamo sublatis foliis
arsenici obolos iiii ... simul et allud et libanum et sic simul omnia mittes in
sigillatum tres simul et allud et libanum et sic simul omnia mittes in
olla nova et superimittes aceti eminam i et dum bullierit agitabis de
spatula eodem donec remaneat una pars et sic tepido uteris Oportet
humore nullo loco contineri ubi dens dolet multis horis hoc est
dolet donec ipse humor ibi deficiat Item in maioribus dencium dolo
ribus mirabiliter facit serpentis tunica ubi enim se conspoliavit colli
ges et incides et cum oleo admiscebis spissitudine tres purgabis ut
dentes et super pones omnia cum dulcitudinibus dictates et si contingit facile dens
introinittes Item origanum tres cum melle pulverem super spargens negligi
mis mox cessabit dolor Item opium gruatum et piper equali mensura
cum galbano in dente impones Item anodinum medicamine ad comestos
facit autem et ad tusses bene opii smirnis ana ʒ i et ʒ storacis ʒ ii piperis
albi ex et tbellati galbani ana ʒ i sape/quod sufficit tundes simul
et facies pastellones qui possint in foramine dentis intrare et de certa
medicamine dente involves et si molares dens dolat ipsa hora
pausabit Item aliud piperis piretri sicci titimalli galbani ana
ʒ i tres et superimittes galbanum et omnibus mittes in cauaturam dentis
Item aliud ad dentes comestos opii psilli mittes ante radices
opus aut galbanum cum pipere aut cum galbano aut opoponaco et
involves Item stamaratii innice scriptera scyfos ana ʒ iii piperis
albi ʒ ii opoponacis obolos iiii tres et ad mistelis genuini in fusi
in aqua ʒ ii ad omnem aut pessimum cerumen duplum In aqua guida
solues ceram et sic misterlis Conficies vel et pociis Item cerfolis
ad dencium dolorem quo mox sine dolore efficit scriptera scistis
ʒ iii piperis ʒ iii piretri ʒ ii iusquiami sicci ʒ iii tres cum aceto

fac castrum uno et tenebis in ore Item ad dentium laxacione pulvis gal
larum ʒ ii et ʒ i, fimurinis ʒ i mali granati corticis ʒ ii dactilo radices et
utendo Item ad capos dentes et nigros et corrumpentes gallarum ʒ ii
et ʒ i scripture scissis ʒ ii Fenos ℈ i tres in pulvis et utens Item ad deliciendum
laxacione et gingivas comestas cum digito tanges loca salis amoniaci
ʒ ii scripture rotunde ʒ ii mirre ℈ i facies autem fit pulverem et utis Item
ad dentium comestiones cornu cervini usti ʒ i salis amoniaci ʒ i mastici
ʒ ii squinanti ʒ ii piperis ʒ i costi ʒ iii foly ʒ iii facies pulverem et utis
Item ut dentes digitis apprehensum tollas purgabis cum autem bid rosse
gallis aslamg stapbidas agnus scripture scissis sulphure vivo pipe longo
facies pulverem et cedria inmittes ʒ iii solvis terram et super mittas
et malaxabis et opto dente caduntes dentium ad dentes quo usus est
O verba nostra at autem confecta ad dentes comedentes sic operi probata
et probata autem magna habet virtutem qua dignam existimavi scribere
que facit contra frigidas passiones dentium in eis que propter aque potum
plus debito aut nive aut iniciis aquis aut pomis frigidis aut
aliis cibis frigidissimis aut potacionibus usi sunt et si frigidi humores
de capite inde dentes fluant mirifice iuvat sed post apoflegmatismum
utantur et sit hoc medicamine utis Nam si sine humoribus frigior
sunt de solo medicamine curabuntur uti autem eo post apoflegmatismum
utilissimum quia primo plenum evacuabitur qui nocet humor sed opco
factam passionem amputabis Confectio autem medicaminis hoc modo
fit Accipiens duas herbas que dicuntur portulacas siccatas siccabis
eas paulatim in domo opertus sine sole sed inde humide nec
sicce sunt satis ita ubi eas tunde et terere possis et vesiculas item
ut expedientes fiant Nam cum perfecte totius earum si amplius virtute
Animalia autem olla vires sale fricando species que non sunt posita hec
ad misceas tusa et cribrata subtili commixta et item in mortario diligent
tes ayclimis erunt medicamine si subtilissimum sunt facta uti autem
eo oportet plus dentes fricando ab sicis gingivas Si autem contingit eas
humidas ee vel immisas desiccativa habet virtutem hoc medicamentum
quantum diligencius sunt tamen utilissimum est humidis gingivis quam
autem siccis Post gingivas autem radices dentium fricato que ad modum
et dentes Misceantur autem sunt ad conficiendum medicamine hoc modo
species herbarum igitur vestrarum sunt ʒ xvi Harum ea autem que c scripturam
impota sunt et posita ʒ vi Sunt autem herbarum antiqua quantitate equa
lis mensura salis autem quatuor partes sunt contra scriptura Alie autem
species non sunt precande sed sicco pulvere sunt mittende eadem mensura
et pensa origani cornus ℈ i piperis ʒ viii piretri ʒ ii costi ʒ iii
ʒ vis allice ℈ v opii seminis ʒ iii montis sicce ʒ ii ysopi siccos cor
nu cervini aut caprini usti ana ʒ ii Si autem illud bonum odoris volue
ris esse casse autem amomi ad mixtis ℈ i Si autem regi conferens

unctes cinamomi ʒ ij ad lapatos aut dentes ego usus sum galli gal-
gam tonus ij stictis ʒ iij foliy stecgilis ʒ iij nardostachij ʒ ij foly ʒ
j piperis albi ʒ j pereti ʒ tundes ante omnia et appones cingulis vestis
ad radices dentium *De squinancia c. xxxvi*

Squinancia passio plus quam alie passiones acutissima est causa aut gula
aut colli suffocationem patientibus. Unde et squinancia ista passio [illegible]
nominatur quia acutissima est periculum infert unde necte est [illegible] et
cito eius cura ordinetur. Sed cum omnem curam precedit cognitio necesse est
scire substantiam ipsam passionis et causas eius et differentias et cognitionem
[illegible] continuacio qui fuere medici et antiqui quia plurimi omnem
speciem flegmonis circa gulam factam seu que intrinsecus seu extrinsecus [illegible]
[illegible] suffocatio squinancie nominaverunt. Sed postea diviserunt ipsum flegmonem in iiij
differentias [illegible] et que vocaverunt squinanciam [illegible]
[illegible] paraquinancie [illegible] flegmone [illegible]
[illegible] paraquinancie [illegible] speciei co-
petentem curam *Cura squinancie c. xxxvii*

Curari igitur similiter oportet quia neque repercussiva solum ad interiora in hac
passione adhibenda sunt neque dyaforetica sed mixta sunt [illegible] ad
tendendum est etiam in his tempus. Quod diaforetica que repercussiva offerantur
et que instant continuo quidam passionis. Cum ad hec remanentia [illegible]
horum que reprimat amplius esse oportet. Si autem instant cepit apparere dya-
foretica sunt [illegible] medicamina inclinatione vero iam posita adhuc
magis fatiliora sunt adhibenda medicamina dyaforetica. [illegible]
post sunt [illegible] ad interius seu extrinsecus seu intrinsecus isti magnitudinem ma-
lum cause ipsi intulerunt suffocationem aut acutissimam inflamationem, augmen-
tata intulit ita sibi multi corporis [illegible] alii etiam periculum mor-
tis invenerunt. Non solum autem oportet temporibus deservire sed etiam in forti-
tudine et medicamentum [illegible] et imbecilliora vel molliora medicamina
[illegible] adhibenda sunt qui molli et delicata sunt habitudine quales sunt
[illegible] qui fuere viri candidi fortiora autem ad intro
eunuchi et mulieres. Atque qui [illegible] corporibus constituti [illegible] que
[illegible] duritioribus et magis fortioribus medicinis fortioribus ad interius oblatis [illegible]
ad morbi in fortioribus [illegible] delicatis corporibus [illegible] fortiora non sustinent
[illegible] in malum [illegible] ita [illegible] diligenter attendere oportet [illegible]
opposita [illegible]
contraria ad habeant passionem [illegible] sunt que sunt [illegible] ha-
bitudini corporis ministranda sunt que sufficere possit natura *De simplicibus adiutoriis c. xxxviii*

Dicemus ergo iam que et qualia adiutoria sunt
simpliciora et levia et qualia sunt fortiora et que sunt que non [illegible]
[illegible] et que infundenda sunt in dyamoron. Simpliciores enim [illegible]
morari et melle confectum et hoc facit ad incipientes flegmones tussil-
laginis et gule et [illegible] simpliciter dictum ad omnem mediocrem tumorem
et [illegible] mollioribus carnibus et candidis consistentibus. Compo-
situm autem dyamoron non solum facit [illegible] sed et in statu [illegible]
flegmone fortius enim et dyaforeticum si et murra accipiat et multi
[illegible] et [illegible] sit confectum dant tunc murra sed melius [illegible] in statu
offerri et quia diaforesim et digestionem facit humoris. Dat etiam

et si dyabissara ei administratur modicum aut alius aliquod antidotum quod dya forcium constet plus erit oportunum. Alioquin si iam cepit calidus vel bullitus ille flegmon cadere et duricia quedam loci remaneat tunc et sulphure vivo admiscendum erit modicum et prius in ipsa predicta medicamine addita forcium faciendum. Et si aliquis pinguis vel spissus humor est sufflatur vero habz ʒ in sulphure ʒ i. Et si non sustinet mordicationem medicaminis laborantes, sed stomachus sit in hys imbecillior et subtrahatur a medicamine donec leviter paruthymie fugiendum cum nitrum et sulphur sufficiat solum et diabissara et mypta aut pulegii aut origani aut calamentis aut ysopi aut piperis sit aut nec sit aspum in faucibus optimus gliciriz succus et muptus. Hec sunt ad interiora et suavia et absque lesione oblata omnibus hys qui non possunt ferre forciora medicamenta sed autem conficere volens quis non habet apud habet item in aliis querere codicibus necessarium opistimaniv et ipsas tradere confectiones.

De confectione diamoron vel aliis medicaminibus ad synanchen et gargarismis c. xxxviii

Coraviuj succo Pcimnas et coques donec ad mellis spissitudinem liquidi redigatur. Post hoc vero addes mellis cimnam i et coques vero spissitudo sit mellis. Utilis aut in principio que repriment in statu que digerant et mitigent in declinatione vero inflammationis que digerant et mitigent. Item confectio dyamoron moranorum succo cimnam i et tantum murre sceptice ana ʒ vi omfacii ʒ in mellis ℥ i. Dimittes autem succum morarum succum hora i et post ad focum calefacies vero modice spissior fiat. Item quoque mel mittes et donec pinguescat coques et ad tres tercias redeat et cum infrigidaverit mittes pulverem. Item dyamoron quod conficitur sic: mell lib. i succi morarum cotilas v vini absinthii cotilas v. Alioquin si non habes omfacium rosarum succum mittes dum ad bullire oportet succos donec fiant et sic miscebis mel deinde coques ubi ad mellis veniat spissitudinem et sic mittes pulverem et coques donec omnia simul misceantur. Hec autem h' confectiones de succis morarum de arboribus sed de rubi moris similiter confectio mirabilius facit et de malis citoniis succus et malis granatis et de piris in maturis et mespilis et sorbis et prunis fieri potest manifestum autem in hys scriptoribus ponimus amplius miscendum esse mel succedum eos et duplum est aut quod et triplum hec enim omnia apta sunt stomacho ad interiora et sine periculo et si glicidant quadrus mediocrit per mixtiones et hys quippe succis misceri oportet ea que in dyamoron sunt scripta et de nuc corticibus succus hys forcior est modice sed et de rubus et malis granatis et citoniorum confectiones. Nam et confortativum aliquod et aptum stomacho huic s. autem hec dyaceraseorum confectio et augusto mense colligens nuces et cortice optime tolles et mox in pila tundes et cum colaveris succum autem modice coques ad miscebis ei modicum mellis ubi scriptum est in dyamoron gargarismo et item coques usque ad mellis spissitudinem. Sequens go sp̄m solum tum primum hic potuit sine aliqua mixtura facit ubi ad hibeatur in infantibus et mulieribus et maxime in initio passionis. Si autem et

nimium ei ad inunctiones facit et instanti passionis cum sulphure et nitro
ad inunctionem et in declinatione et in quibus vero durans duricies vel
constrictiones sunt in faucium locis hec autem dyadragaganton confectione suffi-
ciant que admodum de dyamoron vel aliorum pomorum usus sit aut in aliis
admixtionis in quibus medicine virtutes sunt ad sanandum squinancias de qui-
bus in sequentibus a nobis erit dictum et primo apponam mirabile admixtionis
squinanciis et fortissimum satis et multos quidem maximos liberavit
a periculis et plurima ego eius habeo experimenta. Recipe autem hec piretri ʒ i ba-
laustie piperis ʒ i croci ʒ i rore syriaco ʒ i omni ℈ ii in sapa ℈ i mel-
lis in stiptice ʒ i hec cum ad inunctionem in omni tempore uti vel et maxime
in quibus calefacere aliquid est opus et subtiliare que constricta sunt [illegible]
hoc cum medicamine multa habeo experimenta magnum autem et multum
operativum est et hoc de dyabissara confectum vocant autem quidam etiam et dya-
calcedonium et dyahermola facit etiam ad pessimas et desperatas squinancias
hec dyabissara antidotum Recipe autem ʒ amisi apii seminis amoos squinancia
stiptice piretri bissara quam quidam cimola vocant que est ruta silvestris
ana ʒ i thuris croci cassie magmatis rosarum siccarum [illegible] ʒ i filiorum [illegible]
dine cinere recenti ʒ in [illegible] ʒ i et ʒ nardostachyos amomi ana ʒ in
gallarum asinarum [illegible] cum melle et vinis et plurimum vel
uti in mediis passionibus et incipientibus ei oportet virtute in beatiora
adhibendo ei ut amulum aut rosas siccas aut gesertis aut lenticula
frigidos aut farina ordiacia aut his similia vel arbitrio competere
similiter autem et [illegible] [illegible] ei virtute ut fortius sit addes
ei nitro et elacterium vocant autem quidam succum cucumeris silvatici similiter et
stercus [illegible] aut non positum est [illegible] et inunctionem sed et canis stercus
ad inunctiones quod album [illegible] qui ossa comedit [illegible] et [illegible]
ad inunctiones non positum adhuc magis fortius efficiet medicamine [illegible]
cum usum fuerit erit in beatiora oportet etiam tempore attendere an aliqua
miscenda medicamini quemadmodum salis armoniaci hec cum non plurimum
reperimus sed et dyafortissimum facit [illegible] et si homo tradiderit ad inunctiones
ad hec magis dyafortiorem facit medicamen [illegible] que satis est dya-
fortiora [illegible] [illegible] sunt in quibus iam nichil superest sed [illegible]
cia multa sunt inflata loca et [illegible] sicut consuetudo est
madicandi ad inunctiones oximelli et sic tepido gargarizantes et tunc
[illegible] et dyabissara medicamine mirabiliter iuvabit [illegible]
flegmone hic oportet cum [illegible] reumatismus reprimere quod [illegible]
et digerere susceptum ita ut non [illegible] speciales [illegible]
[illegible] inflammantem [illegible] efficit [illegible] si ad
inunctionem antidoto dyabissara hec [illegible] multos fuisse
liberatos sine flebotomia et catartico [illegible] opus habuimus in
[illegible] sunt autem hec [illegible] et [illegible] et [illegible] an-
ʒ i mirra ʒ dyabissara ad inunctionem et amplius [illegible] inunctioni oportet
si [illegible] pacientis [illegible] medicamine [illegible] recusant [illegible]
stercus sufficiunt et ista sola duo scilicet elacterium et canum stercus ad [illegible]

parithinnas cum melle vbi autem non vel uluiri cum calamo insufflata
hoc id parat vt autem non mala oleat strus ante tribus diebus carnis
ossa sola comedat et sic erit album et nichil habebit mali odoris Item
aliud raphanorum tenus seme cum oximelle vbi autem non vel uluiri
ad gargarizandum dabis et inuabis satis deducet enim humorem inflammantem
Item aliud pice liquida et nitro cum melle equaliter et cedrie modicum
addens satis sufficiat ad dimittendas aut in sexsfym ... flegmones Item
aliud gargarisimum Salicis folia coquens cum aqua donec mittet
colorem dabis ad gargarizandum Item aliud simfitum et cariotarum
zoma ad gargarizandum et maxime quibus tussille sunt ab initio fleg
mone Item aliud de lenticulis et dactilis zoma dabis ad gargari
zandum et magis in initio passionis Item aliud calcucecummenuo
ʒ iij ... ʒ iij ... ʒ iij mellis quod sufficiat mediocriter autem coques
in vase eneo et potius Satis enim sufficit qui in statu est causa
Item aliud absinthium cum melle fiat Item ad eas que sunt vlcera et
dimittere simantes sume euforbii ʒ i mellis tertiarum enim autem decoques
bene et submittes euforbii facias cataputias et conuolues eas et duas
ad glutiendum dabis et secundum ventrem reddent et suffocationem tollent
multum enim opatum sed hec adiutorium et ad glutinosos et pingues
humores et existentes flegmones sine vlceratione [illegible] facit

De flebotomia et cucurbita ac ventosis smaticis c xl

Ante omnia quidem flebotomiam in
smanticis adhiberi necessarium est sed non de subito
vel de semel nisi propter evacuandi sunt et magis ipso patienti le
co propter quod et tercio eis vel quarto auferri oportet angustiam solam
fugientes Nichil enim amplius eos ledit quam angustia et post flebotho
miam sine aliqua causa sit que impediat et sub lingua non dubitabis
incidere venas Sed nec differas in crastinum sed ipsa die fac Ego enim
scio dum surgere vetitas mane flebotomo in vespere venas de sub lingua
fuisse incisas et sero datum in ptysane succo diagridium et sic euade
re potuit et alium quidem scio qui non flebotomia de ambobus brachiis
non expectans alium diem sit dedi catarticum de succo titimalli statim
opposito de ipsis herbis vbi collecte fuerunt habet autem mensura potio ʒ
in plus vel minus hoc autem fit quando fortis est potius in finalis et est etate
iuuenis et robustus Quod si egritudo augmentando minuet nulla
danda dilatio Scio enim et sagittidas incisas vena non inuenta
sub lingua et reuixisse fuisse ... et mulieri cuidam de talo inci
sas venas fuisse cognoscens quia non purgabat menstrus sequa
re magis ei inde oppedicebat dethi sagrimen et hoc adiutorium
duplex ei fuisse remedium manifestum est et a passione liberata Heo
ortia et minuis fieri oportet si emorroidas habuit in vsu et se substra
xerunt et in ante inciderunt passionem Scire autem oportet nos
quod et ventose vtiles sunt in hac passione sed cum iam remouit
se superueniens materia et plenitudo iam necessario suppleat te in capite
et totum corpus iam non esse pletoricum Superueniente enim materia

et lotis adhuc reumatizantibus et ea que contrahunt removeri et
cum cessare cepit superfluens materia adhibenda sunt que diaforesim fa
ciant. Tunc enim et ventose adhibende sunt et fomentationes vel catapla
sma quia iam nullus est timor supervenientis humoris Nam antea ventose
evacuato aut calefactio / plus faciunt supervenientem materiam De hiis que competenter
sunt adhibenda fomentationibus et plasmatibus
Extrinsecus autem imponi
Hoportet colla lavabis oleo infusis aut cerotho mollia de cera et butiro
et adipe anserino confecta Cataplasmata vero adhibenda sunt que diaforesim
facere possunt et digerere tumores ut de ordei farina et lini semine et dacti
lis coctis in sapa et oleo et mustis panis simul coctis fugere enim oportet
que solum relaxant cataplasmata vel ea que nimis reprimunt Diuturnis
autem et duris iam effectis flegmonibus cavete erit ea ad mitigandum bo
num quod est et lapacium et adipes et mel modicum addi Eadem enim oportet
in malvam contusis quod et per se non facit sed omnia et fomentationes in
materiam compositis quod et per se non facit fomentationes in
diuturnis et scyroticis passionibus adhibende sunt opagma e vero camino
mella herba et emisti sunt effusi et contriti Si vero et lauri folia admis
cebis et maxime si constrigido humore et immobili in superioribus magis
iuvabis Dieta autem potantur fumo omni aquosa mulsa cerusia valeat
extenuare et purgare per urinam et ventrem Dari autem oportet
quod torax et pulmo suscipiat et extenuet loca in pulmone et tora
ce Administranda est mulsa diebus tribus post enim vero diem et succum
ptisane dabis habet enim in se aliquid quod incidat et subtiliat aut
mittet et fervorem infrigidet Nam autem extenuato flegmone et minuto
rato et mite erit et omnium pinella dari mollissima et pro multa
Sub inimicis enim cibis eorum suffocantur et iterum precipitantur Oportet
enim habundantia fugere tibi velud magnum malum Si enim in principio
sunt modico cibo accepto quantomagis si plus accipiant estimandum
est quod sufficiebant de sanatitiis et sominatitiis dixisse Estimo enim
nichil me pretermisisse neque diete campam neque aliud aliquid determinatione
dignum si enim aliquid pretermisi et hoc inveniet siquis hoc opus legendo
potit comus et animo et sensu sunt capax De signis pleureticorum et

Pleuresis est dolor lateris acutissimus et vocatur sit pleuresis pleu
Non enim omnis dolor in latere pleuresis nominatur Inflamatio enim
cum in latere dextro sive sinistro orta in epizozogo membrano i monu
to vel cingulo quo circumvolvuntur latera medio et febris generantur acutissime pro
pinquum consistentis cordi quod composito compaciens contrahit febrem Cum ergo
inveniunt febrientem acute et difficultatem pati spe et composite dolores sunt
~~esse pleureticam~~ / cum punctionibus et tusse et febre tunc oportet credere
enim esse pleureticam tamen quod omnia contingunt febrem enim et difficulter respi
rant et qui in epate flegmonem habent et ~~difficulter~~ tamdiu latus et
dolorem patiuntur inco et tussiunt et compatitur pulmo si punctiones sit ...

habent vero pleuretici neque duros pulsus habent distinguitur enim et appetate
doloris et a pulsu et quia pulsum durum habent pleuretici sicut in epate sed pa-
cientes non habent quemadmodum neque qui a pulmone laborant propter quod
enim molle est et nichil tale patitur sed neque tussis simul pleureticis et
epaticis sit pleuresis enim et tussis nimia prope accidit et postea accidente
tempore omnino opprimunt tactum et frigeat qualis humor flegmonem operatur Ru-
beus igitur si fuerit sanguine frigeat scito esse quemadmodum subflavus si fuerit
ex colerico generatur humore Candidus si albus et glutinosus fuerit ex flegmatico
humore efficitur Nigrum vero si appareant ex melancolico nascitur humore
Epaticis enim irritatur tantum tussis et nichil spuunt Cognoscere quippe
te volo quia et pleuretici aliquid tussiunt et nichil exprimunt unde non
oportet ex hoc tussientes et nichil proicientes omnes existimare epati-
cos esse Contingit etiam et subnatos esse in inferioribus costis flegmones
ubi nichil occurrat accidere interdum sic et si ex pluribus accedat flegmo
Contingit etiam et pleureticis ut vix digesta aut indigesta sint sputa
nimia et maxime in primis constituti Neque enim abeas aliquid exprimunt
sed quam plurimum sit per eis diaforesim faciat passio in apostema tussiente
et vix contingit ubi non apostemet Attende ergo simul et in singulis colorem
in multum pallidi enim quam plurime habent hii sunt quibus epar dolet quod
in pleureticis raro contingere solet his signis oportet pleureticum cognoscere

Cura pleureticorum

Curabis ergo eos qui prius ad tam attendas et naturam ipsius passionis
Si enim sanguineum esse cognoveris humorem ex quo efficitur flegmon
ad flebothomiam veniendum est et maxime si in superioribus constat
partibus ita li. i. nimis humerum partem nimis extensus sit dolor quod
si vero nichil fuerit et deorsum infra diafragma fuerit purgati per ven-
trem ~~fecit nos~~ oportet nos sic nos ypocras dictus docuit Neque
enim flebotomiam adhibebis neque catarticum dabis antea sicut plurimi
faciunt nisi dixtas diligenter qualis humor fecit flegmonem
et qui amplius dominatur in corpore Multa enim et alia ostendet
tibi plenitudo corporis et fomentatio si in eo adhibeatur loco Et
si te fomentante tamen fastellis fuerint dolores leniati ubi et
egrotantes manifeste leniore senciant cognosce non in eo esse
~~adhibeatur loco~~ pletoram Tunc autem securius adhibebis fo-
mentationes et localia adiutoria que diaforesim facere possunt
Si autem nichil fiat sed magis dolores augmentantur forciora acci-
piant Sin hiis scilicet scias corpus in esse plenitudine et quod tale
facta loca ad se ipsa plus attrahunt materiam Nempe cum hoc
cognoveris non differes sed omnimodo evacuabis nichil autem ponere
qualem ad autem adhibeas curam de hinc a nobis dicendum Alii
enim qui non sunt medici fugiunt vel perurgunt pleureticos fle-
botomari sed periculum inculpabilem et cautorem credentes

pmittit adhiberi Ceteri aut oportet qz multa maxime in quibus no
satis plenitudo Sagiuis in ee videt intrauerit scarifantes ve
nas cum acutis cucullari et loco cutbitas posuerit post maiore
pro ex profundo traherit qui continebat in eo humore hoc ergo facie
tes iuvati sunt quomodo confesti dolores amputati vbi pro ex
hauit neqz fomentacionibus neqz ad iutorio alio Optimu eni e
et vtalissimum in quibus parua plenitudo est hoc ad iutorio vti
vtor aut fomentacionibus compts ad congestionem suphabundantem
humorem Et enim sagitonicus sunt que dige et desiccant pus sine
calefactoe nimia qualis est milium aut panicum Er aut colicus vtor
spongijs ex aqua c sola oppssis aut v camomilla sunt herba cocta
aut nod si flegmaticus sunt de salitabus et folijs lauri aut orobo sipo
et lauri et mancetino olo in fusis Melancolico aut humore ex istente
magis fomentacio adhibenda vbi tricet surfures decoquant aut aqua
vbi camomilla herba ex olo camomille fomentacioes adhibende sunt
et pene ad omes doloes expedientes possunt eni hec et calidiores
fieri si ad iniscrant vbi amplius opus sunt aut cruscia radices aut
auctanum cum camomillino adda Depulsa aut fomentacioes et ma
xime illis qui hnt molliticatam quandam recusande sunt Vexant enim
iniciam que cum minus acta sunt remmatizare faciunt inflamata lo
ca Lectis igitur accidentibus magis vtor et fomentacioes sine aliq
morditacoe adhibeo et maxime omnia Digestione aut apparente
michil nocebis si etiam calidis potans medicamentis quale dyamelli
lotum est vel addipe porcino sumptum simul aut ipecianus quia
quidam diaspecianon appellant satis in profundo potest flegmone digere
est vel alijs ad iuncta potum etiam dabis plus omnibus aqua
sam mulsam Non enim hec inuenire potes melius adiutoriu aliquod
aliud pleureticis Si aut nimia satis sunt febris nec sic quidam
si satis aquosum fiat nocebis aliquid quod et pmulsa vsus fuit
apomelici que ad modum et mulsa paulatim sepius necz inhibendus
est enim sorbere quia bibe vt inherens flegma exprimere valeat ad
si amplius constrictus inheserit flegma ita vt nec operare posset
vtor et ossimelle maxime quod recipit in coctione preterea fuge
igitur dyacodion medicame anodinum quod mitigare posset dolorem
pectus enim maxime infrict ita ut difficultatem faciat ad phibeu
dos liquores omnis potus de recta vel mortua Nam enim dolo
ribus non digestibus humoribus corruptis iniecerunt et nimia
ex hoc facta sunt insimpnectas et potus in eo sit calida non det
anodinum antipodotum nisi irroprabile est vt potus reuocet q
nimis ab insimpnecta periclitabit Si aut infirmor vtra sunt fuge
omnis narcoticas pacibus De cibis dandis pleureticis c pl o

Quibus igitur dandus est succus ptisane quia obtinet totius amisti
ventositatem. Si autem non bene coquatur inflat ypocondria et magis quam
ad modum et alia leguminia. Si autem difficulter et non vehementer op-
primantur amigdalas purgatas et tritas admiscebis ptisane et sic
coquantur. Erit enim sic magis anagogum his qui in tortione gravantur
humoribus. Quod si non satis febriant et infirmantur inflationibus
calor infusus et mitigatus secundum acatasaphis si enim admiscebis in
ptisanis aut ysopum simul coques pingues enim et glutinose su-
perfluitates extenuare poterunt. Succum autem ex amigdalis ei dabis
cum modicum admiscebis melius. Erit autem melius si mane
succum ptisane accipiant et ad vesperum succum de amigdalis. Quod
si ventus infirmantis in vetillis tunc esse videatur et de pane mundo
micas ei dabis cum apomelle aut dulci ydrorosato. Sed quod
vocatur enbiato fugiendum est quod enim et febres accendit et
caput petit ita ut alienationes faciat. Unde multo melius est
si ventris satis in vetillis esse videtur dari modicum ciceon aut quod
puderis bene aut ydromelon. Si autem micas de pane mundo non
sunt apti ad accipiendum qui infirmantur in aliqua dulci potione
accipiant et tizon sine oleo facta de sola gallina dabis. Anxie mo-
dicum quibus ventus in vetillis est et cibum fastidiunt. Sed et
pisces maxime saxatiles. Est enim piscis mollioris carnis humidus
et digestibilis quod etiam ptisanas maritimas vocant aliqui. Non
erit culpabile. Semper autem est sine aliqua superfluitate cibus pecta-
nes aut qui sunt et omnia ostracodermata que sunt fugienda
sunt. Verbi pingues humores generantia anagogis sputaminibus.
Similiter autem et olera prohibenda si lingua aspera non fuerit et sitis
nimia non sit et non febricitat satis. Etiam si lingua aspera cum siti et
febre nimia sunt non oberunt si malvas in iusculo coctas dederis
aut atriplices. Similiter autem et mala danda sunt dulcia. Mala
granata sed et omne quod stipticum fuerit ut immunita curati fugienda
sunt et frigida si qua sunt seu poma seu olera recusanda sunt.
Calida igitur aqua ministranda est et non sicut multi existimant
colera cum qui derelinquentes accusant Ypocratem dicentes non cognosce-
res quoniam dixit calidam. Calida igitur sunt nam et nimis siti sunt
et febre laborantes hic melius faciunt repugnantes colerico humori
non vincere eum possunt. Sed non nimis cibi humidi dandi sunt
qui nutrire possint et cum ipsis calida aqua que sunt simplicia
neque nutrire neque laborantem humectare ipse possunt sed et sitim
et amaritudinem efficit eos magis ipsa sine mixtura operatur
ad vomitum ad mulsa et alias estas. Hic enim dixit post calida

aqua culpabilis non sit ipsa enim que alios cibos et digerit preterea
corpus et anodosum facit et hec quidem dicunt humidos esse cibos non
ut requiret sit calidam calidam aquam aut cibos et alios potus dari et
hoc ipse docuit dicens neque mulsam aut apomel datum in eo ipso
loco non minuit neque confortat neque medicamine et post omnia enim hec
facit cum aliis cibis et cum ciborum euchimia Nichil enim sicut
neque cibus medicamentum sine humore in alterum proveniunt potius sed
manet in firmitate nulla operatione valens contentus Aliud autem admiscetur
humoribus tunc et virtute secundum penetrans perpetencia loca aut frigi
dior aut calor in profundo penetrat Manifestum est autem quod aqua
et si non mutat se aliquibus solvit omnia ut mitte ipsa sola
facit et sanctificat et continet et non facit divisa Sicut et tantum
sitam consistente et dispersam aqua in unum colligit et divisa effectam
in unum componit et panem quem comedimus ipsa nasci et crescit et ibum
machinata farinata ut componat ab aqua efficitur maxime ergo
est virtute et nichil coequari convenit con in talibus aqua Ergo quia
cum nascencia sunt et ipsa omnia tenet et continet Sic ergo ego presens
vitatis si non aliquod aliud sit sinthoma quod prohibeat predicto
ordine fieri adiutoria De ventris fluxu in pleureticis capitulum

Quod si ubi solet sepius contingere cum hoc agat accidencia tunc
oportet ad hunc insistere qualiter si cum dolore flegmonem latere
non sedem. Nam pocius confortat secundum mordicitate plus quam debet fluat
sibi sepiam declinat virtute mitte et tunc et ventres prudencia
facienda et neque flebotomo neque aliquo alio utendum cum adiutorio
nisi ipsa aliqua que retineat virtute adhibeantur et que corroborantur
et contingere possunt per embrocas et epitimata Si autem et dolor
lateris surgat nec ipsum negligi oportet secundum vel sed prudencia sunt
adiutoria Et in stomacho ipsi et ventre ea que conferunt in latere
aut que calefacere et relaxare possunt sunt hoc autem ita oportet
agi sibi mellonio apponatur aliquid quod lapamentum prohibeat spati
aut ventri Doloribus vero nimiis et magnis consistentibus cum
acuta febre embrocas et fomentaciones que mitigent et sine
mordicatione sunt confusecum apponi oportet Non autem nimio consiste
te dolore ceratum et epithimata sunt apponenda Bonum autem est
in talibus remedicamentum quod fit [illegible] ex adipibus et
dyamellio Declinatione vero autem facta et igneo satis non con
sistente flegmone farine bis et que pergamina vocant et que cum
eis digerere amplius et thermas dealto possunt et magis si non cum febris

De lateris dolore qui sine febre fit

Quod si lateris dolorem sine febribus fuerit uti oportet calidioribus cibis et potionibus et epithimatibus optimum tamen est si brassica et caules cum radicibus suis siccas combinauerit et cum his cerotum uel acetum cum cera inposita indolenti ponatur sed et in potionibus costum et bdellium arabicum dandum est alium quod et apozimus omnes quam plurimi usi sunt et maxime ypocras et ptisana libro febrium succos ptisane ad educenda sputamina et mulsa et oximel dari iussit et solas esse proposuit et si colericus fuerit humor bonum est solum ptisane succum assumere dari et frequenter cum offer et habundanter Si autem non fuerit ad proximus aliis preteris succus et maxime de auena pulmonem cum non nimis ipsis ptisanis educit sputamina et tarde et pulmonem Sed et calida aqua huius utilissima est ad infundendum siccum humorem Apomelis est etiam dandus cum magis mulsa nichil enim me lius est in pleureticis ex colerico qualitatis humore eum infundant et prelo per medicamenta Si autem flegmaticus fuerit quod spumant et infesto ut ipsi possit cum vehementi tussi et iri et glutine corde appo ... dandum est et diapissum et oximel et mulsa accidentibus mina dandum est et quantitate et qualitate sputaminum accidentibus

De catartico pleureticis dando ca

In pleureticis autem et uentrem deducere oportet et non solum clisteri sed et epilentis uti necesse est Si autem et dolores permaneat et corpus uideat cacochimum et superfluis humoribus laborat ita ut peccant ad interiora et asperent magis quam minuat dolores et inferioribus sub precordiis dolor fiat catarticum oportet fieri Si uero colericus fuerit scamoneam dabis neque enim habet solus talium fictio alia catartica dari enim oportet mediocre ex eo et propter accidentes et potentiam et uirtute refirmabis et quantitatem super augmentabis materie Quod si non fuerit qui nocet colericus humor sed magis flegmaticus aut melancolicus fit illis oportet uti qui iussit ypocras aut pulegii s aut magis esse puluis in succis ptisane

De catapuciis pleureticis dandis

Catapucie quas et nos sepius fecimus habet autem confectio hec ellebori sine medulla cortice ℥ iiii scamonee gummi ana ℥ i colliges autem cum succo catapucie et caulis facies ad magnitudinem ciceris et dabis pueris .x. tribus autem potius cum fortis uiri maioribus uero xii mulieribus neque xi dari autem oportet quia et oculorum dolore patientibus dande sunt catapucie hec sed et tutius absque ulla lesione stomachi et molestia faciunt purgationem Dari autem eas oportet magis post cibum Sic enim absque lesione et molestia purgant corpus

De tusse
De tussis generatione que de calida distemperantia fit
De tussi si ex sicca et humida distemperantia fuerit
De tusse fit ex humoribus fit // facta
De de tusse si ex capite fluat humor
Signa si ex capite vel pulmone fluat humor
Signa si ex siccitatibus pectoris et humor fluat
De sanie in pulmone existente
Signa tussis ex glutinosis et spissis fit humoribus
qui in pulmone generantur et quando
De electuaria ad tusse quibus uti oporteat
De diacodion
Antidotum stomachi diversas passiones vel antiqua que antiqui
cardiacam nominabant
De stomachi frigida distemperantia
De stomacho styronodorexes
Signa de calida distemperantia fuerit facta styronodorexis
Cura si ex frigido contingat styronodorexis
Cura si ex imbecillitate virtutis fiat styrono
Cura si ex frigore vel debilitas fiat cardiacaliter
De bolismo
De anorexia id est fastidio
Cura si ex calore nimio fuerit imbecillis caliditas // ere
vomitus oportet facere vomitus quibus // tenuitus
Quod resideat tenuis calidus humor in stomacho
Signa glutinosis et spissis humoribus fiat fastidium
Signa de calida distemperantia absque humore de solo calore
facta fuerit anorexia
Signa de nimio frigore distemperantia sine humore
generatur fastidium fastidium
De siti
Antidotum eos qui habent ardorem stomachi et nimis sitiunt
Antidotum stomachi cataputiae
De caloribus cum in stomacho consistentibus et inflammatione
Confectio medicaminis quae apozima quod facit ad
anorexiam stomachi et aliarum ~~quibus stomachus competit~~
et dysenteriae
De pictima ad stomachum reumatizantem in febribus et sine
febribus et aliarum quibus stomachus competit et
vomitus ciborum
Antidotum ad stomachum frigidum
De cardiaca passione
De nausea et vomitu

Signa qualis humor cum de quo loco fluit
aut in quo continetur loco
Cura si melancolicus ante colligat humor
vomitus competit // faciat
Cura si ex flegmate repletus stomachus nausea //
Cura si crudus et tenuis humor stomachi
in bibitus fuerit
De flegmone stomachi // frigore stomachi
Et provocationes stomachi que faciunt ad //
Antidotum in frigiditate ebasmata
De dimeria in se...
De acido ructu stomachi
De amaritudine oris
De his qui salis qui sentiunt et
quidam habent stomachum
De colicis passionibus
Cura si ex plenitudine vel digestorum humore
colica passio generatur
Cura si ex qualitate mixta stomachi colica p g
Antidotum eos quibus parvus sit venter a ... fluxus
Signa si ex colorum plenitudine colica passio generatur
Antidotum epatis flegmone
Signa si in certa epatis flegmon fiat
Signa si prima epatis fuerit inflatio
Signa si in musculis epatis flegmon fuerit
Cura de inflatione epatis
Signa emfraxis epatis
De cataplasmatibus et epithimatibus ad flegmone
et ad emfraxi et ad sciron
De potionibus et antidotis ad epatis passiones
De athomia epatis et eius dysenteria
Signa calide distemperantie epatis
Signa frigide distemperantie epatis
De sicca distemperantia
Cura calide distemperantie epatis
Cura epatice dysenterie de frigida distemperantia
De potionibus et cataplasmatibus // generate
Antidotum frigida epatis distemperantia et dysenteriis
De renumate ... philominus // passiones
De dysenteria reumatica
Signa dysenterie passionis ...
De lacte dando
De cibo dysentericis
De potionibus simplicibus adiuvare //
... stringere

De kastis diuersis ad dissintericos vel dolores
De celiacis phlomini / vinnos et ...
De tenasmo
Ad splen plagas
Signa splenis frigide distemperantie
De calida distemperantia splenis
Cura frigide et humide distemperantie
Cura calide et humide distemperantie
De simplici distemperantia
Cura humide distemperantie
Cura sicce distemperantie
Cura frigide distemperantie
De ventositate splenis
Signa flegmonis splenis si de sanguine fit
Signa si inflamatio in splene de flegmone
De colerico humore fit in splene
Signa si inflamatio in splene de melancolico humore generata / fuit generata
Signa si inflamatio in splene de flegmone
Cura flegmonis in splene generati
Signa de sciron splenis
Cura sciron splenis
De potionibus
Cura si oppilatio ... aut flatus splen
Causa ydropisie
Cura ydropisie
De ydropisi et timpanite
De dieta ydropicorum
Cura ad eos ad eos qui cum febre ydropem patiuntur ademoptoycos
Signa alia diarie
Signa dyabrosin
Signa anasthomosos / sanguis
Signa ubi ... quibus locis fluit
Cura ... emoptoycis
De potionibus ad ... passionem
Cura diabrosin emoptoicis
Signa de catarro sanguinem oppilit
Ad nefreticos quibus lapides nascuntur in renibus
Cura nefreticorum quibus lapides in renibus generantur
De flegmone in renibus facta
Signa inflamatio in renibus sit signa ...
Cura inflamationis in ...
Ad stranguriam
De dissuria

Cura dissurie / ...
Cura si in vesica lapides fiunt signa
Signa si vesica scabiosa sit
Signa diabetis Signa gonorrea
De priapismo
De tali passione que fit ex frigore et flatico humore
Signa de ... colica passio dolor
Signa si de colerico humore colica fuit passio generata / in intestinis
Colica passio sicut inflamatio ...
De epithimis et ligaturis et potionibus et catarticis ad colica passionem
De podagra / generata
Signa si de colerico humore podagra fuit
Cura podagre calide de talibus catartica
Signa si de flatico humore podagra fuit generata
Ad eos qui in pedibus de flatico humore ... humores
Signa ... podagra generata
Ad potiones ... albedo fuit aut lapides
De ... antidotis et catarticis dandis
De catartico
De hermodactilo
De catapuciis
De potionibus
De ... et diamer...
De antidotis podagricis ... probatum
De localibus ...
[illegible]

Incipit liber secundus Allexandri ad tussim

Tussis quidem accidentia que ad modum ad dispnia et difficultas et ipsas habet qualitates causarum. Sed quoniam invenio eam fieri a calida distemperantia quoque a frigida aut humida aut etiam sicca non solum aut secundum qualitates puras aut simplices sed et secundum humorum superfluitates similiter consistentes seu calidas seu frigidas aut aliquas alias qualitates assumptas. Scire autem oportet et hoc quoniam differunt ab invicem tussicule secundum causas singulas secundum quoniam et secundum loca qua quidem corporis ipsa loca paciantur alia etiam compaciantur. Propterea non est una causa tussis sed varia. De qua re oportet nos attendere cum omni studio ad cognoscendam contingentem varietatem. Constitutionem etiam et manifestandum quia sine cognitione non possunt bene curari. De tussis cognitione que de calida distemperantia generatur

Quod si de calida distemperantia pura vel simplici generata fuerit tussis eminenter senciunt calorem et multo quam per aliquas qualitates taliter tussientes et respirantes desiderium habent aeris frigidi et prima magis si aeris ad se trahant frigorem plusquam si aquam frigidam bibant et vultus corporis rubeus apparet et capud similiter. Etiam si bene passio ex sola distemperantia fuit nichil spuunt manifestum quod iudicat. Si autem et quod expuunt salsa in eo apparet qualitas aut fumosa coloris aut sub colericum est et hoc valde modicum et tenue apparet. Si enim erit cognoscentia talis distemperantie a praedictis signis. Nichil igitur magis sit ~~calidum balneum et dieta calida~~ et precedente qualitate calidi aeris siccum et quamplurimum et nimium si sit calidum balneum et dieta calida et ex siccitate magis quam ex plenitudine precedente hoc cognitione solutum est. De tussi que ex frigida distemperantia

Consistunt eorum plurimum ex frigida distemperantia consistente interiori pura vel simplici qualitate. Hii vero magis palidi sunt in vultu et in capite et neque sitiunt neque salsum expuunt et ledunt ex frigidis et iuvantur ex calefactionibus et acceptionum magis quam amaritudine. Hec se senciunt et precessit eos magis frigidior quam calor et balneo non in tempore competenti et potacionibus et cibis qui sunt frigidi. Sic enim ex frigida distemperantia cognoscere generata tussis. De tussi que ex siccitate et humida distemperantia

Si autem ex siccitate aut humectatione distemperantia fuerit generata operatur similiter cognoscere qualitatibus. Differunt igitur quod magis operativas habent manifestas cognitiones. De tussi que ex humoribus fiat

Materiales autem si acciderit tussis accidentia et non oportet nos alia dicere. Superveniente igitur eum efficitur tussis et eo quod spuunt plenitudo etiam et manifesta apparet et que ex reumatismo ex alio in aliud transmittit locum secundum nascentiam tussis est ex quibus transmittitur locis. Hec omnia contemplari oportet et attendere seu de capite fluat quod movet eum sive ex aliquo membro et quale suscipit. Solus et etiam pulmo

suspirit primo. Est aut quod torax et lata et precordia et alia alta patiunt membra et hec propter cognoscendum similiter aut et curatio eorum contingentium sunt dicende et omnino nichil pretermitti. Scientia adhibeatur debet de tusse si magis requiri non facile circumgerete. **De tusse si ex capite fluat humor vel**

Si igitur de capite fluit humor uel est cum prurua intractheam arteriam irritatione quedam moueat cum sentiri in faucibus existente. **Signa si de capite in pulmonem fluat humor vel**

Quod si in pulmone fluat difficultas sub sequitur spirandi et febris acuta aparet. Cum dum aut et lingua aspera et mala rubea et grauitas sentitur in pectore et post hoc si nichil digestum sputat vix respirans flone necesse est. Ex his omnibus signis suspicari nos in pulmone et factum. Si aut et sitim sit nimia et frequens ad hec signa calor sentiat in thorace multus et non frigiditatem desideret aerem intrinsecus ad se attrahere, et ad hunc magis estimari oportet ignitum esse flonem in pulmone. Si aut et tollit sputum nec minus continue angustiam sentiat se hic in precordiis loca si magis tala esse erisipilas manifeste scito in pulmone consistere. **Signa si tussientibus ex thorace fluat humor v**

Manifestum est aut quod sit ex corpore toto solo et ex aliis signis ex quibus didicimus prius contrarium et ab adore exustione factam et ab hoc quia solent tussim magna et non parat quemadmodum flm et crudus humor. Si igitur fluit in thorace manifestum est ex his et mulcas aliis signis ad hunc et ex summitate que sentit fieri in altam partem membri et superficiens ex subitaneis mutationis cursionibus et sonitus aurium cum abcisione sepius patitur hec sufficiat dixisse si consistat in thorace et ibi contineat. Cum si ad capud violenter sputet manifeste considerandum est quia prope quod in thorace continetur. Sequitur **Signa de sinuacho in pulmone existente vel**

Quod si sinuacho contingit fieri in pulmone erit eius difficultas spirandi coniungitur precordiis. Non quod de subito contingat sed ad solite consueta agere ipsa consequatur actio et ex partes ac vetus ledit et sputum nichil neque fieri sentit aliquid aut contrarium patitur. Neque cum contingit potest nisi ex omni digestio et nec dum commoto sinone.

Quando aut de subito qui laborat **Si tussientes ex spissis et glutinosis sit humoribus qui in pulmone continentur et egis** sentiunt per angustia precordia se hic et absque febribus multari et sitis multa sit. Habent etiam quandam raucorem cum tusse multi et pereunt humores manifestos ex spissimos et glutinosos qui continentur in pulmone vel eius occupant cannas qui ibi fluunt de capite aut ex alio aliquo membro tibi manifestum sit ad contrarium superfluente eius in thorace. Sic cum comprehendere sunt densitates et asperitates commixtionis ex tussis et quecumque circa thorace et pulmone

passiones consistunt. Sunt autem et alia de quibus in sequenti dicturi sumus ubi
de ulceratione et ruptione venarum et de abscessis tegentium scribemus. Ego autem
quod vidi precessarium castrinaiani non tacebo sed ubi vobis exponam quod
vidi et miratus sum. Quendam puer lapidem sputalem spuit et hoc non
forte pigmentum humore et glutinosum sed consistente lapidem sed asperum
nec satis lene et durum et resistente fortiter tactui ita ubi cadens
in terram sonum faciet. Iste vero per multum tempus molestias sustinendo
tussis non poterat excusare donec lapidem spueret. Usus cura et dieta
temperata et humida magis et infrigidativis est medicatus. Erat enim
solutus minus et tenuis humidus ut etiam consumaturus putaretur esse
et postea quod lapidem et non post multos dies a pectisici solent ita de
functus est. Redeant igitur et dicimus aliqua breviter dicere non omittamus
Ad hoc autem facile invenienda proprietas ad tussem adiutoria et expedicta
et a multis probata scribam unde in sequenti generaliter causas et proprias differen-
cias ubi exponam ubi non alibi adiutoria requirant indigentes. xxiii^me

Medicamenta quibus ad tussem uti oportet

In quibus subtilis et acutus humor
de capite fluunt quorum torax non habet superflua plenitudine desiccate mir-
ra et opio equali pondere cum melle dissoluto facies catapucias orobeas
et dabis in nocte duas vel in die unam. Item sortitur pacientis semper
attendes valde enim bone sunt medicine date nulli et enim iuvant
et expectorant antiquas tusses et renna factum sanat. Item aliud
opium mirre galbani equaliter cum melle ut supra colligens potes. Item
aliud galbani castorei piperis opium equali pondere tundens cum melle
colliges et facies catapucias. potes si non satis tenuis est humor qui sup-
erit et de superfluitate humorum curatum videtur torax. Item aliud stora-
cis ʒ j opii ʒ j galbani ʒ j sulphuris vivi ʒ piperis ʒ terbentine ʒ
Item aliud ad tussem in quibus quod fluit acrum est et torax habet me-
diocribus purgatoriis post viridibus ʒ opii nucleis pinee ʒ j
terbentine ʒ ii vitri passe ʒ iii mellis quod sufficit potest electuario
Item aliud nucleis pinee ʒ j et ʒ amigdalarum dulcium ʒ j dactilorum
carnis ʒ ii croci ʒ j et ʒ mellis quod sufficit facies electuarium
coclearium unum. Item aliud ad satis acute et tenuie renna iusquiami
seminis ʒ opii nucleis pinee ʒ vi et ʒ ii cum sape facies catapucias
orobeas et dabis in nocte. Item aliud faciens ad tussem et inoptas
passiones vocat autem quia anisi sinapi ʒ j et ʒ opii ʒ ii dragaganti
ʒ ii nucleorum pineorum siserorum ʒ iii. Quicta tenuis insuctibus et dragaganti
[illegible] infundi oportet dragagantum in aqua et opium et sic lenis insuctibus
cum pulvere et facies trociscos pensantes ʒ singulas et siccabis in umbra
et sic dabis cum mulsa. Item aliud bdellii storacis et galbani
opii ana ʒ j nucleorum pinearum ʒ iii facies catapucias fabe

magnitudine lentis conficiatur et dabis in nocte. Item aliud. Ista enim fac-
tis sanum et multum utilem et ad acre et tenue reuma. De quo
multos scio ab ipsa potione sanatos quamvis satis multo tempore reu-
matizarent. Non autem oportet hoc adiutorium alicui tradere nisi solis his qui
diligit et quarum artem discere voluit. Ad multa enim facit mirre electe
ʒ .i. libani ʒ .v. opii ʒ .iiii. iusquiami ʒ .iiii. agloffe herbe modicum
corticis ʒ .iiii. Corticis igitur siccabis ad solem terendo et cribellando et misces
cum ceteris opium cum aqua infundens facies trociscos pensantes ʒ
singulas et dabis cum potione. Facit quoque et ad emoptoicos et [illegible] reu-
matizantes et ad omnes reumaticas passiones et tussim patientibus
et vesicam dolentibus et colicis et spleneticis. Item aliud quod nota-
mus stericon anodinum faciens ad plurima et maxime ad tussim et ad pti-
sicos ad catarrum ad ciliacos et ad dissintericos. Recipe autem hec: [illegible] castorei
assari iusquiami seminis opii storacis ana ʒ .iiii. Optimum fiet si
in [illegible] dragmis [illegible] mittas de iusquiami semine. Item aliud a tussim
in quibus satis acer est quod fluit faciat autem et ad eos qui [illegible]
patiuntur glicirici purgate bene et lavate quinquies aut sexies ʒ .iiii.
et [illegible] dragaganti ʒ .iiii. [illegible] ʒ .i. amili ʒ .iiii. lactuce ʒ .ii. et [illegible]
accipiens illas seminibus in olla nova habentes aque munde [illegible] co-
ques donec remaneat tertia pars et dimittes infrigidari et [illegible]
in [illegible] patella et tres ʒ dragaganti mittes facies eas [illegible]
[illegible] mane et mittas illam aquam in mortario munde et ad [illegible]
[illegible] et lactuce tundes et [illegible] [illegible] et cum [illegible] sunt
[illegible] addes [illegible] et quod [illegible] si [illegible] ad [illegible]
[illegible] donec fiat ad melius spissitudine dabis [illegible] cocleare in
[illegible] etiam sine [illegible] seu ab alio aliquo hoc enim medicamine Iacobi
[illegible] magnifica [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] et hoc facere videbat quia multos videbat homines amicos [illegible]
[illegible] et amatores et [illegible] et semper [illegible] et [illegible]
[illegible] tota vita sua [illegible] hoc sufficiat nos dixisse reumatismo
tenui et ad [illegible] et [illegible] tussientibus [illegible] et alia
multa galieni et aliorum scripta medicamenta. Sed sufficit existimo
[illegible] multa scribens [illegible] [illegible] sunt et [illegible]
et a nobis innovata. De diacodion confectione

Dyacodion quod vocatur anodotum in nullo [illegible] eos qui
[illegible] et tenui [illegible] reumatismo necessarium [illegible]
hoc et exponere eius [illegible] et usum [illegible] et differentias confectionum [illegible]
Recipe autem hoc mittes [illegible] aque pluvialis papaveris capita [illegible]
aut infundes ea si sunt mollia et mox collecta die [illegible] si autem
dura et sicca plus [illegible] de crude infundenda [illegible] melius est que [illegible]
[illegible] satis dura sunt [illegible] Manifestum est [illegible] quia [illegible] satis

grandia capita mitti oportet Nam sicca minus succi habent humida vero amplius
habent Sed indigesta et aquosa in ... sunt virtute propter quod compendiosius valde
locis prohiberi ... ne fumant Inquocumque sicis etiam ... ad tercias coquantur
aut ad quartas si cum tota spes decocta sint ... cum succos eorum volueris
exprimere omnia in eis discocta inveniantur superfluum est amplius coquere
Admiscebis ergo inventa aque mellis medietatem Coques iterum cum absque fumo
ad ignem postquam veniat ad mellis spissitudinem ... simplicem quippe aqua
coquere oportet aut etiam fontana boni saporis potius ... eius est ad eos qui
non dormiunt ... etiam ex opio confecta medicamina sibi dormiant co-
guntur dare prolixis ad hoc maiorem saepius potum medicamine ...
... et hiis quibus de capite in thoracem arteriam defluunt reuma subtile
et ... non permittitur dormire propter hoc consistente tussem Ad quos ergo confectione
medicaminis cum sapa facere convenit sufficiens est ergo decoctio in hiis est
ad medietatem aque fiunt papaveris capita discocta sapa tyrca aut etiam
~~...~~ Melior est etiam qua cum melle cocta ad reuma subtilis fiunt nimis
quia mel contemperandi habet virtute unde et magis fugiendus sed admiscenda
quoque cum in decoctione sape glicirize radix sibi simul coquatur Quod si radix
non inveniatur succus eius admiscendus est in coctione Nam est plenitudo continet
in thorace que de capite fluit cum melle confectio melior est Sicut enim saepius
fecit ita et humore contemperando ... quod cum melle fit Id quod saepius
provocande aut cum melle aut sine melle confectum dandum est medicamine
Sumendum autem et utroque tempora dantur considerato ergo adhibenda in ipsa per
sumptionem quod amplius convenit si quod ... passio multitudinem est quan-
titatem aut addendum medicaminis ex uno coclearis mensura dosis augmentatio aut
eius in magnitudine corporis erit attendens etatem tempora anni et locorum diffe-
rentias In yeme autem et in frigidis locis et mediis etatibus amplius
dandum est ad hunc etiam et ad catarrum quantitatem et qualitatem debet attendendum
sed si plus aut minus Convenit autem hic est in omnibus Item catapucie
... opii si mirra ana ʒ in opobalsami ... ana ʒ ... conmiscebis
et facies orobeas et dabis in nocte ... Item alie ... ...
piperis albi galbani castorei ... opii ana ʒ i styracis ʒ ... conficies
catapucias orobeas et dabis in nocte sibi supra Ad stomachi diversas pas-
Hic enim patitur lesiones infirmitas et siones vel accidencia que
varias et diversa symthomata et epilemp- antiqui cardi al vocaverunt
sias et spasmos et casus et ... sua manifesta etiam et ~~...~~
tumores melancolicos et alia multa ... apperitiones irrationabiles cibi
et falsas et dolores intestinorum et matris et pedum et vesice Est
etiam quod in sollempnietatis infert ad alienationes et sollicitudines non
nullas et extreme frigescunt Iste enim sensibilior est et bene in
compaciendo membris cordi et epati et consentiens Coniungitur et cerebro
Similiter ergo principalibus tantas et tales passiones et causas stomachi
fiunt contemplari ergo oportet que ipsi soli stomacho propter sunt

passiones et qualia sunt catasimbelicon et pruriss diligenter ita facte curo e

Frigide stomachi dispan Destoi frigida dispepancia xiiij

Fac in est cognito manifesta ex hoc maxime quod non sitiunt et appe
tunt cibum et potum plusquam competit Si autem non ista sola sunt
qualitas cum molestet sed humor aliquis frigidior subsistens erunt quedam
omnia ista que et in hiis contingunt sicut dicitur et alia sed et nome sta
et cibos acceptos retinere non possunt et post vomitum mox alios ap
petunt cibos quemadmodum canis et ideo ad vomitum revertitur propter quod
conodoxeos nuncupatur Sic ergo seu frigida dispancia sit sola que ledit sed
sine qualitas materie hoc modo et hiis signis cognoscenda est Destoi et

Signa con sit seu de frigida seu de calida nodoxios x v
dispancia cum quis non vocata est quid cinodoxeos sit sed requirendum
est quod sunt differentie et cum sit contraria dispancia sibi dictum est et fleg
matico humore qui contingit in stomacho sed de calida dispancia sunt

At calida dispancia si satis multa sit et imbecilli tinodoxeos
tas totius corporis sunt catelice virtutis sicut est primo cognoscere
que virtus causa est que facit cibos appetere faciat quia debent et magis
hiis quibus ex frigore contingunt non cum sine siti sunt neque vomunt
accedentes humores si enim plus debet calor fieri non concedit talia
alias enim omnia facile extenuando et digerendo per incertos poros
et ideo ventris contentione vel siccitate pariant aut corrumpunt cum
bus autem ex imbecillitate totius corporis calide virtutis contingentem
digesta et multa et non collecta sepius frequentanti expellere cibos ex
ventre propter quod corrupti frequenter ex(pellendum?) isti tales magis

Qui autem ex frigore aut frigida Curo si ex frigore contingat cinonodo
tis subsistentia absque materia appetunt cibos calidos hiis xeos
utendo rebus que calefaciant valeant et maxime pinguia et carnium
porcorum pinguia hec enim accepta in primis confortant et obstendunt
nimia ciborum appeticionem et deinceps minimum potiunt amplius vel
si volunt appetere Curo tale dispancias tyronodoxeos

Si autem ex nimio calore cyronodoxeos vinum quod eis non potat
dari cibos autem qui non facile digerunt accipiant hiis enim que
minus calida sunt inimica et (?)nale piper vel que ad pipe sunt
ydragagata vel cornus Sed et omnia pascuda sunt que simul impleta est
frigide sunt et non facile digerunt qualia sunt bubula et domestice pedes

Quod si ex imbecillitate Curo si ex imbecillitate virtute catelitus fiat
te catelitice virtutis facta sunt cyronodoxeos cyronodoxeos

cognoscendum primo quod omnis sit contraria est dispancia que ledit causa et
sit veniendum ad competentem curam Cum enim voluntur ea que scripta
sunt adhibere irrationabilis est medicorum cura maxime si frigida sit
dispancia per quam solvitur catelitica virtus et propter hoc oportet magis
magis opponere ad hoc Cum ergo quod et siccia dispancia solum catel
tice Sed et ea in se sanabilis Curo si ex frigore imbecillis fiat ca

Si igitur videat ex frigida telliticio virtus
dispancia molestias in generare passionis sicci sit sitecus et calefacid

oportet ubi hii omnimodo non solum talibus cibis curantur sed et medicaminibus Expedit ergo hiis eis ex olibus brassica terra cocta et gummi mixta et apozima in vino et conditi caules in ipsis Cumbe rapa alphita i polenta et pultes et alica cum vina tyreo ola grada De avibus autem perdices merule Edi et arcutes debent de carnibus vero parva sunt assumenda qualis est taspna et cormina poma cariata quam plurime sunt fugienda De granatibus nucem dande sunt Cetera vero prohibenda sunt Gr(ecis) ergo eis dicta talibus unguento quoque et confricatibus curantur de ladano et massica et sumum aloe et absinthio potiones de spicanardi et reupontico et dunulo quod(?) expiratibus eos antidotum autem yera que tiriaca quam maxime ampliorem scias omnibus eum digerere et sanare tales distemperantias Balneum calidiore hiis aere et solum Post autem aliquot dies vinum iam facientes passione aquis calidis postque ad perfectam curant sanitatem et maxime que ipsi temperant mediocritati ad considerandum Exercitiis vero hii maxime iuvantur vectigatione et arme(?) longa locorum mutatione Hec enim omnia occupatica sunt et corroborant principalem totius corporis habitudinem propter non retinere bene et digerere que sunt cibum mediocriter appetant Sequitur aliud ~~Cum vero talem distemperantiam corrodere~~ / si ex solito minimo in gula fiunt calefactive virtus

Si ex calore nimio imbecillis facta sunt calefactiva virtus panis eis utilissimum est in talia aqua acceptus et ova dura hora dictaria et olera tutiberi lactuce et malum De avibus autem domesticas gallinas non satis cocte et ansere optime partes et pectus de fasianis Subitrad vero omnia prohibenda sunt de piscibus curant duras carnes habentes qualis est acina orphon glauco terryde cortice et octapode et sepie et ostree codorinie i asturii et tinia et pectines et coclee legumina cis fasoli faba oriza poma mala dulcia citria nuc duratine melonis caro et enormius mitioris sitarmina pro se duratine et balnea de aquis dulcibus frigidis quam calidis vero aquarum usus hiis cro hyr est sufficient de hiis De bolisimus xxiii

Bolisimus est passio que nota fit ipso nomine declarat magna est fames fit autem ut sermo ipse ostendit de nimio calore et beatillitate stomachi unde si non acceperint cibos absque ferme angustiabuntur et deficient hoc autem faciunt plurimi de yndotarius mee odoramenti curantur ubi recreentur et refirmant et halitum necate factute odoramenta ac maxime specie adhibeant panem in vino infusum et carnes porcinas assas et cervinas et quecumque odorem habent cuodis et bene condita Constringunt autem et corpora extremas partes ligatis et cuellunt capillos et aures trahunt et capita mamillarum et capillos terunt Sic curantibus autem illis et ab angustiis requiescentibus panem in vino infusum dant ad comedendum antequam cibos alios et sic spongia alii dant cibi os autem decoctio pulegiis respersusque eos cibari et omne quod datur quanto citius non digerunt dari oportet Similiter et que infrigidare et confortare possunt ab hiis enim iuvantur hoc tempore et sitpa ucia reprimunt unde et alii opinantur hiis qui bolisimum patiuntur presumant

dare ut extinguat semper crescente calore Sed talia fugere vos ego suadeo
et et cibos qui tarde digeruntur magis vos poti tibus Scio enim quandam mulierem
multum et absque mensura cibos accipiente et digerentem omnia mirifice Deinde
succesivum ventris fuisse et dicebat se pati mordicatione in ventre
et capitis dolorem sed haec querelabat. Accepit ergo catarticum catarticum
erat aut catarticum yera facta igitur purgatione proiecit lumbricum
quidem sed habet in spacio longitudinis cubitos duodecim et amplius
et post illam irrecuperabilem et maximam appetitum tibi annuit unde
non fuit bolismus sed illa serpens haec in illa operabat de anorexia fastidiosis
Sciri autem oportet quia fastidium fit aut a dispositione aliqua et
ab aliquo humore in stomacho residente si haec est ergo in quibus
agi sibi evacuari humores aut expurgari aut recorpari et conformari
spissitudine corporis existente Evacuantur enim aut per vomitum aut per cu
trem si egrotans facile vomat maxime per vomitum humores tenues
et non satis pingues et minori apparente cetera educuntur Si de colico humore
Si igitur cum primum fuit per vomitum educere molestantes fastidium fiat
humores fugito meditantibus aliquibus vomitum provocare sed que
humectant magis et ventosa sunt et potionent qualis est aqua
cum et mulsa sepius assumpta haec enim facilius evacuat et apperiendo
extrahit vomitum sed fugienda est in causa tali Dispositio aliqua
latitudo imponit corpori Melius ergo est si calida aqua multa vtatur
Nam si comedas cum vitellis ovorum aut ptisanis et sedes calida
aqua et sic modicum intervallum facies et post hoc vomitum cites
ad huc magis sine molestia fit et inanitione multum prestat Sic enim utilis
infirmanti expediens vomitus adhibetur Cum si difficilis est ad vomitum
dubitari quod ne multa nitione coactus stomachus ledatur potius quam
iuvetur quia magis cum suus stomachus magis fastidium facit Melius ergo est per
ventre humores ducere humectandi sunt ergo prima habundantius et
preparato inticiendi sunt cibos ut humidiore et aptiore reddito corpore absque
molestia purgantur Sic enim preparans purgationem obedire materia potest
oportet autem qui corroborant catartico admisceri quale est aut hiera pigra
aut compositum antidotum et diamuli aut rodomelbito pro catartico que ab
seipso molestia deponit et apta sunt stomacho Amorum confectio haec est catar
ticum diamulo quod pro malum citoniorum lib. i cuius corticis ℥ vi piperis
℥ i scamonee ℨ ii aque pluvialis ℔ iii et ʒ mellis l. i et ʒ probatum
est coques admixta omnia et mittens novissime scamoneam et
piper super spargens dabis coclearium i aut ii Item aliud catarticum diaci
tonio melo appunctatum accipiens mala citonia pomi et mittes
scamonee ℨ i et occludens cum fineto super quos pillos poros scamonea
extussire possit et postquam cocta sunt bene auferes finetum Mala autem
scamoneata teres et addes mellis quod sufficiat et iterum teres et mittes in
dolio vitreo dabis coclearia ii aut i plus volens purgare Item aliud
diarodon catarticum Rosarum siccarum lib. i scamonee ℨ i et ʒ agarici
ʒ iii et ʒ piperis ℥ ii mellis ℨ vi Coques autem lento igne et sic colle
gere tunc super mittes scamoneam et piper et agaricum et utis dabis

aut per solutionem corporis vel per vomitum. Si de glutinosis et spissis fastidium fiat
Si autem de spissis et glutinosis humoribus fiat fastidium adhiberi necesse
est ea que attenuare possunt humores vel ergo abstergant dabis ei
accipe capparis hoc enim bona est ad hoc medicamine lavata bene et in
oximelle composita bene aut absolute et olive omnes que in sale aut
in oximell conponuntur sed et sinapis fortior est corporis ad subtiliandum cum melle
et aceto manducata manducata Item sed simpliciter dicta quecumque in cibo
optime adhibentur Item autem amplius huic frigido stomacho cum pipere et gingibe
ris composita subtiliter dantur et de malis citoniis confectum maxime quod
habet piper et zinziber levistici tostum pulegium aliud enim aliis conferunt Melius
autem omnibus est quo usus est galienus quod inveniens de desiccata distemperantia
facta amaritudine loquar capitulo Si autem amplius beatus volumus tam votis
quod illiam vocatur oximel commendabilissimum est enim et non solis in stomacho
potest detergere humores sed et in capite et in splene et in epate et torace
aut epilensias sanare possit et alias multas diuturnas passiones
cuius confectionem alibi dicturi sumus confectus igitur ... cotidianis adiutoriis ex
trinsecus autem que calefacere possit ungentis et confortare stomachum utatur
quale marciato quod dicitur Ceterum autem epitimata que dicuntur belyn et
euodis optima sunt valde et amplius probata Quarum confectiones nobis
tradam Epitima stomatico quod dicitur bayn Recipe cassie ℥ iii yrei ℥ v iii
spicenardi ʒ vi bratheos id est herba savine ʒ viii bdellii ʒ xxxii libani xxxii
amomaci thimiamati ʒ xxxii mastice ℥ ii cere ℥ vi therebentine ℥ iii picis
me lavate lib. ii olei nardini ℥ vi olei yrinum ℥ viii aloes ℥ i carda
momi ℥ ii gariofili ℥ i balsami ℥ ii teres sicca et facies pulverem et que
remissa sunt supponentes et sic pulverem liquido ad huc consistente mittes
Epitima euodis Recipe ... ℥ iii ... ℥ i et ʒ bdellii ʒ viii aloes ℥ ii
smirnis ℥ ii folii ℥ i therebentine ℥ iii libani ℥ ii storacis ℥ ii mastice ℥ iii
spicenardi ℥ i cardamomi ℥ ii et magmatos ℥ i et ʒ amomati ℥ iii
cere lib. i colofonie lib. ii opobalsami ℥ vi dactilis ℥ vi conficies et utere
Si ex nimio calore Si de calida distemperantia absque humore de solo calore facta
distemperata in talia loca fecerunt fastidium dieta est ordinanda que sunt anorexia
in frigidando innovare possit et maxime illa que de aceto conficiuntur ... est pyrea po
tui data et imbibita ubi panis infusus et sic acceptus et oxygala et
melca et lactuca et intuba et aqua frigida potata mediocriter quod competit
certo tenentes distemperancie calorem sunt enim absque mensura frigidior ingeratur occi
dit et deicit in stomacho sicut unde fastidii causa fit Si de nimio frigore
Quibus fastidium ex nimio frigore distemperatis sine humore generatur fastidium
distemperata in talia loca et yerogogium oportet eis dari et vinum nectar
et conditum et ... offer de ruta et aniso et seminibus et cuminis Sed et
aurum ... dandum est quod talis recipit species ex quibus est maxime
... Est enim aptior stomacho et consumet maliciosos humores et amputat
tat fastidium ... multum sed dari cum peretris ... et staphi
son hic autem custodiat hoc De siti nimia
Sciendum est quod si in ipsam modum et de potu contingit et absque
dimensura appetunt et sitiunt valde aut de siccitate stomachi a nimio

calore. Invenimus etiam non de sto solo quod plurimus contingit sed epatis calore et
pulmonis sitis fit. Contra tales cum infrigidativa iuvat quoniam contrarium contrario frigida a
spirato et quod de causa febrium plurimum appetitur potio primum calorem
aliqua sit secundus minima sitis. Istos scire oportet quia per aliquam catholi-
cam venientes vel accidens in sto aut colerica humor aut flatica putridus.
Non solum ergo oportet que infrigidare soli sed et quod possunt abstergere et purgare quoniam
venire contingit humores. Nam si colericus sit que purgare valeat humorem
colericum dabis quemadmodum si et flatica sunt et salsus qui augmenta facit siti
ea danda sunt que purgare et abstergere possunt tales humores. Ergo vero
scio talem sitim a salso flate factam a salsis magis cessare cibis quales
sunt sardine et in tatare et torasse et cappare. Oportet ergo que omnino
non infrigident soli sed considerantes diligenter causam et cum agnita fuerit remedium
adhibenda est curatio his qui de siccitate sitim patiuntur humectare cibis
bus aut optale infrigidativa cibus aut salsum flatica siti facit quod desiccat
et purgant offeres adiutoria. Ad eos qui habent ardorem in sto et nimiam sitim

Arcigenes igitur dormit in his qui continuo ardore stomachi vexantur aquam fri-
gidam sorbere debere et in ea omnino si mordicatio fit in eo vel ad defectio e
calore nimio et fastidio aut omfatium succum id est uve acerbe aut mali citoniorum
cum decoctione aut cucumeris domestici semina ad frigida. Aut mali granati
dulcis aut acatonici succum aut aquam equaliter mixtam aut racemos mace-
ratos in aqua frigida olim vel folia e aqua frigida aut depsides in matis et sucus
decoctione et lactuce albe semine cum aqua frigida. Sorbeas minores. Nos autem
compositis quorum composicionem non mediocre habemus quorum etiam scripta nobis
et ipsorum tradimus confectiones. Ad sitim catapucie

Cucumeris domestici seminis ℥ viii dragaganti ℥ vi solues dragaganti in
ouorum recentium albumine et teres cum superimmittes cum semine cucumeris
et facies catapucias siccata in umbra et sublingua tenere dabis et cum
se consolvit glutiat salivam. Item alie glutiare ℥ iii cucumeris domestici
seminis ℥ vi andraguinis seminis ℥ i ouorum albumine superimmittes et fa-
cies orobeas catapucias et dabis vero super sublingua teneat. Item alie
ad febrientes quibus modica potio expedit et his quibus ardor est
et qui continue sunt glutiare succi ℥ vi cucumeris domestici seminis
℥ iii dragaganti ℥ i teres sigillatim miscebis cum albumine ouorum et facies
catapucias et sotis sublingua vero dictum est. Item alie portacle semen
citrinimis domestici seminis id est promue seminis portacle radicis
corticis succi ana ℥ iii ouorum albuminis quod sufficit facies trociscos
draguncos et dabis unum vero sublinga teneat et cum se resolvit in ore
cum saliva glutiat. Colores autem sunt in poncede sed vesice aque frigide plene
aut de mine aut cucurbite rasura aut hoc modo confecta quod facit
ad febres causonides cucurbite tenere rasuram et cum cocti patellam
ad misceris cum oleo rosarum et sotis de desipanio crudo in aqua infuso et
ito ad mixto oleo rosarum catapla et in apomine febrientibus de virtus foliis
viridibus tritis aut malis citoniis aut dactilli de mespilis cum ceroto
aut de capsido recente cum alphita catapla in pones et omnia que
cardiaci imponitur adhiberi debent. De coloribus ingeris in sto confirmantibus cum inflatione

Quibus inflantur precordia et stomachus cum resolvuntur ibidem confluente melancolico humore spongie in aceto acri infuse supponende sunt quod si post hec adhuc manserit tunc supposita gemma rotunda cum calcantico trita et mellis modico admixta supponenda est aut ede folijs coctis in vino cataplasma imponendum est aut de arietinis bonis fimo sicco in vino cocto cataplasma imponitur Si autem nimia ventositate inflatus stomachus calamenthe apozima ad ciathos coctum cum aqua admixto mellis cocleario uno et piperis ℥ ij da bibere licet enim ventositas sit de talia dispensatia sed licet diversis purgas coloribus Ex illis enim magis fit ex quibus melancolicus humor adhuc generatur

Mala citonia numero l. cortis extra l. sorbas numero l. aque congia vij poma omnia confringens mittes in vase cum aqua et coques diutius et cum soluta fuerint poma exprimes succos et illos iterum coques ad ciathos et si qua inerit reliqua esse potuerunt de sordibus pomorum iterum colabis cui addes mellis optimi lb iiij et coques ad carbones agitando sine intermissione et cum se collegerit ad mollem spissitudinem tolles ab igne et repones et cum opus fuerit dabis ante cibum coclearium j a ij

de epithimate

ad stomachum reumaticum dante et in febribus et sine febribus et ... et quibus stomachus ... et renovantur cibum

Cinnamomi ... aloe mastice absinthij succi storacis ana ℥ j cere olei nardini dactilis passis lb j vini adriani quod sufficiat ad dactilis infundendos diligenter ... cere et olei nardini ℥ iij mittuntur et sicca trita simul cum storace ... miscentur et ... potuntur Nos autem ana lb iij potum et sic ... inclusum Item ad hoc aliud mirabile epitima ad defectum stomachi et ad eos qui cibis non ... dactilis passis ℥ iiij ... cere ana lb j masti ce libani ℥ j vini quod sufficiat dactiles cum vino ... et pulverem que resolvenda sunt soluta supermittes et uteris Item aliud epitima ad stomachum similiter confortandum ... omfancij rosarum floribus aloe ... galle asiamis acacie balaustie ... ana ℥ j ... aut ... bolani ... ad ... ana ℥ v vini ... quod sufficiat confitiens et poteris Item aliud epitima ad stomachum reumatizantem et ... et ad omne corpus reumatizans gallis asiamis ... ana ℥ iij sape ℥ iij Item aliud uvas passas cum aqua facies apozima da bis bibere quod ... uvas passas da ut manducet

Antidotum ad eos qui frigidum habent stomachum

Hoc ergo qui ... frigida stomachum ... habent et cibum non ... digerunt optimum adiutorium est et ... a nobis probatum Dicit autem hec confectio climax ... cimine ℥ iij feniculi seminis ℥ iij piperis ℥ ij mellis attici optimi ... lb ij Si autem non habes mel optimum mittes quale invenies despumatum Ego autem addidi eruce seminis ℥ j et ... in melius ... addidi et ... ℥ ij folij ℥ ij et mellis ℥ vj Magnificum enim est in multis rebus non solum ad inflationem stomachi et ... et indigestionem ... et ... menstrua deducit ... autem sine ... et ad ... et mirabile ... est Datur autem ... cocleria duo mane et post cenam dedi etiam et ... enim que ad ... hanc autem cum aqua facit enim ... suaves Datur autem et ad omnem tussem quibus de capite ... fluit

et omnes intrinsecas passiones facit et ad fastidium et nervos acutus excitat
Item aliud diamulo cytomon ad ipsas passiones Citonia purgata deintus et
et deforis tundens et exprimens facies succi ℔ iiii ʒʒ ℥ iiii piperis albissimi
mellis ℔ iiii Item aliud citoniorum succi ℔ v mellis ℔ i zinziberis ʒʒ ℥ iii pi
peris ii aceti cimina v coques et potis Item aliud coques aut ad carbones
mediocres et dispumato addes pulverem ʒʒ et piperis et coques item ad moll
spissitudinem ad ignem lenem et videas si [illegible] tartaricum et eo confice volens ad
dosis dicaptum ℥ iii hoc igitur medicamine si studi [illegible] eis facit qui cito
mai vomitus patiunt et ad eos qui epatis et stomachi defectum patiunt subtilissi
mum est dari vero quam maxime primum coclearium oz et si post cibum accipia
post minare Nam non nocet melius aut datur mane Jeiunio et qui dormitum
iturus est abstineat quia cibo horis duabus aut tribus facit aut et
ad fastidium et ad eos qui non bene digerunt cibos Cum si vero ex calore in
vino sunt dispatus ita ut colitus sit qui patitur auferes ʒʒ et pip. et tu
succos citoniorum et mel et acetum coques vel sup et potis Item ad stri
corpus qui cibos recipiunt aloe ʒ x rosarum siccarum ʒ x tres et dabis coclea
ria iii d iiii Si volueris etiam purgare que intro sunt ad infectis mastice
ʒ iiii et purgabit sine molestia Item aliud ad inflacionem stomachi
et intestinorum facit et ad indigestos et epaticos et tussientes et maxime
quibus ex frigore vicium est piperis ℥ iii leuis seminis ℥ ii aniceos ℥ ii cipiti
ni purgati seminis pulegii sicci ana ℥ ii mellis dispumati quod sufficit
Aliquando etiam et ad intestinum vitte seminis et apii semen ana ʒ iiii dosis ante
cibum coclearium Item aliud faciens ad epiciniatos et dolorem intro
facit et ad omnes dolores piperis et castorei ℥ i opii ʒ ii petrosel seminis ʒ
iiii spicenardi siriaci ʒ i faciens pulverem subtilissimum dabis coclearium
unum cum aque cotila et mellis spatium sit Et sibat mane qui
surgit et qui dormitum vadit Chatoribus quibus etatibus amplius datum
est/Anodinum enim est et digestibile et maxime sepliacis et epicinnato
sum et cruditate ciborum laborantibus et ad febres et podagra dolentibus
et extinuditate febricitantibus et tussientibus et latum dolores pacie
tibus et ubi sunt vicce urina movet Item aliud antidotum optimum nar
dostachy ℥ i cassie fistule syringie ℥ ii costi ℥ ii dabis aut cum aqua ma
ne et sero facit igitur non solum stomaticis sed et epatice et nefriticis
vitis secundum hoc pladimetorio Item aliud ad hoc spinum piperis ℥ i petroselini
℥ i cimini ℥ iii dabis in balneo Item aliud faciens ad stomachum et colicis et
et tineas dabis Jeiunio bibe cum aqua c dabis dormituram aut cito c
vino temperato penso ʒ iii Nota et accumpuada hec potio Item aliud fa
ciens ad multa leviusita seminis ana ℥ iiii aniceos apii seminis carvi
seminis ana ʒ iiii piperis grossi [illegible] mellis q s Dabis coclearium
i Jeiunio et dormitum eunti similiter Item aliud antidotum pigre
kaldicte squinanti xi balsamii masticis nardostachy apani et ana
℥ i et ℥ cassie syringie ʒ iiii aloe epatici lavati et siccati ʒ xx ana
℥ ii conficies et potis Item aliud stomaticum faciens ad inflacionem
stomachi petroselini macedonici cimini ana ℥ iiii dabis aut Jeiunio
et post cenam dormitum eunti cum primo modico aqua c coclearium unum

De cardiaca passione xxxvi

Cardiaca passio stomachi ca est Contingit autem hys quibus pes
simi et venenosi cum mordicatione stomachi ibidem colliguntur
humores et durant maxime hys qui sensibilem habent stomachum ita
quod in medium cordis aliqui horum maxime de repente moriuntur non ferentes insensi
tentabilem mordicationem de venenosis humoribus Sciri autem oportet
et quia lumbrici sepius superiora petentes cum inferioribus partibus ad stomachum
venire est ut faciant cardiacam passionem et cum angustia sincopizantem
negat ita ubi aliqui statim in mala lumbricorum mordicatione periculum
propter quod non est omnino considerare a pessimis et venenosis humoribus fieri
subitaneo sincopes stomachi singna re cet lumbricorum signa sunt requirenda
quibus enim in stomacho mordicationem de maligniis humoribus et propter
sincopes patiuntur In primis oportet eis cibos offerri qui et refrigerare aliquid
faciunt et confortare possint locum qui solutus est In frigidanti igitur
bene corroborat mala granata assumpta sive succus eorum acceptus Sed
et mela non satis dulcia sed et mediocriter stiptica et pira pruna et persica
duracina et nunc que austiri aliquid habent et stipticia et panis in aqua f a c
Si hys qui patiuntur sit tepantia satis valide et in eius stomacho generentur horos ma
dicantes et acres primus hunc ergo ab initio oportet sic qui cardialgiam
patitur Cetingo oportet ei paulatim addere cibos qui tarde digeruntur qualis
est de pisibus bulla et pectines et carnea ventres anserum et pedes por
cini et que tamen non facile corrumpuntur sed repugnando vincere possunt malos
qui generantur humores Oportet autem hys cum autem requiescunt aut leviter
accipit passio sicut semper ubi cibos accipiant Nullum enim est aliud mai
gis in rame cum cibi qui tarde digeruntur et difficile corrumpuntur accepti hys ergo
hora tercia prandendum est ubi assumat panem in aqua c aut f in fisinum
aut mela aut tuum de foris sudatum Dieta enim hoc competit eis qui cardial
giam patiuntur admirandum autem magnam gloriam cum confectio Recipe hoc acaci acaci
ʒ i et ʒ feniculi radicis corticis ʒ vi aloe epatici ʒ ii mellis attici lb
et ʒ Conficies sicut moris est et dabis cocleare i aut tres Amala
pat autem et confortat ventrem hoc enim medicamine ad hoc optimum est
et non solum cardialgiam sanat sed et inchoantem epilempsiam et ypo
condriacas passiones vel quibus stomachus flatu repletur frigidus sed et alia plurima
de quibus nunc non est tempus ad commemorandum Scias autem quia ana tarcef
antidotum ad tales passiones bene facit et yera datum iuvat sed nullum
suum gloria adiuvat Sufficiant hec de cardiacis dicta que fit de acredine
humorum cum mordicatione Ceterum vero de hys dicendum que proveniunt
ysto cum sinthomate aut complexionalitatibus accidentium aut complexionandi
in hys diversis sed augmentatis humoribus

De nausea et vomitu

Aliquando vomitus vel nausea sinthoma videtur esse stomachi fit autem hoc
ex diversis causis sanguinariis accidentium Et enim fit ex plenitudine Erit
et ex complexionalitatibus congerendis humorum pessimorum accidentium Siquidem nocte
ex plenitudine necessitat non vomitat eo quod gravet stomachum pessimi
autem humores mordicationem faciendo vomitum aut nauseam operantur

Sit ergo in ipsis contemplo et si ex repletudine e vomitu evacuari oportet
Si autem ex humorum optitudine est ~~vomitibus evacuari oportet~~ fit cathochimia
et ideo est mitigandus scilicet et temperandus ne imbecilliores effecti in semetipsis con-
sumant materia et maxime si fuerit colera ad melancoliam flatique aut extenuandi
et maxime si pingues et viscosi fuerint. Si enim in solo ventre habundaverint
humores et non in toto corpore hiis medicamenta dari. Sed sola eis dieta
sufficiat usque ad perfectam sanitatem vel extenuitati qui in ventre sunt humores
lede desinat. Si autem ex toto corpore decurrit in ventre humor tunc necesse est
ut majora adhibeantur ad uteriora medium est et flebotomandi sunt
si fortiores videtur et habundancia et nichil sit quod impediat catar-
ticam dandum scilicet si catochimia agitata in eo cognoverit. Et si vero hac
habundancie ex repletis necesse erit post flebotomiam et catarticam adhibeatur scilicet
post flebotomiam et si tactu catarticum adhibebis. Contra ergo post si in ipso ven-
tre tum continentur humores et sic postea dicemus si de toto corpore fluat in ventrem

Quod cognoscere oportet prius *Signa qualis humor et de quo loco fluit ad [illegible] loco*
si in aliquo visceri sunt humores seu poros occupaverint sive tunicas
stomachi repleverint. Si enim acidum eructant frigidus est qui nocet humor
et poros ipse occupavit. Et cum ructus veniunt et ibi augmentatus superat
quod hoc modo cognoscendum est. Si ergo post nauseam factam vomitus minor
subsequatur et sine violencia exeat cognoscas impacatos locos ventris
esse humore qui exeat aut nocet. Et vero si nausea facta fuit et
nichil moveat sciatis in stomacho inhibitos esse humores et cum colericum a-
cridis infusus aut inspissatus humor in ipso consistens sed quia sepius
tunicae solet ut venter nullam superfluitatem humorum habet et stomachus sit
occupatus. Sed epar aut splen aut aliquis alius locus sit replectus.
Nam humor est qui suscipit locus aut mordicacionem patiendo provocatur
ad vomitum. Manifeste autem hec omnia discerni et prudenter oportet. Et
si vomitus frequentior sit cum [illegible] et [illegible] et in proposito
spacio minor vomitus magis tunc in ipso ventre sunt constituti. Si autem mi-
nausia et vomitus sparsum est et aut nichil fert aut raro vomitus
molestias inferre videatur. Oportet hoc magis considerare quia humor
ex alio superveniunt loco qui vomitum generat. Contemplanda est ergo omnis
corporis habitudo et alia signa inquirere et sic ad curationem venire et sive
flebotomia sive catartica adhibenda sit necesse. Cogitandum est enim si nausia
et vomitus supervenit aut molestia sit nausia absque vomitu et
sic per se quievit. Nam in esse corpus evacuatum sive qui monstratur
humor non post potest liberari. *Si melancolicus humor vomitu oportet*

Quod si nausiat tum sive sine vomitu ex colerico humore temperatus necesse
est per adiutorium sompno et sic cum temperandum tam vel [illegible] pessi-
mi humoris postea aut evenientur aut per vomitum purgabis. Dabis
ergo in [illegible] eis ptisane succos [illegible] frigidus [illegible] et [illegible]
et pinguet humoris superfluitate purgatur est et [illegible] aquosa et
exit humores de stomacho si aliquid in se caloris [illegible] magis cathochimia

ardentior et acrior augmentatur fugienda ergo mulsa et alia ad hec que ca-
lefaciendo purgare possunt et ostendum est ptisane siccas et cum si minime
habet purgandi virtutem cum humectando et relaxando poros et aperit et ob-
tendit corpus addunt et hec cum magnificare minuat Nam si opera minime
minuat tunc omnis qualitas ipsa vel flegma que stiptica aufferet propter
hoc causa in fortitudinem spongiis videtur fieri nec cum ipse purgatur nisi aqua
ipsa lavatur opertis bromositas Nisi ergo humecta vel infusa an liquore ali-
quo soluta fuerit siqua superfluitas fuerit relaxatur vel aptis poris adim-
tacionem spongie fieri oportet Sed qui colerico aut melancolico humore molestatur
purgari possunt Nam et calide aque potio hiis humoribus omnino superveniunt
propter Nam et si spissus et fortis fuerit infrigidans aut si citrinus patiatur calida
aqua sola danda hec cum frequenter data solvit spissos humores et si
minus viscosum in stomacho flegma fuerit et maxime si salsum sit redimitand
et si et vomere datum fuerit de siccatiuum et talem medicamine sibi fa-
ciunt multi Si coctus ergo et conglutinatus humor in se ipso effecerit et
minor sit vel ~~aut~~ molestia nulla operis sit nec febres molleste
sunt tunc mulsa vel hiis que aptius hiis que dicta sunt detegit et pur-
gat Secundo si hiis adhibetur contempnere videatur humores certa sunt ad
interica adhibenda et maxime post antidotum fortem colericos et melan-
colicos humores desto purgare possunt Nam qui hoc dare voluit medicamen
considerare debet ne nimis calida sit cuius tunc datur vel ne teneris constituta
locis et primorum vel musculorum que sunt fortissima corporis residere
hiis cum enim sicca et calida sunt vel febres hecticas vel marasmodes
infirmitates inducant Necesse est oportet igitur dare illud hiis qui habent
in se ad vomitus humores preter eos qui calida et sicca sunt vel Sit
cum si colerici vel melancolici humores oportet fieri curationem

Si autem acidus vel dulce fuerit flegma Cura si ex flate repletus stomachus nausea patiatur
et quod nausea generat tunc oportet hiis extenuare possunt vel adim-
toris et maxime danda sunt oximella rafani aut ex rafanum cum oximelle
melle datur causa capparis et sinapis et torax i. tamarica aut fordine
vel diacitonio inde quod sed et petrosilinum macedonicum quod
hiis cum et digestio fit et extenuant humores flegmatica Crudi hiis etiam
mediocres dandi sunt cibi et sompnus et quietudo indulgenda sunt
Seponis cum sit dieta ab fluantibus non solum in unitatem in cibi
sunt gulela mutui posset talis humor Si enim acetosum flegma fuerit
dulcia danda sunt et si salsum est quod remanet flegma contemplum
est item unde est salsum indicium est videtur quod commixtione [illegible]
fieri salsum est Est autem et quod hoc non sit sed ex caloris dispantia
assatum omnino et calefactum flegma et salsum et perinde efficitur Hec ergo sal-
sum tunc esse videtur ex dispantie nimio calore humida dispantia
magis adhibenda est quia sub eis que calefaciunt non resolvunt

s(ed) magis durum fiet s(ed) sub his qui infrigidant et humectant. Cibus
cum ex calore glutinatur tum desiccatus humidus nocte est solvatur quemadmodum
sal et nitrum ista ergo siccius sub calore constringuntur vel puta argille et
sole sic et ab aqua resolvuntur. Si cum stomacus fuit desiccatus taliter ita
oportet que dicta sunt adhibere. Cura si stomacus habundet humor et tenuis in stomaco hab(undat)

Cum dicitur serum id est ab humore pingui si tenuis decernitur velut serum
de lacte coagulato decurrit sic et liquidus humor a pingui defluit
a quibus oriodes vocatur. Quod si oriodes fuit id est tenuis a pingui
fluens humor in ventre non oportet rememorari s(ed) more talia aqua
habundante potui data vomitus irritari aut ... sanctus
potum vel vomitus dandus et si submissa humectatione in ...
tibi et videntur et corpus solutus est stomacus propter quod infirmantur et amplius
vomunt ita ut non possint continere vel tradere ad se cibum tunc his qui
modicum desiccent et reprimant potius qualia sunt mala citonia ipsa
sola assa involuta in porro et comesta aut quod de his conficitur cum
pipere tum hiis aut conficiunt piper et petroselinum modicum aliquid et
aliquid cum gariofilo et costo. Sed hoc amplius quia ex formatodes fuit
utilissimum aut quod solum piper recipit aut cetera si multum hoc quod
et ... et piper tum sufficiunt cum his sola ad confortandum et calefaciendum
stomacum et ventrem quia ubique opus his quibus humidus est et nulla
acredo humorum in est. Si autem tenuis et acera satis tibi videtur habundare
in cum adhibenda sunt que corroborant et stiptica sunt nichil minus
... quod calefacere possit quale est quod de malarum citoniorum simplex
in succis et melle conficitur. ... confortare et ...
colicum et acrem humorem propter hoc etiam desiccari et colo stomaco in colam
... in utilia sunt castanee mespila ... nata et ...
et fabe tote in pusca et aliqua similiter data et ... simpliciter dicta que
confortare et reprimere ac siccare ... offendenda sunt non solum in habitis sed
in formatica. Sequitur. De inflamatione stomaci et cinationibus

De sigilis et cinationibus ... dispositiones ex humorum qualitatibus
in stomaco consistentibus et ibi aliunde confluentibus ... sufficiat
hoc que dicta sunt. Deinde de inflamatione erit dicendum. Aliud autem
in inflamationem patitur stomacus sollicitudo et diligentia multa adhibenda
est quia plurima et maxima operationem totius corporis sua prestat efficatia.
Apposita igitur sunt adiutoria adhibenda et non sic aliqui solent sola
laxativa adhibere solventes enim virtutem unde non parvum periculum
sequitur. Nam amisso nutrimento non diu appetit cibos. Ad-
ministranda igitur sunt simul cum eis que relaxant et corroborent stomacum
quale est ... hoc est in vino et oleo ... absinthio ...
... et mastice. Oportet autem attendere quid sit magis necessarium
seu que relaxant sive que confortant. Nam si plus laxativa opus
sunt ad ministrandum s(ed) embrocum ... olium et si non minus fe-
brium ... olium et adeps et sapa. Si autem de ... cum
augustia sunt ... aliquid ... relaxant administrandum est embroce

℥ melinum et vinum adhibebis et in vino infundens absinthium et coques sil
et rosas et punicam et mela et dactilos et ʒ v simplicia dicta adeo que
plus urgent que e confortata aut lapitema sunt adhibenda sunt
enim et non solum embrocas aut cataplasmatibus sed et ceroteis et epi
timatibus mediocri igitur manente inflamatione sufficiat ceroturm
gali adhibere quod recipe oli nardini in yeme ℥ viii in estate viii cere
albe ℥ viii aloe ℥ v mastice ℥ i in duplo vase resolutis admiscebis
cetera et potis si aut apti sunt ut confortent amplius aloe mittes ℥ i
addes etiam absinthium succum aut ... aut succum decoctum tenuis palmulis
et si estas est aut nimia febre pro nardino melinum mittes Recipe si satis videat
esse defectus stomachi ei potis impositus facit Sed et pilagium epitima post
aut tum diaspoleos epitimatum impositum sto sup ponas Quod si dilecta
sunt tum inflamatione que molliant et malaxent adhibeas quale
diagamelle ... Item aliud stomaticum et melacticum ante confectum Recipe
libani ℥ iiii absinthii comis ℥ iii amomaci ℥ viii storacis ℥ vi cere
lib i nardini oli lib, romi salem quod sufficit Cum predicta sicca in
fundens in vino et ... fortis et post hec resoluta cera et olo imiscebis
et potis mirabilem cum hoc medicamentum facit et cum malaxat et
confortat stomachum Item aliud quod hoc ipsum operatur mastice aloe ... smirnis
an ℥ i storacis ℥ i et ʒ absinthii succi ℥ ii cere ℥ viii oli nardini lib
confectis Recipe si ... flore et potis ca que vocatur ceptona ad
duricias stomachi ... pulegii ℥ vi storac ℥ ii mastice ℥ i terbentine ℥ iiii
nardini oli ... quod ʒ Item aliud maligma optimum facit cum
ad duricias stomachi et reumatismum et dolorem ita ubi ... sine
dolere faciat pacientem et ... sentiat Recipe ... cere ...
vi terbentine ℥ iiii mirre ℥ ii apopanacis ℥ ii aloe ℥ iii ... ℥ i
galbani ℥ i mirra infundes in vino et ... pulverem sup
mittes et cetera liquefacta superimpones et potis pannum in ... cutem
digitos Item ad eos qui ~~de frigido humore~~ de frigido humore laborant et fl
... quod optimum est ad ... quod notatur ... epithima co
... confectiones sunt multe Ego vero illud scribo quod habeo probatum Recipe
... ℥ i et ʒ ... ℥ et ʒ aloe ℥ ii smirnis ii foly ℥ i pulegii ℥ iii
terbentine ℥ iii libani ℥ ii storacis ℥ iii mastice ℥ ii spice nardi ℥ i car
domomi ℥ ii ... ℥ i et ʒ amomaci ℥ vi ... lib i calophonia
lib ii et ʒ opobalsami ℥ vi dactilorum ℥ vi hunc cum melle ...
est qui de frigida dyspantia laborant et dispantias ... et quibus
molestum ... et ... dolores et tensiones patiuntur non solum stomachi sed et
epatis vel intestinorum inflationes et ... dolores paticibus est
utillimum Item aliud epitima ... diamelli ... farmacia
... ponimus ... sibi facile quecumque inveniatur quod Recipe nar
di celtici ... smirnis an ℥ i cardomomi ℥ viii ... ℥ ii amomaci
℥ vi cyperi ... ℥ viii terbentine ℥ viii cere ... odorati
... i facit autem hoc non solum stomaticos sed et ad epatis
dolorem et ad alia multa Item magna ... stomaticon

facit et yppuemnaticis epaticis splenetice ydropicos et uesetice ffacit
etiam ad vesice passiones et matris et ad omnes interiores passiones tere
binina i. bdellii, binina i. terbentine cardamomi ana uncia i. amomaci
℥ xxxv et ossis cipi (?) smirnis libani cyrocumamomi nardi indici mollobati
℥ xxv vini italici q. s. fiat. Cum autem opus fuerit resolues cerotum cy
priu. Item aliud absinthium ficuum yriancium nardi ana ℥ iii masticis
℥ iii cere ℥ vi Remittes ceram et oleum nardinum exprimittes
et conficies cerotum et fiat. Item aliud epithima ad dolorem stomachi.
Psilphur vinos (?) ℥ ii mastice ℥ ii cere lib. i et ℈ olei et vini lib. i et ℈
sulphur vivi et masticam teres in mortario ceram et oleum supinnittes
et malaxans fiat. Item aliud epithima ad omnem flegmone stomachi et ad omnes
quicias et iracundie quibus ydropsis incipit fieri et quibus non
ventositas fit in precordiis storacis cyspanacte ℥ iii aloe epar epatici ℥
iii terbentine ℥ iii ladani ℥ ii bdellii scrupuli ℥ iii euforbii recentis ℥ i
et affri ℥ iii arvugie recentis aut adipis anserini ℥ iii olei nardini ℥
ii cere pontice ℥ vi olei adiunt insidi pistis ℥ iii vini odorati q. s.

Molte enim sunt et plures ad frida [illegible] fiat. Mollientes stomachice que faciunt ad frigore stomachi

Distemperancia stomachi et simplices composite unctiones sed inter unabilior est
omnibus quod dicitur martiaton. Melior enim est et pentameron et odore in
meliorem est et fortior est virtute et remollet si diuicia inpos est et confor
tat stomachum calefaciendo habet quod hec confectio storacis calamite ℥ iii cere
℥ iii medulle cervine ℥ i et ℈ terbentine ℥ i ysopi cerotum ℥ i opobalsami
℥ i et ℈ si novellum est enim vero vetus mittes ℥ ii olei nardini ℥ vi
conficies et fiat. Item aliud martiaton utilliminum quod recipit storacis calamite
℥ iii medulle cervine ℥ iii aloe epatici ℥ ii masticis ℥ ii olei nardini
℥ iii opobalsami ℥ iii cere ℥ v conficies et fiat satis optimum ad intorio
Item aliud unguentum [illegible] Est enim ad ea que martiaton facere potest
et hoc similiter operatur in qua istud illo calidius est etiam ubi opus fuerit cale
fieri amplius stomachum magis fiat isto oppedet conficitur autem sic murte
folete ℥ iii micto styraci ℥ i opobalsami ℥ iii mellis ℥ iii cere ponti
ce ℥ ii amomaci ℥ iii terbentine ℥ i et ℈ euforbii ℥ i conficies et utis

Antidotum dis ℥ ii piperis ℥ ii ℥ ii petroselini ℥ i mellis quod s
conficies et utis. Item antidotum ad infrigidatum stomachum embolimata
sine bistus qua dicitur anozonon tilsanis et annulatis est probatus quibus
dolores in isto vehementes sunt. Mitiget enim dolores omnes potui da
tus. Conficitur autem sic apii seminis ℥ vi anisi ℥ i castorei y absinthii
℥ iii smirnis ℥ ii piperis ℥ ii cinamomi ℥ vi apii ℥ ii castorei ℥ iii
teres cum aqua facies trociscos et dabis integram dosim ℥ i stoma
tice quida cum sepe ciaticis tribus dissinteriis cum apozimate
inpote splenetices cum oximelle et alia multa facit iste bistus
et iracundie qui vomunt et mordicatione apassimis humoribus
patiuntur in isto. De stomacho ventre dicta sufficiant. De duricia in splen xl

Tum vero et hoc oportet tam qua omnis duricia xlvii

sive in stomacho sive in epate vel splene aut in alio aliquo membro non ex una re sed
ex diversis fit causis ex quibus siccitate congelati aut calore precedente congelati aut
impinguati indurantur humores et faciunt tumores Nam et frigidior similiter operatur
oportet ergo diligenter considerare et cognoscere de hiis que precesserunt et ex precedenti-
bus signis inquirere et maxime temperantia communisque que consideranda est et
sic adhibere adiutoria oportet Nam ex nimia fit siccitate aut sollicitudine
precedente sed et labore vel disciplina sive studio aut si parvo cibo utatur
similiter calido cibo vel potu hec enim omnia cognoscere oportet uti de domi-
ta vel conaqua causa Nam omnia magis contristorem fit humoribus
Necesse est ergo in tali passione ex temperatis et temperatis qualitatibus adiutoria mi-
nistrare et non que calefaciunt semper fortiter comburunt aut ex frigore
durioria generantur et quod hoc sit sic hinc non oportet differre Dictum est etiam
ab aristotile et ab aliis potissimum unitis quia scrutatur res congelatur et sic
indurescit Egritudo ergo congelatorum factam solvere oportet ut puta si ex calido
aut siccitate constringetur necesse est contrariis que humectant et infrigidant
resolvatur duritia quemadmodum videmus de nive et sale fieri hoc enim ex ca-
lore magis desiccantur et indurescunt sed in aqua missa resolvuntur quemadmodum
et que congelantur ex frigiditate ab igne vel sole resolvuntur sicut videmus fieri
in cristallis et glatie vel nive quomodo a sole vel igne resolvuntur Sic
me igitur duricias curasse cum hiis rebus que humectant et temperant sanasse
quale est balneum et ydroleon id est aqua oleo habundante sed et oleo rosis
et camomillino usus sum similiter aut et embrocis temperatis sicut et
in aliis curis de nardino et glaucino oleo et anetino infusis et marcia-
ton et hiis ~~[illegible]~~ similibus Nam et dictam adhibui calidam id est cibum super-
inspersa et aniso comini feci et alia hiis similia que huiusmodi sunt virtute et
potiones de spica nardi et assaro vel alia antidota que continuant ad
calefaciendum Sequitur de acida ructuatione stomachi ex calore

Acida enim ructatio in stomacho sepius fit que non solum de frigore sed et de ca-
lore contingere solet Nam multi medici de frigore stomachi hoc fieri
credunt unde semper calidiora eis adhibent adiutoria Vidimus enim
multos etiam pacientes frigidis cibis iuvatos fuisse qua ledebantur a calidis
cibis unde et vinum acidat in stomacho aliquibus et calidiora pomorum que de pipe-
re vel aniso fiunt Propterea quod etiam removentes egro missimus eos accipere
calidam aquam multam et cibos eucimos et qui non facile digerantur quales
silos et pisciculos et ventres astrini et de minute pedes cum pusca et vitulos
et piscibus orpho et pectines et ostrea non coctos velociter huic passioni
subveniunt ut neque acidorum ructuent neque aliquam indigestionem paciatur
Nam quibus de frigore frequentat acidat stomachum cibos accipiant qui ca-
lefaciant et stomachum comprimunt ut sunt etiam hoc speciales sicut sepius et aneti
semen sed in cimini sed in teris pulverem facies et dabis cum vino
ciminum torrefactum id est vino temperato De hiis qui satis sitiunt et humidum habent stomachum

Quemadmodum acidos ructus sit etiam oportet cognoscere qui hos a
maiori sitire et minori communiter que minorem humectant et infrigidant.

vitantur quod cum possunt superfluis habundare humoribus a quibus colera purgant et relaxati in superiori parte hec talia sentiunt more. Quam omnes qui vexati sunt prius sentire amaritudinem s. non omnes frigidi innati ab aquatico cum et portulaca et alijs manducando multi innati sunt et ita sibi non perfectum liberati et tale de amaritudine carentem contra ergo hoc contingit quia non oportet cum sit vexatus. Alij enim offendunt spatio sine alij per calida dispositione ventris alij per viscosis ac humoribus superfluis et isti omnes sanari prius qui non absint que per temperare et calefacere prius sequitur aliud de hijs qui sitis sentiunt et humidum habent stomachum

Oportet eos iterum prudentes qui multum opprimunt et minus humidum habent stomachum. Non cum omnibus sub multa stomachi humectatione hoc contingunt quia possibile est et per calore contingere. Hinc ergo venit et modicum cibum accipientes hoc frequenter patiuntur et non pausant salivas emittendo donec cibum accipiant. Manifestum est quia calor resolvit qui in profundo sunt humores. Nam per calore fit salivarum effusio quemadmodum in lignis ar[d]entibus fit cum per ipsis defluit humor qui in ipsis est aquosus. Tale autem et in carnibus fit cum assant. Curare autem eos oportet qui de calore multo salivarum effusione laborant cibos qui infrigidant prius et non facile digerantur dando. Quemadmodum eos qui humectatione multa provenit salivas per hijs que calefaciant et desiccant quia una hijs curant de colerica passione

Omni quidem colerica passio acutissima est et superius dicta passione acutissimam infert cum solutione ventris et vomitu immoderata effusione. Propter hoc ipsam passionem oportet cognoscere qualis est sibi colericus sub venire possimus quia ante omnes passiones acutiores et cito interimit. In hac ergo passione si quocumque modo differat tardo non lesione simplicem solam sed et mortuo et corruptionem sepius infert. Oportet ergo cognoscere quod colerica passio est immoderata conturbatio per ventrem et vomitum effusionis cum molestia et conturbatione stomachi et ventris. Nam autem opprimunt aliquos quia ipse colera vocatur hec passio quia coleram passionem s. conteximus videre effusio per ventrem per se materia intestina autem calida vocabant antiqui secundum dicit autem auctor dictus sintagmata et de inde habent passionem colera i. intestina appellant. Fit autem non oportet cum sed per pluribus fit cum per multo accepto cibo dum enim cum cognoscere non valent corrumpit fit et per qualitate sola fit per humoribus malis fit et de cibis et potionibus et maxime de hijs qui non sunt habiles secundum quales sunt melones et pisces et dulcia et alijs in cibis in[?] non ministrando fit cum per habundantia coleram sursum vel deorsum irritata non oportet fit cum per aliquibus frigidis potionibus et potionate aliquis aut aque frigide lavatorium multa aut si posita fit aut certe superius dicta aqua frigida hec omnia considerantibus nobis decurrat eorum conuenientia esse est dicta curo. si oppletionibus i. digitorum cibarum colerica passio fuerit creata

Si cum vomitus habet per cibis corruptis et nichil signum oportet moveri per ventrem autem vomitum ad nausea et conatione vite festinare oportet ei que magis provocent vomitum qualis est pinssa quod est per[?]

sine molestia pot i et sud tre et vomitum Nam si ea in sua instit adhibe
mulsam calidam aquam plurima bibat et coget ut vomat aut digitis
aut penna in ore missa donec omne intra omnem corporum e puriat et
et quicquid est corporum precasse sudeat tunc ei provocandus est
soporas et requies et calefactio ypocondriaçe ad lubricanda est optimum
eis e de oleo dulci et calido et sunge si estas est Si autem penis sive aut
nardino aut gluvino aut martiaton potius cum quiescerit evacuari
opus est soporis Si enim febrime ad balneum duce iubes et inde paula
tim dando cibum caveas solam indigestionem et si aliquid tale non
contingat si quod impediat celiis ad consuetos cibos redeat De plenitudine
enim cibor corporum facta passio ista non proprie nominatur colica sed ad
gravamenta ciborum Cirro si equaliter maiori stom colica passio generetur

Propter si opplenitudine corporum humorum ciborum non sine quanta passio que
proprie colica vocatur evacuatione in quoda consistent prevente et vomi
tum non digerimus oz ad hibe mala hinc cerebralli sto que corroborare
et reparare que que dicta sunt Dieta etiam ministranda panis tiphonino
aut cum incrtice aut omfacio mellis aut palmaciano aut psyrapsino
ma... si sunt febricitantes laborantes et corpus frigidus ec e solidus et in
betalla sit utus ut comestiones pacientur In medicato ergo quiescionis
colicas passiones si qui fortas pacient et tato stomatici sunt oppi
medo tagnostes quod si febrime et etates iam maiores sunt et non opa
qua frigida sed magis apoligna pinguedine et dulci et oleum multum habe
ubi oppressio cibis subvertat stomacum et habet ructus fumosos quod carbunctus
vocatur non oportet eis panem tiphonino in frixum dare sed monfato mellis
aut melibloto que vocatur aut in ydromelle aut in oxymelle aut ydrovo
sato dabis oleo opeo stabit imbelle Et si permanet vomitus vel si
amplius ad hoc fiat succurre de collomis eis potum dabis quod ma
vini est adiutorium et si stomachus habet in betalle adhuc narcaro e
passioni Si autem decidat vitus partes i manus et pedes
et spasmi et syncopi fiant bonum et convisce podo aporzimate
amplius enim ab omnibus vinum revocare convenit potius similiter stio de sola
vini potione iam desperatos depulso liberatos Oportet etiam fricare que
frigida sunt loca cum oleo ysino aut nardino aut sicionio aut
cum aliquo acopo que ad gravationes inmorzi faciunt vel frigores Oportet
autem et corpus tristeo cataplasma adhibere Et mittes aut potiva et ma
nume eis qui non continet cibos qualia sunt panis siliginens in
aqua cocta addito multo oleo similis aut alsica in vino inn
tenno cocta quia si minutate non assume in vino dabis aut de pal
maciano aut tyrio aut serapino ubi absinthium decoctum sit pon
tici et rose et mala citonia et dactili et quantum sicca et
palmites tene vinum et sic Postea coquens alphita cum addes
mastic et olim multum habet omnia ad loca sunt utilia Confortat
et non permittit accedere aliquid aliud de hoc humore ut
ibidem constituat Multa enim sunt dicta ab antiquis optimata

ad tales passiones ex quibus ex preiectum nos habemus quod et [illegible]
ʒ ij cuscute ʒ iij scariatis ʒ iij acacie ʒ i gallarum asinarum ʒ iij
dactilis rosarum ana ʒ vi seminis austi quod sufficiat ob [illegible] mastic
tere ana ʒ xvi hoc enim epatice et dissinterice et qui cibum non pre
continere et vomitum patientibus factum optime. Si autem et strophi et
tensure fuerit facte multa ventositate collecte invenire ignabile
est ventosas supponere. Non enim solum mitigant sed et mirifice iuvant
patientes eis illis qui non continent cibum. Propter eam opposite fuerint in stomacho pa
cienti et violenter fuerint abstracte adhuc et hic illarum ducta prohibet
fieri vomitum et ad hoc et ibi diu commorate et digestione ciborum faciunt
et venire solutione debita solutum constringunt. Melius autem fiet si ca
lide ponantur scarificatione. Si autem inflamatio aliqua continua fuerit et
ciriodes in precordiis fuerit facta tunc eas cum scarificatione si potans
melius noceris sed magis iuvabis si ex totu plenitudine colica passio generetur
Si ex plenitudine colerum effusio nimia ventris eius vomitu fiat
signa sunt hec: ariditas et calor in ventre et precordiis, sitis in
nimis. Sunt etiam et ea que frequenter feruntur vel vomitu eius nimia
sit. Colligere asperitate et amaritudine si estas fuerit et antique [illegible]
talia. Cibus solus est colica vel colerica multo magis ex his certa
tibi certa cognitio quod ex plenitudine colerum generata sit passio.
Curari ergo oportet hanc passionem frigidis et humidis rebus solutem
hutibus in potione et cibis sed et cataplasmata et cerotum et epiti
mata ex his similibus rebus consistentibus utenda sunt. Ptisane igi
tur frigida potatio utilissima est et lactuce date similiter in frigi
dant cum modico aceto. Similiter autem in cibo et potione et maxime
panis in aqua frigida infusus dandus est et pectines et ciprina
lavata sepius et sellis et spina et astacus bis cocta et pisces duras
carnes habentes et magis decipia facta ysicia de anseribus vel et pullis
vel gallis [illegible] dandi sunt. De pomis vero que bene maturata sunt
et predicto scripta sunt offerenda et [illegible] mela et pira mala
granata et eius que [illegible] de [illegible] cibus vel castanee. Dabis
etiam potionem aque frigide non de subito aut de semel sed paulatim magis
in medio cibo. Alios si nimio singultu molestante infirmorum cogat
esse sentire non alicorum ydromel aut omfacomel eis dare est aut [illegible]
modicum vini sabinensis aut oxidion. Nam si in superfluitate patiens
ipse nimia exagitatione vel stultitate vel in aliena [illegible] eis
dandus vinum. Sed optimum est tunc dari eis diacodion quod dic
tum sapa sit et cum aliquibus dormierit ad precavendum modicum de
supradictis potionibus supponenda sunt. Sed apertorum ayzon i.
semperviva et lactuca cum [illegible] panis [illegible] et oleo r admixto cata
pla in ponens sed et cerotum opere confecta mirifice iuvat et si tempus
exigit adiungas de mente palmicibus fructos expressos melius
iuvat et si tempus exigit adiungas aut poligonum addas fortius
iuvat. Hoc enim cerotum infrigidat et confortat et reprimit qui fluunt
humores in stomacho et constringit ventrem et epar et appetitum ciborum prouocat

Hec g° omnia et alia multa facere pot siquis illud diligenter ꝯficiat hoc
modo h igit adiutoria semp adhiberi oportet quibus nimis et frequens
est vomitus et frequens fit ventris fluxus et spasmus et sincopis laborent
ita q ad pietum veniat egrotantem q dixi ad vomitum aut fluxum
ventris hoc modo mirifice sucurrit

Ad eos qui plurimus fit vomitus aut ventris fluxus

Si enim colica passio pariat stom vomitum ad ventris effusionem
sed tam moncita sua non satis fundat nichil est inggrediendum pur
gacionem adhiberi q pungeret humor colicum ꝓventre et maxime si re
cens est causa et consuetus fuit antea purgare ventrem catarti
co et disstilla vtiliter aut et ad hoc facere pot sine aliqua molestia
stamonee apoⁱ in puncta datus est parua satis mente cassia fistula
aut cum ydrosato aut rodomelle et si tibi visum fuerit stom aut
ventris tumtas in buttas esse humore colico et calide irritari paciat
aut ventris fieri solucionem hꝯ antidotum dabis ad minto dyag
dio sim ꝯ virtute inspiratis hys igit vtile e et non tunc ꝯ qua ita
patimur purgare purgacione quippe facta et omni superfluitate humoris
deposita non iam amplius superit humor in ventre et nausie ꝯcessa
pausent vtile est tunc instrandi sit tibi paulatim qui non facile
corrumpantur sz sunt vtiles ad custodiam infirmatis ꝯtrari aut ꝯ ꝯ in
prius quod omnibus qui colicam sustinent passionem manibus calidis
et mitibus adhibenda e frequens fricatio et ligaturas partium ꝯtinare
oportz si et si venius vrget effusio in brachiis et coxis adhibende
sunt ligature Si aut amplius vomitus ꝯpagitet in inferioribus ptibus
i in tibiis et talis ligature sunt faciende ꝯ si frigide efficiant manus
aut spasmus paciunt g̃i non ꝯhibeant volunt in aqua cum eis
manibus et pedes dimittes tam diu fouebis donec detumescant
lota et minus rubea fiant post fomentacionem aut lanis involuet
q non infrigescant Post aut hoc magis faciendum est qd vomitus
vrget et materia superiora est pote vbratia ibi fortius oportet fo
mentari quemadmodum si ven vrgeat egrio fate vbi pedes fomentac
hoc g° facienda sunt vbi dixi

De epatis inflamacione

Quem admodum omnis inflamacio de calido et frigido sanguine in toto
corpore ꝯtinuat sic etiam sit in epate ab omnibus sicut sapientibus dictum
est Cum aut oz cognosce aut discernere seu in se in epate ꝯtingat
inflamacio in seu in spe ptibus epatis sine in totius ipsius aut in aliquibus
locis sit qui ꝯ ob discerus tanposite sut considerari oportz necesse enim non
febres contingit nisi aliqua inflamacio fiat in epate Item ꝯtemplari
oportz et ꝯquirere seu tethica epatis qua nos epatis gibbam alienis sine
sima qua nos cotanam epatis parte dicimus aut vtrum ambe ptes
inflamacionem paciunt g̃i enim hec omnia cognoscunt vel determinat curo
sit certata et sine aliquo impedimento adhibent adiutoria

Signa si in epate inflamacio fiat

Si g° in eius magis quam alibi fiat facilis
hz ꝯ gnitez et maxime in magno venit tumore cum eius febres
sine transitu cum vomitu colico et sepius vnde quod dolor vsqz
ad iugulum venit et tussis mouet et eo angustant precordia

et grauat magis locus quando dolor consistit fit etiam et in tumoribus epatis flegmonem
vel invenimus que circa epar sunt quibus acutissimi dolores plurimum in ipso
epate fiunt hiis ergo signis inflammationem epatis in circa esse cognoscitur et vero vel tac
tu vel aliis supradictis signis Si vero quidem contingit esse flegmonem sed par
num difficile difficile cognoscitur Neque enim in ipso febris fit nisi aliqua ope
ratio ostendat magnitudinem neque oculis perceperit neque tactu manifeste
sentire poterit sed est cum cognitio operalis signis Si igitur perceperit a nobis
respice fortius infringi et grauitatem in ea senserit forte cum dolore sciendum
inflammationem aliquam in ipso aut circa ipsum esse epar **Signa si in sima epatis**
Si autem in epatis sima fuerit flegmon grauatus hoc modo **fuit inflamatio**
cognoscitur in modo cum fit principio in inferioribus magis partibus videtur
esse tumor quando in superioribus angustias est cum defectione animi patitur
nec corpus refectum sed pallidum efficitur et extenuatur Corpore igitur infrigidato et
ydropis subsequitur hoc modo igitur in sima epatis inflammationem flegmonem cognoscitur
In musculis vel tunicis aut vocatis **signa si in musculis epatis flegmo fuit**
que in epate vel circa epar sunt in flegmone hiis signis cognoscenda sunt Neque
enim sine superdicta sinthomata sed secundum ipsam diuisionem ad hec videtur
sematizare in musculis flegmon et consistens manifeste subiacet et non fit
quemadmodum in simis interius posita est **Cura de inflamacione epatis**
Ante ergo omnia corporis facienda est prudentia Si vero sanguis habundaverit
fiet primo oportet detrahere sanguinis facere sine aliqua dilatione
de brachio dextro que est in vena subtiliori Si autem in possibile est ipsam
incidere media est tangenda vena Multi enim negaverunt hoc facere in magno
morbo periculo Recte est enim ubi putrescente materia aut solutus faciat
aut in insanabilem cursum comitatur Propterea igitur caue ante omnia oportet
ne ad cataplasma aut fomentacionem antequam sanguinis detrahatur adhibeatur Tercius
flebotomari oportet secundo post purgato corpore dieta eius ordinanda est
per que nigri possunt et nullam mordicationem habeant aut aliquem acredinem
et pruritum in metro feruente cum inflammationem nichil ille sufferet epar propter quod
melius est omnium non remouere quia constipat magis et reuniattigat et angustie
tatur inflatio danda autem est sucus ptisane qui purgat et reliqua constipata
loca possit reparare flegmonem Similiter autem et auena danda aut amigdalis
ad eundem sunt offerende Crema autem sunt prohibenda propter quod liquor eorum pinguis
est et inflammationem maiorem faciunt guecas post panis aut lauatas aut tortas
accipiant sed non multum Alia post omnia frumenta prohiberi ut qualia sunt
simila et ordeum que vocantur pultes et placente et omnia pinguia vel quos
greci ostracodinas vocant propter enchimum et modicum pectinus
licet tunc dabis quod cum colicam esse uidebis et fortem vel in sompnietate
patientem et inflatio primus calida et erisipilatosa erit danda quoque erue
tunc et intiba et epimo et pastis eius sotilissimum erue et cytonia et foetus
et molles betthe et pipiones et pisces uellatus Dulcia autem omnia
fugienda sunt Augent amplius enim augmentat et in tumore primum
elevata videmus iustitia Non semel in omnibus sed et in galbinis et in similibus
et in omnibus in curabilibus malis Pro que fugere oportet dulcia et
stiptica similiter hec enim obcludunt et collectos indurant tumores

et difficile digerunt unde neque malagranata elausa neque aliud aliquod pomum neque pomum dari oportet et maxime [illegible] patienti flores pomum quod quidem est stipticum potentissimum ℥ i qui [illegible] absque flore sunt sufficiat hoc dixisse de dicta. Post ea ergo adiutoria danda sunt primum aut aliquas simplices potiones qualis sunt apozimata que sunt de apii radicibus dari oportet. Sed et [illegible] soli requirit digestio florum [illegible] cum [illegible] materiam provocat [illegible] et tumor [illegible] efficitur et si tibi [illegible] sine febre [illegible] iam facta et digestionibus apparentibus signis [illegible] dabis ea que amplius [illegible] vel [illegible] et aperire [illegible] qualia sunt apii et [illegible]. Composita autem sunt sibi iam digesta [illegible] sunt omnia et [illegible] est passio [illegible] cum solutus simul et flores et duritias molliunt et digerunt et maxime [illegible] que sine febre sunt aperiendo constipatos poros solvunt et purgant [illegible] subtilibus apponant.

Signa [illegible] epatis

[illegible]

epatis utilissimum est nunc autem alie oppiata cum absinthio comis nardi celtice
asari esse ana ʒ i. crocos sinnnis storacis bdellii amomatis thimiamati
ana ʒ ij medulle ceruine ℥ iij ceroti seminis lib iij Confices et
utis. Item appollofanus epithima satis bonum ad ea que supra. ℞ cere
℥ ij ysopi terebentine ℥ v mastic libani ℥ v cyprini olei scabius amomi
cum thimiamatis ℥ ij ysopi et leonum et mortaria de cyprini scabius unges
et facies ceroteum et utens. Item epithima est ad flores epatis aloe
℥ iij mastice ℥ i cere ʒ iij olei nardini ʒ iij sine unguento quod si plus
terebintine fac. uel aloe mitte ʒ i s. et stomachi et epatis flores sanat quemad
modum et dyalbsicon et dyamelilotum emplastrum ad scirosim maiorem epatis
que sine febre est. Ad eos quibus absque febribus tumores vel duricies
in epate sunt et duritie scirrodes sunt cum facit emplastrum amomi et
nozzanum et quod vocatur illudicto et coptaria omnia et graphalagia corr
quibus uos scripsimus quorum oppinieta habemus. Idemque cum sit epatic
optimum quod et splenetico et stomacho dat et tenesmis quibus utilissimum
est. hoc medicamine et laudabile et ad molliendas uel malaxandas duri
cias ut nulla sit uena incorporata cum eo. ℞ cere ℥ ij ysopi cerusa ℥
l. medulle ℥ viij seminis pephomeno ℥ l piperis albi ʒ i terebintine ℥ ij ysopi v
olei ciprini lib i omni cottidie, i. sita tundes et teres et simul cum
uino diebus tribus et sic teres et que resoluenda sunt resolues et in
mortario simul mittes et malaxas diligenter et reponis et cum opus sunt
hunc medicaminis ʒ iij ceroti de olo v facti alias ʒ iij cyprinis et
utis. Epithimum cerodis quod facit ad flores epatis et stomachi. cum facit
℞ cere ʒ i et s. bdellii ʒ iij aloe sinnnis mastic spicanardi ana ℥
i folii ʒ i apolcos terebintine ana ℥ ʒ iij libani cardamomi ana ʒ ij
storac ʒ iij croci ammoniaci ʒ i et s. amomati thimiamatos ʒ vj cere
lib i colofonie lib i opobalsami dactilis ana ʒ vj Nestio si hominem
posset inuenire ad resoluendas durities et frigidas passiones calidas
Aliud malagma coptes quod facit ad duritiam ita ubi opportet et dignat
scirrodes et omnes epatis durities et stomachi. ℞ apolcos ʒ vj storac ʒ iij
mastice ʒ i terebintine ℥ iij olei nardi secus ut sufficit tundes et potenter

Potiones vel antidota

P... oppinietum habemus ad epatis cum scriptis. Idemque epatica alacia
sic vocatur. Datur eum ad resticos et ad ycteticos facit unguet etiam
sudorem ℞ cinnamomi ʒ ij spice nardi cassie sinnnis squinanti ana
ʒ i mellis attici quod sufficit. Dosis eius ad fabe egiptie magnitudinem febri
tibus dandum ℥ ij uel cum oxymelle cum oportet dare. Hii autem qui calide sunt
complexionis ℥ magis cum h. qui frigide et humide sunt epatica. Item trociscos epatis
facies contra ycteritias. ℞ aneti seminis assari asari et amigdalarum ama
rarum purgatarum absinthii ana ℥ iij cum aqua fac trociscos dragmeos
et dabis cum aqua bibere. Ad flores epatis camomilla cum melle
et uino data confestim omnem florem sanat. Antidotum ad flores
magnos et emfraxim epatis et scirrodes passiones oppinietarum quippe

℞ ʒ i et ʒ spice nardi aloe feniculi mastice amomati costi asari ana
ʒ ii eupatorii ʒ iiii mellis lb i dosis coclear i cum condito hoc facit
℞ ʒ sed e calida distemperancia sed magis quando pingues et glutinosi sunt humores
solam opilacionem facientes pulvis ad opilacionem epatis probatus quem sepius
℞ costi eupatorii ana ʒ iiii piperis ii faties pulverem dabis diebus xv
cum vino ascalonio coclearia et qui accipit iaceat in lecto dextro hora media
et sero similiter accipiat abstineat qui ab accipit hoc adiutorium ab aceto
a balneo et legumine omni et rapa et quecumque ventositatem generare possunt aliud
epatis et splenis opilacionem iuvat quod molliat duricias magnas et solvat
℞ amomatum cinnamomi ʒ iiii libanum ʒ iiii dabis aut in condito diebus
tribus et bene faciat ventrem cum viscosos humores coniunctum evacuat et qui
ydropici futuri sunt liberantur experti cum passione hoc cum experimentum ego se
mus habeo Item aliud ad epatis opilacionem capparis radicibus ʒ iiii costi
ʒ ii tundes et ternes et dabis eis qui sine febre sunt cum vino febrientibus
cum aqua calida Item aliud costi feniculi pipe lepoms simo omnia equis
ponderibus tundes et cernes et dabis coclearium i qui sine febre sunt cum
vino febrientibus cum aqua c et iaceat qui bibit in dextro latere manum dexteram
sub capite sub capite posita et extensa hora media Item dyabactarum
baccarum lauri ʒ i costi ʒ i folii ʒ iiii piperis ʒ vi spicenardi ʒ vi mellis
q s Dabis aut cottidie coclear i cum condito in balneo et hoc
cum experimentum est Magonine aut hec potio facit ad eos quibus de
spisso et pigui sed sit opilacio Item sequuntur simplicia adiutoria
oribasii auctoribus vel adiuvis nobilibus viris probata adiutoria ad
epar Eugen spina ad scirrosum epatis iuvat et constipata aperit
centaurie minoris succus potatus et extrinsecus appositus iuvat pla
tagenus sicce radices et folia et magis semen eius iuvat Iuvat
et asparagi inthadici et magonine radices et semen silicis radix que pro
pria dicitur similiter facit et lauri arboris radicibus cortex in vino Ex
uridamine quam latini rubeam vocant radix eius potata iuvat Eupato
rium potui datum virtutem epati reddit et confortat cum lupinorum apozi
ma cum ruta lta et pipe potui datum et desarina lupinorum catapla
ma impositum iuvat vires pretacie fructus passion amigdale et dra
cuncee radices purgant opp insteribus omnis pingues et spissos sed et
extenuant Cappa spolion camedria constipata aperit et extenuat
pingues sed ampelopasion agaricon autem quam et camomilla vocat
ypocondria iuvat super omnia Item que purgat sima epatis polipodium
herba piacalis mixta cum electide cum opimellis cameleca et ab
sinthio et ydromellis potata succi brasice datus urinam cum mulsa
potatum ciclaminus radix lupinorum apozima oleum nucl iuris lactis
sepe galli veteribus cribro cum ad iuvat hec diureticos flores que
sunt in summo epatisque purgant curtam epatis Nardus celtica po
tata amonii apozimata sinianum acori radix agaricus cum vino
et melles potata gentiana cum aqua potata piri albi folia
cum mulsa lauri radicis cortices cum vino oboli tres potati ven

ponticum glutine sucus cum sapa quoque foliorum radicis sucus agni spina
dauci apii semen petrosilini bacharis folia cardamonum centaurea gliadi-
que et plome semen anisi pesmuncus absinthium costum opobalsamum sinn-
mus siu asar et meu. Hoc sanat diuturnas egritudines epatis sine cum
tumore aliquo fuerint sine distemperancia sit et dolores ex epate sanant.

Diximus est quomodo tamen oportet sequentes de athomia epatis et epatica dissinteria
ad curacionem epatis aut senem dicendum erit nunc eius de talibus inch-
euenit scilicet defectione solam patiatur epar factam ex distemperancia ignibus
epar qualiter oportebat curari et qualiter possimus cognoscere signa atque
nunc epatis facta. Sequitur celeres sitis sine insuauem signa sunt hec.
Urine optime proueniunt sudorosa quando facta sunt ipse quam inteslinum
nisi dementis passione humidiora sunt. Cum quia anatosis epatis minor
est. Quod si albiores sitis epatis fuerit infirmata similia lauature recen-
tis sanguinea primus secessus faciunt et vocatur hec epatica dissinteria
multi eius medicorum vbi tamen mediant signa non cognoscentes unde
passio in epate accesserit, more non qualia ad epar sunt scripta adhi-
bent adiutoria scilicet ea maxime que corroborare valeant et confortare
possint adhibent. Nam optimistorum quecumque sunt confecta ex palor da-
bacharisba et sandala et mirtus et pluribus cataplasma apponunt in
terminis aut dant renpoticum aut barbarum vel quod mater dicitur
scilicet et tenuata vel aliud antidotum dant in potionibus aliqui et non
purgant stignacata et tristis dare cogunt his omnibus magna pacienti
inferunt lesionem. Corrumpunt eius ad hoc amplius per hoc adiutoria infirmus
vel distemperancia inveniunt epar et amplius defectus inveniunt. Sic ergo om-
nia adhiberi. Sed prius requirendum scilicet et investigandum diligenter quod passi-
et unde defectum sustineat epar vel qualis distemperancia accesserit ca-
lida seu frigida humida vel sicca. Hoc ergo diligenter inquisita et agnita vi-
tate dieta ad sinaptismos distemperancia est ordinanda cum non solus ex
sola calida aut frigida scilicet sed contrariis duplicatis, id est ex calida et humida aut
calida et sicca aut certe ex frigida et humida aut ex frigida et sicca distemperancia
atomia efficitur. Sepe enim ex pessima sua epar generatur per malos humores de eu-
frasi aut deflorum quinque in hanc passionem incidit et sit innota et
varia passio eius cognoscitis distemperancie signa et sic per modum singulorum
dicendum adiutoria. Signa calide distemperancie epatis capitulum xx

De calida distemperancia epar infirmans cognosce potius ex plurimis rebus et
maxime ex hoc quod nimia patiuntur sitim et volunt toto tempore
eos vbi et ea que sunt venter optime sunt similia esse videntur. Et lingua
eorum aspera est et turpe sicca est tenui sunt et corrupto epate vel resolucio
in rechora sanguinea, id est velut aqua in qua caro recens lauatur simul per ventrem [ipsum]
secessus apparet. Diuturna autem facta passione eos hoc ipsa epatis de
ponunt scilicet. Nouissime autem ipsum epar relictum deponi videtur cum fetore
nimio. Habet igitur ratione calida epatis cognoscitur distemperancia. Etiam autem
potius ex etate vel tempore vel quales precesserant cibi cognosce. Nam
qui in calida distemperancia habitudine corporis graciles sunt et similiter capillos
habent crispos et solliciti et furiosi sunt. Ex his igitur omnibus
diligenter perspectis facilius potius talem cognoscere distemperanciam.

Signa frigide distemperancie epatis

Qui autem ex frigida distemperantia extant neque sitiunt nimium neque calida po-
nunt neque amaritudinem in ore senciunt sed magis acetositatem senciunt
et ea que a ventre egerunt neque tolera sunt neque male olent aliquo
modo fetore Sed neque ytericis aut splenetici fiunt sed sunt sanguineum
et pigiorem et nigro subsimile habent etiam multum non minuit et totum
corpus non innutrit sed cotidie se volunt sani stare et repletiones magis
ei videntur temperantia quam nature proprie frigidior omnem et fodit et precedens
quam frigida sunt languentes etiam ita pigriores esse inveniuntur Similiter
autem et habitis similiter post sunt et magis post cibos Ex hiis ergo signis
cognoscitur potius frigida esse distemperantia

De sicca distemperantia epatis

Siccam distemperantiam esse siccum corpus ostendit et tenuem et magis sitim
pacientes siccioria minus esse videntur

De humida distemperantia epatis

Humida autem distemperantia neque sitim paciunt neque sicca lingua fiunt
sed sine siti sunt Sed a puericia pleniori corpore et speciosiori
et coloratiores facti sunt sed cum ita sibi in facie et in corpore humectatiores crassiores
et sicciora amplius esse videntur Stiri autem ex qua omnium qualitatum admixtione
et alia manifestant signa

Curacio calide distemperantie epatis

Calidam distemperantiam epatis curari oportet per ea que infrigidare possunt
et per ea que ibi sunt collecta et aperire que constipata sunt et confor-
tare possunt epar et anodosum faciant [illegible] qualia sunt succus pti-
sane quamquam utilissimum est ex spiritu et panes qui ex decoctione apii
radicum conficiuntur Utile est succus et scorea et ad hec magis est tropi-
me quia et in eis amaritudo in eis sunt et que constipata sunt aperiunt
Hec enim olera et calidam distemperantiam minuunt et frigidam non ledunt Non
enim sunt frigida sed mitigando tantum ipsa humida sunt et absque epatis
lesione accipiuntur Omnia enim etiam in se habent que maxime epatis sunt
necessaria et que in debilitate epatis inveniri possunt Neque enim de olibus
alia sanguinem bonum generare possunt hec non sanguinem bonum faciunt et tpa-
mentum epati prestant Ego enim multos scio epaticas habuisse distemperantias
et istis solis olibus sunt curati Sed hec non semel sunt accipienda sed sem-
per ab egrotis mane et sero cotidie edenda et in ministello et alio modo
condita Oportet enim et coriandrum in ipsa coctione admisceri Et si
eufrasiam in fine epatis esse suspicaris aut nimia ignis cum optimum est
et apium coqui hec enim et saporem cibum reddunt et digestionem prestant
et anodosum epatis faciunt Sicca autem fugere oportet in omnibus istis pas-
sionibus et maxime si dura sunt Alitha sed si non aliqua defectio
fit aut fastidium non est danda Sed si ex toto cibos fastidit danda
est que ductoquum bonum si simul coquatur apii radicibus Quod si fastidium
non sit melius est in principio aliqua dari neque cytrum neque risum Sed
magis anticipare olus cibos et post ptisanas dari et que predicta sunt
olera Si autem michil ad sit desiderii olibus lactuce dari debent in
ministello condito cum radicibus apii Sed et de bletebus tocte dande sunt
ipse sole aut cum malvis tocte Quamvis enim dantur et melius minuat
si et aceti modicum in coctione miscetur De volatilibus autem gallina

domestica omnibus est eligenda magis et instellata et supradictis olibus cocta
multas igitur turzomas semper fugere oportet et maxime pinguiores et in
todimeto huius aut ciminum aut origanum habet aliquod aliud todimetum
Impediunt enim etiam comedenda et digestionem et anodosin et ad hoc amplius
collectam augmentat humorem. Comedenda vero cibus preter eis potissimus est et pha-
siani qui non sunt pingwati et de anseribus ventres gallinule que meru-
le turtures tedi et minute aves alique. Cunates aut fugere oportet omnino
que sicca et melancolica sunt carnes aut raro danda sunt accipienda.
De salamen enim dissenteria nichil talium datum minare potest. De
piscibus autem maxime maritimos accipere oportet sed aspritos et in saxa
vel mari degentes. Qualis est merula scilicet secla et sophi cum delphis
aut que sunt accedunt vel calore et fortes sunt. Scilicet puta labarata
et orphus et tyrida. Ostrea enim vel ostria facta dari oportet nichil ha-
bentia mollie aut liquaminis aut salem satis. Cum enim data ostria
nichil innat sed magis ad hoc ledunt quia maxime comedentes. De
quadrupedibus aut offerendi sunt pulmones et intestina vel epatis
cordule facte aut mazacare. Sunt enim eas portant qui vendunt eas
in peplos. Sed illi et splen et tunc eis administrent. Infantes tamen causa
non est recte administri sed his sublatis dande sunt. Que facile corrumpunt
et repugnat calide dissenterie ubi enim est minima dissenteria et colica tanto
et minima maior est. Nam hiis qui sunt enstrapin magna aut flone sunt ad-
hibi oportet ea que tarde digerunt aut fortes tibi satis sunt. Oportet eis
etiam et poma si tempus permittat dari innata et dulcia et valde tar-
nosa qualia sunt mela. Oportet autem et crassa bene et elixa vel gallina
dari cum eo assaut mela non addit vrant sed multo tempore in sparsio assent
in polenta ita ut undique tendata sunt et sic in furno mittant. De
malis granatis sed [illegible] dabis excida aut tibium modice et perpaue
accepto amplius. Si enim nimis sit in bettile expar aut stomaco confortat. Hoc
accepta et si magis fiat infirmatis poma danda est duracina et de citro
que sunt mollia dabis et cerasa et pira et mespila. Vel aut etiam
his data sufficiant. Nam si frequenter dantur omnia que sunt stiptica et sicca
te solet et superiora venire constipat et prohibent secessa facere. Sed vero in-
fantes oportet fugere ergo omnia stiptica poma sed ad tune ciborum sunt instrada.
Ex buscellis vero tasaplas mandi sunt quam plurime, ~~et maxime que dura~~
~~e~~ssime. Tragimata aut offerenda sunt qualia sunt nunc omnia hic nisi
que sunt bona. Neque sunt preterea de quia confortative sunt. Et hoc medi-
cande bonum est quia nutrunt et cito vertuntur in subtilem succum et si in
ventrem pessimum et malitiosum humorem purgant. Nuces autem et pistatia
et nucleos pinee fugere oportet si inveniata. Castanee ergo dande sunt ad
edendum et nichil de eis dubitandum est. Nam et stimulus evelsiune sunt et
non corrumpunt cito de calida dissenteria facta in epate. Similiter autem in
epaticis dissinteriis dictum est de calida dissenteria factis in qua magis elige-
di sunt cibi. Illi enim nequaquam faciunt bonum anodosin et fortitudinis initi-
apponunt. Epatice epaticis habent enim aliquid recipiendi et aperiendi intestinos
virtute. Si autem non habent aliquid tale. Talia igitur quem tempore eis administrari
oportet. Diriguntur enim hic qui in epate sunt. Dirigunt quippe fictos

ptisane cotiles esse in hac causa Sepius autem et quia prius sanata sunt danda
sunt sed et de olibus maxime autem in ciba et super omnia magis bonum propter
quod et salem ipsum dare aut gallina et perdices aut pectores anserum aut
cum carne aliqua suavitatis eam coquere oportet hec autem cocta aut cruda in
hac passione utiliter dantur

Cura epatice dissinterie de frigida dispensatione quartum

Quoniam quidem principaliter dicta sunt calidis epatis dispensatione
adiutoria nunc igitur frigide epatis cura a nobis ordinanda est Dieta
igitur a nobis communis est ordinanda In frigida igitur consistente dispensatione et humida
calidi et sicci oppedunt cibi ex quibus a nobis eligendi sunt qui maxime
iuvant Dandus est igitur in primis panis calidus ad edendum aut ipse aut
cum vino infusus in tyrio aut biretio aut serapitena aut palatiano
aut candio Sepius autem cum absinthio ab sinthio ita sibi si sine febre sunt aut
frigida dispensatione in eis multa esse videatur epatis et in isto contineat Ego
enim scio multos medicos infrigidatis stomachi vel [illegible] dedisse
ad panem vel risi et magnifice iuvati sunt patientes Ergo quod magis
est et quod minus est Calefacientibus rebus que offerent iuvamen ad magni
tudinem ergo optinendi frigoris que dantur contemplari oportet De olibus vero
oppedunt maxime brassica Tertio enim in coctione aqua mutata et
sic in vino infusa danda est si que condita sunt aut edantur ipse aut
cum ciba bonum Utuntur autem cum gallina aut cum perdice aut tordo aut
merula Manducare autem ova et pectores anserinos et [illegible] et car
nes assas si varius [illegible] cum fastidium habet excipit aliorum existentes Oportet
enim fugere qui tarde digerunt cibos frigida sunt dispensatione Gratia autem vero
ciborum ordinanda est Horum primo panis dandus est multum bene coctus
et [illegible] de milio simul [illegible] iuvat ostroderma autem non est danda
in calida enim dispensatione magis sunt utilia De piscibus autem dare que
[illegible] qualia sunt merule [illegible] caphus cauda [illegible] et amplius
[illegible] qualia sunt [illegible] et asse accepte satis sunt utiles et magis si sale
tarde dande sunt [illegible] et asse accepte mediocriter et sine satis frequenter
asse assentur Sed et castanee asse accepte mediocriter et sine satis frequenter
dare iuvat Nichil enim ipse sine frigore et ad hunc reumatismum mitigat
mediocriter frigide humore et sine mordicatione Dande est
intus ipse mediocriter sine flore sit [illegible] tibus qua
in omni epatice infirme si sine flore sit et prius cibus quia
confortat eum et si quod in eo malum contineat in bonum transmutat siccitatem
pistacia autem et amigdalas fugere oportet in epatica dissinteria frigida enim
corrumpit et olium ipse sine et parate sunt ipse in tota mutat et super
fluos humores asperos efficiat ut per hoc et si [illegible] ventris amplius
fiant et frequentiores hoc ergo de epatica dissinteria ex frigida dispensatione sed
dixisse sufficiat Naturales autem qualitates alio in sitte et hinc de dispen
sationes ab tantum passiones Ex hiis que supradicta sunt adiuvantur
petunt iuvari illa querenda sunt ex hiis que neque calefaciunt manifes
te neque in frigiditate videntur Sed nec calida et frigida sunt qualitate
Dicendum est ea que in medicaminibus conficiuntur et in potionibus aut cata
platibus sequitur

De potionibus et cataplatibus ad epaticam dissinteriam

Potiones enim dande sunt ad epaticam dissinteriam ex talia facta
dispensatione cum sunt cum multis [illegible] in potum dabis de cibe

succus simul cum ptireos .i. filias succus quod si non sit calida epatis dis
tempancia dabis eos qui dicti sunt cum vino tenui succos vel compiat que collec
ta sunt et apiant constipata et quod si fieri earum non poterimus site et (ca)
rpotone date simul provenit de quibus et cataputie conficiuntur ad et (ca)
lidam passionem Rx citorie intibe ʒ ii camepitheos rubeam ʒ iii tundes
et cernes et mel coctum supermittes fac catapucias et dabis ad ...ie pon
tice magnitudine aut auellane, cum aqua cum bibe ciatorum iii ... aut
minus sive calam distempancia in epate dabis bibere aut ydrorosatum
aut intibe succum aut ppinabis eis duos sextarios per dies singulos De embroca

Embroca optima est de oleo camomillino et nardino Quia aut cata
pula vtilis est embroca et sequens catapla melius operatur catapla
igitur confectes sic Rx in vino in fusi ascalamo et ...o ʒ iii herbe planta
ginis site et ... et trociscate ʒ ii lenticle farine ʒ iii aut alfite
coquatur in ydrorodino ad molles carbones et sic tepedissimum suppo
nas epati et sto Ad f. c. et d. passiones

Ad dissuetie passiones antidotum gy si c ad frigida distempancia epatis
faciens Rx ce cinamomi bdellii ana ʒ iii sinirnus ʒ ii aspalti
ʒ iii calami ʒ ii squinanti ʒ iii cassie ʒ i nardostachii ʒ i therbentine
ʒ vi mellis cotila ʒ iiii passe confossate carnibus ʒ xvi vini quod
sufficit infudens vuam passam et bdellium in vino resinam solues cum melle
et sic omnia commiscens et cum tempus erit repones hoc antidotum optimum est
et multum habeo comprobatum contra epatis de frigida distempancia dissinteriis
dissuetie et humores desiccat et epar corroborat et digerit superfluum et
cui dat omnes pessimos ventus et epatis putridos sin compositum eum est
ex aromatibus vna cum passa mutet et uale hic in se etiam intendatur
Expedientes embrocas de oleo anetino aut sansucino ad febres et
ad frigida epatis distempancia De cataplate

Post embrocas aut pones catapla de ruta contusa et cum et cimino
et aristologia longa horum quod pulverem cum melle et modico vino
quod dicitur arsemeum ad hunc etiam et oleum cipium anisstes sunt etiam coquenda
cimicus et dum coquitur optes sunt et sic pastillus efficax et multum
est olim post ea sequitur De athoma epatis cura

Quod si nimis sine epatis defectus prius imponende sunt embroce de ciperi
timo vel absinthio et oleo similiter rosi et catapla cui addendum
est rose sicce pulvis et paloe dactili sunt ad iungendi et mala citonia
Epitima conodita epatis et flos stomaticum vnam et flores digerit Rx
amomaci ʒ iii melliloti ʒ iii i flos iuncis vmarii absinthii succi nar
dostachii cassie sinirnus et aloe folii ana ʒ i mastic storac amomi
ana ʒ i cere lib ii oli nardini q. s. pocio quibus in becillitas est
epatis caul i brasice cocte apozima facies cui admiscebis venis syna
ci subtile pulverem et dabis bibere et mirabis effectum De remmatie ventris phil

Fluit et remmatizat venter in febribus et sine febre Difficilior ea mini
est cura in febribus et cum tractanda contemplacione et sollicitudine erit
ad hibenda Nimietio enim solet effusio fieri corporis quod aliena sunt

ut salvacionis est superfluos operiment humores sive in augmento aut in statu aut in declinatione
contingit Quandoque igitur cum nimia effusione et subitanea et critica est id est deter-
minata febres aliquociens aut paulatim fit et multis perseverat diebus
pene et in ipsa declinatione consistit oportet ergo in talibus occasionibus ubi prima-
neat donec ipsa natura componat et ad integram perducat sanitatem non consti-
pe ventrem Namque si voluit quis constringere ventrem magnam ex eo incurrit egri-
tudinem Sepius enim vidimus in initio passionis usque in quarta die aut
quinta reumatizasse ventrem et post hoc constrictum fuisse reuma aut per se
aut etiam medico operante Deque quarte infirmitates in magnum devenerunt pericu-
lum ita quod aut fierent frenetici aut litargici aut epilepsie generate sunt
parotide Talibus ergo in initio sit solo ventris non debet reprimi materia
ne malas commixta potest generare suprascriptas passiones Sed postea ad statum
paulatim dicta sunt tamquam manente reumatismo et si sibi nimia super-
fluitas non consumat corporis habitudine deficiente virtute Sed e contra-
rio attendenda est ipsa effusio si sit nimia aut parva aut etiam ne-
cesse quod si nimia sit reprimenda levius est si modica contingit Si autem
constringat sit reparanda est aut epithematibus apponendo aut in clisteri iniciendo
vel alia adiutoria que ad hoc conveniunt sunt adhibenda donec certitudo super-
veniat dies Nam humor collectus postea magis provocandus est ut operatur
mitigatis cibis quia sibi retineatur in corpore Nam congregatus collectus humor
in ventre aut si in ieiunio fuerit in testino collectus et non habet exitum
eo quod locus contineret leditur et stomachus erit et caput constipatur et postea in-
flamatur et febres amplius accenduntur et fit maior efficacia et totius
corporis pessime propagitant egritudines Sed si non febrint in tali passione
lac caprinum aut tepidum recentem sibi mulgere potatum aut coctum ad
ignem sibi super agitetur donec tertia pars consumatur potui datur iuvat
Item aut ad lapidibus de fluvio ardentibus aut ferro cocto fiet quod
coctio [illegible] potui datum iuvat Aliqui etiam vel coctum addunt
et hoc confecto lacte et sic datur Et potest aut cum coquitur lactis spumam
auferri et datur aut pena Ad hoc igitur melius non inveniunt adiutorium
ad reumatismum de colibus quantum quibus reumatizare venit frequentius
convenit his lac purum datum amplius ledere quam iuvare solet Sed
aqua admiscenda est in certa parte lacti et coques donec ad media et sic
potum dabis Hoc ergo ad colicos reumatismos utile faciunt Ad alios reuma-
tismos iuvat in initio embrocare de oleo et vino imposite ita quod sit oleum
[illegible] ad hoc oleum mirtinum est tertia parte aut quarta
vini aminei vel certe ad colicos reumatismos stiptice mediocres dande
sunt embroce que sunt de oleo mirtino quod coquatur aut tertia [illegible]
sunt radices quidem folia aut tertie capsule Nam et sicca lana super
posita subiecta ad calefaciendum simul facit et desiccandum ventrem Sed
et minio oleum cimino cocto superaspersum aut apii semine aut vetus [illegible]
partibus cum lana imposita iuvat urina igitur provocat Intesti-
nis igitur reumatismo facto experimur hoc quibus fomenta que adhibebis
seu cum dolore sunt sine absque dolore Sunt enim de sectarum maxime

sacelli de milio facti aut panico mirabiliter eum iuvat et de sale sacelli
et de ordeo si quis singulos torrefactos sigillatim imponat et quod si minime
sunt venina de sale sacelli ad ventrem ponantur. De ordeo vero sacelli
ad tympanum sint positi / si vero fit nimium remittitis neque frequens cum
de ordeo sacellum aut ponis et de sale recto. Nam et ipse … de hys …
mitari debet sacellis aut de terra astrago calefacto supersedeat aut de
thymolata terra talenta coctica in vino aut in affrago balneorum et similiter
cum vino presso et sic posita lana molla … aut … caloris
ipse iuvat et sine minus infrigidata. Spongia utiliter in aqua calida infusa super-
ponatur vapore similiter iuvat … vel lana infusa in aceto posita
iuvat post … dierum … si quis urget dolores consistentes in in-
testinis et inflamatio … aut tumor fit. Tunc utitur cataplasma ad adhibendum
e … de tritica farina et de lenticula aut milii vel panica farina
stiptica aut fit si cum modico vino aut aceto admixtum sive mel et …
cum coctum sive … modicum aut sydia aut gallo … superspargis
… aut nullus dolor … plus stiptica sunt adhibenda adiutoria i. epithi-
mata qualia sunt dactilus facta cum acatia aut cum stiptica aut ypo-
cistida aut balaustia … aut cottanum sidia et … cum oleo mir-
tino de supradictis aliquas herbas … species galla asiana vel … et
epitimata faciunt que sunt stiptica. Optima autem sunt cum … et dya-
matis et …

Epithima … hoc modo conficitur. Recipe galle asiane ypoquistidos stipterie rotunde
acatie rosis … sydie sicce apii … ana ℥ i mastici …
in gutte amomati ana ʒ ii oleo mirtini aut … in gallas …
sydiam … tribus … ad … sic … et …
cum … speciebus et cum vino … amomata … cum vino aceto
… ad mellis spissitudinem … aut cum modico oleo remollies et sic …
et … resoluta simul cum reliquo oleo superfundes et … in mortario …
donec se misceant et … Item cataplasma ad reumaticam dissenteriam. Recipe
ordei farine … manus ʒ ii cum aceti duplo et … farinas
cataplasma. Melius autem si … ponatur … rubi radices aut
sydia aut galla asiana. Cum … Item cataplasma de ordei fa-
rina sive aliche aut … coques cum melle et aceto modico … addes
galleam … superfundes et … in mortario … donec misceantur
et … Item epithima … et cataplasma et … competit eum esse
… et intestinorum … et stomachi fastidium et ad … febre et
… Recipe … galle asiane acatie rose sicce … ana
℥ i stiptice rotunde aloes ana ʒ ii oleo mirtini … sicce ana
℥ i … ʒ iiii … quod sufficiat … cum
cum vino … et … liquata superfundes … et … Ad reumaticas
… simplicia … medicamina sunt hec … aut
ad hoc … articulorum … membrorum adhibetur

et cum faciis laneis seu lanis articulos et manus et pedes constringe oz
Item corporibus calidis si frigide sunt confricate partes calefacte cum unguento
de oleo yrcino aut oleo vel cum addes piretrum et piper et nitrum et lauri
baccas unde diximus etc medicum tercie remisse amisse eius posset velud acopum
et fit in unguentis sed et si de gummi oleo hoc modo conficies medicamine facit
similiter frangunt aut ad hoc de euforbio et lenta a cepa confecta calefactiue
enim et mordicatiue faciunt in articulis linita Cataplasma dissintericis scripte
re ℥ iiij acantis egipciace ℥ vj acacie ℥ j mirre ℥ iiij sidie ℥ vj calcanti
℥ iiij confecti ℥ j farine lenticle vj cum facies puluerem et repones cum est opus
fiat de puluere mirre lib j et de farina ordei lib j et sic coques cum aceto
Cibi vero in remmaticis passionibus sunt hii Sunt enim qui retinent sunt qui in
spissant corpora sunt qui impinguant sunt qui coagulant humores sunt qui siccant
et consumunt yriam Sunt emplastica que poros obserant horum autem nos
differentias dicemus De frumenti oriza stalticatoria est pultis facit etiam
et aqua vel dactuli sunt cocti ad eos vero qui sine febre sunt cum vino aquosa
et austero ita ut coquinas aqua fortiter ubi cocta sunt oriza Similiter autem ut
oriza dabis alicam ita ubi pultes confacias Cum aliquid admiscent
aut gallorum aut sidie puluerem superiectis in coctione vos autem scorie quo coti
potentur vel marinum admiscens coctionem aut cicoma cocta et malapaniis simul
compulte efficit etiam pultis staltica de pane alleo arborino ...to et ...to et fit
cotto in pultibus Adhuc etiam et de milia farina costa ad focum dimicis et
facta polenta iuvat autem et lenticula bis cocta aqua mutata cum modico
salis et aceti et sali condita et assumpta efficit etiam melior et suavior si ma
lo citonia aut oriza admisceas Ex olibus coques simul aut intiba aut
plantaginem aut bletas magis hoc cum et post et cum lenticula cocta aut cum ovi
plantagine aut bletas ...ta sua iuvat Sed et brassica in duabus aquis cocta ita ubi cum alia ...
aceti modicum admisceas hoc multum iuvat in remmaticis passionibus ebasmata
hoc modo ad hoc conferunt Cimino cum salis modico et oleo confecto mingitur
quod edendum est De piscibus vero quod dicam quia pene omnes pocula solvunt
Cum aliqui qui nocuerint staltici sunt in una frigida stant et optimus hii
cum assandi sunt super carbones ... autem innare et scorpio piscis assus
et cum cimini pulverem ebasmate datus et ostree in suis testis assate et
assumpte De volatilibus marina sunt eligenda et magis silvestria sola ut
merule turdi perdices turtures et columbe De domesticis vero pulli
assi sed prius clipi stalticitica sunt Scriptica cum etiam mirta qui assate carni
pulvis superspargatur aut sorbe ficte pulvis aut deponis ... aut confecto
simul cocto et deponis factum medicamine quod dyaporio confici vocatur dat
similiter iuvat que ad modum decitoniis aut in sorbis vel primatis pomis
et de malis ... confecta medicamenta et ... que reponuntur iam
pulvis aut cum suis appendunt foliis que super similia apposite Cibi ergo adiectis
vernina ... dandi sunt potiones vero ministrande sunt aque pluvialis cocta
cum maxime et neque ante cibum neque cum cibum a tepide danda est sed post
aliquod spatium est ministranda et cum datur non multum de subito sed paula
tim autem minore danda et quoque foliis herbe radices simul coquatur fiat ...

minaque et rubi radices si simul sint cocte stalticotera. Aliqui autem super sparg-
unt pomitrum semen plantaginis aut semetes eius siccas tritas et cri-
bratas aut sorbe siccte pulverem simulter similiter et alie potiones sunt ad renima
tissimi ventris et simplices et confecte hic eas pretermittimus. Sed ad expedictes
potiones dissinteritis insequenti tradenus ubi de dissinteria describemus. Cum
etiam sine typus a medicorum attendenda in filiatione parsantis febre iam per
fectius dandum austerum forte vinum albanum tyburtinum marsium et de ytalia amineum
vel alia stiptica que per diversa nascentia loca ex proximo sunt. Balneum vero
expedit quia plurime absque oleo et nitro unimat eum mitre postmodum tritum et super
sparsum corpori in balneo sibi modicum inducat ruborem et mordicationem cutis
et trahit de profundo ad se reuma et sic propterea lotio facta in balneo pun-
ges cutem ubi ad aptus poris alapatione prima tumentatio reumaticum
imitat. Sequitur De dissinteria reumatica capitulum xxxiii
Reumaticam dissinteriam dicimus esse quod demesentio id est quod est intestinum
et renum medium ex inde reumatis diffunditur in intestina et sic corrumpit
talibus imposita et propter attendere colum non potest contineri cum cibo expellitur
aut ab intestinis et hec est causa reumatice dissinterie. Reumatice dissinterie signa
sunt hec. Ex primo provenire acres et subtiles et varios humores sentiunt
hec minima et carnes resolvuntur et fastidium patiuntur. Aliquando autem et mordica-
tiones intestinorum et sic sustinet quod si diu manserit hec passio ad dissi-
nteriam provenit. Sequitur Cura reumatice dissinterie capitulum xxxiiii
Dissinteriam ergo reumaticam ventris et intestinorum cibis stipticis cataplasmatibus
et potu dabis lac ad medietatem decoctum. Bibat autem sed nunquam eunuca
id est bibant etiam aquam pluvialem more dandorum aut etiam ex aqua panis
infusus aut cum lacte per dyaco aut amistebis panis uvas que in vasis
fictilibus aut vitreis reponuntur aut pira aut mala citonia cocta aut sorbas
aut mespilas. Omnia sunt igitur et de trociscis. Quod si lac voluerit bi-
bere dabis pultes de orza avena et de milio polenta aut de allexandri-
na pane ptisanas vero aut lenticulas aut ova cocta in psea accipiat
vitella ovorum assa super carbones cum vino et aceto danda sunt sed
et olera bene cocta et panis bene coctus et de ambobus sibi supradictum est. Sibi-
que vinum stipticum dandum est. Quod si diutina fuerit iam passio facta
efficitur maliciosa et defectum patitur in vasis suis. Cibus autem ad bibenda est
que mutat et ventrem corpus corroborare valeat. Cataplasmata de ordei
farina in manus et in cum aceti duplo et sape tria parte et si hoc non
senciunt addes sidia aut stipticam sumac tritis equali pondere. Quod
si adhuc tamen minor non hoc senciat addes ros siriacum et acacies
egipti et coques et vitreis per modum cataplasmate. Signa dissinterie passionis philomeni
De dissinteria fere omnes antiquissimi consencierunt et secundum partes locorum
vel que corrumpunt tam verum interorum quibus in locis intestinorum rosis
aut inflato sunt generata hec signa procedunt. Nam initio saguolenta ex-
eunt. Deinde ytorosides. Multi autem et cum rasura incipit. Post
hec pigmenta deponunt et si maliciosa fuerit passio feculentum deponunt

cum malo odore et deinde si in cancrum vertatur depone. Secunda vana et magis
et aliqua liminia putridorum carnium subsequuntur et febres cum siti nimia et
fastidio cum tamen remissione et faciunt epilepsiam cum bulbarismo et dolore
nimio et insompnietate et defectione cordis et pulsu parvo et spisso [illegible] cum
[illegible] sudores et difficultates glutiendi et vomitus effusione.

D

Dissinterica passio sive lienteria cronica est passio scilicet diuturna et qua plurime caritate
intestina procedit quod sit hoc contingit acutior et erit ulceratio intestinorum
et quia plurime in apertissimo intestino quod in colo aut recte in minimis intestinis
testinis fit ergo modo cum febre et modo sine febre etiam modo cum dolore nimio
modo etiam sine dolore. Quod si cum febre sine impedimento fit curationem
et ulcera purificandam et sordidant et inflationes et talibus fiunt. Illa in febribus
nulla est purgatio quamvis communis cum corpore [illegible] sed posita cum inequalitate
litate et [illegible] efficiendorum et maxime in tempore competenti secundum in obedientia
diencia febrium in declione facta que ministrantur neque satis sint calida
neque sicca neque humecta. Sicca enim continuatur febrem humida autem
[illegible] movet. Et ideo [illegible] erit contemplatio ad exhibenda
et sed [illegible] pacientis maxime [illegible]. Multum enim [illegible] non
propter dissinteriam propter intestinorum et [illegible] laborancium in [illegible]
tem et maxime que febrem in spacio intestinorum. Infusiones vero cum
nimiis doloribus existente non purgat [illegible] ideo [illegible]
cum et florem amputat et [illegible] quemadmodum solet illis [illegible]
quibus medicorum [illegible] Illos ergo [illegible] accidentes ad infirmum et
maxime si febris non fit. Tres ad exhibendum [illegible] quibus primum
diebus abstinencia indiceremus et si innocens sine et tempus et virtus
permiserit flebotomiam subveniam de [illegible] et tunc duabus
[illegible] subtrahimus. [illegible] etiam cibos addimus. Transactis igitur
diebus lac potui ministramus. Quod si flebotomia fuerit [illegible] post
transactos duos dies abstinendo lac potui damus hoc autem [illegible]
in passione cronica superstat [illegible] egritudo De lacte dando

Venientem igitur in primis lac dare quando capere post tres [illegible]
calefactum ita sibi dum coquatur sepius [illegible] et spuma frequenter
tollatur dum agitatur et in bibitur post horas duas vel alias tamen bibat.
Aliquibus autem et tercio damus in integra impleatur emina. Et si die illa
pleni [illegible] et alio eos abstinere iubemus. Hoc igitur modo educunt
[illegible] et humores corporis mediocriter purgat vel [illegible] post
hec igitur media emina dandum duas partes et similiter [illegible] supra
deinde duas interponentes horas et sit iterum tercio duas partes emine
aut tres damus in [illegible] potest sine aut in spacio post lactis potu
in hore in et damus illi pultes aut panem [illegible] aut dactilos
[illegible] sine [illegible] panis cum lacte. Erat igitur in omni tempore [illegible]
[illegible] est eligendum [illegible]. Et si de [illegible] non sine [illegible]
[illegible] aut [illegible] cum [illegible] asininum aut equinum. Omnibus igitur

eum stercora sunt. Lac cum mane de recenti lactis ciatos tres post hoc
preciabo dancium inde casteum hoc vero confectum exprimitur cum manibus
caseum facietis fortiter et supermittimus aquam ferventem hoc autem faciunt quod
a quantitate supermisso molle et maxime recte et dum in se spissat dandum cum
ad comedendum fortiter eum constringit ventrem est robus et solidum purgat
et sanat. Sed hiis qui sine febre sunt dandum est et magnum nobis esse
ad iuvandum. Nam felentibus vero tam facile lac dandum est. Sicut acetat
et corrumpitur aut in stomacho coagulatur et caseus efficitur. Tunc eum et dolores
maiores movet et tensuras facit in ventre et capitis dolore excitat
et fastidium generat. Quare si febrientibus possit absque lesione dari diligen-
tius a nobis est ordinandum et maxime pueris magis iuvenibus qua
in declinante iam etate. Admiscemus vero lacti aquam pluvialem aut
de fonte bono et probato aquam quartam partem et coquimus illud agitantes
sine intermissione ad molles et leves cineres aut lento igne donec me-
dia pars consumatur. Dandum igitur de hoc bibere cuciatos tres aut in or
plus quam ostendit que admiseo si sine febribus constitutus absque caseo
debeat dari. Nam caseus omnino in potibus cum febribus vertitur. Aut adeos
qui sine febre sunt lacte et sine aque commixtione recentum dandum. Coquitur
vero lac donec in eo esse consumatur sed. Vero nulli coagulat. Postea ad ignes con-
imbue. Nos aut donec quantitat bulliciones tres aut iiii et tunc tolli
a bigne in bene. Et lapides in de torrente rotundi et sollidi collecti
plurimo cum lignis roboreis in igne missi et fortiter calefacti mittuntur in vase
ubi lac est sigillatim ita ut nunquam tollatur alius quod mittatur et est diligenter sine
toctum hoc quod curat. Nam cysto siguradit cum grete appellatur sensto h que dissin-
teriis et reumaticis et cyliacis datur hoc vero confectum facies quod si generatur aut
cinges et cum cessante bullire dabis vero solum qui sine febre sunt sed et
febrientibus. Similiter etiam et desservi laminis in igne accensis et in lacte
dimissis consequitur et sibi super datur. Sic igitur dissinteriis hoc vero dandum est
sicut aut dicta a nobis est ordinanda. De cibo disinteriorum

De frumento igitur pultes dande sunt aliqua aut plus minus omnium frumento
et omnibus digestibilior. Oriza vero primum minus qua alica sed plus
constringit ventrem. De hiis eum subtiliores sunt pultes que de farre sunt
etiam et de milio et de panico pultes et omnibus plus inutiles sunt et ne
purgat scybala et de alexandrino panes sunt pultes. Similiter aut
et de assata spelta et hordeo spes cum postea composite et salis modico
et condimento aneto mittes. In omnibus aut pultibus que olo mittes adipes
anseriuos aut pullinos aut caprinos etc. Si mordicatores sunt
in ventre et tolerata sunt que egeret de lacte facies pultes. Aliquid aut
coquatur in aqua alicha aut oriza aut far et cum coletur et consumatur aqua
et misso lactis modico cum fervebis et ad leves primas cognes et cum
se consistant lac paulatim addiges et tunc et grato addes donec coquitur.
Omnibus modicum salis appones et sine olo dabis manducari ad infirmis
aut in pultibus si solius rore maximum et quia aridi mali generati ita

et mali citonii quadratas purgatas et sorbas siccas et contusas et confectum cum
siccavit et sic teca et semites uno tecte. Aliqui autem et gallam asianam terram super sparg
gunt hec catostomata. Alii autem in aqua in qua pultes coquende sunt faciunt. Sed
melius est in aqua ubi coquuntur pultes sorbas aut pira cruda vel mala
aut mala citonia aut mespilas aut siliquas aut dactilos thebaicos
contusos simul coqui. Ad inferendum autem pultibus cuminum et amilum et veteris
ad magnitudinem capita uno anno quoque ad pondus l xx simul autem et
casei recentis colans per cribrum fortiter coques in pultes et dabis ad edendum
Alii autem quod bene se habet et fastidium faciunt et pultes recusant alicam
dabis eis aut orizam cum aqua in qua coctis dactilos aut damascenos aut
sorbas aut mespilas aut siliquas aut mala citonia aut pira immatura
De leguminibus. Ad lenticula stipticior est. Tollenda est autem cortex quia
indigesta est et ventositatem facit. Aliqui enim mole ea infundentes
fricant et sic pistates ea purgant subtiliora sebata. Aliqui vero aqua
calidam mittentes et modicum sustinentes fricant ea manibus donec
omnis cadat cortex. Melius autem fiet cum semel aut bis eam fecerit quis
bullire et mittens in mortario et se infrigidaverit manibus sic levius pur
gatur eam sit diligenter et cum purgata fuerit rore marino et amplius
supradictis per se sola ea coques et modicum aceti addes aut mali granati aci
di quartam et salis modicum et cum fuerit cocta in modum sorbitionis planta
ginem aut bletam nigram aut intiba simul in ipsa dabis. Quidam vero ea et
in pultis modum conspissata aut orizam aut farre aut malis granatis
tres citonii et tres et primo coctis bene lenticula ad edendum dabis. Aliqui cum
cortice citonii cum cortice propria coquentes fortiter lenticula terunt ubi fuerit fiat et sic
cum mapa munda colant diligenter. Mitto ipso illum cum pane allopan
cum in mortario terunt aut cidonia bene cocta et sic pultes faciunt
dravis in mortario terunt aut cidonia bene cocta et sic pultes faciunt
condientes aceto. Ptisana autem confectam ipsa est stalticia et cum lapat
et acetat facile et cum melle condita sepius operatur et amplius edunt. Optime
igitur discocta est mitti in olla nova cum aqua pluviali vespere et olla
clausa illinire et in furno mitti carbonibus plene ardentibus et ibi
involuta per tota nocte permaneat. Solvit enim in ipso vapore et pinguis
efficitur et glutinosa. Mane vero facto ad infestabis eis vel sigillatim et
sine medoro liquet tunc addes ydriam et iterum coques simul cum ptisana
hec horis duabus aut tribus et hoc modo facta dabitur ad edendum. Nam
et cibis esse videtur et medicamine. Olera autem stiptica sunt et siccativa sicut
plantago intibe ambe bleta nigra cocta et bene expressa et trita et cum
aceto condita. Ea vero que cruda manducantur post cum pane edenter.
Brassica igitur vel caules modo tamen bis cocti repugnat vel conspissant
Betora assumantur cum cum oleo et sale et aceto conditi. Aliqui vero sedaz
cortione in spera faciunt. De maritimis piscibus vero multa qui con
pedire possunt dissenteriis flamis aut hominibus sunt aliqui pisces
qui constrictionem faciunt ventris qui reumatizanti venter non expedit.
Scarpena igitur cocta accipitur condita aceto et timmo. Ahmdis et con
ethmlis subtiliasse asspsa modice assantur in puro aspro et sic dantur

Aliqui etiam dant ceta simul facta sed humores varios generat et
nam turbare solent quin in ventre sunt venit ostree non hispinas assare
testis digestione minuat et ventrem retinet Carnes autem omnes sunt muti
les dissinteric propter quod simul mutue et tarde digerunt Dande sunt autem de
avibus et maxime de agrestibus quales tradi perdices turtures merule starnu
in terdum et columbe et maxime pipiones Sed nichil opcius sagina
pingue aut bromide aut indigestum coquendi enim sunt tum perita et post hoc
sunt assanda Melius est autem si et citius et celeritis antiquum mutat aut
impta aut sorba tra et sicca aut mespila immutata aut mespila in
vidia aut mala citonia et postquam similiter consuta et sic cocta deinde assa
ta De quadrupedibus autem carnes pertinentes Tamen propter desiderium
lumbos porcinos maceratos aut hedinos accipiat ova gallinacia
elixa in perita donec indurantur dabis plus tamen celtita sunt si sublata
vitella ova sola assentur super carbones et sic cum aceto terantur et cum
rore marino offeras ad edendum Impulmentariis est si vos imitari tegi a
sydio medica aut galla aut de fructu hoc si cum fortiter constringere solent ve
ntrem Non nulli etiam vngulas vitulas in ptisana distoque per tota
nocte donec resolvantur vngule Spissus igitur et glutinosus sit succus ptisa
ne et sic dant ad maducandum condientes cum modico aceto fortiter cum
constringit ventrem Sed dari hec debet cum digerendi virtute forte sunt Na
m in ventre stomachi habentes generat magis et remanatissimum humorem facit hoc
autem de animalibus sufficiat Poma igitur dulcia ventositatem generat
commixtione sua facile accessant et ideo prohibenda sunt danda sunt tamen que
sunt stiptica qualia sunt sorba coma pira citonia mala mespila
aut cum in olla aut cum foliis in fenum suspense et masticanda sunt
omnis donec semina inpare sinuentur Cum omnibus autem pomis panis
maducandus Natura enim sunt tartarea et facile corrumpunt Chali autem generati
genera satis constringunt ventrem Infimus vero non sed dulciora efficiuntur in isto
et corrumpunt Dactili autem thebaici vel alosyni et masticati fortiter
cum pane stabiliti sunt Deabis que dicta sunt sufficiat De potionibus

simplicibus ad ventrem constringendum

Concludere sit autem hec potiones Nardus indus potata ventrem constringit Semen lapacii silvestris cum aqua
cum et datum idem facit Coagulo leporis ℥ I potum dabis cum termini
posti et loti coclear cum dragagantio potum dabis et digestum cum gummi et
rore marino dabis de galla quoque asiana et sydio et poligonia et rubi
radicibus apozima dabis coquatur autem donec tertia parte remaneat Malada
cum est cum vino austero potui simul dabis et sic de acacia cynia
possisade et licio indico et gesamia et gysasteros et lepina fragides
et balanstia ita Est autem corporis aqua carbo et chymatera propter quod
considerata ratione danda sunt stomacho forti et neque febricitanti neque dolorem pa
tienti aut in ventre stomachi danda sunt De trociscis compositis ad fortes

dissintericos

Multi indocti medici mox ab inicio trociscos vel antidota
laudant ad dissintericos et presumunt dare de apio et iusquiamo con
fecta aut de rugo papaveris et madragora propter quod anodina esse

et vident et soporem faciunt. Ipsi ergo medicamenta sentiunt dum vident infirmantes accepta
potione tota nocte dormire et anarcoticis medicaminibus quantum veniret cum
ergo accessionis diebus infructuosus pervenerit labor cum in primo congregati humores
sine intermissione deponuntur. Gravato capite et desiccata siti ventre facit de
clore fastidium manus accidit. Unde non frequenter dandum est nisi forte necessitas
cogat post simplicia vero medicamenta in sequenti composita sunt danda quorum
necesse est compositiones tradere que a nobis frequenter data sunt. De balaustia a
cacia ypoquistidos licio gesamina aut agesastos opio equali pondere cum succo
plantaginis facies trociscos obolos unde dabis mane ante duas horas
cibi et medium dormitum eunti cum aque ciatis tribus. Item diacorallo
trociscos et dyalectro de diacia hec mirabiliter reprimunt vomitum et constringunt
ventrem et sanguinem reiectantibus vel ptisis prosunt. Diacorali trociscos
acacia cyma ʒ iii ypoquistidos ʒ iii plantaginis semen balaustie ʒ iii
gummi libani amili ana ʒ iii rose semen ʒ i opii coralli ana ʒ ii psillii coc
ti in apozimate sicud supra diximus ciatum i hiis omnibus simul tritis facies
trociscos ana ʒ i et dabis i cum apozimate penthaphilon herbe. Trociscos
dyalectro i. succino electri crisiculle tiri mastices ana ʒ iiii opii ʒ
in psillio quod se coagulavit ʒ vi. Conficies autem sic accipiens psillium et herbe
polliciaris semen ciatos tres mitte in aque fundo sextarios et ptalatis et
coques ad tertias et lavabis et cum se refrigeraverit ex eo infundes in mensura
super sextas species tribus diebus et tertius facies trociscos drachmas et dabis
in aqua ciatis tribus. Trociscos diaspermatos gallis asianis ypoquistidos acacie
cymie apii ana ʒ ii coagulum leporis aut ciminii gossampnos ana ʒ ii cum
aqua pluviali facies trociscos et dabis ʒ i in aqua ciatis tribus. Item
trociscos diaspermatos anisi feniculi seminis amios papaveris albi seminis opii
thebaici sedia ʒ i iusquiami seminis ʒ ii apii seminis ʒ iii cum floribus rosarum
gallis asianis ana ʒ iii desiccatis quidem facies pulverem. Opium autem
in aqua funde et facies trociscos pensantes ʒ i et hos dabis sic ad tussem
in mulsa, ad dyarriam in succo orize qui cum tussis vertitur in ptisim ad phlegmaticos
sanguinis in apozimate licisti ad nauseam in aqua absinthii ad intestinorum
dolores et inflammationes vero in mulsa ad dissintericos et celiacos in apozimate
rose. Mane autem dabis trociscum i sero i. Trociscos crocodes dauco
cretico ʒ iii castorei ʒ ii smirnis ʒ ii cassie ʒ iii aut sinamomi opii ʒ iii anisi
apii ʒ semen aut vi storacis ʒ iii. Opium autem et smirnam infundes in
aqua decoctis vero facies pulverem storacem autem resolves cum aqua
in fusa sunt opium et smirnis tres que infusa sunt supermittes pulverem
et trociscos facies ana obolos ii aut iii pensantes et dabis dierum in
cibo et post cibum. Quibus autem sepius similiter cum sunt mirabiles
et vero dolores mitigant et acidos ructus pausant et indigestiones solvunt
constringunt ventrem et celiacos et tertianos ... mitigat. Sunt autem
et anodini et ad cephalargiam illita ex aceto fronte cum oleo r. et aceto

Aurium quoque passiones et dentium dolores cum succo coriandri herbe in canna
dentium infusi sanat. Ad puncturas galba et obtalmias sanat. Ad vitio terfarmato
iuvatur eos poti dormitio cuntes. Rompinum eius facile suave et tenuia reo
unt similiter et arteticos dolores iuvat. Abstinet eum in stomacho si satis
fluunt. Vinus ophys cum apozimate mirote ℥ iiii potatus ad narium flu
xus vel emorroydarum et ad omnes fluxus facit. Et ad catarrum datur et ad
matris suffocationem facit et ad colitas passiones cum apozima rubi aut
vino austero in quo anisus sit infusus aut mirta mirta aut sorba. Bene
etiam datur et in periodicas passiones omnes et maxime que cum rigore fiunt dantur
aut ante unam horam accessionis cum aque ciatus [illegible]. Oportet etiam dari
et vomentibus cibos. Iuvat coliacos qui tussiunt in sapa datus aut melle cocto.
Et in meo frenetica passionis datur. Iuvat stomaticos aut cum [illegible]
ciatus et potatur cum apozimate rosarum aut cum vino mirtite aut cuscute
℥ ciatus. Ad dissinteriam aut cum sorborum apozimate aut cum malorum citoniorum
aut rubi decoctione datur. Datur etiam pulvis eius cum vino [illegible] aut et talia
ris vel ad omne venenum ventris vel aliorum membrorum facit. Aut et ad vul
nera lipco in aqua gargarismum factus facit. Ad vesice dolorem cum aque ciatis
duobus datur et ad emoptoicos cum ciato uno aceti et aque frigide ciatis duo
bus datus. Iterum ego trociscos [illegible] vesicam bibendo statim fuisse
liberatos. Item trociscus dyadio. Recipe nardi indici croci ana ℥ iiii aloe libani
cum rosis sicce yreos ana ℥ ii acacie simul [illegible] [illegible] libram i di[illegible]
[illegible] opii [illegible] ℥ iiii alii autem mittunt opii ℥ i aque vero quod sufficit.
Facias trociscos [illegible] obolos ii a i dabis cum vino [illegible]. Item trociscos
ad dissintericos emoptoicos ad fluxum sanguinis mulierum [illegible] qui li
gesanna gallis [illegible] acacie [illegible] ana ℥ viii cum aqua pluviali
facies trociscos et [illegible] dissintericis [illegible] ℥ ii cum succo arzie aut len
ticule aut [illegible] similibus emoptoicis vero dabis bibere ℥ i cum aqua frigide
[illegible] i ad mulierum sanguinis fluxum similiter [illegible] cum alice succo aut
appone [illegible] resoluto trisco cum succo [illegible] aut ali
quo simili huius herbe. Catapucie ad dissintericos mirre [illegible] ℥ ii
gallis [illegible] ℥ iiii alii mittunt ℥ ii cum aqua facies catapucias dabis
i nocte iii et mane ℥ iii. Item catapucie ad dissintericos vel ad omnem
[illegible] gallis [illegible] [illegible] opii ana obolos iii cum
aqua facies catapucias [illegible] et dabis iii nocte cum vitellis ovorum
aut [illegible] succo duas a iii alii quod [illegible] mittunt. Item
[illegible] ad dissintericos roboris novelli cortice ℥ vi mittens molla pond.
addes vini austeri [illegible] duo et coques donec remaneat [illegible]
[illegible] sublato cortice dabis bibere [illegible] ciatos duos [illegible]
ad dissinteriam [illegible] libano [illegible] equali pondere cum aqua [illegible] et facies
collina ad [illegible] vel modico maiora. Item collina
alia ad dolores galbano storace ana ℥ ii opii ℥ i facies [illegible] collina

et inicies. Item aliud suppositorium valet ad thinasmon et dissinteriam valde bonum
opii ʒ iiii mirre ʒ viii castorei ana ʒ vi libani ʒ iiii cathio
vino facies collirium. De enemate ad dissinterias et dolores intestinorum et infla
S[illegible] tepidum curatur resolutum et inicies. Item lac vaccinum maciones
cum medulla et oleo inicies. Item aliud ptisane sucus tepide inice
et lac similiter tepidum. Item alia olei r. cum butiro inice. Item alia olei r.
et butiri cum albumine ovorum vel aqua vel lini semine coctis sit inice. Item
alia post sompnus sic attende. Rosarum folia in aqua decoquantur et cum aqua
cum ovorum vitellis inicies. Item aliud digestivo salicis in apozimate rosarum
et ter addes succi orize et inicies. Item alia acacia partes duas succi orize
partes iii olei simul coquantur usque ad [illegible] et facies ad mellis spissitudinem et
cum ovis [illegible] inicies ʒ iiii. Item alia ad dissinterias enema et de magis
remmatice [illegible] ʒ i in lacte caprino resolutis inicies. Item aliud
ali [illegible] lacte caprino [illegible] ʒ vi aut ʒ [illegible] ʒ iiii licio ʒ i
intestinis simul et inicies. Item alia de [illegible] primo cum oriza farre
cocte inicies [illegible] cancer si fecerit intestinum. Nam si iam cancer
fecit intestinum [illegible] est de succo lenticule melle optimo et maxime potico
[illegible] ad intestinis [illegible] rotunda [illegible] sucus et succi
lenticule purgat scripta [illegible] si amplius [illegible] optime
loca [illegible] corpa corrupta simul defluat. Oportet imprimis [illegible]
[illegible] de sale armoniaco [illegible] et sit [illegible] statim inicies trociscum qui
[illegible] abesto ʒ v sandaraca ʒ v arsenico ʒ v aut [illegible] carta
combusta ʒ [illegible] facies trociscos cum vino draguntee in [illegible] inicies aut
cum apozimate [illegible] et lenticule et aliis similibus cum vino. Item
trociscos marcelli magistri [illegible] calcucecaumenon ʒ ii arsenico
ʒ iiii lapides [illegible] ʒ iiii opio ʒ i [illegible] ʒ i [illegible] ʒ vi [illegible] ʒ iii [illegible]
aut cum vino [illegible] aut sapa [illegible] trociscos facies ʒ singulos
pensantes et inicies cum apozimate [illegible]. Item trocisci sine opio et
tales dissinteriis purgat eam et [illegible] ʒ i [illegible] ypo
quistidos [illegible] acacia ʒ i [illegible] ʒ i licio i [illegible] ʒ iiii [illegible] ʒ
iii acacia ʒ i [illegible] et cum aqua [illegible] facies trociscos
[illegible] et [illegible] sunt inicies cum succo orize aut lenticule. [illegible] si [illegible]
meditacione [illegible] de lenticula et [illegible] contemplare ne quod [illegible]
passio [illegible] fuisset. Egritudo aut cum pessima et periculosa oportet
igitur et meditacione fortius fieri [illegible] salis armoniaci ʒ i [illegible]
egiptiacas partes iii et ellebori nigri tantundem [illegible] fuerit de sale a
moniaco. Decoques aut agrestos egipticos in aqua et elleboro et sit [illegible]
ca sale in ipsa apozimate ad intestinis et inicies. [illegible] si cum ad
mortem [illegible] post hoc inicies sandaracam et arsenicum et asbestum
equali pondere hoc enim minuat [illegible] fuerit [illegible] pau
latim ad sanitatem possit venire. Inicias aut et [illegible] cum vino
et melle adhibito. De apentisme [illegible] intestini. Inflaciones aut

consistente in penitissimo intestino de latte inpactio mitigatur. Item sucus aliter et ptisane sucus et pharnis tollere solent dolores et inflamationes. Item si non multum minuitur fit renmatismus olium si mutat paragorizat quod oportet fieri hiis qui non continet indigestionem. Item si inpactione non continetur multi salmoria mouent oleum aut salis amoniaci colore i minus aut minus aut maius admisuerunt medicamenti. Nos aut salmoria et oliue albe condite sunt de aqua illa cumina i minimum intervallum facientes quitum post ceteris media aut medico plus post depositionem ventris minimum tertiam et fit continet et fundita minuentur vlcera habet hec aut desinitiones omnes ea

De caliacis philonium

Sthaticae passiones et indigestione ponuis ventris sunt eo quod ipse de fectum patitur et non patitur contra defectione ministrare corpore inmemorata humiditatem ergo et non bene digesta prouentre ferunt amplius colis et maxime distillacio luti sagrouici que ad modum vas distillans effi citur. Nichil ergo minus quod sagiuis non pdigestum recidat inveniure anusa aut lesa eliterit i continet virtute. Signa ceterum caliacorum Multo igitur ipse manet ventris solucio cum frequenti assellatione exteriorum aut corpus superfluitate consumptio et indigestio et cum mordicatio est stroso in ven tre efficitur et fastidium patitur. Curo caliacos. Curantur sicut hii que ad molliciem quirenma ventris patiuntur. Cibi pro hiis ministrandi sunt non qui satis stalica sunt sed qui stiptici sunt et bene sunt digestibiles et euaua tori quales sunt panis bene confectus clibanicus bene coctus sed in vino in tinctus stiptico et sorbiciones de lenticula et oriza pisces qui habent duras carnes dandi sunt. De aurbus solo que non sint sagunate.

Coquimus etiam buccellas de pane cum malis citoniis et mirtis damus etiam et oua ponetella assa in aceto intincta. Item et caseum de lacte factum dicitur sed dabis bibere. Carnes leporine et silvestres et alia que in renmaticis passionibus dixi sunt ministranda hoc igitur passio initio ad exhibita curatione facile amputatur propterea non difficilius. Diuturna aut effecta passione tarde remouetur. Oportet aut in primo biduo aut secundo die acibo abstinere et intercedens embrocatis in prona que modice sunt stiptice et corrolorate possunt loca de vino aut olio roso aut mirtino aut melino aut masticino. Post hoc aut cataplasma est imponendum de dactilis et alfita et malis citoniis et aloe et absinthio facit aut et plantago trita et semen et herba poligoni aut cum alfita aut cum farina tritici adiuncta ad dolores aut cum ardore factus qui tamen solet contingere fiant opi mella et fit potis cataplasmate hoc modo confecto dactilis et lini semine. Dac tili igitur in suspensione in forte vino tenentur lini semine aut farina cum pelle co quis et olei modico et cum se colligit in mortario et dactili triti sunt super mittitur et terens et cum bene se misuerunt lenabis et potis calo. Item cocto de olio mirtino et dactilis assumpto potis et hoc desiccat renma. Emplaustra aut sunt ad hoc que faciunt. Et talia sunt diacitorum et pancera et yeresin et magis omnibus in masticus. Dicatur aut et clidio

tis confectionum vel de reumate ventris strictivum tradidimus consequenter eum hic
a nobis dicta esse sufficiat. Ceterum autem de potionibus dicendum erit. Danda
est eis quoque folii herbe radicis decoctio potanda et rubi radicis salicis
aut galionum arboris trita aut super aspergendum sunt in potione semines uve sicce
punice. Dederunt autem aliqui et ypoquistidos succum acacia tura et
licium modicum et mala granata vetera. Aliqui autem et balaustia trita potui
super sparserunt. Alii et galle pulverem aut sidie his eius ad dissintericos
stomachi potui dederunt quidam stalticam et precie omnia catastomata sunt
et fastidium generat et digestionem prohibet. Set preter quod raro ad hoc danda
sunt. Nos tamen ad hanc passionem eius cataplasma similiter hanc potionem
dic ipsa dedimus [illegible] filica [illegible] et seme plantaginis et semites de
domesticis fiat hoc magna quod debulliat et dabis eis tamen aqua bibere
dabis et trociscos appositos ad tamen usum. Trociscos ad ciliacos optimum Seme
apii infundes in aqua vel lenticula cocta sive tribus diebus postmodum
tes et ad ciliacos gummi et cum succo plantaginis facies trociscos cum
dabis in aqua c [illegible] aut quoque folii aut rubi radices sive cocte. Item
trociscos ad celiacos syros cum auctor sunt plantaginis seminis ℥ 1 la
patii agresti seminis ℥ 1 et 5 ypoquistidos album acacia ana ℥ 1 gummi
obolos tres tres et cum apozimate papaveris facies trociscos et dabis
cum aqua bibere et desubtilis [illegible] co innities. Item ad celiacos trociscos que
statim restringit muriam carpo ℥ iii acacie tyrie ℥ ii opii ℥ 1 rosis
marini ℥ iii nigre mirte foliorum ℥ iii de melle trinatis super initiis
℥ 1 facies trociscos et potus cum omni [illegible] [illegible] autem bibens dedis
bibere. Coques rubi radicis cortices et mirtam et mala citonia et in
ipsa decoctione dabis trociscum et ipso apozimate cum voluerit bibere
potat. Quoniam igitur ciliaca passione effecta aut recorporate aut sive
unctione fricationes sole sunt adhibende in diebus quibus facilius adim
tonia his agentibus instrant qualis est fricatio. Similiter cortex bra
thiorum adhibita sive oleo et sabanis aspris et postea cum membris ipsis
super sparsum aut mixto lytracafiano a li [illegible] vetum testarum assarum
tintura et equali pondere intro ad mixto diligenter. Postea [illegible]
oleo dropatisum et mali quibus diebus de confecta dropate adhibendum
est preter membrorum. Imprimis quidem in corpis postea in brachiis [illegible]
aut loco in dorso et corpis. Deinde autem in pectore et ypocondriis
similiter autem imponendum est et sinapismus hoc eum [illegible] potius ad sanitatem
celeriter pervenire. Sequitur De thenasmo xvi

Tenasmon est passio intestini apontisimum. Patiuntur igitur tona
tones eum assellandi delectatione et ventositate fatiunt ei presenti
tessus ventris [illegible] imponere et aquosa ponunt et ora et
interdum est gutta sanguinis. Quibus autem sonitus et mictationibus
sibi decoquatur fenugrecum et cuisque et fiat decoctione dum ad huc
talis tali sub posito vase tendatur pannus vaporandus et ung

Nutur cum oleo r camomilino et adipe anserino et cum ista modica reso
lutis cum micus i. virginum et pice bructia subfumigatur Interdum autem
lac cum melle vbi in instilaciones purgatur aut aqua ubi lenticula coqua
tur cum melle post hoc autem stipticis facies iniectiones de rosis et nucis
et corticis pini de cottone Solues et extrinsecus carpum cum aqua ubi rose
coquantur tritis duobus et butiro aut oleo r aut mirtino et inuncies ex
licinium cum lumine de tela farinato cum oleo r resoluto mitte aut mitti fa
cies aut spulium pubi cum oleo ro tepido et modico et addito decem in susso
subtus adhibebis Cataplasmata vero et sacellos calidos sub pectine et lumbos
vel cum supponens Cibos vero ministrabis eucheimos et digestibiles et sub
stipticos Sequitur aliud Ad splenphilagiis c viiii

Sedum alia omnia membra egritudinum quam splen patitur Nam et infri
gidatur et tale sit et siccatur et humectatur et propter hoc sic et aliqua membra
distemperata efficitur et egritudines generantur in eo Nam et distemperatur et cresit
et inequaliter asperatur et extenuatur et dilatatur in aliquas partes inflamatur
et indurata sit et scirron facit Nunc ergo signa corporis et curas dicere
non obmittamus Signa frigide distemperantie splenis c xvi

Fit frequenter enim splen distemperatur et maxime de frigida et humida distemperantia
et cum plurime cibo et potu frigido frequenter assumpto qualia sunt
aqua frigida ostree steriles caro porcina et pomorum copia accepta
vel diuersa pruinacia et maxime in estate accepta Calor enim in sple
ne extrinsecus minor efficitur et maxime locis humidis existentibus Sed bal
nei vsus stomacum et limonia non solum hiis qui frequenter exercent et plus
quam postulat vero verum etiam hiis maxime qui cibo repleti sunt aut potu
et indigesti adhuc exercent actus venereos Nam sicut dictum est a
frigida distemperantia quam a calida in splene mala augmentari solent
et maxime in illis corporibus quibus humorum humectantia est et mo
lestias patiuntur doloris cum tumore loci plus ab ordine naturali effecto
quibus et calor existentibus minor sit non ex toto sed exprimentur a plumbus
vel plumbeus De calida distemperantia splenis

Calida distemperantia splenis maxime fit de febribus et de estu nimio sufe
brantibus cum accenso sanguine extenditur et in tumore ducatur quia
natura rara est et ideo fluens in eum sanguis cotibus et feruens in tumore
extollit minimum et distendit Nam et estas seu calida aeris qualitas
utique inferunt spleni lesionem dum homo plus quam oportet fuit calefactus que
admixta et yeme frigide aeris qualitates Similiter autem et humidi et sicci
aeris fieri consueuerunt Nunc omnia ex precedentibus aeris qualitatibus
vel ex cibariis preceptoribus aut potu cognosci a sapientibus potuerunt
quia propter hoc augmentato tumore et ventositates generantur et mor
borum crescunt ergo illata calida et sicca splenis distemperantia frigidis et
humidis curatur adiutoriis extrinsecus seu intrinsecus cibos et potos
ministratos Cibi autem sunt ex oleribus lactuca blitus atriplex cucurbita
ptisane succo et balneo de aqua dulci facto potatur Extrinsecus autem
adhibenda sunt oleum r aut unclamine et extrinsecus epithimata

confecta Ad hec autem et succus uve acerbe aut adragantum aut Jovis bar
be et coma matricis vitis Cura frigide et humide distemperancie

Frigide et humide distemperancie est et si sint adhibenda adiutoria Sed
magis sicca et frigida distemperancia constantanda quam frigida et humida
Similiter et confectus adhibenda sunt adiutoria que cum butiro
et cum nonella et oleo ciprino et ysopo vel yrino confecte aut horum simili
bus et cum adipibus anserinis vel porcinibus recentibus ad invicem
cum storace calamita et amomato unguentum quibus ad inviscat herbe
buglose aut liquiricie succus Sed et balneorum usus cum oleo vinicto
prodest Cui aliquid est admiscendum quia superdictis medicaminibus aut
oleum nardinum quia superdictis medicaminibus cum modicum cum spleneus vel
fructus vitis primis et operacio Nam continue [illegible] que calefaciunt
et humectant post nos dixisse sufficiat Contemplandum est ne forte
corpus sit humoribus plenum et calefaciendo corpus impleum humor
augmentet et si tibi manifesta signa apparuerit plenitudinis evacuandi
est prius et sic postea sananda est distemperancia Cibi autem utiles composi
ti sunt qui sanguinem bonum generant quales sunt pisces assatiles et galli
ne domestice et fasiani et perdices et omnes aves que in montibus degunt
et columbi mater subducti et de animalibus porcina que medie sunt
etatis i porcastus et edus et ipsorum mediocres nec duros et teneros i
etatis i porcastus et edus et ipsi mediocres nec duros et teneros
amidum aut bimatum hircos et ptisane succus cum aptimo melle et pipe
mediocris grossitudinis utilissimum est eis Oportet autem ne sine inflamacione
ova sint vitanda ne ledant [illegible] calore aut siccitate Nam dulcia
omnia naturale pectoribus et intestinibus pessima sunt Nec non [illegible] tale
fatit et humectat assumendum est et dicto que mixtum sunt dulcia prohibenda sunt
Cura calide et humide distemperancie

Transeamus igitur ad calida et humida
distemperancia Sanguinis remedium eius continue est utilissima Medicamine
ta autem que valent desiccare qualia sucta que de stiptica et sunt liquida
et aceto et oleo floribus rosarum aut oleo vel sine composita et manna libani
aut libano et yreacio et gallis asiamus hec cum alia medicamenta
stiptica sunt adhibenda Intisecum autem sit ministrandi qui sunt sanguine
dure sunt qui siccitatem et frigiditatem faciunt sanguinem qualis est cimina
caro lenticula ne eos qui melancolica est et sanguinem spissum generat
prohibenda Oriza autem et avellane assumende sunt Panis autem de simula
lavata factus hiis utilis est et caseus veteris et lactucia Carnes
autem veteres hedulinica cinnaro spondili asparagi bromia et salsamenta
omnia sed non oportet frequenter salsamentis uti quia tempora cum melancolia
nutriunt et spissum sanguinem generant mala faciunt Vinum autem stipticum
cum cola tempora De compositis distemperanciis dixisse sufficiat

Dicendum est nunc de simplici distemperancia quomodo curetur De simplici distemperancia

Simplex distemperancia constat de calido aut sicco frigido
et humido Sanguinibus ex compositis superdictis distemperanciis cibi et potus
vel medicamenta sunt ministranda qui mediocres bonos nutriunt
humores Sequitur aliud

Humide distemperantie optimum est medicamen flos salis seu solus seu
cum aliquibus simplicibus ad imponendum secretis Solus autem calefactus
et in vesica missus et super splen impositus iuvat Sed et sal et aqua
salis simul cocta et aceti modico bonum sit Aliud ad humidum splen me
dicamine quoque vero foliis radix et plantaginis sicca et scriptea siccitas vosta
fortis ita ut deponat quod in ea est scriptum poteris etiam ipse tibi componere
medicamen de plantaginis foliis siccis et quoque foliis et sal ... et
alexandri equalia et inequalia pondera cum aceto solvens et postea sicca
lanata depista et cera alba et amoniaco et oleo r medicorum ad impositum
super flore salis vel ... sanari splenis ... et ... Non enim solum
ad distemperantiam ... ... etiam tumores induratos qui fiunt
de humoribus spissis et viscosis iuvare solet Cominut enim et ...
fortis ... Ea vero que dicta est distemperantia desiccari opus est solum
Optimum autem est et medicamen quod de salis aqua conficitur ... autem
salicis arbor que ... fluit ... aqua qua ... ...
...ibus et adhibebis Sed ante medicamen ... optimum est ... Cum ... splenis humidam distemperantiam Cura sicce distemperantie ...
Sicca autem distemperantia adhibita siccatoe relaxari potest et nutriri et
humida reddi et balneum aqua e dulce ... et oleo dulce ... ad
etiam ptisane succus utilissimum ad unguentum vel sepia e talis desiccatio
corporis sicud dictum est in podagra cura Cura frigide distemperantie
Frigide splenis distemperantie non sunt parva que debent adhiberi et
maxime que dicta sunt potest etiam unguenta calida et epithima
ta similiter et cerota et ... confecta sanare ... Calida et ea
sunt et ... que siccitates et frigiditates sanat ... oleo simplici
Calide distemperantie oleum r solum Cura calide distemperantie
autem ... et ... ... composite medicamina ad bibendum
et cerota vel epithimata ad hec etiam et succus onfacii et ...
dragunus et ... ... et ... ... et hiis similia De
ventositate splenis
Ventositas ... ... et ... Quemadmodum in aliis membris ita et in splene efficitur tumor ... natura
hoc enim frequenter contingit ex leguminibus vel bulbis quibusdam aut
... balaniis aut ficubus aut malis melle et vino dulci
... hec enim omnia non solum splen inflat ventositate reple
tes sed et colon et mesereon et ventrem et ... distendunt ventosita
te facile enim est si ... tum ... cognoscere Nam aliud est si ...
nichil ... Nam si ... ventositate splen distenditur ... tumorem ...
exigit et interrogari ... ponderositate et gravitate loci ipsius ... pati
... ... cognoscens ... frigidis patitur Nam qui ...
splen ventositate repletur dolorem patitur si modice amplius ...
... sonat autem ... si ... ... cibos accidunt ructamen frequenter
et post cibum singultum patitur Quod si nichil horum que dicta sunt
in ventre contingat et splen tendatur et pungatur sine aliqua loci ipsius
gravitate ... ventositate ... Cura ventositate

His igitur diaspoliticon medicamine dandum est propter cuminum et ciminum calefacit
et ruta tollit inflationem et sanum reddit necnon amputat tumores
flaticos Nitrum autem ventrem ducit et mel similiter purgat et calefacit
et optenuat humores Similiter et diacalamentis et diaciminum piperon fiat
Epithima vero diaspermaton ad hoc utile est Sed et giter et apii semen
et anisus et petroselinum et ciminum in pane missa apud pistores
aut cum vino ita et potata tollunt Admiscendum est etiam hiis et de
ceterto celeto aliquid et adianto et polipodio et maxime si durus sit splen
Dant etiam et colopendria et splenum herba in vino incocta et potui da
ta Inflato igitur splene potius supradictis potionibus et diaspermaton epi
timate hec eum adhibebis si uero de feniculi ydropicus fiat quod si desub
ito contingat tunc nullomodo hec oppedient Sepius enim sit ab irritamento hepatis
ydros Greci autem hec primum genus ydropicis sic vocant Nam si ea hepatis
facta sunt passio seu que inflationem tollunt medicamenta seu que tale
faciunt adhibeantur passio augmentatur magis Ita multi medicaminibus de
siccare voluerunt et maiorem fecerunt duriciam In potione tamen dari
eis oportet agnum spinam siserum et petroselinum et malacium id est giter et
simonii Propter hoc quod frigida tale splenis duricia et scirrom inco factum
et si sit ventositate plenus splen dat ei aut cum aceto aut cum oxi
melle aut cum pusca adhibendum Sed et alia sunt qualia est hec pilus
et timus et lauri cortex et origanum et calamentum siccum et inde et piper
et rute semen et maxime silvestris sit et peucedanum et maxime opos ipius
et costum et cardamomum et piper et cicion et centaurea subtilis et
magis siccatus eius et camicta et camepiteos Ex hiis eum aut unum
plurium aut duo aut iii aut certe simul si bibant bene faciunt Signa

Si sanguinis habundancia fluxerit in splenem etiam ex eo inflato fuit orta doloris cum tumore
et tensione et cavitate nimia vehementer urgeat medium constipa
to nascitur loco est quia scirron in ea efficiat et inflat frequenter medium etiam
et sine dolore augmentatur et durum efficiat quod contactum cognoscere possi
mus et eum appareret facile tangentibus et cum duricia in mollicie
complurior adductus videtur superficiei qui suppositi sunt musculi Ego etiam
sepius vidi non solum ventre et stomachum sed et dextram partem precordiorum
occupata a splenis tumore et pubis ossium cognitas eius dicit eo sanguin
nis habundancia hec signa sunt id est duriciam patiuntur ventas et optenuatur
corpus humoribus et nigri et facies subtakorosi sunt ex splene enim ipse
carnes relinquuntur et sumina hanc siccum inspicimus cum videtur humidior
tumor splenis sed dum ad hunc fluit humor et hec non collectae facta
induxerit pute est in singulis anuetae innuncuta et vene foris sunt
in musculis et color melancolicus aut palidus fiat et ydrops consequatur

Signa si inflamatio de colerico humore fiat in splene
Colerico igitur epistente in splene ex renmate totum corpus calidius esse videtur xxiii
absque febre et colore albo tincta sunt urine vel coloratones aut
acres qui flone sunt aut rubee inveniuntur et sitire se dicunt aquam

uel frigidum desiderantes tristes et pusillanimes sunt et cito furiunt et os
amarum habent et fastidium patiuntur et in sompnietate cum fortibus turbatione in-
currunt et lingua flava est et alia multa que colera facit convenientia hypostasia
patiuntur. Sequitur Signa si inflamatio ex melancolico humore in splene sit generata
Pululatum humorem melancolicum color fit viridis et maxime in
inflamatione facta et in cute et in urinis nigriores efficiuntur dolores
et in toto corpore fellis niger est habundancia et gingive nigre apparent
et stricturam patiuntur.
Flegmatico gustus si frigidum potum bibit plus appetunt cibum. Signa si de flegmatico in splene inflamatio sit generata
Est humor si in splene collectus flegmona fecerit ex color pallidus aut
eius nature simul in facie et oculorum et lingue et cutis corporis et
si satis sunt et cibos appetunt propter quod eius in splene fuerit non sit
... nota quod de flate cottidie febriunt de colibus aut
tercio die et de melancolico de quartana febriunt. Cura flegmonis in splene generata
Hanc ergo dicendum est de inflamatione in splene generata
oportet signa que predicta sunt cognoscere ... postquam ergo consideravi
precepta adhiberi evacuationem et custodiam ... et sit
non opus habere sollicitudines in rebus complexionibus quia non redit facile
... et sit cum tanta fuerit postquam modo non veniunt. Nam satis rarus
sit si contingat et sit frequenter sicud malum in membris vel in visceribus egri-
tudines generant. Cum hoc contemplari ex inflacione ex eo humore
quo generata cum sua natura adhibeat cura si non contra adhibeat
egritudini. Si eius tibi fecerint causam aut potius aliquam aut si
aliquid accesserit ad tristiciam simul omnia considerandum sunt que ex tristi-
cia concitat morbos. Similiter et si ociosi sunt aut ... in continuo nulla
labore se exercuerint vel balneis frequenter aut numquam usi sunt vel si ergo
quem hoc malum patiuntur. Si in parentibus hec passio dominata
fuerit habes ex his prospectus ad curationem ... vobis remediis in inflamatione splen
obtinuit temperatus est ad intellectum modum si in primis flebotomia ... De eius
... detractione. Predicta inflamatione in primis sequitur detractio et cetere
purgationes et medicamina ex custodis super positiones sunt adhibende.
Illic quidem evacuationes que provenire deponunt quas ... compilati no-
tant que sunt in primis ... ad hec et clisteris provocanda facienda
est purgatio eius in ventre confluunt humores et idem super natat. Tunc
eius absque dilatione sicud dictum est erit purgandum. Secundo si fleboto-
mia fuerit media qua maxime omnibus visceribus inflatis competentur
ad intellectum et magis tamen in flegmone splenis est adhibenda si
nichil sit ex egro possit prohibere si aut etas aut locus aut longa
aut consuetudo vel qualitas aeris aut indigestio ciborum precedens a
... solucio minima hec eius dilationem in hac ... faciunt sola
si etas vel virtus non prohibeat flebotomabis igitur venam de brachio

sinistre que est subtilior. Hec si non invenit media e tangenda. Si nec ipsa
invenit capitalis tangenda est. Quod si nec etiam ipsa inveniatur de ma-
nu sinistra digito minimo interna vena incidenda est. Sed quidam ming eva
cuat et cum adiutorium splenis splenem ad sanitatem est evacuatio corporis et cum
fluit sanguis attende currente. optimum si nimis rubeus est aut nimis est aut
lividus et si lividus est aut rubeus auferendus est amplius. Si
nimius est nimis. Et cetera sic est auferendus ubi virtus non deficiat
totus. Epilata igitur danda sunt que evacuare solent per ventrem qui continent hu-
mores post flebotomiam habebis autem in hiis exemplum secundum in quarto libro de
podagras scriptum. Sint cum epilata lenia medicamenta qua sunt herba
mercurialis et polipodium et omnes et atalaphte semen et hiis similia
Descriptis igitur medicaminibus: tempus est dicamus quam conspicacia iam
evacuato corpore. Convenit ergo post evacuationem adhiberi ei post que
reprimat superfluitatem humorum. Deinde super fluente humore innovato
que digerant ea que superfluerint in ipso membro sunt adhibenda ad
interiora. Similiter etc. sunt adhibenda que huic virtute splenis non possit
opus suum implere. Mediocri igitur existente ea fomentabis cum vino
austero et terat. utilissimum ergo est ad reprimandum remanentem humorem
et si fortis est passio fortia et si levis levia sunt ad interiora cum admis-
cebis oleum dulce et maxime si nulla sit caloris lesio manifesta
Et si calor sit nimius est oleum omotribe et rosetum. Quod si vel hec
deficiunt in confectione coquas olive aut mala et mespila et lentiscum
et melilotum oleum admiscebis in vino quibus addes et rosas et semen
vel lentiscum et rubum et stipticum aliquid tale coques simul cum oleo con-
petenter ubi ipsa stiptica prius subtilior inveniat meatus cortice ad
suum splenis humorem quod si frigidus est in splene humor sive in-
flammatio facta est puleium admiscendum est mediocriter et si a calore
suo factis non impediatur thimus et origanum et nardinum oleum. Et
si nec satis sit calor in loco qui patitur flore aut aliqua supveniat
febris pones cum lana succida tar preparata cum aliquo predicto oleo
et cum vino copiosum superpones et hoc volentibus omfacium succo
admiscebis aut rosarum flores aut api aut ypaxis aut egyptie
acacie semen. Mediocriter quidam mixto inflammatio facta hoc modo
curanda est. Et si nimius calor sunt adhibenda sunt olea qualia
diximus et acetum admiscendum cum vino. Nam certe vinum acetosum
cum oleis est admiscendum. Attendendum est ne repercutiat capiti
sternutacione cum ledit sensus percussione eius in febre nimium ardente
Sapa ergo aut dulce vinum convenit esse sed modicum ob humectari
indicat oleum et sic apponatur. Et si pinguior sunt qui flores
curant admiscenda sunt pulegium thimum et origanum

Venter enim aliquid ad evacuandum et thonotica sunt frequens enim usus cum
vomitu et oleo Stavior aut posius ceterorum specierum. Ad purgationem igitur ventris
in initio vel augmento clisteria sunt adhibenda et tunc magis quando calor non
est nimium ardens de mulsa enim et nitro citata et de assa fetida nitro
et sale sit evacuatio / facienda est enim in iectio non semel tantum sed bis et
ter per singulos dies multo aut amplius quando flebotomie permittuntur
adiutoria Nutrimentum aut optimum in hiis temporibus solis ptisane succus que si
non adsint ex aqua et solo pane et ipsam aquam ebibat et oximel accipiat Secundo si accensus fuerit estus non costa danda est aqua
et sic modice refrigerata sit sed in initio et usque ad statum facienda est
Item in statu vero potius post fomentacionem cataplasma est adhibenda hiis
qui evacuatione prius usi sunt Nam omnis sequitur lesio si tale factio
repletis omnimoda comestione vel copia ciborum deliciosa assumpta est
aut ex chilis aut porphilis aut sepiis teudis aut polipis aut ostreis
aut mulinis porcinis aut ex ethelis aut carnibus porcinis aut agninis
et pinguibus pinguioribus et frigidis multum pigmentata agentibus
et lavatis Et ex ciborum, quod si paupertas fuerit et panis minus habundat
et lenticulas vel carnes bovinas vel ovinas aut pistum qui inclusa
tollendo multe humorem et saginam generat multum comedat fugere
oportet sed si exercitant qui tali potum serta et volunt flebotomari
et purgare ventrem ex cura enim tale fit sunt ad ipsum calorem nimis
collectus humor occidit hominem. Cum ergo in statu pudoris esse tamen clisteris
sunt evacuandi et febre aut diminuta aut declinatione facta oleo
sinthio cocto in oleo fomentabis Secundo si absinthium non fuerit invictum
ex hiis que sunt satis amara aut stiptica adhibenda sunt Et tale
est oleum .v. aut melinum Tonsura vero existente vel dolore si
sine ardore sunt potius est in hiis pireos movere et tipus si mutat in oleo aut aliquid hiis simile potum enim hunc custodiendi
potum solemus Optimum enim est sive semel in die sive bis
aut sepius adhibeat Tercio enim refutandum est oleo fomentacio
Similiter aut observandum est et de cataplasmate **De catartico vel apodimis**

Quamvis ergo meliora sunt passio et mutanda
sunt adiutoria purgandum est ventris deopilativis in talibus pro
datis cocti in ptisanis aut cum aqua dandi sunt ad bibendum
Dandum est tunc tibi oximel ad accipiendum ebdomoda enim et
cum aliis temperatum potius ergo et mulsa simul et apomelle et diu
reticis potionibus qualis sunt apii et asparagi cum aqua cocta
apozimata similiter vel ptisane succos cum in decoctio est addes po
lipodium et thimum et origanum et collocintidas contritas

nus hic etiam et nigri ellebori et centaurea minor et gumi cum
capparis corticis et thapsie cum sale et nitro et mel et alium in
iaciendi sunt splen igitur colloquintida deducat et gummi et elleborum
nigrum educit et colam et thimum et thapsia et centaurea educunt colam
potius aut in primis medicaminibus adhibendo proficiente igitur tamen potio
nes catartice fortioribus non solum proveniunt sed etiam post dande
sunt epithimum et gummi et polipodium et thapsie et thapsia gumi
enim tactus colam deducat rubeam et polipodium educit humores
que ad melancoliam et capparis cortex et centaurea sed et paulatim ista
addenda sunt ministranda in potione danda sunt enim cum ptisa
ne ad coquendum expedit gummi et polipodium et elleborum nigrum quod si
hoc innuere fecas et accepit aliqua in tabis aut alias pachi
thimitas estas omnino in sciro vertitur splen et efficitur insanabile aut
certe vix sanabile splen enim et epar non in imo flonis neque in po
sitione purgari fortis catarticis sine periculo potuit ex inflatione enim
epar tinnens angustatur poros et post catarticum ex eo educit humo
res qui eis sunt congregati splen aut inflammatum ab inicio purgari
potest exponendum corpore superfluis tantum humores et solvitur passio
vel minuitur per purgationem splen igitur ante statum et post irritatur et
molenta passio fit sed neque confusentis expedit minus poti medi
caminibus in firmitate posita inflatione quasi incitari aut solui
possit passio tanta enim fiunt non nunclius sed magis impensis sopatur
et durior efficitur splen sunde in statu consistente (auctis uti oportet
medicaminibus qualia sunt que calefaciunt et humectant mediocriter
et non cessis que siccitant cataplandi sunt enim et fomentandi non ductum
e curatum igitur corpus gaudet quod in eo humor erit super qui
calefacit cum cognitione in stant posita (ea assumendum est ca
taplato sequitur

Item de cataplate faciendo

Cum ergo cognomis in statum positam esse tunc assumendum est catapla
sma si calida sit vena (et humor sit colericus de mediocriter calid[i]s
rebus faciendum est catapla quale est de lini semine et camomillino
oleo admiscenda est igitur ei fabe farina aut ordei hoc enim medio
criter calefaciunt sepius aut sicud nomisti artomeli vel simul cum
aqua inspleue enim est quo et actum mittemus sed si calidus non multum
extiterit locus in quo flegma est et utile fit diaforesim fieri sermo
sine aliqua annistebis eis que predicta sunt semigiem et si aliqua
stiptidis fuit (~~congregati aceto solue~~ (flegma vel si spissi humores

sunt congregati cum aceto solutis simul cocta et que amara sunt erunt
administranda et maxime spleneticis. Splen enim quod epate pinguem in
se humorem recipit, propterea ei absinthium et capparis utilia sunt
et in cataplasmate et aceto in declinatione et omni declinare incipit
egritudo cathartici conveniunt augmentum et ubi temptiores sunt
ministrandi et primum dandum est tenue et album. Sic enim scissum
[illegible] et solutus confortatur splenis et febris [illegible] digeritur. Por
[illegible] igitur carnes et [illegible] prohibenda sunt et alicha et ova
et pisces pelagii et paludestres. Danda autem sunt tibi pisces aspra
tiles et de amnibus illi que non in paludibus vel in aquis degunt
et que in siccis [illegible] locis / quibus enim in splene pingues habundant
humores. Hos ignorantes medici carnibus nutriunt. Nos ergo tales
omnes egros in tempore status cum omnibus sorbilibus et aliqua nutrimus
Danda etiam et decoctio sorbitiones factas vel alias dederint et op
ipsis talibus augmentantes malum leserunt potius quam iuvarent.
Nam alia si in declinationis tempore debet iuvare potius. In tempore
igitur declinationis non solum hec ministranda sunt. Sed etiam ponenda
illa que optenuant pingues humores congregatos. Sed et que prohibere
et digerere non possunt viscosos habentes humores que constipata
sunt relaxare et amputare et aperire quam in splene constipati sunt
et confortare possunt splen. Qualia sunt scolopendria et cappa
ris cortex et semen vel alia que postmodum a nobis dicenda sunt
[illegible] splenis [illegible] componens. Nam [illegible] duabus speciebus [illegible] hoc dixit
modo [illegible] quale est medicamine epatis absinthium tale est spleni cappari
cortex et quale est epati eupatorium tale spleni scolopendrium. Hiis
ergo similia opus habent solutiones [illegible] medicamentis. In tempore vero
status vel in declinatione ita epithima [illegible] amplius enim vero
tum dandum in statu et maxime in molli corpore et epithima quod
ante confectum est quod [illegible] bdellium aloen libanum [illegible] et ysopum cero
et alias species que ibi [illegible] tenetur. Scripte semper in declinationis vero in
flammationis splenica sunt et alia que post adhibeo epithimata
de amomato et bdellio confecta. Ardente igitur inflammatione constituta
consistente [illegible] epithima oleo camomillino et cerotti omni
modo aceti addiciendo. Memoratum est ad hunc [illegible] cerotto [illegible]
[illegible] lanis cum [illegible] superponi
splenis et si tensum sunt liberabit. In somno igitur febricitanti aqua frigida
non potanda in accessione frequenter de subito [illegible] danda. Nos igitur
ad [illegible] splenis cum aceto et [illegible] et oleo [illegible] fuerit

porrinum aut fomentum renibus in eodem admiscenda sunt et modicum
cere et ysopum cerotum potius quam in eodem et de furfuribus coctis in
vino aut aceto aut in posca aut in aceto et melle ad maciam cum
oleo admiscentur etiam cataplasma et puleggium et calamentum et origanum et
folia lauri et belisphagum et artemisia et sale et nitrum. Deinde si
ea que proponimus diligenter non adhibeantur in sexto quinto prout inter
a nobis erit dicendum.

Signa de sciron splenis

Post inflationem igitur splenis magnus est namque tumor cum duricia
accedit ita quod resistenti resistat habet etiam et quandam distanciam
loci secundum quam quedam magnitudo subest est causa. Est enim in eo in corporibus
tumor aut ventositas hec aut simul commixti vel et augmentati
quia non a naturali excedentes magnitudine. Cognoscetis autem in humore
et ventositate hiis signis. Si sine ventositas tactui resistit fortiter
et pruritum et tensionem insolentem patitur. Deinde si grossities est ponderositas in
late ipso sine cum supradictis signis sentias innotatam esse in splene ventositatem
cum humoribus et hoc in pluribus. Namque pars ea prolongata passione
et conspissatis humoribus confrigore nimio aut siccitate fit sciron aliquando
etiam fit sine inflatione vel fiat in tumore nimio quod cum contingere
splenem. Duricia igitur sine accedente tensio fit et grossities simul et punc-
tiones fortes. Composita igitur de humore cum ventositate poterit esse
causa quemadmodum tumor mollis simul et punctiones fortes sunt in ipso sunt
humoris solius causa.

Cura sciro splenis

Scis enim ante tractatum fuisse militem qui dum ad me venisset totam
splenis ... postam barbarias ... habebat. Tunc a nobis
duobus vel tribus diebus epilatis catarticis purgatus est et sic postea
adhibui diligentius curam ministrando singula competentia ad ...
Cibos cum accipit ptisane cotidie cum ... conditos et pis-
ces assatiles. De avibus vero pullos et perdices et alias que bene
digestibiles et ... et ... matacas dabam. Prohibebam eundem
a quibus viscosos et spissos humores generant. Similiter et carnes bo-
vinas et porcinas et vervecinas et caprinas vel hedinas. Sed
et aves que magis de paludibus degunt et pisces paludestres
omnes et pelagicos et maxime qui duras et spissas et albas non ha-
bent carnes. Adhuc et polippi et testee et sepie et porphire et
ostree et coclee et bulbi et pepinata de melle et ... facta et
quecunque inflant et spissa sunt vel que indigesta sunt non sunt
danda. Vinum autem prohibendum est pingue et nigrum et ... Dandum
est vero quale Ypocras iubet quod neque ... sit neque satis sit
frigidum aut calidum. Tali igitur sunt tibi cibi ... ministrandi

Potiones vero dedi capparis et radicis corticum et scolopendria i. asplenium herbam et iuniperi radicis corticum dant etiam hoc modo in vino cocto primo quidem simpliciter i. singule species ministrant de modo in pusta cocta dimit aut cum oximelle cocto aut cum aceto solo infusum etiam sine coctione tres dedi cum super dictis liquoribus [illegible] tantum dierum dedi aut ei non plus quam duobus aut tribus dedi etiam et oximel purum per totam yemem interdum eam super scriptis speciebus coctis [illegible] cum aqua et ante cibum et post cibum quando volebat bibere dabam sic ac nocte primo vero incipiente cum multum fuisset relevatus et minutus splen et melius fuisset effectus visum est michi augmentari debere potiones medicaminum fortiores et virtute potentiores que etiam minuere splen possent et magis diminuto splene fortiora augmentabam medicamina Iterumque mox in principio veris mediante flebotomavi de brachio sinistro habundanter et post dies xx xxx usus sum hoc medicamine hoc modo confectum [illegible] nardostachii capparis radicis corticis nimie foliorum asplenii herbe ferri lepidis ana ʒ xviii [illegible] ʒ x amomi [illegible] [illegible] ʒ xviii paliuri ʒ vi [illegible] ʒ iiii scolopendria ʒ iii cum oximelle facies trociscos [illegible] et dabam [illegible] cum oximelle resoluta [illegible] cum [illegible] [illegible] esset splen [illegible] dedi catarticum et euacuavi [illegible] humores per ventrem fortioribus medicaminibus i. antidotis diacolocinthidos yera ʒ iii post hec inchoante estate [illegible] non tres ʒ quatuor dedi ita vero non discedens a supradictis medicaminibus nullo pretermitto dierum [illegible] pro[illegible] fiet sanitati insequenti semel aut bis dedimus adhibendum in mulsa decoctionum radice [illegible] ʒ i [illegible] singulas potiones [illegible] cum [illegible] malos humores [illegible] nobis ad euacuandum adhibita calefactione [illegible] [illegible]

Confortatum quoque splen potum hunc dantes que fit de scolopendria et cappari facientes etiam epithima de [illegible] [illegible] et [illegible] et similibus [illegible] medium et iterum [illegible] et calida [illegible] [illegible] que [illegible] et vero tradant Item potio probata splenetiis gutte amoniaci pulverizato ana ʒ i cum aceto dabis bibere Item alia potio paliuris cortice [illegible] coques cum aqua ana [illegible] duobus donec ad tertiam redigatur [illegible] [illegible] dabis bibere decoctum

Epithima [illegible] hec [illegible] medicina Hanc malacticam [illegible] fit [illegible] [illegible] adipis porcini amoniaci [illegible] [illegible] [illegible] ʒ xvi opoponati ʒ viii [illegible] ʒ viii storacis [illegible] ʒ viii [illegible] ʒ viii galbani ʒ viii [illegible] ʒ xlviii gummi piperis [illegible] [illegible] olei [illegible] quod sufficit [illegible] ʒ plus vini [illegible] [illegible] hoc autem medicamine capto malactica [illegible] virtute

[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] ventris [illegible] [illegible]

Non enim aliud invenies melius quod sit malaxare duricias quo istud
confecit pro certissimum que ad modum confectionis. Cum decoxeris enim in pila et mala
xabis tota adiungens manibus et tunc tertiis ceram addes et alias species
et dum tundes pilum ungens de sebibus oli ciprini donec tota mixta
diligenciaus sint. Est aliud amomacium recens et toragi pinguis et bde
lium scitium et opoponacis omnis in misterbis teres simul omnia et utis
malagma ammacium. Aliud enim est quod multum diaforeticum et malac
ticum est faciens ad ypocondriacas tensivas. Solvit enim duricias facit
autem et ad tardius motus articulorum et ad splen magnum est et mol
lit duricias et digerit. Recipe autem huius amomiaci thimiamatis ℥ xvi cere
℥ xvi terbentine ℥ vi bdellii ℥ viii libani ℥ iii smirnis ℥ iii gal
bani ℥ viii oli ciprini cotilas smirnis quod et bdellium et libanum in
fundes primo amomiacum autem in aceto resolves tundes omnia in pila
et pilum unges oleo ciprino sicut dictum est supra. Hec enim duo malagmata
Aliud epithima quod ... longe precedit precedens operantes fortius ad diafore
sim faciendam et ad extenuandas duricias que ad modum et decapria
storace et opoponace simul cum aceto confectum extenuat autem et parat
humores et evacuat fortius non solum humores inflatos et spissatos
sed et ipsa corporis acerta. Sine capiud sed cum aceto sed galienus dixit
se pernio utilissimum sacrominus tumoribus cum despissis efficit humo
ribus. Hec igitur secunda confectio malagma a sclepy in supra septimo. Recipe
autem huius lib i et S et colophonia ℥ vi galbani ℥ i opoponaci ℥
vi ppolei ℥ iii gutte amomiaci ℥ xvi Cnalio lib ℥ i et S oli co
tilas ii aceti ℥ ii storace calamite ℥ iii libani ℥ iii smirnis ℥ iii
Teres amomiacum cum aceti ℥ i et sic supra mittes libanum et smirnam
et opoponacum et storacis calamitum et iterum teres ppoleon autem tundes in pila
cum galbano. Ceram vero et resinam cum oli cotilis duabus resolvis
et cum se collegerit supra mittens ppoleon et galbanum agitabis sic
cum et cum se totum collegerit levans ab igne dimittes infrigidari
et tunc rades et supra mittens ea que trita sunt et miscebis et colliges.
Hec enim sunt diaforetica et malagmata medicamenta. Medicamen quod
supra depinximus de arsenico et scriptura et confectio ad splenis attonica quam
supposuimus bonum illi quem supra memoravimus. Recipe cere terre met
℥ i vi resine pictume ℥ xvi resine sicce ℥ xv arsenici
scissis sampsuce sisticis ℥ vi teres diligenter metallica cum aceto ac
et ceratum facies et ad miscebis modicum oli et supra mittens commiscebis
et utis. Hec enim sunt que bonum illi fecimus. Item epithima splenetico
et epatico quod ad certam lata ... diaforesim facit i epar et splen

et epaticon quod ad utramque lata pot de asortasium facere . cepar et splen sp
ce terebentine ysopi amici ires illita ana ℥ vj que remittenda sunt
remittes et que tenda sunt tes et terues et sup sparges et ubi
c si sudor fuit et volueris eum auferre de eges ab sintino olo sup
punges et removisti sudore **Cura si ex ventositate tedit aut inflat**

Quod est de sup dictis signis splen ventositate tensum vel **splen**
durum esse videtur et indurescat ut sonus sit et pugnat doloribus
absque ulla conitate partis ipsius splenis huius mirabile est dyaspo
litam dari electuarium hoc mo confectum ruta viridis aut pdie collec
te piperis cimini ana ℥ j nitri ℥ iiij . Si ventris durities pa
tit mittis nitri ℥ j ciminum vero in aceto pdinio infundes et post
ea siccabis et sic facies pulverem et ex hijs omnibus sigillatim pulverem
factum miscebis cum melle bono despumato et confectum repones in
ampulla vitrea et dabis cotidie coclearium j facit enim ad flones stomachi
et inflationem et stomachum optat et digestionem accomodat alium mollit
colam optemat acidas ructationes amputat contra pectoris latis
epatis splenis ac renum mitigat . Similiter etiam ventus et stomachi
et epatis vel splenis causis optimum est electuarium dyacalaminthes
et dyaciton piperon . Diaspermaton potilissimum est ad hoc sed et
ventose in ventre sponte preimat potilissima etiam ad hoc et sunt
genter et petrozelinum amfus et ciminum in pane missa vel malis
data tibis et maxime infantibus et magis in pomo ita danda sunt
vel sup pargenda sunt de sup dictis seminibus . Materia est et cestro
et adiantus et polipodium et maiorane quod nimia sunt dunia in
splene tue etiam colopendria et splenum herba in pomo miscere oz
Nunc igitur de galieni terapeutica de splenis ventositate ex tepta
erit discendum ad ipsam causam antidota vel trociscos vel
epithimata que ab ipso commendata sunt vel in suo opere fu
erint yprophalagia ipsorum tradere nunc omitto **Galienus de splenis
scyron et ventositate** . Splen igitur scirrosus huius non solum asoris
fortioribus medicaminibus curari convenit sed et potiones fortissime
dande sunt sustinet enim hoc sine molestia . Optima aut sunt hijs
capparis radicis cortices et scolopendria et miricis cortices aut
radices aut cinere . Coqui aut hec omnia convenit in aceto aut in
oximelle . Sepius igitur tangentibus splen apparet contra resistens
et non denique sanandis est tumor sed magis ventositas oppo

fomentacio cum absinthio infuso et sit medicamine aut emplastrum super ponendum Et
Oportet enim illud impetrabile virtute quale est de sulphure vino et
stipterea Sunt autem et alia plura in questionalibus libris Talia sunt scripta
Attendere autem in hiis ipsis ut sint tapliti virtute medicamenta secundum et quantita
tem passionis et ventositate enim tumidis hiis splen quorum magis
est hec inflati tumores sunt si amplius de stipterea miscentes nichil nocebis
Insirrodius autem plus ex tumore evenit diaforetica et malacticam
virtute habentia et modice eis admiscenda sunt stiptica In simplicibus enim
et compositionalibus medicaminibus cum enim Alosantos i flos salis scirro
nimio splenis impositus deforis cum vesica sanat Epithima epaticis
et stiptice hude ʒ vi sulphuris vivi ʒ vi mirre ʒ vi amomaci
timiamati ibantis capparis radicis cortices ana ʒ vi pistilli sicce
lib i ericeis i calophonie lib ii cere lib i olei cipri ʒ vi aceti quod
sufficit hec enim ope pretiosum ad tales interiorum passiones Sunt autem et alia
epithimata ad splenetitos et ydropitos que nominantur empatone hec enim desu
fundo epithimata humores et dolores et duritias solvunt Recipe resine supe
lib iiii cere lib ii pistis sicce lib ii stipterie nigre i hude lib i sulphuris
vivi lib mane lib i aloe ʒ vi piretri aristologie cardamomi usti
cum bdellii gutte amoniaci ciclaminis squilla radicis glosicomis olo
ana ʒ iiii aceti ss i Solvas stipteram et sulphur et utraque cum amomaco
atque solues de sitis quoque pulices facies et liquida superimittes contempla
vi So in hiis opus et illud de stipterea et sulphure medicamen ad sinpiera
quod habet hec et diasprmaton epithima in tracdone splenis ventositate
spaciens Ea enim et per se ipsa imposita et mixta cum stiptica et sulphure
similiter operatur diaspermaton autem ipsam substantiam ventositatis amputat et
collecta dissipit et reliqua purgat et digerit Ex quibus diaspermaton
autem enim Recipe hec cardamomi ʒ vi herbe salvie ʒ vi api lauri bac
carum casie frigie melliloti fenugreci celtici api seminis sansuci ami
panas radicis libani feniculi seminis gutte amoniaci terebentine ana
ʒ iii mellis lib i olei nardini lib i seminis taurini lib i cere lib i facit
ad inflationem stomaci et epati et splenis mirabiliter Item aliud epithima
diaspermaton ad hec operans quod Recipe hec cardamomi yrici apii sansuci ami
ameos api seminis fenugreci clauni gutte amoniaci ana ʒ iii seminis tau
rini mirra i mellis lib i q s et utis por autem et equaliter et aliquid
plus amisceri cum medicamine de stiptica et sulphure confecto Cum vero
est tumor in splene et calore et siccitate patiuntur utiliter hiis dat
inunctis folia in eorum spinis et radicibus et asplenii herba et aurea
ad hec enim neque manifestum aut minimum nisi habet calore neque

accessione caloris faciunt splenem et maxime cum oximelle dantur. Oportet
autem in initio coqui eas precedente eo tempore grossas eas dari oportet. Hoc
ipsum [illegible] est et salicis folia et cortex et tota radix. Sed et ferri
purgatio quam malicie temperamento dimittit et hoc enim splenem fortiter remittit
et resolvit. Cum ergo ignitum tollitur ab igne ferrum et vino et aceto ex-
tinguitur dabis ad bibendum. Sed hoc ipsum quidem pigrea et durioribus cor-
poribus dabis qualis ille capacem fuit. Commemoratione igitur facienus
de potionibus ubi ignitum ferrum extinguitur. Additio igitur in magnis passionibus
et non diuturnis expediunt corporibus agitantibus. Sequentibus diebus plurimis
dantur. Addimus igitur aliquis squamas ferri absinthium coriandrum et piperis modicum
seu vinum tracostomata sit poto. Melius autem fit si pelicium et emoventes
herbarum in tali miscetur dispensatione quemadmodum in frigido capparis cassia
et costum et serpilla et anisum et hiis similia. Calide autem dispensatione
illa danda sunt. Omnes enim herbe operari possunt quod enim maxime resol-
vunt splenem et dispensatione minuunt primo et augmentari non permittunt.
[illegible] autem sunt frigide et sicce dispensatione [illegible] et [illegible]
et genciana et mirabolanus et calamentum et ciclamen et peucedanus
et acorum et sticados et epithimum et ruscus et agnus et opopeucedanum
et centaurea potentissima sicca sunt et hiis similia et scolopendria et fari-
na lupinorum dantur. Tantum omnia illa enim cum vino et cum aqua et cum
oximelle potata semel. Primitus facta balano quoque et mirobalano nominat
sibi cum parata habeatur modo [illegible] Hoc autem modo singula ad bibenda sunt
sicut dictum est. De trociscis confectos autem trociscos qui non ledunt stomachum
de pluribus confectionibus hos tres eligimus ex quibus primus est trocisci [illegible]
[illegible] autem eo ad omnem passionem splenis faciunt autem ad [illegible]
et [illegible] et ventositates et ad multas passiones. Recipe [illegible]
ʒ vi nardo indica ʒ iiii aut spicanardo indica mittes nardo celtica
ʒ vi costi ʒ vi opoponacis diptamno et peucedani radicis corticis
capparis radicis cortice ciclamen amomati gutte ana ʒ iiii aliquid
mittitur et nitros ʒ iiii et [illegible] cum oximelle. Autem facies trociscos obo-
los ii pensantes et dabis cum oximelle [illegible] Nos autem trociscum de
quo iam dictum est valde enim ei et cum [illegible] admirabilis est
et expediens omnibus spleneticis passionibus precipue autem quibus
in tumore [illegible] et duricia sit nimia splen dabis quotidie et pueris
et maiorem si multi anni et ad [illegible] [illegible] autem [illegible]
ponem cum non inveni possit melior que a nobis frequenter est
data probata que sic Recipe capparis radicis corticis mirice asplenii
herba squama ferri pelicium ana ʒ vi mirobolani ʒ x gutte
amomati ʒ viii sticados ʒ x absinthii pontici ʒ iiii

scolopendria facies aut trociscos dragmeos et dabis cum oximelle ·i·
Item epithima. Epithima autem ante confectum trado R. cp. mirobolanos
bolanos pistatos amomati ... bdellii stitici capparis radicis cor
ticis alosoti ana ʒ i. xilobalsami opoponace pig. ʒ viii. storacis ʒ i. menne
ʒ i. masticis ... ʒ ... ʒ ... in solutis amoniaco ... salis flos
capparis ana et mirabolanis et ... cum aceto ter. Ceratum autem
malagmatis ad ignem et in scabis ... et confecto potenter efficacit autem
hoc medicamine splenetici malagmat. cum duritias et tumores fortiter
et cantharida et pistes minuit iudis sola cum axungia ... por
cina imposita sanat. Dormisse cum si tusses ... agitat de sublimi
aceto tartaro facto prohibenda est accepto medicamine diacodion
aut trocisco trigonos et super pones splen epithima quo possit
temperari quin si his ... aliqua non prenitatis super ponenda est capiti embro
ca de aliquo trocisco cum aceto et oleo r. ... spissitudine ... op
timum est ... cordis ... cum aceto et oleo r. ... et embro
cationem imposita compissat ... subtile ... simul et ... et acre
... infrigidando et pausare trocisco et sompnum prestat. Causa que

Ydropisia tronica est passio et apostema est ydropisie dicit Allexandri
re in epatis ... ita ... non possit ... et coquere cibos in
substantia sanguinis sed in qualitatem aque mutari aut in spiritum aut in fla
effecti ydropicia ... Deprecare ... sunt ydropisie ... igitur
que ... humore et ventositate et dicitur aschites alia aut ventosi
sitate spiritus dicitur timpanites. Tertia ... flatico sanguine in toto
consistens corpore fit et appellatur anasarca leucoflegmantia. Manifestum
est ergo quia si passio cognoscatur facilius. Item signa ydropisie c. lxiii

Aschites ergo sentias cum ventus repletus humoribus quasi in utre
aliquo hinc illucque commoto de ... Timpanitas autem percussibus
nobis ad similitudinem aliquid resonare videtur que admodum timpanum. An
asarca aut qui ad similitudinem carnis motum corporis toto corpus
tumescit et ... nobis digitis fossa efficitur et relevatis digitis
statim repletur. Fit autem utraque passio ydropisie aut patientie epate aut
compatiente ... aut ... male ... a colo ad intestina et
matrice et ... et vesica et ... sanguinis mulieribus et a
menstruorum abstinentia et ... pulmonis dispantia et dyafrag
mate et ... multis locis ... locus cognosci
ipsius oportet et sit postea attendendum ad curationem passionis quibus
ergo ex frigido epate aut pulmone aut dyafragmate fit ydropis
hii quidem plurimum tussiunt sputum et nichil expuunt notabile sed talia
agitantur solum sibi tussiat. Contingit autem eis et constrictio

veteris et propter inflamationem instans retinetur ventris humectatio vesica
aut in situ infrigidans propter hec sunt signa vetus maxime effusio
paratur et corruptiones frequentes et mordicationes intestinorum et cum sub
sequitur mordicatio colicam egestionem faciens ventris possidet acolica
superfluitate circa intestinus corpus consistente flegmatis flauo. Epilonie vero
patientibus erit contemplandum quia et tussis exagitatur et frigido effecto
corde totum corpus et pedes inflantur plus aliis omnibus membris sunt
cum tales ydropisie et maxime in anteriori. Cura ydropisie clxiii

Curari igitur oportet omnes ydropisias animo euacuationibus scilicet asclitem
et timpanitem et per solas catarticas purgationes. Anasarcam per flebotomiam
cum medicinis. Oportet curari quia ex plenitudine sanguinis fit. Sit
nam calorem ad frigore non oppedicebat flebotomari sublata plenitudine
natura leuior efficitur et innouata ea facilius reflatatur / videmus aut quia
ignis subundibus lignis positus spicelitatur et cum sublatis eis aquibus
specilitabat accenditur. Ergo quare anasarca flebotomanda est et cum
dum catartico purganda est dicenda est igitur propter pres cuacio corporis et
quomodo eos inuiri oportet et qualiter fomentari aut cataplasmari debeant
et quomodo oportet poti medicaminibus et confabulendum ex quibus rebus ad
hibenda curatio anasarce ydropisie. Imprimis igitur flebotomia ante
omnes alias curaciones quas dicturi sumus adhiberi oportet si virtus aut
etas renuos si aut etas aut virtus que sit frigida et sanguis defectio
et vbi virtus reparari possit augendum est. Oportet cum si reparet
virtus auferri sanguinem et malis releuato humoribus ad alia adiutoria
concurrendum et maxime primus per antidotum dandum est hoc enim me
dicamine et constipata aperit et viscera confortat quoad hoc papio vtitur
adiutorio posterumque apertis poris constrictis et porsibus desiccatis
aliquantum detractis humoribus et poris laxationibus effectis ad fortiora me
dicamina veniendum est medicamenta que purgare valeant. Oportet autem non
dari de semel catarticum ne obtundatur virtus sumus cum superhundet
quod euacuandum est hoc autem paulatim dandum Scimus enim quod de semel
data purgacio ventris magis ledit egrotantem. Melior est ergo pau
latim et caute purgari quod ledit debet. Optime igitur pur
gantur de sambuco decocto si cum radicibus corticis sede data pocio
conditum sucto et lac faciunt similiter et lapidis calx. Sed nichil
aliud hac pocione melius inuenitur que conficitur hoc modo Camelee foliis
i. in contogrudum colligitur ℥ i calcicecumicho ℥ i an ℥ i dabis
aut adhibendum cum aqua in mulso ℥ i et cum releuata fuerit virtus
duas ℥ dabis aut amplius aut paulominus secundum qualitatem virtutis

Post has igitur evacuationes dande sunt potiones que adaperiant constipata loca
et relaxent in initio scyrron facto in epate datus frequenter ipocras
solvit omnes divitias ita sobi ad perfectam regressus sanitate in illud mihi
divicie relinquat postquam confectio autem cuius hec est cum apii seminis
apari absinthii amigdalarum amararum ana ʒ iii cum aqua facies
trociscos dragmeos utens autem hec trocisco ad eos qui oppigni uel
superfluo humore in epate extraxionem patiuntur uel ad eos qui non satis
nimius in epate dolor sit et si aliqui dolores in intestinis et ventre
sunt ypocondria et amatonius qui vocatur troasius bid facit si detur
et iuvat etiam et ei anodinum est et constipata aperit et pagorizat frequenter
autem hoc patientibus apozima dedi factum de xilo cassia et spica nardi
et asaro. De cataplasmatibus c. lxviii

Cataplasma autem facies de fenugreco et ordei farina et herbe absin-
thii pulvere plus mittes quia satis iuvat et omnia confortat
viscera et sine mordicatione desiccat in profundas humores addes
ad hoc etiam cimini pulvere et anisi et masticis et rute semine et ad vino
et melle coctis seminibus potis cataplasmate per hoc relaxatis visceribus
et rite faciare et relaxare et mollire possit viscera que sequentur etiam
ʒ xii aloe ʒ iii mastice ʒ viii amomati cinnamomi ʒ viii
storaci ʒ iii bdellii ʒ viii et ʒ xxxv adipis anserini ʒ xxxi
ysopi ceroti ʒ xxxxi olei ciprini quod sufficiat. Si autem estas fuerit
aut februarius oleum rosarum pro ciprino mittes. Zuccara cum tunc vino teres
et reliqua superfundes. Quod si non solum epar sed et splen et stomachus
tumore cum duritia habeat auferes mediocri sagwinis et maxime
si vene sunt plene malis humoribus et virtus patientis aut etas
permittat et tempus non satis sit frigidum. Sic oportet evacuationem
fieri. Et hoc ipsum paulatim ut evacuetur vena que gravata est a plenitudine quia quasi de subito auferatur deiciatur potus et infrigidabitur
epar propterquod diligenter oportet considerare si sit praeminendum sagwine ante
se ydropico incurrat quod periculum si non competenter adhibeatur fle-
botomia. Nam negligenter ad lesta (?) medicum mores subsequentur. In
quibus igitur viscerum constipatio prima est et inflamatio sturodius (?)
est et virtus fortis in hiis sagwinis evacuationem oportet fieri
anteque alia adhibeantur ad unctiona et maxime si fortes sunt quibus
etiam epithima hec est inponenda quod facit ad spleneus et epatis duri-
ciem fortissimum etiam medicamen. Recipe guttae amomati ʒ xvi
yris illirice ʒ xxvi opoponacis ʒ xvi cacos ʒ x iii pipris lanae
et cere ʒ pleon (?) olei irini sextarios v ʒ ad spissa autem terenda primi

quo sufficit Oportet autem hiis non solum malactica poni medicamenta aut dyaforetica sed etiam ea medicamenta que tumorem reprimant et deponant qualia sunt q[uod] r[ecipe] cere ʒ xxx pice sicce ʒ xxx storacis calamite ʒ xxx mel ʒ xxx amomi ʒ xvi aloe ʒ xvi pinee ʒ xxx aristologie ʒ xxx olei ʒ xxx aceto quod sufficit cathaplasma autem vel epithima ad eos qui ydropici sunt qui dicuntur anasarca et eusarcon vel diuicias reparantur talia sunt adiutoria ad exhibenda hiis autem qui hiis mediocriter sunt eusarci utile est sub imponere accipiant trociscum dyamigdalon qui in epatis passione tenetur scriptum hiis vero quibus magna et nimia comprehenditur esse eusarcon in constipacio fortiora danda sunt antidota et maiora si in epate scyron patiatur ex quibus primus q[uod] r[ecipe] cassie spice nardi costi squinanti cinamomi ana ʒ ii seminis staf[isagrie] ana ʒ i mellis attici cocti ℥ xxx. fiant autem trociscos dragmeos et pondus dabis trociscum ex pomo et melle Optimum est adiutorium quod ad epatis scyron et purgationem iuuat autem optime De ydrope aschite et timpanite c lxix.

Hec adiutoria que dicta sunt iuuant opt[ime] tunc etiam ydropicis aschites vel timpanites preter fleobotomiam hiis cum magis catartica concedunt vel ea que diuretica sunt et ea que per ventrem aquam purgare possunt Nichilominus autem faciende sunt fricationes cum sale et oleo amoribo et sal[nitro] et tipno spissam igitur fricationem mediocriter fieri oportet ita solum ne violenter comprimendo alia trahatur materia Sed ea apponatur sola que in cute est et in summitate sola tenetur ubi possit ipsa euacuari aut digeri Oportet igitur et tunc hiis medicamenta adhiberi ea que non solum digerunt humores verum etiam et que tumores exhibeant et sic desiccent qualia sunt que vocantur epotica quorum multa ea sunt ab antiquis et inueniuntur apud antiquos plurima ad hoc composita Optimum autem et fortissimum et omnibus violentius est q[uod] r[ecipe] resine sicce ʒ c xxx in cere ʒ xxx storacis calamite nitri sulphuris vivi amomi ana ʒ xvi piretri ʒ xxx bdellii gutte amoniaci amomi cardamomi musci costi aristologie ana ʒ xxx aloe ʒ xl aceto quod sufficit et potius Nichilominus autem et hoc pium ad dyaforesim faciendam et ad reprimendos tumores q[uod] r[ecipe] calcantum affronitri aloes ana ℥ iii sinapis ℥ vi cere ℥ vi olei ℥ iii aceti acrimi quod sufficit aut sicca cum aceto

donec ad spissitudinem mellis redigantur. Siminum autem cum oleo coquitur
donec amolentum fiat et tunc mittes ceram et sic in mortario per
partes malaxabis et potes non solum enim ad ydropicos sed ad plurima
utilissima est. Splen enim resolvit apostemata resolvit desiccat chirosi
et aff ofiertas et in articulis humoris coagulatas desiccat et solvit
et ydrocephalos et atheromata id est tumores ex aquosa superfluita
te sine dolore cutis simul et sclirosimata et cum resina adhibita pa
rotidas sanat et alia multa mirabilia facit. Unde non est
contempnenda propter utilitatem specierum et ad ydropem aschitem in quibus non
est multa duricia in ypocondriis. **De nimia duricia in ypocondriis et epate**

Si autem duricia fuerit nimia in ypocondriis et
epate potes adiutorium quod possit malaxare et digerere omnes
qui in alto id est in epiplo et piritoneo continentur potest humores potissime
eo et alia satis plurima. Recipe autem cere piminis pice brucie mel cere
lauri bacharum sticados semen carvi gutte amoniaci marrubii ana lib.
quod resolvenda sunt solves et sic frigescere pulverem et refundes in mor
tario et terens tolles et potes ad ydropisim timpanitem in scirosis in
epate similiter facit quod predictum adiutorium plus tamen et melius aliud
oportet conficere quod bene possit et ventositates digerere et malaxare
duricias. Recipe autem hec: resine ferre scripture similiter mel cere sulphuris
vivi marie ana lib. i pice sicce lib. ii olei vetusti cotila i aceti
ad sicca terenda ... 3 teres et potes cibatum cum omnibus eum exhibit non
quod deprimendo continendo humores et stiro solvit. **De dieta ydropicorum**

Seu epar paciatur seu comparatur et ydrops ex eo generetur **clxv**
quia epar sanguinem corporibus generat et porrigit corpus sanguinis
nutrimenta transmittit propterea oportet omnino considerare ciborum qualitates
ubi hii ministrentur que facile digerantur et anadosim cito faciat.
Optimum est igitur panis clibanicus habens in se seminum quia que ven
tositate tollant et propria deducant humores qualia sunt anisus
ciminum feniculi semen et sinonum semen prohibendus est eum ne panem
multum comedat qui autem bene fuerit fermentatus accipiatur cum supradictis
seminibus quia non habet in se aliquid stipticum spissum aut eustratum
quod constipare possit. De oleribus olera autem eos oportet accipere
et maxime similiter febre sunt que calefaciunt extenuare possunt
qualia sunt apium petroselinum et daucum eruca et pulegium et
rapa et cauntalis et alia que sunt hiis similia que extenuant
et evacuant et calefaciunt. De volatilibus pullis uti et
et avibus magis agrestibus quam domesticis quales sunt merule

uiltures et anetes immunde propter illos que signate sunt De piscibus
aut petant asspratiles et itello cum amo codiris aut piperis modico
admixto De carnibus carnes vero optime mediocriter accipe et magis
que non in eis sunt pinguia et maxime agrestes quales sunt apna
ceruini cornina capria capolina lepores enim sunt prohibendi sicut
igitur coctio carnis cum aliquibus que attenuant cibus et assata magis
si sunt et suauiter accipiunt et melius iuuant De stracodinus distraco
dernia quod greci appellant hastratos aut auicia aut stema sed modice
dum desiderii causa non quantum ad passionem pertinet eis maxime quibus
non est calor aut febris amplius prohibenda sunt et magis qui timpa
nite ydropem patiuntur De leguminibus pene omnia leguminia sunt
prohibenda et maxime timpanitibus De tragimmatibus Tragmata
aut nichil in quantum est accipe qualia sunt amigdale aut pistacie vue
aut a dactili raro Castanee vero et nuces in quantum potius omnino sunt
accipiende De vino vinum quod quippe accipiendum scilicet Tirum aut asta
lonum et maxime vetustum et gerolizon Ista enim et urina prouocant
et desiccant Nichil enim ydropicis hiis vtilius est nisi forte apponas
absinthium et magis quam semper cassia et spicanardi amplius aut cetero
aptato De aliis aut omnibus apponis abstinendi sunt De conuersatio
nibus Exercitationes super omnia alia ydropicis multum conveniunt et
maxime in maritimis locis et tabulatacio et in tacendia sunt illuc
ferat et si pure pedibus vtilius sed De fricatione Fricatione uti oportet
et maxime ydropicis hec enim et poros aperit et attenuat humores
et digerit Nichil enim sic noscit ydropicis Quod si poris constipatis
aut condempnatis non concedat Digestio vero eius collecte sunt ventositatem
tes et humores hiis clausis non digerantur Sed si poris clausis non
digerantur necesse est vero inveniunt aut sputoneum fecerit fricari igitur eos
eos siccis manibus aut cum oleo et fabe medium et cum sudatione ut
in vino De balneo Balnea non sunt adhibenda Nam frequenter corpus potius
plus noscit ydropicis quam iuuet et maxime eos qui frigide sunt distempe
rie cum de balneis redeunt infrigidari magis corpora quam calefieri possent
Nam balneum infusum transit non conuenit et ideo potius de ineis hiis
que attenuare et digerere vel attenuare possunt qualia sunt farina
herbi et sal aut nitrum et si qua sunt hiis similia Nam multa sunt
alia composita ab antiquis que attenuare corpus digerere possunt Oportet
ergo considerari talia et corporis elige que vtilia sunt Sic enim eos qui
sine febre sunt ydropicos oportet curare Item ad eos qui cum febre ydro
pisim patiuntur c.lxxxxi
Quod si febricitant hii qui ydropici sunt
non oportet fatis vti cibis calidis Sed neque que calida sunt posteri
bus apponenda sunt aut potiones sunt calide danda aut antidota aut
catartica Sed sufficit cibus mitia qualia sunt intiba et lenticula

et cantarida aut malva et rapa hijs mixta et [illegible] et mastic apij
radicis dabis eis in mixta porri capita sepius cocta et oleo aspergens Si
eis antidota frequenter non dentur fugiendum est et magis ea que fortiora et
acriora sunt medicamenta et catartica similiter que nimis calida sunt potiones
nichil enim est quod talibus potest esse ubi eos possit iuvare quia et sitis eis aug-
mentatur et febris accenditur et etiam sub hijs augmentantur mala Cum enim ex
certis passionibus ydropici sunt non habent inflamationes permanentes sed
enim sine intermissione febricitant et non est mirandum quia in ydropice quantitate
non extinguitur calore neque febris cessat ad ydropice timpanitatem sed [illegible]
sepe et febris continua frequentat et equalitate sit curatio [illegible] calefacias aut in-
frigidos pectorana enim sunt febribus que infrigidant sed ydropicum ledunt Nam
ydropicum calefaciendo calefaciendo iuvas sed febrem augmentas Melius est
ergo in tali causa mixta adhiberi curationem et temperata remedia et in ea que
magis urgent insistere oportet et illa que levior esse videtur non est negligenda ita
quod si nimia sit febris tunc magis frigidis quam calidis curans [illegible] sit
[illegible] mitigentur quia [illegible] curantur Nam nulla ratione ydropice succurrit
prius quam amputetur et calor febris qui contrarius est firmatur Et enim et hoc
[illegible] si [illegible] sine occidit vel si ydros sola sine contingit hominem
Unus enim distemperantia seu caloris seu frigoris si diuturna sint et operantur
decoctus potus et dilecta potare non digeruntur nec mutantur in sanguinem Sed corpus
vapore corporis aquam mittit Nam desiccatur corporis ydrops sunt credere cum
Galieno dicente [illegible] enim sintesim natam et hanc ex calore magis
quam ex frigore factam oportet ergo providere ut dixi corpus et precia et
presentia et futura et sic ad curationem oportet attendere ydropicos enim calefa-
cere debere Quidam dicunt qui fallunt sed non est verum Nam sunt
multos frigidis in ita fuisse ad interiores hec enim contingit quod distemperantia
[illegible] ad [illegible] Nam et epar [illegible] sanguinem bonum
generat Si aut calore aut frigore distemperatus sit [illegible] opprimente sanguine
mittit corpori sed corrumpitur aut [illegible] aquam Similiter modo ergo dictum est
omnibus ydropicis [illegible] cum dieta ministranda et sic [illegible] ad ea
que purgat [illegible] et non de subito nec semel sed paulatim
[illegible] dictum est danda sunt Ex frigida enim distemperantia ea que calefa-
ciunt danda sunt Catartica autem tibi sed non eos qui faciunt [illegible] aut
acria medicamenta [illegible] in primis dari oportet sed paulatim a mediocri-
bus et lenibus inchoandum et sic postea fortiora sunt medica-
menta et [illegible] modo danda sunt que plus calefaciunt et [illegible]
[illegible] corpus Nam [illegible] et sic valde ad [illegible]
[illegible] magis carnes et replent habitudinem corporis resolutis
humoribus [illegible] quia evacuent Et si opus habes [illegible] infrigidantes

sit vite q paulatim modico a modico incipias et partes addendo et sit p[ro]pt[er]ea venas admittere que magis infrigidant Sic et cum agendo sit lesione curata fieri potest q v[e]l infirmi facile ferat et assuescendo corpus paulatim rupturam accipiat purgabis autem eos ubi oportet et sic venies ad balneum et egestiones mediocres Sed et flatitos et frigore constante natura optime sunt aque calide naturales Tenuibus et siccis et febrientibus de aquis fluvialibus dulcibus sunt balnee vocentur oleo et unctis Sed et corpus mutato i[d est] et tepidis in calidioribus cursant aut de minus calidis in parata ubi dictum est secundum dispensare qualitate

Non scio si aliqua sit alia peior **De emptoicas cl xxxiiii**

Passio ista i[d est] qui sanguinem exspuit Nam ob hoc solum quia ipsa per se cruciando occidere potest hominem sed quia pessima et diuturna cum terribili mentis turbatione passio generatur cum plurime pro festinare oportet in primis mox cognoscere passionem unde ea contingit aut in quo loco querela facta est quibus agnitis curatio competens sic est adhibenda et differre non oportet quia egritudinum est pessima dum omnia scire oportet quia tribus causis sputum vel vomitus sanguinis cognoscendus est fieri i[d est] per rixin et dyabrosim et anastomosin que sic greci vocant Rixim dicunt cum vena ruperit dyabrosim dicunt cum vena amisso munimento carnis desuper ipsa comestam et vena undique et subtiliorque effecta eius tunica a se ipsa comesta multum desudat sanguinem et sic effusus intus secretus per os reddit anastomasim aut dicunt cum ora venarum solute amissa apertura effecta et laxiora sanguinem reddunt intus secretus et sic a vomitu aut sputamen dederit in secessum cognoscis aut vomitum per passionem generata his signis sequitur aliud **Signa diarixis cl xxxv**

Dyarixim igitur si fiat hoc modo cognoscitur cum sanguinis sputum primo quidam quod aliquid perdidit unde contigit venam rupisse i[d est] a vehementi clamore aut aliqua corporis oppressio aut percussura aut si aliquid pondus grave levavit aut si facile inanitate nimio confrigore vocata nam et nimia repletione sanguinis in venis facta aut continua corporis ventositate rumpitur vena his cum sepius venam rupisse manifestum est

Signa dyabrosim cl xxxvi

Cognoscis autem dyabro sim in venis contigisse hoc modo primo quod paulatim autem modice sanguinem conspuit et per singulos dies augmentatur sanguis ita ut de subito etiam multum spuat sanguinolentum sputum Ceterum hanc passionem aut cataractis aut more nimium salsa salivia pertransit aut acres cibi aut nimium pitricos aut vemmia longa Si autem et cum ipso sanguine sputaverit aliqua carnosa cum aut membranis similia sunt pro mota

ad hanc magis confirmandum diabrosim in gargale locis in venis factam fuisse Sequitur aliud Signa anastomoseos cl pppm

Anostomosim hoc modo agnosces sputum quidem quod nichil opinus predit que in visum et diabrosim fieri dixi nimis / sed magis dicta humidior et calidior preessit et balnea posuis multus et in masticare et plancare et ubi calidus sit cubiculus aut ipsa regio talia sit Si enim aliquid hora fiet et modicum paulatim sputum sanguis augmentatum e Cognoscas anastomasim venarum esse factam Lige licet enim signum expriniendo potius inicio cognosce que ea emoptoicam facit Signa ut cognoscas Si ergo multum de repente pro ex quibus locis sunt sanguis cl pppm Altitudine sanguis si flavus aut spumosum sit et sine dolore sit quia pa tiatur sciendum est quia de pulmone fluit sanguis Cum si dolor aliquis in storace fiat et quod sputum flavum non e et vero nimius sanguinis de sub ito feratur confirmandum est quod de storace esse fert ea sanguis a pulmone sicud emptorum in quibus aut storace et pulmone volumus etiam cognoscendum est non a superioribus partibus esse de fauciga et attia sit quia non solum sputum eius sine tusse aut cum non quidem tusse screat ubi et de ore spuentibus sanguine Nam et desto sine tusse venit et non cum sputo contingit Sic enim possit est per cognoscere tam unde fluit sanguis aut in quibus ipsa passio consistit locis Ceterum pro de curatione corporum erit dicendum Signa rixis emoptoicorum cl pppm

Si in quocumque loco erumpit vena et sanguis per os reddat subvenire oportet omnino Convenit ergo minor de brachio venam tangere et non nimium desubito facere sanguis detractionem Sed bis et ter paulatim e auferendus et in hoc ipso faciendo si plenitudo adsit sanguis antequam accidit effusio aut si ventositatem minuat vel inflamatorum passus e et etate sit plena qui patitur et virtus robusta esse videat ad hanc amplius est auferendus et tunc magis statim desubito eis auferendus est sanguis Scio autem ego quosdam in brachio cum non fuisset inventa vene de manu evacuatione et per multos eos fuisse sanatos Si enim a plon gioribus medicorum locis detractis sanguine longata sine violencia multo melius fit cum passis post autem sanguinis detractione iubendus e per sit sibi solliatum ut non forte respiret et si oppineris sanguis per tam aquosam cum sorbere iubeas forte tunc si cum sanguis resolvat et effusio reprimatur materie ipsius De cibis emoptoicorum

Sit autem eis omnibus cibus substipticum mediocriter qualis est succus alicis Erit autem multo melior et fortior sorbicio si sit de amulo tritico et modico mellis simul tortam cum ipso succo de amulo facto Non autem prudens ptisane succus potius ffarris aut de simula succus

[Margin:] et nichil minus minuat ... si prius ... auferat

et potus ex farris et mice panis in calida aqua et ouorum vitella et super
hijs omnibus sunt vtiliora Oportet autem neque sorbitiones neque ali
quos cibos dari sed omnia sunt temperata et magis sit ad frigiditatem declinantia
quam ad calorem et ei citria est optima et magis iuuant post si sine sale
comedatur et oleo multo De olibus alia autem danda sunt malue lauate
bis sine sale et lactuce in pista cocte et cum aqua postea date Bete
autem et intiba et portacla De volatilibus Si vero febris minime inueniantur
dies xiiij accipiant pullos et gallinas non satis pingues in apozima
tibus magis quam annos Comedant et perdices et decataginis pectora
dabis etiam testiculos gallorum et si hec amplius venter deponant
assanda sunt sine sale sic enim cibat et venter eis non corrumpitur aut
mittentes sintes dum assantur et ad hunc multo suauiores efficiuntur et
sto aptores sunt De anseribus vero que non satis quinta sunt offe
renda sunt optime pedes et ventres et de omnibus partibus vitella Ani
mauete igitur sanguis fluere sit et pedes porcini danda sunt et aspra
tiles pistes permixto aceto si coquantur De leguminibus offerenda sunt
autem alicha et cicer et oriza multum cocta et hec cum intuallo multa
danda sunt et quando sine febre sunt aut non nimis febriunt Ita
quando sine febre sunt et sic lacte coquantur michil nocet et maxime
si consueti fuerunt cum sani essent lacte poti De pomis Poma vero
accipiant mela et maxime citonia clipa pira et sorbas mespilas
et si nimia habeat sitim et melonis et cucumeris in minidra dabis et
uuas dabis que suspense sunt vel conseruate sunt De trigematibus
Trigemata autem pene fugienda sunt Sequentibus danda sunt pistacia
et amigdale et malagranata scarro quod sunt danda nunc et nuclei pinei
et hec ipsa est sanguis fluxus quam cuius De potionibus ad [illegible] c. xl vj

Potio autem in hoc a egritudine offerenda est calida aqua et hec non calida
sed temperata et gelida vel lactanea Si autem non sunt propter imbecilli
tatem stomachi calidam aqua accipere concedendum est si modicum accipiant
de confecto melle aut idromo rosato aut ex malis citonijs sed idromelle
semel aut bis Qualis autem horis calida aqua sit dictum est et aquosam
potionem hoc ergo sit dicte obseruatio Cura ad [illegible] c. xl vj

Adhibenda igitur sunt adiutoria et maxime hijs qui maxime diligen
tius sunt custodire ciborum obseruationem Primo quidem simplicia sunt
offerenda et sic postea fortiora ministranda sunt Administranda sunt
enim adiutoria secundum magnitudinem passionis et fortitudinis infirmantis et
sic sunt ministranda Sunt ergo adiutoria ad hec quibus et [illegible] simul
et pacientia subsistunt vel consentiunt Sunt autem hec Simplici
radicis decoctio potata restringit corruptiones venarum et sanguinis

fluxum et sedat crepantam portace succus potus optimum est et operatiuum
adiutorium Si autem hoc non sufficiat accipe hec herbe eo modo iuuare
puta Rubi moras et flores arboris roboris et cortices ipsius membrane
aut glandis qui mediantem carnibus eius sunt membrana propter vehemen
tia aut asperitate potus optimum est non ipsas species ... dare adhibe
Sed decoque in aqua et ipsam apozima dare Item aliud stiupoticum
potui datum satis iuuat Item lenticis foliorum succus potui datus
Item poligonie succus que et sanguinaria dicitur ad hoc nimis laudatus
non solum autem adiutorium reuocat sed ad omnes emoptoicos succus eius
aut ipsa trita et potui data aut cum lenpinias frigidas bene iuuat Item
sanna et consolidas ad visum et ad omnes emoptoicos cum aqua aut aliqua
condita apozimate facit Item succi porri cum portace succo equali
mensura et modico aceti potus reprimit diarriam id est sanguinis fluxum
his ergo et his similibus poti ... adiutoriis ad emoptoicos tempus custo
dientes competens Est autem competens et optimum tempus addandas po
tationes antequam reiectio sanguinis fiat et cum iam defecit fluxus
sanguinis dabis autem non semel in die sed sepius et tunc maxime quando
urget frequens molestia de sanguinis reiectione supponende sunt autem
epitustoris circa toracem embroce de lanis cum oleo r aut mellino aut
mirtino cum aceto modico aut vino austero non satis vetusto in
fusis mutande sunt autem ipse lane frequenter Nam tale facte iam
mouent sanguinem Doloribus autem permanentibus circa storacem nichil
irrationabile quod paragorizet et desiccet et reprimat adhibe medica
mina maxime autem ad tales passiones sotilia sunt que commetallis
et aceto conficiuntur qualia sunt abrosia que frequenter conficiuntur aut
dalcon aut barbari exemplum et maxime ad molliores aut personas
que non sunt fortiora ferre medicamenta bene fiat fomento cum cere
modico et oleo r et aceto resoluta et in uase ... exemplum aut ea que dicta
sunt exempla i barbari aut diarticon si bene resoluatur cum cerato roseo
aut fiant cerato puelli similia Ad hoc quoque sotilia sunt i ad molliores
uis carnium vel qui imbecilles sunt corpore ad emoptoicos antidota
et tiriacis confectio Cum si constringat et dolores permaneant et sanguinis
fluxus non quieuerit vtendum est fortioribus medicamentis que conficiuntur
ad hoc in antidotis et electis vel catapuciis que ad uitoria posse
et sanguinem fluxum fluentem reprimere et dolorem mitigare vel tollere et pec
toris fusionem reprimere et sopinam facere ad quam rem multa inuenta sunt
ab antiquis ex quibus nos nobilissima que et a bellis et aliis
opiata sunt Ecdima Tra ... ma que ... libani anuli simplici
... Jnudes teutes temussima ... spulicum et dabis

rodearum ʒ i cum modico parte in apozima inposite aut lentisci aut malogranati succo aut lenticle ʒ. Gerda aut confectio Hermes gestimas anuli ana
ʒ viii dragm. ... ʒ vii succo plantaginis aut poligonie
quod sufficit facias trociscos dragmeos et dabis in potione cum aqua
aut succo plantaginis vel poligone herbe. Item si sine febre est in
pusca dabis. Iste enim trociscus non solum facit ad emoptoicos sed et
his quibus in thorace dolores sunt vehementes aut in ventre et ad alia
plura benefacit. Item aut confectio Hermes coralli lemnias sfragidos a
nuli libani gesasteos gummi stiptica scissis acatie ferre ana ʒ iii
simplicia ʒ vii succi porri ... s et facias trociscos dragmeos et dabis
paciente attendens non solum ad passionem sed ad pacientis virtutem. Solvitur
... trociscum in pusca et dabis cum apozimate simplici aut rubi
valde enim confirmativa est. Item alia aut confectio Hermes gummi aca
tie stiptica ana ʒ i apozimate aut papaveris quod ... facies ut tracta
picias et dabis tene sublingua. Hoc enim maxime facit ad eos qui
ex faucibus et ex trachea arteria sanguinem expuunt. Item quod si ex torace aut
pulmone ... sanguis in potatione soluta ... supra dictum est dabis.

Curatio diabrosim emoptoicis c l xl viii

Quod si contingat diabrosim emoptoicis fieri ex quibus membrorum locis sive ex pulmone sive
ex torace aut ex faucibus non oportet stipticis satis rebus aut acris
medicaminibus aut cibis sanare sed magis quam temperare vel consumere
aut digerere atque possit humorem ex quo anabrosis facta est. Sugere
aut oportet ... quam plurimi enim inveniunt quidam anabrosim incurrit
passione sed tempore tenues et sicci et torace habentes angustia ita
ut non sint ... facilius in hanc incidunt passionem
et in eis ... Hos ergo nos magis nutrire oportet eo pusanus ...
... ordei et succus ... fiant amulum aut et alicha ...
... acidum aut ... et mellacrimus administranda sunt que
contemperare possunt. Sed contra hanc que glutinare et replere valeat
... qualis sunt amulum tritici aut ... Si autem non febriant
et lac dragaganta. Olera vero manducent que infrigidare et humectare
solent qualia sunt intiba et ... et lactuce et malve. Post dies
autem vii eis qui imbecilliores sunt ... gallinas dabis sine sale
et oleo et maxime domesticas ... pectora varius sunt comededa
ne calorem ingerat in loco ubi anabrosis facta est.

Ad eos qui ex consuetudine assollicitandi aut abstinentia sanguinis spuunt

Fit etiam aliquibus ut expuant ex consuetudine sanguinem et maxime ex consuetudine
... aut aliqua sollicitudine aut ex abstinencia nimia aut labore
multo aut ex vigilia multa aut ex cathartico et ex acris et tenuibus
humoribus habitis et ... reumatismi. Item quod si aliqua hora

Perdices sunt cibaria non solum gallinas sed stiles et strophis maiores vel per
castroes hiis dari oportet et pisces duras carnes habentes et pectines cum gulubus
et ypsetia secundum dabis communiter aut et assatos bis in alia aqua mutata
et porcinos pedes sine oleo coctos et quod simpliciter dicta que conspissaret et
replere vel obtundere acredinem possunt dabis. Sed ea que flumerunt viscosi-
tatem sunt in pulmone possunt reparari. Propterea ergo propter sit tussis et poma
hiis danda sunt que infrigidare et humectare possunt qualia sunt melo
in carnes et nunc suspende et mela non stiptica sicut aut omnis prohibende
sunt. Contemplandum est in hiis maxime si de capite fluit humor acer et
acumde ea sit. Considerari ergo oportet si tussis … sicut comiscere fuerit
qui patiuntur locum. Si enim non fiat de capite fluens subtilis et acer humor
sparsadere vel tussis fit aut hoc modo si capite que infrigidare et humec-
tare possunt adhibeantur. Per hoc enim requiescat calor meo et guata acedo
in capite positi … neque si enim frigidam in capite habentes distemperantiam
hic calere aut acredinem patiuntur quod sanguis fluat habundancia. Propterea quare
adhibendum est capiti oleum rosarum ac aqua frigide modico sibi posset
penetrare in altum et sic requiescere faciat calorem qui … compressionibus
partibus et adducat ad se et tumefiat gargalioni et si ad stomach descendit
et ad pulmonem. Oportet etiam ad balneum eos duci quod autem hoc agendum est
oleum rosarum prohibendum est corrodium frigidum et maxime si in solio continget
eum esse calidiori sed aqua si in … qua continet distemperantia capiti nec
dicetur super mittenda est. Sed hoc oportet fieri de capite quibus consistit sanguis sibi
fluat. Curo si de acris humoribus super venam aut in ipsis tunicas co-
mestio fiat. Nam quibus coadunatum humore super tunicas vene aut in
ipsis tunicis questio sit et etiam titillat ipsa loca et cum hoc sit sanguinem
spuunt. Oportet quod inbeat hiis continue oleum rosarum aut … aut …
et ad lavandum hos de musquidam radicibus aut strigni aut semine aut
rosis aut ydrostatis et hiis similibus. Ergo vero sic composito posse sanari
qui fuerint calida distemperantia ex catarro et quo expuunt sanguinem quia
propter acredinem generata questio venarum catarro aut umor aut quo … meth
horum que infrigidare aut humectare possunt positus est. Sed cibario dicetur
omnibus sicut … ab initio positus est que desiccaret aut calefaceret
propter quam cum comestionibus anagogis diligenter scies sunt. Si ergo sic
sit humor sicut non est bonum qualitati corporis insiste sed magis et humidis
et frigide … principio debet uti et si plenitudo continet ca-
thocochimie evacuari oportet per catros et calidiores humores purgari
dos nec dissipati adhuc efficiat amplius circa caput et stomach circa
ca … et capsia et fimo columbarum potest in balneis sicut sit
… medicandum … super caput infundi sed neque corpus habet ergo circa

acrorem excitant qualitate et certe magis faciunt anabrosim. Nam non miti-
gant solum que fluunt prohibentes mordendo loca vel confectio unde magis
reprimenda et mitiganda sunt et quod fluunt reprimendum est et tussis mitiganda
est et omnia membra reparata custodienda sunt que cum eis maiorum adiuto-
rium et hiis siccatis ea adhibeantur que desiccando in caritate ducunt. Ego
enim scio me sepius absque tyriaca vel aliis antidotis sanasse multos ph[thisicos]
que sine mordicatione sunt medicamenta et maxime de lapide ematite
post sumens aut lapide ematite et ad eos qui sanguinem multum iactabant
tum succo de malorum granatorum genus sed aut cum succo poligonie herbe
Sciendum autem non est cum ponderet sanguis iactatus erat cum aqua sola tepi-
da dedi. Solis grana [illegible] et tere oportet nimium ita quod subtilissimum fiat
valde ita ut [illegible] sit simul adulandum. Dari autem oportet [illegible] pulvis [illegible]
et modicum plus aut minus post sumens hec et ad eos qui prius inceperunt
spuere et mirabiliter sibi desiccatum est ex eo solus ad sanitatem perducuntur
neque ultra curarentur plus neque a tussi molestarentur qui fuerat infirmus
vidimus autem et aliud quendam diabrosim qui non solum iactabat pus
et male olens sed et membrana quedam ex faucibus et de trachia arteria
proiciebat cui mirabiliter lapis iste subvenit. Tritus est ergo et cum dicta
datus ei in vino tenui et odorato frequenter in potu. Considerandum est
etiam quod subtilissimus possit effici pulvis hoc ergo modo faciendum est [illegible]
cum forti et lineo tenui ligabis et pones in parvo calice huic
vinum odoratum facies hoc vespere et ibi permaneat postea mane in-
fusus non subtilem aliquam eius partem ad se trahere possit sibi hiis qui
bibunt vini sentiant qualitatem hoc ergo modo [illegible] potum dare oportet
mane quo [illegible] sit ad bibendum hoc ergo si frequenter [illegible] sine perfecte
sanabitur et quod si fuerit datus stomachus subversionem non patitur hoc
ergo sufficiat de lapide amatite dictum qui alibi inventus est et probatus si
prius sit cognitum suum et quia non [illegible] talcefacere aut siccare aut aliquid
acre medicamine eis qui anabrosim patiuntur ex catarro et propter calidam
distemperantiam sanguinis aut [illegible] opprimit sed magis que sine mordicatione sunt
oportet medicaminibus. [illegible] si [illegible] ematitis quod dictum est non sunt [illegible] vetus
potius [illegible] armoniaco bolo mirabiliter enim facit et ipse ad hanc causam
[illegible] gessamina aut [illegible] fragidos aut gelissimum [illegible] ma-
infesta quo fiant [illegible] aut [illegible] fragidos. Sunt autem et alia ad victoria
simplicia et confecta quibus magis non oportet festinare potius que desiccata
et acrea sine qualitate et certe nichil melius est quam lapis sanguineus ematitis
ad diabrosim passionem expeditissimum enim est [illegible] potiusque ad hoc dia-
et diacitonite medicamine quod manifeste hiis dari debet quibus ex fri-
gida distemperantia vel ex catarro contingit et quod fluunt humidum et flaticium
est et nullam lassitudinem vel acredinem sentiunt vel hoc ponderetur sed neque

ex aliqua possidet qualitate hys ergo non modo dari conveniat sed magis
iuvat exterius. Sed sunt adhibenda adiutoria que desiccare possunt
superfluitates cutis, ut non reumatizantibus locis tussis fortius inferatur et corrup-
tione sanat pene. Ego scio quendam ab reumatismum introrsum patiente
ex frigida distemperantia cauteres ignitos in capite posuisse et mox ei ve-
sica ardentia qui cecidisse ita quod plenitudo que superfluebat humorum et
tussis fuisset amputata et ulterius sine reumate defecta fuisset sanata.
Hys etiam aquarum calidarum naturalium utilissimum usus est, que ad modum eis
qui ex calida distemperantia laborant contraria hec sunt, vel omnia predicta que
calefaciunt in punctura sunt. Omnes autem qui sagwine vomunt vel tussiendo ex-
puunt, cavere debent ne unquam in hac passione incidant. Longum enim aut
citatum cum nimio impetu iter non est arripiendum, sed nec nimium exercere
corpus aut fortius clamare aut vinum frequentius poti, et neque apud
comedere aut macedonicum sinapum aut armoniaca aut veteri caseo. Hec enim
maxime hys observanda sunt qui anabrosim patiuntur et sagwine corrupta ex-
puunt. Unde quemadmodum et nimia repletio cibi quiritur inflare consuevit,
cavendus est furor et iram sarcinas et pondera manibus levare et omnia que
aliud constringunt eis qui consueti sunt sagwinis hec fluxus. Eis qui anabro-
sim patiuntur hec omnia prohibenda sunt, sed et solis ardorem et estuationem cali-
dam apponatur aut in calidam aquam caput ingere aut pulverem calidum aut
acrem capiti spargere aut aliquo ungento aut oleo caput unguere aut caput
velare illi maxime observare debent. Omnibus autem renalibus aut perpalatum
nimium sagwinis fluxus solet contingere aut qui anastomasim patiuntur. Cavere
debent balnei usum et hec frequenter magis autem et ebrietatem et omnes cibos
calidos. Omnibus igitur qui sagwine expuunt et expedit lacte recenti uti
et apalo caseo et maxime de capris aut de vaccis. Neque enim medicina-
mentum neque alius aliquis cibus plus utilis est hys quam lactis. Hinc igitur qui ab
initio perseverantes hoc solo usi sunt semper tempus integram receperunt
sanitatem. Scio enim quendam qui toto anno usus est lacte in potione et cibo
quotidiano et simul tocto et simila aut ytria aut alica aut frumenti farre
aut cum farina tritica subtilissima pulveribus usus est et cetera. Est quia
ad perfectam pervenit sanitatem. **De quibus necessitatibus lapides in renibus nascuntur**

Generantur in renibus lapides ex viscosis et spissis humoribus nimio calore
perustis. Calor enim igneus et in renibus consistens generat lapides que-
admodum videmus figulos de creta operantes et ipsa vasa a sole desiccata
aut igne decocta vertuntur in lapidem, ita quod in aqua missa solvi non possit.
Hys ergo cognitis solliciti esse debemus ne pinguior aut viscosa in renibus
generetur materia, neque ibidem igneus accidat calor ex distemperancia facta calida, aut
mictatur sed potius crepando minuatur. Cognoscitur ergo optime diligentia quod

Lapides generati in renibus ~~doloribus~~ dolores faciunt. Nam hec eis contingunt
signa similiter hiis qui et colicam patiuntur, ut maxime in medio difficile distinguntur.
Nam utrobique vomitus fit et constrictio ventris sequitur et ventositates vel
tensiones usque ad stomachum et epar et cum hec utrisque contingunt, artificis est utrasque
causas perpendere ut non eum possit causa latere. Sed in utrisque in renibus amplius
sunt vomitus quam eis qui colicam patiuntur et indigesti sunt et natura flatica et
constrictione ventris et ventositatibus plurimum nefretici patiuntur. Nam si nefreticus
sit non patiuntur sed tamen sepius ventris reddunt officia. Interdum enim ab
[illegible] vetustate per podice reddunt et ventris subsequuntur officia qui
nullo modo qui colicam patiuntur dolore consequente. Oportet autem et urinas eorum
diligenter perspicere et maxime cum in hiis cognitionem sit diligenter inspicias
invenies colicis autem flatica est urina et plurima habent ypostasim nefre-
ticis autem parva vel est ypostasis et sablonosa quod in urinis qui colicam patiuntur
non sit dolor quippe nefreticis magis cum gravitate inferius in uno esse videtur loco
et directo nullis magis efficitur colicis autem in amplo magis quam directo et constrictio
urine nefreticis quod colicis non contingit. Sic enim cognoscere oportet et deter-
minare inter utrosque id est qui lapides habent in renibus et inter eos qui colicam
patiuntur. Sequitur aliud

Cura nefreticorum ccx

Omnibus lapides in renibus generantur hoc modo curari oportet. Modo igitur in-
cessione que relaxent et mitigent sunt adhibenda. Utilissimum est
balneum aliis omnibus, non solum enim mitigare sed et curare potest. Colicos
igitur sepius mitigare videntur. Nam commodum est et mitigat et [illegible]
et cum lavantur se nefretici ungenda sunt loca que dolent camomillino
oleo et in solio amplius et continue fricanda sunt. Oportet enim non solum semel
in die lavare sed et bis et ter et sepius et infrigidata [illegible] continuandus est
et [illegible] sunt ibidem [illegible] in maiori debet post accepta [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] potum dabis apozima [illegible] id est radices [illegible]
cum apii radicibus coctis et modico anisi ad tertias coctis. Quod si permanserit
dolor et nullo modo urina cum [illegible] lapidibus fiat dabis apozima
[illegible] radicibus herbe cuiusque folii [illegible] in sabanis involuto fortiter enim et cum
suavitate operatur. Sed quando balneum oportet accipe istam potionem et in ipsa
apozima [illegible] [illegible] [illegible] et sic dari. Si autem cuiusque folium non
sit inventum quod greci petrosilon vocant aut radices eius aut [illegible]
aut [illegible] aut [illegible] aut [illegible] satis magnifice apozima cor-
pora facit. Extrinsecus autem [illegible] sacellos de furfuribus [illegible] coctis
in apozima herbe camomille et [illegible] radicis et aneti et melliloti et
oleo camomillino frequenter enim mutandi sacelli. Et si non sunt furfures
in apozima supra scripta addes oleum dulce et oleum camomillinum et infusos
pannos calidos dolenti super loco per ventrem [illegible] oportet ducere cum
non satis acto sed magis sit in [illegible] quam oleum habet amplius et relaxet
et educat amplius acros humores quale est [illegible] decoctio [illegible] radicum

et fenugreci et cartami et furfuris tritici et de hoc camomille et oleo camomillino
cum vitellis ovorum immiscenda sunt. Pilotis vero doloribus imponendum est cerotum
de cera et oleo camomillino et rosaceo et vitellis ovorum confectum aut etiam hoc
modo compositum olei camomillini ℥ iij olei rosacei ℥ j vitellis ovorum cruda ℥ j vi
tera cruda ℥ vj tostitas in linteolo inductum supponens pagonizat cum
hiis et intemperancia loci deponit et tamen minuit et prohibet lapides generare si
aut dolores permaneat et lapides cum ire minuj non possunt fortiora
sunt addenda adiutoria qualia sunt de hircino sanguine composita
unde hoc modo faciens panno impones sanguinem hirci in istellis in pila cum
fermento ordei et tales cataplasma impones facit enim cataplasma ad poros et
lapides in renibus et vesica minuisse. Oportet autem sanguinem hircinum
cum hiis scilicet cum sicitate tales et tunc est hircino et sic dabis eis qui la
pides in renibus aut in vesica habent coclearium plenum et de sicitatibus similiter
sicitatis et talis pulverem dabis. Oportet enim eis auferri penas et pedes
et sic pacienti in balneo adhibendum. Calidum dabis quod in sole est in vino
molle ad mixto de hiis melius facies aut cum condito hoc autem fortiora
in virtute sunt et simplicia et minus probata. Oportet tamen satis communis
forte cum medicamine quod fit de sanguine hircino confectum hoc modo cum
augusto mense incipit maturare vel pariare una accipies patella facta
de terra nova a figulo et mittes in ea sanguinem et pones ad focum ut bulliat et
talem saporem amittat et occides ut cum et suscipies sanguinem non qui primo
fluit aut postea sed medium cum se coagulant movens minuti in patella
fluit aut postea sed medium cum se coagulant movens minuti in patella
sanguinem cooperies patellam linteo spisso duplici et pones sub divo ubi
a sole et luna siccet et cum siccatus fuerit bene totis tales et repones in buxide
et dabis cum modico coclearium plenum. Dabis autem cum sapa etiam blandum
ut dictum est hoc autem medicamine in parvo tempore a nobis est permixtum et dum
ab antiquis commendatum esse dicitur. Oportet autem plena et etate
sed ab antiquis compositum esse dicitur. Oportet autem quatuor annorum non plus aut minus vel ante
qui occidendus est hircus. Sic ergo annorum non plus aut minus in et anteque
comedat de bono odore sit sanguis comedat folia feniculi aut edere aut
laurj et amomj in potione et anusteat. Et ergo sanguinem hircino annis fui in ura
lauri et amomi in potione et anusteat ergo sanguini hircino annis feci in vira
telita et dedi ad potandum cum minos pacientes dolores et in illa tamen in vira
fecit pro magnitudine lapidis et accepta potione confractos et comminutos mox
expectaverit cum vira lapides et confestim subinde bibendo minutatim expletum est
lapis non ultra alii commissi sunt lapides renasci antidotum eius qui po de
quia et lapides minuit et ultra alios non permittit crescere et dei pruina
vocatur et dolorem amputat et renes de lapidibus purgat. Item si sanguis
hircinus ad presens non fuerit dabis autem hanc pone cum condito spica nar
di sil saxifragie vetonice apii lini seminis petroselini ana ℥ j costi
folij ana ℥ j in facto pulvere dabis coclearium j cum condito cum pisiali et dabis

bibendum ana hora prandii. Ista enim potio minuit lapides et pellit et non
permittit alios renasci. Item alia potio que dicitur dia anacis (?) R. [=Recipe] seminis
spice nardi piperis ana ʒ i cassie i costi ana ʒ ii facies pulverem tenuem dabis
cum aqua sero et mane coclearium i. Hiis ergo potionibus potionatis et hiis similibus
in attractione lapidum constipatis locis. Non ergo hiis adiutoriis utatur in fine
enim si dolorosa est nec distpantia distpantiam inveniat renum loca. Et si hiis
acceptis permaneant dolores et punctio nec ostendant quod de cetera virtute
minima sit in complexionibus inveniendum sunt que dicuntur antidota qui et dolores
mitigent et somnum faciant et lapides atterant et confringant qualia sunt
aut filonium aut paulina aut tiriaca sed non vetusta aut post aut cum
filonio mixta melius est enim illa et virtute reparat et mitigat dolores
Item antidotum anodinum ad nefreticos et ad vesicam renum et nefrite quod
statim tollit dolorem. R. [=Recipe] piperis albi ʒ xx iusquiami albi seminis ʒ
xx opii ʒ x ... ʒ iii spice ... euforbii ana ʒ i cuminis domestici seminis
apii seminis ana ʒ vi lapatii [?] ... seminis amigdalorum amarorum purgatorum
feniculi seminis ana ʒ iii in ... ʒ i et ... ad minuendos dolo-
res. Sequitur aliud capitulum Cura de inflamatione in renibus facta et
Quod si plectura esse apostematis de sanguine tollendo

Si et inflatio simul cum erisipelas fiunt in renibus omnino flebotomandus
est mox in primis et post hoc non expectabis sed adhibeas adiutoria la-
patica et meatus laxantia. Vidi enim in hiis solis que sunt ad scripta adiu-
toriis plurimos ad integram pervenisse sanitatem. Berillioias (?) aut
drusas ... que ... vel annulus antiquis probate sunt. Ceterum aut
pro magnitudine passionis et virtute patientis pro habitudine corporis in
perniciosis ... potius subvenire adiutoria que confringunt lapides et
alios postea renasci non permittunt. Nam distpantia renum si sit nimis
calida date calide potiones faciliter alios lapides generat fugiende sunt
ergo omnes que nimis calide sunt potiones et acute. Nam si contingat
et nimietas compellat vel semel aut bis dantur temperanda sunt postea ipsa
loca hiis remotis et non sicut multi facere solent qui et declinatione iam
facta ea dare iam presumunt quod non iterum congregentur spissus humor
unde lapides augmentantur sed contrario observari oportet et temperari ergo
temperari specia que sine calore sunt adhibita. Ex quibus est apium
et adiantus et aqua in qua decocti sunt chos... chospagi et grani et
radices apii et ... et ... solii radices et plantaginis radices et folia
et ad hec magis semine citrulis nigri apozima et glitisidis semine et a-
migdale. Sed hec non frequenter utenda sunt nisi tunc quando suspicio est
quia colligit in renibus purgatur ... et hec cum ... acceptorum oportet da-
ri bibere cum talia aqua nichil enim sic potius temperare renes sicut
aqua calida facit si ... sit ... iam ... non post lapides
generari. In medio aut prandio cum aqua frigida aut pomum frigidum

aut rosatum aut violatum bibat et vinum album conditum omnino prohibendum est ut idrogarum et omnia que cumque cum pipere fuerint facta vel condita et non solum ea que acra sunt sed etiam illi qui spissos generant humores quales sunt alica et ytria simula omnia dura et opus pistorium de lacte lacte sectum et caseus hec enim prohibenda sunt et vinum satis nigrum et austerum in scriptum et cultum de plurimis set quod multum renes calefacit fugienda sunt etiam que generant digestionem et ea que non digeruntur in scripta et piscos cetaceos qualis est tunnus palamidas scobrum stephalis et cetera et ostrea coderma preter petti nes echinos aut frequenter debet accipere si est possibile quia et stomacum et urinam provocant ostracum aut et senicio in carnis sunt accipiendi ostree omnino prohibende sunt. Carnes aut pingues similiter et aves que in paludibus degunt omnino prohibenda sunt. Offerende quoque sunt anserum extremitates et aves que non sunt sanguinate pomis aut utantur cucumeres in primo que in cucurbitis sunt cucumeres in primo que in cucurbitis sunt et maxime melones ficus virides et siccas accipiat uvas et mela et pira non multum neque frequenter accipiat. De inflatione in renibus facto ccxvii

Inflationes fiunt ex plenitudine humorum fluentium in eo cuiusque loco corporis et maxime carnosis in omnibus locis unde et contemplandum est in renibus quia abscondita loca sunt ad cognoscendum si plenitudo sanguinis fuerit. fale que faciat flonez aut qualitas sola aut ex utrisque accidat plenitudinis est tamen est sanguinis eius sit in sotilis aut etiam ex plenitudine ipa sola eius corporis sed sit aut extenditur et aliquid excitatur ipse locus ex qualitate aut sola sit quoque sit modicus fiet colicus et nimis acer humor sicut aut melancolicus spissus et pigrus Si aut multum sit ex his que supra diximus et catochimia et contingat cum extensione ledi locus extendi a plenitudine et leditur sub eius molestia qualitatis contemplari ergo oportet unde fluit seu de toto corpore seu ex alieno superposito membro Maxime igitur operis sit diversitas curationum Si igitur totum corpus videtur esse pletoricum ad hoc igitur oportet considerari cum virtute et sic per quemodum loquitur est adhibendum adiutorium. si est si sanguinis humidas et videtur et ipse generari flonem flebotomus est adhibendus Si aut catochimia fuerit catarticum dandum. si est sobi superfluus de che humor. Post si catarticum dandum postquam cibis competentibus intendendus est ut illud solutum reparat corpus et temperet ventrem qualis sunt ptisane suum et malbe et de piscibus qui humectare et temperare possunt. Si aut spissus fuerit humor et nulla inde sit acedo expunct aut est dandus et cibus vel apozimata offerenda que subtiliare et extemuare possunt humores. Sed quia que subtiliant quam plurime mordicationem faciendo accessionem movent inflamans locis ideo oportet eligere ea que mordicationem non faciunt. Est ergo quod extemuare non possunt absque mordicatione melius aliud quam mulsa aquosa. Exica igitur aut catartice extemuandi sunt humores que spissi et temperari quod ad sunt et sic per genera dabis catarticum si est fuerit versu

quod propter solam dictam superfluitatem non possit educi humor qua fuge oportet
que inflammata loca purgare catarticho acriori et maxime in initio adhuc
indigesto existente humore et tumore adhuc cum nimio ardore laborante qui
non amplius alibi laborare potest quam in renibus aut in vesica inflammata
renes enim et vesica suscipiunt in se superfluos humores magis quam liguntur
membra crudi si non digestio humoris immorata manifestius appareat
non oportet dari catarticum Quando cum multa sit caro chimia et materia ha
bundans esse videatur adhiberi oportet tunc catarticam Si autem non
multa videatur esse materia per totum corpus sed magis modice ardens apparet
fugienda sunt multa et omnia que sunt diuretica vel si sine mordicatione sit
sed magis danda est calida habendo Nam calida aqua ardorem obtundit
et mordicationem lavando abstergit et quod talem esse videtur extrahendo temperat
et dolorem mitigat sed magis probat ut non oportet timere calidam aquam amplius
ministrari quia inflammata loca ardore multum iuvat Quando si repletura
fuerit facta in flammato in renibus aut in vesica diuretica omnino non
iuvat adducit enim ad se fel et alios humores spissiores et ea que
sunt ex ordinibus non invenientes exitus propter manentem tumorem in renibus
residentem in locis spatiantibus augmentat humorem Extinguens autem oportet
adhibere si de colerico humore flegmone fuerit quatenus que infrigidare possunt
et maxime in initio et adhuc ardente flegmone Multa enim sunt ad hec
facienda Sed nichil sic potest prestare quam ceratum est cum oleo roseo
factum Quando est modicum aceti aut sucum poligonie herbe aut andragnis
In augmento passionis aliquid diaforeticum eis est admiscendum quale est
oleum camomillinum aut adipes recentes porcine aut diaquilon medica
minis modicum Declinatione autem facta amplius diaforetica sunt admiscenda
da Quando si corporis humoribus inflamatio fuerit orta cum intensus hiis oportet
subvenire adiutoriis que sine mordicatione subtiliare possunt humores qualis
est oleum camomillinum et cataplasma de ordei farina et lini semine coctum
in apozimate herbe camomille et mellilotis et absinthii et cuscute radicum
et modico sape Quando si multus sit calor prohibenda est sapa et ea que
mitigant sunt adhibenda Nam ea que multum sunt calida prohibenda
ne post faciant in ea que inflatione generare possunt Sic nec eis que infri
gidant uti oportet quam plurimum aut frequenter ne saxum in renibus faciant
omnia enim nimia fugere oportet maxime que in renibus sunt flegmones
Balneum autem post quam evacuatur plenitudo non oportet festinare post autem hiis
premissis et balnea et encatisimata frequenter ministrentur

Signa si inflamatio post faciat in renibus
ccxix

Inflamatio si in renibus post incipiat fa
cere hiis signis cognoscere in primis quod absque alia occasione
quedam sit rigor inordinatus et inordinata febris et in loco ubi generatur
post dolores fuerit et febres maiores contingunt quam fuerant Postea autem
tumor se extendit in eam que sana est parte de illo qui patitur gravitatem

multa in ea parte qua patitur sentire se dicat quam aut habuisse se non est ex
partibus et hic eum oportet confirmari quia apparata ibi est quantitas Ceterum aut
si post ex aliqua parte appareat non aliunde confirmand[um] est esse de renibus et
magis si dolor et quantitas ibi sentiat manifesta cognito est et sit et omnia hec
signa manifestius sunt declarand[a] per que possis cognoscere de quibus locis fluat seu
de renibus seu de vesica aut de circuitu poro aut ex pulmone aut ex alio aliquo
loco Sed cum post urinam continue si de superioribus locis fluxerit per omnino
cum urina inveniuntur mixta Si aut ex inferioribus fluat locis sub sedentia
cum urina inveniuntur mixta Si aut in medio
in fundo appareat talitus magis hic in modicis fuerant locis Sed in in medio
mixta puris inveniuntur et non alta eminentia attendendum est in predicamento
tura que infert per urinas omnino cum manifestantur ibi que patiunt loca Nota
si pedarthalordes sint vesice inveniuntur esse loca Si aut carnosa de renibus
esse significat Ceterum aut et proprietates doloris et que precesserunt et contrarium a
que patiunt loca ostendunt manifestum tamen Cura inflamationis imp[os]
que patiunt loca ostendunt manifestum tamen **Cura inflamationis impos[tem]atis que post urinam fuerint cognita qui**

Operari ergo oportet eos qui post urinam fuerint ex hiis qui
sine mordicatione sunt et per ex pelle et vlcera tamen post qualia sunt mulsa
sine mordicatione sunt et per expelle et vlcera tamen post qualia sunt mulsa
sicut fenugreci cum modico mellis et adiantus et semine cucumeris domestici
cum essatico et diaphisalides trociscis et lac asine potatum et maxime eos qui
in vesica sunt vlcus et bolus armeniacus potatus et herba yponis et gum po
tatum ad hec magis si in circuitu poro fuerit vlcus per collirium et trociscos trociscos
sine mordicatione de specie quam magis ex temperatis tradita sunt vlcera
attendere aut omnino oportet ciborum qualitates Multi enim medicamentis tamen veteres
et ciborum qualitates contemptibiles non potuerunt ad sanitatem perducere solubilibus
aut dantur sucum ptisane et decoctum feni et solum cum essatico aut rosato
aut succo mulso aut cum sapa etica aut laudicema aut citopolito Si ad
non sunt fervore sapa qua bibat egrotus accipiat vinum aut ydromelon
aut semperuium aut tinon Bibant aut aliquid modice ... cum si acci
piat ... vlcera et inflamatio maior sit bene etc et si nuce come
dant et amigdale et nuclei pinea cum sapa si non lapides consuetudine sunt
quam sunt in renibus et ova gallinacea mollia et tepida accepta mul
tum iuvat Ego enim scio quandam quomodo nascebat ova mox sorbe
bat ea sit cruda et multum se iuvari dicebat Nam et mordicationes
et dolores qui in vesica erant mox ibi mitigari dicebat quod cerum
pistatis lauatum et acceptus aut per se ipsum cum essatico aut ydromelle dulci
et pectunes lauati et astaci his cocti et ex alca in alta cadentium purgati
et cocti multum iuvat Intiba et brasica ... cocta et cum succo accepta
et si non sumo quod fert atque sit et mordicatius ... iudicat ... sine sale
vtilissimi sunt et cime de fenugreco accepte et cime de fabis si comedant
prunt Castanee aut elixe aut assate multum iuvat et maxime
... tenue et colatum fuerit plus quod fert Sed aut pingue et constrictum sunt
... ita ... mox detrahat tibi tarocthinum sunt prohibendum ne per coaguletur
unus Sed dolore vesice et renium lenis ... pulvis est in aurali
ad bibendum ... ad vinum et vesice ... et antidotum

ad ulcera et vulnera et dolores in ipsis locis consistentes qui mox subveniunt
Rx piperis albi inscquamini ʒ xx c[?] ʒ iii opii euforbii pirepurethi ana ʒ i
semis croci confecto philoniorum antidoti Rx cui addant in confectione cu-
cumeris domestici seminis lapacii seminis amigdalarum amararum feniculi seminis
ana ʒ iii mellis quod sufficiat dabis aut sicut est philonium Item antido-
tum Item diaphilonidon trociscus qui facit et ad freneticos et ad ulcera
in renibus et vesica cucumeris domestici seminis ʒ xii feniculi seminis cu-
ana ʒ vi lapacii seminis nucleos pineos perfrigmenceis opii inscquamini
albi seminis amigdalarum amararum perfrigmenceis ana ʒ iii phisalidon
quam latini vesicaguria vocant qua tua xxx corni ʒ i cicute seminis
ʒ iii cum sapa aut faces trociscos draginceos et dabis cum vino
dulci qui non febriunt aut sapa qui aut febriunt cum aqua tepida faciat
aut trociscus ad renum et vesice passiones quibus pus cum urina reddit
aut sanguis aut mictus simile aut sabulones cum urina iactat et nullo
calore qui aut in vesica aut in urina vocitus aut volumus sunt in ities
per urinam inpingendo cum lacte asinino aut muliebri aut cum sapa sig

Quod si accedo quedam sunt in uri **stringende et acrimonie in urinis**
ins et tota habitudo corporis acria et colica sunt diligenter cum contemplan-
dum est et omnino requirandum de acrimonie que medicando tussigineria facit
si solo michil tale patiatur sed egro sit et urina magis alba esse videatur
et hiis qui patitur et cibis et balneis vesus est sicut opinandum cum magis
ex frigida distemperancia urine esse tussigenia et aliam porro si fiat ex ca-
lida esse distemperancia Iste aut sunt cause tussigine **Curatio stranguirie de**

calida distemperancia et xxv

Si calida sit distemperancia curatio adhibenda
est adhibenda secundum qualitatem cause Si enim accedo sunt que humectent
et temperent sunt adhibenda et michil calidum aut salsum prefingendum est
Iuvat ergo eos ptisane et pescipados et modico amicto cum mellis aut
(sapa?) Interdum et cum acro quecunque mulsa cum lacte Corrumpit enim
simulta sicitate teneatur opacdinis qualitate Sed et frequenter lavacra
et calido aqua aut cibos accepta iuvat sed et cucumeris in citrora et
melonis et tunc semingeri et dustres nuc et vinum dulce quale est lithi-
num et v. simplicia dicta quatuor mitigare poterit et temperare acrimonie erit
offerenda Sequitur **Curatio stranguirie de frigida distemperancia**

Si aut de frigida distemperancia sunt tussigine passio curata vero cum
ea que calefacere potest et ieiuno et in meditaminibus offendatur hos
ergo minime calidum et vinum multum datum et absinthiatum potatum aut
anisatum iuvat Ex olibus vero apud in cibo sumptum et damus et omnia
que calefaciunt Ex extrinsecis aut adhibenda sunt unguenta de oleo anetino
aut glaucino aut de uiciato et que valent sunt calida Interdum et apo-
zima de aliho et artemesia potatum iuvat tussigeria et dessumata
vero non est nullum acris inflamato

Dissinia cum et cum dolore e et sine dolore **de dissuria et xxviii**
Si cum piro aut nullo modo mingit et cum dolore est Scire oportet esse
passionem et si cum morditacione urina et cum putore fiat sine sanie dime
vlcus esse in vesica existimandum est si aut grauitas sentit(ur) aliqua esse magis
oz existimari inflationem cum hec aut apostema si aut sine grauitate tensura
sola sentiat(ur) in vesica ventositate spiritus multa et scias vnde vrina
constricta est Si aut uulcerationibus in vesica sentiat(ur) dolor aut timor aut
tensura cognoscat(ur) in renibus aut in vrina esse cruentum aut flores aut la
pidem Cognoscit igitur omnia que dictum est oportet et sic ad singula adiutoria
sunt omnia ministranda **Cura dissinie**

Quod si in renibus inflamacio aut apostema fiunt curatum iam superius
curationes scripte sunt nunc ad dissuriam curationes scribam ordine persequen
tes xxi si de spissis et viscosis humoribus crudis facta vrine fiunt
oximel accipiat aut mulsam aut apozima seminis aut radicibus
brusci et origanum coctum et ad hec uintabilibus et ad maiores extrares ita
ut vrina minus constrictam gnouit et extenuando accipiat poros apo
zima de corticibus titimalli ferri ubi aut flos est i. inflatio he exhibenda est
et ea que sine morditacione sunt et digerit sunt adhibenda Ex quibus e
aquosa mulsa et ea que digerunt flores operimus si adhibenda ozi
si lapides sunt fortiores in renibus et corporis sit vrine constrictio bi
fiat pionitis herba cum vino et melle potata Scandi aut si de ipsa her
ba duo aut in scrupuli Radices aut quoque foliorum cocte in aqua confer capp
ara opozima facit ad hoc et cristeum et capillum ueneris et de ireos saxifragis
et decitadis poto hec omnia in vesica propter crudum iuuant pectas et
compositio expertis commemorantur adiutoria **Cura si in vesica lapides**

Secundum ipsum modum et in vesica generat(ur) **sunt et xxx**
lapides quemadmodum in renibus nam in vesica lapides pueris magis
generat(ur) quam in viris et neque subeo calore sed magis et pinguibus humoribus
expediciores sunt ad generandas lapides ubi conspissent parati sunt
abundante calore ad hoc ergo frigidioribus humoribus oz magis insistere
expecta que optemnat ubi uel simulacio in frigor congregent que generet et congreget
lapides in vesica augento ergo que diastaga sunt remouet et post albuim
nulla sit coagitatio **Signa lithiasis et xxxi**

Cognoscit aut cum lapides in vesica generat in primis Nam magis vrine
indigesta e ut et alba in colore et subsidencia habet sablonosa
et scalpe sibi virgam delectat(ur) et extendit moleue et sepius ad urina facie
dum frequenter torquet se **Cura**

Dicta sunt cum iam satis fortiora medicamenta ad frangendos lapides
qui in vesica continet et generat Dictum est iterum et nunc quod multi

sunt operativa medicamenta et ab antiquis exquisita et a nobilibus medicis
probata iterumque sanguis calidus mox ut effunditur illitus magnifice iuvat Ace
lus autem fiat per desuper scapulam vesica fusus illimatur et ad hunc multo melius
est si in metallo aere balnei hoc ipsum facias et fortissimas facies autem hoc non
semel sed et sepius continuatio **Signa si in vesica scabra sit**

Cognosces igitur vesicam scabrosam de quo greci psoriasin quod in urinis
furfuribus similia apparent membra discernes autem ea que venerint
secum et hoc modo cum urina fuerit tenuis constituta et atra magis est
scias de renibus esse que similia furfuribus apparent in urinis Si autem
urina pinguis fuerit vesicam cognosce scabrosam **Curacio eius de passione**

Curari autem oportet medicamentis illis qui sine mordicatione **c. xxxiii**
totaliter purgent et piant et novissime que de siccet et cicatrice
inducant in illis Est enim hec passio pene insanabilis Cum omnis autem
oportet curari non est ignorandum quod diuretica aut medicamenta maxime sunt
adhibenda hac quippe assidue satis frequenter dandum est et multociens si co
petant urinari possunt Si autem non assiduis capiendus lac dandum est in potu
et tunc cibo aut cum pane aut cum similia aut cum itria aut cum aliqua
aut cum tractea farina cocta aut cito consumatur autem eos et ova assata et
melones et cucumeres et nuclei pinii recentes et uve et semen cucumeris po
tatum et que ceteris corporis conferunt Mixta lactea aut nucleos pineos aut
opium confert nimium dolorem Non autem oportet qui opium recipit satis fre
quenter dari misi secundum virtutem Est enim confectio passiones et dissinnas
inflammationes renum et vesice sanat Sed et scabra vesice cum flore
sanat sanat Recipe autem nucleis pineis grana 300 cucumeris domestici
seminis grana numero 50 amili spice nardi ana ʒ i apii seminis ʒ v mag
sextario uno coques ad tertias spica nardi et apii semine et tunc ipso
apozimate teres que septa sunt et dabis ad bibendum ciatos duos

Signa diabetis

Dyabetes renum est passio quod plus quam
debetur urine effunditur Licet enim similis sit ea que ad modum lien
terias contingit et sic lientericos accepti cibi corrumpunt sic nec modice re
tineantur inveniente se digerunt et nutriunt corpus propter quod multi non
dyabetem solum vocant hanc passionem sed et urine et diarria i. dere
sione propter ea quia quod bibit mox decurrit sicut potatum fuerit per reces
sum et vero et propter ea corpus quod patitur potus qui accipit non infun
ditur Verdocos et nimia siti vocant patientes Unde multi dipsaco ipsam
passionem vocant hec est dursitas in ipsis nominibus Fit igitur hec passio
aut ex imbecillitate renum attractiva virtute amissa et celerita fortitudine
permanente aut aliquo nimio calore ob hoc quod trahunt ad se renes
sed tenentur non possunt sed mox effusis per urine saccione non replent nec corpus
recipit nutrimentum propter quod ad hoc insistere oportet per tempus et ita curo
prosequatur Sequitur aliud capitulum

In frigidanda ergo sunt sunt loca et corroboranda et tepandum et totum
corpus et humectandum quia siccum est corpus propter multam effusionem seminis
Oportet ergo et potationes hiis amplius ministrari consuetudine et molliores
sicut et cibi amplius dandi sunt qui tardius digerantur Nam teneres cibos
propter caliditatem et acrius effectum et venter siccior semen attrahit et consumit
ciborum infectione ad ventrem Oportet ergo dari eis et amplius unde est
ciborum pinguiores dari qualis est alicha que potissima est data cum ro
sato aut ensatico aut rodomelle aut ydromelle aut modico saraptino
aut vino aut candido holera aut dampni intiba et portulaca aut lactucas et
carnes edorum et pedes porcinos et maxime bonnes et grinna et ysi
cia pisces vel scophos aut apalys quibusdam carnes huiusmodi [illegible] me
lones propter semina et mala que valde sunt dulcia fugienda sunt aut
salsamenta omnia et acria sed necessarius mittenda sunt aut anisus aut cimi
num aut ex quibus seminibus sunt admiscenda vel ea que urinam movent
fugienda sunt cos et echinum aut amigdale aut pistacea vel si [illegible] ad
dactilum assumatur Castanee aut si accipiunt nichil nocet Signa de

Effusio seminis fit quod oppletudine gonorrea passione —
contrahatur cattelitica potius i. que generet consistens in seminariis vasis cum
non potuerit continere semen Est autem quod [illegible] aut tenuitate seminis
vel generet Interrogari autem oportet et de colore ipsius seminis et utrum spissum
aut tenue et quod egerit et que precesserunt cause vel qualis autem sunt sicca
aut qualibus cibis usus est aut si plus consuetudine venereis usus est actibus
Nam si plenitudo est [illegible] et se effundat sicut nichil sunt et [illegible]
et [illegible] magis esse [illegible] semine quod sunt cognoscere magis [illegible]
[illegible] ferre subtilitatem cum plurime imbecillitas sequitur catelitice potius

Quod si ex oppletudine fiat seminis lapsus solliciti et cito Curo
debemus et removere nimietatem ciborum et maxime eorum qui generant
amplius semen et ventositatem movent que multa sunt tam et cibis
et in medicamentis [illegible] cum sunt [illegible] pinci faba et cicere et
bulbi et eruce et rape et maxime semen earum potate quemadmodum et
dauci domestici semen et urtice In medicaminibus autem sunt que et semen generant
et libidinem excitant qualia sunt acaliphis semen potatum et cum vino
cocto et melle et meloratitis i. testiculi aut radix quam aliqui tauri
testiculum vocant et maior radix potata libidinem movet aut satirion
aut semen [illegible] aut [illegible] ea que [illegible] sunt que velud [illegible]
forte bibuntur Nam hec omnia et hiis similia fugere oportet eos qui hoc
patiuntur aut in cibis ministrata aut in medicamentis accepta Et danda
sunt ea que contraria sunt passioni que non satis generat semen Sed magis constringunt
qualia sunt agni spina [illegible] aut [illegible] et folia eius ipsius
et flores in lacto [illegible] hoc ipsum faciunt lactuce aut semen cum aqua potata
tantum reprimit gonorream [illegible] qui seminis fluxum patiuntur potum danda
[illegible] aut et tanapis silvatica semen si sibi potet desiccat

seme. Desiccat etiam semen melorchei que canis testiculum vocatur.
Similiter autem et pluribus lanua lumbis imposita hiis qui fluxum satis
patiuntur multum iuvat. Nyphee est radix et semen in vino nigro et austero
potata emigromos id est qui pollutionem sompnium patiuntur frequenter iuvat. Sed et illos
qui multum seminis fluxum patiuntur similiter iuvat periclemenon aut folio
et semen eius siccat sperme et aliqui dicunt quod si frequenter bibatur sine semine
fiet. Sequitur De priapismo et xxxviii

Similiter autem et qui priapismum habent oportet facere et abstinere a cibus
calidis et eis potibus que solent prouocare ventositatem materie et apponere arties
que sunt in mullibus et non solum que calefaciunt aut inflant sed etiam
eos qui spissos inueniunt humores et semen ideo non oportet dari patientibus
Cetera igitur sunt imponenda que sunt cum oleo et aqua coptari et mo
dico aceti. Omnia autem multum infrigidant prohibenda sunt et maxime
que stiptica sunt et narcotica. Bibant autem omnia que curare possunt
et maxime nymphee herba semen et radices potentur. De colica passione

Pessima quidem passio est que fit ex frigore et flatico humore
et de dolore nimio coli et difficilis ad cognoscendum. Agente enim et acci
dunt dolores nimii propter pinguedinem et amplitudinem ipsius intestini
quod vocatur colon et non modicus quidem contentus est humor qui perpetuo
largiendo circuitur quemadmodum in tenuibus intestinis. Difficilis
est autem ad cognoscendum propter plurima loca quibus tales accidunt do
lores quales et in intestino colo. Potest ergo sine errore quis possit
et sibi plurime obscuritate spaciatur intentatione nature est prudere et
cognoscere qualiter colon efficiatur et qualia signa habet que inter loca
plurima et colum discernat. Non enim in intestino colo una consistit
passio sed multe et varie in eo generantur passiones fit enim ex frigida
flatus sicca fit et de calido et colerico humore de super quoque accidenti
bus efficitur et etiam de flone ubi dolor fit similiter et de stercore nimium
desiccato facto duricia ventris vehemens fit dolor. Sed et vento
sitas plurima et spissa consistens et dolorem excitat vehementer fit
et alia multa. Nam cum flatus positus fit in intestino grauitas
sentitur esse et sine febribus sunt tunc sicut ei sic operire volenti
similiter videtur et vento quasi solet sed quemadmodum quasi ex ventosi
tate grauatum et multi corporis flatus et quod greci yalodem id est similem in
flatis vocant faciunt. Talis enim metus est cognitio. Ceterum autem et
que precedunt manifeste et ipsius declarant passio qua maxime enim
precedunt sitalis et frigidus potus frequenter acceptus et balnei usus
sed tempore competenti ad hibitum et maxime post fabium et acerosa potata
cum habundancia et repletione ciborum. Hec ergo est cognitio de frigida dispositione
et flatu patientibus. Nunc autem de dieta et cura eorum dicendum est
Sequitur aliud capitulum — De dieta et xl

Oportet igitur eos talibus pociri cibis pane siliginco bene cocto et decapozi
mate que cocte sunt apii radices aut anetum aut ciminum aut anisus
et cospargendus et cum modico pomo accipiat tenue Nam qui dulces sunt
et stiptici omnino nocet Scio enim quod si incondito plus huic piperis iubeas
dari panem infusum maxime iuvabis Olera autem minustanda sunt apud
porri cocti et maxime capita eorum super hoc dicit cautalis et allium et
elios spagi et allium si amplius accipiatur quia omnino coco plurimos fuisse
sanatos dedicimus et non ad cibus eos promittam parum Et ideo ypo hoc senatus
tes dolores quedam tam ventre aut colum venientes non interrogavites nec
dices mox allium eos comedere et maxime rustici et mox a dolore eo
accessivi liberantur De volatilibus autem comedimus pipiones columi
bas perdices gallinas domesticas et que simpliciter dicta que non superflua
sunt et pisa i. sagmata hiis potantur et cum porre condiantur et aniso
et cimino modico aut porras aut apio ibidem coctis aut pipere pistes
vel accipiat asparagos coctos et seminibus quo in flore tollant aut cum
allio conditos et melius iuvabimur Carnes vero si possibile est donet sa
netur prohiberi oportet Similiter autem et legumina preter ptisanas et ipse quam
coquuntur apii radices aut come porrorum aut pulegium aut origanum
aut anisus aut piper aut amigdale simul coquuntur Sic enim cocte ptisane
sunt et inflacione sunt et prohibendi sunt vel optemandi
frigore annectuntur et sine inflacione sunt et prohibendi sunt Tragmata autem
maiorem huic potuite superfluitate humorum seu frigore Tragmata autem
competunt eis que amigdalas edunt et maxime siccarum carnium accipiat cum
admixto mellis modico et pipere Sic enim pingues et pistosi superflui hu
mores optemari possunt Vinum autem sit album cum nodosum non stipticum
et maxime autem dandum hiis quibus ex ventositatis habundancia dolores nimi
os esse suspicantur Et inbus et si perundet vinum melius iuvabis propo
ma autem danda sunt condita et apiata et lini feletatum et absinthiatum
et rosatum et citratum et masticatum Et summa enim hec eos qui de frigiditate
humoribus dolores paciuntur sanare possunt Balnea vero de dulcibus
aquis non satis ad hoc utilia sunt qui de frigidis et spissis humoribus dolo
rem paciuntur chirugant enim in talibus aquis non tamen tamen Omnes
enim quia balnea de dulci aqua qui sunt infrigidandi et humectandi
huic potuite ypt quod et aer calior preparandus et solis calidissimum aut
ea que paciuntur loca ungenda sunt calidissimis ungentis aut anetino
oleo aut glaucino aut marciato ungento et super pargendi sunt pul
veres de nitro aut sinapi et fricanda sunt inter dolencia loca vel to
tum corpus et sic permittendum est eis si delectentur lignum marmo
ribus se volutare et tale favore loca liniantur si fricando simul
et mitigantur dolores Nam in magnis calidis maliciis si laverunt

melius ad hoc curationem preparant et confestim sanabuntur et maxime si
si sint sulphuree et bituminose aut salse et si eas bibant iuuabuntur. Que
enim et purgandi et exsiccandi virtute si quos ventosos inuenerit aut intestinis humores
resedit et sepius in eo sunt si fuerint retinebunt infirmantem et sanat omnino.
Sufficiat de dictis dixisse et communiter et sufficit omnibus prudentibus vir-
tutibus. Nunc dicendum que ad fomentationes extrinsecus sunt adhibenda que
ad iuuando mitigant et perfectius sanant hanc passionem. Fomentationes
enim in primis sunt adhibende et magis in frigidis causis. Utilissime ergo sunt
de sale et milio et panico et decoctis facti sacculi. In quibus autem non satis
euacuare aut desiccare opus habemus utilissimi sunt sacculi de furfuribus
facti. Oportet igitur ut in aqua in qua coquitur furfures aut ordeum antea
ibi decoquatur aneti plurimo pugno et herba camomilla et radices c-
nisti et pulegium et lauri bacce aut folia et artemisia et sauina et his
similia. Oportet et camomillinum oleum et anetinum et cyprinum simul admisceri
in ipsa coctione et copiosis oleis sub sacculis ungi frequenter. Iuuat autem
eos et si experiamur ungentia loca que dolent sine p̄uida et adhuc
etiam si ipso dolens ungatur locus qui vocatur pychileg quod aliqui apud
nos vocitant rusticam et magnifice iuuatur. Oportet autem non solum sub
ventrale et lumbos ungi sed et lenes in oleo infusas in ano imponi.
Et ad hoc adhibitum multum iuuat et nos scio multos fuisse a dolore
liberatos. Quallopandina autem et oleo rafanino potuit et magnifice iuuatur.
Sanit et de oportet quia si his adhibitis fomentationibus dolor sine
solutus non est nec magis loca ipsa calefacit neque fortiores fomentationes
sunt adhibende. Desiccantur enim amplius humores et spissiores effi-
ci et ventositatem generant maiorem et tensionem et dolores fortiores. Adhuc
magis fiunt quia amplius calefacti plus inspissatur humor et maxime
de sale et nitro et scoptea et aliis multis. Sunt si dolores cum his cale-
factionibus soluti non fuerint sed magis fortiores fiunt facti tunc expedit
ut remoueat fomentationes et post accipiat que extenuant et purgent
ventosos humores et spissos et pingues. Exprobata autem sunt ad hoc que de
euforbio conficiuntur. Multa sunt quidem que ad hoc fieri possunt non tamen
aliquid simile est his qui a nobis confecta sunt frequenter et data
catapucie sunt. Cum multis enim in periodi passione scio me confestim fuisse
et de periculo pacientes liberasse. Est autem hec aloe euforbii camidy vel
recomidy cocti ana ʒ ii scamonee ʒ i. Ego igitur his confisus sed sepius
et scio me sic subuenisse. Est autem acceptio eius scrupuli ii aut
amplius. Quidam autem addiderunt agaricum et sic dederunt. Habet enim
ipsa confectio sic aloe diagridii aut ana ʒ iii agarici ʒ iii camidy
cocci carminus purgationem ʒ viii cum succo absinthii colliges et
dabis similiter. His ergo potionibus qui frigida sunt dispensata aut na-
et in quibus flegma multum congregatum et intestino generatur et ex eo dolo-
res aut constrictiones pocientes patiuntur. Oportet autem in initio eos ...

sed etiam epitimatis et diffusis humoribus fomentis adhibitis et unguentis
adhibitis supradictis ita tamen ut fleobotomia in tolo [illegible] sit vel in aliis locis
et si purgetur et nullum timebis periculum facta et quia humoris per
ventrem digestione [illegible] evacuatio fit Nam qui presumunt crudis adhuc
humoribus aut ex fleobotomie existente in senioribus periculum ingerunt pa-
cientibus subitum aut et mortis incidunt naufragium quia loci ingo
est inflicto tumore manente de loco qui patitur [illegible] non purgatur sed magis
indignatione maiori facta additur humor suum purgat de sano corpore
[illegible] non de fleobotomie post hec autem cataplasmata sunt adhibenda et ad
hoc optimum adiutorium est Et cum mitigat dolores et [illegible] parie-
ta lota et maiorane si ibidem coquuntur ea que inflationem tollunt semina
aut ipse herbe quales sunt ipse apium anetum anisus et ciminum et
cinsch et lauri folia et ruta aut sansucum et arthemesia Sic enim
sit preparata aqua mirabiliter subvenit ad omnia sive ad fomentandum
seu ad resedendum in stuphe aut inema ex his fiat post has autem
fomentationes et embrocha vel unguenta epithimata sunt adhiben-
da ex quibus est et diamellilotum et dialtea diaspermaton et diasansuci
magis adhuc poliarchio fiat Oportet autem in calidiori dispau-
ta [illegible] non imponere sed resolutum per mistionem cum ceroto de olio
r aut camomillino facto et sic adhibeat Sic enim compositum sive
adhuc maceratur et aptius spatium et omnino utilius fit Iniectiones
enim si permaneant dolores necessario sunt adhibende Mediocribus
existentibus doloribus simpliciores et que leniores sint adhibeas
fortioribus autem magis que mitiget et exprimet infixum humorem
coli Simplices enim sunt per se ipsum olium calefactum cum aliquibus
seminibus que inflationem tollant et sic oleo admiscebis adipes anserinos
melius faciet Oportet autem iniectionem hoc modo conficere accipies
olium lepthomene coques in eo semina que inflationem tollant qua-
lia sunt anisus et apii semen et ciminum et feniculi semen et his
similia Coques autem in oleo et colabis cum linteo et reliquas
ibi adipes anserinos et mel [illegible] si addis et pullinas et
cum coques semines [illegible] modicum movebis et sic uteris Sic enim
conficitur enema simplex Utere autem hoc enema ad mediocres
frigidiores intestinorum Oportet enim hoc frequenter fieri et non solum
semel sed et bis tercio Si autem permaneat adhuc dolor fortiora
adhibenda sunt adiutoria ex quibus est quod dicitur diachilon
ex herbis confectum Fit autem hoc fenugreci mellilotj aneti anisi radicis
et lini seminis et ordei assi et camomille et pulegii ana lb
j mittas herbas in olla nova aut in cacabo stagnato

et mittes aque ℥ xix et infundat se in aqua ipsa dictans xv et sic co
quat donec succos faciat spissos post autem colabis et proicies herbas
et mittes de succo lib ii et de adipibus anserinis et medulle ceruine
et storace et madragore succo et butiro et terebentine ana ℥ vi liba
ni arsenici iusquiami semine aloe ciclaminis succo recenti ana ℥ i
et conficies et modice repones et cum opus fuerit cum oleo anetino mittes
de medicamine coclear ii aut iii et inicies. Si vero cum inflamato fit
aliqua sine humor frigidus sit magnifice iuvat. Educit enim humores
et dolores amputat. Anodinum est enim et mox subvenit. Item aliud
magnifice aloe castorei ana ℥ i ciclaminis succo recenti opii
ana ℥ iiii confecies et postea enema cum solo olo camino et modico adipis
anserini forte et est hoc adiutorium et non est contempnendum propter specie
velocitate. Item aliud quod facit iliodes et frigidos humores educit
terebentine diaquilon butiri castorei platonum ana ℥ vi basi
lico ℥ ii baccas lauri et allii species ceteras sigillatim in vino li
rute fastichum i olei ciprini lb v conficies autem sic. Cepite in cacabo
oleum ciprinum et oleum sabinum et admiscebis ei vini ℥ i et ibi infun
das castoreum plato ciminum et lauri baccas et allium et ruta
usque diebus iii et post coques ad leves prunas donec consumatur vinum
Tollas autem ab igne et colabis oleum et sic mittas terebentina et
basilico et butirum et diaquilon et leviter calefacies donec misceatur
et sic repones in ampulla et cum opus fuerit accipies ex eo co
clearia duo vel tria et de adipibus modicum mirabile est enim hoc
adiutorium mitigat enim nimios dolores et propter hoc bonum est quia
nichil habet in se narcoticum. Item ad hoc enema nimium optimum
educit enim spissos humores et viscosos et dolores mitigat ary
tal ro concissa sale [illegible] et [illegible] et menterba et ipsa terra olo
camino olo rutaceo anetino olo et in oliis supscriptis admiscebis
coclear i et de herbarum pulvere et salis coclearium i et sic inicies
hoc enim satis mollict fla et non solum colicas facit sed et sciati
cos iuvat fortiter. Item aliud enema quod non solum colicas verum
etiam ad [illegible] benefacit. accipies nitri alexandrini ℥ iiii seu
amplius cum addes oleum et aqua calam et omnibus [illegible]
inicies [illegible] i et mirabilis effectum [illegible] ad [illegible] et [illegible] educit
[illegible] seu viscosos et spissos humores et flaticos. Ego autem et
ad eos qui plures dolores passi sunt hoc usus sum et liberati sunt [illegible]
omnibus mirantes. Item aliud hoc valde bonum storacis castorei
[illegible] opii ana ℥ i haec omnia miscebis et habebis repositum
Cum autem opus fuerit accipies ad fabe egyptiace magnitudinem

et unctes cum oleo rutaceo et modico adipis anserini aut gallinacei hoc
enim et sopitum facit et magnifice nimios et fortes dolores mitigat
et multum a nobis experimentatum est. **Potiones ad colidolores qui ex flatu fiunt et l v**
Cum quidam multi secundum curatione sibi si non permittunt
et maxime gentiles necesse est quod sibi potiones accipiant que ad coli
passiones conducunt faciunt multa ad hec ab antiquis dictas quorum
etiam et nos habemus experimenta et que sunt nobilia et a nobis experimenta
ta sunt et ipsa tradimus scripta initium a simplicibus facientes et que
ad dolores meliores subveniunt scribimus herba passium coques
cum aqua et apozima eius dabis cum vino et melle bibere Item
aliud lauri baccas purgabis numero iii vel pi tres binum cum vini sextarius
tribus probatum est. Item aliud ad colicum quod facit et ad nefreticos et ita
pieus folia lauri siccos facies et ad unam ... potione anisi seminis
piperis grana sex aut iii et mellis coclearia ii et tepidum bibere dabis
in solio et mirabilis effectum ita ut paulatim per tempus egrotans
absque dolore fiat. Hoc autem et ad nefreticos facit aut que confracti
aut lapides habent in vesica et spissos educit humores. Item aliud pu
legium apozima detur cum vino bibere similiter eum et ysopum facit et
... Item aliud nimis ad colicum vali
diptamum et petrosilinum et anisum. Item aliud nimis ad colicum vali
dum origani ʒ iii potui detur cum absinthio vino et alio tenui vino
probatum est. Item aliud et hoc valde bonum castorei ʒ ii origani
ʒ i qui sine febre sunt dabis cum vino et melle febricitantibus autem
cum mulsa. Potiones ad colicos composite feniculi seminis anisi spice nardi ana
ʒ i opii seminis ʒ iii vel coriandri cimini tosti ʒ iii anisi ʒ vi
cassie ʒ iii facies pastillos et dabis colicis et ad nefreticos et ydro
picis bene datur. Item aliud mirabile facies ad multa cardamomi ex
utriusque seminis ʒ i amomi lictos ʒ i spice nardi malobatri sillo pa
paveris albi seminis cinini ethiopici pulegii siccis seminis asari ana ʒ i
mercuriale seminis ana ʒ iii mellis despumati quod sufficiat ydro
as dabis ad glutiendum in magnitudine avellane ad colicum non cum ydro
mellis frigidi sextarius tribus. Dari autem oz et mensura potionis danda est
ergo non plurimum ad magnitudinem avellane verumptamen ad nucis maioris mag
nitudinem et maxime ad illum dolorem qui propter tardare vocat in nimiis
doloribus datur. Simpliciter autem dico in hiis quibus est fortis et
dolores nimii. Nichil est dubitandum vel timendum ei amplius dare ad
magnitudinem nucis maioris. Neque enim habet aliquid narcoticum philo
nium vel plurima antidota sed simul et do
lores et sanitatem facit. Sed theriaca antidotum magnifice facit
ad flaticos et vitreos humores vel ex eis factos dolores ...

aut eius est avellane potuerit magnitudo cum mirra data Ego
autem sepius eam dedi et liberati sunt Quod si aliquis eam in declone
bibat semel in mense liberabitur effecte et sine dolore erit perpetuo
filonium aut antidotum mitigat dolores et desiccata materia quamvis
non tamen sanat hiis causa quod colerico humore dolore paciuntur
sed solum mitigat sed magnifice iuvat mediocrater datum et frigiditati
competit Est et maccellati antidotum paragone cuius ac non habet
minus ea que narcotica narcotica sunt Recipe dia dragaganti ʒ x sulphuris vivi
ʒ vi cinamomi ʒ i piperis albi iusquiamum seminis ana ʒ xxx mell
attici quod sufficit Dabis autem ad magnitudinem avellane cum calida
bibe Sufficiat hec de mictoribus et antidotis dicta Nam multa
sunt de opio et alia narcotica confecta quecumque sunt scripta de
quibus et sunt aliqua que sunt a nobilibus medicis dicta et
a nobis erunt dicenda De anodinis antidotis et eorum

Antidota et eciam ea que confecta de opio et iusquiamo constituuntur
narcotica agitis appellantur Ea cum non oportet festinare non debet
Cum si tenuiores et acuiores effecti sunt humores qui dolores faciunt
oportet festinare illas dare potiones et nulla erit lesionis ex
istimanda suspicio Nam si pingues et spissi fuerint humores fugere
oportet que sunt narcotica dare medicamenta Nam modo stu
pore membris impositis dolor regressus amplius extendit et mo
lestus plus consistit et multo tempore durat Existimo ergo merito
hoc posse contingere conspissatis humoribus potius de narcotici medi
camentis frigore et conspissato humore sicut est ex tota passio augmen
tatur et fit magis difficilis ad digerendum vel eliciendum passio Multi
enim et scio et tales dederunt narcoticas potiones in tali passio
ne et in quibus date sunt aut morte subitanea aut contractione in
paralisis intum inciderunt Oportet ergo non oportet nos festinare statim
continuo dare narcoticas potiones hiis colicas passiones de fri
gido humore paciuntur nisi forte magni et vehementes dolores
contractionem imminentem sincopim Tunc enim singularum medicamen sed virtus
robusta est et dolores continuum premunt oportet dari narco
ticam potionem et hec semel Nam qui sunt delicata dispensacio et
qui de subtili et acuto humore dolores paciuntur hos nichil ledit
narcotica potio sed adiuvat hunc magis iuvat subtiles inpugnando
humores et digestionem faciendo et temperando consumit subtiles et
acutos humores colicos De vomitu colicis faciendo et lxxi

Vomitus enim eos multum iuvat qui de frigido humore dolores
paciuntur et maxime si fiat de rafanis acceptis aut de
salsis dulcibus cibis vel si plurimis cibis acceptis vomitus fiat

Simul enim cum vomitu humor qui residet in stomacho et pinguis et flaticus
fertur cum illo et non permittit aliunde collectum humorem more in intestinis
superfluere qui alios moveat dolores. Oportet autem non solum in ipsa
passione facere vomitum sed in declinatione facienda est *De sinapismo ydro*
Similiter autem et sinapismos fomentationes et dropa *pace cclxxvi*
cismos expedire cum sinapismo maxime vero in diuturnis passionibus
sunt adhibendi. Calefaciunt enim et rubificant. Sequitur enim cibi utilitas in
locis patientibus in superficie attrahunt superfluos humores quod si corporis
vesicas stringit si parvas vel si gracilias pro eorum etiam. Diuturne enim
passiones sustineri videntur violentiam adiutorum magis amant tamen co
pulsione accipe huius enim agendi est modo in accessione sed in declinatione magis
cotidie ea vero minime permittatur passio in commemoratione vomere patienti
Commovendum autem est totum corpus spacio diuturna permanente passione
et maxime his qui frequenter comprehenduntur hac passione seu pedi
bus seu equo seu carpento seu navi corpus moveri oportet sed et
palestra et fricationes totius corporis et locorum mutatione et longa
ambulatione de uno loco ad aliud haec enim omnia contemperant et digeruntur ac
corporis superfluitate et confortat totam habitudinem corporis vero ea que in co
lectantur cum post lotionem nec frigidum congregant humorem. Sed nec humoris
qui corporalis fluit loco mentem qui lesus fuit fit certum quia non recipit
ab eo qui fortior effusus loco est. Item si convenienti statu dolor fuit gravatus
oppedit aut cornulis aut cum panno aut furfuribus fomentationes
mediocres adhiberi. Sed et in lectum compositam ex olo quod descensibus
supinus est comprehensum huius enim etiam omnem habundantiam ventositatis
et doloris amputat. Iuvat autem et sinapismum incumbere super umbilicum
imposite vero invenitur modo aliqui enim fuisse sanatum ita sibi magistrate
dant fuisse secundum arte sit confectum sine dolore efficit manifesti tamen
est quia his calidior debet preparari talibus *Si de stercore duro constipatis*
Quibus autem duricia stercoris et constipata *facta tali patiatur dolorem*
Oris et duricia tali fuit gravatus dolor festinare oportet multo
ydroleo et mulsa inicere et ad potandum hoc ipsum dare. Per hanc igitur
infusionem quod desiccatum est et seperata que indurata fuerunt his iniectioni
bus et potionibus frequenter adhibitis ad inferiora educunt relapsata. Sed
et omnis dieta humida debet esse et magis ea sunt inserenda que mol
liunt ventrem et maxime aliptodis herba cocta est oleribus dari debet.
Similiter autem et mercurialis mirabiliter ventrem deducit et vetusti galli
nis datum optime facit. Oportet autem excerebrare et replere sale
et tosice et sic est aucto excoquitur in aqua multa sopera non
addatur donec coquatur ita vero carnes eius sunt distorte. Si autem et sil
polidii cum eo coques quod est ʒ i adhuc magis deducere ius ipsius

potest. Si autem et vinum administrabis aut vinum inulsum suam efficaciam
similiter et amplius ventrem deducit. Ad hoc enim aliqui utuntur catapociis
de plumbo factis nichil operantes sed possunt agere per supra scriptas post potiones
aut iniectiones necesse est ergo et de hiis vos dicere aliqua signa per ergo
passio coli a replecione sit inflamatione intestinorum videtur esse expedi-
tum potius cum recte curatione. Si autem flos processerit et per hoc clausus est
venter ad hoc nichil sine minutione vel ventre sed magis ledit. Erit autem
hoc modo adhibendus. potest accipies quilibet medicinalem coaptabis cum folli
fabrili et appones partibus posterioribus et quod hoc feceris allenabis cum
denet plus omnino videtur esse aucto et tunc quasi enim clistizans in ini
ties interiora ventrum premendo folle et sic post hoc mox clistizabis cum
ydroleo et modico nitri. Monet enim simul cum ... que in ventre vel
in intestinis continetur omnia sicut ... inveneris cum stercore simul et humoribus
vel ventositates expedire facit. Similiter autem et catapucius de plumbo
noti ex nullo existente flore et maxime in initio. Transactis enim iam
multis diebus et mollitione quadam iam apparente et si digestio iam
constituetur et de plumbo facte catapucie aut euforbio tunc potuit da-
ri et sic diligencia potuit eufrasiis solvi. Taliter ergo de plenitudine spiritus
et ventositate comprehensi et spissis humoribus et frigidis coli dolore
patientes potuit liberari. Ceterum tempus est ut scribamus de colicis vel acutis
humoribus si collica passio generata fuit in inicio cum ... quomodo opor-
tebat cognoscere qualitate vel quantitate cause temporibus Signa si de colico

humore colica passio fuit generata

Cognoscitur autem de calidis et colicis et
acutis humoribus colica generata esse passione ex eo quod
mordicationem patitur et incendi vel sedi interiora videntur et lingua ari-
da habent et sitim vel insompnietate patitur ita quod insanit enim qua plurimum
et mordicationem patitur et urina sit acre et ea que per ventrem egerit colica
sunt. Et ... si multum cali tibi et potiones aut adiutoria ministrantur exacerbabunt
magis et negant sine febre sunt. Talia enim sunt signa quibus de colicis et ca-
lidis humoribus colice fiunt passiones Cura si de colico humore colica fuit

generata et lxxxvii

Si de colico humore colica passio fuit
generata enim ... hiis qui de flaticis colum patiuntur curis adiutoria mi-
nistranda. Imprimis ergo corpus est dicta ordinanda. Cibus dandus est
succum ptisane simplicis nullum habens aliquem generis admixtionem nisi forte mo-
dicum salis. Ex eo enim calor colicus temperatur et exciter provincias et provenit
unde magis temporibus succos ipsos dare oportet. Olera igitur ... fra-
ministranda sunt sola aut bene munda et cruda et cocta data
in lactuce maiores et dulces dande sunt et maxime hiis qui insom-
pnietate patiuntur et calidi sunt ... et iam etate maiores sunt. Et
omnia poma que infrigidare et humectare danda sunt et nulla
operis ... fieri lesio. Cucurbita autem sola est prohibenda propter
colicam quia hec ... potuit resistere sanitatem ad ledendum in colica

passione [illegible] ab omnibus dictis est probatum. Ego enim scio non solum iuve-
nes sed et seniores aut paucos dies tali utentes dieta fuisse sanatos et
et aquam frigidam in quibus fotus erat scio eos bibisse et absque lesione
locis in talibus illesis servatis perfectius recessisse dolorem et tota ea vide-
contingebat dolor prohibita ad perfectam provenit sanitatem et hoc frequenter
accessionibus laborantes etc si a baccis rebus et vino se abstineat et
frigidam [illegible] talis ab hac liberabimus passione. Nam si timeat aquam
frigidam bibere propter aliquas eorum inflationes aut propter imbecillitatem
[illegible] alium vel ferrum dedi eis bibere habundanter et abusionibus quibus
ipsum [illegible] corporis [illegible] et multum innati sunt tunc admisceri adipes [illegible]
[illegible] quibus lesse cognosci acidum aut mordicatorum talia humorum et
si [illegible] [illegible] deponitur multum ad hoc ipsum iuvat sucus ptisane
cum oleo camomillino si [illegible] iuvat [illegible] si pullo [illegible] cum oleo
corporis [illegible] Pisces [illegible] qui duras habent carnes quales
sunt [illegible] [illegible] et glaucus scorpina [illegible] [illegible] Illis autem
quos [illegible] [illegible] [illegible] ostree cocle [illegible]
[illegible] [illegible] autem eos et echinos iuvat hic enim [illegible] et
frigidum liquorem [illegible] et eustomacum possidet [illegible] aptum
[illegible] et ventrem facile reddit et diureticum est. Vino nullus quo supra
dictum melior [illegible] aut maiorne quam eis dari conveniunt que non fa-
cile coquuntur [illegible] sunt pedes bovini et ventres et [illegible]
[illegible] et [illegible] cocte et infrigidate. Poma vero [illegible] pepones
[illegible] Ut autem non eis sublevetur admis-
dare [illegible] aliis omnibus [illegible] Plato toti-
[illegible] et sic accipiat et non satis assumat [illegible]
aut et [illegible] quo toto non assumat [illegible] qui de colica [illegible]
[illegible] Balnea vero utuntur que dulci de aqua sunt. Pene omnes [illegible]
[illegible] cum quidem media sunt etate et calidam habent. Nam sit autem et aer
tepidus et solis similiter mediocre et [illegible] cum calida aqua [illegible] aut
locis qui [illegible] oleo camomillino [illegible] et [illegible] aut [illegible]
aut sapone [illegible] similibus [illegible] loca fomentationes prohibeantur
et salse et [illegible] aque vel [illegible] calide aque prohibende sunt.
Neque enim [illegible] dari oportet in dolore [illegible] in sucum ptisane
aut calidam aquam in medio aut frigidio si voluerit [illegible] aquam
bibere [illegible] sunt [illegible] iuvatur [illegible] Nam si omnino a vino ab-
stineat [illegible] quod si non fuerit [illegible] abstinere
concedendum est eis [illegible] tenue et aquosum bibere. De exercitacionibus
clxxxv Exercitacionibus et gestacionibus [illegible] et omni deambu-
lacione in lenimentum passionis et non [illegible] febribus. Non enim suffer-

sed mox sunt discussi fiunt acriores efficiuntur dolores si plus aut vehemencius faciant apertitationes abstineat ocio se et a furore et omni sollicitudine in quantum possibile est et ab omni labore Hac enim si se temperaverit sanari facile sunt

De catartico dando etc. c. lxxxvi

Et si tibi proximum fuit quia oportet est purgare eum qui coli dolore de colico et acuto humore patitur ob hanc causam est sibi nullum ei de hiis que acuta sunt medicaminibus dentur ut aloe cum euforbio et coloquintida aut lactides aut elleborum Hec aut omnia ad hoc nichil iuvant sed magis strophos eius et mordicationes operantur et ad intestina eius colicus magis accrescit dolor utilissimum tamen est ad hoc antidotum pigra Hunc enim si intestinis intestinorum imbibitus colicus humor fuerit opera ipse solum datum pigra antidotum sufficit Et si non solum imbibitus sit sed etiam contineatur ibidem et de superioribus partibus habundans superveniat in intestina colicus humor non oportet solum dari antidotum ad intestini oportet diagridii ℥ i aut modico plus assumi et sic eum purgabis attendendo eius naturam Sed et cum theodoricon in ipso tamen si debes diagridium bene datur et optime curabis Si autem estas fuerit et cum vino melle aut oleo rosato admixta diagridio sic oportet eum purgari et curari Satis enim accepto iuvatur catartico et non solum relevatur de instanti dolore sed et postea effugata egritudine ad integre sanitatis statum revertitur

Cura si de colica passione sit inflammatione fuit

Quod si contingat colica passione in inflammatione in intestinis esse nullomodo oportet dari catarticum Sed et nec dum accidit ad hunc digestio inflammationis et maxime vicio Sed et dentur cum vino aut antequam fiat digestione inflammatio propter superius dicta. Tumidoque aut antequam fiat digestione inflammatio perfecerit datum catarticum periculosum tamen et mortiferum faciunt egrotis Contingit enim dato catartico non de locis qui paciuntur hi humores sed de aliis eductis amplius ita vehemencius quem causa fuit et hiis qui patiuntur superius se iam motos humores Cum enim non potest locus qui patitur superius se humores venientes repellere augmentantur dolores et plurimi inciuntur passiones Neque enim aliquid aliud est ... nisi superpositio et augmentatio colice passionis propterea ergo non oportet dari catarticum ei colicis cum inflammatione torquet doloribus sed magis flebotomandus est et paulatim tociens evacuandus evacuatio facienda non de subito aut de semel evacuacio facienda Continet enim iuvatur quantum paulatim detrahitur et si de ... tingat ergo non ex magnitudine floris vincia constringatur de talis sanguinis est aufferendus Sepius enim hoc nobis agentibus et venter et porri ... sub specta fuisse manifestum est Cibus aut poti oportet ptisane succus aut avene et oleo camomillino et succo lini seminis et ydroleo

et maxime hoc faciendum est si prima fuit febris Ratio est enim gignitur
si inflammatio in intestinis aut intestinum colon fuit si febris non accidat
extrinsecus autem ubi sunt dolores apponenda sunt ea que mollia possunt habere
acrimoniam sicut sunt cataplasmata ex quibus cum oleo camomillino et ordei farina
et lini seminis seu fenugreci [illegible] cerotum fiat de cera et oleo camo
millino et rosaceo oleo et medullis ovorum Cum confectio fit de [illegible] olei ca
momillini [illegible] et [illegible] lenta de fabis sunt in medulla ovorum aut [illegible] ad
succo lini seminis solutis medulla et fabe farina et cerotum in frigidare
superimittes et tres omnia donec omnia quiescat et potius non solum ad
hoc sed et ad tenuandum et reprimendum inflammationem magis facere invabis Balneis
eciam uti oportet frequenter preter si non sit corpus humoribus plenum post ac
flebotomiam et si adhuc urgeat dolor nichil impedit lavare potius Si
autem potius totum resistat fomenta oleo cocto camomillo et [illegible] deponatur
ingestum plorare aut adhuc accessu et febre consistente prohibenda sunt hec
Digestione igitur inflammationis facta si ventris inbecillior appareat [illegible]
constringendum dari cibus poterit tenue et aquosum Sed cum [illegible] quia [illegible]
predicta sunt convenientius sunt potius non opus habebit aliud aliquid extrinsecus
solutive cibus non prohibeat

De physicis et ligaturis et potionibus et caracteribus ad colica passione

Quoniam multi qui colum patiuntur et
maxime divites neque pro toto aliquid bibere volunt neque iniectione
sibi committant sed propterea necesse est nobis de physicis ligaturis aut carac
teribus aliqua dicere qui si fiunt mox relaxari solent vel amputari
dolores et ideo ea que ab antiquis vel porro a nobis probata sunt
scilicet non omitto et ea que resistunt et patientibus colum faciunt tenue
[illegible] [illegible] ergo recipiens fimum lupi et si potest cum osse qui ossa
comedit dandas intestino vase et ligabis in [illegible] Brachio aut
[illegible] aut in collo aut ad coxas suspendens in ipsa commotione
doloris Observabis autem ut neque terram tangat neque in balneum simul
[illegible] ferat et hec comprobatum est Item aliud accipiens [illegible] in
[illegible] modicum de [illegible] umbilico eius includes argento vel auro
[illegible] metallo sicut autem eundem portans sine dolore erit semper et hec comprobatum est
Corallium abiectis [illegible] et [illegible] et contrita sunt coclearia
ij aut iij aut iiij cum vino potum dabis per dies iiij efficacie est
[illegible] ad colicas passiones Item aliud ad hoc ipsum corallum acceptum
[illegible] sanat Item aliud qui autem [illegible] et cor eius sublatum
appendit in coxa sinistra caret colico dolore Item aliud de lapide
medicamine sculpens in eo heracleam rectum suffocantem leonem in
[illegible] includes in anulo aureo et adoperiendum in digito et sanus
erit Physicum faciens ad colum comprobatum est valde [illegible]

ferrum tere in subtilissimum pulverem crucis et dabis patienti in aqua calida coctearium modicum Item aliud capre epar pistulans tres et dabis bibendum cum vino Curatis eum iuvat ad hoc etiam amputat coli dolorem abstinebis autem ne [illegible] neque carnem tangat neque in balneum simul stans ferat ~~De podagra~~ De podagra et [illegible]

Podagre passiones sciri oportet quod omnia que cum multis et diversis quod consistentiam vide ex consensu quia propter varietatem eius nativitatis non cognoscat omnino neque curari potest effectus relinquit cum aliquid in ipsis locis certo nullo modo abscisis fit medicine sanari potest quia ignorant nativitates Ergo autem ex consensu sequitur eius bene potest nativitates cognoscere vel diversitates aut ipsas species que tanti sunt et quales contingunt videt cito posse curari et facile amedicis ab ipsis infirmitatibus liberari Dicamus ergo primo cognitiones ipsarum et sic per curationes ipsas exponemus Credo enim quia si ea que scripta sunt tradimus diligentiusque attenderis nam omnes eius generis quos volue operari multos potest liberari et non solum eos quibus modo ab initio curator adhibet verum etiam diuturnas consistentes podagras curare potest

Signa insanabilis podagre Multa igitur sunt signa in hiis que insanabiles possident podagras Ergo cum sanguinis calidus super fluxus in articulorum concavitatibus ostendit et ruem quos greci sindesmos vocant dolores in pedibus in pedibus facere solent nimios Cum multo autem et colerica humor sepius superveniens nervos aut inter ipsos residens et maxime in hiis quos sindesmos grecorum vocari qui et ossibus proximi ardorem simul et tensionem locis que dolent infert et magnos dolores Sed et flegma flatus coadunans descendens dolores fortissimos facit simul et frigore et angustia loca compre- dit Efficit etiam sic et melancolica humor et non consolum infrigidat et comprimit sed et gravitate sua stans sentire mediocriter cum modo Hoc eum sola oportet considerari asumptam in remmatissimum solum si sed et per simpliciorem solam qualitatem efficit Quod est per distemperancias ipsas que sunt ex calido frigido humido et sicco aut duplicata distemperancia ex calido et sicco aut calido et humido aut frigido et humido aut certe frigido et sicco ex quibus distemperanciis fiunt sepius remmatissimi Oportet ergo diligenter quod dictum est omnia contemplari quales sunt earum singularum qualitates vel quantitates et sic singularum earum et efficiente et expediente apponere curationem

Signa si de colerico humore podagra fuerit generata

Si igitur ex colerico humore podagra fuerit generata et quanta quantum plurimum habet augmentatio humorem more remmatissimi in articulis gravitate quod hiis cognoscendum signis in hiis quibus colericus humor superveniens nullus in articulis apparet manifestius tumor sed tamen calore molestatur et ignitum sentiunt locum egroti magis quam tensuram vel gravedinem impositam in ipsis membris sed et rubeo videtur

calore ipe

colore ipse qui dolet locus et gaudet si aliquid frigidi imponatur et
nimari se magis conspiciens quam rebus calidis consistit. Ceterum autem
et que precesserunt cause requirenda est autem qualis etas sit infir-
matis et qualis est temperantia pacientis vel quale est tempus ac
regio vel vita vel alia huius similia quibus omnibus perspectis
passio declaratur qualis augmentatur humor certitudine generant. Cum
catartica podagre cale de colibus
Quod si humore qui impedes
fluit colitur et cognicionis manifeste non est
a lxxxxiiii
opus sanguinis detractione facere sed colagogo potius catartico
hunc autem prius humectandum est corpus qui accepturus est potione
non tempore ardo humoris. Non enim oportet semel dari catarticam
pacienti sed paulatim et frequenter. Sic enim a superfluitate humorum
et ab superfluo reumatismo custodire poterit articuli in partes fluendo
humor qui superest. Detrahatur sic autem catarticum simplicissimum
et non satis huius aliquid ex tale facientibus qualia sunt de succo
rosarum confecta. Quamvis igitur videtur ex et modice et in gustu
et non subito sentiri. Semper enim oportet eos hoc accipere et sit
sibi in hac et debent esse solliciti quia reumatismi ledunt passio
nibus ne a medicamentis subitanei corporis stomachus. Tertia si stomachus in
bellis sunt medicamentis fortis omnia ei compaciuntur membra
et movent ibi et tunc amplius reumatizat pedes. Primum autem ca-
tarticum recipe succi rosarum succi ʒ ii mellis ʒ i scamonee cocte
ʒ i. Coquens succum cum melle ad spissitudinem mellis addes ei scamonee
ʒ i. Coquens succum cum melle ad spissitudinem dosium coclearum v cumi
monea tritam et dabis ex eo integram dosim coclearum v cumi
autem coclearum ii et si autem tantum plus autem minus prout fuit humor
augmentatur. Item aliud catarticum diagridium quod ad eos facit quorum
stomachus non satis frigidus. Recipe autem piper ut aliquantulum calefacere pos-
sit. Recipe autem hoc rosarum succi lib i scamonee ʒ i agarici ʒ iii
mellis ʒ ii vel iii. Coques vero ad lentes primas et tu
piperis ʒ ii mittes scamoneam et agaricum et piper et
se colligit tunc super mittes scamoneam et agaricum et piper et
sic poteris. Dabis autem coclearium medium aut semis potest. Item
diagridium catarticum ad eos qui generant purgaris scamonee ʒ i
titimalli succi ʒ iii mellis attici lib i rosarum succi ʒ iii dabis
autem ex eo coclearum i aut ii semis potest. Ad multas enim pas-
siones hoc catarticum aptum est maxime autem ad terciana tipica et
icteritos et ad oculorum dolores deponit. Autem bene sine molestia
et acutum non est nimis unde magis securus id dabis. Item
aliud ex diacitonito modo catarticum accipiens mala citonia
vii purgabis ea ita ut demitis omne semen cum hiis qui sunt
infra cum cultello ad bibendum ... et de scamonea ʒ et semis
glas per singula citonia mitte et de foris desparso operculo facto
involue bene ut non pipa foramina unde scamonea missa est
cum se reuiscerit detrahatur aut euacuetur. Cum ut fermentum fuit coc-
tum. Tolle de furno et fermento sublato citonia cum ipsa scamo-
nea

tere et addo mellis quod si ita sit neque satis liquidum aut multum
durum sit et cum bene tereris repone in ampulla et dabis coclear
unum aut ii vel iii secundum virtutem catartica sunt. Hiis danda quibus
stomachus sub[illegible]. Quod si fuerit sibi subversio dabis catapucias de dia
gridio hoc modo. Tafertas [illegible] absinthii ʒ iii diagridii ʒ i cum suco
dico rosato facias catapucias et dabis pacienti. Facies autem has
simplices aut certe duplices secundum virtutem. Sic enim oportet pur
gare eos quibus ex colerico humore articuli reumatizant. Non enim
oportet hac sola curatione in hiis causis prudencia sit firmandum
igitur in calida podagra infrigidare et mitigare pacientia loca sibi
non opinimo calore vel dolore vehementi articulorum loca amplius
reumatizet. Quod enim calor unius loci pacientibus complexionum
[illegible] postulat attrahere solet humorem in se et dolorem fortiorem facit.
Apposita ergo oportet super ponere que infrigidant et mitigant sibi tractata loca
efficiantur possint sine dolore. Optimum est ergo oleo vel per singulos dies
ordeo sunge et fricare in die cum [illegible] aut facies si tria ova
admisceas mella et quasi [illegible] facias et sic loca effici
possint sine dolore / Dolencia [illegible] cuti dormientium. Et tunc
mane cum surrexerit similiter faciat. Hoc autem [illegible] c
i [illegible] vel consuetudo pedum [illegible] possint [illegible] reumatizare
[illegible] etiam quod sanius est facere similiter [illegible] infrigidaret.
[illegible] etiam quid sanius est [illegible]. De quibus etiam aliis adiutoriis
corroborari articuli possint. Non autem de die
in sequenti [illegible] dicemus in localibus [illegible]. Non autem dedic
ta dicendum est. Ergo quibus de colerico humore pedes dolent corporis
eos sanare [illegible] non [illegible] eis que calore colerico humore aug
mentare quando possit. Sed ea sunt offerenda que infrigidant
et humectant corpus. Olera danda sunt [illegible] lactuce malve
et si delectentur blitis [illegible] et ea que cuiusque sunt que
infrigidare et humectare possunt. Brassica autem et cardamum et eru
ca et porri et allea et cepe [illegible] fugienda sunt. Vola
tilia autem danda sunt fasiani et domestici pulli sed non saginati
perdices merule [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
illi qui duas habent carnes et [illegible] nisi se habent pingues. Non autem
in stagnis vel limosis locis pascuntur prohibendi. Si autem con
[illegible] piscium sine aliqua qualitate et neque olim multum neque
diurna piscium [illegible] ad [illegible] et [illegible] ex eis [illegible] una
atre alique [illegible] admisceant et [illegible] ex eis [illegible]
re [illegible] eos et maiores [illegible] piscibus quales sunt [illegible]
[illegible] semper [illegible] [illegible]. Sed et ostreas et cocleas
[illegible] dare. Ventositatem inducunt [illegible] et
non [illegible] dare [illegible] inducunt [illegible] et
maxime ventres et bombia similiter. Ego autem scio quendam
reumatizantem [illegible] et [illegible] reumate quia maxime bu
buccella carne manducando fuisse curatum. Sed et hoc non

frequenter danda est. Cum aut minimus dolor est in pedibus tunc tenuis
et subtilis danda est dieta. Comedat aut pedes porcorum magis et ven
trem in iuscello et ipse qui patitur si est natura calidus et iuvenis
aut media etate. De fabes nudes et siccas sed ana infusas in
aqua et faciolos alexandrinos et maxime infusos et fenu
greci trinas et alicam et ptisanam accipiat. Gala aut legumina
prohibenda sunt. Dulcia poma que multum sunt dulcia et ma
tura suaves accipe hora secunda aut iii et persicas maxime siste
dinatinc et nucibus dinatinas sed non scapticas et damascenas
et mela dulcia et citri pomum granatum et medatum sed pira aut
mala granata et alia omnia poma aut raro aut nullo modo
sunt gustanda. Trigmata aut expediunt maxime castanee, nec
sed non pineas aut nucleos pinicos aut amigdalas accipiat
sed neque placentas aut crissas. Omnia hec nociva sunt hiis qui
de talico reumatizat humore in articulis. Vestare aut mediocriter
debent et absque labore multo et magis absque cibo quam post cibum
labor quia est illius quam quia plus calefiunt et attendunt articuli
et trahunt ad se de longinquis locis alios humores ex quibus mox
nascitur reumatismus. Balnea igitur hiis de dulci aqua sicca expediunt
et maxime ut ad vesperum lavet quam mane post cibum aut la
vatos in calida dispensacia maxime innuatur et maxime qui gelidus
et sicci sunt corpore vel aere possidet humore hii tales ergo sic
cotidie lavet innuatur aut cum quia ingrediatur in aere expedit
de aqua frigida prius pedes infundat et cum intraverit in media cella
stent donec sudare paulatim incipiat et sic perfundatur aqua
tepida cum situla et postea iungatur totum corpus ut ydroleo. i.
aqua et oleo mixto et se aut aporteat et ipsum aere spatium sole
aut et solum. Oportet igitur post quam lotus sunt mox in primum
solium descende et aqua frigida pedes perfunde et si eciam tempus
frigidum sit exeuntes aut de solio et frigidiam piscinam et si
estas sunt et delectentur natatur. Et cum sunt sabbatis i voluntatem
accipiant aquam frigidam et post balneum ingredientes domum
suam mox vinum bibant et maxime pure. Sed accipiat aut pti
sanas/a aqua est in primus in medio prandio. Sed non estas sunt
frigidam aquam bibat pro pome non prohibende sunt. Et si de
lectati sunt bibat rosatum aut absinthiatum infrigidatum in aqua
frigida quemadmodum facere consueverunt Rome que appellant re
temptatum. Sic cum dietam observando securiores a dolore efficiuntur
hii qui de dolore colico sunt reumatizati

Quos si contingerit totum reumatizare per articulos
propter quod si sunt negligentes aut varios sumendo cibos

accipe iterum talis erit cibus ad bibendum cuius Dieta nichil quod ca
lefaciat potest erit apponendum sed ea magis que in virtute sunt frigida qua
lia sunt psillium blitum stignum portulaca mesymamum lactuce et
lentis de stagnis aquarum collecta horum quoque omnium potest ipsam magis
terra imponatur et maxime invides plus paragorizant nimijs
doloribus ipsis tamquam unctiones supplementis ad hunc autem magis miti
gant dolores si cibus modicum farine ad misceatur semel aut bis
vt aut cataplasma non citer^e facit bonum vel cibus oleum rosarum ad misceas
frigidum quia hec omnia sunt imponenda frequenter mutanda ne in calefacti
one [illegible] aut oportet vel psillij semine in plicans in aqua herbe insum
datur et fortiter terat et fiunt bis sed terendo ad misceatur ei farina or
dei et imponatur hoc cum mitigat dolores mirabiliter et ignitus op
tigunt calore et tenebrat patientis membra si quid invenerat herbe
sempervive semen optimum est sylvatica cum Si autem invenerit hoc neque de sem
per herbe aliquod genus non solet penis quemque tempore nisi radinio
ceroto paragorico quod contra calidas distemperancias conficitur fre
quenter eum mutandum est habet igitur nimiam virtute repugnandi
adversus calidas distemperancias oportet igitur infrigidari ceratum aqua
frigida scilicet aut bis mutando porrum aqua fortior autem efficitur
si succum uvae acerbe aut portulace aut albumen ovorum aut suc
cum ptisane ad misceas ad hunc autem ad nimium distemperancia
ignita optime facit ceratum de fabe farina confectum sed
autem hic cere ℞ olei camomille ℥ j et ʒ olei rosarum ℥ j et ʒ fa
rine fabe ℥ j in vitellis ovorum ℞ resolvens primo in talla
rine fabe ℥ j ... ovorum ℞ cum fabe et sic super mittes ceratum et teres in mor
tario et solis frequenter immutando ceratum nod si nimium surgat
dolor potius de ceto et glaucio et opio confectis opportet
aut cibus facere solutum deprensa hoc autem scire oportet vel tantum
imponatur narcotica epithimata a unctiones Nam si frequenter
imponatur aut si cumulata fuerint in usu ledunt magis quam
iuvat Nam si nimij dolores qui ignita sunt cogunt vel
cibus vtari Sed oportet contemplari vel non diu super habent ad
iutorium huiusmodi Nam seu inunctiones sunt sive epithimata
que super imponuntur oportet contemplari nisi modo cum corpori ignitus
calor pansare simul et dolor cedere auferunt omnia que
narcotica sunt medicamenta Si enim diu super articulos per
severaverint stupefaciet et difficilius articulorum efficiet
motum si fit contingat vel huius medicaminibus potiendo difficilius
fiat articulorum motus aut ipsa stupeat loca non abile
cum tunc adhibe diaquilon medicamen et resolutum cum oleo ca

camomillo supponi aut de calefacta dialtea frequenter propter
que scripta (?) se loca pungi hec enim digerit et evocat frigorem foras
que narcotica medicamine est acceptum. Dialteas calefactiva
recipe hec emsa radices lb ij feniugra[ci] lini semine ana cmina (?) i hec omnia
perfunde pro tradmu (?) mag. sextaria vi in vase creo et per ea tadgin (?)
coque donec bene fiant deinde colabis fortiter pensabis de ipso succo
lb ij addes olei lb ij mittens in cacabo et coques ad lentum
ignem semper agitando donec succus consumatur et solum remaneat
oleum et iterum colabis et pones in cacabo mundo et pones ad
focum cui addes de cera lb j colofonia lb j galbani optimi
℥ iij conficies et uteris confricat enim ad multa et non solum poda
gricis sed et dmicas (?) vicem (?) tumoribus et cicatrices sto (?) hec impositum
unidet (?) et siquae sunt yricae (?) solvit et omnes inflamationes soli
et non solum inflamationes curat sed etiam constrictorum nervorum
et non solum inflamationes curat sine aliquo labore ita solvit et reparat ii
chymus antiquissima sine aliquo labore ita solvit et reparat n
matrem sit ita ii antiquissima squala resolvat et mocconoxia
desto distruit et fastidium tollit et frigore coct correctos relaxat
cum enim calefacerent frigore podagras iterum maxime articulos
adversum spiritum revocare et motum restituere ad plenam sanitatem et
conforta loca ipso iterum non reumatizet chorum (?) aut articulorum et
sensibilitatem in articulis revocando sed ad pristinum redeat statum
vel et malis et malis locis et unorum tenturas aut contractum vel
dolores (?) in balneo aut ad ignem purgant sanando
dolores sinebrorum si in balneo aut ad ignem purgant sanando
dolores praebuerit si mirabile ii phemice emplastro resolu
lota sanat. Recipe a et hec mirabile ii phemice cum olio omnino tere (
to cum exmodmo (?) sota. Item si olium r n addc ad oleo omnino tere
to cum expedmo sota. Item si olivae et recipit folia olivae ii sit amarus vel
amatis (?) quod primo tempore sit et recipit folia olivae ii sit amarus vel
lissima est enim vita et cum oleo primo resolutum facit podagras et
arteticos in omni tempore i tumio (?) magnucto in statu et in declinatione
tione quibus quam dolores sunt in inguinibus et ad cruethas facit
aut in omni reumatica passione resolvit aut sit quiescate
mittes phenice ℥ x olei ℥ iiij in hyeme vero sint olei ℥ vi
Si aut cera ora (?) mulierum aut sine volue (?) inflamatio undique fuit
orta resolves medicamine cum oleo et cum se infrigidare cepe
rit mittes in mortario et manibus maxabis addendo oinum (?) vel
acetum paulatim donec imbibat totum quod miscetis semper hoc
aut ad sollemnis inflamationem facit bene in declinatione consistet
ca. Nam podagras in primis molestissimi suppones dum sola
sunt constipationem postea vero fortiores et si tibi articuli duriores
res esse videntur habes medicamine constrictionem virtuosa phe
nite cum sit rationabile adhibebit. Item si ferre nequeunt emplau
strorum pondera sed infirmantes multi enim in postea medicamine

mox generantur nichil irrationabile est in eis iudicantur doloribus leniunt
quibus alia confortant laborantia loca et alia temperant. Siquidem enim
quam plurima ad hoc. Maxime autem ad hoc utilia sunt acacie succus
illitus cum terra et licium simul cum glaucio et croco et succus portulace
herbe quam nos paritariam aut inteperie appellamus. super cunctis enim
nimia ad sanandum habet virtutem simul et cum opiata temperatus. Sunt
autem et alia que tales habent virtutes. Sed sufficiat hoc pauca dixisse
de pluribus et si aliqui hiis cum sanati sunt poti voluerint facile
de hac liberabuntur passione et simul virtute fiet. Si autem tempus
quo consueti sunt pati aut reumatizare frequentius illinimentis
hiis post fine.

Signa si de flatico humore podagra fuerit generata

Si est enim eos sanari ex sicut supradictum est quibus de colico
humore calido et acuto reumatizat pedes. Si autem contingat
qui fluunt in pedibus ut sit flaticus humor signa sunt hec: ex
fluente humore frigidum esse sentiunt et flaticum et gravitate et tensione
magis quam mordicationem que in articulis pedum habere se sentiunt
et neque rubeus calor apparet in articulo locus tangentibus et
~~et citius ab hiis leduntur~~ esse videatur. Iuvantur autem rebus calefa-
cientibus adhibitis. Insanabilia enim sunt et citius ab hiis leduntur
si ipsa que dolent in frigidantur loca hiis causa maior est intellec-
tus si vita precedet frigidior et que flatica sunt in cibis hiis
maxime. Sunt itaque tunc ad hunc magis credendum in articulis
humorem flaticum esse et si ociosa vita quam plurime cum qui pati
precesserint magis quam operositatis et habundantia ciborum quam
abstinentia et ipsis cibis frequenter usi sunt per quos pingues generat
humores. Qualia sunt opera et hoc magis de assatis et po-
lippis aut similibus leguminibus confecta et pomis et baluceis
et maxime repleti potibus usi sunt. Hec enim omnia signa ostendunt
tibi magis esse qui fluunt humore frigido et flatico cum secun-
curatione adhibebis competentem.

Cura si de flatico humore fuerit podagra generata

Oportet ergo est quomodo oportet de fla-
tico et frigido humore podagra generata curari et quia
de frigido generatur humore que calefactiva adhibenda sunt adiutoria
omnibus notum est. Sed quoniam hic humor qui superfunditur non semper
in pedibus simul et neque secundum ipsam qualitatem aut quantitatem
aut constitutionem subsistit. Sed aliis quidem plus aut minus superfunditur
aliis quoque spissus et pinguis aliis tenuis vel erondis. Aliis au-
tem in summitate cutis, aliis vero intimus in membranis vel nimis
quos greci sidismos vocant que ossibus coniuncti sunt efficitur poda-
gra. Sicut est ergo ad qualitatem et quantitatem que contra naturam est passio-
accidere me ipsa natura passione durans sustinendo multa

fiat egritudo ipa naturalis Ita quod et nos expediente cuiam qualitatis
et quantitatis ad hoc conuenit adhibere et quod simpliciter dicta modo
vel mensura ad hoc adhibenda sunt sicud cognita sunt ea ita et facere
debemus De catarticis

Si igitur quod ledit manifeste sciat esse cognoscimus necesse est aut omnia
purgare flagogis catarticis et sic postea localia sunt adhiben
da adiutoria Iuuatur enim omnia membra si prius a nobis superfluitas
humorum sunt purgata que ipsam generat passionem et si non solum
sit flaci quod molestat sed etiam eo videatur tibi esse sanguinis eius habun
dancia simul cum flate potissimum eos educere sed prius sanguinis est dethen
dus et relenata virtute sic dandum est catarticum quod possit educere
pingue et spissum flegma et non orobde i aquosum et tenue sicut eruce
simile Talia admodum multi faciunt dantes lactides et opos
titimalli et cimdium coctum eis ad inscientes et sic euacuant
tenuiores humores quos greci orobdes vocant et magis ledunt
tam necesse enim pinguiores et siccatores humores facti sunt et
non postea digniuntur aut afferri possunt Oportet ergo semper fugere
talia catartica Si vero si et a nobis dari ea sunt necesse est admisceri
eis oportet aliqua que leuant et optemant ea ut enim si fiunt ad
misca sine lesione fiat catarticum Vtilem igitur quod dicit optimum
ad hoc inuabilem facit hoc suo effectum Recipe enim que extenuant
et grossos pingues quod humores purgat pariter simul et tenues
mixtos educat qui sunt in corpore et in nodis vel in articulis re
sidentes aut alicuis si insulti membris Recipe autem ipam confectio sed
ruite foliorum origani lactidis alippiados squille niticiis ebu
ebuli timiami serapinis quod est sabini cortex mediamis pulegi
acri ana ʒ iii thimi rocki tmodij ana ʒ iii aceti ʒ i et ß
madragore radicis ʒ i et ß piperis folij costi spice nardi reu
pontici asari fu amomi piperici cimini ana ʒ i tede pingui
lb i agarici polipodij epithimi elebori albi ana ʒ ii aceti
℥ x mellis ℥ v Conficies autem hoc modo lactidas et costum et
cimdium et spicam nardi teres diligenter Ceteras autem herbas infun
des in aceto per iii dies et sic postea coques donec media
pars aceti decoquatur postea teres ergo herbis ad mistelas mel et
quod coctum fuit ad mellis spissitudinem Tunc super dictas species teras
simul ad mistelas et vtere Sumitur potentia commensuratur dosis autem est
perfecta ʒ i Media vero ʒ ß Minima autem dosis ʒ ʒ Vero in
potu enim istud cognoscunt multi Ego autem in ornuelle solum agari
cum subtiliter teri terto in toto ornuelle super spargo et sic cositio
et suauis est et sine molestia accipietur Sepius autem ei et
stamonea ad misceri vero fortius hec faciunt catarticum

℞ ℥ i si no͂ miuta͂ scamonea simul bibet ℞ ℥ i si op͂ met istud
simile no͂ sint ad accipiend͂ pacienti dabis ei catapucias i͂ o͂ms
missas et sic purgabis lat enim post purgare ipos articulos
aspissis et viscosis humoribus et a superfluitatibus liberare
Multa enim talia sunt inventa a plurimis que in usu sunt Duos
aut hoc frequent͂ sunt date Catapucie in hac ca͂ hoc modo
confecte aloe colloquintide interioris ℥ i scamonee ℥ i euforbii ℥ ß
in suco brasice aut de malis citoniis aut tale suco quod
sufficiat solo aut pro potu eius qui patitur Melius est enim si
no͂ desemel sub una pocione purgetur sed et sepius et pau
latim oportet deducere ventrem ubi spissos et viscosos hu
mores possit fieri sub ethedo educere Ita sub una vel desemel
volentibus purgare dum totu͂ opilatum corpus que nunc inveniunt͂
in sinuitate educunt͂ et que spissa sunt et viscosa lactua de relin
quit et id paulatim subinde accepto medicamine facilius educat͂
tenuia subtiliant͂ enim si frequent͂ et paulatim accipiat͂ Sciri
aut oz q͂d no͂ solum custodie ca͂ in levamento vel reliquiis pas
sionis has oz dari cataputias sz ipsis accessionibus aut sup
posicionibus cerp mitigant enim dolores et opipis dolentibus
locis deducunt nocive materiam Sed nec ipa accepcio reuma
tizare permittit loca Expedit
de antidotis podagricis dandis
Expedit eciam his post catarticum antidotum dari aliquod ex
his que extenuare possunt et a nobis probata sunt in hac causa
ꝯsimant͂ aut omnia q͂ na͂ sunt flatica et humida et frigida
est distemancia que ad modum si acciperit enim ledunt͂ que
calida et sicca minus sunt distempantia et his qui subtili et tenui
sunt na͂ et valde solliciti et insompnietate patiunt͂ in omni q͂
degunt vita Multe enim sunt confecciones de antidotis
in hac ca͂ innu͂ltas humidas potentes contra flaticas et frigidas
et humidas humides na͂s seu distemancias sz no͂ apud me inveni
est melius quam id quod appellatur diacorallion Sed nec melius
hoc aliud esse cognovi nec invenire potui Nam neque au
steritate aliquam habet ad bibendum difficultatem sz suave est
ad accipiendum et ad capiendum et sine periculo magnalia sz virtute
neque enim plus ardue desiccat sz digerendo humores ex
primendo desiccat et extenuat superfluos et in fulcos articulis
Digestus aut confeccio hoc coralli sz vi simul rubei et albi ℥ i
ligni aloes pro sponpotico ℥ iii foliorum sine impositura sz in pro
gariofili ꝯtra ꝓ pompotico ℥ iii ... ras
nuc radicis ℥ i aristologie r ℥ ii spicenardi ℥ iii t͂as
omnes sine impositura nudas species tundas et subtilissime
cretinabis pulveres ad unsces et dabis pacienti in calida aq͂
ieiuno mane ℈ i et sit ieiunus abstinens horis tribus simul

aut potionis faciam aut et Januarii bibat igitur hiis qui patiuntur per
singulos dies diebus primo centum et pauset diebus xxx et cum dies
ducentos sic impleverit et potiones bibit ducentas dabis autem die pari
die et in diebus cl bibat potiones potiones lxxx et postea item
in diebus ducentis / cxl potiones bibat lxxxv. l v duobus dies tres
ponat quod tria bibat que simul sint potiones ccc lxv scribande sunt
autem hec et menses xxx abstinendum est igitur qui bibit hanc potionem
in nequaquam fumat neque cum muliere misceat neque primum stipticum
bibat aut satis dulce et ab acris omnibus aliis se abstineat et ab
olibus et piscium capita non manducet neque gabaros aut astacos a
sepios aut pullos aut betas aut carnes leporinas a leguminibus
aut omnibus abstineat et maxime faba antidotum aut istud
taliter dandum est qualiter diximus et non omnibus sed flaticas solum
et quibus distrancia sana est precipue quia sed pre podagra ab uno
antidoto liberari desiderare sanitate est et utile cum usu si non solum
de isto antidoto sed et aliis debeat memorare quod de certis
superfluitate cacochimie intercidenda de hiis quod cum potius aut
oppedictis esse videtur quis artifex possit eligere / antidotum
experimentis philosophi est arimlis potius probata est spice nardi foly
trachy philosophi est ... gentiane crete aristologie longe ana ʒ ii aristol
ana ʒ iii gentiane ... bacharis lauri purgatarum ʒ viii ten
r uire celite ana ʒ iii ... antidoti ʒ i. Oportet autem
potionem ʒ iii de his presentata est antidoti antidoti
et hoc antidotum non simpliciter inchoare addendo ipsa potionem
sed impense competenti est observandum utilissimum autem est principio temporis
addendo tota antidotum in initio primi veris sole existente in
... phisicat tempore in nimium si oportet deficit te
... et si hoc ... qui frigida satis sunt distan
autumpno ... est autem eius qui frigida satis sunt distemperan
tia incipiente primo ... dari ... autem calidiores aliquantulum
sed non autumpno si dandum autem potionis per singulos dies ma
ne ieiuno et offendi facta digestione ... abstinendus
est postea ad horam secundam aut in quod ad digestionem facta cog
noscens ... autem bibit potionem horis plus vel minus iiii or
aut ... abstinendum est et sit animo quieto sine ira
et sine aliquo ... sit impedimento / aut ... bo
... faciat medicamine Semper ergo sollicitudo debet esse de
hiis que dicta sunt Sit autem potionis per singulos dies ʒ i et
non se remaneat a potione postea in diebus lxxx abibendo an
tidoto ... si contingat propter addat super positos dies quos
pertulit Ego autem experimento eos qui satis sunt flatica dis
trancia et postea ad annum intactis expertum esse si presencia
... medicamine et quanto magis abstinebunt tanto magis

a passione potius coma post autem acceptionem medicaminis duo
feriados comitialis diuorum mensium aut etiam purgari cathartico
et non concedatur aliud humor congestari et non cacochimia
iterum generetur corporea passio ita iterum replere possit. Et si re
fugiat frequenter catarticum accipere antidotum ipsum convenien
ter malis quod pretermittit catarticum accipiat et maxime
in primo vere aut autumpno sic enim faciens superfluitate
humorum carere potest et sine [illegible] et neque suffo
cationem neque aliud periculum acute passionis incidet. Sciendum
est autem quod hii qui maxime sollicitant qui per [illegible] annos
aut non laborantes tale voluerint antidotum accipere quia autem
in initio passionis sumunt et ita si non sumunt catarticum
commutationem passionis sine periculo non potest consummari. Hiis
dictis ad localia veniendum est. Cum iterum facientes de catapla
tibus vel aliis medicamentis in eis qui confirmati sunt dispen
ta expedientes faciamus eas.

De localibus curis ad eos qui frigido humore doloribus congregantur ca. xxi

Manente quidem mediocri do
lore conficiendum his de brassica fac
tum cataplasma et apii foliis et eorum herbe similiter sumi aut
etiam de brassica hoc modo confectum brassice foliis in aceto coctis
et tritis cum duobus ovorum vitellis coctis et modico olei et
sumi medicamine imponens. Et si nimium insurgunt dolores
ita ut non ferre possint utile est ad hos uti cataplasmate
et maxime eo qui mitigat dolores. [illegible] est de semi
ne greci et lini seminis farina et olei et modico mellis. Similiter
aut de farina fenugreci et lini partes tres et olei farina sit
una et mellis in cocione. Et si ceteris admixta sint salvia
et simul sint cocta. Coqui autem cataplasma oportet in vino
magis subtili et calido cum oleo nardino aut cyprino sumpto
to et maxime hyeme consistente. Tunc enim et si talia eis
admisceas [illegible] magis [illegible] ca
tapla et diaforeticam. Hoc autem adhibito medicamine admis
ceas ei quod opus sint. Ad hoc modicum calidum sit et folia
lauri quecumque autem sint cataplasmata mollia debent esse
sine asperitate sive spongia vel apii foliis [illegible] vel
alia operibus similibus. Et si [illegible] autem sint plures spes
cataplasmate quam cum aliis admiscet rebus et maxime in
initio commotionis potest melius. Tunc enim in declinatione amplius
diaforesim facere de calefacientibus rebus in primis. Aut mi
tigare [illegible] si cataplasmate imposito amplius commovetur
dolores utile est in fomentatione adhibere que diaforesim

faciat et refrenare possit humores qualis sepius vsi sumus et
et probauimus in pluribus in hac cura Recipe autem h[erbarum] calamento minus aco
torques themum et origanum et salu[ie] et calamentum de locis
nidtosis collectas et cum bene sunt cocte herbe ita quod omne amittat
ibidem potius quam herbis cum acto calo fomentabis dolentem locum
non solum semel aut frequenter in die et hoc inundato audacter utens
hoc enim sepius a nobis et alys multis experimento probatum est Nam
hec confectio in calo ad hibita reumate simulat et humores ibidem
renasti reuma sed et dolorem mitigat Post autem cum facta fomenta
tum certo si sunt recte potius quam tepefaciendo diaforesim faciat et non
tum certo si sunt ... potius ... penetrando digerat Supponimus igitur adhibere
hig unsdmia tute ... de profundo penetrando digerat
dia est de dyasatirion confectum e cerotum vel hoc quod paragonizando dyaso
resim faciat medicamentum Recipe autem h[erbarum] arguite amoniaci 3 iii lactis de
vacca nigra 3 in lini seminis 3 vini oua in sputum cum infundes
amoniacum in lacte et sic tres linum lini semine et oua et post hoc
addes colofonie 3 iii sem taurini 3 ii et 5 olei roctis 3 iiii cere
3 iii coficiaes et potis ... dolores qui eminimo frigore et
flatico humore sunt et quibus constipatio in articulis minima sit
humoris h[erbarum] medicamine de euforbio confectum Recipe h[erbarum] olei veteris
lb i me allopaudu lib i terbentine lb i euforbii lib i iiicos
3 ii fenugreci farine ℥ i et si cofiaes et potis valde bonum hoc
medicamine est et in hys passionibus sepius ammulis et a nobis p[ro]
batum est et cum diaforesim faciat et calefaciat superficie cutis
et extrahit de profundo constipatos dolores et humores resoluit et
amputat et in hys omnibus melius est quam non mitigat et sine aliqua
glanciatore aufert de euforbio ccc xxv Scio enim euforbium
cum olo et cera confectum magnos dolores ex frigore generatos
mitigasse Nos ergo non miramur quia euforbium calidum est et mordicatum
tum facit Sed in hoc illud laudamus quia fortiter mitigat dolores
et non solum podagris sed et genudolore doloribus et capitis et omni
generi qui de frigido humore generantur fuerint qui ex talio medicamine
non sanat nisi ex aliquo acro medicamine adhibita sunt curo
Et logicus nec hoc admittit cum legit proprie dixisse quia grossis
cruentibus confiat aut sic euforbii 3 i olei dulcis lb i cere 3 iii
Istud enim congenitum omnibus doloribus qui de frigore sunt subvenit
anodinum cum e balneis enim uti ergo et maxime de aquis dul
cibus in reumaticis passionibus non minus mitigat dolores
vnde considerandum est quibus autem quo adhibeantur Nam balnea maxime
hos iuvat qui de subtili et acro humore humore laborat Ipsi enim
iuvat balnei ... qui de frigido humore reumatizantes nimio
dolore occupant loca que articulos autem sunt et membrana nimi
to calefacta et repleta frigiditate iuvari possunt Ego enim scio
quendam apud nos ... fuisse balneis dum nimiis vrgeret
doloribus et postea dum fuiret ibidem ... et nimio dolori

apponebat cantarides cum aceto forti tritas et in modum emplastri sup-
ponebat. Sed et alium frigidum podagricum similiter vidimus pacientem
et cantarides medicamine confectum sibi imposuisse et elevatis ve-
sicis humor multus exinde fluebat. Hoc enim facientibus dicebat pa-
ragoriam maximam fieri. Et alter vero alium solum tenebat et supponebat
et innatum esse dicebat se. Alius barbarico more estate sibi in pe-
dibus ubi dolor erat ponebat. Ego autem non laudo istarum medici-
nam. Nocet enim magis quam iuvat et pungit quia nichil habet quod
molliat et extrahat frigidos humores ibidem infixos. Sed id quod te-
nue fuit decoquit et spissitudo remanens et insistat articulis et ma-
gis adhuc desiccat et indurat humor exsiccantibus et exca-
lidis vel acribus solutive medicaminibus. Unde melius est ut hybroti-
cis constringat quam adhibeat. Post hoc adhibenda sunt ea que molliant
et effundant vel extenuent ea que viscosa in articulis sunt ipsa
infundendo quod postea possint articuli ad suos redire motus. Utendum enim
calasticis et amicticis et diaforeticis adhibens medicaminibus.
Unguenta igitur sunt ad hoc solita que possunt diaforesim facere et solve-
re duricias articulorum. Quod recipit olei yrini ʒ j, cere albe ʒ j, adipis
anserini ʒ j, euforbii ʒ v. Ceram cum yrino oleo solves et tunc adipe
superpones et tunc recipit in mortario super mittes euforbium tritum
et poteris aliud dialtisy facies ad easdem passiones et satis op-
timum est. Olei communis lib. x, cipressi pilas viridis numero ccc, herbe
samme viridis lib. j, libanotida viridis lib. j, rosmarini, lauri baccas
viridis numero c, fenugreci ʒ ʒ, cucusti radicibus viridibus lib. j, corti-
cis pinee lib. j, opoponace lib. j. Hec contere infunde in oleo ʒ ʒ in quatuor-
decim diebus et post tres dies super mittes oleum et coques donec consu-
matur aqua et sic colabis et tunc in oleo addes colophonie lib. j, opo-
nasi ʒ in cere solves cum vino ascalonio nimis bono et sic omnibus
[illegible] poteris. Magnificum est satis et paragoricum ad [illegible] iste.
Aliud unguentum quod dicitur lipoponum magnificum enim est et forte
tissimum et ideo ad diuturnas passiones [illegible] subtilissimum est
et vocatur et lipoponon. Recipe autem castorei ʒ j, euforbii ʒ j, piperis
ʒ v, gutte amomati, opoponacis, galbani, medulle cervi ana ʒ
j, terebentine ʒ vi, cere lib. j, olei veteri lib. j, olei ciprini, olei laurini,
olei irini, olei glaucini ana ʒ iij, conficies et uteris. Item aliud un-
guentum quod facit ad eos qui sunt non delicato corpore sed duro et satis
diuturnas habent passiones. Facit etiam ad eos quos greci akylas vocant
et solvit tumores potenter quam [illegible] et duros. Recipe ad artic. galbani,
terebentine, opoponacis, castorei, piperis, ysope, yssopi, ceroti ana ʒ
j, euforbii ʒ j, piretri ʒ iij, storacis ʒ iij, cere lib. j, olei ciprini
ʒ iij, olei cedrini ʒ iij, olei laurini, olei [illegible] ana ʒ iij, olei
nardini lib. j, olei amaracini lib. j, balsami ʒ iij, conficies et uteris.
Hoc autem unguentum ad paraliticos mirabiliter facit. Oportet igitur atten-
dere infirmitates et que talia sunt [illegible] aut sicca et siccitati sunt
hiis non est adhibendum sed hiis qui duras habent carnes et corpore [illegible]

multo tempore egrotaverit de pigro et viscoso humore reumatizantes **Ad eos**

Quibus autem intumescunt **qui in pedibus de flatico humore minores habent tumores**
tur et inflatur pedes quorum tantaque iam superaverit humor
non est satis angradis sed spongiosus et mollis ita ut si digitis ta
gamus facile redeat tactum uno hic compescimus et ventositate super
venientem humidum et aquosum et flam. Quibus autem competere maxime
de salibus confecta cerota vel unguenta in quibus michil minus super
scripta epithimata vel unguenta hiis de salibus potentibus sunt fomentaciones
frequentes et in sacellis missis et frequenter mutatis quia eum cum hiis ad solum
paragonizat sed cum maiore multum minuat. Ego igitur scio quendam
nobilissimum virum Rome fomentacionibus de salibus semper usum fuis
se et per hoc minatum fuisse et hec numquam aliqua lesione in pedes aut
porros fecit alicubi. Conveniunt eos si calido et sicco vocatur balneo et
mixto cocto aut sale [illegible] confricentur vel eis que ab antiquis inventa
sunt que calefaciunt et mordicitate sua et subtiliant superficiem cutis
et intrinsecus qui continent humores valeat desiccare. Sunt autem et
hoc multa ab antiquis inventa sunt que calefaciunt. Nos autem de quo
experimento habemus hic tradimus hoc enim in sua simplicitate confecto posi fu
imus vocatur autem aquibulium medorum ab aliis vero asclipionis minima
et minus optimum est in decoctione podagricis quod sales feniculi sulphuris
vivi et mixtis equalia pondera in balneo conficiatur autem pulvis sic mechas
mestaro in recorpatum efficacit autem ad eos qui satis capud humidum habent
et thoracem facit ad lepram et alphos et suspiriosos et generaliter alie pas
siones de capite aut thorace curavit eas reprimit et preservat fimi facit
omni materie pessime et plenitudine desiccavit et robore induat me
brorum minuit et digerat catarrum et venenosos humores arteticas
quoque et stomaticos expediens est et hiis qui hoc pulvere utuntur ad poda
gram et scie dolore et ad pruritum et ad impetigines membrorum et
pilos subtiliat applicatur autem psoricis qui ad elefanciosos benefacit et
eos ad sanitatem perducat in primordio nec amplius ledi permittit
hec autem confectio eius sed salis capadocii salis gemme salis amari
salis amoniaci salis indi salis egestion mixtis alexandrini ana lb j
afronitri lb j al mixti lb j pruinitis adarces ana ʒ j [illegible]
scriptice senstis piperis [illegible] pdra [illegible] elli albi et nigri
struthii sodis quod est [illegible] semini nec costi caucalcate radicibus staphisagre
sinapis piretri radicibus capri agni spuma baccarum lauri [illegible]
galle aspane lupinorum farina cimini ana ʒ j [illegible] squinanti
libani arsenica gummi [illegible] illiricis cucumeris agrestis radicibus
siccis [illegible] sicci ossibus sepie feniculi cinidii cocti [illegible] sicci pulegii costi [illegible] radicis
ana ʒ j masticis ʒ j folii ʒ j sale et mixtis singulis super ignem [illegible] ʒ j in
olla nova cocta sicca [illegible] et commiscebis omnia simul

et utis subinde in balneo eum aut tepidis sudare tunc super eos super totum corpus
cum decoctione tortiam de radice salicis in aqua decocte hoc enim si spas
ma optimum est et minus fortissimum est fiat igitur ad eos qui non
sunt calida distemperancia neque de calido humore rematizant vel de calido
sanguine pariunt spret hos enim ad alios omnes qui rematicant in
comune passiones utilissimum est **psilotrum podagricis**

In hiis igitur passionibus qui de flatico humore sunt podagricis multum
expediunt psilotra in balneo adhibita et maxime hiis qui optemnia
opus habent super stare cutis sic enim hoc libani masticis licium a fiat
pinnacis assi albani stafisagie chimolee albi sanguinis dragonis litargiri
auri ana ʒ iii spice nardi ʒ i gariofili ʒ ii ponis et pulvere
in succo ptisane aut orize sigillatim totos sit autem mensura
equalis et saponis et autem calefactis et fit super eos pulvis ex
cerusa et calcis vive et aere lib et arsenici et sandaraci ana
ʒ i et s et probabis tum pena et potens ad hoc utile est quod fiat
ad artriticos et podagricos et stomaticos et ad omnia quam mitiata
auri chimolee pinnice sandarace stiptice libani licium fiat stafisa
gie albi nigri et albi vel ossis ana ʒ i auripigmenti ʒ iii hec omnia videlicet
teres subtilissimo et cernes et commisces et repones pulvis in manu
pulla et tum opus fuit in aqua ubi cinsi decocte sunt aut radices
malve silvatice resolves de sapone gallico ʒ et vi et de calce
viva ʒ iii et de pulvere pedes scrupulos xx et auripigmento ʒ i
coques et cum penna probabis et in balneo sedet et sic cum de eis
hec enim fortissima sunt maxime ad pedum tumoribus aut corporibus
subveniunt ad eos autem qui mediocre habent tumorem in pedibus vel
aliis locis ydropis illitus farine cum aceto cataplasma impositum bene facit
Bilis autem et calx viva cum assungia porcina in pilatosa vel sal
malgua simul imponatur satis bene facit digerit omnis tumores et omnis
causa inflationes et maxime in genibus et mala granata acida
cum aceto cocta et trita cum ipso aceto in quo cocta sunt et imposita
ubi cataplasma bene et ipsam diaforesim facit probatum est et tinata
illita cum aliquo subtili panno facit ex flatico humore generata
mitigat et desiccat fortiter **Cura ad podagram de sanguine generata ca. xxx**

Ostendendum enim nunc deinceps que cura sit de
sanguine humectancia podagricis et quibus ex vici adiutoriis
Si enim sanguinem contingit esse qui superexcreverit in articulis humore quod
si necesse est quod prohibeat sanguinis auferendus Ex hoc enim scio
multos fuisse liberatos aut rarius esse rematizatos ita quod primo
vel per singulos annos sanguinem auferendo non solum hic preservare
perseverantie faciendo sed et in custodia corporis adhibent quod quidem
laborare solent esse nutrimenta sanguinis augmentado deberendo sanguis
intueat sane utique ego non scriba sed omnes medicos huic opposito
nosse quia sanguinis ex omni carne fit et quod magis caro porcina
facere solet et dulce vinum et divisi omnis cibi multi ex contrario

mediocres Si ergo aliquis hoc observet et in vino puro venas sanguine
auferat ab qui abere humiditatem sive multam et corpus frequenter exercitat
et purgatus sit ad omnem ventationem absque humorum superfluitate potest esse et
est absque humorum superfluitate sive sine reumate potest permanere nichil
quod quod superexcitat articulis utantur et calida aqua qui hoc patiuntur magis
quam vino et ab omnibus suis cacationibus / et absque quotidianis quia sunt
vel que sanguinem multum generare possunt abstineat Multos enim ego scio vino
plenum abstinentes non fuisse detentos podagra Sed multa potio vini
hiis quibus multum habundat sanguis nimium est Secundum est ergo hiis prohibere
vini potum quod si opportet abstinere non possunt in primo vere et estate omnino
temperandum est et vino abstineat Expedit enim stationibus modo ob
fugare hiis quibus reumatismus et plenitudine sanguinis accessit quod si eos
tangit eis non absinandis cibos reumatismus pedis in preteriens necte continue
illis localia adhibere adiutoria De localibus curis ccc xxxi

Operibus ergo reumatizantibus locis flegmone accesserint Sic oportet
duobus agere modis hiis qui iam reumatizant in frigiditate et dia
foresim facere humor qui in flatos iam fractus generet digerat et desuper
venientem humorem repellere possit optimum ergo ad hoc est cataplasma quod
de herba semper viva et de corticibus mali granati in vino coctis et rosis
et alfita confectum enim et reprimit quod supercreat et diaforesim facit
cum qui generet humorem et confortat simul et utitur prout in becollo me
bo oportet enim bene coquere cortices malignati in vino et rosas et
semper vinas diligenter terere et sic postea simul cum alfita admiscere
cum vino pro malagranata cocta fuerat mediocriter et valde confecta
sic supponenda sunt locis patientibus in estate frigida in yeme vero
tepida Si enim iam tibi quiotonius est hoc autem oportet adhibere
et si mediocres adhuc dolores sunt Si autem angustiantur dolores ca
que vocantur ceratis embrocca adhibenda est hiis hoc Sape partes
cere et oli vel sit partis una Cere autem modicum sit pro sibi solum
frigiditate faciat embrocca / supponenda autem sunt hec est lana succida
in hyeme tepida in estate vero frigida Sed si multo contingat inpar
inflammationem esse mittere modicum et sapa et oleum purum cum oleo rosarum
ad miscere sepe et magis iuvabit permanente dolore de brassice
foliis potius cataplasmate Sed sepe hoc folia brassice coques et teres dili
genter et superimmittes fecem aceti et ovorum non coctorum vitella duo
et oli vel modicum et miscebis omnia simul et cum se adunaverint
pones cataplasma et frequenter mutabis Scio enim hoc adiutorium
satis nimios dolores paregorizabis Bene ceteris iuvabis si
cataplasma spongia in vino stiptico mediocriter infusa superponas
Sed si tela vino non fuit iniecta in postea spongia infundenda
et sic est postea supponenda neque enim aqua calida pedes eius
sunt fomentandi neque cataplasma decocto aut de farina ordei

est imponend(um) omnia enim ista g(e)n(er)a sunt et magis in quibus e(st) plenitudo sanguinis et q(uo)s his molestant(ur) articuli et dolores in eis g(e)n(er)ant(ur)
In quibus aut(em) plenitudo no(n) est in corpore humidus nichil noc(et) si sint
dolores ut adhibeant(ur) catapla(sma) de ordei farina Sunt ergo de ordei fa
rina partes due lini vero seminis pars una Coqueris aut(em) muta
bis frequenter humidu(m) aut(em) et no(n) satis calid(um) Si ad hibeat(ur) catapla(sma)
quemadmod(um) faciu(n)t multi medicorum no(n) solum articulos sed et
alia loca frequenter de tritica farina Cataplantes no(n) facietis quia
magis incidu(n)t(ur) et desiccat(ur) superficies cutis qui digat(ur) aliquid de
paticibus locis quia catapla(sma) desiccat si sint plus torrid(um) et
maxime si olim in ipsa coctione bibebat manifestu(m) est ea que in olo
frigunt(ur) seu pisces seu carnes quomo(do) desiccant(ur) et frigunt(ur) no(n) ergo
oportet ut dictum est c(on)tinentem cataplare nisi prius totu(m) corpus eua
cuatum sunt a superfluitate humorum Neq(ue) catapla(sma) de tritica farina
minus calid(um) est imponend(um) Ergo etiam optimo neq(ue) stipticas
species vel eas que reprimunt debe(n)t adhiberi prius qua(m) totum corpus
euacuet(ur) humoribus ex quo superfluit in articulis si reprimat(ur) humor
e ne ad vitalia loca recurrens causam inferat suffocationis et peri
culum faciat mortis Sunt ergo dyaforetica sunt apoticistas / Sunt
ergo diaforetica / voluit uti aliquis medicaminibus festinare debet
prius totu(m) corpus euacuare et sic postea uti cataplare Ad poros h(abentibus)

e sinodis tuba ista sunt ad lapides ccc xxxv

Quorum quidem multis impeditibus manibus ne porri sunt s(ed) velud tub(era) in aqua g(e)n(er)ant(ur) reumatizantibus articulis sive p(er) inordinatos
cibos aliquos indigestos et crudos colligi humoribus in corpe sive
frequenter narcoticis et anodinis medicinibus potentia consequens est
nobis scire Quomodo aut(em) quibus medicaminibus porri debeant
resolui sicut enim calida dispensacia humorum super cocta materia et ista solet
g(e)n(er)are porros non enim quia calefacientibus et acribus uti medicami
nibus quod si p(ro)phet omnia occurrat g(e)n(er)ari lapides si non h(abeant) alios inutiles
lapides vitiosum factu(m) Si ergo volunt(ur) aliquis ad hoc que resoluere
prius hos qui continet(ur) in vicibus lapides mox uterque visend(um) est ad
ea que mediocrit(er) calefaciunt et effundunt uel solue(n)t prius me
dicamenta prioribus tertiis desiccationibus cibis omnibus et antidotis
que calefaciat et desiccant h(ec) enim omnia g(e)n(er)at magis poros quam
resoluat quibus aut(em) ne est calida dispensacia s(ed) frigidiores et pigno
res et crudi in articulis magis inferut humores h(ab)e(n)t(ur) potalissima
sunt h(ec) omnia que extenuat et calefaciunt signis eis volunt(ur) p(er)
hoc enim eo qui nati sunt solunt(ur) porri et alii ne nascat(ur) pro
hibent(ur) Ergo enim scio quidam uiuus crudos habentem poros in ar
ticulis postea factu(m) fuisse sanu(m) ubi etiam ambularet sine impe
dimento ex eo medicamine quo usus est Hoc antidotu(m) in toto
anno bibat q(uod) r(ecipe) centaurea ʒ v camita yperico ana ʒ viiii
aristologia v genciana petroselino agarico su mew ʒ iiii
Nardostacio ʒ i mellicatico q(uantum) s(ufficit) Datur aut(em) in calida aqua

et almusao mapiatem poros hec quidem ad huc genitos habet lapides
q' vocem fuisse apozimate ex qua eptematis et pigmentis quoribus
sanus factus est. qui apozima hoc ind conficiat origano camutan pu
leio et camepitheis coquebat et ex hys apozima bibebat. hoc tamen nichil
opprobit his qui talam et colicam hunt distemperancia sicut dictum est. Item
multa sunt medicamenta diversa que solvunt poros convenientia quorum
confectio te minus attendimus que cum speciebus fit que malaxando et
effundendo solvunt poros vobis cum corpus opponimus dicas ut ad diversas
distemperancias egritudinis vel ad magnitudinem iudicate que contingunt in articulorum
membris eligatis quod oportune possit contingere et ad utrumque quod in
singulis contingit scripta que solvat in articulis poros ita vobi mihi appa
reant et sic iterum possit amplius quam ali. Est enim oppinatum quod sic
ino conficitur. Recipe cucumeris agrestis ʒ viii terbentina ʒ vii cera ʒ vi olo
potico ʒ viii. Gutta prima asaponaio ʒ vi conficiatur et vtis. Item aliud
agrestis terbentina gutta prima de saponario pulvis ana ʒ iiii cera ʒ viii
colofonia vel i olo veta ʒ viii conficies et vtis ad poros cum et adiposita
i caltas aut podagras satis acute facit. Bonum ergo est ad hec et multum
anobis probatum est. Item aliud medicamen habetur quod multum amplius
operatum est et vocatur diacmabarii et alosanti et alys multis modo
habetur aut confragia scilicet litargiro vel i olo vetusto lb i lepidi talti
ʒ i caltucecumeris ʒ i cinabari ʒ xiiii magnetorontte litupto
tatuma prito libano lituciniatisto litu consolidato vetonica genciana
camelconta ung ana ʒ i litusfiripo ʒ viii di fignido aloe ana ʒ ii
galbano ʒ i et s armoniaco Amaniata ʒ iii et s lituscitre ʒ viii
sepulco lb iii et s cera ʒ viii vectonica ʒ i et ʒ viii aristologia
ʒ s diaptano ʒ vii serpina sita lb i adipes destructio cum litar
giro tens supunctte alosanti lb i perpetes donec omnia resolvantur. Hoc
quod medicamen multum est probatum non solum ad conolimenta sed etiam ad
ariata et condoelitas et idropicos et spleneticos et ad alias multas
et magnas passiones in quibus superfluum et spissum detinentur humores
ergo tamen oportet convenienter quia omnes passiones ipsi applicatur. Hoc quod
satis utile est. Et quod a nobilibus medicis est nominatum hoc medica
me ad hoc mirabile esse quia neque calefacit neque ascendit arti
culos sed solvit meis factos poros et alios si non permittit et
rationabile est sed non facile invenitur. Item aliud ad idem quod vo
catur ca leptotarion est enim felissimum et facile invenitur species
sed ad agendum minima lb sortitur conficitur autem sic. Gutta prima asapo
narijs ʒ vi leptotarion ʒ ii affronitro ʒ vi olo vetu lb i sa
pone gallico ʒ iiii melle ʒ iii albume anovi ʒ vi cera ʒ x terr
bentina ʒ viii et cum hoc medicamen ad omnia multum est bonum
invenimus enim resolvit potus eius et isto mollioribus corporibus
et delicatis est oppedicus. Si ei ad miscerantur mell duc partes

Item int' quidem medicamenta et diamoronis sit e ipse ex ad hoc
laudabile et mitto ad hoc sed ad magnas passiones et ad unbosos
et calculosos et ad leprosos poros g'natos optimum facit hoc
enim diversa quam medicamina ad suprascripta vicia sufficit sentire. Nam
ego scio et diaspermaticum hys me administrasse medicaminibus
quia nullo modo ferebant mordicationem fortioris medicaminis et
ministrante egrotans congratulabatur quia et istud mordicationem auferebat
et illud operabatur. Et ypatargiro et galienus precedat poros ex
creti caseo solui posse. Nam et hoc modo conficiebat caseum
acrium et diuturnis passionibus in quibus inveteratum articulorum
ad poros conficiebat. Nos autem hoc modo confecto usi sumus prima
profundi porcina salsam discoquebamus in aqua et cum ipsa a
qua terebamus in mortario caseum vetustum donec cepta modo
fiet et super poros ipsos imposuimus et magnifice innatus est
... vomica multi amag

De anodinis antidotis et catarticis dandis

O mnitudine passionum surgentium quam summe prius nimii
os sive dolores anodinis anodina requirunt medicamina congrue
de hys anodinis tradenda est ratio quomodo aut quando debeat ad
hiberi seu simplicia seu confecta medicamina cordinum in loc
ta que de opio confecta sunt que et alio nomine gera vocatur. Sed
prius ea et si mitigativa sunt ratio tamen suadeo sit facile ad
hiberi in minus purgatur dolor et via et dispensacia cala sunt
componatur

Hermodactilus catarticum

B ibere autem aliqui eam quam de hermodactilis facta est dicat potest
leo quod sine dolore faciat faciat paciente modo quod sunt ventris
facta solutio deponendo aquosum humorem ita ut subistatim ambu
let. Est enim hoc verum quod dicunt si rarius danda est sunt enim aliquid
nocativa ipse. Nam et frequenter reumatissima paciuntur qui eum
bibunt. Existimo enim quia cacostomacum est hermodactilus propterea freque
ter reumatizat. Vnde cinnamum aut masticum aut gingiber ei enim
administrentur quia cacostomacum est et si aliqui etiam et euforbium mittunt
existimantes eum aliquid frigoris habere et ideo narcoticum esse.
Sed scio quia hermodactilus suo sapore sit frigidus aut narcoticum
quia purgandi sortitur. Nam si frigidus esset purgandi sortitur
non haberet omnis enim species qui ledunt stomacum in suavitate carpi
bealibus effectus fastidium laborem mittunt. Bonum est ergo cinnamum
et gingiber et piper admiscere ut malicie ipsius possit resistere et
primo nunquam sit cacostomacha. Sed et aloes nichil huius detrimen
tum si hermodactilo administratur. Cui tamen si administratur
magis prestat adiutorium. Nam et ego potionem ipsam ab antiquis
inventam et ante in multis comprobatam super addita sortio ignorantes
contenuit. Sequitur aliud

Q atarticum de hermodactilo quod scilicet hermodactili percusium
solidi unum zinziberis siliquas viii piperis siliquas ii aniso

siliquas cum hiis omnibus una est potio. Si autem volueris eam amplius deducere ventrem adde scamonee siliquas iiii et si sine dolore effluxerit quia laxatur hoc modo confecto hermodactilo ʒ iii cimino sextul. ii zinzi-
gibero ʒ vi piperis ʒ x dabis autem in calida aqua intrinsecus dosis sunt
sextul. iiii. Item alia potio. Recipe hermodactilo ʒ iiii gingibere ʒ vi cimino
siliquas iiii or aniso siliquas iiii diagridio siliquas viii dabis autem
cum vino et melle facit enim bene confectam ante illam hanc in
plurimis. Nam purgando in eorum pragorizat et statim ambulare
eum facit sive incipiente passione sive indeclinacione podagre, data
est etiam consistente passione. Item alia potio satis bona et a nobis com-
probata aniso siliqua viii cimino piperis albo pipere nigro ana ʒ ii
gingibere ʒ iiii euforbio ʒ iiii mastice ʒ vi cassia ʒ i hermodactilo
ʒ iiii hiis omnibus una est potio. Dabis autem in calida aqua. Item potio
quam Iacobus tradidit hermodactilo ʒ iiii diagridio ʒ iiii dabis bibere sed
cum accipiat cibum et calida aqua bibat et calidos cibos accipiat. Aliud
quod Theodosius philosophus tradit. Recipe hermodactilo ʒ i cimino et ysopo ʒ iiii
ʒ iii allipiadis herba ʒ vi agarico ʒ iii nitro siliqua i rosin ʒ iii
mastice ʒ ii gingibere ʒ iiii spica nardi ʒ ii cimino ʒ vi dosis
autem ʒ iiii cum ydromelle. Mirabilis est enim ista potio et a multis
probata est etiam et a nobis manifestata. **Qualiter intendimus quod hermo-**

dactilus est accepturus

Oportet de herba hermodactilo an-
tidotum sumere acceptum ieiunus autem ponere accipiant duo autem
contra guttula onorum et parvus modicum et de galle pectore et sic
post una hora aut duas lavet cum operimentis de balneo tunc re-
dierunt in domum sic dabis antidotum sicut dicta est dosis. Sic enim
dat antidotum omni datione potius est ad operandum neque eum tange-
do ledit stomachum mediatamente et ventrem magis faciliorem reddit. Suffi-
ciat autem de hermodactilo hoc dixisse que ad modum ab antiquis tra-
dita nobis comprobata et a nobis probata sunt. **De catapuciis capitulum xx**

Usus autem sum autem et ego tempore meo comprobato una. **xviii**
Unde aloes ad miscetur hermodactilo et fiant catapucias debi-
ad glutinandum et non impone et enim sine dolore in eorum effectu fit et reu-
matismi frequentis accidentes prohibiti. Recipe enim hoc aloe ʒ ii scamonea
ʒ iiii cucumeris silvatici succo ʒ iiii hermodactilo ʒ iiii dosis autem
ʒ vi a scrupulo. Item aliud quod similiter operatur facit eos et arteti-
cis qui iam plus flatica sunt aloe colloquintide interioris scamonea
ana ʒ iiii hermodactilo ʒ i dosis autem scrupuli vi aut plus flatica
sunt aloe aut minus. Flatias aut catapucias et dabis ʒ iii ro-
tunde malaxatas. Vel si volueris facere catapucias conficies
sic aloe siliquas vi diagridio siliquas omni hoc scito hermodacti-
lo ana siliquas iii hoc tenus cum vino aut ydromelle facias catapu-
cias et dabis non solum podagricis aut arteticis sed et aliis
quibuscumque volueris deducere ventrem. Satis enim sine aliqua
molestia purgat et nichil in sua nocumentis sentiunt.

al. multi autem amplius addiderunt

Sciri autem oportet quod — Pociones de coronopodion c. xxx
non solum de hermodactilis efficiuntur pociones ad podagricos quas viij
greci anodinas vocant sed alia sunt multa de quibus est de coronopo
dion quia et ipsum epistimo hoc prestat quod et hermodactilus sed minus
est catastomaticum illo pagorizat et educit ventrem et non minus et
tamen non satis amplius est autem operacione mitior. Dosis ℥ iiij. Dabis autem
cum melicrato plus medium vel cum piperis granis [illegible] et potius [illegible]
lius sunt innati. Hec autem confectio hec: zinziberis ℥ i, piperis ℥ i,
agarici ℈ [illegible] cimini triti ℥ iiij, coronopodii radicibus ℥ vi
[illegible] cunctos cum cribro et repones. Dabis autem ℥ i [illegible] quibus
autem difficilior est venter ad purgandum dabis ℥ iiij aut plus quam minus et
post evacuationem ventris statim lavet et post lavacrum [illegible] cum
omnibus et pane. Scire autem oportet quod hec ad initium in magnis accessio
nibus datum pagorizat. Item alia pocio que mox accepta sunt
in ipsa accessione aut in aliis diebus sine dolore efficitur. Conficiatur autem sic:
[illegible] seminis ℥ iiij zinziberis ℥ vi coronopodii radicibus dulce
piperis tria ℥ vi pulvis autem fit mitior dosis ℥ vi. Observent autem
qui pociones istas accipiant ut bene digesti sint aut in rosato aut
in [illegible] nichil minus aut mitigare dolores solet et in [illegible] herba
Cum nichil in se habeat quod [illegible] facere possit nisi [illegible] et lesio
nes in articulis habent autem ipsa confectio hec: [illegible] agarico [illegible]
ata ana ℥ i. Dosis ipsius est mitior ℥ iiij et [illegible] addes euforbii
℥ i dabis autem cum vino et melle aut in [illegible] bono. Item alia
duo antidota que dicuntur climax. Recipe agarico ℥ i, [illegible] ℥ ii, petrose
lino ℥ iij, [illegible] ℥ iiij, [illegible] ℥ v, gentiana ℥ vi, aristologia ℥ i,
vij centaurea ℥ vij, [illegible] ℥ viij, melle quantum sufficit. Dabis
autem hoc antidotum [illegible] competente. Item antidotum aliud quod
datur [illegible] integro podagras sanat [illegible] podagris et omnes ar
ticulorum dolores et capitis et [illegible] et oculorum dolores et epatis et
splenis et renum dolores sanat et [illegible] et callos [illegible]
in articulis satis bene solvit. Recipe autem hec [illegible] ℥ i, agarico ℥ ii,
[illegible] ℥ iij, petroselino macedonico ℥ iiij, [illegible] ℥ v, [illegible] ℥ vi,
gentiana ℥ vij, aristologia ℥ viij, centaurea ℥ ix, [illegible]
℥ x. Dosis [illegible] duo [illegible] ℥ i [illegible]
[illegible] sic [illegible] in pila [illegible] diligenter sigillatim
et pulvere [illegible] et simul [illegible] et [illegible]
mortario [illegible] et [illegible] subtili cribro et sic [illegible]
[illegible] singulos menses ordinatim. Mense januario diebus
v [illegible] die. Mense februario dabis diebus v die [illegible] die. Mense
marcio diebus v die [illegible] die. Mense aprili diebus v die [illegible] die.
Mense maio diebus iij die [illegible] die. Mense junio diebus ij
die [illegible] die. Mense julio dabis die [illegible]. Mense augusto dab.
die [illegible]. Mense septembri dab. die [illegible]. Mense octob.

diebus in die p9 diem Mast Nonas diebus in p9 die Mense decemb
ratis diebus in hor die post diem i diem vnum in medio transponat et
decembres xii compleat dies numero cccvi in anno contente oz aut
cum quilibet qui bibit abstine in toto anno ab his carnibus i bubalinis
et porcinis et leporinis et fungis et sinapi et acribus omnibus olibus
et lac bibe et abydrogaro et brassica et bn digestum ee et lauare
pedes in calida aqua et sit vngi olo et lac bibe ordinate ptempa

Hec ergo sunt danda que de localibus adiutoriis mitigatiuis et anodinis ccc l i
mitigare pnt dolores qui aut ppter stoi
in botallitate no possint contine vt gemitu accipiat si mox ubi
bibit i vomitu coicitaur seu per humore aliquo seu per suspensatum alio
medicamine et hi in accessione dolores ferre no pnt aliqua debemus
nobis oppone que in voce et opprimento potissima uob qt dolores ee
videntur cerotaria anodina que mox sine dolore faciant ordina
in ceatu dum in statu accessionis fuit sup positu mox sine dolore
locum efficiatur Et aut hec ceto opio ana ʒ in pannis vel i cera vel
ceto et opiu infundens in vino pane in aqua infundes et opprimes
manibus ad inuscebis sibi cera et opiu cera conuit et vim ceb donec
omnia inscreant et sit p9ca ceram soluta supmittens ces et
vtis Aliud qui instatu passionis adhibeat Cera ʒ in litargio ps
mictio ana ʒ in stringi succo vel i olo r ʒ t simp mittes succu do
nec totu colligat sit poteris Et hoc ipm cum mitigatiuu e facit
cum ad omnem inflamacionem ignitam opprimu solues cu latte mulie
bris addes olo r ʒ vi cera ʒ vi et sit inuscet ceotu et vteris
Aliud mirabile opprimentu mittes in cacabo olo quin ꝫ ij in
Coques ligmis de vitibus i desarmentis donec bulliat et sobria de
sorte bulie pitudie pice maritimo pensatic R ul i mittes in ipo
olo et coques donec illi bulitione sedeat sedam aut iam et ps
hoc sup mictes asphalici aial qui aliqui maridamu vocat saginne
ʒ in et et simul coques cu tpitudine donec descoquat et soluant os
tarrees eius et sublatu abigne e refrigaint colabis et mittes in alio
vase et cum opus fuit accipies de ipo oleo quntu sufficiat ad vteu
du et inuscebis cam et resolues in trulla et facies ceotu mollissi m
et linteo inducto sup pones ua Coques aut olim in hospicio
pede plane mese martio quita fia Sic cum facta tottio multu
durare pot Sufficiat hoc de anodinis et podagricis cataplatibus
supposse prologus Explicit liber scdus Incipiunt capitula
libri tercij

Signa de non et non vero causon [illegible] causon
Ad eos qui in isto nimium habent ardorem
Signa si ex putredine sanguinis sit vel fuit febris
De dieta febricitantium
De sincopis in hiis febribus accidentibus
Cognitio si ex plenitudine sincopis fiat // eveniunt
Signa quibus colerico et [illegible] humore sincopes pa[tiuntur]
Curatio sincopes ex plenitudine fientis
De colerica passione
Curatio si ex crudo et colerico humore sincopis fiat
De angustiis et malefactoribus
De hiis qui subito [illegible] angustias patiuntur
Cum ex plenitudine angustiantur
Ad eos qui ex [illegible] angustiantur
Ad eos qui de causon [illegible] angustiantur
Ad eos qui de frigido stomacho angustiantur // tarde
Ad eos qui de pessimis humoribus in stomacho [illegible] /
Si ex inflatione in stomacho angustias patiantur
Dieta ad eos qui inflatione in stomacho pectore angustiantur
Ad eos qui de [illegible] angustiantur
Ad eos qui de inflatione angustiantur vel angustiantur
Ad eos qui de siccitate vel inanitate sincopes patiuntur /
Si de [illegible] in duro corporis existente angustias
// patiantur
Signa [illegible]
Ad eos qui indignatione vel effusione per urinas
angustiantur vel angustiantur
Ad eos qui de gaudio vel tristicia aut dolore /
De plici dolore de [illegible] angustiabuntur
Ad eos qui in [illegible] [illegible] angustiantur
malefacientes
De ethicis febribus et marasmode
Quomodo oportet cognoscere et distinguere ab effimera
et ethica febre
Quomodo distinguenda est ethica febris ab ea que
ex putredine facta fit
Quomodo [illegible] ab ethica febre
Signa ethice febris
[illegible] &
Signa ethice febris que transmittuntur in mara
rasmode febre
Curatio ethice febris
[illegible] vel oportet potum dari aquam [illegible] que est in
flatione [illegible] si danda sit frigida
aut non sit danda

Si ad transmutata sit
ethica febris in marasmodem
Quomodo curari oportet ethicam in
qua non potest aqua frigida dari
De embrocis et dieta
et ad ethicas febres
De domo et aere
De balneo
De lacte
De vino
De eos qui sincopi in
marasmode transeunt
De testiculis gallorum
qui parastate vocantur
De pomis
De marasmode febre
[illegible] existente [illegible]
[illegible] et
embroce febricitantibus
martini medica [illegible]

Incipit prologus libri
tercii

Petisti a me commendacionem de diversis passionibus membrorum
febrium quibus debent esse signa vel curaciones breviter
exponere ab eterno obediens ego peticioni tue in utraque
me parte confiteor et inquantum possibile est de febrium
diversitatibus signa et curaciones brevi stilo scribam
Inveniuntur igitur accessionum febribus facientes sic de di
diastalia generum scribit inquantum possibile est intencionem explicare
Nulla alia tamen substancia febrium esse dicimus non calorem innaturalem
excitat in vicinitate cordis et arteriis accensum qui valet in corde ignis ex quibus
totum regit corpus prestantibus galieno et maximo ypocrate quod
verisimile sit quod de corde magis surgat febris quam quibuslibet aliis
aliquibus membrorum locis Spiritus enim tantum vite qui innatus in cordis
subsistit qui in facto [illegible] vocat qui est contra vitam in febribus fit
ignior accessus febrisque per arterias que ex eo procedunt accendunt
totum corpus Deinde iam non est simplex ignis Cum sint contra
naturam accensus in febribus Nam alie quidem fiunt quod accendant ex
materia humorum qualitatibus Alie autem ex transitu [illegible] vero ipse, solus
vitalis in nobis spiritus movet febres unde tribus modis in diversis
in nobis proveniunt febres in spiritu in humoribus in sterceis in membris
in corpore unico fuerit[?] sima est Et si solus totus spiritus ignitior
effectus excitaverit febrem totum accendit corpus quam effimeram
vocant Humores si incensus est sanguine corrupti conmoverint fa
ciunt causon synochum vel synochus quas nos continuas appella
mus febres Si vero ex putredine per diversa membra putridi coguntur
humores faciunt typicas febres diversas sicut se [illegible] sistema pos
sidet faciunt ethicas febres ex quibus tota consumitur caro Dica
mus ergo singularum febrium qualitates quante et qualia sunt
signa et curaciones earum Primus igitur de ephemeris simplicibus fe
bribus que ex frequencia solent provenire hominibus

De effemeris febribus

Ephemere febres que tantum in spiritu qui est in corde
consistunt nichil aliud nisi sunt manifesteque quasi sola qua
litate excitata in se nascencia Summi [illegible] et cum nimio augmento statim
et declinacione debent ephemere vocari febres unde dici non possunt[?] xxiiii
horas tenentes non plus nisi forte malas inveniuntur febres
Cognosci autem sic eos sic ex sinthomatibus tactu scilicet in corpus et
in pulsu Tactu igitur sic cognoscitur quod in principio et augmento
sicut in balneo vapor vel calor accendit In corpus autem hic modo
cognoscuntur quod modo in principio manifestas in urinis digestione
ita quod in meis alia nulla ostendat febris Pulsus enim hoc modo
declarant ephemeram febrem eo quod sicut [illegible] in arteria faciunt diastola
systolen quam nos alleviacionem arterie dicimus non ducentes in
frigidacione febrium fieri Systole autem id est depotacione arterie seg
niore et tardiore fatiunt in frigidacione magis vel purgacione
superfluitatis apertuniore ostendentes sunt etiam et statim equale

et declinacionem inundam ex omnibus a febribus purgata. Sunt autem et alia plu-
rima signa. Sed hec sufficiat esse propriis manifestaciones que diximus
que in aliis non inveniuntur febribus **Cura effimerarum febrium**

Hec enim que effimere vocantur febres quamvis varietate huius
quantum ad eas pertinet et omnibus eis est communis cura. Sed
quoniam non una causa est ex qua generatur febris sed plures et varie corporis
cause de hiis dicendum est in primis. Nam enim alie nascuntur ex operis
quod greci copos vocant. Quos autem labores possumus dicere aut ex com-
stringi quod constipaciones appellamus aut plurimo quod de repletione ciborum
dicimus aut indigentia ciborum aut ex improprietate aut ex ciborum
generata corrupcione et electi a corporis intrinseci deducere. Nam et ut
omnia breviter dicam quod greci procatharctica vocant id est eas precede-
tes egritudines sed sunt ephemere febres. Singula re plura nos
oportet dicere ad singulariter corporis secundum genera que conpeditur adhibeat
curationes **Cura si ex nimio calore febriunt**

Qui ex nimio calore febriunt hiis licet competat ut plurime
medicorum sed mox leviata febre ad balneum vadunt propter quod
declinat febris que admodum ex aliquibus aliis effimeris febribus
fieri solet. Quia optima cura est et prima cura est ad hec balneum
ex labore febrientibus. Hanc enim multi medicorum negligentes vel
propter operacionem ad balneum transmittentes multas et malas
lesiones ex labore febrientibus faciunt. Si enim absque alia sim-
plicitate corporis sunt et neque plethorica neque cacochimi sunt magis
sicut hoc modo in iure plus licet alia indigent curatione. Si quis vero
plethorici aut cacochimi inveniuntur competens cura est contraria
ne humores in putredinem vertantur et non solum propter spiritum intre
quam nobis est. Sed etiam propter humorum habundancia. Si autem
diutius nimium incipiat passio propter fomenta magnum egro ex
citabis lesionem ita sibi complementudine ipsa vel pectoria febres
alias que sequuntur intrant et maxime si dieta non competens
consequatur. Si autem hoc non peracuit signis curationibus ad eos oporteat
accedere. Nam aliqui corporis plethorici incurrunt febres aliqui autem corporis
vel ad uvam quedam complementudine scilicet malas incurrunt febres. Sed
quod et lavare competit in hac febre et non laborare et alii bene
nutriendi sunt et non sunt lavandi ne contingat passio et non fa-
cit si difficilis sit ad curandum **Cura ad eos qui ex labore fe-
briunt**

Ex labore scilicet febricitantium diligenter est cognoscenda
cura qui ex ephemera laborant febre humectari enim opus
sunt et infrigidari sit corpus maxime per balneum tepidum et compe-
tente dieta et ungendum est totum corpus quod nichil ipse habe-
bat de asperitate. Quia omnia agenda sunt utique secundum intrinseco
magis humectetur secundum nimis corpus neque enim qua plerique ex
fricari corpus neque ungi solo oleo sed inpota aqua cum oleo et
cum hoc humectant. Nam oleum solum potest impedimenta facere

Cum aqua aut in principium magis infundere ingrediens in frigidat
articulos ex labore calefactos propter quod eos non oportet ungi in
calido balnei aere quia neque postmodum fricare vel sudor quia
nec humectari convenit oportet propter quod calet sudans exhi-
bitus est ergo existimo esse post lavacro sudore tepida multa foris
de balneo exeuntem malaxare corpus cum sit perunctum tum dissipata
ex solo et aqua frigida et sic stat aliquamdiu in solio ac paulatim modicum
descendet in piscina Sed nec multum stet in aere foris ut ferre
tantum una hora Sic enim bene humectati post neque non in ardente
stet in aere balnei nocivitate et alia superveniat febris Talia
enim curatione curantur omnes qui ex labore febriunt et quamvis
hec que calida sunt repugnantia Nescio autem propria eo Galienus
olio tepido solo potabat et aquam frigiebat simul misce quod
non sit frigida ad impetum aque sed tepidum et sic permixta ad
repugnandum sibi contraria et modum caloris et siccitatis ex labore frigida
positione in corpore parare sed ventuale de solo oleo tepido fieri iube-
bat Si autem tu secunda vice lavare volueris iterum de predictis ungens
et in solio parato diu stare iubebis Magnifice corpus mutabit
quia dum diu stetit in solio plus infundetur Si enim removeat
a balneo uno tertius labore frigida malicia ipsa corporis dissipantia
ceteris etiam hoc modo et ad eos qui ex nimiis vigiliis febriunt et
qui de tristiciis similiter febriunt sibi citius possunt ab egritudine
reparari Tertio vero de hiis erit dicendum qui ex indigestione aborto
febriunt ephemeris febribus De hiis qui ex indigestione febriunt

Ex indigestione vero ciborum febrientibus ephemere febris utrum
est de frigida aut de calida fiat dissipantia Et hoc quippe
cognoscitur facilius Nam si de calida fiat dissipantia ructus habet
fumosos cum quadam questura quod romani carbunculum vocant
Si autem acida fuerit ructatio et sine questura ex frigida igitur est
fiat dissipantia Oportet autem non solum ructus attendere sed et
alia plurima signa etatem dico et regionem et epidemiata in quo
ingenio vel arte invenit aut fictio notat autem qualis dieta est
est usus qui passus est indigestionem Si ergo carbunculum parat
caloris existimat esse indigestio quam tamen et medici de ab carbun-
culus hoc est ex pane de melle factis edentibus Si hoc enim hiis cibis faciet
et calida natura considerandum est in cibis quia acidum ructat et
non semper existimandum quia faciat dissipantia Si acidum ructatio
facit frigidus cibus Sepius enim acidos ructus facit acidum
et stipticum cibum Est ergo quod et calida dissipantia et cibum cibum facit
acidos ructus unde eius ructationes ipsam sanare faciunt si non
que infrigidat aut humectat potantur curatione Oportet igitur ex hiis

sequitur sicud dictum est passione angwosa et sic deliberatam et ceteram
ad liberi curam **Cura calide distemperantie**

Quibus igitur ex calore corruptis cibis cum digestione fit cardiaca
et febriunt ephimera febre cum ventris solucione non oportet calidos
cibos dari aut potum. Cum enim videtur ad plus modicum mitigare
scelesta egritudo eorum ventositas diaforesim faciat sed propterea
corrupta causa fit sibi amplius febriunt augmentata ephimera febre
Interdum eorum ephimeram putredine alia febris sicud utrorumque sub
sequitur. Quod autem hoc non contingit aliquando non oportet dari cibos et potum
et ad parum egrotio ad liberi curam ubi pacientes pausare possit
mitigata passio. Nam si adhuc nimis corruptibus tibi esse videtur
Tunc adhuc potus porrige maxime aque calide quia hec poto
possunt delavare et expellere provenire corruptos cibos. Nam et si
vomat multum et adhuc eciam corruptum et infusio eciam reparat stomachum
et nutriat et mollit poros. Nescio enim si aliquid melius ad hoc
adiutorium possit excogitari. Hiis quibus ex calida distemperancia in
digestio ciborum fuit generata et exhibat febriunt ephemeris febribus
Si autem ea que corrupta sunt iam inferius respicere videantur secundum tamen per
ventrem feratur non oportet fluentem prohiberi sed adiuvari vel evacuari
integre ea que corrupta sunt per ventrem. Cum si videatur tibi plus
quam oportet fluere venter ita quod intestinis mordicacionem paciatur
videbis cum lavari et vino et oleo inelino et in balneo venter
et epar magis spongi faciens et mittens cibos pane [illegible] et aqua
calida. Cum ad intestinis apium radices aut coriandrum minutum et
non ibi sit dimittat apium sed mox auferas aqua antequam tepes
cat aqua. Sed non desemel sed sepius contingat. Cum si calor
infra fuit aut inflamacio aliqua non oportet radices apium mitti
nisi tantum coriandrum aut ipsas solas mittas de pane tantum
cum aqua calida sicud diximus aut vino superfusas ad edendum dabis
Cum si venter plus racione ferat ita quod totus destillat confecto
melle eis dabis aut ydrosaton aut ydromellon. Et in istis
aut sit propterea. Si vero nullus calor aut inflacio infra resideat
dabis ei vinum anodinum aut sabinum aut romanum modice in se
hens aliquam stipticam virtutem. Si autem potus sine aliqua lesione
remaneat vero dabis vinum et maxime eis que calida sunt
temperancia quod si per aliqua distemperancia [illegible] paciantes
indigesti sunt. Si vinum bibant magis augmentabit. Si vero cali
dioribus rebus poti voluerint aprior enim quoniam secundum morem a
pocioribus libris eis qui ex calida distemperancia de indigestione cibi
molestarentur antidotum dari iussit diacon piperon et diacito
nion melon et aptristeus ei iussit supponi infra prin
pueram oleo nardo infusam et cum mastice et absintheo

ipam calidam suaserint in potum hoc igitur iussit ut non solum non
solueretur venter sed et roboraretur. Ego autem nullo
hoc mutare eos existimo posse qui calidam habent distemperantiam
oportet autem ut semper veritatem in debeant loqui. Si enim ex calida
distemperantia fumosus ructus cum indigestione sic oportet existimo gratia
quibus dabis cami hoc igitur minus sunt iniustrauda. Nam si in his
inustratis ex calore pigmus albus fiat recte est egro dictam dari
que infrigidare mediocriter possit quod enim sensim salubre dicimus ob
hoc nam curare. Oportet et peganum olim adhiberi. Ego autem
ad hoc aut aliquod aliud calidum est enim cuminum et hoc frigido
dico in quibus corrupto cibi cum febre ex calida distemperantia preuenit
hoc ergo ad eos qui ex calida distemperantia carbunculum patiuntur sufficiat
dixisse. Ad eos quidam frigida distemperantia et corrupto cibi

Nunc autem dicendum est de his qui de frigida acidum ructant
distemperantia indigesti sunt et acidum ructant. Et hii enim
ucius accidunt febribus. Cum si ex hoc sic contingat ephemeram febrem
considerandum et requirendum a nobis utrum de calida sit distemperantia quibus
acidosus ructus sit quia et in calida sit distemperantia. Sibi dicebis
acidus sit ructus sicud et in frigida distemperantia sit ex cibo carbun-
culus sepius enim contingit in uinis calidis talibus in aestiuis ubi
uinum consistens acescere. Cum in frigidis uina posita acetum sunt. Sicut
enim et fermentum in talibus locis ante acessit. Hoc ergo prudenda quia
et in calidis hospitiis permanens uinum mutatur in acetum. Sicut
autem et in frigida in volutus pannis multis non alget submissum
autem et infrigida ... sic accidentia accidunt recte et
frigeris acte quia egro talis sit accidentia acte recte et
in precedentibus signis et preteritibus ut omnino agnosci possit qualis
est talis siue calida siue frigida sit et sic curatio adhibeatur. Cum si acidus
sit ructus et calidior sit distemperantia cibis que infrigidant et cibis
et potionibus uti oportet. Hoc quidam in agmine pruden pruit et
dari oportunno tempore que non corrumpuntur sicut ptisane succus que aliter
data facile corrumpuntur et supernatant. Sed diligare magis conue-
nit. An acidosum ructent. Pisces autem duras habentes carnes
utiliores sunt et galline insaccellate aut in simplici zema coc-
te et ysicia ex eis similiter et de piscibus duris quales sunt
turdes et glauci et orphus magis. Sed mireris quia hoc dico
qui enim calida sunt distemperantia et acidum ructant si cibis et
pedes bouines de diis non noceant hoc magis mirabis. Ego enim
tempore acidosum permanente passione quosdam sanam et ad hunc
ostreas non coctas dedi et duracina et omnia que infrigidant
et non facile corrumpuntur. Hoc cibis qui difficile digeruntur cibis usus sum

Si autem non sit de calida Curo frigide distemperancie ex indigestione
sed de frigida distemperancia et acida ructus habeat vincitur tunc fiet
magis oppedit sibi calida dentur dieta et antidota qualia sunt
diaton cyminon et diamelon citonio et embrota de olo nardo
apponatur ad stomachum et cucurbitulas ad carbuncular. Galienus autem adhiberi
precepit omnia magis ergo hec talia eis qui indigesti fuerint et frigi
da hunc distemperanciam consistunt compedunt Sed et aliud melius
potest inveniri quod adhiberi debeat De effimeris febribus ex open
fraxis factis
Excitat autem tepidus et pinguis humor
E openfraxim ephimeras febres que sine aliqua eructacione
sunt propter hoc quod non eructatur sed oportet fine generatas
evenit ergo ad hoc dixit diligenter accomodari si vero prius cognoscatur
si plenitudo sola sit de qua factum est enfraxis aut si pinguis
plus humor et glutinosus constipavit loco Cum ergo plenitudo
facit constipacionem evacuari oportet ad omnes autem enfraxis fle
botomus innuat qui si ad hoc adhibebat propter eos est faciens
quecumque endlaxat et diaforesim faciunt aut extenuant
ad hoc ista oportet adhiberi adiutoria Si vero non evacuari
non potest aliqua consistente causa et calastica et diaforetica
usus sunt adiutoriis magne ex eis et pessime congele
consurgunt et constipacio ad hunc magis augmentat aut dia
foretica sola adhibeas antequam digestio causa fiat similiter le
duntur Si vero plenitudo ubi enfraxim generant et non glutinosi
et pingues non oportet flebotomari sed magis vitat apozimus que
sunt calefactione extenuunt et non eis adminstrat sicut multi
presumunt medici hoc pullum aut calamentum aut ysopum aut
origanum aut rutam nesciens quia plus leduntur quam iuvat
egrotantes Si enim videtur extenuare in maioribus febribus
caliditatis lesione minore perficit festinatur est magis illa querere
que sine nimio calore incidant et extenuant qualis est oximel quod
et incidit humores et febrem non excitat et non acetat ipso Sed vita
ipse est inhat vitate non ad omnes faciat eas et maxime ad eos quibus
pingues et superfluitatis que enfraxis fecerat et ephemeram febrem ex
putredine generatam cum calore aut siccitate manentibus ex pingui et
glutinoso humore et magis qui amplius excoctus est hoc ergo facto
neque oximel oportet dari nec ei neque hys in quo est temperancie siccitu
da vel aliqua tristicia aut timor sive labor aut furor aut
sollicitudo aut insompnietas Si enim non satis calore de siccitati sunt
eo hunc magis impingat materia quam extenuari consistunt cumulus
enim sed siccitate surgentes pinguiores sunt Nullo tamen hec talis
ipsum extenuare potest quod factum est. Ego enim vidi sepius tales
humores distemperancias quibus aliquibus tale patientibus dato

ex oxymelle constipatam fuisse vir eukrasiam materie primus effecta vero a febribus amplius surgent propter quod alia accessisset causa, et refrictes quod oppilationes eius expedierunt quibus contrarium habet sive illa. Illis vero expedit solum oximellis quibus articuli cruditas et pinguedines humores et frigida superfluitas aut flatus et humida temperantia superhabundat et hiis commendigesti complexio sunt aut cibo sunt repleti et otiosi magis quam laboriosa potione pota hiis ergo qui tales sunt oximel multum expediens et si glutinosi et pinguiores dominantur humores et frigidis cibis et potibus constipati et in quibus in balneis expedit ut sapone et melle et nitro potantur oximel enim contemperat constipationem inutilis est ergo in calida distemperantia et non solum oximel sed et alie apozimie que desiccare possunt magis autem hiis expedit quos humectare calida aqua videtur dicta aut sit mel hiis misce sicut aut assumi aut aqua ptisane quod ex eis utilis sunt ad humectandum et post humectationem calida sunt alia que possunt humores et extenuare, admixto ei eius modicum apomellis sunt. Est et aliud quod electuaria potiones et mel et ipse calidiores autem utiles sunt in cibo quibus digeruntur de pane domestico alio tuo ut calidis temporibus vero lactuce in tuba et extrema. Habere autem esse oportet dictam sicut dixi in calida distemperantia. Et vero aut mel hic sunt et oppilate tibi videntur esse facta eukrasiis tu securus dabis cum aqua decoctione apio et aneto et dauco et oximel non solum simplex sed etiam compositum hiis qui frigidiores sunt distemperantie in quibus flegmatica est multum et temperantia naturale inqua temperantia agarico preparatum dictum est quia oximel et purgat fortiter et non curat febres Colericas autem et melancolicas raro movet enim febre quia in balneatione calidiore ad potiones sunt non utique opus nimis potui oportet et hoc quod existimo primum esse Enim hiis qui ab ypocrate dedicerunt quod intestina ratio est et multas lesiones et immanicta habet Nam enim caute dari oportet Nam videmus qui volunt dare oximelle aut herbarum apozimias aut alia hiis similia tardius tam usu et virtute eius quod dandum est et quantitate et qualitate nosse oportet et ordine quo rationabiliter offerat hoc enim utilissimum est medico ut sequerat et cum cautela adhibeat curam.

De eis qui ex oppilatione humoris febricitant. [?]

Oportet autem sinochos febres naturalitate assumunt materiarum in quibus attendunt quia intra venas consistunt sanguinem et communiter sunt omnibus medicis notum esse debet unde sinoche id est continue febres neque rigore neque horrore movent quia non inferunt ex tunc et sensibilibus locis quam ardore mordicationem sicud in typicis febribus fieri solet. Signum igitur bonum est et sciendum est hoc in casu fieri posse docere nos hoc ipsum ypocrate sibi dixit. Si in casu super veniente rigore solutio sit docuit autem et quasi typicas passiones non nisi venas esse que ad modum sinochis est et nullos infert in locis rigores inequalitate et quantitate sicud in typicis in sinochis autem et multa esse et pingue materiam hoc autem non ex tunc sequens in abe possunt typicas autem tenuior et subtilior ex tunc sequens fert humor hoc autem quia non est in typicis nisi venas putrida materia videtur manifestatur quia ipsa nobis ordine materia que

perit. Ex hac in tempora febrium contemplatur, in quo initium habet egritudo aut quo augmentum et statum et declinationem. Constrictiva est passio aliis enim non dum his solis sicut constat et sicca habet ita febres attendunt omnia. Calidi igitur febres et caloribus sicca calida et sicca. Ceteris enim febres colera generat et simulata sunt ad hec adiutoria. Si igitur habent non colera sed flegma quantum intendit hic econtra plurima habet adiutoria quia humida est et pigius manifestat. Autem hoc nobis flegma melancolicum humorem vero sentiunt aliqui nullo modo posse accidere febrem quia febre et sicce nature est et nichil nisi humoris aut caloris eorum putredines suscipiat quod non est mirandum quia melancolicus nullam in se putredinem suscipit accidit tamen humores in venas non quidam. Ut continuat dicit oportet et tunc dicendum est putrescunt et accidit sicud supra et asperitas

Signa sinoche febris ex putredine humoris facte

Scire autem omnes oportet medicos quia non solum vel ex tactu et certis contrahitur causis aut ex intus nascitur ex putredine humorum febres sed etiam tamen transmutatur de ephimera febre nisi noche scias tamen quod transmutatur de ephimera febres tamen maxime hic signa superius quia augmentum facit ephimera febris et non dum purgata febre cum putredinibus sicut accipit. Secundum autem signum est quod status non facit cum declinet tamen certum vero signum est quod non pausat cum quadam effusione sudoris sicud ephimere febres statim solent facere vel tamen habundancia sudoris volentibus signa manifesta sunt de his que transmutantur de ephimeris febribus in sinochis hoc est in putredine humorum transmutantur contemplari ergo omnia oportet et singulorum cognoscere causas. Si ergo in fine calore corporis sunt in colore fuligineo et in sompnietate patitur et ita cum utilitate omnibus sollicitudine generat et etate plena sunt. Cognosce quia colera generat febrem. Si autem et albo et pallido colore sit et natura sit piger aut in opere flauros scias aphimmas vel cotidianas febres ex flate generari. Si autem plus similiter habeat colore scias quartana esse febre ex humore melancolico. Hec ergo signa sunt eis quod ephimera febre transmutatur et transmutantur que putredine sunt febres ceterorum. Vero uniusquisque febrium que ea sequitur nichil opus signis hic qualia sunt horrores tremores frigores rigores. Sicud fit in typicas passionibus hec enim in sinochis nichil inveniuntur quia si in eis rigor sit aut error dico quod omnibus sit qui sit in innota ad sinochas a principio causa et certiano tempore quemadmodum continue febres sicut tamen ceteras et inequalis est pulsus et sepius duplex maxime sit et assimilat tollentibus. Sed successione precedunt et sicud ille ita ista accidunt febres et iterum mitigatur. Est autem hic ex motivis febribus. Sed in profundo magis esse videtur ex putredine vero multa sensibilia loca mordicationis qualitate caloris maximum et tunc est signum pulsus in eis in certitate facit sistole et indigesta est in eis urina in ephimeris vero forma digesta apparet. Talis sunt cogitationes in his que ex putredine sunt febribus

Signa sinoche febris xiiii

In sinochis febribus signa sunt hec. Rubra est in eis et sandaracoides videtur et putredine ipse quidam hec et alia similia esse ponitur

et oculos colitos et rubeos habent et totum corpus quae sunt sentiunt et vene
sunt spatiose et intumore maiori sunt constitute quam prius cum sani fuerant Cetera
vero que in his predictis sunt manifesta sunt magis augmentato humore amplius
etiam in nomine calidiores quam plurime in venerint et si vino sunt post amplius
amplius et magis fectidiore et peiore Sed et si taribus multum post
sunt aut tetre venenis sunt maccati aut furore sunt repleti ut mers
computrescit humor et sic in sinochas incidunt febres aliquibus autem et emor
vero roydes clausis illis aut repleto sanguine in plurimo corpe hanc incurrunt
passionem hiis vero qui ex tali superfluitate incidunt in sinochas febres haec
signa sunt Sunt enim decolorati et magis in facie quanto amplius humores
accreverit tunc eis si haec si oportet vero ad hunc magis videtur accreta sit et
nigrior semper esse videtur et secessa acuta et calida similiter efficiuntur Ergo
vero ex eorum quibus augmentati sunt humores fieri cognoscitur Curatio sinocharum

Sinocha ergo febre flebotomari opus febrium continue
et humoribus cum multa astutia debet fieri flebotomia purgari enim et
post hoc oportet si nota febre Magnum enim malum est in omnibus inbreves
passionibus quae papue in sinochis febribus huius si oblatam sine
eius febris sit sed fortissime cum putredine contrarius veniens fine ut quia
infirmior fiat hoc adiutorium tuo differri debet Curabis ergo eos qui
ex putredine febriunt et splenem sunt putridis humoribus flebo
tomio et non solum qui ex sanguine splenem sunt sed et eis qui ex co
lerico humore molestantur flebotomum adhibebis et post hoc catartico
purgabis sed et pigris et glutinosioribus humoribus molestantibus
ea que putrida sunt purganda et minuenda sunt quod si non potest
flebotomus adhiberi egrotantibus tunc amplius ad infrigidandum
esto sollicitus / danda est autem dieta que contineat simul et non in
pigebat sed humectat et non calefaciat aqua igitur frigidanda est
Hoc ergo agens placedi videtur et De dieta cap.

Hoc ergo agens pleni videtur et [illegible] de dieta
putredinibus frigidam de humore colito et serenus dabis frigidam aquam
et magis si egrotante videris aquam desiderare frigidam atten
de quod si aliqua sit inflamatio aut duritia circa eius aut tumor
in aliquibus locis Si autem aliquid tale tibi apparuit / caveat aqua
frigida in potione De inflatione et constipatoribus cap.

Quod si inflamatio igitur in precordiis sunt quando igitur constipationes
votabunt / etiam tunc aque frigide potionem nullo modo permittendum est
dare predicto enim ei qui vult dare vero ignitam contignat ardorem / quia
nimia febris est necesse est vero haec non contra [illegible] fiat in aliquo tempore
competenti sine aliquo periculo debet et per partes ut requiescat ad
hunc reliquie que remansisse videtur de febribus / ego enim aliquibus horis
pela huiusmodi in sinochis febribus fecisse me dedisse aquam frigidam et statim
nimia illi tussis accessit et ex hoc periculum egrotanti venit / periculum
vero cum prima corruptione que non in tempore habeat competenti ea cataplasma vel
enemata que si ad hoc solent ab omnibus medicis / cum adhiberi
missum) Signa ad eos qui sunt causo et constipationes et inflamationes

Hy aut qui causo febriunt cum sitibus erisipilatoriis inflamatoriis
hnt sitim minimam et magis frm ac rem qz aliud desiderant
minime vexant febre et pruritie totam deponunt quod si in pulmo
nibus hnt erisipilatorides inflamatories hii minus sitiunt sz magis anhela
tu spissum et maiorem trahunt et mala rubra hnt et lingua ad lo
quendum citata et alienant et magis frigidum aerem desiderant et aq
plurime opus iuvant qua de aque frigide pone sz magis iuvat aqua
fri qui hnt in aliquo alio membro herisipilatoria inflamatorum quibus
dabis aqua fri qui aut in pulmonibus hnt propria eis aeris fri
flatus et aq plurime iuvabunt. *Signa de vero et non vero causon xviii*

Sciri aut oportet qz causon febris due sunt species quas greci causo
i. verum et notho i. non verum appellant. Verum ergo omnia que predicta sunt
sociate habet et sitim nimiam et solita [illegible] stercora et lingua non
solum asperam sz et nigram. Non verum aut causon habz et ipe sitim sed
nullus nimia vel extensa [illegible] lingue [illegible] solita
deposita est. Sed magis corrupta [illegible] amaritudo [illegible] aut [illegible]
est aliqua sensibilitas sz magis quasi [illegible] habundancia est
[illegible] et [illegible] magis sunt [illegible] qui vero hnt causon verum igit
causon si fuit [illegible] de rubea cola generat et iuvat magis fri aque po
tione et aliis omnibus que infrigidare possunt et potentie efficacius sunt
ad infrigidandum. *Cura vero in causon xix*

Igitur a causon que [illegible] remonenda [illegible] est fri aque po et omnia que
infrigidare possunt sz magis que calefacere possunt et tepida sunt virtute adhibenda
qualia sunt [illegible] solo [illegible] epitimata [illegible] aut et de ordei [illegible]
in aqua cum olo camomillo cocta [illegible] si in melliloti apozimate
pannum laneum in fisum sto ponas magis iuvabis [illegible] est enim quod
si in olo aliquo infuso pannum cum apozima de camomilla facta
et oleum r ad confricandum adhibeas bene facias. Cognosti aut oz
quia non solum ad [illegible] expediunt hec [illegible] epitimata [illegible]
ad [illegible] causon et consuetudine amplificat etiam in ope
et in virtute [illegible] ad verum causon que adhibere oportz
qualia sunt de olo r confecta [illegible] quibus admiscere succum
herbarum que infrigidant [illegible] et [illegible] et
[illegible] et portacle et semp vive [illegible] et plantaginis
succum atque alia hiis similia que fri sunt virtute. *Ad eos qui isto*

Qui aut in isto causon patiunt bene *[illegible] xx*
[illegible] si aqua fri bibat cum olo ro permixta et
deforis super ponas [illegible] et in aqua infusum et diligenter [illegible]
ad infundas oleum r aut [illegible] de olo r [illegible] succo por
tacle ad [illegible] et confricato i. [illegible] succo bene ad hoc facit
[illegible] totum [illegible] mensura fiat et totum [illegible] quod sit totum corp

Humectare volumus. Deinde cum hoc toto si purgatur magnifice iuvabitur. Signa

Cognosces igitur hoc modo ex plenitudine si ex plenitudine sanguinis facta fuerit febris
plenitudine sanguinis esse febrem quando instigancia in superficie xxi
cutis consistens blandus quam calor esse videtur et nichil habet mordicationis
qualis fit de consistentibus coloribus rubeis in manu et superficie cutis
accensa et quemadmodum ex plenitudine aliorum humorum fieri solet. Modo ergo
a principio si calor sit mitis cum molli aut leni vapore et si
modicum amplius tardaveris manum in superficie cutis positus et
post modicum sencias aliquid acuius ad tactum manus accedere
cum calore mordicationis et sicud pro solito aliquid aut ebullicionem super
ferat scias ex plenitudine sanguinis facta esse febrem, quibus modis
abundanter flebotomiam adhibebis. Si autem ex coloribus rubeis fiat febris
febris principia purgari potest oportet et magis si preveniat videris
quia superveniente deponat collectum humorem et non fit nimia febris
unde eciam aliqua acute febricitantes purgasse. Sed tales oportet
cum magna sollicitudine purgari ut secure possit medicus
adhibere curacionem. Nam inchoat tamen solus flebotomia sufficere potest
egrotantibus constanter et sine periculo fit et propter hoc attendendum est
ut frigidetur et humectetur. Ceterum vero in omnibus potius dieta et curacionis
capitulis

De dieta febricitancium

Ieiunantibus vero hiis dantur ptisane succi solubiles tamen cum vino febricitantibus
et siccum nimia habentibus sunt dandi sunt succi et tota simul
sit cum aqua frigida consumenda sunt et oleo r(osarum) et ea que infrigidare possunt
succus herbarum quibus autem pro potu cum causa nullo modo sunt
adhibenda. Sed hoc sufficienter ut tepida adhibeantur omnino et preparata
et nichil habet quod infrigidare nimium possit. Lactucas in
frigidatas et caules et uvas simul et citrulos et endiviam et
cucurbitas dari multum expedit hiis qui levem febrem. Vinum
vero fugiendum est hiis qui fortem omnino febrem sedet et omnis aposema
constancia omnia hiis qui nimis febrem repugnanda sunt et similia
minuta. Si enim nimia contingat sit febricitantibus insompnietas
tempore tunc dandum est diacodion et antidotum et eciam papaveris
cum bibet multum soporis accedit et calor febris mitigabitur.
Hiis vero quando alia causa inveniunt febre et non dormiunt tunc
tamen dandum est quod sit insompnietate vel alienacione spa
tiatur modicum ei ad mitescendum ad pomelum et sit sine timore
dabitur ut infrigidus et frigoribus humoribus oportet medicamen
et rodomelle eciam et oxirosaton frigido datum ad minus arden
tes febres. Mapone aut ~~oportet~~ epate cum oleo ro(sarum) omnino in
frigidat. De balnea ex causis febricitantibus

Juvari eum oportet qui cansoń febriunt et unno consumitur ardore magis habitare in domo stasam tepidam hus h aqua multa ut omno totum corpus egrotantis operiat et totum sub aqua sit positum et ibi fomentetur et nichil aliud unde et a forciori aqua habeat sed ipsa sola sit in tapis qui rome stuwo notat que eum laxat tarpiat quo insinum est deponendum et ventre habeat vel sustinere possit tempore solitus accidere solucio et humectacionem cansoń febriunt aut sinocho vel sinoch que dicuntur principales febres De sincopis

Eveniunt etiam in hiis febribus quod in hiis febribus accidentibus xxxiii
rume sortis quas greci sincopus vocant quod subito enim ex plenitudine crudorum humorum conveniunt fortites et maxime stomachi aut ex colericis et tenues humoribus humectacionem faciunt succedunt et et crudi currentes in stomacho faciunt h humores Si ergo contingat amplius sincopus iste nulla et equalia currendis humoribus que simul veniunt sincopi i nimie fortitis simul etiam et clarimus ex colericis humoribus efficiuntur genie aut hec oportet ut cognoscat omnia medicum et singula dimedicet quia sine cognicione unniformusque passione subveniendum potest cognicio si ex plenitudine sincopis fiat

Si ergo ex plenitudine crudorum humorum sincopum paciuntur in principio sunt multum subtumidi et acetosi stomachi et totum ventre pneumatomeno i ex ventositate super tensum pulsus sunt parvos et raros et segnes et acidos ructus paciuntur et flatica est totius corporis habitudo et diete que precessunt manifestat et ad hoc et ex quibus humores angustati crudi et eum sunt ex indigestione qui plurime precedente et ociositate inte et sumpno in competenti tempore lavare solis est Sic igitur ex plenitudine humorum sincopos cognosci oportet

Qui autem de colerico signa ii de colerico et tenui humore et tenui humore sincopos paciuntur sincopum paciuntur xxxiiii
hi et erit cognicio superius quia nullus eis ardus et siccus esse videtur tangenti tibi et pulsus parvos et inequales sunt et inordinati apparent stearua ud calita sunt et in sompnietate paciuntur magis quam sompnium et siti sunt et quia ex aliis multis discernere poteris maxime autem dietis que precesserunt etiam eum autem sollicitudo aut tristicia precessit eos aut furor et parvo cibo et pro tacionno et acro potus Sic enim cognosci oportet manifestius Cura

Curari autem eos oportet sincoporum ex plenitudine stomachi qui ex plenitudine crudorum humorum fiunt xxxv
pos paciuntur dieta tenui potant seque extenuare possit

bonum est autem propter complenitudinem plenitudo evacuetur flebotomia
sed iterum repleri crudis humoribus non permittatur ut est cum ita
complexio debilis propter nimium non digeratur virtus per quam gubernatur humo
res crudi. Quod si melius est ergo surgere [illegible] magis evacua
tio. Si autem ignita fuerit plenitudo aut suffocet et peri
clitetur virtus non est tunc irrationabile medicum evacuare plen
itudinem et levigare quecumque aut pondere corpus [illegible] eum quod
plenitudine in facto hoc factum esse et ob hec prohibitari infirmabile [illegible]
[illegible] liquidum contingunt. Si autem modica sit [illegible] attendit et iterum
talis ei sit suffocatio. Iterum vero si [illegible] virtus imbecilla sit et
plenitudo sit nimia que noceat non oportet adhiberi fle
botomiam. Si autem imbecillis sit humor et crudus est [illegible]
multa fricatio. Iterum cum est [illegible] adhibeat que leniter contineret
et diaforesim [illegible] faciat et digerat crudum et indigestum hu
morem. Fricari autem oportet cum oleo camomille [illegible] cum rare facit
corpus et diaforesim facit et digerit crudum humorem. Frica
ri autem oportet primo a capite incipiat et usque inferius ad pedes
fricet et sic dorsum totum et brachia et manus et sic iterum a
manu ad inferiores partes postea ad pedes descendat et hoc fa
ciat sine intermissione attendens enim [illegible] sepius cum
absque mensura fricatis aliquibus de subito corruperunt [illegible]
te. Ego autem vidi aliquid [illegible] [illegible] et sic laborantes
absque doctrina fricasse fricari cum eum [illegible] [illegible]
toto die et nocte et sine cibo omnino custodiunt donec quinque
dies [illegible] [illegible] [illegible] ergo agentes et [illegible] facientes [illegible]
non potuerunt humorem eruere a morte [illegible] cum la
borantem sed in fricatione sed et potione et cibis abstinendo
in totis [illegible] diebus [illegible] hominem [illegible] laborantes
[illegible] [illegible] talibus [illegible] fricione absque mensura [illegible]
[illegible] est corpus multum evacuando crudos humores sed neque
[illegible] custodire debent nec non multum macerari sed [illegible]
[illegible] custodire debent [illegible] absque mensura fricari. Ubi cum fames
debent ex parte et non absque mensura fricari [illegible] [illegible]
[illegible] omnino oportet sustinere fricationis laborem que ad
[illegible] ista omnia in [illegible] [illegible] [illegible] Nescio enim quid passus
est Galienus qui sic ordinavit et ut absque mensura frica
tiones fierent et de oleo [illegible] eos porrigi debet et [illegible]
custodire [illegible] et [illegible] in apozima eos debet bibere
simul cum modico mellis et nichil aliud postea ad sep
tem dies adhibere [illegible] [illegible] quale quidem aliquis con
siderant esse fortitudinem [illegible] [illegible] sustinere possit

et sequendum simul et fricationem adhibere aut videtur et fricari mensura-
tim debet et lenem unctionem mitti fieri virtutem cum succo ptisane
aut alice cum oximelle aut pane in vino infuso quod si fortis
virtus egrotantis esse videtur hoc utrumque a nobis videndum est
agendum est. Secundo cum diaforesis plenitudinis est faciendi
purificationem sit utique cibus dandus et ut digestio subsequatur
et anadosis fiat sit cum et virtus custodiri potest et crudus humor
bene digeratur. De vino dando xxxviij

Vinum quidem in febribus calidis non oportet dari ad plenitudinem
aut materie crude dari oportet sed non nimium sit ergo
vinum tenue et natura calidum et anadoton et nichil in gustu
habens nisi stipticum aut dulcoris temperatum igitur sit neque nimis no-
vellum aut vetustum neque vero colore sit niger sed magis sub-
rubeum aut album et constitutione sit tenue quod anadosim
citato faciat per venas et totum corpus penetrat hoc autem
in principio cum virtus dari debet ne cadat virtus et non perdita
pulsante renovare festinemus. Item ad febricitantes de balneo xxxix

Oportet eos qui laborant ex crudo humore et patiuntur
etiam sincopo ... duci ad balneum quod fiat hec ma-
teria pigenior sit et multa et non dum sit extenuata non potest
duplicari vel simplicari sed magis ex hoc constringitur et febres
augmentatur. Iam alia extenuante humore et digestione aliqua ex-
tendimus apparente tunc oportet ad balneum duci et introire
paulatim calefacientibus cibis quales sunt porri bene cocti cum
apomelle et pisces aspratiles. Si nunc fluviales qui dicuntur
anadrome cum oximelle et domestici pulli aut de gallinis
astelle virtus cum ex his augmentatur ceterum cum et alios possi-
bile aut afrinie qui amplius nutriunt instratos cibos qui ab
... lesione sive sincopos patientibus ex colericis et tenuibus humoribus.

De calida passione xl

Si colericam passionem
volumus aliquis prohibere per vomitum cum utique ex repletione sit
ante quam corpus patiatur cibus et purgeat patiens ubi vomat prohi-
bebitur cum passio si mulsam accipiat aut aquam tepidam et vo-
mat quod post hec fomentetur oleo ventrem et eo aperiat lavans et post
hoc dormiat tempore multo et plus consuetudine. Si autem per in-
feriores partes cum constringi existimamus evacuabis non solum
que corrupta sunt sed alia materia evacuet de corpore que ledere
potest. Si autem mordicatio nimia subsequatur mulsam bibendam da-
bis et temperabitur dolores. Si autem lenitores sint obtineri et lavari
eos aqua. Si vero non prohibeatur effusio et absque [illegible]
cuit et in spasmos incidentes periclitetur et extreme partes fri-
gescant et frigidus sudor et artificiosa indiget cura et [illegible] sit
constituere amodo erit sanus. Si autem [illegible] non ad sit ....

inediatus vero faciat que oppedunt hunc ergo aut fasciolis aut laneis
extremitates ligari oportet fortes et fricari loca que frigida sunt fu
erint cum pipere et nitro aut irino oleo aut cum aliquibus corporibus
aut siciono oleo aut cum castoreo hec enim ad spasmos subveniunt
Dabis autem post hec cibos et si eos vomunt dabis item aliquod
quod confortet stomachum id est poma aut mela aut pira aut micas ex
licatis inmixtis aut aliquid tale Maxime tamen secundum colitos innat
fortitudinem eum adducet et sepius spe salutis prestat Calore autem
in precordiis multo et pectore consistente infrigidandus est et oleo
... infusam lintea super ponas de alsita vero ita cum oleo ... et sa
pa cataplasma imponens dabis autem et aquam frigidam bibere Curo si ex colerico
[O]si aut ex colerico et tenui humore et tenui humore sincopis fiat
sincopis spaciatur manifesta ratio est eorum curatur oportet autem
et ad hebetandum curationes que conspisset et ... evacuent aut diaforesim
faciant dicimus igitur est ei oppedicens sucus de aliqua et panis cum
ydromelle rosato et dandum est aut cum omfacio melinis et galliorum
testiculi et lactuce et intiba et astacum et pectinibus et ...
echinum et afroto mala et nuces et pira hec quidem danda sunt sed
non de subito sed paulatim dari debent et hec qui dabuntur vomabilia
fiat vero non acido ... sincopis ... cum cibus sunt in
fiat ... magis ... augmentet vinum aut hiis ... aquo
insbratum ... magis ... augmentet ... aut ... aut ...
sim oportet dari quale est ... aut ... aut ...
aut sabinum Non ... sit tempore ... aquosum bibatur et ne pu
triditatem ... aut et ... que ... non habeat tale ... ali
quid sed eorum que condenset ... et confortare possit quale
est oleum ... et super ... ... similis ... ...
et quod floribus sit rosarum ... aut ... rosis ... et hoc
... cum sudoribus facies quod si amplius sunt et sincopo ipse la
borans in lingua ... in debilitate ... eius sit ... deficiat

[O]vomica quidem et an De angustiis quidem et malefactionibus
agustie contingunt insinuantibus et inferunt sincopas xxxvi
et decidunt ... de subito conveniunt ergo ... et de hoc dicit
catholicis ... que ergo nobis a Galieno sunt tradita hunc
addimus libro de angustiis et malefactionibus habent ergo causa
de angustiis ... est ... ... aut corpus sive plurime
sigillatim ergo ... ... curationes ponendum ... scri
bere enim vero ... non est ... que ... ...
passiones quia ... absque sua curatione sanari ... tamen
... ... libro ... ad curationem sufficiant hiis
quibus subitanee attessiones ... De hiis qui ... cura
...
in colica passione xxxvii

In colica aut passione aut diarria vel aliis que fiunt subitanee
evacuationes delijs quoque omnibus angustiantibus aqua frigida in facie est
aspergenda et nares trahende sunt et stomachus fricandus fortiter est et notandum mo
venda est immissis in ore digitis aut pennis oleo intinctis sed corporis
manus et crure ligande sunt. Esse autem oportet amplius fortiores
inferioribus partibus si inferius decurrit. Superius autem si superior pars
sunt. Succurrit enim aqua frigida sparsa et in pone datum
in subitaneis evacuationibus angustiantibus. Mayronile autem de ven
tris fluxu reumatizantibus utilia sunt. Ad sagrionis vero
fluxum magis commotionem facit et quandoque multum sudantes
angustiant. Hiis quod est semper autem eis que stiptica sunt
et frigida sunt danda et non que laxent ventrem. Vinum autem eis magis
frigidum dandum est et nullomodo calidum est offerendum. Sed neque ligande
partes inferiores neque cogendus est ut vomat. Sed circumstantes
ipsos artificiose facere convenit et aerem cubiculi de mutare ut
frigidus et stipticus fiat qualitatibus idest de myrtis et vici
nis palmitibus et rasis stratum facies pavimentum hoc est
enim non est utile quibus venter reumatizat. Augmentat enim
reuma quod ventrem condensat quibus vero evacuationes angustie
pervenerint sicut non oportet ad victoria adhiberi. Si ex plen

titudine angustiatur

Qui vero ex plenitudine humorum
angustiantur non sunt similiter curandi sed fricande sunt illis
extremitates sagrionis habundantia corpore et calefaciende et ligande
cibus autem et vino abstinendi et balneo si febriunt. Sufficit
eis mulsa in potu data. Dabis autem pone in apozima de
thimo aut origano aut pulegio aut ysopo utilis est
aut eis oximel. *Ad eas qui ex matrice angustiantur*

Hiis vero qui ex matrice angustiantur simpliciter curabis propter
oximel ligaturis autem et fricationibus vero in coxis
magis quam in manibus et ventosas appone clunibus enim
sagrionis fluunt multum circa mamillas cucurbitas adhibeas
quibus autem dolores sunt in matrice et manibus et coxis
odoramenta fetida apponimus naribus ad orificium autem matris
odores suaves applicamus et que calefaciunt et laxare possunt
medicamenta adhibemus. *Ad eos qui ex defectu stomachi angustiantur*

Si in fine stomachus est et ex hoc angustias patiuntur catapla
tibus potius ad stomachum que corroborare possunt quales
sunt de dactilis et alfita et vino et rosa et aloe et mastice.
Embrocabis autem de absinthio et de oleo mulino et de nar
dino oleo. *Ad eos quibus de causa stomachi angustiantur*

Si autem nimius ardor sit in stomacho admiscebis aliquid ca
taplasmati super stomacho delijs que infrigidare possunt quales
sunt cucurbite succus et lactuce et portulace et vine

et coriandri viridis et uvas acerbas succo hoc enim non solum
infrigidant sed et reprimunt. Vetus et aqua frigida eos quorum stomachus causam
patitur iuvat sepius in tempore competenti data nam fortius nocet si in tempore
competenti non detur sed oportet magis dari vinum calidum stomachum confirmando ha-
bentibus si nichil aliud prohibeat. Iuvat autem eos magnifice
et optime partibus fricatio. Quod fiat eos autem qui causon patiuntur
ad balneum omnis duces *Ad eos qui de frigido stomacho angustiantur*

Quibus vero frigidum stomachum senciunt si hec his diatrion piperon dabis anti-
dotum et vinum solum piper et absinthium bibere debent. *Ad eos qui*

Hii autem de pessimis humo- *de pessimis humoribus indicatos pa-*
ribus mordicatos in stomacho patiuntur angustiantur dabis eis *tiuntur*
calida aqua aut ydroleum et movere inde bibere quo facile vomant
calefacere oportet post ea que circa stomachum sunt loca et pedes et manus
et si necesse est vomitum digitis aut penna in ore missis invi-
tabis vomenda in oleo missa et intincta et si non sic vomuerint
inde eis oleum calidum quod optime dabis bibere. Solet autem sepius
non solum vomitum movere sed et ventrem laxare et hoc non parva
utilitas ad quos dixi si non voluntarius sunt et ventris non
efficiunt artificiose movere opus est et maxime cum potestas est
movere. De vino etiam omnino corroboranda sunt sunt et optimum
ad bibendam absinthium herba et decocto eius potum dandum non
quod abluicio iubeo dare eam sed potius iam purgatione ventris
facta. Sublato humore si non constipetur sed sufficit et solum calefacere
sicud iam antea dictum est. *Qui ex flatu in stomacho angustiantur*

Flegmate autem multo et frigido in stomacho collecto fomentandus est
multo oleo in quo decoquatur ruta et absinthium et post hoc simul
sam dabis bibere cum decoctis ysopi aliquantulum tale in opi-
melle in sic sum dabis bibere. Sed antidotum diatrion piperon et
electuarium diaspoliticon et his similia. *Dicta ad eos qui flatu*
in stomacho posito angustiantur

Angustiantur autem nimis si fortis
sit frigidior et crudus sit eis dieta que medeatur frigori
angustiantibus et maxime si nimis sit frigidior fortis crudis
illis quos sanare volumus omnino calefaciendi sunt quibus vinum
dabis dabis tali temperatum et cibos qui calefacere solent et fricare
et calefacere oportet ad quod *Ad eos qui de inflammatione aeris*

Si autem de nimio calore aeris fiant angustie que *patiuntur*
infrigidare et corroborare prius sunt adhibenda. Contingit
autem hoc maxime his qui in aere suffocato et in balneis
multo detinentur tempore confortat ergo eos statim aqua frigida da-
ta et auras frigidas iube fieri et fricatio stomachi et iubeo cum vino
ut et post hoc vinum dabis bibere et cibos iubeo accipere.

Qui autem asparagum *Ad eos qui de siccitate et maxima si cogni-*
tudine inflammationis et ... *patientes angustias*

liriosa febre malfint et deficiunt in accessionibus e i frigidacione
et fricandi sunt fortiter et extreme ptes ligande sunt et dormire
iubeo et ab omnibus cibis abstinere et omnibus optimum tunc est
pferre quod futurum erit ad accessiones *q̄ dicta et qn̄ pfecit*
In eodem tempore aut febrium optimum est pstire sicca *diuidia*
accessione et si aut horas i.e. in accessionis inis et ptinere
fatis pedes et manus et inbes ud eum stand oportet cibos
dari bndigestibiles s3 bn coctos et enatuatos et si in accessione
nimium periculum esse pstideras in ipsa accessione vinum da et mapic
sup aliquid cocta / vinum supfundes et sic dabis Si vo hec no
est pane das infusum vino et psalica si dedis aliqualiter pmit
Mediocribus aut frequibus pdictos cibos no oportet dari sed
sufficiunt tunc mala granata aut pira aut mala aut aliquid
aliorum pomorum stipticorum hijs aut mixta Si aut mediocris e
commotio ibi initus e signa passionis desubito i periculum inci
dant vinum das et pane et aliud cum eo *Si de enfrapi i*
Omnibus ex enfrapim pstipata lo *dum tempus ex pstente angg*
ta in talem angustiam ex ?mel dabis et ysopum et *tiant*
gamum et pulegij i mulsa cocti apozima dabis et potus
et cibos qui amputare tam possunt sunt instituandi et fricare
et ligare extremas ptes in toris Nam ud in manibus optima
tunc eis gutt diuretica qualia s de aneto et feniculo et clarco
et spica nardi et aneos confecta quibus ad manifesta urina
urina esse cognoueris vino et potens tenui et albo e ud
satis vere *Signa enfrapium*
Quos iostas igitur enfrapium hijs signis ex pulsus omo in eq
lis est / et ~~citara est anudroda parua motu est~~ / et urina
primo in medio pua motio est et citara est anudro
tida Si vo no puto sunt que vocat plectore pcessiones
Sunt aut capillis qui sunt nimium in talibus passionibus
Qui aut euatia *Ad eos qui*
cione subitanea qua ydropici angusti.
aut odoribus releuent et sic p?ca strictionibus inuriantur
Siquis aut ex *Ad eos qui de gaudia i tristitia*
tristitia aut ex aliquo dolore aut ex psilibus.
et timore aut passione angustiantur pus odoribus est re
parandus deinde vomere cogimus Similiter aut et eos qui
de plagis aut doloribus angustiatur aut in articulis sint
volucrati et linimus incisis et hijs similia s qualis sint te
nuitates et uslli mapillares statim reparare oportet
postea vo ?petentur passioni facere curonez *De ipsa dolor*
Si vo tolita vel ipsa passiones sine *aut colori paratb*
alia aliquos inferat dolores et angustiantur calefactoe

sunt maxime restaurandi De eos qui i belli

Si ob quandam distemperantia in aliud locorum principia
aliud virtutes debilitaverit reparande sunt contrariis quibus contraria contrariis queunt
curari i calefacere que infrigidata sunt infrigidare non ea loca que
calefacta sunt plus ardore et humectare que sicca sunt et desicca-
ta que humecta sunt Si ergo zotias zotus que vitam vocata spiritualis a
vitalis que in corde consistit imbecilla facta est cognoscitur compulsa
artiari aliqua mensura sed si non invisibilis status quem greci treptitad
dicunt defecerit i sagione per ventre facitur ~~specia eorum aliud pigueu~~
in pulsus quod acuosum et tenue faciunt Si autem cerebri virtus
deficiat quam ~~dicunt~~ illi greci vocant nos autem animam in incipiamus
voluntarias motiones infirmas factas in nobis esse cognoscitur com-
tamen autem sit quod sunt passio adhibere ut dictum est competente curatione

De Ethicis febribus

Cum ergo absque mensura plus
ardore exarserit corpus et ignita febris sunt generata in ipsis
stereis i huius qui in nobis consistentes humores sunt i corpe-
ribus quos greci sterea aut omonima vocat humores qui in ipsis
sunt evectati vel consumpti sunt adhuc et si quis in ipsis est relictus
quod salvari possit et hoc semper ardens in eorum declinet tunc species
ipsa febris ethica nominatur donec consumat totum

De marasmode

Si quis consumpta carne incipit fieri marasmodes et si perfectus
aut est horrore consistit febris i corpus curabilis est verum si quis
ethicus adhuc sit aliquotiens tamen non facile sanabilis Si autem
est horrore i et insanabiles sunt quos fugiamus quia qui non
sanatur tamen ergo contemplandum est eorum species ut aliud ab
alio discernere et diligentius cognoscere possimus

Quo oportet cognoscere et discernere effimera febre et hecticam

Hethica febris ab effimera de-
monstratur sic quod ethica in eadem consistit
eadem nec consumatur Scire ergo oportet quia qui sit calor
in ethica febre ~~acer~~ acer et status crescentibus aut mediocris sit
et tactus attendit tactum et qui admodum subiacet quos etiam in
primus declinare potius Si igitur perfecta digestio in initio et
apparet videtur tunc effimera febre consumabis Tropus autem ali-
quis factus indigestione et necesse putredo apparet hectica
oportet consumare febrem Sed et pulsu cognoscitur potius he-
tica febre Magnus enim pulsus et citatus est i effimera
febre parvus autem est et amidropus in hectica febre Ami-
dropus pulsus autem dicitur defectus qui salutem habet virtute et
pressione facit imbecille Ceteris vero signis manifestantibus
determinatur ab aliis quod si hora tercia decima aut duo-
decima permanet etica magis consumanda est febris

Quo est distincta ethica a bea q congruentie

Si quidem omnes febres habet
declinatorem hectica vero febris manifesta

equalis est in augmento et in statu et non declinat sinochus autem
in febribus et augmentatur et minuitur augmentatur igitur in statu
minuitur autem in declinatione. **Tercio dimidiatur sinochus sinochus ethica ab ethica**

Sinochi enim si hoc mutari videtur eo quod ipse
licet crescunt vero minuuntur pulsus vero in sinocha febre non
sunt sicut et acres sicut in hetica febre sed in similitudine magis
apparent et velociores in sinocha febre pulsus est. In hetica
vero febre sunt parvi et mediocres. Sic ergo omnes febres ex
putredine dimidiatur potius ab hetica febre. **Signa ethice febris**

Maximum autem signum est in hetica fe-
bre quod post cibum augmentare calores videtur sed non
est augmentatio sed flegosis id est emanatio caloris qui prius ab-
sconsi in profundo. Contingit enim in his fieri aliquid tale quale
in calce viva videmus quando aqua superfusa accenditur ita
in hetica febre accepto cibo accenduntur in profundo sita. **Signa**

Marasmodes febris **ethice febre que consummat in marasmodem**
signa opposita solo vultu id est in facie omnia **marcodem febrem**
manifestant. In primis enim flos ipse in colore iam non sanguis
frigidior et siccus est vultus et pro usitus ex nimio febrium ardo-
re videtur et cutis in facie fortiter tensa est et palpebre graves sunt
sicud eorum qui dormiunt non tamen est autem sopitus sed impossibilitas
levandi palpebras et in insulis est defectio pinguedinis et lipos in
ipsis oculis sunt siccitas autem in bellulas quasi sub tulis naturales et
ypos ypocondrias tensas non quod ipsa tensa in veritate sed membra
mid ypocondrie sperodie tensa est pulsus autem sunt duri ex
ipsa querela et spissi opposita sicut [illegible] et aunidri opposita in
becillitate et oppositi igitur [illegible] quod neque in latitudine habere ipsi
possit quid enim oportet dicere signa que hec manifestare nobis
sunt ipse passiones marasmodes enim si fuerit modica ethica
medie manente in initio curatur et quod adhuc nimia oppositores
marasmodes sicut passio non curatur. Omnia ergo hectice febris
signa hec diximus nunc ad curationem accedamus. **Cura hectice febris**

Qui eticas febres volunt bene curare humectare
et infrigidare contendat et omnis dieta sit humida
et frigida propter quod videmus sunt debilem habitudinem corporis
et imbecillitatem virtutis nobis in primis ipsa sicca posse
infundi qualia sunt que infrigidat grana enim sunt virtute
que solent infrigidare hec quando plurimum alie autem amplius
alie autem minus valere dicuntur ad infrigidandum [illegible]

Dicendum quod est quia hec sunt quibus aqua frigida oportet dare
dum aliquod aliud frigidum et quibus plus et quibus minus et quibus
nullo modo potest dari et ipsum tempus attendendum est et quibus competens
aut manifestus est cum nobis contingentibus ad curandum hecticam febrem
et si difficilis sit ad curationem facilis efficitur quibus non oportet
Contemplari igitur oportet si non dari potest aqua frigidam
dum inflammatio in precordiis magna aut aliqua contracta
apparet esse in venis aut crudus humor contingit cum sibi hectica
sit febris et aliqua in se colligat putredinem Ergo aliquando sunt tales
aqua frigida prohiberi debet quando in qua apparet quod sunt aut
et si etiam est in bestialior cum est inflammatione sine ignita

Quod si inflatio ignita si danda sit aqua f[rigida] vel non
videtur esse ex colera et erisipilatoribus danda est frigida aqua
Ergo eundem ... dedisse et aliis similibus et nimis sitientibus frigidam
et magnifice iuvati sunt Sed aut predicens quia diuinus labo
raturus est Sed et contingit si quid ad recuperandum infirmum effugi
tam in qua incidebat augmento febrium id est in marasmodem hectica
febres Sic ergo si ex putredine inceptum aliquid sit taliter sunt
febris dari oportet aqua frigida et non simpliciter in ... agendum
Sed ... digestionis ad utile ... apparentem tunc dari
conveniunt Si iam consummata sit ethica febris in marasmodem

Si iam consummatur acuta passio in ethica marasmodes
... cum ... carnis sed nec bene ... sit febris
que iam efficiunt ex ethicis Ergo marasmodes que efficitur ex ethica
et ... non semper sanat si cum ... aliquid hora contingit re
movit oportet potus aque frigide et maxime his qui ardore tenues
facti sunt et nimis ergo extenuatis etiam corpus in ... et sine
... effectum in tempore ... competenti assumpta et indispensantia ...
... febris ... est duplex ... sequatur ... et cum obtusa
~~...~~ ... virtute et fortitudine ... infrigidatio ... per
... calor ... frigida vocant Similiter ergo ...
factum ... hemo... dicunt hoc est ...
... senectutis non ... frigidus cum iste et ...
... distinguitur ab ethica ... absque sudore febri
... sed neque eis que ... infrigidare opus habet marasmos
... magis ... humectetur simul et calefiat ... potest curari

Quomodo curari opus est hectica hectica ... potest aqua
... non potest aqua frigida dari cataplasma frigida dari
te igitur et ... et ceteris ad infrigidandum ...
bus ethicis febribus ... ad hec et magis ad eos qui
bus non possumus aqua frigida dare et quibus in bestiali
... et sine ... est ... corporis

et cum caritis et emissionis est contemplacio ita ut non sit frus
marasmodis etica febris ab inicio esse eum in patientibus locis
Sit a inflamationis epatis et ventris et matricis
et coli etiam si eveniat cum sit inflamatio et matricis et thoracis
et pulmonum et diafragmatis et in aliis pluribus locis habent
inflamationem oportet ergo et providere et cognoscere in quibus contin-
git se convenire et marasmodes febris et in his magis adhi-
benda est cura nisi infrigidari et humectari possit propter ad-
iutoria se qualis iussit fortis extinguat febris sequitur simulta
eum sunt que facere possit Sed nichil sit oportunum est grana de
oleo r ceratum infrigidat eum et humectat pectoris plota fri-
gida mirabiliter et custodit oleo si non potest quam eius robur infri-
gidat eum et humectat modicum ad hunc et frigidus humor
videtur Habet igitur confectio ista cere ʒ i olei r ʒ in ceradla
uat semel aut bis dum solvatur in aqua frigida et sic super
mittas olei r Sed custodi ad ignem quantum una hora est
aut modicum plus aut minus donec spacium quiescant bene
deinde tolle ab igne et malaxa ita ut tepescat et frigidetur
et sic mittas in mortario et teras et tunc oleum r mittis in mor-
tario reliquum cum modicum et nunc aquam frigidam paulatim
donec totum imbibatur quiescat oleum r in mortario et tunc
videris bene permixtum cum aqua oleo, et si albumen ovorum volueris
mitte adhuc utilius operatur Hoc adiutorium similiter cum per-
sicum psidie admisceas adhuc melius operatur oportet frequenter
mutare hoc medicamine cum linteo inductum et non multum tar-
dare ne cum tardamine amplius calefaciat in vetulus eiusdem
fiunt remotum dum efficitur hoc utilissimum est si sic cum
mutamus Certo ergo hoc sepius utendo inchoantes hecticos
liberam citius et non est permissa augmentari marasmodis
passio et fecisse et in his soli hoc certo non me permittunt sed magis
frequenter usus sum quod quidem sic ceratum super posui aliquid melius fa-
ciens et resolvens quam plurime cum aqua et oleo r epaco sic sic ... ge-
ciens ... totum corpus hoc adiutorio usus sum et maxime in his ...
bus quibus consumpta deferetur caro desiccato iam corpore oportet
autem non solum semel sed et sepius unde hoc ipsum unguento adhiberi
et maxime in visceribus plus ungi Sed ... nec
consequens est ... quod plus ille effectus deligatur **De embro-**
cis et dieta ad eticas febres

Embrocis autem utis de ...
succo lactuce et porce camine et portulace et nunc albe
succo et coctidonees que aptime aut facit et si frondes super-
pone volueris succos si eos antequam ponas in aqua fri-
gida aut innata deponi facias Si autem aliqua inflatio est in
locis vitalibus vel aliqua indigencia adde succis oleum cu-
carum aut camomille aut rosarum aut omnia simul

iuxta ad hibebis Contemplari aut oportet ne in thorace ad
hibeantur satis frigida sunt in posita adiutoria si forte circa aliquis
ibidem multus sit ardor aut inflammatio consistens inherere insistis
videatur locis et frigidis non oportet tardare continentes gibatorum propter
quam certum multas similiter non mediocres lesiones non sensui respirati
oni sed et vocis corpori anhelitum absque mensura infrigidationis
ea spasmos fuisse Non solum exterius comptandum est adiutoria
adhibere ea que infrigidant Sed et inetamica ante aer
vel autem sit consistens comparandum Unde si est in domo sub divo ta
ceat et in pavimento aqua multa spargatur sive non et confortari
possit corpus et sibi frigidior efficiatur aer Conspersa eum aqua alia
cum alio mediocri aqua sopitum convocat Adhuc autem melius est
si et ipse transmittit aer et si solum infrigidet Sed et confortat
corpus et in lectum de frondibus facias pavimento et desuper spar
gas aliqua que infrigidare possint qualia sunt rosa sive vinea
rubus et folia vitis et palmites et lenti rami vel aliquid aliud
tale corpus que infrigidare possint qualia sunt rose que et cor
roborare possint et de hoc ipso lectum preparare omnibus igitur
etatis talis aer preparandus est expedit maxime quibus spasmus
aut cor ignitum est Ceteris vero pueris potius innatum potuit
quod si venenum aut aliud aliquid patitur hos ergo si estus sunt
transmutare oportet aere vel frigidum sit Si autem yemis sunt tali
tiore oportet aere preparare quia si semper frigidus sit nichil innatum
corpori pulmonem Solum autem corpus mediocriter eo operiri oportet
ut plurimus calefiat eo optimus vel non solum operimenta eo op
timo calefiat propter quod conveniendum oportet aliquem laborantem

Balneum igitur expedit **De balneis patientibus ethica**
qui defectivis laborant febribus si frequenter ipsas tam inmixte
sunt et putridis humoribus consistunt febres Nam leduntur
tales et nullo modo iuvantur et maxime si querela indigestionis
est et doluit eos vero qui ex labore nichil unquam nocet Sed
inflammatos si innutabilibus stetit locus incommodito faciat mag
nificare autem oportet quia illos iuvat balneum qui solas eth
icas febres habent Sed eos qui frigida et sicca sunt complexione
et illis prodest qui ex egritudine in marasmodes passionem
inciderunt quos greci enosfugnas vocant Hos ergo iuvat bal
neum qui ex calore et frigore iuvari possunt ut simpliciter
dicta signis inculpabilibus diversis modis balnea preparare
et cum dispensacione si in primas partes deducta sunt ad sanita
tem potest venire et aerem balnei facias temperatum et solum
similiter temperatum et simul magis calidum lavetur totum ungeri corpus

in ca retardendi e infirmus

Lac omnibus etatis utilissimum est super omnia et maxime
hijs qui marasmodi sunt propter quod in beallam hui'
tute. et neque cibum tale pure ad nutrimentum Nam
hoc solum aut alia anadosin facit et tale facit per totum
corpus similiter habet utilitatem ad nutrimentum mulieris
quod lac procedit ad nutrimentum eius lactis post hoc aut est sicut
lac assine sed quod difficilius in usu habet coagulat accepto
vase mulgens et das eis in vase de lacte medie quantitatis
et amplius merere potest Manifestum est aut quod sollicitu
dinem aliud hic so lac bonum facit sit eius in domo
ad ordin inadducet frondes de mirta et lentisco et ro
boris folia in pabulo hic sit incorruptibile lac Oportet
aut sollicitum esse medicum ut educat excrus pecus etice
et maxime ne sincopi nimia et diuturna evacuatione ve
tus in trat in marasmodi passione si febre aut quibus vel
est in beallis cicius apparet si peccet ad solitonem et ars quibus
sit gingiui semper coquere oportet lac cum lapidibus fluuia
libus Mitte ergo oportet ud colatum ad ignem et cum ignitis
lapidibus coquens lac so ferrum apreus consumat qui aut vo
lunt attrape sit sicut lac cum ptisana coquens et dabis eis
ytra aut cum simulia Hoc aut illis agendum est quibus
pecus amplius quam debet solutus est aut si tolicos humo
res deponat precedente aut febre vel tempore mitigata et
virtutibus fortioribus facit molle et recente casium
mox coagulatum et absque rore dandum nec est aliquibus
eius attende ii dunque virtute sic et nos quantitate amputamus
nutrimento

abimeroshin

liber methmech alverony in medicina qui colliget nominatur incipit cuius libri sunt septem libri primus in quo determinatur de anathomia partium hominis cuius 37 sunt capitula capitulum primum et est prohemium

Quando ventilata fuit super me voluntas commendabilis preceptum excellentis nobilis domini Abuchalasem Seamini elmotamini de Marocho cum filiis fratrum eorum philosophorum, audivit et auctorizavit. Et precepit michi compilare unum librum in quo continetur tota sciencia medicinalis que indicat intenciones philosophorum auctorum qui causam erunt retinende et que diminuende. Tunc declinavi meas virtutes ad suum preceptum et augmentavi eas ad suum servicium et compilavi istum librum universalem. Et vocavi nomine suum colliget. Eo quod incepi in eo secundum ordinem doctrine a rebus universalibus et ab illis procedam quousque devenia ad particularia sicud fit in doctrina omnium specierum compositionum secundum quod est declaratum super suum physicorum. Ita feci in hoc libro nam ego considerabam in primis comprehendere universales regulas huius sciencie ~~et postea~~ et postea intendo reducere ab illis ad membra sua et ad partes suas in uno alio libro quem componam si placuerit deo. Ideo vocavi istum colliget. Et propter hoc elegi in ordine huius libri aliud ordinem quam elegerunt alii auctores in suis libris. Et iste est ille ordo qui est magis conveniens in doctrina huius sciencie. Et scias quod aliquis non potest stare super fine huius libri nec intelligere maiorem partem eius nisi ille qui legit tantum in logica quod ipse possit ad minus cognoscere modos omnium demonstracionum. Ad hoc necesse est quod sit de illis qui sciverint aliquid in radicalibus naturalium sciencie, et si non erit de aliquibus istorum solum erit privatus attitudine huius libri et ab utilitate eius et eveniet ei ab contingens nocumentum quia enim abhominabit et despiciet et quod abhominabit istum scias quod abhominavit virtutem huius sciencie. Et divisi eum in septem partes et quelibet eius partem posui pro uno libro. Et non oppertet autem quod dividat partes suas ad unum capitulorum si autem ostendit continuacionem rei capitulum compositam quia multa re vanaglari sunt sapientes precedencia licet et maior pars priorum auctorum. Sed pater philosophie non vanaglatus fuit in faciendo hoc in maiori parte librorum suorum, et forte quod induxit eos ad faciendum hoc fuit debilitas discipulorum scolarium. Sed ille qui habebit virtutem distinctivam sciencie cognoscet in unoquoque libro dictas veras primas et secundas et dividet unam ab alia secundum quod indiget et magis conveniens in hora legendi et qui vo luerit dividere eos ad partes vel ad capitula faciat et ponet causam suam voluit. Primus liber tractat de anathomia et non multiplicabo in eo. Ideo quod non propter multo dicere in eo rem novam que non sit dicta per alios auctores quia parvo facere in aliis libris quia in eis renovabo verba ~~antiq~~ non senciencium media antiqui et qui fuerint ante me. Et probabunt auctoritatibus naturalium sciencie. Secundus liber nominatur liber sanitatis in illo enim diffiniebat sanitas per diffiniciones. Et narrabit complexiones et complexiones diversorum membrorum consilium et officialium. Et probabit diversorum operaciones et partium eorum vel suas passiones et narrabit species sanitatis virtutis membrorum complexiones et qualitates et narrabit omnes species virtutum earum humidum et unde sunt et quot sunt secundum sentenciam Aristotilis et Galieni breviter. Et in isto loco tradit memoria disputacionis super duo firmata quod corpus est pars embrionis et quod non et cuius loco in parte stare stat

ab consimile

Aristotilis

primus liber de anathomia

secundus liber

et primi et complexiones

et situ corporis

embrionum aut puerum aut post forum/ et narrabo de virtute primi motoris que est in corde motus voluntario quid est et ubi est situs eius. an in mo[to] an in ylaceo/ et narrat de motu pectoris et pulmonis Et de divisione que cecidit inter auctores posteriores super sententiam G. Et removet dubia et narrat breviter naturam aeris temperati/ et de natura quatuor temporum anni et qualis temperantia est illa que dicitur in vere/ Tertius liber nominatur liber egritudinum Et diffinit egritudo et narrat species egritudinum simplicium in membra consilia et officialia Et ponit in unoquoque eorum omnes quatuor causas universales et eorum de particularibus/ et postea narrat omnes species egritudinum compositarum que sunt in membris et ponit causas earum secundum eandem illam viam predictam et narrat omnia accidentia que superveniunt sensibus eorum, operationes in diminucione aut in debilitate et ponit causas istarum secundum sententiam philosophie/ et in isto loco cadit diffinitio doloris et que sunt cause eius et quot Et quod addemus verba super sententiam G. in hoc multum necessaria et narrat omnia accidentia sensuum et virtutum et ponit causas secundum sententiam philosophie Quartus liber nominatur liber signorum Et narrat omnes species signorum significantium super sanitatem cuiuslibet membri per se/ et signa accidentium eorum ex parte operationum eorum secundum philosophie Et in hoc cadit diffinitio signi et narrat signa dominii cuiuslibet signorum humorum in corde hora secundum complexionem naturam contrariam [?] cordi Et narrat signa cuiuslibet egritudinum et cuiuslibet accidentis que superveniunt corpori ex parte aeris mutantis secundum dictum ypocratis Et narrat rationem signorum significantium super egritudines magnas ex parte parvorum aut operationum aut ex parte accidentium Et narrant signa significantia super sanitatem et egritudinem universalem et particularem ex parte pulsus et urine/ Et narrat signa significantia super egritudines que continent totum corpus sicut febres et similia Et de causis earum Et incipit a febre diei/ et narrat omnes modos crisis veros et falsos/ et bonos et malos/ et tempora earum/ et tres earum esse et dies earum et earum prenunciationes Et de hoc reddit rationem quia dicunt medici quod si eveniat crisis in egritudinibus [?] combustionis ipsa est vera apud eos dummodo veniat in die certo convenienti illi egritudini Et hic cadit inquisitio si stelle sunt cause in operationibus corporum inferiorum/ aut non Et si sunt cause utrum ipse sunt cause propinque aut remote Et hic inquirit si astrologia est necessaria scientie medicinali an non Et narrat signa crisium ex parte rei exeuntis a corpore aut ab eo quod videtur ab operationibus corporis egri Et narrat signa significantia super tempora egritudinis membrorum interiorum Et narrat signa significantia super egritudinem ex parte rei exeuntis a corpore [?] naturali et accidentali et ponit diversitatem que sunt inter fluxum qui accidit per egritudinem naturalem qui supervenit in membro et inter fluxum sanguinis et fluxum qui accidit per egritudinem universalem qui supervenit membris et narrat opinionem plurium qui transibant ab una medicina ad aliam in medicatione alicuius egritudinis et qui probabant diversas medicinas super eandem egritudinem/ et hic exemplificabo opera commendanda et firmabo super sermonem meum Et narrat omnia signa per que manifestabuntur apud nos egritudines cuiuslibet membri que earum est naturalis et que non et ista res est multum declaranda eo quod est multum necessaria medico ad cognoscendum Quintus liber nominatur liber ciborum et medicinarum simplicium in [?]

Tertius liber

de egritudinibus et causis egritudinum

4tus liber

in membris consimilibus et officialibus ex parte operationum eorum Et narrat omnes species signorum significantium super [?]

de signis sanitatis et egritudinis ex pulsu et urina

et de febribus

vide an stelle cooperentur in febribus

quintus liber

de cibo et [?] medicinarum,

qui hic ex parte materie ex parte qualitatis et ex parte forme specifice

diffinitur quid est egritudo et quid est medicina secundum sententiam Ypocratis Et G.
Et narrabo naturam cuiuslibet istorum et eorum universale operationum in corpore humano et
causam principalem propter quam modo operatur membrum et numerum suarum principalium virtutum
et que ipsarum operantur aut compositis et que virtus eorum est appropriata solum uni
membro et que pluribus communi et que sunt illa membra et narrat quas operationes
ipsa operantur propter qualitates et quas propter materiam et quas propter forme speci
fice et ponit tamen istorum secundum sententiam Ypocratis et narrat quid dicitur egritudo et
medicina esse temperata et distemperata secundum Ypocratem Et narrat que via est magis
recta in cognitione eorum An via demonstrationis sive silogissimi An via experi
menti et si solum unum istorum sufficit in arte An sic ambo necessaria
et narrat longo sermone omnes regulas compositionis et necessitate eius
et modi illarum regularum medicinarum secundum sententiam antiquorum et frangam verba
Jacob alkindi qui se voluit ostendere sicud philosophum quid locutus fuit in gra
dibus compositionis et declarabo causam G. in hoc quod quia fuit multum confusa Sextus
liber nominatur liber conservationis sanitatis Imprimis declarat verba G. in regimine
illius qui est temperatus complexione. Et postea narrat species temperationum complexionalium causas
et signa que inveniuntur in individuis et dabo causam quare invenitur quod faciendo
convenientes temperate quesitum / Ubi gratia quod nos aliquod regimen bono et eodem re
gimine et in eodem tempore et etiam eadem etate et in eodem climate uno tantum que
erant ambo gratia in predictis rebus et in eorum temperatione complexionali sub eadem temperatione
temperancie et erit illud regimine proportionatum et conveniens temperatos que invenitur
et in ambobus eorum et tamen quod toto non evenit quesitum in eis equaliter sed
in uno complebitur et in alio deficiet et similiter invenire tamen que regunt
regimine proprio conveniet temperatione eorum quod sanitas est completa in eis et diminu
ta Et hoc informiabo verba dicentium quod illi qui regunt sine precepto G. sunt
longam vitam perveniunt et narrat iuvamentum ad ea et nocumentum suum
secundum diversitate complexionum et iuvamentum compositionibus et speciebus eorum secundum quod
convenit unicuique membro et iuvamentum balnei et suarum specierum et iuvamentum
sompni et vigilie et nocumentum eorum et narrat conservationem sanitatis in unaquaque
specierum complexionum sanitates que est propria eis et incipit a regimine illius
qui est temperata complexione cum mala compositio est in fieri Et iste sermo assilatur multum
primo huius libri Sed ornat in eo verba haec totalia Et narrat regimen
male temperationis manifeste propter Sed laboris qui evenit primum aliquando et non
temperatus nec propter egritudine antecedente, Nec dictam que est in hoc regimine
et regimine laboris qui est anticipatum ab egritudine vel ab accidentia ma
nifesto et predam in regimine accidentis humorum malorum accidere
ad unum membrorum aut ad plura membra aut contra sicud dictum est
temperata ad mala apparata postea loquitur breviter in conservatione corporis et de
fensione eius a corruptione senis Septimus liber nominatur liber medi
tationis egritudinum qui narrat meditationem egritudinum et remediationes
accidentium eorum et iste est secundus eius modus Imprimis tamen narrat
vias meditationis egritudinum que supervenium membris consimilibus sive

Sextus liber de conservatione sanitatis in sex rebus non naturalibus

al fraunga

Septimus liber

meditationes egritudinum

sunt naturales sive non naturales. Adhuc narrat meditationes egritudinum que sunt in membris officialibus particulariter [illegible] quamquam narraverunt in generalibus et facit longum sermonem de hoc. Et intendit in hoc sermone tractatus reductionis malitie complexionis vel malitie

et non naturalis et tractatus mutationis diversarum quas posuit in regimine et meditatione mala complexionis iuvenis et male complexionis senis quando elongati sunt a suis contrariis naturalibus

quo debeant reduci ad ipsos cum contrariis generalitatis [illegible] et in hoc intelliget repetendas super hoc quod dicit. Et in hoc. Et narrat modos [illegible] contra

quando nos faciemus regimen primum in omni quoque membro [illegible] ipsum redimendi ad sua [illegible] temperantia qui ab ea exierit et etiam hoc repetabitur sententia. Et

in hoc manifeste. Et narrat modos evacuationis per flebotomiam et farmaciam sive corpora egra. Et quod corpus est conveniens eis et quod tempus et que etas et que est conveniens

solum vini et quod ambobus et alias duas similes istis et hoc manifestabitur et regimen regnabilis et modi actionum partis corporis et intentio finalis huius sermonis

erit multum nobilis. Et narrat [illegible] meditationis male complexionis

naturalis frequentius in aliquo membro [illegible] acta ad ipsum. Et intendo in hoc sermone in meditatione omnium specierum apostematum que generantur in membris exterioribus et interioribus et in qua nos debemus flobotomare et in qua non et in qua nos debemus [illegible] repercussivis et in qua non et tamen repercussivis et in qua

nam et in quo tempore egritudinis et narrat meditationes egritudinum et cadat in hoc

loco dissolutionis continuitatis [illegible] et contra contra interiori et contra exteriori et omnium [illegible] et percussionum et cadat in hoc loco meditatio egritudinum [illegible]

et [illegible] venarum et arteriarum et aperitio [illegible] et egritudinum dislocationum.

Intentio generalis in hoc tractatu est tradere in arte medicine summas sufficientes

[illegible] ut sit summa et introitus desiderantibus proficere in partibus artis et ut sit memoria hominibus qui quesiverunt ipsam et sciunt cognitionem eius

et studebimus in pluribus [illegible] adducere verba concordantia veritati contra [illegible] opinionem hominum artis. Et dicit quod ars medicine est ars operativa ex [illegible]

pris [illegible] in qua est conservatio sanitatis corporis humani et remotio sue

[illegible] quod potest fieri in unoquoque [illegible] est quia finis artis istius

[illegible] quod potest fieri in unoquoque [illegible] ad faciendum illud quod potest fieri et in [illegible]

non est ad sanandum omnino sed ad faciendum illud quod potest fieri et in [illegible] sicut accidit in a

quiescendi et postea [illegible] debet ad venire sui finis sicut accidit in a

te narrantur in regimine [illegible] et quia artes [illegible] in quibus sunt ar

tes continet [illegible] est sicut loca suorum subiectorum dedimus est sic sunt

quesitum [illegible] inducendum [illegible] ipsum [illegible] subiecti. Et ideo est [illegible] cum quibus valeamus adducere sive illum in locis illius subiecti. Ideo dicitur

[illegible] ars medicine [illegible] divisa est in istas tres partes. In prima parte que

est ad sciendum loca subiecti faciemus sicut membra ex quibus compositum est c

orpus humanum simplicia et composita et humores et spiritus. Et quia finis

huius intenti et quesiti sunt due species [illegible] conservare sanitatem et removere

egritudinem est ad hoc ista pars divisa in duas partes una est in qua

faciemus sicut quid est sanitas in omnibus rebus sustentantibus ipsam. Et

sunt quatuor cause materialis et formalis efficiens et finalis [illegible]

et omnibus eius contrariis. Tertia est in qua faciemus sicut quod est

n ꝯpius

Finis medicine non est ad sanandum omnino sed ad faciendum illud quod potest fieri

n in tempore quiescendi

egritudo in omnibus sint talis et eadem speciebus. Et quia prius est sufficienter scire quid
est sanitas et quid egritudo ad conservandum unum et removendum aliud, divisa est
ad hoc ista pars in duas partes, prima faciens scire qualiter sanitas conservatur et
in alia qualiter egritudo removeatur. Et quia nec sanitas nec egritudo sunt per se
nota, quinta admiratione necesse fuit nobis cognoscere signa que sunt signa sanitatis
et egritudinis et ideo addidit ista pars quintam partem istius artis. Ergo divisa
est hec scientia de necessitate in partes septem magnas. Prima narrabimus membra
hominis super que testificatur sensus scilicet simplicia et composita et suos humores et spiritus
Secunda faciens scire sanitatem et egritudinem. Quarta instrumenta que sunt
cibi et medicine. Sexta regimina conservationis sanitatis. Septima ingenium remo-
tionis egritudinis. Et nos intendimus hoc secundum ordinare secundum istam divisionem
eo quod hec divisio est et secunda. Et quia prima rerum quas artes speculative recipiunt
per alias est loca subiecti et prima sunt sunt illa loca subiecti a principiis notis
per se sunt in artibus quarum declaratio fit ab alia arte. Oportet nos cognoscere
in primis artes a quibus recipit hec ars plurima suorum principiorum. Deinde re-
dibimus ad loquendum de qualibet supradicta parte et dicamus quod ad huiusmodi artis est
speculatorum et illud eius est scientia naturalis et aliquid eius est practicale. Et pars practical
est ars medicinalis experimentalis et etiam illius est ars anothomie. Sed theoricalis
plurimum est accepta a causis sanitatis et egritudinis et maxime a causis similibus re-
motis sicud sunt ola et similia. Et ab arte medicine experimentali discitur cognos-
cere virtutes plurium medicinarum quod quia res quas comprehendimus per viam experi-
mentalem est pauca valde comparatione eius quod nobis est necessarium in hoc
medicina artis medicinalis racionativa et ad dandum causas rei quas nobis
invenit ars medicinalis experimentalis. Et hec ars ab arte anothomie recte
per multas partium sui subiecti. Et quia artifex artis inquirit et artifex
illius artis non potest cognoscere principia recepta in illa arte cuius scientia ea
nescit cum ipsa nisi inquirit est artifex alterius artis. Ideo oportet eum recipere
illa principia artis sine vel alio loco a quo sunt magis nota et maxime principia quorum
omnes partes scire non possunt secundum certitudinem sicud est experientia et medicatorum.
Et ideo de parte istius artis dixit Ypocras quod vita hominis est brevis. Quod dixit
vita brevis, ars non longa, quia pars que est prima experimentale non est in ipsa
brevitas. Et ita est in hoc nostro tempore in pluribus membris quod apparet quoniam
anothomie eo quod hec ars iam est amissa et deletis scire quod artifex scientie naturalis
quantum medico eo quod corpus humanum una est partium locorum subiecti naturalis
Sed differunt ab invicem in hoc quia iste considerat sanitatem et egritudinem
inquantum sunt essentia naturalia. Et medicus considerat ea inquantum appetit
servare unum et removere aliud et ideo necessarium est medico possibilem scientiam
summas que aggregate sunt in hac arte studium longum et postea ponere
in ipso invenire actum in malis que sunt impossibilia scribi et medicus qui fuit
sollicitus in operationibus istius artis erunt firmata in corde ipsius principia
experimentalia per que potest invenire in malis illas summas sicud est res
in artibus mechanicis et cogitatis. Et exemplum apparet has artes in artibus
mechanicis invenite. Et per hoc manifestum est quod res dicta in diffinitione me-
dicine que est cognitio sanitatis et egritudinis et rerum proportionatarum
eis non est diffinitio vera eo quod divisit ipsam dicam per quam cognoscitur

[margin:] per quem ipsos et quia / prima egritudinis per [illegible] / per ipsam et per [illegible] / quinta signa [illegible] / super sanitate et egritudine

[margin:] alias etiam

A nocumento alb(us) inva(r)iamento

speculatiua artis istius naturalis scientie Et adhuc non attendas ei de quo dixerunt quod id
est sanitatis neque egritudo quoniam non est inter operationum sensibilium et nocumentum corporis
medium neque est privatio nisi secundum plus et minus Et non est medium inter duo qua-
litatum sit aliquid illorum in parte absque parte in qua est aut neque in tempore absque tempore
in quo est aliud Et hoc manifestum est secundum predictum in scientia speculatiua et
postquam declaravimus intentionem istius artis et partes suas et viam speculationis
in ipsa tunc est nobis loqui super quamque earum partium. Capitulum ii et est de ratione

Partium super quas verificatur sensus in corpore humano
in quo primo dividit partes corporis

Quarum partes due. Prima est membrorum consimilium et sunt illa diffinitio partis quorum et
diffinitio totius est diffinitio una sicut est carnis et ossis. Caro quelibet pars ossis est
os et quelibet pars carnis de necessitate est caro et secunda est membrorum compositorum
quorum partes non assimilantur partibus sicut manus que composita est ex carne
et osse, musculis et cordis. Et membra simplicia sunt ossa et musculi et corde
et lacerti ligamenta et caro et adeps seu pinguedo et cutis et villi et sanguis
et flegma et melancolia et colera et spiritus et iste est vapor receptus in corde
et cerebro et nos incipiemus nunc in rememoratione membrorum consimilium seu simplicium et
post ea veniemus ad rememorationem membrorum compositorum. Capitulum iii de anothomia ossium corporis

Ossa capitis absque dentibus sunt ossa 23 et ex quorum
apparent iuncture et loca in quibus coniunguntur ossa invicem vocata sunt in lingua
arabica hassam et ossa ix sunt in mandibula superiori et in auribus et duo
in mandibulis inferioribus et unum quod nominatur etteher et hoc est os quod est sub cere-
bro quod dividit inter ipsum cerebrum et superiores mandibulas et ossa 8 ossa coniunguntur sibi

[margin: Froncs ... frili ...]

quatuor sensibilibus que nominantur in arabico derasi preter duo ossa inferioris
mandibule que coniunguntur quatuor nodali. Capitulum iiii de anothomia dentium

Dentes sunt in unaquaque mandibula 16 quorum duo anteriores nominati sunt
equales et in arabico nominantur thenia et duo alii ex utroque latere superiori
et inferiori nominantur quadruales et in arabico dicuntur rabiathan Et duo superiores
et inferiores ex utroque latere canini nominantur Et quinque ex latere dextro et sinistro nominantur
molares Sed aliquibus dentium molarium deficit unus et sunt tunc quatuor et
radices molarium superioris mandibule aliquibus sunt tres et aliquibus sunt
radices molarium mandibule inferioris sunt due et radices aliorum dentium
in ore et radices molarium mandibule ... coniunguntur intra
est una tantum Ergo invenimus quod ossa capitis sunt ossa ... Spondilia colli sunt spondilia septem
parte capitis foramine quod est in posteriori parte. Spondilia colli sunt spondilia septem
et sunt perforata ex utroque latere Et spondilia anche coniunguntur cum capite et sunt 12
Et dicuntur de duodecim ... quod sunt spondilia anterioris pectoris eo quod ibi sunt
costarum ... spondilia nominata in lingua greca ad
corpus ... Et quinque ... sunt spondilia nominata ... omnium spondilium ...
... et in arabico alkathad Ergo inventum est quod numerus omnium spondilium ...

[margin: armo...]

usque ad os nominatum agit sunt spondilia 28 Sed aliqui sunt qui habent unum
plus quam est 24 et aliqui sunt qui habent unum minus 8. 23 et hinc spondili
inferiori coniungitur os nominatum agit et istud compositum et compositum tribus que
assimilantur spondilibus Et additur in hoc ... in osse agit coniungit in inferiori parte
capitis os nominatum cauda et ipsum compositum est ex tribus partibus pectinis et
tria post istius est ... cauda et quasi os cartilaginosum Et omnia ... spondilia
coniunguntur quatuor nodali preter spondilia duo colli prima Sed spondile primi
quod coniungitur cum ipso ligat duabus adeptionibus vel additamentis ...

arrico et intrat in duobus foraminibus spondilis primi et coniungitur cum utroque latere
ossis agit Spondilis ossa duo cum utroque latere unum et ...is est planta ...e q
nominatur althalneat et ibi pendent testiculi Et hec sunt omnia ossa partis paste
rioris Sed ossa anteriora corporis parte occupant sunt duo ossa in arabico nomina
ta Et ossa spatularum et ossa pectoris et ossa manuum et ossa umbilicalia
que nominata sunt in arabico henna et ossa pedum Sed aucha est os gibbo
sum exterius et concavum interius cuius unum duorum sui capitis coniungitur cum hu
mero et eius capite brachii nominati asseth et alia extremitas coniungitur in la
titudine pectoris coniungitur cum humero in loco foraminis colli Et ideo quia
quia spatula est posita super dorsum est ampla et in ipsa quietiva est caput
eius est cartilaginosum et quanto plus appropinquatur thorace tanto magis rotundatur
et in ipso est concavitas quedam in qua sub intrat caput brachii nominati asseth
Sed ossa pectoris composita sunt ex ossibus in ... et in extremitatibus foraminibus ...
sunt cartilagines Ossa non costarum sunt duodecim et in unoquoque latere ... ...
quorum longiores sunt medie et istarum septem costarum extremitates posteriores coniunguntur
posterius in spondilibus ... et in anteriori in ossibus pectoris cum capitibus
cartilaginosis et quinque istarum non coniunguntur pectori nominantur coste posteriores
Et io ... ... possessionem Et infra inferiores pectoris non est aliquod
os nisi solum os umbilicale quod moratur inferius Ossa manus sunt triginta
ossa scilicet os brachii nominati hasseth et illud est unum optimus ~~et illud est unum~~
gibbosum intus non concavum et hec unum caput quod intrat ... in marpee et ...
ibi spondile unum sile rote que in arabico nominantur ...atta et in isto sub
intrat extremitas ossis nominati in arabico tenad superior et ossa tenad sunt
duo longitudo quorum est a marpec usque ad os nominatum rasset Sed unum
istarum est parvum et nominatur tenad superior et aliud magnum est et nominatur
tenad inferius et sunt ista in duabus istarum extremitatum corpore rascethe
adiciente edificatas et compositas corporis et ... rascetha et ... est no
dus Et rascetha compositum est ex ossibus octo ordinatis in duabus or
dinationibus et hec ossa sunt fortia absque medulla et sunt ... curvate
sunt ut adveniat sue ... pulcritudo forme ad formam rascethorum
Et quatuor ... ossibus compositum est tenad maius et tales ... ...
... maius et ipsum coniungitur rasceth radici rascethe ligatis fortibus
... autem digiti manus sunt ossa xv quibus ... digitus tria et nominatur
in arabico alsolemiath quorum pars una coniungitur parti alterius Et ipsa con
iunguntur ossibus sobath cum ligaturis fortibus Et os primum pollicis
coniungitur extremitati tenad superioris ligata ampla quiete ... motui
Sed ossa pedis sunt ossa xxix et principium primus est os testiculorum et
est os ... gibbosum et intus concavum et ex convexitate ... rotunditate
se in suo ... et nominatur ... testiculorum et alia extre
mitate inferioris ... que intrat foramine tenad maioris et duorum
tenarum longitudo est a genu usque ad os talini maior ...
... nominatur tenad inferior minor autem tenad superior Et extremi
tates istorum duorum tenarum ... tangunt ... calcaneum Et ibi

thercoata

alias thercoata

impedis nascuntur nodi tres Et cumata ossis testiculorum in coxa flectit se
curvat in parte posteriori et nominata alkaab ossis foraminis cenad maioris
est ligatura genu Et super illam ligaturam est os oculare et est rotundum
et in ipso est cartilaginositas et nominatur oculus genu et iungitur in cal
caneo interiori os nominatum alchahab et inferiori est os talauci Et in istis
duobus ossibus iungitur rasceth et ipsum compositum est ex pluribus ossibus et
fabricatum et edificatum est edificatio convenienti sibi Et postea iungitur him
scubac pedis et ipsum compositum est ex duobus ossibus Et postea sequuntur ossa
digitorum que nominantur folemiach et sunt in unoquoque digito tria preter polli
cem qui non habet nisi duo ossa Et ergo invenitur est summa sensuum omnium quod ossa homi
nis sunt CCXL Et absque ossibus parvis que replent spacia intersticiorum quos vocant in arabico
sisamina et absque osse epiglotis quod nominatur in arabico alarath et absque osse car
tilaginoso de quo dicunt aliqui anathomizatores quod est in corde Et nos non abreviamus
locum super forma compositionis istorum ossium propter partem nisi propter hoc imaginatiua
in istis perfectis prima estimationis est brevis et pura comparatione rerum consistentium in
ipsis

Capitulum de anothomia venarum pulsatilium

Vene sensibiles sunt duarum specierum scilicet pulsatiles et non pulsatiles Sed pulsa
tiles composite sunt omnes ex duabus tunicis preter unam et maior est subti
lior interiorum tunica tendit in longitudine corporis Et iste vene
alti sunt et quod apparet prima sensus quod operatur a corde per hoc quod operatur a concavitate sinistra
eius eo quod propter gravitatis propinquitate dextre operante nota est ut sit studio
sum cor ut attrahat nutrimentum ab eadem operante Et ille qui operatur a concavitate sinistra
cor sunt arterie due una quarum est minor altera et habet unam tunicam tum et ista est subtilior
aliarum habentium duas tunicas et minor habens unam tunicam ea ut sit mollis et levis ad
constringendum se et ad attrahendum aerem et ad expellendum fumum vaporosum et est amplior
ut ad veniat ab ipso ad pulmonem sanguinis subtilis vaporosus et propinquius digestio
ad perficiendum se eo quod id quod mittitur pulmone est cor et quia stat per eum perstat ei
calorem digestivum et fuerit et additur magis quod membra pulsatus in ipso est inch
lene et vocatur in arabico sterif et in suatur vocatur vocatur ei et vena ista
intrat in pulmone Et divisa est ipsa divisione canditta et vocatur arteria
Sed alia est maior magnitudine maior valde et nominatur in arabica lingua ala
boat et quando hoc vena descendit ramificatur ab ipsa duo Et minor corporum
tendit ad concavitatem dextram duarum concavitatum cordis maior autem circulatur circa cor
et postea subintrat in ipsam et dividitur in eodem et id quod remanet post ramificationem
istorum duorum ramorum dividitur in partes duas et maior corporum descendit versus in
feriorem partem corporis et minor versus superiorem partem corporis et pars que tendit ad su
periorem cum ascendit in duos lateribus in ramos tangentes
ra cores dividitur ab eadem et quod erat versus ascellam exit ab eodem rami
membra consistentia ex oppositis corporis et quod erat versus ascella exit ab eodem rami
unus cum vena que non pulsat tendens versus ad manum et in divisione eius
prima dividitur ab eodem et miscetur eidem in ramis primis in latere exteriori et inferiori bra
chii vocati ascellares et cum hoc sunt profundati et sepulti et qui
iungitur ad latus magis pelli ascendit supinus modicum et eius pulsatio apparet
in hoc loco in pluribus corporibus Et vadit subtus ascellas et tangit tum dor
descendit aliquantulum in arcephie et postea profundatur profunditate aliqua et ro
unificatur ab eodem rami ad modum capillorum et ipse iungitur latus brachii cubiti a

donec occupet latitudinem brachii magni et postea dividitur in duas partes quarum una tendit
ad rascetam et vadit post ad venam superiorem et haec est vena quae palpatur a medicis et
alia tendit post ad rascetam et vadit post ad venam inferiorem et haec est minor istarum
et haec dividitur in palma manus et aliquibus apparent pulsationes in superficie palme
manus et quaelibet particula superior iungitur in loco tinstus dividitur in duas partes alias
una quarum transit vena profunda quae nominatur in arabico gedhes et ascendit
superius donec intret in nucha et coniunguntur cum ipso venae tantum intrantes in iunctu
ris profundis existentibus ibi et quod intrat tamen dividitur ibi in minimas divisiones
et tunc edificatur ab eis rete mirabile tela quae extenditur sub cerebro et postquam
est divisa coadunatur et profundatur et tandem exeunt ab hac tela venae duae aequa
les in magnitudine sicut erat ante divisionem et veniunt ad cor cerebri et dicitur in ipso
Sed una istarum et est minor ascendit super superficiem faciei et capitis et partitur
super membra ibi existentia et aliquibus apparent pulsationes in hac parte post aures
et in temporibus. Sed pulsatio apparens praeter istas duas venas est pulsatio particule
quae est apud venam profundam et nominantur hii rami arterie soporales. Sed particula germinata
a corde ad inferiora corporis tendit primo super spinam recta donec appodiet super vertebram quintam
eo quod locus sue appositionis est ex opposito loci capitis cordis et ibi consistit pul
mo absque appodiatione. Deinde equitat super spondilia nuche descendendo
ad inferiora et ramificantur ab eo rami a lateribus utrarumque spondilium
dextri et sinistri et coniunguntur membris existentibus ex opposito eorum et ramus
primus qui ramificatur ab ipso est ramus veniens ad pulmonem et post ipsum
veniunt rami venientes ad lacertum existentes inter costas et post ipsum veniunt
rami ad diafragma et post ipsum veniunt rami ad stomachum et ad epar et ad splenem
et ad mirach et ad intestina et ad renes et ad vulvam et ad testiculos et ad ve
sicam et ad virgam et exeunt ab ipsis rami surgentes secundum latitudinem venarum ex opposito
istorum locorum et quod pervenit ad finem sive terminum spondilium dividitur in partes
duas et quaelibet istarum tendit versus unum ex pedibus comitans duos magnos ex
parte dextra et sinistra et dividitur in eius divisione venarum, et in qua profundantur et
earum pulsationes sunt in lateribus duorum emunctoriorum quae in arabico nominantur
arbitanti et in latere talanci sub duobus ossibus nominatis cavillas et
super dorsum pedum prope cordas magnas. Capitulum 6 de anathomia venarum non pulsatilium

Vene non pulsatiles sunt quarum omnium tamen praeter unam istarum et minor venarum est una
extensius quae ramificantur ab epate et id quod germinat ab ipso in primis sunt venae
duae una quarum est in eius concavitate et illa nominatur porta et haec est ad cithen
dum intrinsecum et nominatur concava. Sed porta dividitur in corpore epatis in quinque
partes et ramificatur haec quinque partes in plures ramos donec iungitur gibbositati epa
tis et quod exeunt ab epate dividuntur in partes octo quarum duae illarum partes sunt et una
illarum iungitur intestino nominato duodeno et secunda ramificatur ad fundum stomachi in parte
concavo. Sed una ex eis tendit ad superficiem dorsi partis dextre stomachi ad mittendum
ipsum. Sed post minor inquantum obviat stomacho et secunda iungitur splen et tandem separatur ab
ipsa vena una a latere sinistro stomachi et id quod remanet dividitur in partes duas una
quarum iungitur medietati superiori stomachi et splen ad mittendum ea et secunda iungitur
gibbositati stomachi et ibi dividitur in partes duas una ipsarum dividitur a dorso
sinistro stomachi et secunda profundatur versus ad orificium stomachi eo quod provenit ad orificium
stomachi superfluum stipticitatis et acetositatis melancolie quam studet splen ad expellendum
superfluum superfluo ad provocandum appetitum stomachi sua titillatione. Particula nona secunda

dividitur in partes duas quarum una ipsarum tendit ad inferiorem medietatem splenis et secunda pars
transit ad mirach et dividitur in ipso. Tertia autem ex sex vadit ad latus
et ad intestinum rectum ad hoc ut sugat ab ipso. Et quarta tendit ad gibbositatem sinistram
stomachi et ad mirach et quinta tendit ad mesaraicas que sunt circa intestinum seu
colon. Sed sexte radices eius separantur ex se ipsa ad attrahendum nutrimentum a ramis
porte. Et post has ascendit ab ipsa vena una magna in gibbositate epatis et
quod ascendit hec vena sub ~~[illegible]~~ vadit multum donec dividitur in duas partes
et una istarum que est maior tendit ad partes inferiores corporis. Et secunda ad superiora
corporis. Et hec pars superior tendit usque quo penetrat diafragma. Et ibi dividitur in duas
venas que dividunt divisiones in dyafragmate et post penetrant dyafragma ex post
compressionem dividitur divisione ab eis vene nutrite et dividuntur in panicula divi
dente pectus in partes duas et in panniculo cordis et in glandula [illegible]
[illegible]. Et dividuntur in ipsa. Deinde ramificatur ab ipsa ramus unus qui ingre
ditur auriculam dextram auricularum cordis. Et hic ramus dividitur in tres partes una
quarum intrat in concavitatem dextram concavitatum cordis et ingreditur pulmoni et
habet duas tunicas. Et hec nominatur vena arterialis et hec est maior omnibus aliis
et secunda circuit dorsum cordis et extenditur in ipsum totum. Et tertia ingreditur in parte
pectoris et venit circa ibi existentia. Et quod transit cor [illegible] [illegible] rectam
donec perveniat ad oppositionem duarum [illegible] et sic nominatur in arabico
Et dividuntur ab ea in hoc suo itinere rami qui ad alas duarum primarum et [illegible]
ad eis rami ad latus existentes ex opposito membrorum inferiorum et quod fuit ex op
posito ascelle exit ab eis ramus [illegible] magnus [illegible] ad [illegible]
ex latere ascelle et hec est vena nominata basilica. Et quod est in opposito in medio
thorace in loco sui itineris dividitur in partes duas una quarum vadit ad partem dextram
et alia ad sinistram. Et quelibet istarum postquam dividitur in duas et tandem equitat
una ex partibus spatulam et venit ad manum ex latere domestico et hec est
vena nominata cephalica et [illegible] secunda dividitur in partes duas in [illegible] late
una quarum vadit ad profundum et ascendit in sua profunditate donec intrat
[illegible] in suo itinere per collum usque quo intrat cerebrum et ramificantur ab eis
rami qui ingredientes membris interioribus propinquis colli et hec pars nominatur
vena profunda. Sed secunda tendit in superficie [illegible] donec dividitur per faciem et per
caput et per oculos et per aures et hec est vena apparens et ramificatur [illegible]
[illegible] in suo itinere [illegible] nominatum [illegible] et separatur in modo [illegible]
spatulari in suo itinere [illegible] vena spatularis ~~et ramificat~~ que dicitur in arabico
Et post separationem vene spatularis [illegible] ad dorsum brachii [illegible]
halchal. Et post secunda [illegible] vene spatularis [illegible] ad superiorem et [illegible] nominatur corda
[illegible] et deinde equitat super [illegible] inferius vadit [illegible]
brachii. Et post vene ascellaris que movetur [illegible] vadit [illegible] et est aliquid rami
brachii ad [illegible] donec [illegible] capiti [illegible] superior et [illegible]
vene existentes in [illegible] postea descendit [illegible] ad
[illegible] et ramificantur in [illegible] ab ipsa rami venientes ad [illegible] et nominatur
in arabico [illegible] et ramificantur [illegible] propinquis eis. Et postea
ramificantur ab ipsis rami duo magni intrantes concavitates [illegible] et de
inde rami duo [illegible] ad testiculos et deinde ramificantur ab ipsis in [illegible]
[illegible] vene due [illegible] tendentes ad duo latera [illegible] et [illegible]
membris interioribus propinquis eis [illegible] et [illegible] et [illegible]

[illegible] in parte vene ascellaris. Et tandem [illegible] duobus [illegible] vena media [illegible] halchal.

[illegible] nominatur [illegible]. Hec passio [illegible] tendens ad [illegible] corporis [illegible] [illegible]

constrictas sicut mirach ventris et lumbis. Et quod oritur ad finem spondilium dividitur
in partes duas, una quarum tendit ad pedem dextrum et alia ad sinistrum et tandem
ramificatur ab eis rami ingentes secundum latus testiculorum, et aliqui istorum sunt profundi
et aliqui sunt apparentes. Et quod oritur iterum dividitur in partes tres, una earum
vadit in medio et oritur ramus per utroque latere cruris interiori et posteriori et
alia postea vadit per latus interius cruris donec apparet prope calcaneum et illa no-
minatur saphena. Et postea tertia vadit ultra ad apparentiorem cruris et illa profundatur
ad latus exterius calcanei et illa etiam nominatur sciatica. Et ramificatur ab unoquoque
istorum quod oritur pedi rami diversi in pede. Et rami qui sunt pedis exterioris digi-
ti minoris et anularis sunt ex ramis sciatice et rami pollicis sunt ex saphe-
na et nominatur in arabico halscasse. Capitulum de anothomia nervorum

Corpora istorum corporum sentiunt quia generantur in cerebro vel in nucha. Et ideo estimatur
quod omnia ista operantur ab eis. Et videtur quod tantum nuche generatur per compositionem
parte cerebri et pellicula cuius resistit [illegible] illius et donat postea ad eos nomi-
natum [illegible]. Et ideo estimatur quod procedunt a cerebro et oritur [illegible] in latere eius
[illegible] spondilibus. In nucha [illegible] parte duo sunt, unus eorum vadit ad partem dexteram et
alter ad sinistram donec [illegible] in fine haste et generatur in fundo cuius tantum
[illegible]. Et generantur in cerebro paria septem capitulorum. Par primum sunt nervi duo
[illegible] et apparent vel concavi quando oriuntur a cerebro prope [illegible] tamen
[illegible] similis capitulis mamillarum [illegible] odoratur et ipsum generatur [illegible] et
[illegible] similium capitulis mamillarum [illegible] et [illegible]
isti duo sunt grani et quod elongatur a cerebro tunc generatur et foramine [illegible]
istorum tangit foramen altius eo ut [illegible] advenientes duabus pupillis oculorum
[illegible] duobus oculis [illegible] et [illegible] quasi [illegible]
[illegible] et [illegible] in ipso dividuntur donec sunt in [illegible] membro
pupillis oculorum ad hoc ut [illegible] ad oculum existente in latere suo
et deinde [illegible] et [illegible] ut deferat oculo sensum visus. Et par
secundo [illegible] post concavitate paris primi et ipse tendit
[illegible] et [illegible] post [illegible] super foramine [illegible] deinde
[illegible] partem dexteram et [illegible] existente [illegible] et postea separatur ab eo et dividitur in
[illegible] parte quarta existente [illegible] nominati [illegible] et [illegible]
partes quatuor, una istarum [illegible] et [illegible] ex foramine ossis in [illegible] et
tendit [illegible] sub diafragmate et [illegible] ex foramine aquo [illegible] par secundum. Et dividitur
tangit [illegible] Et [illegible] ex foramine aquo [illegible] ad locum existente [illegible] intate
in ramos tres. Ramus primus [illegible] tendit ad locum existentem [illegible] et postea ad tempora et ad superiora et
oculi nominatus in arabico [illegible]. Et postea [illegible] et [illegible] et ad superciliа et
fronte et palpebras. Et [illegible] transit foramen existente prope [illegible] oculi. Et ille
est locus nominatus in arabico schabathi et [illegible] postea advenit nasi et [illegible]
[illegible] descendit in [illegible] brachii prope ossis subtilis et tandem ramificatur
in ramos duos, primus tendit ad dentes et alter ad [illegible] nasi
ad superiores. Et quarta [illegible] per [illegible] a foramine existente
in mandibula superiori ad linguam et transmittitur [illegible] prope ad dandum
et ei sensum [illegible] saporem et residuum [illegible] dividitur in radicibus den-
tium [illegible] et labiis. Et [illegible] paris [illegible] post [illegible]
[illegible] paris et dividitur in palato ad dandum ei sensum [illegible] sibi et est sapor.
Et par quintum duplicatur et oritur ab eo [illegible] primum ad aures ad dandum eis
auditum et [illegible] nascitur aperte postea ex cerebro. Et par [illegible]

mandibule et ut a foramine nominato orbo et in isto uno est adorat. Et par
istius extremitas vadit ad gulam et ad linguam et extremitas alia vadit ad
lacertum existentem super spatulam et circa ipsam et eius extremitas alia va
dit ad lacertum et descendentes in collum et ramificantur ab ipsa in suo iure ra
mi iungentes se aliquibus lacertis epigloti et qui dimittuntur pectori dividuntur

als aliqui

ad cibum et toracem redeunt et ad adextremitates vel ad superiora donec iungantur
lacerto epigloti et dividuntur aliqui in ipsorum et diafragmate propter cordi et pulmoni
et meri et existentium circa ipsam vel ista et residuum istorum. Et hoc maior
pars vadunt donec pertranseant diafragma et iunguntur in orificio stomachi ipsius
maiore parte et residuum iunguntur pelliculae epatis et splenis et residuitatibus
in intestinorum et iunguntur ipsi ibi aliquae partes paris tertii et ipsum scilicet
par oritur a posteriori parte cerebri et iungitur quinto demum dividitur ab ipso et
exit a loco suture nominate. Septimum incipit a posteriori parte cerebri et
in arabico aldarollami et par a loco nativitatis nuche et dividitur in lacertis
lingue et epigloti et videtur sensibile quod ut sepe nascantur ex nucha ut e
cant paria triginta unum et unum scilicet ab aliis separatur absque opposito et paria
octo ipsorum exeunt inter spondilibus colli et duodecim paria spondili
bus nuche ad longum oppositionis dorsi in directo pectoris. Et paria quinque spon
dilibus nominatis aschatam et ista sunt in inferiori parte dorsi. Et paria tria ex
osse hagez et tria ex osse assez scilicet caude et aliud nobilius opposito exit ex ex

als nouti

tremitate extremitatis ossis vocati hascez scilicet caude. Par primum exit ex foramine
nuche prime vertebre colli et ascendit postea quo dividitur in lacertis capitis. Et par
secundum exit ex foramine nuche secunda prima et secunda et tandem separatur in partes duas et
iungitur extremitas ipsius in cute et extremitas alia in lacertis spatule. Et ter
par ipsius exitus e foramine existente inter vertebras secundam et tertiam. Et dividitur
in partes duas una tendit ad lacertos existentes in dorso et alia vadit versus
anteriorem. Et dividitur in lacerto posito ex opposito in existente super ipsum et quartum
exit inter vertebram tertiam et quartam et dividitur in partes tres una quarum tendit
ad diafragma et alia ad extremitatem et alia ad extremitatem lacerti existentis
in capite et interiore. Et extremitas alia ad extremitatem lacerti spatule et quintum
oritur inter spondile quartum et quintum et sextum oritur inter spondile quintum et sextum
et septimum inter sextum et septimum et octavum inter septimum et octavum et ibi est finis
nodorum colli. Et nervi exeuntes ab istis omnes sunt divisi quarumquarum partium per
ad lacertos pectoris et tunicas et partes alie vadunt ad lacertos dorsi et diafragmatis
propter paris octavum cuius ad nos tendit diafragmati et reliquae partes tendunt ad costas
et brachium et spatulam. De paris septimi quedam pars tendit ad lacertum spatule et
pars alia ad asseid. Et septimi pars vadit ad lacertum existentem in asseid et
alia pars dividitur in ... residuum hasceth ad octavum paris transmittitur in cutem
brachii. Et extremitas sua tendit ad lacertum spatule ~~et pars alia ad hasce~~
brachii. Et par nonum et illud est primum spondilium dorsi et dividitur in ...
costas quarum in lacerto existente inter in costis et alia extremitas descendit ad
spatulam et extenditur in ipsam et par decimum erit inter spondile nonum et
decimum et est pars una ipsius vadit ad cutem et asseid et residuum di
Et pars una ipsius tendit super faciem. Et dividitur in lacerto existente

in costis et in latere in recto supra pectus Et alia dividitur in latere dorsi et spa
tule et pharan(?) secunda est operitus et divisio ipsorum scilicet par unum inter nucham duas costas
ad complementum duodecim paria donec operant ad par complente viginti paria
ex corpore spondilis qui sunt decem et nove Et postea operunt paria ex alchatim(?)
ex corpore totius carnas par unum costis ad complementum quinque parorum et partes
ipsorum tendunt ad inferiora Et dividuntur in latere existente super lumbos et musculi
in partibus et rebus existentibus super ipsum musculos descendentes a cerebro ex partibus
duobus existentibus super istis tribus descendunt abstis ramos magnos ad crura
donec descendat ad extremitates pedis et deinde oriuntur paria ab osse hagez(?) [illegible]
quoque foramine par unum principium eius corpus est spondili vigesimo quinto Et deinde operunt
paria tria ex osse cauda nominato in arabico asseg et solus absque fratre generatio
ipsius prima est inter ossium totum ossis hagez et ossium primum ossis hastech(?) scilicet
cauda quod est os caude et post secundum ossium ordine sunt duo spondilia par unum
usque ad finem totum parium et solus oritur ex fine caude Et etiam semper paria par
primum musculi cum partibus venientibus ad crura Et residuum ipsorum dividitur
in lateribus ani et ventras et vesice et vulve et pellicule ventris et parum
veniet ab osse umbilicali et alietas venientibus ab osse abagez Capitulum 8 de ana

thomia ligamentorum

Et ligamenta que nominata sunt in lingua arabica
rabathat eius corpus est vel caro medium inter corpus ossis et corpus musculi
et corpus eius est iuxta extremitatem nodositatis ossium Capitulum 9 de anothomia cordarum

Corde que in arabico nominatur hanar(?) sunt medie inter ligamenta et musculos
et corpus eius sunt nativitas est ex musculo veniente ad latum et aligamento
orto ab osse Capitulum decimum de Anothomia carnis

Carnis sunt tres species prima est carnis mixte cum musculo et corda et illa
nominatur lactus et illa est maior species carnis totius corporis et hec caro
in moratus in capitulo membrorum officialium Secunda species est species carnis pure et in
hac sunt multa ligamenta et hec est minor species corporis Tercia species est carnis
glandose et caro prima est illa que est in capite membri in cerebro Et illa que est
in loco occulto dorsi et illa que est caro existens inter dentes Sed caro nominata
glandulosa est caro testiculorum et mamillarum et ex illa est etiam in radice lingue
Et ex illa est etiam caro existens in subascellis et in duobus emunctoriis nominatur
in arabico [illegible] et que est post aures Et in collo Et istius speciei est caro
que est inter intestina et alios Capitulum undecimum de Anothomia villorum

Sed de villis ero(?) incoratus tunc ero incoratum membra composita existencia in
corpore eo quia ille est locus conveniens renovationi ipsorum ibi Capitulum duodecimum

Sed humores apparentes in corpore humano sunt X^{or} scilicet sanguis flegma colera melancolia de humoribus

Sed simplicia membra sunt tunc ungues et capilli et hoc est manifestum Capitulum 13 de membris simplicibus

Spiritus duo sunt scilicet spiritus apparens in corde et spiritus Capitulum 14 de spiritibus

apparens in cerebro Sed in corpore non apparet spiritus prima sensus et hec sunt
verba dicta de simplicia membra sine insufficientia esse videntur in hoc loco
et qui volunt hoc addere plus addant et nunc redibo ad loquendum super officia
lia membra et ad incipiam a membro complexionis cum ipsorum et istud est lactus

Capitulum 15 de Anothomia musculi

Musculus est corpus compositum ex carne, villis et ligamentis et nervis ascendente
super ipsum. Et ipse est in[?] movens ossa ligatus ligatis nascentibus ab ossibus et illud
est quod musculus in[?] ingenitus(?) suprime extremitati primus musculi cum dividitur in partes
et miscetur cum carne musculus et germinat in osse posito sublato ligatione
et miscetur cum musculo in carne et deinde componitur cum eis(?) et fit corpus quod nominatur
lacertus. Et quando partes musculi veniunt ad extremitatem inferiore lacerti, cum
adunate sunt partes musculi et partes ligaturarum solum absque alia admixtione
carnis et tandem fit ab istis corpus nominatum corda. Et hec corda
extenditur donec iungatur extremitati inferiori illius membri. Et omnes musculi
intendentium et consistentes in corpore sunt 129. Et dictum est quod hec corpora variantur
in forma et quantitate et in appositione. Et quod ab istis germinant in corde inferior
magni magnus est sicut musculus positus supra corpora, et primus est sicut musculus
oculus oculus super oculum, et variatio ipsorum est in forma quod tres sunt ex musculo
lis quorum ipsorum raro sic miscetur cum musculo (et variationes ipsorum) sunt in
cordis orientalibus ab ipsis quod tres corpus sunt quorum corda oritur a musculis
et tres sunt a quibus ab unoque oritur corde due vel tres. Et hec est quod quem
sua est indirecto membrorum et aliquod(?) suo et si de ventriloquium in unoque musculo
et ad meditandum spatios et medicinas. Et ex cirologis hoc est operantibus cum
suo magnum esset. Immaneat et dico adhuc quod post optimationem istarum rerum parvum
intra consequentiam et ego narrabo musculos quorum locutus ero continuanda
ipsorum in libro sanitatis. Capitulum 16 de forma capitis

Forma capitis naturalis est rotunda cum aliqua planitie ~~gravitates~~ ~~gingentes~~
in utroque latere cum minus(?) gravitates gingentes scilicet a dextra. Et vocantur
cellule cerebri. Et sunt due consistentes in parte anteriori cerebri et secunda in medio
et alia in posteriori et propter continuum istarum ~~celeb~~ cellularum et propter continuus cum
alia sunt corpora formata formis talibus ut in quemadmodum in aliquo tempore
ad claudendum vel ad aperiendum et non sunt cerebro due additiones germinantes scilicet a dextra
bus cellulis anterioribus similibus duobus capitibus mamillarum, demonstrans
post haec ad os nominatum collatorum, et istud est os perforatum foraminibus multis,
suo prima recta et oblique. Et locus istius est in transcoloco cum iungitur extremitas
tas nasi. Et operimentis duobus cerebri unus corporis est fortis et grossus et
alius est subtilis. Subtilis iunctus est cerebro. Et nominatur est capitis seduna
et appellatur scandine eo quod in se posuit sunt et vene ex quibus nutritur cerebrum et
spiritus et germinatur cerebro in aliquibus locis. Et hoc spiritualis fortis perforatum est forami
minibus similis in locis duobus et inplateis foraminis extremitatis nasi
et nominatum est collatorum sed propter ossium consistente in palato. Et simpliciter
est perforatum et sub eo et sub panniculo grosso est rethis que in arabico
nominatur alagemia quod est ex arteriis descendentibus capitis. Et sunt spondilium
vel spondilia ex tinctoriis sicut os tranci coopiri cerebri et ipsa tendunt
a duabus pelliculis operientibus a duobus panniculis cerebri et corpora
oritur musculus qui est quinque. Capitulum 17 de forma oculi

al's dorsi

al's lacertus

A vng lacus est

Forma oculi composita est ex septem tunicis et tribus humoribus prima earum est que apparet nominatur et est tunica pannosa et eius ortus est ex panniculo grosso continente membro et nominatur tunica fortis et in arabico nominata est al notha Et post istam versus inferiora est altera tunica pannosa et eius ortus est ex panniculo subtili continente in cerebro et nominatur tunica secunda vel secunda et in arabico alunissima Et post istam est tunica retina Et ortus eius est ex panniculi continentis a cerebro et est ceramis Et post istam in medio ipsius panniculi est corpus rotundum molle et humidum nominatum humor vitreus et in arabico aliegia et in medio istius corporis est corpus rotundum speciale habens aliqua latitudine similem grandini in claritate et albedine Et hic humiditas nominatur grandinosa Et est corpus fundatum in humiditate vitrea usque ad medietatem et post alia medietatem consistens versus partem exteriorem scilicet actus ab humiditate grandinosa est rotundum corpus simile tele aranee Et istud est in ultimo claritatis et subtilitatis Et nominatur tela aranea cum in arabico anchelnichia Et post istam versus partem exteriorem existit humorositas fira similis albugini ovi et nominatur humor albugineus et ascendit super istam grandinosa versus partem exteriorem corpus rotundum subtile et asperum nominatum in arabico matmatu versus albugineum ex parte exteriori et color eius variatur in corporibus eo quod alteri est valde niger et alteri minus est coloris et albedinis et in medio versus grandinosa est foramen rotundum quod aliquando dilatatur et aliquando constringitur nisi sua una post aliam secundum quod conveniunt humiditati grandinose que est habens luce cum constringit in magna luce et dilatatur in prima Et istud foramen nominatur oculi pupilla et hec tunica nominatur pupilla et post coopertura una corpus rotundum facti grassi et clari coloris celestis ~~alias pupillina~~ telo factum ad modum tunice que est subiposa et ascendit super istud corpus rotundum valde album nominatum coniunctiva propter quod hoc coopertum locum nigredinis oculi Et istud nominatur albedo oculi et eius ortus est ex pellicula que est versus os exterioris cranei et ortus cornee est ex tunica forti et ortus uvee est ex secundina et ortus aranee est ex retina | Capitulum 18 de forma nasi

Forma nasi sunt due vie que coniunctis se in partes duas prima earum terminatur ad extremitatem oris et alia ascendit desuper donec pervenit ossi sibi colatorum quod positum est versus duas ad exterioris anterioris partis cerebri similes capitibus mamillarum et iste vie tenduntur ex prima pellicula grossa orta a pellicula oris Capitulum 19 de forma auris

Forma auris enim auris est in osse petroso et id nominatur in lingua arabica hagam et in ipso sunt vie oblique multe et tendunt talem prima tortam donec pervenit muscilo quod orto a cerebro aquo oritur pellicula ex parte sa super os petrosum scilicet corpus cartilaginosum consistens ex eius est auricula nominatum et istud est manifestum Capitulum 20 de forma lingue

Forma lingue lingua est caro mollis et alba composita multas venas magnas et parvas in quibus est sanguis et sunt vene nervosa et arterie et musculi in quantitate minori coltra quod sunt magnitudini indicatur dure et ex parte cooperitur pellicula oris Et sub ista duo consistunt orificia stringentes usque ad carnem glandulosam ipsius qui postate et sub radice ipsius Capitulum 21 de forma gule

Extremitatis oris tendit usque ad istas duas prima est ex parte anteriori et illa nominatur canna pulmonis et illa posita est post ipsam ex parte tinens super spondilia colli et hec nominatur meri et per istam transit cibus et potus Ideo prima tamen ~~est post ipsam ex parte tunicis~~ super spondilia

alias pupillina

i. filis

alis capione

a pulmonaria & cor et 2a est cooperiens inferius stomachum etc.

alis sterniata

pulmonis suscenit spiritus et inflant et aperiunt quia anhelitus et positum est super
viam istam coopertorium quod ad cooperiendum ipsam in hora deglutiendi ut aliud non
possit subintrare ideo quod deglutitur quia si ad subintrat in gutture provocat tussis
et iam spatium est in hoc loco instrumentum quod nigro est vox sursum orificium canne
pulmonis et istud instrumentum est medie [illegible] nominatum epiglotum et in arabico [illegible]
et ipsum compositum est ex tribus cartilaginibus compositione pulcra et convenienter
esse vocis ideo ut sit fabricata et edificata ex istis tribus cartilaginibus
vel fistulam [illegible] vel fistulam quam similem [illegible] vel [illegible] et in
extremitate istius caprone est corpus et simile lingue fistule et istis locis sunt
lacerta multa

Ca. de forma pectoris 22

Scias quod concavitas totius ventris constitutis sub osse thoracis usque ad os lumbi
divisa est in duas magnas partes quarum una est superius cooperiens stomachum et intestina
epar et fel et splen et renes et vesica et [illegible] et due iste extremitates di-
viduntur membro uno nominato dyafragmate et istud dyafragma incipit a
capite pectoris tendens per diametrum inferius ad [illegible] duorum laterum donec
iungitur duodecimo spondili nuche et istud est dividens inter superiora et inferiora
deinde concavitas superior dividitur in partes duas et ille partes dividuntur uno
membro medio quod transit per medium illarum [illegible] donec iungatur spondilibus
nuche et hec extremitas superior tota vocatur pectus et terminus eius est a
superiori parte iuxta thorace usque ad diafragma quod dividit superiora ab inferioribus
et hoc est forma pectoris

Ca. 23 de forma pulmonis

Forma pulmonis incipit ab extremitate oris stomachi [illegible] et [illegible] des-
cendit post thoracem dividitur in duas partes et quelibet est pars ipsarum dividi-
tur in partes plures ita ipsas edificata et fabricata [illegible] ipsas est corpus pulmo-
nis in extremitate dextra et medietas alia est in extremitate sinistra sed canna sive
in pulmonis ipsius separata est et composita ex cartilaginibus in forma anulorum sed
non sunt anuli completi eo quod in extremitate partis [illegible] anullo ipsorum extremitates
sua iungitur pellicula una tendens per lineam rectam et iungunt anuli isti simul
[illegible] et ligatius multis sed isti anulli ipsi sunt duri et [illegible] cartilaginosi
et gibbositates istorum anullorum sunt versus partem exteriorem corporis et potest palpa-
ri manibus sed pellicula iungens anullos via recta et locus rectus ipsorum
continuus est intra et hoc est ut si ymagineris finus in corde tuo fistulam
unam [illegible] canne et scindas partem ipsius [illegible] in longitudine et partes due
integre remaneant et postea [illegible] in osse in longitudine [illegible] fit [illegible]
[illegible] cum duabus extremitatibus linea sive recta sive perpendiculari et
tunc intelliges canna pulmonis [illegible] convenientem et rectam

Ca. 24 de for[ma cordis]

Forma cordis est rotunda ad modum pinee que in arabico nominatur [illegible]
sed est [illegible] cuius acuitas cordis consistit versus inferiora corporis et
radix versus superiorem partem corporis et habet pelliculam unam grossam tendentem
ipsum sed non iungit tota versus radicem et positum est in medio pectoris sed
caput eius scilicet acuitas tendit magis versus partem sinistram et arteria mag-
is [illegible] istam partem et propter hoc ymaginantur aliqui quod cor positum
sit in sinistra et ideo apparet pulsus maior et habet cor extremitates duas
magnas quarum una [illegible] est dextra et alia in sinistra et versus radi-

sciam est res sona similis cartilagini et ipsa est quasi fundamentum totius corporis
et a grauitate dextri ad sinistram sunt orificia et in grauitate dextri sunt orificia duo
unum ipsorum est orificium vene quiete epati que oritur ab epate secundum et a corde
secundum alios. Et super illud orificium sunt pellicule tres aperientes se seu distillan
tes in hora introitus sanguinis in ipsum et deinde clauditur clausione vehementi
et orificium secundum est orificium vene quiete se ex ista grauitate in pulmone et est
vena sona que non pulsat eo quod tunice ipsius sunt grosse ad similitudinem arterie et
istud orificium habet pelliculas aperientes intus et non intra a rosso pellicularum alterius
orificii et in grauitate partis sinistre sunt orificia duo unum est orificium arterie
magne et habebit pelliculas tres infusiones ipsius partem exteriorem. Et secundum
est orificium arterie quiete se in pulmone et super istud orificium est pellicula
sona apiens se intus et extra et habet tres additiones duas filos auribus sona ex parte
dextra existit et altera in sinistra et pulmo est velociter causa super et cor habet
curas similitas variantes se de oppositione Capitulum 24 de forma stomachi et meri

Cum super iunctis quod in extremitate oris sunt vie due una est via aeris ad pulmonem
et secunda est via cibi et potus per meri et hoc vocatur meri et istud compositum est
ex duabus tunicis una est ex intrinsecus et est carnosa et textura ipsius tendit in
latitudinem. Et alia est intrinsecus et est cartilaginosa et textura ipsius tendit in
longitudinem et aliquis ipsius tendit per diametrum. Et ipsum positum est in posteriori
parte super spondilia colli et ipsum elevatur et descendit inferius donec transeat
diafragma et ligatum est spondilibus, nullis ipsum ligantibus et quando transit
diafragma dilatatur et fit corpus stomachi et tendit aliquantulum versus partem sinistram
et ideo dicitur quod caput stomachi quiescit in parte sinistra et fundum in parte dextra
imaginare ergo in corde tuo cucurbitam sona rotunda habens collum longum et cum
ipsa surgat aliud collum et sic intelliges formam stomachi et meri. nisi quia stomachus
existit in latere versus dorsum aliquantulum longum. Et compositum ex duabus capiti
bus ipsius stomachi superior est meri et inferior est principium intestinorum et vocatur
portenarium et in arabico alboab. Et ipse sicut stomachus ligatus est spondilibus et
etiam cum aliquibus intestinorum fortibus ligaturis ipsum et corpus stomachi
est compositum est ex duabus tunicis textura unius tendit in longitudinem
et alia vadit per diametrum et illa est intrinsecus et exterior est carnosa
et textura ipsius tendit in latitudinem Capitulum 25 de forma intestinorum

Intestina composita sunt ex duabus tunicis et habent texturam tendentem
in latitudinem solum. Et super tunicam interiorem est viscositas nomina
ta in arabico lausech investita corpora sunt viscositate. Et omnia intestina
sunt sex tria subtilia et tria grossa et sunt inferiora et principium omnium
ipsorum est intestinum quietum fundo stomachi nominatum duodenum et post ipsum
est intestinum nominatum Ieiunum et ista duo sunt erecta in longitudinem
corporis et orificia istorum iunguntur in epate plus aliis intestinis et post
Ieiunum est intestinum nominatum ileum et ipsum reuoluitur reuolutionibus
et latitudo istorum trium intestinorum est eadem latitudinis portenarii
et post istud intestinum nominatum orbum et istud intestinum est latum non
habens transitum nec intra et Bed simile est fistule vocatur monoculum et quando

hic ipsi ventriculo quod secundo primum intrat et egreditur. Et ipsum est iuxta dextrum posterius. Et post est intestinum nominatum colon (et incipit a parte dextra) tendens per latitudinem ventris ad partem sinistram. Et post istud est intestinum rectum et istud intestinum hic gravitatem complet in qua terminat fetes sicud urina in vesica terminat et super orificium istius est lacertus unus.

Cap. 27 de forma epatis

Epar positum est in latere dextro costarum superiorum cooperto costis superioribus. Et forma ipsius est forma lune habens gibbositatem in latere posteriori et aliquibus in sunt 4or et aliquibus minus et ipsum cooperit super latus dextrum stomachi et gibbositas ipsius est sursum diaphragmatis. Et est ligatum ligamentis coniungentibus se pelliculis existentibus supra ipsum et oritur a gibbositate ipsius epatis canale unum nominatum vena epatis et forma ipsius est forma secundum [illegible] quia pro est hic sagittine et illud canale est divisum in partes et ille partes sunt partes multe usque ad intestinum nominatum duodenum et multe etiam partes ad intestinum ieiunum et deinde ad residuum aliorum intestinorum donec coniungunt intestino recto. Et istud canale quod est in porta epatis dividitur etiam in partibus quatuor ipsius epatis ad partes minutas scilicet ad venas capillares hic et filos capillorum et a parte gibbositatis epatis apparet vena sive magna que a multis venis corporis vocatur sive concava sicud dicimus in anathomia venarum et radix istius vene dividitur a parte ab epate ad partes minutas sicut filos capillorum et obviatur cum partes divisis a canali nominato porta et intrinsecus trahitur [illegible] intrat in epate et ipsam nutrimentum et illis venis decoquitur donec vertatur ad sanguinem et de nutrimento pellam novam magnam existentem in sua gibbositate.

Cap. 28 de forma splenis

Forma splenis est longa et posita est in parte sinistra ligata ligatis coniungentibus pelliculis existentibus supra ipsum et est continuatum stomacho a prima parte et ex alia parte costis posterioribus et oriuntur ab ipso conducta duo unum existens coniunctum stomacho et aliud coniungitur in epate sive gravitate.

Cap. 29 de forma fellis

Forma fellis posita est in epate et habet vias duas una coniungit in concavitate epatis et aliud ramificatur et coniungit in inferioribus intestinis et in fundo stomachi.

Cap. 30 de forma renum

Forma renum duo renes in latere posita sunt duorum laterum spondilium nucha ... epar et renem dextrum et in altero latere rene sinistro et unum quodque habet colla duo unum ipsorum coniungitur in vena magna ascendente a gibbositate epatis et aliud descenditur inferius donec coniungatur in vesica [illegible] bili. Et iste due vene sunt duo colla nominatur in arabico alhalbin.

Cap. 31

Locus vesice est inter anum et umbilicum qui locus nominatur in arabico ethana. Et composita est ex duabus tunicis et in orificio sui est lacertus unus et urina venit ad ipsam a renibus per vias nominatas alhalbin. Et iste due vie tendunt per diametrum et procedunt per longum donec intrant infra vesicam et oriuntur labiis corporis unius sicut pellicule que aperit vesicam et claudit eam ex parte renum. Et istud est sine dubio ut aliquid non redeat de vesica ad renes.

Cap. 32 de forma mirach

Mirach quod et in arabico nominatur mirach habet sub lacerto existentem in cestis sub ventre pellicula una et est plana et post istum est cooperculum et post sunt intestina et omentum existens pellicule

alb de vrina

est ad obviandum ne intestina simul coniungantur. secundum sit in consuetudine pronunciata in arabico sathot. et rumiancio opportunum est ad calefaciendum intestina et de istis loquitur eciam longinus in libro sanitatis.

aliud fachot

Ca^m 33 de forma virge et testiculorum

Oritur a osse umbilicali corpus quoddam nervosum concavum et multarum concavitatum et sunt sub ipso orificia multe et late ultra quam contineret sua magnitudinem. Et istud est corpus virge. etiam oritur a pellicula predicta nominate in arabico albabachi et deinde ramificatur et gradatur a corpore pellicula scilicet bursa testiculorum et circa testiculi. Et veniunt ad latere [illegible] a parte venarum inferiorum rami venites in volutiones et ligamenta multa et [illegible] carne glandulosa alba et sunt testiculi [illegible] duas [illegible] corporis ad ventrem Ca^m 3x de for mamille

Mamilla composita est a partibus venis et nervis [illegible] et est repleta [illegible]

[illegible] ne glandosa alba et iste arterie et vene dimisse sunt in mamillis. partes multas multas [illegible] et [illegible] et corpore venaliciorum et [illegible] multis Ca^m de

Matrix posita est inter vesicam et intestinum rectum quod est supra for vulue 3x vesicam a parte superiori et ligata est ligatis lenibus et ipse sunt nervosorum [illegible] possunt [illegible] et dilatari et coadunari et constringi et habet [illegible] duas [illegible] in uno orificio et quelibet istarum [illegible] habet [illegible] et nominata sunt in arabico alnethot et ista sunt orificia venarum [illegible] masticinus [illegible] in vulva et per istas [illegible] due [illegible] testiculi sunt duo mulieris [illegible] et sunt minores testiculis virorum [illegible] supra [illegible] duas [illegible] ad orificium [illegible] nominatum est in arabico [illegible] et istud [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] orificium vulue [illegible] et [illegible] [illegible] pelliculam [illegible] duabus [illegible] [illegible] prolongitudinem et altam vadit ad latitudinem et habet [illegible] [illegible] [illegible] membrorum sufficiat hec et si aliqui volunt plus [illegible]

Incipit liber secundus in quo determinat de sanitate in se considerata quod consistit de eius diffinicionem et quo ad suas causas cuius quidem sunt ca ca de ca quoque ad suam diffinicionem

Ca^m primum de diffinicione sanitatis et eius contemplacione

Sanitas est bona dispositio in membro cum qua ipsum operatur operaciones habet [illegible] [illegible] patitur passiones [illegible] Et ista diffinicio est per diffinicionibus [illegible] notis Et quia membrorum [illegible] testificatur sensus sunt due species consilis et officialis [illegible] intelligere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] istud [illegible] est et [illegible] [illegible] et postea debemus narrare que est [illegible] et passio que apparet [illegible] membro. et [illegible] nos [illegible] istud [illegible] quid est sanitas [illegible] cognitionem [illegible] loqui [illegible] consilem partem et dicemus quod [illegible] vel [illegible] operatur membra [illegible] suas operationes et patitur suas passiones est [illegible] nos possumus [illegible] in [illegible] istius [illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible] que sunt declarata in naturali philosophia scilicet quod omnia corpora [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] est composita ex quattuor elementis scilicet igne aere aqua et terra et est declaratum in libro generacionis et corrupcionis [illegible] non est corpus [illegible] a parte [illegible] [illegible] complexionis et in [illegible] metheororum est declaratum quod [illegible] et [illegible] [illegible] non fit nisi [illegible] et [illegible] per calorem [illegible] [illegible] in [illegible] in istis corporibus consilibus non [illegible] nisi [illegible] calidi et frigidi humidi et sicci Et [illegible] in alia

minutus

forma in corpore est scilicet complexional vel temperancie

forma temperancie in eis et est determinatum ibi quod forme corporum non sunt aliud nisi forme complexionales vel temperancie Et quod accidencia que sunt propria in unaquaque specie corporum non sunt substancia propter Sed sunt sequencia formas complexionales Et ista est forma rerum que erat multum necessaria anticipare hec Et sunt verba que sunt declarata in naturali philosophia per demonstraciones proprias et ordinatas Et quod medici student tractare de istis rebus in hac arte corporum verba non sunt super ista nec propria nec ordinata Quidam quod student attribuere res solas entibus particularibus et quidam corporum predicata sunt non prima nec sunt super viam qua intenditur probare et tunc cadunt in re quam credunt adducere predicacionem Et ista res accidit Galieno in libro de complexione scilicet quod doctrina eius in illo libro non intendit secundum doctrinam quam fecit in libro de elementis primo declaratam et ista verba erunt lema apud illum qui studuerit in logica certa pro tempore Et modo volumus reverti ad ordinem verborum nostrorum Et dicimus quod iste res quam erunt secundum modum quem diximus tunc erit intellectum quod res quam diximus quod unaquaque earum agit cum sua accione sua aut patitur passione sua non est alia res nisi forma complexionalis que provenit a mensura commixtionis quatuor elementorum Et quoniam res invisibiles non inveniuntur in mixto nisi duobus modis primus est ut mensure sint equales et ista mixtio vocatur mixtio equalis temperando inter contrarietatibus eo quod est in medio corporum non declinans secundus est ut sint inequalibus mensuris et ista inequalitas est multis modis et secundum illam inequalitatem sunt diversificate inequales facte complexiones specierum Et dabimus de exemplo hominum quod sit complexio eius est diversa a complexione hominis secundum mensure elementorum sunt mixte in eo super latitudinem diversam commixtionis mensurarum corporum in homine et ideo quia ista forma complexionalis que est propria in unaquaque specie in vere in ipsa in eadem specie inequalitate et distancia media inter multum et parum et que est latitudine que recipit plus et minus infra contrarietates quia temperancia et equalitas non sunt de eis nisi quod corrumpit forma specifica earum necesse est propter hoc quod una et eadem complexio specialis sit equalis et exiens ab equalitate Et istud erit aut in una quatuor qualitatum aut in duabus quarum complexio est composita ad invicem scilicet activarum et passivarum quarum una non intendit alteri scilicet caliditas et humiditas frigiditas et siccitas Ergo complexiones composite partim sunt determinate novem scilicet equalis calida frigida sicca et humida Aut calida et sicca Aut calida et humida aut frigida et sicca scilicet si inveniuntur ista novem in corpore hominis in similato simul contrarietate elementorum In mensura qualitatum Istud non posset esse si non esset possibile invenire corpus compositum parcium in equo mensure elementorum esse equales penitus in equalitate Et vere speculacionis multum sunt hic necessarie Tunc apparet quod est impossibilis et hoc in equalitate parcium corporum Et in frigiditate et levitate propterea quia dominatur super corpus parcium compositum est aqua et terra et ideo sunt coagulacionis et firmitudinis et qualitas que faciunt ipsam ~~firmitate~~ firmari et complere sunt ille qui faciunt coctionem et digestionem Et ideo est qualibet apparatum dominatorum partis agentis cale et patientis humide eo quibus sit mixtio et coctio Et totum hoc est declaratum in quarto metheororum et a libro re generationis est probatum quod complexiones non sunt nisi quinque solum una equalis et alie inequales et quod est impossibilis invenire duo corpora que sunt quia in calore secundum unum sit sicut alio sicut opinabatur Galienus in puero et iuvene Et iam declaravimus istud in alio loco prius Et scias in summa quod in ista quarum

complexiom intentum

Ex hiis agere per complexionem

1

Aut frigida et humida

γ

3

qualitatum activarum sequuntur antecedentes earum qualitatum passivarum. Ideo quia forme ipse sunt inter ipsas sub eis, sed nos videmus quod si convenit abintentione pau̅ca
multitudinibus medicorum est difficile intelligere. Et ideo nos loquimur de hoc minus
et additur error qui accidit cum hoc in hac arte est multum primus. Et sic ideo non
facimus hic mentionem precepti. Et etiam error cum dicunt de separata complexione est par
ius / et ideo dicimus quod est sermo dictus. Sed de eo quod dicunt in tacti vole manus
et magis in illa palla apud arabes. Et sonat postrema parte palme versus
digitos palme et plus in illa que est super parte que vocatur fermitillans /
Et quod erit totum hoc quod narravimus dicunt res unius operatur partes consiles suas actio
nes aut patiuntur suas passiones / est de virtutate una istarum complexionum sine sint
partes consiles alias dicunt non. Et ita est pietre scire naturalem complexionem de istis nomine
complexionibus cuiuslibet membrorum / quod illa complexio est complexio separata comparando ipsam actionem
membri / aut passionem eius / Et ista separata est illa que est dicta separatia
specialis speciei Et ista est illa complexio ut quod oportet servari in hac arte aut restaura
ri Et quando stabimus super complexionem cuiuslibet membrorum consimilium dicunt stabimus super complexionem
membri compositi corporis. Et quando plus ideo quod complexio quedam est que appropriatur membro
officiali inquantum est officiale et quedam est que est appropriata ei etiam inquantum est sim
plicium partium non cum parte unde est officiale et quod nos stabimus cum hac parte super
complexionem cuiuslibet membri membrorum officialium. Dicunt potuimus stare super complexionem separata
appropriata toti corpori. Nos quoque complexionem nos non comparamus nisi in hoc quod est inventa per membris
officialibus cum parte consimilium.

Capitulum 2 in quo declarat sanitatem per eius causam materialem quoniam consistit in determinando de elementis, complexionibus et membris et forma

Ut vero est quod sciatis imprimis quod corporibus quedam sunt composita corporis et forma
prima compositione et quedam sunt que sunt composita secunda compositione mediate
prima compositione. Et membra consimilia que sunt partes animalis sunt huius. Ideo que
quia non generantur nisi cum coagulatione salmine et sanguinis generatur ex corporibus et
potentibus / Et sciatis quod forma non est corporibus que sunt partes membri simpliciter
dicunt aliquod aliud membrorum sicut est declaratum in naturali philosophia. Et ego faciam vobis
memoriam sermonis in tractatu de firmamento membrorum sunt etiam medulla et cola
et fleuma sunt elementa membrorum consimilium Contra sunt quia est sanguis scilicet quod res que generantur
plusquam complexiona recepto complet in primo gradu permistum alle res ad invicem et faciunt
unum corpus sicut est fermatalium quando fit commixtio gomellis et aceti et aquarum
quorum quodlibet stabat per se in actu quia permisceantur in sanguine adhuc sicut postea
partes membri. Sed cola et medulla sunt in corpore hominis coeptis firmamentis que
nos destinabimus declarare. Sed fleuma est prima remota. Ideo quia membra non
generantur corpore nisi quod fit sanguis. Et dicunt cole non sunt prima membri propter
quia nec remota quoniam impossibile est eas converti in sanguinem ipse tamen
sunt in eo in potentia. Et quod corrumpitur sanguis multotiens convertitur ad eas
et non fecit errare eos sic locus consequitur. Ideo quia viderunt quod elementa non
inveniuntur cum propositio corporis nisi in potentia ut dicunt hoc. Sed non
convenit quod res que invenitur in alia re in potentia sit eius elementum. Sed sanguis
vero est possibile transibile ad aliam rem comparatus sicut est possibile habere istorum par
atus. Sed sic est prima possibile mortis. Et non dicatur quod semper et simpliciter
sit elementum primi. Sed dicit quod primum est completum consistentibus istis separatis

Alia publica

Quo fit fermatalium

Consimilia fit sanguis qui est materia remota et corporalibus non

ab eo. Ideo quia sunt eius superfluitates separate ab eo quod distinguit [digiti] ita sunt de due
colere cum sanguine eo quod quodlibet generabile habet aliquam superfluitatem que separatur ab ipso tempore digestionis

Capitulum 3m in quo declaratur [illegible] per eius causam formalem quod consistit in determinando de complexione et sensu et virtutibus et primis de complexione et ad que primis de complexione membrorum.

Et postquam declaratum est istud revertemur ad ordinem nostrum ad enarrandum complexionem quorumlibet
membrorum consimilium et ab illo procedemus ad cognitionem actionum corporis passionum et dicimus
quod ossa apparent compositionis generis quod siccitas et frigiditas dominentur super ea et similiter cartilagi-
nes pili et corde et ligamenta et [illegible] et vene et panniculi. Ideo quod calor ea corrumpit et
frigus ea congelant et ideo ea mollificat et ea aut dissolvit. Et ista equalitas est
in uno corpore plus quam in alio. Et videtur quod siccius omnibus sit pilus et post illum
os. Et post illud cartilago, et post illam ligamentum. Et post illud panniculus
Et post illum vene pulsatiles et post illas lacertus. Sed superfluitates frigidi-
tatis corporis est ista quod pilus est frigidior omnibus et post illum ossa et post car-
tilago et post ligamentum, et post panniculus et post illum lacertus et post illum vene
pulsatiles. Et ista membra frigida et sicca non approbatur frigiditati nisi propter hoc
quod frigiditas est illa que complet eam et induratur in eis non quod ipsa sit propinqua
calore sicud ipsa sunt approximata siccitati. Ideo quod siccitas est illa res que complet ea
et durat eis non quod sunt propinqua humiditate quia in corpore et digestione stat perhumidi-
tatem et eam quam in eis est in specie specierum accentus. Sed membra super que domi-
natur calor et humiditas sunt caro et sanguis et spiritus. Sed calidius omnibus est spiritus
et post illum sanguis et post ipsum caro. Et postea cauda sicud incedunt humidi-
Ideo quod spiritus est de substantia aeris et aer est humidior aqua sicud est declaratum in naturali
philosophia. Sed membra frigida et humida. Primus est adeps et post illum est pinguedo
et post illam [illegible] medullaris et humiditates incedunt secundum hanc viam
Et hoc est pelagus magnum satis habet ad navigare si tempus adest et in aliis. Sed multum recordare et tunc non obli-
viscaris libris iam locuti sumus complete de necessitate quod sunt sic conditionibus oportet declarare
instantis quod dictum est. Sed scias quod [illegible] passionum et non intendas post complexionem
super vim et causam operationum [illegible] medico recipere complexionem istorum membrorum quali-
ignorantia in hoc et convenientes est
Sed sunt incipiemus a complexione membrorum officialium postquam diximus de complexionibus
et dicimus quod cor postquam est compositum ex panniculis et ligamentis et [illegible] quod de
necessitate sit talis propter multum spiritum consistentem in eo et propter sanguinem et ex-
tremitatem carnosam quod habet et stat in corpore ad similitudinem furnis clibani ignis in
domo. Et est siccum sicud dicunt medici aut [illegible] aut declinans ad humidi-
tatem propter spiritum consistentem in eo. Sed illud quod videtur esse ut complexio eius
est quod sit talis et humida propterea quia materia corporis sui complexionum est carnosa sangui-
nea et etiam ad ipsum confluunt multe arterie. Et hic sunt multa inquirenda
et quia non pertinet medico dimittimus. Et cerebrum est frigidum. Ideo quia materia
sua corporis est substantia medullaris et unctuosa et silex. Hinc vero medulle que
est in eo est divisa a medulle que est in ossibus quia tu videbis quod est
in eo plus pinguosa quam ventuosa et quod coquitur ad ignem ingrossat et de-
Ideo quia plus aquosa que est in eo resolvitur a calore et remanet plus terrestris
et nucha et splen et renes ipsa etiam sunt de membris calidis et humidis
sunt renes sic in hoc secundum splene inquantum propter grossitiem sanguinis prestat in
splene sicud splen est in hoc secundum satis in fior et parte. Et postquam est declaratum

in complexione membrorum officialium et consimilium ab isto possumus cognoscere quid est temperata complexio
totius corporis. Et si invenimus ista membra proportionata super istas conditiones
comparationum est temperate complexionis perventum et invenimus in ipso alie proprietates et illa signa que dicta
sunt invenimus in temperata complexione. Et manifestum est quod ista temperantia non dicitur nisi
in comparatione omnium partium totius corporis. Ideo quia est in pluribus membris consimilibus
componentibus eis a sua complexione naturali in sua qualitate aut in pluribus quorum
supervenit permutatio dicitur corporis compositum existens. Et iste terminus habet multas
causas. Dicitur propter climata. Alia propter [illegible]. Dicitur propter agens. Dicitur propter mutationem
etatum. Ideo quod puer est calidus et humidus et iuvenis est calidus et siccus et
senex frigidus et siccus est. Et hoc manifestum est ex eorum operationibus et propinqui-
tate et longitudine generationis. Et etiam complexio masculi est calidior et siccior complexione
feminine. Et hoc manifestum est ex eorum operationibus. Et aliquando mutantur complexiones propter
tempora et propter cibos et poma et cetera. Et sicut potest esse permutatio in consimilibus
ita potest esse in officialibus. Et post hoc in totalitate totius corporis concordantibus
nobis ipsa omnia admittere. Et postquam possibile est hoc etiam est ostensum quod complexio
complexionum [illegible] ad octo species apud medicos. Tunc vero propter quas operantur membra
suas actiones et patiuntur suas passiones aut totum corpus sunt nove species apud
medicos. Una temperata et illa est naturalis et octo distemperate et temperata continetur cum aliis
speciebus membrorum, salvo quod ipsa est in simplicibus prima et in secunda et in compositis secunda-
rio et tertio. Et octo medici apparent complexiones distemperatas qualitates active et passive
et est conveniens apparere complexionem totius corporis istis duabus qualitatibus solum. Et propter
hoc sunt secundum statum complexiones distemperate solum quatuor. Et postquam est declarata sanitas
consimilium partium propter eorum temperatam complexionem quod habent prima et in secunda compositione et
partium membrorum officialium et totius corporis. Modo veniemus ad declarandum sanitatem
membri officialis substantialiter in quantum est officiale et species eius. Et quod membra officialia
Ideo quia sunt composita apparet ex eorum esse quod non operantur suas actiones et patiuntur
suas passiones nisi quando sunt in sua qualitate. Scilicet in quantitate [illegible]
ipsa est quantitas et impositione sua secundum modum naturalem et [illegible] partium et in
continuatione [illegible] corporum in [illegible] sua et separatione corporum et in equalitate separationis
et continuationis et situs eorum et ordinationis eorum. Et quidam sunt qui [illegible] quod
[illegible] in [illegible] positionis. Sed si vocatur positio / hoc non est nisi propter equi-
vocationem. Sed qualitas eorum est quod sit eorum forma naturalis et quod [illegible] concavitates
eorum sunt secundum formam naturalem in eorum largitate et stricta et quod sit eorum superficies
in lenitate et asperitate secundum modum naturalem. Sed quantitas et terminatio [illegible] conveniunt
in membro consimili cum in officiali et parvum et magnum mutat in [illegible] sufficit et est
[illegible] quantitati termine sicud est satis et parva apparata quantitate discrete et numerus
mensura in hoc terminatur sit convenientibus apparere cum membro consimili cum officiali.
Ideo quia officiale non est super mensuram suam naturalem nisi quod est compositum consimilibus ex qui-
bus est compositum super mensuram naturalem. Sed quantitas membrorum principalium
omnium [illegible] et ipsa res naturalis sicud illa que est membrorum principalium
omnium [illegible]. Et sic est quantitas cerebri [illegible] in operatione sua que est appetitus.
Et sic est in operationibus omnium eius membri officialis in parte que [illegible] plus
in operatione illius rei sicut est [illegible] oculi ad [illegible] cristallina.
Sed terminus continuationis et separationis et eorum qualitatum sunt in membris que
separata sunt absque ligamine et ligatis sicud sunt digiti. Et eorum sunt [illegible]
continuatores sunt nodales. Et eorum sunt qui associant ligatis vel adoptionibus
[illegible] partes in [illegible] partibus. Et hoc modo potest esse quod mollicies membri

q est pars quietionis primus scilicet est plata manus que est pars brachii quod nominatur
est in arabico stahat. Et ipsa plata quieta est ligatus et ad operationibus. Et
hoc est quietio nodalis. Iste sunt species dispositionum que quod sunt officialibus videlicet
agere suas actiones naturales et pati suas passiones sive illas quas habent angulis te
et a capitulis anothomie qui sunt ordinata in multos alios actores potius sunt
istas res plurimus. Et propter hoc non est mea intentio elongare me magis et si tu
vidisti libros G. et aliorum medicorum libros qui sunt secundum sua opinionem et invenies
istum tunc cognosces quod illud quod dixi in dictione specierum sanitatis est similiter melius et
sanius et verius quod illud quod dixit homo quod scis. Et istud melioramentum non
posses cognoscere si tu non stetisses in naturalibus scientiis cum eo quod tu teneas de
via physice aliquantulum plus quam de via medici et quod iste liber non est factus
pro illo qui incipit tantummodo legere. Et nos incepimus dicere. Ideo quod nos invenimus de
complexionibus sanitatis apparatis membris consimilibus quasdam qui sunt in fine temperantie sunt
set et quasdam que operantur et pauca secundum opinionem quod hunc non pervenit [illegible]
talis in actione aut passione. Et similiter est in membris officialibus tunc invenimus
hec, qualitatem temperatam et passionem temperatam et commixtionem temperatam. Et ista est bona dis-
positio quemadmodum visus fuit G. monstrare in tractatu habitudinis bone et qui ingeni
volunt addere isti loco non reputo malum. Ideo species sanitatis que sunt in membris
officialibus apud medicos sunt octo, quatuor temperate et quatuor distemperate aut
[illegible] et continuitas
augmentate. De sanitate nature quibus quod non est aliud quam [illegible] et continuitas
partium qui quidem apponitur morbo quievit quod est solutio continuitatis. Sed quantum
generis generum dispositionum quidam sunt qui opinantur quod est communis in quo quietant membra
consimilia et officialia et est illa forma continuationis non. Ideo quia quietio est
duobus modis sic scias una est apparata magis consimili et alia plus officiali. Sed
quietio vero illa est consimilis et debet numerare in quantitate sanitatis corporis. Quomodo
declaramus omnes species habitudinum sanitatis membrorum consimilium et officialium sunt
communes sive proprias et est declaratum in tertio quod que modo est corporis quietatio et sunt
notaria illius declarata. Ideo quod comparatio complexionis temperate in membris officialibus non
est una et eadem comparatio cum illa consimilium. Ideo quia est consimilibus prima et
in simplici et in officialibus secunda et Avicenna et alii medici sunt subtiliati
fuerunt in faciendo hanc dictionem. Modo volumus tractare de actionibus et passio-
nibus propriis in quolibet membro. Et iste intentiones et cognitio sanitatis stat loco
corporis materialis. Et ille de quibus locuti adhuc locuti sumus stat loco corporis
formalis et materialis. Et hoc est ponendum communis preceptum naturale et divinum. Nam est
ostensum in naturali philosophia quod quodlibet corpus est compositum ex materia et forma et quod materia
non est inventa nisi propter formam et propter collectum ex materia et forma scilicet ens
naturale. Et non est aliud nisi propter operationes suas proprias in ipso. Ideo dicit de
naturale. Et non est aliud nisi propter operationes suas proprias in ipso. Ideo dicit dequam
quod non est non facit ad in operatum et similiter invenit istud in rebus artificialibus
exempli gratia quod ligna navis non sunt inventa nisi propter formam navis et figu-
ram. Et est inventum collectum ex hiis ambobus propter operationem navis scilicet propter
suam. Et est inventum collectum ex hiis ambobus propter operationem navis scilicet propter
navigare in aqua. Ergo de utilitate est invenire in membris hominis rem que
sit in hoc modo scilicet quod sit in eis res stans loco materie et res stans loco forme
et res tria scilicet actio et passio, que res ipsa erit finis collecti corporis et hoc est
nunc ingredi hic in primis que sit illa res in membris que stat loco forme et
que loco materie et veniemus postea ad declarandum actionem et passionem

cuiuslibet corporis. Et dicimus quod membra simplicia apparent ut in pluribus corporis quod sic loco materie compositi quia ossa manuum et ligamenta et corde et [illegible] et caro et cutis apparent quod corpus esse quod non sunt inventa nisi propter formam manus et forma manus que composita est ex illis non est inventa nisi propter actiones et passiones quibus ipsa indiget scilicet quod manus non posset contrahi vel facere alias suas operationes nisi propter hoc quod est composita et similiter membra consimilia non sunt inventa nisi propter composita tamen hec quilibet corporis post [illegible] operatorum propriam que manifestatur plus in composito scilicet quod manus non habet similitudinem ad suas [illegible] res nisi propter ossa que sunt in ipsa et non habet posse plicare se nisi propter cartilagines et propter nervos et alia similia. Ergo postquam diximus quod membra consimilia non sunt inventa nisi propter composita necesse est nobis inde si est sic aliqua res propter quam sit inventa compositio et collectio eorum ex quibus complicantur operationes composite. Et dicimus quod actiones et passiones naturales membrorum non sunt nisi per calorem innatum in se ipsum hoc est in ipsum aliunde et ipsius excitatum [illegible] per corporis calorem complexionis et hoc est [illegible] demonstrativa et cognitiva [illegible] experientia anathomie [illegible] invenit in corde [illegible] corpus vaporosum calidum in sua natura abeo ad omnia membra [illegible] arteriarum. Et ita [illegible] quod sit membra. Et postquam sic est et est [illegible] huius quod omnes actiones et passiones non sunt nisi per calorem intrinsecum sicut est declaratum in naturali philosophia et declarabitur etiam in isto libro. Ergo membra non forment suas operationes nisi cum formis eorum complexionibus et de eo quod accidit eis de isto calore est quod [illegible] eis de istis duobus caloribus [illegible] illud est sua forma cum qua agit et patitur et ab hoc potest cognoscere dominationem cordis super omnia alia membra quia tu vides quod ipsum est sufficiens per se vel [illegible] et alia indigent eo. et [illegible] est [illegible] huiusmodi [illegible] membra in quibus [illegible]. Ergo membra simplicia non fuerunt inventa nisi propter composita et composita sunt inducta propter istum calorem qui est missus a corde et iste calor stat [illegible] loco forme et per istam collectionem sunt actiones et passiones que sunt propter in quolibet membro. Sed [illegible] sufficiat iste calor in faciendo hoc an sit [illegible] alia virtus stans isti calori loco forme istarum et res [illegible] mediante habeat [illegible] in [illegible] quia sit dimissa a nobis. Et dicimus breviter quod hic sunt alie virtutes propter formas complexionales que vocantur anime et istud quemadmodum est anticipare in paucis verbis quoniam loquemur de actionibus et passionibus cuiuslibet membrorum et natura quot sunt ille species et postea veniemus ad inquirendam rem cum apparet quilibet membrorum et istud erit [illegible] quoniam nos cognoscimus [illegible] virtutes a quibus veniunt operationes et suas quod [illegible] operationem sunt notiora apud nos ipsis virtutes. Et virtutes apud naturam notiores. Et ideo dicemus quod philosophi et medici qui speculantur in operationibus dicunt quod virtutes que virtutes sunt in homine sunt tres aut virtus aut virtus naturalis aut virtus vitalis aut virtus animalis. Virtutes naturales apud eos sunt cum quibus sit nutrimentum augmentum et generatio. Et virtutes vitales apud eos sunt virtutes pulsatiles que sunt in corde et faciunt dilatare et constringere inspirando et respirando et virtus motiva que est in corde que vocatur [illegible] ex qua movet animal voluntate ad appetendum rem vel fugiendum ab ea. Et virtutes animales apud eos sunt virtutes quinque sensuum scilicet tactus, gustus, odoratus, auditus et visus et etiam virtus motiva in loco et virtus imaginativa estimativa et cogitativa et conservativa et rememorativa. Et ista est divisio qua posuerunt medici in dicendo virtutes anime. Et quamvis non sit [illegible] quod concedimus [illegible] non potest [illegible] in hac arte. Sed conveniens divisio est illa que fit

secundum modum naturalem. Videtur quod iste operationes corporis que dicta sunt que apparent plante
que habent tres virtutes supradictas scilicet nutritivam et post illam crescitivam et ista
est finis nutritive et post illam generativam et ista est quasi finis crescitive et
declaratum ibi quod ipse sunt anime. Videtur quod sunt organice et quod non sunt virtutes naturales
quia ipsi non appellaverunt eas naturales nisi largo modo et istud est veritas si ipsi crederent
dicere quod ipsa esset anima secundum relationem aut secundum operationem. Sed si ipsi crediderunt quod ipsa
in essentia sit virtus separata solum istud est error et fuit super corpus opinionem quod ipsa
ita est quia nos videmus quod [illegible] in sono fluorum et librorum assimilat illam adinventi
et venit ad videndum ea. Sed virtus pulsatilis est de necessitate virtus cibativa
et diminutiva et principes quia tamen ipsa dat cor caloris aliis membris. Est
est sic similis virtuti principali cibative quia tamen ipsa consumatur et ita non est
inconveniens ponere illam unam virtutem preter ab aliis virtutibus. Videtur quia ista
virtus est anime nutritive sicut alie quinque sunt virtutes scilicet attractiva retentiva
digestiva expulsiva et distinctiva. Quamvis virtus pulsatilis appareat plus inter
propter multum calorem qui est cum ea. Et quod sunt qui appellat plantativam
tamen in ista virtute aliquam scilicet vegetativam. Et forsitan medici non vocaverunt
istam virtutem excitationis naturalem nisi propter hoc quod apparet plus inter quamvis ipsa
sit digestive nutritive sic dicimus. Sed corporis divisio virtutum animalium ad sensum et
ad virtutem motivam in loco et ymaginativam et rationalem et conservativam et re-
miniscibilem est enim vera. Galienus quod virtus motiva in loco non est aliud plus quam
conclusa scilicet virtus motiva voluntarie cum concordat cum ea ymaginatio et
cogitativa et ita est declaratum in libro de anima. Et ipsi vocant virtutem motivam
voluntarie in [illegible] vitalem et ponunt motivam in loco aliam speciem sensitiva et
et istud non est inconveniens quia non est virtus nisi nutritiva et [illegible] sensitiva
et conservativa et rationalis et motiva et [illegible] corporis sicut est extimatio ad
cogitativam et conservativa et reminiscibilis. Et Nam est dictum quod virtus rationalis
est apprehensio rerum universalium sicut intelligatur apprehensio in tria particula prime
summe philosophorum et in primo posteriorum quamvis intelligatur quod circa finem primi libri
philosophorum. Et qui habebit necesse solvere ista dubia requirat in locis illis. Etenim
res volentes que sunt apprehensiones virtutis rationalis hec particularia necesse est invenire
in homine virtutem qui apprehendit essentiam illorum particularium contentorum sub
universalibus et virtutem illam recordantem ista particularia que sunt comprehensa
a virtute propter corpus apprehensioni. Et ideo quia ista virtus apprehensiva particularia
non apprehendit ea nisi abitudinibus ymaginabilibus fuit de necessitate tres virtu-
tes scilicet extimativa que apprehendit eam particularium et reminiscibilis in impressionibus
extimative ymaginativa a qua apprehendit extimativa sua impressione sicut
similitudines virtuti rationali. Videtur quia sensus presentat sensato ea que sunt nota sibi dicit
studet in aliqua rerum apparatarum sensato. Et manifestum est quod virtus ymagina-
tiva presentat virtuti rationali ea que non sunt apprehensa sicut est manifestum quod
due apprehensiones scilicet extimativa et conservativa apparent apprehensioni virtutis
rationalis et quando removentur res universales a virtute rationali et virtus reminiscibi-
lis facit recordari essentie particularis et cognoscit illa virtus extimativa et in-
venit virtus ymaginativa similitudinem illius essentie particularis que est recor-
data a reminiscibili et cognita ab extimativa et quod ymaginativa invenit sibi
suam habitudinem. Et tunc virtus rationalis ad se illud quod erat conservatum

[habe]a Ergo iste tres potencie comparat p[ar]te sunt ministrantes potenti virtuali et ministrans est lactans Et etiam quia sunt lactantes comparat p[ar]tem sicut dictum est Et ista verba sunt di mittenda hic s[ecundu]m quod status et recuperanda sunt a virtuali corpus non sit necessarium mediare sed p[er] p[ro]missi commodum electionis meliorandi Sed est sufficiens medico in istis rebus cognoscere complexiones tamen apparent in vomitu status potentiam conseruandam si est p[ro]stratus et restaurando ipsam si est perdita Ideo quia sufficiens est ei in hac arte peruenire ad cognitionem forme complexionalis ad formam spiritualem sicut fuerit est sufficiens ei peruenire ad cognitionem materie ad cognitionem quatuor humorum et membrorum Capitulum primum in quo determinat

Sed cum sanitatem perag[it] tam finale quod consistit in determinatio[n]e de iuuam[en]tis vniuscuiusque membri et de operationibus vniuscuiusque membri
consequentur res super lorum sicud posterum in hac arte Tunc erit manifestum quod omnia membra non sunt inuenta nisi propter has potencias et iste potencie propter suas actiones ergo non est inuentum interiore aliquod membrorum nisi propter aliquas actiones actionum istarum potentiarum aut passionum earum Ideo necesse est nobis ingerere actiones et passiones membrorum et complexiones tamen apparent quia cognoscendo istud cognoscemus sanitatem cuiuslibet membri propter causas sua[s] efficientem non est necesse nobis hic narrare Ideo quia est iam separata Saluo si est dicere quod stant loco efficientis in statu conseruatiue Et incipiamus a iuuamento membrorum simplicium et dicemus primo quod dicimus quod est inuenta [in] alia est duobus modis primus est ut sit essencia prime necessaria essentie solummodo sicut sunt necessario essentie consilium ~~natura hominis est inuenta~~ propter intentionem essentie officialium Alius est ut non sit consimilitate sed quia melior sunt duo quam vnum et signat voluntatem in agente et patiente sicud oculus qui non est inuentus nisi propter firmitatem videndi Sed natura duplicauit eos propter melioramentum duplacionis sicud nos declarare debemus Sed nos non recordabimur istorum iuuamentorum nisi illius quod erit magis necessarium De membris simplicibus quedam sunt ossa et filia ipsius sicud cartilagines et vngues et quedam sunt non facti ligamenta panniculi corde cerebri et alia sua et medulla et caro et pinguedo et filia ipsius et pili et cutis et sanguis et flegma et colera et melancolia et spiritus Sed ossium magis manifestum primum iuuamentum est ad fortificandum et stabiliendum et [in] sumina ipsa sunt sicud fundamentum corporis totius et secundum iuuamentum horum est quod sunt ad defendendum et ad abscondendum sicud ossa capitis et ossa pectoris Sed multi tudo eorum in corpore sunt propter motus particulares et vniuersales Sed manus non posset moueri per se nisi esset discontinuata ab osse brachii cum contiguitate amborum ossium scilicet manus et brachii Et ita est in quolibet membrorum membrorum particularium et mobilium discontinuatorum Tertium iuuamentum est ut posset fieri resolutio superfluitatum vaporosarum sicud sunt commissure que sunt in osse capitis et potest esse quod sunt etiam alia iuuamenta Ideo quia si euenerit aliqua lesio alicui ossium non transiret ad aliud os alterius membri quia discontinuatum est ab illo Item sunt necessitas multorum ossium propter diuersitatem figure operum et qualitates eorum s[ecundu]m eos propter quod ordinata sunt et propter paruitatem et magnitudinem eorum Sed diuersitas in paruitate et magnitudine est sicud ossa parua que sunt in digitis et ossa cruris et corporis Sed diuersitas in figura est sicud os quod densitatem habet etc. et forte et que sunt factum durum et clausum Et illud in quo fuit intentio ut esset leue fuit factum perforatum [et] singularitate quia aliud quod densitatem habet esse coniunctum cum carne habet esse tenerum sicud cartilagines et filia huius et ista iuuamenta sunt nota per se et homo potest cognoscere maiorem partem per se ipsum vel alios qui aliquantulum studuit in cognoscendo Sed vngues sunt facti propter duo iuuamenta primum quod est eo et est propter

consimilem cum extremitate digitorum sicut ponitur ferrum in extrema parte lancee. Secundum
est propter sustentandum carnes digiti quod capit ad et ideo istud nervus est magis proprium
in unguibus manuum quam in unguibus pedum. Sed primum instrumentum communicat homini et
aliis animalibus. In iuvamentis autem duorum cadunt multa dubia. Galienus sentit
quod iuvamentum eorum est ad deferendum sensum et motum voluntarium omnibus membris
et apparet ex sententia Aristotelis est quod nervus sit factus primus nisi ad refrenandum calo-
rem intrinsecum ad hoc ut det virtute sentiendi. et hoc opinio sequitur plus in
iuvamento cerebri. Sed si instrumentum motus voluntarii in hoc cadit speculatio et
consyderatio. Et quod sensus et motus sit a corde quia remoto illo removentur sensus
et motus non est prima demonstratio etiam disputationem secundum in libris logica-
libus. secundum apparet quod iuvamentum suum est dignius iuvamenti cerebri. Et apparet ma-
nifeste quod nominatur ex eo quod sunt ipsi in eo sicut dicit Galienus. Et iuvamen-
tum ligamentorum et cordarum ad motum voluntarium est apparens ad oculum et
panniculi fuerunt facti propter abscondere et defendere et etiam ut sustineant membra
que sunt suspensa et retineant ea que quamvis hoc iuvamentum sit magis proprium ligamentis
et iuvamentum panniculi positi super ventre est de parte huius iuvamenti ea quod prohibet intesti-
na egredi ex propriis locis sicut accidit herniosis. Sed venarum due sunt species. Una
est arterie que portat spiritum et sanguinem a corde et iste sine dubio fuerunt facte
propter hoc et fuerunt ramificate et per totum corpus ad deferendum unum istarum
aut spiritum solum aut spiritum et sanguinem simul. Alie vene non pulsatiles
in quibus non inveniuntur insensibiliter spiritus non nos inducet ad hoc. Et sic dictum
quod dicit Aristoteles in capitulo quia dicit quod est fons spiritus vitalis ex hiis duabus non est nisi
super virtutem. Sed quia apparet de iuvamento istarum venarum quia facte sunt
ad dividendum sanguinem totum in epate per alia membra et propterea sunt ramificate
sicut arterie. et hoc scire debes quod Aristoteles vult quod cibus et nutrimentum omnium membrorum
sit ex duobus sanguinibus mixtis insimul et quod sanguis qui est in epate
et in venis non pulsatilibus est sicut materia sanguinum mistorum mixtus cordis et
quod sanguis venis arteriarum est sicut forma sanguinum ei hoc est quia dat eis com-
plementum et coctionem et facit ipsum propinquum actum. Et Aristoteles sentit quod sanguis
qui provenit ab epate per venas ad membra est cibus propinquus propter et probatio
ipsius in hoc est hoc quod sanguis meo quod est sanguis est quamvis ut sit cibus quibus
membris et omne quod nutrit debet venire membris et duo sanguines veniunt
eis ergo debet membra nutriri ab eis et propterea quod primum corpus secundum quod medius et ali-
torum et tendens quemadmodum est ut rapperit materie et totius forme ergo debet
esse comparatio tendi ad totum comparatio forme ad materiam et hoc est bene declaratum
in libro de animalibus et ex probis. Et apparet quod ideo assiccat quando membra superiora
tibant a sanguine arteriali quod precepit arterias medici in passione emicrania
et in epilencia ex sincopatione et voluntas ego sine quod prohibet eum accedere
quod iste sanguis non mutat alias partes corporis. Sed cerebri sunt due species. Una
est que stat in olla capitis et istud sine dubio est materia et ipse species
qui est in illo cum quo sunt sensus. Sed medulla que est in ossibus est superflui-
tas cibi corporis et ossa solida non habent medulla que est in ossibus penitus
est superfluitas. Et hoc est illa separata. Sed materia nuche est de materia cerebri et
quando iuvamenta eorum sunt eadem et ad hoc ex ponam dictam que est cum ea quando
narrabo iuvamenta membrorum officialium. Sed carnis due sunt species

Bicud dictum est Et Aristoteles dicit super has duas species quod sint instrumenta sensus
tactus ipse enim eo statim sicud stat oculus enim visus Et demonstrat hoc quod
sensus simplex non invenitur nisi a corpore simplici et quod innuus est servitor tactus
in hac apprehensione ad temperandum spiritum sensus qui mittitur a corde et ista tpa
nieta necesse est ut medicitus auribus recipiat Et nos diximus de sensu et motu
quod una ex rebus a quibus est cor predicta sunt ex parte et sim Sed quia species
tactus quod appellatur nervus sicud est unum ex membris officialibus et in illo est
virtus motoris propterea quia aliud est quod movet quod ipsum probat virtute et nam movetur per
aliquod membrum ipsum moveat quia si per ad movetur hoc inducet nos ad inveniendum
corporis aliud quod movetur ex se aliud vel res ducet in infinitum quia nullum corpus
movetur nisi moveatur et necesse est quod res quiescat apud primum moveatur a motore
inmobili Et hoc probatum est in naturali philosophia et hoc species tactus est aptum instrumentum
motus corporalis Et loquemur de ea que loquitur de membris officialibus Sed
caro spongiosa ignium et subastellare est facta propter compulsionem superfluitatum
et non est multum ad cadendum longinquum quod aquilta ex carne non sunt facta
nisi ad implendum loca vacua ad descendendum Et in summa illud membrum simplex
in quo conveniant omnia alia Sicud cor est membrum officiale in quo conveniant omnia
alia Et sanguis manifestum est quod non fuit factum nisi propter unam duarum rerum
aut propter dandum nutrimentum sicud sanguis qui est in epate et in venis quas
operatur incedi vel nascitur ab epate Sunt ut sit vehiculum spiritus et cordis
et iste est sanguis arterialis Flegma est sanguis indigestus et propterea debet dici
superfluitas sanguinea hoc est superfluitas diminuta non sanguis non superfluitas
cum separatione a sanguine remaneat sanguis completus sicut a colera et melancolia
Ergo si ita est et flatis in corpore sunt de necessitate hoc est quod inpossibile est tamen
quod ex eo generantur superfluitates flatice et potest esse quod cum hoc sint in ipso alia iuvamenta
quia humectat membra et adoptat ea ad cibandum et quod est sicud cibus
meta quia tibus tardatur eis Sed melancolia et colera sunt primo et per se in
separatione eius quod cibus kilosus qui cadit de stomaco ad epar non posset
corpore propter necessitate quia cibus kilosus qui venit de sto ad epar non posset
digeri neque esse sanguis nisi separantur ab eo iste due superfluitates scilicet unum istorum
non potest esse unum nisi separentur ab eo due superfluitates una grossa terrestris et
alia subtilis et propterea separantur ab eis propria membra et non fecit sicut flati quia
iste superfluitates non habent aptitudinem ut possint esse operis aliqua parte
membri aliquo modo quod in flatice bene esse potest Et apparet causa cum hoc quia
separantur istas ut essent instrumenta sumens conveniri mittunt una electionis
homi quia bursa fellis habet unum meatum ramificatum qui advenit in ⸢als inferioribus⸣
testinis superioribus et partibus inferioribus sto quod in aliquibus hominibus tangit
sto et facit ibi opus quod facit in intestinis quia bursa fellis mandat
superflue meatum in intestinis propter colere qui moveat ea ad expellendum
superfluitates et facit quam abstersione similiter et splen habet unum meatum qui
tangit os sto et mittit ei unam partem melancolie ad pugnandum illud ad
movendum appetitum cibi quia ista operatio provenit a rebus acetosis et multa
membra dicta sunt in aliis libris Sed non expetites ama in labore
ad narrandum ea Scepi vitalitas in corpore sunt vel calefacit sic
diafragma et sepium est superfluitas sanguinis cocti a qua cibata sunt
membra et propterea quod est in corpore temperate significat magnam sanitatem quia
significat super bonitatem nutrimenti et quod non invenitur in corpore significat quod non est

bona digo que no est superfluitas que venit a bona digone h' e tala et
humida Sed qd multiplicat in corpe signat sup mala dispositionem quia multi
tudo matie nutrime que est pigrevis est conversa ad sepulli et tunc infrigidat
membra et moritur quia in hac superfluitate no e sensus et pdnt membra
sensibilia qd multiplicat sup ea pilorum capitis et supciliorum et pal
pebrarum Inna est ut defendant et hoc est manifestum qm videmus quod
pili capitis defendunt cerebrum a frigore et calore et pili supciliorum et pal
pebrarum ad iuvant ad defendendu oculos a rebus extrinsecis Sed pili q
apparent ex corpis plus est ex necessitate matie eo quod generat pilus a fumo
vapore fumoso adusto sm q Et hoc indiget speculatione quia videt quod pilus
sit corpus extensibile siccum et talis est superfluitas cibi sicca qd minus ex
corpore diminuta alis dempta in illo ad invicem pervenimus quod no est
iste vapor tunc sit aggregatio partis sup ptem sed est corpus continuum fortis co
tinuationibus extensum crescens in longitudine et nu videt quod natura ad
ducit istum vaporem ut sit materia pili ad hoc ut pilus trahat illam
maliciam ex corpore ad mundificationem ipsius phot quod sicut faciunt artifices
qui laborantes terram quod quando ipsi volunt ut ipsa fructificet seminatio se
mina q' hnt a alia parte terre vel alia et ph'nt modu pot esse ut sit
iuvamentum corporis Sed tutius videt quod sit propter defensionem et stat foris
sicud sunt coopte membris interioribus Sed ipsius sunt quatuor instrumenta
virtutis regitive corpis Et sic dicendum est quod ministrat a quatuor virtutibus
aut quatuor h' e attractiva retentiva digestiva expulsiva et distinctiva
et adde est inventa alia virtus que comitat toti corpe que vegetativa nu
cupat et que sit et unde sit multa dicenda sunt et post medici dispu
tabimus et quid sit a qua est et ipsa privatio eius et sequitur mors necessario
De iuvamentis membrorum officialium et primo de iuvamentis membrorum que
instrumenta virtutis generative Et postquam narravimus iuvamenta membrorum
simplicium narrandum est iuvamentum membrorum officialium et vocatur q'
particule Et hoc breviter faciemus ex rebus talibus in quibus prolongati
sunt sermones illis qui sunt nobis fideles et eligimus ex illis quod manifestius
est quod oportet esse magis necessarium in hac arte et incipiemus a membris
que sunt instrumenta virtutis generative et una licet virtus est necessaria quod ius sine
esse et ipsa sunt corpus principio suarum operationum modo Et dicimus sm quod testifi
ficatur quod membra disposita disposita in corpe ad faciendas operationes istius
virtutis sunt stomachus et sui ministri sicud os et instrumenta eius et ysophagus
et post ista intestina et epar et vene et renes et splen et sacculus fellis
et vesica Iuvamenta oris Et primum iuvamentum oris et masticatio ubi
et propterea fuerunt positi dentes ut scindant ad hoc quoniam ut incidant
maxillares ut frangant molares ut moliant Et scias quod in ore aliqu
tula digo et hec sunt tussis appellat ea alio nomine Iuvamenta ysofag
Et ysophagus est meatus per quem transit cibus ab ore ad stomachum Et operati
onum est nisi in duabus virtutibus que sunt lactantes virtute intrinsi
hec e attractiva expulsiva qua est vite attrahere ab ore et expellere
ad stomachum Et qm ista operatio pdit moritur homo fame et appetit per anoth
quod ysofagus est compositus ex duabus tunicis una que est per latitu
dinem alia que est sm longitudinem et tunc procedit sm longitudinem

sum colligitur et ascendit ad epiglotum tunc fit arteria et via que vadit
in latitudine facit expulsionem cum aggregatur super res humidas constringendo eas et ex-
pellit. Tertia commenta stomachi. Manifestum est quod stomachus est locus digestionis unde nisi tibi
a calore continendo illum in calidum quia non potest tamen illum in frigore
et hoc apparet ab eo. Et iuxta sunt in hoc opere sunt quattuor virtutes principales
res supradicte. Secunda digestio est magis manifesta in eo in tunica carnosa propter
calorem qui est in eo plus et propter id quod et adveniunt epatis et renes
qui adducunt ei calorem et epar est oppositus epati ita quod ipsum calefacit
quia est appositus a latere dextro et splen est positus a latere sinistro qui dat
calorem. Secunda attractio quam facit tibi ab ysofago fit per tunicam villorum longitudina-
lium et adiuvat ipsum in hoc quod est in eo de tunica diametrali angulari.
Et retencio et expulsio fit propter tunicam que procedit per latitudinem ideo
quando recipit cibum illa tunica aggregatur super ipsum ab omni parte quousque compleatur
digestio et digestione completa aggregantur omnes sue partes superiores super eam et pri-
mum eam inferius et est expulsa per hanc tunicam que vadit in latitudine
et habet duas operationes quarum hec expulsio sive inferius quod secundum dictum vel supra
apponitur. Sed opus virtutis distinctive non est multum manifesta in isto nisi
dicimus quod stomachus mittit ex kilo qui fit in eo et opinio hoc affirmat quod si dicimus
quod stomachus non mittit ex chilo quod desiccaret cibum et aggregaret super ipsum et cessaret
fames qui comedimus et si contingat quod omnia membra sunt alta tamen semper
ab illo nutrimento non tradere quod recipit humiditatem et subtilitatem ex eo et accidit sicut ali-
qui ex omnibus fortibus dubitat ex hoc quia membra ex chilo non deberent nutriri nisi
postquam conversus fuerit in sanguinem et non est adhuc conversus in sanguinem in stoma-
cho. Ideo dicitur quod stomachus mittit ab eo ex modica re que plus assimilatur qualitati quan-
titati et ex siccitate quod subito quiescit fames cum comedimus similiter subito
quiescit sitis cum bibimus et adhuc non est impossibile ut sit in eo aliqua pars sub-
tilis qui mittitur ex chilo propter aliquam humiditatem quamvis non sit sanguinea. Certa-
tum vides multa animalia que vivunt et si non habent sanguinem et ideo sic
in eo propter caliditatem et humiditatem suam et sedatio fit per aggregationem quod fuit
stomachus super cibo et quia ipsum amplectitur et propterea cum stomachus in animalibus est grossior
et durior tunc fortior digestio est et hoc apparet in stomachis volucrum et propterea
voluerunt aliqui antiquorum quod digestio fiat propter constrictionem aggregationis et
opinantur quod stomachi volucrum consimiles sunt stomachis gallinarum et perdicum. Et hoc membrum
non est positum in ipsis dubio forte nisi quia non habent dentes molares. Commenta
intestinorum. Sed intestina causa indigent tunc instrumenta intestini quia ipsa
non fuerunt facta principaliter nisi ut transeat per ea cibus digestus in stomacho per foramen
quod appellatur porta. Et propterea cum secunda est digestio in stomacho aperitur locus iste et mittit
cibus ad intestina et inmittit epar trahit ab illis succositatem bili per venas
que attingunt illud et quod complevit suas operationes. Et tunc expellunt intestina
superfluitates inferius et illa est superfluitas sicca. Ergo subtilitas intestinorum
est bina prima quia sunt sicca per quas cibus vadit ab illis ad epar secunda
propter expulsionem superfluitatis sicce et virtus manifestior est in illis expulsiva
et propterea fuerunt ambe due tunice tortes per latitudinem. Sed virtus attractiva
non est manifesta in eis propterea non habuerunt tunicam in longitudine. Et ipsis
est virtus digestiva quia corpus completum appropinquat complexioni stomachi. Sed ideo non ha-
habuerunt multam revolucionem nisi ut moraretur in eis cibus donec

traxisset ab eis quod necessarium erat Et propterea dicit Aristoteles quod animalia habentia
quam pauca revolutiones intestinorum sunt gulosa et haberent duas virtutes pot-
essent fortia quia sunt quia superfluitatum et quia operatio retentive quam expulsive
in hoc est fortior Quinta virtus epatis iam manifestum est in epate quod est nutrimentum
tuum cibi ad convertendum ipsum in sanguinem et postea quod mittit ipsum ad omnia
membra et propterea dicitur quod habet super omnia membra nutritiva et princeps et quod
nescivit quod postremum nutrimentum est in corde et adeo est prima virtus nutritiva Et
apparet de hoc membro quod habet quatuor virtutes quartas hoc est digestiva quod facit
sanguinem retentiva tempore digestionis retentiva quod tenet chilum quod in intestinis distre-
tiva quod dividit et cognoscit tres superfluitates hoc est superfluitate aquo-
sa quam trahunt renes coleram quam trahit bursa et melancolicam quam trahit splen
et in genere virtute expulsiva affine virtuti attrative Magnum dubium est et
hoc non est solus sine solois Et debes scire quod iste quatuor virtutes quatuor
non separate abinvicem sed sunt sicut multi operarii super unum opus Et sunt virtu-
tes que sunt sicut instrumenta omni virtuti que facit nutrimentum et facit ei
tum istis quatuor virtutibus in quolibet membro Et ille in toto corpore datur sunt
propter vicinitatem primus virtutis nutritive que est in primo membro et hoc est virtus
nutritiva principalis De incepts contemplandum est si ista principalis est virtus
est virtus in hoc membro ad hoc ut solum ipsum princeps membrorum istius virtu-
tis illic est ad membrum quod sit princeps ipsum in hoc opere Et super hoc inter est
multum disputare Et dicitur Nam apparet ex hoc quod declaratum est in naturali
philosophia quod ista virtus non facit nisi secundum potentiam membri mitti et quod membra fu-
erunt composita ex elementis et quod corporum operis nisi per modum complexionis Et quod complexio
sit per modum decoctionis et decoctio per modum caloris Ergo necesse est quod instru-
mentum istius virtutis sit principium forte vel fortis caloris vel principium quia
non est dicit in illam rem que est nobis necessaria ad esse partis vel esse
totius. Et si vadet ergo de necessitate iste calor in epate et in aliis instru-
mentis nutrimenti Et si ita est sicut dicit quod non multa sunt alia in-
que habent hanc virtutem istum calorem tamen quo agunt suas operationes nisi
a calore epatis Ergo epar debet esse princeps istorum membrorum quia non completur
in eis hoc opus nisi per ipsum complet opera sua per se Et tale membrum quale est
ipsum istud dignum est ut vocetur princeps Et ista est dubitatio quam dicunt
doctores ipsum habere per se Et propterea hoc dicit de doctore agricultura quod sit
princeps corporis propterea quia similia corpori non complet nisi per originem ipsius
et opus ipsius completur per ipsum et hoc est in omni specie dubitationis Dico ergo secun-
dum statum si posset Galieno et aliis qui sequuntur suam sententiam ut dicant
quod epar est sufficiens per se in hac operatione Ego concederem eis quod multo
dat ei venit epar a corde que addidit ei multum calore quod si epar est
sufficiens sibi in hac operatione ergo iste est inanis et si non obviam tamen
Et si dixerint quod iste calor non dat epati nisi virtutem vitalem dicemus
quid est virtus vitalis et in nobis a te quod virtus nutritiva est sensi-
bilis et nec unde intelligitur nisi super hiis duobus accidentibus sensus vel ratio-
ne attribuitur magis sensibilis quam quod intelligitur ex probis homines a bo-
lam quam satis facet ad ratificatum est ex istis virtutibus nisi per earum operationes
Ita hec alie sunt operationes nisi iste due hec est immutabilis et sensitiva Si
respondere quod virtus pulsatilis in corde est tertia virtus et illa dicitur vitalis
Respondemus huius nos credimus nobis hec quod tamen non dat epati vir-

pulsatiles quia manifestum est quod vene epatis non sunt pulsatiles deinde
ceps apparet quod virtutes pulsatiles sunt proprie in corde et ista virtus est sua domina
tio et operatio eius sed cor non habet virtutem quia cum habet virtutem dat et
partitur virtutes omnibus membris quod dat et partitur eis calorem naturalem cum
cum hoc ipsum operationem facit per modum flabellationis vel eventationis cum
sit virtus vitalis pulsatilis sit illa quod cum qua dat cor aliis membris primum
nutrimentum dando et partiendo eis omnes alias virtutes ergo ipsum cor dicitur
appareat veritas ex hoc virtute hoc est nutritive alacritatis quod est nutrimentum cordiale quia
ipsum est instrumentum cum quo laborat ista virtus in dando nutrimentum Et si esset
alia virtus quod propter istam virtutem nutritivam daret aliis membris quia impossibile
est esse in aliquo membro virtutem quam non sit in aliis virtutibus que sunt in aliis
membris et non invenitur in aliquo membro nisi in ipso existente ipso membro
principe sunt Et nec alter medicus dicit hic Et ista est secunda opinio
et apparet ex compassione cordis ad epar sit secunda compositio quam ponit Et
epatis ad alia membra ergo cor quod tu scire erit principis super epar in habet virtute
quia epar non est sufficiens in faciendo per se sua operationem nisi propter calorem
altissimum a corde in quantitate et qualitate / et est reformatus ipse
primo ut cor sit de necessitate principis virtutis nutritive quia Et nec alii opinio
thomas dupplici nec credo quia cordi revertitur calor ab alio membro
sed est sufficiens per se secundo conveniens est principi Et ego iam probavi tibi
virtute a calore per viam doctrine dissolutione Et si tu videres quod indiget cor
epate propter operationem nutrimenti non est propterea epar dignum vocari principes secundum
non est conveniens secundo propter operationem / ~~nutrimenti non est~~ / tibi sicut volebat principes epar
nec bubulcus quia preparat cibum aliis bubulcis vocabitur princeps Et post
quod declaratum est quod cor est princeps virtutis nutritive et apparet per anathomiam
quod non est in corde aliquod membrum ad quod non revertatur arterie a corde ergo cor est dator
virtutis nutritive omnibus aliis membris per viam quam ego supra ostendi
tibi et ista non est arterie eciam servanti et ad venis sunt per
anathomiam Et tu ferret sanguinis alias per venas ad corpus ad hoc sanguis
qui est in venis est sanguis in potentia et non completus vel perfectus nisi
sanguis arteriales Et si diceret aliquis homo quod medicus non habeat necessariam
hanc inquisitionem dico quod hec cura multum necessaria Et ad hoc in futuro
medicus complebabo Et quia Et nec [illegible] quia [illegible] totum
virtute in cordiale cum medicinis cordialibus credendo quod esset sufficientia
a corde et dicebat si credis quod virtus in cordialis sit in corde quare non
apponis ventosas super ipsum et sit intencio tua in meditando ipsum Et
ego dico quod hec est bona reprehensio que est magis vituperabilis quam [illegible]
[illegible] secundum quod declaravi hic usque et declarabo deinceps quia cor est princeps
omnium membrorum et sunt locus eius in medio quasi est locus regis ad hoc ut
sit receptio eius proportionatum equaliter omnibus suis [illegible] et etiam
ut melius custodiatur et propterea circumpositus sunt panniculis grossis ut
tinderet ligamenta sua Et cooperimenta autem que fuerunt posita super
auricula cordis fuerunt posita ut aperiant utique ad hoc ut sanguis
possit ingredi ad ipsum et postea claudatur perfecte Sed auricula que est
in alio latere hec auricula vene que provenit ab ystarana ad pulmonem
secundum opinionem quorumdam fert sanguinem ad nutriendum pulmonem quod non sunt

vene concavitate cum illo Et cooperimenta que sunt super hanc auriculam ordina-
ta fuerunt ut aperirent aperta et non intus ad hoc ut sanguis possit
operire pectus ad pulmonem Sed una duarum auricularum videlicet que est
in tanta sinistra scilicet est os arterie magne / non fuerunt ordinata tali
opertura ut aperirent ab intus parte cordis / nisi ut reciperet sanguinem et spiritus
ad arterias / ut non poderet / et alia auricula que est in hoc latere est os
arterie vene que venit ad pulmonem et ab hac arteria sunt eventata cordis
et propterea fuerunt ordinata cooperimenta istius auricule ut aperirent
deforis ab intus Iuvamenta splenis Sed splen quia non habet nisi duos mea-
tus unus quorum continuus est epati et alter cum stomacho Et in splene stat superfluitas
do sanguinis et opinio quod sit factum ad attrahendum superfluitatem mela-
colicam epatis et videtur longinquum et sunt duo epata quia non apparet
in eo vene nisi ad aliquod membrum Iuvamenta fellis Cistis fellis ordi-
nata sunt ad attrahendum superfluitatem coleram ab epate Iuvamenta renum
Et renes sunt etiam membra servientia epati quia etiam attrahunt aquositatem
que est in sanguine propter magnam que venit a gibositate epatis
Iuvamenta vesice Sed sic vesica sunt ordinata ad attrahendum superfluitatem
aquosam a renibus / et coopertura que est in ea et renibus est similis
torciti et quod humiditas trahit ad eam aperitur et quod remanet clauditur
et hoc ne reintrat ipsa superfluitas ad renes Et scias nec credas oblivi-
scendum quod iuvamenta istorum membrorum que ordinata sunt et ad attrahendum superflui-
tates sanguinis non attrahunt nisi quia sunt sibi convenientes in cibo et etiam cum
cum hoc faciunt iuvamenta que sunt dicta / et propterea in eis sunt de necessitate
quatuor virtutes supradicte Ista sunt omnia instrumenta nutrimenti et habes
quod digniores que comitant omnibus membris sunt due videlicet digestio stomachi et
digestio epatis Salvo quod tu ponas sanguinem via digestionum invenitur et si est epar
e Sed 3a digestio est que est propria omnibus omnibus membris De iuvament-
tis membrorum que sunt instrumenta virtutis generative et primo corporis membrorum que
sunt in masculis Et postquam declaratum est que sunt instrumenta virtutis nu-
tritive volumus declarare que sunt instrumenta virtutis generative Sed una virtus
augmentativa non habet propria membra sibi Sed eadem membra que sunt virtutis
nutritive sunt et istius augmentative Membrorum autem generationis quedam
sunt que sunt propria femine que sunt volva et mamille et quedam sunt que
sunt maris propria scilicet testiculi et virga Iuvamenta testiculorum Sed testiculi
fuerunt ordinati ad faciendum spermam Et ideo sunt caro corporis alba et spon-
giosa sicut caro mamillarum Et ideo quod convertunt sanguinem ad similitudinem
corporis faciunt ipsum album sicut epar convertit chilum propter suam rubedi-
nem ad ruborem quia virtus agentis est assimilare sibi patiens Et debes
scire quod istud membrum non est principium virtutis generative primum ipsa virtus si-
cut opinatur G quia illud non potest agere suam operationem per se nisi per-
missum eius a corde quantum in quantitate et qualitate Ideo apparet quod virtus
cordialis quia mensurat hunc calorem ut possit facere suas operationes et
sit principalis generativa et virtus que est in hoc membro est eius sensus Et
si habet aliquam dominationem illa est particularis Sed testiculi quos dicunt
habere femine hoc apparet quod non habeant effectum in generatione quia sperma quod
generat in mulieribus in generatione non habet virtutem Et si aliquis vellet di-

admirando ergo sunt facti in vanum. Respondemus quod nec mamille in hominibus
sunt aliquam inventionem in generatione et habent eas ergo debes scire quod aliquod sperma tamen
est in utrisque. Et si dicis tu unde apparet quod sperma mulieris non habet aliquam
inventionem in generatione dicemus quod manifestatur sensui et cognoscit parvi ingenii
sensum quia homo videt quod mulier impregnatur absque eo quod spermaticet. Et
postquam ego legi libros quorum libri ego quesivi a multis mulieribus de hoc et
inveni quod plures impregnate fuerunt absque spermatizatione et sic displicuisset
eis coitus et erant violate. Et [illegible] quedam mea decens [illegible] eo
[illegible] multum potentum curavit [illegible] sua quod impregnata fuerat subito
in balneo lavelli aque tale in quo spermatizaverat [illegible] homines cum essent
balneati in illo balneo. Et ego perscrutatus fui [illegible] librorum que fecit [illegible]
[illegible] de spermate et inveni quia dicit quod hoc possibile est esse. Et reddit [illegible]
rationem plurimum michi placentem quia vulva trahit sperma [illegible]
[illegible] quod ab eo a tota specie. Et ad hoc non est nulla delatio o quam bene pla
cent michi. Sed id quod cognoscit parvi ingenii in hoc est quod si sperma mulieris
posset facere hanc operationem quam facit hominis sperma ergo generaret ipsa femina et
homo non esset necessarius. Nec etiam est opinio quod operatur [illegible] in illos
[illegible] hoc est sed sperma mulieris facit aliqua membra et sperma viri
aliqua quia quorumdam membra sunt similia illa sunt viri secundo principio quod est
[illegible] et dator istius principii quod est cor [illegible] est dator [illegible] impoten
tia et sic esset sufficiens sperma mulieris in dando illi partem ergo sperma hominis
non habet inventionem in generatione. Et similiter dico de spermate viri. Et si dicet quod aliquorum
spermatum non facit hanc operationem quoniamque non fuit apta ad mittendum
et acceptandum fuit alia forma et alia dispositio sicut non est sufficiens [illegible]
esse et michi possibile sed fiat operis opinio [illegible] nisi que fuit apta fuit studemus [illegible]
quod consistit hec complexio cum sunt hec duo spermata et illud quod dat eis hanc
formam necesse est ut sit complexio et ista duo spermata stat [illegible] loco materie et hic
non est res qui det formam nisi virtus generativa. Et de necessitate est quod in eis
quod habet hanc complexionem vel quod facit hanc complexionem sit membrorum in quo est virtus ge
nerativa. Et sub hanc opinionem esset necesse dicere quod virtus generativa est in vulva
et vulva ergo scire que necessitas est spermatis et sanguinis ad faciendam hanc
[illegible] quia sanguis esset sufficiens ad faciendum omnia membra quam ipsa [illegible]
[illegible] ex eo. Et postquam ita est apparet [illegible] quod sit operatio spermatis mulieris et sper
matis viri [illegible] in specie. Et etiam apparet prima fronte quod mulier habet operationem
in generatione ergo conveniens est quod operatio viri sit sine comparatione altius et quod sic
ambo declinantes in corpore operationibus ad [illegible] hoc est embrionis ergo
[illegible] illorum dat embrioni partem [illegible] stat [illegible] est. Et iste due partes sunt
materia et forma et omnis corporis est dator materie et aliud est dator forme
Et impossibile est quod femina dat formam et masculus materiam [illegible] dator
[illegible] debet esse de necessitate dator materie. Et femina est dator [illegible]
ergo debet esse dator materie et masculus dator forme. Et sic dicit [illegible]
et postquam mulier non habet aliquid de quo possit operari quod sit materia nisi
sperma et sanguis menstruus et est manifestum quod sperma sit humiditas aquosa

plus superfluitati nec etiam solum est simile superfluitati sed potius est superfluitas in qua
est quod ex eo membra nutriri possunt quod si possibilis esset sufficientior est sanguis
quia ex eo nutriuntur membra quia non est dubium nisi magis nutrimentum et magis
essentie quia nutrimentum est essentia in parte et generatio est esse in toto et
materia totius et partis est idem est etiam hoc testificatur quod sperma mu-
lieris non est materia embrionis quia multe mulieres emittunt suum sperma et
attrahunt sperma viri etc. et sic omnes res iste nobis ostendunt quod sperma mu-
lieris est superfluitas dissoluta propter delectationem sicut dissolvitur saliva ore
alicuius famelici cum videt aliquid comedendum et apparet manifeste quod
sperma viri tenet locum agentis quia membra non procedunt nisi per calorem
qui est in corde al' quem misit eum calorem Et iste calor est primum instrumentum vir-
tutis Et propterea necesse est ut sit primum instrumentum virtutis complete et
similiter etiam in spermate viri dicit in sanguine qui est in vulva magna
quantitas istius caloris naturalis esse in actu et impossibile est hoc esse in sper-
mate propter suam multam calorem et humiditatem et sanguis ex quo generatur embrio
hoc est sanguis venarum mulieris que est in vulva remotus est ut ipse habeat
virtutem talem qualis ista est eo quod est sanguis indigestus et adhuc remotus est
quod sit in sperma mulieris vel etiam est dicendum quod calor naturalis sit in embri-
one qua generatur tamen naturalis nisi a calore qui est in mulieris propter
has ergo rationes omnes non est credendum quod sperma mulieris sit materia vel forma
embrionis Sed sperma viri stat loco forme et sanguis menstruus stat loco
materie et sperma mulieris non habet inventionem in generatione et non est credendum
ut sperma complementum probat solum qualitate sed confert in complemento
talibus qualitatem Et propterea non habet Rasis reprehensionem ab Ypocrate et Galieno
quod mulier quedam saltando abortivit sexta die et fuit inventum sperma invo-
lutum panniculo velut est quoddam ab Rasi in quo loco erat illud sperma
Et scio quod non erat necessaria immediate ista perquisitio quia magis est hoc neque-
dum in generatione animalium sed nos enarravimus hoc propter [illegible] complemento
Et qui vult solvere questiones que sunt inter Galienum et Rasim legat libros
de animalibus et ibi inveniet ea que dixi Et deinceps volumus venire ad
id a quo fuimus separati complementa virge Et dicimus quod complementum virge
primum est ut mittat sperma in matrice et secundum ut sit meatus su-
perfluitati aquose complementum urine Et [illegible] sit tempus membri similis
tempore quo optat concipere De complementis membrorum que sunt instrumenta virtutis
generative in mulieribus et primo de matrice Et complementum matricis est ut
sit generationis locus et cum hoc sit ei alia complementa ut sit meatus et
via superfluitatibus sanguinis nisi coitu qui generantur in feminabus hoc est
sanguinis menstrui quia propter multam humiditatem que generatur in eis et pauci-
tate caloris earum intrinseci non est sufficiens calor earum ad coquendum
sanguinem qui mittitur a membris earum et ideo oppellit eas natura
eius expulsionis et meatus huius membri et est composita multis pelliculis
angularibus vel transversis propter virtutem retentivam que est in ipsis

2 De sanitate

habet aliquis villos longitudinales propter virtutem attractivam in attrahendo sperma
virtus appulsiva que est in hoc membro magna est et propterea hic sunt villi lon-
gitudinales. Et si queras utrum mulier habeat virtutem immutativam
indiget speculatione quia non potest dici quod mater faciat membra embrionis
virtus informativa ipsa facit cum calore suo in sperma ergo virtus immuta-
tiva que est in matrice non est nisi loco tantum transmutantis. Et ideo cum ac-
cingitur sperma corrumpit complexionem eius. Et per hoc etiam potest intelligi quod virtus
immutativa est in vulva hoc est in matrice. Iuvamenta mamillarum. Et manifestum
est quod mamille sunt ad faciendum lac et propterea caro partium sunt spongiosa et
alba. Et ista membra sunt colligantia cum vulva. Et propterea quando matrix
inter aliquas causas non venit ad vulvam servit ad mamillas sicut est
in mulieribus lactantibus quia non habent menstrua partus habent. Et sunt aliquando et si sint menstrua
mulieres que non possunt impregnari dum lactant. Et ideo cum matrix descendit
in matrice ascendit ad mamillas. De iuvamentis membrorum que sunt instrumenta
sensuum. Consequenter diximus iuvamenta membrorum seminalium. De
cetero volumus narrare iuvamenta instrumentorum sensus. Et dicimus
quod quatuor sunt sensus scilicet visus auditus gustus et odoratus. Instrumenta et
est manifestum est quod cerebrum non sunt tractatum nisi propter hoc et propter
visum auditum et odoratum. Et quilibet istorum habet suum instrumentum scilicet
visus oculum auditus aures odoratus nares gustus linguam. Sed
instrumentum proprium tactus est dubium quia G. dicit quod (operatio) auditus nervus
in orientem a cerebro est proprium instrumentum istius sensus et ipse dator
et A. dicit quod illud instrumentum sit caro
nervosa virtutem aliis membris. Et Aristoteles dicit quod illud instrumentum sit caro
et hoc sequitur opinionem quam habet de cerebro. Verum G. dicit quod in eo sunt quinque sensus
et hoc est quia facit eam esse sine ali-
qua necessitate. Et Aristoteles dicit quod omnia sunt in particulari quia in hac
operatione fiat sentior in dilatatione cordis posito quod sensus sunt in eo quinque
vel quatuor. Et nos volumus speculari in hoc secundum quod speculati sumus in
omnia operatis. Dicimus quod manifestum est per anathomiam quod multe artarie a
corde mittuntur ad cerebrum et fortes et omnes anothomici et G. cum eis hoc confi-
tentur. Et per hoc est ipsa probato quod indiget cerebrum in hac operatione cordis. Sed si res qua
mittatur cerebrum propter cor propter calorem istum quem ei transmittit ut virtus mi-
nima non sunt data in animalibus nisi propter sensum et virtutem sensibilem. Sed res
qua mittatur cerebrum per cor propter istum calorem quem ei transmittit et quinque
sensus ergo virtus sensibilis primo et principaliter est in corde et ista virtus est sicut
dominus cum esse probatum est in libro de anima. Sed G. dicit quod hec virtus est
in cerebro et Aristoteles dicit quod est in corde. Et si inquiris unde apparet quod cor
sit dator cerebro caloris mensurati in quantitate et qualitate secundum quod convenit
communi sensui et sensibus cerebri. Dicimus quod operatione debita est
per non cum eius calore sit quibus sensus quanta cum quo operatur virtus nisi
prima non est ille tanta cum quo operatur virtus sensibilis. Et hoc apparet in dor-
miente et vigilante quia nos videmus quod operatio virtutis intrinsece est fortior
cum nos dormimus et tamen non est sensus in actu ergo tanta cum quo operatur
virtus sensibilis non est in sensibus in actu cum homo dormit. Et hoc a-
pparet quia si homo dormit tenendo oculos apertos non videt et sic de

esset verum quod remaneat ea in quo est visus primum oppositum ad partes intrinsecas proportio-
nis esse visus. Et scias quod forma eadem virtus non potest invenire in potentia
et actu simul et semel. Ergo postquam manifestum est quod virtus sensibilis vadit
cum spiritu visibili et spiritus visibilis cum calore naturali quando dormit homo
non est in oculo virtus visibilis in actu quia si esset in actu videret in actu
et non est ita. Ergo cum naturalis qui communicat virtutem sensibilem non est cum
virtute imaginative quia dormientes vident et non vident. Et quando tu scis ubi venit
et unde transmittitur tunc scies de necessitate locum virtutis sensibus quinque.
Sed mihi videtur secundum formam fronte quod a corde transmittitur iste calor et ad illud re-
vertitur. Et propterea sunt calores partes exteriores quando homo vigilat. Et operatio virtutis
imaginative est fortior cum homo dormit et corpus est frigidius deforis. Et ideo
debet debet dici quod reditus istius caloris cum quo stant et vigilat quarta(?)
primo in cerebro quia cerebrum est membrum frigidum et omnia membra frigida et in maiori
parte corporis non non apparet manifeste. Secundus ergo credibilius est ut talis fuerat
corpus. Et ad hoc declaratione apparet quod ea que est via ad instrumentum
anime imaginative et ea que est via anime sensibilis est unum loco subiecto vel
unum in situ et non est duo loco subiecto nec in duobus membris divisis etiam duo
quia anima imaginativa que est in cerebro est parata recipere animam sensibilem et
stat cum ea loco forme et sensus et imaginativa est ei loco materie. Ideo sunt re-
ceptio in illo loco de necessitate quia paratus est recipere et manifestum est quod
anima non est parata recipere nisi in loco sui subiecti et sui situs qui est cum

// sensibilem naturalis ergo receptio anime ad formam // est de necessitate in hoc loco. Secundo ergo res
composita ab istis duabus est forma unum loco subiecto quamvis non sunt unum
in aliqua duarum figurarum unum simpliciter. Hoc est unum situ et unum diffinitione
et hoc est nobilis sententia secundum doctrinam. Et postquam ita est et apparet quod
: corpus cum eo in quo regnant sensus est cum cordis ergo virtus que regit sensum
omnem est ibi et cerebrum est finis istius virtutis. Sed ipsum est primum principium
istius virtutis radicis quia duas simplices in hoc facta duratione. Et nos po-
tuissemus comprobasse has omnes res magis propria demonstratione. Sed mea intentio
est abbreviare. Et postquam celebratum est declaratum est quod est finis cordis dantis
ei virtutes sensibiles per modum per quem dat camerarius regi ut impleat
voluntates suas cum rex dat virtute propter hoc agit. Necte est de intentione
scire que est via propria sunt cum par cordi. Hoc est quia paratur ei sunt instrumentum
et dicamus quod non inequalibus mensura caloris complentur operationes singulis sensibus et
hoc apparet a sensibus quia non indiget forti calore quia fortis calor
prohibet eos apprehensione sensata competenti et impedit eos sicut videmus
quod homines qui dispositi sunt forti calore in cerebris eorum in egritudinibus
acutis credunt videre et audire que non sunt et nihilominus apparet hoc
in sensu tactus quia sunt intento apprehendere quatuor qualitates
et sunt impossibile ut esset instrumentum illius sensatum operis quia
ipsum est complexionatum per eas quando sunt facta in fine temperantie ut
habeant fortitudinem sensus. Et propter hoc omnia quia cor est in fine caloris sunt
ordinata circa ipsum cerebrum a opposito ad temperandum calorem suum et possit
apprehensio sensus perfecte nec sunt possibilis ponere hanc frigiditatem cum
in corde a principio creationis quia essent diminute operationes instructi

diminucione manifesta Et dum voluit natura facere has duas operaciones in ani-
malibus perfectis in pluralitate perfectionis sunt posuit cerebrum contra cor Sed animalia que
dicuntur spongia marina et multa animalia brutorum non indigent indigere cerebro per
paucitatem caloris in cordibus eorum et specialiter in uno magno qui oritur a cerebro et
propterea si incidetur aliquid post illud animalis possit comedere et nutrire et crescere donec
redirent ad illud quod erat Et propter hanc causam videmus multa animalia que vivunt cum
sit incisa corpora ad medium sui et istud est simile quod dicit Ypocras et sequaces sui
et precipue [illegible] qui dicitur elmopas i. conciator quod cerebrum facit corde Et
sunt ordinata ossa capitis ad defendendum cerebrum Et sunt rotundum quia figura ro-
tunda est magis remota a lesione sicut faciunt castellani qui faciunt turres rotun-
das ut machina non possit eis nocere Et adhuc quia figura rotunda plura continet
inse et eciam magis est apta ad motum continui Et iuvamentum fili spine
est de genere iuvamenti cerebri et est quasi clavis ligando spondilia Iuvamenta
carnis et postquam declaratum est cum hoc sermone comparatio de nominationibus cerebri
in sensu durationis cordis et declaratum est ubi quod est eius iuvamentum membrorum
conungencium que data sunt his quorum virtutibus et dicamus quod caro est primum in-
strumentum sensus tactus propterea quia dicitur membrum quod continet omnibus animalibus
et in partibus consistere animalium sunt tamen multa tamen ad comparanda corporum carnis
Et quia non sunt similes corpori cerebri est iuvamentum eorum de genere iuvamentum
cerebri Et propterea membra adque non venire multi non sunt duri i. panniculi
Et istius corpus quedam est quod continet omnibus partibus carnis et hoc est
propter quatuor qualitates contrarias et quod est quod est primum cum membro sicud est quos
sol sentit resolucionem factam in eo et iste sensus appellatur fames Sed fames est sensus
resolucionis sicce grosse calide et humide et sitis est sensus resolucionis sicce frigide et
humide Et ergo sensus prius dixi Iuvamenta lingue Sed lingue iuvamentum est
manifestum quia illa est non sunt non fuerunt facti nisi propter operationem gustus
huius sunt ad iungatur alia res propter electionem electorum meliorem hoc est ad proferendum
litteras locucionem et in radice lingue sunt orificia que tangunt carnem glandulo-
sam que appellatur [illegible] salive et iuvamentum istius salive est ut faciat
manifestiorem morem gustum rerum saporizarum Iuvamenta oculorum Manifestum est
quod oculi sunt instrumenta visus et quod sunt compositi ex septem tunicis et tribus
humiditatibus et sciendum est iuvamentum cuiuslibet horum et apparet quod primum
instrumentum illius sensus sit humiditas rotunda vocata cristallina vel
glacialis et retinula aranea est posita super hanc humiditatem quia declaratum
est in naturali philosophia quod hec apprehensio non potest perfici nisi in corde primo hoc est aque
et aere quia propter claritatem et [illegible] que est in eis sunt possibilius eis
recipere colores Et non sunt ordinata rotunditas istius humiditatis cum aliquantula
[illegible] nisi ut recipiat rerum sensibilium multam quantitatem Sed alie humidi-
tates et alie tunice non fuerunt facte nisi propter hanc humiditatem quia contraria
tatem et hoc humiditas sunt facta ad nutriendum hanc humiditatem propria rotationis et hoc
sunt propterea quod [illegible] est remota ab ea huius humiditatis unde sunt [illegible]
ut aliqua re mediante fiat [illegible] sagonius primo ut in [illegible] adaptetur
ad nutriendum hanc humiditatem Et albuginea humiditas sicut sunt ibi ad ir-
rigandum hanc humiditatem et ad custodiendum humiditatem suam ab aere corruptio

et etiam ne tangat uvea cornea Sed cornea fortis et rotata quecumque sunt
facta ad custodiendum oculum a nocumentis et etiam ad ligandum oculum cum osse
et etiam propter alia utilitates quas dicemus post Sed tunica que dicitur secundina
sunt facta ad nutriendum dictam retinam per venas que sunt in ea et etiam ut sine
ipsam propter calorem naturalem spargat que sunt in ipsa Sed iuvamentum tele
retine primum est ut recipiat spiritum visibilem primos que sunt in ipsa hoc est calor
naturalem cum quo adaptata est in cerebro nervos primos qui pervenit ad oculos Et
etiam nutrit humiditate cristallina per viam coratorius et dat iuvamentum colorum
spartas que sunt in ea Sed G consequenter quod aranea est in albinitate puritatis
et lucidatatis quia colores et forme imprimuntur in ipsam ergo ista tela est primum instru-
mentum visus vel ipse vel per conceptum Cristallinum et tela uvea dicitur
habet tria iuvamenta primum est ut nutriat telam corneam et ipsa sunt nullum
secundum est ut defendat cristallinum a duritie tante cornee Et propterea sunt hec
tela mollis Tertium ne disgregaret spiritus visibiles et hoc facit propter suum colorem
nigrum quem habet quia natura est coloris nigri ut aggregat Et foramen quod est in medio
ipsius tele non sunt factum nisi ut eat formam sensati humiditate cristalline
sunt aranee aut alaby quia visus fit non fit extra mittendo a oculis
recipit colores a spiritus corpora primum quomodo speculum recipit speculum Et qui colores
sunt impressi in ipsam tunc apprehendit eos spiritus visibilis Et hoc ego bene proba-
vi in libro de sensu et sensato secundum rationibus quia si ad corpora quibus opposito
est oculus est procedendo ut in eo imprimat colores propter nimium eius puritatem
ipsum corpus est primum instrumentum oculi Et iuvamentum tele cornee tertia sunt
ut defendat et sunt facta clara et subtiles ut non resistat humiditati cris-
talline ad recipiendum formas Sed secundum iuvamentum continue sunt factum ad move-
re cum musculo qui movet oculum Ista sunt iuvamenta partium oculi secundum G Et
maior pars iuvamentorum secundum quod audisti habet sunt iuvamenta arbitraria
Sed sine dubio quilibet ipsorum habet iuvamentum proprium in se et post dicimus in eo
Et plus sunt non est nisi ut impediant colores in ipsum Iuvamenta aurium Sed
instrumentorum auditus manifestum est quod sunt aures et primum in quo est auditus
est nervus qui pervenit ad eas qui recipit foramen auris Et dicimus quod fora-
men auris non sunt tortuosum nisi ut aer frigidus non intret tali modo ut ledat au-
ditum Et melius est dicere quod sunt tortuosum ne potius auditus esset lesus a voci-
bus fortissimis et in summa scias quod habet figura hoc iuvamentum in receptione vocis
et ideo factum sunt cartilaginosum et rotatum est auris tortuosa et alia anima-
lia habent quo palio iuvamento hoc est ut recipiant voces venientes ab omni parte Et
plus egrediunt foras et movent eas Iuvamenta nasi Manifestum est quod instrumentum
odoratus sunt nasus et odoratus fit in animalibus olfacientibus per viam attrac-
tionis et in illis olfatilibus sine attractione sicut in apibus et aliis animalibus
non habentibus olfactum Et secundum complexionem iste sensus fit in duobus meatibus
qui sunt in naso Et secundum G fit in duabus carunculis similibus capitibus
mamillarum Et dicit quod propter remotionem istius loci indigent attractione Et ego
dico quod si ita esset ut dicit G ergo odoraremus quando nares nostre essent
oppilate cum haberemus aerem per os quia palatium est apud nasum Et secundum
quod dicit Avicenna nos odoraremus odorem ciborum qui incipiunt digeri in sto-
macho ergo certum non est probatum quod per illas duas carunculas fiat odoratus cum si
ita esset animalia in olfabilia non odorarent Et scias quod hec non sunt data

de senilitate

attractio odoratu nisi propter unam duarum rerum aut eorum propter melius vel grossi
orem sensus istius in animalibus olfactibilibus quia possibilis est vaporem euntem aere
odorata esse ad virtutem sensibilem propter nimiam subtilitatem sube et propter unam sive
impulsionis sed propterea quia operatio olfactionis est una duarum rerum aut trahendi
aut attrahendi et impossibilis est vaporem venire quod re odorata tempore transmissionis
aeris optata et est possibilis ipsum venire tempore attractionis quia adventus aeris odorati
sit magis per modum attractionis quam per modum emissionis sicut tu quando cum volumus
sentire ea odores quod nos conamur super attractionem et hoc est causa propter quam sunt data
attractio et apparet quod animalia que odorant sine attractione sunt carentia sensu
quod animalia que odorant cum attractione sicut videmus in formicis et apibus et
propter debilitatem eius istius sensus in animalibus olfactivis sentit odorem paucis
sine attractione et quasi videtur quod non sentiat et cum sit operatio istius sensus inter
hominem et multa operabilibus est iste sensus diminutus in homine ab illis
animalibus qui indigent hoc sensu in venando vitam suam et propter dicitur in principio
quod cum ista animalia venantur vitam suam per quod est quasi primum principium vel divine
providentie. De Instrumentis membrorum que sunt instrumenta virtutis motive et sensu[s]
[...]li et postquam notavimus instrumenta quinque sensuum volumus notare instrumenta
que facta sunt propter virtutem motivam et dicimus quod virtus que facit movere
animalia hoc est imaginativa vel opinativa quod perfecerit virtute concupiscibilem
et postea ibi formatur consilium vel unio propter representationem rei imaginate aut
opinate secundum quod declaratum est in libro de anima est nunc perscrutari in hac virtute
hoc est ut sciamus instrumenta quibus operatur et quot sunt et dicamus quod motus volun
tarius quidam est proprius et quidam est communis communis est motus eundi qui motus
est totius corporis sed proprius est motus cutis frontis et motus oculorum et
mandibularum et duarum extremitatum nasi et labiorum et lingue et epiglotis
et capitis colli et spatule et humeri et digitorum et pectoris ad inspirandum
et virge et vesice quod claudit et intestini recti quod movet ad expulsionem
superfluitatum et movet coxe et cruris et tibiarum et pedum et digitorum pedum
isti sunt motus qui dicuntur voluntarii et est nunc perscrutari res a quibus
isti sunt motus et dicimus quod manifestum est per dispositionem istorum digitorum
veniunt isti motus et sunt a pluribus uno motore sicut motus manus sit a corda
motum quod sunt a musculo et motus musculi est per se et musculus est
et motus corde est a musculo et motus musculi est per se et musculus est
primum mobile et ideo est conveniens quod corpora quorum unum movet aliud moveat
in fine ad unum corpus quod moveatur per naturam virtute motiva ipsam et hoc et
non propter aliud corpus sed propter ad primum quod est in eo sicut probatum est in naturali
phisica quia si ita non esset res procederet in infinitum ergo de necessitate debemus
dicere quod principium est in musculo et quod opinatur medici quod motus musculo sit
amno opinant secundum quia si ita esset unus movetur aut per se aliud aut per ad
hoc est propter aliquod principium quod est in eo et quia iam declaratum est in naturali
phisica quod omne mobile motorem et quod ille si est corpus non movet nisi mo
veatur et si motus a corpore esset res procederet in infinitum ergo nunc est hoc
esse motorem qui moveat et non moveatur et qui sit non corpus hoc est
comparatio per quam videtur quod illud quod movet primo aliud non est corpus sed est virtus

anime Et quod hic sit de necessitate in musculo Et hec virtus est motus volun-
taria quam precedunt ymaginatiua vel estimatiua et confirmatio sophy Et
quia iste motor non est corpus necesse est vt primum mobile quod mouet
ipsum sit corpus adhuc vt sit hic mobile sicud materia et hoc erit ei
sicud forma impressis est primum motorem in animali esse sine materia Ergo
necessarium est speculari quod sit primum hoc corpus Et apparet quod sit calor natura-
lis qui est in membro Et tu vides quod quando refrigidantur membra/corporis motus priuatur
et est res nota ipse quod prima rerum receptarum in diffinitione istarum operationum
est calor naturalis Sed iste calor naturalis differet propter differencias singulorum membrorum
secundum operationes quibus apparet et maxime in operationibus instrumenti, et de hoc
nullus discordat Sed G sentit quod origo et situs caloris istius est cerebrum
et ad totum corpus per neruos ab eo mittitur Sed Aristoteles sentit quod cerebrum est
seruitor cordis in hac operatione sicut quando sunt eius in sensibus secundum quod dictum
est supra et quod origo istius caloris est in corde et hoc potest videri mani-
feste quod primum est quia tu vides quod nascitur in corpore ut agens quando vadit
quod non fuerat et illud membrum a quo nascitur tamen et vadit ad totum corpus
est cor Et propter quod quando accidit homini aliquid quod ipsum terreat redit tamen ad cor et
tremunt crura et potest esse quod cadit homo cum non potest moueri ergo prima
virtus regitiua in hoc motu et id quod mensurat calorem in quantitate et qualitate
est de necessitate in corde et ad hoc G et omnes alii medici consentiunt quod
virtus voluntaria est in corde /~~et cerebrum est eius seruiens~~/ et si ita est et appa-
ret quod animalia non mouentur nisi voluntarie ergo virtus est in corde et cerebrum est ei
seruiens in dando ei temperanciam et simile erit cum dicetur de hac temperancia vt
fiat primum aut fiat cum spirituali eminenti maiori et non est dubium in hoc pre-
cepto quia in neruis non est apparens spiritus animalis secundum G nisi in duobus ner-
uis opticis Sed primum mobile a calore naturali est musculus quia conueniens est quod
calor naturalis oportet in proposito hoc ut moueatur primo illud corpus cum quo habet simi-
litudinem propinquiorem oppositi caloris et hoc est musculus propter suam compositionem
quia compositus est ex prima carne simplici in composicione et nascitur a cor-
de Sed neruus solus est sine multa et mollis parte similem cum calore naturali
Et ipse vena non est digna vt sit primum instrumentum motus secundo quia
nascitur a membro non primo et etiam de ratione non est quod instrumentum quod
dat nutrimentum sit instrumentum motus quia magis conueniens est ut nutrimentum
fiat per instrumentum quietis Nec eadem arteria conueniens est huic motui quia
est operatrix operationum pulsationum que dissimiles et non conuenientes sunt mo-
tui voluntario primo est simile ut sit contraria ei et esset quasi disposita [illegible]
res que vellet et nollet ad sit ergo remanet ut sit musculus primum
instrumentum quod mouet a calore naturali Sed in membris in quibus sunt ossa
et non sunt ramificata et sunt parua ipsa mouet ea sine medio et ra-
mificata mouet mediantibus cordis que nascuntur ab extremitatibus
corporis secundo quia cum contrahitur trahit illam cordam et quia ligatum est cum extre-
mitate cordis/ossis mouetur ab suo motu Et quando membrum habet duos

''al corda

motus contrarios ad invicem tunc habet duo ossa in duobus locis contrarijs ad invicem
quorum quilibet trahit ipsum suo tempore et prohibet alterum suo contrario ne faciat operationem
suam illa hora Et si operati essent ambo una hora tunc stat equaliter membrum
contrahitur secundum communem statutum [illegible] quod musculus qui est in sinistra parte manus
trahit manum contra versus illam et quod trahunt ambo simul consistit equaliter
et nullus est prior ipse ut uterque suo faciat ipsam ubi [illegible] et contra
Et unus musculorum secundum G est quingentorum et triginta novem et quorum infra
[illegible] sunt 27 et quorum 24 sunt ut moveat oculos et palpebras et 8 ut
moveat mandibulas et 9 ut moveat alia membra facici que mo-
vent voluntarie et [illegible] sunt musculi oculi sub arcu frontis qui prestant
fortitudinem operationi oculorum et duo musculi qui moveant labium superius
versus sursum et duo qui movent labium inferius deorsum Et duo qui mo-
[vent] maxillas Et musculi qui movent collum et caput sunt 23 [illegible]
eorum trahunt caput versus illam partem solum versus quam posita sunt et
alij sunt qui trahunt collum et caput Et eorum quidam sunt qui trahunt caput
superius et qui trahunt ad partem anteriorem et qui trahunt ad partem posteriorem
et qui trahunt ad dextram et quidam ad sinistram Et 9 musculi movent
linguam Et 32 sunt propter motum colli et epiglotis Et 8 musculi [illegible]
[illegible] spatule et 12 [illegible] lati qui movent brachia Et 8 musculi
posita sunt super cubitum Et duo sunt intus qui faciunt ipsum [illegible] versus partem
domesticam Et duo stant contra ut faciant ipsum [illegible] ad partem silvestrem
Et 26 posita sunt super [illegible] et 11 sunt in quolibet brachio 22 contra et [illegible]
manus 28 super unumquodque qui movent manus ad partem domesticam et
ad partem silvestrem et ad motus pollicis et parvi digiti et vola manus
pectoris 22 Et eorum quidam dilatant et quidam constringunt
Et ad motum spondilium 48 Et octo extenduntur super ventrem sub ossibus pectoris
Et ad motum [illegible] Et quidam extenduntur secundum longitudinem et quidam secundum latitudinem
ad umbilicum Et quidam sunt secundum transversum qui faciunt motum ventris constringenda et
et quidam sunt [illegible] Et quatuor musculos habet
[illegible] Et [illegible] omnes alios motus Et [illegible] musculi
duo testiculi Et 4or musculi movent [illegible] Et 4or musculi tenent orificium intestini
tenet os [illegible] ne [illegible] Et 26 musculi sunt ad motum [illegible]
[illegible] ne [illegible] aut tempus [illegible] Et 22 aliis motibus
[illegible] Et 28 ad motum pedum aliquorum digitorum Isti omnes sunt musculi parvos
digitorum pedum Et positi sunt super pedes [illegible] musculi Et
que movent a calore [illegible] aut a calore [illegible] qui stat in lo-
co [illegible] est quod ad membra [illegible] movent [illegible] per calorem qui stat in lo-
co forme Et propter calorem qui est in musculo Et [illegible]
[illegible] per primam [illegible] Et sciendum quod est [illegible] primam et unde est Et
dicamus quod quod associabitur [illegible] quod declaratum est per [illegible]
[illegible] est quod virtus que facit motum in loco est [illegible] et tunc declaratum fuit [illegible]
quod [illegible] est ut motus [illegible] corporis sit per virtutem [illegible] voluntaria
[illegible] in membro [illegible] quod [illegible] toti corpori quod sit mobile [illegible]
et per virtutem [illegible] voluntaria [illegible] quod movet [illegible]

[illegible] movet [illegible]

Et sunt musculi et apparet sensui quod in corde non est melius quod conveniet toti
corpori et sit mobile propter ipsum cor ergo potentia voluntaria communis est in corde
hoc est in musculo qui est in eo et quod virtutes particulares voluntarie
sunt in quolibet musculo particularium musculorum. Similiter videmus quod motus
communis vitalis animalium qui est inspiratio et respiratio habet principium a corde
et iste motus est consequens motum compositionis pulsatilis absque meditatione
Et propter hoc accidit quod pulsus magnificatur per motum et moratur per quietem
ergo cerebri et nervi non fuerunt nisi ad temperandum istum calorem in quo est
principium potentie voluntarie communis et propter hoc. Et debes scire quod non est impossibile
hoc esse motum voluntarium absque musculo. Sed si est, est propter calorem
naturalem aut propter rem que stat in loco eius (que non sunt) in animalibus
que non sunt sanguinea nec musculosi. Et sine dubio isti musculi non sunt
nisi mirabilis perfectionis. De iuvamentis membrorum qui sunt instrumenta anhe-
litus. Et primo de iuvamentis dyafragmatis et thoracis arterie et mule. Et
postquam complevimus iuvamentum membrorum motuum voluntariorum, est
narrandum de anhelitu et membris suis. Dico quia ipse ponit ipsum in
narrando de anhelitu. Et quia videt quod eorum operatio in modo motum tradit
tum voluntarium. Et quia videt quod eius principium sit in eo. Et similiter tradidit. Similiter dico quia ideo pro
quod motus voluntarius sit in eo. Et similiter convenit esse in membro nobili propter se. Et propterea egritudo
latum est quod hoc convenit esse in membro nobili propter se. Et propterea collig[itur]
a qua provenit lesio in motu est primo et post in musculo. Et per modum colli-
gamus cum cerebro et nervo quare medicus curare debet lesionem istius motus
procedendo primo ad musculum et secundario ad cerebrum et nervum. Iuvamenta anhe-
litus. Instrumenta autem anhelitus sunt dyafragma thorax arteria et mula.
Et postquam nos tetigimus de iuvamento complementi istorum membrorum est tractandum
de iuvamento istius operis hoc est de anhelitu. Et dicamus quod medici sic
dicunt et alii post expulsionem vaporis qui resolvitur a calore naturali, sunt dicen-
tes quod anhelitus est propter duo iuvamenta. Primum ad ventilandum calorem naturalem
cordis per attractionem aeris frigidi. Et secundum ad expulsionem vaporis qui resolvitur
a calore naturali qui est corporis fumosum qui non est conveniens ei. Et primo
istud iuvamentum est unum et necessarium animalibus talis sanguineis.
Sed illis qui non sunt calida neque sanguinea non est necessaria hec operatio
sed sufficit eis motus arteriarum qui provenit a corde. Et hoc reputo sanum
secundum anhelitum. Sed aliud iuvamentum quod dicunt est ut det nutrimentum spiritui
in transitu aperiendo quod recipit restaurando ex spiritu et quantum resolvitur
Sed hoc est similiter et natura simplicis et compositum nutriri ex simplici. Et
Galienus confitetur hoc et propterea dicit quod aqua non nutrit et propterea
dico quod primum verum est. Sed an ex istis debeat attri-
bui anhelitus hoc est perscrutandum. Avicenna dicit quod debet attribui
virtuti voluntarie. Et ostendit hoc quod animal voluntate sua potest an-
helare et non anhelare. Et etiam dicit quod propter istius virtutis instru-
mentum est nervus et dicit quod si inciderit nervus qui movet dyafragma
homo non vivet nisi in quantum vivit strangulatus. Sed alii dicunt

quod stat potenti sicud motus pulsus Et potest questionari dicitur quod duabus
racionibus vera quia tu videtis quod anhelitus tempore dormicionis ergo non est volun
tarius quia operacio voluntaria non fit nisi cogitacione et voluntate sicud
dictum est Alia quia nos videmus quod anhelitus qui fit in principio flat mo
tum pulsuum et dicit quod demutat complexionem cordis sicud demutat pulsus ex
cepto quod non sit egritudo in instrumentis anhelitus Et aliqui sapientes vo
lunt quod sit compositus duabus potenciis videlicet voluntaria et non vo
luntaria hoc est naturali et animali Et hoc invenitur in motu plurium membrorum
sicud in motu palpebre oculi Et in motu deglucionis quia manifestum
est quod ambe potencie iste sunt composite Et ideo quando debilitantur iste due
virtutes cadit defectus in operacione degluciendi sicud accidit quando cadit virtus
appetitiva Et michi videtur quod opinio postrema sit verior hoc est quod hec
operacio sit composita vel possibilis esse dicit quod forcior esset opinio illius qui dicit
causa et racionem quia plures anhelitus quos facimus tempore sanitatis et egri
tudinis sunt sine intencione quare ponuntur ad demutandum complexionem cordis
et eciam suspiria proveniunt absque intencione Et eciam quando magna necessitas in
cubit anhelandi desistere non possumus sicud accidit in cursu et similibus Et
non invenitur hanc potenciam in accione voluntaria nisi propter necessitatem
supervenientem quando non sufficit virtus naturalis ad operacionem cordis Et ad probacionem
qua probat Et affirmando quod hec virtus est penitus voluntaria est provacio
istius potencie que est magis minus Et dicitur probando postquam minus
est instinctu motus voluntarii et magis minus cessat motus vo
luntarius ergo est minimo Et iste silogismus est fluxus in principiis et
corpus in aqua quia quando tenet suum predicatum rei que data est
corporis in figura quia quando tenet suum predicatum ab illa aqua remotum est
a subiecto non debet propter racionem predicatum ab illa aqua remotum est
subiectum Et qui opinabitur hoc tenentur credere tunc contradictionem oppositi
anticipantes in totam contradictionem oppositi consequentes Et ideo hec verba non
sunt digna ut hic audiantur Et iste est primus modus in quo manifestum
est quod non habent locum radicem in logica quia si premotorum sunt removentur
aliquis motus Et dico non est de necessitate sit quod minus est ut sit ille mo
tus ut dicitur Et minus sit propter eam in hac re Et ideo nisi sunt homines
dormitantes qui vadunt ad tenebras et tunc
procedunt super minos vel venas dormitantes qui vadunt ad tenebras et tunc
in eis private sunt operaciones voluntarie Et propterea hoc nomine anticipant
et dicunt Et apparet quod quando resolvere volebat inficere nobiles in fine eos
primum modum et ut videtur propter hoc quod omnes motus voluntarii sunt
philosophi solum in hiis duobus minus Item quod res est illa que subiectum
hac operacionem in minimo nisi vera operacionibus propter hoc complectitur hec operacio Et
quando illa lesa est illa operacio quamvis non sit propter eam tamen hoc quia corporis
operacio propter virtutes corporis transmisse illuc et debilitate non est
propter hanc privacionem motus voluntarii quod quilibet motus qui est in minimo
qui ingreditur sua essencia sit penitus finale voluntarius sed accidit
et patiens sed sit et ille voluntarius Et quando potest negare hoc
quando iam concedit quod motus palpebrarum sit per musculos sicud notum
est per se Et tamen hoc toto non est totus voluntarius Et si vellet

ista quod operacio potest ipsum pluries loco pulsuum

dicit quod sit totus voluntarius ... hoc loco eo quod consideratur quod est in [illegible]
et non in uno. Inanimatio pulmonis. Et postquam declaratum est quod sit inanimatio
in anhelitu et que sit eius potius necesse est narrare inanimationem pro dominio
cuiusque membri proprii hanc operationem. Et dicimus quod membrum quod manifestius est dans
inanimationem in hac operatione est pulmo sicut videmus quando dilatatur attrahit aerem
intus et quando constringitur expellit foras. Et non est dubium quia istud est primum
instrumentum in operatione illa. Sed quod non est subtile speculari in hoc est
istud quoniam iste motus cum quo fit inspiratio, inspiratio et expiratio aeris
sequatur motum vel non possit habere aliquem motum aut sit motus pectoris
in anhelitu semper continuus semper cum motu pulmonis vel sit eius adiutor.
Sed Galenus dicit quod pulmo nullum principium habet in se. Et quod motus illius sequitur motum
pectoris. Et quod motus anhelitus qui sequitur motum naturalem fit per venam musculosam
magnam que dicitur diafragma quod separat superiora ab inferioribus. Et dicit
quod maioris operis inanimationis istius membri est hec operatio quia nos videmus quod in
...menti quod pectus dilatatur repletur pulmo aere sicut videmus in follibus fabrorum
et testificatur super hoc quod similiter factum est ibi et intrat aer in
pectus tunc cessat motus pulmonis et moritur. Et posset esse quod cessatio
motus pulmonis cum [illegible] pectoris est propterea quia infrigidat pulmo.
Et in temporibus Galieni non cognoscebatur sed aliquam inanimationem huius membri nisi propter
separationem membrorum principalium anatomiis ad hoc vel non attendebat tempore
dissolutionis eius ad computandum illo. Et hoc non debet imputari Galieno in defectu
quia illud quod apprehenditur per [illegible] Anothomie est sicut res que apprehenditur
[illegible] motum [illegible] illa scientia erat plene completa tempore Aristotelis.
Et si tempore Galieni erat non erat medicina plene completa. Et hic dicit Galienus non est
impossibile nec contingit quod inveniat in arte medicine quod prius non erat
inventum. Et propterea in maiori parte rerum de quibus opinantur homines quod Galienus
contradicat Aristoteli non est contradictio sed sunt sicut adiacentes et complementa.
quia nichil detrahit Aristoteli. Dico quod dicit in una diafragmatis et motus
quia [illegible] ... in ... omnibus deesse motus et sensus. Et inanimationem
... ... et cerebri. Et similiter hic est sicut dicendum et non est dicendum quod ...
cordis et cerebri. Et similiter ... ... in pluribus locis. Et modo volumus venire ad
... in rebus particularibus contradicat ... consentientia. Galieni quod motus
... separati sunt. Et dicimus quod ... indiget speculatione quia Galienus non ponit
pulmonis sequitur motum pectoris. Et quando cessat motus pectoris cessat motus pulmonis.
... propterea quia videt quod cessante motu pectoris cessat motus pulmonis
Et ego dico quod non est ita absolute hoc dicendum quod motus pectoris sit principalis
... motus pulmonis. Et ... possibilis est ut ... pulmo et pectus
habet hunc motum ... sed habet unam proprietatem ... quod nullus eorum sine
altero movetur et propterea quando cessat motus unius cessat motus alterius.
Et si nos ponerimus quod pulmo non movet hoc motu tunc cessaret
motus pectoris. Sed Galenus essemus arbitri ... sicut quod pulmo esset ...
quod motum movet pectus dicendo quod si non movetur pulmo non movet
pectus. Et non diceremus contra hoc videtur quod predicta Galieni in opinione sua
quia non est impossibile esse motum pectoris et pulmonis ut moveatur simul
sicut in globo ... si ... non movetur quod alius non moveatur. ...
... non sit motor alterius sicut modo quod dictum est. Item non est ...
super venire pectori mala complexionem putrefactionem ... que ei adveniunt ... illa

2

malitia non penetraret ad pulmonem propter colligantiam quam secundum veritatem habet cum aliqua ergo
tante membra est colligantia. Et de hoc credit. Et per hanc causam non debemus
dicere quod motus pectoris sit ante motum pulmonis et maxime quod indiget forti an
helitu. Et intellectum non hic eligere possumus. In fine nostre propositionis est hec quod membrum quod
leditur et in cessat inspiratio et respiratio est cor sicut manifestum est. Et si cor est
illud quod recipit hanc lesionem propter hanc cessationem et non solum lesionem sed etiam mortem
ergo de necessitate est illud membrum in quo est principium istius operationis. Et motus
pulmonis secundum eum. Et erit violenta operatio qua moventur corpora artificialia. Et nobis
est dicendum quod istud principium motus est in ipso principio qua est in corporibus naturalibus
Et ad hoc complevit quod iste motus per duos motus videlicet naturalem et voluntarium
ergo melius quod dicere possumus complexus est ut sit sicut duo primi mobiles sed quod mens
tulus sit primus in motu voluntario et cor et pulmo primum in motu naturali. Et
Et de tenuit in hoc tractatu secunda quod tenuit Galienus in regulis suis quia putat
ut iste motus sit voluntarius. Et putat quod non sit voluntarius nisi primum. Et
non apparet per anothomiam nec unus veniat ad pulmonem propter quem posset seu
tire et maxime propter quam possit moveri. Et potest esse quod non principia non
sunt sufficientia ad inveniendam veritatem plurium harum inquisitionum. Sed tamen a
quentes est ut loquantur de his secundum aptitudinem huius operis quia non est in ipsis
ut tradant hec omnia propter que potuimus certificari de veritate harum rerum. Et tunc
fuerunt ordinate partes pulmonis
sunt tunc ad partes spatium non habeamus. Et non fuerunt ordinate partes pulmonis
duplicate nisi propter hoc ut se super conveniret cum parte mala compositio quod alia
staret in inflammatione loco ipsius sicut accidit in multibus que vocantur grana
tamarindi pectoris quia stat per pulmonibus qui est vacua non in multiplicata
loco inflammati anhelitus. Sed cum volueruntur ambe tunc in conveniente modo
inflammationem tamen pulmonis. Et operatio tamen pulmonis est propter
vocis. Et propter hoc fuit
inspirationem et respirationem. Et de hoc hic operatio possibilitate generandi vocem
positum in extremitate istius membri vocem quod hic possibilitate generandi vocem
et assilat primi parue lingue et musse sunt cum annusculo vocis quia dat ei diversas
dispositiones ut possit generare diversas voces. Et hec operatio tamen est propter bene
esse et non propter necessitatem propterea quia non est necessaria in esse non
esse et non propter necessitatem propterea quia non est vno membro duo operationes
et in maiori parte facit natura hoc quia facit tamen uno membro duo operationes
sunt tria que debent esse hec sicut videmus in naribus quia sunt ordinate
ad odorandum. Et ad hoc ut fuit propter mundificationem superfluitatum cerebri et
in vna parte sicut virtuti sensibili operationi et in alia sicut virtuti sensibili operationi
mota nimbe. Et est inventum simile est ut defendat ne pulmo vel
fumus dum fumos rei nocive veniat ad guttur. Et etiam defendat ne
aer frigidus ingrediatur ad membra anhelitus et ideo non multum abundat
ab ea fortificatur frigiditas ad pectus et pulmonem et apparet ne habeat in
vocationem esse vocis et testificatur nobis quod epiglottis est instrumentum quod appellatur
voci quod est quia cum sufflamus fortiter in canna pulmonis aliquando animalis
egreditur vox ab ea que assilatur voci illius animalis et fuit positum
super hanc meatum ... ad defendendum cibus que cadunt ad
ysophagum ne ingrediantur in spiritum quia moriretur. Et propterea quandoque intrat
aliquid et per hoc sternutatio illud movet tussim. Ista sunt que sunt propria
dicta de operatione instrumentorum anhelitus. De operatione membrorum
que sunt instrumenta virtutum sensibilium ministrorum. Et est de operationibus corporis

scilicet ymaginatiue que est in parte anteriori cerebri et cogitatiue et estimatiue que
sunt in parte media et reminiscibilis et conseruatiue que sunt in parte posteriori
Sed ymaginatiua et cogitatiua et reminiscibilis et conseruatiua capitis non
sunt membra vel instrumenta ipsa tamen sunt ipsa loca in quibus manifestantur
earum operationes Et propterea de eis dicendum est Et dicimus quod virtus ymaginatiua
stat in prora cerebri et illa est que retinet figuram rei post quam separata est
a sensu scilicet cogitatiua plus manifestatur in camera media Et per illam virtutem
homo inuenit quibus comperit cogitando et eligendo quousque apprehendit quod
conueniens est Et propterea non inuenitur hec virtus nisi in homine Et animali bruto
concesso fuit estimatiua loco istius Et locus virtutis reminiscibilis et
conseruatiue est puppis siue pars posterior capitis Et inter conseruatiuam
et reminiscibilem non est differentia nisi quia conseruatiua est conseruatio continua Et
reminiscentia est conseruatio intercepta Et differentia que est inter reminiscibilem et
conseruatiuam et ymaginatiuam est quia ymaginatiua conseruat aliquam figuram
rei sensate postquam separata est a sensibus quia non est sensus et virtus
conseruatiua et reminiscibilis non sunt nisi ad conseruandum et ad faciendum venire apprehensionem
illius figure Et ex hoc apparet quod sunt magis spirituales quam ymaginatiua
Et non est tradendum obliuioni quod quamuis camere cerebri sunt membra in
quibus complentur operationes istarum virtutum tamen non inueniuntur in radice nisi
in corde Et quia ista loca non sunt illis nisi sicut instrumenta in quibus
manifestantur earum operationes Et sicut virtus visibilis dicitur esse in humore cris-
tallino quamuis sit in corde vel in cerebro sic sunt iste virtutes Et firmamenta
istorum locorum istis virtutibus est ad reparandum eas sicut modus qui dictus est
in firmamento cerebri ad alias apprehensiones et hoc declarabitur per viam qua de-
claratum est illud hoc est quod iste virtutes non laborant nisi cum calore in infusto
et calor infusus non aduenit eis nisi a corde in viuificato ergo virtus dia-
tiua et mensuratiua de necessitate est in corde ergo radix istarum virtutum est
cor Item quia operatio ymaginatiua non est nisi in sequendo quod remanserit de
sensatis in sensu sicut declaratum est in libro de anima et ibi declaratum est quod locus
et radix habitationis sensus communis est cor ergo loco habitationis virtutis yma-
ginatiue est in corde necessario Et iterum quia ymaginatio est qua mouet
animal mediante motiua voluntaria Et manifestum est quod motiua volun-
taria est in corde igitur ymaginatiua est in corde Et in loco in quo est yma-
ginatiua de necessitate est cogitatiua quia cogitatio non est nisi compositio
rerum ymaginatarum et dissolutio earum Et in loco in quo cogitatiua de
necessitate est reminiscibilis et conseruatiua propterea quia per ipsam sunt inuente
Et non est instantia in videndo egritudines istarum virtutum in egritudinibus istarum
camerarum cerebri vt sumpserunt complexionem hoc quod iste virtutes sunt solum in cerebro
sicut non est dicendum in inde de virtute visibili cum ea que egrotat humor
cristallinus quamuis virtus visibilis non sit nisi in cristallino Et tu vides
autem quod egrotant iste virtutes apprehensiue propter egritudinem dyafragmatis
et non sunt aliquis qui credidit quod iste virtutes apprehensiue essent in dyafragmate
Et propterea quando fuerunt ordinate iste camere cerebri nisi propter istas virtutes
sunt ordinata corpora complexionata ad faciendum id quod conuenit istis virtutibus Et propterea
ista virtus non manifesta primo nisi in duabus cameris per te et ab ea vad

ad duas cameras que sunt in parte posteriori per meatum qui est inter utrasque Et
sunt posita cerebri in illo meatu que aperit quando necesse est ut aperiant ad intro
ducendum calorem intrinsecum in illis et ad conservandum et incrementandum eum
Et sunt positum cerebrum in altiori loco corporis in animalibus perfectis propter sensus
qui sunt in eo propterea quia sensus secundum quod dicit Avicenna sunt custodie corporis Et
rationis est ut custodes sint in locis altis De sompnamento sompni Et
iam determinavimus de sompnamentis universaliter secundum Avicebron secundum quod sufficiens
nobis videtur et restat ut declaremus aliquas operationes que conservant
sanitatem Et incipiemus ab operatione dormiendi et faciemus te scire
quid sit dormire In quo membro fiat hec operatio et que sit eius causa
eo quod est una operibus necessariis in esse dormiendum animalium et homo
est una operibus que sanat est omnino completus et propterea narratio huius operationis est una operibus que facit
perdere mitam Et quando complevimus narrationem huius scietis tamen medico eius
quod sequatur ad hoc Tunc erit completa particula et incipiemus in alia particula
loqui de contrariis et causis corporis et accidentibus ipsarum secundum quod placuit Et dicemus
quod dormire est ligamentum et quies sensuum et reversio ipsorum ab instrumentis
corporis ad partem intrinsecam corporis Et iste res per se nota sunt Et propterea tu scimus
res sensibiles super dormientes Et non sentient eas Et etiam verbis dormientis
oculos habentem aptos et non videbit Et si esset totus sensibilis in suo
instrumento sicut necesse Et non solum accidit hoc in hora dormiendi Sed etiam
accidit quando homo subtiliter speculatus est circa ad Tunc etiam tu scient super
ipsum multa sensibilia et non sentit et postquam dormit causa est in speculato
sensuum ad partes interiores corporis Et impeditur sensibus et non movet in
motu sensibilitatis corporis sive cor sono quod stetit eius loco propter materie
Et est manifestum quod istud corpus est causa naturalis ergo dormire necessario
sit propter caloris naturalis reversionem ad partes intrinsecas corporis Et testificatur
super hoc quod partes exteriores corporis refrigerantur cum homo dormit Et
etiam operatio digestionis cum homo dormit eo quia calor naturalis cum quo operatur
natura in vigilando in exterioribus sicut dicit sensum et motum in dormiendo ad
partes intrinsecas corporis revocatur Et postquam transmissio caloris naturalis
membris non nisi corde est sicut dictum est supra ergo reversio ipsius tempore
dormitionis non est nisi ad cor propterea quia a loco omnis recipit motus
ad eundem revertitur sicut est in domino quod ab eo res habent initium et ad eum
revertuntur Et postquam declaratum est quod sompnus est quies sensuum et cessatio
suarum operationum propter reversionem caloris naturalis qui est causa subiectum ad cor
Sciendum est quod sit causa reversionis propterea quia hec res stat forme
dormitionis loco solutionis divisionis Et dicamus quod dilatatio caloris
naturalis partibus exterioribus non est nisi propter augmentum quantitatis eius et non
sit augmentum qualitatis nisi propter quod est in eo Sed constrictio sua est dimi
nutio quantitatis Et hoc sit necessaria dominantibus super ipsum frigiditate
et humiditate ergo sompnus non accidit nobis nisi quando infrigidatur et
humectatur calor naturalis propterea quia quando acquirit frigiditatem et humiditatem
et revertitur ad suam radicem diminuit a sua quantitate et propterea quod
sompnamentum cerebri sunt ut temperet caliditatem et siccitatem cordis
necessarium est ut recipiat maiorem partem istius operationis a cerebro

et hoc accidit quando dnabitur super complexionem ipsius frigiditas et humiditas et
hoc non accidit nisi quod transmittit ei cibus Et similiter quod accidit cibus
corde acquirit frigiditatem et humiditatem Et propterea quia hoc non accidit cordi
ut in pluribus nisi mediante cerebro Et adhuc nos facimus embrocacionem
super cerebrum vigilancium cum rebus que habent humectare opinabantur
multi homines quod cerebrum esset solum proprium membrum sompni et non est ita Et ra
ciones que nobis ostendunt quod dormicio non sit nisi propter perfrigiditatem
et humiditatem sui quia nos videmus quod maior pars et horum qui faciunt
dormire sunt frigidi et humidi sicud lactuce et similes cibi Et cibi
inducunt vigilias sunt calidi et sicci Et causa materialis sompni est vapor
humidus qui ascendit a membris inferioribus ad cerebrum propter aliquam causam
continuatam et quod erit in fine sui ascensus ingrossatur a frigiditate cerebri
et recipit continuitatem ab aliis humiditatibus invenientibus se cum eo qui
ibi sunt et quoniam non potest resolvi nec ultius ascendere descendit inferius
ad membra et opilat meatus virtutum sensibilium et sompnus non advenit
multum animalibus post laborem nisi propterea quia animalia que moventur
et laborant spargitur calor suus naturalis et diminuitur quantitas sua et re
frigeratur Et propterea revertitur de necessitate ad locum sui principii et sui
thesauri sicud similiter accidit ei rex quem impediunt inimici quia revertuntur
ad principium suum Et sicud homines operantes quod accidit eis grande peric
lum revertuntur ad capitaneum Et propterea cor est illud membrum quod ultimo
refrigeratur tempore mortis et sompnus est una operacio nature que regit
corpus animalis Et propterea sompnus fuit necessarius in animalibus perfectis
quia nisi esset dormicio periret sensus propter multam continuacionem et permutacionibus
sensibilibus et periret vita Et videmus quod citius facies non potencium
dormire et leduntur corporis operaciones et propterea operacio virtutis interne et
eciam continuacio sensuum est refrigerans calorem naturalem propter confusionem suam
ad partes exteriores et quod refrigeratur revertitur ad partes interiores et dimi
nuitur quantitas sua Et est sciendum quod hec operacio huius ipsa sit non
nisi propter aliquam permutacionem complexionis factam in calore naturali que est aug
mentum complexionis frigide et humide tunc vocatur efficiens hanc est
virtus regitiva que est in corde et calor qui est in hoc modo est suum
instrumentum Et propter hoc est natus hic locus inquisicionis hoc est cui virtuti
anime debeat attribui hec operacio Et videtur quod debeat attribui virtuti
sensibili secundo quia crescit et fortificatur propter hanc operacionem et non
debet attribui virtuti nutritive neque nutritiva propterea quia vegetabilia non
dormiunt eo quod non habent sensum et ista virtus est consensibilibus apposita
sensui communi et nos non attribuimus hanc operacionem virtuti sensibili
nisi quia est sola rex per quas consuevit esse sine huius tunc cessat
Et iste sunt ille res que possunt dici in operacionibus omnibus quas habet
sanitas Et confirmamento istarum erit declarata res que est necessaria
esse animalium et illa que non est necessaria Capitulum [illegible] in quo declaratur
sanitatem per eius tam efficientem quam consistit in estimacione de aere aquo et cibo

Et eciam membra virtutis et operaciones illius
sunt necessaria in esse animalis quod tu non est continua Et eciam sensus
tactus est necessarius et propterea sunt privacio istius virtutis

mores et anhelitus est operatio spiritualis Et ex hoc apparet et res que stant loco totius hominis efficientis vel conservantis sicut sunt aer et aqua et cibi non operantur tantum sed etiam conservant quasi quod sunt super suam virtutem naturalem Et quia aer non est super suam formam naturalem nisi propter operationem solis et corporum celestium cum eo fuerint tamen que stant loco continentis loco eo sua toto ipsa eadem corpora et non complet hec operatio in aere nisi propter operationem solis in eo in quatuor temporibus que sunt ver estas autumpnus et yemps Et propterea quoniam est medico necesse cognoscere naturam horum quatuor temporum Prima propter ipsa stat sanitas pluribus partibus causis Et dicimus quod ver est tempus in quo operationes nutritive sunt perfectiores et hoc non accidit nisi propter multiplicationem caloris naturalis in corpore propterea quia tunc naturalis est calidus et humidus et dicitur quod complexio istius temporis est propter caliditatem et humiditatem et propterea Prima speculatio in complexione huius temporis est propter caliditatem et humiditatem propterea et speculatio in complexione huius temporis est in comparatione ad corpus humanum Et operationes communes in hoc tempore sunt perfectiores Et propterea potest dici quod est tempus temperatum comparatum complexioni al complexioni hominis Sed si videtur quod esset temperatum propter proportionem qualitatum ex quibus est similiter tunc ad hoc esset falsum propterea quia temperatus vere que appetit complexionem de necessitate dominationem unius qualitatis active que stat loco forme et dominationem unius qualitatis passive que stat loco materie et si ita non esset complexionatum non esset nisi informatum ... necessario etiam esset recepta esset complexionatum si due qualitates contrarie dominantes essent super unam una operatio in suo tempore si due qualitates contrarie dominantes essent super unam ambe equales in potentia vel in actu quia ex duabus rebus aliis in actu non potest fieri unum in actu et etiam ex duabus non contrariis sicut non fit ex duabus lineis in actu una linea in actu Et hoc non senserunt multi ex eis qui approbat sibi physica quod tempore nostro medici etiam de hoc habebunt narrationem declarationem quia nunquam invenitur temperata complexio in proportione quatuor qualitatum hec est temperantia que est secundum contrarietates sicut non potest inveniri temperata complexio appropriata uni qualitati active propterea quia quelibet activa secundum complexionem sunt operationes scilicet una qualitate passiva propterea ei que stat loco materie Et postquam declaratum est hoc revertamur ad id a quo separati sumus Et dicimus quod videtur quod estivum tempus secundum in dispositione sua dominium caliditatis et siccitatis Et etiam apparet quod frigiditas et humiditas ducuntur super dispositionem hominis et hoc est comparatione ad tempus veris et ad compositionem hominis Sed complexio autem autumpni quia est media inter estatem et yemem oportuna quod sit quasi in temperantia veris Sed res est contraria quia est in fine caliditatis veri propterea quia est illud tempus in quo debilitatis virtutes et sunt consumpte sicut videtur in vegetabilibus et animalibus Et propterea dicendum est quod frigiditas et siccitas dominantur super super unum quod sunt contrarie caliditati Et quoniam non sit frigiditas multa siccitas tamen multa producit et Et ubi dico quod consumptus est in suis partibus Et sol in illo est medius nobis inter propinquitatem et longitudinem Et quoniam si eadem operatio sit in vere et tamen magna differentia inter istas duas operationes ex parte operationis naturalis propterea quia virtutes sunt in autumpno in fine declinationis Et siccitas

Nam dominata est super omnia animalia. Et propterea non inveniuntur aliqui similiter
in temperantia caloris ipsius temporis in rebus quatuor. Sed temperantia que est in
vere est quoniam quatuor et sedet super naturam que est quemeus quatuor et
hec equalitas. Et hec tempora non habent terminum stabilem equalem in brevita-
te et longitudine sed diversificantur in regionibus. Cum hec diversificantur in
latitudinibus terrarum. Et temperatior regio est illa que habet tempus autumpni
breve et tempus hyemis breve longum et tales terre sunt in quarto vel quinto climate
et propter que sunt propinquiores mari. Et autumpnus in multis terris Hyspanie secundum
duos menses et sedet in principio quinti climatis et sub latitudine dicitur non est
tempus temperatum secundum quod opinantur multi hominum et hoc declaratum est alias. Nec-
cessarium enim est quod dicere quod ipse fuit primus de illis qui dixerunt de hoc
et dixit illud in orguza sua. Unde ipse contradicit sibi hic et illic
quod quintum clima ut Alexandria sit melius quinto. Et Galenus sentit quod temperatior
regio est terra quartorum et in alias temperatior est terra Ypocratis. Et dicit quod to-
tum tempus estatis earum est sicud ver. Deinceps declarata est compositio
huius sanitatis cum membri in omnibus quatuor causis. Hoc est materiali effi-
cienti formali et finali. Et hec fuit nostra intentio a principio libri. Incipit

liber secundus in quo determinat de morbo sive de egritudine in se hoc est quid ipsa sit
et determinatur quid est et que sint eius species et cause et tandem quas quidam species vocant
accidentia. Cuius [illegible] sunt capitula. Capitulum primum de diffinitione egritudinis cum intentione
et modo et ordine dicendorum.

Diffinitio egritudinis est manifesta ex diffinitione sanitatis quia egritudo
est opposita sanitati et quia sanitas est forma bona disposita
in membro quia cum ea agit actionem qua est anima sua agere et similiter
passionem qua est pati per se sua. Nam fuit necessarium ut egritudo
sit mala dispositio in membro propter quam agit et patitur tantum leviter aut non naturaliter.
Et est necesse ut faciamus in cognitione specierum egritudinis quod fecimus in cognitione specierum
sanitatis, hoc est ut narremus in primis quot et que sunt sue species. Et
que sunt sue cause. Et postea declarabimus que sunt accidentes et possessiones
non naturales. Et medici vocant passiones accidentes. Et quia nos hec fecimus
tunc cognoverimus egritudinem per omnes suas causas quod est finis cognitionis
rerum. Et hoc totum poterimus cognoscere per cognitionem sanitatis que a nobis
prius dicta est. Et enim numerus specierum egritudinis est sicud numerus sanitatis et ab eo
tunc sanitatis cognoscitur egritudo. Et primus opinatum sit quot notiores
sunt species egritudinum species sanitatis, propterea quia multe sunt per cognitionem
suorum oppositorum. Et propterea dictum est in topicis quod contrariorum doctrina eadem
est. Capitulum secundum de speciebus egritudinis quot et que sunt et quas quoque determinat
de egritudinibus membrorum consimilium.

Recitavimus ergo ordinem quod propterea quod dispositiones sanitatis membri habent duas species una est bonitas
complexionis membri que in membris invenitur consimilibus et alia est bonitas
compositionis membri que in membris invenitur officialibus. Sunt necessarii
similiter egritudines secundum has duas species et in primis narrabimus egritudines mem-
brorum consimilium et dicemus causas earum. Et dicemus propterea quia membra
officialia non agunt neque patiuntur secundum complexionem nisi cum in complexione
frigiditatis caliditatis siccitatis et humiditatis erunt in illis cum proportione con-
veniente omnibus speciebus complexionis sicud narravimus in libro sanitatis

Similiter est unde ut sint complexiones illorum membrorum compositorum convenientibus ab illis membris
proportionatis in una qualitate vel duabus contrariis que prius [illegible] Ergo
species complexionum istarum complexionum sunt octo videlicet calida et frigida et humida
et sicca vel calida et humida et calida et sicca Sunt frigida et humida Sunt
frigida et sicca Et non est intelligendum solum in primis qualitatibus sed
dicit G. Sed etiam de qualibus qualitatibus quarum operatur membrorum suas operaciones
sicud duricie et mollicie et similibus qualitatibus que sunt in istis membris Et
sicud duricie et complexionum primo invenitur in membris consimilibus et secundo in compositis
species harum complexionum prout [illegible] sicud dictum est in speciebus sanitatis Et istarum octo specierum tunc
quedam sunt inequales Et quedam non Sed difficile est ymaginari complexionem
inequalem esse simpliciter propterea quia complexiones inequales sunt contrarie forma
nulla complexio inequalis ledit operacionem nisi propter alia non inequalem que
supervenit membro a calore vel frigiditate Capitulum 3m de causis complexionum membrorum consimilium et compositorum membrorum consimilium et solutis [illegible]

De incepto volumus dicere causas corporum et dicimus quod causa et inequali
tas cum complexionum inequalium fit quando humores [illegible] complexiones ab corporis [illegible]
cia in quantitate aut qualitate et hoc accidit aut apte materie aut
apte efficientis Et hoc est propterea quia membra non permanent super complexionem
sanitatis nisi quando sanguis qui eis advenit est in proportione temperata in calore
aut frigiditate aut siccitate Et hoc accidit quando membra que efficiunt
nutrimentum stant super complexionem sanam et quando cibi qui advenit corpori sunt
equales et recipiunt in quantitate convenienti et tempore convenienti Et ordine debito
Sed quando sunt secundum contrarium tunc non sunt solum causa inequales ad generandum
in corpore istos humores Sed etiam inducunt membra efficiencia nutrimentum
ad malam complexionem Et tunc generantur humores communi causa a duabus partibus
videlicet apte efficiente et a materia simul Et plures erunt inequales et recipi
piunt secundum ordinem inequalem ut dictum est Sed res contrarie acquirunt a
membris efficientibus mala complexionem et generabunt tales humores et illa
sunt sicud aer corruptus et similia Et plures accidunt hec a mala complexione
sua in principio generacionis membrorum accidencium in nutrimento Efficiencium et
plurimum secundum talis complexio est hereditaria quia ab istis primis operationibus accidit
quod videmus in afflatione multorum hominum ad unum in forma et complexione
et accidentibus complexionum et paucitate et longitudine annorum Capitulum 8m de causis complexionum in speciali et primo determinat de causis complexionum membrorum consimilium et ad [illegible] prius de causis complexionum membrorum compositorum inequalium et simplicium calidarum et siccarum ab sine [illegible]

Et postquam diximus causas humorum dispositarum solum
Demum tempus narrandum
est quo sit generatio complexionum istarum
et quot sunt causa res que generant operis et incipiemus ab
complexionibus calidis et siccis inequalibus et modus generationis talis non inequalis Sed
dicamus quod complexio calida et sicca generatur a cibis calidis et siccis dispositis
vel quia recipiunt in multa quantitate aut nimis diminuuntur Sunt quia
recipiunt super [illegible] Prima quia recipit cibus post multum [illegible]
in isto et tempore permutabitur ad calorem et siccitatem fortes et inducent
stomachum et epar ad eandem complexionem et tunc erit facta operacio corporum ab ambabus
partibus supradictis et sanguis qui generabitur ab hoc cibo erit calidus et

et fetus dissipatus et multiplicabitur in ipso colera in nimia quantitate et dissipa
bitur in qualitate et tunc impediet operationem fellis et non poterit attrahere coleram
secundum debitam quantitatem et sic remanebit in sanguine ex parte ea. Et istud est eo
quod quando currit colera citrina sua naturali in quantitate vel qualitate tunc in ambabus
simul. Tunc remanet colera infusa in sanguine. Et quando intrant membra
cum illo sanguine currunt paulatim a sua complexione naturali ad malam complexionem
calidam et siccam et generabuntur multe egritudines calide colerice et filia atra
exprimet in membris arcubus confusis sicud abacere calor et anuelto
apostema et vigilia et acutibus antequam sunt calefacte sicud in ca
et furor et cogitationes cordis et hiis similia et alii erit causa istorum oppila
tio pororum qui sunt in cute per quos evaporat calor et transit quia tunc
congelabitur calor intus et faciet quod dictum est et aliquando erit per applicationem
radicali de x^{or} speciebus calore non naturali. Et colera non naturalis que fit in
corporibus sunt dicte secundum x^{or} species. Una species est que assimilatur vitello ovi
quod natum est in illa die. Et G dicit dicit in pluribus locis quod hec
species calior est naturali quia post igneam inchoat species durat plus. Et dicit
quod eius grossities est propter nimiam caliditatem et ebulitionem absque re in hac
sicud caliditatem igneam. Et alii medici post ipsum dicunt quod hec est minoris
caloris naturali. Et dicunt quod grossities eius est propter admixtionem flegmatis.
Et secundum eos debet esse rubedo eius infra rubedinem naturalis. Et est contra
illud quod dicit G. Et nos videmus quod ita non est ut dicunt / adhuc secundum illos
debet habere cum sua grossitie aliquantulum viscositatis sicud debet habere
corpus humidum compositum corpore calido. Et sensus mesus in hoc adiuvat
G. Et secunda species est calore amnicaloni vel cit et generatur ab humiditate
aquae mixta cum ipsa et sine dubio hoc infrascriptum in calore a colera
naturali. Et egritudines que sunt ex hac specie et ex ipsi intellina secundum quod dicunt
qui dicunt quod sit grossa propter admixtionem flegmatis non sunt emanantes cum egri
tudinibus calidis siccis simplicibus sed cum temporalis. Sed egritudines intellinis
secundum G sunt attribute solummodo caliditatis et siccitatis. Et potest esse quod hec colera
est que nominatur a G coleram mixtam. Et alie due species sunt sicud prassina
et erugimosa. Et dicit quod ambe generantur in stomacho. Et in quo videtur quod G non
apparet eas esse simplici quia dicit in libro de virtutibus naturalibus quod iste
due species generantur a colera intellina mixta cum aliis humoribus. Et
quod hee due species sunt composite Alamsicstro quia generantur in stomacho secundum eos et stans
perfusa naturam non habet generare coleram naturalem secundo naturalem quia corrumpitur
perfusa naturam... complexio intenditur aut remittitur ergo prassina et eru
ginosa... complexio quia primis complexio... non habet naturam nisi equare. Et videtur quod causa generationis
erugimosa non habet hoc naturam nisi equare. Et videtur quod causa generationis
illarum est quando egreditur a sua natura in caliditate et siccitate propter sparsionem illius
ad stomachum. Et tunc miscetur cum aliis humoribus et propter... tamen ...
... et ibi recipit aliquam speciem putrefactionis et pervenit ad talem
... Et propterea assimilantur isti humores veneno et maxime erugimosa
... Et egritudines que perveniunt ab hiis sunt mutabiles propterea quia non reci
piunt ... nec ... a calore naturali immo recipiunt formam
specificam ... sicud corrumpit venenum. Diffinitio febris

Deinceps volumus narrare qualiter generantur causae colerice et incipiemus a febre
colica sinoca. Et dicamus postquam dictum est quod febris est calor qui retinet totum
corpus qui ledit omnes actiones et passiones membrorum. Ab hac parte apparet quod est
calor contrarius. Et apparet opposite illa aqua manifestatur in ipsa operationes
caloris intrinseci indigendo humores. Et quia recipit sanationem quod non est sic
calor contrarius qui inveniuntur in corporibus mortuorum. Et ob hoc apparet quod etiam
est naturalis et est veritas quod febris est naturalis mixtus cum aliqua qualitate calor
putredinalis. Et adhuc quia causa febris iste continet et spargit per totum corpus. Et
calor naturalis etiam spargitur per totum corpus partialiter. Dicimus propter hoc quod subiectum
propinquum istius caloris est cor. Et propterea est impossibile ipsum esse totum contrarium.
Et propterea quia tamen cordis est ille tamen ad quo membra faciunt omnes suas opera-
tiones. Necessarium est non recipit aliquam permutationem vel ledantur omnes corporis operationes.
Ergo diffinitio febris est hec quia est calor appositus contra calorem naturalem et calorem contra-
rium putredinali immissus accedens ad totum corpus et ledit omnes actiones et passiones.
Et dicimus quod iste tamen est permutatio caloris naturalis permutati in quantitate et
qualitate operationis in corpus operationes non naturales et aliquando in materia non naturali.

De causis universalibus febris

Deinceps volumus dicere quod causae generationis
istius caloris sunt hee causae generationis caloris contrarii salio quia in ho-
calore permanent equales. Et si ita non esset, ergo esset contrarius ab salute quia hec
attribuit optime ordinanti. Et iam declaratum est in generatione metheororum quod causa
efficiens putredinis stat duobus modis. Primus est tamen constrictus propterea quod
iste tamen stringit et conservare facit calorem intrinsecum et magis quod est tamen
forti qualitate et quod spargit tamen in extremis qui res maior generatur in illa
materia tamen contrarius et magis est humor quia humiditas desiccati per
mutat corporibus constrictos. Alius est tamen efficiens patiendus. Et hoc est
frigiditas quia quod dominatur super calorem intrinsecum contingit ipsum. Et tunc
generatur materia calor naturalis loco istius caloris naturalis aliud calorem contrarium.
Et ibi declaratum est quod eius naturale non permanet in suo esse et quod virtutes
agentes ordinant super patientes. Et quod debilitant virtutes regitive et ordinant
virtutes constrictive tunc tendit et ad materiam in perfectionis. Et causae qui ad
iuvant ad generandum calorem contrarium ille esse sunt cum illis qui adiuvant
ad constringendum calorem naturalem. Et hoc fit quod subiectum est spatium ad
faciendum istam generationem contrariam sicut sanguis ex quo generatur colera qui
excedit in quantitate aut qualitate aut propter multitudinem sanguinis
aut propter ipsius grossitiem aut viscositatem. Et ideo propter hoc refrigerat calor
constrictus et constringuntur sicut faciunt multa ligna humida quod ponuntur super
ignem. Et etiam opilatio pororum ad iuvat ad hoc quia resistit exitui
tum caloris intrinseci et [illegible] hoc sicut accidit igni quando exitationem
qui etiam constringit vel debilitat sicut tu vides quod carbonarii tegunt
carbones cum terra ut ignis non transeat per omnes partes carbonum et
faciat carbones tamen. [illegible]

De specialibus causis febrium colerice

Et postquam declaratum est quid sit vel febris et vel causae sue generationis,
dicendum est quo generatur febris colica que dicitur febricula. Dicamus quod fer-
vor tamen in generatione istius febris est quod generatur ex colo sanguinis in calliditate
et siccitate et licet preparationem vel generet in eo talis calor aut propter

preparationem superfluitatum tertie digestionis que est in membris. Sed grossities et vis-
cositas et opilatio venarum non in magnitudine in generatione istius febris insi-
dent in colera vitellina secundum illos qui dicunt quod sit cum propter quantitatem
suam. Et debes scire quod non est in homine colera absoluta ita ut sit preter
membra hominis excepta colera que stat in sacculo fellis secundum quosdam. Sed
non appellatur eam a membris aut sanguine quod separatur ab eo. Et propterea est
impossibile opinari quod subiectum febrium secundarum sit colera absoluta sed est
sanguis aut humiditas in qua durat colera propterea quod recipit digestionem ad sua-
nam quia non est denudata a sua forma specifica. Sed quod separatur ab eo
colera absoluta in continenti appellatur omnino et si separatur ab eo res que habet
possibilitatem recipiendi digestionem nutriunt propterea membra. Sed non est possibile
ut iterum recipiat aliquam digestionem. Anima non est possibilis illi que transmu-
tatum de coctionibus ut redeat ad tertiam decoctionem. Quando non est possibile ut
assimiletur [illegible]. Et etiam in ea est aliqua pars ex qua possunt aliquo
modo membra nutriri. Et hoc dico de naturali. Sed si sic dico de naturali quanto plus
de non naturali. Et illi qui solum sunt medici qui dicunt quod colera est cibus aliquorum
membrorum sunt qui dicunt quod 4or humores sunt elementa membrorum [illegible]. Et
ego nolo plus laborare in opinionibus eorum quia ego declaravi hoc perfecte
in libro sanitatis. Et propterea quia causa continens generatur in humiditate que est
[illegible] tamen debilitate caloris intrinseca dico quod non est [illegible] calo-
ris naturalis [illegible] in multis locis. Sed propterea quia humiditas est
[illegible] ad putrefactionem propterea quia causa intrinseca plus laborat ad [illegible]
[illegible] ad putrefactionem propterea quia illa non habet [illegible] rem que eam generat. Et si consideremus
[illegible] quia omnis calor extraneus esset putredinalis caderet magnum [illegible]
[illegible] quod omnis calor [illegible] quibus calor extraneus sit secundum ipsum primo et
[illegible] propter calorem aut propter frigiditatem. Et quod debilitat calor naturalis
[illegible] propter calorem aut propter frigiditatem. Tunc durat humiditas et fatigat calor innaturalis in
propter frigiditatem. Tunc durat humiditas et fit putrefactio propter calorem non supervenientem. Sed quando
durat super ipsum et fit putrefactio propter calorem tunc supervenit membris assatio vel combustio
causa caloris [illegible] fit a calore. Tunc supervenit membris assatio vel combustio
licet non putrefactio. Et propterea quod non est de necessitate ut omnis calor extraneus
aut omnis febris sit putredinalis et maxime causon. Et quod causa continens
generatur in locis in quibus fit digestio et in quibus fit pars membrorum in actu
et aggregantur ibi superfluitates operantes omnino dissipate similes colere in qualitate
aut dissipate etiam in quantitate erunt ille humiditates similes illis superfluitatibus et
erunt earum diversitates secundum diversitatem illorum membrorum in quibus illa digestio
erit earum diversitas secundum diversitatem illorum membrorum in quibus illa digestio
fit aut erunt ille diversitates propter illos eosdem humores qui erunt causa
in generatione illarum [illegible]. Et est manifestum quod locus maioris digestionis
est locus digestionis secunde qui est epar et vene. Et alter est locus digestionis
tertie et illa est in membris propriis. Et propter hoc species istarum febrium sunt due
una que est in venis. Et alia que est in membris tertie digestionis. Et in libro
compositorum declarata est diversitas istarum duarum febrium. Et propterea quedam earum
colere non vocati et quedam colere vocati. Et distinctiones illarum manifeste
debeo declarare infra. De causis erisipile. Et postquam declaravimus solum
quid sunt febres colere deinceps volumus loqui et narrare quid
sunt egritudines colerice locales que nominantur elgmaten et in latino dicuntur apostemata
colerica et [illegible] erisipile. Et dicimus quod hoc apostema generatur in membris

duobus modis Uno quando expellitur ad aliquod membrum humor colericus et tunc propter
eius quantitatem fit dilatatio in membro per omnes dimensiones Et propterea dicitur quod elevare
sive erisipila et similiter sunt composita ex morbis consimilibus et officialibus Et
causa expulsionis istius humoris est propter fortitudinem virtutis expulsive
in membro mandante et propter debilitatem eiusdem virtutis in membro recipiente
et non sicud dicitur grossi quod fit propter fortitudinem retentive recipientis membri
Sed ad hoc multum adiuvat largitas pororum cum suppositione spaciositatis membri
et maxime quando humor est grossus et terrestris et maxime quando humor est
cumulatus fuit in membro tunc propter illius quantitatem et terrestreitatem in viscosus
in eo suffocabitur et generabitur calor extraneus in subiecto extraneo salvo si humor
non tunc in proximitate similis Et si istud apostema generabitur in aliquo membro
principali tunc propter ipsum procedit ab eo calor et generabitur febris fortis et possibilis
erit ut tendat ad mortem Alio modo generatur quando membrum non potest digerere cibum
qui ei mittitur nec ipsum convertere in quantitate et qualitate nec ipsum potest ex
pellere tunc materia augmentatur in membro illo taliter ut recipiat dilatationem
in omnes tres dimensiones et tunc contingunt eius calor naturalis eidem mensura
rus et generatur in eo calor putredinalis propter necessitatem materie corrupte Et
iste ergo que dicuntur erisipile sunt duorum specierum Una est que dicitur eris
pila ruborum et apparet ab hac specie ut sit composita cum multo sanguine
propter rubedinem quam habet et non facit in eo magnum tumorem Et dolor eius
non est acutus Alia species dicitur etiam erisipila formicans et in ea plus
generatur et propterea inducit pustulas et corrosiones Et aliquando ista non
apparet sed in cute Et aliquando est supra in substantia membri Et illa peior est
et potest esse ut fiat in concavitate alicuius membri sicud in stomacho aut intestinis
et ledit ipsius operationes sine apparitione manifesta Capitulum primum de causis egritudinum
membrorum consimilium frigidarum et humidarum sive flatuum in calidum et siccum

Iste egritudines sunt propter hoc quod contrarie in quantitate aut qualitate Et cause
generationis istorum sunt opposite causis ex quibus generantur ex species tales Et ma
nifestiores istorum egritudinum sunt febres flatice et apostemata que dicuntur tunc De causis
febrium flaticarum Tum non plus adiuvat ad generationem harum febrium est opi
lata que fit propter grossitiem istius humoris et viscositatem Et volo sit
h putrefactio propria contrariis caloris intrinseci sicud contingunt lignis
a suppositione lignorum viridium et cum contingit intrinsecus augmentatur
comitans materia corrupta Et ista febris fit ex hoc humore in venis et in
tria dicione membrorum Et istius humoris corrupti causa sunt quattuor species
Una est salsi et est fetior aliis propterea quia salsugo ei advenit ex sua
terrestri adusta mixta cum aliqua humiditate Sicud apparet in ge
generatione salis Alia est acetosi et quantum fit sicud tamen est secundum propterea
quia acetositas fit a frigiditate Dulce est calidus sicud est videri in ma
torsis fructibus qui post acetositatem acquirunt dulcedinem Et in tercia
de tinis omnibus quia habet gustare multa viscositate Et species febrium
flatus consistunt secundum modum diversitatis harum specierum et quia nos
tractabimus de febribus tunc de hoc loquimur loco sermone Et species flatus melius
recipiunt digestionem quam colere secundum quod quidam dicunt quod recipiunt species colere
digerorum Sed febres que sunt a flate sunt periculosiores febribus colere propter

grossitiem flatus Et propter opilaciones que fiunt ab eo Et quia indispositio corporis
est valde brevis sed in quod dicam post De causis apostematum flatuosorum Sed
apostematum flatuosorum quedam sunt que fiunt a flatu subtili et quedam a flatu
grosso sicud sunt apostemata que nominant strophule et ipse nascuntur in
carne glandulosa sicud in collo et sub ascellis et inguinibus Et materia
que est in hiis apostematibus est dura valde Et apostematibus glandulo
sis sunt que sunt grossitudinis grani pini vel maius Et hoc fit sunt
in locis carnosis Et quedam genus sunt verrute et clavi Et apostematibus malis
que apostemata sunt grossitudini humorum operentur autem sunt que nominata
sunt in arabico adubelati Et inveniuntur in istis apostematibus scilicet silis
seta et scton luto et carboni Et plurimum horum apostematum est compositum
ex flatu et melancolia et apostemata apostemata propter flatum sunt apostemata
nominata in arabico tala Et dicunt quod horum species sunt 4 or scilicet
lutosa mellita. micata et pultesima Mellita due sunt ex flatu
putrido habente in se speciem mellis et alie due species sunt ex flatu mi
nus et quedam aventositate quod accidit in illis que sunt in apostematibus hydropicorum Et multe alie egritudines quas narrabimus cum loquimur
de accidentibus que superveniunt passionibus membrorum Cap 6 de causis
egritudinum membrorum consimilium frigidarum et siccarum sive melancolicarum malum et
egritudinum simplicium

Iste egritudines sunt ab humoribus melancolicis qui egrediuntur
autem in quantitate aut qualitate aut in ambabus simul Et que faciunt humores istos egredi autem sunt materie que sunt eis sicud cibi sicci et frigidi aut tali et sicci Aut quod operentur membra ab earum complexionibus ad frigiditatem
et siccitatem disperata et operentur cola a suis complexionibus propter res operacas sicud
propter aerem et operacionem et quod accidit aquatione sicud accidit lepris Et ma
ior pars talium fit ab hereditate aut accidit propter coitum cum menstruata
in diebus quos dixit catharam quia lepra illa beneficio medicinarum
curam non recipit nisi fiat tempore crises annorum quos ordinaverunt natura
et hoc testificatur mirabilis catharam et ego expertus plures sum
Et quod multiplicantur ipsi humores in corpore et splen trahat eos
attrahere et nequit aut propter spissitatem aut mala qualitate aut propter
corporis Et remanet cum sangwine et vadunt ad membra et quia natu
ra eos abhominatur correctionem ipsorum non potest quia propter eos generantur
egritudines difficiles curacionis Species melancolie Species melie in naturalium
Et cole nigre operantis inequaliter autem sunt due species Una est adusti
one melie naturalis Et alia species est ex adustione cole non naturalis Et
ista species generatur a multo calore et intensa siccitate quibus remaneat
partem naturam sed Et miscetur cum eis calor ex venis contra naturam multum
Et quod significat quod complexio corporis sit talis est acerbitas quia quando sequitur
suppuratam seminat ipsam Et utraque istarum specierum in dominio corrosionis
in membris et aliquando fistulas et hoc fit ab adustione cole De causis
quartane Et egritudines que fiunt ex consimilibus humoribus sunt quedam
sunt febres et quedam apostemata Et febrium que ex eis fiunt quedam fiunt
infra digestionem et quedam intra Et quod admiratur super generacionem istorum est epila
cio pororum cum grossitie humorum et difficultate digestionis De causis

apostemata membrorum Et apostemata que dicuntur scrofulata fiunt ex melancolia naturali
adusta et aliquando tantum Sed que fiunt a naturali fiunt sine vlceratione De
causis lepre Et aliquando spargitur hec materia super omnia membra et tunc fit lepra
Et propter hoc lepra est tantum solius Et secundum hoc due sunt species quarum vna quedam
est cum vlceratione et quedam sine vlceratione Et que fit cum vlceratione
est de melancolia que est ex naturali et flegmate salso et sanguine secundum quosdam
recipiunt adustionem Capitulum septimum de causis egritudinum membrorum consimilium talium
sicut egritudines generantur propter corruptionem sanguinis et humidarum sive sanguinearum nature et
corrupta naturaliter in quantitate aut qualitate Sed corruptus corporis in simplicium
titate debet dici paucus quia quod corrupit multum tunc debet attribui
egritudo non illius egritudinis ad quam declinant et illi qui dominatur manifeste
hoc est quia quod inflammat nimis debet attribui egritudo nomini illius egritudinis
ad quam declinant talis scilicet Et debes scire quod egritudines simplices non
fiunt ex humoribus simplicibus istis et maxime corporibus qui non recipiunt
digestionem nec sunt apti nati recipere ipsam quia quod colera vel melancolia semper
dominatur singulariter et sine egritudines corporis simili modo sive curationem secundum nominantur
simplices propter humorem in eis dominantem Secundum quod nominant compositae
quod apparet magis euidenter duo humores aut plures dominantes De
causis synoche et synochi Et maior ex parte egritudinum que contraria
ex sanguine fiunt febres et apostemata Et primus febres sunt duarum specierum
vna fit propter augmentum quantitatis solum et propter illud tremendum quantitatis clau
duntur pori et inflamatur sanguis et fit hec species febris Et hec species in fine
primo non est putredinalis Sed si medicus fuit negligens vel tardus
in eius curatione fit putredinalis Et hec species est media inter effimeram et
putridam et altera species fit propter aliquam putrefactionem Et febres que fiunt a
sanguine fiunt in omnibus venis propterea quia non est sanguis in alia in
toto et in venis et non secundum inpolationem manifesta De causis flegmonis
Sed de apostemata que fiunt ex hoc humore sunt que dicuntur flegmones et fiunt plus
propter disparantiam in qualitate quam in qualitate Et diuersificantur ista apostemata
secundum maiorem profunditatem et minorem Et quod est minoris profunditatis est leuis
Sed quod sanguinis qui currit ad membra si disparatus sit aliquantulum in
qualitate calida fit erisipila flegmones eo quod tunc est colericus propter inflam
mationem colere Et hec species est periculosior Et apostemata solum diuersificantur propter
diuersitatem membrorum in quibus fiunt Et in quod fiunt in aliquo corporibus
principalibus necessario sequitur mala febris et magis quam apostema est flegmon in
subascellis aut inguinibus et in auribus Et que fiunt in partibus subas
cellarum sequuntur superfluitates transmissas a corde Et fiunt hec apostemata
propter alia apostemata facta in aliis partibus corporis propterea (quia omne membrum)
ex virtute expulsiua mandantem alteri De causis variolarum et mor
billorum Et causa fiunt ex hoc variole et morbillus et propterea quia nullus e
vadit ab his duobus in habitu hoc Et non potest dici vt fiat a causa
extrinsecus quia ille non fuit vicio in omni homine Et ista egritudo est sicut
naturalis Et propterea dicatur ex hoc egritudo prouenit a mala materia fixa in cibo em
brionis Et propterea semper fiunt hee egritudines cum febre sanguinis quasi
sanguis esset nimis corruptus ex hoc passus patiens mori Capitulum
octauum de egritudinibus membrorum consimilium et causarum tam materialibus et compositis

[Marginal note:] Sed quod non euitat quod ista negatur

Tu debes scire quod egritudines simplices singulares que dicte sunt non fiunt
ex humoribus simplicibus nisi raro sed maior pars egritudinum superdictarum
est composita ex pluribus humoribus simul. Et compositio egritudinum aut est com-
plexionalis compositio aut est continuitatis. Sed compositio continuitatis est sicut si ali-
quis haberet ab una parte febrem colicam febrem flotica et paroxismum
horarum diversarum febrium eius una hora. Et febres que fiunt propter compositionem
complexionis sunt duplices et quedam ex eis sunt quarum commixtio est absoluta
et quedam sunt quecumque sed possunt appellari composite cum sint mixte. Et
propterea generant febres in signis et proprietatibus que apparent humoribus sim-
plicibus. Et hec complexio et compositio que est in humoribus inducit ad multas
simplices immiscibiles. Et propterea quia hee due species compositionis sunt in febri-
bus possunt tamen inveniri febres mixte, tamen non sunt duarum specierum
sed continue. Hoc accidit quando sunt febres in duobus locis divisis in corpore. Et
manifestior febrium compositarum est emitritheus et est plurium specierum. Et quedam
sunt ex flegmate et colera citrina aut ex . Et febres diversificantur secundum diversitatem
quantitatis vel loci humoris sicut causon et sicut febris que fit a flegmate
vitreo quod dat calorem et frigus simul in partibus exterioribus. Et sicut febris
que habet fortissimum calorem in partibus intrinsecis et in partibus exterioribus frigus
se habet. Et potest esse ut partes exteriores sicut multum frigide et nominatur febris
epiala. Et quelibet istarum egritudinum habet quatuor tempora principium augmentum statum
et declinationem. Et principium tempus in quo apparet egritudo in actu et
natura nichil manifeste operatur. Et quando humor incipit digeri et natura incipit
operari contra humorem est tempus augmenti quia tunc facta actio et quando completur
digestio tunc cessat augmentum. Et tunc est tempus status et est illud tempus in
quo apparet certamen inter naturam et humorem. Et cum natura est fortificata super
humorem et ipsum vincit tunc dicitur esse tempus declinationis. Et quedam egri-
tudines sunt propter tunc dissolutionem humorum sine evacuatione manifesta
et sanantur et quedam sunt que durant dissolutionem paulatim et moriuntur. Et quedam
sunt que evacuationem manifestam vel ad mortem et ista natura vincit . . .
Sed crisis salubris sunt due species. Una est que dat perfectam evacuationem
perfectam sanitatem. Et alia que relinquit egritudinis reliquias que paulatim
dissolvuntur et tempore longiore salutem prestant. Et illud idem est in crisi mala.
Et maior pars crisium invenitur in egritudinibus acutis id est que fuerint tempore
brevi et digestio completur propter longitudinem temporis secundum comparationem agentis
ad patiens quia anno in omni tempore patiens patitur patiens ab agente
quia cum patiens habet tempus proprium comparatione quando tunc agens ad patientem
et hoc potest cognosci artibus artificialibus quia mensure temporum de coctionis
in rebus artificialibus diversificantur. Propterea quia ita est et sunt longo
tempore consuete et sentire egritudines accidentis et virtutes et humores affir-
mationem est proprietas et rationem nature ut faciunt tempora in quibus sit
bona digestio aut mala vel dies critici. Et quia digestio bona est perfectio
operationis nature tempus illius sunt pro maiori parte laudabile. Sed digestio
imperfecta quia habet latitudinem non conservat bonitatem suarum crisium sicut
perfecta. Et quedam dicunt quod inventio crisium secundum ordinem est lune

Sed tu debes scire quod est ea propinqua quam medico non est nota. Et ea propinqua est
est illa quam diximus et [illegible] in libro nostro monstrabimus [illegible] in hoc et
dabimus exempla. Et aliquando accidit mors in [illegible] eius et hoc fit propter quod
humores habent multum super calorem naturalem et extinguunt [illegible]
tatem aut qualitate aut propter virtutem et aliquando accidit [illegible]
in statu aut in declinatione / et declinatio in egritudinibus mortiferis fit
a debilitate virtutis et non a debilitate egritudinis sicut est in salubribus decli
natio in egritudine est propter durationem virtutis. Capitulum quintum de egritudinibus
in [illegible] membrorum [illegible] et earum causis que sunt febris essimera et
febris ethica et ethica senectutis

Et sufficiat quod diximus hic
usque de egritudinibus [illegible] et earum causis. Et nunc volumus facere
brevem tractatum de egritudinibus non [illegible]. Et dicimus quod [illegible]
res non sunt cause earum egritudinum [illegible] ut [illegible] subiecta sunt membra
et spiritus et efficientes sunt due res aptiores aut alie [illegible] [illegible]. Et
volumus dicere de manifestioribus earum [illegible] hec est de calidis et [illegible]. [illegible]
quedam egritudinum calidarum et [illegible] sunt [illegible] [illegible] solum et hoc est se
[illegible] dici. Et hoc fit propter res [illegible] et est propter quatuor causas.
[illegible] [illegible] dividitur in quatuor partes. [illegible] quedam sunt [illegible] et quedam
[illegible]. Et earum que [illegible] sunt quedam in potentia [illegible] quedam sunt in actu. Et
que sunt in actu est sicut calor solis et ignis et communiter res [illegible]
[illegible] in actu. Et que sunt in potentia sunt sicut balneum magna sulphu
rea que calida est potentia. Et [illegible] que sunt [illegible] sunt sicut ille
que claudunt poros [illegible] [illegible] accidit calor in partibus intrinsecis sicut
est balneum aque alluminose et [illegible]. [illegible] est propter egritudines ma
les que superveniunt corpori sicut [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] De febre ethica. [illegible] est [illegible] speciei [illegible] [illegible] febris
ethica et hec febris est calor [illegible] [illegible] [illegible] membrorum et prohibet
fieri [illegible] [illegible] et consumit corporis [illegible] humiditatem. Et hec tres species [illegible]
et [illegible] est que accidit in humiditatibus radicalibus existentibus in
venis [illegible]. Et secunda que est in humiditate existente in [illegible] que
[illegible] dissoluta sunt [illegible] restaurari. Et tertia est [illegible]. Et est
illa cum calor [illegible] [illegible] est in membris solidis [illegible] est restau
ratio fieri in eis [illegible] eius [illegible] dissolutum est. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] humiditatis radicalis in quolibet [illegible] [illegible]
ta proportione [illegible] est in capitulo earum brevitatis et longitudinis
vite. Et species [illegible] istius febris ut plurimum fit [illegible]. Sed alie due
species sunt [illegible] propter febres [illegible] humores [illegible] precedentes. De
ethica senectutis. Sed [illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] quedam sunt que appellantur
[illegible] senectutis hec est [illegible] [illegible] et [illegible] super membra. Et propter [illegible]
[illegible] senectutis hec est [illegible] calor cum humiditate ob hoc hec [illegible] [illegible] ad
illud quod [illegible] est calor cum humiditate [illegible] hec [illegible] convenit ad
[illegible] senibus. Sed [illegible] est [illegible] egritudo [illegible] fit in senibus. Sed [illegible]
[illegible] calidam [illegible] humidam et [illegible] et [illegible] [illegible] difficile est
[illegible] [illegible] calidum [illegible] frigidum humidum et sicut [illegible] [illegible]
et nos debemus [illegible] eas [illegible] nos [illegible] [illegible] que [illegible]
[illegible] et [illegible]. Capitulum decimum de egritudinibus membrorum officialium et [illegible]
[illegible] earum

At postquam dictum est breviter de speciebus egritudinum appropriatarum membris consimilibus et de quibus ipsarum. Dicendum est de egritudinibus membrorum officialium. Ad dicimus quod iam dictum est in principio sermonis quod sanitas membrorum officialium est in qualitate que est in quantitate et quantitate et positione et colligantia. Prima habet species hec est colligantia est in similibus et non reducitur ad alias species. Quas disponunt medici. Et in trat permanentia habitus sicut paraneli et curis intrant permanentiam hec. Ergo tria quia egritudinum intrant quinque permanentia hoc est in quantitate qualitate continua et distracta et ubi et habitu etc. Et postea inveniet hec res in qua hoc est in prioritate et posterioritate. Sed ordinatio membrorum officialium ad prioritas et posterioritas plus precedat est in sequentibus permanentiis et debes scire quod egritudo non supervenit unicuique generi sanitatis sicut nos videmus in ordine tunicarum oculorum et in maiori parte membrorum officialium quia illis non supervenit egritudo ordinationis hoc est ut prius fiat posterius. Sed continuitas et solo et tamen illorum sunt aliquam partem alii prius ingredi in genus egritudinum officialium. Sed genus colligantie non accidit in egritudinibus eius per se. Sed egritudines magnorum membrorum sunt hec que faciunt accidere membris egritudines quibus alta cogitat per alta et convenientias est ut colligantia positione in talis egritudinem que in genere egritudinem. Capitulum [11] de morbis
Sed genus egritudinis quod est quantum generum qui qui est solutio continuitatis et speciebus eius
continuitati naturali qui nominatur continuitatis solo duobus modis unum est solo continuitatis vocatur solutio continuitatis partis ex parte in consimilibus ut hoc genus magis debet accidere membris consimilibus quam officialibus specialiter quoniam hoc solo accidit membro officiali proprie quia compositum est ex membris consimilibus. Et non est opportune quod est officialis. Alter est separatio continuitatis. [illegible] Et hec oppositio solo continuitatis non vocatur appellatur prima hoc continuitas sit per modum contra solo continuitatis non vocatur appellatur. Prima hec continuitas sit per modum penetrationis membri cum membro aut ligamenti. Et hec genus et per modum solutionis positum est genus egritudinum officialium. Et hec genus continet continuationem et separationem. Et ipse non est solo continuitatis ut disponunt medici dicentes quod causa egritudo que continuabat membris consimilibus et officialibus. Et solo est distincta in hiis duobus modis quos diximus. De quibus aliis speciebus membrorum officialium. Et specialiter quia species sanitatis que est in qualitate est in figura et in poris et in meatibus et in levitate et in asperitate et in grossitie. Prima egritudines sunt eis conformis speciei proportionate istis dictionibus. Et egritudines quas sunt in quantitate. Quedam est in mensura et hoc est in superfluitate et diminutione et hec primo est in consimilibus ut dictum est. Sed medici assueti sunt ponere in officialibus. Et ideo peccant a primo. Et que sunt in primo habent duas species. Prima sunt superfluitatis et diminutionis. Et quedam est naturalis. Et quedam non naturalis. Naturalis est sicut diminutio sexti digiti. Et diminutio non naturalis est diminutio quinti digiti. Superfluitas autem non naturalis est sicut vermes et lumbrici qui inveniuntur in intestinis et siles. Et peccatum positionis est sicut dislocatio membri unius ab alto vel alicuius partis membri ab alta et egritudines quas dicunt medici egritudines colligantie sunt ex colligantia membri officialis cum alta parte unius contrarietate ab alto sicut coniungit cor et epar cum omnibus membris per venas et arterias et ad cerebrum et aliquid est quod colligantia est ab uno membro ad aliud ipsum membrorum sicut colligatum est os stomachi cum cerebro per unum eiusdem ab uno ad aliud. Capitulum [12] de causis morborum officialium

Locuti sumus breviter de egritudinibus officialibus. Nunc volumus loqui de causis
et dicimus quod egritudines que fiunt in figura fiunt propter duas res. Prima aut causa
aut accidens extrinsecus et egritudo que provenit causa est propria quoniam causa
non est conveniens nec apta operatione virtutis informative nec instrumento ad
quod operatur virtus informativa nec instructio aptum est ei sicut nos com-
tristatis est sicut fit embrioni quod nascitur vel quod mittitur. Et aliquando hoc fit ex
errore medici quia aliquando credunt rectificare membra et dislocant ea
Et hoc debes cognoscere in figura membri et signa partium et sic debes intelligere
in qualibet egritudine attributa membris officialibus in eo quod sunt officialia. Et
ea strictione meatuum et contractione corporis est propter durum frigiditatis et siccitatis
super corpus compositorum. Aut quia comprimuntur ab aliis membris. Aut propter opilationem
et opilatio fit aut propter apostema aut propter humorem grossum aut viscosum
aut propter durum lapideum aut propter carnositatem nascentem in poro aut
propter fortitudinem virtutis compulsive. Prima obstruit causas multas meatuum
et contritas aggregat. Sed largitas meatuum fit aut a calilitate et humiditate
aut ab humiditate et ab humore talis morditatio. Aut propter meditatis
vel cibos aperitivos. Aut propter debilitatem virtutis retentive. Et causa lubricitatis
vel lenitatis est a talis lubricitatis humido sic ab humoribus mucilaginosis
et similibus. Et causa asperitatis est a causis talis morditatis sive re-
manent ab humoribus aut rebus extrinsecis. Et causa nimis sunt super humi-
modi grossitiem. Est quod superfluit et est super continuum materie sive a superfluitate
materie que est in membro et si est contractivum materie est sicut sive curvitate
et corporis sicut qui proveniunt ab humoribus contraria nam in quantitate aut qualitate
Et diminutio provenit propter putrefactionem sicut est casus capillorum. Aut
propter combustionem et per ... quod putrefactio est ab humore corrosivo ab
aliquo re extrinseca. Et causa magnitudinis membrorum sive membra provenit
nature est propter multam ... membri. Et propter ductum virtutis informa-
tive sive super ipsum. Et que ... est ... materie fit propter aliquam superfluitatem
... membro. Et parvitas membri fit propter paucitatem materie sic super
... nature fit a debilitate virtutis ... nature. Et que est propter ... nature
tunc sicut accidit ethicis. Sed egritudines male positionis due sunt, una
est extrinseca sicut quod dislocantur membra propter immoderatum motum. Et sicut
quod frangit panniculus qui separat intestina a testiculis. Aut propter
dislocationem ossis anche. Intrinseca vero est sicut humiditas superflua
que membra mollificat et lubricat ita ut cedat a loco proprio sicut accidit
cibo et intestinis propter multam humiditatem aquosam. Aut lubricationes que
transit ... que tendit ad testiculos et ... separationis et conjunctionis
membrorum est duplex. Una propter debilitatem virtutis informative. Aut
... materie et hoc ... provenit tempore generationis et quod non
provenit agitatione sicut est callositas que fit inter duas carnositates que
... carne inter membra ipsa glutinat. Capitulum ... de causis morborum ... qui est solo continuitatis

Sed solo continuitatis in membris officialibus
libus est eadem cum ea que fit in consimilibus. Et accidit aut propter res
extrinsecas mordentes aut conquassantes vel scindentes. Aut intrin-
secas sicut ab humoribus acutis corrosivis. Aut extendentibus qui la-
cerant aut quantitate aut ventositate. Capitulum ... in quo incipit de-
terminare de accidentibus supervenientibus actionibus et passionibus membrorum

et de corporis causis Summa que prius determinat de accidentibus supervenientibus actionibus
membrorum virtutis nutritive et de corporis causis Et ad finem illa prius dicit
de accidentibus supervenientibus actioni oris et de corporis causis

De cetero volumus narrare de accidentibus que superveniunt actionibus
et passionibus et apparere volumus in unoquoque illorum egritudinem a qua
emergit Et hoc cognoscentibus nobis cognoscemus egritudines omnium
membrorum membri Et dicimus quod accidens aliud non est nisi lesio actionis
et passionis membrorum Sunt in passiones corporis fuerunt quia primo accidentium
sunt computationem quorum actionum et passionum et iam scis de libro sanitatis
quod quedam operationes sunt que apparent anime nutritive Et quedam anime
sensibili et quedam apparent motivi et quedam apparent virtuti ymagina
tive et cogitative et memorative Et est incipiendum ab accidentibus que
superveniunt operationibus virtutis nutritive quia sunt magis necessarie
in essentia animalium Et dicimus quod membra que sunt ordinata in operationibus
istius virtutis que dicta sunt in libro sanitatis sunt sicut os ysofagus
stomacus epar venes vesica fellis intestina splenis et fellis Et lesio que super
venit solum actionibus et passionibus membrorum est tribus modis Primus est
ut operatio membri cessavit ut sit [illegible] perfecte operationis Secundus ut sit
diminuta a suis naturalibus operationibus Tertius est ut sit permutata
ad malas operationes Et debemus incipere a membris nutritivis sicut ordinavi
operationem oris vel permutat propter soluticationem que accidit aut propter apostema vel propter
putrefactionem dentium vel propter aliquas complexiones malas Capitulum 14 de accidentibus
supervenientibus actioni ysofagi et corporis causis

Et ysofagus leditur aut ab apostematibus que in eo nascuntur et durum vel dissolvitur hoc est
squinancia et sunt per maiorem partem in musculo illius et etiam permutantur
aut diminuunt illius operationes qui dislocantur spondiles colli et gutturis
propter apostemata interius aut propter humorem mucilaginosum qui illud destru
it in magis parte aut frigiditates ad venientes ab extrinseco Et etiam
advenit ysofago etiam propter malam complexionem sive in malem Sicut testa
tur de iuvene quodam quod in medio multum vetabatur aquam et ipse bibit mul
tam aquam frigidam unde nona hora assumpta et perdit virtus attracti
va et etiam expulsiva ysophagi et non potuit ultra deglutire
Capitulum 16 de accidentibus supervenientibus actionibus quarte virtutis et causis
impedientibus et de causis corporis Summa que primo determinat de accidentibus super
venientibus actioni virtutis digestive stomachi et de corporis causis

Et in stomacho sunt mani festeque quatuor virtutes scilicet digestiva retentiva attractiva et ex
pulsiva et discretiva Et fuit necessarium ut unius actiones
esset hiis omnibus istarum virtutum Et incipiamus a digestiva Et dicimus quod quando
digestiva destruitur et virtus digestiva in stomacho accrescunt cibi in ipso Et causa
accretionis est quia tempore accidit proveniet a mala complexione non malis
Et cause in malis complexionibus sunt res complexionis frigide in actu aut res
frigide in potentia sumpte aut propter multam repletionem cibi aut propter
receptionem ipsius in convenientem in ordine et tempore Sed cause in malis in
trinsece sunt sicut humores sunt Et isti humores sunt vel sunt duobus
modis Aut ut generentur in se ipsis aut attrahantur ab aliis membris

sicud acetosa quod proprium est ad spargendum humorem flaticam et splen ut spargat
humorem melancolicam Sed stipticitas que provenit a splene quod est in mensura temperata
in quantitate et qualitate Tunc est operacio naturalis Sed quod egreditur a temperamento in
aliquo istorum tunc sit acetositas et que dicta est Et quod dominatur multum
super stomachum occasiones super dicte perit operacio ipsius propter sicud accidit in flegmaticis
in quo egreditur cibus similiter accipit sine aliqua permutacione qui dicitur lienteria
et quod steterit iste humoris longo tempore in stomacho est causa ut generentur mala complexionem
differre ad curandum in stomacho et ob hanc causam advenit homini complexionis completo calore
senectutis et aliquando erit apparata sicud que sunt in stomacho causa istorum accidencium et
maxime quod apparata erit sicca et dura Et Allexander dicit quod acetositas
que provenit a calore et debes scire quod hec accidens provenit sicud accidit
acetis quod sit vino quod acessit propter acetum talium et apparet quod sit una
accio accidentis que similiter sit assimili et accidit aliis in pluribus
perscrutari potest et invenire Et propterea subtilius medicus has res debet
perscrutari ut cognoscat perfecte Et humores qui generantur in stomacho quidam
corporis generantur in ipso et quidam superveniunt in gravitate ipsius ab aliis membris
Et ac eciam accidit in stomacho propter diminucionem digestionis ventositas quoniam
hec accidens convenit debilitati virtutis retentive propterea quia stomachus quod colligit
super cibum bona collectione advenit tunc bona digestio Et quod non bene colligit
aut calore naturalis non bene dominatur ibi et tunc natat cibus in partibus
superioribus et refrigeratur et generantur in eo ventositates propterea quia pars
superior in eo est ventosa sicud dictum est Et scias quod calor debilis est causa
generandi ventositatem propterea quod calor fortis tendit operacionem Alius terminat
et dissolvit ipsius materiam dissolucione non manifesta vero eciam fortis sit
generat ventositatem eo quod non est assi...ua sit generat fumositatem et ob hoc
mala operacione accidit ex necessitate permutaciones in cibo ad malam qualitatem
litatem fumosam vel ...osam Et manifestum est quod hec accidens sit a calore
operante qui est plus quam naturam quam causa calor qui aborum resolvit in
fumum et convertit in fumositatem Nam ab isto generat humor corruptus
et sapor corruptus fetidus similis odori ... quia ille convertitur in
stomacho ad mala complexionem Ergo ... que sunt ab hiis sunt a mala complexione
tala naturali vel non naturali Et que sunt a non naturali provenit accidentibus
calidis et arcubus ... secundum naturalis sit ab humoribus colericis generatis
in ipso vel ... ab aliquo membro et melius apparatum ad hoc est operari
vel fel et in quibusdam hominibus est fel tangens stomachum quem quedam sunt
qui habent meatum fellis ad stomachum sicud splen Et illi ... tola
nisi ... Et hec humor cadit in fundo stomachi aut imbibitur in corpore ipsius
Et aliquando accidunt stomacho illa mala accidencia ab apparatibus qui nascuntur
in ipso hec sunt omnia accidencia que adveniunt virtuti digestive Secundo
dicit de accidentibus supervenientibus accioni virtutis distributive stomachi et de corporibus
Et virtus distretiva est que cognoscit omnes species cibi et medicine et
cognoscit sanguinem assimilatum superfluitatibus ut mittat membrorum convenienciori
et mittat convenientem membro quod est ei simile Et istius virtutis non sunt incor
... nec aliis quia scientia de qua loquimur non est hoc est magis

dica me separativam et distinctivam et in esse et in ipse s3 haut habeo abonasen
quia ea assint fortie et no est dubium q' ipsa sit in corpe et est una sicud
sunt alie virtutes et ipe dixit in illo libro omnia accidentia que ad veniunt cor'
quando impediunt operationes illius virtutis et dicit q quando debilitatur in sto necessa
rium est propter grauamen mali humores in toto corpe eo q no facta separatio singule
mentis aqueniendi unde aliquando proueniet morphea et cum hoc est propterea
quia debilitata erit hec virtus ut suplere quia no erit attracta cola nig
ad ipam sed no manifestavit a' bonaser propter quam complexionem ista virtus opat
nec q sit eius instrumentum sicud dicit in aliis Quatuor Et hec est magnus
defectus quia quando volumus removere accidentia que supveniunt eis et non
cognoverimus complexionem qua laborat no cognoscemus nos curationis illius
et no dica credente debemus sine esse declarare et q ita laboret unsce
et quando prauabitur eius operatio Aut diminuet postquam opus necessitate sequitur
debilitas in virtute nutritiua quoniam hec stomacus insit ipo Aut ab ea prauabitur
quia iam dictum est q stomacus nutritur a cibo aliquo modo mediante et si
no nutriretur a cibo non amplecteretur ipsum Et quando debilitatur virtus nutritiva
in ipo sequitur de necessitate egritudo que dicitur indigestio stomaci Et cause istius
sunt due res aut mala complexio calida et sicca supra in substantia radicali stomaci
que si prolongatur inducit ethica aut mala complexio frigida et sicca quem
ducit senectus **Tercio dicit de accidentibus supvenientibus actioni virtutis re
tentive stomaci et de corporalibus** Et virtutis retentive quando diminuitur operatio
sequitur inflatio et ventositas et aliquando cum cibus indigestus et causa huius
est mala complexio frigida et humida Aut aliquando fleuma frigida no malis Et quando hec
hec operatio appropinquat privationi sua fiet egritudo que dicitur lubricitas intestinorum
Sed quando hec virtus retinebit cibum mala retentione adveniet stomaco motus
ventosus eo q virtus retentiva cogitur eum fecere cibi Et hoc accidens
apparet in sto plus tempore sacietatis superflue quando impletur stomacus nec potest
recipere cibum Et hoc accidit propter unam malam complexionem malem Aut non malam
**Quarto determinat de accidentibus supvenientibus actioni virtutis expulsive
stomaci et de corporalibus** Virtutis aut expulsive operatio Aut diminuitur Aut
privatur administratione non ipsa accidit ut retineatur cibus in stomacho mala re
tentione ita ut putrefiat Sed privatione ipsius sit egritudo que dicitur i. colica
Et huius causa est mala complexio frigida malis Et hoc substantialis causa privationis
ipsius Et aliquando privatur propter oppilationem que fit in intestinis sicud accidit
in colica Et hec privatio est accidentalis Sed superflua expulsio que supvenit
operationi istius virtutis facit unam ex speciebus lubricitatis intestinorum et hec est
fortior illa que fit propter privationem retentive quia hoc fit propter aliam
rem que movet hanc virtutem ad expellendum nimis sic sunt humores
vitreati ut colera et fleuma salsum et melancolia acetosa Et etiam potest fieri
propter apostema generatum in porta stomaci aut propter cibos corruptos privatos
ad eos humores sicud accidit in fortissimo fluxu Et aliquando remotis
omnibus his causis virtus expulsiva movebitur malo motu et etiam
propter aliquam levem causam eius ad nocumentum et hoc propter errorem virtutis
illius membri propterea quia hec mala dispositio est consueta in habitudine

stabilem et ppedi tmat medica hanc egtudine cum medicinis quibus curant
vrigine et meliam vt remoueat error iste et sensibilitas mala et ad hoc de
clarauit melius in libro de ingenio l. in sexto sanitatis Et pot esse ut hoc fiat
pter rem que ledit pter apa a factu in superficie stomachi Ad hoc aut
ipsi vtuti accidunt malum accius qd dicit singultus qui accidit ppt rem
qui ledit pter qualitate calidum aut frigidu Et quedam eius spes fit
ppt malam cplox calam et siccam supam inspaco stoi itaq puat in ipo
vna spes spasmi aut est difficilis aut impoblis Et aliqu fit spasmus
ppt multa humiditez que e in ipsa sinuosa stoi sm qd dictu est in causis spas
mi Et vomitus appat male opacoim istius vtuts si no est ita sicalis
ipo sicud expulsio quesit pptes in fibres Et tal vomitus est pter cam
naturale in ore stoi e multa humidite collecta aut flatica qua qu
isti humores erut e ptibus superioribus stoi mouet vomitu Et qn erut
erut in ptibus inferioribus stoi mouet fluxum Et aliqu segnnt ad
stom ab alys membris sicud accepe pot videri in multis quibus adueni
febrile frigus et vomunt et tmant Et hoc accidit ppe ab humoribus colicis
et aliqu afflatiis Et qd fit a melancolicis signat mag malum Tercio
dat de accidentibus supuenientibus accioni vtutis attractiue stoi et corp caus
ta aut impedimenti vtuts attractiue stoi e cas cum ea q hoc facit in ipso
phagro Sed dimino appetitu et augmentu ipius in stoi fit dicemus qn accida
bimus de accidentibus q adueniunt vtuti sensibili Capitulum de accidentibus sup
uenientibus accionibus duorum vtutum restorum cas impedientibus et de cas
corp fnt qui primo dat de accidentibus supuenientibus ~~accidentis~~ accioni vtutis eppul
siue intestinorum et corp causis

Hic vero dicamus de accidentibus que sunt in opacoinibus que manifestant in stoi Et deinceps vo
lumus dice de accidentibus que supueniunt virtutibus intestinis
intestinorum Et dicemus qd manifestior vtus que e in illis est vtus e
pulsiua et post illam retentiua et actiua que supueniunt istis sunt
sm corp ptez istorum duorum vtutu et qn puat opato vtuts expulsiue
aut diminuit fit tunc egtudo que dicit colica Et puatonis causa
isti vtutis fiat p malam cploin frigida seu calam materiam aut
no materiam Et puacio que puenit a mala cplone frigida sed plurib
manifesta ppt ea quia frigiditas est gria calori nali pfria qualitatem
et impedit ipm in omnibus suis opacionibus Sz qn puenit a calitate
no est admittenda ppt ea quia membra no agnunt nec patiunt nisi
pter calorem spatu mensuratum conuenienz membro Et qn calor egre
dit multu ope nam in aliqua dictorum qualitatu tunc puant corp opacoes
pcalum aut pfrigidu Sed qn dissipant pars in calore Tunc erit
corp opo mala sicud stoi calli qui puertat cibos in fumositatem
Et aliqu puat opacio istius vtutis in intestinis pter oplaciones que
in eis fiunt aut ppt siccus durum aut viscosum humore grossum et
viscosum aut ppt apa ventosum Similis lesio qua puenit ab
apatibus ledit in hac opacione duabus ex causis Vna quia ac
quirunt intestina malam cploin materialem et alia ppt ea quia clau
dunt vias Et ventositas etiam claudit intestina pter

duas res. Prima quia opponit se stercori sicut accidit canalibus subterraneis
unde fluunt aque. Alia est quia torquentur intestina donec claudantur.
Item fit opilacio propter lubricos et accidit intestinis propter corrupcionem istius
virtutis expulsive que fit propter opilacionem quia faciunt operaciones suas naturales
eo quod expellunt superfluitates per partem superiorem que deberent expelli per partem
inferiorem et tunc evomunt stercus. Et aliquando debilitatur virtus expulsiva
propter opilacionem vie cause fellis ad intestina quia tunc non potest pervenire ad
intestina colera. Illud quod advenit ad stercoris expulsionem. Sed si hec
operacio permutata fuerit ad malum tunc malam faciat opilacionem et fiat
aliquando inde fluxus eo quod stercus non tenetur in intestinis mora convenienti
propter augmentum ipsius. Et causa augmenti istius virtutis est propter humores
mordicativos qui sparsi fuerint ad intestina ab epate et venis et sto-
mach felle ab aut ab aliis membris et aliquando perveniunt a capite. Et quando
humores mordent intestina multum solvitur ea et fit excitudo que
dicitur intestinorum ulceracio. Item accidit istud isti virtuti propter qualitatem
ciborum qui sunt hos nam prima aliorum stomachorum pellit ad intestina cibum
antequam digeratur. Et aliquando fit propter multam quantitatem vel qualitatem cibi quod
erit superfluus. Et aliquando accidit propter opilacionem meatuum qui est inter
epar et intestina quia tunc non transit cibus ad epar et cibus aggravat
virtutem expulsivam et procedit ipsam expellere. Et aliquando causa que prohibet
penetracionem cibi ad epar est grossicies ciborum. Et grossicies cibi est aut
propter naturam ipsius cibi. Et propter debilem operacionem ipsius stomachi in ipso
sunt propter [illegible] et aliquando non transit cibus ad epar propter debilitatem
virtutis attractive in ipso sicut accidit in egris epaticis. *Secundo datur de acci-
dentibus supervenientibus accioni virtutis retentive intestinorum et de corporis tactus.*
Et quando debilitatur virtus retentiva fit prima species fluxus que vocatur dissenteria
et provenit sicut propter malam complexionem calidam et non calidam. Et quando
ipsa operacio fit alia species fluxus que dicitur lubricitas intestinorum. Et
operaciones contrarie intestini lotacionis impediuntur aut propter solucio-
nem factam ad maiorem stercoris aut propter emoroydas ibi natas. Et aliquando
venis ipsius aperte fluet inde sanguis. Et aliquando fluet iste sanguis
per modum naturalis purgacionis et est laudabilis et hoc est quod dicit quod per
malus sanguis decurrit anaserrano. *Tercio datur de accidentibus super-
venientibus accionibus epatis et cistis fellis et corporis tactus. Et primo datur
de accionibus supervenientibus accioni virtutis digestive epatis et corporis
tactus* Et consistit in deterioracione in ydropisi et yctericia et transitus corporis
*Capitulum 18 de accidentibus supervenientibus accionibus quatuor virtutum
epatis et cistis fellis et corporis tactus. Item primo dicitur de accidentibus
supervenientibus accioni virtutis digestive epatis.*

Quia epar habet quatuor virtutes secundo ad accionem ei ad convenienciam totidem sunt
enim prima quod diminuitur actus digestiva sanguinis sicut est flaciens
et puebra que mittentur longo tempore et tali sanacione conveniunt
frigiditati complexionem adiuvans istius humoris et potest fieri eo quod que dicitur
ydropis yposarca. Et hoc accidit eveniet propter malam complexionem frigidam ma-

et non naturalem Et alii fiet propter qualitatem cibi unde malitia sui ordinis
Et alii fiet propter res constrictivas Et potest fieri ab omnibus causis qui inducunt
frigiditatem complexionis et aliquando propter colligantiam membrorum similiter causa tamen ipso
sicud est stomachus quia quando diminuitur operacio stomachi indigerendo kilum et [illegible] committitur
epar stomacho non tocius et hoc fit per consequenciam committitur viam cibus ad replendum [illegible]
Et quando intestina generalia acquirunt malam complexionem tunc leditur epar propter colligan-
ciam que est inter ipsa et epar Et aliquando acquirit epar malam complexionem propter apostema
sed apostema non est erit tamen in maiori parte istius egritudinis nisi inducitur et fiat
lapideum Et aliquando erit tamen egritudinis epatis consequenter officialis sicud sunt opila-
ciones que fiunt in ypocundria eo quod opilacio est constringens calorem in trusa con
et maxime quando humores faciunt sic et sic Sed quando operacio digestiue acquirit
maiorem errorem Tunc accidet communis conduobus quia aut ydropisis tympani
tica aut alie egritudines tales Et tu debes scire quod membra non acquirunt et
paciuntur nisi tamen quando calore operato confrigiditate proporcionata ei quia
ostensum est in naturali philosophia quod spiritus est in corpore sicud instrumentum temperans calorem
naturalem qui est primum agens et sensibile ergo complexio membrorum operatur sua accione propter istum
naturalem qui est primum agens et sensibile ergo complexio membrorum operatur sua accione propter istum
calore correptum tamen isto instrumento conveniente ei Et quando spiritus advenit membro
non multa quod calor non confundit suam formam naturalem Tunc diminuitur operacio
membri sicut accidit in cibis qui accessit in isto et sicud in spiracione flatuoso
membri sicut accidit in cibis qui generatur in corpore suo Et tamen aut augmentatur calor agens breui augmento
quod tamen non trahat calorem agentem a sua forma naturali Tunc fit mala
augmentacio in operacione membri sicud accidit in isto generante fumositatem
complexionibus et sicud in corpore generante multam colam Sed quando fit magnum aug-
mentum in calitate vel frigiditate ita quod calor membri confirmat operat a
sua forma naturali Tunc faciat membrorum operacionem contrariam operacioni naturali sicud status
qui corrumpit cibos ergo tales status egritudinum sunt ex a mala complexione calida
sicud spiritus Et postquam assignavimus causas communes omnibus membris volu-
mus venire ad locum seu separati sunt Et assignare causas propriis in corpore Et
dicimus quod quando accidit epati mala complexio calida parum concedes sicud dixi
Tunc acquirit multum amaritudinis Sed quando augmentabitur hec mala complexio
calida ita quod extendatur a sua forma naturali Tunc erit operacio epatis operacio
non naturalis Et proveniet illa operacio solummodo a calore in eo quod est calor eius
et in eo quod est calor et patitur ergo operacio que provenit ab isto calore
in eo quod est calor simpliciter indiget per aquea quod invenimet ad simum
Et faciet opera ventrositate et proveniet ex hoc tympanitica ydropi-
sis aut similis Et si fuerit causa remocionis caloris naturalis egritudo calida
attribuetur illa remocio egritudini tale Et si fuerit frigida attribuetur frigide
Et propterea multum laborent medici ut dent tam bone istius speciei
eo quod eque fit a calore sicud a frigore et propterea hec species difficilior est
ceteris ad curandum Sed causa acquirendi malam complexionem solet fieri cause tales
naturales et non naturales Et causa que magis est propterea in hac lesione est quando
cistis fellis sua operacionem non facit Et hoc accidit aut propter opilacionem
que est in meatu qui est inter cisti et epar Aut propter debilitatem potencie
attractive in ipsa cista Aut propter opilacionem meatus qui transit a cisti
ad intestina Aut propter debilitatem potencie expulsive que est in ipso felle

Et est quod clauditur ille meatus Tunc accidit eciam illud accidens scilicet quod advertitur claudi intestina hoc est quia non petit cibum nec desiderat Et accidit hec passio quia virtus attractiva est in quolibet membro propter inmittuntur Et virtus immutativa complet suas operaciones per quatuor harum virtutes Et quod minuatur bona starum producitur omnes et sic accidit epi propter fel Et accidens quod dicitur ytericia sit ex necessitate propter bona quarum rerum Aut propter opilacionem pinatorum opilacionis fellis Aut propter diminucionem quia tunc remanet amaritudo permixta sanguini Et virtus expulsiva mittit ea omnibus membris et expellit ipsam ad superficiem corporis per modum evacuacionis sicud expellunt alie superfluitates et hec species est timosa set quia epar aut membra assumunt mala complexionem talis fiunt sic accidit quod generatur cum epar ta talia meis Aut propter venena talia ebibita quia tunc durat multa quantitas tale in corpore et spargitur ad cutim Et hoc manifestatur per qualitatem superflua et mala qualitatem et non per modificacionis et passio hec species est periculosa Secundo dictiat de accidentibus supervenientibus accioni virtutis distinctive epatis et de corporibus causis et hoc consistit in determinando de asclite et causis eius Cum debilitatur virtus distinctiva in epate Tunc debilitatur operaciones eius et sparguntur per totum corpus humores hii cum sanguine Et fiunt propter hoc multe egritudines sicud ydropis que dicitur asclites quod non habet virtus quamvis stat aut separat aquositatem que est in sanguine Tunc spargitur in sanguine et naturam pellit ipsam ad concavitatem ventris Et quidam dicunt quod non expellit ad hunc locum nisi per venas umbilici passio quia iste vene generantur ab epate et pistas consistit superfluitas aquosa que est in embrione quod est in ventre matris Et aliquando sit hoc accidens propter debilitatem virtutis attractive que est in renibus Aut propter opilacionem aut propter stricturam illorum meatuum Tercia dictiat de accidentibus supervenientibus accioni virtutis attractive epatis et de causis corporum hoc est de fluxu sanguinis crudi Et quod debilitatur virtus attractiva in hoc membro est causa ut sanguinis operat opere crudo aut non coctus Quarto de accidentibus supervenientibus accioni virtutis expulsive epatis et de causis corporum Et hoc consistit in determinando de fistula et causis eius Et quod virtus expulsiva erit permutata ad mina lib in hoc membro Tunc emovet sanguis ad intestina per meatum per quos tibus transit et fiet fluxus sanguinis Et hoc erit aut propter dominium sanguinis Aut propter maliciam sanguinis complexionis Et quod debilitatur aut privatur operacio virtutis attractive eciam ex hac proveniunt malus fluxus Et tamen lesiones solis harum virtutibus propter apparatus membris officialibus Aut consilibus Sed officialis est tamen per accidens et mediate ex quo nunc complexionali que est apparata consilibus Et iste due species egritudines ledunt membra duobus modis Aut in eo quod est in ipso membro consumante cum eo Aut apparato ei Et passio si aliquis anobus contetur in hunc modum postquam bona rerum per ipsum ledunt membrorum operaciones est prolligamentum et cor est id quod dat epar calorem per quem facit suas operaciones ledentur operaciones epatis propter passiones cordis Aut non Et respondendum quod propterea cor est membrum principalis principium ex toto corpore liberum cum ut eo generentur egritudines sensibiles tales que possunt ledere epar alia membra stante homine vivo Et si hoc acciderit accidit propterea extremitates que sit in rebus

nalibus et hoc fit valde raro Sed maior pars cerebrum que sunt
in core remanente homine somno fit propter operationem ad membra insensibilia
primus non fit in pellis vt cordi ad veniat cerebri nervis oculte propter mala
complexionez Et quod fit sensibiles lesiones operationis corporis Et inde fuit fortassis
sicud tu vides quod propter primum motum ad veniente gubernatori magne
maximus fit magnitus motus in parte corpori naturis Sic eciam se habz
qualibz dispositio corporis ad omnia membra principalia et propterea quod meditare
corpori non debemus negligere cordis dispositoz primo aut cordis oculos est
conservandi alis ponenda Et adhuc nos melius haberi declabimus in infernio
sanitatis

Capitulum 19 de accidentibus supervenientibus accioni virtutis digestiue venarum et causis impedientibus et de corporum causis Et hic continetur in declarando de fluxu sanguis et causis eius

Accidencia que veniunt digestioni venarum scilicet in maiori parte leges sunt corporis Sed huius causa corporis Sed huius causa est raro inveniens hoc est fluxum sanguis Et in egritudinibus fit hoc propter fortitudinem virtutis expulsiue et maxime in crisi laudabili Sed id quod est accidens absolutum morbus causa fit propter sanguinem mordicationem et acuitatem et propterea dissoluit continuitatem corporum venarum corporum Aut propter subtilitatem sanguinis sicud videmus in eque dicta tanta Et sicud tu vides quod accidit in vtribus olei Aut accidit propter multitudinem sanguis quod rompere continue non potuit Et aliquando accidit propter debilitatem subtiles venarum que separate sunt scissioni Aut quia sunt nimis subtiles Aut nimis dure Et propter passiones horum membrorum et corporis accidunt multa accidencia in primis criminalibus et in libro signorum hoc declarabo Sed accidunt que accidunt vltime digestioni que est in membris sunt tria sicud malis Aut quia privatur operacio virtutis nutritiue in parte sicut fit in ethicis Aut quia diminuitur sicud accidit in materia appellata eltauil Aut propter mutationem sicud in lepra et morphea Et causa horum accidencium est Aut propter complexionatoz aliorum sicud in lepra que fit propter duas res Aut propter debilitate virtutis digestiue que est in membris Aut propter mala materias cum ab alio transmissam Et malicia materie est Aut propter se ipsam Aut propter debilitate virtutis digestiue que est in membro Aut propter debilitate corporis et venarum Et causa morphee est in maiori parte pro debilitate virtutis digestiue corporis Aut debilitate attractiue in splene Et aliquando accidit propter malam complexionem assistentem in substancia membrorum Et aliquando propter cibos Et tu debes scire quod quecumque causa istorum accidencium quod revera non dicimus res contrarias ad invicem Aut non dicimus quod causa quod accidens aliquod non posset esse simul Sed plures huius accidencia fiunt per plures causas sicud et posset eciam esse simul omnes ad eundem

Capitulum 20 de accidentibus supervenientibus accioni virtutis digestiue cerebri et causis impedientibus et de corporum causis

Et operacio virtutis digestiue in cerebro aut diminuitur Aut corrumpitur Et ob hoc provenit superfluitates non decoctas a cerebro Et palatio et hoc accidens appellatur nasla i. toriça et coruarees et vitium accidit arcubus suis opitiscitas et aliquando fit propter res tales Et volumus dicere quod fiat a talibus Et dicimus quod propterea quod fuerit superfluitas non cocta Aut non tacta dicimus quod causa efficiens huius egritudinis est debilitas virtutis digestiue que est in cerebro propter malam complexionem dominante cum frigiditate

Et hoc pot bene assignari in remanentibus cpta frigida cptriseta Sed reu
mata que sine causa talis cptrisetas recipiat cpservationem qualiter sunt
primam debilitate virtutis dig^ve propter dictum q debilitas virtutis digestive
q fit pacitus hoc est propter multam cpitatem materie et ipius fluxum propter
cpma calor facit fluere res congelatas dissolvendo eas In sup accidu-
cebrum a toto corpore ad caput Et propter istam multam malam materiam
q in cerebro colliget proveniet actus prnaraturi quia refrigerabit et vbq
digestiua impediet et fatigabit ctia correptoz tante cpitatis superflue
et ista e ca quantitatiua propter qm debilitat virtutis digestiva cerebri
propter res calidas cptrisetas Ca uo qualitatiua est quia calor cptinens
cptrisetas lz psin nam refrigerante calore intrinseco sicut sol refrigerat
igne Et e ca tac e qm no indiget prolongatoe sermonis Et hec uba
que locut sermonibus tribus digestionibus si uis eas pone tm tres sicut
fecit G Autem igra or sm dictum hominis qm tu scis Sed michi melius
videtur ut innocius no pona tria propter digo propter qua sanguis no transit
ad aliam formam sicud in stomacho et epe et aliis membris Quia stomachus convertit
cibum ad kilum et epar ad sanguinem et membra alia convertunt ad formam al
bam Sed vene no faciunt transire ad alia forma sanguis imitant cp co
aliquo mo cpuenerit te. Capm 21 de accidentibus supervenientibus virtuti dig^ve cordis et eo impedientibus et decedit talis

Deinceps volumus narra-
re de accidentibus supervenientibus membro principali virtutis digestive
et hoc est cor Et postea narrabimus accidentia que superveniunt mem-
bris spiritus et nunc Et postea erit completus sermo accidentium q superveniunt
virtuti vitae Et dicamus quattuor accidentia que adveniunt cordi sunt sincopis
cardiaca et tremor et solet venire virtutes pulsatiles apta natura
Et horum causa aut est intrinseca aut extrinseca Extrinsece cause sunt accidentia
anime sicud ira et furor Et cause propter quas occultatur calor intrinsecus
sicud cpma et sibi similibus sunt quia qn provocant virtutes sue internis
et tales sit nimis Tunc fortificat sinus motus pulsatilis ut tpet
sua cpleo attrahendo aere Et cause intrinsece sunt mala cplo aut ut sit
in eo aut humoribus sibi colligatis Et aliquando erit cplo cordis no male
sicut in febre ethica Et quedam malis qm recipiet sanguis qui e in eo
aliquam putritudinem Et apta no pot tolerare in sui scba Et medici dicunt
q pot generari in ipius panniculo Et si medicina accelera cura ipius pot
curari Alias morit Et dicat q q cor sustinet eg^ues malez videlz
quadam humiditate aquosa qui generat in ipius panniculo i q pervenit ex do-
que nominat vomi et sonat liquefactio totius corporis et aliquando [illegible]
sup panniculum eminentie dure Et solr dico q q no e i po[illegible] in-
sup spm no ad pervenit omnibus mala cplo cpcepto ut sit cura aptate
Aut no solvunt quia qn solvunt aut superfluet fiet sincopis
aut simile Et sincopis est renovatio subita caloris naturalis ab omnibus
partibus corporis ad cor ita q membra regi no pnt Et hoc accidit aut
propter paucitatem caloris aut propter ipius nimia dissolutionem et propter

[left margin:] ex fisete cae sut accia anime

alias causas

alias causas et membra que leduntur propter spiritus communicacionem que sunt membra
principalia et membrorum communicacionem cum eo communicat est os stomachi et propterea nominatur
singultus quando non nominatur singultus et propter hoc singultus dicitur paruus ydiot
et accidit sincopis propter dolorem stomachi plurimum et accidencia similiter
pulsatilium et cause illorum et quod potest comprehendi ab eis melius est nar
rare in libro signorum et ibi dicitur Capitulum 22 de accidentibus supervenientibus

accionibus virtutum splenis et de corporum causis

Cum diximus quod membra que [...] sunt epati sunt sacculus fellis splen et vesica et renes Etiam diximus
accidencia que ad veniunt propter privacionem operacionis fellis quod diximus accidencia
epatis et loquta sumus de splene et ad hoc diximus de eo Et cum corrumpitur
operacio virtutis attractive splenis tunc diffundit colera nigra cum sanguine
et aliquid expellit per viam suam ad cutem et fit morphea nigra et color
et aliquid quod dominatur superflue
propter hoc color eius sunt omnes consuetudines melice et
virtus virtutis expulsiva dominatur insinuatur stomacho contra quod aliquid accidit
ab hoc fluxus melicus Et splenem adueniunt omnes species eius ut opilacio
officialis et cum sicud in apostematibus Et propterea quia tibus [...]
hoc membrum est grossius et plurimum eius que in eo sunt sunt grosse [...]

Capitulum 23 de accidentibus supervenientibus accionibus virtutis renum et de corporum causis

Renes etiam sunt quasi alia membra
quorum virtutes sunt distinctiva que est in renibus aut digestiva aut
et quando virtus distinctiva [...] sudat sanguis in urina propterea quia aquositas
retentiva aut
saguinea que mittitur eis ab epate [...] tunc ab eis minuitur
non potest Et quod [...] corporum virtutis attractiva tunc fit ydropsis yposarca sicut
dictum est Sed quod augmentabitur multum Tunc fiat fluxus urine
ad fortem sitim et hoc [...] dicitur dyabetica et dyabete virtute attractiva
debilitatur retentiva et digestiva et propterea in hac egritudine exit urina non
cocta Et causa huius accidentis est aut propter mala complexionem aut consuetudinem offi
cialem aut [...] et quod non est apparere hanc consuetudinem male complexionis calide
propterea quia attractio fit per talem et non est in illis attractiva augmentari
propter debilitatem retentive Et est quia quod debilitatur retentiva non
minuitur renes ab aquositate que [...] propter paucam moram quod [...] aquo
sitas et tunc conatur virtus attractiva ad attrahendum plurimum que [...] sit
et ob hoc accidit quod urina parum manet in vesica quamvis non sit plena
Et virtus expulsiva impeditur in hiis membris propter opilacionem que fit
in eis ex corporibus lapideis generatis ex humoribus grossis cum calore de
siccativo et recipit [...] frigiditate [...] et maior pars istorum
fit in [...] renum et non in quantitate

Capitulum 25 de accidentibus supervenientibus accionibus vesice et de corporum causis

Virtus expulsiva impeditur in vesica propter opilacionem que in ea fit sicud ex apostemate aut humore grosso
aut sanguine coagulato aut lapide et tunc constringitur urina Et aliquando
constringitur urina propter impedimentum virtutis expulsive Et aliquando fluit urina
propter [...] virtutis expulsive et hoc accidit propter [...] spiritus
vesice que fit propter qualitatem mordicativam que est in ipsa urina
et aliquando accidit quod urina exit sine voluntate et sine dolore

Et [...] splenis

[...] fit renibus

alia [...]

et hoc accidit quando palestratur musculus qui est in collo vesice et de hoc
loquimur quando narrabimus accidentia que adveniunt virtuti voluntarie mobili et
maior pars accidentium que adveniunt istis duobus membris devenit vltimo
ad vlceratonem et impliccio sua adueniens nominatur strabies que fit propter malam
complexionem materialem propter malos humores qui spergunt ad ipsam et dz hic accid
ci toto quod est via ad receptaculum superfluitatum corporis et ypostasis urine

Capitulum 27 de accidentibus supervenientibus actionibus testiculorum et de eorum curis

Quando virtus digestiva generativa peccat in testiculis aut diminuitur tunc non faciunt
sperma generationis et hoc accidit ab eorum mala complexione quia si
dominatur multum in calore et siccitate tunc comburit sperma et similiter
si dominatur in frigiditate et siccitate aut in humiditate ipsum non decoquitur
sperma sed remanet subtile et aqueum Et quedam complexionibus complexionibus sunt
tales apti ad generationis et pro recipiunt correctorem et quedam sunt pacius et
corrigunt Et alii peccant operationes istorum membrorum propter apostema aut
propter incisione suspensionum suorum aut propter malitiam que eis supervenit
in mensura aut in passione sicut est in herniosis et hoc accidit propter lar
gitatem meatuum ad quos suspensi sunt testiculi propter humiditatem superfluam
Et tunc relaxantur illa sua et descendunt in testiculum ad bursam testiculorum
et potest esse vt descendat ad bursam ventositas aut aquositas
et aliud accidit hic cum hoc propter rupturam que advenit huic foramini et
hec est deterior et multe alie manentes inveniuntur in libris practicorum

Capitulum 26 de accidentibus supervenientibus actionibus virtutis virge et de eorum curis

Si virtus expulsiva peccat in virga propter opilationem suorum meatuum aut
propter debilitatem aut lapiditatem aut quia accidit in
eius forma mala figura que indiget et hoc accidit quando lesa est corda
que sustentat erectione spermatis aut propter multam siccitatem aut quia
ingrossata est coagulate similis lapidi

Capitulum 28 de accidentibus supervenientibus actionibus matricis et de eorum curis

Quoniam in illa fiunt tanta propter
generationem et quia est via superfluitatum sue digestionis ideo accidentia que
huic membro adveniunt ipsius operationibus adaptantur Et in illa
sunt quatuor virtutes scilicet loco digestionis scilicet poni conservativa hoc est
convenientius quia propter virtus illius est conservatio embrionis Sed operatio
virtutis discretive non est manifesta in ipsa quia non est credendum
vt mutatur operatio quod colligit in ipsa Et huius hic cadat magnum dubium
hoc non solvitur et hoc relinquitur libro de animalibus Sed attractiva reten
tiva et expulsiva sunt manifeste in ipsa Et propterea volumus narrare
accidentia que superveniunt virtutibus eorum Et dicimus quod quando debilitabitur
aut peccabit virtus conservativa quam diximus esse ei propriam virtutem tunc
diminuetur aut peccabit conceptio et hoc accidit aut propter malam
complexionem materialem aut non materialem Et que est non materialis quedam
est que est appropriatio generationis et illa generationis et illa vocatur
sterilitas Et quedam est que est spatius Et quedam dicunt quod
hoc fit propter dispositionem eorum in superiorum Sed hoc ego non video nec
affirmo Sed mala quod leduntur iste complexiones sperma in matrice est causa
tamen illa que mala complexio testiculorum ledit sperma in eis cum est

quia quando ista membra erunt calida et sicca tunc comburetur in eis sperma et quando erunt frigida infrigidabitur et fiet aquosum et insensibile. Et quando impedietur virtus retentiva matricis aut debilitabitur tunc erit causa abortiendi et causa impedimenti alia virtus est humiditas lubrificativa in maiori parte et quando debilitatur virtus expulsiva mulier habebit difficilem partum quemadmodum superfluitas expulsive est causa aborsus. Et quando virtus attractiva in ipsa diminuitur aut privatur est causa diminutionis aut privationis conceptus. Et aliquando leduntur omnes iste operationes in muliere propter apostema quod fit in ea aut propter egritudinem que suffocatio matricis appellatur. Et ista egritudo non ledit solum operationes mulieris sed etiam operationes membrorum totius corporis eo quod hec egritudo fit in hoc membro corruptione simili veneno. Et facit fumum qui resistit propter suam malam formam calori naturali sicut faciunt venena. Et fit ob hoc privatio omnium operationum nature et fere cordis pulsatione privatur, propterea quia hic accidens ut plurimum mulieribus accidit que remote sunt tamen opinatur quod hec putrefactio que hic accidens movet collecta in eis fit propter corruptionem spermatis propterea quia corpus sperma paratum est illi corruptioni. Et ego dico quod non impossibilibus ut generentur in malis corporibus et in corpore subito omnis humor similis veneno. Et maxime in hoc membro eo quod est locus vel receptaculum superfluitatum. Et aliquando incarcerantur ita quod corporis que separate sunt recipere corruptionem. Et si accidit ad manus perfecti non recipit incarnationem vel sanationem medici recipit sanationem. Et sicut membro accidunt egritudines posicionis. Aut egreditur de loco privantur ab eo omnes sue operationes quasi paralyticatur. Aut egreditur de loco suo et suspenditur. Et aliquando est causa eius saltus aut passio et aliquid et aliud est humiditas lubrificativa. Et ex rebus que resistunt matrici ne concipiat est egritudo nominata mola. Et ista egritudo fit propter defectum virtutis informative in sperma. Et hoc accidit aut propter corruptionem membri aut propter corruptionem materie et tunc generatur in muliere quedam frustum simile frusto carnis et vocatur mulieris assilatur ventri permanens donec abortiat. Et aliquando accidit ut natura ipsam digerat et consumat ipsam in humiditatem aut ventositatem. Sed accidentia que adveniunt sanguini menstruo sunt eadem accidentia que accidunt diversis venarum. Et propterea superfluus sanguinis fit propter multitudinem venarum aut propter debilitatem virtutis retentive in operibus aut propter augmentum expulsive fit aut propter mordicationem humorum aut propter quantitatem corporis. Et cause constrictionis sanguinis sunt opposite causis supradictis salvo quod ponat apertionibus que debilitat virtutem expulsivam aut ipsam privant sunt opilationes que sunt in venis propter grossitiem sanguinis aut propter suam viscositatem. Et tempus naturale purgationis menstrui breve est unius diei et longius est septem dierum. Et tempus brevius impolationis menstrui est viginti dierum et tempus longius est triginta.

Capitulum 2d de accidentibus supervenientibus accidentibus universalis et de corporis causis

Et aliquando adveniunt accidentia que adveniunt potentie expulsive uni membro solum et aliquando toti corpori. Et que adveniunt toti corpori sunt sicut tremor et rigor et alites et similia. Et accidentia que adveniunt uni membro solum vel soli sunt sicut tussis pulmonis et sternutatio cerebri et oscitationes oris et ructus

sto et singultus. oris sto Et nos narrabimus causam commixtionis corporis Et nos
non apparimus hic actua anime motiue in propter quia non sunt voluntaria quibus
voluntas habet in aliquibus corpus aliquem inventorem Et dicimus quod tre-
mor et rigor sunt motus virtutis expulsiue in musculo propter expulsionem
humoris ledentis caliditate Aut frigiditate Et quod ita sit nobis ostenditur
quia tales tremores adueniunt corpori propter res extrinsecas sicud si
subito super corpus effundatur aqua frigida Et quando iste cause erunt debi-
les tunc fiet rigor et in maiori parte, et accidit in febribus Et
quando erunt fortes tunc fiet tremor. Et tamen non potest fieri tremor nisi
precedat rigor et maxime qui sunt propter humores calidos Et medici
dicunt quod ille qui fit ab humoribus calidis est fortior quia humor ille
est magis mordicatiuus Et qui fit a frigore est minus mordicatiuus Et
nos videmus quod fit contrarium hiis in rebus extrinsecis quia aer frigidus dat
hoc accidens vehementer et aer calidus nichil ex hoc facit Et propterea dicimus
quod fortis tremoris causa est conclusio caloris naturalis in partibus intrinsecis
et infrigidatio membrorum exteriorum quia tunc mouetur natura ad expellendum
id quod est sicud contrarium siue frigidum sit siue calidum Sed frigidum est plus contrarium
Sed tremor qui fit in hora mortis est motus virtutis expulsiue propter im-
potenciam sustentandi membra et propterea extinguitur calor intrinsecus et
ex toto resoluitur et assimilatur iste motus motui qui non habet principium et sunt
neque causam sed solum defectum sicud videtur in motu flamme candele
et in casu foliorum arborum propter corruptionem propterea quod aduenit aliquid
nature ab extrinseco quod quando fit mortiferum ipsa expellit tunc corporis
superfluitates propter terrorem sicud accidit illis qui decapitantur De tussi
et talis cura Sed tussis est motus virtutis expulsiue in pulmone
propter expulsionem rerum que ledunt instrumenta anhelitus cum aere qui egre-
ditur sensu et propter ad interiora pectoris et ob hoc apparet quod virtus
voluntaria habet aliquem inventorem in aliqua re tamen natura ipsa violenciam
inferat Et efficax causa tussis est sonus ex speciebus complexionis male materialis
vel non materialis Sed materialis fit propter humiditatem que stillat a cerebro sicud
accidit in reumaticis aut a re que peruenit a pectore ad pulmonem
aut a spondilibus sicud propter apostemata que sunt in ipso pectore Aut propter
rem que generatur in ipso pulmone sicud propter apostemata vel vlcerationes aut
propter sanguinem qui egreditur ex eo Et exit sanguis ex eo vel ab eo propter
venam scissam in eo et hoc est periculosum et aliquando exit sanguis a pulmone
propter residacionis eo quod istud membrum est vaporosum Et aliquando venit sanguis
ad pulmonem a parietibus pectoris Et medici dicunt quod cuidam
homini accidit fortissima tussis et cum tussi proiecit sicud lapidem
et in continenti fuit liberatus Et ad hoc dicunt quod est sonus species tussis
que fit propter instilagines vel instillaciones qui nascuntur in pulmone
Et aliquando res extrinsece mouent tussim sicud puluis et fumus et
limna spumarum et ceterae complexiones non naturales prouocant hoc accidens Saluo quod
virtus expulsiua non est parata laborare in illis sicut in naturalibus

alias fissam

Sed movetur hoc pacto. Et propterea quia illud quod quidem a pulmone est ut moveatur
ad expellendum illud quod ipsi nocet concessa sunt ei anima bona virtus sentiendi et
quando sentit rem ledentem tangentem ipsum tunc movetur virtus expulsiva que
est in eo ad expellendam superfluitatem et sic movetur pulmo ad hoc propter expellendum
malum quia non habet aliud iuvamentum nisi hoc. Et aliud actus que sunt animalia
duobus modis aut necessitate aut iuvamento. Sed accidit tamen raro
aut hoc accidit fiat actibus extrinsecis que non sequuntur viam nature sicut
dictum est quia quidam homo habebat fortissimam tussim et quidam medicus
ex experimentalibus precepit ei ut clauderet os et in continenti fuit liberatus
et in alio precepit ut stringeret collum et fecit et liberatus est. Aliquando accidit
tussis propter expulsionem que fit pulmonis ab aliis membris sicut fit in [illegible]
expectationis aut propter superfluam siccitatem. **De sternutatione et eius causis.** Et sternutatio est motus virtutis expulsive in cerebro propter mundificationem superfluitatum que
sunt in eo. Et propter hoc aliquando mundificantur superfluitates corporis et pectoris et
pulmonis. Et alie sternutationes expelluntur aliquando ex rebus que sunt in ore stomachi. Et
preterea fortis sternutatio aliquando movet coitum. Et huius motum facit virtus expulsiva
quando humor sua qualitate mordet [...] Et si tu queres si
hec superfluitas pervenit a cellulis cerebri ad nares et movet sternutationem, sciendum
quod raro hoc contingere potest. **De tremoritate et eius causis.** Et motus fit propter
expulsionem ventositatis que est in ipsa virtute expulsiva. **De alienationibus et eorum
causis.** Et aliene fiunt propter motum virtutis expulsive in membris propter expulsionem
superfluitatis fumose que est in membris filie. **De oscitatione et eius causis.**
Et oscitatio est extensio musculorum mandibularum propter expulsionem superfluitatum
fumosarum. Ista sunt accidentia que superveniunt operationibus virtutis motive
et illis qui appropriantur ei. **Capitulum 29 in quo incipit determinare de accidentibus
supervenientibus actionibus membrorum sensus eas ledentibus et de eorum causis.**

In quo primo determinat de accidentibus supervenientibus actionibus sensus tactus et de eorum causis.

Deinceps volumus narrare accidentia que superveniunt virtuti sensibili. Et a simpliciori incipiemus ut a
virtute tactibili et dicimus quod quamvis principium virtutis sensibilis
sit in corde ut dictum est non tamen completur eius operatio manifeste in ipso
membro et ... Et propterea quia hec membra que dicta sunt sunt
complexionis et sic humide et sunt passibilia necesse est eorum dominatio sicut
denominatio cordis sit quod maior pars accidentium que superveniunt operationibus
sensibilibus sunt apte cerebri et nuche et ... Sed cordi non potest accidere
ergo propter quod perimat operatio harum virtutum eo quod mors antecedit. Ipsius non
sit possibilis ut accidat ipsis a corde aliqua debilitas aut diminutio.
Et ostenditur hoc quod si incidatur vena ex magnis arteriis alicui ex membris
diminuitur sensibilitas illius membri. Et ad hoc videmus quod privatur sensus
et motus quando homo sincopizat. Et etiam fit magnus tremor quando homo
multum timet et nos non facimus demonstrationem istius sicut facit
G. Demasione cum ipsius declaratio sit quod tamen hec inventorum in operationibus
harum virtutum et nos adducimus probationem a loco effecti et non effecti pro

pinchoratione combacionis Et quia ita est dixerunt medici quod cum advenientibus
accidentia super has virtutes sunt a cerebro et nucha et uno Et tamen cum in
tantas ista membra tamen ne obliviscantur cordis sicud dictum est in libro
sanitatis Deinde volumus narrare accidentia que accidunt sensum tactus et
postea dabimus corporum causas Et dicimus quod hec virtus est de genere virtutum
passivarum quia illa patitur a 4or qualitatibus et mutantur in ea Et ipsius
accidentia tot sunt quot sunt accidentia aliarum virtutum hoc est quia corrumpitur penitus
sicud in membro paralitico aut diminuitur sicud in stupore aut permutatur
in malam qualitatem sicud in sensu doloris Sed privatio sensus in toto
corpore est mors de necessitate Sed privatio in uno membro et diminucio
in toto corde possibilis est Et cause que faciunt hec accidentia sunt de necessitate
mala complexio materialis vel sine materia Et mala complexio que ipsa facit est in
cerebro aut nucha aut in uno Et est perscrutandum si hec accidentia sunt ab
octo speciebus male complexionis aut a parte earum Et dicimus quod quedam istorum
membrorum sunt sicca et frigida sicut nervi Et quedam frigida et humida sicud
cerebrum et nucha Et quia ita est ista membra patiuntur a siccitate aut a
frigiditate et humiditate vel plus Et postea sunt cause istorum contrarium
iste due res Sed mala complexio calida que faciat non est impossibilis sicud
iam declaratum est quod operatio alicuius membri non completur nisi per calorem
mensuratum et temperatum Et non est dicendum quod qualitate operatur temperancia
sed sicut accidit est de ratio contingentibus Nec est impossibile ut accidat per
siccitatem quia nos videmus decrepitos quod valde parum sentiunt Sed si
pervenit a siccitate remotum est ut fiat subito Et postquam qualitas
sicca mixtura est sicca est causa horum accidentium in maiori parte consistentia ab
complexione quieta cum humiditate aut non humida qualis humitas sit
apposita ad hoc agendum eo quod facit relaxationem quod est composita
cum calitate remotum est ut fiat hoc accidens Sed non dicimus hoc esse
impossibile Sed difficile est invenire complexionem malam solam humidam in sit quieta
cum calitate aut frigiditate quia quod facit hoc non est nisi humor
qui materia Et humor non est nisi aut frigidus et humidus aut frigidus et siccus
aut calidus et humidus vel calidus et siccus Et postquam dictum est que
species male complexionis in maiori parte est causa huius accidentium Dicendum
est quo accidunt super has operationes Et dicamus quod hec mala complexio quando
fit in cerebro sequitur ea diminuitur sensibilitas in toto corpore Sed quando fit
in cerebro fit tunc in ipso primo et substantialiter aut fit propter quantitatem
cum hoc cum ore ... Et quando fit in uno latere cerebri fit in latere corporis
hoc accidens Et similiter quando aliquis malus humor dominatur in aliquo
membro Tunc privatur aut diminuitur sensus illius membri cuius proprius est ille
nervus Et humor qui potest generare in nervo hoc facit illud duobus modis
vno sit ab humore aquoso intrat nervus ipse et tandem paulatim intrat
donec acquirat malignam complexionem Et alio vel non sit humor in nervo sed
circumfusus humore ipsum cum cruditate Et aliqui accidit hoc accidens nervo perforato

pp̄ter opilacōem Et opilacio fit aut ppt̄ cōpa aut ppt̄ humore grossū
aut pp̄ter cōpssiōem Et hūius hēt exē̄ de fit morbus officialis tn̄ ē etiā cōsilis
quia post cōpa et grossicie humoral et cōpssiōem sequit mala cōplo Et
qn̄ iste cāe fortificant cāre cause cōmacōne sensus in uno membro aut
in plubus aut in toto corpe Et qn̄ iste sūt debiles Et tn̄ sūt cause diminu
cōis sensus qn̄ pmutat ad malum hoc ē ut fit mala sensibilitas
que nominat Aut puenit a mala cōplo ē calida aut frigida
mali Aut nō mali Et dolor fit qn̄ nō dnāt hēt mala cōplo sup
totū membrm et illa amedicās nominat mala cōplo diūsa Et eo qn̄
dominat sup membr̄ mala cōplo Tūc nō sentit ipm̄ Aut sentit stu
pide Et talium est qm̄ membr̄ nō sentit Aut sentit stupide nisi
pp̄ter sua cōploz pualem et qn̄ fiat ipp̄e ipius mala cōplo cōnatā
sentiet ipam pp̄ter residuū bone cōplonis Et cū bona cōplo erit p
mutata tota Tūc nō sentiet dolore quia nō erit tn̄ eo causa
sentiēs et erit membr̄ sicut mortuū Et qualibet qualibet passi
narp pōt dare membro hoc ē tactū pp̄ea quia iste qualitates sūt maiori
pte sūe plus pati cū agē sicut caliditas et frigiditas plus
sūt agē quā pati Et solucō cōtinuitatis est cā doloris sicut dicit G
Sed solucō cōtinuitatis ē cā cōplonis q facit dolore Et q̄ quia solucō
cōtinuitatis ē cū malo motu et quemcūq ē ut talē motū sequat ma
la cōplo Et ecc sūt cāe doloris due res simul scilicet solucō cōtinuitatis
et talis lexitas sicut dicit etiam auicēna Et ist ē quia iam declaratū
ē in libro de anima q iste sensus sentit pmo sensu omnes quatuor quali
tates hoc ē caliditate frigiditate siccitate et humiditate Ergo dolores
nō fiet nec sentiet ab eo sensu nisi qn̄ multū supabunt sua ppa sensa
ta sicut accidit alijs sensibus similiter quia oculus nō dolet nisi pp̄ter
supfluitate colorz qn̄ operiunt sola ppata vel media et sic lingua
cū saporibus Et auditus cū sonis et odoratus cū odoribus Et
sparatē huic sensui tactus dolor ppt̄ solucōz cōtinuitatis tn̄ esset
suū pp̄ium sensatū spāle solo cōtinuitatis solū Et sic oculus dolet pp̄ter sup
fluitate colorz pp̄ea quia quia suū sensatū est defic̄ colorz et nō
res que fit cōtra colori Sed i al solo cōtinuitatis est pp̄ter quā accidit
qualitates supflue et ad sensibilis nō ē nisi ad qualitates Et eē ecc
hoc cōtitet qn̄ dicit q nola manus nō sūt factam sine spacie
nisi ad apphendend cōtra et ob hoc apparet q supfluitas quatuor est
cā doloris qui fit in hoc sensu eo q spācs et multū dēnecessitate
sunt sub uno gn̄e Et delectacō que ē cōtra dolori nō ē nisi cōp
hensio sensati pnati et plus sicut delectat sensus tactus cōpa lata
et visus cū coloribus videbus et auditus cū amenis vocibus
et odoratus cū odoribus aromatibus et quasdā delectacōes pcedit
molestacō et ille sūt delectabiliores natue et quedā sūt absq
molestacōne pcedente Et dolorz quidā sūt in toto corpore
et quedā sunt in uno membro sicut dolores qui sūt in capite
Aut in stomacho Aut in intestinis et nos loqui̇ de manifestionibus

et dicimus causas Et dicimus quod dolores qui sunt in capite qui nominantur cabice
soda cause eorum sunt absque dubio Aut complexio mala complexionis calida eorum Aut frig
et sunt Aut materiales aut non materiales Et hec mala complexio potest fieri primo
in sola substantia cerebri Et aliquando fit propter communitatem alterius membri Sicut propter
stomachum et horum quidam sunt qui perseverant longo tempore sicut dolor anni Et sunt
propter suis malitia Et hoc fit propter malos humores qui generantur in cerebro
successive et fit permutatio sua complexio ad malum (ad generandum huiusmodi humores
semper et per eandem viam transeunt omnes egritudines Et ante quam ille permutatur
complexionum in membris et acquirit dispositionem generandi malos humores tunc
cura per curatio est difficilis Aut in progressu sicut est dolor emigranee Et ma
quia sunt aliqui humores egritudines species Aliquando est in sanguine arteriali et
ostendit hic Ultima tam egritudo quando madet arteria Et fit hec egritudo
propter duas malas complexiones scilicet calidam et siccam Sed non est inter malis
quia illa que est non malis pro longo tempore perdurat Et membra consuete
dolorosa sunt molestia Et sicud et hoc accidit propter dictionem que est in eis
manifesta similem quia errant sepe Et cause que faciunt dolorem
in capite Aut sunt tibi ventosa Aut humores grossi Aut melancolia et qui
propter humorem colericum Humores aut a quibus procedunt dolores in membris
testinus sunt Aut humores grossi frigidi sicud flegma et eius similes Aut
humores calidi Et dolores qui generant totum corpus sunt illi qui dicuntur
ulcerationis et alter est extensivus et alius compositus Et secundum medicos primus dicitur
ulcerosus Et quidam ab extensivus Et ulcerosus fit punctura propter humores et
ipsum fit propter multum motum fit propterea quia dissolvuntur a corpore humiditates
propter ipsum motum Et illud accidit propter humores malos (qui sunt in corpore
male qualitates Et alie due species sunt quasi una nisi quia distinguntur
secundum magis et minus quia qui superfluit dolor extensivus et compositus (et la
qualitas quae similiter facit hos dolor est humor aut maius magne lassi
tudinis Et ille qui fit propter humores fit propter multitudinem humorum
si sunt dispari in qualitate aut non Et multitudo horum accidunt duabus
robus Aut si sit multitudo corporis hoc est propter defectum virtutis Aut si
sit multitudo per se Aut propter ambo Et multitudo humorum quantitatem
cum sanitate virtutis nominatur replecio secundum locum Et multitudo
que est secundum locum cum malorum accidentium nominatur replecio secundum virtutem
Et est quia virtutes impediuntur operacionis propter quantitatem Et
tamen illi impeditio racio consurgit ex malitia qualitatis et illi plus a
quantitate Et aliquando sunt isti dolores propter malam complexionem calidam Aut
frigidam sine materia et generaliter accidunt dolores in corpore propter apparata
accidentia ab humoribus grossis Et propterea qui sensus qui dicitur
desiderium est proprius omnibus sicut videnda sunt circa que ei superveniunt
Et dicimus quod accidentia supervenient hinc operacioni secundum quod accidunt aliquibus

Aut quia privatur aut diminuitur aut corrumpitur et tractabitur a communicationibus suis
Secundum accidens corruptionis Et id quod corrumpit appetitum aut diminuit est de nocu
mentis que fiunt male complexionis Et est malitia aut non materialis que fit primo in membro
patiente aut propter communicationem quam habet cum alio membro Quale dicitur operatio iste
est calor quod non Sed quidam opinantur quod frigiditas est causa propinqua causandi
appetitum plus quam auferendi propterea quia si operatio que est in hoc membro confirmatur
et compleatur propter frigiditatem propter accositatem que ei tussimuliter assolet Sed quod
hoc frigiditas ultimatur est causa perfectionis istius operationis Sicut est dicendum
quod accositas in quantum est frigida ad invitetur hanc operationem Set in quantum
est acetositas est tamen stimulans ad bonum Et similiter quod conturbabuntur
humiditas et siccitas impediret hanc operationem Et est quia nullum membrum
agit et patitur naturaliter nisi propter complexionem temperatam in quatuor qualitatibus Sed la
sio que fit propter colligantiam cum alio membro est secundum mala complexio que provenit
a cerebro propter nervum colligentem etc. et aliquod accidit hoc propter reple
tionem corporis cum multis superfluitatibus et tunc non indigent membra cibo Et est quia
appetitus non est nisi quod dissolvitur a puris corporibus vel que debent restaurare
ipsi Et non est contra Sed ut fit tamen sensus istius membri Et membra
que carent nutrimento trahunt a corpore et separant trahit a ista provenientis que veniunt
a corpore ad os stomachi et tunc fit desiderium in os stomachi Et interim restaurare id
quod dissolutum est ab eo et aliis membris Et motus attractionis in isto principalium
appetitus sensum est huius motum attractionis qui fit per modum nutrimenti solum
Et est extrema alie qui fit per modum nutrimenti est attractio oris stomachi ab epate
Sed attractio aque provenit propter desiderii in isto est attractio epatis ab ore
stomachi Et nos non sumus locuti de hoc nisi quia cum aliquod membrum potest
est ut restauretur ipsi quod ab eo dissolvitur Et tamen nullum a pluribus membris
sentit evacuationem rei que dissolvitur ab eo Et ita est nullum membrum sentit
evacuationem hanc nisi per hoc membrum et est corporis sinens in hoc aut pot
dici quod dissolutio que fit in ipso est quasi colligata dissolutioni aliorum membrorum
in eo quod est membrum corporis et ipsa sunt attracta ab eo Sed propterea quia fortificat
desiderium huius membri quod dissolvitur vel resolvitur apparet quod hoc fit propterea quod
inter ipsum et alia membra fit similitudo et societas specialis et non patitur Et
est hoc membrum quasi fit spectus omnium membrorum quo ipsa debent sentire hanc
dissolutionem Et iterum nos videmus quod membra sentiunt primum cum in locis
que non fit nociva Et sicut destruunt ligna quemadmodum abungueret
tibus toti corpori Et propterea quia sensus istius membri Et desiderium ipsius
est specie ipsius calidi et sicci siccitas est cibus et sitis est specie frigidi et humide
et humide siccitas est aqua sunt necessarium ut eveniret dicta istius
duabus speciebus Et jam nos diximus cum corruptionis et diminutionis
appetitus tali et sitti Sed cum corruptionis appetitus frigidi et humidi fit
propter hanc complexionem in eo superveniente propterea dicunt medici quod corruptio
appetitus cibi fit propter talem et sitim superfluentes in membro Et cor
ruptio appetitus potus est per frigidum et humidum supervenientis in ipso Et similiter

non fit nisi propter malam complexionem frigidam et humidam Aut frigidam solam certa
difficile est ymaginari quod hoc fiat propter malam complexionem calidam et siccam
Salvo quod opinatur quod ab hoc certa contingere possit in fine febrium ardentium
quando appropinquat morti Sed corruptio istius operationis aut eius quod
eius accessu naturali fit propter propter qualitatem aut quantitatem Et quod fit propter
quantitatem sicut est appetitus augmentatus comedendi multum est propter unam
duarum rerum Aut propterea quia corpus est nimis dissolutum sicut in inequalibus
temporibus quia habent fortiorem appetitum digestionis aut propter multam frigiditatem
oris stomachi quod est quia iste operationes sicut quod dictum est secundum medicos compleantur
et complentur frigiditate temperata et quando fortificatur tamen non fit sollicitudo
quia tunc fit quidam appetitus falsus Et aliquando accidit vel hoc mala complexio
sit non materialis et aliquando est materialis sicut propter humorem acetosum Aut melancholicum
Et quod fit propter malam complexionem materialem diminuitur tamen appetitus Sed causa
superfluitatis appetitus sicci et humidi est de necessitate propter malam complexionem
calidam et siccam materialem vel non materialem Et materialis que excitat hoc accidens
in hoc membro est colera aut flegma falsum Et hoc mala complexio que fit
in hoc membro aliquando est primo in eo et aliquando est propter quantitatem alicuius membri
sicut est epar et pulmo et alia sicut diximus superius quod sensus membrorum
propter dissolutionem calidi et sicci ab eis est cum attractione ipsorum eodem modo ac-
cidit inappetitum sicci et humidi Et debes scire quod aliquando evenimus in mala
accidentia dormiti compulsive Aut attentive propter privationem sensus istius membri
quod est quia virtus non compellit primovi propter nisi quando fit sentire ipsam
ledentem sicut accidit in intestinis quando quando diminuitur Aut privatur
corporis sensibilitas accidit eis contra speciem colice et plus quando diminuitur Aut
privatur sensibilitas oris stomachi privatur totus attentiva que est isto Capitulum

3o de accidentibus supervenientibus motui voluntario cum impedientibus et de corporis causis

Hec postquam locuti sumus de accidentibus que eveniunt sensui tactus deinceps narrandum est de hiis que accidunt
motui voluntario propterea quia sicut plus quam omnis corpus et
alicuius corporis quando accidit est vel totius corporis Sed quando est particulare in uno
membro paralisis est vel stupefactio Aut proveniunt ambo simul Et paralisis
est vel omnis privatio et alio remanentibus Et hec est sententia Et
hec convenit cum eo quod dictum est in ca sensus et motus Hec est quia
calor eius fit quo fit sensus non est idem cum eo a quo fit motus Et densitas
que est in eis non est nisi mensura quantitatis in corporis ipsorum calorum
hiis duabus speciebus Et propterea fuit necessarium ut fit complexio motorum
motus ad applicationem membrorum sensus propterea quia quando sunt temperate calorem
a quo fuit iste operationes Et propterea privatur sensus quando incidit minus
sensus et remanet motus et quando incidit minus motus Aut privatur
privatus motus et remanet sensus Et quando incidunt ambo aut
corrumpuntur privantur ambe operationes Et quando advenit hoc accidens toti
corpori fit appoplexia Et quando accidit uni membro fit tunc paralisis
Et tu scis precedentium iam omnia accidentia operationibus accidentium super membra
motus Et ea que pertinent sicut accidit quando privatur totus hanc vocem
quia non privatur motus Et quando privatur motus diafragmatis suffocatur
homo Et similiter in omnibus aliis motibus voluntariis sicut accidit

in motu nervali vel sic Aut musculo aut/ quia tunc egrediuntur superfluitates humide
et sicce sine voluntate Et propterea quia tu scis ab alio loco loca iuncture et
colligantia eorum licet tu quorum membro tu potius cognosce quod sunt lesa operatione
alicuius membri per eum inde sunt lesa Et actio que evenit instrumentis motus
sit sublata tribus modis Aut ut perimit corpus operationes sicud in apople
xia Aut paralisi Aut ut diminuatur in stupore et dormitatione
Aut ut operationes permutentur ad malas sicud in tremore Aut spasmo
Et nos volumus dare tibi singularem Et diximus quod tale dimi
nutionis motus Aut corruptionis est propinqua sit ille accidens tale cum
talis corruptionis sensus Et debes hoc scilicet scire illud quod dictum est
superius de constrictione cordis Et similiter quod dictum est ibi in speciebus male
complexionis que faciunt hoc accidens debet hic intelligi Et scias quod tremor
est motus compositus qui fit in membro eo quod motus animalis motiva pug
nat cum virtute declinativa que est in membro tenente virtute dico na
turali ad se Et propterea fit in hiis omnibus motus compositus aliquid superius quod
fortificatur virtus motiva et aliquid inferius quod fortificatur virtus decli
nativa Et causa istius accidentis est una de speciebus male complexionis et
ut plus accidit propter malam complexionem frigidam et humidam quia virtus non debet
ledi nisi propter istas ut plurimum Et spasmus est contractio nervi in se et
decurtatio sue longitudinis propterea quia contrahitur et colligitur Et istud
accidens ad nervum membri propter duas res sicud accidit in rebus extrinsecis
et in cordis et pellibus Et iste due sunt Aut mala complexio dominans super
membrum propter quod colligitur et contrahitur sicud corda in magno estu Aut
mala complexio humidi materialis que implet nervum et distendit eum et propterea
efficitur longitudo et diminuitur longitudo eius propter extensionem latitudinis
necessario et ista repletio et distensio que fit in membro fit propterea quia
illa humiditas convertitur in substantiam aeream et ob hoc minus laboriose ca
continet sicud nos videmus in utre vini bullientis Et hoc accidit propterea
quia partes aeree indigent maiori capacitate aqueis et terrestribus et
ab hoc quod res humide convertuntur ad siccitatem [?] colligitur et contrahitur
sicud accidit corrigiis que calefiunt ad ignem et quod convertitur ad acri
tatem augmentatur corpus propter quantitatem Et scies quod indigentia necessaria propter
superflua humiditate primo est ut extendatur et crescat sicud super omnes
suas dimensiones non ut colligatur Aut solum contrahatur et secundum ego
scire [?] quod extenduntur in latitudine et non in longitudine Galienus/ quod
potest dici/ et sic fit quod extensiones que sunt in latitudine [?] quod fit
collectio quod extensione que sit in longitudine et propterea contrahitur nimis
de necessitate Et G[alienus] non sentit in hoc nisi contractionem que est detinendo [?]
distendens corpus tamen et plures appellat spasmum distensione
et maiorem contractionem que continet corpus ante et retro Et plures ne
dici intendunt quod extensio sit opposita contractioni Sed hoc non accidit
nisi propter humiditatem solum Et fit longitudo Sed illius cadit idem
dubium quod accidit in distensione que fit in latitudine sive longitudine

que est secundum [illegible] tactum complexionis humide. Et scias quod verba medicorum in hoc capitulo
communiter sunt propinquiora ut sunt verba philosophorum qui non sunt de demon-
stracione. Et si deo placuerit ego faciam cum hoc solum unum tractatum qui sequitur
viam demonstracionis et poterit intelligi ab illo res nobiliores quam hec
et causa quare sit hec complexio nascitur libellum inter duos motus per unum motum
virtutis motive et motum complexionis. Et alia sit in primo una species complexionis
que non accidit propter dominacionem caliditatis ~~[illegible]~~ nec siccitatis neque humiditatis
aeree que dissipat immo est propter fortitudinem virtutis expulsive que
est in primo ad resistendum rei ledenti et tunc colligitur in se ipso et continetur et
fortificatur super rem quam expellere intendit sicut faciunt animalia que volunt
moveri ad cursum vel ad saltum quoniam prius eius continent et colligunt omnia
membra et postea complet corpus voluntate et hec species complexionis est velocis ne-
debet accidere contradiccionem et dicitur [illegible]. Capitulum 31 De accidentibus superve-
nientibus sensui gustus et eius impedientibus et de corp[...]

Hucusque declaravimus accidencia que sunt super sensum tactus deinceps volumus loqui de accidentibus
sensui gustus. Et primo dicimus de sepabilibus et postea de sapore et
dicimus ipsa quod elementum non habet odorem nec saporem vel saporem quia
ista duo non sunt nisi in composito corpore vel declinant ad ea et hec. Et
quia corpus vegetabile et animale declinat ad calorem et humiditatem
necessarium fuit quod sapor animalis declinaret ad has duas qualitates. Terminus
sapor fit per admixtionem partis sicce fortis cum humida quando totum per calorem
decoctione terminata. Et propterea diversantur species saporis secundum diversitatem
complexionis [illegible] decoctionis. Et propterea [illegible] decoctio est calida et humida et
facit saporem dulcem et dissipata est calida et sicca et facit saporem amarum.
Et ista duo sunt elementa saporum secundum nos sicut album et nigrum sunt
elementa colorum. Sed media que sunt inter ea sunt secundum remissionem vel intencionem
decoctionis. Terminus propinquus dulci est unctuosus et propinquus amaro
est salsus. Et inter eos sunt acutus stipticus et acetosus. Sed quia
odores transeunt continue vapores fumosorum et ab hac parte est quod
sunt dominantes super ipsos caliditas et siccitas et propterea invenimus
multas res quarum odor non manifestatur nisi quando calefiunt ab igne sicut
lignum aloes et similia. Et alie res sunt que indigent fricacione manuum et
tunc dat corpus odores propter caliditatem fricacionis manuum. Et propterea
videtur quod homo sit aptior ad discernendum et diiudicandum odorabilia ceteris
animalibus quamvis quedam animalia fortiorem sensum odoratus [illegible]
tis. Deinceps volumus dicere de sensu gustus. Iste sensus non indiget me-
dio extrinseco quemadmodum indigent tres alii propterea quia est quidam tactus
et sentit cum humiditate que est in ore sicut in infirmis non possunt sapores
veraciter comprehendere. Deinceps volumus dicere accidencia que adveniunt huic
sensui et dicimus quod accidunt illis illis tribus modis quibus accidunt
aliis. Hoc est quia primus modus aut corrumpitur ad malum sensum
et corruptio fit propter unam complexionum male existens in eodem instrumento
istius sensus aut in membro communicante cum eo sicut membro cerebro

nimis acerbo eius. Aut diminuitur. Et hoc est secundus modus quo fit corruptio + maculositate accidit
causis que sunt debiles. Sed accidit et hoc est tercius modus quod fiat ipsum sentit
sentire in malo sensu qui fit duobus modis. Aut quia sentit aliquem saporem
non distinguendo quis sapor sit. Aut quia sentit saporem contrarium rei sicut si sen
tiat dulce id quod est amarum vel econverso. Sed si sentit aliquem saporem nullo sa
pore presente hoc fit propter maliciam complexionis malam quod est quia nocumentis
quod saporem sentiat illius humoris ita quod si sit de colera sentit amaritudinem
et si sit acetosus acetositatem et si est dulcis dulcedinem quia quod fortificatur hec
mala complexio tunc sentit omnia secundum illum saporem. Et iam declaratum est in natu
ralibus quod instrumenta sensuum sunt a sensibilitate suorum apprehensibilium. Quoniam
si ita non esset ipsa non apprehenderet ea. Et est quia si pupilla oculi
esset colorata non reciperet omnes colores quia in rebus naturalibus recipiens non recipit
suum simile sicut diximus et sic est in isto sensu et propterea quando advenit ei qualitas
accidens sentit omnes sapores secundum suum. Et aliquando accidit quod iste sapor
erit non multum fortis vel sentit sapores quasi tepatos propter hunc malum
saporem quem sapit. Et hoc accidit eciam propter res obtusitatis sicut accidit
comedentibus res amaras et post ea bibunt aquam et tunc sentiunt eam quasi dulcem

Capitulum 22 de accidentibus supervenientibus sensui odoratus et eius impedientibus et de eorum causis

Iste sensus recipit res odorabiles per medium aereum et in multis animalibus invenitur fortior quam in homine sicut in api
bus et aquilis et similibus. Quoniam sunt individua odorabilia in dimidiis sa
porabilibus aliquo quod nos non comprehendimus ita bone dictas odorum sicut dictas sa
porum. Et est quia iste sensus est debilior in nobis et gustus est fortior quia
est quidam tactus est fortior in homine quam in ceteris animalibus quemadmodum quidam
aliorum sensuum sunt fortiores in aliquibus aliorum animalium. Sed operatio aeris
in sensu odoratus est per hunc modum. Quoniam aer fert id quod resolvitur ex
substancia aerea ex rebus habentibus odorem propter similitudinem quam habet cum eo
quousque perducat ipsum ad sensum proprie et per admixtionem partis ignee. Et iste
sensus reperitur etiam in animalibus carentibus sanguine sicut in formicis et
apibus et in illis que degunt in aqua. Et diversificatur hoc ab aliis animalibus
in hoc quia hoc non odorare potest nisi cum olfactione sed multa alia animalia
odorant sine olfactione sicut animalia que carent sanguine. Sed quo tunc feratur
odor per medium aereum aquam aut ignem non diximus volumus. Et dicemus
quod est quia possibile est in aere ut recipiat vaporem fumi odorabile vel odo
rosum et in vaporem qui fit in aqua propter racionem quia hec elementa
ut unum ab alio recipiat vapores qui generantur in eis propter similitudinem
que est in eis ergo fit per hunc modum quia terra mittit vaporem suum
aque et aqua recipit ipsum propter similitudinem quam habet cum terra
in frigiditate. Et aqua mittit vaporem humidum aeri et aer recipit
ipsum propter similitudinem quam habet cum ea in humiditate. Et aer mittit ipsum igni
propter similitudinem quam habet cum aere et ignis recipit ipsum et per hunc
modum dissolutio pervenit ad nos ad sensus. Et propterea diximus est
quod sensus visus est appetitus aque. Et odoratus partis ignee famose
et auditus aeri. Et propterea sunt maior pars odorabilium sanantes egritudinem
frigidam cerebri. De odore non reperitur frigore hoc potest tactare volumus. Et corrumpitur

fit propter ruinam duarum rerum aut propter opilationem factam in hoc instrumento
aut propter durationem male complexionis. Et diminutio fit quando iste cause sunt debi-
les. Et permutatio fit quando accidit suo instrumento mala putrefactio et
tunc sentit omnes res odoratas fetidas. Capitulum 33 de accidentibus supervenien-

Sonus fit propter tibus sensui auditus et cum ledentibus et de eorum causis
iactationem corporum solidorum et quanto illa iactatio est fortior tanto erit
sonus fortior aut acutior. Et prodest ad faciendum sonum fortiorem instrumentum
recipiendum ut sit grana aut perforata aut rara. Et apprehendit iste
sensus mediante aere aut aqua. Item dicitur quod sonus est pulsatio aeris
retenti in talibus instrumentis. Et sicud aer adducit calorem ad instrumentum ignis
propter proprietatem corporis sic aer adducit sonum ad auditum propter velocitatem
receptionis motus istius rei quia aer recipit ipsam velocitatem et formam
receptionis motus et remanet hec impressio motus et postquam separatur a motore est ille
in illo et remanet in aere sonus tempore sufficienti
forma que fit ab isto. Et remanet in aere sonus
donec possit venire ad aurem propter quam sonus est motus vel amotus
et omnis motus est in tempore. Et hoc est contrarium rei in sensu. Et propterea
audimus tonitruum post visionem coruscationis et videt homo ictum lotricis
et audimus post quod videat sonum cuius causa amborum sit eadem. Et hec
vult aquam aut quicumque ... est causa quare non possumus videre ultra murum et audimus ultra
... et etiam secundum instrumentorum visus et auris est causa istius et
murum. Et etiam ... pulsatio facit reverberationem et ob hoc accidit ut homo
... pulsatio facit ... anhelitus et propterea
audiat suam propriam vocem. Et vox animalis fit per instrumenta anhelitus. Et propterea
non potest homo facere vocem et anhelare simul. Forma tussis non est vox et
non fit nisi propter aliquam imaginationem. Et instrumentum cum quo operatur
sensus auditus est aer receptus in aurem et ... quod aer est quiescentior et
subtilior est eius operatio. Et sic est de odore quando ad quietem. Et hec operatio
... propter malam oppilationem vel propter opilationem factam instrumentis istius
sensus hoc est in aure et ab hiis eisdem causis fit diminutio quia sunt
debiles. Sed auditus fantasticus fit propter ruinam duarum rerum aut propter
... auditus quod est istius ... quia sentit ... motum qui
fit in aere aut propter ventositatem que fit in ipso ... Capitulum
34 de accidentibus supervenientibus sensui visus et eius impedientibus et eorum causis

Proprietas visibilium quod recipit colores non denudatos a materia et propterea
quiescentia ... et propter illam quiescentiam est factum
... abstractum a forma ab intellectu. Et si ... est fit ... ipse in-
tellectus. Et hec receptio fit mediantibus aere vel aqua et ista duo
... quasi media inter materialia et formalia. Et propterea sunt duan
... hoc instrumento aqua et aer. Et ... hoc cadat aliquid du-
bium ... iam dictum est ... utrumque medium quod est inter
formam et materiam. Et ... aliud tempus. Et adductio
coloris quam facit aer ad visum fit per corpus ... ad ...
... Et si inquiriens quid est lumen. Ego respondeo quod est id in
quo fit umbra a corpore grosso. Et scias quod sensus visus recipit
formam rerum in hunc modum quod aer mediante lumine recipit formam
rerum primo et postea venit ad tunicam interiorem et illa datur ...

quoniam hic motus continuat ad tunicam postremam pupillam stat sensus
tamen qui comprehendit formas rerum et in medio istarum est tunica glacialis
que est sicut speculum media inter humorem aereum et aqueum et propterea recipit
figuram aereus quia est sicut speculum et inter eas est quia sicut fila
na continuatur cum istis duabus tunicis et aqua qua dicitur ... que stat
post humiditatem glacialem est illa que appellatur ... vitreum et in hac recipit
sensus communis formam et quod ipse eam recipit vincit ipsam ymaginative
ubique recipitur spiritualiori receptione et propter hoc dicitur quod forma recepta
hic tres gradus primus est corporeus secundus spiritualis qui est in sensu communi
et tercius est spiritualior qui est ymaginativa et ab isto gradu deveniunt ad alios
gradus altiores et meliores et qui augmentatur albineis radiosis que operiunt
ab oculo et vadit postea ad venam concavam ... communicatio istarum linearum
... hic intentionem supra sensum sed supra intellectum ut intelligat quasi sint
operatur ab oculo sed ... et quod accidit ab eo non completur nisi propter intentionem
corporis harum linearum in figura nova et figura nova est receptio et propterea
... corpus primum ... quia hoc corpus ... aspera ...
harum dimensionum est corpus primum ... et qui stare vult super hoc legat
... lumine et colore tali receptione et quia ... visus sic primo colore recipit
in libro de sensu et sensato et sicut quod visus est corpus primum ... visibile
primo et per ... transmittat ipsum sensui eo quod est corpus primum visibile
et quod hic sit ipsum ... recipiat ... quia videmus aliquas nebulas
rarus ultra quas sol pertransit quod tunc corpora que supponuntur istis nebulis
colorantur suo colore. Deinceps solummodo de ... advenientibus
sensum visus. Et hic fiunt tribus modis. Nam aut privatur hec operatio et
... aut debilitatur et dicitur obfuscatio aut permutatur ...
... que accidit propter aliquod corpus que fiunt ordinata
... apprehensione et hoc accidit propter ... que sunt ordinata
ad hanc apprehensionem vel ... etiam tristis ex quibus rebus ...
est instrumentum sensus. Et propterea dare causas istarum accidentium ... solummodo
... multe quia accidit propter opi
nionem. Et dicimus quod cause ... visibilis ab cerebro ad oculos et
... que sunt minimus ... visibilis ... spiritus ... prima ...
... accidit propter mala complexionis facta in ipso spiritu ...
... et ... nisi propter
... quod ... et qualitate. Sed malicia complexionis
complexionem ... et ... ita quod ... visus non potest
... sicut est ... talis ... subtiliatur spiritus et ... ita quod
recipere ab eo ... Item ... hoc ... a passione humoris
forme ... vel tele aranee ... ambobus quod obstruunt ... corpora
glacialis ... claritas propter multas causas ... quia hic
... in eis. Item propter potest accidere
colores ... albuginea ... ut obscuret
propter deturbatam aque ... humiditatem albugineam ... ut obscuret
corpus claritatis et accidit ... tunica cornea et tunc ... in ... mica
et hec fit sicut ... quod nascitur in oculo. Item potest accidere quod fluit
humor albugineus. Item accidit propter ... que nascitur in
... que cooperit totum foramen ... Et ... et peiora ...

propter que proveniunt cecitas sunt mala compagata que proveniunt in tota
lite oculi ita quod apparent omnes partes oculi Aut pluvie et effluunt oculi
aut sunt fistule que corrodunt ipsius tunicas Et inde dicamus
de causis debilitatis visus Et dicimus quod cause debilitatis et dimi-
nutionis visus sunt diverse propterea quia accidit debilitas visus omnibus
modis Et una quidem sunt qui vident a remotis et non vident appropinquis
Et quidam sunt qui vident e contrario et quidam sunt qui debiliter vident
longe et prope Sed istorum qui habent debilem appropinquo habent debiliorem
in remoto et hec species est opposita optimo visui quia optimus
visus est nisi quod videmus in remotis et propinquis debito modo Sed solum
modo dicitur quod virtus visibilis sit fortis nisi quod videt res remotas
Sicut dicitur quod tinnit secundum oculos suos colori cubitum et videt multum
longe et dicitur quod habet fortem visum Et hoc accidit propter claritatem instrumenti
et bonitatem virtutis et subtilitatem sensus sicut nos videmus in aquilis et multis
et multis aliis volucribus Et hoc est quod dicitur quod eo quod iste ut in
damasco videbat carnes mortuas Babilonie quod sicut dictum
est supra in hoc sensu sunt plura animalia fortiora homine et maxime
quedam volucres Et similiter in instinctis visus et auditus sunt fortiora
Et propterea nos dicimus quod debilitas virtutis que est opposita optimo
visui sit propter debilitatem virtutis istius sensus aut propter claritatem
instrumenti ergo optimus visus sit bonitate omnium istorum Et aliquando debilitas ista
est naturalis Et naturalis est propter eminentiam nimiam quia tunc debilitatur
visus propter multum aeris et multum luminis quod colligitur Item debilitatur
quando dilatatur foramen uvee quia aer dominatur super complexionem oculi et ipsam
pruinitas et largitas istius foraminis sit propter corrugationem que fit
in uvea propter descensum propter siccitatem aut propter multam humiditatem
fluentem illuc et ipsam debilitatem Et aliquando fit hec debilitas propter strictam
tamen foraminis et stricta est aliquando accidit quod palpitatur uvea quia
ipsa palpitatur aut propter multam humiditatem ipsius aut propter defectum
humoris albuginei quod obviam tamen palpitatur et cadunt partes ipsius super
partes Et est dictum quod si strictura istius foraminis sit naturalis ipsa est laudabilis
est Et aliquando fit debilitas visus propter passionem palpebrarum oculorum
Et hoc fit propter malam complexionem naturalem Et tu debes dicere solum quod
cause debilitatis visus sunt sicut medietas causarum cecitatis Et
illi qui videt res propinque et bona visione et eas non remittunt
a remotis visus ille non est adeo bonus ut est visus illorum qui videt
propinque et remote bona visione et est dictum quod debilis visus istorum
est medium inter visum debilem penitus videntem illos qui habent debilem
propinque et remote et inter illos qui habent bonum visum penitus Ideo
quia impossibile est esse visionem rerum propinquarum et remotarum equalem vel
in debili in fine vel in bona in fine Aut possumus dicere quod sane visio
nostra non habet aptissimam alias nisi in visione rerum remotarum Et
est quia res propinque videntur a debilibus et fortibus secundum eundem modum

3

quia sine dubio nos videmus res propinquas sicut videt aquile quia aquile
non habent conpressionem super visum in visu nisi in rebus remotis Et sicut hec res in
veniuntur in specie ita contingit in individuis Et etiam illis qui videt a remotis
et non videt a prope est debilitas instrumentorum spirituum et paucitas claritatis
eorum et propterea quia res visibiles non videt nisi mediante aere lucido
indiguerunt oculi debiles plus luce oculis fortibus Et quia visibile est — alias plus
remotum ab oculo lux que est inter ipsum et oculum est maioris quantitatis Et ste
quod res visibilis est remota erit motus que faciet visum debilior Et
propterea oculus debilis potest melius recipere Sed quod visibile esset propinquum
oculus debilis pati non potest Et quidam inquirunt quod actus huius sit propter
grossitiem spirituum visibilium quia quando erit longa distancia inter oculum et visibile
tunc subtiliabit spiritus in aere et erit aptior receptio impressionis visi
bilis facte in aere et spiritus hoc solummodo sit de a curatum ipsum declinat
ad opinionem aliorum qui dicunt quod radius visus deferetur ab oculo ad rem
visam et illa opinio reprobata est et nos etiam eam reprobabimus Et ...
colores apparentes nisi mediante aere lucido pupilla non potest videre
res que ei supponuntur quia apprehensio istius sensus non fit nisi me
diante aere Et sic debes videre quod debilis visus non apprehendit bene
visibile propinquum Et qui vident bene propinquum et non vident remotum
eorum oculi indigent forti motu Et magis hoc accidit illis qui habent
oculos eminentes et quia oculi istorum sunt prominentes eorum visus est
debilis sparsus unde indigent forti motu et propinquo et propterea quia
habent oculos profundos remotius vident quod spiritus visibilis in eis est magis
aggregatus et virtus visibilis Et tunc est fortior Et etiam lux in maiori
quantitate recipitur sicut accidit in rivis strictis currentibus Et propter
hoc stringit sagittator oculum quando vult recte emittere sagittam et car
pentarius ut lineam rectius videat Et propter hanc debilitatem accidit
decrepitis ut non possint legere subtiles litteras nisi in sole et ~~...~~ videt
res remotas et non propinquas Et apparet ut eveniat hec debilitas
in visu propter inequalitatem corporum siccam acutalem et non naturalem Aut propter
humiditatem tenebrosam propterea quia siccitas sicut dictum est difficile patitur
et hoc contrarium est quod sicut obscuritas oculorum propterea quia iste patiens videt
in die et non in nocte quia ei non sufficit lux lune neque candelarum et
hoc contingit a tenebrositate aut diminutione receptionis iste sunt cause
que de necessitate possunt dici super ista accidentia secundum galenum philosophum Sed
causas quas dant medici in istis accidentibus sunt fundate super fundamenta
corrupta quia tu scis quod non est modo aliquod corpus de quo possit
opinari quod est contra ipsum mittatur sicut opinati sunt illi qui vocabantur de
sectate assab elpalhat Et hoc tenet eorum via Anima non est aliquid
in corde nisi calor naturalis qui advenit ei a cerebro per duos ventres conforatos
nec calor potest separari a corde in momento etiam remanente calore intrinseco
in ipso et homine vivo et impossibile est quod extendatur donec attingat sensibi
les quia ante quam veniret illuc esset corrupta complexio sua et esset
privata sua forma specifica in eo quod est calor intrinsecus Nec etiam eo

est corpus celeste neque igneum habens splendorem vel quod sit splendidum
quod illuminet ipsum pupillam Sed splendor est solum apparens quod est et impossibile
est ut sit suscipiens aliquid de natura suscepti in quantum solum est recipiens
et ad receptum et hoc probatum est in naturali philosophia Sed est sicud dictum est supra
quod visio fit propter impressionem colorum in corpore primo hoc est in aere et
aqua Et ista corpora dant oculo secundum quod dictum est formam in ipsum Et propterea
apprehendit spiritus sensibilis esse colores Et propterea sunt opposita oculis que
corporibus propinquis quia iste sensus non potest apprehendere pluralitatem colorum nisi
postquam sunt impressi in corpore medio Sed accidencia que ponuntur conveniunt
innumera sunt multa et ipsa sunt declarata in aere radiorum Et que dicuntur
hoc sunt causata ab egritudinibus et hec sunt que eveniunt animalia
coloribus vel postea propterea quia apparebunt quod sunt due et hec causa
est attributa doctrine radiarum Iterum accidit ut videat quod oculus videat
omnes colores secundum unum modum videlicet rubeos aut citrinos aut aliter
dispositos et causa huius sunt vapores qui veniunt ad humiditatem que
in qua est visus quod est quia quando illi vapores proveniunt a crudelitate
omnes res esse tales ostendunt et sic de aliis et aliquibus apparent
sicut cinices aut musce volare ante oculos et hoc provenit propter
vapores impuros qui ascendunt superius Et aliquando videt res visi-
biles quasi fenestratas et hoc accidit propter quedam et hoc accidit
propter quendam vaporem impurum qui tussit per cristallinum set ipsum non cooperit
totum Item accidit huic cogitacionem corruptas propter aliquam causam
intrinsecam vel extrinsecam ut frenetica in malo sensu Et est quia primus
motus sensatus ad sensum veniat ab extra non est impossibile ut fiat
econtra similiter secundum quia propter hanc corruptionem cogitabilem etiam et sima-
bilem ita quod formatibus moventibus alacriter visionem spiritum istius sensus
et tunc videbitur oculo ut istud sit deforis et est istud in vigilando
sicut in sompno quia declaratum est in sompno et vigilia quod sompnia
sunt attributa virtuti ymaginative Sed ipsa facit in sompno quod non est
quod facit in vigilia quia in vigilia primo movet sensatum sensum communem et
propterea illa movet ymaginativam secundum quod dictum est ordinatum supra Sed sit hoc
modo contrario quia motus incipit a virtute ymaginativa propter formam receptam
deforis in vigilia aliquo tempore et illa est remota Et propterea primo mo-
vet sensum communem et primo movet particulares sensus et tunc sentiunt-
ur res quasi essent extra Et sicud hoc fit in sompno sic fit in vigilia propter
multam sollicitudinem circa aliquam rem et per hoc confirmatur virtutes anime propter
aliquam consuetudinem supra eam in corpore aut propter timorem aut propter tristiciam quia
tunc resolvitur quidam vapor et ascendit cerebrum et imprimit in ipsum formam
rei cogitate et ascendendo superius movet spiritum animalem et deducitur
iste motus sursum usque ad virtutem ymaginativam et ipsa mediante movet
sensus communis et ille movet particularem et sentiuntur res sicud extra
sunt Et propter plus credunt quod hoc fiat ab angelis aut a demonibus
et demonstrantes huius demonstrate sunt ibi Ista sunt accidencia que super-
veniunt omnibus quinque sensibus Capitulum 27 de accidentibus superveni-
entibus auditum et eius ledentibus et de eorum causis

Deinceps volumus loqui de accidentibus anhelitus et aliis [illegible]
ad accidentia virtutis ymaginative cogitative et memorative Et ad accidentia
sompni et vigiliarum et postea loquemur breviter de quibusdam in quibus apparet
maior pars horum accidencium Et omnia accidentia que conveniunt superhabundante virtute
sunt que sunt augmenti et diminucionis alicuius Illarum principatus harum operacionum est motus
cuius prima fronte appareat principatus anhelitus in multis casibus sicud in suffo-
cacione matricis et pluribus non tamen est principatus sed solum occultatus Et propterea quod
hec operacio fit a duobus motibus inspirando et exspirando et intervallis
duorum motuum est pausa quietis sic probatio est recta sunt quod augmentum et
diminucio essent in istis quatuor rebus hoc est in duobus motibus et duabus quietibus
Et diminucio duarum quietum nominatur thesar Et augmentatio nominatur thesalhut
Et augmentum et diminucio accidunt istis duobus motibus secundum duos
modos quorum unus est velocitas ~~et debilitas~~ et tarditas Et alius est fortitudo
in tribus dimensionibus que sunt latitudo longitudo et profunditas / et debilitas in
ipsis ut in dilatacione et constrictione Et augmentatio in hoc appellatur fortitudo
aut magnitudo Et diminucio appellatur parvitas aut debilitas Iste sic simplices
species principales anhelitus Sed componuntur simul sic Sed hoc volumus tractare in speciebus
et causis facientibus has simplices species quia hoc distinctius facit compositas
et simplices Et dicimus quod cum fortitudo anhelandi et hoc fit cum sanitate
virtutis efficientis Et propter bonam disposicionem instrumentorum Et in inspiracione aeris
est propter necessitatem refrigerandi Et exspiracio est propter fortem necessitatem expellendi
corporis fumosi Et propterea aliquando fortificatur unum istorum et tamen non est necessitas
ut ad fortificetur Et velocitas similiter est propter fortem necessitatem anhelandi
non est necessitas Remitto ut sit velocitas cum sanitate virtutis et bona disposicione
instrumentorum Et hoc est quia virtus innatitur sic cum velocitate quod deficit
in fortitudine quia forte facit hoc ut restauret per hoc quod deficit a fortitudine
Et propterea accidit hoc quod si virtus est fortis et instrumenta non sunt convenientia
Sed thesasar fit cum propter paucam necessitatem anhelandi Sed non est necessitas in
hoc fiat cum sanitate virtutis et bona disposicione instrumentorum quod in maiori parte
sed ita innatitur in hoc facit illud quod perdit fortitudine propter penuriam
virtutis et si ita est sicud diximus ergo quod erit conveniens ut sit anhelitus
velocior et fortior thesasar tunc erit magis recta sanitas virtutis et
bona disposicio instrumentorum Et cause diminucionis sunt opposite in hiis rebus
causis augmentacionis parvitas cum fit accidit propter debilitatem virtutis
aut propter inobedienciam instrumentorum Et constrictio instrumentorum fit propter opila-
cionem que fit in concavitatibus cannellarum pulmonis Et hoc opilacio fit
ab humoribus grossis flaticis qui a capite descendunt Et est propter
apostemata et propter omnes alias causas ex quibus possit fieri opilacio
Et aliquando accidit propter stricturam concavitatis pectoris in quo movetur
pulmo que strictura fit propter aliquod apostema quod ibi generatur aut propter
malam complexionem sicud accidit in appetitibus stomachi et epatis et sicud accidit
propter magnam sacietatem Et aliquando erit cum male pulsacionis anhelitus
in aliquibus hominibus naturalis eo quod pectus non erit proporcionatum pulmoni
et aliquando erit strictura pectoris ex culpa male formacionis et ex causis

alias prodidit

pmitatis est dolor qui fit in dyafragmate Aut in pectore et in membris conuicinan-
tibus tunc eo Et causa tarditatis sunt propter duas res Aut propter debilita-
tem virtutis Aut propter paucam necessitatem inspirandi et expirandi Sed quando erit ca
propter paucam necessitatem non erit tibi thoar Sed quando erit ca propter debilita-
tem virtutis solum potest esse thezasar consequentes sunt species omnes simplices male pul-
sationis anhelitus et tale est hoc capitulum Et tu scis quod promisi tibi in multis locis
abreviare et non prolongare quia res expositas tu invenies in libris specu-
latorum vel practicorum Sed et ego non sum oblitus Et adhuc ego dicam tibi particu-
larius dictam cum loquar de pulsibus in libro sensuum Et hoc tibi sufficit
quod dictum est de simplici quia libello potes scire compositum Et dabo tibi unum
exemplum in anhelitu quod dicitur anhelitus erectionis et est anhelitus parvus
velocior thoar Et causa huius est propter fortitudinem virtutis et magnam necessitatem
et molestiam instrumenti quod est quia ipsa pulsatio magna fit inspirationis forte apostema sit
in pulmone Aut propter opilationem forte et nominatur anhelitus erectus
propter sollicitudinem eius quod scilicet quia non potest iacere supinus Et quod postea pulmo
cadit super parte Et partes pectoris premunt super eas et propterea est necesse
ut sit sic disposite et anhelitus talis sit Et debes scire quod tempus
more quod facit post expirationem hora somni et est longior motu in-
spirationis Et quod motus expirationis hora somni est longior motu in-
spirationis propter necessitatem cum scilicet non appellat corpus fumositatem Sufficiat
quod dictum est de accidentibus anhelitus **Capitulum 30 de accidentibus supervenientibus virtuti-
bus in tristitiis cerebri quarum prima ymaginativa et secunda est cogitativa vel estima-
tiva vel rationalis et tertia memorativa vel reminiscitiva vel conservativa earum com-
pedientibus et de earum causis**

Apparet de hiis virtutibus quod non compleantur sue operationes nisi in cerebro Et propterea quia cerebrum aptum est
pati Et quod est frigidum et humidum ob hoc maior pars earum accidentium
istarum virtutum provenit a passionibus cerebri Aut quod sit primum inchoa-
ta Aut hoc fit propter comunitatem aliorum membrorum et si causa erit in toto
cerebro erunt lese omnes virtutes Si fuerit in loco proprio erit lesa virtus illius
proprii loci et quando fuerit causa in prora cerebri tunc lesa erit ymaginatio et quando
fuerit in parte media tunc erunt lese ratio et cogitatio et quando fuerit in parte
posteriori tunc erunt lese memoria et conservatio Et istis virtutibus eveniunt
accidentia secundum modos secundum que accidunt aliis hoc est ut corrumpatur aut
diminuatur Aut ut permutetur ad malas operationes Et corruptio et diminutio
fit a mala complexione frigida et humida aut frigida solum Et complexionis quedam
est malis et quedam non Et malis non est inventa non sociata dua-
bus qualitatibus sicut in appoplexia et in sbet et quedam est a complexio-
nali apostemate que arabice nominatur afrisen albent id est congelatio et aliquando
accidit egritudo cerebro mediante ore stomachi Et causa propter quam permutantur
iste virtutes ad malam operationem est mala complexio que provenit calida
vel mellia Et quando dominatur super cerebrum mala complexio calida tunc fiunt
ymaginationes corrupte et cogitationes et victa et aliquando corruptiones
cogitationis et memorie Et est possibilis esse hec mala complexio in cerebro

solum sine apostemate et est potest esse propter colligantiam alterius membri sicut
accidit in febribus quod ascendit fumus de stomaco ad cerebrum et facit apoplexiam aut non
facit et potest esse compatientibus que sunt circa membri. Et potest esse ut sint
in paniculo. Et potest esse ut sit compatientibus que sunt in ore stomaci. Et signa
distinctiua horum dicuntur in libro de signis. Sed corrupcio que accidit huius virtu
tibus propter complexionem melancolicam est cum timore que fit sine causa et cum malis
cogitationibus et tristitia et timore rerum impossibilium. Et quod vocatur melia
et sunt causa tale impedimentum [illegible] homo ad [illegible] mores et
omnes motus ipsius sunt parui et timorosi et hec impressio fit in anima propter
complexionem obscuritatis melancolie sed ingressio eius non est causa humoris sicut diximus
medicina quare causa non est causa talis ad corrumpendas virtutes anime. Sed hec
causa prouenit ab anima [illegible] male complexionis sicut et alie [illegible] et tu scis quod
habitus anime sequitur complexionem corpoream in hac [illegible]. Et quidam dicunt quod
anima timet propter humorem melancolicum nigrum sicut timet homo in obscuro
dicunt [illegible] ratione quia aliqua lesio non advenit anime in obscuro
nisi privatione sensati sensui visibili quia anima non videt in corpore ut
possit quod sentiat terrorem [illegible] et magis sed est dicere ut videat
[illegible]. Et secundo quod natura istius humoris melancolici est ut ipsum sequantur
hec contraria sicut de natura sanguinis est ut ipsum sequatur gaudium et leticia
et non propter [illegible] sanguinis [illegible]. Et hec res manifesta est
illi qui aliquantulum de natura gustant. Et in hac causa que dicitur melia
cadit magna diuisio inter medicos de causis eius. Quidam dicunt quod passio est
ut fiat in [illegible] cerebri propter adustionem sanguinis cordis aut propter
os stomaci. Et quidam dicunt quod fit ab epate et quod materia in fundo stomaci. Et
quidam dicunt quod fit propter apostema factum in mesaraicis. Et quidam dicunt
quod fit propter humorem melancolicum quem spargit splen ad stomachum qui est contraria
nature in sua qualitate. Et isti respondent vel primus vel [illegible]
dicunt quod sunt contraria [illegible] cause istius egritudinis sunt tales et accidentia istius
egritudinis sunt manifeste sensui quia corpus [illegible] est [illegible] et plures
corporis huius vetustatis [illegible] non [illegible] multa siti. Et ad hoc dicunt si esset
causa propter apostema talium in hiis membris sequeretur [illegible] febris et
nos videmus quod in hac egritudine nulla est febris. Et ego dico quod reprehensio
illorum qui dicunt quod si ista egritudo esset propter apostemata talia sequerentur accidentia talia
sicut fortis sitis et [illegible] ad [illegible] et paucitas in [illegible]
non est vera propterea quia hoc non est verum [illegible]. Sicut iam dictum est
quod calor [illegible] quia facit calorem [illegible] debi
litat et ideo non est [illegible] ut sequatur ipsum accidentia [illegible] et [illegible] accidentia
supradicta [illegible] quod calor [illegible] ledit formam [illegible] aut
corrumpit ipsam. Et propterea fit [illegible] Alexander [illegible] per talium sicut
per frigidum quia calor [illegible] non fortificatur nisi per calorem qui ei [illegible]
non repugnat. Et [illegible] quod dictum est sequitur [illegible] febris omne apostema
talium quod fit in hiis duobus membris et experientia testificatur hoc
[illegible] est quia impossibile est hanc egritudinem esse sine febre super tale
[illegible] tamen [illegible] passio fit post declinationem apostematis
quia tunc dicendum est quod remansit [illegible] calore [illegible]

quod sit sufficiens ad febrem faciendam et est talis quod sufficiat ad lesionem facien-
dam in cerebro solum et habent modum passionis Et potest esse quod hec egritudo proveniat
solum a splene et videtur quod hec sit secundum opinionibus causis specialibus istius
egritudinis Capitulum 3m de accidentibus supervenientibus sompno et vigilie eorum im-
pedientibus et de eorum causis

Deinceps volumus loqui de accidentibus sompni et vigiliarum primus tamen volumus dare diffi-
nitionem ipsorum Et dicimus quod sompnus est est profundatio sensus communis
a cerebro ad cor Et propterea tunc ligantur omnes sensus particulares et constrin-
guntur in eorum instrumentis eo quod non est virtus que moveat ad eorum sensata
et vigilia est contrarium huius hoc est accessus istius sensus ad cerebrum in locum suum
Et propterea tunc dissolvuntur omnes sensus particulares in eorum instrumentis
ut operentur actiones ipsorum Ergo descriptio sompni est contrarium quietis et de-
scriptio vigilie est contrarium motus Et potest dici quod huius motus istius sensus est for-
malis causa sompni et vigilie et subiectum sompni et vigilie est sensus communis Et
cor est eius radix Et cerebrum est ipsius proprium instrumentum cum quo apparet Et de
subiecto Et operantibus que superveniunt sompno est fortis ipsius profunditas Et
hoc fit propter dominationem multe humiditatis cum frigiditate super cerebrum aut
super membra continentia sicut de insistentia vigiliarum Et operantibus que
superveniunt huic operationi contrarium est vigilia et causa huius est opposita
opposita tunc profunditatis hoc est quia fit propter dominationem caloris et siccitatis
et aliquando est hoc cum causis compositis ut in rotata
quia tunc patet sicut dormiens et oculos tenet apertos et dormire est
propter frigiditatem et tenere oculos apertos est propter siccitatem Capitulum 4m de
egritudinibus in quibus fit maior pars accidentium supervenientium accidentibus dictarum vir-
tutum et sompno et vigilie Et sunt scilicet scotomia incubus epilentia
et apoplexia

Hec alia sunt egritudines in cerebro in quibus fit
horum accidentium aut omnia Et illi qui sciunt quod diximus dabunt causas
convenientes accidentium sive sint presentes aut preterite Et volumus dicere de quibusdam
eorum que sunt manifestiora et medium effectum faciunt postquam diximus alia que
non dixit Et dicimus quod quedam eorum nominantur scotomia quedam nominatur
elgabus id est incubus et quedam nominatur elsara id est epilepsia et quedam nominatur
apoplexia Sed primum est propter humorem fumosum qui dominatur fumus id est
ascendit ad cerebrum et movebit et turbescentur sicut hic motus sicut
est contra quia ipsius sensata sequentur sensus deforis et diximus
quod non est impossibile ut moveat ab humoribus intrinsecis Et si cerebrum acquirit
multam mala complexionem propter presentiam horum vaporum tunc cadet patiens
ad terram sicut cadit epilepticus Et iste fumus aliquando fiet in proprio cerebro
et proprie ipsius arteriis et aliquando ascendit a stomacho vel ab aliis membris

De incubo Sed elgabus id est incubus est quod sentit hic cum dormit premitur
et aggravatur et ab eo non potest Et manifestus est quod hoc non
est nisi propter aliquam compressionem virtutis motive propter mala complexionem malam
et humectatio dissolvit aut reprimit quod fiat ab humore fumoso qui ascen-
dit ad cerebrum et ledit ipsum sua qualitate De Epilempsia Elsara id est epi-
lempsia est egritudo que facit cadere in terra patientem ipsius et tunc

3

monetur omnia membra motu malo opposito [illegible] sicut movetur quilibet qui cadit
et privatur omnes sui sensus et virtutes animales cum diminuuntur et colliguntur
omnia ipsius membra spasmata. Et hoc est signum manifestum quod passio est in
cerebro. Et tolleratio et tractio membrorum propter motum oppositum significat quod hec species
est sonia quod species contractionis que fit a virtute oppulsiva quia colliguntur et
continentur membra in se ipsis propter oppulsionem vel lesionem et maxime in cerebro. Et
causa iste humor est grossus in sinu complexionis cerebri. Et hoc facit sui qualitas
contrarie sui forte. Et illud quod significat nobis quod non fit propter humorem nisi et propter sui
infusionem est propter sanitatem ipsius dissolutionem et devenire est vel humor hic faciens
fit subtilis eo quod paroxismus ipsius cito transit sicut fit in quibusdam acutis.
Sed quia nos videmus in maiori parte quod illi qui hanc patiuntur egritudinem
sunt frigidi et humidi sicut pueri aut frigidi et sicci vel senes et sibi quod hec
causa apparet super eos in maiori parte significat quod causa huius egritudinis est grossa.
Sed contra dicit nobis hoc quod humor grossus non cito dissolvitur sive consumitur.
Sed contra dicit [illegible] quia dissolucio non
vatur restrictos meatus sive poros largos sicut dicit [illegible] quia dissolucio non
est aliud nisi generatio nature super humorem ipsum decoquendo ut retineat quod est
generis similis et aliud expellat et hoc non fit in humore grosso in eo
quod est grossus nisi longo tempore sicut testificatur experientia in egritudinibus
et nos videmus quod cito dissolvitur hic humor. Et ob hoc dicendum est quod hec egritudo
non fit nisi propter fumum qui generatur in ventriculo cerebri vel in alio membro
quere ipsum et transmittit. Sicut dicit [illegible] de quodam quodam qui sentiebat
quod quasi quidam fumus frigidus ascenderet ab uno membro ad cerebrum et quando perveniebat illuc cadebat epilempticus. Et hic actus est sufficiens ad probandum quod causa huius egritudinis est ventositas fumosa. Sed ista ventositas
mittatur ab humoribus frigidis et humidis aut frigidis et siccis et isti humores
sunt humiditate [illegible] et [illegible] curatur hec egritudo evacuando illos humores. Et ipsius dicitur provenire aliquando hominibus ut hec accidit fiat accola
non dico hoc impossibile esse. Sed tamen ut in hoc admiratio [illegible] brevitas
paroxismi quod admiratur et ad hunc quia advenerit accidit hoc propter sto[machum] in aliquibus videmus quod hoc fit causa [illegible] et plurimum propter famam aut propter iram et hoc
ostendit ut fiat accola. Et [illegible] curat hanc egritudinem cum yerapigra in qua
dominatur aloes. Et manifestum est quod aloes non purgat nisi una duarum
rerum aut coleram aut humores coleri. Et quidam quod hec egritudo a mala
complexione non mali sicca et sicca. Et hoc est contrarie remotum [illegible] est quia egritudo
fit ut plurimum secundum paroxismos. Et ad hoc sufficit propter mala complexio [illegible] materia
malerum aut fiet nisi arcubus optinuerit [illegible] est quia complexio non malis
data a complexione mala mali est difficilis curationis et a talibus causa qualis
hic est in pueris est sicut paroxismus epilenticus et. Et secundum hoc non fiet hec species
nisi propter res optinueris hoc est ab aere sicco quod est quia mala complexio que
fit a talibus rebus optinuerit est facilis dissolvens. Sed remotum est
quod res optinueris hoc est aer siccus possit inducere mala complexionem cerebro
sufficienter inducere epilepsiam. Sed si experientia testificatur hoc raro tamen
esse deberet. Et tamen scire debes quod per hanc speciam non potest malitie [illegible]

Penabilit de omnibus egritudinibus que sunt passibiles et qui non quia egritudines
tussitantur pcensim et postea venit testimonium experientie propter plures
sentire et post hoc fit cognitio causarum et causa huius data est in alio
loco nobiliori isto et etiam nos iterum narrabimus in aliis libris De
Appoplexia Et appoplexia est quia hoc cadit in terram et cessat eius vox
et privantur omnes operationes motus totius corporis excepto anhelitu
nam privato anhelitu moritur paciens Et propter hoc anhelitus est
magnum signum super fortitudinem vel debilitatem eius cuius quia
quando anhelitus fuit grossus et malus signat debilitatem Et
ypocras dicit quod qui appoplexia est debilis non curatur de facili Sed qui
est fortis curatur non recipit Et causa huius egritudinis de necessitate est privato
privato principii motus solis et particularis Et quia declaratum est
quod motus solis habet duo principia primum quorum est in corde aliud
est in cerebro Et cerebrum non facit suas operationes nisi propter causam quod necesse
est ut cerebro eveniat vena egredo ulius toti corpi Et hoc fiat
initio propter opilationem maximam spiritus qui pervenit a corde ad cerebrum et iste
sunt arterie aut propter forte opilationem ventriculorum cerebri propter eam quia qui illi
clauduntur impedit via spiritui animali qui dat membris omnibus sensum et
motum Si ita est ut dicat G qui dicat quod mittitur a cerebro spiritus animalis
sicut mittitur a corde spiritus spiritualis in intestinis dicit fit, quia corrumpitur complexio
cerebri Et est quia illa corrumpitur temperantia cum qua temperat calor in intestinis
corporis ad hoc ut possit operari sensum et motum sicut declaratum est in naturali
physica Sed in tanciis cordis non potest evenire hoc accidens quod habet egritudinem
faciat Et est quia prius morte provenerit Et postquam probatum est quod
causa egritudinis est in istis duobus locis Ergo causa quam dicit ypocras est in
causa etiam illa quam dicit G Et ypocras dicit quod qui habet fortiter sine voce
fit et cadit, tunc facte sunt opilationes in istis que sunt inter cor et cerebrum
hoc est in arteriis Et G hoc consulit in libro de accidenti et morbo Et
in libro de membris dolorosis id est de interioribus dicit quod hic egritudo fit propter
forte opilationem in ventriculis cerebri Ergo intendit G ut fiat a duabus
causis Et signum quod fiat ab opilatione arteriarum est quod apparent signa
dominationis sanguinis super pacientem Et hic curatio flebotomia Et signum
opilationis fortis ventriculorum cerebri est quod apparent signa dominationis
humorum frigidorum corruptorum Et curatio huius fit cum permutatione complexionis illius
mali humoris cum evacuatione cum medicinis evacuantibus illos humores
frigidos et cum clisteribus quievientibus Et ista illa sunt mirabilia in hac
cura Et hec egritudo que dicitur profunditas somni est propinquior ut sit
propter opilationem arteriarum quam ut fit propter opilationem interiorum et propterea non est
in hac passione difficultas anhelitus nec est conversio ad paralisim
sicut appoplexia Et illa que fit ab humoribus frigidis facit stare pacientem
cum oculis apertis et vocatur catalepsia et si fit ab humoribus
calidis stat oculis clausis ... loquitur ... de calidis et acutis

vel cum purgatibus

breuis sy[nochus]

Preuit secundum q nobis possim e sufficit eo q intend in hoc libro non e nisi in
dando regulas q sunt principia partis medicine omnibus volentibus in hac scia
ma nobiliori Et etia illis qui vellent abundare postea in particularibus
istius artis sm hunc ordinem et diuisionem Et scias q complendo istius libri ad to
talitatem istius scie sicud comparatio eorum artificum ad artificiatum Et sicut pic
tores primo depingunt tantum figuram quam faciunt intendunt Et postea replent eam cum
particularibus rebus et diuersis coloribus donec sit illa figura quemcumque
impleta Sicud et nos in isto facere intendimus li° si deus nobis longitudinem
concessit vite et nobis preuenerit ab accidentibus temporis aliud faciemus librum
in particularibus hunc nobili ordini respondentem secundum quod factus est iste liber colli
get qui omnia comuncta istius scie replebit

Liber quartus incipit in quo determinat de signis significantibus sanitatem presentem et futuram Et de signis significantibus egritudinem presentem et futuram cuius libri sunt capitula Capitulum primum in quo dat intencionem suam ordine dicendorum

Ista pars diuiditur in duas partes prima narrat signa significancia sanitatem actu
aliquam in qualibet complexione corporis in quolibet membro secunda narrat signa significancia super
egritudines et causas earum Et hec pars iterum diuiditur in duas partes Eo quod hec signa
aut significant super egritudines presentes quod plurima inueniuntur in hac arte aut
significant tempus sanitatis et egritudinis super egritudinem futuram Sed signa que significant
super egritudines presentes possunt pars sue in arte ista Et incipiemus narrare
signa significancia super egritudines presentes Sed signa significancia in
egritudinibus presentibus super egritudines ad inueniendum signum earum egritudinum pre
sencium Et similiter videtur michi et ponam signa significancia sanitatem futuram
in egritudinibus in hac causa parte quoniam pertinet arti sanitatis postea quam
sunt tunc operibus quibus procedit medicus et transit ad medicinam
sicud in rebus que artificialiter fiunt Et est quod nomine maioris
vel potencie corporis deueniat in permutatione corporis arte aqua fiet permutacio
et non attribuit rei ad quam permutat et hoc e contrario rebus naturalibus que est
solum sine principium Et causam huius ostendi in nobiliori loco isto Et est
quod permutacio est causa rei aqua permutat plusquam rei ad quam per
mutatur Sed est magis manifesta in ea aqua fit permutacio Et propter
quemcumque e signa cuiuscumque sanitatis future cum signis egritudinis presentis Et
medicus tunc ab illis ad sanitatem et appellatur ibi consilium medicine et
non sanitatis Et adhuc quoniam ipsa sunt signa sanitatis sive aliquo modo partes
egritudinis eo quod significant super remotionem egritudinis Et ergo incipio narrare signa
significancia super sanitatem Et dico quod sanitas sicud dictum est in diffinitione
tenere ipsius est bona disposicio in membro qua licet agere aut pati suam
accionem aut passionem naturalem Et hec bona disposicio diuisa est in duas
partes Et naturalem sunt e apparencia membris consimilibus in quibus sunt Et non e
complexio Et alia membris officialibus que e quantitas que sunt
dicta sunt Et quia pars maior huius disposicionis in membris non est manifesta
prima fronte et maxime in membris non apparentibus Ob hoc necesse est fieri
parate signa sensibilia significancia super complexionis disposicionem in membris
nome complexionem quod prime sunt in consimilibus et secundo in compositis Et similiter narrabimus
signa que significant super temperatam complexionem et non temperatam et sanitatem
apparentem membris officialibus Et ita quod poterimus haec omnia cognoscere

sicut non est nisi ab actione et passione harum membrorum a qualitatibus que proveniunt
a virtutibus ipsorum. Et est quia actiones et passiones ipsorum et res que ab
eis proveniunt sunt apud nos notiores. Et a rebus notioribus debemus procedere
ad minus notas. Et res provenientes ab operationibus sunt sicut color macies
pinguedo et cetera que apparent ab operantibus a corpore. Et debes scire quod
medici in maiori parte non sunt locuti nisi de signis significantibus super sani-
tatem membrorum complexionalium. Sed de signis significantibus super sanitate membrorum
officialium non sunt locuti nisi parcius. Sed nobis convenit loqui per unus quia
de utrisque. Et incipiemus a signis significantibus super complexionem equalem et temperatam
quia prior est ea. Et etiam quia oportet non conquestum nisi per comparationem ad media
et dicimus quod quorum complexionibus quedam apparent communiter membris. Et quedam
sunt que apparent corpori comparata membrorum ad invicem. Et est secundum primo signa
significantia complexionem communiter membri ... complexionibus et cognitis illis
poterimus iudicare super complexionem totius corporis et maxime membrorum principalium
et incipiemus narrare complexionem cordis quia cor est membrum primum complexio communicat
membris omnibus nam quod hoc membrum est temperatum sunt membra in maiori parte
temperata in qualitate. Causa est dator omnibus dispositionibus complexionalibus qua a
gerunt et patiuntur. Et adde quod cum erit complexio aliorum membrorum distemperata sicud
complexio epatis possibilis est complexionem cordis non esse temperata propter colligantiam
cordis ad membra *Capitulum 2m in quo incipit determinare de signis significa-
tiuis sanitatem [illegible] et etiam sunt signa significantia super sanam complexionem et complexionem
membrorum principalium et membrorum serviencium membris principalibus. Inter
que primo determinat signa significantia super sanam complexionem cordis*

Signum secundum quod principium est in significando super cordis est pulsus et postea
est anhelitus. Ergo quod pulsus non est magnus nec parvus nec
velox nec tardus nec rarus nec spissus pectio signat temperan-
ciam complexionis cordis inter calidum et humidum frigidum et siccum. Et talis pulsus qualis
est iste invenitur in illis qui nascuntur et stant in climate temperato ut plu-
rimum sicud in terra ypocratis et in pluribus locis terre quasi conveniunt circa
quartum. Et greca dicit quod hoc locorum talarum non possunt nobis dare
temperatam complexionem. Et non est dubium quod pulsus fortis et sit talis secundum quod
in aliis temporibus non sunt temperata ut plurimum inveniatur in climatibus non
temperatis. Sed non est dubium quod color magis in homine sit talis temporibus non
manant methiopa et albus. Et temperancia anhelitus similiter signat
super temperatam complexionem cordis salvo ut comparatio anhelitus ad corpus non
sit maior debito. Causa si hoc esset non solum non esset tunc anhelitus
proporcionado cordi solum. Sed esset addita maior quia non est in possibile
complexionem cordis esse talem et quod pectus et pulmo sunt maiores debito comparatione
ad ipsum cor ut fiat tale anhelitus qui non est magnus nisi fiat aliud propter
largitatem maris pectoris et pulmonis. Et illud est quod facit anhelitum
magnum propter quod si pulmo et pectus fuerint secundum comparationem creatoris
magnus propter quod si pulmo et pectus multiplicarentur caliditate cordis. Sed signum
cordis est pulmo et pectus quod signat super complexionem cordis propter dispositionem aliorum membrorum est sit pectus
mediocre inter magnitudinem et parvitatem. Et similiter signat temperantia sive co-
lorem secundum temperancia complexionis epatis dicitur temperancia complexionis cerebri aut
corporis. Et hoc ideo quia in epate et cerebro non est calor qui sit
compositus in corde esse nisi calor proprius complexionum in complexionibus quibus sunt composita

[margin: et al...]

Sed calor cuiuslibet membri per quem operatur actiones suas est de necessitate calor qui transmittitur
eis a corde et iste calor est in eis sicut forma Sed calor qui est in eis sicut materia
Et quia temperantia rei et perfectio sue operationis non stat nisi per formam est necessarium
ut quando ista duo membra sunt temperata sit corpus temperatum propter temperantiam forme
et temperantia suarum formarum est necessario propter dationem istarum formarum Et non est
dubium quod possibile sit quod calor qui datur a partibus consimilibus operari et cerebri resistat
calori qui pervenit a temperantia cordis ut post eam generatione resultet
in cerebro et spe temperata complexio quia talis temperatura qualis est hic dicitur equate
et non valeat ut faciat operationes Item significat super complexionem cordis tactus
carnositatis pectoris Nam si temperata est significat temperantiam cordis complexionis
Item significat super temperantiam cordis temperantia actionum anime sicut ira placacio
mansuetudo inordinata confidencia et pusillanimitas et similia hiis Item
super temperantiam cordis significat corpus ipsius hoc est in proportione sua et sua membra
et sicut hoc est quia si sua complexio erit temperata sequitur res producet secundum plurimum
secundum suam equalitatem et similiter quando sue operationes sunt convenientes sue complexioni
significat super suam temperantiam Et hoc est quia non est impossibile esse aliquem pul
sum velocem propter strictitudinem suarum arteriarum tamen non sit hoc propter calorem
ipsius Sicut accidit hominibus pinguibus Et valde difficile est dare signa
significantia super temperantiam membrorum intrinsecorum et super species corporis et super
colligantiam corporis Et propterea reliquerunt medici hanc speciem signorum sanitatis
et non fuerunt locuti de ea Et pretermiserunt solum in signis complexionalibus Sed
medici non sunt hec signa nimis nota illis et propterea volumus loqui de
hac specie breviter sicut fuimus consueti Et dicimus quod ex rebus significantibus
super temperatam compositionem cordis est temperantia compositionis membrorum circumstantium
et maxime pectoris et membrorum propinquorum eius Et bona proportio
cuiuslibet istorum membrorum ad aliud et hoc est quod notatur pulcritudo quia
pulcritudo magis attribuitur compositioni sicut sanitas et fortitudo magis attribuitur
complexioni Et nos non dicimus quod temperantia corporis istorum membrorum intrinsecorum
significet super temperantiam cordis nisi propterea quia cor ipsum informativa non
informat alia membra nisi mediante calore cordis sicut cor generativa
non facit suas operationes nisi mediante sua complexione Et tu debes scire
quod hec significatio non convenit quia possibile est esse comparare complexiones et hoc
corporis et tamen corpus aliorum membrorum est contra lesa Et hoc proveniet quando
[illegible] raro contingit Sicut raro contingit [illegible] rebus naturalibus que proveniunt
ab aliis membris et ille convenit et corpus [illegible] complexionis cordis propter ali
quam colligantiam Sed signa significantia super distemperantiam cordis in qua
tuor qualitatibus sunt contraria istis hoc est cum pulsus fuerit fortis velox aut
spissus significat [illegible] caloris nisi contingeret propter strictitudinem magis naturalem
[illegible] arteriarum Et hoc raro accidit in complexione calida propterea quia
natura caloris est aperire et extendere partes nisi foret siccitas eo quod siccitas re
sistit egressioni et si cum siccitate associatur duricies tactus significat vel
[illegible] sicca Et similiter anhelitus [illegible] significat super hoc dummodo non
sit pectus aut pulmo [illegible] aut [illegible] complectentibus Item
ortus pilorum et tactus calidus hunt super eandem complexionem significare Et vel

siccas quod calorem cordis sequitur calor omnium membrorum excepto quod non sit resistentia
ab accidentibus aut membris humidis dominantibus in corpore sicut est epar et cerebrum pro-
pter quod est quod complexio istorum duorum membrorum et aliorum membrorum consimilibus complexionibus sunt
composita sit frigida debito et tunc cor erit calidum et cerebrum dicitur frigidum. Sed
in humido calidam complexionem refrigerabitur in fine cor et maxime quando dominatur siccitas
quia hoc membrum scilicet cerebrum non est datum nisi ad temperandum caliditatem cordis. Iste
significat super caliditatem et siccitatem cordis causa anime sit [illegible] aliquid
[illegible] tactu manifestius. Sed complexionem cordis calidi et siccam significant. Sed etiam siccam et
similiter significat siccitatem [illegible] pectoris et macies corporis. Sed complexio
cordis dominans in caliditate et humiditate significatur a fortitudine cordis et mollitie pulsus
Et si humiditas mollitie sua fortitudine significat solum humiditatem. Et similiter super
caliditatis et humiditatis corporis sunt magnitudo pectoris et aliorum membrorum. Et propter
hoc animalia que sunt calida et humida sunt maioris corporis tamen qualia sunt
animalia nascentia in locis humidis. Sed signa frigiditatis et humiditatis cordis
sunt composita ex oppositis signorum caliditatis et humiditatis signa siccitatis. Et propterea pul-
sus talium est [illegible] tardus et durus et anhelitus corporis est similiter. Et
tactus corporis est frigidus. Et similiter est impositio vel complexio aliorum membrorum
corporis nisi sit in eis resistentia accidentalis et propter istorum est medium
[illegible] et isti sunt in solemni humiditate. Et solum corporis [illegible] assimilatur
in plus senectuti. Et si pervenerit ad senectutem senectus corporis assimilatur
morti.

Capitulum tertium de signis significantibus super sanitatem complexionis et compositionis cerebri

Nunc postquam locuti sumus super sanitate cordis apparata membris
consimilibus et super sanitate apparata membris officialibus. Deinceps
volumus loqui de signis significantibus super temperantia et sanitate cerebri.
Et dicimus quod temperantia debet accipi in cerebro sicut in aliis membris hoc est
ut sit apparata suis membris consimilibus aut sue compositioni. Et incipiemus a preparata
et dicimus quod signorum que significant super temperata complexionem vel complexio cerebri quedam
sumuntur ab operationibus ipsius. Et operationes ipsius aut apparate sunt sensui quando
aut imaginationi aut rationi aut [illegible] hoc est ei quod apparet [illegible]
superfluitatibus narium [illegible] palato oculis et similibus. Et quedam sumuntur ab aliis
sicut a tactu et abortu capillorum et a superfluitatibus que ab eo egrediuntur. Ita
quod si sit temperate in qualitate et quantitate significat super temperantia ipsius cerebri. Et similiter
quando operationes somni et vigiliarum sunt temperate. Et quod sit mediocritas in perspi-
cacitate et velocitate. Et etiam iudicia sua sunt recta. Et sensus sunt clari
et boni et tactus sit temperatus ita quod non sit calidus vel frigidus. Et capilli qui
oriuntur non sunt omnino extensi nec crispi albi vel nigri. Et demonstra-
tio signi est [illegible] figure cerebri temperati tunc in eius significat super temperantia sue
complexionis. Et signum temperantie sue complexionis est sicut dicit G[alenus] quod sit sphera ab
utraque parte leniter compressa. Et ut non sit magnum vel parvum. Et quod superflui-
tates fluentes a cerebro sint pauce et temperate et digeste. Et si affluen-
tium hoc aliqua spissitudo significatur siccitas et si fuerint multe et dige-
ste super caliditate et humiditate et tunc fuerint crude et in spissitate multe
significant super frigiditatem. Et si cum hoc fuerint aquose super frigiditatem et humiditatem
et dicit Ypocras de hac complexione quod eius sanitas est propinquior egritudini quam
sanitati. Sed operationes cerebri tali sunt vigilie et lenitas somni si caliditati
assotiabitur aliquantula humiditas. Et si siccitas dominabitur dominabitur vigilie
Et quando habent huius complexionem velocitas eius ad complendum actiones suas et actiones
suas facit suas [illegible] sine destructione et assimilatur complexionibus solum

solum similitudine et non diminsionem Et errores eorum sunt multi et tortuositas eorum
male Et quando hec signa contraria istis sunt vero frigide complexionis sunt quidem dormitantes
et pigri et tardi intellectus et non possunt recipere dictus verum tunc et ipsa assu-
munt predictas res contrarie Sed complexio cerebri frigida et sicca abundat nimis
in sompno quia sicut sola sicut sicca sola immoris e somni quando frigida et humida
et tactus et capilli super predictas res significant Planum capilli sunt quod super
siccitate fumosa corporis quare capilli nigri signant super adustionem frigiditas
cum denigrescit album Et sicut hoc sunt tortuosi signant super siccitatem
quod accidit eis quando tangunt abigne Et capilli albi signant super mag-
cruditatem et indigestam Et si cum hoc sunt aptensi et plani significant super
multa humiditate Sed hec capilli cum cito oriunt signant super caliditatem
et quando tarde contrario Et qui sunt mediocres in colore et tortuositate et
planicie et motu veloci et tardo signant super complexionem temperata Et forma
capitis tortuosa scit et est significare super malam complexionem Et etiam caput
magnum et parvum sunt significare et ista sepe inveniuntur in libris speculatorum
et ego non recordor omnium verborum eorum nisi quorumdam ad hoc ut [illegible] intellectum
non sit diminutum in radicibus verum Et illi qui solum sunt medii indige-
llis Et ego non sum contentus Item oculus signat forti signat super complexionem cerebri
quia oculus rubeus habens venas rubeas signat super complexionem cerebri cola Et
signat contraria istis signat super complexionem frigidam cerebri Et velocitas motus
oculorum signat super caliditatem cerebri sicut tarditas super frigiditatem Et
mediocritas in istis signat temperantiam Et subalbedo oculi similiter signat
frigiditatem cerebri sicut nigredo signat caliditatem Et color medius inter subal-
beditatem et nigredinem quam dicunt varium signat temperantiam Et est hoc quia sub-
albedo sit propter paucitatem digonus et ob hoc iste color [illegible] est
colori aque simplicis Et nigredo sit propter [illegible] decoctionis et propter hoc
dominatur in [illegible] nigredo quia nigredo signat adustionem propter [illegible]
formatus [illegible] Et quod facit varietas que est color mediocris est ultra
propria decoctionis quod est [illegible] minor quam illa que facit nigredinem et est maior
quam illa que facit subalbedinem Et scias quod non solum cause qualitatis
faciunt [illegible] nigredinem [illegible] subalbedinem Sed et alie res sunt que adiuvant
ad hos colores faciendos que non sunt qualitates vel complexiones Sed sunt res
quantitatis vel locales [illegible] quia nigredo plures sit propter multam quan-
titatem [illegible] oculi [illegible] quia posita est in profundo [illegible] sicut [illegible]
[illegible] profundis [illegible] propter profunditatem apparet velut niger eo quod
non recipiunt [illegible] splendore sicut si esset largi et parvi et oculus subalbi-
dus est [illegible] Et [illegible] dicit quod multa humiditas glacialis adiuvat
ad faciendum subalbedinem eo quod color istius humoris est sicut color
glaciei et multitudo ipsius adiuvat ad faciendum subalbedinem sicut
paucitas eius adiuvat ad faciendum nigredinem Et hoc est [illegible]
opinioni Et mediocritas horum omnium signat temperantiam Ista sunt signa
significantia super complexionem cerebri Sed signa significantia super [illegible] complexionem similiter
sumuntur a complexione et operationibus [illegible] Etiam [illegible] de signa [illegible]
quando habe[illegible] debet et colligantia sua apparet [illegible] Forma quedam
capita habent callum [illegible] et et quedam [illegible] sicut dicit
G Sed largitas et siccitas [illegible] et [illegible] contrarius sunt

abrupius complexior q̄ ē quia sunt cerebri calidi et humidi sunt in hac solummodo
longitatis sed non et sicci humidi cum Et mediocritas istorum signant
super calorem et siccitatem vel frigiditatem et humiditatem Et sua temperata complexio cognoscitur
quando sunt et non et sunt gravitates sunt in solida temperantia Et quando non
et gravitates cerebri sunt nimis stricte Et non habentes cas Est patitur
tignum et stotomie et epile et aliis egritudinibus similibus Item si faber cerebri
est minor debito tunc accidit intellectum corporis intellectus et stulticia
situs deceptus Et solum quando corrumpitur illa cerebri castigatio corrumpitur cerebrum in tuus

Capitulum x de signis significativis super sanam complexionem corporis epatis

Deinceps volumus loqui de signis significativis temperantia et sanitate epatis
Et dicimus quod quidam corpora significant super temperantiam sue complexionis et quedam super temperantiam
sue compositionis Et ego incipio a signis complexionis Et dico quod quedam ipsorum
sumuntur ab operationibus et quedam sumuntur a qualitate venarum et a tactu Et
scias quod epar temperatum generat sanguinem purpureum et dat colorem albedinis
mixte cum rubedine Et corpus eius est mediocre inter maciem et grossitiem
Et vene debent esse inter largitatem et strictam Sed complexio calida epatis
cognoscitur per hoc quod generat multam coleram rubeam et maxime in etate iuventutis
et color talium declinat ad citrinitatem et in antiquitate calor et siccitas
et propter hoc multam generat coleram adustam et tunc declinabit color ad fuscedinem
Et quibusdam denigrantur palpebre inferiores oculorum Et labia eorum inferiora
Sed epar frigidum cognoscitur per hoc quod generat multam flegma et sanguinem tenuem et
aliquid cum fortitudine albedinis generatur in calore Et sicut hoc contingit sic
tunc generat coleram nigram non naturalis Et complexio humida epatis cognoscitur a multa
preparatione putrefactionis et duratione humiditatis et sanguinis et si multum excedit
transit ad ydropisim Item vene large significant super caliditatem epatis et
maxime si cum hoc contingit humiditas Et stricte significant contrarium Et in calore non
et sicco epate sunt vene mediocres Item significat pilositas super complexionem epatis
quod est quia quando in ypocundriis est multum pilosum in talibus significat Et
diversificatur hec signa secundum diversitatem pilorum quia si sunt grossi tortuosi
et nigri significant super caliditatem et super siccitatem et si sunt subtiles et plani
et nigri significant super humiditatem Et si venter sit nudus pilis significat frigiditatem Et
si sit mollis venter significat super siccitatem Et signa significativa super
sanam compositionem sumuntur a qualitate et operationibus quia quando omne temperate erit
epar temperatum in figura et colore et quantitate magnitudinis et mutatis et siccitati
et largitate venarum Et complexionem calidam et humidam significant fortitudo epatis
et largitas venarum sicut frigidam et siccam significat contrarium Et mediocri-
tas corporis significat mediocritatem inter calidam et humidam frigidam et siccam
Et debes scire quod complexiones significates super compositionem istorum membrorum sunt
complexiones innate que sunt a prima generatione Et hoc dico quia invenimus complexiones
acquisitas calidas et frigidas accidentales et solum accidentibus contrariis Et sic
est quia invenimus aliquos habentes colorem significantem super frigiditatem
et sunt significativa complexionis sicut epatis significabunt caliditatem et habent
venas largas et tunc debemus iudicare quod complexio sua naturalis est
diversa ab accidentali Et quando erit contrarium debemus iudicare contrarium hoc est

q complo sui epatis erit frid et sicca et habitudo sua erit grossa et pinguis
et grossicies signat caliditate et humiditate Sz sigo oppositorum supra ab opa
conibus e h quia epati illius quibz venas strictas eiciet opilo ipa
no ptante talibus opilatis Item qd erit epar p̄mo grand sto et nō sup
venit aliq accidens mecum erit ut hēat molle ventre mag̃ e ꝑfecta
sigs sup pluitate epis Et est quia qd epar e p̄mo nō pot attrahe chilum a
sto et tūc oz ut opeant supfluitates molles Et homo qui tn̄ scis dicit
q breuitas digitorum signat puitate epatis Et apparet q nescimit bene
nisi est potius informatiua et ti gsiderāt sed i maticibus Et dimittam istud
cū alijs Dicit aristotiles q in quibusdā hominibus inueniunt in late sinistro
et splen in late dextro Et qd sup venit illis sig̃ uoc epis apparet signa
in late sinistro Ista sunt signa significa sup complōz et sanitate membrorum
pincipium

Ca^m 5 de signis signantibus sup sana complōz et complōz membrorum
pincipum membris pincipalibus Iuxta q p̄mo determinat signa significantia sup
sana complōz et complōz pulmonis

Semiteps volumus loqui de signis
significantibus sup complōz et sanitate membrorum principium illis et incipie
a pulmone Et dicemus q complo pulmonis qd erit tpata tūc erit anhelitus tpa
tus i mag̃ne et cum recipit lesiōm ab aere calo aut frid et vox sit tpata
int fortitudine et debilitate Sed qd pulmo erit calidus anhelitus erit
magnus ledet ab aēre calo et iuuabit a frid Et hns talem pulmone
habebit voce forte Et humidopabit grūd Et pulmo siccus cognoscit
ꝑpter clauitatem vocis et paruitate sputi et pulmo humidus contrarie
signa scz grossitie vocis et multitudinez sputi Sed cor a complōe et opatio
nibus fili sinam complo tpata pectoris bz complōz tpatā int magnitudinez et pruitate
et int amplitudinez et strictitudinez venarum Et sunt talior erit inc large Et
latitudo pectoris signat sup latitudine venarum Sicud dictum est in alijs
Sima dicimus q fortitudo vocis sigt caliditatez complōis pulmonis Vng ta
est quia fortitudo vocis sequit largitate venarum Et largitas venarum
signat caliditatez Sed complo frida signat strictitudinez venarum et debilitate
et magnitudine si hunt congregate siccitas velocitas sol anhelitus signat
puitate pulmonis et strictitudinez suarum venarum nisi complo cordis sit i cal
pectus aut spiritosum signat malaz complōe complōz Et propter dicunt
medici q plurimi talium poterunt adulterator pulmonis et ethicorum

Ca^m 6 de signis signantibus sup sana complōz stomachi

Semiteps volumus loqui de signis significantibus sup complōz stomachi
Et dicimus q ipa cognoscitur a suis opationibus eo q in stomacho tpato co
ueniunt maior ciborum pars in minimis modo contedat natura
Et nisi accidit ei accidentia q eueniunt stomacho distpato Et suus appetitus
est natis Sed in stomacho calo subtiles cibi in frumentum conuertunt et cibi grossi
gueniunt Et suus appetitus est diminutus et in stomacho frid sig̃ sunt contraria
pdictorum Nam ei competunt cibaria subtilia grossa aut conuertit in eo
in acetositatez Et eius appetitus est contrarius Et stomachus siccus cognoscit
p multa sitim et cum paucis sufficit potus Et qd minimum recipit
potum tunc in eo sunt fluctuationes Sed humidus signifficat apanitatem
siti et desiderat talis stomachus humida sicud stomachus siccus res siccas Et
hoc qd humiditas et siccitas i e pruam Sed si in e taliter

hominis sit gratia coitus. quando habet stomachum frigidum appetit humida et quando habet humidum appe-
tit sicca. Sed temperatus stomachus in quantitate et magnitudine cognoscitur. Eo quod tollerat
quantitatem cibi convenientem. Et si est primus nascitur quod tollerantia famis et sitis
Et si patitur ciborum inopiam potest melius tollerare. Et stomachus magnus
tollerat quantum. Capitulum de signis significantibus super sanitatem complexionum et complexionum testiculorum

Signa temperantie et sanitatis testiculorum sumuntur ab operationibus eorum
et ab accidentibus. Et dicimus quod qui est temperatus in coitu solus
habet temperantiam complexionis testium. Et si multum affectat [illegible] habet caliditatem
complexionis testium. Et si ad hoc desiderio coniungitur sufficientia in faciendo
significat humiditatem cum caliditate. Et quidam dicunt quod qui complexio testium
est calida quod tunc est generatio masculorum plusquam feminarum. Et qui complexio corporis
est sicca tunc operatur coitum sed quod piger erit in coitu et generat filios. Et
si cum frigiditate coniungatur siccitas quia privatur ab hac operatione. Sed qui ap-
petitus est magnus et debilis consistit in hac operatione eius complexio ad frigiditatem
pertinet. Sed signa complexionis horum membrorum quod propter accidentia appa-
rentia in superficie est quia temperata complexio corporis est signum temperatis in qualitate et
quantitate. Sed si testiculi sic calidi erunt debito erit signum distemperantie in quantitate
et spissitudine convenienti. Et qui complexio corporis erit frigida erit coitus hominis
hoc est quod sperma erit pauca et non tacta et humiditas magis competit
huic operationi quam siccitas. Et pili etiam significant super complexionem horum membrorum
sicut quod significat super alias complexiones ut dictum est supra. Ista sunt signa significantia
super complexionem compositionis membrorum principalium et fructuum eius. Et conclusionem
[illegible] istam et comparationem omnium ad illum [illegible] cognoscimus totius corporis
complexionem temperatam et distemperatam quia illa iudicat quod aggregatio istorum
signorum quando corpus cuius complexio sunt temperata et erit [illegible] mediocre inter
[illegible] et grossitiem et color eius erit albus permixtus rubedine. Et capilli
corporis erunt flavi tendentes ad rubedinem in pueritia [illegible] in iuventute autem erit
nigri. Et tactus corporis erit temperatus inter caliditatem et frigiditatem et inter
asperitatem et lenitatem. Et sensus corporis erit [illegible] temperantie. Et intellectus
corporis erit mediocris inter velocem et tardum. Et hoc est summa complexionis
corporis temperati. Complexio autem quod contingit accidentibus indicatur secundum multi-
tudinem complexionum temperatarum hoc est ab accidentibus et operationibus sicut [illegible] et
[illegible] signorum hoc est [illegible] et colore et pilis et aliis similibus. Sed est sciendum quod signo
[illegible] et colore et pilis et aliis similibus. Sed est sciendum quod signo
macie et colore et pilis et aliis similibus. Sed est sciendum quod signo
coloris pilorum non [illegible] in maiori parte nisi temperatis climatibus quoniam
in quo climate posset aliquid comprehendi [illegible] homines illi climati
[illegible] Nubia [illegible] et ethiopibus qui ethiopes sunt nigri et horum
capilli sunt in tortuositate [illegible] non propter hoc corporis complexio est calida nimis
melius est attribuere signum calori quod [illegible] et est dicere quod sit frigidi
et theutonici et Sclavi qui stant in terris frigidis sunt albi et corporis ca-
pilli sunt plani ac flavi et propter hoc dicendum est [illegible] corporis complexio sit
frigida quod est quia corporis complexio est in ultima caliditate quia calor claudit
[illegible] interius corporis sicut accidit in hieme. Et hoc sufficit
in signis sanitatis secundum nostram intentionem. Deinceps volumus loqui
de signis significantibus super egros et [illegible] sunt corporis que ubi [illegible]
dixi hoc est quia [illegible] intendo in hoc libro non est [illegible] loquar

de rebus particularibus quia iste liber non fuit factus pro illo qui solum est medicus
Sed ut non ignoret omnino in traditionibus locutus sum etiam de principiis et
principiis hoc illud quod invenies in aliis libris non ob hoc ipsum despicias quia
medicus cribat homo ponit modium sabulli ut inveniat unum margari
tam Capitulum 8 in quo incipit determinare de signis significantibus repletionis etc.

Dicimus quod signa significantia repletionem in quo primo dat intentionem et ordinem dicendorum
sunt ergo ut dicemus sunt signa quorum quedam sumuntur ab accidentibus que accidunt
communicationem humorum in corpore et quedam sumuntur a complexione corporis ab omnibus
preparatione ad suscipiendas egritudines Et quedam sumuntur a regione accidenti et
quando ipsa animi dare prosperitatem in egritudinibus frigidis soli et magis per
mutationes que sunt in illis propter naturam Et ista signa differunt diversificantur
secundum fortitudinem et debilitatem Et ego volo ipsa enarrare per ordinem Nam
diximus in illis que precesserunt quod quando quantitas sanguinis crescit in corpore
ita quod noceat in quantitate solum in eo quod quantitas est secundum dimensiones hoc est
nominata repletio secundum vasa Et quando crescit cum malicia qualitatis ut actuat
aut ut permittat qualitatem suam illius scilicet vel aliorum humorum aut
plurium hec nominatur repletio secundum virtutem eo quod repletio hec evaporare et dissol
vere et debilitare virtutem propter maliciam sue qualitatis Et propterea sequitur hanc cassus
appetitus et difficultas motus et plus propter hoc debilitatur et leduntur omnes
operationes animales et vitales quod non accidit pure quando repletio Et signa prime re
pletionis sunt signa quantitatis sanguinis solum Et signa secunde repletionis sunt signa dominii
unius vel humorum aut plurium et propterea debemus narrare signa significantia super
quod precesserunt coniunctionem istorum Et cognoscendo simplicia cognoscemus composita et
incipiemus a signis significantibus multitudinem sanguinis et accidentibus que eveniunt
corpori propter eum Capitulum 9 in quo tamen sua intentio sit determinare signa significantia

Egritudines factas ex eo causa est dominium unius humorum vel plurium aut
omnium post determinat signa significantia dominium cuiuslibet humoris sed tamen primo determinat
Et dicemus hec significantia signa significantia dominium sanguinis
fortitudo pulsus et replecio venarum sive sint vene aut arterie et gravitas capitis
et oculorum et impedimenta virtutum anime et sensuum Et solum mala dispositio
que advenit corpori hec patienti assimilatur male dispositioni lassitudinis que
provenit ex labore ex tumore cum rubedine oculorum et calore actuali in toto
corpore et hic fuit ex exercitium in aere calido et sompnus profundus et sompnia videre a
res rubea sicud dixit G de illo qui sompniabat balneari in dolio pleno
sanguine quod signa sanguinis erant in eo manifesta Et G precepit ut flebotomaret
sanguine quod signa que significant superhabundantia sanguinis Sed medici qui erant de secta
propter signa que significant superhabundantiam sanguinis Sed medici qui erant de secta
archigenis preceperunt quod non flebotomaretur Et incepit eis ostendere et quod hoc fecit
ceperunt humores dissoluti discurrerunt per corpus et mortuus fuit Item
in hora repletionis sanguinis fluit aliquid sanguinis ex naribus aut gingivis Et
Rasis dicit quod sanguis corporum fluit ex naribus et ano et postulis que sunt
in corpore et in ea spissa dulcedo saliva fuerit superhabundantia sanguinis cuius
causa est flora sentit pruritum in loco flerando Propterea sumuntur signa
dominii sanguinis a complexione et regione et hiis et potum et cibum et ab etate
et tempore anni Tamen hec signa non necessario significant habundantiam sanguinis
quod est quia complexio alia generat sanguinem et si tempus et etas ad invicem

erit non Et similiter hoc facit regimen ab sensibus omnibus aliis Et si regimen
erit forcius istis i. talis tunc erunt signa significancia dominium sanguinis accidencia
que hic scripsi Capitulum 10 de signis dominii colere

Sed signa significancia dominium colere sunt velocitas pulsus et diruptio ipsius et
urina subtilis ignea et ponunt [illegible] colici et egestio mordicative et amaritu
do oris sitis fortis et siccitas lingue cum asperitate et citrinitas coloris
et oculorum sicud accidit i. morbo ictericie et si hiis conveniunt tempus estivum
et etas iuventutis et dieta talia et sicca et multum exercitium tunc de
bemus sine dubio iudicare quod iste humor dominatur multum in corpore Capitulum
11 de signis dominii melancolie

Sed signa que significant dominium melancolie sunt nigredo urine aut rubedo
declinans ad obscuritatem aut ad viriditatem et aliud hoc sequitur incendium iusto et
est appetitus carnium et nigredine coloris et maxime sub palpebra oculi
et sanguis fluens est niger et multum coagulatus et maior post talia paciens
cui est splenetica Et si particularia signa iunguntur istis sine dubio iudica
bimus quod multum dominatur in corpore humor talis Et complexio que magis apta est
ad generandum hunc humorem est complexio frigida et sicca Et propterea raro inveniuntur iste
humor in corporibus albis et pinguibus Et morphea nigra est signum fortis
dominii istius humoris et similiter variole nigre seu morbilli Capitulum 12 de signis
dominii flegmatis

Sed signa significancia dominium flegmatis sunt urina
alba et color corporis albus et pulsus parvus et rarus et squalitas
totius corporis et pigricia et sompnus et tarditas digestionis et pauca sitis cum
multo sputo viscoso Et si ad hiis coniunguntur res particulares erit sicud
dictum est aut sicud etas senectutis et tempus hiemale et multa genera et
cibaria frigida et humida et superfluitas comestionis et sompnia similiter significant
super dominium istorum humorum Quoniam ille in quo dominatur colera sompniat inde adustiones
ignis et in quo sanguis sompniat inde res vel rubeas Et in quo melancolia
sompniant inde ea que ipsi faciunt terreri Et in quo flegma sompniat inde
nivem et pluvias et sentire aerem frigidum vel aquam frigidam Et ista sunt signa
significancia super dominium [illegible] humorum Et [illegible] signat super consuetudines
propter hos humores Sed lassitudo que provenit absque causa manifesta
antecedente sit repletio propter dominium omnium istorum humorum aut plurium Sed lassi
tudo ulcerosa aut apostemosa sunt ab habundancia sanguinis Sed ulce
rosa est copmalicia qualitas Capitulum 13 in quo incipit de curare de
mutacionibus temporum que primo determinat signa supra
de signis significantibus temporum ad disposicionem acris

Et postquam locuti sumus de signis significantibus super
dominium humorum de [illegible] volumus loqui de disposicionibus
temporum que sunt ab aliqua permutacione contra naturalem sicud sunt ille que sunt
in aere que significant temporum futuras Et in aliqua possimus cognoscere
[illegible] permutaciones et experiencia sciencie magis prima demonstrata est diffi
cile [illegible] a pluribus Et propterea [illegible] inquirenda sunt testimonia antiquorum
Et nos memorari cepimus breviter que disposuit et postea conabimur perdocere
dare Et dixit ypocras quod quando sunt tempus septentrionalis in aquosa
et ver sunt meridionale et aquosum sequitur ipsorum in estate febres acute
obtalmie et dissinterie maxime in mulieribus et humidis natura et hiis
quia si ver sunt sicca generabuntur humores sicci et generaliter humores
adustos qui sunt fiant in autumpno in quantum sibi tempus hiemis ad frigiditatem
et humiditatem Sed remanebunt in medietate illius quod supervenit ei

in autumpno et postea veniente hieme frigido et humido aggrabuntur in corpore humores qui
ad inicium et velocitate postea calor estivo putrefaciet ipsos humores propter humiditatem
aquilonem quam habebunt Et propter istud ypocras erit calor pestilencialis qui generabit vi
rulencior et acutior unde tunc propter hanc maliciam complexionis sicut febres acute et
accidet fluxus ventris sanguinolentus et obtalmia Et hoc accidit plus complexionibus
humidis quia sunt apte corpus permutari propter talem aeris disposicionem et ypocras
adaptat siccitatem vento septentrionali et humiditatem meridionali eo quod natura
istorum duorum ventorum est hos duas facit disposiciones Et tamquam istorum ostendit
in loco nobiliori isto Item ypocras dicit Si in ocasu canis post ortum canicule
fiet pluvie frigide et flaverint septentrionales tunc fient egritudines luminabiles et
quiete Et hoc erit propter temperanciam temporis tali quia pluvia aerem refrigerat
et similiter facit ventus septentrionis cuius sit frigidus et manifestum est quia frigi
dus aer putrefaccionem diminuit Et vult scias quod cum egritudines quas ypocras
hiis temporibus fieri dicit est propter permutacionem aeris Et causa est quia non fuit
ordinata complexitas nature temporis precedentis ut humores digerentur et temperentur quia
humiditas hyemis temperat siccitatem autumpni et caliditas estatis temperat
veris frigiditatem Sed quia yems fuit sicca tunc remanebunt humores sicut
fuerant prius et humiditas veris eos non temperabit eo quod ipsa humiditas erit humo
ribus hiis humiditas communica cum non advenerit tempore competenti et aliqui
quando supervenerit calor estivus sine medio tunc iste egritudines generabuntur
Sed si yems fuit humida et supervenit calor estivus cum medio et
illud medium est calor veris temperatus tunc non potuerit temperamentum caloris aut
quia ipsa humiditas sit corrupta et corpora receperunt defensionem ut propter calorem
non permutentur Et vult scias quod quatuor tempora sunt cum quatuor humoribus
fiunt cum quatuor elementis contraria fiunt tempora resistunt ut unum alii ad non mutat
vel superet sic restiterunt et resistunt sic omnis humor aliam non superat quod
non esset temperatus quod habet tempus cum quolibet humore omnis humor a suo proprio cor
rumpet Item ypocras quando yems fuit calida meridionalis et pluviosa
sed ver septentrionale et aquosum sicut fluxus sanguinis et obtalmie
sicce et senibus et reumata epilensie et paralisis et appoplexie et permutantes
abortivum Et causa huius est quia in tali disposicione ille eo fiat quia corpora
in tali disposicione superfluitate humiditatis veniente ab hieme frigido cum descensu nata
habeat humores dissolutos mouente tunc frigiditas resistat sue complexioni naturali
Et tunc humores a frigiditate compressi distillabunt et ob hoc iste egritudines mo
vebuntur Et si yemis disposicio erit similis disposicioni veris predicti aquosus et
calidus iste egritudines sicut contraria humores tunc temporis coagulati sunt et immobi
les et ipsi tamen non sunt permutati de nudati actuali Et fluxus sanguinis
hoc intendit ypocras propter polluciones intestinorum que fit propter reumata
acuta que fluunt ab hac permutacione et mulieres in aborcium isto tempore in
quia nulle impregnate tali tempore nimis humefiunt et debilitantur que in eis est
virtus retentiva Et potest esse quod ex causa hac permutacione embrio ledatur
Et dicit ypocras cum estas erit parva pluviosa et si autumpnus talis
multum sine meridionalis et pluviosus tunc erunt in yeme fortes dolo
res capitis et tusses et raucedines et aliquibus fiet ptisis Et causa huius
est manifesta eo quod tali autumpno replentur capita multis superfluitatibus
et cum supervenit yems comprimet cerebrum et stillabunt ambe superfluitates
nec potuerunt digeri et ob hoc iste egritudines fient vel si remanebunt in corpore

faciunt dolorem capitis et si fluxerint ab eo faciet egritudines supradictas et
si fluxerint ad pulmonem faciet ptisim. Ad hoc dixit quod si fuerit autum-
nus septentrionalis et siccus fiet in corporibus siccis ab talium siccitate febres
acute et tardiata melancolica quam manifestum est quod iste tempus in
siccitate fortificatur faciet egritudines siccitatis. Et febres hee dicte sunt cum humore
malicioso huius humoris ille non sit velocis motus. Item dixit quod egritudines
que fiunt in tempore multarum pluviarum in maiori parte sunt febres longe et fluxus
ventris et epilia et apoplexia et squinancia. Item dixit ypocras et pau-
citas pluvie salubrior est corporibus et causa est quia superfluus humiditatibus
talis non dominatur et non est intelligendum ab ypocrate ut longe
aer siccus corpora cum nimis siccus inducit egritudines cum siles et propter
dicit alibi quando erit pluvie tunc fiet febres acute quia aer tempo-
ris sit ypocrate est mediocris inter multam et paucam pluviam. Et turbu-
lentes sunt quod aer dissipatus in sua qualitate disposicio superflua generat
egritudines cum siles. Sed aer pestilencialis sit corruptione sue substancie et hoc
accidit sepe propter multam pluviam tempore estiua sicut dixit ypocras quod accidit
in ciuitate Cracouia quia tota estate fuit fortis pluvia et propterea ac-
cidit habitantibus in locis illis cruentis et pustule maliciose ita
quod aliquibus cadebant brachia et pedes. Item corrumpitur substancia aeris
ex vaporibus corruptis permixtis cum eo sicut a vaporibus resolutis
a cadaueribus et a stagnis quibus fiunt mactatur. Et fiunt egritudines pestile-
ciales a corrupcione aque et ciborum sicut accidit tempore famis tunc egritudines
pestilenciales a corrupcione ciborum sunt egritudines mortifera quia aer putrefactus
vel corruptus attingit cor et propterea accidunt illarum febrium sincopis mala et
propter maliciam anhelitus que hoc operatur et non apparet in illis febribus fortitu-
do fervoris in eis magna vel lesio manifesta eo quod mala complexio dominatur
in illis cordi in membris principalibus corporis. Sed id quod facit lesionem manifes-
tam sensibilem est mala complexio particularis. Et scias quod non omnis homo
egrotat propter corrupcionem aeris sed illi qui ad hoc apti sunt. Et quia tempora
anni sequuntur corpora naturam quasi non erunt eadem egritudines quia egritudines quedam magis
sunt propter tempora quod alias sicud sunt egritudines que fiunt ex calore humore sic
illi tempori estiua sanguinee in vere colerice in estate melancolice autum-
no flaticie in yeme. Et humores in vere comparatur sicut egritudines melancolie et hoc
accidit propter motum corporum et corporis dissolucionem et ebulicionem quia in hys
temporibus conveniunt partibus hominum similia accidencia que adveniunt hu-
tibus renascentibus. Sed dictum est de signis significatibus egritudines
propter aeris sufficiat compendiose secundum intencionem loquendo. Capitulum
de signis significantibus futuras egritudines et quedam signa sunt prius et quasi
Et inveniunt egritudines prius velud accidencia signa super egritudines accidencia
magnas futuras. Et nos dicemus de aliquibus corporibus. Et propterea
dicemus de signis significantibus super causas egritudines et corporis tempus
quod multum utile est in hac arte. Et non expectes ut dicam tibi res
viduas quod non sit dicte ab antiquis. Et dixerunt quod dolor capitis superius
et emineticia consuetudinis denunciat descensum aque ad oculum in fine et
dilatacionem pupille. Saltus faciei consuetudinis multum significat denunciat
torturam oris. Saltus vero totius corporis significat spasmum humidum

Innatus motus significat paralisim. Rubedo faciei et oculorum et venarum que sunt in eis cum fluxu lacrimarum et fuga alme cum forti dolore capitis demonstrat apostema calidum in cerebro. Tinnitus et vertigo perseverans demonstrat opilacionem. Tristicia perseverans sine causa demonstrat melancoliam. Apparencia corpusculorum velud muscarum et capillorum ante oculos demonstrat [illegible] ascendunt ad oculos vel hoc accidens preveniat reumata continua sine [illegible] faciunt timorem [illegible]. Sudor multus perseverans significat replecionem. Frequens sincopis et crebra sine manifesta occasione mortem subitam nunciat. Gravitas lateris dextri et ypocondria cum extuberatione epatis significat [illegible] multum [illegible] tumore vesice significat. Squaliditas faciei et tumor palpebrarum et digitorum et pedum [illegible] ypostasica significat. Urine fetor putrefactionem febrem nunciat. Classitas et membrorum contractio sine causa manifesta cum appetitu febrem demonstrat. Urina [illegible] perseverans [illegible] in vesica et virga significat. Privatio appetitus cum sincopi [illegible] significat. Tertius adustionis in orificio ani [illegible] intestinorum significat. Prurimentum [illegible] continuans emoroydas demonstrat in intestinis [illegible] nati. Multe pustule in corpore [illegible] magnum significat. Amor [illegible] et fortis rubedo faciei et strictus anhelitus et [illegible] lepra significat. Et vult dicere quod [illegible] ad [illegible] significat [illegible] appetitus [illegible] diminutus aut [illegible] vel [illegible] in [illegible] vel multus sompnus aut paucus aut alia accidencia.

Capitulum 15 de signis significantibus super egritudines [illegible]. Et quia corpus quedam sunt generalia ad multas egritudines et quedam sunt appropriata quibusdam, ideo determinat de utroque genere istorum signorum et post de generalibus signis quorum duo sunt scilicet pulsus et urina [illegible] ponit [illegible] suo ordine [illegible].

Et postquam locuti sumus de hoc genere signorum sufficienter volumus nunc loqui de signis [illegible] egritudinum que significat [illegible] [illegible] aut super qualitate egritudinis aut super causas ipsarum aut super membrum in quo est egritudo et multociens significat super hec omnia que ad modum est de signis egritudinum que sunt in membris [illegible] egritudines apparentes in superficie corporis non mediocriter signis [illegible] corporis causas ab hoc quia ille patet sensui visus. Et vult scias quod signa non sunt ad [illegible] illud quod apparet in accidentibus et passionibus [illegible] malum et [illegible] aliud ad accidentibus que proveniunt ab eis. Et propterea quia inveniuntur duo genera signorum convenientia pluribus egritudinibus debemus primo tractare de eis. Et post ea narrabimus signa uniuscuiusque egritudinis proprie. Et ista duo genera sunt pulsus et urina, et significacio pulsus sumitur a convenientia omnium membrorum cum corde. Sed urina sumitur a [illegible] in [illegible] et [illegible]. Et propterea significacio urine non est [illegible] in signando egritudines membrorum [illegible]. Et [illegible] est [illegible] quia eius cognicio est melior. Capitulum 16 de pulsu in quo primo determinat species pulsuum simplicium.

Et dicemus quod pulsus est compositus ex duobus motibus [illegible] hoc est motu dilatacionis et motu constrictionis et ex duobus quietibus qui sunt inter duos motus [illegible] est quia inter quoslibet duos motus est necessario due quietes. Et etiam quia sapientes [illegible] dicunt quod ipsi apprehendunt has duas quietes et maxime quietem que est post constrictionem quia quies que est post dilatacionem est manifesta

etiam illi qui perfectus non est species autem q cerebri hoc comitatur continet
una istorum hoc est in motibus aut inquietibus Et species apparet quod prima
genera pulsuum sunt septem tunc primum est quod sumitur a quantitate dilatationis Secundum
sumitur a qualitate temporis motus Tertium a qualitate virtutis moventis Quartum a
tempore quietis Quintum a proportione duorum motuum et duarum quietum Sextum
ab inuitatione pulsus et sua alteratione sive temporum Septimum ab ordinatione
motoris et quietis et in ordinatione Sed ista genera que consueverunt singulis mediti
istis septem Octavum vero est quod sumitur in arteriis secundum equalitatem ipsius
arterie Nonum a dispositione sive arterie non sive species in pulsu capitulum est pulsus
Decima pulsus igitur est pulsus non stat vel per motum et quietem Et propositum
huius narrare species que continentur sub unoquoque genere Et postea dicemus causas
cuiuslibet generis et speciei Et est quia quando nos cognoscimus corporis causas
effectus sive potius sunt plus signa quam eo quod ipse eedem sive causa
diversitatis pulsuum Et species quando inveniuntur genus aut species ipse tamen tunc
erit signum significans super illud genus aut speciem causis Et pulsus qui
plurimo corporis non fingit super illam causam solum ipsam efficacie nisi fuerit
alia signa adiungatur verbi gratia pulsus formicans qui invenitur in ethica
est signum continuum et presencians superveniencium istius febris pulsus aut
diversus est inventus in febribus putridis et in isto dolore sto hoc ergo signum
non est signum declarans febrem putridam ipse nisi ei associetur aliud
signum Et possibile est quod aliud signum sit ex speciebus pulsuum Et principalis est
quod non Et pulsus sive plurimum sive contraria fiant pulsus significans agregata
talia Est cum pulsus velox et in ordinatis et quietem pulsus determinat
consuetudine cum aliquis quando associat ei aliud signum contra pulsus diversus
cum calore corporis manifesto non consistente putredine vel dolore aliquo
in ore sto est etiam signum super febrem putridam Species pulsuum et primo
de simplicibus Et postquam declaravimus qualis est species pulsuum qualis de
inceps volumus incipere narrare species pulsuum et subsequenter corporis causas
assignare Et dicimus quod genus quod sumitur a quantitate dilatationis dividitur
in pulsum magnum et parvum et mediocrem et in longum et in brevem
et mediocrem Et in largum et strictum et medium et eminentem et
profundum et medium Et magnus est cum arteria extenditur superflua
dimensione in omnibus tribus dimensionibus Parvus est contrarius et medius
et mediocritatem horum tenet / longus qui extenditur in longitudinalem
dimensionem plus quam in latitudinalem vel profundam hoc est qui excedit
quatuor tangentes digitos Brevis autem est contrarius huic Sed medius
horum mediocritatem servat / largus est ille qui secundum latitudinem plura aliis
extenditur dimensionibus Strictus illi est contrarius Sed medius medium tenet
Et eminens est ille qui in altitudinem plus aliis dimensionibus extenditur
Profundus vero est ei contrarius Medius vero mediocritatem servat Et iste species
species ad invicem componi possunt Sed difficile est hanc compositionem cognoscere
tactu Iste sunt species super quantitate dilatationis Sed genus quod
sumitur a tempore motus dividitur in velocem tardum et medium Et genus
quod sumitur a qualitate virtutis dividitur in fortem debilem et medium Et fortis
est ille qui occurrentia digitorum fortiter percutit Et qui sumitur a tempore
quietis dividitur in spissum rarum et medium Et dicimus quod spissus est ille cuius

tempus quietis quod sua constrictio est prima sed tamen est gravius illi Sed medium me
dium sed si non percipit nisi ille qui comprehendit quantitatem quietis que est post constrictionem Sed
difficile est invenire id tamen impossibile est perfectis et eis qui sunt perspicacis sensus
Nam non omnes homines sunt equales in hoc sensu scilicet tactu quemadmodum non sunt
equales in sollicitudine et bonitate intellectus Est tamen hoc quod qui hoc invenit conveniunt
non scit dicere nisi pulsum velocem et spissum Sed genus sumptum a proportione cor
poris pulsum dicitur in pulsum equiponderis et non equiponderis Et equiponderis est equalis
sub comparatione duarum motuum adinvicem temporis tali et prima natione Et
simile secundum comparationem omnium quietis ad aliam et etiam illam que est motus ad
quietem Et iste comparationes diversificantur secundum diversitatem etatum temporum et
complexionum Galienus autem dicit quod iste comparationes naturales non inveniuntur nisi
secundum unam comparationem motorum musicarum proportionatarum ordinatarum que est
comparatio duplici aut plus Et dicit quod minor proportionum quam senectus impulsu
est illa que multiplicat cerctum multiplicatum comparatione secundum partes multi
plicato duarum dupla prima Et si ita est ut dicit mirabile est Sed comparationes
istas comprehendere difficile est quoniam multi homines etiam in musica comprehendant
propterea quia potentie musice sunt superflua extensiones ita quod minor divisio illarum
exemplo posset comprehendi Et est illa que multiplicat exprigata super parti
bus una partem Et ista verba sunt altius scientie quam hunc partem medicina est
parum sed genus sumptum a sua assilatione et sua diversitate omnia penitus
genera continet quod est quia assilatio pulsus est ut omnia genera secundum unum
modum conservat hoc est quia magnus ut sit permaneat in sua magnitudine
similiter si est velox aut tardus aut equalis Et pulsus secundum duas species
sive cum motibus quibus sive in uno sive in pluribus sit diversus Aut
in multis pulsationibus Aut solum in una Item diversorum pulsuum
quedam est ordinata et est ille qui multis qui similis revolutionibus sua diver
sitatem conservat Et quedam est non ordinata et est ille qui suam diversitatem
non servat Et quemadmodum est ut species pulsuum diversorum cum speciebus compositis
componentur et ego species manifestiores dicam et genus sumptum a qua
litate arterie dividitur in tres species hoc est in calidum frigidum et temperatum Et quod sumitur
a substantia arterie dividitur in durum molle et medium Et quod sumitur ab eo quod est
in arteriis dividitur in plenum vacuum et medium Iste sunt species simplices
pulsuum Secundo determinat de speciebus pulsuum compositorum qui sunt decem Et in
veniuntur pulsus compositi quibus sunt nomina que dicenda sunt Et una quidem
corum dicitur pulsus capricans Et est qui variatur in una pulsatione in tar
ditate et velocitate Et accidit huic pulsui ut festinet et stet
et cito redeat et suum motum compleat et appellatur capricans eo quod suus
motus assimilatur saltui capreoli Et quedam nominantur cauda sorecina
qui sic nominantur ab augmento ad diminutionem Et quod a diminutione ad aug
mentum et istud augmentum et diminutio aliquando sunt proportionata et
aliquando non Et quidam dicitur undosus et est ille qui variatur in magnitudine
et parvitate partium organi in eminentia et profunditate Et in strictura
et largitate cum mollicie sui organi Et declinat parum ad
parvitatem sed non multum et plus suus motus assimilatur motibus maris

et ab eisdem nomen suscepit Et quidam dicitur vermiculosus qui undosus similatur Et est
eo minor et spissior Et quidam dicitur formicans Et est minor istis duobus
Sed est spissior Et quidam dicitur serrinus qui undosus in diversitate assimilatur tamen
eius rigidiore Et quidam dicitur bispulsans Et potest esse ut sit iste denominatur
propter diversitatem que in una sit pulsatione quam eam interpolat et reiteratur
Et potest esse ut dicatur quod due pulsationes sunt sola quia quies que est
inter eas non habet tempus quod mereatur dici tempus Et quidam dicitur tremulus Et quidam
dicitur tortuosus qui percipitur talis sicud si organum torqueretur Et quidam
dicitur arcuatus quod est quia eminens in medio in extremitatibus est profundus
Et iste sunt omnes species simplices et manifestiores que sunt in compositis *Tractatus
determinat de causis pulsuum [?] quarum prius determinat de causis specierum pulsuum
simplicium* Deinceps incipiemus narrare causas omnium Et dicimus quod causa
magnitudinis est facultas et etiam sanitas instrumenti et multa necessitas pul
sationis Et propterea est iste pulsus signum [?] sanitatis in corpore toto quoniam
... si cum hoc coniungatur velocitas et frequentia quia hec sunt testimonia
multe necessitatis cum sanitate virtutis et caloris Et cause parvi pulsus sunt iste
... aut propter debilitatem virtutis ... aut inobedientiam instrumenti
aut propter necessitatis paucitatem Et propterea quando est parvus pulsus cum debilitate
virtutis ... significat complexionem malam ... debilitatem aut
significat super vacuationem superfluam propter quam ... virtus est dissoluta
Et quando fuit causa inobedientia organi ... significat malam complexionem siccam
malam sicud accidit quando ... tota aut ... in toto corpore
complexio mala sicca ... non malis sicud est febris ethica aut significat
super congelationem que fit propter frigiditatem multam aut propter extensionem arteriarum
quod fit propter apostema Sed qui fit propter paucam necessitatem significat paucitatem
caloris Et aliquando congregantur hec omnia tria et significat super ista tria Et
causa mediocritatis est dispariencia rerum supradictarum Et causa longi pulsus
est paucitas virtutis eo quod non potest extendere arteriam in latitudinem et profundi
tatem secundum proportionem extensionis longitudinis et hoc est in maiori parte propter
extenuationem instrumenti sicud est propter rigiditatem et obstinationem [?] Et cause
curti pulsus sunt opposite causis longi et hoc fit propter virtutis debilitatem
et potest esse ut sit propter instrumenti rigiditatem aut propter ambo Sed largi
pulsus causa fortitudo virtutis est cum aptitudine instrumenti Et cause stricti sunt iste opposite
Sed cause eminentis sunt propinque causis longi excepto quod virtus est fortior
est ... aut quia instrumentum est magis obediens Et cause profundi
iste sunt opposite Et causa velocitatis est multa pulsationis necessitas tamen non
est necessarium ut cum eo adiungatur fortitudo eo quod plures non laborat cum
velocitate loco fortitudinis quando fortitudo non habet et hoc fit propter debilitatem
virtutis aut ... instrumenti Et cause tardi iste sunt contrarie excepto
est hoc genus pulsus signum male complexionis frigide malis aut non malis
... aut ... aut debilitatem virtutis propter evacuationem pabuli aut propter
multos malos humores qui dissolvunt virtutem propter complexionem malam
complexionem aut qualitatem Et cause pulsus fortis aut debilis que superius
sunt antecedentes manifeste sunt Et cause spissitudinis ... sunt ... cause
velocitatis Et non illum operatur quod non potest facere fortem vel velocem
Sed causa rari est propter paucam necessitatem cum habundantia frigiditatis

Sed genus subsequens a proportione horum duorum pulsuum est quia corpus animal naturali complexione
est sed motus dilatationis sit maioris temporis ad motum constrictionis cum decrescit
etiam ut maior sit necessitas inspirationis cum respirationis Et cum motus constrictionis
erit maioris comparationis ad motum dilatationis debito tunc erit hoc propter debilitatem
virtutis cum multa inspirandi necessitate Et similiter comparatio permutationis duarum
ad invicem quietum est sicud permutatio comparationis duarum mutationum hoc est motus dila
tationis et strictionis Sed genus superius consistentie et diversitatis pulsus manifestum
est quia consolatio non fit nisi bonitate virtutis et ordinatione ipsius sicud causa
permutationis est enapsidatio virtutis et ipsius debilitas Et cum talis sicud causa
est una duarum rerum aut propter aliquam rem que virtutem debilitavit permutatis
ut sicud durum malorum humorum aut propter aliquam causam calorem in visceribus et aggra
vantem sicud dolor oris stomaci Et qui diversificat in numeris pulsationibus nunc
malis est sicud ordinatus in diversitate pulsus similiter nunc malus non ordinatus
propter quia ordinatus significat sicud tantum et in hac diversitate Et confirmacio non
fit nisi dominante natura pluribus modis Quarto determinat de causis specierum pul
suum compositorum Et tales species compositarum in diversitate hec sunt ut in capitulis
pulsus causa aliquid precedunt ab in capitulo instruit Et est similiter causa pul
sus fortem excepto quod permutatur ab augmento ad diminutionem Et est signum di
minutionis virtutis et si redit ad suum principium signat vigorem virtutis et si a
diminutione ad augmentum devenit fortiorem virtutem significat Sed inchoosus pulsus
causa est virtutis debilitas cum organi mollicie Et frequencia sua est sicud
si virtus pro tenebri super aliquam aggiet itaque iste motus similiter in inchoo
motus assimilatur qui cum multis compositus est motibus Et formicosus pulsus
causa istis similes sunt tamen sed debiliores Et similiter formicatio tamen
et inchoosus est et propterea dictum est quod non fit formicatio nisi vermiculosus
precedat Sed serrinus pulsus causa sunt virtutis debilitas et est compositus ex
debili et parva et in ipso sunt partes anticipates sicud in inchooso excepto
quod in isto siccitas est magis manifesta Et quia siccitas sit causa ab extra
quod in sermone est serrinus pulsus apparet causa signum et maior quando est in inchoas
sione et serrinus pulsus apparet causa signum et maior quando est inchoasione
inchoosus Et causa est quia rigiditas sit abi plus propter humiditatem Sed bis pulsantis
causa hoc est inaequalitas organi dilatatio quia agit sicud malleus super incude
percutiens bis pro [illegible] Et secunda pulsatio proxima est Et causa tremuli de
bilitas est virtutis et malicia complexionis et spasmum demonstrat Et arcua
ti causa similiter debilitas est virtutis quia equaliter organi partes se te non
sunt possunt Iste sunt cause septem generum pulsuum brevius dicte Sed de pulsibus
apparatu diximus cum loquuti de signis circuliz et cum Sed causa cum compul
sus propter duictorum manifeste sunt artibus auditis hoc est actibus male
complexionis Sexto determinat de causis intrinsecis permutationibus pulsuum Et quia
iste species pulsuum non possunt comprehendi in aliquo individuo nisi comparatio ad pul
sum sani qui in corpore temperate complexionis inveniunt aut comparato ad aliquam
octo complexionum secundum quod aut ad eorum secundum quod apparet artificialibus nature
et quia rerum sanorum pulsus ab aliis diversificatur Ita propter corpus diversificationem
non cognoscere eorum quia si hoc ignoramus extortionem pulsus minime
agnoscemus quod est quia pulsus egri non cognoscitur nisi per comparationem ad
pulsum corporis sani Et propter hoc est ei qui vult in hac sciencia perfectus
esse potest se exercat in cognitione pulsus sani ut cognoscat diversitate
complexionis ipsius et ut cognoscat causas permutates pulsuum quamvis

hoc cognomine pulsus gravari et opinari quod pulsus sanorum est pulsus egrorum
Et dixisti dicimus diversitate pulsus complexionum pulsus naturalis calide complexionis
maior est et velocior pulsu frigide complexionis et potest esse ut sit frequentior et frigi
de est contrarius Et pulsus sicce complexionis est tamen paruitate durus propterea quia
duricies non est obediens Et pulsus humidi est mollis declinans ad forti
tudinem et magnitudinem quia in hoc humiditas obediens est Et pinguedo et ma
cies habent similiter in arte pulsus quod est quia pulsus in corporibus macilentis
evidentior apparet quam in pinguibus eo quod in corporibus pinguibus est pulsus
quasi sepultus Et propterea secundum spissitudinem corporis fortitudinis diminuitur Et etates
sunt operibus que ponunt diversitatem in pulsu propter diversitatem date complexionis
quia pulsus puerorum propter caloris est velox et propter debilitatem virtutis
est spissus Et pulsus iuvenum est fortis propter corporis calorem et forti
tudinem et est rarior pulsu puerorum Et pulsus senum est debilis rarus
et tardus Et sexus similiter est operibus que diversitatem ponunt in pulsu
Et hoc est quia pulsus masculi est fortior et maior pulsu femine Et
pulsus mulieris minor est et debilior sed est velocior eo quod veloci
tas eius est loco fortitudinis Et sompnus et vigilia similiter sunt operationes
immutationes pulsus Iste sunt cause intrinsece permutationes pulsus Secundo
determinat de causis extrinsecis permutationis pulsus Sed rerum extrinsecarum
que pulsum permutant quedam sunt in quatuor temporibus anni et quedam sunt in cibis
et potibus et in balneis aque calide similiter accidentia que sunt extrinseca que permu
tant pulsum Et extrinseca que adducta sunt in permutationem pulsus et accidunt
que superveniunt corpori aquatuor qualitatibus potius ponunt diversitatem cog
noscere pergens quia cibus quod est in nutrimentum nature iuste susceptus pulsum
ponit parvum et debilem et occultum et quod digeritur ponit grossum Et hoc est
quia cibus antequam digeratur calor naturalis ab eo est sepultus que admodum
ignis a multis sepelitur lignis et quod digeritur tunc calor in valescit naturalis
Et propterea in initio dormiunt (?) recitatibus quod cibus propter est similis et propter grossus
Et similiter est in sompno et vigilia quod est quia sompnus factus propter abundantiam fit in
quia calor naturalis a cibo est oppressus et vigilia prima ... parte sit facta
digestione Sed permutatio propter tempus anni a se non dividitur est occulta Et in ma
pulsus veris est talis et humidus sicud est in hominibus complexionum calide et similiter
alia tempora se habent Et qui opinatur quod pulsus autumpni in fortitudine et frequentia
sit in tempore hiemis errat propterea quia in illo tempore fortitudines sunt diminute propter
paucum calorem et sic in isto tempore est quasi similis pulsui senectutis quod
istud tempus etati senectutis assimilatur et propterea plura tunc in convalescencia
senescunt et eorum virtus gravatur in isto tempore in vegitabilibus et animalibus
debilitatur Et similiter reciproce operationes sunt in permutatione pulsus eo
quod complexionem permutat Iam dictum est sufficienter de pulsibus Et qui peccat
in particulariter in scientia pulsus requirat ipsam in libris specia
torum Capitulum IX de urina et primo determinat de rebus a quibus cognoscitur significa
tiva urinarum que sunt color et substancia et contenta

Et deinceps volumus loqui de urinis Et dicamus quod accidentia que ap
parent in urina sicut superius dictum est significant digestionem egre
et venarum et membrorum Et quedam significant egritudinem renum et

videre. Sed primo volumus narrare signa apparencia in urina et postea
dicemus unicuique speciei significatum. Et res urine que significant sunt 10 species
una est urine color. Alia est substancia. Tercia est contentum. Et color vero in quinque
dividitur partes quas dicemus quinque genera. Primum est color citrinus. Et habet multas
species sicud palearis et citrinus. Et post assub. Et post illum narrabimus
qui croceo assimilatur. Et post illud ille qui assimilatur croceo rubeo. Sed color
vis ruber. Et istud habet gradus sicud color qui vocatur assab id est color rubeus mix-
tus cum aliquantula albedine sicud est in rosa et qui nominatur kianos ut qui
est in sanguis et rubeus qui est in superficie sua nigredine et dicitur acca.
Tercium genus est color indus et habet gradus sicud pistaticus et sicud timar
et sicud celestis qui in arabico dicitur elsemenica et sicud migelinus et
sicud porrinus. Et quartum genus continet colorem nigrum et habet gradus videlicet
colorem qui declinat ad obscuritatem et quendam qui declinat ad citrinitatem
et quendam qui declinat ad melancoliam. Quintum genus continet album equivoce
dictum de urina clara ut aqua. Sed album est ille qui vere color albus est et
quedam est qui spumati assimilatur. Et quedam assimilatur lacti. Isti sunt simplices colores
urine et sunt alii multi compositi colores de quibus hic dicere necesse non est sicud
color eleaginus. Et qui assimilatur lotture carnis et felles. Et secundum significatum
sumitur substancia et substancia quedam est grossa et quedam subtilis et quedam mediocris.
Et hoc diversificatur quatuor modis. Primus est ut urina sit subtilis et postea
ingrossetur. Secundus ut grossa et postea subtilietur. Tercius est ut fiat sub-
tilis et remaneat subtilis. Quartus est ut sit grossa et remaneat
grossa. Item quedam substancia est clara. Et quedam obscura. Et clara naturaliter sub
subtili contingit. Tercium significatum est contentorum. Contenta autem urinarum
sumuntur aliqua et aliqua a colore et a loco et a dispositione. Aliquam quod est
album spissum et cottum et stat in fundo vasis et in omnibus partibus suis equales
ut figuram habeant pinealem. Et istud naturale appellatur. Et quedam furfura
assimilatur. Et quedam sameci et quedam assimilatur. Et quedam est sanguineum
coagulatum. Et quedam assimilatur pilis. Et quedam arenulis et quedam assimilatur
partibus frumenti. Et quedam assimilatur squamis ferri. Et hec omnia sunt preter
naturam. Sicud colores rubeus niger et obscurus sunt preter naturam. Et quedam sunt
in parte superiori. Et quedam in media. Et quedam in infima. Secundo determinat
de significatis urine. Hic incipit primo determinat significata colorum urine. Et quia
dictum est signa que ab urina sumuntur. Incipit dicere primum
quam breviter dicta sunt signa. Et maximum a colore. Et dicitur quod colores citrini ad corporis
significata. Et in inferiori gradibus significant ad inferiorem colorem ad urinam. Sed corpus naturaliter est citrinus
et alii qui sunt a colore oc compressi coloris significat tum secundum quod propinquiores
sunt equico colori. Secundo color colore intelligimus qui assimilatur colori intel-
ligi omnem eorum dic naturam. Quia de dicitur caliorem omnibus colore
speciebus. Sed colores rubei vero significant dominium sanguinis et utriusque debilitate
et maxime illa que declinat ad rubedinem super quod est nigredo. Secundo significat
illa que declinat ad igneitatem plus super colorem. Et dicitur quod aliis in
febribus acutis fundunt sanguinem urinam quibus in eis non fit in
vena fracta et hoc signa periculosum crisim aut dominium sanguinis spiri-
tatis. Et nigra urina posteriorem significat et similiter dominium frigiditatis cum
sit que calor et frigus hec duo ea faciunt. Sed in caliditate proveniunt

sz signa in ambula taliter significata Et cum que a frigiditate proueniunt
precedunt viriditas aut liuiditas et pliu alii colores significantes frigiditatem
et aliquando sit vrina nigra propter admixtionem coloris nigri que causa sit q
in pestilencias sit Et omnis viriditas signat frigiditatem excepta q clara
nominatur et porrina nam ille forte adustionem significat et non est dubium quando
fistula et idita seu celestis significant caliditatem quam nedum virinalis
colorem inceptas esse videtur vnde cum extremitate quia viriditas est
in egritudinibus interiorem ob hoc cause que faciunt in egritudinem hec cum sit in causis
q viriditate operatur excepto extremitatis sue debilitatis Et vrina alba
et clara signat digestionis defectum et virtutis intrinsece debilitate aut
oppilationem aut omnia Et ma que spati assilatur significat humorem fla
ticorum crudorum habundanciam Et ut plurimum apoplexia aut filex eg ue
signat Et pueri hac sue vrina qui epileptici sunt Et possibile est
vt hec vrina significet sit signum tristis in egritudinibus flaticis Et possibile est
sit color albus in acutis egritudinibus Sed est vt plurimum proditorie
signum causa signat ascensum colere ad superiores partes et ubi facit
apoplexia Et aliquando erit vrina rubea et egrotus erit frigida Et hoc
accidit Aut propter fortem dolorem ut in colica Aut propter oppilationem interiorem
q erit a felle ad intestina quia tunc non ut iste humor operatur
in vrina Et alie cause assignantur sed iste sufficiant Et colores quo
iti sit lotura carnis signant debilitatem epatis potentia aut venu
Et vrina q olo assilatur solum in colere assidue febre i ethica signifi
cat eo quod pinguedine liquefieri in membris signat excepto ex hac ingre
no precedat Sz si hec esset casus virtutis significaret Et quedam di
cunt quod hec vrina in acutis febribus apparet Et secundum illos maticeim
pignum signum est certum Sed hoc accidit raro Tercio determinat signata
subarum vrine Subtilis vrina defectum digestionis signat Eo quod digestio
ncam ingrossare debet et defectus digestionis fit propter humorem ...
ditate sunt propter deffectum virtutis Aut propter cibi et potus inteiu..
Et oppilationis multum subtilitate vrine admiratibus est illarum ...
oppilato Et propterea vrine calculosorum subtiles et si post debilitate
apparet grossa sed signum est quod natura digerere incipit Sed si ab ipso principio
apparuit grossa et in eadem grossitie permansit signat multorum humorum
ebulitionem a calore aptuneo facto Et propter hoc est malum signum Sed vri
na grossa que postea subtiliatur et iterum ingrossatur tunc opus nature
precedat significat nature signat post incepti operis principium Et si grossi
aciem commotionem humorum sunt sed est bonum signum quod est quia signa quod na
ture inceperit aliqua signa
digestionis incepit Et quidam hoc reprehendunt dolentes quod non sunt aliqua signa
remota in vrina nisi quod opere nature interioris Sed si ab aere optusio
erit tenenda non erit Sed isti ignorant quod aer non operatur in vrina res
diuersas nisi propter separationem quam abutentior natura capit Et vrina que
apparet grossa et postea subtiliatur longe
ecstu ... significat Etiam dictum est de ... vrina est naturalis
et ... subtilis Quarto determinat significata contentorum in posita
vrine In postasis sanitate dentitas debet esse in fundo et debet
esse alba lenis et equalis in forma pineata In fundo eo quod est

4

superfluitas digestionis. Et densa superfluitatum est ut fuerit grossa. Alba quia
membra non mittunt ex sanguine nisi [illegible] postquam est dealbatum et eius assimilatum et
propterea erit color mutati quod potius mutatio sequitur cum sanguine [illegible]/ lenis
et equalis propter digestionis tempore. Et quia hec species equalis est in suis partibus
omnibus debet esse [illegible] propterea quia hec figura proportionis equalitatem
omnium suarum partium [illegible] et lenitatem ostendit. Et etiam quia caloris i-
hanc formam dominatur. Et etiam quia corpora [illegible] naturaliter extenduntur et dila-
tantur. Sed lenia cum [illegible] aggregatur et petunt ascensum quoniam [illegible] acuatur sicut
acuit inflammam ignis. Sed signo que a loco sunt/ est hec videlicet quod id
quod stat in parte superiori quod nebula appellatur significat primum apparitionis digestionis
quando sit alba. Et propter hoc dicit ypocras si urina habet album in quarta
[illegible] septima die significabit. Sed que stat in medio significat
que fecit crisim in septima die significabit. Sed que est in fundo perfectam digestionem significat absolute
digestionis terminatum. Et que est in fundo [illegible] diebus. Sed non apparet et non non significat
quando [illegible] preveniet convenientibus diebus. Sed non apparet et non significat
[illegible] debilitate et illius impedimentum. Et est sciendum quod in urina aliquando
apparet ypostasis alba quia non est flatica non cocta. Et hoc differt
[illegible] eo quod [illegible] partes sunt [illegible]. Sed color citrinus ypostasis significat cole-
ricum [illegible] quod virtute impedit digestionem et ob hoc signum est malum.
Sed rubea significat solum [illegible] multam et pigritiam nature que [illegible] propter
sui multitudinem [illegible] non potest et propter hoc/ hec ypostasis significat lon-
gitudinem egritudinis significat si erit salvandus [illegible] ad malum apparuit signum
quod si apparuit significat mortem tempore longo precedente. Et est quia hoc
malum signum ad [illegible] significat quod [illegible] materie multitudo [illegible] in fine
[illegible] et [illegible] prosternet et si eius bonum copulabit signum
[illegible] significabit. Sed quod malum quod [illegible] ypostasis denuntiat non nisi oportet
[illegible] ob hoc in maiori parte est signum salutis. Sed color niger
in febribus acutis [illegible] signum. Et propter hoc mortem denuntiat
[illegible] que est [illegible] ypostasis et humores [illegible] que [illegible] urina
Sed [illegible] que est [illegible] ypostasis et [illegible] in fundo. Sed humor [illegible] in
[illegible] est quia [illegible] ypostasis [illegible] in [illegible] fundo. Sed humor [illegible]
urina est [illegible] et propterea hec [illegible] loci [illegible] ponit [illegible]
hec est quod ypostasis nigra est suspensa nimis est mala ypostasis est in fundo
de [illegible] quod est/ quia significat aliquam [illegible] primum [illegible] sit mala et
[illegible] est [illegible]. Sed que est in fundo mala digestionem complete significat
Et aliquando ypostasis obscura [illegible] nature vel caloris naturalis [illegible]
[illegible] sicut. Et ypostasis alba [illegible] multitudinem [illegible] humorum et digestionem [illegible]
[illegible] significat. Sed corpora ypostasis [illegible] multarum materiarum sunt
digestionis significat. Sed [illegible] est que [illegible] facto assimilatur. Et quedam est quod orobo assimilatur
[illegible] est que [illegible] aut humorum [illegible]. Et propterea in
et hec signum membrorum liquefactorum aut humorum [illegible]. Et propterea in
[illegible] sunt male. Et si habuerit colorem rubeum humorem [illegible]
[illegible] significat aut partium epatis/ aut [illegible] adustiorum significat.
Et dicat quod [illegible] in libris magis [illegible] est. Sed laminosum est pessi-
mum est quod membrorum radicalium liquefactorum et [illegible] significat. Sed
furfureum aliquando sit propter [illegible]. Scabie. Et aliquando sit propter membrorum
liquefactorum. Et quod differre faciat illud quod est ex scabie [illegible] ab alio
quod in ypostasis [illegible] in partibus [illegible] sentitur. Et [illegible] hoc attendi
passionis [illegible] ad [illegible]. Et Arenosum aut significat lapidem

coagulatum aut incipiente coagulari Et si fuit rubeum lapidem in renibus
significat Et si fuit lapidem in vesica demonstrat Et sanguis
aparens significat rupturam in venae membris locati Et secundum hunc pilos filos
capillis humiditate grossam in renibus a calore excessivo generatam significat
Et sanguineum coagulatum apertionem venae et apostema in venae vijs significat
Et quod dictum est de propriis designificatis urine sufficienter est completum ad nostram opinionem

Capitulum 18 In quo incipit determinare de signis proprijs significantibus egritudinem presentem et quod egritudinum quedam sunt vniversales quae sunt in toto corpore vniversaliter sicut febris et apostema et quedam particulares Ideo determinat de signis proprijs dicti vt ostendit generis egritudinum sunt quae primo determinat signa propria febrium prius tamen

Demonstrat nos dicemus de dat intentionem suam in ordine dicendorum de signis egritudinum membris manifestis et occultis Et hinc quod dictum est Dicendum egritudinum sunt in membris compositis et sunt manifeste per se et signa in istis non est necessaria nisi in tactu Sed egritudines que sunt in partibus occultis tribus modis signo indiget primus est apparentia membri patientis secundum est signo qualitatis eius tertius est signo eius causae et incipiemus a signis egritudinum intrinsecarum Et dicemus quod iam dictum est quod egritudines complexionales sunt duas species scilicet materialem et non materialem et due hec species sunt toti toti corpori communes sunt propter et quod materialis eius modo est in uno membro sunt et sicca in ipsis sunt sunt meus essentia sicut apostema et oltreationes Et signo illius que est in vijs est de que signum compositarum vel intrinsecarum egritudinum Sed apostemata intus et extra possunt Sed egritudinum officialium quedam sunt in partibus compositis corporis sicut dilatatio et dissolutio que sunt manifeste sensui et quedam sunt in partibus compositis corporis sicut opilatio lenitas et asperitas membrorum Capitulum 19 de signis proprijs febris effimere

Et incipiemus a mala complexione vniversali totum corpus accidente et incipiemus a febre diei Et dicemus quod quamvis semper precedit aliquid compositis causis effectibus excepto quod hic in ipsa non est ex signis proprijs quod est quia ad febrem diei semper hic pervenit sed non contingit in causis talibus latentibus pretio febris ad sit et propria instandum est et signa propria cognoscimus Et eius quia ad credulitatem fortificandam adducamus Et causa quia valent ad eum removendum Et huius febris signa propria duo sunt primum est quod pulsus in hac febre variatur non non Secundum est quia varietas non fit in putridis febribus nisi propter humorum multitudinem aut maliciam Secundum est quia vrina sua naturale secundum non mutatur quia in hac febre vrina non mutatur nisi colore Et ypostasis non recedit a solito nisi propter humorem putridum et ob hoc necessarium est ut in hac febre ypostasis a solito non mutetur Et ex signis aliquis erit sit in hac febre accidentia fortia non sit et clenta caloris non inflamati Et ut plurimum semel advenit vel forte ter advenire potest Et dicit quod quando paciens mutatur balneum et crapulam non sentit quod hec est effimera et hec sufficiunt signis in febre diei et dicamus de putridis Capitulum 20 de signis proprijs febrium putridarum Sed primo determinat de eis in vniversali

Harum febrium vniversaliter sunt due species vna in omnibus fit venis et alia fit in humoribus discontinuis in brevis et differentia que est in hijs duabus speciebus talis consistit quod est quia febris que fit compa continua nec venas incorporatas non habet neque typum quamvis propriissimum aliquid plus fortificetur alijs diei quibus Sed febres quarum materia est extra venas habent incorporatorum terminus et typus Et causa propter quam habent terminum est quia humor qui putrefieri debet non putrescit simul et semel Et causa est quia in eo propterea putrefactionis non est completa

Sed paulatim in putrefactione procedit Et hoc sequitur modum ordinationis ipsius e
quia hec operatio secundum aliquem modum est naturalis Et hec quia natura in hoc regimen habet Eo quod
est putrefactio ordinatione Et propter hoc varietas ordinationis in continuis est signum
malum Et non est hec operatio attribuenda calori putredinali simpliciter Sed calori naturali
et quantum naturali non naturali operatur sicut in multis operibus nature reperitur Et rationes
in quibus conatur attribuere ordinem tantum simpliciter putredinali calori hic inseri
guntur et multas radices naturales non sciunt quas super physica et methaurica inscripsimus
Et qui illas non intelliget hoc non concedet Et propterea modo sua in hoc peniteat quod
non istos continuus nisi non calore in infecta operatur quamvis supervenit huius caloris
aliquis quod nam inequalitate aut qualitate eo quod est agens in materia non naturali
videlicet in humore et consuetudine non faciente Et frigus quod cum humore advenit
est simile in hoc accidenti quod ei advenit cum cibi Eo modo est quia statim sumpto
cibo nos infrigidamur Et non est inter hec duo differentia nisi quia frigiditas quod advenit
propter cibum est naturale quia cibus est naturalis Sed quod advenit cum humore est preter
naturam videlicet quoniam calor cum materie primo obviat sepelitur et postmodum
assumit victoriam super ipsam Et augmentando super sunt predicte esse quidpiam
[illegible] sunt perfecta et non bene opposuimus contra istam totam que scripsimus super
libro de febribus Et iste ordinationes tantum diversificantur secundum naturam
humoris et quantitatem facientis febrem secundum quod infra dicemus Et causa quare febres
que intra venas sunt interpolatorie non sunt est quia in parte humoris putridi calor accen
ditur non potest ipsum totum dissolvere donec alia particula accendatur Et etiam quia per
solidationem vasis constringitur Et propter causam eam etiam typus non fit Et ceterum
quia id quod opus dissolvitur a membris sensibilibus non sentitur Sed putrefactio que
in humore fit qui extra venas est huic contrarium existit propter evaporationem que
per porositatem fit membrorum Et propterea sunt in istis continuis typi propter sparsionem
humoris pungentis super membra sensibilia aut humoris ventosi Et propterea quia
typus magnus apparebit humori nobili ventosi quam supra Sed signa propria
febrium putridarum sunt duo Primum est quia [illegible] ypostasim non habet
Et propterea quia est spectalis super humoris digestionem Alius est quia pulsus est varius
et diversus Ceterum aut signa istarum febrium differunt a signis significantibus duas
species replexionis hoc est secundum vasa et secundum virtutem Ista sunt propria signa universalia
febrium putridarum Capitulum 3 in quo incipit declarare in speciali de signis propriis
significantibus febrem putridam Et primo dicit signa propria febris [illegible]

Signa autem propria continue febri ipsius sunt hec Quod signa febris que fit
ab humore qui est extra venas et in febre tertiana sunt typus fortis pungentis
et pulsus in principio ipsius febris est parvus gravis et debilis Et hoc est propter
humorem qui calorem opprimit naturalem Et propterea refrigeratur corpus in principio
eo quod calor opprimens continuatus in humore putrido naturali calori admiscetur vapore
crescens per totum corpus augmentatur Et propter hoc pulsus in eodem statu non
remanet Sed propter caloris augmentum crescit et fortificatur Sed urina in
hac febre in maiori parte est ignea Et patientes ponitus affliguntur sitiet et
aliquando advenit hiis oris amaritudo Et dicitur quod quando hec febris est pura
quod typus potius ad plus sex aut ad xii horas prolongatur Et continuus istius
febris est tenuis Sed non continuatur quia non est natura ut tenuis [illegible]
continuatur sicut dictum Sed possibile est ut sint due tertiane aut due
quartane Et hoc non accidit nisi in prima [illegible] Ista sunt propria signa huius
febris Et aliquando iste typi rebus omnibus fortificantur hoc est quia complexio
aeris calida et aliud regimen huic humori comparatur Et aeris comparatione

cum hoc humore mortis duobus Unum est quod est signum speciale temporis naturale ut est estas
Aliud quod concedit signum secundum naturalem ad calitatem et siccitatem temporis quod estas naturaliter temporis
dedicat frigida esse Sed febris que per paroxismos non sunt esse [illegible] continuis et
typo contempserit in hoc que ingreditur febris que tamen corporis [illegible] cum [illegible] ut ve
[illegible] est et maxime etiam ob [illegible] et [illegible] posita est Et propterea in ipsa febre non est
rigor et satis fortis huius febris proprium signum est et [illegible] species est illa que
sit [illegible] citarina aut prassina et illius paroxismus longus est propter obedientiam
illius humoris ad digerendum recipiendum **Capitulum 22 de signis propriis febris flatice**

Accidentia magis propria huius febris sunt quia in principio paroxismi in frigidatur
et est tempus frigoris longum Sed paulatim invalescit Et tempus paroxismi istius
febris decem et octo occupat horas Et calor huius febris non est
mortificativus neque furiosus Et propterea communiter tactui non manifestatur Et huius
febris pulsus rarior est et minor pulsu [illegible] et inequalis tamen febris Et urina
in hac febre est subtilis et alba [illegible] spissa et obscura Et si calor [illegible]
est fortis et [illegible] non est [illegible] est ut sit rubea et palpebre patientis
tumide erunt Et in pluribus horis patientium [illegible] frigida erunt Et si vomi-
tus evenerit [illegible] Et [illegible] paroxismus istius omni die signum proprium
non est quia [illegible] eius faciet paroxismos Et tempus paroxismi longius
est propter ipsius humoris tarditatem Et paroxismus illius plus continuatur tamen calor paroxismi
quia iste humor putrefactioni magis est appropinquatus Et ad hoc prolongatur paroxismus
caloris [illegible] in corpore diu [illegible] putrefactionis propter longa humorem
huius febris est [illegible] et [illegible] humiditatis [illegible] in febre colerica [illegible] calor
[illegible] transit non est ipsius [illegible] ad putrefactionem in parte
et hoc etiam est causa ad plus continuandum [illegible] in hac febre paroxismos Et [illegible] sepultus
febrium est illa que [illegible] et fili Et aliqui cognoscunt hec febris
[illegible] aere etate et [illegible] urina et [illegible] humore [illegible]

Capitulum 23 de signis propriis febris quartane

Hec incipit cum frigore qui ita [illegible] patienti stridor dentium et patiens
sentit [illegible] et hoc fit propter frigiditatem ipsius humoris
Et pulsus istius febris est tardus primus et rarus et tardus plus
in flatica sit hoc dico in principio paroxismi Et dicat [illegible] maior est quam
in flatica quia calor qui in hac manifestatur febre fortior [illegible] et colores
urine in hac variantur febre Nam aliqui erit alba subtilis ad viriditatem
declinans et aliqui nigra et grossa ad rubedinem declinans Et ut pulsus
[illegible] febris sequitur febres alias Et tempus huius febris est longum et tempus et
[illegible] ipsius est [illegible] duos dies et invalescit [illegible] Et quartane
[illegible] est sicut signum proprium in hac febre propterea quia non venit talis [illegible]
in aliqua febre simplici aut composita Et maior pars hac patientium sunt
[illegible] splenetici et [illegible] significatio in hac [illegible] quibus [illegible] aliis
datum est **Capitulum 24 de signis propriis febris sanguinis**

Hec febris [illegible] non [illegible] eo quod sanguis [illegible] est in venis corrupto
si fiet [illegible] nocivam flegmon [illegible] in aliquo membro principalium
esset [illegible] in epate et [illegible] in diafragmate quia [illegible] in hac
febre esset paroxismus [illegible] colere paroxismus quia quando sanguis [illegible] calescit
ad naturam colere declinat Et propterea in hac febre non est [illegible] febre colerica
[illegible] venas et ista [illegible] Et urina non potest in
corpore si febris de [illegible] mortifera esset [illegible] est [illegible] non est apta

recipe aliquem digestionem tunc in hoc quoniam sanguis est admixta cum tamen materia
que nutriunt membra radicalia et hec est sanguis dealbatus Et signa que significant
hanc febrem sunt secundum dominum sanctum significata Et nos iam narravimus prius Et pulsus
huius patientis est in voluminis magis fortis Et urina est rubea et grossa Et
suspiria et inquietudines sunt propter in hac extenuacione et in colica Excepto quod in
colica illa forciora existunt Et Albumasar medicus propria est in febribus acutis
Et sola et varia sunt in hac febre quia aliqui dicunt quod est colica continua
Et aliqui dicunt quod est ad acolica et quod non debet attribui colice quia non
habet putrefactionem manifestam cum materia istius febris est media inter febrem diei
et febrem putridam et secundum quemadmodum iam tu nosti Item hec febris non habet nisi
unum paroxismum et in illo aut soluitur aut occidit Et alii incipit lenta et
ad potius fortitudinem crescit et aliquando est grandis Et alii in uno permanent statu
tu Et tamen huius [illegible] alios multos dicta est Ista sunt signa cognitionis febrium
simplicium Et qui simplices cognovit compositas cognoscere potest Et ista
exempla non sunt data nisi per modum similitudinis quia raro inveniuntur Et
ad hoc quia maior pars earum que in istis febribus tibi narravi non possunt
nisi in febribus que sunt de materia humorum valde propinquorum / Signa quia paroxismi
febris colice maior [illegible] occupat horas quando tota [illegible] erit putrefacta
Sed quod intellige aut continua / Et quod aptitudine digestionis [illegible] habet
[illegible] erit pessima et pauci evadunt et maxime continua Et quod
aptitudine digestionis [illegible] circa quamlibet humor actualiter [illegible]
festior est tunc febris de colore [illegible] Et quamlibet potentie propinquior
est tunc febris salubris erit. Capitulum 24 de signis compositis febrium compositarum

Et sciatis quod composito febris est a causa locali et a causa mali Item causa media
est tunc febris [illegible] duo miscentur humores et tunc media
tres habet modos primus est quod duo humores simplices qui singulas habent facere
febres sit inter illos duos humores composita Alter modus vero secunda sit
et causa accidit a tunc [illegible] erit composita Tertius modus est vero primus humor faciens
[illegible] et alia sit ethica Et aliud componitur que febres et misceri
febre sit tamen a parte et a fine Et hoc [illegible] accidit locales
corpus [illegible] absque eo quod materie misceantur Et hoc [illegible] et alia opera Et in hoc [illegible]
sicut possibile est vero prima esset inter [illegible] et alia opera Et aliud humores febres facientes
[illegible] febris [illegible] continuus [illegible] Et possibile est eciam vero omnes iste species admisce
erunt [illegible] Et possibile est eciam [illegible] magnitudine
componitur Et causa [illegible] primus modus compositionis [illegible] efficacior prima fit
et [illegible] vel [illegible] fortitudo et debilitas hoc est vero [illegible]
fortis et alia debilis Capitulum 26 de signis compositis febris ethice

Hec febris tres habet gradus secundum quod [illegible] dicitur Et accidit in hac [illegible] plus
[illegible] dum [illegible] Sed [illegible] in corpore incipit manifestari tunc primo
[illegible] assimilat et quantumque sentimus corpus ad calore [illegible]
lente [illegible] tres dies Et patiens eam quasi non sentiat [illegible]
[illegible] febrium [illegible] est [illegible] Item [illegible] horas ab
assumptione cibi patientis pulsum [illegible] debes et caloris [illegible] Et si
calorem invenies augmentatum tunc ista febre ethica [illegible]
[illegible] quia quod membra [illegible] calorem et de [illegible]
[illegible] est continuus sibi assimilare [illegible] est in cibus corpori advenientis
calorem [illegible] debeat [illegible] ille cibus [illegible] cum non et
[illegible] tunc febris magnificatur et accidit fortificatur [illegible]
[illegible] quia calor [illegible] in illis radicalibus non est [illegible]
que in cibum agere debeat Et [illegible] que ab illis [illegible] in hoc

dant acules sunt sicud fabule cantatorum quia dicunt corporibus in talium
paciencium corporibus est secundum similitudinem aque super calore proiecte quia
impossibile est ut virtus mobilis animantem tamen sit alongata ut ipsum eius
sit quando sit aqua calida recipitur. Et quando fortificatur hec febris macerat
corpus et exsiccatur pellis et efformis fit facies eius. Et cum pervenit
ad ultimum gradum ethice videbis oculos eius quasi aspersos cinere
aut pulvere. Et fiunt palpebre in febribus sicut accidit febricitantibus et pellis
frontis est tensa et sicca quasi corium preparatum. Et aures. Et corpus pul
pe contrahuntur. Et pellis inviscerum fit sicca et rugosa et pulsus eius est
tensus sicud corda et velox et debilis. Et urina est oleaginea
quod pinguedo corporum albuminis corrumpit. Et raro hec febris accidit nisi post
alias febres sicud post effimeram in corporibus adhanc aptis post aliquas
quam ex febribus procedimus. Alia signa ethicis febris manifesta sunt et in libro
speculatorum plene enarrata. Unde non sic cum ea iterare. Capitulum 27 in quo inci
pit determinare de signis propriis apostematum et quod primo determinat signa propria apostematum

Deinceps volumus loqui de signis apostematum et dicemus sanguineorum
quod signa apostematum sanguineorum sunt rubedo coloris cum forti calo
re et rubore et dolore magno. Galienus quod magis non fit sensibile.
Et hoc tum extensionem habet et hoc signum apostematum diversificatur secundum magis
et minus. Et scias quod in istis apostematibus sanguineis invenitur cum apostemacione.
Sed quando putrefit generatur pustella que dicitur prima. Et signum huius apostematis
est valde maioris inflationis flegmone et in aliis apostematibus febris est
supra. Et ex hoc generantur apostemata que fiunt in subassellis et inguinibus.

Sed signa colericorum Capitulum 28 de signis propriis apostematum colericorum
apostematum sunt coloris citrinitas et humorum subtilitas et dolor fortis
sinus sine extensione. Et formica de ambulativa huius generis est.

Sed signa flatica apostematum Capitulum 29 de signis propriis apostematum flaticorum
tum sunt coloris albedo cum privatione doloris caliditas et compriment
et solidior ista apostemata sunt apparencia et oculis subiecta et simplicia
sunt et in cognitione non indigent forti perscrutatione. Composita tamen
indiget fortiori. Et illa ex compositorum etiam simplicium cognoscuntur vel
cognoscuntur. Capitulum 30 de signis propriis apostematum melicorum

Et apostemata melica cum flatica quantum in doloris privatione. Galienus
quod in tactu sunt duriora et in colore obscura. Et cancri ex hoc
genere consistunt. Et denominantur eo quod cancrorum pedibus assimilantur
eo quod vene que eos circundant sanguine nigro sunt replete. Ista sunt
signa que in pedibus exterioribus corporis sunt. Sed de hiis que in membris interna
neis sunt dicta in eius melius enarrabo. Capitulum 31 de signis

Egritudines non que in superficie propriis quarundam egritudinum de exterioribus
ac cutis apparent sunt sicud sunt variole et morbilli scabies
lepra et morphea et hiis similes. Et quedam earum signa habent
prenostica sanitatem sicut lepra est et signum prenosticum lepre est ran
cedo et grossities vocis et angustia strictum et rubedo faciei aliqu
ad obscuritatem tendentes cum faciei inflatione et albedinis oculorum
obscuritate. Sed variolorum signa prenostica sunt febris continua
et faciei et venarum rubedo et nasi pruritus et gule ac colli

grossities Et hec egritudo solum semel advenit pacienti Et scias quod omnis
pustula que in superficie corporis cum febre fit, est apertum signum quod ex genere
egritudinum pestilencialium manavit et maxime que cum melico fluit humore Et
tunc apparuerit/ advenit eis extrario/ filius ignis adustioni Capitulum 2m in quo
quia febres et acute egritudines non sanantur nisi per crisim declarat signa significancia
bona crisim et mala In quo primo separat per signa/ egritudines crisim ab
egritudinibus in quibus cadunt humoribus

Et quia febres et principaliter egritudines
acute non sanantur nisi per crisim demonstrans
narranda sunt signa crisis laudabilem et illaudabilem significancia Et
dicimus quod crisis cognitio v rebus habetur Una est cognitio sine discretio egritudinum
que per crisim sanantur ab hiis qui sine crisi sanantur Secunda est cognitio signorum
per tempora egritudinum quia non in quolibet istorum temporum fit crisis laudabi-
lis Tertia est cognitio speciei evacuationis illius vel que egritudines faciunt Et hec
quia res que evacuantur quando egritudinem sunt convenientes tunc sunt laudabiles
et quando sunt inconvenientes tunc sunt illaudabiles Quarta est quia sit in essencia
crisis aut primus pronosticatione Quinta est dierum in quibus fit crisis
laudabilis aut illaudabilis Et post hoc evenit concordancia bonorum et
malorum signorum in egritudine qualibet Et dicimus quod discretio egritudinum que crisi de-
terminantur ab illis que sine crisi determinantur vel finiuntur dissolutione occulta habetur
a longitudine egritudinis et ipsius brevitate Quia est prima crisis manifeste non
sunt nisi in egritudinibus que brevi tempore finiuntur Et longitudo atque egritudinis brevitas
cognoscitur et fit ex rebus complexionis que illa sunt aut dissolves sun-
dicantur sicud aer clima dieta et complexio et etas et aliqua bre-
vitate et longitudine egritudinis cognoscimus etiam membri pacientis sicud apostemata
que in membris principalibus generantur et multotiens ab accidentibus cognoscitur
quod est quia quedam accidentia brevitatem et quedam longitudinem significant Item
maior accidencia que in superfluitatibus corporum apparent ex signum di-
gestionis et maturationis eius similimodo significant super egritudinis tempora in longitudine
et brevitate et non solum propter qualitatem sed etiam propter quantitatem, alias egritudinum
ita quod quando erunt multa circa conpertorum egritudinis denotabunt Et quando
erunt pauca grandem significabunt Et egritudines que naturaliter sunt breves sunt
colica aut sagittonice Et cum apostemate membrorum principalium fiunt Aut
non Et est quia terciana pura terminum quatuordecim dierum non excedit
et aliquo spacio sompni septimo terminatur Et si sunt intercepcionis acutior erit
Sed flateborum febrium tempus est longum et digestionis signa/ aut tres sep-
timanas in eis non apparent et aliquid ad spacium plenum mensium extendunt
Et que compositos complexate et tota sunt in hac medie consistunt Et
melancolie spatio sex mensium et plenum extenditur Et quando res extiterit egritudinem
proporcionate sunt potissima brevitatis aut longitudinis Et quando non sunt appro-
pornate significant super re longitudinem Aut brevitate egritudinis resistentie
Sed significancia bonitate egritudinis sunt fortitudo caloris et magnitudo et pul-
sus velocitas et color omnis faciei egritudinis motus/ s a forti provenit calore
et colis varius subita commutatio ad citrinitatem vel rubedinem ibi aut
ad maturatione Sed contraria signa longitudinis huius gratia sunt Et mediocria significant
huius mediocritatem Secundo determinat signa significancia provenit per quatuor
tempora egritudinis Signa significancia super quatuor tempora egritudinum quod proveniunt ad
crisim aut non et sunt Et scias quod signa principii egritudinis sunt quando circa

secundum virium modum inveniuntur et non fortia nisi ipsa afflictionum tunc erunt equa
lia quemadmodum ipsa requirunt talia erunt et deinde rupis [illegible] est et nullum
signum digestionis vel in forma ostendat nec in spiritu nec ex quo [illegible] effi
ciat. Signum augmenti est quod eius accidentia accrescunt et tunc tempus afflic
tionis prolongatur et tempus quietis diminuatur. Sed anticipatio paroxismi augmen
tum eius non signat si tamen hoc longitudo temporis aut fortitudo non ad
iungitur quod est quia quod anticipatio paroxismi a forti natura et velocitate eius
tunc vero sequitur prolongatio paroxismi et fortitudo. Sed quod causa anticipa
tionis est digestionis aptitudo et humorum subtiliatio tunc paroxismus fortior non
erit ergo illa anticipatio augmenti signum non est. Et quod augmento proprium
oppositum est digestionis manifestatio hoc est ut nebula suspensa in medio
urine videatur aut in superficie urine. Et signa status sunt quasi filia
principii signis secundum tempus urine secundum paticitas virtutis diminuta sufficient. Et tunc
in digerendo complet sua actionem et in forma completa digestio tempore repitur
Et sciatis quod non est necesse ut in hoc tempore accidentia fortia sint. Et si quesieris quomodo
sit causa quod tempore status natura debilitata digestionem ostendat in tempore principii
virtus fortis digestionem compleret et huius contrarium accidere deberet quia fortitudo nature
debet opponi inobediencie materie Dicendum quia ipsa est vna comparatio temporis inter agens
et patiens et similiter forma et effectus proprium et ordinatum tempus habent sibi
ad agendum sicut natura tempus habet proprium et ordinatum sibi ad patiendum et temporis
forme specialis non attribuitur tempus secundum materie tamen hoc quod dictum est in forma
ab statis proprium etiam in sermonibus relatis potest dici. Et declinationis temporis
signa sunt quod accidentia allevientur et natura eius [illegible] et paroxismi sibi invicem
elongantur et humiliores efficiuntur et si fiat anticipatio sola paroxismi non est
signum augmenti sic post positio sola declinationis signum non est quod est
quia post positio a parvitate materie fieri potest et nature debilitate. Tercio
declinat ipso species evacuationum que fiunt per crisim. Et species evacua
tionum que in crisi fiunt secundum in hunc modum sunt medici per fluxum ventris
vomitum sudorem et urinam et sanguinem per nares per fluxum et fluxum
emoroidarum et in mulieribus per menstrua et quod crisis sit per apostema ad
illa crisis laudabilis est non est nisi fiat apostema in ignobilibus membris. Et
aliud fit per pustulas [illegible]. Et vna harum specierum istarum evacuationum
in aliqua egritudine propria est et plus magis quod crisis laudabilis est.
Quarto declinat res proprias in essencia crisis. Crisis febrium colerarum
per vomitum aut per fluxum ventris aut sudorem et per urinam fit. Et
sanguinearum per fluxum alicuius sanguinis convenit fieri aliquid a voracione
quarum partis membrorum [illegible] alio fit evacuatio secundum apparet [illegible]
pluries per fluxum sanguinis narium per emoroidarum fluxum. Et est
in gibbositate epatis plus etiam per urinam. Et quod in gibbositate fit per
fluxum ventris declinat. Sed quod eius secundo sanguinea non sit aut per emor
roidas aut per menstrua si sanguinea sit. Sed crises que fiunt per apostemata
aut pustulas ut plurimum in egritudinibus longis fiunt quia quandoque mortifere
crises in fine sunt propter apostemata que in membris principalibus fiunt et propter
proprie corporis in aliquibus istarum eius evacuationis in principio sunt
et non digestionem quod pertractare. Quinto declinat quantitatem dierum in quibus
fit crisis bona aut mala. Et dies manifesti laudabilis crisis

sunt dies qui applicantur cum eis et quatrinaria computacio inventa hoc primo quartus
et sextus est septimus, eo quod quartus est venerabilis confirmat et post hoc undecimus
non confirmat et postquam decimusseptimus confirmatus est et post hoc vigesimus
confirmat / et post hos xxiiii, xxvii, xxxi, xxxiiii, xxxvii et quadragesimus
et ultra quadragesimum sunt crises tronite et quasi non ultra apparent
crises manifeste. Et autem xx sunt quatrinaria et hoc fit quia sunt in
quartis. Et in quartis antecedentibus indicantur sicut crisis que fit in septimo
que indicatur in quarto bono signo in quarto apparente sicut est nebula alba
suspensa et undecimus quartusdecimus indicat et quartusdecimus decimumseptimum
indicat et xx vicesimum indicat. Et post vigesimum non fit indicatio
indicat et xxvii vicesimum indicat. Et post vigesimum non fit indicacio
in postseptimanas. Et isti dies omnes comparatione parte laudabiles sunt et
eis maior post crisim fit. Sed sunt alii qui in bonitate istis propinque
consistunt. Et fiunt laudabiles quamvis non tantum propter longos terminos
sicut tamen quintus nonus tercius decimus xvii et xxi. Sed nonus comparatione
indicat post. Et dies ut plurimum in quibus mala crisis fit est sicut septimus
et hic est omnibus peior et ut plurimum in eo fit mala crisis. Sed quartus
hinc est indicativus. Et hoc est quod malum apparet signum sicut est nebula
nigra et post illum in malicia xii consistit et postquam octavus et post hunc
xvi et post hunc xxiiii. Sed raro in xx crisis fit. Et debes scire quod
iste crises capitulo eius computat. Et est manifeste in operibus lesio appa
ret. Excepto in muliere parente qua in ea ab ipso partu incipe
debemus quamvis eius post partum per diem xx sensibile incepisset
Ectremi hec regule dicta in potius inserunt. Et tradit divisio inter
antiquorum in istis diebus in malicia et bonitate. Sed isti dies apparati
sunt a duobus pre auctores in hac arte constiterunt appellati et sunt ypo
cras et Galienus. Et tradit quod civitatem dicat propter oppinionem
eorum multa. Et tamen hoc per plurimas dicte sunt. Et quod nobis videtur
complexio declaratum a nobis est super occupacionem quod comitati sumus. Et
scias quod quamvis dies isti consistunt in tristi veritate nec hunc / sed sulta
tem hunc per plurimum. Et ista rasis dicit quod oppositus fuit in infirma
relapso in plurimum decte mulier homo. Et in multis suspicati sunt isti
dies laudati. Et in multis civitatem liberationis dies reprobati habue
runt. Et simul egit in malicia gravitate. Et hoc ex parte cum Galieno
est et in parte est et avicenna glamosus ut rasis est testificatum cum
in hac sua debet concedi corona quia vixit centum et xxx annis
Et in quadraginta in hac arte operari cepit et in bono bono obiit statu
Et in istic habitum indicit certa videre et cognoscere potuit. Et si libri sui
credendi sunt non est certandum et ipsius testimonia audienda. Sexto
decimum sic significatur crisim propinquam et tardam et mediocrem
Et res qua igitur scire possimus quod rasis est propinqua et velocitas mo
tus egritudinis et fumositas ipsius et signa que in urina apparent et in
sputo et pulsus fortis et egritudo acuta et cum hec sit tarditate crisis
significat quemadmodum si mediocres operant mediocritatem significant. Septimo
decimum designat significativa crisim perfecte aut propinquissimam. Et signat
crisim significativa sicut accidentia fortia que precedunt sicut fortis inquietudo
et alienatio et doloris capitis fortitudo et ardor et faciei rubedo
et anhelitus strictura et cordis / pulsus et colli dolor et nocturnis

et labii inferioris motus et tremoris typus et cornee constrictio et hiis similia et hec signa in nocte appareant significant crisim et in matutinis febribus et si in die appareant in nocte proprie futura crisim significant Octavo determinat significata signa super speciem crisis venturam Et species crisis cognoscitur secundum humorem aut secundum partem ad quam mobilebitur humor labii citatio vomitum significat et rubedo faciei et nasi pruritus et sanguinis fluxum significabit Adhuc species crisis abundationis spetie cognoscuntur quia species crisis speciei indicationis assimilatur solet per sanguinis fluxum aut per vomitum aut per sudorem aut per similia huius ventura sit Nono dat signa signantia bonam crisim Ergo bona crisis quam cognoscit causa una est solet in statu eius fiat Item post digestionem bona et ut humor que evacuatur talis sit humori egritudinem facienti et ut in die laudabili fiat et ut sit tolerata Capitulum 33 de signis significantibus futuram bonam

At postquam breviter locuti sumus de crisibus bonis et malis et de rebus que pronosticant significant in eis quibus acutis salutem vel mortem/ de incepto loqui volumus de aliis signis pronosticis Et incipiemus a signis pronosticantibus salutem Et ista signa ab operationibus sumuntur et ab accidentibus que ab actionibus proveniunt Et alia hec signa sumuntur ab egritudinibus que aliis egritudines sequuntur/ pronosticationes que ab accidentibus assumuntur sunt sicut quod si facies in forma propinqua est sanorum faciebus et magis est facies similis sibi sano composita et quod sanorum facies diversantur in multitudinem et si ita sit signum est salutis Etiam calor naturalis equalis est in corpore toto signum est salutis Et compositio intestinorum ab appetitibus et sicut mediocris in essentia et materia et superfluitates ab eo emanantes naturalem colorem et formam habentes significant salutem Et quod in principibus urinis est apparens et quod bona sit generatio virtutes emittere Et sputum album medium inter grossum et subtile malo odore carens et quod facile expellitur in pleuresi et peripleumonia salutem signat Sudor in acutis febribus in die critico et calore equaliter in toto existens corpore albi coloris et malo carens odore salutem signat/ Fluxus sanguinis narium in febribus sanguineis in parte egritudinis et in testimoniorum salutem in die critico signat Sed illa que ab operationibus sumuntur sunt in egritudinibus sicut bonitas rationis et sensuum claritas et bonitas decubitus et motus anhelitus spiratus/ non rarus neque spissus neque interpolatus et pulsus fortis et parvus ordinis permutationum et bonus appetitus sunt signa salutis quia bonitatem omnium virtutum significant Sed signa salutis que sumuntur in sua egritudine supervenienti sunt ut superveniens sit contraria causis antecedentibus aut sit ipsa moveat causam eius perambule ad partem diversam Exemplum contrarie est febris spasmo repletionis superveniens apposita quia causas faciens febrem vel ipsa febris causae facienti spasmum resistit Similiter febris superveniens dolori ventositas aut epatis aut splenis ventosis frigida complexione generato Et exempla inveni sedi multa in antiquorum febribus invenimus Et diximus quod cum superveniat causam in die critico rigor est signum declinationis illius febris eo quod natura expellit humorem aptibus in crisibus ad aprinsecas partes Et quod supervenerint varices podagras et artenticus et egritudinibus renum sit nefreticus tunc curantur et quod emoroydes melius

supervenerit signum est liberationis et qui subtiliter has res considerat descripcio
complexionis multa inveniet Et aliqui acuti sunt vna egritudo alteri superveniat
et omnia allaudabit puto eius perfectam curationem non faciat et hoc fiat
quod tamen egritudo sede sunt complexione tamen sunt precepto ut sunt mortes
et debiliores complexionum est Et quod dicit ypocras acceptam continuationem
in licentia laudabilis est Capitulum 3 de signis significantibus futura

HEc postquam locuti sumus de signis salubribus Deinceps mortem
volumus loqui de signis malis Ista signa in pronosticatione sunt
gradus quorum plus et minus et sumuntur ab operationibus et ab actu
tibus que ab ipsis operationibus veniunt et aliqui sumuntur ab egritudine
precedenti Ea que sumuntur ab actibus sunt hec sunt facies quam dicunt
ypocras significant mortem id est quod nasus est acutus oculus concavi aures
dependentes et cutis faciei tensa et color faciei pallidus vel obscurus et
oculi quasi tumefacti quod pronosticatores predictorum pronosticant quod est quia dissoluta
est calor naturalis et calor omnium est subfocatus excepto sunt non potest esse secun
tas fluxus immoderatus aut immoderata vigilia quia tunc in malo signum
levius est Et quod album oculi rubeum sunt et ipsius vene obscure et
nigre sunt signum mortis est Sine dubio et maxime in egritudinibus acutis quod
est quia nigredo continuatorum malorum caloris signat et album rubedo repletionem
cerebri cum humoribus inflammatis signat Eminentia oculi in egritudinibus acutis
malum est foret propter oculi obtalmia aut propter vomitum Item supercilium
aut labium aut nasus colore sunt livido obscuro mortem proximam signat
frigiditas continuata in acutis egritudinibus signum malum est valde Et
frigiditas caloris naturalis in partibus intrinsecis propter apostema significat
quod suffocatur caloris naturalis habundantia et velle quod calorem equalis est in toto
ex propter humorum grossorum habundantiam et malum quod calorem equalis est in toto
corpore malum est quod est quia significat in principalibus membris apostema sicut in
cerebro et epate Item lingua pustulas botorales habens cum continuatione frigi
ditate mors proxima est quod est quia significat in cerebro aut ventre calidi
tate ut ergo et malum Si digiti et ungues ad obscuritatem sunt declines et
ad viditatem stantes pulsus debilis mors vicina est Et si nigredo a dis
tum fortitudine fit pulsus in die tercio salutem significat Et sicut quod sanies in
illis affluit locis aut apostema salutem signat Et si in acutis egritudinibus
apparet in superficie corporis minute pustule ad similitudinem granorum milii signum
est malum quia signum est quod natura pauca digestionem recepit Et dicit ypocras
vetita aut septimo die si venit in acutis febribus malum est repletio
et exigentia in tribus primis omnibus Et si veniat in quinto laudabile
est multum primarum et maxime in egritudinibus talis et tunc calor et cetera
et sectam collegiorum cum medicorum sapientes et Rasis maiores et principalioris
parte illorum de arcalis Et propterea est quod id quod dicit ypocras laudat
sicut quia talis qua terra illa habet frigidior consistit Et signo que sunt accidentibus
consistentibus a corpore quod est sicut stercus magnum et frigidum unde et fetens
in febribus acutis quasi mortem significat quod est quia magnam adustionem pingue
membrorum liquefactorum fetens corruptionem colicam humorum signat Et in acutis
stercus album et liquidum malum est eo quod significat digestivis debilitatem et quia
cola ad partes superiores corporis ascendit Item album stercus futuram
ytteritiam signat Item stercus colore puro assellat malum est cum appetitus
defectu Similiter casus appetitus cum sanguinis fluxum solum post signis

superium malum Urine ypostasis in acutis febribus mortem significat Eodem modo
et urina aquosa subtilis perseuerans mala est quod est quia corporis
urina debet esse grossa Urina sulfurea et lamminosa in acutis febribus
malum est Si urinam vrine aut vesice sit affinis quia membrorum liquefactionem
significat Et signum distinctum inter utrorumque est renum aut vesice dolor Sudor
in die non cretico apparens cum quo febris allematorium non habet malum est
Et si in capite solo peior quia longitudinem egritudinis significat in lenta et in acuta
significat mortem Sanguinis conaribus guttatim exiens paucus aut
niger in tarsione mortem significat quod est quia magnitudinem materie apparens et
Sed signa que ab egritudinibus fiunt precedentibus sunt sic secunda quia
si noua egritudo precedente fortior existit aut in nobiliori membro signum
est malum Sicud si in septimana in 6to die humor ad pulmonem descendit
paciens in 7mo morietur Et similiter timus egritudo significans egritudinem vel fortitudinem
tae egritudinis efficacias mala est Repletio venenalis in capitibus pleuriticorum
mala est Et singultus in egritudinibus acutis quia spasmum significat et aliqua
accidens superuenientes egritudinem precedenti sicud ydropisis secunda post se
bres acutas Capitulum 3m in quo deciat de signis propriis egritudinum membrorum in
trinsecorum tamen prius determinat signa per que pot cognosci membrum

Deinceps loqui volumus de signis egritudinum membrorum egrum a non egro
interiorum et dicemus quod iam dictum est superius quod hec tria
requiruntur ut membrum sit egrum scilicet condicionis egritudinis et causa egritudinis Et causa
hec intelligit differentia egritudinis et corporis aspectus et ea que istas res significant
communiori parte sunt accidentia que actionibus et passionibus membrorum superveniunt
et hec apparent aut in corde aut in superfluitatibus corporis Sed accidentia
que dicta sunt communiori parte super membrum egrum significant vel sunt significata
solum quedam actio aut passio membro cui superuenit illi est propria Sicut
corruptus appetitus egritudinem oris stomachi significat Sed si illa accidentia illi membro non
sunt propria aliud membrum egrum non significat Sicut prauus motus digiti non significat
ipse egritudine solum in digito esse causa est quia pot esse ipse egritudinem
ab alio membro veniens Item possibile est ut actiones actioni membri sup
venientes membrum egrum et causam significat Et hoc autem quando actionis
proprium ambobus consistit Sicud dolor acutus pungitiuus panniculosum membrum
egrotare significat Et quod hunc dolorem efficit humor est colericus Et
conuenientia que ad maiorem ventositatem egritudinis significat quod egritudo in ore stomachi
consistit et humor frigidus frigidus humor causa consistit Et conuenientia a
corpore similiter super membrum egrum hunc significare aptitudinem quantitatis et forme
corporis Ex forma sicud corpusculum pilis filia super egritudinem renum et forme
mesa super egritudinem vesice sine febre corpore consistente significat aptitudinem quantitatis
sicud magis anuli cum sputo cum tussi a pulmone prouenire significat et
cum a fistulis venis dentibus significat Item conuenientia significant aptitudinem loci et
commodo corporis Sicud a sanguine ab ano exeunte causa significat quod
egritudo est aut in intestinis aut in corporis concauitate Et si urina veniens
egritudinem in gibbo epatis aut in renibus aut in vesica significat Et signum
quod commodo exiens sunt est sicud sanguis exeuntis cum tussi que a pulmone
venire Et si cum [illegible] egritudine a colatorio significat Ad hunc
dolor et pulsus super membrum egrum [illegible] hunc corporibus licet sunt quod gratia accidentium

actioni supervenientem Salvo quod illorum signorum diversificantur secundum diversitatem regulare
ulcum et particularum et secundum quod pulsus significat quod egritudo in membro est nervoso Et
undosus significat ipsam esse in membro carnoso Sed quando dolor est pungitivus et
latitudinalis movetur significat morbum in membro panniculoso esse Et si est levis
significat ipsum in membro carnoso Et si est pulsativus tunc in membro arterioso ipsum esse
significat Et si est latitudinalis sine punctione significat ipsum esse in membro non ossi
oso neque nervoso sicud est in splene et epate Et si extenditur in longitudine significat
ipsum in lacerto aut vena esse Et si assimilatur fissioni corporis grossi super significat
quia est in lumbis aut in grosso intestino Et si sit stringitivus in membro carnoso
esse significat Ista sunt quibus membrorum egritudinum potest cognosci distinctiones non vel omnium
membrorum tractare hic non oportet quia tu hec scis in libro sanitatis Ca^m 36

Sed quod hoc optimum est sunt **de signis sumptis ex hiis que egrediuntur a corpore**
aliquot distinctiones corporum que ex corpore egrediuntur Et dicimus quod rerum existen-
cium a corpore sunt due species una est cum egreditur est naturalis sicud urine ster-
coris et sputi Alia est cum egreditur non naturalis est sicud sanguis et quorumque
membrorum [illegible] extra [illegible] eius quod egreditur non naturalem non sequitur proportionem parte
sua quantitate [illegible] tam et cum de illis [illegible] Sed res que ex
[illegible] non naturalem significant egritudinem [illegible] in parte Et quod hic dicere volui
est signum egritus sanguinis Et dicimus quod sanguis egreditur aut ex partibus supe-
rioribus corporis aut partibus inferioribus Et qui a partibus superioribus aut egre-
ditur cum sputo aut cum rasatione et excreatione provenit aut a naso Et
sit cum vomitu aut a pectore vel pulmone et egreditur cum tussi Sed qui
a pulmone provenit est spumositatis multum Et simul et semel exit et sine dolore
et est arterialis Et qui a pectore provenit est cum dolore et est paucus et sit
et semel non egreditur et colorem sanguinis pulmonis non habet [illegible] vel ab aliqua
[illegible] arteria Et in eo sunt gutte coagulate et aliquid a capite descendit
et movet tussim et opinatur aliquis quod a pulmone descendat sed ab eo diversificatur
in substantia et colore quia in maiori parte est sanguis coagulatus et ad hoc signo
sumitur a signis repletionis [illegible] et aliquando assuetum provenit Sed sanguis qui
a partibus inferioribus corporis egreditur aliquando ab orificiis venarum
egreditur et via hoc [illegible] evacuationis [illegible] in nimia quantitate
aut qualitate [illegible] Et hoc cognoscitur ab accidentibus orificiorum ani
evenientibus Et hoc [illegible] si superfluat non est laudabilis Et aliquando per hanc causam
via egreditur sanguis propter [illegible] aut intestinorum [illegible] aut propter virtutis
epatis debilitatem aut propter malam sanguinis qualitatem que natura bene
[illegible] depurificationis expellit Et contrat sanguis [illegible] a intestinis
et sanguis qui est propter debilitatem epatis in hoc quia ambo [illegible]
[illegible] et propter signum intestinorum [illegible] est dolor sensibilis in membro
egrotante et quod paulatim sanguis egreditur et superfluitatibus est admixtus
Item qui ab epate provenit ab accidentibus debilitatem epatis significantibus
cognoscitur Et quod sine dolore est Sed que expellit epar propter suam maliciam
cognoscitur propter ipsius colorem quia est sanguis niger adustus Sed sanguis
qui a renibus egreditur cum urina aliquando a vesica provenit et aliquando a renibus
et aliquando ab epatis gibbositate Et qui a renibus egreditur propter
duas propter duas causas aut propter venae aperitionem aut propter ipsorum venarum
scissuram sicud accidit propter lapides in eis generatos quia multociens
in corpore fiunt [illegible] Sicut dicit G. Et postea laterant lapides ipsorum
carnes et egrediuntur Et quando hoc accidit incipit dolor in loco ipso

et durat quousque virtus expulsiva post lapides expellit et ut plurimum generatur
in quantitatibus ipsorum propter separative virtutis debilitatem que separare non potest
aquositatem propter quod qualia renes mittunt apte [illegible] Et aliquando generatur propter
virtutis debilitatem assimilative que propter quod membrum mittit debet assimilari non
potest et fit ad lapidem conversio et non ad partem renum [illegible] aut vesice [illegible]
habebit et hoc accidit propter fortem caliditatem et siccitatem aut propter for
tem frigiditatem et siccitatem sicut accidit in superfluitatibus que in aquarum ca
nalibus colliguntur et hoc accidit propter grossorum ciborum et [illegible] usum et
aliquando hec tales urines [illegible] Item ad hoc sanguinis [illegible] exitur
propter virtutis retentive debilitatem Item est quia non prius ex humiditate sangui
nea in ipsis existente Sed harum passionum differentie hec sunt quia qui a debi
litate renum laborat ab accidentibus renibus supervenientibus cognoscitur sicut
dolor qui eis accidit propter malam complexionem et totius corporis [illegible] et tota
debilitate Et differentia illius sanguinis qui propter vene apertionem fit ab eo qui
propter virtutis retentive debilitatem fit est quia qui exit propter vene apertionem [illegible]
[illegible] tale qualis est sanguis [illegible] vel [illegible] Sed qui a debilitate renum
provenit lote carnis assimilatur et hoc [illegible] in principio [illegible] subito apparet Et
differentia inter sanguinem ex fissura vene provenientem et sanguinem ex orificiorum apertione
est quia qui ex orificiis exit sine dolore est quemadmodum sanguis emorroidarum
apertis Et qui ex fissura exit cum dolore exit Item qui a vesica provenit cum
dolore exit quod est quia sanguis ex hoc membro plurimum exit propter
humores acutos ipsum lacerantes Et qui a debilitate corporis exit ab accidenti
bus debilitatem corporis denotantibus cognoscitur Et accidit qui fluxus nominatur
[illegible] ex eo [illegible] sufficienter non sit locutus declarandum tamen est in tertio libro quia
fit ab intestinis et epate et stomacho et debilitate Et cum hoc dico debilitate mala
membrorum sine materia complexionem intendo et fit propter malam complexionem malam hec autem
fit prius hoc est propter malam in quolibet istorum membrorum aut in pluribus collecta
Et tunc hec mala complexio solum membrum non significabit sed etiam ipsius causam
denotabit Et est inspiciendum a signis que quod huiusmodi evacuationem consequuntur
membrum cuius significant propter ipsorum differentiam Et dicimus quod differentia que est inter
fluxum veniente qui ab [illegible] fit in aliquo membro et inter fluxum
qui ab egritudine non fit male est quia ille qui ab [illegible] fit male habet
manifestam expulsionem humoris ipsum facientis cum egestione qui autem fit sine materia
non fit manifesta Et debes scire quod si a stomacho provenit ab accidentibus stomacho
supervenientibus manifestatur stomachi huius complexionis malam malitia et cum hoc
[illegible] [illegible] mora cibi in stomacho pauca quod est quia a stomacho provenit est
propter [illegible] aut propter virtutis expulsive festinationem aut
[illegible] appellatur aut propter retentive debilitatem ut retineat Et [illegible]
horum sunt [illegible] est ut pauca fiat cibi in stomacho mora Et aliud accidit
ut fluxus ab intestinis proveniat sicut dictum est Et hoc ab accidentibus
in intestinis supervenientibus cognoscitur Et quia in stomacho [illegible] festinatione
supradicte non est sed in ipso cibus tempore naturali moratur Et qui ab epate aut
renibus provenit aut ab aliquibus aliis membris ut a capite et hiis similibus
cognoscitur si malus est signis significantibus [illegible] humoris in membro et
accidentibus illi membro propriis aut ipsius operationibus sicut [illegible]
testificatur de illo qui fluxum [illegible] patiebatur quod fluxus iste in hora

sompnum fortificabat et in hora vigiliarum alleviabat Et propter hoc ar
guebat quod humor hoc faciens in cerebro erat et sic curator in curando cerebrum
adhibuit et curatus est sive liberatus Et ego eciam visi cui simile fecit in
quodam fluxu ventris paciente qui medicatus a multis medicis et a magno
longo tempore fuit et nichil profectum habebat ita quod de salute ipsius desperaui
in hoc ipsum visitabam secundo vel tercio anno et quia magnus erat et tamen
precipi somnum oppositum brachium alio frigidiore et macriore et ex hoc cognoui
quod fluxus ab illo brachio ortum habebat eo quod virtutes ipsius membri attractiua
et digestiua deperdite essent propter mala complexionem frigidam non materialem super ipsum
dominante Et ego intentus curam ad illud membrum calefaciendum apposui
cum fricationibus et balneis et similibus localibus et ad reducendum tonatus
sui Et postea medicinam apposui per calorem materialem atque humiditatem bona et
materialem humiditatem habentem cum rebus confortantibus confortando donec ipsum ad omnes
suas virtutes naturales reducerem per medicinam aliam fluxum propriam fatie curaui
et propter hoc in breui tempore curatus est manifeste Sed fluxus qui fit propter
opilationem fit in mesaraycis et propter chilum expellere eum ergo cognoscatur
quando tarda in sto et intestinis tempore naturali fit aut propinquo ei Et quando
accidit alicui fit ei matieis in breui tempore ita quod in breuiori quam aliis fluxibus
accidit Sed quando egritudines iste componuntur difficile est eas cognoscere Et scias
quod maior pars istorum signorum coniecturabilis est Et propterea uolens ista cognoscere
indiget acuto ingenio cum perseuerancia perscrutacionis Ad hoc scias quod
in quibusdam membrorum egrorum est egritudo per se et primo Et in quibusdam propter
aliorum membrorum collationem fit Et cognoscas egritudinis qui propter colligantiam
sit et quod membrorum complexionis per augmentum vel diminutionem egritudinis membri per se
egri aggrauat aut alleuiat ut vbi gratia exempli vertigo et scotomia et aliae
capitis egritudines que augmentantur quando stomachus nauseat Aut quando corruptus in se
continet humores Aut quando acribus potentibus non est tunc eciam dicere debes
quod hoc capiti non accidit nisi propter febrem ad stomachum colligantiam Et
ad hoc hoc indiget perscrutacione quia possibile est per alicuius membri egritudo
propter alterius membri egritudinem accrescat Aut esse potest per in uno membro sit
egritudines plures quarum vna erit sibi propria et altera erit propter alterius membri
colligantiam Et aliqua egritudo propter colligantiam fit propter propter egritudinis an
augmentum vel augmentum recipiet Et estimabit tunc quis quod propter colligantiam
solam hoc prouenire possit Item ad hoc esse potest quod due egritudines propter
colligantiam fit ut egritudo cerebri propter stomachum fit et egritudo stomachi propter aliud membrum
Et tunc in huius errore decidit speculator oportet ut circa hoc plures perscrutacione
Et quando ipsius opinio super aliqua istarum fuit firmata tunc remotorum ipsius
cum medicina equaliter propinqua attemptat hoc est omni medicina ad aliquam
perscrutacionem non inuentam De climate et si ex presentia hoc ipsum inuiat
in propria persistet et procedat Et si non ad alia opiniones se conuertat Et
postquam nos de rebus generalibus fuimus locuti per quas egritudines membra cognoscere
possimus deinceps loqui volumus de rebus propriis per quas egritudines
et propriarum egritudinum causas cognoscamus Et dicimus quod rerum super quas
nos oportet adducere signa vel sunt Aut mala complexio materialis Aut non
materialis Et signa que mala complexionem materialem sequuntur sicut dictum est sunt

illa que dominatur humorum signum vel in toto corpore aut in uno membro et adhuc similiter sicut dictum est. Ea que a corpore egrediuntur humore facientem malam complexionem malam significant sicut vomitus egestio aut sputum et apostemata similiter cum signis ceteris facientibus manifestant. Et quia pulsus corpore aggravato signum est proprium ob hoc de ipso nunc loqui disposuimus. Et dicimus quod aggravato calidorum pulsus tensus est primus velox spissus parvus varietate serrina. Extensio non fit propter materiam organum extendentem sed unitatem propter gravitatem et organi asperitate fit. Velocitas autem et spissitudo propter incompensatorum fortitudinis que animalium fuerit. Serrinitas non fit quia utique organum extenditur. Et quia non est organum obediens primus partes non equaliter distenduntur et ob hoc una alteri resistit. Et propterea ille motus serre motum similiatur. Sed aggravato colericorum pulsus spissior est sanguineorum pulsus propter ipsorum siccitatem caloris magis ad serrinitatem declinat eo quod colere siccitas membra induat. Sed aggravato flegmaticorum pulsus tenuis et rarus est et tardus propter fortitudinem frigiditatis et virtutis debilitate et hec dispositio serrina omnino non consistit propter humoris flegmatici humiditatem. Sed humorum melancolicorum aggravatum pulsus durus est et asper propter humoris siccitatem et est tardus et rarus et ad serrinitatem manifeste declinat. Ista sunt signa signorum per que species egritudinum cognoscuntur secundum regulam huius artis. Sed secundum Galienum speculationem causa vero particulares narrare oportet. Sed de eis breviter dicemus et egritudines membrorum propriis narrantes signa super causis significantia ostendemus.

Capitulum 3a in quo incipit determinare de signis propriis significantibus super egritudines particularium membrorum consuetorum (?) et primo declarat signa propria egritudinum cerebri

In cerebro incipientes dicimus quod omnes male complexiones ei supervenire possunt ut calide sit humide et sicce et composite. Istarum signa significantia dispositionem plenius ostenduntur sicut oculorum rubedo et faciei et actualis calor. Quoniam sanguinis humidi calidi significant. Et proprietas male complexionis calide aut frigide est ut eius dolor gravis fit tamen in complexione calida fortior consistit. Sed humida vero sicca dolorem non efficit nisi parum. Sed quod est sola humiditas tunc sola gravitas sentitur. Et mala complexio sicca cognoscitur a capitis gravitate. Sed que est sola humiditas tunc sola gravitas sentitur. Sed siccitatis signa hec sunt. Quia consistunt et possibile est ut hec complexio sit ad venienti capiti principaliter et possibile est ut adveniat ei ab alio membro. Sed secundum plurimum accidit ei causa stomachi. Et tunc signum illius est quod cum stomacha movet et excitatur quia angustiat stomachum ad vomitum. Aut quod patiens consistit. Et possibile est ut accidat membro per colligantiam duarum venarum que nominantur in arabico Hundech (?) et sunt vene sompni. Et quandoque accidit ei per colligantiam totius corporis et illius signa sunt signa significantia super repletionem vel. Et cerebro advenire possunt species omnes aggravatum calorum et frigorum et aliquorum membrorum egritudines cognoscuntur et egritudo apprehensionis operationibus in ipso sicut in egritudine in cerebro cum conveniat alienatio que non generatur sed eo quod per colligantiam alterius membri consistat sicut accidit propter dyafragmatis apostema. Item accidentia que sensibus adveniunt sicut coniunctione species egritudinis membri proprii sicut apostema calidum in cerebro factum malas probat cogitationes et quasi fantasias. Et parvus cumissiones (?) aliis emulsiones adducat

et vigiliarum multitudine et tamen nulla dispositio de sompno appetitur Et quod
sanguine fit nimis vigilare facit quod quod de colera fit et habet risum et leticiam
sicut quod a colera fit sequitur ira et furor Sed quod melancolia fit et illud alienatorum
sensuum pmonet cum timor cum timor et ploratus hoc committitur Sed quod ex flate
sit corporum aliud probat virtutis Sed signa ipsa dominij humoris facientis
apparentia in cerebro sunt signa dominij humoris sicut rubor faciei et oculorum
[illegible] tacta et fortitudo pulsus signat sanguinis habundantia et propriue
que eis associatur regimen et commenus et etates et complexiones et tempora et non quas
vt rememoretur signum multorum qui rememorari debes corpore que ti dupi Et pul
sus super apparata significans ipsam hic ppetue parietatis tremoris quod est quia membro
paniculosum est [illegible] quod est propter obedienciam organi mentis virtute et organi
extensionem Et hoc accidens in apparatibus talis plus manifestatur in apparatibus
vero flatuosis et meliorem nimis mollities eius et apcomuditas que est in appara
tibus flatuosis quasi vincit fertina dispositionem quia parte membri consequi de
bet Et paniculi qui in cerebro apparent sunt dura mater et pia mater Et aliquando ipsa
substancia cerebri apparet et hoc maioris est periculi et fortiora sunt accidentia quod est
quia ex hoc sequitur paralisis aut appoplexia Et dicitur quod aliquando rete apparet
cerebri et hoc sequitur dolor pulsatiuus propter alteraciones multiplices Et primo ipsa
signa sunt albi oculi fortis rubedo et palpebrarum grossicies et motus diffi
cultas Et febris predicta est similiter in hijs omnibus apparatibus consistit Sed ti
in talis est acuta et immobilis est lenta Et scias quod dicta que in egritudinem
males et non males consistit est quia males humores dicuntur illius ostendit
et que ipsa essencia anno mali consistit Sed ita hec efficiens acutibus extension
bus causes sit malicia erit parua et perseuerancie erit breuis sicut dolor
capitis qui a calore conuenit solis et sicut egritudo que nominatur terrali que
ab aere serenissimo qui in cerebri minima lesit contingit Et quia mala
complexio ascida consistit essencia est sicut spasmus aut ethica que anima sicti
tate fit et hoc spasmi species ab alijs spasmi speciebus diuersificatur quia paulatim
adueniunt Et eius timor est magnus Hec sunt signa egritudinis cerebri Capitulum

xxxxiij de signis specierum egritudinum oculorum

Incipiamus nunc signa egritudinum oculorum
et dicamus quod hec egritudines sensu visus manifestant et in hoc non indi[illegible]
gemus nisi cognitione causae Et hic meum sermonem complebo eum de oculorum meditatione
sermone ordinabo Sed hic dicta signa que cognitione oculorum egritudine in
manifestat Hec lesio est que ad venit simo que ad oculos erit spiritus alis
aut que eis accidit spiritum Et nimis qui ad oculum dirigitur legitur sint ma
la complexio mali tamen apparet vel opilatione aut propter mala complexionem sine a
pparatu vel opilatione Et signa apparatus oculorum manifesta sunt sicut pul
satio rubedo et calor Et signa opilationis sunt sola [illegible] Et signa mala
le complexionis oculorum manifestantur hijs compositis mala complexio manifestatur
Et opilationis que in eo fiunt sunt sicut egritudo que nominatur aluasal
et est opilatio facta inter corneam et humorem cristallinum Et hec opila
tio apparens est habent vero egritudinem procedit vaporum eleuatio ad partes superio
res Et post potest esse vero ista vapores propter colligancia sui ascendat
qui transmittit cerebro et circa pus a solo cerebro eleuari Et dicta nunc

istos est quod vapores aquosi venientes crescunt et decrescunt propter bonitatem digestionis stomachi et maliciam ipsius. Sed quando accidunt aliqua augetur malicia propter stomachi maliciam. Et dicatur quod vapores aquosi ascendentes ambos oculos equaliter tangunt. Sed opilatio que propter descensum aque superioris advenit vel plurimum unum solo oculo contingit. Capitulum 39 de signis apostematis et egritudinum aurium

Auribus etiam fit egritudo secundum duas species male complexionis scilicet malam et non malam et fiunt in ipsis apostemata et opilationes et dolores. Et fit tali apostemate auricularum [illegible] fit dolor [illegible] quia [illegible] est [illegible] et cartilaginosum et pulsus [illegible]. Et sciatis quia maior hic [illegible] sanctum talia apostemata cum habundantia humorum subtilium propter [illegible] sensitivitatem vel dimittere [illegible] ipsorum membrorum. Et aliquando in hiis apostematibus fit febris [illegible] et maxime quando apostema est in radice loci [illegible] et maior [illegible] que sunt [illegible] [illegible] sufflato et tinnitus propter [illegible] [illegible] compulsione et conclusione. Et dicatur quod hoc esse potest [illegible] sentiendi. Capitulum 40 de signis apostematis egritudinum nasi

Naso etiam superveniunt opilationes et apostemata tam complexionis mala mali et non mali et propria apostemata in ipso sunt que [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] qui ramnise nominatur hoc est ille qui multos habet pedes. Et signa ipsius egritudinis ab eisdem signis quibus alie egritudines cognoscuntur. Capitulum

Egritudines vero oris [illegible] manifeste. 41 de signis apostematis egritudinum oris
[illegible]. Et ob hoc [illegible] signorum [illegible] non indigemus. Capitulum 42

Et gule sunt egritudines et apostemata que de signis apostematis egritudinum gule
[illegible] dicitur id est strangulatoria et [illegible] appellatur [illegible] et cognoscitur a dolore ibi existente cum constrictione deglutiendi et quando crescit constrictio facit anhelitum et potest fieri ut [illegible] extinguat spiritum. Et [illegible] ex signis humorum ibi dominationem cognoscitur. Et pulsus in hoc apostemate est undosus. Et hoc est quia hoc apostema in membro est nervoso. Et [illegible] tamen est apostema secundum magnitudinem et [illegible]. Et secundum hoc [illegible] [illegible]. Et [illegible] bonum est ut hoc apostema in partibus exterioribus manifestetur aut propter timorem ad aliquod signum [illegible] propter dolorem [illegible]. Et ipsorum species sunt quatuor. Prima est que in meatu gule fit que extremitatem [illegible] attingit. Secunda est que non foris manifestatur et in gula penitus non apparet sed [illegible] patientibus quasi strangulatorum [illegible]. Tertia est quando gula exterior est inflata. Quarta est quando [illegible] et [illegible] tenet. Quinta est quando latera colli apostemantur ita quod spondilia intus [illegible]. Capitulum 43 de signis apostematis

Et pulmoni multe egritudines sunt quarum quedam egritudinum pulmonis sunt communes et quedam proprie. Communes sunt sicut apostemata [illegible] et continuitatis et [illegible] proprie non sicud tussis et [illegible] que dicitur [illegible] id est difficultas anhelitus. Et apostema pulmonis cognoscitur a forti anhelitu [illegible] et [illegible] propter [illegible] membri ad cor propinquitatem et pectoris [illegible]. Et ab omnibus signis [illegible] cognoscitur [illegible] quia [illegible] plurimum in hoc membro apostema a [illegible] generatur. [illegible] est quia [illegible] spatio in eo propter [illegible] mollicies esse non potest. Et etiam propter [illegible] ad ipsum [illegible]. Et tamen nec propter hoc non raro apostema [illegible] et dolor in apostemate ipsius vel [illegible] membri signum [illegible] est quia hoc membrum [illegible]

sensibile est Et pulsus necto talis ē qualis apostema taliorum opcepto quia
in eo indolitas ē manifesta propter mollitiem membri Et colore mutatio istius
membri signum ē quia simul et semel sanguis egreditur multus et rubeus arte
riosus et cum tussi Et hoc fiet aut propter causas extrinsecas Aut propter
reuma descendens Aut propter percussionem in pectore factam Et sputum sub
apostema pulmonis manifeste dimittus coniugatur cum signis predictis etc ē quia
posset fieri etiam apostematibus que fiunt in pelliculis costarum Et ex signis lau
dabilibus in apostemate pulmonis ē sputum album et equale Et ut fiant egreditur
quemadmodum illaudabile est signum nigro dominanti aliorum humorum manifestam
et magis sputum nigrum Et post illud ē citrinum et post illud rubeum Et
sputum rotundum quod ypocras dicit esse signum malum et pulmonis etc ē quia
signat sputum in arabico super humiditate similem Et tussis non est signum
inseparabile etc et talis sputum sicut in aliis libris nominati Capitulum xx.

De signis apostematum pectoris

Et egritudines que manifeste fiunt in pectore sunt apostemata applicata et apostemata plus fiunt in pelli
cula inferiore regente costas que egritudo nominatur posita que in lingua
nostra pleuresis nuncupatur Et in hiis apostematibus propria signa sunt dolor fixus
extensiuus febris acuta et tussis cum sputo et pulsus serratus Et aliquando
hec apostemata fiunt in musculis qui sub panniculo sunt et tunc passio apostema
latorum dicitur Et horum signa sunt prioribus dictis signis similia tamen
ipsius accidentia sunt debiliora et minus turbata neque dolor adeo fixus est
quia non ē in membro panniculoso neque in pulsu serratus sic manifestatur
et aliquando apostema fit in panniculo pectus diuidente Et aliquando ipsum diafragma
apostematur et sequitur hic sensus alienatio et inquietudo magna Capitulum

De signis apostematum egritudinum stomaci

Et stomacus ad vomitum complexionis
mala vel mala et ad veniunt apostemata et ulcerationes Sed species
male complexionis non materialis que remissa ē a rebus extrinsecis ē calida
et ille sunt illius signa demonstratiua sicut ad ventus aeris vel cibi
fit Sed si fuerit intensa erit aut mala complexio calida et sicca que ethicam
inducet aut erit frigida et sicca et senectutis erit ethica et signum
amborum istorum egritudinum ē quia in huiusmodi membro illa signa manifestantur
que in aliis egritudinibus huius manifestari solent etc est quia membrum fortiter
dematur Et quod patiens supinus iacet Et cum precipit stomaci dispositio
fouet alium similem Et stercus molle egreditur indigestum Et solite operationes
virtutes omnes debilitantur Sed signa ipsius materialis complexionis huius esse
potest fiunt in ipso fixa ē aut ab alio ad ipsum transmissa et potest esse ut
hec res ambe ad inuicem componantur Et hoc potest aut ab una aut a
duabus materiis esse contra sicut ut in ipso humor sit colericus et ipsi
humor flaticus transmissa Et si in ipso humor fuerit flaticus ab eo inuicem
proueniet acetosus Et si fuerit colericus fiet fumosus Et dicam quemcumque
humore fixum est et transmissum Est ex transmissis processum Aut per
vomitum exit Sed fixum inuentum hoc Et humoris inclinationi in isto sig
sunt virtutes visibilis impedimentum Dicam ergo que ē ut complexionis materialis
malorum et non materialem ē ex humore per vomitum vel secessum exeunte Et
in passione stomaci aut in ipsius ore Et horum quedam sunt calida et quedam
frigida Et quedam ex quibus tamen Et quedam sunt ventosa Et omne
apostema quod in isto corporatur sequitur febris et dolor fixus et maior quidem
stomaci ore orta hic etc ē quia illa pars magis neruosa existit Et ē colli
gantie principis et ob hoc contentiosior eaque in fundo est existit et
cum sincopis et sensus alienatio sentitur Sed frigida apostemata sentiunt

dolores debiles et febris lenta / et apostemata que in stomacho cancerosa fiunt sine dolore et febre fiunt Et si esset ethice assimilatur dum innocentibus febribus Et proprium signum horum apostematum est ructus putridus corruptus cum operacionis debilitate hec est quia cibus efficitur indigestus et alia accidentia hiis similia Et solent signa que dominium humorum significant hic qui hoc facit plurimum attestatur et complexio et etas et regimen Et aliis hiis similia adiuuatur ad hec cognoscendum Sed vlceratio que in eo fit cognoscitur a bordore (?) vel combustione que in eo fit et propter paucam mordicationem raro tamen fit vel solitur (?) stomachus nisi fit vlceracio in gula aut ore

Capitulum 69 de signis propriis egritudinum epatis

Epati accidunt opilationes et apostemata et species male complexionis omnes Et signum apostematis epatis non tamen proprium est febris atque tussis et illius loci dolor Et precipue proprium est grauitas loci qui tarchan nominatur et maxime quod in gibbositate epatis apostema consistit Et sepe signa apostematis costarum cum signis apostematis epatis conueniunt quia sepe dolor apostematis epatis peruenit ad eundem locum ad quem dolor apostematis pelliculae costas regentis reperitur Et tunc hic nullum signum proprium reperitur Et cum hiis omnibus accidit tussis Tamen in epatis apostemate non consimiliter fit sputum Et aliquando exit sputum in apostemate pannicli maioris quod apostema sanie facte sepit (?) Et propterea sputum in principio signum sufficiens non erit Et non est differentia propria inter apostema epatis et pleuresim nisi in qualitate doloris Dolor enim in pleuresi est dolor pungens et extensiuus et qui in epate est est dolor grauitatis Et impulsu / et contra consistit Dolor enim in pleuresi est serrinus in epate non est mordosus Et dicitur quod aliquando fit apostema in epatis latere Et signa apostematis epatis est lunaris Sed signa apostematis lateris est oblonga et quadrata Et primus angulus grossus est et alter subtilis

Capitulum 70 de signis propriis egritudinum splenis

In splene omnes species male complexionis accidunt et opilationes et apostemata et ventositates Et signa apostematis splenis sunt dolor grauis et febris et accidentia que corpori adveniunt propter huius membri egritudines Et opilationis signa sola grauitas consistit Et signum ventositatis inflatione solum dolor extensiuus est Et apostemata et opilationes splenis sequitur maciens totius corporis Et propterea dicit ypocras quod quando splen crescit tunc corpus propterea attenuatur Et quando decrescit corpus tunc inspissatur

Capitulum 71 de signis propriis egritudinum renum

In renibus accidunt species male complexionis et opilationis et apostemata Et discernuntur ancipite egritudinibus per lapides et arene generationem et magis propter species male complexionis que renibus contingit est egritudo que bolbaralis nominatur que in latino diabetica nominatur Et hoc fortis fit siti et vrine fluxu et febre Et apostematis tali signa sunt dolor aggrauatiuus in renibus sentitur et dolor in alchatim factus cum febris et vrine constrictione Et quando paciens super latus sanum decumbit videtur ei quasi res super ipsum suspendatur Et hoc conuenit quando apostema est in statu aut declinatione et in maiori parte in hiis apostematibus sine febribus erraticis propterea quia febris non accidunt apostematibus membrorum principalium nisi quando apostemata erunt preparata sanie facte Sed signum generationis lapidis in renibus est dolor fixus absconditus generationis sputi / sequens quousque natura illos abiciat contra similiter qui dicunt quod lapides existunt sub renibus generantur Et propterea tunc existis aliquid sanguinis apostema ad est apostema Et quod sorcius apparet est quod in concauitate renum generatur Et propterea

cum istis aliquid / Et accidit dolori et acutitatibus que in colica veniunt silentium
propterea quia sto dispensacio et vomitus his duabus egritudinibus communiter accidunt Et
casus similiter appetitus Et dicta istorum difficilis est maior in egritudine predicta Sed in
fine manifeste distinguitur propter ventres constrictos et humorum constrictorum
et multam ventositatem Et etiam lapides generati in renibus arena osten
duntur in urina Et signum distinctum in hoc est operacio clisteriorum quia si patiens
requiem post clistere invenerit sicud accidit Galieno sine dolor tunc colicus erit
Et si post clisteria dolor aggravatur procul dubio renalis erit Et causa est quia clisteria intestina
replent et distensionem in eis operantur et tunc opprimunt renes et dolor fortificatur
Sed signa que ulceracionem renum significant sunt dolor acutus cum gravitate
et extensione ad orificium sanguinis aut sanies Et aliquando egreditur cum urina
frustra frustris carnium similia Et hoc accidit quod in substancia renum carnosa fit

Capitulum 89 de signis propriis egritudinum

[A]d vero vesica manifestiores que in ipsa generantur sunt lapides qui in ipsa generantur et apostemata et vesice
ulceraciones et stranguria et sine voluntate urine emissio Sed signum lapi
dis dolor est qui in vesica sentitur cum virge punctura Et virga erectio sine
causa manifesta et urine cruditas et albedo cum subtilitate et
difficultate erit urine et arenarum apparencia in ipsa Sed constrictio
urine fit aut propter meatus invadantem ipsam aut propter qui a renibus
ad vesicam tendit Et his duobus communis est hec accidens hoc urine difficul
tas Sed distinguitur in hiis ut si a renibus in dolor sentitur si aut a
meatu in dolor adest Et aliquando constrictio urine vesica aut a meatu
qui ad ipsam procedit vesica Et ista duo similiter in uno accidente conveniunt
hoc est quia vesica repletionem recipit Similiter et meatus Sed distinguitur
in hoc quod / quod vesica pungitur / quod vesica continue urinam emittit Sed
quod a meatu provenit non emittit urinam etiam si vesica comprimatur Et
opilacio istius meatus fit aut a lapide aut ab humore grosso
sanguineo vel sanie coagulata aut propter complexionem siccam dominantem aut
propter apostema aut carnem superfluitatis Et cognoscuntur iste disposiciones per signa
earum quemadmodum Et si ad invicem iste disposiciones coniungantur difficile cognoscuntur
Et si pustula aut ulceracio erit in vesica per ea egreditur fur
furi aut arenis assimilatur Sed si hec egressio in renibus fuerit per ea
egreditur frustris carnium assimilabitur

Capitulum 90 de signis propriis egritudinum intestinorum

[A]d intestinis ut plurimum fit egritudo que dicitur collica et intestinorum
apostemata ulceraciones et sanguinis fluxus Sed fluxus sanguinis ulcera
cionem comitatur et iste sanguis fetidus egreditur a putridis corruptus Et
aliquando cum intestinorum substantia egreditur et quod apostema est in intestinis per se hoc
modo cognoscitur quia cum paciens mordicacionem sentit cogitur assellare Sed
per absapostemate quod cum fetibus non est admixtum Et si fuerit in subtilibus
propter dolorem assellare non cogetur tunc quod ab eis egreditur cum stercore erit
admixtum propter longitudinem Similiter si apostema in subtilibus fuerit dolor circa umbi
licum sentietur Et signa collice manifesta sunt Et colice causa sequitur
dum humorum in omnem partem Et que propter ventositatem fuerit / sed
dolor extensus in tortor intestinorum et si tortor fuerit cum rugitu
grossam ventositatem sequitur Et que fit propter apostema cognoscitur a for
titudine doloris a febre acuta et ab accidentibus significantibus
dominacionem humoris apostema facientis Et egritudo fetidissima que ulceros

nominatur fortia habet accidentia et mala ita quod paciens cogitur vomere stercora
Et ut plurimum hoc accidit quia propter oppilationem in subtilibus intestinis facta
Et fieri potest propter stercus putrefactum ipsius aut propter humorem grossum
viscosum aut propter herniam factam quod descendit intestinorum aut propter
venenum receptum Et volvulus hec egritudo intestinis subtilibus propria est et
hec ergo attribui debet virtuti expulsive cum suum malum motum non habeat
aut debet attribui soli oppilationi Et aliquando fit propter prohibitionem tollere
ad intestina que solent transmitti quia prohibet absterfionis ad innatum
debitum defectus ad sedandum expulsionem Et oppilationes fiunt in illis propter humores
aut aggregata aut propter malam complexionem frigidam et siccam que vias constringit
aut propter alias res positionem corporis corrumpentes situm ventositas
que ea facit tortuosa et hernia Capitulum xij de signis propriis egritudinum

Omnibus egritudines sunt quibus omnis species male complexionis com[municat] matricis
inveniat secundum ab his que possunt et manifestum est Et sepe
ipsi accidit apostemata Et horum signum est dolor fixus Et pulsus
ferrinus eo quod membrum est nervosum et febris cum accidit eo quod sit membrum
principale secundum aliquem modum principalitatis Et ex egritudinibus que magis
in ipsa propria sit est egritudo quam mola nominatur que difficile a pugnatione
cognoscitur eo quod ablatio menstrui et grossities ventris ponens communicat ambabus
Et signum distinctivum est quod transit terminus motus embrionis
absque motu Et hec accidit multis annis portari potest donec absque
moriatur aut absolvatur Et hoc fit secundum solutionem tenoris ... ipsa est vul
ne ergo illa que suffocatio dicitur matricis que fit propter signis menstrui
corruptionem Et accidunt ei sincopis et difficultas anhelitus et privatio
sensus et motus et debiliter sentitur pulsus eius Et accidit eam dinites
et tempus oris oppilatio Et species male complexionis matricis si males sit ab
his que alia eadem cognoscitur Et sine sunt males asperitate ipsius
comprimitur

Incipit liber quintus in quo determinat de medicinis simplicibus Cuius xxvij sunt capitula Capitulum primum in quo determinat intentionem dicendorum

Nimis facienda est quid sit cibus Et quid medicina Et quot sint corpora
tones Et qualiter propter medicine eo quod habent multas operationes quas me
dici appellant secundum virtutes primas et tercias et proprietates Et cum hoc da
bimus cognitiones istarum medicinarum modo que operantur qualibet istarum
operationum et postea speculabimur in operationibus earum hoc est rerum una qua
apprehendimus hoc fit prima silogismum solum aut prima experientia solum
aut prima coniuncte utrumque Et hoc totum erit postquam receperimus a quolibet
quod erit recipiendum Et cum compleverimus hec recordabimur propter aborum ...
amaiori parte Et postea narrabimus modos compositionis et recordabimur cor
que manifeste sunt confecta componentium et narrabimus nature complexionis
secundum viam quam nobis ostendent ille et cum compleverimus hoc tunc completa
erit intentio nostra in hac particula et medicinarum quarum multiplicata
est oppigoncia in eis naturalibus et necessitata sunt agi medicorum

Capitulum secundum quid sit cibus et quid sit medicina

Dicamus quod cibus est illud quod ponit males partes cibati Et hec species est in specie partis
dissolute Sed medicina diversificatur ab hoc quia tempus ipsa sit
corporibus que ponit males partes cibati illa pars non est in specie

ptes dissolute scz reru in se activa et alterativa Et ppea qd supvenit
hec dispositio sup dispositioz consuetudinalem que e gña vocat illa opatio cuo
tatio et hec e intencio diffinitionis qua diffinivit G. cibum et medicinam dices
q cibus est id q pertit a corpe et medicina e id quo patit corpus Sed si
nos intelligerimus convbis id q dictum e no eet intellecta certitudo tibi et me
dicine Jam aut opinatus est unus compueris sociys qui nominat albubet a
pensusili q id q diximus in hac diffinitione eet quasi gñud robis G. et sup
hoc eidem multas tulimus epistolas quousq scz hoc plene intellexit Et opatio
nd quas opant medicine in corporibus humanis quedam sunt prima, hoc e
caliditas frigiditas siccitas et humiditas et quedam earum sunt secunde sicud ma
turatio digestio mollificatio resolucio et apertio et multa alia similia istis que
narrare debemus qñ enarrabimus naturam medicinarum que faciunt hoc et sunc
nūt vocate secunde quia sequunt tercia imptionis primarum statuta et quedam
earum sunt tercie que sunt propre in certis membris et sunt quasi consequentes secundarum et
e convenies in primis narrare quomodo hec sunt agere in corporibus has opationes et
quomodo sunt a corporibus earum passiones Et hoc sciemus quia sciverimus quemadmodum
nutrit cibus Et dicimus iam declaratum est in nāli philosophia q membra que primo
nutriunt sunt membra consimilia. Ideo quia cibus primo convertitur secundum ordinem quem
hz in corpe cibati in humiditatem similem humiditati frupe in membris consimilibus et inu
tet tunc eis per eundem modum quo miscetur admixte res liquide Propterea quia
hoc no est aliud modo per quem possit nā restaurare rem dissolutam omnibus
ptibus membri nisi per modum imptionis et qñ pmixtio similiter sunt modo tunc
habebit consistentiam in corpo et post hoc assimilabit ad membro hoc e quia dat
eis una coagulatoz stabilitatis similem stabilitati membri et e hoc de
claratum q hoc fit per decoctioz et decoctio fit per calore qui e in cibato nd q
calor fit primus motor in hac re e causa inventiva propterea, quia opationes
caloris non sunt determinate nec sunt ordinate ad sciendum finem manifestum

Pe
ciam causa de opationibus simplicium medicinarum quod sunt sermo scz opationes
et secunde et tercie et propterea prius determinat de opationibus medicinarum simplicium
q sunt calefacere infrigidare humectare et desiccare quid sunt Eciam facit
determinando quid sit cibus temperatus et quid medicina distemperata Et in hoc etiam
diffinit sermo graduum medicinarum simplicium

H(A)c postquam ita est considerandum est quo debet temperatus esse et quo debet super
quilibet corpus ut sint distemperati cuius melius sit apparere temperata cibo
quam est melius apparere distemperantia medicine, propterea quia cibus ht
propter suam temperantiam statuere et suam temperationem convertat ad humiditatem similem humiditati
radicali que e in membro consimili et ad colorem intrinsecum similem calori qui est
in cibato constat ut sit in compositionem modum et hoc e solum in eo qui est temperate
complexionis vel propinqui ei et pluribus modis de corporibus e temperatus sicut erat pa
nis Galieni et carnes gallinarum hinnendarum et similia istis quia quantitas alimenti
consistit tot ab istis cibis e ei cum partibus qui fuerat dissolute Sed temperantia
medicine e propinqua huic Sed diversificatur inquantum non hz potenciam restaurandi
ei partem equalem quantitati rei que dissoluta e a corpore et propterea nd potest
homini temperata medicina nisi eciam si comedat ex ea tm quantum comedit
ex cibo Sed quod dicimus q medicina sit temperata intelligit cuius temperantia
q quod comedit ex ea quantitas que nd e sensibilis comparando quantitati

partium dissolutarum a corpore quod tunc non inducit in corpus propter rem contrariam quia
si homo comedisset contra quantitate[m] sed quod comedisset contrario cibo induceret contrarie
tepiditate[m] rem contrariam huius difficile sit invenire medicinam temperatam in operacionibus
omnibus et secundum hoc debes intelligere quod quando dicimus quod medicina est calida
frigida humida vel sicca et dicimus simpliciter de cibo vel medicamento non est nisi cognita
nota Sicud tu scis quod quando dicimus de vino quod est calidum in secundo gradu et simpliciter
cerotus in de intendimus quod sit ibi calor. Et postquam declaratum est quid sit cibus
temperatus et medicina temperata et qualiter operatur in corpore ex hoc potes intelligere
causam propter quam dicimus esse distemperatas Et hoc dicitur in qualitatibus primis id est quod
calefacit medicina et refrigerat et humectat et exsiccat quia medicina
que convertitur in chilum calorem chilo temperato ducit in calorem qui est pars corporis
hoc est ad partem calidam illam medicinam dicimus calidam quia calor ducitur
quod sit prima rerum que calefacit hominem plus debito et quod generatur ex hoc chilo
est calidus debito et sanguis qui est materia caloris naturalis est calidior debito et
similiter humidus radicalis in quem convertitur sanguis est calior suo modo et sic de
necessitate calefaciunt omnes corporis partes et sic dicitur medicina frigida quia non
refrigerat nisi quia convertitur in locis frigoris ad diminutionem calore quod calor corporis
sit ita quod chilus qui contra generatur est diminutus a calore corporis et non
dicitur vocatur quod refrigerat quia calor naturalis non habet aliquam formam quantam
frigiditate et sic debes dicere in sanguine et in humiditatibus que sunt in medicis
et in humiditate et siccitate circa partem corporis Et quando medici speculantur contra
concretas medicinarum in corpus facile est eis dicere qualiter calefaciunt sed diffi
cile est eis dicere qualiter refrigerant Itaque sed dicunt sicud frigidus quando non
facit nisi per divisionem medicinarum in parvas partes et si non refrigerat medicina
nisi per divisionem corporis in partes minutas ideo vita esset nobis dicere quod est
frigida in actu nec etiam calida est calida nisi in actu Sed hec res eque sunt
pertinet medicine tale sicud medicine frigide quia res quantibiles quando
dividuntur in partes parvas facilius conversiones recipiunt Et corpus sit
passibile a corpore parva quam dixeramus non est impossibile ut patiatur ab ea per
alium modum Nam vides quod cibus est passibilis a corpore et cum invenis
cibum qui mutat corpus secundum aliquem modum aut aliquam latitudinem et si
hoc invenitur in cibo qui est capacitas passionis et tamen mutat aliquo modo corpus
hoc ergo maxime hoc potest invenire in medicina que motorie capax et
mutationi quia forsitan debemus dicere quod corpus aliquando mutat tamen non
desinit operationem suam scilicet virtute hoc similiter sicud dicitur quod arbor egypti occide
bat dum erat in egypto et quando remota fuit alibi nutriebat et di
citur quod in terra latinorum sunt duo flumina ex quorum uno si aves bibe
rent generabunt masculos et ex alio feminas et hoc non est nisi propterea
quia cibus corporum parte est similis et ex alia dissimilis est patiens et corpore
dissimilitudinis est agens et hoc est modus medicinarum que dicuntur tale cum
sunt in potentia hoc est propter operationem qualitatis quia non est in aliquo corpore
sitorum calor in actu nisi in animalibus propter corporum perfectorum indiget calore
conservatio magis Et propterea non invenitur in eis temperantia caloris sicut in
animalibus Sed res simplices que non mutantur sicut corpus calidum non dat cor
pus ad veniunt cum eis vel contra in qualitate in quo obviat in eis cor
poribus movet corpora sed non movetur a corporibus in eis propterea quia quali
tates cum aliquibus operatur calida in corporibus sed in actu sicut est calor ignis

et frigus iterum et quod etiam movetur propter corpora non movetur hoc est non quietur Et
quod medici volunt de mensuris operationum narrare que sunt in medicinis quibus indigent
hoc in meditatione ordinaverunt gradus per modum comparationis corporis temperato et posuerunt
in qualibet qualitate in quatuor gradibus Et quod per transitum quarti gradum est res venenosa
que corrumpit corpus et iste sunt vere primarum actionum et passionum medicinarum

Capitulum xiii de secundis operationibus medicinarum simplicium que sunt

Et nos volumus in tempore tractare de virtutibus secundis et tertiis et dicere secundas
medicinarum quibus operantur et qualiter operantur et dicimus quod medicine quia sunt
composite operibus quibus alterantur a corpore aut alterant corpus quedam earum sunt que
assimilantur ei quod est cum meis operibus virtutibus elementorum sicut ille qui dant caliditate frigi
ditate siccitate et humiditatem similibus qualitatibus que sunt in illis et quedam
actionum aut passionum sunt que non assimilantur ei quod est operibus virtutibus elementorum sed sunt
operationibus consequentes primas virtutes elementorum et hoc propter subiecti locum in quo
operantur sicut ille que habent indurare mollificare denigrare rubificare et
similia Capitulum quintum de operationibus tertiis medicinarum simplicium que ipse sunt

Et locus subiecti in quo manifestant iste operationes qualiter membrorum secundum
denominationem sunt appellabuntur ipse virtutes secunde Et quod operabuntur in quibusdam
membris tunc dicuntur virtutes tertie sicut sunt medicine que provocant urinam
et que mundificant pectus et que generant sperma et que frangunt lapidem et similes
istis Capitulum vi de quatuordecim speciebus secundarum operationum medicinarum simplicium
et de ipsis que medicinis virtutibus dictis quatuordecim operationes secundas

Et postquam dictum est de virtutibus secundis et tertiis dicendum est de natura operationum
in manifestatione istarum medicinarum et incipiemus a secundis Et dicimus
quod istarum medicinarum quedam sunt que mitigative hoc est que faciunt sedare
Et quedam earum sunt mollificative et quedam indurative et quedam aperitive et quedam
opilative et quedam evaporative et quedam putrefactive et quedam stiptice
et quedam lenitive et similes his Et debes scire quod medicina que est apparata alicui
operationi non dicitur habere illam proprietatem sed comparatione ad corpus temperatum vel ad propinquum
temperantie et medicus qui peritus fuerit arte quod tradit ad manum suam propriis aliquod
corpus dispositum debet arbitrari medicinam secundum mensuram quam videt
ei esse magis iustam et magis convenientem in virtute medicine que habet
facere operationem istam in tali corpore Et quod pigmentarius habet hic locum vigorem postquam
scivimus quod medicina maturativa est illa cuius calor est equalis calori corporis
debemus intelligere habere comparationem comparatum conveniente corporis ipsius et facere operationem
comparatam tali corpori et hoc ideo fit solum in complexione sua in individuum sed et in
unoquoque membro ipsius comparata quia medicina que facit sanie intestinalis non
facit saniem in aure etiam ideo oportet ut medicus has res tradat oblivioni et
pigmentaria secundum mentis meis et in istis arbitriis magnum posse De medicinis
maturativis Deinceps narrandum est in illius medicine que operatur operationem
maturativam Et incipiendum est a maturativis et dicimus quod maturatio
humoris superius dictas et incipiendum est a maturativis ... sicut dictum est etiam in alio loco
est operatio caloris naturalis in superflua materia sicut dictum est etiam in alio loco
et maturatio est ordinata secundum ordinem ... in tribus
digestionibus et quod spargitur ad aliquod membrum ... que egreditur ... in superficie
aut qualitate aut in utrisque simul et plus fit illa ... generatur in
illo membro de ... caloris naturalis ... et ... et si
... illa apta est recipere digestionem fit ibi sanies et maturatur ... quia al
ba sanies ... media ... digestio ... perfecta et diminuta eo quod est

alba quia materie non sunt apte ad digestionem recipiendam propinquiori parte nisi
quod solum egrediuntur a sua natura in quantitate. Sed quod egrediuntur alia specie
in qualitate tunc est in eis digestio difficilis hoc quod tendunt ad malam qualitatem
sicud ad humores adustos et sales illis. Ergo ars que necesse est in isto re
est confortare virtutem membri quia calor naturalis est quasi sepultus in membro
super quo dispersa est hec sententia. Et propterea est necesse ut medicina habeat de sen
nata sit [illegible] faciat [illegible] sicud medicine que assimilantur calori intrinseco
que debet esse temperata in caliditate et humiditate vel sit declinans aliquantulum
ad calorem propterea quia calor intrinsecus qui est in membro potest esse refrigeratus per
multam materiam sparsam in eo ut propter qualitatem et quod comparatur talem [illegible]
qualis est color humanus dicimus eam esse temperatam et quod comparatur dominanti in parte
et partibus [illegible] dicitur quod est talis vel talis. Et de medicinis temperatis est aqua
calida temperati caloris et oleum dulce olive et sicud cataplasma factum de farina
tritici coctum cum aqua et oleo dulci. Et debes scire quod medicina que ponitur
in zona [illegible] non faciat mala et similiter in quolibet membro corporis sicud dictum
est superius. Et propterea medicinam apertius debet [illegible] ponere [illegible] istas medicinas
Secunda quia medicina que [illegible] fame quasi in primo gradu et est tela
[illegible] superdictum et super illam in gradu est que facta est cum pane propter sale
que ibi est. Et super hanc illa que facta est cum fermento. Et quidam dicunt
quod medicine opilative sunt maturative. Sed hoc est parum. Sicud cerotum
de cera et oleo rosaceo propterea quia quod pori [illegible] clauduntur calefit membrum
et materia maturatur. Et quidam dicunt quod medicine maturative maturant propterea quia
faciunt materiam [illegible] propter que est facile maturare [illegible] ipsam [illegible]
qualitate aut subtiliando ipsam. Et potest esse ut in omni medicina
inveniantur maturativa omnibus istis modis et aut composita per artem sicud
quod est in simplici [illegible]. Et etiam dicitur quod medicina maturat propterea quia
rectificat in qualitate caloris naturalis [illegible] calorem
extraneum et per hanc viam dicitur quod psillium maturaret apostemata calida. Et similiter
sunt modi maturandi res sicud apostemata calida. Et [illegible] quia [illegible]
Galienus maturatorum non sufficiat in apostematibus que sunt difficilia ad ma
turandum propter nimiam debilitatem aut propter aliquantulum frigiditatem

De medicinis mollificativis Iste medicine apparuerunt multum in hac arte
medicinis que dissolvunt apostemata dura condensata liquida quam non habent
sensibilitatem. Et ista apostemata generaliter sunt ab humoribus grossis qui sunt
aut melancolici aut flati grossi aut composita compositionibus. Et quia apostemata
sunt indurata propter siccitatem necesse est ut res que ea mollificet sint
tales quia res que sunt congelate propter frigiditatem dissolvuntur per calorem
si sunt resolubiles sicud plumbum et stagnum et quia ista apostemata cum
maturantur humectantur. Et [illegible] est ut medicine que habent p
mutare [illegible] sunt tales ut habeant aliquam [illegible] ut [illegible] humiditate
illa facta. Et medicine que probate sunt [illegible] in hoc opere sunt
calide in secundo vel tercio gradu et sicce in primo. Et sunt sicud armoniacum
cum bdellium et storax et calamenta et medulla cruris vituli et
sepum yrcinum et bovinum et [illegible] ut sit mixtura harum medicinarum
in [illegible] calore et siccitate. Ideo quia medicine que sunt
fortes in calore et siccitate nimis habent dissolvere et posset remanere

ex grossa materie que conuertitur in naturam lapidis et est petre sicud diximus ut
iste ponas gradum in fortitudine harum medicinarum propterea quia res iste di
uersificantur secundum aliquas complexiones aut aliquas medicinas pinguedo eius est debilior armo
niaco et bdellio galbani pinguedo est galline est debilior pinguedine
anseris et anatis **De medicinis induratiuis** Oportet autem medicine
induratiue sint frigide propterea quia induratio cum grossitudine, non est nisi congge
latio et congelatio fit a frigiditate. Sed id quod dicit Galienus de humiditate
in ipsis medicinis nichil est propterea quia humiditas non habet nisi solum humectare
et non indurare etiam melius esset ponere siccitatem cum frigiditate quia
de illa frigiditate fit durities aut duritatis Sed iste due qualitates, sunt ut plurimum
passiue et non actiue quia due actiue sunt caliditas et frigiditas quamuis
corporum operatores diuersificentur secundum humiditatem et siccitatem et hoc declaratum
est in quarto metheororum, Et iste medicine habent latitudinem Et iste medicine
sunt sempiuua et psillium et portulaca et solatrum et si infrigidant et mini
dant non faciunt et hoc nisi propter humiditatem **De medicinis opilatiuis**
Iste medicine sunt opilatiue que claudunt poros et uias sed trestros siue
medicine mordicatiue quia mordicatio est contraria operibus que cito fiant
medicina ergo opportunis sunt ut sint conglutinatiue ut gummi et terrestre
quod non est conglutinatiuum sicud amidum et est necesse ut iste medicine sint
multum remote a mordicatione et propterea debent esse temperate complexionis aut declina
tes ad frigiditatem parum Et si quesieris quomodo opilant iste medicine
corpus melius quod assumunt scilicet tendens sicut potus siue propter hoc quia dictum
est frigidus quia claudunt intestina quod chilum factum ex cibis et similiter epar
et uenas et membra ipsa Et iste medicine opilatiue diuersificantur secundum
complexionem et diuersitatem membrorum sicud dicitur quod dactili opilant epar et aperiunt
De medicinis aperitiuis et abstersiuis Iste medicine
opilationes pulmonis [?] Et inter ipsas est parua diuersitas quia medicine que
sunt communiter [?] et lauat ipsum nec habent penetrandi per
abstergunt sordicies a membro et lauat ipsum nec habent penetrandi per
ipse lingua que est in eis sunt aperitiue Et quedam istarum medicinarum plus
apparet quod corpus quadrimus et quedam plus. ut quando oportet, et quedam operantur
equaliter Et que operantur sunt que habent aliquantula bauracitate nec in eis
est multa grossities et propter partem subtilem que est in eis penetrat
intus et propter largitatem intricarum mearum penetrat cito et res mistas
mundificare non possunt et si in eis est frigida corporis stipticum. Aliquantulum ista
tamen mundificatiue propterea quia sunt sicud instrumenta materie aperitiue est in eis quia
habet stipticitas que est conuicta fouet eam in materiebus donec compleuerit suas
operationes Sed quod corpus non possunt ita operari propter strictam pororum et propter
stipticitatem, et propterea absinthium aperit opilationes epatis et non potest poros
aptiores aperire propter stipticitatem est in eo. Et iste medicine debent esse
amari saporis cum stipticitate Sed mediocre que ambas operationes
faciunt sunt medicinarum harum naturam medicine porri ille que habent aliquantulum amari
tudinis bauracitate sine stipticitate sicud radix apii celest et filia ei **De me
dicinis euaporatiuis** Cum enim euaporatio non fit nisi in superficie membri
euaporati et augmentatio istius non fit nisi propter calefactionem membri necesse
est ut medicine euaporatiue sint tales Sed earum calor debet
esse temperatus quia medicine que habent distemperatum calorem euacuant et desiccant

non debet habere substantiam grossam Et iste medicine sunt sicut camomilla malua
et oleum vetus Et debes scire quod oppilative sunt quod sunt evaporatis hoc est quod
sunt frigide sicud dictum est superius quia quando membrum refrigeratur diminuitur quantitas
sua Et scias quod non fit augmentum quantitatis/ostii que apponitur vel evenit
oportet nec fit diminuto propter aliquid quod resolvat quod hoc et hoc probatum est
in primali phisica **De medicinis aperitivis ora venarum** Iste medicine sunt tales
compositionis et habent grossam substanciam et sunt de genere medicinarum aperitivarum tamen sunt
fortiores eis Et habent quasi tres gradus operationum primum est abstergendi
secundus est aperiendi tercius est elargandi ora venarum tamen calor istarum
medicinarum aperitivarum non est conveniens ut corrosiuus ut corrosio claudit
Et iste medicine sunt sicud alium et fella et ipse sal bonus **De medicinis
stipticis** Stiptice medicine que stringunt orificia venarum sunt materia frigide
et terrestres et fortis stipticitatis et propter hoc fuit sapor earum stipticus et propterea clau-
dunt orificia venarum quod siccitas que non est terrestris est debilis operationis
Et hec est causa que est inter oppilatorem stipticum quia oppilativum est in materia que
tenet subtilitatem Et stipticum est in materia grossa Et hec sunt sicut galla et
balaustia acacia et similia **De medicinis mitigativis dolorem que sunt tinc-
torum** Dicitur quod prima via mitigandi dolorem est ut removeatur causa
doloris Et secunda est ut stupefiat membrum ita ut non senciat dolorem sicut
fit cum opio Tercia est medicina que facit in membro id quod repugnat rei que in-
ducit et istud est venarum mitigativum Prima et secunda non cadunt in ullam
generam medicinarum sicud medicine purgative maturativarum et digestivarum Et secunda
non mitigat nisi pacienti cum privat sensum membri ut ipsum induat que res
non est facienda/ in quo mitigare non possumus Sed tercia est vera mitigativa
propterea quia privat sine medio illud quod resistit cause doloris Ergo necesse est
quod medicine que sic faciunt sint temperate similes calori naturali aut caloris in tantum
in quantum calor naturalis erit refrigeratus a calore naturali debito membri propter
resolutionem factam in ipso Et propterea possunt iste medicine medicine mitigare medicine
dolorem qui est operatus caloris et frigoris per eundem modum eo quod augmentat calo-
rem naturalem qui est instrumentum nature qui est medicinalis per omnes partes
Et tunc dominatur natura super mala complexionem que facit/calorem naturalem dolorem
et ipsum removet Et tiplus ille medicine sunt in hoc gradu necesse ut sunt
subtilis substancie penetrantes et velociter permutabiles ad calorem naturalem
et tunc adiuvabunt digestionem prima est adiuvanti calorem naturalem et alia
preparandi humorem ad digestionem qui est causa doloris ad hoc ut sit facile
permutabilis anima Et res magis convenientes in hoc sunt pinguedines
et olea Et ex pinguedinibus sunt sicut pinguedo galline et anatis Et
pinguedo anseris melior est secundum Galienum Et de oleis oleum in tercio
ovorum et oleum olive dulce et talium parum Et generaliter qui dolor est
mordicativus res que mitigant debent esse dulcoratae pinguedine
dicere que habent qualitatem mordicativam et ipse stiptice multum sunt remo-
te a mitigatione doloris Et medicine frigide habent augmentare dolorem
eo quod resistunt dolori humoris **De generantibus carnem** Iste medicine
indiget parva abstersione cum parva exsiccatione Sed abstersione
ut auferat sordicies que est in vulnere Et exsiccatione ad siccandum humi-
ditatem quia indigent pinguedine membri inveniunt iste duae humi-
ditates humiditas est subtilis et grossa **De medicinis cicatrizantibus** Iste natu-
raliter debent esse stiptice et fortiter sicce propterea quod cutis est illud

q(uod) sit an(te)a post generatio(n)e(m) carnis et cutis est siccior carne propterea sicut est
in c(om)pletatio(n)e istarum medicinarum sit fortis sicut galle et balaustiarum **De medi-**
cinis caustitis Iste medicine debet esse in fine calitatis cum grossitie substantie et
tur faciat opus q(uod) faciet propter naturam **De medicinis corrosivis et facientibus**
cadere carnem Iste medicine consumunt carnem tamen non faciunt q(uod) faciunt caustice
Et hoc accidit quia sunt calitatis minus et subtiliore substantia Et que
faciunt cadere carnem sunt debiliores putrefactivis / et non dicuntur putrefactive n(isi)
propterea quia corrosio et casus carnis non sunt nisi propter calorem conveniens et in ca-
lore omnino est aliqua putrefactio de necessitate Et medicine putrefactive / sicut
auripigmentum rubeum vel citrinum Et ponuntur medicinis facientibus ca-
dere carnem in vulneribus quorum volumus q(uod) caro bona in eis nascatur sicut
putrefactivis / in locis corrosis **De medicinis attractivis** Quedam eorum
operantur prima qualitate / et quedam proprietate tota operantur q(uod) prima qualitate
trahunt corpus adveniens Sed que trahunt proprietate trahunt rem propriam sicut a-
damas ferrum / et generaliter omnis attractio quocumque modo fiat non fit nisi per calo-
rem Ergo debeo declarare operationes que proprietate sunt complexe Et medi-
cine que trahunt propter primam qualitatem in eo q(uod) est qualitas absolute
hoc est quod facit calitas inquantum calitas / sive duarum specierum prima est
que trahit per calorem naturalem qui est in ea sicut radix que vocatur ... hoc
elimesia et putredo facta ... aperiunt propter corporis orificia et sic
/ et alia trahit propter calorem putredinalem sicut fermentum et stercus col-
umbarum Sed medicine que vocatur ... curant venenum faciunt
hoc a tota substantia Et quedam faciunt propter primam qualitatem que est in eis
hoc est quod resistunt qualitati generate a veneno propterea / quia venenum
ingreditur hac divisione hoc est quia venenorum quedam est venenum propter
primam qualitatem / et quoddam est a tota substantia Et habet divisionem post
propriam qualitatem ... medicine que resistunt putrefacti-
oni de calido Et medicine ... aperta loca que parata sunt oppilari aut
com- aut propterea quia tenent ... sunt propter corpus **De medicinis confortativis**
quia resistunt putredini ... in tota substantia Et
membra Iste medicine sunt que assimilant complexioni membri in tota substantia Et
propterea dicitur quedam / q(uod) complexio membrorum confortat similis membrorum conve-
nientis Sed medicine que confortant inquantum sunt medicine confortative
necessario calor earum debet esse fortior ... calore membri et fri-
gidior propterea / quia membra non recipiunt / nec debilitantur nisi propter qualitatem
siccior propterea / quia membra ... plurimum accidunt / et propter in membris principalibus
frigiditatem et humiditatem hec ... plurimum ... nisi propter frigiditatem
et generaliter non debilitat operacio membri plurimum / nisi propter frigiditatem
que est convenientior ad inducendam lesionem hoc est q(uod) assimilatur complexionibus duarum
tibus super propriis complexionibus eorum sicut est corpus / scilicet propter hoc q(uod) super
propriam dominatur frigiditas et humiditas lesio que supervenit ei propter has
duas qualitates est maior Et propterea est necesse q(uod) natura medicine que confortat
membrum resistat ... a qua provenit lesio membri / contraria quia medicine que
confortant ... debet ... manifestum ... complexio ... in medicinis
cordialibus Et quedam sunt / que confortant a tota substantia sicut aurum et mar-
garite cor et quedam sunt que confortant propter qualitates propter complexionis
et ... sicut stipticitas et amaritudo que sunt in rosa Et medicine
odorifere sunt supreme omnibus medicinis que confortant membra principalia
et maxime in rebus testificatis ab experientia et propter cordi Et
propterea ... plus confortat ... cetera odorifera ...

Cap^m xiii de septem speciebus ceteraru operationu simplicium medicinaru Et de me dicinis habentibus dictas operationes ceteras septem

Cum dixim(us) iam medicinarum a quibus proveniunt operationes secunde deinceps debemus narrare iam medicinarum que faciunt tertiam operationem Et dicam quod istarum medicinarum quedam sunt que frangunt lapidem Et quedam sunt que generant lac Et quedam que provocant menstrua Et quedam que generant sperma Et quedam que diminuunt lac et sperma Et quedam que mundificant pectus De medicinis frangentibus lapid(em) Et medicine que frangunt lapidem non sunt multum calide sicut quod medici dicunt propterea quia calor qui induat et purificat est fortissimus et propter hanc [illegible] calor quo ... indurant lapides Et propterea est iterum in corpore fractore / calor frangens ... fortis in quo sit aliquantula humiditas / quando ipsi calori qui induravit et cum subtilitate / eo quod scis quod res indurate propter caliditate et siccitate non dissolvuntur nisi per frigiditate et humiditate Et cum dico frigiditate intelligo diminutio calore a calore qui coagulavit lapidem et sic intelligo cum dico humiditate Ideo quia non operantur iste medicine in lapidibus nisi per operationem similem operationi aliarum de contrariis Et per istam ... dividit cum calore naturalis Et appellit et tales medicine sunt sicut sparagus et ceterra rubea et amigdale que tendunt ad amaritudinem et non est remotum in hac operatione sua a tota substantia De medicinis provocantibus urina Et medicine que provocant urina debent necessario habere caliditate cum subtilitate / quia caliditas cum subtilitate adiuvat virtute attractiva que est in renibus usque ad trahendum illam aquositate et distinctiva que est in epate / etiam adiuvat in quantum ... aquositatis caloris Et dicitur quod medicine que faciunt hoc habent convenientiam cum membris urine a tota substantia Et sunt sicut apium feniculus daucus et silex illis De medicinis generantibus lac Et medicine que lac generant sunt que habent calefacere humores flaticos et habent iuvare virtute digestiva que est in membris / nec generant ... in sanguine Et ex generantibus lac sunt quedam que sunt cibi et illa sunt convenientiora in hoc opere Et sunt cibi ex quibus fiunt humores temperati in caliditate et humiditate / equalibus caliditati et humiditati sanguinis De medicinis provocantibus menstrua Et medicine que provocant menstrua semper per ... sunt de genere medicinarum que generant lac sed verum est quod sunt caliores ... eo quod habent aperire orificia venarum et subtiliore sanguinem Et quod ... est parum tunc sufficiunt solum medicine que generant lac Sed si oppositum esset menstruum non sufficiunt ille Sed sunt necessarie ea que sicut pulegio et mentastro et opoponato et costo et ... et cassie ligare et aristolo et similibus De medicinis generantibus sperma Et medicine et cibi qui generant sperma sunt calidi et humidi et ventosi sicut faseoli rubei et cepe et similia De medicinis mundificantibus pectus Et medicine que mundificant pectus et pulmone et adiuvat ad screandum materias grossas in corporis sunt que habent virtute digerendi et maturandi sine forti calore et non ... et quod adiuvat ad screandum sputa medicine que habent lenitatem ... et viscositate / quod difficultas spuendi erat propter subtilitatem materie quia ... et transfluunt aut acre et educi non potest Et medicine digestive et ... huiusmodi materie abstersive sunt sicut ... ... et butirum cum melle et ... et amigdalarum lacte Et semper sis memor / eorum que dixi superius hoc est quia diversificantur operationes istarum medicinarum propter diversitatem complexionis alicuius membri in plus et minus Et ... propter gradus et ... cognitionis harum rerum potest plurimum ... apparentia

Cap^m xiiii de tribus speciebus operationum quarum que sunt farmacare et ... et ... et de ipsis medicinis habentibus dictas tres operationes

In quo tamen primus dat differentiam inter modum quo operantur medicine que operantur per primam et secundam et terciam virtutem ex una parte et modum quo operantur medicine que operantur per propriam virtutem sive a proprietate ex alia parte

De inceps volumus dare differentiam que est inter medicinas que operantur per propriam
quam appellant medici totam substantiam et qualitate operatur Et dicamus quod opera
tiones medicinarum fiunt duobus modis Primus est operationis et que
apparent primis virtutibus eorum sicud est calefacere calori et refrigerare frigori
quia hec sunt substantialia et sequuntur eorum substantiam et similiter incisio subtiliacio et alie
operationes secunde et tercie sicud dictum est Et propterea possumus apprehendere occasiones
harum operationum bono arbitrio Sed aliud modum operationis medicinarum apparere
non possumus primis virtutibus eorum substantialibus sicud attractio quam facit ada
mas in ferro propterea quia attractio inquantum est attractio quamvis sit appropriata calori
non propterea ut attrahat absolute accidit ut attrahat ferrum Sed propterea quia
trahit tali attractione propria et hoc accidit propter proprietatem que est inter ipsum et
ferrum et hec proprietas quantitatibus non est ex commixtionibus qualitatum eorum
in eis hoc est in attrahente et attracto Et ideo est impossibile invenire in cognitione
re proprietates in similitudinibus et hec comparando ex eventibus quasi in simili / et hec est
operatio que sicud actus in primis virtutibus que sunt infuse a deo qui habet hanc
operationem et ideo est impossibile scire per arbitrium vel
proprietate et non in sui substantialis Et propterea est impossibile scire per arbitrium nec
sicud inspectionis et propter quam sit operatio in ipso ente sicut sunt operationes
que proveniunt amatoria que non sciunt nisi per arbitrium istud est esse proprietatis
et totius De medicinis laxativis sive de farmaciis Et exemplo non quantum
nec arbitratur in hac specie Sed in aliis comprehenditur in qua specie harum operationum
operantur medicine laxative Et videndum est eis quia habet hanc operationem
quomodo attractionis inquantum est attractio et per proprietatem propriam quia modis
quadrecapitur sona ex ipsis medicinis purgantibus non attrahit humorem propriam
et et aquaticos quantumcumque sit in corpore vel quod sit in partibus inferius aut partibus
superius sicud stamonea que curat egritudinem formice pedis eo quod movet
hunc humorem colericum qui est impeditus ad concurrendum opera et hoc non sit
per viam attractionis et medicine purgative non habent hanc solam virtutem hoc
est attrahendi humorem proprium in eis sicud attrahit scamonea coleram et lapis
lazuli melancoliam Sed etiam expellunt proprium humorem et ex ipso membro sicud cum cum et
proprie serapinum quod attrahit ex ambis et membris humores flaticos grossos et
viscosos Et apparet quod medicina tunc hanc operatione attractionis hanc operationem
cognoscendi humores propterea quia humores sunt sicut sunt in maior parte insaci
ne impotentia et ipsa cognoscit eos et ipsos attrahit Et cum trahunt humo
res ab intestinis liberarum ad intestina et ventrem tunc movet virtus expul
siva ad expellendum eos nec est remota ut virtus expulsiva que est in hoc
membro in quo est humor sit confirmativa medicine operationi in illo humore
hoc est quia cum medicina incipit attrahere / et natura incipit expellere Et propterea
quod virtus expulsiva est multa fortis quam sit propter hoc magna evacuacio
quibus medicina non fuit multum fortis Et manifestum est quod attractio non
potest fieri nisi cum operatione orificiorum venarum et illa apertio non habetur
nisi per calorem Et sic fit similiter attractio et propter hoc totum apparet quomodo
medicine purgativo non operatur nisi ex forma calore proprium qui est in eis qui habet
proprietatem attrahendi talem humorem Sed quicumque est dicamus et per exemplum
ponamus quod scamonea habet a proprietate sua attrahere coleram solum sicud hic
adamas attrahit ferrum solum ergo cum bibitur ex ea plusquam sit eius dosis non
debet aliquem purgare humorem et iam certificatum est per omnes medicos et ex
experiencia fecit Et cum si sumitur quantitas maior debito purgata colera -

fortius propterea purgat flegma melia et fleugmonem Et sic apparet quod alia potius hoc
faciat appetitu Ad hoc studere debemus quod iste calor proprius qui est in medicina
purgatiua per quem attrahit non est ipsum solum per se vel in se et in actu sicud habet
adamas que trahit ferrum propter suam formam specificam quia medicina non
acquirit ipsum calorem nisi a corpore et calor non dat alium calorem nisi in quan-
titate determinata illa et propterea quando recipit aliqua quantitas indeterminate non
stabit in hac proprietate ergo attractio medicine non est propria alicui humori nisi per
viam comparacionis et proporcionis determinate in illa medicina et non in omni quanti-
tate quod cedente quia quando cedit ab illa quantitate tunc trahit solum id quod
habet proprie attractiuam que fit a calore Et non oportet ut hec omnia dicant nisi in medicina
que inuenta est per experienciam ut non attrahat nisi vnum humorem proprium
et quia inueniuntur medicine que trahunt diuersos humores sicud dicit de
agarico Et non est racio quare omnes humores habent propinquitatem in vno
quod etiam est tercia causa quod si duplicaret quantitas medicine que est propria vni
humori ut non purgeret alium humorem sicud dicit quia medicine que
trahunt melancoliam trahunt humores flaticos quia conueniunt cum ea in vna
qualitate De medicinis venenosis et qualiter operantur venena Venena
operantur in corpore omnibus quatuor operacionibus potencia sicud tu videbis quod plura
operantur in primis qualitatibus sicud opium quod priuat sensum et motum
sua frigiditate Vide si finietur parua quantitas postquam erit refrigerata
aliqua medicina gracia erit medicina Et quedam operantur a tota substancia
hoc est quia permutat corpus penitus ex toto sicud auro combustum in tali
tempore vnio potest esse aliquo medicina Et quedam inferunt fortitudine
attractionis sicud dicit de elleboro nigro Et quedam accidunt remouendo calorem
natiuum hoc est que purgant flegmone De medicinis tyriacalibus Medicine
que vocantur bezahare que curant a venenis operantur has operaciones
contrarium hoc est quia quedam permutat sua qualitate venena quando
sunt medicine et quedam hoc operantur a tota substancia et quedam hoc faciunt sua
attractione Et iste medicine bezahartice non curant nec temperant tunc est in corpore
disposicio venenosa facta a veneno tunc cum dant corpori formam potentem que
est contraria formi veneni et sic curatur venenum quod speciales propterea quando
illas comedit homo sanus sunt sicud venenum excepcio tribus generibus et filiis
illis Et propterea dicunt medici quod medicine bezaharice sunt medie inter medicinas
et venenum et nos sic intendimus quia medium et extrema sunt omnium
generis et sunt filiorum et sic non est in bezaharis cum veneno et propterea melius
est dicere quod bezahar sit in sue contrarietatis cum veneno quia medicina semper
debet attribui contrarietati Et tamen quare bezahar occidit sanum non est nisi quia
non habet proprie nisi quando in corpore est disposicio venenosa Et est quasi ut hec medicina
dicit faciat duas operaciones in corpore humano forma est venenosa quando
recipiunt non existente in corpore disposicio venenosa sed alia est innatura
quando in corpore est disposicio venenosa Et sunt sicud venenum ex opposita parte
et medicina non potest sic nisi ex parte opposita sunt venenum quia non est conueniens
ut dicatur quod diuisificent actiones omnibus agentibus diuersificatis disposicionibus
subiecti locorum hoc est quod potest dici bono arbitrio de operacionibus medicinarum
simplicium Et quia medicinarum quedam habent operaciones primas et quedam
primas vel secundas vel tercias Ideo inquit de iis possibilibus et impossibilibus
circa omnes operaciones medicinarum inter quas primo inquit de ea cognoscendi
operacionem primam determinans quod operacio quam facit medicina de sua proprietate non
potest probari per aliquam demonstracionem quia non est per demonstracionem propter quid
Tercia in qua incipit inquirere de iis que potest vel non potest iudicio de operacionibus
medicinarum simplicium

Neqz pot sciri etiam p aliquē aliud modū quia cū ei nō e nisi pporcio mensurarū
celorū, nec illa nisi cōple cadit opacō appetitate facta et illa mensura ɔtinuorum

Deinceps habemus ɔscrutari si possunt ɔphendi argumento operaciones
inmediate que nō sunt oppte aut sit cognicio inveniendis harum
ɔposs pigencia aut si in hac invencione cadit res que ɔtinet argumentu
et ɔpigencia et si ceciderunt vtrum sufficiat modi qui dicti sunt ante
dicis Et dicamus q operaciones inmediate sunt q dictū est sine ɔtē prīncē sede
tue et ppē sed tibus nō sunt sua operacionem hoc est quia sunt et tibi
inales nō ɔvenit nobis scd nisi in tota sba Et ppea qd ɔscrutati
erimus de hoc si potius apprehendi p modū argumenti demonstrativi in hac
ɔscrutatione cadet ɔscrutacio inquisitionis ɔtetatis si pot assignari aliqua
racio aut nō Et dicamus q iam dictum ē in scdo posteriorū q cognicio
rerū ē duobus modis vnus est vt habeat cognicio sui esse solum
et hoc notat demonstracio ee Et scdus dat nobis cognicionem
cause illius esse et hoc vocat demonstracio cause Et qd sunt in vna
et eadem scia differunt sm hunc modū quia q dat tam rei stat ppri
mam tam ppinquam sine medio sc ɔtra Si tu quis que sit causa dicimus
fundendi est quia est ppter lune solis Sed q dat ee rei nō solum nō
stat ppinquam causam sed stat ppinqua mediata et si nō sunt inmediata
nō sunt ipsa eadem causa Sed hoc nostit aut ppter comisionem equalem aut
ppter magnitudinem apud nos ɔtria ponamus vt volumus racionem assignare
q luna est rotunda eo q ipsius lux augmentat in figuram rotundam
sicud arcus quia hoc principium hoc est augmentacio sui luminis paula
tim nō ē mediatū ppea hoc ideo non est pp hoc q augmentetur pau
latim in hac figura est eius forma rotunda Et omnis res rotunda
luminosa augmentat lumen suum in figura hac Et etiam invenimus ppinqua
que dant esse rei solum in hoc q nota sunt ppē nō ppea vt sunt
ppinqua tamen in re sicud dicitur q stelle que nō scintillant sunt nobis ppin
quiores Et hoc principium est notum apud nos ɔsensum ppea pōt
dici q stelle erantes sunt ppinquiores fixis Et debes scire q hec
ppinqua que nos ɔnat ad sciendum esse rei solum sunt posteriora a conclusione
in ee et prora ea in ɔgnitione ɔparacione ad nos Est prior in nā et ɔgnitione
et principium ɔstionū pot nobis dare ɔgnicionem esse rei sicut ɔbatur per
medium tim q sit in pmo figurarum sillogismo quia in hoc ɔbatur tamen
maior et minior sb ratione medii quia qd invenitur res maior in toto
medio et medius in toto minori sicut ɔbatum ē ee maioris i minori
Et hoc demonstracio pot dare tam esse et nominatur demonstracio cause
Sed q dat solum esse ē inductio hec ē quia fatetur ɔmpinquisitione spūm
que sunt sub illo universali quia qd fuit questum pdicatum cum esse
volumus hic titulus solū tunc querimus omnes species universales et si
invenimus tunc ɔstituet q hoc pdicatum erit in toto universali et
hec species nominatur declaracio esse maioris in medio sb ratione minoris
quia qd invenitur maior in toto minori sicut hoc ē in omnibus ɔtibus
et totus minor ē totus medius tunc argumentat maiorem esse in toto
medio ergo qd querunt multa ɔparticularibus in sua specie et in
veniat sorum pdicatum in omnibus nō ɔpinando vt sit aliqua pars
in subiecto in qua nō inveniatur hoc pdicatum et erit certificatum ppter
hoc q nō videbit ɔ hoc q videtur a particularibus pp hunc modum declaracionis

cognoscitur esse communis complexionati in toto illa specie apte conpetente in omnibus suis individuis et per hanc viam habemus cognitionem maioris partis specierum partium artis medicine. Et putamus quod nobis debet esse cognita sit volumus declarare esse virtute nutritiva hominis [illegible] primum preter quod dicit esse alis [illegible] et propterea fiat argumentum hoc sic omnis homo est al[terabilis] et omne al[terabile] est mutabile ergo omnis homo est mutabilis quia quamvis hoc [illegible] non prodest nobis nisi ad tribuendum virtute nutritiva hominis sed non [illegible] virtus nutritiva sit causa propinqua hominis. Et quare nos iuvat nos in dando causam rei quod non [illegible] maior super medium quia non omne mutabile est al[terabile]. Et in summa dico quod demonstrationes que nascuntur a causis remotis sive sit affirmative sive negative sive demonstrationes esse cause et non demonstrationes cause quia demonstratio cause i[d est] demonstratio propter quid est prima et propinqua. Et omnes iste res sunt faciles ei qui studet per aliquod tempus in longa et perfecta cognoscet [illegible] quod facimus in hoc loco et etiam necessitate. Et postquam ita est sicud dictum est quod deinceps debemus perscrutari de complexionatibus et dicamus quod videndum est si possit inveniri via qua possimus cognoscere quod complexionatus sit per comparationem alicuius alterius rei sicud est ad comparationem [illegible] hominis. Et dicimus quod hoc non potest sciri nisi uno duorum modorum quorum unus est ut sit natura propter quam provenit hec operatio manifesta apud nos perfecte aut propter primos intellectus aut per demonstrationem. Alter est ut inveniatur res propter posterior illi nature ad hoc ut sit ille res et complexionatus equalis in uno predicato et etiam ut ille [illegible] res posteriores sint magis note apud nos quam complexionates ut sint ille propter quas possit sciri complexionates ab se absque medio. Tamen species harum demonstrationum quibus sunt operibus que sunt quasi [illegible] sint tamen [illegible]. Et nos volumus si possemus invenire hoc questum illarum demonstrationum sed videtur quod iam sit sententiatum quod via que operatur complexionatus non possit sciri perfecte quia complexionatus non est nisi [illegible] opposita [illegible] propter [illegible] ab uno ente ad aliud propter proportionem mensurarum [illegible] quod [illegible] cum alio et hec mensura non potest comprehendi [illegible] arbitrium. Nec etiam potest sciri hoc [illegible] potest comprehendi [illegible] aliquod accidens quod signi cognito que non est perfecta nec etiam aliqua nisi complexionatus cad[it] super hanc [illegible] et [illegible] nec etiam aliqua nisi complexionatus cad[it] super hanc viam et si est impossibilibus hoc quod sentitur quia [illegible] significat super hanc viam et [illegible] possibilis invenire [illegible] quod [illegible] complexionate [illegible] accidens sciri eodem modo et [illegible] et significet super complexionate et sit manifestum equale complexionati. Ad hoc potest [illegible] quia non est [illegible] invenire hoc nisi [illegible] apud nos [illegible] quia [illegible] accidens magis notum et significaret perfecta [illegible] super [illegible] accidens [illegible]. Et propterea quia complexionatus sequitur proportionem [illegible] propter [illegible] sit [illegible] complexionatus [illegible] possibilis invenire [illegible] complexionates quasi infinitarum [illegible] sunt [illegible] infinito non potest perfecte sciri per arbitrium et res que est propinqua [illegible] possumus invenire signa significativa subtiliter super hanc viam [illegible] videtur quod [illegible] dicat [illegible] proportio mensurarum elementorum [illegible] complexionatus quod instantia [illegible] et [illegible] ad [illegible] quod appetitate [illegible] ad polum articum [illegible] polo [illegible] et [illegible] mensuras quas dicit glosa. Set postquam ita est debemus perscrutari si possibilis est apprehendere primas operationes per viam demonstrationum aut non.

Capitulum 10 in quo incipit de via per quam habetur cognitio de operatione simplicis medicine prima aut secunda aut tertia de quinque operibus complexionis

non per [illegible] per demonstrationem sed per opiniones et in hoc reprehendit Galienum

Et dicamus quod via qua pervenitur sumus super proprietates erit eadem cum
via qua hec erimus certitudini quia si posset apprehendi arbitrio medi-
cina temperata aut distemperata in fine equalitatis hoc non esset nisi
cum cognoscemus naturam que hoc operatur perfecta cognitione quia quod nos tenemus
de medicina si est calida aut frigida aut temperata nos non intelligimus hoc nisi quia
hec consideravimus naturam et operationem permutando se a calore humano et corpus per quem modum
ab ea recipit unam qualitatem comparatam proportionatam qualitatibus naturalibus
que sunt in corpore quarum proportionem dicimus esse temperantiam Ergo volumus ergo scire
qua natura est hoc propter quod comparatum est corpus humanum pati has passio-
nes et que est illa que temperata est Et propterea apparet prima fronte quod debet fieri
comparatio nostre complexionum ciborum et medicinarum et complexionum hominis ita quod mixture
ciborum que inveniuntur in cibo et medicina in qualitate equales sint hiis que
in homine inveniuntur hoc est quod dicitur cibus temperatus et medicina temperata Et
quod consideratur attemperantia cum una commixtione est illud quod est augmentatum aut dimi-
nutum in illo extremo hec est melior ratio que posset assignari proportioni
et comparationi ciborum et medicinarum corpori humano et complexionibus ipsius Sed
unum nobis obviat quod si ita est nullus cibus debet dici temperatus homini
nisi caro humana et [illegible] forte posset esse vel carnes gallinarum per
modicam similitudinem remote esset temperate complexioni hominis aut complexioni carnium edi-
bilium Sed de crescentibus nullum temperatum potest inveniri et minus debet
dici esse calida corpore humano quia corpora dicimus sunt calidiora Et propterea
non invenitur in crescentibus crescentibus calor in actu Et postquam non
est via cognoscendi hanc naturam perfecta cognitione absque parte complexionis
que est inter naturam corporis et complexionem quia operatur medicine has operationes forte
potest cognosci a parte comparationis et proportionis mixturarum elementorum quoniam sicut medicina
[illegible] hoc est prima medicina in qua dominatur calor [illegible] illa dicitur
calida et illa in qua dominatur frigus illa dicitur frigida et sit de sicco et humido
[illegible] medicina [illegible] parte dominabitur pars ignea illa erit [illegible]
[illegible] calor magis sicut videtur in sulphure et similibus hec est
[illegible] que posset sustineri [illegible] Sed [illegible] illa est corrupta in
pluribus suis partibus [illegible] quia invenimus multas res que sunt suis
complexionibus calidiores et quod nos comparamus eas corpori humano hoc est quod contingit
homo invenitur frigidior sicut [illegible] quia in eo apparet calor manifestior
sicut tu videns quia bullit et comparando ipsum corpori humano est frigidum
Et invenimus res in quibus [illegible] est magis manifesta et comparato est ad corpus
[illegible] sunt calidiores sicut [illegible] Et si tu dicimus quod hoc provenit a
[illegible] corpus [illegible] Et non sumus egressi et [illegible] solo
in hoc conari [illegible] quia in crescentibus et animalibus omnibus et dicatur calor
et si infrigident propter dominans in eis non est frigiditas illa a parte aqua sive
crescentia aut animalia in actu Sed quedam corpora invenimus talia con-
paratione corporis humani et quedam frigida et non solum frigida [illegible] mor-
tificata propter frigiditatem Et quod est mortificatum a parte quod [illegible] est in actu extrema
[illegible] quod est [illegible] est frigidum in actu ergo hoc non provenit nisi a parte
permutationis quam recipit a calore et hoc permutato aut est ad magis
calidum aut est ad magis frigidum Si ad magis calidum ergo calefactum et non
refrigerat Si ad plus frigidum ergo in calore [illegible] est frigiditas in actu
in quarto gradu aut ultra ergo [illegible] sunt omnes passus vel [illegible]
et est nobis [illegible] passum vel [illegible] Et dicemus [illegible]
de esse olei Plenum est operibus in quibus dominatur caliditas et humiditas

Eo quod partes petree in eo sunt manifeste multum et si aliquis quereret quomodo possi-
bile esset in eo durant partes aeree (tunc indicamus) quod ingrossatur et congelatur et inspis-
satur a frigore et dicatur quod non congelantur a frigore nisi substantie aquose Debemus
multum subtiliati sunt super [illegible] olei super [illegible] et ibi sunt soluta)
omnia debilia Et propterea non potest dici quod hec certitudo nisi per experienciam Et
quomodo non deliberes hoc crede quia tu vides quod quando ponimus in igne multas
res non subito alterantur et que comeduntur ab aliquibus aliquid in continenti alterantur
propter calorem qui est in ipsis animalibus Sicud dicitur quod quando strucionibus datur
ad comedendum aurum et in continenti [illegible] invenitur multum diminutum
et tamen est veritas quod aurum durum patiatur ab igne nec potest dici quod calor
strucionis sit fortior igneo nam solum esset [illegible] hec res non est nisi
quod sequitur a tota substancia in calore strucionis et non propter fortitudinem qua-
litatis caloris et hoc est manifestius in cibis quam in medicinis propterea
quia cibus est de complexione propria nam potest convertatur et alteretur a cibato ita ut
sit cum cibato idem in specie Et manifestum est quod hec convenientia que
est inter cibum et cibatum non est nisi a tota substancia et propterea [illegible] et ca-
res [illegible] animali est cibus et alteri est venenum Sicud elleborus et cor-
turnicibus et napellus [illegible] Sed [illegible] eo quod operatur in corpore propter primas
qualitates operatur quidem ut illud arbitrio possit comprehendi Sed falso
[illegible] Et in hoc quia oppositum facit in libro medicinarum Galienus et
alii medici conati fuerunt facere regulas demonstrativas ut probarent
operationes istarum medicinarum in corporibus humanis quibus non sunt nisi
signa [illegible] sicud supra ostensum est Et ut [illegible]
[illegible] veritatem [illegible] parte et non [illegible] Et causa quia movet homi-
nes ad experienciam et propterea dicit Galienus quod duo instrumenta quibus artes
sunt invente sunt racio et experiencia Et etiam [illegible] ad habendam
cognitionem non [illegible] ut sunt cibales et medicinales [illegible] sunt cibus
[illegible] sit facilis vel levis Aliter non [illegible] et dum [illegible] quod faci-
lis vel levis citius alterabitur eo quod citius recipiat [illegible] a calore naturali
Et adhuc plus si conati essemus in hiis rebus ad [illegible] per medicina
[illegible] et esse similiter Esset valde difficile Et quod hoc est habebimus experien-
cia et facile erit nobis dare tam [illegible] speculatoris et erit
[illegible] ars racionabilis Et quod [illegible] medicina non [illegible] intentorum [illegible]
hac intencione potius ad aliam racionem [illegible] Sed que non habet nisi expe-
riencia non possent [illegible] obtinere nec etiam [illegible] nam mediante tale [illegible]
[illegible] in eo quod [illegible] si cognitio mediante
[illegible] non esset nisi propterea quia non haberet saporem acutum aut
amarum aut salsum et [illegible] que [illegible] calefacit facit hoc [illegible] erit eius specu-
lacio in hac arte multum diminuta propterea quia multe res sunt calide
et non habent saporem amarum nec acutum sicud carnes passerum et co-
lumbarum [illegible] et similia quia cibi et medicine [illegible] sunt [illegible]
cia aut alia aut [illegible] et sapores non dominantur nisi in [illegible]
aut animalibus Et nobis necesse est ut istarum rerum arbitrium sit [illegible]
ad affirmandum [illegible] medicinarum calidarum frigidarum et siccarum et
humidarum et postea studebimus in rebus que [illegible] has [illegible]
[illegible] consideranda sunt [illegible] quibus possimus cognoscere quantitate harum
[illegible] complexionibus medicinarum Et dicimus quod res quibus
[illegible] supervenientes [illegible] qualitati rei complexionate propterea

quia complexionatum est corpus totale in partibus Et ista superveniencia sunt duo que adve
niunt eis ex mixtione inmixtionum illarum Et quedam istarum duarum sunt que conveniunt ma
teria complexionata et sunt omnes minerie in quarto methororum quarum sunt quedam que congelantur
et quedam non Et quedam sunt lectes et quedam aspere et quedam sunt combustibiles
et quedam non et quedam sunt proprie quibusdam corporibus sicud colores odores et sapo
res Et quedam quibus est manifesta dominacio unius elementorum per se quod sentiunt per
tactum calide frigide humide et sicce et hoc non inveniunt nisi in rebus in quibus
sunt caliditas frigiditas siccitas et humiditas in actu Sed cum nos perscrutati fueri
mus et medicinas non temperabimus nos inveniemus quod sunt partes rei composite et hoc
est complexionem medicinarum et aliis que sunt partes terrenasticum et animalium et quedam
illarum que indicantur per corporum operaciones et loca Et si sunt partes animalium indicatur
argumento illorum animalium et aspectus illorum ciborum Et equaliter necte est potius in ma
libus rebus operacionibus quibus nos fuimus comprehendere complexiones hominis in operacione
regimine et loco Et enim dico hic operacionem intendo operacionem anime hoc est vemencia
sensibilitate concupiscibilitate et alias operaciones anime que dicte sunt Iste sunt
vie quibus potest indicari et quibus non sunt fortes quia sine eis non possumus esse
nec ipsas dimittere Secundo dicendum est de sona quaque istarum sunt quod melius esse potest
nec pretendum est ultra illud quod dictum est sicut quod dicit eorum quod non debemus complere
a circulo sermonem aut nec amittere loqui et in hiis non est aliud nisi ut recipiatur
animali et ab eo quod videmus quod facit natura quia non habet scientiam propriam in hac
arte Et iam dilatatus non est Galienus in dicte harum rerum nisi quia sunt
et demonstrationes date ab ipso et quibusdam meditis vocitibus post enim sunt
braves respectu illorum que hoc dicit post cum intenderint ad loquendum super
naturam medicinarum apte saporum et colorum et odorum et avelocitate conveniendi
ad ignem Et si posuerimus omnia hec sunt erit exire per naturas habentibus operaciones
has in corpore humano Sed si qua sunt alia necte est ut sunt equalia naturis
que manifestat super eas quantitatem eis potes ire a remotissimo ad primum et a primo
ad remotissimum et si non fueris perscrutator speculatores huius artis per hanc scientiam
ignorabis naturam medicine tale inquirimus absolute calida consistit nec frigide
inquirimus frigida

Capitulum primum in quo liber demostratur non liber glorum in medicina tamen
vie alie sunt que declarant naturas ciborum et medicinarum humanarum quedam sunt certiores
et sunt nove et quedam minus certe et sunt quorum sunt quas primo determinat viis
dicionibus declarans omnibus prosequitur per tria secunda et tercia que sunt resolucio et dissolucio

Et dicamus quod res que sunt manifestiores a quibus possumus habere cer
titudine complexionis corporum consilium est congelacio et spissitudo et humectacio
resolucio et dissolucio viscositas et facilitas id est fracio viscosum / subtilitas
et grossicies mollificacio et duricies opilacio et apertio combustibilitas et et
non combustibilitas / via prima et est congelacio Et quedam congelantur a calore et
quedam a frigido et eorum que congelantur a frigido quedam sunt que inspissantur
a calore primo et quedam inspissantur ab utroque Et eorum que dissolvuntur
quedam dissolvuntur a calore et quedam a frigido Et eorum que humectantur quedam
humectantur a frigido et quedam a calore Sed que congelate sunt a calore calor
et siccitas super eas dominatur Sed que congelate sunt a frigido si in primis credit
a calore et ista spissitudo est propinqua spissitudini que fit a natura aerea
aut aquea sicud spissitudo butiri hoc erit necessario calida et ita est de oleis
gummis et similibus et que congelate sunt a frigido et natura terrestris super eas
dominatur Si calor prius eas inspissavit ergo frigiditas et siccitas dominabitur
in eis sicud sunt ossa permixta et similia // Via secunda et est spissitudo
et liquiditas

et que sunt congelata a frigido nec sunt inspissata in principio a calore communiter
hec spissitudo erit frigida sicut argentum vivum et similia Ideo cum nos videmus
res que sunt dissolute a calore iudicamus ipsas esse frigidas et humidas et
si sit inspissate a calore cum dominio partium terrestrium iudicamus ipsas esse frigidas et
siccas sicut ferrum et multa metalla Et si in hac spissitudine dominantur partes
aeree tunc eas iudicamus humiditati declinantes ad caliditate sicut est pingue
de intestinis Si res que sunt inspissate a calore pro maiori parte sunt calide
et sicce excepto quod illa spissitudo non sit fundata in substantia aerea sicut spuma
quia cum illa substantia erit humida aut ignita sicut est lac Sed res que sunt in
spissate ab humiditate et siccitate Si calor in principio operatus est aliquam coagula
cionem denotat quod sit calide et humide ut est pinguis sicut pingue Et si sunt inspissate ista
quod calor in principio nullam fecit coagulacionem debent dici quod sunt frigide et humide
sicut lac quod coagulatur multa frigiditate Et debes scire quod non potest esse quod opera
ciones quas faciunt caliditas et frigiditas in rebus istis possunt esse naturales aut acci
dentales et ideo debemus iudicare super generacione earum Talis est naturalis et magis
completa propter quam medicina hoc facit non naturale est nec naturalis sed est accidentalis
sicut spissitudo que fit in musto quod ad ignem decoquitur Sed res que inspissantur
a calore et frigore equaliter sunt aeree et aquee et earum partes sunt congelate congelu
tinate simul sicut oleum olive et alia alea que possunt recipere has operaciones quia
inspissatur et congelatur a frigiditate propterea quia partes aeree que sunt in eo vincuntur
ad quam et vivum inspissatur a calore propterea quia resolvuntur partes aquee cum
pauca terrestreitate et calor eas consumit aut quando inspissantur nec
eciam frigus potest eas inspissare propter paucam terrestreitatem Et quando due
res recipiunt congelacionem et spissitudinem equali tempore aut propter primum moto
rem equalem in subtilitate et grossitie sunt in primo gradu equales in
frigiditate et caliditate Sed si una earum plus inspissatur aut ut motor
sit forcior habet inequalitatem secundum hoc Via quinta et est viscositas
et privacio viscositatis quod Galienus nominat lenitatem vel facilitatem Sed res
leves et viscose sicut durum aque et terre propterea sunt frigide et grosse
et recipiunt extensionem propter partem humidam aquam que est in ipsis et propter
dominacionem partis terrestris cum aquosa sunt difficiles ut auferentur divi
in parvas partes et propterea res leves id est rare corporis vel faciles ut perducentur
sunt propinque ut permittantur ad digestionem propter faciles causas ut perducentur quia ca
lor in eis plus statur quam hec est una operibus que adiuvat velocitatem
digestionis quia difficultas divisionis primum fatigat naturam Et scias quod visco
sitas et spissitudo significat siccitatem propter duriciem primum terrestrium si est medi
cinalis et si est cibalis est difficilis digestionis ideo quia forma corporis diffi
cile suam deserit naturam / Via sexta est subtilitas et grossities / Sed
subtilis substantia si est aerea significat calorem et humiditatem et si est ignea
significat calorem et siccitatem / Via septima est mollicies et durities
Et mollicies significat corpus humidum et propterea res molles facile per
mutantur sicut fructus recentes humidi Et durities significat grossum Et spissi
tudo et mollicies et subtilitas et durities non significant nisi supponen
tes particulas in re hec est humiditate et siccitate et non semper augentes
Via octava est opilacio et apercio Et opilacio et eradicacio dicuntur
secundum duos modos primus quod debet sic vocari appellari et est talis

operacio hoc est augmentum vel diminucio qualitatis sicut videmus mustum facere quia ipso evaporato in vase et clauso et cessat qualitas sua, vel tunc incipit prima
non consistente adiectione sibi in ipso et aliquid frangit vas. Et sic videmus
in nebulis que constringunt et opilant in se ipsis et redeunt ad pancta (?) me
... nichilo operis operiunt et clarigant et cessant nulla addicione reci
pientibus et tam in hoc est quia aer est maior aqua et terra et quando res a
propinquat nature aeris eius quantitas plus crescit et quando appropinquat
plus nature terre et aque diminuitur plus et propterea res vaporabiles sunt
aeree et sunt calide et humide et que sunt clause et opilate in se ipsis sunt frigide
et humide et propterea quia evaporacio non est augmentum rei remectis ab opposito
et sic est opilacio contrarium et propterea ponitur fermentum in pane ad hoc ut faciat
ipsum spongiosum et in eo ducitur aereitas et fit facilis ad digerendum propterea
quia corpus aereum levius est ad penetrandum propter suam humiditatem quia sicca
sicca est dura ad penetrandum et digerendum. Alter vero modus est quo dicitur
vaporacio vel opilacio propter disposicionem corporis quod habet foramina larga vel stricta
quia quod habet largos poros dicimus dici esse vaporosum et quod habet strictos
dicimus esse opilatum. Tercia naturalis intellectus est intelligere res istas in sua
corporis causa et non propter largitatem diffusionis. Via nona et est combustibilitas
et non combustibilitas. Et res combustibiles sunt de necessitate sicut sulphur
aut aeree sicut ferrum et propterea velocitate penetrat ab igne. Et si dicatur
sic indigne hoc non conveniet nisi rebus toccdimus (?) sed si nos intelligemus
quod hoc est verum secundum Galienum est recte attribuere medicine opilacionem et subti
litatem quia possibile est ut res est grosse sibi et de facili penetraret
que habent foramina magna propterea que posset ignis de facili intrare et propterea super
eas dominabitur ignis et comburet subito quod facit non potest calor naturalis propterea
quod est humidus et est debilioris caloris quam sit ignis quia res superdicte
non sunt faciles ad comburendum nisi parva largitas suorum foraminum
sicut arundines. Sed res que intenduntur hic vaporacionem et opilacionem a sua
sui corporis hoc est propter raritatem suam aut spissitudinem suam aptibus sunt sibi
et illa habet comparacionem cum calore naturali qui operatur in corpus nostrum. Sed
res que non recipiunt combustionem sunt res terrestres et aquee hoc est quod potest
dici in secundis et universalibus supplementibus naturalis corporum consilium (?) Capitulum secundum

In quo incipit determinare de rebus quibus separatis tamen penitus tercia (?) distinctione fit de colo
ribus et medicinarum inter separatas prius determinat de prima via que est sapor

Deinceps volumus narrare de saporibus et odoribus et coloribus. Et
dicimus quod species saporum que sunt manifestiores sunt dulcis unctuosus salsus
amarus acutus ponticus stipticus acetosus et insipidus. Dulcis secundum
opinionem talium sed calor ipsius temperatus est equaliter ad comparacionem complexionis humane
secundum Galienum. Sed unctuosus dictum est quod plus aerea dominatur super ipsum cum
modica aquositate et propterea calor eius est minor quam calor dulcis. Super
complexionem salsi dominatur plus sicca adusta in qua est mixta parva humiditas et calor
eius est maior calore unctuosi. Et super naturam amari dominatur complexio sicca
terrestris. Et hoc potest nasci a calido et frigido et sicco que separat unum ab alio
est quod sicco eius quod fit a frigore est ut quod fit dulce postquam fiunt amara sicut
sunt glandes vel coloquintida vel tarobe (?) et aliquis complexibus et amaritudo
que fit a calore et terrestreitate pervenitur ad amarum propter quod fiunt dulce

et hoc fit propterea quia amaritudo sequitur duas species complexionis aut calidam et
siccam aut frigidam et siccam quemadmodum invenitur calor in aliquo per calidum vel per
frigidum. Et hoc quod diximus venit de amaro non senserunt medici qui nos
precesserunt. Et etiam Galienus non apparuit ipsum nisi calori solum. Sed quo
non cogitaverunt hoc quod opium est in fine amaritudinis et inducit paralisim
propter suam frigiditatem. Et quamvis posset dici quod non provenit amaritudo a parte
frigida nos dicimus quod iam est amaritudo dominans in suo sapore et sapor
fortis est in iudicio super naturam ibi. Unde debet iudicari quod magis sit calidum
quam frigidum propterea ipse res accipiende sunt a natura. Et quod diximus de amaro in
venimus in libro nostro qui dicitur de plantis. Et amaritudo que provenit a ca
lore est calidior salsitudine quia commiscetur salsugini aliquantula humiditas.
Et significat aqua maris maioris quia est minus salsa et est multum amara
et ideo non potest in ea vivere aliquod animal pre multa amaritudine propterea quia a
maritudo est in solummodo [illegible] caliditatis intellecto animalium et est quasi dulci propter sicci
tatem solum et propter hoc [illegible] infantes qui multum ea utuntur propterea quia sunt
in ultimo humiditatis et [illegible] non ingreditur sua amaritudine in re cibali
propterea quia non est medicinalis et dulce ingreditur cum cibis et medicinis
et quod dominatur super acutum est multus calor cum multa siccitate et subti
litate propterea calor illius est fortior omnibus aliis. Isti sapores significantes
super species rerum calidarum. Et [illegible] istorum habet in sua specie gradus
quia quoddam dulce est calidum in primo gradu et quoddam est in secundo aut ultra
et sic est de salso. Et sapores qui significant in medicinis super complexionem frigidam sunt
pontici stiptici acetosi et insipidi. Sed insipidi magis debet attribui in sa
porabili quam saporabili. Et dicitur quod sit sapor propter sensum gustus propterea
quia quilibet sensus sentit sensatum suum et privacionem illius. Et stipticus et ponti
cus sunt similes specie et non densitate nisi secundum magis et minus et illi significant
super complexionem fortis frigiditatis et siccitatis et ponticus in hoc est fortior stip
tico et acetosus tamen fit cum siccitate mixta cum parte humiditatis et non est
remotus a calore propterea incidit et subtiliat et propterea subsistit pontico et
stiptico in frigiditate. Et insipidus est aquosus et frigidus / hoc est quod potest
dici in significationibus saporum. Et quedam sunt qui non significant perfecta signa super
naturam rei et hoc potest esse in [illegible] medicina opposita complexionibus partibus [illegible]
quedam sunt separabiles et quedam inseparabiles propterea quia non est recte potest quod omnis
[illegible] sicud [illegible] est in naturali [illegible]. Et si homo vellet iudicare totali
tatem medicine non posset iudicare sapore super naturam totam sicud nos videmus
multa [illegible] quod est insipida et tamen calida sunt. Capitulum 12 decima pa

pauce certitudinis in cognoscendo naturas ciborum et medicinarum que est odor

Sed dicit odores non sunt manifeste sicud dicit sapores unde non habent
proprium nomen sicud habent sapores. Sed dicitur odor fetidus et odor aroma
ticus. Sed nos ordinamus nomina accomodata nominibus saporum sicud
si dicitur odor acetosus et odor acutus et odor amarus propterea signo complexionis
odorum istorum specialiter est equalis signo complexionis saporum dominantis super ipsum.
Sed odores aromatici non sunt nisi a complexione calida ex necessitate et fetidi sunt
a complexione facta ab humiditate [illegible] cum calore putrefactionis. Sed scias
cum hoc toto quod signo odorum est multum debilis propterea quia sicud dictum
est superius [illegible] esse medicina composita complexionibus aliquibus odori
feris et si iudicaremus super totalitatem medicine per odorem posset esse

iudicium cognitionis. Secundo quia habet rem non debemus iudicare de toto propter partem
sicut ille qui opinatus est quod rosa est calida eo quod est aromatica. **Capitulum 18 de
una tertia parte certitudinis in cognoscendo naturas arborum et medicinarum et est color**

Significatio colorum est multum debilior significatione istorum. Propterea quia colores
non sunt nisi in superficie colorati vel rei colorate et propterea invenimus secundum plurimum
quod complexio partis in qua est color est alia quam complexio totius colorati. Et propterea
videmus quod color est in re calida et in re frigida sicut albedo que est in sale et
camphora. Sed videtur quod color inficitur plus in complexione corporum que sunt in una
specie sicut est in gallinis albis et nigris. Sed colores sunt multiformes.
Sed generaliter sunt albi aut nigri aut compositi ex hiis sicut azurius et citrinus
et alii. Sed viriditas et nigredo sunt ex necessitate operationibus partis terrestribus
quoniam fit ex multo calore sicut nigredo in ethiopibus. Et quandoque sunt propter
frigiditatem sicut prunum (?) nigrum et hic (?) ... viriditatem complexio compressit sicut alibi
dictum est. Sed albedo que provenit ad naturam mixtionis partium terrestrium cum aereis
significat calorem aut paucitatem caloris sicut tu vides homines humidos pulcra albe-
dine. Sed que fit propter mixtionem partium aquearum cum terrestribus que erit in rebus
humidis significabit complexionem frigidam et humidam et iam dictum est in libro de
sensu et sensato quod albedo fit a mixtione partis ignee clare cum corpore pervio
et nigredo fit a parte ignea tenebrosa cum corpore non pervio. Sed colores rubei
omnes significant caliditatem propter partem igneam que in eis manifesta et citrinus est
medius inter eos. Sed viriditas declinat magis ad nigredinem sicut citrinitas de-
clinat magis ad aliud oppositum. Et natura colorum mediorum est ita composita ex natura
extremorum. Hoc est quod potest dici super significatione colorum medicinarum que per-
veniunt corporibus simplicibus. **Capitulum 19 de una quarta parte certitudinis in cogno-
scendo naturas arborum et medicinarum sumpta a terre nascentibus in quibus sunt
terre nascentia**

Deinceps narrande sunt propter significationes in illis in quo
sunt partes nature et dicamus quod natura terre nascentium cognoscitur in rebus
una a loco alia a regione tertia a tempore quarta ab operationibus
et non fortificantur hee operationes nisi propter significationes rerum predictarum. Et
quamvis nos cognoscamus ab ipsis complexionem tamen nos debemus cognoscere etiam primo
operationes diversarum medicinarum que sunt in forma speciei sicut dictum est. Et dicimus quod
terre nascentium quedam sunt perfecta et quedam diminuta est illud in quo ma-
nifestatur diminutio quoniam est solum ut est aque sicut terre nascentia que nascuntur
in aquis aut est terre sicut terre nascentia que nascuntur in locis petrosis et fe-
tidis et propterea istis ista terre nascentia sunt diminuta hoc est quod non habent flores
et folia. Et manifestum est quod duas super complexionem istorum est dominans frigiditas
et humiditas sicut folium herbe que stat super faciem aque que dicitur ... aut siccitas
aut siccitas et humiditas sicut fungi. Et terre nascentia perfecta sunt
illa que nascuntur in montibus quia apparet ab eminentia perfecta sunt
debeat quare plura terre nascentia quam alia loca diminuto sunt montium in
bona evaporatione et cum bona mixtione caloris sunt temperati cum humiditate
et debet esse hoc in eis quia habent ascensum in aere et sunt propinquiores
influentie corporum superiorum. Et illa terre nascentia habent complementum fructus
florum et foliorum et sunt terre nascentia que nascuntur in deserto et sunt
que nascuntur in viridariis nam illa habent plus siccitatis et humiditatis et
Et signum quod provenit a regione est quod quedam terre nascentia sunt que nascuntur

in terris calidis et quedam in terris frigidis et que nascuntur in terris calidis cum maiori
parte sunt calida Et que nascuntur in frigidis ut plus sunt frigida Et potest esse aliquid
contrarium scilicet nascatur calida in terris frigidis sicud pinee que nascuntur in Scla
vonia et frigida in terris calidis sicud tamarinda qui nascuntur in terra arabum Et hoc
accidit propter duas res aut propterea quia corticum illorum et continencium est fortis
et densus aut ut sit substancia spissa quia iste due res possunt dare calorem
et frigus in omnem regionem Et significacio temporis accidit secundum racionis ordinem quia
cum in rebus multa continencia calida nascitur in hyeme sicud sunt rapa et va
pores et quedam medicina frigida nascitur in temporibus calidis et hoc accidit propter
paucitatem sui caloris dum causa propter frigiditatem parua acribus conueniunt
et debes scire quod velocitas natiuitatis et continencium significat aut calorem
magnum aut frigiditatem Et quedam sunt que non habent folia nec flores
et illa sunt grossa terrestria aut aquea Et que habent flores et folia est
perfecte operacionis et continencia que sunt spinosa et globosa solo sunt terrestria
Et que non sunt equalis Capitulum 16 de medicina quarta parte et de iudiciis in quibus
do signas calorum et membrorum super terra ab animalibus in quantum sunt animalia

Hec dicte significaciones super natura animalium sunt multe quia quedam crescunt in
aqua et quedam crescunt in deserto et quedam sunt volatilia et quedam
sunt ambulabilia et volatilia sunt magis aerea ambulatiuis Et
quedam sunt sanguinea et quedam non sanguinea et que non habent sanguinem sunt frigida
et sicca Et quedam sunt anhelancia et quedam non et que anhelant sunt calida
et que non anhelant sunt frigida Et quedam nascuntur in terris calidis et quedam
non Et que nascuntur in terris calidis cum maiori parte sunt calida et sicca sicud
cameli et capoli Et diuersificantur complexiones eorum propter pascua
Et propter aquam quia pisces qui nascuntur in loco petroso sunt subtilioris substancie
et minoris superfluitatis aliis et tales sunt qui velociter mouentur et multum
laborant et corpus istorum est minoris humiditatis Et qui parum laborant
sunt frigidioris et humidioris complexionis Item diuersificantur animalia secundum magni
tudinem et paruitatem suorum corporum quia que sunt magni corporis sunt terrestria
et que sunt parui corporis econtra Et hoc est in animalibus que nascuntur in terra Sed
illorum que nascuntur in aqua magnitudo corporis significat multam humiditatem Et
propterea laudatur in piscibus paruitas et in aliis aliquibus diuiciis ossium et multitudo
corporum terrestrium sicut sunt anguilles clauii et squame et similia horum quia
hoc significat quod multa est in eis terrestritas et propterea multe squame laudantur
in piscibus quia significat recium contra corporum complexionibus Et similiter audacia cordis
et pusillanimitas significat super complexionem animalibus quia animalia audacia sunt calida
et pusillanimia sunt frigida Et dicte propterea conueniunt complexiones aliud sunt multe
et iuuamentis non sunt remouerant corporum breuiter ad mouendum illud qui diligit
temperate ad hoc ut perueniret omnes alias dictas Et sciat causas illarum in
libris naturalibus Et sciatis quod omnium signa sunt accidencia que accipiunt corporibus
consilibus et super ea significat et non sunt signa alias que non sunt complia nisi qui
agitant omnia et sit bona operacio nisi contra et iudicant propter essenciam et illud
potest esse verax iudicium Hec sunt genera rerum quibus nos possumus cognoscere
operaciones medicinarum Et dicamus quod possibilis est cognoscere operaciones
suas medicinarum secundum talitatem et qualitatem Et quamuis hoc non sufficit in omnibus
generans inueniuntur in quibus medicamus quod causarum operaciones sepe non sciunt
similes hoc complexionum medicinarum obligata subtilitas et mixtio non sunt ante
deuenda nisi corpore multi caloris Et nos inuenimus medicinas operas
suis complexionibus et tamen sunt sensibiliter et intrinsece sicud capillus veneris

et sequantur et humiditas sua. Et acetum est in postremitate subtilitatis et mansionis et
tamen est frigidum et hoc accidit quia calor eius in eo est sustentatus siccitate que est
in eo quia frigiditas sua comprimit ipsum et premit ipsum ad partes intrinsecas membri
quod aliquis medicorum faciat hoc est ut habeat superflua humiditate in corporibus cum
ut in eis superveniat aliqua res propter quam hoc faciant. Et potest esse ut hoc res
sit aliquantulum similis ei quod habet aliquid a tota specie quod est operacio propter ipsam ideo
constitutum est debilis iudicium. Et quod est valde propinqua operacionem que fit a tota specie

Decimum septimum capitulum incipit declinare de virtutibus simplicium medicinarum in speciali
et primo determinat de illis que testificate fuerunt per Galienum principales
primo dicit de illis que sunt ab solute cibi et primo dat ordinem dicendorum

Deinceps volumus narrare de simplicibus medicinis magis manifestis
que a Galieno sunt testificate propterea quia sunt veraces et legales experimen-
tatores in hac arte et in aliis non est qui possit eis comparari. Item ego volo incipe-
re a cibis qui sunt cibi absolute et post illos dicam de illis qui sunt medii inter cibos
et medicinas et post illos dicam de medicinis absolute. De tritico et de hiis que
fiunt ex tritico cum quod sunt panis, sanich, panata, tandarinsum et pultes.

Concordati sunt medici quod melior ex cibis temperatis hominibus naturalibus
hoc est illis qui stant in quinto climate aut quarto est triticum artificialiter prepara-
tum et hoc fit multis modis quidam sunt qui frangunt ipsum et sunt frac-
turam eius postquam est pistulatum et postea infundunt in aqua et postea coquunt ipsum donec
et hoc nominatur sanich. Et melior cibus est panis factus ex farina tritici
in hunc modum hoc est ut sit custoditus a malis accidentibus eius variantibus po-
tentibus et ut non sit furfura nimis ab eo remota sicut remota sunt
a darmach id est subtilis et albus et hoc appellatur apud nos madthid et latini
appellant ipsum panem grossum et iste est velocior ad digerendum quam darmach
et est minoris viscositatis quam darmach plus nutrit et quod oportet ponere de
sale convenienter et ponere multa aqua ad hoc ut sit spongiosus. Sed panis
azimus est grossus et viscosus. Ideo non est bonus qui nimis est fermenta-
tus quia assimilatur ad humores putridos propter calores optinentium generatum in eo.
Et post bonitatem cibi ex pane est panata que vocatur thalyn id est excepto quia
declinat ad frigiditatem et humiditatem propter aquam cum qua fit et quod bulliunt
frustula panis pluries in aqua fervienti tunc fit iste cibus in velocitate digestionis
et lenitate et magnitudine egestionis ex complexione calida. Sed sanich est bonus cibus
et quod dissipatur cum multa aqua refrigerat et non est inflativus eo quod in sublimatione
et infusione vaporantur et subtiliavertit et removerunt viscositatem. Con-
fectum cum melle et coctum datum sanis calefacit et nutrit multum. Et fru-
mentum coctum in aqua est grossum viscosum opilatorium et durum digestioni plus
alia re et est valde malum. Et pultes sunt grossi et qui sunt ex fermento
sunt peiores et refrigerant propter suam viscositatem et sunt propinqui corruptioni
et sunt abiciendi ab illis qui parati sunt egritudinibus putridis. De ordeo et de
hiis que fiunt ex ordeo communiori sunt panis, sanich et aqua. Panis qui fit
ex ordeo secundum modum qui fit ex frumento sequitur bonitate tritici nisi quia
propterea declinat ad frigiditatem. Et sanich ordei benedicitur quando qui bibit dissipa-
tum in aqua refrigerat et frigiditas sua quasi in primo gradu. Et aqua ordei
plus nutrit ordeo quam cibo tempus et est laudabilis in egritudinibus calidis
et siccitatis laude quam non occultatur ei qui in hac studuit arte quia refrigerat
humectat et abstergit generat laudabilem humorem et laudabiliter non inflat
non moratur ad descendendum a stomacho et nobis hoc totum experientia docuit. Et
fit debet sic aqua ordei infundatur grana ordei integra [illegible] non

gossipia cum una parte eorum debent poni viginti partes aque frigide et deinde sic dimitti
in aqua xxiiii horis et postea coquatur in hac aqua donec ad perfectam rubedinem
quam primum et si fiat hoc modo sic inflat et qui frangunt vel terunt ipsum plus
peccant quia non est ab comminuta inflacione sua propter infusionem / et quando tra
hunt aquam recipiunt infusionem nisi propter infusionem non propter virtutem attractivam
que est in eis et virtus attractiva non est in granis que servantur et nascuntur
nisi que servantur integra / et si frangerentur quamvis essent servata non nascerentur
quia hec virtus attractiva est in eis sicut forma specifica supra in totalitate
totius grani hoc est quod partes sive grana que integra sunt Et est hoc simile co
lori smaragdi vel alterius lapidis qui post [illegible] est quia quando partes sive sub
grana sunt ex eis et quod sua separate qualiter ab eis et sic testificatum est
admirabili Abinmaron Avenzoar in libro suo qui dicitur Theisir quod
iste sunt supremus in statu medicine a Galieno usque ad ista tempora et ab eo
hic habui et panis qui factus est ex aliis granis habet illam virtutem que habet
illa que ex granis integris facta est / De carnibus rubrica Melior caro ex

De carnibus

volatilibus est caro galline iuvenis sane et pinguis et habet mi
rabilem in temperando complexionem et ipsius brodium sive est optima medicina leprosis
Et dicit quod cerebrum galline augmentat substantiam cerebri et acuit ingenium
et post illius bonitatem in ambulativis est caro edi Et post hanc est arie
tum caro Et quidam dicunt quod caro mulorum est melioris nutrimenti arie
tina / Et Avicenna dicit quod melior carnium est caro porcina et sentit quod ista
caro sit quasi calidior hominibus quam alia caro animalium ambulancium et ex
experiencia hoc docet et maior pars medicorum abhorrent carnes eorum
propterea quia manifeste dominatur multa humiditas super eas et laudant carnes arie
tum iuvenum Sed convenientius est dicere quod carnes agnorum sunt post bonitatem
carnium edulorum et sic sentit Rasis Et quod in iudicet contagiosus est quod sunt nimie
superfluitatum [illegible] quibus talis recipiunt tempore propter eorum calorem et
quod hoc sit verum est quia videmus quod pili agnorum statim in terris meridionalibus
sunt tortuosi et sicci et curti et qui sunt in [illegible] non concedunt tum in hoc
Et carnes vituline sunt bone carnes propterea quia non habent illam superfluitatem
frigiditatis et siccitatis quam habent carnes bovine / ~~sunt bone carnes propterea et~~
veteres et eorum carnes sunt magis odoriferre aliis carnibus et quidam est in hoc
meliores sunt carnibus edulinis / propterea quia in carnibus edulinis manifestatur
quedam mucilago [illegible] coquuntur / sed carnes eduline sunt meliores vitu
linis quia generant meliores humores Et laudabilioribus quoque carnibus
volatilium sunt carnes perdicum sed declinant parum ad frigiditatem et siccitatem
et sunt sicut galline deserti Et habent proprietatem stringendi ventrem a se et
[illegible] Sed turtures sunt volatilia calida et declinant plus ad cali
ditatem et siccitatem et habent mirabilem proprietatem [illegible] acuendi ingenium
Et columbe sunt calide et sicce [illegible] turtures et pulli ipsorum
habent humiditatem superfluam et significat super hoc [illegible] suorum motuum sicud
significat calor eorum actualis et velocitatis digestivi [illegible] eorum super
ipsorum calorem Et propterea qui volunt abstergere et clarificare [illegible]
[illegible] eas eis ad comedendum et ingenia debent [illegible] et [illegible] pul
sitate et si cito non inficitur multum [illegible] margari
tarum / Et caro pectoris columbi masculi mirabilem habet proprietatem

in epilentias et polentas et carnes volucrum que assimilantur columbis et
dicuntur tortores et in lingua arabica althamani sunt meliores perdices et ysstores
sive passeres sunt omnes calide et sicce in fine caloris. Carnes sunt temperati ali-
quantulum declinantes ad calorem et sunt subtiles substantie generantes bonos humores
et boni sunt sanis et convalescentibus. De piscibus rubrica. Meliores corporum
pisces qui degunt in locis petrosis et qui multas habent squamas et quorum
corpus est medium inter parvum et magnum et qui sunt velocis motus et
pauce viscositatis et qui melior est apud nos est piscis qui dicitur storpena
et post illum ille qui dicitur tira et quidam dicunt ipsum re solum. Et piscis
qui corpus est in fluminis remotis tamen necto bonus est et pauce superflui-
tatis propterea quia habet piscis hic propter suum naturam aqua dulcem et frigidam et ad hoc
multum laborat. De lacte rubrica. Melius lac est femineum et post illud lac
asine et post illud lac capre et iste species lactis sunt subtiles substantie sed
lac ovis est grossum propterea et cum in isto caseat sed vaccinum est grossius
et cum hoc est butirosius et pinguius. De caseo rubrica. Caseus recens est
frigidus et humidus grosse substantie et vetus est calidus et siccus propter salem et
tendit ad adustionem et si aliquis caseus est bonus medius inter novum et veterem
et bonus maxime si fit factus venabilis ex bono lacte. De ovis rubrica. Ova
gallinarum sunt meliora ceteris et vitellum est melius albo vel album et nimis
malum nisi nimis sit coagulatum et propterea quod quassatur cum oleo et aceto et
fit tremulum et valde bonum quia res que coquuntur cum oleo est multum mutata quando
non oleum sit novum et dulce quia natura illius est temperata declinans parum ad calorem
et impinguat epar et augmentat ipsius substantiam et generaliter dico quod est conveniens
homini multum sicut in tota sua substantia et propterea in tribus modis vel coquinam carnes
nisi cum eo quia melior modus et temperatior comedendi carnes est ille qui
dicitur athesfara hoc est ut sic fiat accipe oleum et parum de pipere et ponat
carnes frustratim in eo addendo paulatim aquam calidam donec sint cocte. De fruc-
tibus rubrica. Meliores corporum sunt ficus uva et quod ficuum est talia et humida

De caseo

mundificant stomachum et laxant ventrem uve calide sunt et pauco calore et
humide et temperate et subito impinguat corpus sed inducunt ventositatem in omnibus
digestionibus sed sicce non dant ventositatem nisi in isto et intestinis uve passe
calide sunt et humide et digestibiles et confortant epar a tota substantia et operationes nimi-
rum sunt debiliores operationibus aliorum nimiorum sed non potest poni loco alterius
nimi. De aquis rubrica. Melior aqua secundum ypocratem est aqua fontium que
currit que statuitur contra que non est nimis grosse substantie nec nimis
molle vel lutea sed sit mediocris inter has propterea si aqua est suavior et le-
vior et citius permutatur a calido et frigido sed rasis sentit meliorem aquam esse
fluminum magnorum dulcium et ypocras dicit quod iste aque sunt deteriores
eo quod transeunt per multas terras et propterea quamvis dicitur eos multa vanitatis et
michi videtur quod rasis non velit quod flumina magis grossa in principio vel propterea
quia sol operatur in eis una operatione propter quam separantur partes grosse a subtilibus
et propterea coquuntur medici aquam eis qui habent debilem stomachum et epar ergo opus
quod sit in aqua est diversum ab aqua sed quod est inspiciendum in aqua
est diversitas eorum quia non possit esse ut in estate non defluat ad flu-
mina aque multitudo et aque pluvie et propter hoc quanto plus elongatur
flumen a suo ortu est deterius et propterea nostrum flumen melius est in corduba
quam in sibilia et est deterius in sibilia propter decursum et propter admixtionem
aque salse in eo quod tempus illud non sentiatur. Deinceps volumus dicere de tabis

medicinalibus quia quedam corpora sunt trenastenica et quedam animalia et quedam superfluitates animalium et corporum nascentibus quedam sunt grana et quedam fructus et quedam herbe. De fabis. Rubrica. Faba nimirum temperata est in frigiditate et caliditate autem parum declinat ad calorem et ipsa dissolvit apostemata propter suam abstersionem et maturat et est humiditatis multe et ipsa accidunt ei multa ventositas et inflatio et propterea non prodest propter aliquam decoctionem. Et dicitur quod habet malam proprietatem turpitudine cogitationum. Et qui eam potius multa habet sompnia horribilia et falsa. De ciceribus. Rubrica. Cicera sunt calida temperate et humida et habent inflationem et corpora corpora operatione habent generare sperma et provocare urinam et sanguinem menstruum et frangere lapidem. Sed hoc faciunt plus nigra quam alba et si comedatur retencia generant in stomacho et intestinis multas superfluitates. Et si assuescunt habent minus cum superfluitatibus sed sunt duriora ad digerendum nisi cum sint prius infusa et habent proprietatem faciendi bonum colorem et hoc accidit quia dimittit calorem ita generatur spiritus vectos sunt et propter hoc valent in coitu. De lentibus. Rubrica. Et lentes sunt temperate in calore et sunt sicce et generant sanguinem melancolicum et constringunt inflationem sanguinis et magis quando coquuntur in aceto et corpora cum lentes tunc sunt quia provocant coitum et obfuscant visum et quando coquuntur in aqua plures stringunt ventrem. Lupini sunt sicci terrestres et amari et quando in aqua donec auferatur eorum amaritudo est cibus tamen durus et qui comedunt amari occiduntur vermes et occidunt vermes qui sunt in stomacho et intestinis et provocat urinam et aperiunt opilationes epatis [illegible]. Faseolus declinat ad calorem et humiditatem et impinguat corpus et provocat et urinam et sanguinem menstruum et laxat ventrem et propter hoc [illegible] et inducit sompnium et facit stringere. Milium frigidum est et siccum ventrem constipat et est parum nutrimenti. Et hoc idem facit panicum. Et spelta est propinqua huic. Risi est grossa substantie et in caliditate et frigiditate est propter temperantia et stringit ventrem et est boni nutrimenti quando coquitur cum lacte. Pomum dulce est temperate humiditatis et acetosum est frigidum et siccum et habet proprietatem confortandi membra principalia si fuerit dissipata in calore et maxime confortat cor et cerebrum odorando propter suam aromaticitatem et generant grossam ventositatem et in secunda digestione et talia ita quod [illegible] et [illegible] qui possunt generare ptisim et ethicam et ex [illegible] qui generant opere habent mala proprietate ad operandum arterias pulmonis et sic testificatur mirabilis Abumaron Avenzoar in Theisir. Sed mirum sicut [illegible] haut inflationem. Pira tenda sunt frigida et sicca sed mala temperata sunt operatio et ventositate dulcedine et ponticitate ipsa corpora roborant et constringunt et corpora proprietas est remove sitim. Cotana sunt grossioris substantie quam pira et maior proprietas et ipsa sunt fortiora in corpore odoratum est proprietas [illegible] cordis scriptuatis et ipsa sunt fortiora in corpore odoratum est proprietas quod conveniunt egritudines vel passiones cordiales. Malorum granatorum quedam sunt dulcia et quedam acetosa et habent omnia humectat sitim. Dulcia sunt humora et calida et generant operis modicam ventositatem non mala et habent unam nobilem proprietatem quam mirabiliter resistunt cibis ne corrumpantur in stomacho per siccitatem. Acetosa sunt frigida et humida et habent generant humores corruptos et aliquid collicas et habent mirabilem proprietatem resistendi fetori oris qui proveniunt a stomacho et odor sinus valet contra cardiacam passionem. Et olim quod sit ex corporum ossibus abstergit faciem durarum et valet contra difficultatem urine et occidit. Prunorum due sunt species scilicet album et nigrum et ambo quando dulces sunt matura sunt frigida et humida mitigant calorem colere et laxant ventrem. Sed debilitant partem oris stomachi. Nuces calide sunt et sicce et provocant

vomitum et laxat ventrem et dicitur quod habent malam proprietatem ita quod quando utuntur
eis nimis faciunt eis spasmum in lingua et comeste cum ficubus resistunt ve-
neno toto bene dabat et multum valent senibus et nocent illi qui timet passionem
caloris et tempore magni frigoris non sunt nocive. Amigdale dulces in multo differunt ab illis
nisi quia non provocant vomitum. Amigdale temperate sunt in calore et humide sua-
vis saporis et habent multas proprietates bonas et dicitur quod habent augmentare
substantiam cerebri et faciunt suaviter dormire et abstergunt et mundificant vias
urine et sunt valde convenientes in aratas et oleum earum est melius quod possit esse
spasmo sicco et etiam melius quam oleum sisaminum propter aliquantulam stipticita-
tem que est in ea quia oleum sisami est nimis calidum et habet malam proprie-
tatem inducendo fetorem oris. Et qui voluerit sisamo loco olei amigdalarum pet-
at. Pomice calide sunt et sicce olim cara in ovum, spasmum confricta calida sunt
et sicce temperate confectam solum ex tota substantia et sunt cum illis medicinis que
habent multa iuvamenta et magna de herbis rubrica omnis herbe ex sua
natura declinat ad humores in illo colitas excepta lactuca et buglosa.
Caules calidi et sicci generant humorem melancolicum et habent corpus
proprietate transformandi potentiam. Cucurbite sunt frigide et humide et aquose et valde
humorem generant. Et dicitur quod sunt parte recipere corpus prima in sto et ad hunc in
malam alteratorem sicud sit in rebus humidis non habentibus stipticitate tractivis (?)
nec ponticitate quia sunt solum aquee. Melones sunt frigidi multe frigidi et
et habent abstersionem et provocant urinam ita quod dicitur quod quando fuerit multum frigidus
corpus est tanta abeque arena. Cimices (?) Cucumeres sunt frigidiores et minus
humidi in sicco et est lubricata viscosa auferat siccum constipat ventrem
et auferet dentium stuporem. Atriplices frigide sunt et humide valde humectant
propter vitiis parte tamen sunt corporum. Spinachie valde bone sunt et a parte
valent guttur et pulmoni et sto calido et humectat ventrem et sunt in secundo gradu
frigiditatis et humiditatis. Blete propinque atriplicibus sunt et sunt calorees
et minus humide humores generant grossos flaticos. Rape calide sunt et humide
generant ventositatem monet coytum eo quod renes calefaciunt et habent mirabilem
proprietatem ad illuminandum oculos. Chelogie sunt cum his cum quibus nos facimus
in terra mea multa cibaria dilata et postquam coctum est cum aqua suac
de coctione et coquuntur cum carnibus in quibus sunt multum delectabiles
et ego reputo ipsum temperatum cibum postquam fit factus est. Ideo quia per accu-
ti que est in eo removetur propter carnes decoctas in eo. Et quidam medici
dicunt quod generant humorem melancolicum similem humore generato ex tanlibus (?)
tamen considerare debemus in cibis duas res una est res que potest in istis
que potest reconciliare malum sicud et delectatio tibi sic est secunda et quod est multum
delectabilis licet que conveniunt ex eo non est multum manifesta et hec est communis
ex delectabilibus cibis consistit tibi manifesti apud nos in medicinibus est aliquid
medicinalis et nunc volumus loqui de medicinis absolute Capitulum 18 de

medicinis que sunt simpliciter absolute medicinamen quas primus declarat de illis
que fuerunt testificate in Galieno. Et nunc illas prius declinat de illis que

Betonica eius sunt virtutes in calore et sunt vicinasitencia
siccitate sunt in tercio gradu propria quia est de silva terrestri adusta ad extrema
in festa hoc quia est in summo amaritudinis. Et operationes sede sunt in sine
dissolutione et aperitione fortis. Et virtutes tercie sunt quia narrat in isto
propter amaritudine que est sine stipticitate et primus sunt est calior et siccior
ea et valet contra alapiciam quando infectur cum quibusdam ungentis talibus
et est calior et sunt primus tene cyminum agresta et tunc radices ancti
Et etiam isti cinces prout sunt pro vertitio quod in eo est solutio. Pentafilon dicitur

aspis arbor Abraham sua coma virtus in calore et siccitate est in tertio
gradu et hoc est propter quod in sua compositione dominatur substantia terrestris adusta mixta cum substantia
terrestri et frigida Et significat hoc quia sapor suus est acutus cum aliquantula
ponticitate et manifestum est quod sedes operationes talis complexionis qualis est ista est
cum incisione et aperitione et ponticitas est bona quod rebus que admixtae sunt et
hoc membris intrinsecis sit in pleue et ipse Et tercia operatione ut moveat
coytum et propterea nuncupatur in arabico (fugans) stultitiam et est sicut agnus
castus et propterea dicunt decubat super ipsum in magnis festivitatibus et vitta filius
eius quod terpto quod plus calefactiva et quod significat nec hoc stipticitate nec pon
ticitatem debere et alii dicunt ingli virtus succi radicis est temperata in cali
ditate quia composita est ex substantia aquea ignea terrestri et manifestat hoc quia
est insipida cum modica stipticitate et acuitate Sed herba eius est solum
insipida propterea ipsius substantia virtus est frigida et sicca et operatur siccitate et sicca
est consolidare solutiva sordida bona ipse Et tertia ut frangat lapides Elue
gohar i. pes columbinus est ex herba specie et parum dissimilat bona ab alia
et galienus non posuit ipsum in gradu et quod nos in de complexione eius est quia
est frigidus in primo et siccus in secundo et hoc est quia dicatur super ipsius substantiam
(per) terrestris cum substantia adusta et propterea est sapor eius stipticus cum modica
amaritudine et si amaritudo esset equalis stipticitati diceremus ipsum esse tempe
ratum in siccitate sed quia videmus quod dominatur amaritudo cum stipticitate inclinatum
quod sicut est in secundo gradu et propterea valet doloribus renum et doloribus splenis
propter ipsius amaritudinem et lentiginibus faciei et morfee quod prestat in mis
tere cum aceto Agaricum nec hoc radicem posuit Galienus in gradu
et quod albus apud nos inde de eius complexione est quia calidus est in primo et siccus
in secundo i. quia compositum est ex partibus suis et terrestribus et talis virtutis et
talis humiditatis Et significat super hoc quia cum nos gustamus ipsum primo in
venimus in eo dulcedinem et post hanc amaritudinem et post illa acuitatem
cum parva stipticitate et omnes isti sapores significant caliditatem ex tepta parte
que superata est illa stipticitate sic significat super siccitate excepta parte que
superata est a dulcedine propter temperantiam quam contribuit ex tepto quod plus
superat stipticitas cum siccitate quam dulcedo cum humiditate et propterea ponimus
siccitatem maiorem caliditate Et propterea quia hec planta assimilatur radici ar
boris apparet quod crescit creatus dominetur super eam Et ipsius sit leue et
porosum frangibile et album que omnia significant et hac multas partes
aerea propterea posuimus ipsum calidum in primo cum habet tres sapores significa
tes super calore et posuimus ipsum siccum in primo quia non sunt fortes nec
manifesti in ipso et quod convenit est in secunda succorum gradu est ex pigen
tia Sed de ipsius operationes que non prime sunt ad dissolvendum humores
grossos ad appropinquandum venas splenis et epatis et renum et hoc a sua propria
te valet hoc morsum venenosorum illum et nos dicimus quod hoc non fit
nisi quod apparenter ex illo veneno acuta et frigida de suis ipse est i. Et
hoc non potest noscere sicut nocet aliter medicine que attenuant a complexione
tatibus corporis et hoc magna proprietate in humidificando cerebrum et propterea
curat epilepsiam et prodest cursui nono ag ad oculos et epatis q
de eo potest sumi ad hoc est ei 3 i. post ad duas nec est nocere ipsum re sce
nare nisi propter siccitatem et non credas quod subtiliatem grossorum humorum
et incisio significent super multam calorem sicut crediderunt errantes
multi nobilium medicorum Lustar albir i. capillus veneris

dicit Galienus quod hic tractatus est in suis virtutibus quinque quia nos multas
habet operationes has et istas Quedam sunt consolidative et repercussive quedam sunt disso-
lutive et quedam que faciunt nasci capillos quedam que dissolvunt scrophulas
quedam que frangunt lapides et quedam que adiuvant ad trahendum sputum
grossum a pectore et pulmone Et Galienus dicit quod constringit ventrem et provo-
cat [?] quod purgat et talis medicina qualis est hic que habet tot operationes sedat
et lenit [?] est intermedia quia cum hoc toto est temperata species que ad hunc dicta
Calez i. sepimma [?] habet est multarum specierum et omnes in tertio gradu frigiditatis
sunt quia sunt insipide cum multa aquositate et quia nascuntur in locis frigidis
et tempore frigido Agrana est fructus arboris spinose quod abluitur est frigida
in primo et sicca in tertio et cum non lavatur est frigida in primo quia habet acciditatem quia sunt
dnaus [?] est substantia terrestris et frigida et propterea est stiptica et cum eo toto est i-
ca aliquid corporibus subtilibus que removet quod abluitur Carich urti-
ta dicit Galienus quod succus istius plante et folia calefaciunt calore no-
forti et habet multas operationes has et istas et dissolvunt apostemata que sunt in
radicibus aurium et adiuvat super sputum quod cum humoribus grossis in pectore
ut pulmone est et curat cancrum Et in summa valet omnibus vulneribus que
indigent consolidatione vel constrictione sine subtilitate et hoc est magnum signum super
debilitate sui caloris Sed cum hoc toto provocat acuitatem [?] movet coitum
et hoc significat quod ventositate et proprietas sui seminis est purgare fla-
et in hac similitudine est fortius sanitatis Sed fortius est aliquantulum semen
vertice et dosis eius est x [?] aquarum 3 [?] quod ad dictum dicit qui opinatur quod sunt
ignea [?] propter accionem sive pungitivas acuitates [?] Ipsa ignea que est i. eius folium [?] est
subtiles et removet propter ipsius siccitatem et propter colorem magis Elbadidar [?]
vel olsarai [?] consolidant plante sunt et sicce et siccitas solius ducit quam
frigiditas et magis in Elsdray [?] et valent contra fluxum ventris propter
eorum stipticitatem et contra passiones sanguinis i. fluxum et contra emorroydas
et apostematibus que sunt in ano et in Elbadidar vel operatur radix et
melsarani [?] fructus arboris quod accipitur ophat [?] planta est radix et est
calida et sicca in tertio gradu propterea quia dominatur in ea est substantia ignea subtilis
et potest esse ut sit cum eo ad mixta [?] ipsa una terrestris adusta Et significat
hoc quod sapor suus est acutus ad aliquantula amaritudine operationes sue sunt
hec quia abstergit incidit subtiliat et aperit oppilationes Et ex sua quia
provocat urinam et valet contra duritiem splenis et subtiliat grossitiem
que pervenit mestruorum [?] et propter fructus radicis Canar i. aloes est calidi [?]
que pervenit [?] ad tertium a primo gradu usque ad finem et attingit partem corporis
dictas sua [?] et sic est consistitate [?] Et hoc ideo quia compositum est ex substantia terrestri adusta
mixta cum terrestri et ideo adusta et illud diminuit aliquantulum
ex calore ipsius et ambe concordant in siccitate et significat hoc quod sa-
por suus est amarissimus cum stipticitate et super sua calitate fortem
quia nascitur in terris calidis aut in terra arabum vel india et quod nascitur
in terris suis calidis debile est sue virtutes sunt quia est stipticum rep-
ressivum et abstersivum et hoc est medicina [?] ad quandam carnem
Certe virtutes sunt ad curandas fistulas et magis que sunt in ano
et in ano et ad repercutiendum apostemata que generantur in ore naribus
et oculis et purgat coleram et flegma grossum et est commediciamus [?] que
nullam habet confortacionem eo quod non ledit os stomachi propter sua stipticitate
et fortius sua purgativa est propinqua fortiti aquam [?] contempto quia

est debilioris actionis quia agaricus attrahit ab extremitatibus corporis sed
aloes suo attrahit nisi illud quod est in extremitatibus sed/ et vermis epatis et i
ille habet proprietate et dosis eius est a ʒ i usque ad duas Absinthium calor et
siccitas eius extenduntur a primo gradu usque ad secundum et signat hoc quia facit
aliquantulum abstersionem et mundificat renes et aufert urtigine et mani
festior proprietas est quia valet contra morsum canis Nanota i canini quod plus
convenit in hoc est quia est compositum ex substantia ignea terrestri adusta/ et signat hoc
quia habet saporem acutum permixtum cum aliquantula amaritudine Sed virtus
eius est aperitiva et dissolutiva et tria provocativa urine Amigdale amare
sunt calide et sicce in secundo gradu completo eo quia plus declinat ad calorem
minus ad siccitatem et in hoc sunt quasi primo gradu quia eorum ponticositas mani
festat humiditatem Et siccas quia complexio calida habet aliquam terrestritate et
sapor eorum signat super hoc et operationes eorum tales sunt ad aperiendum opilationes
epatis et removent dolores qui sunt in ypocondriis et splene et renibus
et adiuvat sputum humorum grossorum viscosorum qui sunt in pectore et pul
mone et dico quod maior pars operacionum harum non sit propter superfluum calorem
qui est in eis sed fit propter [illegible] cottione qua operantur in humoribus materiis propter
brevitatem quam habent et propterea valent plus aliis rebus omnibus in aperiendo
opilationem pectoris et pulmonis propterea quia sunt ebrea ledunt ut plurimum
propter grossos humores Armoniacum calidum et siccum sed in quod apparet
ex suis eius operationibus completo quia habet partes caloris in tertio gradu
et est siccum in primo sed siccus est in eo ad quod est gummi qua tu scis quod sunt
ingrossata et inspissata a calore quia sunt superfluitates terrestres
et videtur esse in hoc gradu caloris eo quod mundificat et fit in gradu siccus
in siccitate propterea quia siccitas sua est propter viscositate et hoc in omnibus
gummis/ et virtutes sue sunt ut mollificet et dissolvat duritiae que
est in intestinis et splene et dissolvat scrofulas Alchamenia et
invenitur in frumento tempus et virtus eius est sicut virtus similat et
magis desiccat et plus digerit Chaachise elnecma et dicitur rosa
regis calida est et sicca in tertio gradu eius proprietas est quod masticatur ut
trahat flegma et succus suus mundificat caput spumaticum Et tria eius virtus
est ut removeat oppilationes cause catarrha et valet morsee et provocat
menstrua Anetum calidum est in primo gradu et attingit partem secundo
et est siccum in primo secundi vel in fine primi Et propterea quod coquitur cum oleo
habet dissolvere et mitigat calorem et maturat apostemata et inducit
somnum et quod germinat est in tertio gradu caloris et siccitatis Et propterea valet
vulneribus famosis et plus in illis quod sunt in membris spermaticis et recens
est minus calidum et plus humidum Et propterea illud et inducit somnum et maturo
plus sicco Et siccum dissolvit amplius propterea dicit quod quod quod [illegible]
ad potatores faciebat ex eo [illegible] i coronas tamen nulla calida
est et sicca in primo gradu secundum ipsius virtutes Anisum est calidum
et siccum in tertio gradu propterea quia sicca humida super ipsum dominatur et signatur
super hoc acutus sui saporis aliquantula dulcedine Operationes sue sunt
et tales sunt ad terminandum ventositatem et provocat urina et
aperit opilationes Aristologia de hac sunt unum radice et est quedam
longa et quedam est rotunda/ Calida est in mastice et sublacione

et longa plus valet abstersioni et ... quatuor cum ambe tale sunt
et tale in p(rim)o g(ra)du quia c(om)p(ositu)m est ex opposite ex substantia aliquantulum ignea et terrestri
adusta et significat hoc amaritudo quam h(ab)et cum moderata acuitate. Secunde
earum operationes sunt quia subtiliat incisibiliter grossos humores et propter hoc
removet opilationes que proveniunt ab istis humoribus et mundificat sor-
dicies et faciunt sanari ... carne et iste sunt magis propter ... rotunda. Quarte
tertie operationes sunt abstergere dentes et curat epilepticos et podragicos et
artetica. Lingua agni i(d est) plantago frigida et sicca in secundo gradu. Stadius
est minus frigida et plus sicca et cum siccitate solidum est sicut radix. Et habet
qualitates quia est composita ex substantia aquea et terrestri et frigida. Et significat
hoc siccitati insipiditas quam habet cum stipticitate. Secunde ipsius operationes sunt quod siccat
et reprimit et valet contra omnia mala apostemata et putridas ... mas quia
curat fistulas. Tertie operationes sunt contra ut solvitur intestinorum et stringit
sanguinem corporis. Et ulcerationes que proveniunt et dissinteria. Et radix eius valet
contra dolorem dentium et aperit opilationes epatis et renum. Et hoc est quia radix
omnis plante calidior est suis foliis, illa vero sunt privata calore, cum videamus
quod abstergunt et mundificant. Asara bacara ... ex ea valet est radix et
virtus eius est similis virtuti ... Sed hoc est fortior. Contra ...
latero... Calamus est in primo siccus in secundo vel in tertio quia compositus est ex substantia
ignea et terrestri et propter hoc est acutus et stipticus. Valet sordicies et inaniis
et disjungentibus ab uno membro quod ... ad ... Sparagus temperatus est sed tamen
parum declinans ad caliditatem et hoc significat quia habet aliquantulum amaritudinis
que calore removetur. Tertie operationes sunt aperire opilationes que sunt in renibus
et propter radices et semine et multum valet ad dolorem ... Polium
montanum habet duas species et omnes calide et sicce et provocant urinam
et menstrua. Et dictum est quod valet contra morsum scorpionum qui bibit
... cum vino calo. Scolopendria temperata est in calore et siccitate. Et manifestum
est quod dissolvit duritiem splenis, et aperit ... opilationes sicut bata
lauri in opilatione epatis. Et habet ... proprietatem frangere lapides. Althana
et ysspani... ea ... Et ex ea potius radice. Et est abstersiva dissolu-
tiva. Et quod ... eius magis calefacit et subtiliat et dissolvit
et propter hoc curat alopiciam. Cartamus ... potius semine. Et est comedito
manifeste in purgando ... eius est autem ... ad duo ... et multum
valet senibus comestum ... Galienus dicit in primo de simplici medi-
cina quod calefacit et confortat ... Et in secundo libro dicit quod est calidus in
secundo gradu quod applicatur ... epatis et ... est quia in primo
dicit de radice in secundo de semine ... de folio. Absinthium calidum est in
primo siccum in secundo quia compositum est ex substantia terrestri ignea adusta significat
... stipticitas sua cum amaritudine ... ipsius est amarior. Et tres
primi virtutes sunt quia h(ab)et confortare stomachum et attrahere quod est in eo amarum
prima purgationis. Et hoc facit ex virtute attractiva et propter amaritudinem
lavativam et aperit opilationes epatis. Et provocat urinam et si est ... in secundo
... propter stipticitatem suam. Et habet multas species. Sed melior est
... est aromaticum et propter hoc confortat stomachum et epar. Et ... ma-
nifestum est quod hoc ... proprietate in stomacho et epate. Klaninus ... ex eo
potius est siccus. Et oleum est calidum in primo gradu et tangit parum de secundo

Ipsa quia compositus est ex substa terrestri adusta cum substa terrestri et frid. Et frid.
et signat hoc sapor amarus cum stipticitate. Et ppter hoc quando sunt cum hac
amaritudine aromaticitas stipticitas fit ex succo ipsius potabilis olim
quod possit esse sto frid et sicci Et nos non tamen eius fructu necessaria quia quod dicit
quod qui comedit provocat vomitum et fluxum. Et tunc erat i balaustia est
frid in scdo gradu et tangit ad tertio et sine dubio est sicca i tercio Et dicimus
hoc quia eius substa est frid et siccitas in ea e fortior frigiditate eius Operationes
eius sunt stipticitate et stringat sanguinem et consolidat Dicit G quod nullus autor
fuit qui huius medicine non recordaret. Balhaleth et in arabico dicit cunesom
Et folia huius plante frondes et flores et fructus sunt frid et sicca Sed
folia sunt humora alijs aquositate ppter consistente i ipsis Et propter hoc curant
appetitate consuetudines alchole et alios colericos oris Sed in fructu eius cum est
i maturus dominatur frigiditas et siccitas propter stipticitate inventa i eo ipso Sed
quod fructus perductus est ad complementum suum habet dulcor Tunc e propinquus equaliter propter dulce
dine inventa in ipso et flores virtus consistit in ipsius fructus Et omnia predicta
dicta conferunt Seaahylit virtute folijs fructibus et floribus ipsius folia
sunt humora valent multum consuetudinibus intestinorum et fluxum ventris et
debilitati stomachi et sputo sanguinis Sed radix eius habet substam calidam et subtilem
et ipsa frangit lapidem qui est in renibus Brellud duas habet species fortiter
mollificat quod e in arabico dicit moele Et eius sunt species due una e ytalie
et illud e magnum Et alia est arabie Et illa virtus illa enim e mollifi
tate et est virtus fortissima illius in hoc Et ob hoc potes cognoscere super proxima
virtute Et alia e minor et e clarius alto et hoc notat Brellud arabicum
et hoc arabicum frangit lapides qui sunt i renibus quando bibitur et provocat
urina et terminat ventositates grossas et crudas Et valet contra dolorem
lateris et ypocondriorum Et in summa e ex medicinis que frangunt super grossitiem
et habet proprietatem trahenda arenas et quinctus et dosis eius est ʒ i Cyprus
Cyprus G sentit quod e compositus ex diversis virtutibus fricat scilicet rosarum ex cepto
quia non habet stipticitate Et signat hoc quia habet insipiditate cum aliquantula
quia non habet dulcedine et modico acumine et hoc habet plus in cortice Et videtur quod sit
temperatus cum declinat parum ad frigiditatem et quod est talis complexionis est multi
similis Operationes sue sunt dissolutive et repercussive Sed eius manifesta pro-
prietas e ut dissolvat apostemata super positum et etiam si suspendatur super ipsum Et
nomi medici dicitur quod habet hanc proprietatem in omnibus apostematibus Et ex
dicitur quod qui vult inponi aqua decoctionis eius ipsa infundat ut descendet
ut quiet apostema in partibus inferioribus Balsamus calidus est et siccus in
scdo gradu et olim suum e multum subtile nec habet ullum calorem quod ab eo pro
cedit quamvis quod est subtile penetrativum et lignum fructus ipsius est similis
ei nisi quod lignum est subtile suo modo et istud olim habet multas proprietates et
mirabiles operationes Sed tamen sicce operationes sunt quia dissolvunt omnes consuetudines
flatuitas que dure sunt et tarde ad dissolvendum et eradicat dolores qui
sunt ex humoribus grossis et ventosis Et tunc sue operationes sunt quia frangit
sunt lapides et mulier impregnatur si fecerit ipsum super se que non poterat
i pregnari propter oppilationem matricis Et eius proprietas e quia e tyriaca
venenis Et valet contra opium bibitum et contra fungos venenosos Et
valet contra diamante bibitum et contra aqua frigida distillati Et dosis
eius est a tribus partibus ʒ usque ad unam Cyminus calidus est et

fructus in tercio g

Et situs in tercio gradu et est multum subtilis et quod magis dominatur super ipsum
est substancia terrestris substancia adusta et aliquantulum substancia terrestris frigida. Et signat hoc sapor
eius quia est cum forti acumine et amaritudine et aliquantula subtili stipticitate. Operaciones sue
[illegible] sunt ut consumat putrefactionem que est in vulneribus et apostematibus quia locus in quo
non est putrefactio non sustinet talem medicinam sed quando ponitur super putrefactionem
et saniem cum melle mundificat ipsam. Operaciones sue tres sunt quia habet provocare
urinam et provocat menstrua fortius alia et donec faciat mingere sangui-
nem et facit abortum et extrahere fetum mortuum et propter suam subtilitatem et
aromaticitatem ponitur loco cinamomi [illegible] dorsum et est cinamomum
cum multa dulcedine et forti acumine et debet poni duplum illius loco cor-
ticis. Cassia [illegible] sunt sita in secundo gradu et frigida in primo quia est
ex substancia grossa terrestri et signat hoc stipticitas sua et habet solvendi [illegible]
in [illegible] provincia [illegible] et in lingua yspana dicitur [illegible] hoc masticatur sup-
[illegible] et in tercio gradu frigidum et hoc signat stipticitas eius hoc habet
virtutem dissolvendi et mollificandi et melior est qui invenitur super [illegible]
[illegible] caliditatem que est in [illegible] eius [illegible] Sagthans
dicitur quod sit calidum in primo gradu vel accedit parum ad secundum gradum quod compositum
est ex substancia terrestri adusta cum substancia terrestri frigida. Et signat hoc stipticitas sua
cum amaritudine. Omnes sue operaciones et sunt ad subtiliandum aperiendum et ad pro-
vocandum urinam et [illegible] et alii dicunt quod habet virtutem repugnandi et est contraria
medicinis [illegible] propter stipticitatem suam et alii dicunt quod habet virtutem repugnandi et
est solutiva medicina [illegible] propter stipticitatem suam et eciam mundificat propter
suam amaritudinem et talis medicina qualis est hec est magis [illegible] quam
alia medicina et longe plus quam [illegible] aromaticitas sicut est
in absinthio. Genciana ponitur hec medicina in tercio gradu caliditatis et siccitatis
et hoc manifestat ex fortitudine sue amaritudinis et radix eius est fortissima
ad subtiliandum et ad aperiendum opilaciones. Memithe ponimus ipsam in
primo gradu frigiditatis quia [illegible] curat [illegible] quando sunt fortes
et eius complexio est composita ex substancia aquosa et terrestri que fit ex terrestri quia fri-
giditas sua [illegible] non est fortis sed est eius frigiditas similis aque pa-
ludum. Mentastrum calidum est et siccum in tercio gradu [illegible] quia dominatur super ipsum
substancia ignea cum substancia terrestri adusta et huius [illegible] complexionem operaciones sunt ma-
nifeste. Liquiricia est in primo gradu et [illegible] parum in calore temperata complexioni
[illegible] dicitur quod assimulatur complexioni humane et signat hoc dulcedo sui saporis
cum aliquantula stipticitate [illegible] quia dulcedo temperata signat caliditatem et humidi-
tatem et stipticitas sua [illegible] aliquid ex suo calore et sua humiditate
[illegible] quod ex humiditate remanet plus. Et lenit asperitatem que est in trachea
arteria et vesica et aliorum membrorum membrorum que recipiunt asperitatem
[illegible] operaciones ipsius sunt [illegible] pulverizata et posita super oculum delet [illegible]
[illegible] et [illegible] que [illegible] Et hoc
signa quia radix est calidior [illegible] et [illegible] ipsius [illegible] sunt
in [illegible] et quod radix est [illegible] calidior [illegible] est amara [illegible]
que [illegible] Peonia [illegible] rosa asini est radix calida in primo gradu [illegible] in
tercio quia est composita ex substancia terrestri adusta et substancia ignea aliquantulum
aerea. Et signat hoc quod masticamus ipsam primo sentimus stipticitatem cum
dulcedine. Et quod masticamus sentimus acumen cum amaritudine. Et de
sue operaciones sequitur a complexione ipsius. Et [illegible] sunt [illegible] quod opilacionem

Genciana

opatis corvina et hoc accidit propter amaritudinem et acuitatem Sed propter stipticita
tem quam habet stringit ventrem appetitatem sua testificata est a Galieno quia suspensa
pensa ad collum curam epilempsiam in pueris et ab aliquibus dicitur quod non sit vera
Pastinaca duas habet species silvestrem et domesticam silvestris fortior est domes
tica in omnibus et in ambabus est virtus calefaciendi et subtiliandi et in radice
est virtus que movet coitum et hoc etiam habet semen domestice Sed semen
silvestris est calidum et siccum et propterea provocat menstrua et urinam Sil
vestris dicitur daucus et est calidus et siccus in tertio gradu Vegarel ca ar
lauri arbor hec arbor cum fructu suo calefacit et desiccat multum
Sed cortex arboris est dessiccatoris caloris et fortioris amaritudinis et
habet stipticitatem Et propterea frangit lapidem et valet contra passiones
frigidas epatis et bibitur daucus et cetera cum vino aromatico sive radices
sive calide et sicce in tertio Almegistamesta est ex speciebus iabase et operationes
ipsius sunt sicut cum operationibus eius speciebus Malabasar silvas sed est
subtilior ipso Et operationes sunt tales sive acetosus Elandes omnes sunt sicce
et sicce et hoc cognoscitur propter suam stipticitatem quam habent Sed cor
tex maiorem habet stipticitatem quam habet Et in ambabus est iuncta subtili
tas cum stipticitate Et propterea est bona operibus que valet multum fluxum
menstruorum et fluxum sanguinis videlicet Malue sunt sicce operationes
sunt quia dissolvunt relaxant et mitigant dolorem et maturant
apostemata dura Et radix et semina faciunt quod faciunt folia et flores dominum
cum vero Sed magis dico esse subtilitatem et maiorem siccitatem radicibus
et seminibus sic debet esse de omnibus radicibus et seminibus herbarum istarum
Et propterea maiorem habent abstersionem ita quod curat morpheam et semen
frangit lapides qui sunt in renibus tamen in radice est virtus stiptica
Et propterea valet aqua decoctionis excoriationem intestinorum cum dissinteria
et sputo sanguinis Ergo pono folia et flores calidos et siccos in primo
gradu et radicem in primo sed Oleum quod extrahitur ex olivis maturis et
non salitis et quarum compleiones non sunt artificialiter mutate assimilatur complexioni
humane Sed oleum factum ex olivis non maturis habet aliquantulam stipticitatem
et remanet confrigidatum sed quod habet constipticitatem Et propter hoc habet maiorem
virtutem dissolvendi et mitigandi dolorem Sed alia olea que retinentur
ab aliis medicinis tenent naturam harum medicinarum sicut oleum copalio et
oleum sisaminum et oleum amigdalarum et oleum ... et oleum lauri et oleum
de cimino et oleum de sinapi et oleum de mirtillis de mirtillis est frigidum
et stipticum et oleum sisaminum est calidum et humidum et eodem modo est
oleum amigdalarum dulcium Sed hoc temperatus est in calore
Aut quia habet calorem cum humiditate et iuncta cum aliquantula
stipticitate Et propterea habet humectare sine calefactione et mollificatione
et in hoc excedit oleum sisaminum et desquamante et oleum de mastice est
comparatum cum virtutibus stipticis et dissolventibus et prodest stomacho et epati plus omni
alia re Et ista olea sunt in Babilonia sed in nostris terris non retinentur
operibus plus propter Sed corpus virtus retinetur cum oliue et illa sunt virtus
florantis Et oleum igitur quod inveniunt potest medicine debet esse sicut non manifestet
aliqua fortis qualitas dominans corporis et talis est de materie quia

debet esse spaciens et suo agens Exceptis duobus modis unus est quando si mixta fuerit
cio est ut fortificemus operacionem illius medicine cum qua miscetur sicut ponitur cerapiem oleum
in quo dominatur qualitas similis qualitati medicine Secundus est quando intendimus facere
contrarium illius medicine hoc est quando volumus frangere operacionem virtutis ut ierapigra quando
volumus quod oleum rosaceum dissolvat nos ponimus oleum pocius et quando volumus
diminuere ex ea ponimus in maturis Et quando volumus quod assiletur virtuti rosarum
infundimus rosas in oleum dulce et suave Elleborus habet duas species albam
scilicet et nigrum et ambo sunt calidi et sicci in tercio gradu Secunda corporum virtus est
abstersiva et propterea valet contra scabiem ignem sacrum et similia et non est tutum
uti eo bibito et comesto quia est contrarium venenorum Sed antiqui utebantur
nigro ad evacuandum melancoliam Sed est fortissimum in ledendo epar et pulmonem
Et novi ponunt loco eius lapidem lazuli Sed tamen epithimum laudetur in eva-
cuando melancoliam non habet tantam virtutem Et armenius est similis virtute pur-
gandi cum elleboro excepto quia est forcioris actionis eo quod est talis lapis
Et propter subtilitatem que est in eo Et lapis lazuli sanior eo Rubea calida est
in secundo et sicca in tercio propterea quia est composita ex substancia terrestri adusta et
substancia terrestri adusta frigida Et significat hec eius amaritudo cum ponticitate
operaciones sue sed et tunc habet aperire opilaciones splenis et epatis et provocare uri-
nam et saniem menstruum et possibile est quod faciat nigre saniem et ab-
stergit tpate Et propterea valet tinee quando distemperatur cum aceto et supponitur Et
quidam dant bibere sciaticis cum ydromelle Eupatorium valde manifestum
est in fortificando virtutem epatis et aperiendo opilaciones eius quia composita
est ex substancia stiptica et amara Et propterea debemus ponere ipsum in primo gradu quia a-
maritudo est manifestior in eo stipticitate Zinziber calidum est in tercio gradu
cum multa humiditate et propterea tardat in calefaciendo corpus quod non facit
piper quia puritatis zinziberis a calore corporis et puritatis piperis ab
eo quod est siccior puritatis liquorum solidum et siccorum ab igne Et piper longum
est simile zinziberi Et propterea debet poni zinziber in primo gradu humiditatis
Epithimum calidum est et siccum in tercio gradu et est laudabile ut dictum est in eva-
cuando melancoliam et dosis eius est a ʒ ii usque ad ʒ iii Et in decoctionibus a
ʒ v usque ad vii Et indiget refrenantibus quia vexat propter suam siccitatem
Et propterea renunfar est solemnum suum sciendum propterea quia propter aromaticitatem
tem suam removet ipsius malitiam et propter humiditatem removet siccita-
tem Excepto quia cum hoc diminuit suum calorem Et mediocrima non in-
diget refrenatore ab omnibus suis qualitatibus vel partibus nisi apte
qua purgat hoc est a calore cum apte sue evacuacionis Et si re-
frenaret oportet ex humido cum ponis hoc plus acceptare excepto in febri-
citantibus Et possibile potest refrenari cum amigdalis Mentha calida est
et sicca in secundo et attingit tercio Et habet amaritudinem cum stipticitate
confortat stomachum et movet coitum Mariamma hec herba est ortula et propter
hoc habet superfluam humiditatem et propter hoc provocat coitum et ipsa est res
que associat rebus non bene digestis et sapor ipsius est amarus cum stipti-
citate Et ex hoc apparet quod in minore habet caliditatem quam mariamna silvestri
Et ob hoc ponimus ipsam in caliditate et siccitate in secundo ostendentes se usque ad con
Sapsia est gummi cuiusdam silvestris sicut quosdam predictos Et est calide potestatis

et calefacit calefactione forti Et propter hoc est in tertio gradu calida et humida
in primo et suffocatur eius humiditas propter hoc quod cito corrumpitur et non recipit pass
ionem a corpore in aliqua hora quemadmodum facit zinziber Et proprietas eius
est attractio quousque profundo corporis et resolutio eius quod ab ipsa attrahitur Lupini
quod elixantur in aqua tamdiu donec ipsorum removeatur amaritudo sunt medic
ina nutritiva Et quod sunt amari faciunt quod conveniunt facere res amare
quod abstersione et siccatione et resolutione et apertione opilationum epatis et splenis
et provocatione menstruorum et interfectione lumbricorum et mortificatione fetus mor
tui et removet morpheam et purgant colam et removet obfuscationem
membrorum et dissolvunt scrophulas et propter hoc ponimus ipsos in caliditate
et siccitate in principio tertii gradus vel in fine secundi Lactuca Galienus dicit
quod frigiditas sua similis est frigiditati rivulorum Et signum hoc quia non curat forte
erisipilam Sed curat debilem propterea debemus ponere ipsam frigidam in principio secundi
Et usus sui seminis consumit sperma Alhasse quod quidam nominaverunt erucam
calefacit et desiccat in tertio gradu Et operationes eius sunt provocare menstrua
et urinam et expellere fetum a corpore et aperire opilationes et mundificare
pectus et pulmonem Viscus operationes eius hec sunt cum tapsia in operationibus
primis et secundis et est calidissimum cum superflua humiditate et cum hoc
usque in profundo corporis et hoc facit cum multa tarditate propter humiditatem superfluam
consistentem in ipso Cauda equina vel contincudia virtus eius est stiptica cum
amaritudine et ideo desiccat cum violentia absque mordicatione et ideo sigil
lat vulnera magna et confert ulceribus intestinorum et sputo sanguinis
et fluxui intestinorum et pariter vesice Et dicunt aliqui quod curant cum
ea rupturam vesice Cipressus huius vegetabiles flores et folia desiccant
desiccatione forti absque mordicatione et est manifeste plurimi iuvamenti quoniam
sigillat vulnera Et quod adurit cortex arboris huius desiccat desiccatione
forti Et propter hoc confert vermis et maxime hiis quibus capita ulcerorum
qui sunt in mente quia quod accipitur cinis eius et miscetur cum aceto et
supponitur eis eradicat ipsos et gummi huius arboris removet ea que sunt
super pupillam oculi albedines abstergit quoniam istud gummi subtiliat et mundi
ficat Viola frigida et humida est et propterea debet poni in secundo gradu Sinamicia
sua manifesta sunt apud vulgares Iudicat quo tigitur multum desiccat sine
subtilitate quia amara est et stiptica Et est duarum maneriarum vel silvestris
et domestica et silvestris est fortius domestica operationes sue sunt ut conso
lidat vulnera que sunt in diversis membris et etiam si est in concavitatibus nerv
ulorum et abscidit fluxum sanguinis et valet multum fistulatis vulneri
bus Sed silvestris est fortius in vulneribus predictis propter fortitudinem sue
desiccationis et domestica est utilius in domesticis operationibus vel in me
dela operatur quia placeat ea Et silvestris valet multum contra opilationem
splenis Et propterea debemus ipsam ponere calidam in secundo et siccam in tertio Et do
mestica calida in primo et sicca in secundo Pulegium rivulorum calidum est et
siccum in tertio gradu quia est compositum ex substantia ignea cum aliquantula parte terrestri
adusta et signum huius acumen ipsius cum aliquantula amaritudine Operationes
sue secundum sunt dissolutive et subtiliative et desiccative ad provocandum urinam
et dictum est quod multum valet leprosis et morsibus ab aralibus venenosis et
quod supponitur et occidit omnes qui nascuntur in amnetulis Et tamen
fortius hoc est et plus valet Canella et cinamomum calidum est et siccum

9

in secundo gradu et siccum plus apparendit et hoc est quia compositum est ex substantia terrestri cum substantia
aerea equaliter et hoc testificatur Galienus Et cum hoc habet substantiam subtilem igneam
aqua habet suam amaritudinem et stipticitas sua cum modico sentitur solam terrestrem et tamen
lositas sua significat substantiam aeream super ipsam dominantem Et hoc facit quod calor
inflammatio eius manifesta est in secundo et est quia illa sunt omnium meliorum in qui
bus inveniuntur aromaticitas stipticitas et acuitas et quod habet tam nobiles complexiones roborat
omnia membra Et dicit Galienus quod pars subtilior que est in eo est minor aliis
et dosium est fortior in inflammatione. Capparis calidus est in secunda et siccus in tercio
Compositum est ex substantia terrestri et frigida et terrestri adusta ignea et subtili Et sentitur in
amaritudo dominans et post hoc acuitate habet proprietates cum virtute splenis Ipsa
quia id quod fiat [illegible] cum cortice est [illegible] et tunc removetur dolore
splenis et [illegible] et id facit in aliis humoribus crassis quia educit eos provocat et pro
vocat menstrua et [illegible] de capite cum masticatur et quod valet contra sciaticam
et dolorem dentium cum masticatur Castoreum calidum et siccum in 3o gradu et
[illegible] est subtilis sua virtuti sinapis et est medicina que datur loco ubi Carda
momum calidum est et siccum in tercio gradu Et non est michi necesse narrare opera
tiones eius quia habet similem complexionem nec secundis nec terciis Sed [illegible] est dicere
proprietates corporis manifestiores Et hoc debuissemus scripsisse ab ipso principio Sed est a
commodato inflammanti in hiis que dicta sunt et est in hoc fructu cum amaritudine
aliquantulum caloris Carvi secundum est in tercio gradu in caliditate et siccitate et propter
hoc compellit ventositates et provocat urinam et non solum semen sed totum Cassi
a lignea calida est et sicca in tercio gradu quia composita est ex parva substantia
terrestri et substantia ignea et illa est dominans et sentitur acuitas quod habet aliquantula
stipticitate et est ex bonis speciebus aromaticis Et ipsa confortat membra spiri
tualia et desopilat opilationem epatis et provocat menstrua et alias operationes
quas facere debet [illegible] Arbor nucis est frigida et sicca in secundo gradu et folia
et rami eius habent aliquam stipticitatem et ideo propter stipticitatem eius profundatur et
ipsa subtilis in substantia stiptica que est in ipsa Et ideo facit quod non posset facere
illa que est fortioris stipticitatis quam ipsa. Et propter hoc eius decoctio est bona
medicina valde apostemati et fructus ipsius iam rememorati sumus alibi
et cum hoc sunt aromatice Et tu scis opera
Cubebe sunt sicce igne et terrestris Simee secundo calide sunt et sicce in tercio gradu
[illegible] quas faciunt tales medicine
et [illegible] eius est propinquum quarto gradui sua secunda virtus est [illegible]
rem mollem liquefaciendo et ipsa sunt in primo gradu medicinarum [illegible]
[illegible] et ipsa conservat carnes mortuorum [illegible] propter suam desiccationem
[illegible] et alias corporis propter [illegible] non propter humidi
tatem et alias corporis propter virtutem suam [illegible] et sunt optima ad resistendum
superfluitatem et non [illegible] nisi membra [illegible] Et quod in virgis [illegible] faciunt
impregnacionem Et quod mulier fert super se Et quod in ventre et [illegible] deglutiendos et si
abortum et occidit [illegible] qui sunt in ventre et serpentes [illegible]
supponatur denti doloroso propter corrosionem in [illegible] dolore [illegible]
Centaurea habet duas species maiorem et minorem et ambe habent unam complexionem
et maior habet saporem acutum cum stipticitate et aliquantula dulcedine et [illegible]
de bening [illegible] in viriditate Et communiter utimur foliis et stipite et habet
saporem [illegible] manifeste cum parva stipticitate Et ipsa composita est
ex substantia terrestri frigida et aperit opilaciones et incidit humores grossos et cum hoc
habet virtutem purgandi eos et ipsa clisterizantur cum sciatica et podragrici
et [illegible] humores grossos et aliquando tantum purgat ut [illegible] sanguinolentos
humores et tunc fortius [illegible] et provocat menstruum fortiter et abor
tum facit et cum habet virtutem consolidativam in vulneribus propter suam stipti
citatem Ciceris habet proprietatem frangendi lapides et pot

esse hoc propterea quia est gummi quia dominans super corporum gummi est calor quibus
quedam sunt que non sunt talia nisi comparatione ad corpus humanum sicut gummi quod nominant
carabe. Balla est frigida in primo et sicca in tertio et signum huius stipticitas que est in ea
cum modica ponticitate et est repercussiva et quod comburitur est acutior et siccior et
subtilior et est virtus quod vinus sedare fluxum sanguinis assare ipsam in vino
aut in fortissimo vino. Ceraculina est temperata inter quatuor qualitates et
quia potest applicari carni posuerunt ipsam medici magis omnibus cathaplasmati
bus et unctionibus talis et similis sicut illi quod nominant cerotum habet cera mixta
sive cassilia vel malapasia in aqua. Galienus multum laudant in egilops
talis et huius et nominant ceralota. Et ceta habet virtutem maturativam primo dicimus
opilationis et habet aliquantula virtute abstersiva et dissolutiva qua acquisivit
a melle. Catapucia cuius grana habent virtutem purgandi et cum hoc habet virtu
tem abstersivam et dissolutivam. Et propterea est calida in secundo gradu et ponitur in tertio
calorum et siccorum. Darisinic id est cancella subtilis dulcis aromatica calida
est et sicca in tertio gradu et est suprema in omnibus medicinis aromaticis
que resistunt putrefactioni licet non pare in hiis operationibus. Barba yrcina
frigida est in tertio gradu et sicca in secundo tamen dominans in ea frigida terrestris stip
ticita et radix est fortior foliis et consolidat vulnera. Et valet fluxibus mu
lieribus propter suam desiccationem et ad intestinorum operationem et fistulis et in
summa facit quod faciunt medicine non fortis stipticitatis. Landanum calidum est
in primo gradu et tangit secundum. Aliquantulam habet stipticitatem et est subtilis
subtile odoratum unde dissolvit et maturat. Et valet passionibus matris
propter qualitatem cum hiis virtutibus virtute stipticitatis propterea valet ad prima
radicibus et stringit sua stipticitate poros in quibus oriunt capilli
sed non est sufficiens in curatione alopicie propterea quia illa indiget medicinis
magis dissolutivis quia generatur ex humoribus grossis et viscosis. Ela oblata
id est corrigiola calidum est et siccum in primo gradu et est composita ex substanciis quibus
hoc est stiptica acuta et aqua mixta et quod est vetus ut lenit
quod est in principio primi gradus in medicinis purgativis. Et propterea datur in principio febrium
ante digestionem sicut datur cassiafistula tamarindi et cetera similia. Et qui bibit
decoctio mediam libram purgat coleram grossam et fleuma et si coquatur in vino
quod vetus est consolidat magna vulnera et sanat ulceraciones factam ab
adustione ignis. Et si folia eius coquerentur in aceto valet multum ma
xime dissolutionibus antiquis ad aures et ad nares. Coloquintida est ex
medicinis fortibus in purgando fleuma et est in fine gradus medicinarum
purgantium quia attingit a profundo corporis ita quod educit eradicacione
intestinorum. Et propterea necesse est refrenare ipsam multum cum dragaganto et amig
dalis et similia sunt sufficientibus pro hiis duobus. Et dosis eius est aquarta
scrupuli usque ad unum tirandum. Coriandrum calidum est in primo gradu et est compositum
ex substanciis quibus hoc est ex propria amaritudinibus et fleuma aquea et stiptica et
sic hoc facit diversas operationes hoc est quod cathaplasmatur. Erisipila cum farina
ordei ipsam curat et quod miscetur cum farina fabe dissolvit scrophu
las et datur propter suam proprietatem ad retinendum cibum in stomaco donec sunt digesta
et aromaticat carnes in quibus coquuntur. Et si homo biberet operis

id est cinamomum sub
tile

succo media libram in novi lunio et mortuus. Costus calidus est et siccus in 3º gradu
et est compositus ex substantia terrestri adusta et ignea et sicut habet maiorem amaritudinem ad a
cuitatem et operacio sua cum ipso est calefacere membra quibus supponitur qui thu
saginem acuit et provocat urinam et saginem non minuit et occidit ver
mes et curat tineas. Lilium album calidum est et siccum in 2º gradu et hoc dicimus
quia est amarum et habet aquositatem temperatam et propter oleum ipsius est sine aliqua
morditacione et est suppositum omnibus rebus que dissolvunt res que stant in matrice et
folia sua cocta et superposita super carnem combustam ab igne et aqua fervens
cum oleo rosato mixta in continenti liberat. Et radix eius fortior est foliis et
propterea provocant menstrua et mollificant duriciem omnium membrorum et propter duriciem
matricis. Crocus calidus est in 2º gradu et siccus in primo, alii in primo. Di
gestivus est et confortativus cordis et habet stipticitatem et stiptica et stiptici
tas sua est ex rebus que adiuvant ad digestionem quia facit eo quod pilla morantur
in poris et stat in illis. Cepe calidum est in quarto gradu et habet grossitiem sed tamen
et propterea quando ponitur in anum aperit orificia venarum et provocat saginem emor
oydarum et menstruum et succus eius valet ad aquam que defluit ad oculum quia
obfuscat oculos qui sunt impediti humoribus grossis et habet humiditatem super
fluam propter quod movet coitum. Halcalibet est frigidum in primo vel temperatum cum
stipticitas dominatur de suo sapore sed in ipso est caliditas vel latens nisi
modicum tamen et est multorum iuvamentorum quia caliditas existens in ipso
profundiore facit stipticitatem in profundo corporis absque amaritudine vel mordi
catione et propter hoc eius operationes sunt ad removendum ea que retenta sunt in pro
fundo corporis et fundum purgans et eradicat ea omnia absque nocumento
quia medicine tales et similes huius habeant viam consumendi tamen attrahunt
alios humores ad locum. Et propter hoc huius res confert maculis et vestigiis
carnis et caliditas que est in ipso est lator virtutis stiptice. Cipi est potium
opus est radix et est in caliditate et siccitate in 3º gradu quia in suo sapore
non invenitur acuitas nisi modicum stipticitatis et eius operaciones sunt sic quia
confert egritudinibus difficilis curationis et multarum humiditatum et confert
ulceribus oris et frangit lapidem et provocat urinam menstrua. Alchana
quod operatus propterea sunt folia et rami et virtus eius est composita ex substantia frigida et
calida et ideo desiccat absque morditacione et confert ulceribus oris que sunt
ex igne alchale et decoctio eius confert adustioni et apostematibus ardenti
bus. Visgamum manifestum est quod est maxime siccitatis. Masticem ipsius
sua purgat calidum quando deglutitur a x usque ad xx et qui habent
veterem forte masticet ista sua et qui habent debilem deglutiant iste
ra. Acetosa virtus ipsius est composita propterea semine eius habet stipticitatem
cum acetositate propter hoc valet contra fluxum ventris cum ulceratione
intestinorum. Cinus calidus est in 3º gradu et siccus in primo quia habet amari
tudinem cum stipticitate facit vastam carnem in corporibus huius et habet aliquam ca
lidam virtutem maturativam sed cortex ipsius habet manifestiorem stipticitatem
ita quod ponitur in tercio gradu in medicinis exsiccativis nec habet superfluam ca
lorem vel acuitatem propterea ponitur in medicinis que valent contra fluxum
sanguinis et sputi et ulcerationem intestinorum. Chatis dicitur quod sit
cortex cuiusdam fructus quod apportatur de India compositus et divisus

subarys magis dominans est substancia terrestris et nunquam est secunda subtilis calida
et est multe stipticitatis cum aromaticitate Sua prima virtus est siccam
primo gradu Sed caliditas vel siccitas non sunt manifeste in eo Sua secunda virtus
est retinere et confortare et valet contra passionem cordis et contra fluxum
ventris et buffat testificatur Galienus quod valet propter suam stipticitatem
contra ulceracionem intestinorum Bedegar virtus eius assimilatur virtuti spine Alboo-
zi virtute habet dissolvendi et mitigandi Mandragora frigida est in tercio est
gradu et alia habet in se aliquam caliditatem et poma eius habent humiditatem et
ideo provocat sompnum Sed cortices sicce radicis sunt sicca et eius radix est
debilior Feniculum calidum est in tercio gradu et siccum in secundo et propter hoc provo-
cat lac et urinam et menstrua et confert descensum aque in oculum
et est duarum specierum domesticum et silvestre Et domesticum est humidius silvestro et
quia habet aliquam horribilitatem Stolo habet virtute confortandi membra venie
chastire calidus est in quarto et siccus in tercio et habet stipticitatem et dissolucionem
et in manifestatio sunt Fumancia specialiter est in secundo et generaliter in aliis membris
Nigella calida est et sicca in tercio gradu et significat hoc quia est in se volunta-
te amaritudinis cum subtilitate et ligata in panno lineo valet odo-
rata ad reumata frigida et occidit vermes et dissolvit inflacionem et eradi-
cat ventositates et provocat tamen post se menstrua Corona regia id est melli-
lotum habet virtutem dissolvendi digerendi et repercutiendi propterea debet debel
poni calida et sicca in primo gradu Mel calidum est et siccum in secundo gradu
et est multe abstersionis et est cibus medicinalis et precipue in senibus
quibus est in proposito multum Nutritivus quod in cibis convertitur in sanguinem
bonum Sed mel canne quod est zuccara est mel est minoris caloris alio melle
et minoris abstersionis nec habet aliam mordicacionem quam habet mel
propterea est maioris nutrimenti alio melle melius quod vocatur a forti
abstersione secundum stomachum pulmonem et vesicam et iste due medicine
facte sunt amicabiles in electuariorum et syruporum propterea quia ita am-
plectitur eas et in cibis delectatur et quod lavat est eius operacio propinqua opera-
cioni mellis canne Papaver frigidum est et humidum album est frigidum in tercio
gradu et nigrum in quarto Album valet contra tussim que fit a catarro ca-
lido et defendit pulmonem ab ulceracionibus ipsarum et facit sompnum dormi-
entibus est malum quia facit sompnum stupidum Pomum citrinum cortex eius
habet manifestum nutrimentum secundo et cerebri et est temperatum aut calidus in primo
et siccus est in secundo Sed acetum quod habet non sequitur multum calor quia paucus
calor qui est ... frigiditate inducit acetum et mordicacionem Et dicit Galienus
quod domatur siccitas tunc adquisivit acetum Sed semen est calidum cum forti
siccitate et est supremum bezarum venenis que occidunt a tota specie Tama-
riscus compositum est ex partibus compositis quia habet stipticitatem cum dissolucione
propter quod multum valet splenem et propterea dicitur quod qui biberit cum vase
facto ex eo non moritur passionem splenis fructus habet stipticitatem forte propinquo
stipticitati galle Mirra super ipsam dominatur substancia terrestris et sicca et significat
super hoc stipticitatis amaritudo et combustio quam facit Alium quod operatur corpus est
radix et est calida in tercio et sicca in secundo urinam provocat et menstrua
et habet superfluitatem humiditatis et qui ex ea multum comedit provocat ei dolorem
capitis Scamonia calida est et sicca in tercio gradu madidit humores grossos
et provocat urinam et menstrua et valet dolori spatularum et purgat
flegma Spica que venit ab india est melior et calida est in primo gra-
du sicca in secundo et est hoc propterea quia est composita ex substancia terrestri et frigi-
ditate et est aliquantulum ignea et aliquantulum terrestris adusta Et quia
est composita ex pluribus virtutibus cum aromaticitate sua est ex melioribus

rebus epatis et pulmonis sol[utionem] super posita cum bibita specialiter quia fortificat membra
et desiccat stomachum que ibi sunt. Acetum quod vero ex eo est est dominans super ipsum frigiditas
fra propter accetositatem que est in eo primus habet potentiam contra igneam que indicant propter
spiritus acuitatem et Iam dictum est quod accidit provenit a subtilitate et accetositas
in eo quod est accetositas medie et magnitudine quod assimilatur calori et propterea debemus ponere
ponit frigus siccum in secundo et siccum in tertio et magnitudine potentissimum. Probus siccus
est in secundo et calidus in primo et est medicina intestina et aperit opilationes et
est in secundo et calidus in primo ... sanguine et generat in corpore carne dura
si plurimis comedatur ex eo fortiter fringe sanguine et generat in corpore carne dura
et membra dura. Opoponacum est calidum in tertio et siccum in secundo habet attractive
fla continentur et quasi habet specialiter continet omnia agnum que purgat dolores
eius est. Piper radix omne assimilatur costo. Et arbor eius in partibus sui re
tus nominatur darfulfel et hoc est piper longum et est fructus alio pipe
et aliud piper quod non est maturum est album et quod est maturum est nigrum
et ambe species sunt calide et sicce in tertio gradu et quidam dicunt in quarto. Polli
podium est quasi temperatum in primis qualitatibus et frigit hoc quia super
ipsum dominat dulcedo cum stipticitate et desiccat sine aliqua mordicatione
eius proprietas est purgare melancoliam et est secura medicina dolores sui est
Prassium calidum est in secundo gradu desiccatum sine et siccum in tertio proprie medici
klus sumitur aperit opilationes splenis et epatis et mundificat pectus et pul
monem et provocat menstrua et succus eius mixtus cum melle valet pas
sionibus oculorum et positum in auribus valet yctericis et valet contra
antiquum dolorem aurium quia mundificat meatus aurium. Piretrum qui invenitur
in alucis apud Calidus est in sine sicce gradu vel in principio tertio. sua secunda
virtus est mirabilis attractio. Pinetrum ex eo potum solum radice habet
vua potuit vomitum et propterea est calidum in quarto gradu et propterea mitigat dolo
rem dentium et valet ut dicitur contra epilempsiam et febres et ei stapha
mis calidus est in tertio gradu et siccus in secundo et semine fortius est et valet
contra frigidum et febres illis et aufert crudiditatem cuiuslibet membri corporis
et silvestris est fortior domestico et eius succus deglutitus sublimat postosi
tatem que est in fistulis pulmonis et clarificat vocem. Reubarbarum compositum
est ex diversis substantiis composita terrestri et frigida quod signficat stipticitatem et
composita ignea que signficat pontiones et subtilia aerea que signficat propria
nitate et spongiositatem et est vilia operibus manifestionibus in immundicitatem
epatis ad aperiendas opilationes et confortandum ipsum et similiter prodest stomacho et
Thalientis et alii medici dicunt constringit ventrem et nos videmus quod
purgat et est mirabilior in medicinis purgativis quia secundum suum
est cum eo quia nulla medicinarum purgativarum est sine veneno aliquo
maligna preter ex recepta quia ipsius purgetur confortetur omnia membra et
propterea possumus dando purgativis reservare alias per ipsum medicinas
Apud inntanna(?) calidum est et siccum in tertio gradu propterea quia sapor eius amarus
et acutus provocat urinam et sagrione menstruum et dyssolvit tremores
et ortulanum debilior est eo. Herba yspania et dicitur andracion. Sed quod
hoc operatur est eius arbor radix. Et est in tertio gradu proprie sine et desiccat
in primo et confert egritudinibus nervorum et passionibus pectoris et pulmonis
tatis ab humoribus grossis et eius suffumigatio reprimit humores descen
dentes a cerebro et aperit eius opilationes et quod ponitur super dentem dolen
tem et corrosum sanat illum et sucus eius in omnibus predictis fortior
consistit et ad [illegible] sua cius fortius consistit. Ruta silvestris calida est et

et sicca in tertio gradu Sed citrulana in tantum operatur quia sapor eius est acutissimus
et amarus et est fortior in solvendo humores et consumendo ventositatem
et sanat tortionem Resina calida est et sicca in secundo gradu plus desiccat quam
calefaciat Sed liquida et recens plus calefacit et desiccat valet contra
asma et spuma eius est quantitatis minoris et siccat pelle et valet contra
albedinem unguium et contra morpheam et maturat apostemata dura et
fortior in maturando est cum est recens et humida Castanea sicca est
et humida in primo gradu folia sua pistata et supposita super apostemata que
nascuntur in genibus ea curat et cortex huius arboris et ipse castanee
habent virtutem desiccandi Et decoctio quod sunt cocte in aceto valet contra
dolorem dentium et fructus combustus et suppositus valet tinee et cucurbite
ut custodiat quidem a pulvere qui adheret foliis huius arboris est multum
nocet cane pulmonis et [illegible] et auditui Virga pastoris est in secundo
gradu medicinarum infrigidantium quia composita est ex substantia terrestri et
subtili aquea valet contra intensionem stomachi et reprimit iras adustas et
intercipit fluxum menstruorum et curat opilationes intestinorum et minorum
sputum sanguinis aquaticorum propter [illegible] premat Rosa composita est ex substantia
terrestri frigida et subtili et aerea et calida et aquea Et signat hoc sapor
et odor et aquositas et semine ipsius stipticum est ea et est frigida et sicca in
primo gradu confortat stomachum et epar et alia membra Sumac est forte
stipticitate et frigiditate siccum in secundo Et sic cum in tertio operationes sue sunt ma
nifeste Aspaltum illud est gummi quod calefacit et subtiliat [illegible] quod faciunt
alia gummi Et est absinthium Et est ex opinionibus medicinis ad quas descende
rem ad oculos et ad fortitudinem visus que fit ab humoribus grossis et
est ex medicinis purgativis que trahunt fleumata [illegible] sicud bdel
lium opoponacum et azarum quia habet ipsum est in gummi Et bdelium est quasi
in hac re in primo gradu purgationis et post ipsum est aspaltum et opopona
cum et azarum et dosis aspalti est a ʒ [illegible] ad mediam et azarum desic
cat sine mordicatione est [illegible] consolidat vulnera facta propter [illegible]
Baurion calidum est [illegible] multa humiditate et ipsa [illegible] movet [illegible] non
sapiendo [illegible] Curat [illegible] quod curat spasmum
posteriore partis qui bibit est sucus distemperatus cum vino nigri stiptico
Althasfas est tante caliditatis quod provocat menstrua et urinam et dissolvit
ventositatem et inflationem et propter semine eius et est multarum specierum Et
fortior omnibus est quod dicitur [illegible] Endivia quedam est silvestris
et quedam domestica silvestris est frigida et sicca in primo gradu domestica est
frigidior et humidior et significat hoc eius stipticitas cum amaritudine et est stipticitas
amplior amaritudine Iuvamentum ipsius est quod confert epati [illegible]
substantia quia [illegible] est quod confortat epar calidum et frigidum equaliter Sed [illegible]
videtur quod plus conferat calido quam frigido quia amaritudo que est in ea abster
git et aperit sine multa calefactione Cepe squilla calidum est in secundo
gradu virtute habens maximam sed non nimis calefacit et non potest ea [illegible]
assata Abrotanum est multe amaritudinis et nocet stomacho et inflat
[illegible] Diseleos huius herba et ipsius semen habet proprietatem calefaciendi
tantum donec provocat urinam forti provocatione et cum hoc subtiliat
et propter hoc confert epilenticis Sisamum calefacit in fine primi gradus
et humectat in tertio et eius oleum eiusdem proprietatis est [illegible] Algazar

cuius sunt due species domestica et silvestris Et silvestris fortior consistit in
provocando menstrua et urinam Et folia eius contrita et supposita vul
neribus corrosivis sanat ipsa Harzaf i. cardus talis est in secundo et siccus
in tertio mundificat putredinem provocat si in corpore assit quod coquitur in vino
et operatur ad bibendum removet fetorem subascellorum et corporis dissolvitur ex toto corpore
et generaliter habet resistere a tota sua quasi putrefactioni et est medicinalis
cibalis quod dat saporem carnibus et ipsa venit eo nobiles loco inclauarum
Allud talis est et siccum in tertio gradu Aluncar talis est et siccus in tertio gradu
occidit lumbricos et pueros et habet abstersionem et ipsa ponitur in collirio
que sunt removere ungulam Et insistit cum medicinis que dantur contra anti
quam tussim et contra asma et est medicina manifesta in maturando Et
potest esse quod bonitas sue maturationis est ipsa quia subtiliat materiam eo modo
quod non relinquit siccitate grossicie nec duricie parti remanenti Et hec
maturatio est laudabilior ceteris omnibus quia in hac medicina non potest dici
quod maturet opilando poros eo quod abstergit nec etiam potest dici ut hoc faciat
propter similitudinem complexionis cum corpore humano quia talis est et siccus in tertio
gradu Cocados compositum est constipative cum amaritudine et aromati
ipsa debet poni in primo gradu rerum que calefaciunt et in secundo earum que desiccant
comparatione sue ... et tunc sunt abstersive abstinive et confortative omnium membrorum
interiorum et optimorum Et ipsa est melior medicina contra lassitudinem habet omnibus
aliis medicinis ipsa quia lassitudo non est nisi defectus virtutis ... omnis
humorum Elleborus albus i. ... et dicitur quod est talis et siccus in quarto gradu
et provocat sternutationem et est venenum quod non debet poni in corpore Storax cala
mita calida est in secundo et sicca in primo et liquida humida est quod mollificat et cu
rat tussim et valet reumati et provocat menstrua qui bibitur Aut opca
sit pessarium Sicut nos sumus locuti de eis in modo quod sunt tibi Sed nunc
dicemus inquantum sue medicine virtute habent maturativam quod fit de eis cum
plastrum et ipse sicce Et sicce et virides habent lavare ventrem et decocto earum
quod multum coquitur assellatur melli Sed corpus sue arboris est calida et sub
tilis et ipse lac ipsius Et ipsa dicitur quod evellit verrucas et silvestres sunt for
tiores in hac re domesticis Soleta habet virtute Stamarchia et decocto co
removet et est abstersiva et mollificativa et eius succus positus in naribus
dissolvit superfluitates cerebri et in albis manifestat hec virtus plus quam
in nigris quia nigre habent aliquantula stipticitate Sferngicad talis est
in secundo et siccum in primo et ipsa habet virtute mollificandi duricie melius
Titimallus est in fine caloris et ipse est lac et post illud est semen et post
illud folia et post illud radix Et radix cottam aceto removet in gi
neta dolore dentium quia facit cadere dentem corruptum lac madidat pilos
qui supponit Et si multotiens supponatur evellit et curat valet contra
omnes verrucas et omnes fistulas et hoc totum faciunt semina et folia
Sed debilius Dragagantum virtute habet conglutinativam frangit acumen
rerum acutarum nec desiccat ut arabicum gummi Kalachate habet herba est sube
humide cum modica frigiditate et silvestris est sicce Sed domestica
habet substantiam aquosam Et ipse habet narcoticat aggregata tala Sed non frangit
lapides inventa et ab hoc ponimus ipsam in primo gradu frigiditatis et temperata
in siccitate et humiditate Solatrum frigidum est et siccum in secundo gradu Viriditas
inventa super aqua et dicitur in yspanico ... est frigida et humida in tertio
gradu Dactilarum omnes partes ipsius habent stipticitatem manifestam

Sed fructus eius cum est maturus habet aliquam caliditatem. Cortices vero arbo
ipsius maiore sunt stipticitate quam alie partes eius. Amfaneau albus ypericon et
quidam appellant hanc herbam cordiale eo quod assimilat cordi talia est cum
subtili substantia et ipsa provocat urinam sed debemus uti folio et non semine in
facto cibo super combustionem ignis sanat et siccat et pulverizata posita super
sordicie sanat et quidam dicunt ipsam sciatica. Yssopus talia est et sicca in tercio
gradu cum subtili substantia et est operibus magis similativus et aperiendas opila
tiones et ad subtiliandum humores. Acus habet siccitate non forte et est temperata in
caliditate et siccitate vel siccitatem et siccitate est in secundo gradu decoctio ipsius
sapat et medulla ipsius stringit et ipsa qui volt stringere ventrem debet
coquere lentes plures in aqua et proiecta postmodum ponere alia et strin
get. Valeriana vel fu / que bene aromatica est equalis equalis est virtutis spi
et sed melius valet cum rebus pluribus quia plus provocat urinam spica.
Balbamum calida est in principio tercii et sicca in primo si habet virtute mollificativa
et dyssolutiva. Camedreos calida est in secundo et signat hoc amaritudo cum a
cuitate et provocat menstrua et incidit humores grossos et oppilat interiora.
Psillium frigidum est in secundo gradu et temperatum in siccitate et humiditate. Camepiteos
calida est in secundo et siccum in tercio dicunt in sapore ipsius est amaritudo cum
acumine valet ictericie que fit oppilatione et provocat menstrua et urinam. Ci
nis vero combustarum est compositus operibus diversis hoc est operibus diversis
et partibus propinquis nature sulphureus quod lotione removetur et remanet post
desiccativa sine mordicatione. Cinis dulsificatus secundum dulcitate vero ex
quibus fuit. Fumus omnis est calidus desiccative et ipsius fumus sunt hanc
tamen semper remanet in eo virtus rei ex qua est fumus et ipsa potentiam in me
dicatione palpebrarum in ipsorum et fumo thuris ad quamque bona tamen et ad
faciendum nasci pilos palpebrarum et potentiam in medicatione oculorum aggregatur
propter desiccationem humorum. Et fumus murre est similis fumo thuris est aliquantu
lum fortior et fumus terbentine est fortior fumo picis. Cap. 19 de simplicibus
et absolute medicinis testificatis a G. secundum quod est inventum.

Hactenus locuti sumus ex una parte medicinarum vel naturalium que magis sunt in potestate et arte
medicine sicut quod testificatum est a Galieno et ab aliis et compendiose
locuti sumus ex ea quia posuimus ea quasi exempla aliis que assimilabuntur
eis in qualitatibus supradictis excepto in proprietatibus. Deinceps volumus lo
qui de medicinis que apparent minerales manifestiores illorum. Terra sigilla
ta illa est frigida et sicca cum stipticitate temperata valet contra venenum abscidit
sputum sanguinis et dissinteriam quod provenit ab intestinis et cetera et desiccat
vulnera apostemata quando supponitur ei. Bolus armenus frigidus est et siccus
forte siccitatis valet contra fluxum ventris et sputum sanguinis desiccat
apostemata pulmonis ita quod induret apostema et sic patiens infirmus non moriatur
et maxime qui accedit ad habitandum regiones calidas et valet contra egri
tudines pestilenciales. Lapis ematites et alio modo dicitur lapis sanguinis
est frigidus et siccus et confert grossiciei palpebrarum et qui abluitur desicca
ulcerationes oculorum. Terra stella et dicitur talcus frigida est et sicca temperate et est
minus sicca quam alie terre. Bolus cum quo tingitur frigidus est et siccus et confert
humiditatibus. Gipsum desiccat et consolidat et confert mitigari arteriarum
qui miscetur cum albumine ovi et pulvere molendini et pilis leporinis mi
nutissime incisis et ponitur superius. Cerusa est et frigida et desiccat
vulnera absque mordicatione. Calx viva est multe caliditatis et mortifi
cat carnem et quando pluribus vicibus cum aqua desiccat vulnera

absque mordificatione Et ch hoc tamen non invenitur apud nos Sed tamen illa cum qua
sigillantur civitates nostras quod abluimus speras non est longinqua ab operationibus pre-
dictarum terrarum Sanguis draconis est frigidus et siccus et valet contra grossitiem
palpebrarum et lotus removet maculam oculi Lapis lazuli purgat me-
lancoliam et valet melancolicis et est vehementis purgationis et timorose
et dosis est a ʒ i usque ad unam cum multis refrenantibus et pulverizatum
super palpebras facit nasci pilos et quia minuitur humores calidos et redu-
cit eos ad pristinam complexionem Lapis spongie frangit lapides solum in renibus Anti-
monium frigiditatem habet cum stipticitate et confert caliditati et humiditati que con-
sistit in oculo et desiccat lacrimas et mundificat ulcerationes lacrimarum oculorum
et habet proprietatem confortandi oculum in omnibus suis operationibus Terra sigillata
est temperata inter caliditatem et humiditatem et frigiditatem et desiccat et est in eo ali-
qua corrosio et generat carnem in ulceribus humidis Tuthia frigida et sicca composita
est informatice nigra depurat eos desiccat sine morditatione et maxime
quod abluitur desiccat lacrimas et abscidit [illegible] mas que discurrunt ad oculos
Climia auri et argenti sunt frigide et sicce Sed auri fortior est et magis abster-
siva et quod comburitur et extinguitur desiccat sine morditatione et generat carnem
in maculis oculorum Flos ferri est vehementis siccitatis quod subtiliter terit et infundit
in aceto complures in [illegible] capitis acetoso valet contra [illegible] sto et
contra dolorem splenis et passionem ani et facit nasci carnem in [illegible] ulcera-
tis Sal sive omnium specierum calidus est et siccus stipticitatem habet cum abstersione
et baurach maiorem habet abstersionem propterea plus lavat ventrem Auripigmentum
[illegible] est et quod comburitur est subtilius [illegible] sit compositio que removet pi-
los Sulphur virtute habet attractivam cum complexione [illegible] subtile et propterea restituit
venenis animalium reptilium quod pulverizatur et superspergitur loco [illegible] Dimi-
[illegible] cum spermate olei [illegible] sunt [illegible] et curat scabiem tyricam tyria
Vitreolum omnes tres sunt species huius virtute constrictiva cum stipticitate et diversificatur
in subtilitate et grossitie quia grossius est rubeum post illud colcotar et
post illud viride sunt quasi media colcotar et talis est compositio colcotar ad
viride Et dicit G quod quando ivit ad [illegible] romanorum intravit quandam
mineram et invenit tres venas et summa vena erat [illegible] rubei
et post illa colcotar et post illam erat viride Et h ordinatio locorum significat
super hoc quod [illegible] et rubeum est minoris morditationis viridi propter
grossitiem sue substantie et rubeum et viride non dissolvuntur vel liquefiunt quia rubeum
est induratum induratione lapidea Et viride est minus coctum sed colcotar
liquefit Plumbum quod generatur in suis [illegible] est substantia frigida et humida propterea
quia siccitas est que ipsum congelavit Et propterea quod pistatur in mortario cum
aliquibus liquoribus vel aliquibus oleis aut oleo rosato refrigerat et
valet contra apostemata testiculorum et ani et contra cancrum Et facit cessare
[illegible] ad aures et pedes et quod fit ex eo laminas et ponit super
[illegible] Sed multum ledunt [illegible] et laminatum
subtile et suppositum [illegible] dissolvit et rectificat Et quod
dissolvit significat quod habet virtute dissolutiva comparando ipsum carni hominis quod
[illegible] super [illegible] complexione siccitas Calcucecumenon i. es ustum
est [illegible] cum stipticitate propterea quod lavat [illegible] furiose
[illegible] sunt medicine cicatrisative in corporibus et membris duris non est
[illegible] Squama eris subtilis et dicitur thubel est grossioris substantie quam
es ustum et propter hoc in collyriis ipsum ponimus quia habet maiorem abster-
sionem et stipticitatem quam galla Consolidativa auri et dicitur tincar

est duarum specierum una est ipsius minuere et fit in mortario eneo et cum pistillo
eneo et tunc forma ponere terendo et conquassando et istud est melius quam fi
at in mortario eneo humidi et siccus cuius dissolutiua absque omni mordicatione
et desiccat et quod factum est est maioris desiccationis quam illud quod est communi
et minoris mordicationis. Sed quod conuenit illud quod est communicata est subtilium
unde eius magnitudo habet acumen dissoluit et corrodit carnem propterea non debemus
eo nisi in indigentia diminutionis carnis sed in ulceribus simplicibus
non est ponendum quia non consolidat nec carnem generat.

Capitulum 20 de super… et ab… medicinis testificatis a galieno que sunt carnes et corpora humiditatis

Hucusque diximus de mineris compendiose. Sed deinceps volumus dicere de carnibus
et corporibus humiditatibus. Lac dulce quod est boni saporis in genere est medicina
valet contra discursum humorum acutorum mordicantium quia lauendo membra et abs
tergendo eis prohibet malorum humorum congregationem sicut facit equa albumen
oui et non valet … in hiis que … nisi recens trahatur a mamillis
si esse potest propterea quia recipit citius immutationem omnibus aliis rebus ab aere
et similibus permutatur in dispositis corporibus a malis humoribus et acescit
vel caseatur in stomacho nisi sit ibi aut fit effumosum in stomacho calido vel frigido et
replet cerebrum. Sed si corpus sit mundum nichil est in quocumque eo ad resto
randum quod dissolutum est a membris radicalibus. Et post lac mulierum so
lat asinorum et post hunc lac caprarum propterea est lac magis proximatum c
theriis omnibus aliis rebus et est humidum propterea quia est una similis materie
prime a qua est humiditas radicalis et non habet in se operationem mittendi hu
mectandi et abstergendi nisi quia est compositum ex tribus substantiis
hoc est substantia terrestri caseata et propter hanc stat et substantia aerea propter
quam humectat et nutrit et substantia aquea declinante aliquantulum ad subtili
tatem propter quam abstergit viam et lapat ventrem bona lapatione quia
mundificat lauando superfluitates putridas et apostemata interiora que
sunt saniosa et quando extinguntur in ipso multotiens ferrum candens in…
ab eo vel lapides marmorei et valet contra fluxum ventris. Sed
serum est melius propter suam stipticitatem et in summa omnes species lactis va
lent obtalmie dolori et apostematibus matricis et ani que generantur
ab humoribus talibus mordicantibus et valet lac ulcerationi oris quod
gargarizatum dolorem mitigat et valet passionibus amigdolarum et
… propterea quia tunc est eius serum mundum ab omni acumine et mordi
catione et est supremum … illi qui bibit cantarides. Caseus re
cens est calidus et siccus propter salem et propter coagulum et … valet contra
dolorem puncturarum et emplastrum ex eo mirabilem virtutem habet in maturandis a
postemata dura. Butirum habet virtutem maturandi et quod est coctum habet virtutem
ad maturitatem et caliditatem in corporibus et hoc est propter salem qui ponitur
in eo quando coquitur et quod non est coctum plus maturat apostemata que sunt
in radicibus aurium et in locis mollibus. Coagulum … est calidum
et siccum et subtile dissoluit sanguinem et pinguedinem que coagulata sunt
in stomacho et bibitum constat ventrem. Et debet dari fluxui propter suam proprietatem
cum sunt occulte sue cause propterea quia eius proprietas est … et si super
ponatur coagulum calidum super ventrem … sanat et potest esse quod
operato sit propterea quia coagulat humores et indurat. Oua locuti
sumus de eis in eo quod sunt cibi sed modo volumus de eis loqui in quantum
sunt medicine et dicimus quod albugo oui gallinae est magis mitigatiua

alia re in mordicationibus et ipsa [illegible] et in doloribus oculorum in apostematibus
aur et apostematibus [illegible] et miscet cum medicinis que abstergunt [illegible]
qui fiunt apparentes cibri et intellinum est sile sibe albuminis et ipsa sanat
corpore omnino medicina compositum miscet oleum rosaceum ad meditationem rerum supra
dictarum et maxime in meditationibus membrorum [illegible] et [illegible] sic dubi
dictorum et maxime in meditationibus membrorum et appatibus aurium et no
torum et [illegible] digitorum manuum et pedum et apostematibus aurium et no
potuit inhat meditatione intellinum sive albuginem quia non mitigaverunt
mitigare dolore nisi cum aliquantula meditatione intellinum sive albumine Et
oleum intelli est supinum [illegible] super pinguedine anseris et galline in mi
tigatione dolorum [illegible] et [illegible] Et qui coquit omnino [illegible] sui totalitatem
confert multum [illegible] [illegible] qui distruunt ad stomachum et intestina
Et si coquit omnino cum aliis medicinis constrictivis ventris multum fortificat
Et cas et omni posuit super locum combustum ab aqua fervente multum valet Et
ova recentia cocta in aqua valet asperitati pectoris et pulmonis et cor
tex eorum tritus et combustus et subtiliter pulverizatus et suppositus valet contra
albuginem oculi Omnia fella sunt calida et sicca et eorum magnitudo sequitur
calorem et siccitatem et eorum paucitas sequitur bona temperancia et longitudine
vite et ponitur in collirio que faciunt abstersionem Et ipse fella volucrum
Et [illegible] elige fella animalium qui non sunt insipida et fella marina Et quod plus
potest in medicinis est fel galli [illegible] [illegible] omnes [illegible] [illegible]
[illegible] cum abstersione et ipsa sanat sordicies ab antiquis Stercus album
canis hoc [illegible] in [illegible] Et stercus muris intrat in suppositoriis
que provocat ventrem Stercus gallinarum valet ad suffocationem que [illegible]
[illegible] fungis comestis [illegible] qua facit eos evomere et [illegible] [illegible]
tum cum aceto et aqua Item valet hoc stercus contra [illegible] [illegible] [illegible]
cum aut emplastratum Stercus columbinum valet [illegible] passionibus membrorum
[illegible] podagre et dolori [illegible] et dolori omni et dolori laterum et
[illegible] et spatularum et [illegible] Testificat Galienus et alii
[illegible] et [illegible] et ipsa ponitur in tyriaca Et [illegible] [illegible]
quod [illegible] curat lepram et ipsa ponitur in tyriaca Et [illegible] ipsa qua re
canis est calefacit et desiccat et curat [illegible] [illegible] ipsa [illegible] [illegible]
pellit hanc [illegible] venenosam ad totum corpus Et ipsa [illegible] [illegible]
in passione [illegible] [illegible] operationibus [illegible] ipsa solidant De pinguedine
medie Et quod manifestius est in ipso est calor cum multa humiditate quibus
[illegible] [illegible] [illegible] animalium et calior et siccior est pinguedo leonis
[illegible] et post illam in [illegible] est pinguedo bovis pinguedo [illegible] est temperata et
et post illam in siccitate est pinguedo [illegible] et pinguedo anseris et galline
pinguedo caprae bona est et est humor [illegible] et ipsa magis mitigativa De medulla
est subtilior aliis pinguedinibus et ipsa magis mitigativa De medull
omnis medulle [illegible] [illegible] mollificandi duritiei lapidee que sit tendinis
duris et melior omnibus est medulla ossis [illegible] Et post illam medulla [illegible]
[illegible] [illegible] Cerebrum gallorum [illegible] ventris [illegible] et cerebrum [illegible]
galline [illegible] [illegible] Cancri usti valent morsu canis rabidi propter
[illegible] [illegible] Cassum carnium [illegible] frangit lapidem Spuma marina
[illegible] virtute abstersiva et mundificativa cum qualitate calida Iste sunt
[illegible] medicine testificate a Galieno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
medicine testificate a Galieno dicente quod [illegible] sunt [illegible] [illegible]

Cap. 21 de simplicibus et absolute medicinis testificatis non a Galieno sed ab aliis

Et inveniuntur manifeste alie medicine apud medicos que non sunt
testificate a Galieno sicut sunt mirabolani secundum quinque species ut
sunt citrini kebuli bellirici et emblici Mirabolanorum virtutes sunt sicce et frigide

in tertio gradu quia compositi sunt ex substantia terrestri adusta. Sed plus attinet ter
restreitati et adustioni quam terrestreitati et siccitati. Et propter hoc stipticitatis
quam habent cum amaritudine proprietas kebulorum est purgare melancoliam fleuma co
rruptum et desiccat flegma sua qualitate. Et sunt in quinto medicinarum que pur
gant humores et talis proprietas est nigrorum. Sed dicit quod sunt magis
proprij in purgando melancoliam adustam proprietate ponitur in passionibus capitis
que veniunt ab ipso. Et specialiter quando competit vsu longo bonificat sensus
et clarificant cogitationes et tardant canitiem. Proprietas citrinorum est
purgare coleram suauiter et dosis communis eorum sunt de illorum est a ʒ 2 vel
vsque ad 6 et decoctionibus a ʒ 10 vsque ad 20. Et meliores in sero eos miscere
cum cassiafistula et turbit. Sed medicum succedendi est dicit quod belirici
suauiter purgant coleram. Sed non dicit ab aliquo quod purificet ebulia. Sed
dicit quod confortant appetitum et sedant consuetudinem spermatis et valent
vomitui et bolsicat iuuentum et curat emoroydas et auferunt sitim
et augmentum coytum. Ergo videtur quod habeant aliquantulam humiditatem. Beleseri
est destitute virtutis absinthij i. absinthium minus et est compositum appella
stiptica et amara et valent in febribus ex rigore sanatur sicut va
let absinthium. Anacardi calidi sunt in fine quarti sicci in fine tertij va
lent contra epilensiam et apoplexiam. Restaurant virtute consuetatiuam
et rememoratiuam cerebri etiam quando puer sunt proprie multam humiditatem. Been
calidum est et humidum stomacum calefacit et nutrimentum spermatis prestat et fortifi
virtute concupiscibilem et prestat spermam et valet contra humores melan
colicos. Thamarindi est Oxyfeniciis antiquo manus que proueniunt in partibus
superioribus super montes sine vel Indie et est similis citrinario in suis
virtutibus calida et humida in primo gradu. Et eius proprietas est purgare
suauiter coleram et est debilior aliis purgatiuis specialiter datur in passioni
bus calidis cum quoniam cura appareat sine digestionis. Tamarindi frigidi
sunt in tertio et sicca in secundo quia compositi sunt ex substantia aquea iuncta
cum aliquantulo calore et tanto quod subtiliat partem aqueam et est sicut
instrumentum ut ipsam penetrare faciat. Proprietas sunt in fine acetosi
tatis purgant suauiter coleram. Dosis eius est a ʒ 10 vsque ad
20 et specialiter quare habent aliquantulum stipticitatis cum acetositate valent sto
macho. Vinum mustatum calidum est et sicca in secundo gradu mundificat stomacum
ab humoribus putridis et confortat ipsum et valet contra frigiditatem
epatis et splenis. Lapis de bezahart est valde manifesti iuuamenti
omnibus speciebus venenorum et contra morsum scorpionis. Et eius dosis
est quarta pars vnius aureij. Lapis de zaduaggar confert omni
speciem scorpionis venenatorum succedat et qui dat ad bibendum vene
natis cum quoniam venenum ascendat ad cor eos liberat et eius do
sis est aureus vnus. Smaragdus dicit quod valet contra omnia ve
nena et specialiter contra venenum serpentium et dosis eius est pondus
nouem granorum ordei tritum super lapidem et mixtum cum latte amigda
lino et aqua violarum et modico aceto et quia illis qui biberunt
superuenerit in principio multa mala accidunt non mora accidentibus
venenum. Sed postea sanabuntur subito taliter quod in eis non remanebit
aliqua debilitas nec aliqua distemperantia et abscidit fluxum antiquum
cuius causa est occulta et non facit vt ita fortia actio a sicut facit ve
nenum et est suspensus super stomacum valet. Lapis alchit i. termola
patus absidet sagionem menstruum et facit redire dentes ad pro

5

lota in ore retentus et hoc totum est approbatum. Margarite frigide sunt et sicce
valet multum contra passionem cordis veneno et syncopa rectificant spiritum impedi-
tum propter humiditatem. Cassiafistula purgat coleram adustam quam tingunt acumine
sanguinis dissolvit apostemata aspera et purgat suaviter sicut tamarindi fructus
parum fortius dosis eius est sicut de tamarindis. Kaladula et dicitur arabice
canabir quod coquitur et comeditur contra confert passionem colice. Vermis qui
nominatur bartin et quidam nominant spiritum tarteria pistatus et suppositus
in naso confert statim mirabiliter emanante. Cldusora (?) de rebus nasc-
entibus in mari quarum mundificata sunt manifestatur camfora predicta que
in arabico dicitur coforal hochim calefacit et desiccat in secundo gradu et consolidat
vulnera recentia. Spongia marina sicca invenitur sanguinis desiccativa et ipsa
est bona humiditatibus optimus (?) lapis de bezoar quod greco sit alcohal
confortat spiritum et confirmat (?) et removet tenebrositatem visus. Canabar
calidum est in secundo gradu et siccum in primo abstersivum et resolvit grossas vento-
sitates et confert morsui animalium venenosorum et eius proprietas est resolvere
ventositates matris et abscidit vomitum et folia eius sunt aromatica
et ponitur loco darsein. Caulezhi calidum est et siccum in secundo gradu valet stomacho
humido aromatizat odorem oris aliis homines confortat digestionem fortificat
… igitur contra. Sebesten calidum est in primo humidum in secundo purgat sua-
viter superfluitates colericas et mitigat acumen sanguinis lenit asperitatem pulmo-
nis et quod coquitur donec inspissetur et ex aqua decoctione fiat embrocatio super
tineam et alopiciam facit nasci pilos. Sandocos calidum est et siccum in secundo
gradu recepto fumo suo dissolvit superfluitates cerebri et valet contra
reumata frigida appositum super obtalmiam oculi abstergit oculum mirabili
abstersione et valet contra dolorem dentium. Sene calidum est et siccum in
secundo gradu virtus eius purgativa est purgat enim humores adustos
et … suaviter et non est potens trahere humores viscosos et
eius virtus est … agarici hoc est … sed agaricus habet
proprietatem trahendi humores grossos et sene humores adustos dosis
eius est ab … usque ad duas et in decoctione a … usque ad … Gallia
muscata calida est et sicca et stiptica et confortat membra et stringit
ventrem et curat vomitum … calidis et humidis auget sperma
et provocat coitum. Sandalus rubeus est frigidior omnibus aliis speciebus
est et est frigidus in tertio siccus in secundo et maioris aromaticitatis est citrinus
citrinus frigidus in primo siccus in secundo et confert bibitus magne caliditati …
diate et emplastratus confert stomacho calido et apostematibus calidis. Spodium
est carbo radicum arundinum adustarum de india est frigidum et siccum in tertio gradu
et eius proprietas est removere caliditatem et inflammationem calidam et
et confortat stomachum et confert cardiace calide. Lignum aloe calidum est
et siccum in secundo gradu Galienus dicit … in libro … quod habet virtu-
tem darsiue (?) cinnamomi boni sed aliquantulum plus quam habet proprietatem
confortandi humiditatem stomachi et propter amaritudinem et stipticitatem cum
odoris magna aromaticitate et valet super omnes alias medicinas
membris principalibus et removet tristitiam et cardiacam et valet
contra omnia venena … confortat omnes virtutes et valet contra
reumata frigida. Ambra calida est et sicca in secundo gradu confortat cere-
brum et cor et omnes sensus valet senibus et infrigidatis valet

contra ventositatem intestinorum suppositum renibus eos fortificat resistit
magne pestilentie aeris bibita et etiam odorata. Iunibe et arabice
dicunt oncep hanc medicinam nominant. Et nulla tamen eius sciunt proprie-
tatem sed medici de baldach dicunt quod reprimit [illegible] saginis et calide
et confert asperitati pectoris et pulmonis [illegible] ipse et [illegible] ipsarum est
sicca in primo et humida in secundo et propter hoc reprimit acuitates. Sandel cuius
potus est potus sandalorum excepto quod quando bibitur ab anno [illegible] usque
ad duos [illegible]. Gariofili calidi sunt et sicci in secundo et attingunt tertium
et isti confortant omnia membra principalia valet contra passiones
frigidas constipant ventrem et [illegible]. Et quod eorum proprietas est confortare
virtutem digestivam. Basilicon gariofilatum calidum est et siccum in secundo gradu
aperit opilationes cerebri valet contra cardiacam [illegible] et contra meliam
et contra emoroydas. Cardamomum calidum est et siccum in secundo gradu valet
contra opilationes epatis et contra lapides renum et lassitudinem membrorum et contra
dolores frigidos et confortat stomachum multum et abscindit sincopim et vo-
mitum qui bibitur cum vino [illegible] malorum citrinorum. Camfora frigida est
et sicca in tertio gradu et est subtilis sibi et resistit putrefactioni. Est
optima [illegible] stringit fluxum [illegible] contra potentiam lesionis sto-
machi multum [illegible] e et sicca in principio [illegible] valde manifesti
est primus sinamomum in confortatione epatis et in apertione suarum opila-
tionum et valet contra dolorem renum et vesice et augmentat coytum.
dosis eius est a 3 5 [illegible]. Muscus calidus est et siccus
in fine secundi [illegible] habet in confortando cor et valet contra
frigiditatem anime et stupefactionem corporis et omnibus egritudinibus fri-
gidis et confert grosse ventositati intestinorum et contra suffocationem
matricis et contra melancoliam et auget coytum. Lingua avis confert cardia-
ce et movet coytum. Besemum i. mola [illegible] marina [illegible] est
et sicca in fine secundi [illegible] et refrigerat valet contra dolorem
capitis qui fit ex humoribus frigidis et grossis. Capitulum 22 de causis
necessitatis compositionis medicinarum compositarum

Hactenus locuti sumus breviter de cibis et medicinis simplicibus ma-
nifestis. Deinceps volumus narrare modos compositionis et
dicimus quod necessitas que nos inducit ad compositionem medicinarum
simplicium provenit ex tribus rebus. Una est quia multo-
tiens non inveniuntur in una medicina simplici omnia que sunt
nobis necessaria [illegible] propter quas completur medicina. Aut
dicta secunda est quia aliquando nos invenimus [illegible] non indigemus ea
sed in eadem virtute sed [illegible] plus aut minus. Tertia est quia erant
in illa medicina simplici virtutes que non sunt nobis necessarie secundum
intentionem nostram sed [illegible] nec predicta vel forte erunt
virtutes que non intrant aliquam medicinam. Prima istarum causarum rerum
est consideranda in illis que non possunt tunc curari nisi qualitatibus contrariis
vel diversis et hoc accidit aut propter diversitatem cause ab egritudine aut
propter diversitatem nature egritudinis ab accidente aut propter diversitatem
egritudinum aut propter diversitatem compositionis causarum compositarum aut
propter diversitatem nature egritudinis a natura membri propter suam complexionem
aut propter suum principatum aut propter suum locum aut propter sua colligantia

Exemplum diversitatis cause ab egritudine est sicud febris putrida ex humoribus
grossis quia illa ex parte male qualitatis calide et sicce indiget medicina humec-
tativa et ex parte humoris putridi grossi indiget re subtiliante ut expectet
et maturet Et in hoc eodem genere ingreditur repercussio et dissolucio que necessaria
est tempore augmenti in apostematibus et propterea indiget medicinis in talibus locis ut fiant
ista ex medicinis compositis ex repercussiuis et dissolutiuis Et hic cadit dubium in
operationibus medicinarum compositarum ex diversis virtutibus hoc est quomodo possunt inve-
niri iste due operationes que in corpore humano simul quia si iste virtutes fuerint
eis equales tunc vincet una alteram equaliter et operietur contrarietas et non
faciant actionem quesitam in corpore humano Et si una esset forcior alia et
alteram fortius faciet actionem et illa debiliter attribuit et alia erit frustrata Et hoc
dubium non senserunt medici nisi in his virtutibus et non in primis quia non opinantur
quod si misceatur camomilla cum rosis quod medicina que erit composita
ex his erit temperata in primis qualitatibus Et tamen eo toto opinantur ut habeat virtu-
tem repercussiuam et dissolutiuam Et non opinantur solum quia necesse est quod virtu-
tes ambarum sint una secundum quod dictum est quia sicud dicet quod medicina esset tempera-
ta in primis qualitatibus hoc est quod faciat in corpore unum calorem temperatum qui est
medius inter calorem et frigiditatem similiter quidem debet intelligi in secundis
virtutibus hoc est quia una est camomilla et una rosarum habeat virtutem unam
mediam inter dissolucionem et repercussionem Et non errauerunt in hoc medici nisi quia
non posuerunt quidem in his virtutibus et si fecissent tunc sciuissent que esset
temperata Et debes quod operatio quam habet medicina composita est una in compositio-
ne artificiali sicud in compositione naturali et non est plura ita ut sit tibi necesse
dicere quod questitum sit ante quo faciat una medicina duas operationes contrarias
in uno subiecto Et respondeas quod hec res est sicud sensus et sensata corpora
qui paciuntur a duobus contrariis simul in uno subiecto videlicet sicud apprehendit
nigrum et album simul et semel in humiditate cristallina et sicud sentimus calidum
et frigidum simul et semel ex commixtione aque feruentis et frigide sicud dicat Galienus
Tamen hoc non est sufficiens in solucione istius dubii nobis ponentibus quod
medicine composite habeant operationes quarum una esset composita alteri quia
hoc non accidit virtutibus sensibilibus et sensatis in propterea quia non sunt materiales
commutabiles passibiles in se ipsis a sensatis passione manifesta eo quod
iste non sunt cum tamen una forti generacio Et tamen Galienus reddit causam in anima
sua nobiliori ista hoc est in tractatu de anima Sed passiones quas recipiunt
corpus a medicine sunt vero passiones materiales commutabiles in se ipsis
manifesta commutacione et propterea non est conueniens ut inveniatur corpus contraria
simul et semel in istis uno tempore neque uno subiecto sicud inveniuntur in sen-
sibus et sensatis Sed si potest dari exemplum propter aliquam similitudinem non
multum propinquam non debet dari nisi sic quod inveniet medium inter oppositas
mutationes hoc est sicut commiscentur album et nigrum in colore citrino et si aliquis
diceret unum vincet alterum necessario si duo essent duas faciet sua opera-
tionem et ei attribuet Et quidam dicunt quod ita compositum ex hoc trahit ad se illam
operationem que est ei magis necessaria Scias tamen quod in pluribus est
trahere quod inveniri non potest et forte hoc secretum non fuit eis sompnio
reuelatum Et propterea ego non sum ille qui cum eis litigare volunt De
inceptis volumus reuertamur ad id a quo separati sumus scilicet de eius exemplo

membrorum diversorum quod peremissorum (?) primus. Et dicimus quod exemplum diversitatis egritudinis
ab actione est sicut febris acuta cum sincopi quia propter eam evacuatione et refri
geratione eget et sincopis indiget confortatione. Exemplum diversitatis egritudinis est sicut
febris diversarum specierum et diversarum materierum et diversorum locorum sicut est febris
quam dicunt emitriteus quia est composita ex colera et fleumate. Diversitas compositorum
causarum est quod composite sunt in una et eadem egritudine sicut sunt egritudine que sunt ex pluribus
humoribus et propterea necesse est componere medicinam ex rebus que respondeant plurib
us humoribus et hec sunt propter necessitatis compositionis medicinarum compositarum pur
gativarum. Aliis duabus vel oppositionem causarum in egritudinis et propter egritudinem
correspondet compositio curatione quia intencio in illa sunt curare multas
egritudines et preservare ab eis et propterea sunt composita ex medicinis que habent
multas virtutes ramificatas diversas et ut a multis passionibus possit curare
venenum. Et exemplum necessitatis compositionis propter diversitatem nature egritudinis
a natura membri propter suam complexionem est sicut stomachus ethicus quia a parte qua est
febris ethica indiget frigiditate et humiditate. Et a parte qua est stomachus indiget
caliditate et stipticitate. Et simile est in tussi que fit ex materia infixa in fis
tulis pulmonis quia a parte qua materia est infixa indiget incisivis et subtilia
tivis et a parte qua est pulmo indiget rebus lenitivis. Exemplum necessitatis
compositionis propter diversitatem nature egritudinis a membro propter principalitatem
membri est sicut egritudo calida que fit in aliquo membro principali sicut in
cerebro quia necesse est ut non multiplicemus multum medicinas frigidas propterea ut
non extinguamus multum calorem naturalem et ut non preveniat a sensibus et motibus
et propterea est necesse miscere cum illis medicinis res que ad aromaticitatem decli
nantes et ad calorem confortent. Et in passione stomachi que accidit epati est necesse
sue medicine admiscere res que fortificent virtutem et formam ipsius et caveamus
ne virtutes sue dissolvantur sicut sunt sandali et rose et similia quod membrum
erit maxime consumatum (?) tunc necesse est nobis ipsum confortare cum medicina
~~stiptica~~ stiptica. Et exemplum necessitatis propter locum membri est quod volumus
quod medicina stiptica perveniat ad profundum corporis debemus sicut admiscere
rem que habet subtilem formam propter longitudinem sui loci ad hoc ut sit vehi
culum stiptici et ulterius sit tunc quesitum similiter in aliquo sicut miscemus can
tarides in medicinis vesicae et crocum in medicinis cordis tali et similiter mi
scemus in emplastris ceram propterea ut sit media faciens ea melius
aplicari membro. Sed exemplum necessitatis compositionis ex parte colligantie est
sicut egritudo calida que fit in ore stomachi quia in ea non multiplicare me
dicinas frigidas eo quod cum eo (?) continuatur cum membro scilicet hoc est cum cerebro. Ista sunt
octo membra cause necessitatis compositionis propter que componuntur medicine que
sunt composite virtutibus que non invenimus in una simplici quo componentibus
indigemus. Sed secunda particula necessitatis compositionis est quia aliquando nos in
venimus unam simplicem medicinam que habet fortiorem virtutem aut debiliorem
eo quod congruum. Et hoc particula dividitur in plura membra. Unum est quia cum
nobis necessaria sit una ex primis operationibus medicine et hoc simplex quam habemus
habet plus aut minus quam congruum quia tunc necesse est habere aliam medicinam
ut debilitemus suam operationem aut eam fortificemus. Et si tu vis ipsam
debilitare hoc fit duobus modis. Unus est ut misceatur cum forti medicina
alia que sit contraria sue virtuti verbi gratia quod habemus unam medicinam que
sit calida in tertio gradu et non indigemus nisi illa que sit calida in secundo misceamus
cum ea illa que sit frigida in primo gradu. Alter modus est debilitandi

Ut misceamus cum forti medicina aliam que non sit sua in qualitatibus et virtuti-
bus sed solum in virtutibus sed minus habeat altera operis sibi. Si habuerimus medi-
cinam calidam in tertio gradu et nos volumus declinare ab illo miscebimus cum ea aliam
que sit calida solum in primo gradu. Et hanc operationem quam dicimus ut debilitetur me-
dicina cum suo sibi inequali et sit minoris virtutis probat Galienus commixtione
aque frigide cum aqua bulienti quia mixtio frigidis caloris fervens
declinare. Et hoc est contrarium in hoc secundo quia si videmus quod homo
sit cum ... calidam in quarto gradu vel ... in tertio et dederimus rem calidam in secundo gradu
multum ledet ipsum. Et propter verba Galieni debent refrigerari dicta. Si da-
remus mel ad bibendum ... tempore non ledet in ... magna lesione
et similiter si quis haberet passionem frigidam in capite si tu ungeres ipsum oleo
rosis non multum ledet. Et qui sustinet ... provideat super hoc. Sed di-
cimus quod si ita est sicut dicit ... erit ... sua medicina quam dicimus
caliorem que habet maiorem comparationem caloris ad frigiditatem quam illa que est
minus calida ergo est frigiditas in ambobus ... hoc est quia in caliori
erit frigiditas minoris comparationis et in frigidiori erit maioris comparationis ...
quia comparatio caloris ad frigiditatem in 3 | proportio est maior quam in 2 | ...
Et si in sua proportione ... sit ... partes caliditatis et sua frigiditas ...
duabus 3 simul erit comparatio frigiditatis ad caliditatem in hoc ... quam erit in prop-
... et ... speculatus in hoc ... hoc fieri ...
Et iste partes medicine ... calidas aut frigidas ... non sunt in actu
non possunt in hoc ... quia sunt ... medicine ... illa rem que
est ... actu et potentia. Et ... est in multis corporibus ...
ut ... partes ... sicut est ... Et fortificat
hoc ... quia medicina que habet ... partes calidas ... sine dubio
est ... ut inflammet a calore ... medicina que tantum non
habet. Sed accidit aliquibus corporibus propter fortitudinem caloris illorum et propter
... corporis ... omnia que eis adveniunt ad ...
... si essent minoris caloris quam illa. Et potest esse quia hoc ...
... in ... et quod non debet hoc facere quia videmus quod ...
aqua ... ad calorem. Iste est modus debili-
tandi virtutes medicinarum ... Sed quod volumus fortificare non fiet
... cum ea medicina sive ... et sit fortior
ea. Et ad hunc loquitur de eis. Et de rebus que ... in ... particula
... sive quod volumus similiter fortificare sedas virtutes et ...
medicinarum simplicium ... debilitare. Et hoc fit duobus modis. Unus
est ut misceatur cum forti medicina ... que habeat ... virtute ...
quod habebimus medicinam ... et ... in tertio gradu et volumus de-
clinare ipsam ab illo miscebimus cum illa medicinam oppilativam ...
... in primo gradu et tunc ... ad ... in secundo gradu. Alter modus
est ut misceamus cum ea similem sed minoris virtutis quam ... ea ...
... diminuendo ... sicut dictum est in ... qualitatibus quia comparatio
oppilationis ad subtilitatem in hac est maior quam in prima. Secunda potest ... forti
... virtutes ... et ... cum ... misceantur cum ea simul et sit fortior.
Et quidam dicunt quod virtutes sic fortificantur miscendo cum medicina aliam
medicinam ... gradu ... non sit fortior. Et dicunt quod ...
testificatur quod due medicine equales in virtute ... habebunt fortiorem
operationem quam sua illarum singularis ... et hoc accidit quod erit ...

Unius equalis quantitati alterius. Et potest esse quia ea huius est propterea quia hec autem
medicine quantitate earum concedunt ab eis ut sint equales in virtutibus siccis
et calidis non potest esse nisi sint equales penitus vocantur nisi largo arbitrio propter
quia impossibile est ut non differret in subtilitate sua et grossitudine et spissi
tudine et tarditate et similibus ergo natura est difficile eas equaliter per
mutare propter instrumenta earum separatas quia ipse in quibus recipient permutatione
non erunt equalia et propterea manifestabuntur earum corpori plus quam manifestet per
mutatam earum ab eis hoc est quia corpus erit magis ab eis permutatum. Et
propterea quod illud quod tardat permutare et operatur a corpore retinet. Illud quod
est velocius ad operandum ut sentiatur fortius operatur in corpore. Et propterea hac via potest
esse quod similia ad invicem fortificabunt et simul dicimus in primis virtutibus
propterea videmus quod antiqui ponunt in eorum compositionibus medicinas equales omnibus
virtutibus tribus. Isti enim sic modo formare poterunt que sunt cause compositionis
Sed in hac particula ingredientur ad hunc alia res. Hoc est quia potest
esse ut non indigeamus omnibus virtutibus medicine sed quibusdam. Et hoc
est duobus modis. Unus est quia non indigebimus omnibus qualitatibus
primis medicis nisi una sicut si habebimus vel medicina simplici calidam
et humidam et non indigeamus ea nisi propter humiditatem quia tunc debemus miscere
cum ea medicinam frigidam et humidam tamen necesse est ut sit frigidas illius
equalis in gradu calori alterius ad hoc ut sint temperate in caliditate et frigiditate.
Sed ut humiditas sola remaneat. Et sic debemus intelligere rationem compositionis istarum
permanentem equalitatem. Alter est ut ponamus quod indigeamus quod una medicina
sedetis virtutibus aut calidis et non primis sicut semen apii in
febribus que sunt propter opilationem solum ut aperiat opilationes et ut
subtilient humores grossos et [illegible] et non est necessarius
suus calori neque sua siccitas tunc tunc eo debemus miscere frigidam et humida
que remittat suum calorem et suam siccitatem semper considerando ut frigida
suis non resistat hec virtute et hinc quia indigemus hoc est apertione sicut
in parte est nobis miscere portulacam cum semine apii. Aut sunt sic debemus
ponere loco portulace semen melonis aut cucumeris ad hoc ut frigida
illorum fortificet frigidam virtutem apii quia eorum ista duo semina sunt frigida
sunt tamen virtute quandam Johannes dicat quod si miscetur res debilis
virtutis cum alia que est fortis virtutis et est eorum genus quod ipsa eam debilitat
sunt est impossibile ut quod coniungunt due res que sunt eiusdem virtutis earum una
sit debilior altera quod coniuncta istarum non sit fortior singulari. Secundum iam dicemus
eorum miscemus medicinas tales autem propter permanentiam apertionis earum
[?] esse frigidam quia si nos scimus partem calidam ab aceto non faceret
id quod facit in frangendo lapidem et lavando sordes et remotum est ut fa
ceret hoc propter suam partem frigidam solum sed facit hoc propter partem calidam
que est in tali sed propterea miscemus apium cum medicinis talibus earum sit debi
lioris caloris istis. Sed cum hoc toto est aliquid in aceto quod operationem
facit adiuvat scilicet stipticitas sua. Et propterea dicimus quod medicina debilis
mixta cum forti prodest fortificationem fortis quia operationes medicinarum
in corporibus humanis non sunt nisi propria operationis et assimilationis corporibus
humanis. Et non sunt nisi propter compositionem medicine quia tunc videbis multas
medicinas in quibus est paucitas caliditatis et comparata humanis corporibus
inveniuntur calidiores illis que videntur illis calidiores. Et potest esse coniunctum
semine apii cum semine melonis ut sit fortius propterea quod apium solum est cum

humano et quod medicus subtilis considerat quod non medicabitur cum simplici medicina et hanc operationem invenerunt in compositionibus antiqui ut sit in opimelle seminum quia condiat et fortificare cum aceto secundum operationes melius et propterea laudamus illas medicinas simplices quarum secte virtutes adiuvant se adiuvicem secundum tempus sicut grecie et de ipsis et de aliis simplicibus medicinis et est summa iuvamentum ipsius quantum ad operationes non nisi in secretis virtutibus et tamen et quibus inveniatur sepe ut dixi antiquorum tamen non obscuravit eorum sed nobiles viri filii Avenzoar et Abinmeron testificati sunt hoc et hec illi sunt quibus debet attribui scientia medicine. Tertia particula necessitatis compositionis est ut ponatur in medicinis purgativis res ad refrenandum ut non ledant membra principalia sed aliqui ponunt medicinas ad dulcorandum medicinam que habet malum saporem ad hoc ut sit amicabilior nature sicut fuit confectio que fuit cum medicine et contrario quibus quamplurimis locis sicut quod intentionem medicine sicut in medicina aqua quecumque frigiditate et stipticitate

Cap. 23 in quo determinat quantitatem que debite quantitates medicine simplicis in medicinam compositam

Hucusque diximus necessitates simplicium medicinarum deinceps volumus dicere comparationem quantitatis medicine simplicis que ponitur in composita. Et hoc duobus modis. Unus est propterea quia non dubium quod medicina simplex propter suam quantitatem secundum quantitatem determinatam et facimus propter fortitudinem medicine aut propter eius debilitatem. Et debemus habere causam veram circa in specie in composita hoc est quia debemus ponere de forti paucam quantitatem et de debili multam quantitatem sicut ordinatum fuit in tyriaca. Aliud est quod in medicina composita propria simplex medicina habet multum fortitudinis iuvamentum quesitum. Et alie que ponuntur non ponuntur nisi propter ipsam sicut fuit trocisci de lacca et alia composita que habent alterum vere intentionem iuvandi et ponitur plus de illa. Et potest esse ut non ponatur in una compositione alicuius simplicis medicine multa quantitas nisi propter multum iuvamentum quod est in ea. Et potest esse ut nos ponamus multum in medicina composita propter remotionem membri nobilis iuvamenti. Et hoc fit propter debilitatem medicine comparate illi membro et potest esse ut iste causa fortificet adiuvet. Et potest esse ut una aliquis sicut quod contingit in una medicina res multi ad debilitatem corporis et remotionem loci propterea si sunt opilatus qui sunt multi iuvamenti debemus ponere multam quantitatem et si sunt parvi iuvamenti debemus ponere quantitatem maximam quod contingit cum parvo iuvamento multum nocumentum et quod est medicina in parvum iuvamentum et multum erit media inter multum et paucum. Et propterea quia quantitates medicinarum laxativarum non possunt propinquitate augmenti et diminutionis sicut fecerunt alie est nobis necesse in earum compositionibus duabus rebus. Una quia tu debes accipere et uti in earum compositionibus dosim et pocula diebus singulis comparationem virtutum illarum ad totum hoc est sicut sunt quatuor medicine quibus certa parte. Aliud est quod tu debes accipere considerationem integram coniungendo medicine alicuius secundum comparationem medicinarum quantitatum

Cap. 2 de inventione gradus in medicina composita in quo primo debeat inventor gradum in medicinam composita quantum ad operationes eius propterea quod sunt tale

Et propterea quod una operationibus que magis necessaria fuerit infrigidare humectare et desiccare et medicorum compositarum medicinarum ut sciat in quo gradu est medicina composita in primis virtutibus scilicet et tamen si sciri possumus volumus de hoc loqui et dicamus quod quando vis scire gradum medicine composite ex qualitatibus medicinarum simplicium primo debes scire hanc distinctionem hec est una in principio est ut eveniat medicina composita ab una duarum rerum aut sunt medicine simplices ex quibus est composita unius gradus ut sunt omnes tales aut frigide aut humide aut sicce ut sunt ex virtutibus comparatis hoc esse potest quod sunt tales quod frigide quod humide et quod sicce. Et etiam propria pocula

no evadit ab una duarum rerum hoc est aut sunt ille medicine quas dixi esse
minus gradus in una gradu caliditatis que est sub primo gradu hoc est solum dicitur scilicet uno
gradu caliditatis et frigiditatis vel una sit egressum super alteram ita quod una sit temperata et
alia sit calida hoc est ut una sit calida in primo et alia in secundo et alia in tertio et alia in quarto
Et post scilicet etiam non evadit ab una duarum rerum vel ut ille medicine que sunt grave sunt
in primo gradu duplicitatis aut ut una sit egressum super alteram in illa gravitate vel
quod una sit calida in tertia et alia frigida in primo et alia frigida in secundo et alia humida in
primo Et aliquid accidit ut conjungat omnia hec quatuor in una medicina Et
ergo simplex dabitur tibi conjectorum compositi Et forma speculationis in prima particula
quod diximus quod virtutes medicine sunt in ea in uno gradu et in vilo gradu est sicut
appareat illud et debet gradus quietatem toto in una eorum gradu usque est una suum
glandulam posse Et alio ut non acquirit ammptoe una fortis quod est comparatione corporis
humani calior aut frigior sensibiliter supplicanda posse Et maxime in medicinis
que simul stant cum perfecte aut quod eis potuit et forte ero hii tenetur in compositis
in fine quod hoc accidat in pluribus compositionibus Sed quando erunt medicine gravitate
in uno gradu gravitatis Tunc de necessitate una remittet alteram et erit medicina
temperata Et alio quod eorum quantitates sunt illa quantitas in qua composita esse ille
gradus potuit quia nulla medicina que est calior in primo gradu aut secundo non
est sic in omni quantitate accidentia quod est quia mel quod est calidum in secundo gradu
mel remittet sandalos si ponuntur et conveniant duo et ponuntur sandalis duo
Sed duo mellis non remittet duas sandalorum medicine que non sunt
in primo gradu gravitatis Sed erit gradus exempli una frigida in primo et alia calida
in tertio et alia frigida in secundo et alia calida in quarto Manifestum est quod frigida
remittet calidam secundum quod est in gradu frigiditatis in uno gradu aut in duobus
hoc est quod tres que est frigida in primo reducet calidum in tertio ad calidum in secundo Et eo
modo que est frigida in secundo Et sic erit ratiocinatio secundum omnem gradum quia illa que est frigida
in secundo reducet illam que est calida in tertio ad illam que est calida in primo Et
hec est quando quantitas medicinarum est equalis et non intendo equales in pondere
sed equales in virtutibus Et hec quantitas est in primo gradu gradium in quibus
manifestatur operatione medicinarum in corpore humano Et si diversificantur virtutes
gravitate secundum magis et minus diversificant quantitates earum secundum plus et
minus hoc est si quantitas medicine debilis erit multa hoc est duplicata
quantitatis fortis tunc removet oppositi gradum secundum vltra gradum quem remisit
quod qualitate solum Et si habuerimus unam medicinam calidam in tertio et
aliam frigidam in primo Et que erit frigida in primo erit duplicata quantitatis que est in primo
gradu operationibus in quibus manifestatur operatio illius medicine in corpore Tunc re-
mittet secundum quod predictum est Sed erit tripla in quantitate gradus opositionis reducit
ipsam ad temperamentum Et si medicina frigida aut calida erit minoris quantitatis
quantitate prima non tamen secta Et si sunt gravitate hoc est si medicina fortis
erit ipsa que multa est in quantitate pluribus sua quantitas prima in gradu oppositi
et debilis remanebit in sua quantitate prima Tunc debilis non remittet oppositi
nisi secundum comparationem illius quantitatis solum Si erit quantitas oppositi dupla
sue quantitatis prime in gradu oppositis et debilis remanebit in sua prima quantitate hoc
est quod debilis erit calida non reducet illam que est frigida in tertio corporis ad secundum
sed reducet attractu medicine in se sua attractu ad secundum Et causa huius quia
quando duplicatur prima quantitas medicine Tunc duplicatur etiam qualitas
et egredietur a gradu suo in caliditate vel frigiditate ad aliud gradum Et propter
quod invenimus unam medicinam que erit calida aut frigida in tertio gradu
et erit duplicata eius prima quantitas in gradu operationis ipsa efficiet de

sicud accidit convenit

calis individua

frigid accidit conveniunt Sed medicine que sunt in secundo gradu vel in uno ge
nere virtutis et illarum graduum diversificatur hec vel illarum comparacio verum est sed
medicina que est debilis virtutis remittat fortiorem et tamen dedimus varia for
tium Sed ad hoc necesse est ut intelligas hoc secundum mea que dicemus hoc est
quod medicinarum que sunt contrariarum virtutum una non remittet alteram nisi secundum
quod sit de qualitate contrarietatis quod est quia medicina que est frigida in primo non remittit
illam que est calida in secundo nisi secundum frigiditatem quam habet secundum primum gradum Et propterea de
necessitate est quod cum medicine que sunt in eodem gradu virtutum sed debilis re
mittat fortiori secundum operatorem in medicina debili ad suum contrarium de maiori illa
que est in medicina calida in primo gradu est maior comparata calori qui est in ea
quam in illa que est calida in secundo gradu et frigiditas que est in medicina que est calida
in illa que est calida in secundo gradu est minoris comparacionis suo calori quam frigiditas que est in calida
in secundo gradu est minoris comparacionis ... et ideo medicina temperata in medicinis quod sit in uno genere virtutum est propinquior
secundo gradu et ideo medicina temperata in medicinis quod est in uno genere virtutis est propinquior
ad remittendam illam que est superior ea propterea quia comparacio contrarietatis in ea est
propinquior comparacioni temperancie et post illam illa que est in primo gradu propterea quia eorum
contrariorum est debilius in illa Et post illam illa que est in secundo propterea quia secundum contrariorum
est debilius in illa et in aliis ubique Si inveneriunt una medicina temperata
quod est in illa est minoris ceteris aliis ubique ... reducendi ipsam ad primum
cum alia que sit calida in secundo gradu non sed potuit secundum primum reducendi ipsam ad primum
propterea quia illa que debet facere reduccionem esset frigida in primo gradu sed hoc reduceret
eam ad rem que non attingit hunc gradum Et si invenerimus tunc illa que est
calida in secundo gradu medicinam calidam in primo et hoc etiam remittat ipsam Sed minus
remittat quam temperata propterea quia comparacio frigiditatis ad caliditatem calide in primo
gradu propterea ... est medicine est minoris comparacionis que est ad temperatum frigida est
in temperata minor comparacio quam in illa que est frigida in primo gradu propterea possibile
est medicine temperate ut remittat eam que est calida in secundo gradu tantum quantum
remittit illa Et etiam est impossibile calide in primo gradu ut remittat eam calidam
in secundo tantum quantum remittit temperata Et sic est impossibile ut remittat calida in secundo
gradu calidam in tercio tantum quantum remittit temperata Et sic est ut remittat calida
in secundo et adhuc plus temperata sunt frigida in primo Sed quia medici non viderunt
neque consideraverunt talia dicunt quod quando nos invenimus unam medicinam calidam
in primo tamen aliam calidam in tercio ipsam reducat ipsam ad caliditatem in secundo Et utica
primo cum alia calida in tercio una que est frigida in primo ad quem gradum
ergo scirem de ista que est calida in tercio Videbo ergo calida in primo et frigida
reducent Et dicunt quod reducat ad secundum gradum et hoc est proprium Et si disponit
in primo reduceret calidam in tercio ad secundum gradum Ergo respondemus quod
quod frigida in primo reducet calidam in tercio ad calidam in primo Et hoc est ita in pluribus Secundum aliud
frigida in secundo reducet calidam in tercio ad temperatam Et posuit hunc errorem homo qui dicitur
Et iste error pervenit a ... Et posuit hunc errorem homo qui dicitur
Et iste error provenit ... et cecidit in illis dare
Albindus quia ipse fecit unam compilacionem ... et voluit hoc demonstrare per artem alaba
cognoscit ... medicinarum compositarum et voluit hoc demonstrare per artem
... vel algorismi et musice sicud facit ille qui speculatur res separatas Et dicit
quod comparacio quatuor graduum medicinarum est comparacio dupli et ita quod certus gradus
quod comparacio quatuor graduum medicinarum est comparacio dupli temperancie et
decrevit quadruplicatum propterea quia ponit primum gradum duplum temperancie et
secundum duplum primi et tercium triplum et quartus quadruplum et sic intellexerunt
medici in ordinacione graduum ad hoc ut essent equales quia caliditate sensi
bilem corporis posuerunt in primo gradum et ab hac devenerunt ad medicinam
que est remota ab illa tantum quantum fuit illa remota a temperata et posuerunt
illam in secundo gradu et istud sine est duplum sine dubio est duplum primi Et post

Hoc de veneno ad medicinam que est remota a secunda tamen quantum est remota a secundo a primo et hanc posuerunt in primo gradu Sed secundum Alkindum est recte ut ponatur super secundum duplum excessus cum sit primus super temperatum et in tercio gradu caliditatis nomen sufficiet Et magis que erunt in quarto Et quo possunt collocare corpora medicinis que sunt sextodecimo gradu Et ad hunc ponamus quod ita sit latitudo quarta ad tertiam non esset esset proportionalis latitudini secundi ad temperatum Et tales latitudines deberent poni in quarto Et similiter latitudo que est a secundo ad tertium etiam secundum illos ordines graduum non sunt equales Et non posset esse maior error in hac arte quod iste propterea quia res inequa intelligimus nisi primus consuate ordine excessum cuius primus super alteram esset occulta a nobis nec ipsam cognoscemus Et error Alkindi fuit quando posuit rem que est in primo gradu dupla temperata inequalitate talia aut secundum hunc sit causa quia secutus fuit comparationem dupli Et est dicendum quod Galienus quando intellexit gradum est quod sit excessum super temperamento in una parte solum ipsum et secundum hoc quando componit corpora duplicem in excessum gradum non erit necessarium quod medicina que est in quarto gradu sit dupla super medicinam que est temperata secundo potentibus duplis Et quod dictum Galieni significat hoc quod dixi et mea est intentio in primo gradu illa res que primo manifestat sensui in permutatione corporis Etiam si esset intentio Galieni quod primus gradus esset duplum temperati permutatio que manifestat in corpore a medicina non esset possibilis in permutationis et exempla bene sunt verba si sunt veritas et non sequaris consuetudinem philosophorum qui fecerunt errores medicorum modernorum Hucusque diximus operationes quibus potest homo cognoscere naturam medicinarum compositarum et componere eas quando vult Capitulum 27 de inventione graduum medicine

Theoria cognitionis fortitudo composite quantum ad operationes eius secundas et tertias

Ad secundarum et tertiarum in compositis est per viam cognitionis primarum quia etiam secundas et tertias gradaliter quod non fecerunt alii medici Capitulum 28 de duabus viis per quas homo cognoscit operationes medicine composite quod sunt ratio et experientia Dicimus quod medicina composita quantum ad operationes primas secundas et tertias cognoscitur per rationem quantum autem ad operationes proprias sunt quod sunt proprietate

Et est querendum postea composito nunc cognoscitur per solam experientiam Andromatis est inventa secundum rationem et potius prima secunda et tertia medicine composite secundum rationem Venenum si experientia habet aliquam in rectorum in virtutibus compositarum sicud habet in virtutibus medicinarum simplicium Et dicimus quod prime virtutes secunde et tertie non indigent experientia in composito cum quod sunt inventa ratione demonstrativa Sed si possibilis est facere in medicina composita aliquam proprietatem propter quorumdam complexionem et compositarum hic habet experientia magna inventorum propterea quia quedam proprietas est que habet convenientia cum compositione medicine et quedam non et illa que habet non habet convenientia in venit in maiori parte in compositione naturali et non artificiali cuius non sit remotum in venire proprietates in medicinis quarum compositio facta fuit in tempore longo propterea quia compositio magis est in illa confirmata propterea dicit homo quando tu scis quod maior pars operationis tiriace provenit a proprietate composite tota substantia Et dicit quod nos non debemus mutare aliquid de receptione quam facit Andromacus Sed nolo ei credere Sed volo addere ad tiriacam multas medicinas que non erant note in illo tempore et de nova quarum faciam preparationem et reddam causam et ipsam ad sidera sicud sunt Gariofili et ambra et lignum aloes Et postea bene declaravimus operationes compositionis

De Andromaco

sicud accidit veneno

loquendum est de manifestioribus medicine compositis et ponenda est causa illarum
compositionum. Et hoc faciemus libro septimo. Et quamvis hoc non sit nobis multum
necessarium in hac arte unde aliqua perfectio. Et quia eciam moderni inquisiti qui dederunt prin-
cipia motuum et tonorum et specierum compositionis illarum loquuntur postea desensibiliter
inquisite magis manifestis ad hoc ut corpus scientie sit perfectior ista et nos
faciemus. Et deus nobis consenciat pervenire ad perfectionem solempnia que bea-
titudo sempiterna appellatur. Amen. Liber sextus incipit in quo determinat
de conservatione sanitatis. Continet [illegible] sua capitula. Capitulum primum de intencione

Scias quod finis dicitur [illegible] tribus modis. Primus huius artis
est quem res naturaliter intendit et hic ab pluribus dicitur finis. Secundus
est secundum quod dicitur forma finis materie. Et hoc appellatur finis perfectionis
perfectionis inseparabilis. Tercius est ut eo existente statuit res
proprie ordinate et hic finis causa appellatur secundum quod dicitur exemplaris. Et perfecta
est finis vasorum que propter eam fiunt. Finis artis medicine servatur in primo modo
et ideo dicitur improprie sed largo modo dicatur. Sed hec particula quam nunc incipimus
est nobilior duorum finium quia utrumque in hac parte requiritur ad hoc adhuc in
duas dividitur partes. Primus est qualiter sanitas debet conservari. Secundus est qualiter
removeantur preparationes que inducunt in corporibus egritudines futuras et hec pars
est media inter conservationem sanitatis et remotionem egritudinis. Et scias quod hec
sola non valet nisi causa tamen nisi accidentia que eis preparatur fit.
Et hoc ut plurimum accidit propter superfluitates ciborum que in nobis corporibus
aggregantur. Et causa est quia manifestum est quod non tam quodlibet regimine aut cibo
quibus homo utitur corpus sanum remanebit semper et hoc est primum elementum
quod in hac accipitur arte et si hoc non esset ars sufficiens non diceretur. Et propter
hoc bene diffinivit homo ille medicinam qui scripsit eam in illo libro quem
ipse composuit in arzuza diffinivit dicens quod medicina est ars operativa
que inventa est ex principio et ratione conservans quidem sanitatem et egritudinem
removens et hoc est veracior diffinitio in aliquo auctorum sit inventa
libro. Et quamvis diffinitio ista sit completa non est tamen declarata et est quasi
diminuta quia ille non manifestavit eciam quod esset quia omnes artes
ministrantes [illegible] aut que operantur manifestarentur tribus sunt
modis. Aut enim super scientes suppositive absolute que formam nec materiam
non faciunt sed precipiunt. Aut efficientes absolute que non precipiunt sed faciunt
formam in materia existente preparata aut sunt medie hoc est ut sint ex parte efficien-
tes et in parte super scientes in eo quod manifestant materiam et precipiunt [illegible]
Exemplum horum trium est [illegible] qui navem regit et magister qui
lignamina incidit et navem facit. Et secundus est et tercius qui constituit
eam et ordinat et precipit. Et hec verba optime declarant in quinto meo
super scientiis perfectorum. Et scias quod ars medicine est de genere causarum que sunt
efficientes absolute quoniam est quia dat formam que complent nostre operationes
naturales in materia existente preparata et hanc formam dare non potest nisi secundum inaptitu-
dinem materie aut nature. Et hic finis quesitus est hic qui est ad adinve-
niendum artem ut plurimum loco inveniendi suo subiecto. Et hoc assimilatur
regimento [illegible] quo debet regi homo secundum complexionis quo hec pervenit
ad finem naturalem sine [illegible] et ad sanitatem pervenit naturalem que sit

propter dominacionem frigiditatis et siccitatis super membra et principalia Sed hec ars
non debet hunc finem tribuere quia si hunc finem doceret tribuere possibilis esset
hominibus semper et huiusmodi impossibilitas est manifesta et est eadem
que prehabitis ut ars certa sine subiecto aliquo fine laudabile non consequitur
Causa etiam quare alie artes certa subiecta sua subiecta fine laudabilem
aliquo non habent sicud in regimine exercitum et differencium et agricultore Et
rasis assignat causam in uno suorum librorum Et est quod iste res superdicte
multas indigent remediis adhuc fine que nobis impossibile dare consistit
Et bene dicit tamen primus dictus finis diminutus et indiget additione
ut melius declaretur et hec est hoc forma quia hec ars aliquid deficit in
quibusdam propter malas operationes que fiunt in eis quod est quia non est in
corporibus etiam quod sunt duo homines unus et eiusdem temperate complexionis et uno
regimine utantur et unus istorum deveniet ad meliorem finem quam con
sequi poterit primus nam in alio non in eodem regimine consistente malignitate
moraliter humores qui mortem inducunt Et causa huius est quia in
omnibus complexio est mala operatio sua que est causa ut in ipso hec malicia
contingat huius habeat operationes ignoranciam Et causa huius ignorancie est quia
in naturis tot sunt operationes sive quod eas consignans consequeste nequimus et
hoc accidit propter operationem infinitatem sicud in mali [illegible] est declaratum quia
ibi dicitur quod quelibet una harum actiua [illegible] et passiua in ipso fine actualibus que
manant a forma Et hec autem que si primum sunt cause multitudinis
varietatis que in individuis inveniuntur quemadmodum actiua passiua forme
sunt cause multitudinis varie quod in mortalibus individuorum hominum consistunt
Et totum hoc est quia in homine multe species individuorum vel complexionum
inveniuntur que est ultima composita et ob hoc provenit occultacio propter
tatis varietatis complexionum que in naturis in mortalibus individuorum
inveniuntur quibus in sensibilibus particularibus quitus manifestis quo ad
nos Et iam aliquantulum egressi sumus ordine libri sed non tamen propter
hoc primum sequitur iniunctum quia hec remociorum formam dubium quod multi
sapientes scire affectant Deinceps ad nostrum ordinem reuertentes Et dicimus
quod ille qui dicit quod illi qui regunt secundum quod iste dicit in regimine sanitatis
pervenit ad bonum finem timentes nostrum quo cognoscitur finis huius artis
a parte suorum pessimorum Et isti forciam medicorum ignorantes sequitur
sicud ille qui dicunt quod dies hominis sunt numerati quia non est impossibile non
homo temperate complexionis bono regimine regat Et propter hoc dicimus non mirari
a° qui malo regimine potiretur tamen hoc rarissime accidit Et absque
accidente remoto hanc artem in corporibus non adducet nec ipsius nobili
tatem aliquis consequeretur quia hoc accidens propter sui raritate fere a
nobis deleatur et qui appetunt consuetudines robustas voluntarius et contrarie
res solum partis appetit medietati suarum complexionum et est in corpore
quod est quia gradus harum rerum non est nisi gradus causarum efficiencium
solum Sed quia iste cause manifestius tenentur medici quasi omnes
consuetudines ipsis adaptant Et si aliqua accidat consuetudo quod non pre
cesserit hec cause dicunt quod hec a mea voluntate procedat Et quod
hec verba vulgaribus complacet ipsa pertinere. Capitulum 2 de causis

Et principia regiminis conservativi sanitatis et curativi egritudinis que sunt sex res non naturales videlicet aer motus et quies cibus et potus sompnus et vigilia inanitio et repletio et accidentia anime

Et postquam sufficienter locuti sumus de continuatione huius artis deinceps volumus loqui de causis que nobis contrarias corporum adducunt quibus repugnare possumus per hanc artem et sunt solum cause sufficientes. Sed istarum quedam tales sunt quod istarum custodiendi modus per se manifeste patet sicud combustio incisio percussio et similia quia ab istis ut plurimum possumus abstinere. Sed de illis que ex necessitate nos immutant et sine non valemus de hiis est dicendum. Et dicamus quod cause que nos alterant corporum sunt aer cibus permutatio et inquietudo [illegible] secundum actum laboriosorum et cibi et potus et accidentia anime et universaliter omnia que adducunt malam complexionem et non malam. Et quia ab hiis predicta cavere possumus ut medium corporis tenendo secundum conservationem sanitatis medium requiritur ob hoc dicimus quia impossibile est sanitatem aliquo modo conservari nisi corporibus temperatis et equalitatis et secundum tempus et motum et quietem et propter superfluitatis evacuationem et propter aptitudinem aerem attrahimus [illegible] removendo omnia que ad malam complexionem adveniunt et melior modus cibi est ut comedat secundum modum medicinalem. Et scias quod superfluitates per modum [illegible] et [illegible] et balnei et medicine evacuantur que omnia concedunt in hac die conservatione ab egritudinibus futuris et propter hoc mirabile videtur. Incipiemus [illegible] specie et primus continuantia dicemus et de speciebus [illegible] et deinde [illegible] continuantie et aliorum et postea revertemur et dicemus qualiter [illegible] manentes complexionem debeat conservari et satis inde quod perfecte et virtutibus ciborum sumus locuti. Sed in illo dicemus qualiter [illegible] videlicet debemus. Et qualiter cum eis sanitas conservet consequenter. Et [illegible] de virtutibus medicinarum sumus locuti. Et deinceps dicemus qualiter cum eis sanitas debet effici et conservari. Et ab exercitio incipiemus. Et dicamus quod exercitium universaliter est membrorum motus aliqua voluntate. Et hoc fit proprie in membris motum voluntarium habentibus et secundario in membris aliud habentibus motum sicud vene et instrumenta inanimata. Et quod exercitium est membrorum motus aliqua voluntate. Et hoc fit proprie in membris motum voluntarium habentibus. Et secundario in membris aliud habentibus motum sicud vene et instrumenta inanimata. Et quia exercitium est membrorum motus [illegible] exercitiorum quoddam est proprium et quoddam quod commune est illud quod totum continet corpus et iste est motus plus abstractionis omnia quantum animalia. Et exercitium proprium est quod certis appropriatur membris que admodum vox que exercitium est pulmonis et sedere et super pedes stare est exercitium dorsi et [illegible] dorsi [illegible] membrorum [illegible] quod est exercitium proprium cuiuslibet membri. Hec est divisio que fit a parte membrorum. Sed alia fit divisio exercitiorum in corpore est exercitium quod est quoddam exercitium est forte et quod est debile et quoddam temperatum forte et debile quoddam ad veniunt propter abstractionem illius qui solum sua membra fatigat. Et in hoc exercitium velox tardum. Et aliquod [illegible] que inter ipsum et aliud motare sit ut unus ab alio [illegible]. Aut sicud esset in levatione magni ponderis lapidei et in hoc exercitio velocitas et tarditas [illegible]. Et aliquod in uno exercitio velocitas et fortitudo coniunguntur sicud in [illegible] cum spatiis. Et [illegible] exercitiorum temperati universale est quod spiritum in [illegible] augmentat

et superfluitates membrorum inunctio appellitur. Aut resolvit et subtiliat
membrorum fortificat. Et preter omnibus aliis rebus corpori magis convenienti-
um quia calor et spiritus augmentati propter sunt similes naturali calori
contristato. Sed calor augmentatus ab illis contristatis rebus que ad
modum permediocritas. Aut per alias res que calefaciunt actu est sicut
calor [illegible] et quod sit [illegible] per digestionem commixta fiunt [illegible]
dicta. Sed si ante digestionem [illegible] et fiat [illegible] est [illegible] membra
ad se trahunt cibum indigestum et per istum modum ledit retentivam vir-
tutem membrorum et appellitur cibus indigestus. Et universaliter operatio
virtutis digestive non completur nisi per quietem sicut operatio expulsive
non nisi motu completur. Et [illegible] hoc quod dictum est hec operatio attribuimus
et huius temporis signum est quod urina colorata est colore citrino vel suba-
tino. Quantitas vero operationis est quousque corpus incipiat sudare et
anhelitus augetur et calor corporis rubificari incipit et [illegible]
[illegible]. Et quod adhuc pervenit [illegible] tunc debet sedari. Causa est quod for-
te exercitium corpus nimium evacuat et debilitatem inducit et hoc
manifestatur in forti operatione [illegible]. Exercitium non debile quod evacua-
tum est non evacuat nisi [illegible] post [illegible] quod ab eo est dissolu-
tum [illegible] dissolvit et consumit et ob hoc [illegible] membrorum
augmentat et corpus impinguat et universaliter [illegible] conser-
vande sanitatis mirabiles [illegible]. Et malitia que [illegible]
[illegible] accidit in [illegible] manifestatur quia illorum facies [illegible]
sunt et corporis calor est in [illegible] et omnes [illegible] operationes sunt lese et hoc
non solum homini accidit sed etiam aliis animalibus [illegible]
sicut in volucribus in caveis detentis et hoc sufficiat de operatione.
Fricatio similiter [illegible] evacuatorum superfluitatum [illegible]
[illegible] simplices species sunt sex unde tres sunt in qualitate et tres in
quantitate. In qualitate sunt aspera lenis aut temperata. Aut sicut dicit
fortis debilis media. Secundum vero quantitatem ut multa parva aut
media. Sed operatio fortis in corporibus est obturatio pororum et duri-
ties corporis. Sed debilis operatio est pororum apertio et mollities corporis
et apertio mediocris inter has duas medium obtinet. Operatio vero multa
est causa maciei corporis et temperata [illegible] temperare aug-
mentare. Sed parva in augmentando operationem non [illegible] nisi quia ali-
quantulum calefacit. Iste sunt operationes specierum frigiditatis simplicium et com-
positarum simplicium [illegible] compositarum [illegible]. Tempora vero [illegible]
fricationis similiter [illegible] cum [illegible]. Et ego in eo quod futurum est species
exercitii cum speciebus fricationis ordinabo. Et quia balneum est simile
[illegible] que superfluitates evacuat debemus loqui de virtutibus [illegible]
[illegible] balnei et dicemus quod balneum nobis diversas [illegible] operationes
[illegible] et [illegible]. Nam ipsum humectat et desiccat
infrigidat et calefacit. Superfluitates que sunt in poris et subcute
evacuat aliquid oppilat ventositatem dissolvit inflationem removet et
corpus [illegible] et aliquid commovet appetitum et [illegible] de uno
membro ad aliud spargit et humores fluxibiles facit et [illegible] dolores

mitigat et aliquos vapores movet et harum operationum causa una est tribus rebus
consistit. Una est diversitas spiritus balnei, alia est diversitas corporum patientium,
tertia est diversitas more in balneo. Partes vero balnei sunt aqua frigida
calida domus balnei et aer ipsius. Et iste secundum hunc ordinem [illegible] quia aqua
autem calida et frigidam temperata corpora refrigerat et humectat et paucam dis-
solutionem operatur et in hac pauca dissolutione abstergit sordities quas cutis retinet
et aer qui [illegible] aque retineret ad paucam sudorem corpus inducit
propter evacuant corporis superfluitates subtiles et hoc est in prima domo
et ipsius aer sit humidior aqua sicut alibi declaratum tamen non humectat corpora
sicut aqua immo desiccat corpus et secundum quod calidior est plus desiccat quam
aqua. Et aeres calidi ipsorum calefaciunt corpora et aliquid desiccat et super-
fluitates evacuat et hee superfluitates evacuando ventositates dissolvunt
et aer cum hiis desiccat secundum quod dictum est. Et hee actiones non nisi in
corporibus mundis sed in corporibus superfluitatibus plenis poros cutis opilat
quod est quia propter maliciam superfluitatum et multitudinem pori clauduntur
et ob hoc superfluitates exdi non possunt et fiunt corpori patientis opila-
tiones et destruunt humores et movent de membro ad aliud membrum et opila-
tiones. Et non est utile balneum humidibus repletum corpus. Aut primus medicina
non est utile balneum humidibus repletum corpus aut primus medicinam [illegible]
causa in hiis rebus medicina ad fortior quod ipsit. Et balneum dolores
non removet nisi illos qui non sunt ex appositione materie causata sicut apposta
ta et hiis similia. Et in frigidatione post balneum aliquid fit propter laquid paciens
sed que paciens fit est cum balneum poros aperit et cum superfluitatibus
calorem naturalem et spiritus evacuat. Et hec post infrigidatio fit ipsa propter
que post est in alio balneo aque frigide post que in eo est frigiditatem
operatur et apponit aqua frigida corpori et calidit aque calide repinunt
et mollificatam membrorum rectificet et calore naturalem corrumpat secundum modum
corrationis fabrorum et totorum quia potuit frigidate in fine propter inlencionem
sam. Sed scias quod non debemus cum aqua frigida balneare nisi post superflu-
itatum evacuationem. Et scias quod omnes partes balnei in corporibus purius bonis
actiones operantur aqua asti non resistente quia dissolvunt superfluitates et
evacuant sine lesione fortitudinis et membra mollificant sine humore relaxa-
tione et humectat sine calefactione et sine opilatione refrigerant. Et hec
omnia non nisi cum partibus calidi et frigidi et completur. Et si aliquid in
eis dampni perpetue illud est in corporibus impuris quia in impuris nullus
dampnum evenire potest. Operationes sompni in corporibus sunt digestio et humectatio
et vigilie operationes sunt dissolutio et consumptio et attractio caloris intrinseci
ad partes exteriores et causas sompni et vigilie dixi secundum modum perfecte
in hiis que precesserunt. Sed quod superfluunt sompnus calore confringunt naturalem
et corpus inducit ad humidam dispositionem et quod vigilie quod oberat cor
desiccat et calorem dissolvunt naturalem et calore accidentalem incendunt
sufficit quod dixit de rebus quarum memoria precedere debebat. Capitulum iii
in quo incipit determinare de regimine conservatione sanitatis in utroque cor-
pore in quo primo determinat de eo in virtutibus complexionem temperatam

Deinceps narrandum est de conservatione sanitatis omnium corporum et videtur
nobis quod temperata sit incipiendum. Et diximus quod nulla quasi non est
nisi nisi arbitrii temperamentum ciborum et potuum exercitationum balneorum sompni
et vigiliarum et accidentium anime et tristitie vel aeris temperati et hoc in corpore
temperato appellat primus doctrine. Et operationibus. Et hic erraverunt alii qui

qui non credebant arte medicine in conservatione sanitatis complexionis temperate
sed ingressi eo quod credebant scientiam esse operative solum in parte curativa
et vere parte curativa in complexione temperata necessaria non est et si casu contingeret
raro tamen etc. Et temporibus dicat Galienus quod in conservatione sanitatis optime
complexionis medicinalibus non indigemus tamen in conservatione eius longo tempore
post nativitatem indiguimus ea quia si in tempore necessaria fuerunt [illegible] consuetud
et balnea et alia difficilia sibi esse videntur et apud illud qui opi-
natur quod finis boni sit sanitas prolixitudine temporalis [illegible] generatorum et penes
istum hoc difficile esse videtur quanto magis difficile erit penes illum qui
opinabitur quod boni sanitas corporis finis est propter autem perfectione
dicit ut aliquid in sensibilem beatitudinem consequitur tunc hoc iustum non est
nisi penes paucos sed multi opinantur non tamen fuit de hoc dicimus nec circa
re videntur propter [illegible] victoria partis animalis sed temporibus hoc requirunt diffi-
cile inveniatur tamen nolumus ab eo separari quin de eo breviter loquimur circa
Avicenna multum de hoc dixit et sufficienter determinavit. Dicimus
quod qui sentire videtur in regimine complexionis temperate quod infantia nascuntur
ut sal tritum super illorum corpora spargatur ut eorum corpora propter quod tussis ad
vomitum inducitur. Sed quod melius mihi videtur est ut loco salis super eorum
corpora ponatur res non mordicativa sicut oleum de glandibus sicut dicit
Avicenna et quasi eandem operationem facit quam qui dicit facere salem
et est melius quia mordicativum non habet et precipit ut alio non cibetur nisi
lacte donec eis dentes oriantur quia dictum est quod utile est ut cibus pro-
portionalis cibato et nature lactis matris pueri assimilatur et talis iste est
cibus qui eius nature comparatur. Et post dentium ortum precepit ut grossiori
cibetur cibo communiter tamen et ut puer a malis abstineat cibis et oper-
ticio sit temperato et acutis elongetur quia contritus saginationem provocat
menstruum et saporem et odorem lactis permutat et ut omni die aqua
tepida balneetur et in aere temperato ut completa hora balneationis ei non ad-
veniat. Et qui sentit sic hoc in domo balnei fiat. Et ego dico quod si
aer est temperatus propter [illegible] ut in casu balnei sic fiat. Et ut non balneetur
nisi cum venerit a lacte parvimus consistit ad hoc ut cibus indigestus
ad membra non trahatur et fiat hoc post longum sompnum et tunc maius
loco competentem consistit et artubus eius extensio et tumore infrendibus
constringuntur ut corporis naturalia ad pigritiam non convertantur. Et ut calor ipsorum
naturalis in ipsis non suffocetur et dulces cantus et dulces sompni et
omnia que ipsos letificant eis convenientia consistunt ut corporis natura-
lis calor acrescat et ipsorum animales virtutes confortentur et similiter
indigent [illegible] fomentis et frigoribus et maior lesionum pars
que pueris accidit est propter calorem aut frigus aut errorem
aut propter alia consimilia et hoc modo pueri regi debent donec
ambulare poterunt. Hoc est usque ad annum tertium et abunde [illegible]
tio omni die [illegible] et post [illegible] fricatione et post ipsam balneo
et post debent cibari cibo in quantitate et qualitate temperato si ter
cum cibari voluerint ista eadem sibi ordinamus [illegible] tunc corporis com-
pressum [illegible] non debet ut [illegible] eorum corpora non desiccentur et

ne propter eius augmentum prohibeatur Et in aqua frigida balneari non debet
quia aqua frigida corporis retentioni resistit et hoc regimen tribus septimanis
durare fecit Et scias quod vina et cervisia sunt mala eis eo quod corpus capi
ta replent et malo calore calefaciunt ipsos et melius ipsorum prohibeant in
tempore non iuventutis bonum eis et possibile consistit eo quod tunc in ipsis due
calores manifestant videlicet rubea et nigra una vero prevalet alia
non spiratus et sompnum atque cervisia contrariis duabus coloribus resistit pot
eas a corpore expellat melancolie vero a tota specie resistit Sed colericam
rubeam cholera educere et membra humectat quibus siccitas supervenit
Universaliter tales homines subtiles esse non debent Sed ex melioribus car
nibus comedere debent scilicet sunt carnes perditum cum medulla panis
et ab omnibus fructibus abstinere debet Et michi videtur quod homines
tales complexionis et qui tali regimento reguntur sunt preparati philoso
phiam scilicet recipere principaliter et una ex tribus perfectionibus quas
supra Alexander esse dicitur philosophos hic vident post non tres septi
manas toto regimine regant Sed post digestionem primus cum aqua et cum
dulci oleo fricentur et fricatio sit mollis et lenta ut dimittere non oportet
Et hoc fricatio necessaria est ut corpus bono coitio preparet et
si autem fricatorem operatum meliorarent possibilis esset vel propter post
pori apilarent per superfluitates que ad exitum parent et oleum
olive fricatio calida consistat quia dimittere remollit et superfluitates
dissolvit Mandilia alba mantilia mollia essent debere ne cogita
te carnis ulla lesionem possit inferre Et fricatio quidem fieri debet
a superiori ad inferius et ab inferioribus ad superius et a latere ad latus
et contrario ad transversum et hoc non agendo ab omni parte pori ape
riuntur Et aer in quo est iste paratus contineri debet debet esse siccus
aeri puris ad hoc ut superfluitatum evacuationes mensurate efficiantur
quia tunc humidus aer evacuationi resistit et calidus superflua evaporationem
operatur et postea paratus aer ab omnibus vel pluribus postulatur Et
post fricatorem super dictam agredi debet operando mediocre inter forte et
debile et velox et tardum quemadmodum est ludus parve balle
secundum dicit Galienus in libro quem de balla composuit ex quo quod ludus grosse
balle qui cum pedibus efficitur non laudat quia fortis est et efficit cum
timore et hoc exercitium consentare debet donec anhelitus elucere et
corpus rotam incipiat et timor sumus diminui incipiat Item
dicit Galienus quod contrarias contrariis ab contrarietatibus non cognoscit nisi secundo
aut tertio die itaque ex errore cognito ab aliquo consequetur corrigere obligatur
si contrarium superfluum fuerit una die scilicet diminuere post vero anhelitus
retineat secundum quod possibilis est quod est quia retinendo anhelitum naturalis
calor fortificatur et poros aperit et poros debiles superfluitates ex
pellit quemadmodum faciunt illo qui foramina dilatare intendunt
quia conflando foramine aperit et debet esse constricto cum contensione
musculi pectoris ac diafragmatis Sed contensio musculi ventris prima
esse debet quod est quia per hanc contensionem superfluitates pectoris vel
pulmonis sunt membra pectinia expellunt et propter contensionem musculi

ventris superfluitates quasi in ipsis sunt et que ab ipsis eis transivisse sunt
interius expellunt. Sed quando habet debile dyafragma constrictum anhelitus
perventum abeat quia tunc superfluitates ad cerebrum mittentur sicud prius videmus
in suspirantibus et instrumentis quia in ipsorum pene inflantur in facie et
ipse facies rubedinem acquirunt. Et hoc accidit propter humorem et spiritum
et caput ascendunt. Hoc facto fricacio fieri debet que ab aliis nominatur
Et hoc fricacio multa esse debet et ad asperitatem declinatior propter du-
as intenciones una est ut superfluitates subtutanee evanescent que ab
operacione sunt transmisse et alia est ut corpus solidetur et vapores boni
retineantur ut ab hiis que ab exercicio accidunt non accidit alterum. Iste quidem
operaciones que ita corpus concuciunt in epulatorum requirunt et quiete. Sed
fricacio simul ac velociter fieri debet sicud dicit Galienus quia si totum
corpus simul et semel manibus fricari posset utilius esset ut super-
fluitates simul et semel a corpore expularent. Et ista fricacio ut dictum
est omnino dulci fieri debet. Iuvenes qui habent hunc complexionem qui ad quietem
perveniunt septimana ante mane [?] fricato balneari debet propter soliditatem
raritatis in corpore membris ab exercitio devenientem ut calor propter detritum
spaciosus aggregetur et adsint propter veritatem complexiones [?] et impleo
Et cum non habet aqua convenit frigida quemadmodum in fontibus a balneo postu-
lat. Aqua vero ista nimis frigiditate non habeat neque etiam in ea tepor
ad esse debet quod est quia frigida ut propriam membra ledit et remisse frigida
primam intencionem non habet. Et hec balneacio perita esse debet. Sed in balnea-
cione capitis cum aqua frigida indigemus speculacione. Et quamvis Galienus
de ea fuit locutus sufficientes condiciones non apposuit. Et ego de ea
non dubito nisi quia caput et membra sunt primam et in similitudine
debeat balneari. Sunt nos dico quod non. Et post hec omnia debet ciba-
ri homo laudabili cibo sicud carnibus galline et pane fermentato ut
dictum est supra et carnibus edinis et animalis agni et vituli lac-
tantis. Hora vero cibandi erit cum omnes digestiones erunt celebrate
et secundum diccionem primam quod homo bis in die cibetur cum necessarium ut
bis exerceatur et bis balneetur. Et tamen dicit quod quidam medici dicunt quod
hoc debet semel in die celebrari et hec sententia Platonis videtur de quo non
modicum admiror quod est quia si hoc fiat [?] et hore tibi cibandi
secundum habuit quod est quia cum corpus iuvenis habet regimen ut eius sit
fortis nature et bone digestionis non indiget ut primus cibus cum
particione non convenit nisi senibus et debilibus. Non ut enim Galienus
refert et si aliquis dicit quod hec particionis necessitas prima neces-
sitate sequitur. Unde error provenit quia convenit hec omnino quod est quia
necessitas particionis horarum exercicii et balneorum sequitur particione particionis
horarum ciborum tamen non medici et sentencie contra concedendi competitis
complexionibus sunt ut tribus vicibus duobus cibentur diebus et similiter
exercitium et balneum detur sicud tribus vicibus duobus diebus et
isti michi videtur magis veritati appropinquare et est mirabilis. Auicenna
tamen huic assentire videtur. Sed corporibus hunc moderato temperamentum
convenientis est ut propter hoc est non accidat complexio quod est nam

Prout ad hoc concedere enim quia sanguis est una superfluitas separata aut
vt appellatur sicut alie superfluitates excepto quod magis bonus est et propterea propter
primum errorem evacuationis ipsius fit magnum nocumentum Et proprium saepe
tunc exhibent communium coitus in conservatione sanitatis Item si coitus est
aliquo modo conveniens post coitum est illud e nocivum coitui repugnans
Et quia coitus desiccat corpus et virtutes debilitat et evaporet
corpus necesse est ut fricatio qui post coitum fit haec nocumenta coitus
recompenset Et est necesse ut hec fricatio asperitatem habeat ut poros con-
stipat et membra conforte et fiat cum oleo multo Et sompnus necesse
est ut sit temperatus secundum exigentiam nature et vltra hoc insompnio
aut vigilia nimium non cogat Et hec omnia conservari debet nisi in
ipsius regimento quantitatis preter aut aliquid ei consuetum non superveniunt
Sed si in ipsius regimento peccavit indiget correctione vt repugnet
huic peccato obviat si comedit aliqua stiptica et ex hoc venter habet
constipatum necesse est vt rebus pinguibus solvatur et si hoc accidit propter sui
paucitatem et temporis longitudinem peccatum corrigatur quia plurima causa
constrictionis superfluitatum est propter recessus ex transcessis mala complexionis hoc est
caliditatis et frigiditatis ob hoc quia conservari ab ipsis difficile est Et
cum dico hoc superfluitatum constrictionem non solum secessus et vrine in-
tendo sed totius corporis superfluitatum que ex eo manant sicut ex meatu qui
inter cutem et carnem est et qui ex epate et splene et qui proveniunt ad pa-
latum et nasum et consimilia que sunt membra regiminis dimittunt Indiget
medicinis has superfluitates evacuantibus Et scias quod coitum similiter est
una ex rebus que indigent correctione si in ipso delinquit Et peccatum
quod maxime in coitu committitur est illud quod nominatur sabaget i. lassitudo
qui post coitum accidit Et iam diximus in hiis que preterierunt quod
sabaget quod provenit ex rebus consuetis sunt tres res simplices vna est
vlceratiua secunda est extensiua tercia est apostemosa et vlceratiua est
eo quod comprehendere fit tactu et fit etiam propter retentas superfluitates non
dissolutas propterea aut propter humiditates liquefactas ex pinguedine
et carne propter coitum in modicam vnde necesse est vt medicine adhibeantur
vt has superfluitates evacuent et dissolvant et hoc fiet fricatione leni et
multa quia haec fricatio propter sui lenitatem non opilat immo dissolvit et
ex multa evacuat et debet fieri cum oleo veteri stiptici carentis Et
galienus non magis necessarium aerem declarat tempore aliquantum et cibat cibis
subtilioribus humoribus atque frondibus solito et quantitate paucioribus Et
correctio extensiue fit debet cum mollificatione et propterea debet fieri fricatio
lenis cum oleo calefacto in sole vel cum oleo anetino et camomillino poti
non est Et est necesse morari in balneo temperato et mora in ipso tardior
Correctio apostemose cum extensive fit et lesionis sensibilitate et
quantitatis membri augmentatione tribus efficiuntur modis evacuatione
vnde et repercussione infrigidatione et mollificatione et propterea indiget
fricatione subtili et leni et multa et multum trahere moram in
aqua calida vel tepida et vngi multo oleo tepido sed in estate

alemn vtilius existit et tribus paracetis istius speciei parcior esse debet
cibo aliarum specierum parietum et frigidorum Hec est regimine temporis complexionis in
etate iuventute usque ad tricesimum quintum annum Post hoc vero oportet
diminuere et cibos subtiliari est necesse et cibi sint humidi ad aliqualiter
calorem declinantes et in senectute oportet fiat suave sicud interi
us suavius Et talis et humidis indiget cibis et hoc regimen latitudinem
habet hic in magis et minus in pluralitate et diminucione annorum et cibos
in qualibet die cibent Et supradictum oportet eis preparatur et bal
neum et fricacio et quia in corporibus senum ut plurimum superfluitates ge
nerantur et non sufficiunt illas superfluitates evacuare potencie necessario
oportet in conservacione sanitatis ut cibis medicinalibus qui medicinas po
nantur Et post hoc in principio suarum comestionum oportet ut rebus humidis resi
ciantur ut betarum elixis paratis cum alumine et oleo et sale aut aialibus
simile paratis elixate sed ... eis potissimum competit et potus debent
sitibus cum senium vortice et tradi et filibus ... et aqua mellis
est istis utilis et maxime istis qui mel et vinum nec termisticum bibunt
Sed vinum potibus potest competere inter alios potus Termisiarum que
sunt ex passulis meliores istis competunt que ex passulis nucleis sunt
et hoc ideo quia res que notabiliores sunt senibus sunt ille in quibus
totus stiptica reperitur eo quod resistunt malis suis qualitatibus ei
quod quietent eis Et debet esse vetustior termisia usque ad finem sue perfectionis
et color suus sit sicud color vini et termisia que in sura tercia sit ita
vetus non appellat nisi spacium sex mensium transcendat et in minori tempore
non est conveniens conservacioni sanitatis Et eciam vinum tunc nunc non appellatur
vetus nisi ad secundum spacium primus anni aut medij Et si in senibus sint
membra lesa per ... eis conveniens non erit quia senes tamen ...
ordinatum est ille in quo lesio naturalis membrorum non est Et senibus neces
sarium est balneum ter in mense aut quater Et Iam diximus quod iuvenes
istius complexionis non indigent balneo ad regimen sanitatis Sed senes in
digent eo propter eorum operacionum paucitatem quod regimen senum oppositum
est conservativo et preservativo Et tercia istorum ducem regiminum est in hoc
quia unum sit consimile aliud condissimile et est necessarium senibus vi
tare cibos grossos inter alias res Et si contingat eos aliquid comedere
assortiet eos rebus subtiliativis Sed lac bonum est senibus venas
habentibus largas Sed necessarium est ut cum eo melle potentur senes
ob frigiditatem complexionis suarum et venas habentes strictas lacte non apponunt
Hucusque locuti sumus de regimine temporis complexionis qualiter regenda sunt
corpora ab infancia usque ad senectutem Et quamvis ista regimina sint
longinqua a possibilitate istius conservacionis tamen regule sunt ordinate
volenti suam sanitatem conservare Et si in hoc defuerit regimen corrige
debet hoc cum evacuantibus superfluitates et cum medicinis opilacionem
aperientibus et putrefactionem et apparatibus resistentibus Deinde
volumus loqui de regimine aliarum ~~complexionum~~ complexionum Et dicimus
quod istorum corporum due sunt species una est super cuius omnia membra ...

mala dominatur complexio distemperata ex loco complexionibus distemperatis. Et tertia est super
cuius membra dominatur complexio que in ipsis recepit distemperantiam sicut febris
talium et febris frigidus. Et hec species sunt 3ª est dolor prima et materie que
talis complexio in membris radicalibus est siccitas et regimen istorum magis est principium
quam preservative quam conservative maxime in illis in quibus membra principalia
in suis complexionibus sunt distemperata. Et hoc regimen est medium inter regimen
corporum que non sunt lesa et corporum aptitudinis que ex eis adducit in corporibus
in quibus est unum signum aut plura signis consequentibus que ex eis pronosti
cantur et ergo narrabo in hac parte in eo quod futurum est. Capitulum 8m de regimine
conservationis sanitatis in hiis quibus complexio distemperata et primo de humida et co

Deinceps volumus narrare de mala complexio(ne) calida(?) in complexionibus calidam
simplicem et incipiemus a calida. Et dicimus quod in complexione istorum non
apparet in principio multa lesio. Sed cum invenimus ipsam siccitas co
mittatur et super totam tabulam calida citius dominatur et precedit ut corpus eorum
sit facile et suave ad suam deambulationem et equitationem secundum quod dicit ypocras
quod corpora calida debent quiescere et non exercitari et non debet intelligi nisi re
misse. Et est quia omnibus quibus corporis non ingreditur sanitas et
ob hoc necesse est ut exercitium in istis sit cum suavi fricatione et quieta
propter quod fricatio tremendo in carne efficit et in fricatione asso
cietur aliqua oleis frigidis ut oleo violato et similibus et balneetur in aqua
tepida ad hoc ut ex corporibus eorum superfluitates furiose resolvantur. Sed aer
balnei est eis utile non est et si postea balneent in aqua frigida potest ut
corrigat dampnum si quod aqua calida fecit et corporis refectio sit bona iudice
et si siccitas in eis multum manifestaret tunc refectione utatur. Sed
species ciborum secundum quod dicunt medici debent esse sicut simile in sanitatis prius
conservatione. Et isti cibi debent esse tali(?) aut(?) talli(?) et frigidi. Et si volu
erimus complexiones alterare debet hoc fieri per quod tamen paulatim ad hoc re
gimen accedat. Sed dico quia iste complexiones quia excedunt a principio ad suam
contemperantiam ipse proprie similes illi parti vel medicine temperaturis contrarie
illius complexionis. Et hoc sit cum superveniunt eis aliqua causa extrinseca
et propter hanc aptitudinem que in ipsis est inventa dico quod eorum regimen pre
sile ex toto fieri non debet propterea quia tales quales iste sunt secundum unum
modum non perseverant immo sunt mobiles versus complexionem extradinalem(?) et
propter hanc causam intelligere non debemus in regimine suorum ciborum solum co
servationem immo etiam preservationem ad resistendum ei quod accidit eis posset ex
parte suarum operationum malarum et propter hoc totum est necesse ut in malis corporibus
sit aliquod genus complexionibus propriorum et etiam est hoc propter timorem occasio
nis extrinsecarum nam ex parte complexionis solum non esset timendum vel
similibus in toto. Et hoc est intentio illorum qui sententiam istam firmant
primus ex toto sed non declaravit. Tamen istud regimen non sufficit nisi eva
cuetur humor qui hanc facit complexionem hoc est quia debemus evacuare illud
per hanc secundum complexionem cum humore per vomitum aut fluxum ventris et
debemus intendere evacuare illum humorem secundum colore(?) conflictum(?) dua ita quod provomitum
per vomitum et si per fluxum per fluxum. Et melius est per flu
xum quia talis evacuatio est magis materie manifesta et ubi indiget
sufficit vel hiis complexionibus calidam et sit ei pungeret cum tamarindis prolis

et mirabolanis citrinis et sublectis i. corrigiolo et similibus Iste complexiones calide
aut tales et sicce sunt plurimum vaporose et fumose et ob hoc balneatione
indigent ne cito effimeras incidant et reuma Item est bonum istis balneari
post post cibum balneari ut eorum corpora impinguentur Sed qui in dextro
latere sentiant contumacitatem hoc mutare debet et est nitet ut corporibus ut a
complexionibus istis conveniens est potio vini et si biberint bibere debent
vinum aquosum et universaliter dico quod regimen complexionum calidarum et siccarum
et calidarum simpliciter non differt in hoc nisi sic plus et minus quia
in complexione est ut caliditas in fine deveniat ad siccitatem Et utilis est
istis oxizacra in temporibus calidis facta cum aliquibus seminibus et herbis
que habeant virtutem aperitivam et infrigidativam sine caliditate sicut est semen
scariole et capillis veneris et semen apii cum sit sua virtus repressa
in quantitate cum seminibus cucumeris et melonis aut cum alia re que est
contraria caliditati et siccitati maxime citrarum que admodum est stipes sca-
riole et viole et mirabolanis Avenzoar dicit quod in omnibus locis quibus
venit oxizacra debemus poni florem nenufar et maxime calido tempore
credit quod propter proprietatem quod nenufar secundum sua proprietate confirmare calidis a
[illegible] Item dicit quod semper cum oxizacra debemus poni rebus que stomachum
fortificant sicut aqua mastice aut cinamomi aut quia acetum
inimicum est acetum stomacho ledit Et in medio aqua ordei in estis tempore
calido sit conveniens regimen dummodo cum ipsa sit aliquid quod reprimat nocumentum
oris stomachi etc etc **Capitulum 7 de regimine conservationis sanitatis in humidis**

complexionem siccarum

Qui autem humide complexionis sicuti sunt eorum corpora humecta-
tione ne in eis accidat senectus et hoc debet fieri cum cibis humi-
dis laudabilibus et primi sicut est caro pullorum Convenit et uti balneis
aque dulcis tepide et fugere laborem et vigilias omnia accidentia alia excep-
to gaudio temperato aere temperato et mollibus lectis Jacere et audire cantus
vocis sonos eis conveniens est **Capitulum 6 de regimine conservationis sanita-
tis in humidis complexionem calidam et humidam**

Sed complexionibus calidis et humidis
superveniunt egritudines putride et de levibus superfluitatibus
et in principio temporis Iuventutis Et propterea necesse est ut oportet forti exercitio
et veloci et utatur fricatione multa et forti et quod balneentur ante
cibum Et universaliter oportet stomachum eius mundari ne si prius corpus ad mala
complexionem conveniet humores totius corporis ad idem declinaret et tunc corpus
propter declinaret ad siccitatem et siccitatem et ista complexio non est temperata
sicud opinatus est Baliensis Et antiqui dixerunt quod complexio naturalis est
calida et humida Et tamen cum comparamus complexionem nostram ingenio cum medici-
nis contrariis temporibus tunc dicimus quod sit temperata vel equalis Et conventitates
hic intelliguntur octo complexiones et quod comparamus comparamus cum superfluitatibus
eorum que sunt in ipsa non dicimus quod sit calida et humida Ideo quod caliditas
et humiditas plus dominantur in ipsa quam siccitas et frigiditas Et non
dicimus hic complexionem temperatam haud dogma loquitur hic quod sit calida et humida
nisi in comparatione animalium Ergo cum dicimus quod calida et humida quando
sit temperata non contrario dicimus Et Baliensis inter dicit quod naturale dicit
comparatione contrariorum et calidum et humidum comparatione temperantie dicit
et propterea dubitat quod hec complexio non invenitur Deinceps revertamur
ad illos aquo separati sumus Et dicimus quod non convenit apparere conservationis
conservationis sanitatis solum super exercitium et balnea et cibos humidos
haut complexionem sed oportet cum hoc evacuare superfluitates cum medicinis

Laxativis et a capite per viam sternutationis et gargarizando ore masticem
et grana staphisagrie et gargarizando [illegible] et medicine [illegible] ad purgandum
[illegible] complexionis sunt medicine [illegible] et agaricus et turbit et tartarum [illegible]
[illegible] multum ob opilationibus sibi cavere debeant. Et [illegible] causas putre-
factionis sunt resistere debent evacuando humorem qui putrefieri convenit et
cum medicinis resistentibus putrefactioni suis qualitatibus et proprietatibus suis
[illegible] quia in putrefactionis stat [illegible] calore cum humiditate super-
flua fetida [illegible] cum medicinis odoriferis [illegible] Et si tu fe-
ceris unam compositionem [illegible] omnes virtutes aggregent [illegible] medicina [illegible]
[illegible] in eis virtutes quibus indiget
conservatio sanitatis [illegible] Capitulum 7 de regimine conservationis sanitatis in hiis
Et complexio [illegible] debet conservari cum rebus talibus sicut [illegible] complexionem frigidam
et humiditate [illegible] et [illegible] Capitulum 8
de regimine conservationis sanitatis in hiis qui complexionem frigidam et humidam
Et complexio frigida et humida debet regi cum regimine calefaciente et conforta-
te cum multiplicatione [illegible] et indiget evacuatione propter superfluitates
que a tali corpore generantur. Capitulum 9 de regimine conservationis sanitatis in hiis frigidam et siccam
Et complexiones frigide et sicce [illegible] sunt deteriores et indiget
in corpore regimine calefacientibus et [illegible] et dulcis [illegible]
et [illegible] et sompno longo [illegible] complexiones humide indigent [illegible]
[illegible] et [illegible] mora longa que ad modum [illegible] indigent [illegible] et complexiones
frigide et sicce indigent superfluitatis evacuatione [illegible] humoris melancholici
et medicine et hoc [illegible] et polipodium. Et [illegible]
complexiones calida et humida superfluum [illegible] tollerare potest. Et que peiores sunt
frigide et sicce [illegible] illud [illegible] regimina
complexionum distemperatarum in qualitatibus activis et passivis. Sed complexiones
distemperate solum in passivis tamen non recipiunt lesionem. Capitulum 10 de regimine
Sed regimen corporis [illegible] conservationis sanitatis corporis optime temperati
[illegible] debet esse [illegible] temperancius [illegible] causa
[illegible] cum [illegible] dieta et sicca
[illegible] propter debilitatem [illegible] que est in membris [illegible]
[illegible] solum [illegible] supra membra [illegible] cibum
[illegible] plus [illegible] mora [illegible] dissolvet et alterabit et si ta-
[illegible] digestiva frigiditas [illegible] ea que
confortat digestivam sicut [illegible] et alia que [illegible] optime
[illegible] sicut [illegible] multa et
aliquid propter [illegible] ciborum siccorum et
[illegible] est facilius. Capitulum 11 de regimine conservationis sanitatis
Et [illegible] corporis [illegible] corporis prius
[illegible] Capitulum 12 de regimine conservationis sanitatis in hiis
[illegible] narravimus regimen [illegible] complexionis distemperatis in particularibus membris
distemperate complexionis [illegible] Deinceps narrare volumus de regimine
distemperate complexionis in singularibus membris. Dicimus quod regimen istarum
complexionum plus ingreditur genus conservationis [illegible] regimen complexionis distemperate
[illegible] et [illegible] qualis ista est [illegible] illius membri
fortificet sua complexio [illegible] et evacuando superfluitates que in eo generantur
removendo causam que illam generat superfluitatem. Considerando [illegible]
[illegible] lesum in se aut patiens membri compassionem quemadmodum [illegible] in aliquibus
hominibus est lesus per se et in aliis per compassionem cerebri et membra que

magis dampnificatur aliis sunt membra principalia quorum complexio sompnum alicui
aliud gratia exempli cum epar est calidum et stomachus frigidus et corpus est contempera
tum et lumbi inarentes humidantur vel ut in corpore complexionato temperato testiculi multum
generant sperma talibus indigemus regimine mixto et plus instare oportet dispropor
tione particulari ita quod ad oblivionem non tradatur et hoc ingreditur doctrinam
in ingenio sanitatis et ob hoc hic plura non dicemus Sed regimine preservativum
est de genere curativo sicut dicemus post et scias quod deterior harum complexionum
est illa que est membro defluente minus ad calitatem sunt frigitate propter
quod quando complexio cerebri ad maliciam quasi est ei adveniunt magni et multi morbi
mali quemadmodum sunt apparata colli et squinancia et oris pustulaciones
et apparata nucle et raucedo et tussis et dissinteria et alie istis similes
et aliquando currunt iste superfluitates ad stomachum et corrumpunt ipsum ita quod semper
sunt frigidus comitate ipsum ad frigiditatem et constrictionem complexionis totius corporis
corrumpitur ad hec patientes eructuaciones emittere accetosas ut in ataudit
ipse inveniuntur quia quando stomachus propter maliciam recipit malam acquisit
complexionem et medicus quando sunt ignorantibus quod talia sunt continuata quod per
remotionem non potuit et ab hac omnes dispositionem necesse est tunc hic et quod
dispositione sunt calida fluxus humorum in aliquibus erit calidus et
remedia tamen harum in hoc casu de ingenio sanitatis continetur Sed et
preservato complexionis cerebri ut dissipet eius sive sit superfluitas suppositam ei rebus que
siccitatem habentes calitate cum aromaticitate sicut maces sicut et grano
sili pulverizata propter cum nimio sunt abluendo et evacuantur superfluita
tes sicut in ipso cottidie generantur cum sternutacione et fricatione que fiant
cum radice nucis et eciam gargarismate fricatio confert et etiam crebra mas
ticatio masticis et poti medicinis que evacuant humores in eo habun
dantes temporibus congruis et maxime in vere et autumpno Sed tempo
dispositionis in calitate propter superfluitates calide generantur pro quo cuius
continere et hoc fit in ungendo caput cuius cum oleo rosato et evacuando
humorem contrarium ut melius potest fieri et solum temporibus magis alterat
superiorum cum humiditate. calitate et cetera Dico quod illorum solvuntur potionibus
siccitate in septimanis annorum aut in medietatibus ipsorum quod recitans sicut
in septimanis annorum aut in medietatibus ipsorum quod rectius fiant
quia illi qui omni anno purgaciones observant quia nos videmus quod egri
tudines ut plurimum non accidunt hominibus in sanitatibus evacuatis
aut tali ipsos Et propterea etiam omnino quod incommodum est hoc considerandum
et propter hoc debet ipsos custodire a frigore custodia optima Sed regimen
illorum quos impossibile est regere isto regimine necesse est considerare corporum
qualitates cum similis equalis complexionis a sua nativitate videtur mihi quod
consuetudines superveniendes ei sint propter repletionem et ob hoc indiget evacuatione
universali scilicet flomma et maior si in eo apparuerint signa repletionis
et cum hoc oportet ut abstineat a cibis multum inmixti Sed qui non habent
complexionem temperatam plerumque sive consuetudines a malicia humorum preveniunt et
ob hoc oportet illas abicere et evacuare semper considerando quantitate evacua
tionis ut non sit superflua vel diminuta quia quidam quibus sola e
vacuatio sufficere videtur Et quidam qui indiget duabus sola scilicet una
et alia scilicet in autumpno Capitulum 13 de regimine conservatio sanitatis primo
preservationis
De temporibus volumus tractare de corporibus que propinqua
sunt licet in eis ne cadant et corporum malis aptitudinibus

Dimittemus et ulterius dicemus quod genus generationis egritudinum futurarum fieri
debet quod aliquod signum manifestat et hoc recte est quoniam tunc egrotantes in
puncta sibi gradum resistere [illegible] non fiat est tunc cum [illegible] rebus quibus curat
de illud quod dicemus in aliis egritudinibus [illegible] vel appetitudinem manife-
stior est illa que dicitur spontaneus labor [illegible] quod hoc corporibus ad est accep-
tata alis apparata sunt infirmitatibus multis et ob hoc de isto [illegible] sermone
faciemus quod non erit similis aliis malis aptitudinibus [illegible] in omni egritu-
dine eo quod modus obviandi illis malis aptitudinibus est unus et idem
modus cum cura egritudinum [illegible] et propterea [illegible] non est recitandus et sciatis
quod non obliti sumus loqui de conservationibus corporum tempore corruptionis aeris sed
in posterum dicemus sed incipiemus loqui de labore et dicemus. Et iam dictum
est in libro egritudinum quod potest esse tribus modis. Unus dicitur labor ulcero-
sus et hec species fit [illegible] talis et qui hoc movet de hac specie
ad plus intendimus loqui. Secunda species dicitur extensivus et sanguis multi-
plicatur et secundum aliquos dicitur [illegible]. Tertia species dicitur appositus et est compositus
ex ulcerativo et extensivo et de eius [illegible] est ut [illegible] omnibus membris
[illegible] tremendi [illegible] extremia et volumus [illegible] omnes istas
species [illegible] postmodum non de unaquaque loqui [illegible] et dicemus quia causa
efficiens est mala [illegible] malis. Ergo medicine [illegible] istis speciebus aut
alterativa sunt evacuatoria et alterationem et [illegible] facit [illegible] et medi-
cine que [illegible] humores [illegible] et aliquando ad [illegible] adhuc
[illegible] et evacuatio que fit cum medicinis que provocant [illegible]
et sudore et vomitu et cum [illegible] et flebotomia. Et hoc fuit quia [illegible]
cursum nature. Iste sunt medicine [illegible] omnibus speciebus supradictis
[illegible] unumquodque istorum dicere volumus eo quod non evacuat unaqua-
que species istarum una specie evacuationis nec alterat unaquaque istorum specierum
una specie alterationis. Incipiamus non a labore alterativo. Et dicemus quod
causa efficiens istius est humor acutus [illegible] sed colera est acuta
propter suum acumen et melancolia propter suam [illegible] et flegma salsum propter
salsedinem suam. Et hoc [illegible] aliquas distinctiones [illegible] quia isti humores
non effugiunt quia aut subtile solum sunt locati aut [illegible] in
[illegible]. Aut sunt [illegible] et [illegible] in [illegible]
ne [illegible] propinqua ad [illegible] non est longinquum quia sit tunc istis humo-
ribus aliis humoribus [illegible] et forte non sunt. Et si sunt non effugiunt
quia aut sunt in spongiositate carnis aut in venis et si sunt in venis
aut sunt cum paucitate sanguinis. Aut cum [illegible] multitudine et non
est multus sanguis inveniuntur nisi tunc isti humores sunt pauci et non
sunt multum elongati a [illegible] sanguinis eo quod inventio quorundam in
actu non fit nisi ante [illegible] in sanguine et aliquorum per [illegible]
[illegible] sunt colera melancolia et aliqui cito [illegible] et aliqui
tarde quia qui multum elongati sunt a sanguine longa indigent [illegible]
one et qui propinqui sunt in brevi [illegible]. Et hoc est quod potest dici
de hoc labore. Et [illegible] istorum [illegible] medicina. Et dicemus
quod [illegible] isti humores [illegible] labore et subtile sunt locati forte
[illegible] et fortis [illegible] erit sufficiens [illegible] cum balneo et cibo [illegible]
aut aqua ordei et [illegible] et [illegible] et quando isti humores in

in poris carnis localiter sunt tunc non indigent curatione Sed quiete et sompno eo quod ista ad sanitatem reducunt et sero balneent in aqua tepida et cibis subtilibus utantur post assumptionem sanguinis eo quod sanguinis evacuatio evacuat et sudorem illum humorem qui moveri potest circa et si accessus sedabitur per hoc tunc plene curam nam sanguis cognoscimus et si non sedatur et sompnus paciens sunt debilis et clarius non est humor in carne et musculis solum sed etiam in venis Tunc considerandum est si tunc istis humoribus qui faciunt hunc laborem sunt humores mucilaginosi aut non Et si sunt vero sunt in venis aut cum aliis humoribus aut non et dicimus quod si non sunt humores mucilaginosi et humores facientes laborem sunt in porositatibus aut vacue tunc considerandum est si cum eis est sanguis multus aut paucus aut si illi humores sunt remoti a sanguine aut propinqui Et si paucus est sanguis et humores remoti sunt a sanguine primus tunc humor iste faciens laborem debet evacuari per farmaciam et non per flebotomiam eo quod qualitate peccant sed si quantitate peccaverint tunc facienda est flebotomia evacuatio sicut dicit Johannes in libro de ingenio sanitatis et si illi humores sunt cum multo sanguine et non multum remoti a sanguine tunc ipsi debent evacuari per flebotomiam primo et post modum per farmaciam hoc est si non ad sunt humores mucilaginosi Tunc considerandum est si humores in venis sunt cum multo sanguine et non erunt multum a sanguine subtili remoti Tunc ille debent evacuari cum flebotomia et farmacia et tunc farmacia difficilis esse debet Et si humores mucilaginosi in venis sunt multi cum sanguine pauco Et humores laborem inferentes a sanguine remoti Tunc nec est flebotomandum nec est farmacandum eo quod flebotomia per necabilis est nec in farmacia propositum consequi essemus cum propter grossities humores obedientes non essent Sed cum plus fluerent humidi et vene clauderentur Et hic imputata est quies et medicinales cibi subtiles et incisive sine multa caliditate ad hoc multa in membris ille loco malorum humorum sepe non fiat Et conveniens in hoc casu est sanguinibus desiccantibus cum siccitas sit repressa cum radice lilii et molis et aqua ordei conveniens est et maxime in humoribus cum radice feniculi et etiam ydromelle Et quia in corporibus istorum ventositas est ipsa et ostensiva generatur precepit Galienus dari diatrion pipereon et diacimini Sed in nostro climate est vitandum quia posset febres incitare et ipse hiis non poterant nisi in tempore frigido et frigida complexione et medicine subtiles membra ostensiva confortantes cum remissa calore utiles sunt sicut garyofili et cinamomum et abrotanum et gariofili et cassia lignea et simila aromatica Et si cum aliquis istorum repudiat facit hoc propter ipsam superfluitatem et cum aliis composuerimus bona erit confectio ob hoc quod membra principalia istorum sunt in solemno debilitate et maxime os stomachi Et in hac complexione malastico non obmittatur sed rosa hic non est confundenda propter suam frigiditatem et siccitatem quamvis sit confortativa Sed silicados commixtum est in hac complexione qualitate et proprietate et que ad modum in hoc casu flebotomia inhibetur ita et vomitus ratione eadem Sed quando humores mucilaginosi sunt in intestinis et sanguis corporis est multus tunc non sunt inde reub simul talem et vomica complexionatus propter quia tunc est timendum

ut humor in membris spargatur. Et si hec potio medicina cum pulegio facta
et michi multum placet illa. Dicit etiam filius et scias quod michi non fuit necesse
narrare hec sufficientia communi humorum, istorum neque significantia quantitate neque
loco. Secundo quia omnia sunt tibi nota in libro de signis et tu debes considera-
re omnia in cognitione communi humorum cum vult minuere sive quantitate et debes
similiter a regimine antecedente a complexione aque et etate et aliis rebus in libro
signorum dictis. Sed labor a propositis et ostensimus de necessitate proveniunt
a sanguine multo propter quod necesse est patientes hic primum flobotomare aut
minuendo quantitatem secundum tempus estatis et complexionem sicut in libro de ingenio
sanitatis docetur. Et sunt distinguenda membra in evacuatione istius laboris
ita quod si in capite dominatur cephalicam flobotomare debes. Et si in
membris mediis basilicam et si ambas continent partes tunc mediana
sunt flobotomanda. Capitulum 3m de regimine preservativo ab aere pestilentiali

Nunc quod particula ad narrare remansit super nos regimen corporum preservativum
corporum ab aere propter [illegible] et dicam breviter quod aer secundum quod alibi dictum
est permutatur aliquando in qualitate et aliquando in substantia. Sed cum sit in uno
aut in alio tunc preparata sunt corpora recipere consuetudines similes illi complexioni
tunc omnia corpora ab istis dispositionibus [illegible] leduntur secundum plurimum ratio corpora
propria. Nam si hoc esset [illegible] omnes corrumperentur in aere supradicto
propterea considerare debemus in regimine omnes has permutationes contrarie. Hec in
aptitudine oppilationum et in resistendo omnibus putrefactionibus totoque. Et ad
dico quod omnes has permutationes contineat et [illegible] permutationes que istius
sunt. Sed permutationem que in qualitate consistit in una [illegible] aut pluribus
regimen contrariis qualitatibus eius esse debet et hoc regimen particulare est
[illegible] sicut dispositus in calitate et siccitate cum frigido et humido
regi debet et desse in septentrionalibus locis in quibus ad hoc aer reparatur
irroratione aque et foliis aromaticis [illegible] et sic omnibus aliis quali-
tatibus contrariis que in temporibus illis essent generate. Sed aeri corrupto
in substantia sunt similiter resistendum est evacuationibus solubus et cum rebus
consistentibus epidimie. Et vitetur frigidus et siccus a putrefactione remo-
tis sicut aceto et lentibus et aromatizare debet aerem cum rebus
resistentibus putrefactioni sicut cum costo thure et galbano [illegible] usque
ad ʒ j. Et post comedere non debet nisi celebrata in omnibus membris digestione
et hoc fit spatium nove horarum. Bolus armenus et terra sigillata in
aere pestilentiali magnum prebent iuvamentum et provocat [illegible]
odor [illegible] confert multum. Et dicit quod [illegible] duas partes et
croci et mirre partem unam de quo sumat omni die pondus ʒ ij [illegible]
[illegible] cum [illegible] aque [illegible] iuvat multum et non est
inveniendum ad hoc aliquid quod habet medicina sit potius quod a pestilen-
tia non [illegible] et corruptione temporis calidi debet eligi loca alta
in quibus [illegible] ventus septentrionalis aere [illegible]. Sed si
sit corruptus in substantia tota [illegible] est in domibus [illegible]
[illegible] et loca alta vitare et vitare omnes fructus humidos [illegible]
necessaria est et omnes pisces tunc temporis [illegible]. Propter hoc
quia sanguis [illegible] rebus humidis est cite corruptionis et similiter

omnes carnes exceptis volatilibus montanis sicut sunt predicte et pisces
stis Et quia res ventrem lenificantes hoc tempore optime sunt que admodum
tamarindi mirobolani cassiafistula et manna Et quod dictum est in hac particu
la secundum nostram intencionem sufficiens est **Liber septimus Incipit in quo
determinat de curacione morborum et accidentium corporis et tempore corporis cuius rubrica
omnium sunt tabula Capitulum primum in quo determinat de sexto principis et
aliis curacionis morborum quod fit flebotomia farmacia clisterium sermonem**

D**E**terminemus quod ob hoc quod vero ...nam **clistere et balneum**
sunt due species egritudines et accidentia egritudines consequencia
et iterum egritudinum sunt due species egritudines propter et propter
consimilibus et compositis secundario Et sunt duplicata genito species
male complexionis materialis et non materialis Et sunt eorum species membris
officialibus videtur nobis ut narremus incipiendo primus quia decem
genere sanitatis a remocione egritudinum propter membrorum consimilium si sunt ma
les aut non materiales Et postea in genere remocionis egritudinum membrorum
officialium et post ultimo medicacionem accidencium concurrencium cum in
medicacione egritudinum contineat quia precedencium egritudinibus accidentia
removet Et volumus primo solum narrare egritudinum membrorum consimilium
curacionem materialem et immaterialem postmodum singularium specierum per se in
tendimus explicare et hoc nobis videtur ordinata distinctio Si mala
aut complexione non materiali est vincta sola hec eo quod ad suam veniat nam
et hoc non fit primo et solum nisi per contrarium Et quoniam per mala complexio fit
calida et sicca removet species est cibus et medicine frigide plus male
complexionis egritudinali sua virtute propter resistentes virginea Si mala complexio
sit calida et sicca removetur per cibos et medicinas frigidas et humidas
Et quia diximus quod removeatur male complexionis non materialis primo et
substantialis solum contrario removebatur denique quia contingit aliquod
ut assistatur contrariis similiter removeatur sicut aqua frigida ma
lam removet complexionem frigidam eo quod claudit poros et inspissat
cutim et sic calorem intrinsecum fortificat Et hoc medicina multum
est timenda et non debet fieri nisi necessitatis tempore Et maior pars me
dicorum qui ea utuntur errant ut postmodum ostendemus Sed in
tencio remocionis male complexionis materialis duabus rebus consistit
Una est ut mala complexio evacuetur Alia est ut mala complexio membri
rectificetur que relicta est a materia malicie sue in membris Et
evacuacio duobus fit modis Unus fit flebotomia Alius fit per farma
ciam fecialem aut vomitum in vrinam provocatam et per clistere
et sudorem quas omnes operaciones opera natura fiunt dentibus sedes
et urinis et ... quemadmodum complexio prima removetur ... [illegible]
primus Et aliquid fit evacuacio Sermonem operatum balneum et fricatorem
et evacuatorem racione et ... cognoscere possumus et
... ab ... cognitum manifestum est ... Humane
... racione contingit duobus ... modis Unus modus est quia ...
tensum est quod medicus debet sequi viam nature Sed videmus quod natura
sanat ... egrotos ... multas et ca
racione ... ... medicinare ... ...
modus est quia ... est post aliquid cibus et potus superflu

non firmatur ita quod in corpore sanguis superfluus aggregetur aut alii humores
et res superflua indiget evacuatione ideo necessaria est flebotomia aut farmacia
aut evacuatio alia. Sed oportunum et conveniens in hoc casu sufficientia non
fuit quia imminet paulatim minus cum operatione habita ad hanc repletionem
que est firmata non accidere posset sicut accidit illi qui se reprimebat in
balneo sanguinico balneari ut dictum est superius in libro signorum. Sed et
quod debet quedam istarum evacuationum fieri aut plus sonat aut volumus
determinare. Et dicimus solum quod evacuatio non debet fieri nisi ad humores
cursum nature excedunt in toto corpore aut in aliquo membrorum in quantitate
aut qualitate aut ambabus. Quantitate vero proveniunt species laboris
extensiui que est repletio secundum vasa et repletio secundum virtutem. Quantitate
et qualitate proveniunt ita quod virtutes nutritive et motive aggravantur et
volunt omnes virtutes operantes. Nam quod debilitantur virtutes tunc in humo-
ribus operationes naturales non sunt, et secundum plus habent operationem sequitur
labor ulceratiuus propter humorum maliciam qui in hac specie repletionis
consistit. Isti sunt evacuationis maioris superfluitatis que in toto sit corpore
aut in aliquo membro. Sed locus proprius debet anticipare flebotomia in quantitate
est quod omnes humores quantitate cursum naturalem augmentant et
hoc non proveniunt nisi cum augmento sanguinis quantitate ab hoc qui aliquo
vel in ipso sunt in potentia et ista augmentatio secundum plus laborem prestat
extensiuum. Sed locus [illegible] necessaria est evacuatio flebotomie est quod
humores contra cursum nature inequalitate excedunt et maxime hoc
contendit flebotomia quia humorum quantitates qualitati sanguinis non repugnat
nec etiam a sua sanguinis elongatur hoc est quia non sunt crudi neque
melancolici et alii flebotomia patitur sit sicud sit propter fluxum sanguinis
narium et propter fluxum emoroydarum et similium. Sed hoc casu possumus
mutare debemus et aliud species evacuationis fit propter attractionem materie
de membro ad membrum sive intentione evacuationis ipsius ex toto corpore et
ut plurimum hoc fit quod pauens est sanguis sed tamen maliciosus est
istic. Et aliquando hoc alie intentiones aggravant hoc est ut evacuet et
subtrahat et tunc propter hoc istud facimus ut evacuemus materiam ex qua fit
[illegible] et prohibemus ne augmentetur. Et scias quod quando intendimus sola eva-
cuatione tunc appropinquiori parte lese membri evacuamus. Sed quando subtractionem
ad inferiorem intendimus [illegible] intendimus [illegible] parte
Sed quando ad ambas partes intendimus debemus aut ad [illegible] que
ad magis hoc in [illegible] dicetur et [illegible] intentionis
diversa sunt loca venarum in flebotomia. Sed locus proprius farmacie
congruum [illegible] est quod humores [illegible] sola qualitate hoc
[illegible] de [illegible] dictant non sunt crudi aut melancolici
Nam tunc [illegible] et digestio [illegible] debet [illegible]
flebotomie et farmacie est [illegible] dicit quod [illegible] multo
[illegible] flebotomatos aut farmaciam et mortui fuerunt
Et hoc [illegible] videtur quod sunt [illegible] superfluitatibus corporis in multa
erat quantitate et quod detenta fuit et ad actum producta [illegible] pa-
tiente. Et aliquando necesse est anticipare flebotomia propter multam neces-
sitatem eo quod in [illegible] liberat. Et est sciendum quod ab [illegible] debemus
ab illo quod magis necessarium videtur. Et nostri [illegible]

Amezigar dicit quod non debet fieri flomia nisi post corpus mollificatum
Et hoc est quia venie a sangue sunt evacuate sugunt superfluitates malas
ad intestinum intestinis et ab hiis mala acquirunt complexionem Et iterum erit
flomia causa maioris constipacionis ventris quia membra evacuata sug-
gendo superfluitates feculentas magis congregat propterea Aliquid farma-
cia specialius fit quemadmodum flomia dicitur quod dam farmaciam ut hu-
morem ethamqui citra fluxus et hoc quod tacuisset consuetudine ty-
anguinetat Et ego in sequentibus complicabo utrum consimile fit aut per cri-
clisteribus vomitum quod superfluitates solum continetur ibi extiterit inten-
dit aut quia trahendi materiam ad oppositum partem Et sicut aliqui nominatum
laudant in consuetudinibus partium inferiorem sic farmaciam in consuetudinibus partium
superiorem laudat Et Galienus ut plurimum humores subtiles evacuat
et appendit in passionibus cum grossis humoribus si non debet non procedat
digo quia cum hoc infusio totius corporis sequitur et forsan principaliuncu-
brorum Et sanies quia cum specibus evacuationis consistit et maxime in
consuetudinibus in quibus status et crisis sunt propinqui Isti sunt modi eva-
cuacionis vel curationis male complexionis malis et non malis ¶ Et gl-
sias quod dicit in uc a3 sapatinum mollificatorum est quod est laxe et addictione
et mollificatiua cum mollificatione et humorum genus sunt cum cum solum fetes quod
pellunt Sed quod humores peccant qualitate ut cum sit nisto si aut gros-
si sunt non est conveniens flomia nec farmacia de flomia quidem manifes-
tum est Sed de farmacia dico quia humores sunt viscosi et grossi non
sunt in obedientes et ideo medicina trahit bonos cumaliter remaneret
Et Et quod volebat evacuare aut conveniunt febris digerebat cum
medicinis calefacientibus et incisivis Et quod febricitabat faciebat hoc
cum medicinis subtiliatiuis cutibus modici caloris et cum frigiditate
et hoc iam declaratum est in libro de ingenio sanitatis Et quod sit cum febre sit
declarabitur in libro febrium. Capitulum 3um in quo determinat qualiter sit agen-
dum in male alteratis et curatoribus morborum qui sunt pro in

De corpore dictum quod
Dum superdictis agendum sit sicut in magis et minus aut quod nichil sit debet-
et maxime in evacuationibus et curationibus que sunt proprium una in
pluribus locis evacuatio et alie contrarietates non competunt quantum una et cuius
et requirat Et dicimus quod una intentio in remotione male complexionis non ma-
lis est vel rectificet et hoc sicut non nisi per contrarietate cum manifest in gradibus
illius complexionis a temperamento Sciendum est quod ut cognoscatur mensura distempera-
te illius corporis etc et hoc cognosci non potest nisi quod illius corporis
complexio cognita sunt sana etas clima tempus anni regimen et consuetudo
similiter Cetus cambita et actus specialiter quia in multis locis non attenditur
causas cauta vel fruiti nisi quod causa male complexionis malis consistens Sed
quod mala complexio non malis est in aliquo singulari morbo alis membro
Hoc periculosa curationis precipuum sunt causa complexione et ab ipsius
in mancato colligancia ipsius a situ ipsius et ab ipsius sensibilitate
et aliis consimilibus rebus Sed modi curationis male complexionis malis ob quod
quia intentio sola non est in superflui evacuationibus ut recte procedit
Sciendum sunt cause que illas generant superfluitates et si causa complexionis
corporis precesserunt vel non quia in aliquibus corporibus humores super-
fluunt ab corpore naturaliter et in quibusdam ab etate tempore anni aere et intestino
et regimine et privatione eorum que corpore purgare solebat ut sunt
sanguis emoroydarum et menstruum et privatio consueti exercicii negligen-

glosa ma erat in magi-
ne

evacuationis Et etiam virtus operatur in hoc sine multum qui plerique natura et virtus
generat evacuationem Et per virtute intelligo virtutes operativas scilicet est virtus expulsiva
et retentiva et motiva Et aliquis modus evacuationis velut accipitur a membris
nobilibus et maxime a principalibus et operationes virtutibus principalis scilicet ab isto
quibus flebotomia indigent et etiam scilicet debilitatem virtutis Et etiam intendimus evacua
re aliquod membrum conveniens corporis aliqua sunt recipientia demonstratorum aliorum
suorum sublatorum et suarum quantitatum et similitudinum et suarum sensibilita
tum et forme dispositionis et modi membrorum totius corporis quia propterea est
ut corpus demonstret superevacuationem et possibile est quod non et hoc est gradum
corpore non est repletione solis nisi in primo membro salvum et in purgatione est
signum mulieribus superevacuationem earum et quibus curatorem Et hoc sunt que
significat in quietate faciendi medicinam vel non et si purgatio debet sive vel
non Et nunc dicenda est significatio que sumitur a duabus rebus supradictis
id est ab evacuatione et curatione sive attentione propterea qualiter fieri debet et
incipiemus a curatione secundum primum Et dicamus quia a medicis dictum est quia
quando complexio aer temporis anni et filia eius est sine quemadmodum non est contra
complexio aura propria nimio contra ubi gratia convenit tale complexionis in regione
tali et tempore anni talo et dicta tala cui supervenit tamen non erit iste
a suo naturali ordine multum permutatus Curandus tamen erit cum rebus
in frigiditate remissis Et quando huiusmodi gradum accidit quod multa est facta
elongatio Et ideo hunc resistendum erit maiori quietate ubi si homo
puer sit complexionis in regione frigida tempore frigido et dicta frigida cui super
veniat tamen secundum illos indigebit medicina multum in frigiditate dis
parata Et ego dico quod manifeste apparet et non considerent quia mani
feste videmus per sensibile argumentum quia iuvenis supradictus qui tam
secundum patitur curari non potest neque cum aqua cucumerorum et camphore
et senex supradicto si tamen habuerit si tria proprietate calor solis ipsius
extinguetur et morietur Et dico quod illud quod secundos ad hoc inerrore adimplet
est una regula qualis quoniam posuerunt sive distinctione confusa in gradu elo
gationis senis a suo calore naturali ad convenientem calorem ad equalem appro
ximationem posuerunt cum elongatione caloris iuvenis a suo calore naturali ad
convenientem et maxime quod disponunt quod maior est elongatio sed hoc in propositio
est Nam tu scis calor existens a naturali remissitatis est et si posset esse
ut equalis sit elongatio tunc fiet necessario secundum mediationis secundum gradum
essent refrigerativa multo fortiora in corpore senis quasi ad tertium gradum
si hoc in se ipso veritate non habet ad ob hoc ponamus in veniure toliter
tale complexionis in primo gradu et supervenire ei febris que ipsum transferrat
ad secundum gradum caloris sed iste non est elongatus a propria complexione nisi ad
unum gradum tamen cum rebus in secundo gradu frigidis curari non potest et est
propter forte permutatione quod medicine recipiunt in corpore iuvenis ad
propriam ignitionem eo quod elongatus est a suo temperato calore propter fortitudinem
caloris convenienti Sed si senem supradicto frigido in primo gradu supervenit egritudo
ipsum perducens ad secundum gradum caloris iam elongatus est a sua naturali complexione
magis quam iuvenis iuvenis enim est elongatus per unum gradum
Sed senis elongatio est duorum graduum aut plurium Et propter hoc si posset
esse crederemus secundum elongationem sit gradus si reperitur aliud quam

notum respectu consideracionis finis secundum diuersitatem subiecti quia
si impossibile est senem ad aliud gradum peruenire moderaret ante quam
ad terminum illum attingeret moreretur et si autem secundum elongacionem
superdictam bonum finem non consequatur cum aliquantulum remittere pos-
sit contraria medicine cum conuenientes complexionum suorum membrorum valida
lius propter contrariam siccitatem lederent et sic contrarietas magis elonga-
ret et multa elongacio contrarie tangat mortem. Est autem conue-
niens secundum corpus dictum medicine conueniens et senis sic debet esse
in calore quia si vnum corpus talium est super calefactum vsque ad secundum
gradum et aliud corpus senis sit super calefactum ad secundum etiam gradum
vnum corpus alio calidius non est. Secundo scire debes quod si conuenienti me-
dicine sic ad liberandum contraria sua complexionem senilem quod ei non noceret
ymmo conferret eo quod complexio senis frigida consistit ad contrarias conuenientes
datas et ob hoc ad gradum corporis pendi naturam non peruenit secundum ipsam
ad contrariam reducere quod senis non attendit propter complexionis membrorum contra-
dictionem siccitate et propter hoc sufficit senis qui febrem talis habuerit
habere medicinam frigidam in hoc gradu propter raciones superdictas et etiam
quia corpus senis potencias non habet gustandi medicinas ad
sibi naturam contraria quemadmodum conuenientis corporis. Et si queratur quomodo
possit senis tanta febris caliditas aduenire. Respondemus quod hoc
fieri potest propter diete sue inordinacionem nam si dieta conueniens
valeret impossibile esset vt talem incideret febrem ob hoc quia conuenienter
secundum quod dictum est in consuetudine libro non in duabus sunt causis
autem propter complexionem membri mala autem ardentibus peruenientibus ab oportu-
ne secus. Et quod a parte temporis anni consideratur intelligitur anima particularis
temporis anni et vniuersalis quod aer conueniens est consuetudini tunc bonum
est infirmo et gaudium medico. Et si aer per se talis non constat
tunc artificialiter medicum facere debet. Et medicum meditacionis
quia consuetudine fuerit curare contra si debeat aut non contrarium
si debeat est sicut potius aqua sicut in igne ardenti. Nam si
infirmus consueuerit aquam frigidam bibere tempore sue sanitatis sine
lesione scire dampnum possumus tempore consuetudinis contrarius esse et
ob scito habere frigidam et si hoc consuetum non sunt aqua frigida cum vollo (?)
non conueniet. Et si necessitas nos cogeret ad hanc dandam in morbo
tunc dabimus caliditate et numquam frigidam eo quod consuetudo contraria continet
in se paulatim hanc consuetudinem acquirendo. Et quod contrarium
subito fit secundum multa natura corrumpit. Et hoc est causa rerum propter
quas natura intelligit gradatim per tempora anni decurrere ad aliud
gradum transire quia si subito de calido ad frigidum et de frigido ad calidum
transiret natura tollerare non posset. Et propter consuetudinem dictum
est a quibusdam quod quedam paulatim sumpserunt venenum atque gra-
datim et consumpserunt in cibis fuit ad cibum in habitu sine nocu-
mento. Et quamuis ita dicant tamen ego non credo ymmo degenerent

demonstravimus in epistola curativa et venenum [illegible] quam ad glauconem
transmisit. Sed tamen concedo quod intenditur sola medicina ad alia permutari
debet quia si solum sola videret medicina possibilis esse quod natura in habitum
duceret et in corpore dubium non faceret operationem. Sed totus consideranda est
in eo quod fieri debet in evacuatione et in mediatione quae [illegible] sit. Sed in
evacuatione manifestum est quod tenor totius debet attendi. Sed et in alteratione
sicud [illegible] aque fit in ethicis quia [illegible] et si dum [illegible]
membra ledet principalia et mortem inducet sicud galienus quod [illegible] accidit
[illegible] mala in isto aphorismo non [illegible] cui medici aquam vetabant
et ipse propter nimiam aque aviditatem magis mortem elegit quod vitam et multam
aquam frigidam bibens subito a mala complexione sua evasit. Sed propter
aque frigiditatem remansit insensibilitas quedam ipsius in deglutiendo
impediens et sic mortuus fuit. Sed male complexionis que est [illegible]
[illegible] est duas species meditationis agregare aliquando sicut sunt [illegible]
ratione male complexionis [illegible] que sunt [illegible] febres puerorum
et maxime de materia calida et grossa [illegible] de mala complexione
calida et sicca indigent humectatione et infrigidatione. Sed considerationem [illegible]
[illegible] importabiliter et hoc bona medica discretio [illegible]
[illegible] plus in [illegible] debet autem equaliter in [illegible] id quod plus
[illegible] febri [illegible] est evacuatio materiei et in [illegible]
[illegible] et quando ambo equales [illegible] [illegible] [illegible]
equaliter curare debes. Sed quando accidens non timet [illegible] studeas tamen totam
remotione sic [illegible] complete simul [illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] sicud est febris et sincopis quia [illegible] qualiter debes
[illegible] in febre [illegible] est infrigidare et in sincopi calefacere et sincopis
indiget [illegible] et febris evacuatione [illegible] sincopis
[illegible] quod [illegible] quod [illegible] non sequitur nisi [illegible] est [illegible]
[illegible] est sincopis [illegible] que [illegible] fuit. Sed quando [illegible] male complexionis
non est [illegible] manifestatio [illegible] non [illegible] et [illegible] et [illegible]
accidit mala complexio [illegible] quia [illegible] qualiter curari debet. Hec sunt
[illegible] que sunt a mala complexione totius corporis. Sed quando in membro
singulari [illegible] consistit sicud sunt [illegible] est [illegible] complexionem
quando [illegible] mala [illegible] complexio [illegible] est quod [illegible] est [illegible] quia [illegible]
[illegible] est [illegible] a sua complexione [illegible] et [illegible] medicari cum rebus multe
[illegible]. Sed alia membra [illegible] infrigidanda et non [illegible]. Et hoc est
[illegible] quod dicitur de [illegible] et sene. Sed quando [illegible] aliud magnum in toto
corpore consistit aut est in membro principali aut faciente operationem principa-
[illegible] sive [illegible] complexionis in eo multiplicata [illegible]
[illegible] in qualitatibus suis et [illegible] cum non hoc requirat [illegible] sicud
[illegible] est refrigerare in fine [illegible] sit [illegible]. Sed [illegible]
[illegible] que [illegible] colligantie [illegible] membri [illegible] consistit
quemadmodum non est [illegible] refrigerare propter colligantiam
[illegible] multum [illegible]. Et [illegible] non est [illegible] refrigerandum
multum eo quod colligantiam habet cum corde et [illegible] in meditatione que
fit propter [illegible] in membris principalibus [illegible] est [illegible]

eo quod cum istis membris continuitatem habet. Et est cor omnia membra in potentia
prius sit cum martu/ et est notandum quod ante tu refrigeas epar propter mala
complexionem calidam que ei advenit. Ut etiam cor debeas refrigerare cum illius me-
diciniis aut similibus quod non est nisi quia malus complexionis cordis esse cum male
complexionis epatis aut ut cor ipsum ab epate acquirat et illam complexionem quam
habes in primis operationibus animus habebis interius et sedibus. Et hoc quidem
dictum sufficiat in isto. Capitulum 3 in quo determinat qualiter sit agendum cum
flebotomia et cum farmacia in curatione morborum

Hucusque diximus de intentione sed remansit super nos adhuc dicere pauca
de medicinarum summa quantitate sed remansit super nos adhuc dicere pauca
ea que dicta sunt de quantitate evacuationis et maxime in flebotomia et farmacia
et dico quod in aliis egritudinibus precipit flebotomiam et virtus et alie res permittunt
laxacionem non prohibeant aut nolunt. Tunc sine aliquo timore ipsa est fa-
cienda vna facit sicud ille qui eam facere tenetur et si aliqua earum
prohibeant tunc necessitate et quod nobilibus est considerandum ut quod ea non pro-
hibeant propter quod precipit pacienti aut quod eger dum egrotavit propter quod pre-
terit propter consumptionem paciat. Aut quod eger dum egrotavit propter quod pre-
decrevit virtute et anni convenientes flebotomie sunt a nativitate et sunt
adultis annorum septimanis usque ad annos sexaginta diminuendo
Et adultis annorum multiplicacionem annorum et quidam ipsam tolleraverunt
quantitatem secundum multiplicacionem annorum et secundum aut duas annorum septima-
nas usque ad annos octuaginta. Et sunt aut duas annorum septima
nas si non debet prius illa etate requirat. Sed abominatus Auen-
zoar dixit ego minui filium meum cum annorum et per hoc amor
te manifeste evasit. Et ego in suo dicto concordo ita quod cum facit filio
ipso et multas probabiles super hoc habeo raciones. Sed in multis debili
virtute consistente non est solum minuendo modica si sonio debet con-
toto diminui. Et si eger ab ipsa flebotomia sanari non posset ad uno
evacuatore via alia erit sicud plurimum in egritudinibus semper repletionem
tempus aut flebotomie est ver. Tempus autem estatis prohibet flebotomiam
propter debilitatem virtutis in illo tempore et propter resolucionem spirituum. Uel si na-
tura egritudinis eam requisierit fac eam sed in parva quantitate. Tempus
vero hyemis prohibet flebotomiam propter coagulacionem sanguinis et eius grossi-
ciem in illo tempore. Tempus vero autumpni quia est propinquum estati
non est conveniens ad flebotomiam et propter frigiditatem temporis et propter compressa-
tionem ventrem et propter debilitatem operacionum et propter tempus salis (?) propter pressu-
Et si aliquod tempus anni flebotomiam prohibuerit virtus tamen et non consentit
virtus tunc sola quantitas evacuacionis considerandum est et non ex toto di-
mittenda et quod flebotomiam facere volumus solum propter unum membrum et
non propter totum corpus tunc facienda est evacuatio pluribus vi-
cibus et per paulatim ut ab hoc lesio non occurrat. Et etiam sicut de
quantitate farmacie aparticularibus sumi debet hoc tamen observato
quod puer vel decrepitus farmacari non debet. Et medicari etiam in
vere et autumpno. Sed consuetudo nostre magis habet locum quemadmodum
et malum. Sed secundum consuetum alioto sunt debes propter que dicta sunt et
dicentur et est quod si membrum quod evacuare intendimus in partibus superio-
ribus est locatum a parte inferiori evacuari debuisset debet cum
evacuatio ad partem oppositam attractio agitatur. Et propterea laudatur
vomitus in passionibus inferiorum membrorum et in passionibus superiorum
farmacia laudatur. Ergo sicud que aliqua membri sunt est
manifesta quia sicud per vomitum et secessum evacuatur et [illegible]

Avenzoar
solum semel [illegible]
anno... probabat

epatis per urinam et eius gravitas secessu evacuatur propterea signa membri c[on]siderada in transitu medicine eo quod non est conveniens aperta apporum [?] propria evacuare propter transitum medicine fortis per propria membra, ut patet in illis aperta et purgar[e] risma. Item nobilitas membri et ipsius [?] anima sibi ad confirmandam suam in nos inducit propterea quia tale membrum cum [?] maiorem colligantiam habet et ubi gravitas epatis ap[er]ta fuit in statu tali de iure res solutive essent ... in quantum apperta consistit. Sed in quantum est in membro tali medicina a rebus huiusmodi ~~sed in quantum~~ aromaticitate et stipticitate non debet dari propterea membra multe sensibilitatis fortes non sustinent medicinas. Dicit ypocras. Dicit ypocras mulier vero pregnans flebotomari non debet nisi quando embrio ... fortis hoc est a quarto mense usque ad septimum, et humores fuerint ... et farmacia concedit. Ego autem dico quod flebotomia quando adest repletio qua embrio non indiget non est mala. Sed farmaciam non credo ad bonum pervenire ... primo ledit embrionem eo quod nisi substantia est venenosa et fortasse facit malos humores fluere ad embrionem ut ipsum ledant. Propterea medicine purgantes sunt provocantes urinam et quod provocat urinam est deterius provocatiuum menstrua. Et quod menstrua provocat abortire facit et iste regule universales in medicatione male complexionis materialis et non materialis sunt sicut predicta. Et etiam ad ... quod breviter dicere volumus in qualibet istarum specierum. Capitulum ... in quo specialiter descendit ad curationem specialium morborum. Et primo descendit ad curationem male complexionis ... autem ... febris ... primo de ... [illegible]

Ad incipiemus a mala complexione universali. Et post hoc loquemur de mala complexione in uno membro particulari in quolibet membro et post illud de apostematibus et curatione que illa sequuntur. Et incipiamus in febribus ab effimera facientes. Et dicimus quod intentio medicationis in illa due consistunt una ad removendam calorem et siccitatem malam complexionem que est ipsius substantia. Et hec fieri debet infrigidando et humectando. Et alie ut ... febre ... resistat ob hoc quia febris ... aliud est quia mala complexio non materialis ... plus ... in hac febre est ... et mensura infrigidationis et humectationis in hac febre est ... rerum particularium et cause ... facientes. Et scias quod refrigeratio in febribus ... et ... sicut ... et cibos ... sicut balneando in aqua calida aut tepida et maxime in hac febre fit eo quod ... in spiritibus vapores dissolvuntur qui nisi resolverent corpus ... inflammaret et fortasse ad putredinem converteret. Et hec febris ... plurimum accidit propter cutis densitatem ... accidit propter frigus aut ... in aquis stipticis balneatorum aut propter ... balnei negligentiam aut propter totius corporis siccitatem sicut illis accidit qui in aere calidissimo degunt. Et vere plurimum hec febris accidit huiusmodi complexionis calidam et siccam. Et dicimus quod quando accidit propter cutis inspissationem aut propter aquarum stipticitatem balneatorum Medicatio ... erit balneatio calida aut tepida aqua post ... et ... utilis consistit. Et in exitu a balneo ... oleo tepido inungatur in quo nulla stipticitas reperiatur. Et est ... semel balneum intrare sicut faciebat ... qui ... faciebat intrare bis vel ter ... hoc regimen non convenit nisi hominibus assuetis ... balneari. Sed embrocatio post balneum cum aqua ... ut ... clausionem faciet pororum nisi ... aut corpus est minus calefactum. Et melius ... qui ... balneum erit ... si erit complexionis calide et sicce est tisana ordei eo quod infrigidat et humectat. Et ... dandi sunt pisces ... carnes edine ... et ... et si alius fecerit ...

balneum et dieta haue reiterare deberet et aliqui primam tristiciam propter
multam in sole moram fit Et que propter iram accidit maiori indiget refrigeratione
quam illa que propter angustias aut tristiciam proveniunt et nulla istarum
indiget fricatione sed balneo solo Et que propter angustias et tristiciam fit indiget
maiori humectatione sompno et gaudio Et que propter moram in sole accidit
non indiget refrigeratione et ut longam in aqua calida trahat moram plus
fricatione cum oleis frigidis inungere ut oleo violato et similibus Et
que propter multam accidit fricationem balneum intret calidum Et balnei calidi aer
balneo aque utilior existit Et cibi grati esse debent aut ad calliditatem
declinantes ut tinces aut gammarus et pisces et aque mellis valde
utilis est Caput vero calidum oleo rosaceo ungatur et aliis actu calidis que
adiuvant aliis actu frigidis inungi debent Et scias quod universalis medicina
omnibus efficaciam patientibus balneis existit Exceptis patientibus
venenum propter frigus sed efficaciam abapgati[?] in quantum aut astellare [?]
[?] Et si causa veniat sine causa dicit Galienus quod balneum intrare
debet Et hoc non dicit nisi quia sufficiens est in humores subtilium digestione
et grosso et dispositione per totum corpus licet balneari debet nisi post diges-
tionis complementum Et vina aquosa alba aromatica omnibus istis utilia
sunt si bibere fuerint assueti ita quod post digestionem bibatur nam plus habet
humiditatis quam aqua Nam vinum vane [?] calidi exsiccato necat ventositatem
dissolvit et urinam provocat et sudorem animam letificat Sed qui assessiu
diuc causata est ex sua cura indiget dieta sompnus frigiditate ten-
dente et ut caveat repletione tali que nauseam non inducat Sed ille qui
hanc febrem patitur optime provocanda sunt cibaria [?] digestibilia ten-
dentia ad frigiditatem et humiditatem et propter si caveamus tales in principio potius
sum non febricitabimus Sed si propter enteris [?] fluxus constrictorum in primis tribus diebus
sufficientes erunt fricationes si fiat cum melle et ordei farina Aut fabe vel
orobi et que proveniat sic sic fricationibus cum aqua ciceros et capilli veneris
et molle Et si hoc sufficere non videtur et febris tertio [?] aut in
arbitrio suis aperitiva quod tanta sunt repletio in corpore ut propter fricationem tue
apertione sine universali evacuatione ei leviter posses abhoc quia tale me-
dicamine in plenis corporibus plus opilat quam aperiat Aut ego medicatio ta-
lium media inter efficaciam et convenientiam esse debet hoc est in forma et corporis
mollificatione et hoc facias secundum accessionum assignans consideratum Et sicut quod
ab experientia et bonitate estimatione potius perscrutari quia propter solum
doctrinam certificari non posses quid in uno quoque individuo faciendum
sit in qualitate et quantitate in hac arte propterea necessaria est in hac
arte propter obvium veram cognitionem experientia propter quam particulariora principia
hec autem in eo quinque unde quoque individuo fieri debet et scias quod ista principia
scribi non possunt omnia quia non sunt infinita Et quia post hac medicinalis
nobis necat [?] habetis in hac arte quia magis est apposita experientie
et quia ratione Et propter hoc dixit Ypocras vita brevis ars vero longa
Et ego vero non studui in hac scientia ita ut videat michi quod sicut sunt
fricatis sicut videtur multis medicis nostri temporis qui multum elongati sunt
ab eorum intentione exceptis filiis Avenzoar et maxime Abulais
et filio eius Abenmaeser Cum vita deus conservet vitam Nam isti veri sunt
in scientia medicinali secundum attendunt ad dictum virum Et dicamus quoniam
istius febris assumptibilitate proveniunt et secundum intentionem et maxime in corporibus calidis

et complexiones sunt calidis humidis et hoc eis non convenit nisi quia eis permutantur
in corpore stomachi ad fumositatem et quibus accidit supervenit eis fluxus ventris
Et pluribus eorum hoc accidit propter corruptionem ciborum in digestione Et quibus ac-
cidit ventris constipatio quod parum egerunt Et constipatio hoc accidit propter caliditatem
et siccitatem et virtutis expulsive debilitatem et sic [illegible] est de medicatione [illegible]
eorum [illegible] [illegible] Et dico quod ille eius fluxus accidit ventris in principio
curationis confectio est [illegible] ita quod si [illegible] educitur et et fluxus cessa-
verit fiat ipsi ingredi balneum Et ipsi ciba cum confortantibus stomachum Et ipsum
stomachum cum [illegible] confortantibus unge Sed cum fluxus est in statu [illegible]
est ut in balneo [illegible] [illegible] non permittas hoc [illegible] dicat [illegible] [illegible] medicine
[illegible] forte fluxum cum balneo [illegible] quod [illegible] [illegible] ad oppo-
situm [illegible] Et [illegible] ita sit non est [illegible] medicina Sed est [illegible]
Et propter [illegible] quia est [illegible] [illegible] Et tu scis quia [illegible] debet [illegible]
[illegible] [illegible] unde hoc quod possumus [illegible] [illegible] Sed [illegible] ab
[illegible] [illegible] positione in balneo [illegible] debes considerare ut rectifices ipsius stomachi
evacuatione cessante cum [illegible] [illegible] [illegible] absinthii et oleo rosato et
si mastice [illegible] cum oleo rosato miscueris et [illegible] [illegible] in [illegible]
multo fortius operabitur Et [illegible] scias quod [illegible] principalibus non est sup-
ponenda medicina actualiter [illegible] [illegible] potentialiter [illegible] [illegible] Et similiter
fuit inflammatio in ore stomachi [illegible] cum istis oleis [illegible] [illegible] [illegible] Et
aliquam [illegible] medicina [illegible] Et [illegible] cum [illegible] stomachi [illegible] [illegible] mala complexio
calida [illegible] cum [illegible] ponit mastice cum oleo rosato Et [illegible] [illegible]
quod [illegible] hoc recepta [illegible] complexio [illegible] sola est [illegible] a [illegible] recepta
a complexione [illegible] ab hoc quia [illegible] medicationis [illegible] [illegible] est ut forti-
fices cum medicinis [illegible] aliquid stipticitatis cum amaritudine
et stipticitate vel aromaticitate Et propter hoc [illegible] [illegible] non
curabant de debilitate stomachi [illegible] cum [illegible] [illegible] Et possibile est
quod multis hominibus [illegible] [illegible] mala complexio non considerabant sicut [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] qui malam habebat complexionem in stomacho calidam et siccam multum
ergo est considerandum quia si mala complexio est tanta [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] solum in ore stomachi confortatione et [illegible] [illegible]
cum [illegible] [illegible] medicinas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stipticitates et tales
medicine sunt melancolice Sed fluxus non cessavit [illegible] [illegible]
ipsum cibare cum rebus stipticitates [illegible] et [illegible] [illegible] fluxus
ipsum regere [illegible] si paucis [illegible] fluxus sufficit panis [illegible] coctus ad
[illegible] vel sirupo rosaceo [illegible] [illegible] citoniorum [illegible] [illegible] Et si multi
sit fortioribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum succo [illegible] et [illegible]
pomorum [illegible] est bonus [illegible] [illegible] [illegible] Sed si cessavit fluxus
[illegible] panis [illegible] est Et si supervenit casus appetitus [illegible]
electuarium citoniorum cum aliquo masticis cum succo [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] electuario quod composuit in [illegible] [illegible] [illegible]
Sed [illegible] in qua intrat piper [illegible] alie res tale [illegible] est [illegible]
et maxime in climate [illegible] tempore calido et [illegible] complexione Et quod istis
accidit ventris constipatio [illegible] considerandum est in quo loco sit tibi
retentio [illegible] in stomacho aut in intestinis Et [illegible] est in stomacho [illegible] [illegible] dari

coforta(n)tium cum piper(e) Sed no(n) de forti in qua intrat mercurie Sed debili qui(m)
posuit in libro de ingenio sanitatis Et hoc medicina no(n) e(st) conveniens nisi
hijs tantum quibus innitatur in sto(macho) ad acetositatem quia stomachus talis et nauseam
ex calitate quibus nisi no(n) erit preva Et est dicendum Galieno quam de
clarum est in octauo decimo libro ex totius membrorum ex debilitate propter mala
complexionem calidam sicut apostemata quia aliqui medicorum no(n) nisi sua actionem nisi propter me
diatum calorem et si debilitatur ex complexione frigida est hoc simile eo quod est ei necessa
rium et propter complexionem calidam erit presens sicut sol fortis qui constringit ignem
et calor fortis frenatus constringit caddeum Similiter potest dici Galieno de
debilitate stomachi que fit propter causas calidas et nauseas calidas ergo no(n)
respexit nisi ad siccitatem que stomacho accidit propter calores in hac parte et hoc
curare intendebat Sed prudendum est super complexione mala et sit medicina
mixte debent Sed credo quod clima sui apud in hoc sustentat Et michi
videtur quod electuarium citoniorum impositum cum ligno aloes et mastice et
gariofilis multum valeat si sit taliter compositum ut siccitas citoniorum vin
cat ipsorum caliditatem et frigiditatem et non est tradendum oblivioni de
medicinarum complexionum qui si volueris frangere virtutes communes medicinarum
aliorum potes hoc facere cum commutationibus ipsarum vel cum aliis re
bus frigidis et stipticis in hoc curatio esse debet ne resistat ei quod plus
est timendum et melius est quod calor qui complectatur fingitur sumptione sit
in primo gradu quod fuit necesse siccitatem secundum remone Sicut nos diximus
minime in aliquibus ex(ce)ptatione calidarum medicinarum quod nos ex complexione calida
putamus Et Galienus precepit embrocare locuntur ipsorum cum aliis
temperare Et intendit per hoc ventrem mollificare sed quando mollificatio
calida et intendit propter hoc ventre mollificatio fit hinc ergo
notum stomacho ex quod fiat cum humore et quibus mollificatio sit hinc ergo
egressum magis tamen melius quam consistit ob hoc necesse est hac duas
res iuste donec semper cum convenientes ordinare Sed cum albus opposito
descendit tunc embrocata valde utilis consistit Sed observato ne cibus
indigestus ad membra trahatur embrocata Et hic clistere melius est
omnibus que sibi possunt Et si non est mordicatio donec ventositas tunc
sufficiat clistere factum cum melle et oleo et aliquantulo sale Et si maior
dicatio fuit tunc ad mistrandum pinguedines anseris et galline et ve
tositas assiduus est necesse ut in oleo coquatur parum ruthe et semina
resolutiva ventositatem sicut semen api et cimini et similium et
si ventositas in hoc loco fuit signum quod calor naturalis est debilis
Et propter hoc non est calefaciendum nec refrigerandum Sed virtutem confortandum
erit Et aliquando habet febris tribus diebus perdurat sed non timeas
Sed cum nausea accidit quando febris non fit ob hoc quia ex illis sed fu
mosa non curatur quia spiritus inflamet Et sciatis quod in complexionibus frigi
dis et humidis raro habet febris accidit Similiter nec in frigidis et siccis Sed ca
lida et sicca omnibus ad hoc paratior consistit Et propter hoc ad quod plus
horum corporibus sic dispositis est servies et consuetudinem cibariorum et cetera
et negligencia Galieni Sed qui febricitat febre que fit propter bubonem
applica ultimum medicamine est illius aplicatur Curatio Et si propter vero vere
ma accidit medicine purgantes necessarie consistunt Et si fuit
propter frigiditatibus humoribus indiget quia hoc prohibeat ne calidiori

consuetudines cadat. Et Galienus precepit in has febres patientes ponatur
in balneum. Sed michi non placet ut fiat nisi intelligatur. Et hoc sufficiat
in meditatione consumendo. Completo tamen hoc tractatus [illegible] in libro egritudinum

Deinceps volumus loqui *Capitulum quartum de curatione sinochus et synoche*

De febribus acutis vel acutis que dicuntur acute. Ideo quia iste febres
sunt medie inter putridas et effimeras. Et diximus quod iam dictum est in libro de
accidenti quod hec febris fit cum multo sanguine. Et sunt due species. Una est cum
sanguis non est putrefactus et alia est cum sanguis iam putrefieri in-
cipit. Et utraque istarum tribus disponitur modis. Unus est sicut homotenes
affligat a principio usque ad finem. Et hoc fit propterea quia id quod dissolvitur est equa-
le ei quod resolvitur. Secundus est ut a principio augmentetur usque ad finem decrescat
quia id quod dissolvitur minus est eo quod resolvitur. Et quia hec febris fit propter oppi-
lationem venarum medicatio prima erit flobotomia. Et maxime cum ideo
est sanguis putrefactus. Et Galienus hoc dicit quod quando forte ei quod sanguinis
minue [illegible] usque ad lipothomiam. Et dicit quod propter hoc corporis re-
frigerationem habebit et possibile erit ut calor abstrahatur a parte superiori
ad inferiorem. Et dicit hanc medicinam in hac febre necessariam esse.
Et ergo dico quod hec quantitas evacuationis artificialis non convenit ymmo est
valde erronea eo quod hec ars imitatur naturam et inter sic crisis laudabi-
lis per evacuationem sanguinis ad sincopim perducentem ymmo eveniant in cri-
sibus malis in quibus virtus [illegible] plusque [illegible] compellitur
ad non est intentio evacuationis sequitur est evacuatio nisi ad remotionem
superflui sanguinis quantitate pertinentis et ad conservationem [illegible] Ergo
cum non potest sanguis evacuari usque ad sincopim nisi cum detrimento quantitatis
hoc impossibile esse videtur. Et Galienus non intellexit propter hoc nisi subitam
corporis refrigerationem. Ergo hec medicina actualis est et periculosa unde me-
lius est ut aliquantulum de calore remaneat [illegible] quod calor naturalis diminuatur
adhuc non est credendum ut in tali corpore quale [illegible] si non sit [illegible] prius
factionis alicuius humoris [illegible] si diminuimus calorem naturalem et humor corrumpetur et
virtus diminuetur et non erit qui huius erroris faciat correctionem. Si vero ego [illegible]
que cognoscimus febrem esse a putrefactione [illegible] sicut [illegible] continua [illegible]
[illegible] Et ipse [illegible] dicit quod quando in febre hac apparent signa putrefactionis flobotoma-
tur pulsum [illegible] flobotomia non fiat usque ad sincopim perducens quia impossibile
est ut post [illegible] non remaneat putrefactio usque ad vii diem. Et propter
hoc necesse est ut remaneat virtus sufficiens digestioni. Et dicit Galienus quod
quando medicinalis hanc febrem sanguinis cum putredine tunc est expectandum
usque ad digestionem materie. Et ego hoc intelligo [illegible] debemus cum in principio flobotomare
debemus et deinde potare ipsum aqua frigida [illegible] in frigiditate tamdiu
donec corpus ipsius ad frigiditatem perveniat. Et hoc non debet [illegible]
quibusdam conditionibus prima est ut egritudo sit digesta et ut [illegible]
[illegible] sit [illegible] Et ut in ore stomachi non sit debilitas nec [illegible] Et
quod infirmus est assuetus [illegible] bibere. Et sic debet esse [illegible] quod hec inducat
ad malam complexionem [illegible] remotionem [illegible] aqua frigida
humorem [illegible] et impedit digestionem. Et impossibile est hanc febrem
removere [illegible] donec [illegible] in corpore [illegible] Ergo
quo potabis aqua frigida [illegible] et [illegible]
tremor stupefactio et complexio [illegible] mala [illegible] Et iam
mortui sunt homines qui biberunt aquam frigidam semel multam [illegible]

et inde ad gutturem anhelitus devenerit propter strictitatem meri et diafragmatis
Et aliqui fuerunt qui non potuerunt aliquid deglutire Et qui ipsam bibe
aquam iam facta digestione tunc nam optime adiuvat quia talis ubi aliq
na remansit nisi mala complexio calida et illa removetur per aquae frigide bi
bitionem et sic natura melior faciat operationem in humore e contra istis perficiendo digestionem
et malam naturam appellendo quoniam hic propter complexionis magnam calidam in suo calore sunt
magis extremi Et propter hoc que fortioris caloris est dicitur ardentia Et hec
latitudo diversificatur secundum climata Et quod omnia particularia concordant
in febre que est ardentia et insimul simul desiccat aqua frigida non nisi
digestio est expectanda quia est aut digestio consumitur Et si fecerit ipsam pati
ensis ad digestionis apparitionem tunc erit ipsius digestio mala quemadmodum est
nebula nisi cum ypostasi nigra propter nimietatem combustionis et tunc aque
frigide exhibitio non valebit Et propterea melius est ipsam in principio sive circa signorum
digestionis apparitione exhibere et non tentare cum dictis aliquorum cum hec
res certissime sit probata Nam materia que talem facit febrem qualis ista est
cum sit in extremo caliditatis non est parata ad digestionem nisi propter malam qua
litatem acutam propter grossitiem vel propter viscositatem Et quando hanc in
frigidabis tunc inestimabilis erit materia magis digesta Et melius ut convertas talem
febrem ad febrem lentam et longam que curari possit quam ut egrotus subito
moriatur Nam error qui fit in alteratione complexionis febris facilior est quam mors
Et ego credo quod illis etiam quibus digestio debet expectari si dederit aqua frigida
quod citius curarent si eis vires extiterint fortes Quoniam egritudo sunt longa
dicit Rasis quod duo iuvenes medicus tamen consanguinei et argebant Quorum unus
erat dives et alter frater ipsius Et ambo hanc incidenit febrem et medicus
duo aquam plurimam frigidam et suo etiam propinavit dives causa frater moriturus
fuit Et certe iste non medicus fuit nisi Galenus et Rasis in quarto continenti et nos
expertissimum expertus quod nostre intentionis est quod prodest quia ceterius medicationis
istius febris est una pro veritate febrium predictarum Et propter hoc bonum
fuit medicamentum narrare quoniam utrique cause competit convenientes Capitulum 6 in quo

Declarare incipit de curatione febrium putridarum in quo declarat de modo vel curationis

Et dico quod febrium que fiunt complexione mala complexione mali · febrium putridarum
prima illarum intentio duas considerat res hoc est ut malam evacuat
materiam Et quia materia est cum calore putredinali attendit hec tertia
intentio hoc est ut removeat res conservantes ad faciendam putrefac
tionem Et est supplementum communis et pororum oppilationis apertio Et pororum opi
latio accidit propter res stipticas aut frigidas aut desiccativas
aut propter humorem grossitiem aut viscositatem Et alio anima agitante
Ergo tria inter tria intentio est quod unumquodque istorum removeat propri
quam Ergo ut plurimum accidit ut conveniat hec tertia medicatione
et maxime quando superveniunt accidentia quod est quoniam signum medicationis febris
Sed quod fiat signo recepta ab essentia febris et accidentis ipsius et unde
erit quando alteri dicte omnem medicinam considerat super accidentia si fortissima
fuit Et si non cogatur medicus a febre vel ab accidentibus tunc insistere
debet remotioni cause et per hanc viam removebit febris sicut
est in febribus de flegmate et ut est febris melancolie et sanguinis Et
si febris fortior causa fuit tunc opponat se febri Salvo ut tamen

no obliviscat Et possibilis est ut tegat ambo considerare equaliter Et nos
nolumus narrare in omnibus nisi febres que non habent nisi unam curam Et propter tractatum
de resistentia accidentium est aut a medicatione egritudinum et causa aut a medica
tione accidentium Et est quia egritudinis cause medicatio est promotorum causarum sicud
in egritudinibus Sed et resistere accidentibus fit cum rebus que subito ea movent
contrarium contrarius ut aliud augmentet accidentium causas sicud opium in sinus dolori
bus Dicimus quod frigiditas et humiditas in omnibus febribus ingressum habent primo
medicine et cibi et hoc est in rebus assumptis in corpus Et hoc fit per primas
virtutes solum et aliquid fit ut aere infrigidemus Et aliquid ut ipsum calefa
ciamus Et aliquid egritudinum removemus de uno climate ad aliud sicud fit
in pestilencia cum precipimus quod vadat in ethiopiam vel ad alam. Sed et
variaciones in febribus per sirupos vel per farmaciam sive per virtutes secundas et tertias
aut per proprietates Et alie sunt probabiles aut frictiones Sed evacuationes per eger
stionem in febribus convenit facere non est considerandum in quo primum istorum
sit faciendum aut plus uno et in quo tempore et eo quod tempus est una ex rebus
valde necessariis in hac arte Et propterea dixit ypocras quod tempus sit acutum
hoc est quod tempus medicine latitudine pauca habet Et dicimus quod flobotomia
fi debet Verum multi sapientes signa apposuerunt Sed melius ut fiat quando non
est malicia nisi quantitativa sicut supra dictum est Et tempus faciendi
sequitur virtutis fortitudo Et quia fortitudo plurimum virtutis fortitudo plus est
in principiis egritudinum propter hoc ordinaverunt quidam fieri flobotomiam in
principiis egritudinum Et multi egrorum sunt qui flobotomiam patiuntur post
ad septimum diem et ad remanentiam illorum opinionem dicit Et quod debilitas
virtutis aut fortitudine non sequitur unius dierum Et quantitas flobotomie
recipitur a fortitudine egritudinis et a complexione et ab etate et tempore Et consuetudine
dieta et conditionibus aliis et bonitas virtutis et eius malicia sequitur
maliciam complexionis et eius bonitatem propter hoc ponitur a medicis in hora
quarta Sed evacuatio que fit in aperiendo opilationes fit inmadendo humores
et subtiliando grossos et digerendo eos et rectificando id quod potest rectificari ob
ruptis et expellendo id quod non potest rectificari Et hoc fit in omnibus
febribus et maxime in illis que non sunt intensive et etiam in omnibus
horis et temporibus egritudinis eo quod materia putrida non rectificatur nisi his dua
bus rebus scilicet expellendo seu desiccando quod rectificari non potest et rectifi
cando quod potest rectificari quemadmodum fit hominibus volentibus putrefactionem
obviare et necesse est refrigeriam geminate in procurando omnium Sed quia
maior pars harum medicinarum sunt calide et sicce complexionis ut est semen
apii et feniculi et silium porcellus erit ut contrario operatione febris augmentetur
Et propter hoc necesse est ut frangatur virtutes earum cum rebus fri
gidis seu ad permanentibus illi operationem et tales sunt semina melonis
et cucumerum et horum similium Et sunt etiam cum medicinis harum operationum
qui sunt temperate vel pauce caliditatis que dantur febricitantibus sicut
capillus veneris endivia et similia Et in summa intelligere debemus
quod quando volumus temperate medicinas calidas quod frangere debemus virtute
earum Et in istis predictis medicinis inveniuntur hee due res scilicet inciso
Et quod evacuatio — prima est quod medicus magis manifestet in febribus

Et hec medicine aliquid inducunt angustiam et inquietudinem et corporis
stomachi et epatis et propter intrinsecam febrium commotionem Et propter hoc convenit ut eis qui
inflammantur ea que sunt confortare membra principalia sicut bulliendo in aqua
pruritatis aliquid gomastice vel ut bibat aquam illam cum zuccaro rosaceo
et in his nobis magis convenit conferre scilicet in confortando subtiliando et mundi-
do Et si materia huius fuit humor frigidus et siccus oportet ut abstineat ab his
scilicet talibus et siccis eo quod ista sicca non debes quartanariis exhibere et si vis
eis approximare debes hoc facere frangendo siccitatem earum cum radice liquiricie
et zuccaro violato Sed quia in zuccaro invenitur relaxatio prohibere
potius cum passulis quam optime conveniunt in hoc casu et sunt necessarie
scilicet passule in removendo siccitatem superfluam quam sanguinazabin scilicet sirupi acetosi
scilicet mordicare membra nervosa scilicet ysophagum seu meri et stomachi et re
eo quod scilicet mordicare pulmonis et aqua tepens conferet minorem partem febrium et
siccam et tamen pulmonis et aqua ordei sit frigida et humida scilicet mundificare vias a superfluitatibus
communis aqua ordei sit frigida et humida scilicet mundificare vias a superfluitatibus
et abstergit et lavat vias absque inflatione et quod omnes medici landant
in hoc casu propter sanguinazabin et aqua ordei laudant in tertiis febribus Sed aqua
ordei in ore stomachi medium facit nocumentum et propter hoc indiget rectificatione
ordei in ore stomachi medium facit nocumentum et propter hoc indiget gomastice
tunc scilicet ponendo in rotundis dimidio aque ordei lenitivi cum gomastice
scilicet pondus quatuor granorum ordei et hec omnia indigent consideratione scilicet
opponendo scilicet periculosiori et fortiori plus et minus Medicine autem
laudate in relaxatione seu mollificatione nature super que sunt has duas virtutes
tutes scilicet relaxare et qualitati febrium obviare et tales sunt tamarindi
et bonaffes i. molle et tereniabin scilicet manna et medulla anguinee
seu cassiefistule Sed oportet ut caveant dare mirobolanos aut digiroz
propter stipticitatem ipsorum Sed corrigiola alubleit optima est in principio
febrium quamvis aliquam habeat caliditatem Ordo autem medicinarum in mol-
lificando nam est que dicitur sum scilicet primo tereniabin secundo bena-
ffes i. molle tertio tamarindi postea alublen et medulla anguinee per
rationem scilicet anguinee et postea chiarsabar scilicet cassiafistula deinde miro-
bolani Et conveniens est omnibus febribus uti medicinis cum a tota
specie purgationi febrium Sed quia hee medicine per maiori parte calide consistunt
sicut sunt species tam in medica quantitate de ipsis ponere debes et frange-
re debes earum virtutes primus Sed medicine que leviter operantur operationes
absque calefactione uti debes in hoc loco sicut est vinum malorum granatorum
et sandali albi et rubei et tabarzeti [illegible] Sed in sandalis aliqua
consistit opilatio et cum rectificata fuit medicina melius consistit
Sed medicine que sunt in frigidare et humectare sunt varie et diverse
et multe secundum diversitatem febrium multiplicitate caliditatis et paucitate earum
Sed ordo harum medicinarum est talis quia prima danda est aqua
ordei postea syrupus iulepus et est syrupus factus secundum quosdam
ex aqua rosacea et zuccaro rosato solum laudaverunt aliqui non
Sed propter sanitate aque rosacee ponunt e contrario de aqua simplici
et plus et minus secundum quod videtur convenire Et qui magis fortis consistit
est syrupus sandalorum compositus frigidus et humidus sicut est succus et cu-
curbite et cucumeris citrulli et citrollorum et melonum et sic

cotinus coloris citrini et intus sunt citrini et albi secundum quod Forenus consistit est
sibi succum predictarum absque zuccaro et marenne [illegible] augmentare i. tutamentis
paratem eo repugnat calori in tota sua substantia Sed tempus in quo debeat
purgare deberet materiam peccantem cum medicina attractiva est in hora
in qua cooperabat malicia humoris cognoscitur inequalitate Et iam hoc superius
declaravimus et hoc facere debemus consistente virtute Et tunc est etiam quando signa
digestionis appareant quia eo tempore gaudet evacuatio facta ante Et quod totius
expulsiva non movetur ad expellendum superfluitates proprie naturaliter
completa digestione et in hac arte operanti toto posse Et scire debes quod secundum
digestione fit descensio et expulsio absque aliquo impedimento grossitudinis vel
viscositatis vel opilationis Sed quando apparet digestio tunc descensio [illegible] medicos
recipit Et ideo quando et maior pars medicorum dicunt quod nunc purgare debes
nisi materia sit digesta nisi egritudo sit in ultimo acuitatis et hoc intellige post
humores [illegible] propterea quia egritudo est in ultimo acuitatis tunc humores
sunt in ultima furiositate Et non est securitas quando descendat ad [illegible] membra
principalia et ledant ipsa nisi sint evacuati in principio egritudinis eo quia humores
qui acutissimi consistunt sunt subtiles et quia ibi non est grossities nec visco
sitas quando prohibeat operationem medicine laxative suis qualitatibus primis au
[illegible] febre et ideo per remotionem [illegible] cum eis [illegible] secundum quod
[illegible] Sed quando egritudo non est pacuta valde Sed est [illegible] tunc oportet
[illegible] tanda est digestio Et scire debes quod egritudines que acute sunt in terris ypo
cratis in partibus nostris parum consistunt Et hoc manifestat quia
ypocras non curabat egritudines acutas nisi cum aqua ordei et mellicrato
et postquam [illegible] egritudines acute [illegible] et aliarum taliores [illegible] medici
[illegible] cum medicinis laxativis vel attractivis in principio egritudinis Et [illegible]
tudinibus [illegible] in maiori parte humores corporis [illegible] distentio et
[illegible] et propter hoc apparet habundantia sanguinis licet non sit [illegible]
[illegible] et per [illegible] propter inflammationem et in generali [illegible]
[illegible] debemus [illegible] magnum [illegible] Sed quando egritudines
Valitudo egritudinis non sit quod prohibeat [illegible] supradictis Sed quando egritudines
non sunt acute Sed sunt ex humoribus [illegible] et indigestis [illegible]
vaciare vel purgare debes post subtiliationem et incisionem et hec est
digestio [illegible] Alioquin [illegible] cum medicina purgari Sed egritudines que non
sunt acute et sunt ex humoribus subtilibus sicut est [illegible] quem non
transit ultra septem [illegible] Dicit Avicenna quod expectare debes digestionem
eo quod digestio humoris subtilis est eius ingrossatio Et grossi est [illegible]
tiliatio Et sicut est difficile nature expellere grossum propter suam grossi
tiem sic difficile est [illegible] expulsive expellere subtile quia [illegible]
et dispergitur propter suam subtilitatem Nam difficile consistit [illegible] expellere
humores grossos eo quod opilant transitus et meatus et subtiles quia
disrumpunt et sparguntur et imbibuntur tamen medicine laxative [illegible]
et facilius expellunt humores subtiles quam grossos Et propter hoc ali
qui medici dixerunt quod [illegible] dederunt aliquam medicinam laxativam
ad purgandum aliquem humorem quem [illegible] prius purgaret propter suam [illegible]
[illegible] et subtilitatem et ad [illegible] quod [illegible] medicine laxa
tive que [illegible] et purgare melancoliam aut flegma grossum
et viscosum et [illegible] suam et [illegible] prius [illegible] dederunt colericum
et expellunt Et hoc [illegible] manifestat intellectus quod subtiles humores

dabiores sunt ad purgandum et expellendum grossis quibus hec non sunt ex
opere nature quia si sic faceret natura id quod prius competit in egritudinibus earum
esset cola eo quod tales egritudines in maiori parte sunt ex humoribus fri
gidis et crudis sunt subtiliores difficilius ante expellunt Et propter hoc dicit
quod aliquando tardare debes in patiente ex purgacionibus uel expectare usque ad per
fectam digestionem quia non est tutum quia mala erit tas humoris producet et
fectam digestionem quia non est cautum cum diffidentia liberationis Et postquam
tunc erit mala digestio expectancia cum diffidentia liberationis Et postquam
ita est quod purgare non facias illud nisi primo frangas sua caliditatem
et siccitatem Sed in febribus flaticis et melancolicis in principio purga
bat et erat hec eius opinio dicens scilicet purgare in principio febrium Et tamen
dicit quod non manifestum Sed quod in principio febrium melancolicarum et
id idem dicit in epistola ad glauconem et id est quia finis harum egritu
dinum est securus uel expectare digestionem mala Sed flatica est ualde ma
le determinationis et propter hoc necessarium est quod sit uel infirmus euacuet
priusquam expectet certa digestio Et propter medicus prius accipe deberet
subtiliatiuis et incisiuis per ebdomodam unam quia non tunc calore
huius febris cum sit debilis et magnum inferat nocumentum Et ad hoc
huius febris tunc medicus purgare inope debet Et de nostra hinc est hec
fecit tunc medicus purgare inope debet Et de nostra hinc est hec
id quod uides fieri in appoplexia et in similibus egritudinibus tumorosis frigidis
quia magnum ab euacuationibus in talibus procedo in medicinis laxatiuis
incisiua et subtiliatiua Et medici iubent in quolibet recipiendo syrupum
zedum factum ex decoctione radicis lilii celestis et seminis apii et liquiritie
per ebdomodam unam et cum preparet humorem et digerit et leniorem faciat
optimum a corpore et quod totus humor a corpore non euacuetur tunc iudicat
alterationem recipiat oxi et inde redire debes ad mundificandum et subtiliandum
per aliam ebdomadam quemadmodum diximus Et purgare quia talis operando
humores habentes reperit ad expellendum Et sic hinc est humor feruens que
pondus quia quando ipsum ferre non potest diuidit spiritum in partes et facilius
tollerat ipsas Et postquam natura sua alleuiata tunc digestio laudabilis appa
rebit et certificabitur domino credente Et hoc melius consistit ualde quod infirmum
dimittit egritudinis equalem tunc dieta et regimen in fine iudicabis Et hec
in hac arte nimium collaudat quia nisi nature uiolentia fecis nisi quia
et soba dederas retinendo ipsum et istud id regimine facere debes in egritu
dinibus melancolicis et sicut facimus hominibus sanis quod ipsos prolon
purgare scilicet quia prius digestiuum primumque primo ad subtiliandum humo
res et uias apperiendo sicut et in egritudinibus facere oportet Tamen egras maior
diligentia est adhibenda eo quod humores esse facilius recipimus digestiones
et hoc manifestat in opere galienus in labore spontaneo febre purgo
quia tunc purgabat humores omnes faciebat hunc laborem propter humores
uiscosos Et quia omnes concordare uidentur quod tales non sunt purgandi
Valentinus autem iubet uidetur quod euacuare debes habentes hanc febrem
per fricationem solum Ergo autem affirmo quod climata in hoc multum sunt
considerada Et propter hoc non est danda regula generalis cum non uidetur
quod esse humores uiscosi et multa gummosi purgari prius in his uiis
regionibus talibus facta tamen incisione et subtiliatione prolongato tempus
et tunc tempus digestionis abreuiabis et natura inde alleuiabitur

Et operue videbis digerit laudabilem et oz te has res multotiens experiri quia ego
prudentiam in hiis rebus non modicam sortitum habeo videre. Et quod scripsimus debet
sufficiat in hoc loco. Dico autem quod cibus dari non debere febricitantibus
propter statum eorum et ad hoc ut natura tempus habeat digerendi humores
facientes febrem et ipsas expellendi. Sed quia virtus non est sufficiens omnibus
et rebus et consuetudines considerare tamen si sunt in consuetudinibus sparcitis
status est propinquus et tristis debet esse in septimo et natura fortis fuerit tunc
illud facere debes. Et si virtus debilis fuerit nullatenus facere debes. Sed
si virtus mediocris reperitur et etas fuerit iuventutis cibabis ipsum aqua
ordei et mica panis lota cum aqua colata ad quantitatem 1/2 vel iii pon
deris et istud est subtilius regimine in nostro climate secundum consuetudinem nostram.
Sed regimine antiquorum subtilius erat secundum quod dare [illegible] vinum
et qui volebant ingrossare dabant aqua mellis solum. Sed hoc fecerunt
quia illi qui sunt sui climatis propter complexionem aeris et consuetudine. Sed in climate
illorum corpora [illegible] humore sunt resolutos et cum hoc bibunt vinum non in
modica quantitate et comedunt carnes [illegible] duo se plurimi in
cenacula. Et generaliter considerandum est consuetudo quia qui consueti sunt comedere ter
in die non possunt predicta sustinere et maxime homines complexionis calidas et
resolubilis. Et si cognoverit statum eorum esse longe et virtute infirmam
et debilem cibandus erit plus quam diximus in principio. Et cum status appro
pinquabit minuendus erit. Et tamen hoc intelligendum est in forti complexione
virtute. Et fortitudo virtutis existit in complexione forti. Sed qui habent complexiones
calidas et siccas parum possunt famem sustinere et maxime in consuetudinibus
sibi consimilibus. Et in temporibus calidis, eo quod in talibus famem pati facimus
febres eorum ad interpolationes declinare facimus et corpus debiles existunt in radi
ce vel ad ethicam. Fama in complexionibus siccis multiplicat qualitates malas
in sua natura et magis quando famem eis sustinere facimus multiplicat et adurit
humores. Et tempus cibandi eos est in declinatione paroxismi et quando in principio
sedi ut natura spacium habeat digerendi humorem in tempore paroxismi. Et hoc nichil
possumus sed confortare virtutem ne ei accidat accidens periculosum tunc vitam
et cibum propinquare ut in sincopis resolutione. Sed si timuerimus ad eo
hiis cibamus eos in principio paroxismorum quam eos a sincopi tali liberabimus
quemadmodum recitat G. de puero qui precepto medicorum famem susti
nuerat diebus tribus. Et aliquando contingit cibare eos in medio paroxismorum.
In febribus autem continuis hora cibandi eos eligere debemus in qua maioris
existit quietis considerando tamen virtutem consuetudine ex horis diei medio
cres sunt hore sunt scilicet mane et vespere. Et scias quod balneum in declinatione
febrium collaudatur quia superfluitates subtiles evacuat in principiis non
autem quia rigores provocare conficiunt et dissolvit humores et
multiplicat opilationes et spargit superfluitates per totum corpus. Et
non est tutum quia inde proveniat apostema in aliquo principali membro.
Et ipsius humores evacuet multiplicat tamen caliditate et siccita
tem febris sui sunt ex aqua calida factum vel ex aere calido. Et utile
est ut corpora talium non tangantur aqua frigida quia humores efficiat
crudos. Et propter hoc non debes balneum nisi post confirmatam declinationem
et in febribus que non sunt acute. Vi[illegible] quidem exhibere possum

aromatica et lenia que modicam aquam sustinent preter flatice et melancolice
desiccationes sed intensiores animo ario elongari debemus Galienus itaque
curabat febres que erant compositas ab humoribus multiplicibus et infricatione Et hoc
indiget consideratione quoniam non est tutum quod humores fricatione spargantur per
totum corpus Et apponet precipit in libro de conservatione sanitatis quod ille
qui habet latitudinem et corpus eius fuit pectoratum vel plenum humoribus
multiplicibus ubi nunc moveatur vel oportet nec balneum intret nec
faciet fricationem et filia eo quod fricatio non evacuat ex humoribus nisi
qui sunt subcutanei et inter musculos qui autem sunt interius nullatenus
inde evacuari possunt nisi cum medicinis laxativis etiam vides quod fricatio
facit fricationem propter abundantiam in latitudine sed ita magna quod de natura
tutis apparet eo quod fricatio in extremo quantitatis contingit et illius ma
xime qui habet hanc patitur consuetudinem semper esse indiget ista quod suffi
cienter scripsimus sicud nobis videtur generaliter curas febrium putridarum Nunc autem
videbo ad curas uniuscuiusque earum particulariter Capitulum de curatione febris
tertiane

Hec febris si fuerit pura tertiana et erit sedus
ra et absque apertido et semper tussime quod non dum habebit super humi
humore et propter hoc non debemus cum movere cum medicinis attractivis
sicut scamonea certificando eam quanto plus possimus semper principalibus
membris habet inducet nocumentum nisi tamen surgendi et decubandi
et propter hoc virtutem debilitat et auget in calidate febris et in sua siccitate
et si aliud non induceret nocumentum nisi tamen surgendi et decubandi non
dictum non inveniret quia exemplo inde superficiale fit et debilitat et debilitati
Sed apparente signo digestionis non est malum dare aliquam medicinam alte
rativa in hunc modum scilicet quia primo dare debes ea que sunt lenitive mani
et humectare sicud sirupus violaceus et tamarindi et ad reprimendum
nocumentum scilicet adde aliquid ex mastice et reubarbaro etiam in hoc loco quod
timeri existit cum reprimendo nocumentum predictorum locatur Et quantitas cum dare
debes ex reubarbaro est a duabus ʒ usque ad tres inmiscendo ei sirupum
violarum et squinzabium ana ʒ j ad quinque tamen aque sue et infra die cui
aqua ordei potabis Et hoc faciendum est vi die nisi natura moveret et hac
medicina ultra hanc quantitatem minime secundum proportionem eorum Et sumus contenti
in hac febre ex infrigidatione et humectatione cum aqua ordei et sirupi
po nempe eo quod hec febris non ex toto consistit in intrinsecus alio cui sit ex cola
lia et summus contenti opilationes removere ipsius cum aqua ordei et squin
zabium sola cum medicina in ea reperiatur opilatio et forsitan non Et si ad
digestionem sufficit da mirabolanos citrinos bene gaudeant Cura autem prima
prima inferiori ex scamonea scerata cum tantadem masticis et tandem
sirupi de prunis quia frangit qualitates ipsius scamonee et ʒ
malorum per scilicet calitatem eius et siccitatem et cum hec confortat ab
malitate sola membra principalia Et sirupus pomorum eo quia frangit
eius siccitatem et removet nocumentum membrorum principalium ab ipsa et
mastic quia confortat et nocumentum removet principalium membrorum et in
iam ipsius usi fuerunt per ad accidentem maliciem scamonee Et si timebis
debilitatem infirmi ciba eum cum mica panis lota Et jam testificaverunt
in porcis quod nisi fuit exercitare hec febris non transibit quartadecimum diem
etiam si fortissima fuit Sed si hec febris non expurgata colera sed erit ex
vitellina vel prassina aut eruginosa non evadent hoc capitulo

maximo et maxime que fuit ex prassina vel ex eruginosa Et non videtur
si aliquis ab eruginosa evadere possit Et hec febres longeos habent paroxis-
mos in accessione pessima et propter hoc indigent purgatione cum medicina atte-
nuativa quam superposuimus prius ablata caliditate et siccitate ipsa Et non est malum
ut misceas ipsi medicine aliquid de polipodio quod vocabitur dictum besberg eo quod
purgat coleram adustam et grossam et melancolicam prius quam frangeris siccita-
tem cum oleo amigdalarum dulcium et aperire opilaciones in hac febre semper
convenit nisi fuit excellentis caliditatis Et si fuerit tunc intendere debes solum
ad infrigidandum et humectandum Capitulum 8 de curatione febris causonis

Hec febris est excessive caloris et paroxismi acutum Et de necessaria Et propter
hoc colera naturali generatur ei mixta convenit purgare cum medicina attenuativa
in principio ipsius Et minuere ex sanguine si signa sanguinis apparuerit dando ei
omni die x uncias tamarindorum infusorum cum aqua simplici absque sirup-
po et aliqua alia re dulci Et post dabis ei aquam ordei bibere Et pocia po-
tabis cum aqua angurie Et hoc regimen semper convenit omnibus febribus que sunt in
ultima caliditate Et non dimittas aquam angurie et aquam super nive infri-
gidatam quamvis si commissa fuit hec febris in acuta et cronica minus longe
existit quam ut eger moriatur et hoc idem dicit abumeron Avenzoar de quo-
dam puero quem ipse medicinavit cui dabat omni die aquam angurie et
cotidie coleram vomebat et tum tale spatius fuit donec illa febris conversa
fuit ad cronica et inde liberatus fuit Et michi videtur quod aqua angurie
longe melior existit quam aqua in nive infrigidata in hoc casu eo quod
aqua in nive infrigidata quamvis sit in ultima frigiditate tamen recipit calorem
et ad hoc magis quia aqua transit simplex nec restaurat et non prestat
solum corpori nisi frigidam qualitatem Sed aqua angurie restaurat et addit
in sanguine faciendo frigidam qualitatem Sed quando febres erunt leniter et
longi erunt paroxismi Et certus erit quod non vincit colera pura Sed erit
cum flegmate que naturaliter frigidior existit Et tunc studere debes plus in aperiendo
opilaciones quam infrigidando quod omnibus quod fieri in illa que est colera pu-
ra quamvis raro inveniatur tales Et laudabiles medicine in hoc casu sunt que
habent virtutem aperitivam absque forti caliditate sicut est capillus veneris et radix
apii et semine feniculi frangendo siccitatem corporis cum radice liquiricie et cali-
ditate cum malvis et flore nenufaris et seminibus [illegible] Et studeas ponere
in medicinis tuis que habent membra principalia confortare sicut est mastix
et spicanardi componendo ista cum sirupo sequizabum Et esto studiosus in
medicinis laxativis ponere que habent coleram evacuare cum aliqua equalitate
sicut est semen [illegible] id est semen kartami frangenda tamen caliditate et siccitate
corporis et hec est cura omnium febrium colericarum Capitulum 9 de curatione [illegible] febris

Hec est febris cum fuit ex caliditate simplici et naturali et de hoc sumus certus
Et tunc studiosus esse debes in minuendo humores et in subtiliando et
in opilaciones aperiendo infrigidando et humectando et sufficiat tibi in hac
intencione sequizabum id est sirupus acetosus cum [illegible] corporis occultando
siccitate corporis cum radice liquiricie Et adde huic composicioni aliquid
ex spica et mastice quia [illegible] in hac febre debiles reperit Et convenientior
operacio in principio huius febris est leniter [illegible] cum semine kartami
et semine [illegible] frangente siccitate corporis prius cum [illegible] Et finito hoc

regimine per ebdomoda[m] unam continuabis eidem medicinam que habet humorem
illum euacuare Et melior earum medicinarum est turbit quia appetitum habet
attrahere et expellere humiditatem que est in ore stomachi Et agaricus etiam qui
eradicat humorem grossum et aperit opilationes Et si addideris aliquid
ex yerapigra non erit malum confidendo magis in agarico et turbit oculi-
tando et frangendo siccitatem eorum cum oleo amigdalarum dulcium Colloqui-
dum autem euitabis ponere in istis medicinis quantum plus potes Et si
apparuerit tibi quod humor sit tarde euacuari quod non possit euacuare absque eis
et adde de ea aliquid in compositione occultando maliciam eius cum cathia Et
credo quod sit dragagantum vel cum amigdalis Et dosis eius est octaua pars
aurei Et tales sunt bis purgandi quia in una uice non possunt purgari
propter grossitiem humoris Et hoc non facias nisi uirtus sint fortis et consideratis
tis aliis conditionibus sufficientibus medicina uero facta competit in principio huius
febris non est mala Et cibus in principio huius febris sit pullus parua se-
cure Et eo quod status eius non est minor trium septimanarum Et est possibile
ut duret usque ad xl dies et ultra Rasis autem dicit quod trasacta septi-
mana quarta non est malum in fine exhibere trociscos de rosis completos
cum aqua ciceris eo quod hanc febrem patientes leuiter deveniunt ad debilitatem
stomachi et epatis et cadunt de facili in ydropisim Et ego meo tempore vidi quos-
dam huius febris cronicas quibus medici mei continuabant squinanthum omni
die solum et ceciderunt in ydropisim et sic mortui fuerunt Et quod dico de tro-
ciscis de rosis in hoc casu non dico nisi causa exempli et ad similitudines dare
debes ex similibus medicinis secundum in plus et minus prout tibi melius videbitur Et
venie Et quod simile huic in curatione recipit est zuccara rosacea propter quod frigi-
ditati magis competunt videt quod trocisci dicti Et si videbitur tibi quod vomitus
iuste cum hoc et cicer syrupum squinanthum fac illud Et si inflatio in pe-
dibus et palpebris apparebit caueas a syrupo squinanthum quia habet
inducere ad ydropisim quemadmodum diximus Quibusdam vero faciebus uero ceci-
pientibus digitorum quorum faciebus et ventres et uentres tumescunt et colores
eorum plumbei videbuntur Galieno videtur quod tales euacuandi sunt propter
tatem donec vigilant dividendo tempus eorum ita quod dimidium tempus eorum
sit fricatio et dimidium dormitio et dabimus ei bibere aquam mellis cum ysopo
liquiricia Sed G potabat eos aqua ordei Sed ego eam non laudo in
hoc casu eo quia nocet stomacho et facit opilationes nisi cum ea fuerit parum masti-
cis et piperis et radices feniculi fuerint in ea et non debes eos dimittere diu
absque cibo quia inde recipiunt nocumentum eo quod leviter famem pati possunt
quia quod iste humor muscilaginosus multiplicatur in hoc corpore talis humor
cum difficultate mouetur potest ad digestionem conuerti Et propter hoc virtutes
eorum debilitantur donec ad sincopim hinc deveniunt Et ideo dare debemus
unctam panis lotam cum aqua mellis vel cum vino aromaticato Et hic est
modus fricationis qui preceptus est a G in hoc casu scilicet quia hic debes
gausapa aliquantulum grossa et vetusta et incipe debes a superiori crurium
descendendo inferius ad pedes et postea frica genua et postea a
superiori coxarum ad genua et postea incipies fricationem ab humeris vel
spatulis descendendo per brachia et ad manus et deinde fricabis dorsum
incipiendo a summitate eius veniendo usque ad pedes et sic sit pro tota die

Et si firmus senserit lassitudinem inunge cum oleo ... quite scriptitate sicud est oleum camomillinum et aneticum quod est bonum Et dicit G quod postea absterge debes ... eo quia angustia ... prestat et hoc est quod galienus videtur de cura huius conturbationis et regimine Et quia in hac febre sincopis consueverit supervenire Ideo medicatus ... cura eius vel timabo de curis acutarum committendo ipsius casus Capitulum 10

De curatione febris quartane

Illud autem quo plus indigemus in hac febre est aperire meatus et subtiliare et modicum in parte indigemus infrigidatione et humectatione vel quasi nichil Et cura huius febris quasi quod quia consistit tunc tansondis eo quod intansondue intendunt ad febrem solum In hac autem ... quod dictum est et propter hoc elige debes medicinas incisivas et subtiliativas et spleni appropriatas sicud radix capparis et scolopendria et tamariscus eo quod id ... patiens est ferre medicinas fortes et optimas absque nocumento Et potes conficere has medicinas cum sirupo ... facto ex ... passa et ... vel continuare nam ... et est polipodium ... in ... veteris ... et cum oleo amigdalarum Et si vis digerere competere in hac febre potes facere propter ipsius medicinam ... quod facere potes Et si ... post perfectam digestionem potes facere facta incisione et subtiliatione cum sirupo predicto per duas septimanas vel tres Et medicine que hic Et medicine que hic ... hunc humorem et purgare sunt Iam manifeste Et ... gradus Et que in ipso gradu inveniuntur sunt mirobolani indi et emblici et postea polipodium est epithimum et operatio istius fortior est operatione polipodii et maiore corpori ... angustia et hac ... indiget ... istarum duarum rerum scilicet remittendo ipsius qualitates ... et eius removendo ... malicia et propter hoc non est malum ... ista medicine que ... volare velocius sicud ponendo cum predicta medicina ... duo ... vel tria et etiam ... primus ... de maiorana et hoc non facimus ... expellendi ipsum humorem sed propter debilitatem et tarditatem ipsarum medicinarum ... dicta ad ... ut reciperet unde ... expellendi post epithimum est lapis lazuli Sed ab elleboro nigro cave debes toto posse Completa autem digestione huius febris ... galieno tyriaca ... et ante digestionem receptam posset ipsum de facili ad tansondue ... Sed si tempus fuit frigidum et etas senectutis ... diaton piperon facta digestione mirabiliter confert et maxime infrigidatis regionibus et indiges in hac febre ... splenem ... scilicet emplastrando ipsum cum rebus ... ipsius ... eius ... resolventibus quemadmodum in colicis

et inflaturas in orificio stomaci quando membrum illud in quo talis humor putrefit et ardet in eo sicud ignis in hac febre melancolica est splen et in colicis est epar ... contrarias ... et inflatias stomacus ... quia in istis tribus generibus febrium ... est dicta membra confortare et humores ... et rectificare Et si ... in predictis ... in ... casus minime debes In flatica ... michi videtur quod ... flobotomia sit facienda quia in ea ... crudorum humorum ... In febre autem acuta que dicitur ... et ... nominatur ... debes quod que ... purgatio melior flobotomia consistit et si ... plus ... requiritur tunc melius est flobotomare quam purgare et sic ... est ... omnium febrium ... generaliter

et specialit. Et postquam curas simplicem perfecte cognoueris ipsius leuiter sine potes curas compositarum scilicet illud curabit ethicarum sicut ptiro aut mithi voluntate de ethica declinare. Cap. ii de curatione febris ethice

Hec febris cum sit consimilis complexione calida et sicca sine materia ideo intentio curationis vna consistit scilicet infrigidare et humectare et plus indigemus in hac humectatione quam infrigidatione quia infrigidare debes cum omnibus rebus quibus potes. Et hoc dupliciter fieri potest vno modo est cum rebus que tenseris alio modo cum intuiseris Cum confriseris sicut in balneo et emplastris h quidem febris tres gradus habere videtur quia variatur secundum plus et minus quorum primus leuiter curari potest secundus difficilius consistit. Tertius non nunquam curari potest. Et cura quidem primi gradus et secundi eadem consistit quia diuersificatur secundum plus et minus. Cibus autem qui magis conuenit in hac egritudine est lac asine et post illud est lac capre. Et unde est mutrire ea aquibus recipitur lac cibus optimus secundum sua quam nam et facetibus digestionem laudabilem. Et ipsum in ieiunio dare debes in ea quantitate qua digeri possit et conuenit bone fude ut ipsum digerent eo quod lac de facili inacescere consueuit quia incipe debes a modico dando ei primo ℥ i et sic addendo donec deuenias ad medium rotulum. Aqua quidem ordei vel magila habet necessitatem et quoniam corpora maiori indigeant nutrimento ceteris corporibus ideo quia cibus ipsorum nutritura debilis reperitur conueniens est studium adhibere mandando eis cibaria digestibilia bonitatem quia de carnibus que ei laudabiliores consistunt sunt pulli gallinarum que mixte sunt cum frumento et uitella oui sicut optimum est nutrimentum et capones mixti cum amig dalis et frumento eis optime collandantur. Et si in corporibus corum fortis calor reperitur non est malum eis comprimare cum oleribus aliquibus frigidis. Et cum ipsis laudabiles sunt lactuce quia sopnum prouocant et ipsi indigent ipso plus ceteris hominibus et quia virtutes corporum sunt debiles ideo cibaria diuidere debes in vicibus pluribus sicut in sequenti sumus dicturi. Sed in balneando eos magna habere debes consideratorum eo quod isti non indigent habere necessitatem consti cienda resoluendi neque euacuandi quod enim proficies cum infrigidatione acui tali acquisita a balneo cum humores inde euacuantur et hoc non confert in mala complexione sicut est et possibilem ita est in videtur quod indiget aliquid quod aere balnei. Et quoniam aqua calida habet humectare cum hoc tamen facit resolutorum. Sed balneum aque frigide michi videtur esse melius si ipsum possent conuenienter sustinere. Et scias quod Galienus manifeste dicit quod ipsi non indigent balneo nisi tantum propter caminis suorum corporum ut aqua frigida ra locaret sustinere cum aqua balneari debent in fine balnei. Et balneum sum ipsum tali debet comparari scilicet quia infirmum ferre debes cum lecto suo ibi et cum fuit in camera prima ipsius balnei illic extende debes plumarium primum et eum supponere illic debent. Et si illa prima camera tepida est reperitur ibi eum expanis expoliare debes et ordinare debes quod aquatuor hominibus quod capiendo a quatuor angulis plumarium ferant ad cameram secundam et ipsum reponeant nudum. Sed in pancia camerarum balnei vna alteri comparari debet scilicet quod eadem proportio esse debet secunde ad tertiam que ad modum prime est ad secundam et cum fuit in camera secunda in vngi debet oleo tepido et postea ponendus est in lauello vel tina aut pilla seu

seu vase quidem est ad hoc conveniens et in una quaque camerarum tantum morari
debet quousque ipse infirmus possit suaviter intrare ab uno capite corporis ad aliud et
quod tunc infirmus debet poni in tina vel lavello seu pilla aque tepide plena
et illic morari debet parumper et postea balneandus est aqua frigida et istud est
regimen quod apparuit. Galienus in hoc casu de balneo. Sed Rasis sentire videtur
quod febricitantes infirmi non indigeant, ut eius partes non veniant opilationes et specialiter
in principio ab aqua calida. Ideo intentionis est ut tina vel lavellum sit in camera
preparata que non excedat in caliditate vel frigiditate et aqua similiter tepida esse
debet et sic ei videtur ut inde aliquid recipere debeant. Iuvamentum appositionis
secundis pietis est eo quod totus corporis attenua debilis esse repletur et propter hoc po
nenda sunt primo in aqua calida eo quod in illa principium attractionis esse reperit et in
ea tantum morari debent quousque membra corporis undique calescere videantur
et post ipsum et deinde pars est apponenda et hec omnia recitat Galienus
ubi loquitur de curamalitie complexionis sicce calide et sicce. Iohannitius Avenzoar
autem velle videtur quod eos tantum aque tepide solum ponere debeas absque mutatione
stuffe. Et in principio tunc preparandum est lac eis et tum digestum fuerit iterum
ponendi sunt in tina, et postea dabis eis aquam ordei et facta digestione ipsorum
dabis eis panem infusum in aqua supradictis predictis. Sed operibus que optimus
sunt est balneum et balneando prius quod ipsorum est etiam si aer fuerit calidus debes
infrigidare abstergendo domum et sternendo in ipsam olera frigida sicut sunt rose
et folia salicis et flores nenufaris et folia vitis cum suis floribus
studendo vel ymaginando vel aqua frigida a superioribus ad inferiora descendat.
Et ut domus septentrionalis consistat et quod ille fenestre sint apte unde sol non
possit intrare et ille claudantur ubi potest intrare. Et quod aer frigidus fuerit
indigebunt predicta nisi sit corpus frigidum est. Et maxime principium male
complexionis fuerit a stomacho vel ab epate vel a renibus vel a pectore vel ab intestino
ieiuno vel a renibus. Et habis iste ista mala complexio deinde derivatur et possibile est
quod ista mala complexio circa incipiat a corde et inde predicta ad totum corpus
derivatur quod studere debes unde habeat provenire ista febris. Et cum scivisti membrum
a quo ipsa venit hec mala qualitas febris studebis ipsum primo infrigidare
et humectare absque tenendo ipsum a sua naturali complexione et specialiter si membrum fuerit
maximi iuvamenti. Et emplastra convenientia hiis membris sunt emplastra facta
cum rosis et sandalis et cum herbis frigidis cum aromaticis vel cum cera
sicud dicit. Et cum infrigidare volueris principalia addis aromatica
et stiptica et istud est regimen ethice febris cum fuerit in ultimo. Sed que
fuerit in principio cum levioribus curare poterimus. Et postquam locuti sumus
de febribus absque accidentibus prohibentibus attractiones corporis volumus tractare intendimus
de febribus secundum hunc...

Capitulum 12 in quo de curatione malorum accidentium supervenientium consuetudinaliter. Inter que gratia exempli de curatione docetur vincentis solius quod est sincopis que inter omnia periculosius est.

Ostenditum igitur quod ista accidentia generaliter compositionem et dissolutione solvere et hec resoluto sincopis nominatur et provenit interdum a mala complexione cordis calida vel
frigida. Mala autem complexio calida venit provenit ex febribus interpositis sicud quod
mala complexione totius corporis calida vel contingit in transitu sicud contingit
hiis ex rebus ex contrariis sicud accidit deambulantibus in loca frigidissima
Aut complexione frigida putrefacta superfluitatem corporis propter nimium iuvamenti sicud corpore

stomachi aut ex suffocatione matricis. Aut ex mala complexione totius corporis
facta ut contingit in febribus putridis que sunt ex humoribus grossis visco-
sis et mutilaginosis. Et hoc ideo fit quia cum accidit ex superflua evacuatione di-
minuendo calorem naturalem quia tunc calor naturalis superflue diminuitur impossibile
est ut possit regere corpus et omnes operationes suas debito continuare sed
quia provenit sincopis. Non dico tamen quod nec diminutio quantitatis in-
ducat sincopim. Sed inequalitas qualitatum in eo quod cum illis sensibilis
ta est proportio quatuor qualitatum scilicet caliditatis et frigiditatis et siccitatis et
humiditatis quemadmodum declaravimus in libris naturalibus. Species autem eva-
cuationum que aliquando perhabundare consueverunt sunt sicut superfluus flux-
us sterquinis narium et emorroidarum et aliorum membrorum et in mulieribus
superfluus fluxus menstruorum et etiam quando in partu superflue cooperat
et potest etiam sincopis provenire ex ruptura seu corruptione vel apostemata
magis apparentis subito. Et insensibilis superflue hoc facit proprie. Et etiam accidentia
anime sicut accidens gaudium et tristicia quia hoc faciunt spiritus exhalare
et dissipare superflue dilatando vel constringendo et inde insuba membrorum
anhelitus spiritus mala accipiunt complexionem. Et etiam fortis dolor est una ex
rebus que ducit ad sincopim. Sed hec autem ex mala complexione acquisi-
ta a dolore ex autem ex superfluitate motus virtutis corporis sive faciens
dolorem in stomacho dicit G. Hec autem que dicta sunt sunt omnia certa que
hanc faciunt sincopim et premone. Et similiter scire debes quod si quando
sincopis fuit cum febre studendum est tunc in removendo et rectifi-
cando seu curando sincopim prius sed febris contra videat. Et nos dicturi
sumus modum eius cum de ipsius cura tractabimus. Et nunc intendimus
incipere tractare de sincopi precedente contra crudorum humorum. Dicimus
itaque quod curatio huius est regimen predictum in curatione earum febrium qua
si conveniens hic vel conditio spiritus in sincopim ceciderit. Summa
hanc eos impinus ... cibum etiam sit immedio sine perpe...
nos inter intentionem contra videat cum intendimus quod una consuetudo de-
beat tamen in hoc loco ita licitum esse videtur vini que ad modum est
eis licitum comedere carnes mortuas sicut quando post moriuntur vel suffo-
cantur sinistribus necessitate. Et iterum incipe debes dare eis micas panis
in vino infusam. Et quod vinum melius reperitur est aromaticum tenuis
caliditatis potest penetrare propter sui totum et sit sine amaritudine et
stipticitate. Et est id vinum quod est vitiosum ... et post
delectabile sine aliqua amaritudine et ponticitate. Et michi non placet
vina in hiis ... sicut vina sunt debile sine aliqua ... tede
... Ideo quia sunt omnia medicinalia et non inebriantia et nocent
principalibus membris sua siccitate et acumine. Cum vinctum autem cum
vino commixtum talibus non nocet et in principio sincopis causatis huic
appone epithimis vel stomacho / torace facto cum aqua rosata vel saltem est
conveniens cum ... Et si sincopis causa huius appone epithimis vel stomacho vel
similiter membrorum non speres eum curare cum prohibitione tibi quia
tibi plus multiplicat apponatur quam fortificet virtute. Et similiter
omnia in hora sincopis convenies constat. Illis non quibus provenit sin-
copis ex caliditate et acumine rerum quod scire potest ex signis dictis
ab ypocrate que sunt nares acute oculi concavi tympora plana

et sitia cum a illorum est contraria superdicte quia ad conservationem illorum non indigemus
abstinentia tibi nec respice illorum dierum etatem nec statum consuetudinis aliquo
modo Et exstitibus provenientibus cibus est nutritiva pastis sicut est ordei cum granis gra
natorum quia in quantitatis qualitatem contrarietas esse reperitur resistendi putrefactioni et
ut tales in fumositates mutatis vincere quod possit Et existibus iterum qui
ipsos hinc confortare sive vitella ovorum et testiculos gallorum et pulli parue
Et si sincopis fuit ex errore tibi utendum erit oppane infuso in vino
et sit vinum aptiosum leve et odoriferum album sicut dixit ypocras
et infusatum sit cum aqua frigida Et si sincopis provenit ex humoribus et
nutrita grossis vel lymphaticum vinum esse debet cum aqua talia quod aqua
frigida illis magnum infert nocumentum Et tu scias de syrupis pomorum et ci
toniorum quod cum medicinis mustales conferunt sincopi Sed non similis similato
vini quia una ratio debet durari super ipsas ad ipsam consideratum vinum aut
citius gustionem prestat omnibus aliis aliis tibis et medicinis Ita quod dicitur
quod in isto non morat ad digerendum nisi in epate solum et in talibus tum
indigemus restauratione et mutatione Et si invenire posset aliquid
quod nutrire posset absque digestione illud melius rebus dicitur et citius propter
eorum debilitatem et quia intendimus eos tenens similiare cum esse potest decet
aut inquo infirmus morari debet frius et stipticus esse debet Et equaliter
tibi necessarium consistit ut talibus eadem res omnia que sunt resolutionem ob
inure et emplastrando super ventres eorum et stomachos res stipticas et
aromaticas et si talem in talibus fortis esse reperitur similibus cibus res
frigidas et aromaticas Et huius sincopum causa apparet aliquorum medicorum
principalium consilia terminus donibus liberatione considerare debes Sincopis
quidem composito precedens si excolata que est in ore stomacho habundauit sim
similis cibus vomitum provocare debes ponendo ei penna in ore et si tu hoc
facere non potes partem tuc mollificare debes Et sicut videtur ut
talibus in hoc casu aliquid tepidum dare debeamus quod si vomitum non
habuit ab eodem saltem natura mollificabitur inde Sed quia hec medi
cine que sunt vomitum provocare desinunt natura et potestate stimulare
oportet plus eo quod facit humore efficiens sincopi et addit in eadem
egritudine propter hoc dico quod longe melius existit confortare eorum stomachum
cum mastice et spica nardi et suco atomorum vel foliorum pirorum et
citus eorum ex pulsina confortat et humorem expellit asc ... proximum
in hoc casu valde laudabilis existit In sincopi quidem facta ex huio
ribus frigidis dabis de electuario diacorum piperum studendo in tenendo hu
more quemadmodum dicemus super in curis omnibus ergo iuvari dicto
si potes removendo dolorem removendo tamen ipsius non intendas curare
cum rebus consistentibus que contraria Et hanc curam invenies in curis
male complexionis que accidit in uno membro Ideo quod humor aliquid predi
cti mala complexione causa vel frigida mali vel non mali et accidit causa
aliquid ex mala complexione facta absque materia sicut accidit dolor in
spasmo sicco Sed quando dolor intantum fortificatur quod tempus non est ex
pectandi tunc curare debes eam cum rebus augmentantibus tamen
scilicet stupefaciendo membrum dolorosum Et hoc curam tofert non per
actus scilicet privando sensum illius membri in quo mala complexio reperitur
causa humoris aut ibi existentis Et inde ibi dimittit morta

oppulsiuus spus scz eius virtus oppulsiua absque tamen resolone aliqua
spm Cum aut sensus membri superfluus esse reperitur tunc curssiue superfluitas
resolonis spum inveniunt Et quod fatiunt hanc spem curacionis in dolori
bus atasica precedentibus in fine tunc magnum sequitur nocumentum / nec
opari de eis illam curari in causa sua nisi tunc in suis in articulo mortis
reperitur causa doloris Et ozmedicinis humor q in h causa maiore huius pp
tate est filonium et e vacoabile ppt opm receptam in ipso Et h curam
omnibus doloribus acutissimus generaliter opatur et in quibus magis nota opistur
est in doloribus oculorum aurium dentium et intestinorum Et Galienus propter
q nunc operare debes hanc curam nisi postque prostratam fuis in fine q
in fine optalentem habe tum s conare debebis in remittendo notum tum
q ei cognomis esse firmes Et in ptibus nris qui uolunt opm opari
no fatiunt nisi misterdo tum aliis medicinis sicud fit in filonio Et
melius filonium est illud quod no est vetustum superfluc quia in eo virtus
opij superflue habundare videtur est consuptaulet recens nimis quia in
eo virtus opij superflue habundare videtur Cura aut tyriate in doloribus
remouendis est cura remotois esse quemadmodum fatiunt ea que huius
remouere malam complexionem fatientem dolorem Et propter hoc in hoc casu opus
tyriate laudabilius opistitur quam filonium et cum volueris remouere dolorem
remouendo causam eius considerare primo debes quis humor est in ca qui si ex
humore calo fuit Quam Dicit Galienus de illo qui patiebatur dolorem
ventris et estimabant q causa illius esset ex humoribus frigidis secundum prima
com ppte accidere solet Et quandoque dabant ei calida pos et pelisteria
ponebant dolor in eo semper augmentabat / et sic cognitum fuit q erat
ex humore colerico calo inbibito in pelliculis intestinorum et tunc liberatus fuit
rebus frigidis rebus no fatiens quoniam his prouinctam fuit eius medicina
facta cum aloe et sic liberatus fuit ab ipso Sed si fuit dolor ex humori
frigido tunc curabis eum evacuando humorem ductum sicut fecit Gal
bus frater tunc cum clisteri quod extraxit humorem vitreum et inde liberatus fuit
in tempore tu clisteri Et quando fit dolor ca fumose ventositatis que resoluitur ex corpore
spus humoris et talis dolor no est curandus cum medicinis ultime
calitatis eo q spus resoluitur ipsa fatiunt exiri ventorum ex ipso humore
alia fumositate quare cura huius doloris esse debet cum medicinis
modice calitatis q tum hoc habeat virtutem digerendi et tyriaca in hoc
casu maxime opistitur Summati huius vos iam autem elongatum sum a mea
intencione eo q cura remotois cause propositus ero cum tractabo
de curis remotois accidentium Et nunc redire intendo ad id quod potest
nisi de mea preposita super nos intencione Dico ergo q in doloribus
localia remedia sunt sicut sunt pinguedine anseris anatis et galline
Et alia sunt cum embrocatione aque calide et olei ponendo eos in
balneo et cum his similibus in doloribus aliis factis ex vaporibus ca
lidis solum apponimus ventosas cum igne Et hoc tamdiu est
fatiendum donec medicus acquirit tempus uel habeat spatium remouendi
tamen eo q maior pars illorum dolorum qui ex ventosis remouentur
redire consueuerunt nisi medicus tempore spacium fuit studiosius ad remotionem

ipsius cause opus esse potest quando error cadat in regimine ipsius infirmi et
inde indocibile recidivare et rationabilius esse debet quoniam vapores istius humoris
semper faciunt paroxismum donec omnino totus sit resolutus vel omnino evacuatus Scias
quod cura istius sincopis fit pluribus modis scilicet quatuor primus est vel fit
trahendo vel divertendo materiam ad oppositum Secundus fit confortando membrum
illud unde fluit materia, ne ipsam superflue purgare possit Tercius modus
fit stringendo meatus unde humores discurrunt ad locum Quartus modus
fit impediendo virtutem expulsivam que superflue expellit sicut fit in illa
passione que colica nominatur et in arabico dicitur almanda in qua vomitus
et secessus simul fiunt quod curatur stringendo et ligando crura et brachia
et ponendo eos in balneo et cum hoc est in eadem necessitate sit vel ex-
hibendi ponendi stiptica intus et extra Sed quia balneum superfluum habet
resolvere et evacuare Ideo cum timore tales magno tales sunt ponendi
etiam exhibendo eis stiptica Et ad hec de istis locuti erimus quando tractabimus
de cura male complexionis materialis que evacuatur de membro ad membrum Cura
sagittinis namque si fiunt ex renare dextro ponende sunt ventose in ypocundrio
dextro super epar et si fiunt ex sinistra ponende sunt super splene Et similiter
si ex menstruis superflue fluxerit ponimus ventosas super mamillas et cum
hoc apponenda sunt stiptica que habent constringere orificia venarum Vigiliis
subvenimus cum hiis quorum proprietates sunt inducere sompnum et cum unctionibus
provocantibus sompnum sicut est oleum de nenufar et violarum et oleum de seminibus
cucurbitarum et odoramentis inducentibus sompnum et etiam eis debes dare vi-
num lymphatum si sunt sine febre Hec autem omnia que superdicta sunt diximus
ad necessitatem pravorum et periculosorum accidentium febribus supervenientibus Cum
autem removeris causam remememoratam eo quod tractabo de curis accidentium et ma-
iorum aggravatum Capitulum 13 in quo incipit determinare de curatione male complexionis
particularis quod contingit membro particulari accidit potest Secundum postquam determinavit de cura-
tione male complexionis particularis in malis et gratia complexionibus descendit ad
curationem male complexionis scilicet

Et postquam narravimus breviter medicationem male complexionis universalis narranda est medicatio male complexionis par-
ticularis hoc est quia alicui membro supervenit sine complexionis totius Et post-
ea de aggravationibus loquemur Et dicamus quod usus medicationis male complexionis par-
ticularis est unus et idem modus medicationis male complexionis universalis
Sed diversificatur in aliqua proprietate que ad modum cognitionis proprie complexionis illius
membri et figure ipsius positionis compassionis vel colligantie sensibilitatis
et sui iuvamenti Et hoc dictum est in hiis que precesserunt Sed necesse est
ut hanc consideremus semper habentes propter illa que hic narrare intendimus
Sicut cum scito mala accidit complexio sicca solum non materialis Dicimus quod modus
medendi illam est unus et idem modus cum modo medendi malam complexionem
totius corporis siccam Sed diversificatur in hoc quia dissimilis est mala complexio
sicca a complexione totius Ergo incipe debes ipsum ponendo in balneatum temperatum
Et post balneum bibat lac asine aut capre cum aliquo zuccaro Et quando
cognoscemus eum digessisse predictum lac post pugna venter et timoris sicco stercore
ipsum in balneo reponemus spatio tamen interveniente inter unam et aliam
balneationem quatuor horarum vel quinque Et semper in exitu balnei debet
inungi cum oleo violato aut quod cum eo ex hoc ipsum humectabit et tunc
erit amota dissolutione Et quolibet exitu balnei apponetur lac super dictum
si ipsum affectat sin autem aqua ordei apponetur et hora prandii

det panis mundus bene coctus et bene fermentatus cum pullis gallinarum
et scaponibus impinguatis cum lacte amigdalino et pisces petrosi
ad hoc sunt utiles Carnes perdicum et phasianorum et coturnicum utiles
eciam sunt et convenientior cibus est ille qui velocius est digestus et multi nu
trimenti quamvis tales tibi alii contrarii videantur Et vinum talium debet esse citri
naticum cum aqua mixtum et talis ut cibum istum natare non faciat
neque extensionem aut gravitatem inferat Et cum hec passio sedata fuit
paulatim ad illius consueta parum ipsum reducemus Sed quando cum siccitate coniungitur
caliditas tunc ad hoc requirimus res frigide sunt admiscende sicud aqua ordei
syrupus de nenufar et syrupus violatus et vinum magis temperetur cum aqua
frigida et istis aqua frigida convenies consistit Et si siccitas multum fortis fuerit
tunc aqua frigida est timorosa ne os stomachi ledat Et ungendus est stomachus cum
oleo citoniorum et olive novelle et oleo amigdalino Et inquantum hec sunt ergo
in caliditate et siccitate consistit intantum indiget rebus infrigidantibus et hu
mectantibus Sed in eo quod est stomachica indiget rebus aliquid caliditatis cum
stipticitate et aromaticitate et propterea non est malum cum hiis adde aliquantulum
masticis Sed quando cum siccitate frigiditas coniungitur tunc lacte aliquantulum melius
est ponendum quod boni sit odoris atque saporis Aqua ordei dimittatur
si fortis siccitas consistat et tali stomacho supponatur pulvis masticis cum oleo rosa
ceo extensus super lanam et oleum amigdalinum est cum istis Sinapatum val
de et cum plumis pueris infecta sinapatum consistit quod racionabile sit hoc est ut
ponatur super membrum et non ibi diucius immoretur nisi ut poros aperiat et
postea auferatur Et scias quod siccitas difficilior est ad humectandum quam
humiditas ad desiccandum quemadmodum frigide difficiliores sunt ad recipie
ndam caliditatem quam sit calide ad recipiendam frigiditatem ob hoc difficilius
quod posset esse in hiis est curare siccatam et siccitate quia est consuetudo mulieris
tata naturalia corpora debent custodiri ne ad hecticam deveniat senectutis Mala
aut opposito cata sola videtur ut curari debeat cum frigido solum Sed cum
hoc membrum infrigidari opposito non debet propterea quia super hoc membro dominatur
siccitas quia super plurimum consumatur res que alteracionem recipit potius illam
recipit ad quam sola opposito naturaliter declinat Et eo convenies istius membri
ut plurimum a frigiditate causatur Et complexionales enim temporis in passionibus
stomachi multum peccat eo quod non intendunt calidum alterare nisi cum suppositionibus
Et tu cum medicus precepit quod aqua sit danda frigida et hoc vetat contra
magnum error Sicut recitat Galienus de quodam qui in stomacho suo opposito
tata habebat forte Et medicus eidem aquam frigidam prohibuit et cessavit Et
ad hunc propter aliam causam infrigidatorem istius membri evitare debemus eo quod
hoc operatorium toti corpori communicatum Unde princeps coquinas appellat Et membra
hic operatorum toti corpori infrigidari nimis non debet ne corpori ledantur operatores
que tale officium hunc infrigidari ut supra dictum est non ponimus actualiter
Et propter hoc preceptum habemus ut super stomachum oleum non ponimus actualiter
frigidum et si sit frigidum potencia et hinc simile est quod farina in evacua
cione quia cum celeriter purgatibus miscemus stipticitas medicinas alias
compressio convenies non esset Et tamen Galienus dicit quam in lesione operatorum
membri maior cadit timor in evacuando quam in alterando non sane loquitur
Sed circa terminum sicud timenda est evacuacio ut virtute non ledamus
sic et in alteracione et maxime in alteracione frigiditatis nam ille est modus

maioris dampni in membris nutritiuis et regula medicationis in principalibus
membris non accipietur nisi a colligantia cordis cum ipsis Et quare vituperat Galienus
Archigenem cum dicat quod virtus regitiua in corde constituitur cum ipse mederetur cordi
cum cerebrum egrotat et ypocras quia Archigenes cordi non subveniebat Galienus
ipsum vituperat Ergo secundum Archigenem in medicando precedebat et tamen huius me-
dicationis ignorabat Sed mala complexio sicca et humida est calefacienda et confortan-
da sicut cum electuario trium piperum Et hoc quod diximus in medicatione male
complexionis non materialis in stomacho Illud idem debet intelligi in aliis membris et maxime
que sunt causa dandi malam complexionem toti corpori sicut in aliquibus membris
Nam si mala complexio calida et sicca advenerit erit causa dandi ipsam corpori
toti Et inde ethica poterit provenire Et hoc erit quando illa mala complexio vsque
ad cor deducetur Capitulum 3m de curatione male complexionis cum materia et sine apparente

Hactenus postquam locuti sumus de mala complexione non materiali Deinceps de mala
complexione materiali et potest aliquando supervenire membro Et diximus quod intentio
in hoc sunt due res et sunt vt evacuatio superfluitatis Et ut rectificetur
mala complexio relicta a superfluitate Et tu scis quod superfluitatum quedam sunt
que generantur in membro Et quedam sunt que ab aliis confluunt membris Et hoc
quia consuetudo est in forte membrorum suas superfluitates ad debile proiciat
et maxime si ad hoc adiuvat localis et vie que confluunt ad ipsum sicut
est cerebrum cum stomacho Et hoc in medicatione membrorum est sicut efficiens causa
Et est perscrutandum in evacuatione illius membri et in rectificatione sue complexionis
si est sufficiens Sed si est necesse totum evacuare corpus et in hoc est
necesse anticipare in fortificando membrorum cum superfluitatis medicinis ut yera
ad illa necessaria athanasia et si corpus non sit plenum Et ut athanasia magna
ad partem genita aut ad ignobilius membrorum et postmodum medicamen
conveniens adhibe Et in via medicationis membrorum accipimus conformam membri
Et a loco sicut stomachus vt plurimum per vomitum debet evacuari et per farmaciam
et urinis et epar cum ambobus evacuari potest quibus etiam provocatione [illegible]
vrine Sed intestina solum farmacia et clisteri Sed si humor fixus
fuerit in substantia membri tunc est necessaria fortior medicina sicut athanasia Et ali-
quando hoc compositio eo quia in ipso est humor grossus et est alter subtilissimus Et
sic necesse est duobus modis providere vnus est in periculosior Alius in evacua-
tione alterius sicut tunc evacuatione curatio fieri non posset Sicut vbi gra-
vel in essentia stomachi sicut vnus humor acutus et in gravitate alter humor
sit locatus tunc non possumus illum purgare humorem qui est in essentia
donec rectificatur qui in gravitate consistit Sed si humor qui est in essentia
est sincopim inducens tunc providendum Sed si res non consistit periculosa
tunc in medicatione ordo est servandus hoc est ut provideat custodiri qui erit
prima causa et postmodum accessioni remotione Et similiter consuetudine que
non curat nisi per evacuationem alterius que non est ipsius causa vel gravitas qui est in
stomacho vnus humor grossus in eius substantia Et alius est in gravitate qui sparsus
est a cerebro Dicimus quod in primo providendum est de cerebro Et postea de
humore qui missus est ad stomachum Et vltimo de illo qui in substantia est im-
bibitus Et hoc inveniunt medicine proprie in evacuatione ipsius membri ad hoc
ut superfluitates recipere non possit Verbi gratia qui in substantia stomachi fixus fuit
humor acutus tunc yera aloes vtilior est ad ipsum expellendum quam
alia medicina Eo quod aloes non nisi stomacho tenet Sed alie medicine que sunt
huius extrahere humorem grossum tenent a stomacho propter sua fortitudine etiam ad

storum thimi. Sed quando humor est in quantitate sufficit in abstractione ipsius ad
sinthim cum melle et mirobolanis citrinis. Sed si iste humor est flatuosus aut sub
tilis aut sufficit vomitus cum aqua ordei et melle quod fuit divisus cum
oximelle composito. Sed hec mixtio erit necessaria si fuerit grossus et post ipsam
fit in conveniens purgatio. Ergo studere debes in contrahendo ipsum cum medi
cinis ei propriis sicut sunt agaricum et coloquintida et cum gummis laxatis
si necesse fuerit et similiter humor melancolicus evacuandus erit post ipsius sub
tiliationem cum medicinis sibi propriis. Et studiosus esse debes in operationibus virtu
et proprietatibus medicinarum in quocumque membro et quod unicuique membro medicine
appropriate inveniuntur et universaliter hec consideranda sunt tres virtutes medicinarum
eo quod sunt propter unicuique membro predicto medici ... quod narratio medicinarum
valentium unicuique membro cum narratione textuum est via completiva in
hac summa. Et propterea via quod dicitur in hominibus perfectis in artibus
est ut hic duo artis esse ita ut cognoscat necessarias perfecte cum inspexerit
rerum diversitatem. Cap. 11 de curatione male complexionis materialis et cum apostemate
et propter dictum de curatione apostematum membrorum aliorum et hic est de curatione apostematum

Deinceps volumus narrare egritudines que sunt cum apostemate et dicimus quod
una intentio apostematis in eo quod est apostema dividitur in duas partes. Una est
evacuatio materie facientis apostema. Alia est remotio male complexionis. Et
aliquando minor cadit consideratio in unaquaque harum alia et aliquando consideratio
in utrisque equaliter cadit. Evacuatio enim plus considerari debet in apostemate san
guineo. Sed alteratio plus in erisipila est consideranda. Sed compositio istorum duorum
humorum equaliter considerationem prebet. Et iste due intentiones non considerantur
in facto apostemate. Sed quando est in tertia adiungitur intentio et hoc est cause remo
tio. Et hoc fit resistendo sparsioni materie ad membra que perveniunt
aut propter totius corporis repletionem aut propter alicuius membri repletionem quod fortius
est hoc membro recipiente aut plurimum eo quod fortius membrum ad debile expellit
superfluitates suas. Et ad hoc adiuvat situatio membrorum et habilitas
membrorum. Et aliquando causa istius attractionis est mala complexio istius eiusdem membri
Et aliquando causa dolor fortissimus membri. Natura enim doloris proprium est attrahere
Sed dolor hoc facit aut propter malam complexionem que generat dolorem aut propter
malam complexionem que fit superfluitate motus virtutis expulsive ad superflu
itates expellit aut propter istas res ambas. Sed mala complexio causata que cau
sat attractionem aliquando accidit propter extrinsecas causas sicut propter morsuram
percussione et similia. Et aliquando propter intrinsecas accidit causas sicut propter hu
more mordicativo et similia. Et deinceps narranda sunt ea que competunt iste
tres intentiones in medicatione apostematum et incipiemus a resistentia cause effi
cientis. Et dicamus prima attractionis ad membrum expellit propter repletionem tunc
facienda est evacuatio universalis sicut est flebotomia si propter multitudinem
fuerit sanguinis aut farmacia vel vomitu si propter malitiam fuerit humoris
aut utrisque si adest utrumque. Et est necesse ut ista evacuatio fiat sicut dicimus
est ad attractionem materie ad partem oppositam membris apostemati propinquas. Sicud
medici ita quia apostemata ... et plurimum generantur ... superfluitatem sanguinis
narium. Et ista eadem via intelligenda est in evacuatione humorum. Nam si
via fuerit in membris superioribus tunc farmacare et clisterizare debes
Et si in inferioribus educere per vomitum. Et si causa quiescat effusionem
materie. Erit in aliquo membro. Tunc illud evacuandum erit sicut erit
cum scarificatione ... si materia que obtalmiam facit et inducit effundatur
ad oculos pervenit a cerebro solum. Tunc ventose solum in fonta
nella colli utiles sunt propterea quia hec evacuatio duabus aggregat intentiones

convenientes in hoc casu quia evacuat membrum apostematum et materiam trahit ad oppo
sitam partem Evacuatio vero que fit a membro apostemato corpore existente pleno
et optimis ledentibus multum vide si hoc peccatum effugere volumus oportet nos
totum evacuare corpus et postea redire ad ipsius membri evacuandum
Et quia unumquodque membrum principaliorum parte repletum habet proprias vias per quas purga
tur aptissime potest ideo unumquodque cum indiguerit debemus ipsum evacua
re sicut cerebrum quod potest evacuari per extremitates et et si fecerit
ista corpore existente plectorico lesionem inde habebit intrinsecus Et alia huius intentionis
evacuandi materiam aut dicta Alia adiungitur intentio secundum illud quod dictum est ut est
fortificatio membri cum stipticis et frigidis ut superfluitates non recipiat et
hoc fiat corpore vacuo existente Sed si causa infusionis membri fuit mem
branitas intendendum est tunc ut mala removeatur complexio remota vero ma
la complexione membrum debet confortari Et si remota non fuerit causa que ad modum
illa que propter morsuram alicuius animalis venenosi fit Tunc primus evacua
dum est illud venenum cum medicinis attractivis aut cum ventosis et
si humor effluit Evacuetur Et aliqui superfluitatem fuerit abscissis est secunde
intentionis gratia Exemplum quod est videlicet quod remotio complexionis tale
sit cum medicinis frigidis quod evacuatio non fit nisi cum medicinis resolutivis Et
exemplum non quod est ut quid causa fuit humor grossus in membro Tunc due
intentiones fient una eo quod fiet solum cum medicinis desolutivis Sed me
ditatio doloris secundum illud quod dictum est aut propter remotionem fit cause sive dando
membro complexionem contrariam dolorose Et hic fuit cum medicinis que proprie sunt in
mitigando dolore sicut est pinguedo anatis galline et oleum intelli
ontium et similia et aliud removent dolorem membri stupefactorum Hec est regula
trium intentionum supradictarum Sed fit curatio apostematum secundum ordinem temporum
apostematis quia secundum plurimum medicatio apostematis in primis fit evacuatione et
repercussione supponendo stipticas et frigidas medicinas super apostema et id quod
magis necessitate ne causa efficiens removeatur est in apostematibus cito
advenientibus sicut in apostematibus acutis que cito et sanguine proveniunt
Sed secunda est quod in primis apostematis evacuatio post statum fieri debet Et per eam
debet esse cum medicinis maturativis Et si evacuatio non erit suffi
ciens cum rebus resolutivis Tunc apponatur cum medicinis carnosis
aut cuffro Et manifestum quod si evacuatio fiet cum medicinis dissolu
tivis dum materia est inepta plus ad membrum apostematum trahet quod possit eva
cuari Et propterea necesse est ut post evacuationem apponatur medicine
repercussive mixte cum paucis dissolutivis eo quod stiptice augmentant
dolorem Et quando fuerit in statu Tunc debet medicari cum medicinis disso
lutivis solum Et infra ista duo tempora utendum est medicinis compositis
duobus contrariis Et iste medicine scientur ex libro simplicis medicine
Regimine vero male complexionis in apostemate calido In primis erit refrigera
tio eo quod in inflatione est repercussio etiam et cetera quia propter mitiga
tionem doloris temporis materie et decrescit Apostemata vero frigida curari non
debent cum rebus frigidis nisi transacta augmento quia caliditas non
resistit resolutioni Hec est intentio medicationis apostematum compositarum sive
apostemata

Cap. 26 de curatione apostematum membrorum officialium. Et hoc determinare determinavi de apostematibus secundum quod alicui membro appropriantur. Nunc primo determinat de apostematibus talibus que fiunt in membris tam intrinsecis quam extrinsecis

Deinceps loquimur de apostematibus. Omne apostema sit sanguineum sive colericum sive flaticum sive melancolicum calidis principium faciens que in membris sunt intrinsecis et extrinsecis. Et tunc dico calida intendo illa que ad saniem ducunt. Et quamvis sunt in principalibus membris febres cum ipsis oriuntur sed flatica que ad saniem non perveniunt sunt sicut tumores qui dicuntur nascentie et melancolice qui ad saniem non perveniunt dicuntur sclirotica et scateria. Et raro sunt in membris intrinsecis. Et quod sunt incurabilia sunt. Et ideo quod indigent fortibus medicinis quas intrinseca membra tollerare non possunt. Et dicimus quod apostemata in quantum sunt apostemata requirunt in suis medelis intentiones tres supradictas sed diversificant in hiis talibus in suis speciebus secundum magis et minus. Nam apostemata calida in primis egent refrigeratione multa. Sed sanguinea cum refrigeratione stipticis egent nisi adsit dolor. Et si dolor adest intendenda sibi mitigatio. Sed flatica et melancolica modica indigent refrigeratione et repercussione propter debilem motum hunc intentiones convenit apostematibus contra membrorum in quibus sunt, sunt hic narrande eo quod in hiis maxima cadit pervisio maxime si sunt in membro principali in cunctata. Et dicimus quod evacuatio que profloratur sit propter apostema alicuius membri intrinseci debet recipi a collegantia membri et a loco suo eo quod quod non potest fieri evacuatio in membro leso. Tunc debet fieri a vicinioribus ei convenientibus et magis propinquum et sunt de uno ad aliud media tus recti aut propinqui rectitudini sicut in membris inferioribus flebotomia basilice valet et in apostematibus capitis et pectoris et pulmonis cephalice valet et flebotomia mediane omnibus valet membris. Sed si indiget flebotomia propter epatis apostema in apertione basilice dextre aut sinistre cadit consideratio. Et ratio Galienus dicit in libro de in. [illegible] quod depost in apostemate epatis flebotomare et in apostemate splenis sinistra. Et in sermonibus suis universalibus quod in ponit. Et tu scis quod in evacuatione apostematis due res intenduntur. Una est evacuatio materie membrorum cum proportione convenientium. Alia est ut fiat declinatio humoris ad partem oppositam sicut nature faciat quod curat apostema epatis per fluxum sanguinis per narem dextram eo quod ista evacuatio continet oppositionem et convenientiam. Sed in flebotomia basilice in apostemate epatis quod dextre lateris non est nisi una intentio hec convenientiam evacuatio propterea quia in dimensioni corporis que secundum latitudinem consistit eo quod dimensiones opposite sunt semper videlicet due latitudines et est secundum dextrum et sinistrum et due longitudines ut supinus et infimus et due profunditates ut ante et retro. Et propter hoc cum sit in una diversitate dimensionis latitudinalis ergo necessarium est ut flebotomia fieret basilicam propterea et hoc est basilice lateris sinistri. Et quod nos intendimus facere evacuatio nam in ea continet convenientiam et oppositionem. Et evacuationem convenientem et oppositionem continet alias non convenit. Et ut hinc magis est plures hec tenere. Nam cum quod unam intendimus solum. Et ergo omnibus sunt nece totum evacuare corpus propter huiusmodi necessitate. Tunc erit nece a..., nece has hec intentiones. Sed nobis sufficit solum membrorum apostematum evacuare. Sed nobis una sola sufficiat intentio. Et ideo in maiori parte quod in talibus locis intentionem habuerimus faciemus diversionem remotiorem sive evacuationem. Et tunc fieri potest cum membrorum evacuatione indiget et tunc non corpus totum. Et potest aliquis esse quod prima intentio sit sufficiens solum in aliquo loco et hoc fiet solum tempore status apostematis. Sicud minuitur

et vena lignee et scematica facta Nam si possimus membrorum flomare convenies esset eo quod non sit timendus materie cursus Sed tempore augmenti aggregat res ambas quia si non evacuaremus illi contactum et non oppositorum plus attheret ad appostemata qua evacuaremus sicud in eo qui medicinis utitur dissolutivis et apertivis ante evacuationem quia trahit de sanguine ad membra plus quam dissolvat Et similiter duo considerant intentiones in passione colice quod minuimus de saphena quamvis ibi non sit oppositio nisi per longitudinem secundum dimensionem Et similiter cum ventosis in egritudinibus oculorum in fontanella colli et in fronte et in passionibus capitis Sed minucio vene que nominatur senlos in egritudine splenis a parte sinistra non continet nisi contrarietatem propterea considerandum est in appostematibus auricularum dextre et sinistre in quo latere flebotomia sit facienda quia manifestum est quod cephalica in illo a parte floare debet Et videtur quod si appostema est in aure dextra non debeat minui de manu sinistra quia cephalica dextra aggregat cum attractione ad contrariam partem quia est infra longitudinis extremitate Nam medium non est contrarietas Et quia non est credendum et maxime in corporibus plenis ut sanguinis non ad partem dextram trahat ab extremitate dimensionis latitudinis opposite quod evacuamus cephalica ab hoc esset melius ut flobotomia fieret in parte sinistra quia hic due res aggregantur una est contrarietas et altera est oppositio secundum duas dimensiones eo quod ille partes opponantur secundum longitudinem et latitudinem Et si possibile esset desideraremus ut quod attraheret vellemus ut ibi omnes consistent oppositiones Et maxime quando est repletio secundum nasa Et debes scire quod in evacuatione appostematum membrorum principalium penitus necessarie sunt due evacuationes Una est flobotomia et alia farmachia ab hoc quia illa appostemata secundum plurimum non sunt hec unius humoris Sed in illa aggregatur malicia quantitatis cum malitia qualitatis Sed tamen in evacuatione tu debes super humorem dominantem prudere Et Rasis testificatus est quod medici sui temporis faciebant solum pleureticis minutionem et moriebantur Sed significatio secunde intentionis huius quod appostematibus secundum membra in quibus sunt facilis non est et maxime que refrigeratione indigent propterea quia appostemata epatis et oris stomaci non conveniunt medicinas actu frigidas recipiunt Immo necesse est ut actu similitate quamvis sit potencia constaut sicut oleum citoniorum et oleum mirtinum Et aliis in eis potentia talis utentur sicud oleo mastices et absinthii Et hoc facies ut virtutem istorum membrorum conservemus propter necessitatem corporis cum membris istis Et cerebrum similiter non sustinet medicinam multo actu frigidam Et quod inducit nos necessitas ad utendum ea infundenda est cum ipsa medicina ut ipsam ad profundum ducat sicud facimus infondendo acetum cum oleo rosato et hoc non sit ita cerebri consistit frigidum sed ut facilius penetrent et suas qualitates ad medullam cerebri possit pervenire Et propter hoc ab alto distillare iubemus ut per minutissimas ad cerebrum facilius possit pervenire Et hoc non reperitur propter qualitatem Sed propter sedam similiter et oculi propter multam sensibilitatem quod hunc debent preservari a rebus fortissimis et mordicativis Et albugo omni super ponitur eo quod res multas bonas in se hec aggregatas Nam remota est ab omni ingrediditate Et lepitudine abstergit et temperate frigide constringit et frigidum supra propter ipsius viscositate Et lac nomine a mamillis mulierum aliquas conferentibus hec et super hoc etiam virtute hec digestivam Et aliud considerant appostemata propter membri in quo sunt per aliud modum ut nichil repercussivum vel refrigerativum super membrorum ponatur Et hoc est quod appostemata sunt in locis membrorum principalium purgativis Ut quod sit post aures aut sub ascellis aut in inguinibus cum quod ista appostemata generantur in hiis locis et ea refrigeramus

timendum est ne fiat cursus ad membra principale quemadmodum id quod fit pro
arnes ad terram Et quod fit sub assellis ad terram et vniuersaliter apostemata que propter
crisis generantur omnino ab infrigidatione tamen debemus eo quod per ea materie redire
non possunt ad membra principalia quemadmodum fugimus repercussiuis apostematis
pulmonis eo quod cordi vicinus consistit Et iste quidem sunt demonstrationes re
cepte a membris secundum proprietates duas intentiones in curatione apostematum scilicet remotionem
tam et infrigidationem malam complexionem cum vehementem ad eadem quibus intencio secunda colli
gantia hec cum prima Eo quod secunda sunt repercussiua Et quod dictum est semper me
minisse oportet hoc est ut in apostematibus membrorum principalium semper aromatica
et stiptica cum dissolutiuis misceantur sicud sunt exempla que sunt composita
medulla et oleum oliue et melle stiptica propter cum aromaticitate sunt sicud
absinthium mastix et citonia Et dictum est quoniam autem non bene fit eo
tessimum quod quando apostema in gibbositate epatis consistit quod euacuari debeat per
prouocantia vrinam Et quod in concauitate consistit per farmaciam et ista medicamenta
prouocantia vrinam propter vrines
lucta a quantitate membrorum recipiunt Et sciendum quod medicine vrinam prouocantes
fortes esse debent quia propter remotionem inueniendo debilitentur eo quod in epate altantur
s̄ que euacuat per concauitatem tantum possunt non oportet vt habeant Et iste modus
est credendus in omnibus membris ad que perueniunt medicine cum multa di
gone sicud est pulmo cui causa iste fuant ista significatio est scripta a loco
membri Et medicine prouocantes vrinam in extremitatibus epatis opilationes a
perimunt sicud absinthium et eupatorium et similia Nam iste due proprietate huius
in epate quemadmodum scolopendria et cortex tapparis in splene proprietate
huius et similia Nam iste due medicine per quas facile solvitur venter
in apostematibus concauitatis epatis sunt sicud aqua alubleb et tartarum Sed
euacuatio splenis per farmaciam consistit Et si apostemata ista i vocantur tunc
fortioribus indigemus medicamentis solutiuis eo quod membrorum istorum natura est ut
insunt inducuntur in eis apostemata et maiore calida et hoc accidit Epi propter
viscosam et spissam eius substantiam et etiam in renibus apostemata indurantur propter
grossitie sue substantie Et in splene propter grossitiem sui nutrimenti Sed splen ipse
rare substantie est Et sciendum quod medicine que sunt fortis resolutionis in predictis apostematibus
sunt sicud radix lilij et centaurea et aristolo. ro. et similia Et hoc scilicet debet
post scientiam siccitatis corporum cum radice liquiritie et ei similibus Et sciendum quod necesse
est vt quicquid esse potest prouidere ne istorum membrorum apostema ad famem perducatur
et maxime apostemata pulmonis Et hoc quia si perducitur ipsum ad famem
perfectam curationem non habebit quia cum ingreditur ordine medicationis solutionis
tatis apostematum quando cum famem aperit ingreditur ordine medicationis per subtile virtutibus quod
postea sciendum quod proprium est in membris apostematis tute subtiliter virtutibus quod
ab ipsorum putatio per cum operis sanies residat Et propterea conueniens est ab
ipsorum putatio in suis medicationibus adhibere abstersiua vt mundificent meatus
et si insanie ipsa grossities sunt, miscende sunt res incisiue Et tria membra
sunt sicud pectus, pulmo, epar et stomachus propterea necesse est ut ista abstersiua
ab omni mordicatione sit exempta Et iste res sunt sicud aqua ordei et
pultes furfurum decoctione cum amigdalis amaris et semine melonis et electua
rium atriplicis cum oxizacara in apostemata epatis et colica splenis scariole
quare loco atriplicis ponitur portulaca In apostematibus vero pectoris et pulmo
nis res in quibus acetum ponitur sunt fugiende quia sunt prouocatiua nociue

Et medicine que eis conuenientes consistunt sunt capillus veneris et liquiricia et
sirupus violatus et eciam semina melonis optima sunt in hoc casu Sed medi
cacio apostematum apostematum que in istis sunt membris est alia in quantum sunt in talibus
membris quam in quantum apostemata consistunt propter hoc eciam quia declinacionibus tempore
corporis medicine ab aliqua stipticitate non denudentur et in plus abstersiuis
et quod apostemata sunt in inferioribus intestinis secundum maiorem vlceratorum existencia sit
vlcera quemadmodum sit in pectoribus superioribus sicut conscribitur res pos co
venientes esse videntur et hec suffocacio sicut abmenteacione locata Sed in aposta
tibus gule cum medicinis resolutiuis vtimur conglutinatiuis vt ad hereant
locis in suo transitu et eciam ponenda sunt in martotica deglutiendo ea paula
tim vt diu in transitu habeat remanere In apostatibus vero cerebri in declina
cione necessarie sunt fortes medicine et maiores que sunt de in ales de ma
declinate ad sanitatem quemadmodum flatica sunt et tales sunt medicine sicud
oleum de castoreo et similia et hoc non requirunt nisi propter requimenta membri
cerebri quia per se est humidum et passiuum Et quidam euacuat manam hung apoga
tis cum ventosis positis in parte posteriori cerebri Sed hec medicacio in princi
palibus membris est periculosa Eo quod forsitan in corpore aliqua consistit superflui
tas que preciosa ad membrum apostatum potest peruenire Et propter hoc talis
cura non est facienda nisi ad securitatem habeamus quod humores ad locum nulla
tenus dirigere possint Inde Hiusque dicam breuem medicacionem membrorum
apostatorum in quantum apostemata sunt in talibus membris ad inuicem cum hec medicacione
inquantum sunt apostemata ob hoc quod medicacio apostatum que in officialibus membris
consistunt non nisi istis modis completur Prima medicacio que in carne sim
plici consistit non est necesse vt agat nisi inquantum sunt apostemata Capitulum 1a

de curacione apostatum flatorum que sunt in membris officialibus in eque primus declinat
curatore apostatis flatica

Et deinceps volumus loqui de apostatibus que famine non fatunt de flate non grosso de ambulatiua
et de carbunculo qui fit in aere pestilenciali Et dicamus quod apostata
mollia que sunt de flate non grosso multociens sunt corporis errore fiend
illa que sunt in corporibus in ypocarica et horum medicacio precedat secundum medi
cacionis modum ei aquo gulatur et suffiat vt vngatur cum oleo rosaceo ac
aceto et sale Sed si multa illuc sparsitatur materia prodest euacuare membrum ab
illa materia et vti rebus calefactiuis et desiccatiuis et cuiam cum compressione membri
horum non medicacio facilis est et suffiat spongia infusa in aqua salsa
et aceto quia spongia habet siccitate et stipticitate facie eo quod sapit naturis
naturam et aceto desiccatiuum et maximum consistit que autem non sit de grosso flate
embrocare debet cum spongia infusa in aceto mixto cum alumine et cinere
et sale Et debet spongia ligari super membrum quemadmodum sunt ligatur super
membrum fractum Capitulum 1b de curacione apostatis menta facti in membris officialibus

Sed apostata dura que ex humore sunt grosso debent emplastrari cum medicinis
mollificantibus sicut medulla cruris arietis aut vituli cum modico
aromatico et ista et similia cotalia sunt quia medicine multum resolutiue
resoluunt subtile et grossum putrificatur Et hoc quando composito in qua sunt
resolutiua et confortatiua ad resoluendum eo quod omnes partes apostatis non recipiunt
resolucionem equaliter secundum vnum modum Et aliquid istis medicinis miscentur
medicine fortes resolutiue Et melius omnium est acetum quod cum istis medicinis

infrīet et sit raro quia induat apgata Et Galienus hoc laudat
fumigatōz lapis mollaris sup sparsi aceto et maxime in apgatibus q
fiunt p̄ncios et cordas ad mebra p̄ncipalia Ego vo dico qp Galienus
hanc medicinā no laudat nisi qa fumus aceti portat calore equalit in
ipm mebrz eo quia ē in suba aerea et mebra recipiunt ad ea que admod
recipiunt res que maturant in meō acie que equalem hnt maturatōz
Si aut querit a Galieno vapor iste sit optabile in pss in lapidibus
illis ceterē querent propter nam lapidum eadem grauitatu ego qre lapides
no ferunt et ponunt cum aceto calo sup apga vt idem opus faciat
credo bene qp Galienus sufficient respondet Cam 19 de curatoe dur apgatis splenis

Et qui apga indurata fiunt in splene accid
sup positum in omnibus suis medicinis semp laudabile existit ipsa
quia mebrz est raz et no accidit ei duricies nisi gra grossi
nutrimenti opquo nutit Et aceto simulat huic mebro in toto sui suba
eo qp sunt intrinsecus complexio aceti nominat et hoc ē melancolica
et ideo potiones que in purgatoe splenis dant no decet ab aceto separi
et quia ipm est ei cibus et medicina no sufficit in apgatibus duris
que fiunt in splene emplastrare deforis solu Sed indigent etia pos
recipe ea que habeat dissolue duritie eius et ipius opilatoz apire
sicud sunt radix capparis et scolopendria cum aliquibus speb aromatic

Sed apgatibus in epe duris accid Cam 20 de curatoe dur apgat epis
appinquare no debet eo qp epatis est duricie magna recipe Et cura
eius ē cum reubarbaro spica et asaro et costo et squinanto et
similibus Et dura apgata epis ad curandu multu difficilia sī et
maxime si fiunt aliquntulu in vetulata et vniversale ydropisim inducunt

Sed scrophule sunt apgata dura Cam 21 de curatoe scrophularz
in carne molli gnata que cortis sit cosplate subtile curari debent cu
medicinis mollificatiuis et apitiuis et cu ferro incidi Sed hoc fieri debet
cum magna prouisioe et timore Cam 22 de curatone verrucarz

Et similit verruce tribus curat modis aut dissolucioe aut putrefactoe
aut incisione et quibusdam necessarie sunt omnes tres et quibusd vna
et quibusda due Sed que intus in corpe oriunt curat cum aromaticis
mixtis cum apitiuis et mollificatiuis Et sunt omno difficilis curatonis

Formice vo deambulatiue Cam 23 de curatone formice
due sunt speb vna que corrodit et incedit inferius Et alia vesicas
habet pruas que milio assilant et ppt hoc miliaris appellat Sed
ambulatiua que fit ex humore colerico subtili debet curari cu medicinis
illum evacuatibus humore sicud scamonea cum sero capino Et suppone
de sunt medicine que sistet sine mordicatoe et refrigeratiue sicut sola
tz et menthe et sindia Sed miliaris eo qp ex ad mixtione flatis cu
colla ipsa eius pma debet euacuari cu medicinis illos humores purgatibus

Carbunculus ab eo qp sit in aere Cam 24 de curatone carbunculi
pestilenciali ebullit saginis et putrefit et ipsa induat febres pestile
nciales Medicatio vo illarz fieri debet cum aliubus speb euacuatoib
vt flomna et farmaca et in hac febre no sufficit medicina omnes pur
gas humores Et pill cocie in quibus intrant sticados et mastix et
scamonea ppita et colloquintida in hac egne multu vtiles existunt

Et supponende sunt res que sine mordicatione exsiccent et corrosioni resistant que admodum emplastrum factum ex farina ordei et nigella et ligna arietis i. plantaginis et hec non sunt res repercussive supponende ne materia reuertatur ad principalia membra nec aperitive ne putrefaccionem inducant. Capitulum 27 de curacione cancri

Sed cancrositates multociens euacuari debent ab humore ipsas generante. Et supponende sunt medicine desiccative sine mordicatione postea quia propter malam qualitatem quam habent propter paruam mordicationem cito corrosione recipiunt ob hoc quia sunt ex colera adusta que semper tamen sparsa ad modum aceti bibit. Hec passio sanacionem non recipit in apparatu. Sed si incidatur / curabilis efficitur propterea quia medicine locales sufficientes non sunt et incisio in pluribus est quia minus generet et acrias. Et scias quod apostemata que sunt in membris principalibus et febres aliquando sine medicatione sanantur et sufficit in hoc opus nature et propterea multos inueniunt complexiones huius dessitas que ex sortibus euadunt egritudinibus sine medico et medicina sicut barbari et arabes et qui in deserto habitant. Et hoc fit quia aliquantulum cum brutis assimilacionem habent. Et propter mancam partem hoc accidit illis qui complexionem effrenem habent. Sed quod medicine exponunt sunt in dictorum dicta et curant ad finem tamen tempore breui et bono sine contrarius quia bona dextrinatorum et non violenta. Sed qui solum anima ex sortibus egritudinibus curantur in fine remanent in egritudinibus que transire dicuntur sicut michi accidit quod egrotaui ex febre fortissima et humani corpora propter apostema in testiculis eo quod cura necessaria administrata non fuerat et sic remansi arteticus et podagricus et ad hunc sunt et sunt egritudines quarum correctio non sufficit anima nisi quod medicinas sumeret et in hoc medicine potencia declaratur. Et aliquando egritudines sunt sicut febres et apostemata quibus natura et medicine sufficientes non consistunt. Sed si euadunt raritas euadunt sicut in rebus naturalibus alii contrarietates sunt ad de raro contingentibus hic consistit sicut ulceratio pulmonis et fistula. Sicut ergo finis istius fac in proposito habendo est secundum plus hoc est secundum eiusdem planas et diuinas individua et plura tempora sicut accidit hoc idem omnibus mechanicis artis quia aliquando consequitur artifex intencionem et aliquando abea privatur et tamen horum sunt media que in illa arte cadunt sicut est marinarii et agricultur et apotheca dixi in glosa quod medicina est ars mechanica et multi ex hoc mirabantur et ipsi ignorauerunt quod dixerunt super sedo philosophorum de mechanicis artibus hic completus est sermo de mala complexione mali et non mali Capitulum 26 de curacione solucionis continuitatis ex qua tamen declarat de solucione continuitatis facta in carne tamen cum materia quod sine materia

De incepto volumus loqui de egritudine solucionis continuitatis. Et dicimus quod continuitatis solucio accidit post principiorum consimili membro accidit nec fit in carne dicitur incisio. Et quod in osse dicitur fractura in uno punctura et quod in arteriis dicitur fissura. Et intencio istius speciei egritudinis significatorum habet vniuersale et particulare secundum membrorum condiciones et nos ab vniuersali intencione sermonem incipiemus et dicimus quod continuitatis solucio in eo quod solum continuitatis solucio consistit simplex alicuius egritudinis societate eget vna solum intencione. Et in pluribus hec solo ligatura curatur et aliquando cum ligatura et aliis sustentaculis sicut in fractis ossium fit et in multis membris. Et quedam sutura indigent sicut in laceratione narium fit quod ipsi sic egressis naturaliter est ut ipsis reducatur nisi sit corruptus quia si sunt corrupti ex necessitate incidentur ob hoc quia non est membrorum necessarium

Consimilium

Sed quia sunt venas et arterias que ipsum ligant sive radicem propter hoc ipsas prius
ligare debemus radicitus et postea quod corruptum est ex ipso incidere debemus et aliquando
inflatur et tumet propter frigiditatem aeris ita quod intus reducere non potest et tunc
spongia in aqua calida infusa et manibus compressa et optime temperata est superponenda Et Galienus dicit quod quidam fecerunt cum decente aliquid incidere debemus
Sed maior hernia alias productio est in hoc in modo tempore Sed aliquibus mulieribus
non sufficit labiorum vulvam est locata aggregata vel suta sed est necesse
ut supponantur medicine desiccative que desiccare vel sugere faciunt que
in partibus mulieris est locata Sed si quidem fiunt partes hoc non indigemus
quod non fit carnis sed est deperdita duas tandem intentiones una est
quod diminute carnis restauratio Et alia est sanitatis curatio primo intentio
completur quia materia ad membrum perveniens in quantitate et qualitate conveniens
perfecta hoc est sanguis Et in ipso membro completum fit secundum suam convenientiam
perfecta et materia sua benefacta sufficiens ad hoc perficiendum medicinarum abstersivarum
coadiuvando Sed quia cum hora fiunt digestionis ad quam conveniunt membra due
superfluitates quarum una est subtilis et alia grossa Et plurimum aliarum
superfluitatum sepe generationi carnis resistit ob hoc indiget tunc auxilio
medicinarum ad illam humiditatem desiccandam subtilem et grossam abstergendam
ad hoc ut nova caro in ulcere non fit liquefiat et talis medicine
dicuntur sicut carnis generative et harum similis est sicut thus farina
ordei fabi orobi ciceris proponatur et tuthia et istis medicinis utimur
secundum magis et minus, nam thus farina ordei et fabi sunt in gradu primo
et post ista farina orobi et ciceris et post ista Aristolochia et opoponax
generationis et post ista farina orobi et ciceris et post ista aristolocia et harum medicinarum
ponatur Nam ista sunt in tertio complexione gradu et harum medicinarum
quantitas et modus applicandi membri loco et sensibilitate et ipsius nobilitate
et quia membrum humidum medicina generans est thus et quando complexionem feminarum
fuerit quia membrum humidum sicut thus sufficiens non est Sed est necesse
et puerorum quod vero farina complexio sunt thus sufficiens non est Sed est necesse
ut fortior apponatur ut orobus et alia quia membrum forte siccitatis
Nam cum aliquid mulier caro non generat nisi cum multa siccitas medicinas Nam aliud mollificat
cum ipsa constringit sanat cum inventis et aceto Et si magis fuerit tunc
trocisci andaraton valens complexione Et si non sufficiunt tunc usta est
scoria ferri cum aceto et similis fit in mulieribus Et Galienus propter
hoc dicit hoc quod cum membrorum naturalis siccitas cum humiditate huius conveniunt
membri assuefacta similis est elongatum et propterea indiget rebus desiccativis
in eo gradu ad que conveniunt membrorum istud complexionis humiditatem Sed medicine
non sanat nisi quod sit in gradu dissipate in eodem gradu in quo membrum
est dissipatum Ita quod si dissipatum fuerit in secundo gradu humiditatis tunc
est ut medicina dissipata sit in secundo gradu siccitatis et non sunt humectare
tandem mulieris que sunt in membris siccitatis equali humiditate in quo in membris
humidis consistit Sed est necesse secundum plurimum ut proportionem constituat
operatio quia propter frigiditatem et torporem membris accidit siccitas aut quando
humiditatem huius membris equalem recipiat quo secundum naturalem complexionem dicimus
quod tamen huius non est nisi difficultas membri sicci et grossa superfluitas
que in eo consistit sicut dictum est quod siccitas est difficile passibilis

Et hec racio similis est racioni iuvenis et senis sicud superius determinavimus
et via qua cognoscat medicus quod medicina que in mundificacione vulneris de
bilis existit est multe sordiciei in vulnere habundancia que ad modum cognoscat
quod medicina est minus desiccativa propter rubedinem labiorum vulneris et ipsius
profunditate et aliqua medicina corrosiva augeat sordiciem et in hoc ex
cor potest medicus quia si propter medicinam hoc accidit rubedo et caliditas
in labiis vulneris erit et in vulnere profunditas et si hoc a loco provenit
hoc manifestum erit Nam si vulnera fuerint in membro opposito contactui
medicinarum aut in superficie positum ita quod in transitu concavitatum non reci
piant medicinas Tunc nocte sive debiles sive debiles sicud in ulceracionibus
sufficit stoi et si in grossis intestinis ulcera fuerint debent clisterizari
et subtilibus farinatari In membris vero profundis medicine exigunt for
tiores sicud in ulceribus pulmonis et membrorum musculosis qui a profundita
te corporis sunt remoti Et propter hanc loci consideracionem similiter habemus in gutture
ulceracionem in medio posicione medicine ipsum erectum stare precipimus et pau
latim medicinam dissolutam deglutire et huiusmodi passionum invenit me
dicinam lambitivam precipimus et ei administramus viscosam medicinam quam
in meatibus mori faciat Curacio vulnerum divisa est medicacio Nam
quedam exterius curantur et quedam cum localibus medicantur Et quedam
cum ambobus Sed hec ordinata sunt propter locum et figuram convenientia
instrumenta ut medicamina in speciebus debite recipiantur sicud siringia
pessaria clistria et similia Et quod vero a sensibilitate sint membri mani
festum est Nam membrum valde sensibile medicinas fortissimas sustinere
non potest Similiter etiam membrum multi sanguinis Sed in vulneribus que in super
ficie corporis sunt et concavitatibus quorum carnis generacio necessaria existit et in
quibus cicatrix similis cuti fieri debet necessarie hiis sunt medicine si
militer desiccantes sicud galla balaustie et similes et cum necesse ut carnem exsic
cando glutinativarum operacionem compleant Et in quibus caro superflua generatur
necessarie sunt medicine corrosive que fortiores generantibus existunt et
sunt ut calcotar unde es et similia et propterea ut in aliquibus corporibus inde
ex carnis sit generacio et scias quod corrosio superflue carnis operacionibus
nature appropriata non est sicud carnis generacio Sed est res que appropriata est opera
cionibus artis Sufficit quod breviter dictum est de vulneribus que intus et extra
in carne sunt cum quibus mala complexio non est associata Sed si mala complexio
ei appropriata est sicud occasio vulneri curari non potest non est removeatur sicud accidit
quod evenit apostemati Et quia medicacionem male complexionis iam novisti ob hoc ne
recitari non competit Et dicatur quod mala complexio que in vulneribus sit est propter
sanguinem que illuc currit qui in qualitate aut quantitate dispositus existit
aut in ambobus Et hoc aut a toto proveniet corpore aut a membro vulnerato
aut ab ambobus Et si a toto proveniat corpore aut a membro vulnerato per
scrutandum est utrum propter qualitatem aut quantitatem proveniat Si propter quantita
tem et solummodo competit flebotomia Si solum propter qualitatem tunc necessa
ria est farmacia Et in aut ab utraque proveniat utraque necessaria erit
et si sunt in corpore singulari membro convenientibus corporis Tunc ipsum evacua
re oportet Et si sunt ipsum membrum vulneratum sicud renes et similia Tunc totum

corpus est evacuandum Et si a toto continenti corpore repercussiva convenientia sunt
omnibus repercussionibus modis supra quod diximus Et si mala complexio in membro
fuerit ulcerato tunc est providendum in qualitatibus istius complexionis et
si humidum necesse est ut medicine magis sint desiccative Et similiter circa
dispensationem tali autem fit Et similiter si apparea fuerit ibi non est possibilis sanatio
membri nisi apparea remoto primo medicine que curant apparea multum contrarie
consistat Et si dominaverunt res in membro velut mala complexio membri et corporis
sanguinis aut ad venenosum in hiis considerandum erit Et scias quod quando solutio
propter adhibitas medicinas non sanatur illud fit una tamen causarum una est propter
medicinas que complexioni membri convenientes non existunt Aut quia medicina conversa
non est convenientibus Aut quia in membro operato lesione spasmum eo quod ibi una species
male complexionis et cum plage desiccatione aut plures sunt Ergo scio debes
quod sanatio solutionis sit continuitatis propter corporis evacuationem et dispensationem complexionis et
cum plage desiccatione et aliquid unguentum tyriaca et similibus Sufficit quod dictum
est in cura solutionis continuitatis simpliciter malis et non malis Capitulum 12a de curatione
Deinceps loqui volo solutionis continuitatis facte in venis et arteriis
De ... in solutione continuitatis in venis et arteriis Et dicimus quod solutio continuitatis
in venis facilis est consolidationis Sed que est in arteriis illa est difficilis
Exceptis corporibus puerorum Et propterea quod solutio continuitatis istarum nos adducit in
aliam rem multum timendam hoc est sanguinis fluxum utile est ut in hoc
sermone faciamus Fluxus vero sanguinis multis fit modis Aliquando fit propter
vene lacerationem et hoc fit aut propter causam intrinsecam aut extrinsecam aut
incisione Aut percussione Aut contusione propter intrinsecam Aut propter humores
acutos corrosionem facientes Aut extensione ita ut aperiat venas Et
alia tamen sanguinis ex orificiis venarum et alia stillat et incipiamus
a sanguine distinguere provenientis laceratione eo quod periculosior existit Et
dicimus quod quando laceratur vena in corporis superficie sanguis duobus modis
potest restringi Uno ut subtrahat alterius membri materia que propter restrictionem fit ...
tate Alio ut digito oppiletur si fuerit parva vena propter hoc coagulabitur
in orificio sanguis et stabit Aut propter ligamentum Aut propter cauterium
eo quod cauterium generat crustam super plagam Aut propter medicinas stypticas
corrugativas sicut medicina facta de [illegible] ... et [illegible]
et similibus Et Galienus concedit contra fluxum sanguinis arterie Aloe
et thus et album ovi et pilos leporis et hoc retinet sanguinem et
generat carnem Sed cauterium sufficiens non quia crusta cadente non potest et
sanguis iterum fluit propterea cauterium substantiam diminuit membri et nobis
necessarie non est diminuere substantiam membri sed potius laborare ut crescat et
non laudatur tantum nisi quando fluxus fuerit propter vene corrosionem
quia tunc tantum suppositum est loco rei que eam removet facientem
corrosionem Et aliquando ponitur sicca repercussiva super membrum quod fluxus fuerit
oppositum Sed quando aliquando predicta omnia debilia esse videntur et insufficientia
quare tunc necessarium [illegible] vena vel alteria (?) [illegible] tamen
hac cautela sicut ut prius ligetur stringendo fortiter caput ipsius vene
vel arterie quod est ... et propterea [illegible] Sed subtracto sanguine
... loco ille fit ut ... membrum et erigatur ut orificium aptum ...
ad ... Sed debes tunc ... ad partem oppositam unde sanguis
fluebat Aut ... locum sicut de ore ad nasum et de vesica ad

cyatrice et absterso ad partem opposita fit sicut quod propter fluxum sanguinis narium
ventosas super epar poni iubemus aut super mamillarum radices propter fluxum
menstruorum et aliquando fit attractio ad partem oppositam propter ligaturam membri aut propter
medicinas menstruum sanguinem provocantes Sed summa in sanguinis fluxu est
medicina spatiosa apposita quia hec medicatio in suo genere solum consistit unde et
medica e et alii e malis videlicet quod fluxus propter multitudinem sanguinis fiunt
Sed sanguinis fluxus qui in partibus intrinsecis consistit [illegible] ut retineatur
nisi cum stipticis medicinis et cibis grossis Et medicine stiptice sunt in
hoc situ balaustie et sumac rubi et galla et sumach Et que sunt nimis sti-
ptica sunt bolus armenicus et lac pistatum et plantago et solatrum Et Galienus
multum commendat succum plantaginis in passionibus vulve propter corrosionem ibi
fiente et oportet lacerationibus [illegible] que in membris interioribus fiunt
sic ille que in pectore sunt Et fortiores illis sunt ille que in venis sunt pulmo-
nis Et itaque aliqui dixerunt quia numquam consolidantur quia numquam consolidantur Et
Galienus dicit quod in principio ad suo sanguine solidatur Sed quando ad famem deducitur
perfecte non curatur Sed cum bono regimine subveniri potest ut corpus prolongetur
Et dixit Avicenna quod vidit mulierem que xx annis vixit post lacerationem
venarum pulmonis Sed illa comedebat semper zucarum rosatum cum pane Et
ego assencio ei quod dixit Et quod filii Avenzoar in sile retulerunt In
principio vero huius dispositionis si sit propter percussionem aut propter alias occasiones
extrinsecas debet flebotomari ex vena [illegible] si multa fuit repletio et si non
fuit multa repletio de basilica minuendus erit Et sanguinis duabus [illegible]
[illegible] contrahatur tempore vero flebotomie testiculi et brachia ligentur et [illegible] reti-
neat quantum potest Galienus precepit dari acetum aqua mixtum si medicus
videt quod in pulmone sanguis fuit coagulatus Et hec medicina contraria
est [illegible] et acuti apposita quia aceto est [illegible] ut moveat tussim
et tussis [illegible] est [illegible] et hoc timendum et acetum cum sit [illegible] multum
nocet et sanguinem subtiliat aperit et fluere facit et hoc acetum dimittendum
erit Et medicine dande sunt habentes repercussionem confortationem et stipticitatem
et eligenda sunt stiptica quibus subtilitas sit admixta propter membri profunditatem
Et quod michi hoc melius videtur aliis omnibus rebus est zucarum rosatum cum aqua
in qua decocte sunt glandes [illegible] capilli equaliter et cauda caballina [illegible] mi-
rabilis Abumaron Avenzoar indicavit quod hec aqua debet esse illa in qua
ferra sit [illegible] extincta ita quod propter hoc aqua stipticitate [illegible]
et postea in ea res super dicte bulliant et probatum est quod per glutinationem
sanguinis consolidabitur plaga Et quod hic multum necessarium consistit est cibi dimi-
nutio et sufficit aqua ordei cum medullis assis [illegible] mali granati in
[illegible] aut pultes [illegible] ordei et sero [illegible] in panis [illegible] testiculis gallorum
Et si ita facte vene sunt remissa quod illinc [illegible] et commovent tussim
et propter vena sit aperta aut propter humorem acutum qui [illegible] corrosit
pulmonis tunc farmacia flebotomie est insistenda et supponere capiti res
desiccativas Sed si ita remanserit frigida sunt supponamus capiti pulverem ga-
rofilorum et piperis et pulegii Et si ita venisse calida sunt sufficit pulvis
masticis et nucis muscate et [illegible] et pomorum citrinorum et tyria-
ca in hoc loco conveniat [illegible] consistit et maxime vomica confecta et [illegible]
tum retineri sanguinem quemadmodum habet inhibendi fluxum Sed

vo factum fuit volnus famosa Galienus dicit quod ca fue intraabilitatis
est quia sine tussi mundificari non pot et tussis tumore augmentat
et aperit volnus et grossicies tumoris augmentat sagwine ad hunc
mihi videtur quod cad fue intracabilitatis fit quia cum hoc membrum apparat
volnus fluid mundatur et sanator recipe non pot Sed tamen longo
tempore vomica pot Et hinc sanie in pulmone debemus approximare media
nas et cibos que hunt aliquid abstersionis cum aperto et cum fortitudine
sicud capillus veneris tortaces pomi citrini et mastix et in radices lily
et pane comedat cum zuccaro rosacio et uvas passas pingues et
bibe lac hoc laudabile opistit et bibe aqua ordei et cras inhibitare
sitas et simile hunc faciat ei qui toto tempore in reumate fro psenecat
siccas et simile hunc faciat ei qui toto tpe in reumate fro psenecat
Et si ulcera est in tunica lenig curari pot et hoc fit cum rebus
oppilatinus desiccatibus ulcera pulmonis et propicio infusio ut in
ore teneat medicinas desiccatas et abstersivas mixtas cum lenitiis et
nec sciccat supinus sit facilius medicamina transire possunt distre
do pulmonica quemadmodum res per parietes et muros distrit ad cram
Cura si cum fluxus sagwinis fuit ex apertione orificiorum venarum Cura
eius erit cum medicinis lenitiis stipticas Sed si cum apertionibus vene
eius erit cum medicinis sanatio erit cum cibis grossis con
subtilitas sagwinis sine venis sanatio erit cum cibis grossis con
glutinativis Sufficit nobis hucusque dixisse de solutione continuitatis
arteriarum et venarum Capitulum 28 de curatione solutionis continuitatis facte in nervis et lacertis

Nunc vero volumus dicere in nervis et lacertis accidit Et dicimus quod quando
de solutione continuitatis que in nervis et lacertis accidit Et dicimus quod quando
solo continuitatis in hiis membris sit Tunc necesse est corpus cum flora
et farmacia continuare et studiose perspicere ut in volnere aliquid sanie
non fiat ne dolore spasmosum induxerit Et propterea quia nervus est
membrum perfundum in continuo non sufficit in sanie mundificatione medicina
consolidativa sed necesse est medicina que cum calefactione habeat hanc fractionem
ut saniem trahat sine morditacione et ideo in principio necesse est medicina
que cum calefactione ut nullus apere Et medicine hic utiles sunt
sicud mistus glandium cum mordito euforbio et megonie in corporibus
duris compositionibus Et similiter valet opoponacum et asafetida et sulfur
et grossum olum olive mixtum in hiis volnibus valet et gumi pini
in hiis virtuti misci glandium propria est Et quando studitur nervus
et cutis desuper fuit elevata tale has non posset medicinas susti
nere Sed erit sufficiens ipsum ablue cum oleo olive et pone desuper
rutheam ablutam et si corpus durum extiterit Tunc si andaracarum
et si nervus ex transverso et ex toto non est incisus Tunc nervus perici
losius est quam si in caso in longitudine fieret et hoc est timor spasmi et
ab hoc regimini cota est adhibendum ut prohiberi sit in resistendo spas
mo Sed res que dolore mitigant nervum ipsum ex existente distro opto
est olum olive cum propterea quia non resistit omnibus passionibus nervi
Sed quod distoopcum est tunc quod conpositum et non est ponendum nisi do
loris fortitudo nos impellat Et est necesse ut medicine que nuo
supponuntur sint actu et calide propterea quia hoc membrum cum maiori parte
a frigore leditur et quod apparat nervus ex eo tunc cuius est spasmus Tunc

quod toto medendus erit quia per hoc servabitur a morte quamvis membrum adducatur ad privationem sensus et motus. Ligamenta vero fortiores per medietatem patiuntur quam nervi. Et similiter corde quamvis interiores sunt nervis. Sed ligamenta eorum que cum lacertis sunt coniuncta mediocrem similitudinem medicationi nervorum recipiunt. Sed que ossibus continuantur fortiores recipiunt medicinas. Capitulum 29m de curatione solutionis

continuitatis facte in osse.

De inceps loqui volumus de solutione continuitatis facta in osse que ruptura nuncupatur. Et dicimus quod quando ruptura in osse fuerit cum transverso situ necesse est ut partes ad sua propria loca reducantur et ad hunc ... ex parte trahe cum instrumento ad hoc solito donec manum donec suo musculo coniungatur. Et equare que sunt equanda et postea ligetur secundum quod precipit ypocras. Et est ut due fasse accipiantur et cum una incipe in loco fracture superius ascendendo et postea cum alia ab eodem loco fracto inferius descendendo. Et ypocras hoc laudat ligamentum quia apostema hoc confirmatio resistit ne fiat quod non accidet si superius ligando incipe et usque ad locum rupture devenires. Et precipit ypocras ut sit ligatus usque ad septem dies propter apostematis metum contra precipit si membro dolor supervenit quod super membrum ponantur medicine mitigative. Et si pruritus advenerit embrocetur aqua calida ad hoc ut pustule non oriantur et prima septimana preterita si securi sumus ab apostemate tunc non solum non sufficit fasse unio astelle ... sunt ad iungendum. Dicit Rasis qui medentur hoc nostro tempore fracturis in prima septimana ascellas apponunt et hoc ypocras metu apostematis vetat et ego et quia non prima septimana timemus ne membrum fiat tortum. Sed apostematum timemus. Item Rasis dicit quod fractis ossibus nostro tempore medici ponunt astellas in primis continuitatibus medicinarum quibus membra ligantur cum farina ordei et albumine ovi et sic dimittitur donec convalescant. Et michi videtur quod ille qui hunc modum servat ille casum hic evadit et melius est dissolvere fassia et sic fiat omni septima die et inde post sartoyde qui si fuerit grossius supponantur medicine multum desiccative et fassia bene constringatur. Et si nimius subtilis fuerit embrocetur spongia et aqua calida et fassias largare. Et si repletio fuerit summo medicetur cum flobotomia et farmacia et cibis subtilibus humectis et quando transit prima septimana debet cibari cibis subtilibus illi ... volumus confirmare ut cibis grossis et viscosis. Sed si fractura cum vulnere carnis contigerit necesse est ut orificium vulneris maneat apertum. Et si hoc in longitudine fissuram separatur ligatura sola cum bono regimine sanatur. Si fractura sit in osse cranei ut penetret usque ad telam. Tunc necesse est cum ... fissuram ... removeatur ut mundificari possit a sanie tela ne corrumpatur et si sic non fiet sanari non posset. Sed hoc nostro loco ... qui hoc facere sciat. Et sufficiat hoc in omnibus speciebus male complexionis et speciebus solutionis continuitatis

Capitulum 30 de curatione morborum officialium

et compositionibus membris officialibus.

Officialibus apparate que sunt compositionis curationis. Secundum figura complanatio et asperitas et lenitas. Et quedam sunt compositiones positionis. Sed compositiones ... quedam sunt naturales sicut digitus ... et quasi cum medicine hoc non concedant et quedam est non naturalis sicut lapides qui in vesica inveniuntur vel nascuntur et lumbrici qui in testis nascuntur et verruce et aqua in oculum descendens et ungula. Et antecedens curationis istorum est in via disposita in quantitate aut qualitate. Et si compositiones ... est ... efficaces

remoueri debet cum euacuatione vniuersali Et post modum si membra superflua
fuerunt erit remouenda et si sunt fine eis scias est erit remouendo et
medicinas propter vniuersaliter ista est tres tu scis in multis particularibus
libris de aquis et saniebus que in oculis assignantur Dixit Galienus de
quibusdam medicinis oculorum quod infirmum ponebat super scannum et caput
infirmi cassabat donec videbant sanie ab oculo descendere Et hoc
in aqua oculi si non posset eo quod nebule assilant Itaque quod in pannum deserte
de sacnium superius tenuit specie non valet aliud nisi infirmus tu istius
exhalat et collinia fellium saniebus et aquis valent Sed egritudines
diminutionis enim sunt sicut calmgine propter obprioram Et tu scis quod pilorum
generatio superfluitatibus fit laudabilibus et in laudabilibus ergo casus ca
sed capillorum est per defectum illarum superfluitatum Diminutio vero ceterius
dictum est qualiter debeat restaurari Sed egritudines creationis quibus
vna in figura consistit ut plurimum sunt naturales et specie in creatione medicum
gressum non habet et si aliquem partibus vsque ad finem augmenti ad bonas con
verti formas rectificari potest Et etiam lenitas et asperitas egritudines forte
consistit Et asperitas tamen est humor colleris acutus Aut flaticus salsus
Et sanatio huius est istius superfluitatis euacuatio Et membrorum confortatio
cum rebus stipticis ne huiusmodi materia ad ipsa membra vlterius fugatur Et
cum medicinis lenitis asperitas remoueatur Sed lenitas ab humore
postmodum tu medicinis lenitiuis Et huius sanatio est illum remouere humorem Et
fit leni et lubricatiuo Et sub hoc genere egritudines opilationis con
sunt quod dictum est erit faciendum Et sub humore faciente euacuationem tu ipsum medicinarum
liniuntur Et si in se sunt aperiunt opilationes Et si facte fuerunt et non ad sit
aperitiuarum que illas aperiant opilationes Et aperti viarum que clause sunt
repletio aperitiue medicine sufficientia sunt Et alique
medicatio erit propter eum sunt medicine stiptice et confortatiue Et hoc fit quibus
mutatur hec passio cum medicinis stipticis stupefactiuis Sed
separat compulsiua Et positionis egritudo hernia manifestior consistit
que in ventre et testiculis fit Et que in ventre sanatur ut eger sup
cernitur ponatur et quod egressum fuerat reducatur Et facta stiptici sa
nat sunt cum medicinis appositi omnium glandium et similibus Et si humor ibi
fuit qui reductionem resistat illum remouere Hernie vero que in intestinis
descendit curatio est ut quod egressum fuit reducatur ad operationem inhibeatur
et hec egritudo difficilis est ad sanandum Ex egritudinibus positionis gibbo
sitas consistit Et huius curatio est humorem grossum et viscosum euacuare
et adhibere medicinas vaporabiles que ventositate diminuunt grossa
Et huius curatio est desperatio et hec per reductionem membri ad locum proprium curet
quem aptet Et scias quod quando quod dislocatur eius posito lesionem recipit
concepta brachii et spatule dislocatione Causa huius artifices illius sciencie
cognoscat Capitulum 31 nonum fine ponit huic suo libro

Sufficiat tibi et illis qui in aliis compileant de quibus egritudinum dictis
est Extima huius librorum non opposui nisi propter illos qui tibi imperfectione
quia ibi comprehendam quod dictum est ab eo quod est dictum propter fundamenta et
principia que habuit non tu scis quod omnes sciencie principia in communi duobus modis
sunt artibus ipse notis aut ab alia scientia et maxime tibi sufficit
quod hic hac scientia multas hic doctrinas Et scias quod ille qui a te elongabit
hunc librum intabit Sed debuissem complevisse sermonem meum in sanatione
attinentium membro superuenientium aliquid quia etiam actua secundum
aliquem modum egritudines dicuntur Sed melius in declaratione rerum

universalium existit ut ipsa universalia ad particularia deducat. Sed ad presens nobis comoditas non respondet, quia in aliam nobiliorem studii intendo et virtutes volenti ad hanc particularitatis scientiam pervenire bonum est ut libros Abimaron et Avenzoar studiose legat, tamen illis medicine thezaurus patet manifeste. Et deus nos ab errore eripiat et ex ipsius lumine nostros oculos illuminare dignetur. Amen

Explicit liber Mehemeht Abinrosdin qui colligeth nominatur Abinrosdin id est de filio qui nominatur rost. Sed nomen proprium est Mehemeht quem corrupte latini nominant Macomeht. Et interpretatur sic abin id est de rosdin est genetivus huius quod dico rost in arabico et rost est nomen proprium patris istius actoris. Et eodem modo interpretatur abin sceni hoc modo abin id est de sceni et nomen patris et nomen proprium actoris est Aboali. Et hoc nomen latini corrupte nominant Avicena. Deberent enim dicere Aboali Abinsceni. Et similiter quando dicunt Averroys deberent dicere Mehemeht Abinrosdin. Finis

Hec sunt nomina simplicium medicinarum colligeth Mehemeth Abinrosdin et earum numerus per que potest inveniri locus cuiuslibet simplicis medicine determinate in quinto huius voluminis etc.

Aqua 9
Anclana 16
Amigdala dulcis 24
Atriplex 36
Alter 43
Agaricus 45
Agusana 48
Aloes 53
Amigdala amara 56
Amomatum 54
Alchamacia 58
Anetum 60
Anisum 62
Aristologia 63
Asarum 67
Absinthium 72
Aboanachi uel abuz 80
Alusne 82
Almosc mista 92
Albaste 107
Arbor uitis 120
Alothana 140
Arctosa 142
Albeazi 146
Alum 157
Arctium 150
Aspaltum 158

Presupposita sufficienti cognitione medicine qua omnes libri volente
in morbos curare, ut dicit Alexander primo libro suo. Et presupposita
generali opinione medicine, ad quam debet procedere, ut dicit Ypocrates in aphoris-
mis dicente: Digesta medicari et movere non cruda. Ex quo patet quia medicus
primo debet malam materiam digerere, que digestio fit per syrupos et electuaria.
Secundo debet digestam materiam evacuare, que evacuatio fit per me-
dicinas [illegible] per unguenta et emplastra. Tertio debet residuum materie consumere et membrum ma-
nitum post evacuationem confortare, quod fit per confortativa. Et presupposita suffi-
cienti cognitione illarum conditionum que requiruntur ad hoc quod fiat debita
materie digestio, similiter et debita evacuatio, similiter et debita maniti membri
confortatio et restauratio. De quibus omnibus dicam et conscribentur quedam
experimenta valde utilia seu medicine expertissime Salernitanorum et
Montispessulanensium expertorum magistrorum Ypocratis, Galieni, Avicenne, Constantini,
Iohannicii et aliorum expertorum ut Gilberti et Bernhardi de
Gordonio. Huic Compendio quod sic vocatur. In quo secreta se-
cretorum [illegible] et ab aliis celata declarant. In certis quibus
morborum et certis medicinis propriis illis morbis sub certis nominibus aucto-
rum qui eas condiderunt subscribentur. Deo et domino Ihesu Christo auxili-
ante et spiritu sancto inspirante. Et ut citius occurrat quod queritur, secundum
alphabeti ordinem demonstrantur.

De Aborsu

Aborsum faciunt omnes cause tam intrinsece quam extrinsece
naturaliter inquietes ut sunt febres continue et inflammate
apata interiora et exteriora, velut [illegible] passiones, extrinseca mala a na-
[illegible] Avicenna, et sunt medicine violente et laxative in tempore non
debito exhibite, et flora, similiter ira et perturbatio mentis, letitia [illegible]
expressivus saltus, fetor candele extincte, sonus tympanarum et
organorum, flos olive vel huiusmodi que provocant menstrua ut ruta, casto-
reum, savina, dragunthea, sive flos olive et similia. Et dicit Io. de Sancto
Amando super Antidotarium Nicolai quod similiter [illegible] cum radicibus
que matrici supposita et suffumigata facit aborsum, cum fetum mortuum
educit et secundinam et menstrua fortiter aperiendo matricem.

Contra aborsum electuarium optimum, si quando mulier de facili facit aborsum
et hoc curat ei quod huiusmodi flatus. Recipe foliorum galange, cinamomi ana ʒ iij,
carpobalsami, xilobalsami, corticis pomi citri, calamus aromaticus, ana san-
dalorum, [illegible] mirtillorum, [illegible] blatte bisancie, [illegible] et [illegible]
[illegible] balaustie, [illegible] de corde cervi [illegible] ana ʒ i et [illegible]
galliemuscate, aliptemuscate, [illegible] ligni aloes, [illegible]
[illegible] ʒ i [illegible] quod sufficit. Et nota quod si [illegible] ad
concipiendum et hoc impedit [illegible] ʒ iij [illegible] radicis bi-
storte et musci et ambre ana ʒ i. Plura de hoc require.

sub vocabulo conceptio et partus. hec recepta e magistrorum Sa-
lernitanorum et montispessulanensium

Anime debilitate. Curat Ga. in epistola ad montanum et e
ex sectis sectorum. Rx seb ozimi gariofilate citrulli buglosse
foliorum epitatorum vel semine mete site lapidis lazuli ablu-
ti. margaritarum puraruum ablutarum. kacabe maioris ablati co-
ralli. alzallie. spice inde. mabol. epithimi ceteri. cinamomi
thuris masculi. zedoarie. doronici al. et ru. folii. cardamomi.
gariofilorum. citrorum. castorei. liquiricie extorticate. zafarani. se
lactuce. se iusquiami. madragore. xiloaloes boni. pionie. mus-
ci. zarneb foliati. se coriandri. om̄ ana ʒ v. limatie arge-
ti ʒ iiii. limature auri ʒ ß. camphore ʒ i. ros. spodii ana ʒ vi.
musti auri i. terant omnia et cribellentur et limatur. cum ʒ i.
oli ros. et q̄ita ʒ. oli balsami et adiungitur cum ʒ uncias triti
cribellati. hec omnibus sub melle conficiatur et reponatur. cum tota
confectio fuerit sex mensibus primis et fiat ex eo omni die aur. i.
Nota hec facit laus melle. Ga. Requirere infra sub vocabulo hu-
mane nature generatur et humiditatis naturalis restauratio. Vel eciam ar-
thetice podagra et emoroide. hec recepta

Ani dolorem ex sanguinis fluxu nimio per anum. vel ex fluxu
emoroidarum curant pille peculiaris. quarum recepta e ex magistris Sa-
lernitanorum et montispessulanensium. Rx asari. armoniaci. turbith.
oppopona ci. an. aristologie lon. spice. anacardi. ellebori. pi-
lobalsami. hermodactili. enule. costi. sarcocolle. ezule. ana ʒ iiii. agarici.
mastice. euforbii. salis gemme. ana ʒ iii. gummi ede ʒ i. conficiatur cum succo solatri
et parvo melle ad confirmandum et viii. vel v. offerantur in scd Nota
et reponatur. flat fometum ex absinthio et malva et foliis lauri. et
Duo predicta sunt de dictis magistrorum Sa-
lernitanorum i olo lauri vel butiro.
et montispessulanensium conceptio.

Con ani dolorem et thenasmonem. Gal. facit licinium tale.
Rx fumiter. thuris masculi. zafarani. psillii. opii. om̄ ana ptē i. te-
rant et cribellent. et conficiantur cum vitello ovorum. aut cum sut
... et fiat inde quod sit sile glandi oblonge ad mensuram digi-
to psillii. et firma ipsum cum filo et unge ipsum cum olo ros. et pone ipsum
in ano per totam noctem in mane extrahe ipsum et faciet opus.
hec medicina e sublimis ad dolorem ani et thenasmone. et pur-
gat eius. Ga. in epistola ad Montanum. Iste olim onerosa
valet ad dolorem ani ex eo. de sto amando sup antitodotum. Iste

Ad egritud ani et matris: Rx unguentum aplicon et calefac ad igne et intinge pollicem
et punge anum ter vel quater et statim intrabit. si prius fome-

ret ad pitacia et folijs ficus et porrorum. compositum est. Item asperge cinerem cum pulvere de cornu cervi usti. cura instans. Item fomentetur locus cum eo pitacia et postea aspergatur cum pulvere de cornu cervi combusti et purre combusta cum thure et mastice est efficacissimum et compositum non solum quod corrosivum cum sit est maturans. Item Recipe boletum qui vulgariter dicitur pinestezer et corruptum pulverisa. et per stillicidium intus asperge. compositum est. Item Recipe folia tapsibarbasti et frixa in oleo olive vel butiro vel oleo rosarum et calidum quantum potest sustinere cum supponatur. compositum est.

Antrax apud nos pessimum est compositum de triplici materia sanguine colera et melancolia. unde habet congulatam formam. scilicet una linea citrina et alia nigra et tertiam rubeam. In principio autem ad quantitatem prope lenticule et habet ingredi ne prunam in superficie. et summitas apostematis videtur tamquam nigra ad filo. ad profundum. et sentit maxima acuitatem et pondus. Primum ergo fiat flora a parte illa. Item secundo non debet fieri in tali apostemate repercussio ne materia ad aliquod membrum nobile repercutiat. Et si non febriat patiens quod tam contingit de eo antrace. exhibeatur tyriaca per os cum vino tepido. Bile tyriaca bis vel ter in die supponatur antraci quod si bona est tyriaca et verum antrax cito desiccatur. apposita tyriaca ita quod pulvis satur fiat omnibus. Apponatur ergo singulis diebus usque ad rupturam apostematis. Item quibus est opio quod consolida maior inter duos lapides tritis in matulo rumpit antracem et quod dolor est intollerabilis radix libi[...] de aqua decoquatur et tria antraci supponatur ad mitigandum et curandum. Item speciale et probatum accipe vitella ovorum cruda et apponatur tantum de sale terat et fiat emplastrum et ter vel pluries in die supponatur. Sequenti die post primam appositionem denique usque ad rupturam apostematis. Sequenti die post primam appositionem denigrabit magis et magis supremus crustula et ita singulis diebus denigrabit magis et magis usque ad rupturam. Rupto autem apostemate distillabit sanies liquida sanguini admixta. Recipe ergo succum apij et mel despumatum et farinam siliginis et terra et bulliat ad spissitudinem et isti pultes ter vel quater supponatur tepide. Item secundo aut die vel tertio ista crusticula que infecta est ex antrace elevabit super carne et tunc remoneatur subtiliter et apparebit caro rubea effundens sanguineas guttas. tunc apponatur pulvis predictus ad carnis regnationem et postea apponatur supradicta ad subtilem curationem. Rogerii de fistula.

Item non semel ingrossis quod antrax de X diebus interficiat quod compositum optimum. Recipe fel porcinum et ficta de furno et cum eo inunde tamen quantum capit locus pustule et sanat. et si non adherebit signum est mortis. Item vidensis inguen dicitur quod herba roberti cum sale commixta et supposita sanat cancrum. Item emplastrum maturativum valde. Recipe bonice de maiori quantitate. bismalue. fabarum. fenugreci. lini. et si necesse est adde nasturcium aquaticum. omnia insimul coquantur de aqua. postea frixentur in butiro et suppone.

Con antrace et cancrum quia eadem cura est ut dicitur supra in nigros
Valentinianos et pontifices fiat tale emplastrum. Recipe vitella ovorum
cum sale subtili ambo commisceantur fortiter movendo cum digito et
bis in die cum folio caulis suppone. Rupto tandem apostemate et sanie
in fluere incipiente accipe succum apii et mel sapam et fac bullire
et cum bullire incepit remove ab igne et cum farina tritici siliginis
in modum emplastri confice et id cum folio predicto appone et hoc fiat donec
radices morbi predicti extracte sint et cavo iam mundato vel-
timo ad regenerationem carnis appone pulverem olibani loco cum un-
guento de agrippa.
Con antrace et carbunculum. Recipe mellis radicis lilii farine
frumenti et ordei fac emplastrum et suppone
Apostema. Causa apostematum aut est interior aut exterior. Exterior sicut
sunt casus percussio et similia. Interior opilatio et retentio superfluita-
tum et specialissima causa est multitudo humorum crudorum. Causatur ergo ex
sanguine ex colera ex flate et melancolia et ex ventositate et si est con-
sequens febris si aut fiunt non est sic in apostemate. Ista apostemata aut
terminantur per resolutionem et est bona vel per saniem et est mala terminatio
aut per duritiem et sclirosim et est pessima. Et est notandum quod cum apo-
stematur durum in epate a principio curandum est et si non sequitur ydropisis et
hoc infra xxx dies et tunc non sentitur vel non discernitur duricies et
talis ydropisis omnino est incurabilis. Intelligendum est quod apostema quod est in
gibbo epatis ut plurimum terminatur per fluxum sanguinis narium. 2o per
sudorem. 3o per vias urinales. Apostema aut quod est in sima epatis
terminatur ut plurimum per fluxum ventris. 2o per sudorem. 3o per vomi-
tum. In apostemate calido in primis fiat flebotomia de basilica [dextre] partis
et si non minuatur
et si non minuatur fiat de basilica sinistre partis et si non minuatur
fiat de mediana et si non de cephalica. Quam omnibus modis et omnibus
venis competit flebotomia. Item caveamus quod venter non sit constipatus
quod apostema constiparet augmentaretur. Hoc minus laxativis quod virtus
debilitaretur. Si aut fuit constipatus fiat clistere mollificativum. In-
telligendum est quod caveatur quoniam est possibile quod apostema non curatur in saniem
sed in principio apponenda sunt repercussiva. In statu mollificativa ut est emplastrum
de dactilis et fenugreco scilicet. In declinatione mundificativa. Si aut
apostema fuit frigidum duris compactum in primis apponatur emplastrum quod diaquilon
appellatur. Cavendum est in calidis apostematibus quod quando est apostema in gibbo quod
non purgetur per secessum et quando est in sima quod non purgetur per vias uri-
nales. Et si fuit apostema ex percussione fiat flebotomia ex parte opposita
et si fuit ex ventositate apponantur ventosa sine scarificatione. Et si
fuit in inguine aut ... sit illud quod est in gibbo et si fuit in mese-

varicib(us) aurec(ulis) sicut si esset de syma. Clistera prius fiat in apostematib(us) fctis
de primis mundatis et ruus pass. et mirabe & sebesten et epatice
dicte cu ordeo et aq(ua) ordei. fom(entum) cu pulla pina et vino mixtu(m) lipha
to. Ipsa digita purgge sit. Rc aqua tucbith ana ʒ i aloe ʒ ii spica
nar. lacte. fol absinthii. mastic. fol mete. ana ʒ s. oximell di
uretica q(uod) suffic. et fiat pille. et si est in gibbo. addatur asarum sq
nantu rubea maiore ana ʒ s. Ad cognoscendu(m) qn e apos(tema) d(e) c(on)ca
tur pulsus e mollis. egestio est sanguinolenta. dolor gravatiuus no(n) pungitiu(us)
discoloratio faciei. tussis sicca. decubitus bonus de parte sinistra. nullu(m) distorq(ue)
e in plenesi. Est aut intelligendu(m) q(uod) ex apostemat(e) de parte gilbosa q(uod)
teridu epatis. Alii apostemant. facti longitudinales. alii transversales. ut
q(ue) alii syma epatis ps inferior sive interior. alii mirach. alii vene me
se. alii syma epatis ps inferior. sive interior. alii mirach. alii vene me
seraice. Est g(ra)o in h(oc) morbo apos(tema) tres morbi. s(cilicet) consilis. officialis et
quib(us) h(ec) Bernardus de Bordomo. Deinde ad coxa inferius. sinu
ingeos Cta. et aq(ua) p(ro) spalia medicata. Apos sanguinis et co. Stc
tuat emplastru(m) tale. Rc vitella ovor(um) mixta pauis cu melle c(on)misce
se appone. Et emplastru(m) ad maturandu(m) apos. Rc lini lb i et bis de
coque q(uod) sba resolvat. et aq(ua) i fol malue. et lb s. adipis por
cini i malapati. et insil coque. et emplasto sto appone. Et empl(astrum)
c(ontra) aposta que sunt in inguinib(us) vel sub ascellis. Rc succi caulium
sambuci ana ij butiri. et mel. et farinaz siliginis fiat emplastru(m) et
pone desup. Et emplastru(m) c(ontra) apos testiculor(um) et glandulas. Rc in
equali c(om)mixtione aq(ua) et comini do q coquat. farina lini et tritici
fibe fracte. et cu sepo hircino malaxa. Et apostema optime ma
turatiu(m). Rc apii succi cepe farine siliginis apostolicon dyaltean
et mel. et c(om)misce sil. et p(ost)ea calefact(um) sil. pone sup(er) apos. Ad ru
pendu(m) apos su(m) ferro ac cortice interiorem. et pista cu axungia
por. et suppone

De apost(emat)e in epate ex vetositate. et ad inceptoz ydropisis. Bal
in epla ad Pontanu(m). Rc eupat. spice. cortic(is) cassie lignee. zaf
frani. sals apij motani. et domestici. liquiric. semanti. se. bal
sami. vel. om(n)iu(m) ana ʒ iiij ʒ iij. mastic. lace q no e parata
spodii. ros. vel. aristologie lon. om(n)ium ana aure j. terant. oia et cri
bellent. et c(on)ficiant. cu melle despumato. de q(u)o sumat(ur). omni die
pondus ʒ ij.

Ad apos in duob(us) testiculis emplastru(m). Rc mastic. thuris.
sarcocolle. om(n)iu(m) ana ʒ vi. terant. et cribellent. et pulverizentur
et cu vino illinat. sup(er) aposta. deinde pona(tur) sup(er) ipsum coriu(m) d(e)
spiratu(m). iteru(m) illinia(tur). et fiat coriu(m) sic pluries. Et generale docu(mentu)m
ad maturandu(m) aposta. Rc melisemc lini. butiri. cepe. farina
siliginis apostolicon. dyaltea. stercus hirudinu(m). glo. tortefon et ...

apposita ¶ Coleto ponatur emplastrum. Rx castorei, sinapis, flamule, sicarp. ana ℥ j.
tantundem ʒ j. incorporentur omnia cum fortissimo aceto per noctem et fiat
emplastrum infirmus apponatur in loco non nervoso ¶ Rx plura sub nomine
pleurisis et inflatura.

Artheticam curat de quacumque causa tale unguentum. Rx radicum
urtice, raphani, squille ana ℥ ij. coquantur ista in una lb olei et
una lb aque salse usque ad consumptionem aque. In hac decoctione re-
solvatur cera alba si sit calida causa, si vero sit frigida cera citrina. postea pulverizentur euforbium,
nitrum, bacca lauri in equali proportione et iste pulvis incor-
poretur postea cera galbanum et terebentina incorporentur. Ante probatum est.
¶ Item ad idem. laventur prius manus in aceto in quo bullierint obs se-
pie, cortex lanceole, fraxini, thamarisci, folii marrubii, enule
campane et parum salis. post ablutionem abstergantur leniter et desuper
ponatur hoc emplastrum. ¶ Rx seminis fenugreci, cimini, siler montani ana ℥ ß. pulveris
radicis pirethri, staphisagrie ana ℥ j. farine tritici cum suo furfure ℥ j
et ß. cribelle pulveris salvie agrestis, rosarum, fuliginis, salis usti, calca-
rium ustarum ana ʒ j. conficiantur cum succo urtice, celidonie, radicis api-
i, tenaceti, absinthii, herbe roberti, agrimonie, petasilon et ambro-
sie ... et aceto ¶ Istud emplastrum fiat contra omnes tumores preter ...
probatum est ¶ Item contra unctum ... et saginam de sepo hircino
liquefac simul super ignem postea unge pannum lineum et quanto magis
potest calidum sustinere loco dolenti appone ¶ Item coquantur radices ...
te et pista et fricetur per medium et pone super locum dolorosum reme-
dium est ¶ Item unguentum in lb ij pinguedinis ... et ... deco-
quantur boleti conquassati prius sambuci et formice cum suis ovis
quibus addantur ℥ iij. olei ... olei laurini ℥ iij calefactis
et colatis admisce cere al. ℥ j et olei ... ℥ ß. fac unguentum et
unge corpus.

Contra artheticam podagram et guttam palisim et omne genus
nervorum quod fieri cum fiat oleum. Rx rute, salvie, savine, pulegii, absin-
thii, pirethri, nasturtii, saturegie, balsamite omnium ana m j. conquassentur
et succum extrahatur ¶ Cuius Rx lb iiij et lb vj olei olive vel plus
fetorem acc canapi simul commisce et in una olla forti superius bene ob-
turata decoquatur usque ad consumptionem succi deinde ab igne removeatur
et ¶ Et tunc accipe ... bacarum lauri ana ℥ iij con-
quassatorum, formicarum et ovorum ipsarum et boletorum sambuci
pistatorum lb ß. ... vertice piperis ... castorei omnium
ana ℥ ij et ß. ¶ Ita decoquatur olla bene sigillata ad tres ho-
ras deinde ab igne removeatur et coletur colature infundantur
pulveres isti. Rx euforbii, hermodactili, ... al. ana ʒ j. agarici, tur-
bit, scamonee ana ℥ ß. mastic, bdellii, mirre ana ℥ j. sar-
cocolle, terebentine, colofonie, litargiri, tartari ana ʒ j ¶ Item

decoquitur usque ad horam una olla bene sigillata. deinde deponatur ab igne et
penitus refrigeret. Nota quod quando fuerit prima fiat [illegible] et subtiliata fiat rupto
ria ne ad membra nobilia conuertat. dicta ruptorium in isto porci [illegible] deinde
ungantur ad isto oleo ad igne manus tale faciendo. Unguentum ad hoc
de multum valet. recipe. axungiam vulpis. ursi. taxonis. porci an
tiqui. anseris. gallie. ciconie. ardee. catti iuuenis. et canis. omnium ana
vel aliquid de istis et de predicto oleo quantum sufficit. et cere albe ℥ ij. in [illegible] resol
ue ad lentum ignem. et fac unguentum. Aliud recipe cera clara. recipe fo. iusquiami. et
in succo solatri et endiuie et erucae decoque et pistatum oleum confricata et
iniunge. Aliud fo. iusquiami tere ad torcular exprime. et oleum hoc confricata et
unge. Intellige quod eadem empla addita predicta quantum potest
facit. plura de hoc require sub uocabulo paralisis. podagre. artetice. gutta.
et dolor iuncturarum.

Assellac quando quis non potest fiat unguentum. Recipe radicum et foliorum violarum
ana ij. oleo violati ℥ [illegible] storacis liquide. oleo de lilio. sive de flore lilij. et
fit oleum [illegible] sicut oleum violat. vel oleum rosarum [illegible] ana ℥ [illegible] et cere albe ℥ [illegible] an
axungie gallie ℥ [illegible] fiat unguentum tali modo. Recipe radices et folia
violarum et tere fortiter et pone in aliquo vase et permitte bulire
cum oleo supradicto et pone parum de aqua et postmodum satis bulient ita quod
aqua sit consumpta. pone axungiam gallinarum et post omnia cola. et post hoc oleum
de lilio et storace et iterum parum buliat. et sic fit unguentum et unge
umbilicum et anum. Aliud unguentum suppositorium [illegible] ducat et prouocat
vomitum. super umbilicum mouet torpor super matricem mouet [illegible]. Recipe
aloes ℥ j. turbith ℥ j. fell tauri quod sufficit. Pillule que laxant
sufficienter usque ad xv sellas. Recipe diagridii. reubarbari. coloquintide. mirobolanorum
euforbij. elaterij. turbith. aloes acotrini. mastic. catapucie. ana
℥ ij. puluerizentur. deinde fiat commixtio cum succo cauliculi agrestis vel oxi
melle simplici et formentur [illegible] pis. et dentur iij vel [illegible]. Pil
lule que omnia genera humane sibi et natiue [illegible] una ducat ad xv
sellas sine aliqua molestia. Recipe diagridii. elaterij. ana ℥ j. succi acute a
grestis et coloquintide. mirobolanorum. euforbij. turbith. reubarbari ana ℥ j. ma
stic ℥ ij. fac cum melle. Aliud suppositorium leve. recipe mel coctum et li
getur in panno lineo [illegible] et fiat suppositorium. Aliud accipiatur testa
nucis et impleatur butiro et ligetur ad felle mixto tauri super um
bilicum. Intellige quod suppositoria et clisteria optime valent contra constipationem
ventris quorum doctrina infra ponetur. Oleum lapatum sic fit. recipe
stamonie ℥ ij. salarum ℥ [illegible] euforbij. sulfuris vivi. ana ℥ ij. pulverizentur.
et oleo abluti ℥ iij. buliat cum lauteola. cathapucie vel ello vel
esula post misceatur. de hoc oleo [illegible] ventris iunctus secessum adducat.
Oleum aut ablutum cum aqua clara totiens quousque [illegible] et hoc fit
[illegible] ne [illegible] noceat. Pille multe et diuerse [illegible] hoc valent. electuaria
similiter lapatia clistera et suppositoria que require in suis locis.

Asma. Con asma accipe pulegium regale et decoque in vino al. cum ysopo et liquiricia et enula campana et ordeo excorticato et garg.

Ad asma pille. Rx micte. sticados. galbani. ana ℥ i. distempera cum aqua infusionis gummi arab. et dragaganti de 3º in 3m die donec melius sit effectum. **Ad idem.** Gargarismus factus cum decoctione ysopi ficuum et rute cum puro melle diminuit et subtiliat sanie a spiritualia contenta. **Item** ficus sicce et ypericos cum melle cocti et gargarisatus sanie a spiritualia et sanguinem coagulatum dissolvit et educit. **Item** sirupus ad mundificandum sanguinem a spiritualia contentum. accipe radicis petros. fen. apii foliorum ysopi centauree rute coque et cola colatum sirupus recipe. h. mgro. Ba.

Asma ut ba. sit curat. Rx ysopi ficuum. ozimi. capill. veneris. pass. liquiricie decorticate ana ℥ vi. deinde funde super ista decoctionem ordeacea non decorticati ordei et ipsam decoque usque ad medietatem tunc accipe pendiorum suarum liquiricie. amigdalarum. pinearum. cardi. gummi arabici. dragaganti ana ℥ 1 ʒ s. sem. malue seminum al. portulace lactuce psillii. citrulli melo cucumeris cucumeris mundatorum ana ℥ 31. pulm. vulp. tepide super lentum ignem fiat cum spatula agitando deinde mel despumatum fundatur de desuper et decoque usque ad spissitudinem aliquam et cum cocta fuit zucari al. quod sufficit po. et fac electuarium ad modum diapendio. **De** quo super linguam teneat quousque resoluatur et cum ultimum **Confortat** de hoc. **Item** ptisis et pectus expurgatum.

Auris dolor. **Con dolorem aurium. Ba. in epistola ad montp.** Accipe vermes vel vermes qui inveniuntur sub petris magnis in quibus dun stat aque et decoquatur in oleo ros. vel madragore et distillet in aurem tepidum. Con inflatura et **Item** po. de terra granatam oliuarum et lat. in aurem tepidum. terra pariter per papirum vitri. deinde cum naribus et tepidum distillando succum de cepa per papirum in aurem gutta vel ij. et obtura aurem cum bombace. et aurem dolentem. vna gutta vel ij. et obtura aurem cum bombace. et iaceat super aliam aurem per iij. horas et tunc orte te super aliam aurem. iaceat super alia aurem per iij. horas et tunc verte te super aliam aurem. et ostibit tinnitum noterit. **Item** **Balsamus dicitur ad idem.** Rx felli al. tauri stoeci. mel. purpur. ana. et fac bullire in forti vino et tepidum stilla in aurem probatum. **Item** Ad idem. accipe arvinam anguille distillantem in patella dwas et satur et tepidum impone. **Item** accipe auellanas in aqua de(coctas) et sucas et pone tertiabus exterioribus deiectis et in aqua diu iaceat et post te cas et sic ad exprime et sic de illo liquore instilla ij. guttas vel iij. in aurem. **Item** fel porci distemperatum cum lacte mulieris si in aurem tepidum distilleat ad ij. guttas vel iij. sanabitur. **Ad auditum restituendum.** Rx oua formicarum et te fractis et per pannum cola cum succo menstrualis commiste et auribus infusum reddit auditum.

Ab auribus vermes eiciuntur. vel auricularis. Rx linimentum sto de porco si masculus e. vel de porca si femina e. et torrefiat in patella modicum et ita cum sit ut sustinere appone auribus citius equa stati vermes exibunt. **Item** accipe colorem viridem clipeatorum et in oleo distemperatum mitte in aurem. **Item** fel capnum cum succo porri mixtum et

aut infusum dolorem tollit et auditum reformat. Cop. Item fiat spinule o
leum olivarum succus porri lac mulieris masculum nutrientis ponantur in auribus
tribus diebus et tribus noctibus apto olfacto cum equali mixtura pinguedinis
anguille assate ad ignem melius restaurat auditum. Item a magistris Jo.
pes. et Gal. dicitur quod vermes ab auribus eiciunt si detur succus foliorum persi
cariae? et acetum? ... quibus apponatur parum calidi vini et coletur de hac colatura
tepida cum nare sinul instilletur.

Capitis dolor. Contra dolorem capitis pillule que dicuntur

Capitis dolor. Contra dolorem capitis pillule que dicuntur
cochie. Recipe aloes cologuintide succi absinthii. fen. mastic. sticados.
ana ... pipinelle basiliconis centauree bone ... origani ...
... et munde ysopi ... radicis ebuli salvie tha
gule taballine silicis mo. et ... absinthii et fen. ... v. vel vi. valet cephalicis
maindi tempora cum succo absinthii et fen. ... vi. valet cephali
et confortat stomachum. Item pul. ... sed contra dolorem capitis et emigranea et
omnem repletionem capitis flationem et indigestionem. Recipe ... laur. leuistici. pe
trosilli macedonici fen. ... dauci ... cinamomi silicis mo. acori api
pentaphilo saxifragie balsamite mente pulegii calamenti arthe
mesie ruthe ... zedoarii cimini piperis longi ... ana ℥ i. vtatur cum vino salvia
to i offa. et ... ad delectationem. Pilule ... ad purgationem vita
blanci vel ... Intelligendum circa capitis dolorem de qua sit causa
et utrum sit a stomacho vel a cerebro. Si a cerebro dolor capitis est continuus. si a sto
est interpolatus et hoc alii cum humoribus ... alii non. Et ... cum hu... ... dolor
est aggravatus si ... a sola distemperantia et tunc sentitur titillatio.
In ... est cum ... et tunc regula est. Si fiat cum ... non debet
fieri fomentum nisi ... cum si esset ... nec ... fomentum ex
trema nec ... in declinatione si unctiones ... de olo
... vel viol. ... ut mandragore cum quibus distemperet. ... opi
um fronte et tympora. ... per locum capitis cognoscitur humor
... et ... quia alii ... alii ... ut in ar
thetica ... ut de capite. ... totum affligit caput et dicitur ce
phalea ... medium et dicitur emigranea ... anteriorem et indicat
... sanguinis ... posteriorem et indicat fla. ... partem dextram
... colleram ... sinistram est indicat ... et tunc est ...
... humor ... correspondente purgetur.

Contra dolorem capitis frenesim et apostema in capite et

febre. Gal. in epistula ad montanum. Recipe zafarani ... laudani ana
ʒ v. ... ʒ i. musti camphore ana ʒ i. ambre ʒ iii. opii ʒ ii. ...
... fiant et solvantur ... cum sambucino et agregentur cum
melle despumato. ... est fiant ex eo fit melius et
solvantur in lacte mulieris et fiat cum eo capitis purgatio ... aut ...
e corporis ... pondus ... ultima. Re
inde fiat electuarium quod valet non solum in ... et in tussi sicca.
Recipe psillii infusi in aqua ... saccaragia ... fiat. dragagi electuarium valens in tussi sicca
al. ... medulle ... citrulli ... cucurbite a

mili. sandali. se. portul. maluamsci. om̄ an̄ pte .j. terant̄. mediate qua
tione bona dem̄ ãt ambre musci et camphore an̄ ʒ ij. et terant̄. et
commisceat̄ cum melle despumato et decoquat̄. In fine decoctionis ap
ponã ʒ j. balsam et admisceat̄. ex eo omni mane capiat sompn̄ j
ʒ iiij. et cibus sit aq̄ ordei in qua decocti sunt cancri fluviales et
sebeste ul pulla iuuenis. h. n. e. mē. cū no ē pac. ¶ It̄ preciosa
capitis purgo d omni cā R̄ mastic. piret. sinap. nasturcii. an̄
terant̄ subtilissime et commisceat̄ cum melle despumato et in vino sic
cũlo lineo imponat̄. et pã'us teneat in ore sacculum et masticet
s; no degluciat s; eiciat et postquam diu masticavit lavet omnes
dentes cum vino et melle mixto cal̄. ¶ It̄ odoret̄. pomum amb̄e
saepe quod maxime confortat cerebrum et excitat virtutem R̄ storac. ca
lamite ʒ v. garif. ro. ʒ iij ʒ v. laudani ʒ x. ligni al. ʒ iiij. musci
camphore an̄ ʒ ij. ambre ʒ iiij. mirre. olibani an̄ ʒ ij. Omnia
terant̄. cum pistellis calefactis et post pulveres aliorum incorporent̄.
et fiat pomum ad odorandum ¶ It̄ superflua cerebri humiditas quam meatus
sunt intellusi provocet̄ sternutato ut in bitaccia stafisagrie et piperis
nigri. ul eciam pulvis euforbii et eleli al. ul aliquis istorum pulvis
commixto cum oleo ro. ul de lilio in quo intingit. Cum istis modis
potest fieri sternutacio cephalicis origmos emigranis epilepsis in ydac
teroice ¶ It̄ aq̄ sambuci cal̄a per naribus haurire et nares dent clau
di ut aqua no exeat et caput mundum et hoc fiat post ex simplici aq̄
post fiat aliquis illorum pulverum apposito. ul recapitis quia multum confert
¶ It̄ contra omnes passiones capitis cum inveteratas dicit Gal. in pratica sua quod
minuitio de media vena frontis multum prodest ul sanguissuge ad
nares ul ad frontem ul ad submentum apponat. ul cauteria fiant
in occipito de cauterus et illis superius positis ¶ In hijs passionibus
et alie omnibus capitis cum lentiginibus et impetiginibus faciei ac pu
stulis seu doloribus dentium et aurium fetiditate ex opilone ventris
stultis sen doloribus dentium et aurium fueditate post digone si uite et humorum fid pur
et tumoribus quibuscumque prius cum digone
gatae corporibus et capitis premissa ¶ It̄ Gal. in epla ad mori
ponit tale caput purgium contra spasmum et torturam et inclinatonem
R̄ castorei dormiti beem cu. et ab condisi oppoponacis abiecigi
spice barruch om̄ an̄ pte j. terant̄ et cribellent̄. et aromati
ceteros cum musco et fiat sternutato

Calculum et lapidem frangit et curat pille emptiton

et nefreticorum a receptore Ruffini. digestionem provocat. fluxus curat.
stomachi et intestina confortat. renes et vesicam purgat. dolorem ylii
sedat. stranguiniem et dissuriem solvunt. lapidem a vesica expellit.

podagris et artheticis valet ℞ sem. petros. api. leuistici. camedreos. dau
ci. sparagi. carui. brusci. acori. ireos. ameos. sem. urtice. iunipi. pilobal
oppi. pentaphilon. mili solis. saxifrage. sem. atroulli. ciceris. melo
nis. cucurbite. scariole. aristologie lon. et ro. cimile. artheticle. lauri
ac. costi. piretri. peucedani. meu. orobi. ana. squinanti. calamenti
ana ʒ i. cinamomi ʒ ii. galange. nucis muscate. ligni al. macis. piperis
lon. et al. calamenti. aro. folii. armoniaci. spice. cubebe. carpobal
sami. pompolici. sem. basilicons. been al. et ru. sticados. calaute. car
damomi. ana ℥ s. dragaganti. turbith. esule. mastic. ana ℥ iii. her
modactil. pentaph. ana ℥ ii. kebul ℥ iii. lapidis lazuli ℥ iii. lap.
calaciarf. ℥ i. aloes ad pondus istorum trium. confice cum succo seneci
onis macilis intinctis bene olo laur. et fiat pille ad modum ciceris
da iii. ul iiii. mane ut aput serapionem habetur capitulo ca. et thon.
Circa ista nota et intelligas quod inprimis sumens operet vomitum cum
succo mediani corticis sambuci. et operet oximel diureticum. et quod
purget cum benedicta hermodactilata et esulata et hoc fiat frequenter
si in modica quantitate vomitus aut fiat in istis generabus. Deinde fran
gatur lapis sic ℞ erete mame creta n. mama a prohibuat et curat
et io ponatur ℥ ℥ s. Item ℞ saxifrage. pimpinelle. mili solis.
petrosilini macedonici. ana ℥ iii. squinanti. cassie lignee. calamenti aro.
lap. lincis. liquiritie mundate. ciceris pas. mundatis ab avell. ana
conficiant cum vino al. et fiat decoctio aut aposima cum syrupo de
zuccaro ul cum melle et vino claretum. Est intelligendum quod non demo
nimis de diureticis uti sed utatur isto medicamine duobus diebus cor
pore purgato et bona dieta supposita et in ʒa utatur diapa
rus et oximel laxativo. et post reutatur ad medicamine et ita de
inceps. Et scias quod ad dissolvendum lapidem confirmatum optime con
gruit accipe ave que vocatur cauda tremula .i. plisca quotiens
potes habere et mundata bene intus et extus in olla nova cir
fito bene obturato circumposito igne usque ad pulverem comburatur
cum pulvis fiat de ovorum testis unde pulli exierunt bene lotis
et expiatis in sole admisceatur cum pulvere de sanguine hirci
antiquo expiatis quibus sum claretum. ... Vel ipse pulvis
in electuario ul quocumque modo sumatur in pane sive in brodio
mirabiliter valet secundum Bn. de Gor. Et invenitur ca. et ca. dicit
ut lap. in renibus ul vesica frangatur. accipe volpe vivam et
leporem vivum et. decola eos ut sanguis totus in vase reci
piatur. Deinde fac eos excoriare carnem vero comedat si ei placuerit
tunc accipe pelles et capita et pedes et mitte omnia in olla nova

et pone ad ignem et fac sic igne d[e]cantu illius olle bene cooperte p[er]
q[ua]m uo[lueri]t fuit bene crematum reponat[ur] diligent[er] puluis. Et si volueris
ip[su]m p[ro]bare acc[ipe] de illo pul[uere] et distempera cum aqua u[e]l vino aut
aceto et mittas intus petram viuam et dimitte iacere intus p[er] tri
duum et p[ost]ea inuenies solutam. tunc hoc illi petram h[ab]enti in vesica
de mane ieiuno sto da bibe cocleare i. cum vino mixto in quo
decoctum fuit petros[elinum] u[e]l milium solis et cum icit dormitum similit[er]
Si quis[pia]m p[re]occupatus fuit tussi fortissima et vetere bibat ip[su]m
cum vino cl[ar]o mane et s[er]o u[e]l misceat cum in cibo et liberabit[ur]. Item
bibitu[m] co[n]cordat cum nigris q[uod] lap[idem] et strangurias et dissurias.
alijs no[n] p[ro]ficit ... sanguinem ... colite et sane cum vi
no vi. ... aut clistium ola et s[yrup]is. et electua
rio ... sub nomine lapis

Cancrum et fistulam curat vngu[entum] ... mell[is] acidi lb j.
saponis gallici ʒ j. farine frumenti lb ß. oli[i] lentiscini ʒ ij. salgem
... ʒ j. Ad cancrum in vulua ... crassam ... cum axungia por
ci et pone desup[er] / Item si fuit in virga virili ... aloes citrini bdellij
omnium ... corticis malorum granatorum fiat pul[uis]. Ad ... vi
de eis corticis ... u[e]l quercus mediam / Item ad id[em] ... can
das alliorum et pannum de fioleto et sotulares veteres et combure
totum et fac pul[uerem] et pone desup[er]. sed p[ri]us ablue locum cum vino
/ Con[tra] cancrum in ore si sit corrosiuo solum decoctionem pul[uis] platan
ginis et desp[u]ma[tu]r et pona[tur] sup[er] cancrum virge appona[tur]. vnum
... Si aut[em] p[ro]funda. appo
decoctionis ... et incurabile ... sine
... cum olo ... et suppona[tur] et ... incurabilem
... et fistula ... ʒ j. aliud
... ʒ ß. calcis viue terebentine ... ʒ j. aluus
... fistula ...
ʒ ß. incurabilis ... / Item ...
sanat intincta tenta et imposita

Ad quemlibet cancrum et fistulam. Recipe ossa humana terre
et redige in pul[uerem] et ... Recipe pulpam galline
et ... ut ... pista sit primo
... de sepo et cum ni
... pone in patella et resolue. plus aut[em] ...
cepit liquefieri ... pul[uerem] et ... in
... et tu volueris ... fac tenta de bombace et unge ...
... et impone ... potione abluatur ... locus ...
vrina pueri u[e]l puelle ... / Item
con[tra] cancrum et fistulam tam recentem q[uam] veterem. et ubicumq[ue] fuit
et ... incurabile fac

pulvere ex cantaridibus vstis et acidis equitatibus an ʒ .s. viride eris
ʒ .s. atramenti et fame tertii an ʒ ij. stercoris humani vsti et
pulverizati vermes de mure teras an lb .s. commisce sit in patella
ad sepo hircino quibus adde limature auri et argenti ʒ litargiri
an ʒ iij. et eru ʒ j. resolve in patella ʒ funde in acetum vel
an ʒ iij. et cu ʒ j. resolve in patella et pone stare per plenum et cum alia coperta tribus die
agresta. et permitte stare per plenum et cum alia coperta tribus die
bus ʒ tribus noctibus post malaxa manibus et redige in vngu
et vtere **Carnem novam generat et mortuam sanat** Recipe litar
giri ʒ j. aceti quod sufficit et totum incorporetur et per ij dies moueatur
in mortario. appone mirre ʒ thuris an ʒ .s. et pulverata commisce
aut et locus dolens post ij dies pungatur. Item ad idem ʒ ad scabiem
et impetiginem Recipe vari recense litargiri. aluis. amidi. mirre.
quid ac. tartari. pulverem ʒ distemperentur ad oleo viol vel ros.
et apponatur pars camphore. Item oleum de vitell ovorum vez in
quantum acsutea **Carnes apparent crude quando ex caprum desiccatum**
ʒ pulveratum subtilissime aspergatur super carnes coctas et mansas ʒ
tunc facto tecum comedenti videbuntur crude
Crinium vel pilorum depositio et est depilatorium optimum Recipe calce
viuam et distempera ad gomma pinacs vel ad lixivio ʒ iij. auripigmenti
triti ʒ ij. de aloe acatino ʒ iij. omnia ista sint bene trita et distempera
ad lexiuio vel gomma fac bullire parum ad lentum ignem post vnge
locum quem depilare volueris. Ad idem euellas pilos radicitus et
loca radicum crinium punge cum sanguine muli. Ad idem primo euellas ra
dicitus crines post vnge ex oleo iusquiami et pulvere auripigmenti sal mix
to et plus non crescent **Crines ad generandum Recipe lacerte**
etiam vespas apum. an ʒ ij. combure ʒ ad pul. redige et cum
amore frequenter commisce et vnge. Item lacca viridis confirmat cum
oleo laudam et vngatur locus predicto renascentur
Conceptionis fetus aliquando impeditur a vitio viri aut
mulieris. Mulieris vero vitio aut nimia humiditate matricis quod per sui nimi
ma humiditate ʒ lenitate suffocatur. vel ex calore et siccitate matris
semen comburente. Signa humiditatis sunt matricis remollitio. spermatis
ʒ aquositatis nimia effusio. Signa siccitatis sunt matricis constrictio. corporis
extenuatio. lingue ʒ oris amaricatio. sitis continua. aquositatis in tempore mo
dica vel nulla eductio. aliquando fit ex apostemate matricis circa collum in
terius et quandoque in profundo. Signa primi huius sunt. sentitur dolor circa renes
ʒ pectine et pirenoncon. Signa secundi sunt. sentitur dolor usque ad um
bilicum a diafragmate inflamatur latera sequitur. difficultas inspi
randi et respirandi. dolor est in umbilico maior quam in aliis

partibus. alii ex distemperantia spermatis masculi et tunc mulier tempore coitus sen
tit quasi claustrum interioris orificii. Alii etiam ex altitudine volue sperma
non retinent. alii ex acuitate sperme non suscipiunt. alii vero contingit
vero quod et hoc aut ex defectu spermatis sperma expellunt et tunc organo
contingit. alii ex defectu spermatis quod tunc parum vel nichil emittit. alii ex de
fectu caloris et tunc non appetunt. alii ex maleficio incantationis tam vir quam
mulier inhabilitantur ad concipiendum et quod signum est quod vir cum hoc contingit
quod virga tensa cum applicatur ad mulierem mox cadit Sed in mulieribus vero cong
tus naturalis totaliter cadit. et non delectatur. et cum tedio perficit de quarum
spe indispositionis ad concipiendum media se non intermittunt ¶ Ad ista
magis valent quedam scilicet remedia et antidotario nicolai utpote theo
doriton empiriston quod emanat fleu a matrice theodoriton anacardinum
quod est ad concepcionem quia matricem mundificat. antidotum emagogum.
trifera magna sine opio. diacastoreum. et diversa pessaria de rebus
diversis ad hoc pertinentibus different amistrantur ¶ Suffumigium fiat ta
diversis ad hoc pertinentibus different amistrantur ¶ Suffumigium fiat ta
le Recipe laudani ℥ i. storacis cal. gariofili ligni aloe. rosarum ana ℥ i. ambre
musci ana ℈ i. terantur cum pistello calido et apponatur de aqua rosarum et
formentur trociscii. et bis in septimana in sero dum vadit dormitum ponan
tur trociscii. mulier sedens super sel
lam perforatam. et statim post suffumigium ungatur os matricis cum aqua rosarum et
muscata et post delectationem attendatur ad coitum sic quod prius mulier per
vir amplexus et tactus circa loca mulieribus et pruriginem
moveatur per amplexus et tactus circa loca mulieribus et pruriginem
et toto conatu se applicet ad virum iacens supina cruribus elevatis
tibus. et quod simul vir et mulier sperma emittat deinde aliquo tempore de ipsa
non descendat. sed mulier statim habeat oleum nardinum vel laurinum vel
rosarum cum musco et oleum cum bombace vel lana molli sibi involuta
intromittat et clausis cruribus diu iaceat vestibus bene cooperta
Item Recipe lapidem qui invenitur in ventriculo avis et testiculos verris
et testiculos mustele depositos terantur cum succo satirion apponatur.
etiam vasa eboris et cum optimo vino calido offeratur. hoc enim est laudabile
Item cum eodem pulvere fiat unguentum cum oleo mustelino. et post balneum
pudenda pungantur ¶ Item accipe laudani nepite folia et thuris co
quassentur. et cum oleo rosarum muscato trociscii formentur. et de primo trociscii
suffumigetur. de predictis etiam fiat fomentationes et unctiones. et post su
mat theodoriton anacardinum. quia statim si coierit concipiet ¶ Item
ut sperma tam viri quam mulieris ad concepcionem disponatur. et citius inte
dat. fiat tale electuarium pro amborum Recipe se repente ana ℈ i.
testiculorum vulpis. et cerebelli passerum. cinerum thami. cardamomi pi
peris long. pulveris deinde pinee amigdalarum. fisticorum. dactilorum cicerum
fabe terantur et resolvantur in sirupo quecunque et capiendum sit ad ul
timum pulveris apponatur

Ut no concipiat mulier ul que timet mori ul ppt aliud

... iiscat mulier sup sanguine mestrualem alterius mulieris et no concipiet et si se de loco illo mingit amplius no concipiet / It folia populi ul eius flos ad flos salicis cum vino sumpti eos no sinunt concipere / It mulier cum coit habeat pulverem ul frustum de galgano sub lingua no concipiet

Ad tollendum maleficium sterilitatis qd per incantacionem factum est

accipe cardum magnum q sup fossata crescit et cum maturus e ita q cadit ul cadere incipiunt flosculi eius qd e circa nativitatem bte virginis euellas nucleum eius et frange et invenies vermiculos al. quos pone in vinum al. et tepidum et sic cum vino vermiculos da homini pacienti cito / It corallus circa se ipsum deportatus omne maleficium fedat / Si quis maleficiatus e ad nimis amandum aliquem ul aliquam sterius illius qui diligitur recens pona in sotulari dextro amantis et cum sit calciatus quamcito fetorem senserit solvetur maleficium cito.

Colica et yliaca e passio a colon intestino dicta qd e grossum

et sub umbilico que fit ex apostemate aliquando. aliquando ppter lubricos. aliquando ex recollectione humorum flatuosorum. quocumque modo fiat maior de duobus morbis colicis / Generaliter remedia e q primo fiat cliste in die accessionis sic Recipe menta absinthium brancam ursinam. maluam. bismalvam. viol. camomillam. scopam regiam. decoquntur in aqua et colentur In colatura ponatur furfur tritici et ferveat. et iterum coletur. et tunc addatur oli viol et ij. salviae salgemme. ana ʒ j. elect de succo ro. et S. et istud totum ad pondus lb j. iniciatur. Si vero sic no solvitur ponatur in balneum. si aut per balneum no solvitur forti existente causa fiat flora de zaphena sotiora / Intelligendum q cliste mitigativum et leve det precedere Recipe malvarum mercurial. ana m ij. furfuri blete lb j. mell oli comis ana lb S. blancie ʒ j. / It dicendum de yliaca que passio sic appellatur ab ylion intestino gracili et sensibili unde ppter nimiam sensibilitatem fit dolor intollerabilis omni die primo ul secundo mori fiat / Generaliter ergo remedia e que solvunt colicam solvunt yliacam. si q e de flate grosso et visco fiat cliste Recipe malue mercurial. ebuli radix sambuci cortex medianum centauree ana m j. furfuri blete m j. mell butir. oli comis ana lb S. blancie ʒ ij. / It detur tyriaca cum vino decoctionis rute. sic theriaca diatesseron / It vesica e nea impleta tepido succo rute supponitur ul repleta calida aqua et salsa / It ex scutellacio milii ul avene ul ordei tosti / Contra omnes dolores fiat cliste cum flore lupino et emplastrum et inunctio cum oleo / It vinum balsamite decoctum cum melle / Item accipe balsamita et potentille succum herbe et misce ad farina tritici et fac in tortulas et coque eas in furno ul in cineribus et comedat

paces probatum e / Et comedant viij. vel ix. nuclei pistorum certissimum e
remedium / Et dicit Ga. de [illegible] sua quod veteres probaverunt ovis quam
lupus de silva occidit lana sublata sub ferro a duabus sororibus vel
geminis fascia sive cingulum texatur quam qui intus ad carnem
portaverit ad eum colica non accedit / Et dicit ibidem quod lac coliacis
venenum e / Vomitum etiam provocabis post cenam cum raffano et
purgabis eos cum oleo. cibos accipiat leves et vinum al. et
digestabile

Coitum provocant pillule Rx sc. reparis. eruce. testiculi
volpis. florum palme. satirio. semen olibani. ana tempera cum vino
fac in pillulas da vij. cum vino calido / Et ad idem accipe ʒʒ ʒ iij. garis
ʒ j. satirion ʒ j. cinamomi ʒ ij. fiat pul. cum zuccaro et ingerio / Ad
idem Bilibus Rx satirionis baucie pinee pistacii ana ʒ iij. carui
de semen lingue avis nuc. indice sc. bulbe eruce eruce an
ʒʒ ana ʒ j. garis nuc. ming. galange piperis lon. ana ʒ j. papi
thamo ben al. ana ʒ v. musci ʒ j. cerebellorum passerum testi
culorum volpis [illegible] mediac et decoquatur cum melle vel
zuccaro et fiat elec. et dormitum eunti dabis j. cum mero calido / Et
fiat tale elec. Rx radicem pastinace ʒ ximgi sal. coquatur et p
parent. sicut ad ʒʒ conditum et postea coquatur cum melle de fine
decoctionis apponatur pinee amigdale pistacie dein pul. carui
damod piperis lon. garis nuc. ming. nuc. indice seminum tusimai
noris / Ad hoc valent soli semina dati cum ovo sorbili. de hoc pla
in vocabulo appinceron vesice Rx

Cerebrum confortat pillule et acuunt visum Rx calami
aro. cubebe. nucis ming. macis spice. epithimi. carpobalsam. seminati
mastic. asar. garis. mirabol. ana ʒ ij. turbit cologn. ana ʒ
iij. sene. ʒ j. aloes epatica ad pondus omnium. Si vis magis acue
atque cum dyag. ʒ ij. et confice cum succo feni vel balsamite. Rx
plura Caput / Et ista cerebrum confortant et calefaciunt spiritualia
ligendat garis. galanga. muscus. mac. nux muscata. pip.
lon. maiorana. spica. scapinum. piretrum. nasturcium. lapacium p
gat flad in cerebro [illegible] de quibus omnibus vel aliquibus
fac pul. et electuaria.

Cordis defectum curat pulvis Rx camphore musci ana
ʒ s. rasure eboris. margaritarum. seminati. carui. limature auri
et argenti ana ʒ i. / Et contra defectum cordis cum qualitatibus ca
ʒ j. distemperetur cum aqua rosarum. et detur in potu / Et ad
idem Ba. in epla ad mor. Rx buglosse conditate foliorum rosarum
foliorum citri. foliorum ozimi. citri. capilli [illegible] ozimi. garis. omni
ana ʒ iij. tria genera citonorum maiorum tria genera malorum maiorum

ʒ viii. mandragore fructus pomi citrini nucis muscate zedoarie doronici
been al. et ru. sandal. al. et ru. margaritarum corall. spodii. berberis.
piloaloes. mastic. thuris masculi. ana ʒ i. terantur et decoqua-
tur cum melle despumato vel zucari quantum sufficit. cum ʒ i. musci fiat. Item
confectio liminatum. Recipe thimis rosarum piloaloes boni. gariofili. spodii. sandal.
ru. curabe marini. sandaracis. ana ʒ i. aluis camel. ʒ ss. te-
rantur et ebelliantur et confitiantur cum aqua rosarum et in spongia supponatur
super cor et stomachum et in ultimum. Item Recipe limature auri et argenti ana ʒ i.
margaritarum perforatarum et non perforatarum ana ʒ i. mac. ʒ ii. cubebe
spodii. rasure eboris. ossis de corde cervi. serici combusti. ozimi. an-
thos. rosis marini. ana ℈ ss. garif. corall. al. et ru. musci. ambre
ana ʒ i. zucari quantum sufficit et fiat electuarium mirabile valde confortat in
omni specie sincopis. Item decoque gallinam in vase undique bene ob-
sturato ne evaporet et impone decoctioni ventrem cum floribus vel gem-
mis dictis. presumas quod due partes sint consumpte et tunc extrahe et ap-
plica gallinam firmatam naribus egri et aquam da bibere et tunc carnem gal-
line et fac in pulmentum gallinam cum ossibus contunde. deinde fac pl-
nem et supposite. Recipe mac. cubeb. ozimi. anthos. maiorana pira
et cetera. Iste aqua est optima contra hanc passionem. Item si sincopis fiat ex
nimio frigore vel nimio calore da zucari rosarum cum aqua rosarum. Item contra in-
stans dicit quod cardiaca passione curat. liguinal. ameos. borago. car-
damomi. cassia lignea. cinamomi. calamus arom. epithimi. garif. lap.
lazuli. mel. musceus. ozimum. os de corde cervi. margarita. rosa-
rum marinum. serica. Ex quibus multa bona potus contra cordis defectum

Catharron fit aut catharrus quatuor causis. Sed operaci
ex habundancia humoris per incontinenciam effluencium. ex caliditate effun-
dissolvente et fluxum faciente. ex frigiditate constringente comprimente et ex-
primente. ex humiditate lubricante et ex liquiditate et humorum fluxibilitate.
ex debilitate virtutis retentive. Catarri itaque diversitas ex propriis
signis cognoscatur. Contra istam igitur dantur tres regule quod fugiat
paciens omnem nimiam repletionem ciborum et potuum. fugiat etiam omnem
cenam nocturnam et omnem sompnum plurimum maxime dieti quoniam non
tam multum provocat reumam quam plurimus sompnus. Secunda regula est
quod in catarro sive sit ex causa calida sive frigida quod nulla fiat fomentatio
contra frontem et tympora quia omnis fomentatio aperit reumam. nec
etiam pedes nec manus debent lavari nec etiam provocare sternutacio non ap-
ponatur. dissolutiva suffumigatio sed quibus suffumigatio est aqua decoc-
tionis rosarum et laudanum. inunctio cum oleis rutelco. nardilcon
mustelcon. zizamilcon. contra frontem tympora et nares. Vel fiat
inunctio talis in nares Recipe rutilcon. nardilcon. mustelcon. zi-
zamilcon ana ℈ ss. sed an. petrosilli. carvi. dauci. siler montani

maratri ana ʒ ij. flor camomille. anthos ana ʒ j. et ʒ s. succi radic. cucumer.
agrest. brionie ana ℥ s. pulpe coloquint. ʒ ij. asefetide ʒ j. pul. m̄
pul.da et fit omnia coque in predictis olis donec fundum petant.
colentur colatum fructus. de quo fit gutta j. vel ij. tepide ponite in
naribus. cor etc. quod tymitum in auribus optime expp. est. Regula
est quod non det fortis alliata non forte vinum non pigmentum vel ali-
qua medicina que plus dissolvat quam consumat et etiam hec tractatus
ad ea que posita sunt sub vocabulo Anima. Dia. etc. in libello
circa instans quod ista catarrum et asma sanat amigdale aristolo.a
auripigmentum. colophonia. euforbium. filipendula. gentiana.
galbanum. mirra. piper indica. oppopanax. policaria. pirica.
petroleon. filormotos. sulphur. sinapis. camedreos. margarita.
mustus. Plura recipe de hac materia sub vocabulo asma et reuma

Cibus confortatiuus **Recipe farine frumenti** et capitis dolor
lb j. farine rizi lb s. ista decoquatur in brodio gallic. et ossa gal-
line contundantur. et colatum admisceatur. vel instilletur ad carne
extremitatum gallic brodium decoctionis carnis acutis infirmorum
confortat et nutrit ut dicit haly. Balneum confortatiuum Recipe brancha
urcine. bismalue. crassule maioris. et minoris. ana m ij. fur-
fur lb s. et ponantur oua multa et frangantur. et misceantur
Vel dicit Chilibertus quod iste est optimus cibus in acutis Recipe furfur
tertia. et supassyga. ana cla vel sica etc. lauet. deinde colet.
per pannum lineum et bene decoquatur. et ille ab bonus est
in omnibus acutis egritudinibus. prout etc. porro ... si opus fuit

Crepatura ventris **Recipe galbani armoniaci ana**
℥ j. picis ℥ iij. litargiri ce al. et ru. terbentine colofonie ana
℥ j. consolide. vermium terre. puluis ℥ ru. ℥ ij. mastic. mu-
℥ j. ... mme alumn. sanguis dra. ana ℥ j. visci quercini ℥ ij. gipsi ℥ j.
se aristolo.e lon. et ru. ana ℥ ij. consolide maioris et mino-
ris et medie boli ar. ana ℥ j. sanguinis hirundinis recentis
lb j. pilorum leporis ℥ j. etc. conficiantur cum decoctione pellis
arietine recentis et fiat emplastrum. Vel ista medicina dicitur Recipe
uiol. ℥ iij. flor borraginis ℥ j. and. maratri. cassiefistule munda-
te. tamarindorum. ana ℥ s. mirabol. kebul. ℥ ij. cit. donu-
mi. ana ℥ j. reub ʒ ij. mirabol. et reub. colabuntur. Vel
unus cirurgicus valens hoc compertus est multum in quassa-
tiuus in casu quando aliquis ceciderit in herniam sine rupturam
recente et in plagis. post istius potionis eis dabat Recipe co-

consolida maiorem et minorem et mediam que dicebatur apud ipsum sericmon
tana. et est filius gattamas. non quia minor. et camomilla de montepessu
lano. Item tanasia vel tanacetum domesticum. balsamita et co
quebat et per dies dimittebat iacere in bono vino et illud vinum
in quo iacebat bibebat paciens. De istis radicibus fac unguentum et
unge dolorem et punge frequenter locum dolorosum. De pitacia
herba fiat fomentacio dolencium parcium. In eadem fomentacione
adde radices de consolida utraque. De quibus eciam fac unguentum. Et ut
ista omnia proficiant. fac cingulum ad lumbare cum corda de lana vel stup
pa repleto circumque cum corrigia protrahas per curuam et ibidem constringas
Item contra quassaturam et rupturam nouam Recipe nasturcii ʒ s. serpe
tros domestici et agrestis ana ʒ iij. pilorum leporis sub ventre
crescencium ʒ iiij. bulliat in aqua et superextendantur super locum. Re
cipe melius Recipe consolide utriusque. iacee utriusque sumach libra s. pilorum le
poris combustorum. piretri. resine piretri greciae ana ʒ ij. sanguis dra
conis ʒ j. et s. thuris. gummi arabici. mastici. sumach ʒ j. sucos cum pice fac
bullire usque ad consumpcionem post adde pulueres et incorpora diligenter
et coque dum ad emplastrum. Item contra rupturam Recipe fenugreci. fumiterre.
aloes. mastic. colofonie. litargiri. ana ʒ s. armoniaci. musci quercini
visci ana ʒ s. aristolochie. nucis cypressi. thuris. terbentine. galle. rosi
gummi arabici. radicis consolide utriusque. bdellii. sarcocolle ana ʒ ij. Em
plastrum contra puncturam neruorum ad dolorem nimium Recipe mell libra s. picis naualis
ʒ j. et s. mirre ʒ j. fabarum fractarum ʒ iij. mel et pix simul misceantur
ad lentum ignem et tunc incorporentur puluis mirre et fabarum
tepide et incorporatis predictis. pone super locum paciente. Item ad rup
turam firme primo fac balneum de iacea utraque et consolida utraque
saxifragia pipinella. plantagine. et brachiale super rupturam po
ne terbentinam cum pauco sarcocolle et liga brachiale sicut emplastrum mo
ueatur. et iaceat puer supinus usque ad xij dies. Erit eius dieta
tenuis et subtilis et in omni cibo suo ponatur galla et consolida
maior. custodiatur ab ira et a tussi. **Guttur.** emplastrum contra
apostema gutturis et tumorem fiat ex melle et mica panis. Et tamen
quidam dicunt post 3am apposicionem aceti cum succo apii ad ma
iorem dissolucionem et ipsum cum stercore anseris et hoc ingerat.
Ad tibiam inflata Recipe simum columbinum et caprinum farinam
ordei et acetum et commixta et torrefacta appone inmobiliter eius
et efficacius. Supra Require sub vocabulo Inflatura et tumor.
Cogitacionem nimiam et timorem curat Gal. in epistola ad

montis. Rx piperis ni. et al. macropiperis. ana ʒ. s. galange ʒ ℥. spice
inde et romane ana ʒ iij. amomi carpobalsami xilobalsami. cor
tic. cassielignee. mastic. xiloaloes. garioff. ascari. cinamomi. cimini ana
ʒ s. cortic. al. citri. omnium ana ℥ j. been ru. et al. zeduarii. do
ronici. ameos. radic. liquiris. ana ʒ ii. margaritarum ambare. am
bre. musca. ana ʒ iij. corall. lap. lazuli abluti. sandalorum nuces
muscate. lacte aristol. se. portul. se. apii. coriandri. se. ruta
e omnium ana ʒ s. siseleos galliens. ana ʒ ij ʒ. tecantur et cribel
lentur. et liniantur cum ij ʒ. oli de amigdal. et conficiantur cum melle
despumato. et fiat elect. Et summatur ex eo omni die ʒ iij. Hoc enim
e de secretis magnis. celestis e aliis medicinis incarnati propter
susceptorum corpus a natura. Nota hoc facit e. quod scriptum e in 2o folio
huius de anime debilitate. et ad hoc faciunt electuaria. laus medicine.

Dolor dentium contingit quia frigidum humores. Sal
reumatisat per nervos ad dentes. quando cali et tunc faciunt
dolorem ul ferum dolorem. quando ut tangit alexander ibique colligitur
et faciunt apostema et dens licet durus sit pre aspersi sit tactus quod est
molle. Generalis cura est si fiat dolor ul apostema de quacumque
ad corpore consistente plectorico et particularibus conuenientibus fiat flomma
de cephalica. si vero non e plectoricus corpus aperiatur vena sub
lingua. et si cum e clara. si vero sicut non aperiatur. fiat ventosa
in fontinella colli. Item quod de reumate causis e ut degat ml
api reuma fiat suffumigacio oris apto cum aqua decoctionis
ros. In sicca vero cum gro thuris posito sup carbones. Item
quibus suffumigacio in utraque cum fiat cum se. porri et iusquiami.
ul intiapia. cum leni opiata. Item Rx iusquiami porri. piperis
ana ʒ s. coque in vino dein in panno impone dol. dentium
Item contra corrosorem dentium suffumigacio optima Rx se. porri
et iusquiami. farine tritici cum lacte titimalli confect in forame
dentis et in radice ipsius dentis mittatur. et cadet dens ipse
Item radice iusquiami calefac fortiter et calida pone in de
tem et cum radice dentis et caue ne vicinos tangat dentes
quia etiam cadent. Item dicunt m[illegible] Rx thuris. mastic. piret.
sinapis. ana ʒ j. Item ad idem Rx o[illegible] dactalorum. tri. masticis.
thuris. ana coquantur in aceto ul moreto et teneatur in ore
tepido et sepe remoueatur. Item contra dentium motorem cum laudatur
et malaxa ad igne cum pul. thuris et mastic. et supponatur. et
consolidat et confortat nervos dentium. Item contra dolorem dentium
act. san. dra. ro. et thuris. et mastic. ana et fiat pul. qui

ponatur super dolentem dentem infra dies fiat perfecta sanitas / Item cadunt dentes si ferro aut. cucumeris agrestis et lana bene expiatam redigendo pul. et tesinet. 9fici et qui volunt distempera pul. cum aceto et ponatur super dentem excaudicabitur caue tamen ne tangat alios dentes / Item mirabiliter mitigat dolorem dencium pul. piretri et piperis et sc. iusquiami in duplo sil. gummi ter rasi ad modum fabe in saculo sed caue ne denti sano apponatur / Item ad dol. dencium ex causa frigida nichil plus valet quam argentum viuum sublimatum et cum castoreo et mastice distemperatum circa dentem dolorosum aliquo hora tenta mirabiliter valet expertum / Item quia vermes rodunt dentes tamen non est in herbis sed in verbis et deuocione fidelium consistit. ac. carta et scribe in ea + Iob. transiit + Iob tombion + Iob zorobantis + In nomine patris + et filii + et spiritus sancti amen + quam car-tam debet imponere qui est cogo. ligando semper et interim quousque pre non perficiat decadunt fili gelides dicat eadem verba + Iob tra-nsiit etc. et portet breuem per iij. dies postea comburat et postea non pa-cietur. et si vermes renouauerint. cura renouetur / Item contra vermes dencium R. ouum cornu et fac in acumine eius foramen paruum et extrahe albumen ita quod vitellum remaneat. tunc ac. euforbij. piperis nig. castorei. piretri. mastic. ana ℥ i. et cum vitello commisce et in ouum repone et obtura foramen etc. bene et in cineres calidos repone. sic gene-metur. ad modum carbonis de quo pone ac. et puluerisa et puluerem hunc dentes confricabis et gingiuas et loca dolencia et sine mensura comprobabit florem et curabis / Item dicitur quod concessum esse beate appo-lonie virgini ut quicunque in eius memoria oracionem dominicam fecerit illo die dolorem dencium non timebit / Item quod ab. conquassatum circa den-tem ponatur **Digestio si fiat a calore naturali vel innaturali et si** ingrossat vel subtiliat et quot requirat vide digestionis condiciones. et que sunt signa digestionis Rp. supra de arte conseptum in primo tractatu

Digestionem facit pulueris et valet contra ventositatem Rp. ga-langge ℥ ij. cinamomi. ʒ ʒ. cum. ana ℥ i. zeduarij. cassie ligne. garf. cubeb. ana ℥ ij. etc. ℥ ij. / Item pul. contra indigestionem ex frigiditate stomachi Rp. galange ℥ i. cinamomi. ʒ. cum. ana ℥ i. spice. cassie ligne. ana ℥ ij. saluie ℥ i. zuccari ℥ i. / Item pul. in replecione stomachi ex frigiditate et mala decoccione in prandio. Rp. saluie. aceti. cippi-radic. ciceris ana ℥ ij. piperis lon. garf. carui. zedoarij. ana ℥ i. folij. calami aro. ana ℥ ij. etc. / pul. ad confortamentum optime

Ad dolorem dencium a frigida

Contra vermes rodentes dentes

ꝯgruit digom̄ et appetitū ꝓuocat ex dis. acc. medullā panis ꝛ corteas
i acariarla ꝛc. cum pone in aceto fortissīo et dimitte ut bn̄ infundat.
ꝛ pꝰ panē extrahe et cū oliuo exp̄e gallme ul' altius sane aius
i mortario bn̄ pista pꝰ ij ul' iij. palmitū vitis appone q̄ tendit. do.
omnū omne corpus efficiat. loco hoꝝ poc. fructū pomoꝝ agrestiū
ul' citomoꝝ. deiu appo. acetū ubi panis infusus fuit ꝛ lento
igne aliquātulū bulliat sp̄ agitando ne vasi adhereat ul' a fu
mo inficiat. et i tali salsamēto pōe. pr carnes ul' pisces / Ite
i eo fiet optimū salsamētū ad id. pane pdito mō assatū ponis
in forti aceto ꝛ in extractū i mortario cū exp̄e ut dixi et cū ʒ i. garf.
et parꝝ piperis et maiorane ducing q̄usq; omnū corpꝰ fiat ꝛ pdito
mō i fine aliquātulū bulliat ꝛ ad mēsam ministretur / Ite optiā
salsa hn̄tibꝰ febrem stōm acc. ʒ i. garf. et pip. et metam recente
ꝛ cū et te pse. deiu pane assatū ꝛ aceto infusū admiste ad p
ꝛ cū et te pse. deiu pane assatū ꝛ aceto infusū admisce ad p
dictꝯ ꝛ terbue / No quotiēs de aliq̄ herba fit salsa tādiu terāt.
do. omnū corpꝰ fiat / Sol fit acc. parꝝ piperis triti et pone tm̄ pa
nis assati et pul^ti. ꝛ cū modico aceto ad ignē aliq̄ntulum
bulliat ꝛ det. h^c. eni appetitū ꝓuocat et ꝯfortat / Ite si appe
titus impedi. ex cli^te. fiet exhibeas cū acetoss. si ex fri^te. cū
acutꝯ / No q̄ nō deb̄ uti frequēt et nimis ꝓ uno salsamēto
ul' abo t me^a. ul' alia re q̄a p̄stat fastidiū / Ite pul. optis
ꝯt debilitatē stōi et ad ꝯfortandā digtiuā acc. ʒʒ. ꝛ iiij. ga
lange ʒ ij. mēte sicc. ʒ i. et ʒ. garf. mac. nucꝭ mg. folij. ca
lād aco. maiorane an. maraī. piperis lon. an ʒ i. subtilissime
pulūr / Ite pul. ꝯ debili^te. stōi et ad ꝯfortand digtiuā et ad
lapand ꝑ an. maraī. garf. ʒʒ. mac. epithi. polipodij. an
ʒ ʒ. turbit. ʒ i. sene cleā ad q̄ntitatē oim bn̄ et ꝯpit inli
an / Ite ad id pille aro^e ul' aplice ꝓuocat digtiuā educūt
egtionēs ꝑ aloe ʒ i. mastic ʒʒ. garf. cinamoi. ro. an
ʒ ij. diag. costi. an ʒ i. ꝯfice cū vino. pnt dari cū an abū
Ite alie pille dite aromatice ul' aplice que pnt recipi an
abū et pꝰ digom̄ pantat egtionē educūt vom̄a ꝓuocat stōꝝ
ꝯfortat. sensus acuūt. sanitatē hītā ꝯsuāt. pdita restaurāt. cū
etati quenit. omnū se^m ꝯgruūt. oi tp̄e accipi pnt sn̄ piculo.
omibꝰ ꝯferūt. suauit^d ducūt et leuit ꝑ ligmal. garf.
nucꝭ mg. mac. zeduar. ʒʒ. spice. galange cinamoi. cī. gala
in aro. xilobalsā. carpobalsā. cubeb. cardamoi. maioꝝ.
amoi. absinthij mēte. apij. petross. maraī. sileris mō. leui
stici. an. ʒ i. reub. optī ad pondꝰ oim mastic ʒ ij. aloe
q̄ntitā e de reub. et omibꝰ alijs oi vis aliquātulū amc de
diag. ʒ ij. et oia redige i pul. subtilissm̄ ꝛ ꝯfice cū sirꝰ.

de melle ppt confirmacionem quinque modiorum piperis / Dosis earum ʒ iiij vel v vel vij
pille ante somp. / Item pille empiricorum refecticorum a recepta sufficienti
digerem purgant. Ffm acuunt stomachum et intestina confortant. renes et vesicam
ad purgat. dol. yliaci sedat. stranguriam et dissuriam subveniunt. Item
Rx sup sub vocata. Calculum et lapidem frangunt / Item pulvis contra indi-
gestionem Rx sem. pet. anisi. siler mo. carvi. liquirit. ana ʒ ij. garioph. ana ʒ j.
leucopiperis ʒ iij. nucis m. ʒ ij.

Contra indigestionem ex reumate capitis et opilatione. Rx liquiricie
et succi eiusdem anisi. marat. carvi. cinamomi. siler mo. epithimi. maiorane
seminis petros. al. ana ʒ j. cardamomi. spice. folii. ana ʒ iij. salvie mente
ana ʒ ß. ferruginis ℈ j. / Item pulvis preciosus ad decoquendum fleuma humores
ubicumque sint. minuit reuma capitis et ab eo fleuma educit. Rx cimini
ʒ ß. ozimi sem. pet. cinamomi. ana ʒ iiij. amomi. pulegii. origani. ros.
viol. ysopi ana. ameos. piperis. siler mo. saturegie. ana ʒ j. zuccari
ʒ j. amidi candi pendiorum petros. al. ana ʒ ß. liquir. ʒ iij et ß. pco.
barb. laud. ana ʒ ij. sene. hermodactil. ana ʒ ß. tartari ʒ ij. ferruginis
bis preparati ʒ j. diag. ℈ ß.

Dissinteria est passio epatica qua fluit sanguis per inferiora / Fit
autem ex tribus causis. ex replecione sanguinis habundancia quod cognoscitur
per corporis ruborem vel venarum replecionem / quandoque fit propter membrorum mutila-
cionem et visu patet proprii / quandoque fit ex debilitate virtutis retentive epatis
et virtute expulsive / Distinguitur autem epatica a vera dissenteria quia
in epatica exit sanguis subito et cum impetu et purus sicut de vena et
dolor sentitur sub dextro ypocondrio sed non est dolor neque torcio in intesti-
nis / In vera autem dissenteria in qualibet assellacione aliquid exit de san-
guine non puro et in assellacione sentitur dolor et arsura in intestinis
/ Generalis cura est ut si fiat ex habundancia sanguinis vel mutilacione fiat
flobotomia / Item cura ut offerantur tenuis dieta / Item utantur fructibus consti-
pativis et terrenastibus quia parum generant de sanguine. ergo abstine-
ant ab omni cibo et carne sanguinem multum generantibus. Si autem fiat
ex debilitate virtutis retentive offerantur confortativa consolidativa et consti-
pativa. offerantur ergo mane meridie et sero zuccarum ro. cum quarta parte
diacodion / Item pille contra omnem dissenteriam solucionem et nimium fluxum
emorroydarum Rx terre orientalis. apii. balaustie. alcanne ana ʒ j. mac.
nucis m. garioph. san. ru. mete. costi. cinamomi. piperis al. et ni. castorei
ana ʒ j. galle. boli. gummi ar. sumac. ypoquistidos. psidie. sem. planta-
ginis. et sem. psillii. combusti. ana ʒ ij. tempera cum aqua ros. et fac pillas
et trociscos. si fleuma fuerit in eo cum ea cum succo mente / Item pulvis contra dissenteriam
ad consolidandum et restringendum Rx san. rub. ℈ ß. olibani. mastic.
gallarum ana ʒ iij sem. iusquiami. ypoquistidos. aquatice ana ʒ ij.
omnia subtilissime pulverisentur et mane ieiuno sto det. plenum coclear

cum vino cum / Item emplastrum ad idem accipe caseum vetustissimum et argillam bene ma-
laxata vitella ovorum omnia incorporentur cum aceto bene bullato et fiat em-
plastrum et ponatur super ventrem / Item Recipe mastic. olibani. ana ʒ j. san-
dali ʒ ß. psillii assati. dragaganti assati. boli ar. sumac. ana ʒ iij.
omnia subtilissime pulverizentur / Item Recipe mileto q. i. recipiat pro pul.
cum vino in mane coclear i. post per unam horam accipiat de mileta
ad magnitudinem castanee / Item contra quemlibet fluxum ventris dyarriam dis-
senteriam et lienteriam Recipe gum. ar. usti ʒ j. sumac. ro. ana ʒ j. thu-
ris masculi. mastic. rostorum. boli ar. plantaginis usti. rasure usti.
ana ʒ vi. san. dra. psillii usti. ypoquistidos coralli al. et ru. spodii.
se. papaveris al. ana ʒ iiij. storacis. olibani. inscami usti ana ʒ i. terantur simul
ut fiat pul. et detur quantum coclearis in potu / Item contra dissenteriam succus de
succo pomorum citoniorum et aqua decoctionis sumac et rosarum et reste
bovis coque et cum zuccaro detur probatum est in desperatis / Item suc-
de stercore porci cum aqua pluviali cocto et colato et addito melle
/ Item contra dissenteriam et lienteriam Recipe ro. ʒ j. mirtillorum. sumac. ber-
beris. ana ʒ ß. meta. ossis reste bovis. ana ʒ ß. zuccari lb ß. et
ponatur in fine decoctionis pul. Recipe thuris et mastic. mumie san-
dali. ana ʒ j. lap. sanguinalis ʒ ß / Item accipe petram molendinariam
et calefac eam et accipe pul. quercini usti vel ligni et pone super
ipsam petram et desuper accetum vinum funde cuius fumum infirmus
accipiat / Item oppinctum ad idem fiat plantaginis ustum et album
ovi commixtum coquatur super tegulam clam et detur / Item caseus ve-
tustissimus subtiliter incisus cum aceto decoctus vel assatus et cum
pul. plantaginis superius detur / Item magister Bibibtus dicit in opprimentis
fuis se mirum curasse dissenteriam per mensas qui refugit iam potum
medicinale. Sed per cibaria dicit debere curam fieri. quia non potest ipsum
in profundo stomaco et delectatur et confortat appetitum ac virtus stom.
naturalis roboratur / Fiat ergo talis cibus si sit rusticus fortis de-
coquantur lentes in tribus vel iiij aquis et preparentur bene cum car-
ne hircina vel caprina et comedat de ipsis quantum volt. Sed si
delicatus fuerit preparetur cum rizi illa eadem et comedat / Item accipe can-
les cum ʒ ß. et fol. plantaginis in duplo ʒ j. et in tribus
vel iiij aquis ut viscositatis tota cumbiud removeatur. deco-
quatur. deinde fac bene preparare cum carne hircina et comedat
paries / Item expertum cuiusdam rustici contra dissenteriam qui per hoc cura-
bat fere omnes dissentericos accipe acredulam et coque eam sub cineribus
stuppis madidatis in forti aceto et cum cocta fuerit extrahe in-
ius et i. da in potu cum succo plantaginis / Item thiriaca confert omni

flegmi data cum succo plantaginis post purgacionem / Item contra instans dicunt valere
ista bistorta cipressus corallus colofonia draganti ematites flamula fu gumi ar. inflamans litargirus mumia mala citonia malagranata pinea psillium rosa rubus spon sa solis sumac / Item
fiat aqua per distillacionem de foliis quercus que commiscetur cum sterore
porci vel commisceatur cum aqua plantaginis vel rosarum

Dissuriam et strangwiriam magistri dicunt quod stranguria dissuria
et sutria sunt passiones vesice et suffocato urine. Stranguria quandoque
est morbus per se quandoque est sinthoma morbi / Primo fit vel ex colera
ignita acuente urinam. Unde fiat guttatim cadit in vesicam cum mordicacione. sic guttatim expellitur et tunc est ardura et mordicacio circa
collum virgam et inflamacio urine / fit eciam ex flata quod cognoscitur
per discoloracionem et inspissacionem urine / In ista cura fiat flebotomia
de vena saphena sub cavilla pedis intus et tunc digeratur
materia cum oxizacara et purgetur cum electuario de succo rosarum / 3°
die fiat balneum de herbis frigidis. Exeunti a balneo offeratur
rubea trociscata vel requies cum decoctione scolopendrie vel
endivie / Sequenti die aperiatur altera saphena et singulis
diebus offeratur mane et sero de zucaro violarum vel dyapenidion. inungatur cum oleo violarum et lac mulieris per algaliam / Si autem fiat
de frigida digeratur materia cum oximelle et purgetur cum benedicta
3° die fiat stupha de herbis calidis. Exeunti a stupha detur
tyriaca maior cum succo urtice tepido vel cum vino decoctionis castorei / Sequenti die fiat flebotomia de vena saphena / Item fiat
inunctio circa vesicam cum agrippa / Item distemperetur tyriaca maior
cum succo urtice et coletur et iniciatur per argaliam / Dissuria et sutria quandoque fiunt ex lapide conformato in collo vesice quod cognoscitur per
signa calculi et lapidis et curantur sicut lapis / quandoque fiunt ex arenulis quod
cognoscuntur ex maiori effusione earum et sicut lapis curantur / quandoque fiunt ex
humoribus opilantibus quod cognoscuntur per turbosam urinam et earundem cum
urina admixtionem et curantur sicut lapis / quando suffocatur urina eciam in apparentibus sanis vel febricitantibus decoquatur tunc lenisticum vel peritaria in
aqua et ista supponatur vel torreatur in olio et ista supponatur. Et ad hiis
apponatur furfures tritici et complectus locus et supponatur / De
hiis plura require sub titulo calculus et lapis / Item contra instans dicunt
ista valere agaricum allium balsamum cipressus camedreos apperistoria flamula fu lappacium sugella ruta siler montanum san. dcastica dos salvia / Item contra impotenciam mingendi misceatur in potu

xx. gra scrotis muris si masculus fuit masculi. si femina femine ad pondus duo
Dormitacionem pedis vel alicuius membri aufert vinum Vel aqua
gentum (?) Agrippa euforbium misceat. sil et in vino forti
decoquat usque ad consumptionem vini et ungat. / Ad idem oz (?) emptz (?)
de pice et cera. Recipe reliqua spasmus et paralisis
Ebrietatem tollit pulvis Recipe aceto forte et tepido
fomentent. vino vilia (?) et ferme cera. statim prestat re
medium / Item dicit constantinus. ebrioso da pulmone ovis ante come
stionem / Item da ebri
stionem postquam non sentiet ebrietate quantumcumque bibat / Item da ebri
oso cinerem hirundinum adustarum et metuit non erit ebrius
Emigranea est passio capitis in media parte capitis dolor
Et dicitur ab emi quod est dimidium
masculi (?) si et oculus sil pulsaverit. sanguissugas (?) ex sinapi et piperis
huius parte ubi dolor pulsaverit. fasciam (?) trita cum aceto sil fro
ms xx. fimi colubini (?) sicci et alia grana xx. trita cum aceto sil fro
te et timpora emplastrentur Cetera Recipe in vocalo (?) Capitis do
lor / Item caput rasum cum theodoricon empiston / vel cum pillulis
de rasura (?) postquam fiat emplastrum Recipe sinapis cum melle et tasso (?)
capite pinge de mixtura sinapis et mellis et statim habeas panc
tum de furno scinde per medium et appone super partem tollerare
/ Item minuto (?) de vena medie frontis bene valet / Item
in tali tamen valet scarificacio fiat ex ollo al. pipe ...
Emorroydes dicuntur tamen tales vene quibus sanguis emanatur
passio venarum istarum ab emag. quod est
ad longaonem Et dicitur passio venarum istarum ab emag. quod est
sanguis et roys quod est fluxus sanguinis / Talis ergo fluxus quando
est talis sic fluxus ... in mulieribus sicut mulieres singulis mensibus me
struantur. ita quidam masculi singulis mensibus patiuntur emorroydes quidam
vero temporibus anni quidam semel in anno Curialis ergo vena est quia iste flu
xus non debet stringi quia per istum mundificatur corpus a multis superfluitatibus
Unde sunt inutiles vel quod multum fluunt vel quod retinentur. et inflat.
Curialis ergo vena est ut non dicit ... scamocata vel euforbiata si
minus fluunt / Item vena est quidem aperit ... aperit emorroydas. et
quidquid stringit. stringit / Ad emorroydas intus et exteri
us. Recipe mirobolanorum kebulorum citrinorum et bellericorum et
... ad montanum in ... (?) Recipe ... teraut. et tollent. cum ij. ... oli de amygd
emblicorum (?) ... teratur. et tollerent. ... bdellii indi foliorum
... donec ... ipsum ... addungent. ... cis ...
... mici ... factorum ... ferri infuse ... aceto
... spodij. ... ... abrengi plubi (?) ... sulfure omnium ana ... iiij
masticis pilo aloes ... coagulato et fiant. ex eo ad
teraut. et ... omnia cum ... coagulato et fiant. ex eo ad
die ... vi. cum aqua ... / Et ... hoc emplo ad emorroydes Recipe

plubi vsti cu sulphure . cerusse litargiri . cinus coralis . cinus corticis quercus . omnis balaustie ana dr. i . ce al. oli sisami . butir ana dr. ii. lb q. adipis porci q. ij . liquefiant et colent . et ducantur in mortario cum plubo vsto et alijs predictis pul. et desiccentur in sole diebus aliquot deinde accipiat ex plubo conterito / Item ad dol. emorroid. pul. folia ficus et ungatur simplici melle caput logaonis et superaspergatur pul. / Item Gilibertus ait . lamina plumbea pura et liga eas super emorroides fluentes potenter eas stringit / Item pul. ad emorroides Giliber . restringendas ait . mirtillorum . fiat dr. 3 i . sanguis dra. sandal. al. et ru. dr. 3 i . gum ara . sanguinis humani . ligni vsti coroni dr. 3 i . omnia ista pul. et ponantur in turthure preparata et decoquatur in furno donec totum possit pulverisari . et hoc pul. optimum pro probatum est / Item Gilibertus ait grillos et scrabones sive scarabeos in magna quantitate coque bene in oleo quod quousque tingatur oleum tunc cola et reserua et cum hoc oleo si inungantur capita emorroides curabuntur . et cum hoc experimento curabat quidam sarracenus fere omnes / Respice plura de hoc sub vocabulo Naris fluxus et ani fluxus / Et de hac materia plura in secundo tractatu infra circa finem

Empima dicitur quasi famem extricantes / Unde empima est passio qua fames extricatur . fit autem ex catarro . ex potatione multa aque vel malo vino et bibunt ab omnibus illis fit quod habent renum grauedinem . fit autem hoc modo quando humores distillant a superioribus membris in pulmonem pulmo repletur . ex passione generatur . ex concultatione fames generatur . et ita famosa esse habitudo quod natura debet ei advenientes in fame permutatur / Ex pleuresi et peripleumonia fit etiam empima quando fames non perfecte purgatur . vel minus ad purgandum mouetur . unde inflatur pulmo / Signa empimorum sunt hec sunt fames . corporis atque macilencia . colli gracilitas . difficultas anhelandi cum tussi . habent quoque febricule . quoque non . hec passio ut plurimum fit ex catarro . et ideo cura adhibeatur . catarri et asmatis / Si vero est febricitatis curatur fere specialiter tunc fiat ista vngenta Recipe oli viol. q. i . populeo q. i . aceti morelle q. s . bene misceantur / Item vnguentum ad pectus Recipe pinguedinis gallie anseris anetine . porcine recentis . medulle bouine . oli viol. ana 3 i . liquefactis hijs et colatis addatur . z ce al. et cum liquefacta fuerit deponatur ab igne et admisceantur pul. gumi ara . dragaganti . ana 3 ij . berbe mor. et fiat vnguentum et data prius diu liquiritie decocta floris borraginis fiat vnctio a furcella pectoris usque ad collum Electuaria etiam danda sunt eis stiptica et constrictiua ut diacodion

a sandali et silia et de uno mense in alium patiens
minuat de vena mediana vel epatica abstineant a cibis alegu-
minibus salsis et fructibus Emoptoyca dicitur qui sanguinem
emittit quod fit aliquando ex percussura aliquando vene ruptura
aliquando ex saltu ex clamore aliquando ex siccitate aliquando ex caliditate
R. ex calidite da [illegible] et [illegible] distemperata ad
sanguinem [illegible] cum bolo armenico vel ac. [illegible] [illegible] to-
calli al mastic cinamomi sumac grana ad omnium ana ʒ ii
et decoque in aqua et colate ad [illegible] ʒ [illegible] et fiat sira-
pus. R. si fiat ex percussura vel ruptura vene dummodo re-
cens est fac si minutionem in brachio alio vel in scapulis
pone ventosas et fricando da ei dyacodion cum aqua plu-
viali Mastic dii ana ʒ ii rosarum ʒ i cinamomi nigri boli
R. sandali al ʒ iii coralli spodii ana ʒ ii rosarum ʒ
i farine ordei succi solatri semine aceti ana ʒ i albumina
ovorum ii et teneat emplastrum vel unctum manito super regione
epatis et fiat suppositorium de lardo duro dico si fuit
constipatus Epar sive iecor in epate ut dicit [illegible]
in pectica sua multe sunt passiones acute et veteres et
periculose [illegible] quas vix pauci evadunt. s. dolor flegmon sci-
rosum sclerosa apostema frenesis oclosis Dolor epatis
ex tat [illegible] precordiorum sub mollibus costis contingentibus
cum dolore et gravedine et pulsu partis illius ad splen
et usque ad scapulas et cum tussi arida et ponderositate
intestini et urina fellei coloris cum fastidio sequitur
timor epatis et pallore in facie et febre vel fri-
gore et quandoque crescit tumore epatis Fit quando
ex sui indigestione et ex longa infirmitate vel ex
frigido potu vel sanguine Cura iuvenes vel etas permise-
rit flebotomentur in sinistro brachio Cum infusione
olei rutacei Emplastrentur ex semine lini et fenugreco et
farina ordei cum citoniis et caricis et caparis radicibus
et sic curantur Potum accipiat eupatorium origanum
cum oximelle Cibos leves et sorbiles et potum
eupatorium absinthii ac centauree ac sic [illegible] feb-
rivit Flegmon epatis est tumor Intelligitur tactu ma-
nus sub ypocondriis et [illegible] in ea parte sicut
et dolor per totum latus illud ascendit ad umbilicum
et [illegible] [illegible] apud flebotomentur ex parte si-
nistra [illegible] [illegible] rutam et anetum et semen apii

et ungl[ue]ntis p[ri]mus coq[ui]b[us] in oleo et lanis mollib[us] in eod[em] in
fusis latus ip[su]m vaporabis Et si ventrem constrictum h[abe]nt
clistere p[ro]vocab[is] / Sclerosis .i. duricia fit in epate qu[ando]d[am] cu[m]
si[n]e dolore et si[n]e tu[m]o[re] / Intellige q[uod] sic esca accepta reici=
unt ventrem et urinam no[n] facile h[abe]nt manus
superiu[s] imposita q[ua]si lapide[m] sentit et n[on] dole[n]t q[ua]d[ra] ta[men]
in longum p[ro]tracta ydropis efficit[ur] / Cura .i. p[ri]mo curari
p[otes]t in longu[m] p[ro]tracta lapidis duricie v[er]o epate nullo
medic[amine] potes sanare / potes v[er]o sanare cu[m] illis q[ui] h[abe]nt
mollire ap[er]ire et purgare iecur atq[ue] v[ir]tute adde[re] /
Sclerosis epatis est duricia epatis sicut sairosis s[ed] in hoc
differunt q[uod] sclerosis ... ulla ca[usa] epatis p[re]cedente
Sairosin v[er]o flegmo et dolor ul[cus] a[b]s[c]esse antecedunt et
q[uod] sclerosis e[st] cu[m] tu[m]o[re] et dolore s[ed] cu[m] quib[us] est sairosis
/ Spongijs maioribus e[x] aq[ua] calida decoctionis absin
thij et radicis malve agrestis .i. altee et fenu grecum
et rute agrestis et centauree loca diutissime vaporab[is]
et p[ost] h[oc] cathapla[sma] adhibendu[m] est Cib[us] pociones diu
retice ... radices et ... et fenu apij aut ipsor[um]
radices coctis cu[m] melle danda est cotidie bibe[re] / Ypo=
p[lexi]t dolor crudelis est . ... adest . q[uod] dum se
rupit et saniem manat vel vent[er] cad[it] egit ex
... no[n] curatum ... fiat et si p[ost] ... v dies
... carotas ... coctas . s[e]m[en] columbinu[m] ...
q[uod] sufficiat tum cada ... flagella ... ut continuo
... et intus ruptat facile in ip[s]a passione
morimur / fiant cathapla[smata] p[re]dicta / ... e[st]
... epatis p[ost] q[uam] se apostema rupit q[uod] p[ro]pria ...
... q[uod] p[er] ventre[m] aquosu[m] aut ... aut sanguine[m]
... aut ... coagulatum aut liquidu[m] q[uod] disse
teria egerit et in ip[s]a ... moriuntur / Cura e[st] tal[is]
lac asininum bibat ut ip[s]a asina ... ...

pascat Caprinum et lac mox mulctum tunc etiam metridatum
ad magnitudinem fabe maioris ex aqua calida soluta recenti
dabis et bibat qui voluerit aquam de coctionibus absinthii bac
carum lauri et centauree Siresis est ypoo apostema
quod generatur ex eo quod ait aqua sanguinea ventris digestio fit do
lor cessat si digitum super ventrem manum imposueris dolor
augmentatur subito color in facie rubicundus Cuius ergo medi
cine dande sunt ut preveniatur omnis illa calamitas
generatur expulsiva ex coctione et lac Caprinum coctum
et asininum mox mulctum et aqua decoctionis centau
rium et centaurea et absinthii et petrosilini macedonici
dabis Cathaptica etiam dabis super septimum et a pos
preventione faciunt periculum empyricus erit Specialis cura
est ingrossata et mox Supra cura calefacionem epa
tis Recipe rosarum violarum omnium sandalorum camfar rasure ebo
ris ana ʒ i omnia ista subtilissime trita et cribrata in ex
ponderis farine ordei administratur cum succo solatri et
acetum aliquantum appositum de succo absinthii parum Item
sirupus adeo Recipe s. contra opilationem epatis et splenis de coda
ta Recipe radicis feniculi petrosilini sparagi pentafilon graminis
corticis fraxini cortice tamarisci endivie scariole
lingue cervine epatice violarum lentaginis aquarum cellatarum et
polipodii capilli veneris Adiantos ana m i violarum ʒ iii florum
borraginis capparis scariole lactuce endivie scariole minor scia frons
ana ʒ i berberis ʒ ß succi lac. vini malorum granatorum ana
lb. ß zuccari lb. ii. Cum igitur ex hac decoctione Recipe
violarum ʒ iii florum borraginis ʒ i cassie fistule tamar.
indorum ana ʒ ß mirabolanorum citrinorum indorum ana ʒ i ʒ ß. ke
bulorum ʒ ii reubarbari ʒ i mirabolani tunc colabuntur Item
pulvis contra opilationem epatis et diuturna opilacione Recipe asari
tassie lignee squinanti spice ana mastic cubebe carui ana ʒ
ii galange cinamomi cardamomi feniculi ʒʒ ana ʒ i
lactuce. portulace berberis violarum rose ana ʒ ii reubarbari ʒ i
scolopendrie ʒ iii fenugreci ʒ iii cum cibis
sumatur Item contra calefactionem epatis pulvis caphore cum
succo solatri conficiatur in quo plagelle intincte superius
supponantur habet enim virtutem constringendi refrigerandi

et abstergendi / Item si epar vel splen indurentur inungatur cum dyaltea
acuata cum apio et cappari. Vt fiat hoc expertum Recipe feniugreci se-
minis lini seminis siler montani ana ʒ ss que pulverizata frentur cum dyaltea
vel butiro vel cum ficubus siccis humore oppiletur epar vel splen.
Decoctio primi decoctionis feni vel cerefolii et ysopi et aliorum
lapidum [illegible] contra constipacionem epatis et splenis Recipe succi
apii feniculi seminum quatuor [illegible] et dulc. ana ʒ iii zuccari
lb i / Item sirupus contra opilacionem epatis et duricies opilacionem Recipe
succi acetose lb iii morelle lb i succi apii [illegible] zuccari lb i / Item
sirupus de absinthio vel contra opilacionem epatis et splenis secundum Z[illegible]
acadie quem crudis humoribus purgat [illegible] et asarum in-
fiat Recipe absinthii [illegible] et coquatur in aqua
vel lacte caprino et caletur / colature zuccari addatur quantum suf-
ficit cum aqua / Item emplastrum contra discrasia epatis Recipe trium
sandalorum rosarum viol. nenufar ana ʒ ʒ i subtilissime cito
pulverizata distemperentur cum succo morelle semperviue et aceto
et apponatur / Item pulvis ad alteracionem siccitatis epatis et renum re-
[illegible] dragaganti gumi arabici amidi lac. [illegible] album [illegible] sto-
rac. cal. ana ʒ iii sandal. spodii ana ʒ ii mastic ʒ iii li-
gni aloes ʒ i liquiricie ʒ i et ss citrul. melonis cucu. cucur.
ana ʒ ii amidi ʒ ii psidii et ana ʒ i / Item sirupus contra ca-
lefactionem epatis et opilacionem splenis de colera humore et contra ydro-
pisim Recipe trium sandal. ana ʒ ii viol. nenufar. sive
eboris ana ʒ ii spice ʒ ss squinanti ʒ i zuccari lb iii vtar
cum paucis trifera sarracenica sandal. dyadr. / Item sirupus contra
discrasiam epatis et splenis Recipe rad. feniculi petrosilini brusci ana m.
ii cum sufficientibus aque apii ana lb i trium sandal rasure ebo-
ris. cucur. spice squinanti ana ʒ i zuccari lb iii / Item contra opi-
lacionem epatis et splenis et ydropisim Recipe herbarum [illegible]
ana m. iii seminum frigidorum ana ʒ ii radicis apii feniculi petrosilini sparagi
brusci ana m. i seminis carui ana ʒ i polipodii ʒ i reubarbari t[illegible]
epithimi ana ʒ ss turbith ʒ ss viol. ʒ ii asari quatuor damascenorum ana
lb ss cortic. tamarindi ~~m. [illegible]~~ ʒ iii floris sam-
buci lb ss reubarbari ʒ iii zuccari lb iii / Item pulvis contra opi-
lacionem splenis et epatis Recipe scolopendrie cappar. petrosilini [illegible]
ana. squinanti anthosi roris marini mat. ana ʒ ss ma-
stic ʒ i seminis ciceris ad pondus omnium margaritarum mun-
darum mat. gariofilorum ana ʒ ii spice nar. et si volueris lapa-
tii reub. ʒ i / Item potio adiuvans Recipe medulle cortic. fraxini
vlmi geneste tamarisci scol. lini feniculi ana brusci sparagi
mel. sol. petrosilini feniculi ameos anisi decoquantur in aqua fontana
tunc et colata appone zuccarum / Item emplastrum Gal. contra
ad indurationes ad duricie epatis et splenis Recipe ~~[illegible]~~ armo-
niaci bdellii vircos sepi vaccini omnium ana ʒ viii fiat

.i. dy[a] ʒ ii cauoni. ana.
apii. capparis ana ʒ i.
mil[illegible] pl. splenis
ntotam. ana ʒ ss.

thur opopanac galbā omn an ℥ xviij piperis centū et
quinquaginta terra terre piab sicce an ℥ xx alumis ia-
mem sulphur viuum omn an ℥ x piret radic cappar
amabar an ℥ v rusti aristologie ℥ affran cardimomi
amomi olei nardini omn an ℥ iiij terant bn et con
ficiant cū aceto et ī mortario terant et moneant
et liquefiant et coquantur donec unū corpus fiat / Itē
Ēl ibid q durac spleen et epis aposte et ad aquam
citrina et q dol stom et renum et tussim cū necte-
reia Recipe spice inde costi cortic cassie lige omn an ℥
ij feniculi ℥ iiij piperis sarcocolle apij acori · ciceros xilobalsami
an ℥ iiij cappar ℥ v passularum mundatarum aquis sumis
℥ x terant donec fiat sic medulla et ebulliant et
conficiant cū melle despumato · et sumat ex eo omni
die ℥ iiij cū aq cappar et calamint · cū pauco aceto
optimū est / Itē cū instans dicit valē ad hoc ista Epis
calorem curant herba campestris capillus veneris · tri-
bita endiuia epatica · yreos · lactuta apiscemaa papauer
rosa Reubarbarum solatrum semperuiua · viole vericella
Epatis duriciem soluit malua Epar calefacit satu-
reia / Epatis oppilationem soluit · aloe · apiū amoniacū
absinthium coloquinda ferrum vel ferrugo fumus terre · fa-
feniculus Rage pla sub uolo splen / Epilempsia Cau-
dicina est passio et innectata in spacio duorum annorum
et tribus etatis sue annos xxx incurabilis iudi-
catur Sunt aut duo genera · unū in quo cadunt su-
bito nescientes et quandam pedum manuumque paciuntur
et tremore alīud in quo spumant et stridunt et
contrahunt membra cū acciderit quos vulgus demoniacos
gt habz hij quod ex parte sicant illi uo dico sū sm sut
hec cause nascuntur de sanguine viscido vel amaro et
de felle nigro meata q tū se inuiscerit cerebrum
petunt in quo pnc cui dilitat · quo conturbato cadunt
deinz fit viao cerebri quia stom scd hoc est vr p qu
vnctus pt congregat in quo membro in sit posita cū
n · ē in membro in multa spuma resoluunt pacis ī
casu Si in stomo in cau fit vomitus Si in intestinis
in casu fit fluxus ventris Si in renis vrinalibus
ī cause emungit Si in nubibus genitalis in casu sperma-
tizant / Itē scdm diuersas etates lune diuis affligunt

humoribus sunt quatuor etates hominis. frigida et humida. frigida
calida et sicca et frigida. et sicca [?] et ultra frigida et humida. Er-
go laborat de humida inf[?]. debet affligi in tertia et ultra. Qui
laborat de sanguine adusto debet affligi in secunda sequitur quia
non infirme [?] qui non laborat de melancolia et frigiditate debet affligi
in tertia etate. Item quedam affligit semel in die quedam affligit
in septimana quedam semel in mense. quedam semel in anno quedam semel in
temporibus anni. Generalis ergo regula est quod illa que tardius
affligit tardius curatur. quia quanto tardius affligit tanto
separatior est materia. et in sita infirmis quod longiori tempore
indiget ad suam curationem. Item quia sit in lactanti etate et
infirma quia infortis. Si ergo fiat in lactanti etate tota cura
debet nutrici exhiberi et in clisteribus et in sirupis et in suffu-
migationibus et in masticatoriis et in pulveribus. Unde dico quod casto-
reum non debet suspendi collo pueri quia liquida est eius
humiditas et subtilis quia maior dissolutio quam corruptio et ita
timendum esset de suffocatione. Secundum dico de musco quod non debet
suspendi quia ex subtilitate substantie et calore nimis dissolveret ex
sumitur [?]. Item generalis regula est quod aliquando corporandum [?] est to-
tum aliquando extra casum. Unum tamen non specialiter quod si in
primo casu epilentici extrahatur sanguis a quocunque membro
volunt [?] nunquam postea infestabitur epilempsia. Item in casu ap-
ponatur pulvis rute confricate in naribus et statim sol-
vitur non debet facere sternutationem in casu. Item
fieri fricatio circa caput. ne sunt resoluti a toto corpore. Item in tantum non debet
tantum sed magis fiat fricatio circa pedes et tibias. Item
aquoticum [?] modo fiat epilentia non debet operata [?] et item
amto [?] ut forcius operetur excepto sale sacerdotali et scom [?] in
telli [?] et dyacastoreo quod cum silibus [?] datur ad ... et sale mar-
Item si fiat epilentia a stomacho specialis cura est ad confessionem
a capite [?] ... quia sic stomacho omnibus confirmat et si fiat
et ab aliis accidit. Item generaliter si totus est repletus ita
epilentia fiat a stomacho detur medicina laxativa ... et
a fiat a capite et parvus non sit repletus ... purgans. Si
tribus diebus cum aqua decoctionis rute et ysopi fiat suffumigo
in quarta die fiat et sic fumigatio inicatur [?] et
la dyacastorei in nares per nasale distemperata cum pillu-
fico [?] ... ... et sternutationes et
masticationes fiat cura. Item omnibus epilenticis nocent
balneum coitus. cortea [?] et clamitus in cadem sessio vel
statio in calore solis sed omnibus convenit tyriaca de xv

i die xv cum vino decoctionis rute oblata ad pondus v de-
nariorum Item dyacastoreum et potus sancti pauli bibi supra mane
et in sero cum decoctione rute dum iverit dormitum Item
suffumigo bis fiat in septimana de ruta Item coagulum
leporis solvit epilenciam Item oleum quod fit de thuricis dissolvit
et consumit in epilencia sic fit accipe libram i foliorum lau-
reole conteruntur et decoquitur in libris i vini et cum hoc
oleo inungatur caput epilentici et stomachum eiusdem et etiam valet
in cephalia de frigida causa et in paralisi et spasmo de replecione
et in arthetica frigida et in opilacionibus splenis Nota quod epilen-
ciarum sunt tria genera analempsia cathalempsia e-
pilensia Analempsia dicta est eo quod faciat partes capitis
superiores generatur nascitur ex nimia neglegencia stomachi et ex nimio
cibo vel potu et crapula Et ex nimio cogitatu et vig-
ilie aborum primo capitis dolor et vertiginem patiuntur capitis
Epilempsia est passio epilenticorum cum febre que passio
a pedibus vel tibiis inchoat paroxismum cum grossitie genere
et dolore sciatica nascitur ex nimio sanguine vel cale-
fuore fit conclusio in stomacho non habente naturale vim cap-
guatur et febris leditur Recipe tria magrop. 8 z. in
accipe gallum vetustissimum et impleatur ventre pectore omnino
pollipodio et fortiter decoquatur usque ad ossium dis-
solucionem postea terantur ossa in mortario et demum
bibat paciens quantum potest multum vz Item fiat hoc apozima
accipe sanamunde peonie et partes accipitris ana terantur
et decoquuntur in vino albo odorifero de hoc potatur pa-
ciens suspensa radice peonie ad collum donec ipse
sanitati restituatur Item accipe pulverem rute agrestis et
insuffla in nares pacientis cum stupello vel cum calamo et
statim surget Ut probes epilenticum monstretur sibi git
statim cadet itaque precepto quod deus concessit tribus re-
gibus tangatur agit iterato resurget Alii vero di-
cunt precepto quod deus concessit tribus regibus magis
quod quicumque portaverit nomina eorum secum scripta
vel in anulo inclusa sive scripta et granum peonie in
anulo sic sit inclusum ut nuda carnem tangat
non leditur ab epilencia Nomina autem eorum sunt hec + Baltha-
sar + Casper + Melchior + Item detur masculo cor
lupi quocumque modo ad comedendum vel bibendum mulieri vero
cor lupe et numquam de cetero cadet Item pulvis casta-
nee et radicis peonie in lotura panni menstrualis
distemperatur et in potu datum morbum caducum omnino

curat similiter pretium pruis in collo suspensum sanat eos similiter
fimus ciconie datus potui cum aqua statim sanat similiter ungu-
lus de corno lupi quem dum eum portavit paciens non paciet
similiter caro lupi cocta sanat similiter Gal in c° ad mort pre
epilemsiam infantum et colita que ulceos Ki Crisa Re mira-
bol kebuli bellirica emblica omnium ana ℥ ij lb. in j. terantur
grosse et ponantur in dolium hoc an sicca omnium ana ℥
x terantur cum lb x aque donec consumatur tercia pars et
coletur et pccatur illa aqua sup mirab et embilica et
bellirica et ponantur in vento septentrionali donec ebibatur
aquositas deinde exsiccentur et pulverizentur et cribellentur et
limantur cum ℥ i olei balsami deinde addatur turbicht anos
ponderis ℥ x x x postea teratur et liniatur oleo de amigd
dul mastic bdellii lignum aloes gariofili ros cinamomi
asari xiloaloes indi peonie omnium ana ℥ x terantur
et conficiantur cum melle despumato et sumatur de ea omni
die ℥ iij cum aqua tepida similiter est in ultima ad epilemsiam
B de Gord' dicit quod istum morbum raro vidit pueros cu-
rari quando id luc hoc genus demoniorum non eicitur nisi in
ieiunio et oracione Cce in stans dicit quod epilemsiam curat
ista scilicet pendula genciana aristologia peonia casto-
reum ambra coralli diptanum ruta sulphur salvia

Ethica febris dicitur ab ethis quod est habitudo quia in se ve
vertitur in habitum fit in mais membrorum que tarde re-
cipiunt immutacionem et receptam tarde deperunt
Sunt autem huius tres species quarum prima consumit maior pars humi-
ditatis quarum secunda maior pars sme quarum tercia maior pars the
Nascatur quandoque ex passionibus anime quandoque corporis Ex passionibus anime
sicut ex longa ira tristicia solicitudine Corporis ex longo
labore. longa infirmitate ieiunio vigilijs Ex cali-
da et sicca complexione. et cetera. et ex calidis et siccis
cibis et potibus et similibus. prima species ethice cognoscatur
per consumpcionem corporis et in nat calore continuo parum
excedente calorem naturalem Ex calore continuo maxime
circa volas manuum et pedum quarum minor. quarum minus
sitis est continua magis infestantur ante prandium quam
post. Secunda species cognoscatur per maiorem calorem et ma-
iorem extenuacionem et sitim et maior est calor post
prandium quam ante. quarum species tanta est consumpcio ut dicit
autor quod si elevetur cutis non revertitur nisi manu
deprimatur et indifferenter infestatur ante prandium et post

prima spes ethice cural est. Cura eius et difficulter za
incurabilis est Deq(ue) cura in grossum Rx pet(ro)sel(ini) feni lingue
c. adiantos epite endiue. an(a) m. i. se. porte se. papav(eris) al.
se. lacte an(a) ʒ ß. cit(rulorum) melon(um) sandali al. rube bobac
b(er)bis an(a) ʒ ß. sem. malve liquir. ros. ninbe an(a) ʒ i
zucc(ar)e lb ii fiat sirupus cont(ra) ethicam optimum
Rx liquir. amidi candi pend(iorum) se. bombac pine passe mu
carnium dactilorum caricarum pistaciarum amigd. dul. sem.
lac. por. papav(eris) al. cortic. scia fro(n)t amidi trosc. dia
rod. et diamarg. an(a) ʒ iii ros. mirtillarum rasure ebor
ossis de corde cu(m) blacte bisancie coralli al. ʒ ix pi
pis al. ʒ lon. amidi d(ra)g(aga)nti gu(m) ar. ʒ ii. gar. vine musc
mat. galange ce an(a) ʒ i musci ʒ ß zucc. q(uantum) suffic
Contra emplastrum ad restaurandum humiditatem buganti vole man
uu et plante pedum de olo viol. ʒ iv ʒ desup(er) venti
emplastr(um) et ova q(ua)q(ue) assata i(n) copia apponantur. Contra
pectus inungatur hoc ungto Rx ol. ros. et viol. tere
al. an(a) fiat ungm. De putrida cu(m) ethica sunt medi
ficet(ur) no(n) putrefacta et cassiaf. in aqua ʒ i resoluat
cum decoctione viol. si calida fuit. an(a) ʒ fortis fuit
pacus dec. colate opponat(ur) ʒ i. et si tenuis si fra fuit
un. et pacus debil. unde polich. contra sirupus opus ple
nitude et cu(m) calore et tussim quibus siccam in prin
ethice Rx viol. ʒ i d(ra)g(aga)nti al. malorum granatorum liquir.
succi emsch. gu(m) ar. an(a) ʒ i. vuarum passarum mundatarum
ficum siccarum. carnis dactilorum an(a) ʒ iii. can
thorum flumalium ʒ amidi ʒ iii storacis calamite
papav(eris) al. an(a) ʒ iiii pendiorum ʒ vi zucc. lb i. fiatur
inane et sero cu(m) aq. decoctionis liquir. et detur calide

Electuarium restaurativum humidi radicalis
mirabiliter valens ethicis ptisicis consumptis conva-
lescentibus sup(er) omne q(uo)d vidi Rx cinamomi succi liquir.
ʒʒ d(ra)g(aga)nti gu(m) ar. scia tucii. melonis citrulorum cucur.
amigd. dul. an(a) ʒ ii ʒ ß. pendiorum ʒ. iiii(or) amidi
papav(eris) al. pinearum indar. scia malve bobacis lacce
porce viol. an(a) ʒ ii ʒ ß ros. ʒ i. sandali al. de spodii
mastic. berberis reumbar sebesten spice an(a) ʒ ß
garif. ʒ v. gallie musc. scinam cardamoi ozimi
mat. an(a) ʒ ß margar. utriusque p(er)for. et no(n) p(er)for
lignum aloes ossis de corde cervi an(a) ʒ i. ambre
musci an(a) ʒ ß limatur(e) auri et argenti an(a) ʒ i.
Ex hijs omnibus fiat pul. ʒ conficiat(ur) electu(arium) cu(m) isto

sirupo. Recipe duas testudines pingues bene purgatas et
coquantur in aqua donec tota caro dissolvatur. De qua aqua
recipe lb. vij cancrorum fluvialium lavatorum et assatorum
in umbre passularum enucleatarum ana ʒ ij liquiricie ʒ ij capilli
veneris arnaglosse ana ʒ v seminis malve ʒ ij garof. ʒ
ij rosarum ʒ j sandalorum al. seu borraginis ana ʒ ij et ista
coquantur in aqua predicta donec medietas aque consumatur.
Deinde tere testudines predictas et distempera cum ipsa aqua
et cola bene. Deinde adde zuccari quod sufficiat et coquatur cum
aqua predicta usque ad spissam decoctionem. Cui quo tepefacto
species triture et fiat electuarium de quo accipe mane et sero ad
quantitatem nucis muscate. Istud electuarium valet confortare cere-
brum cor epar stomachum pulmonem et per consequens omnia membra
spiritualia. Item instantis et post ista valet lingua avis
malva ... pinea zuccari. Recipe de hac materia plura sub volo-
tisis et asama. **Effimera febris causatur ex spiritual-**
spirituum distemperancia sicut ethica ex distemperancia membrorum.
Effimera alia morbi ipse a similitudine morbi ut est compositas
apposite. Effimera ipse generatur a forte aeris et nimio ca-
lore et balneo et acalidis cibis et potibus a forti me-
dicina laxativa nimio labore et nimio coitu a passionibus
anime sicut nimio gaudio ira nimio studio ieiunio
vigiliis. nimia replecione ciborum et potuum. Item nimia
replecione sanguinis. Cognoscitur effimera per tactum
pulsum et per urinam. Tactu quia calor corporis parum exce-
dit naturalem calorem sed apposita manu super corpus cito transit
calor aliquantulus adaugmentum ab augmento ad statum. et quan-
tum videatur tanto tempore extima. Item pulsu cognoscitur quia parum
ad naturalem excedit et maior et velocior est dyastole quam
sistole. ad repressionem naturalis caloris cordis et spirituum. Urina
cognoscitur quia parum ad naturalem excedit naturalem calorem. Item
cognoscitur per iudicia particularia quia facies et totum corpus est citrine
oculi concavi palpebre molles et graves admodum vultus
tumidus urina tenuis pulsus primus. Diligenti cura effimera
est removenda nam effimera dicitur ab efferim quod est quidam pisce sic
dicto. Cuius vita ultra unum diem ut dicunt auctores non protendi-
tur sic febris effimera ultra unum diem non extenditur precedenti-
tur inducente a nimia oppilacione pororum usque ad tercium vel
vel quartum diem durat que si transeat in putrida vel
ethica convertitur. Et ita quod sanguis habundet in parte vi-
ribus etate et consuetudine permittente flobotomia facimus me

in synocham cadat. Si colera studet. suaviter educanda
est et purganda. ne moriatur causon. Si in humoribus exsiccata
sunt utantur cibis et potibus humidis. caveant a coitu
spacio et ieiuniis et aeribus exsiccantibus maxime si ex an-
gustia vel tristicia creata sit passio. hac itaque diligenter
exhibita et ea acquisita contra contrarias curamus. verum si sit
ex calore frigidis medeamur si ex frigore calidis et labore curetur
Balneum omnibus effimeris utile est etc.

Facies deturpatur sepe ex lentiginibus sepe ex pustulis

Fiunt autem lentigines de fumo sanguinis intensi vel
melancolie humoris. quedam vero ex ardore solis vel frigo-
re vento urente comburendam ut facies confuscentur inst-
riorum in maxillis se recolligentes. Cura. In primis
digeratur materia cum sirupo de fumo terre deinde purgetur
cum hac medicina Recipe katartici imperialis ʒ iii lapidis ar-
menici ʒ i esule ʒ ii diagridii cocti ʒ i omnia incorporentur
et pille fiant et ad sompnum dentur v vel vii quarta
die post pillas supradictas intret balneum aque dulcis et in
exitu balnei accipiat ʒ iii auree alexandrine. sequenti die
minuat sibi de capitali dextri brachii tempore estatis et in
hyeme de sinistro brachio. Ungat pustulas cum unguento
albo. postea abluat faciem suam in mane cum aqua colata
de furfure fabarum vel furfure tritici. Item unguentum contra pustulas
in facie de colera vel de sanguine vel fleumate salso. Recipe succi
lactuce. malve. endivie adianthos feniculi emule ana
rosarum ʒ i et ʒ ß. bulliant succi in oleo violarum lb. i usque
ad succorum consumpcionem postea apponatur iste pulvis subtilissime
atritizatus Recipe gummi arabici semina malve. lacte ana ʒ
i. blete bisantie spodii combusti. seria combusti cristalli la-
pidis aceti ʒ i camphore ʒ ß et cetera ad quod sufficiat. Item ad faciem
dealbandam et cutem subtiliandam tollit et scabiem
accipe radicem draguntee. et pista bene et exprime per pan-
num et permitte residere et quod supernatat proice et
fac quousque volueris postea admisce aque rosarum et permitte
ad solem siccari. exsiccata item admisce et desiccetur
item tercio. accipe thuris ʒ ii. mastice ʒ i. olibani subtiliter
pulverizati et cum axungia galline liquefacta in
patella distempera et cola et usui reserva. Item ad id
de eadem Recipe succi lactuce malve endivie ut supra
ad faciem pruriginosam et lentiginosam Recipe unguenti
albi unguenti ad salinum citrini ana ʒ iiii. unguenti citrini lb
ß. commisce et attere cum ʒ ii pulveris sarcocolle. et cum

ʒ ij. de aloe. Item si facies rubuerint propter solem. lava po-
cum farina fabarum vel colata furfure tritici. post Recipe terre sar-
racenice ʒ iij et pinguem et dic dimitte in aqua fabarum
iacere et saponem admisce. de qua mane ablue. Item
ad lentigines et superfluitates in facie. Recipe cerusa camphora-
ta et electam an. ʒ ij. conterantur et commisceantur
cum aceto in modum unguenti et moveatur in mortario
cum pistello plumbeo et ponatur in vase vitreo per
xv dies ad solem. et iterum postea in mortario cum eodem pist-
ello moveatur cum aceto ut dum fiat spissa inungatur
facies. etiam abstergit pannum et lentigines. Item subtilis-
sime de maculis pectorum mundat faciem et dealbat.
Item contra maculas que post partum mulieribus remanent et contra
lentigines et ad cutem subtiliandam Recipe rad' d'gutte. in-
ciatelle pecorne. nan. cerusse an. ʒ i. tere cum albumine
ovi. et inunge faciem in sero et mane lava cum aqua
calida. Item ad mundificationem faciei Recipe farine fabarum
farine risi farine melonis seminis nigelle colatarum fur-
fure tritici que omnia coquantur cum aqua. de qua lava faciem
hec enim bene mundificat apostemata et asperitatem / Recipe substantia
ista faciem clarificant argentum vivum. borax. camphora
oua [illegible] electuarium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
melius scripsi // Fastidium vel acolla / est defectus appetitus
Recipe est quod si cadit in colera impetat interdum curatur
si cadit in flatum facile curatur. Item quando sentit nauseam
et vomitum Recipe si post nauseam facile sentit vomitus dig-
estio ponderositate stomachi et a non sentit sitit impotens
stomachi. sic aqua in poris panni. Item quando sit calida cau-
sa tunc vel cum sitis ardor vel sine et cum siti magis
adest gravatio stomachi punctiones ardore oris amaritudo
sitis et fumosa eructatio et calida distemperantia non adest
gravatio sed alia sicut manet in ore stomachi et de frigida
causa quando cum humore ratio alia non et parva aggravatio est
in ore stomachi. algor et frigus in profundo. in superficie oris
et acetosa eructatio et sine humore ratio non adest aggra-
vatio. a frigida manet super utraque causa cum humore. est
in ratio Recipe quod offert aqua calida ad provocandum vomi-
tum sicut aloes. quia sicut aqua lavat vasa exteriora ita
lavat stomachum interius dummodo fiat cum bono tractatu.
Item postea vas ellebori de succo rosarum ad pinguedinem stomachi
et postea stomachum de epitima et electuarium confortativa. Item
debet fieri fomentatio oris stomachi cum aceto tepido. similiter
fiant salsamenta cum aceto et sinapi et debet radi lingua

cum superfluitate ventosa et cum aceto fomentari. Item si singultus septus
continue habeatur chimata maior. Item contra fastidium in omni
egritudine que pariter vel sic recipe R. mente ℥ iii ros. ℥ ß
mastic ℥ i farine ordei micam panis assi an. emplastretur
super orificium stomachi. Item Gal. in 3º ad Glauconem: ad fastidium
et nauseam recipe succi basilici succi mali granati dul.
succi granati acetosi, aque menti saracenice, aque tamarindorum,
aque cassie fistule, aque citrulli, aque malorum silvestrium, aque cydoniorum
omnium ana lb. i. zuc. vini lb. iiii. decoquitur usque ad spissi-
tudinem et asservetur ne putrescat et sumatur de eo omni die
una cocliar cum aceto bono vini et cum aqua frigida
est [illegible] mirabile et ultimum.

Febris est calor innaturalis conversus super egritudinem nature
procedens a corde in arterias suoque ledens effectu opera
naturalia vel distemperatus ut removeat temperatus. Sed
quia debet esse multum distemperatus, propterea adiunctum est
contra super egritudinem nature vel modum et tempore naturalis calore
excedens. Et quia multis modis distemperatur calor qui
non est febris, ideo adiunctum est a corde procedens in arterias
vel distemperatus motu vitali spiritu procedens a corde in
arterias. Sed quia in irascentibus quoque distemperatur calor
vitio vitalis spiritus et tamen non fit febris, ideo subiungit suoque
ledit effectu, i. sensibile lesionem habens suo effectu. Negat
tamen quidam febrem calorem esse, contra quos consistit in pan-
tegni dicens sic: febris est calor innaturalis a corde exiens
et arteriis ad omnia corporis membra cum actione nocivus. Et
actionibus [illegible] adiungit. Quia febris est calor [illegible]
ut [illegible] cum motu [illegible] febrium
unum fit spiritualis spiritus motu ut dicitur effimera [illegible] spiritualis
motu [illegible] et ethica vocatur. Putrida febris [illegible]
motu [illegible] putredinem humorum [illegible] causa [illegible]
[illegible] humorum [illegible] ex grossitie corporis [illegible]
[illegible] corporis [illegible] opilatione pororum [illegible] retentione
fumositatum. Ergo due sunt rationes ad putrefactionem humorum suf-
ficiant. Nam opilatis poris [illegible] retinentur
fumositates calide. Ideo quia dissolvuntur et corrumpuntur
humores et putrescunt in vasis vel extra. Sed in vasis
continua faciunt. Sed extra [illegible] intercalata [illegible] aut venas
et arterias [illegible] vasa intercalate febres sunt que affligunt
et habent aliquam remissionem. Et dicitur periodice eo quod certo
quodam atque instituto tempore in circulo moveat vel circu-
lo [illegible] tres [illegible] diebus atque decli-
nationes atque quietes. Sunt [illegible] cottidiana [illegible]

vel nocturna terciana et quartana diurna est cottidi-
ana que die tenet totam et noctem secundum libertatem nocturna
vero est econverso. Terciana est que diem et noctem secundum libertatem
et die ac nocte tenet. Sed quedam xij horis febrit quidem
et aliis xij horis minute cum febrem tenuet et aliis
xxiiij or horis sine febre affectum. Quartana est que post
duos dies diem noctemque tenet et ita declinat. Verum
cottidiane terciane et quartane possunt esse singule ac bine
et terne et quartane. Sed omnes in die et nocte sunt
sed duplices bis tangunt. Sed triplices ter. Sed quadruplices
quater. Circa omnes tippici et quadruplices unum morbum facere
possunt. Sunt horum nocte et non vere producere febres. Sunt
de febres quedam simplices quedam composite. Nota quod de compone
febrium loquitur Galenus inde dicens febrium et Avicenna predicti et
aliud et inter. Componit iste solempnes inter alias con-
poses inter species emitriceorum. Prima quo est. ex cottidi-
ana que non separatur et terciana que non separatur. Secunda species est ex
cottidiana que non separatur et terciana que separatur. Tercia species
est ex cottidiana que separatur et terciana que non separatur.
Constantinus loquendo ponit tres species. Prima species est ex
cottidiana que non separatur et terciana que separatur. Secunda species est
ex terciana que non separatur et cottidiana que separatur. Tercia species est
ex quartana que non separatur et terciana que separatur. Et
de hoc dant veri Primus emitriceos in Genus flura
recodit Constantinus collectam medicis quam illi pessimam
quorum est maiori scilicet cogitatur extra. Cause sunt iste
febrium compositarum ex magna in mutacione. Muta-
tiones autem magne sunt tres. Prima est regiminis sicut cum
aliquis in eadem mensa comedit res multum calidas et multum
frigidas ut sunt melones et allia aut piper et
hiis similia vel cum comedit res in uno tempore multum frigidas
et subito convertit se ad res multum calidas vel econtra vel
cum aliquis actu existens calidus statim mutat se ad
aerem multum frigidum vel bibit aquam frigidam vel de balneo exit
et intrat aquam frigidam et ita de aliis subitis mutacionibus
vite. Secunda mutacio est temporis anni ut cum est in
eodem tempore calor postea frigus et econverso aut cum muta-
tur estas ad autumpnum et ita de aliis. Tercia mutacio
etatis a pueritia ad iuventutem ac iuventutis ad senec-
tutem et ita de aliis. In omnibus enim subitis muta-
tionibus generantur humores varii alii et alii et ideo ac-
cidunt corrupciones varie et diverse et ideo in talibus
generantur egritudines composite et varie. Componentes autem sunt
multe valde plures quam homo possit credere et quia cottidie

multiplicatur malis regimine ad nove egritudines et nove febres
generantur que omnia explicari hic non potest sed sunt cognitione
animarum istarum [illegible] non est aliquis ita bonus nisi quod consideret
diligenter naturam simplicium febrium. Febres autem simplices et sin-
gulares secundum Galienum .ij. de crisi non sunt nisi tres. secundum tres
complexiones que corrumpuntur ex quibus causantur scilicet Colera flegma
melancolia quia febris que causatur ex sanguine corrupto
secundum G. non est febris sola simplex et singularis / Febris
ergo de colera pura incipit cum rigore sicut si cum acubus
pungeretur. et terminatur cum sudore et vomitu et cito
venit ad statum. et habet omnes motus suos violentes
et cum impetu / Febris autem flegmatica incipit cum modico
frigore in extremitatibus et est febris lenta et statim
venit ad augmentum. et in fine modicum aut nichil su-
dat et est homo gravis et sompnolentus et cum modi-
ca et falsa quiete / Febris autem melancolica venit cum
magna horripilacione est .n. ibi tanta frigiditas quod vi-
detur quod medulle ossium congelantur. et tarde venit
ad augmentum et terminatur cum modico sudore / Cum ergo
consideraverit applicacionem humorum et quod quilibet affligit
hora sua (ut quando unus humor facit multos paroxismos
facile est cognoscere quia accessio quelibet tenet legem na-
ture et paroxismum et analogiam habet ad invicem. Si si[illegible]
[illegible] et in corpore habet duos paroxismos diversarum [illegible]
difficile est cognoscere secundum G. in de diversis febrium. quando
tunc non apparet. nec iste nec ille sed est quidam paroxismus
confusus ut dicitur non est frigus nec rigor sed quidam horror
et quedam confusio et ideo [illegible] unius ad alterum
sed est quedam confusio [illegible] ergo [illegible] ubi [illegible] emi-
triteum ubi est flegma intus. et colera extra sive flegmatice
sed mollis lenta. pulsus inordinatus [illegible] oculorum
et quidam sopor et cum venit paroxismus [illegible] incipit
cum rigore. et [illegible] incipit [illegible] inflammacio et [illegible]
[illegible] et sitis. et terminatur cum sudore et vomitu et tunc
reddit febris lenta cum quodam torpore [illegible] flamatica que
non deficiebat (Tunc [illegible] ad medium emitriteum
dico quod tunc colera est inter vasa et flegma extra et tunc fe-
stinacio est cum vigiliis et calore et siti et clamore et
inquietudine et [illegible] tollendi. et post venit paroxismus
sed flamatice cum modica frigiditate et cum stupore et
[illegible] [illegible] ad [illegible] et est difficulter
cognoscitur valde. non .n. in urina erunt [illegible]
in talibus et timor et sollicitudo et gravitas in parte
[illegible] et [illegible] sompnia [illegible] et inquietudo [illegible]

vigilie et fanthasie et sudor plurimus et precaveat pacientis
tolere et est vrina intensa et sitis et calor et lenitas et
sudor. non est ergo ita bona via in qua recurramus ad simplicia
et si sit extra totum erit confusivus et si inequalis tunc appa-
rent signa frenesis dormiunt minus ad alterum et non potest ita
fieri sine studio et sine soliciatudine et inferiorum inspectione / De
ymo intricato possumus predicere quod libentissime convertitur in
litargiam. nisi in velocissime succurratur / De medio per-
fecimus dicere quod multum libenter in ptisesim convertitur / De maiori
perfecimus dicere quod celeri pede vadit ad mortem. in primis et
intrans deus sapiens inveniet / Cura in ista emitriteorum
est quod in primo fiat clistere et si plus sudat flegma quod plus
ponatur napeta et minus de cassiafistula et si colera plus sudat
plus de cassiafistula et minus de napeta et si equaliter fiat equa-
liter cum aliis que in clisteris debent poni / Deinde fiat vo-
mitus cum decoctione raphani et sirupo acetoso et si plus
sudat flegma plus ponatur de raphano et si colera plus
de sirupo acetoso et si equaliter equaliter / Deinde fiat flebotomia de
vena media. Intelligendum quod sicut in libro de preciosis la-
pidibus smaragdus suspensus ad collum curat emitriteum. Ceterum
ergo in primo emitriteo plus est de flegmate quam de colera ideo
plus ponatur instrumentum de lapide magis imminens / In medio vero
emitriteo quod ibi plus est de colera plus apponatur de
frigidis / In maiori vero emitriteo studeamus primo flectere
manum dei cum ieiuniis et elemosinis et orationibus / quia
nisi deus adiuvet mors est in ianuis / Deinde sequitur pa-
ra febrium que est corruptis humoribus in vasis generatur
et duplex continue et continue affliget et hec causatur ex
sanguine corrupto et huius due species. Una est de sanguine non
corrupto sed multo et appellatur sinoca. Alia de corrup-
to et appellatur sinochus. iuxta illud sinocha de multo
sed sinochus ex putrefacto. et huius sinochi sunt tres species
Prima vocatur augmastica que semper augmentatur quia
plus de vapore dissolvitur quam resolvatur / Secunda vocatur
epamastica a latere parte diminuendo quia minus resolvitur
quam dissolvatur / tertia vocatur homotena in qua dissolutio est tanto
quanto tum resolvitur et evaporatur ad extra. quam dissolvitur
ab intus Et istam magis tractat G. primo de crisi. et medi-
cus sic et ipso de ingenio. et avicenna in quarto / Cura sit re-
plecio et ocium et multa questio sinctura et crapula
et dimissio exercicii soliti et fleubotomia dimissio quam consue-
vit et retentio sanguinis propter naturam et propter modum so-
litum et oppilacio et vapor eclausio et ista vocatur augmastica

Albu(m) tiatur ad morte(m) potissime cum urina vergit ad nigros
et lingua e(st) nigra et oculi effigiunt lume(n) / Empan(ma)sticus
libentissime timat(ur) ad nitam potius cum lingua no(n) e(st) arida
nec nigra / Ypocra(s) a(utem) quandiffe(re)ns se h(abe)t ad morte(m) et ad vita(m)
et tunc recurrend(um) est ad signa digestionis supra c(on)p(ar)te urine
et ad pulsum et tollerandu(m) morbi / Intelligendu(m) e(st) quod
sinochas quedam facillime trant(ur) at ad litargia(m) potius qu(ando)
febris sunt cum humoribus crudis Cuius signa sunt [illegible] multa
et sompnulositas et gravedo capitis Aliu(d) a(utem) tiatur in frene-
sim qu(ando) ebullicio est multa. Cuius signum est vehemens et
acutus dolor capitis et apparicio [illegible] et [illegible]
Aliu(d) a(utem) timat(ur) ad variolas et morbillos et apostemata fau-
cium Cuius signum est q(uando) est tudo e(st) grandulatum cum saliua
in[illegible] et cum summa difficultate anhelatum / fit(ur) igitur
[illegible] anteq(uam) [illegible] velociter [illegible] est / Sed de causon
ex incendium [illegible] Est aut(em) causon febris continua de cola(ra) ru-
putrefacta in venis cordis et proprie [illegible] veri causonis e(st)
[illegible] non veri aut(em) est flemma salsu(m) Cum a(utem) ista putrefiunt
in locis p(ro)p(in)quis cordi tunc tatur causon Causa a(utem) antecedentes
sunt omnia illa que ista generant Signa [illegible] q(uando) vides
urinam multum coloratam et pulsu(m) valde velocem (et) febrem
[illegible] cum vehementi dolore capitis et instancia [illegible] et
in quietudine et malicia tolerandi (et) ariditate lingue et re-
tencione supp(er)fluitatum (et) maxime [illegible] ex toto incendatur et totum sit in
igne et tunc causam signat Sed si h(abe)t saliuam multam in
salsuginem in ore (et) est sompnicolosus tunc sig(nificat) q(uod) est
de flemate salso Vero si fuit in primis cum sompno et in [illegible]
signum est mortis [illegible] si an[illegible] sit [illegible] fetida et p(ri)ma
sit [illegible] signum est mortis [illegible] si venit rigor ante signa
digestionis valde malum est [illegible] si venit cum virtute debili morte(m)
est / et si multi rigores ve[illegible] et [illegible] alleviet(ur) morbus
e(st) de causone [illegible] rigor superveniens bonum hoc v(er)um est
qu(ando) venit post signa digestionis (et) q(uando) rigore sequitur [illegible]
et lingua arida no(n) aspera bonum signum est in causone
Nota q(uod) in causone cum est de [illegible] morbi no(n) [illegible]
[illegible] tamen si est tempus et urina vergit ad [illegible]
et virtus est fortis tunc fit si flemma est in cola(ra) putrida si
fiet. [illegible] ut [illegible] Avic(enna) acuetur colera et ignietur plus
cum sum frenesi auffertur Ista tamen est ita famosa q(uod) magis
timemus de accidentibus quam de morbo (et) ita primo fiat clistere
cum [illegible] colera co(m)pescentes Contra sitim et contra vigilias appo-
natur panni madefacti fiuti (et) timporibus in oleo rosis et aq(ua)
ros(arum) et aceto et lacte mulieris puellam nutrientis et farina
[illegible] albi / Hic in generali de febribus ex humoribus putrefactis
in vasis vel extra vasa contra singulas ponamus remedia
Contra febrem cottidianam et fluxum ventris superfluum et
[illegible] curat Gal(ienus) [illegible] ad monte(m) [illegible] castorei mirre

an̄ aur r api; an̄ aur. i. r. si semis iusquiami albi ℥ i in scat api
r in tant' ista et conficie cum vino et fac inde pillas sicut pip.
Et consueta sit dosis eius quantitas cicer cum vino et aq. Item idem
G. addit. quod trocisci contra febrem cotidianam Recipe rosarum spodii
eupatorii scat cuscute seminis semen. andiuie omnium an̄ ℥ x. spico
aloes ℈ i. absinthium. an̄ ℥ doronici omnium an̄ ℥ i. terantur
et ebulliant et conficiantur cum aqua ea et fiat inde trocisci
Recipe a omnibus sit ℥ i. et bibant cum sirupo acetoso septem diebus
~~dan primo aurora~~ et eradicabitur. Item sciendum quod in febribus istis
non debet dari vomitus an̄ tria vel quatuor accessiones nec debet fieri
flebotomia Recipe quia sunt tres ad minor accides vomitus fiat sic extrahatur
℥ i in sicca medii corticis sambuci vel ebuli et distemperetur cum
aqua calida et offeratur provocatiue Item fiat emplastrum a furcula
pectoris usque ad umbilicum cum succo absinthii et farina tritici
et de pulvere calidorum seminum Item in omni cotidiana et generali
nali siccitate et in nali parte quotidiana cito competente plectorito fiat
flebotomia de epatica. et post digeratur cum oximelle vel oximelle
postea purgetur cum electuario confecto de benedicta et yerapigra Item
pro certo dicitur. quod pipinella resoluta in aqua calida. febrem cotidianam
tollit. Item contra febres quartanas. Recipe asarum cum foliis et radicibus
bene lotis. et decoquantur in antiqua cervisia. et postea cola
quam colatam bibat ante horam accessionis. quia si in febribus
est in stomacho. evomitur. si vero alibi consumitur. Item bibat ab-
sinthium continue Item tres guttas lactucinis mulieris masculum
date cum aqua pa. an̄ accessionem. ipso nesciente. Vel si femina
femine per lac. Item divide pomum in tres partes. et remove
grana que intus sunt. et scribe in una parte + emmensus pr
alfa et O + in alia + emmensus filius vite + in tertia
emmensus spiritus sanctus remedium vite + amen + Nota quod febris
cotidiana sicut curatur composita sicut simplex.

De febris terciana. In febre terciana quedam debent observari.

Primum est. quod numquam fiat flebotomia. nisi post tres vel quatuor acces-
siones. et quod urina sit mutata ad aliqualem spissitudinem
et quod signa digestionis appareant. et quod virtus sit fortis. Secundum
regula est. quod in principio terciane non dentur mirabolani. quia bi-
laxent apud. postea tamen confringit. Tertia regula est. quod in principio non
detur stamo. quia innatum est inflammabilis. quia tunc magis in-
flamaret. nec etiam in tota estate. Quarta regula est. quod in die accessionis
non detur cibus nec potus. quoniam erit peius. nec dormiat a principio
accessionis. nec flebotometur. nec detur medicina vomitiva. nec
Secundum pl. o tamen accessionis competit vomitus lenis.
et in fine accessionis sompnus et sudor. Quinta regula est. quod
mellis aceto simul detur simul cum ptisana. quoniam non habent
asperam circare ad inimicam. sed si appetat. concedat vinum
alternum in tanto tempore. quod comedat stomachum. Sexta regula est. quod si

timencium de raptu materie quod in principio fiat clistere si fuerit consti-
patus. Sed non quod semen urtice tritum cum sale et positum super
arteriam in brachio curat omnem tercianam. Item eciam facit eu-
forbium tritum et ibidem appositum. Causa est quia calorem attrahunt
et ulcerant et ideo non fiat inde electuarius. Item succus plantaginis
potatus ante accessionem tribus vicibus curat omnem tercianam.
Sed bonum est vitare quod non detur statim ut semel vel
bis vel in tercio [?] curat congelando et materiam
ingrossando. Item morsus diaboli curat omnem tercianam an-
tiquam [?] specialiter. Si autem esset terciana notha ut est colera citrina
aut vitellina aut que similis et ita de aliis aut ubi esset mag-
na porcio fleumatis multum valet persicaria cum radice apii et
duobus granis piperis. Si [illegible] tercianam vera
multum appetit [illegible] indelicacione forum [?] sit ita quod [illegible]
sit debile et aqua multa appetit. Item balneum [illegible]
[illegible] de [illegible]. Item magister Pessolanus et Galienus dicunt Recipe violarum
in florum borraginis [illegible] ana ʒ i cassie fistule mundate
[illegible] ana ʒ ij [illegible] pulverizate ʒ iij zuccari lb i et fiat
sirupus [illegible] terciana [illegible]. Item fiat emplastrum de fari-
na ordei et succo [illegible] et [illegible] super [illegible]
[illegible] cum aceto tepido. Item [illegible] terciana
[illegible] folia [illegible] folia [illegible] albe folia
morelle salicis ana [illegible] decoquantur et
fomententur in aqua decoccionis pedes ad genua et manus
usque ad cubitos. Item fiat emplastrum Recipe de [illegible] barba pla-
ntaginis [?] solatro et farina ordei et albumine ovi decoque cum aceto
modico et aqua ana et pone super ventrem. Item Galienus [illegible]
admonet quod terciana et [illegible] cottidiana [illegible] Recipe ros
[illegible] spodii ʒ v amili ʒ iij [illegible] ʒ ij [illegible] dactilos
[illegible] et bulliant et colentur cum aqua [illegible]
[illegible] ʒ i et [illegible] in aqua cum sirupo acetoso. Item
[illegible] terciana Galienus [illegible] admonet Recipe camerabra [?] medulle
cassie fistule tamarindi ana ʒ i mirabolanorum ʒ i decoquantur
cum lb una et media aque donec consumantur due partes et co-
letur et bibatur cum media ʒ olei [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] statim. Item adhuc accipe [illegible] et capitis
[illegible] ana et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Item sirupus [illegible] terciana de cola [illegible] vel [illegible]
[illegible] splenis et epatis Recipe [illegible] sandali violarum rasure
eboris rasura spodii [illegible] ana ʒ i [illegible] scolopendrie
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
capitis [illegible] in zuccari quod sufficiat. Item [illegible] terciana [illegible]
[illegible] ut [illegible] et [illegible] in una parte + Eternus pater
alpha et ω [?] in alia parte + Eternus filius [illegible] + [illegible]
tercia Eternus spiritus sanctus [illegible] remedium [illegible] + amen + [illegible]
terciana [illegible] bibere [illegible] capitis [illegible] ana [illegible]

accessionis ter vel quater tantum est. Item in digesta flomia i. mater
vel tercio die ante accessionem si viuus comedat et calcat hac sepe
sanum est probatum. Item in digesta fac emplastrum super pulsum brachiorum
de urtica mortua que inveniuntur in loco nubium tado et succo
iorsa cum multo sale statim cessat. Item tria folia pimpinelle mi-
ssa vel manducata in aqua benedicta in nomine sancte trinitatis et
data in potum ante accessionem vel post statim est. Item tela
aranee alba cum ipsa aranea trita et ligata ad collum tercianam
deficere tollet. Item succus tapsibarbasti naribus positus infectus
in ipsa accessione mox tollit tercianam expertum. Item pulvis
cristalli datus cum succo capitis monachi ante accessionem tercianam
duplicem et simplicem tollit. Item tantumodo quam quidam passer-
inam vocant linguam emplastrata super pulsus brachiorum
ante accessionem tollet tercianam expertum

Febris quartana alia vera alia non vera vel nothi vera fit
de melancolia vel et quartana est simplex quartana duplex simplex de nito in
tertio afflig in horam melancolie et habet hunc ordinem primo fit
oscitacio deinde horripilacio postea rigor deinde tremor post
ea calor lentus ad ultimum sudor vel nullus sudor. Summa go
est quod ante vii accessiones non debet dari medicina [margin: vel opiata, iste alia vera non debet dari fortissima medicina] quando
frequenter debet dari medicina non sed. Item his prepositis accedi
est ad curam digeratur cum electuario alexandrino vel diasc-
ne vel diacalamento quod longo usu solvunt quartanam. Item succus
calamenti datus ante horam accessionis confert quartanariis. Item
ypericon et per usum elevari sequitur usus spinacie similiter
deinde purgetur cum yeralogodion simplici vel cum melagogo
si non in die accessionis. 2o fiat stupha de calamento et
origano ruta gandauro foliis lauri serpillo palica-
ria ypericon saturegia et siliq. Exeunti a stupha detur
tyriaca magna cum vino decoctionis gentiane ad pondus
v denarii. Sequenti die si corpus est plectoricum fiat flomia
de saluatella manus sinistre. Stupha vera semper usque
ad dimissionem reiteretur. Preter hoc assumuntur curtne ma-
gistrum fac pulveres quartanam et maxime splenis Recipe cor-
iandri cariui acus combusti ana ℥ iii anellaris mundatas
℥ ii. Item pillule contra quartanam Recipe ysopi tamen pigami mir-
re epatici ellebori nigri polipodij agarici semini corian-
dri aloes ana ℥ i. Conficiatur cum succo absinthij. Item simplex
quartanam et lepram et contra habundanciam colere aduste
Recipe fei pec bruscha spagi. Panchafilon genus enim
stariole lingule ceruine ana ℈ ii camedreos camepit
ana ℈ iii radicis feni api masticis et nol kaparis aceti
et ro ana ʒ i am nimbe flor boriagi utriusque sticados seme

vel opiata, iste alia vera non debet dari fortissima medicina /

thi · epithi cuscute an mat an ʒ i · et ß ros sirodi seminis
tamaris · cur · meloñ squanti · spice celtice · an ʒ ß · sirupi
fiti de sirupo tre cu molle · lb · i · vini malorum gra · lb · ß
zucc · lb · iii · fiat sirupus · contra quartana de cola adusta et contra
opilacionem splenis ℞ rad · feni petro · sparagi · brusci · penthafilon
gramis radic · lingue bovis rad · lingue hircine cor-
ticis fraxini · cortic · tamarisci · endivie sanole · lingue
cervine spice viol · leugie aq · cetat · polipod · capilli ve-
neris adiantos an · m · i · violar ʒ · iii flor herbis an ʒ
· i sucii lacte vini malorum gra an · lb · ß · zucc lb · ii fiat
sirupus · Item quidam quartanarius curari non potuit et fuit
administratum succum tapsibarbasti tribus diebus et curatus fuit
Item contra quartanam recipe absinthium abrotanum · mediam
corticem fraxini · coquitur in bono vino et paciens sternu-
tur ante sudorem et post z post sanabitur · bz appo-
nat zucc · ii pro dulcedine · Item fac decoctionem de fructibus
iuniperi et de centaurea in vino et cola et colature ipsius
adde tres guttas de sanguine nebis galli · et ipsa fac tepidam
colaturam z da pacienti bibere ante accessionem et in exitu
balnei offeratur ei · oleum de fructibus iuniperi · Item fiat oleum
de fructibus iuniperi · z de centaurea · et fac potiora et
conficiant cu oximelle z utatur cotidie cu vino tepido in
modum castanee · Item opiata que dicitur · data sancte marie bis
vel ter quartanario · data ipsi sine dubio liberat a quartana ℞
piperis nigri an ʒ ß · croci apii ʒ ß · cinamomi spice
... cassie euforbii · costi piperis longi z al · an ʒ ii mel-
lis quod sufficiat Item sabaria cocta et super brachia ponita
febres sanat Item quartanarium et spina z renes cu
unguentum in unge z oleo ubi bullitum fit piper longum
ante horam accessionis Item contra quartanam simplicem vel
duplicem cum constipacione ventris recipe scolopendie m · i
adiantos politrici herbe mol · spice ciccorre endivie an m
ß viol ʒ i · pira pi radicas feni petrosi an · m ß · zucc
quod sufficit Item contra quartanam nociva z mundificativa sagiuis
et opilacionem splenis et epatis ℞ flor borraginis ʒ i · scia-
rii ʒ ß scolopendie adiantos spice ... radicis feni
petrosi an m ß quatuor semin frigid · thi epithi · gramade an
ʒ ß omn sandalis spice nar an ʒ ß zucc lb · iii Item
purgatium contra quartanam recipe ieralogodion ʒ iii z ß lator-
tici imperialis ʒ ii lapid · lazuli abluti ʒ i · misceantur
in vino bono z dentur Item Gal in ... ad movere contra
febrem quartanam ℞ vini antiqui boni odoris lb iii mel-
lis lb · i · ʒʒ · ʒ v · cardamomi · galange piperis z al ʒ iii

an. ʒ iii zafrani ʒ ii musca ʒ i terantur et bullentur et confitiantur cum siripo de calamento et dimitte ipsum in sole di-
ebus tribus deinde recipe ipso ante sompnum et in mane ipso da
coclear i. Item aqua ad idem Recipe absinthii eupatorii
costi doronici ameos aristol. lon. scordeo nuce cipressi omni-
um an. ana i aloes [illegible] pulverizentur semper oppoponac armoniac
cort. amomi. omnium an. ʒ i confundantur sapinum et oppoponac
in vino et moveatur et tantum [illegible] valent medicine et conficiatur
cum siropo de calamento et fiant trocisci deinde omnis trociscus
[illegible] bibatur cum succo calamenti [illegible] quod qua de causa ponitur
ut [illegible] qui una parte scribe [illegible] specialiter ab [illegible] et [illegible]
alia [illegible] felici [illegible] [illegible] specialiter [illegible] sanguis reme-
dium recipe [illegible] Item carnes cocte [illegible]
Item succum taxi barbassi bibitum cum aceto [illegible] tollet Item
[illegible] ptacii vel potatum [illegible] statim [illegible] mi-
[illegible] sibi de salvatella sinistre manus die qua permutatur
[illegible] et [illegible] nichil [illegible] hoc [illegible] digesta in

[illegible] febris continua et acuta sirupus laxativus in continuis

Recipe polipod. ʒ ss i turbith agarici an. ʒ iii bisantie ʒ i [illegible]
caulis in coplantandi [illegible] an. ʒ i omnia redacta in pulverem
in aqua iaceant per noctem et mane fac bullire ad medium
[illegible] et in calidis et cola [illegible] sinupria cum zucc. Item
sirupus laxativus in acutis [illegible] et in calidis apostematis et [illegible]
Recipe capill. veneris viol. [illegible] mane [illegible] an. ʒ [illegible]
[illegible] an. ʒ i mirabol. [illegible] an. ʒ i [illegible]
[illegible] et [illegible] in aqua calida per noctem mane fac
bullire ad medium et cola [illegible] et fac sirupum cum [illegible] ʒ [illegible]
et dabis mane ʒ ii cum calida Item sirupus in acutis et
[illegible] Recipe adiantos scolopendrie polit. [illegible] capill.
ve. an. [illegible] petros an. ʒ [illegible] semen [illegible]
an. ʒ ii viol. ʒ ii omni sandal. an. ʒ i et [illegible] zucc. [illegible]
Item in acutis [illegible] Recipe [illegible] ʒ [illegible] cassie tama-
rindi an. ʒ i seme polipod. an. [illegible] an. [illegible]
an. ʒ ii conficiatur cum sirupo de [illegible] Recipe [illegible] ʒ iii
polipodii ʒ i [illegible] an. ʒ ii seme ʒ iii [illegible] est Item [illegible]
[illegible] infirmus qui non dormit Recipe [illegible] iusquiami [illegible]
lactuce an. [illegible] omnia [illegible] fac [illegible] et fac
[illegible] et pone duos super pulsum magnum et
duos super tempora statim dormiet Item in febribus continuis ad pro-
vocandum sompnum Recipe oli. mandragorati populeon oli. ros. [illegible]
[illegible] iusquiami [illegible] an. [illegible] et [illegible]
[illegible] tempora et [illegible] Item optimum [illegible] in [illegible] Recipe [illegible]
[illegible] viol. [illegible] decoquantur in aqua et [illegible]
[illegible] et in colata [illegible] et sal et [illegible]
vel butirum Item ad extinguendam sitim in acutis Recipe
succi [illegible] portulace et [illegible] et [illegible] vel aceto
an. et in [illegible] panni et pone super stomachum et pectus

Item ad sudorem provocandum in quartana cimini scta et pulviza et cum oleo misce et plantas pedum et volas manuum per inunge Ad sudorem restringendum R° sanguinem lini tritum cum lactucis suc=

Febris de sanguine curatur sic sicut primus storum vole

fiat flobotomia de basilica de contraria parte de in de mediana eius ibus Et si aliquando flobotomia fuit neglecta fiat in quotum die et quacumque hora media pervenit finis B ipse ingenio in post vii die vel ix vel amplius Et Gal faciebat flobotomiam usque ad sincopim virtute stante Et nullus debet sincopi fore daé si hodie fiat et cras et ita paulatim donec materia sufficit fuit evacuata et iste modus est securior et si non potest facere flobotomiam in magno periculo erit valde non minuet per fluxum sanguinis narium Et in tali casu ubi non possumus flobotomare fiat ventose ut scarificat. Deinde cum dicta non possumus age quam tamen fiat quam distrasia R° endivie scariole lact acetose capil veneris ceterach policaria adiantos ana ʒ i sem. scola frotz ana ʒ ii flos borrag flor viol ana m. ana ʒ iii ordei ℔ ii fiat decoctio ℔ iii et coquatur ℔ cum ʒ i cassie fistule clarificata de qua ℔ pot potare cum aqua ordeacea et modico aceto sirupi aceti ℔ portatur dure ʒ aceti et panis zuccari sufficiat et fiat sirupus et post sirupum istum sirupi potest reiterari medicina sicut predicta vero aqua cassiafistule unguentum manne tamarindi ana ʒ ½ distemperentur et detur in aurora dieta sit valde tenuis in repleto sit quam ultima et febris fortis valde Et instans dicit quod febres curat Cottidiana Agarici colloquintida ebulus esula elleborum Catapucia polli-podium ipericon Rafanus Reubarbarum Balagema sambucum Salix Cort citrinarum asa fetida collaquinda in-peris Bene piper viole Fraxinus febres fugat Cam-fora cassiafistula mirtus nenufar opium pendic psil

Febrem provocat R° ℔ i oli qui cap

mixtis vel sirtini flammule castorei elleborum cufforij elacty et decoque omnia usque ad plenam de cortice et unge spina dorsi et tibia et venas pulsatiles pectora addere debet cardo leonina vel sirtina et distemperet cum succo plantaginis et rubee et iungantur vole manum et pedum vel plante et pectus et fit

Fetum mortuum et secundinam expellit succus rute cum terebentina contem Gilibertus ac panum nitri et distempera cum aqua et da ad potandum contem etiam instans dicit quod ista valent ad hoc Aristologia Dictamnus Genciana Galbanum oppopanax rubea sauina viticella plura de hoc R° vole aborsum

Fistula quam fit ab incisionibus quam abrasionibus sic curatur

scte malo dissautis et sanato sic et antequam ablutionibus sic
cum humoribus corruptis et ad aliquid lucet tussimossis et ipsum corrup-
tis et dicitur fistula psile quia sicut fistula aperte inferiore augustu
scilicet foramine et ab alia parte extiore in latum extenditur ita fi-
stula orificium scilicet strictum et in profundo corrosa in latum
quiquid sit et de ea sanguinea quod cognoscitur per ruborem loci putrefacti
inflato et quod sanguinolenta educta et dicitur quoniam fiat humore
et primo cum sic primus aperiatur orificium fistule cum tenta
de radice lanceole et dimittatur per tota nocte vel radice boue
vel cum radice gencianae que fortius operatur vel cum medulla sam-
buci et tunc liquefiat mel cum equali pondere vini et illud tepe-
factum iniciatur usque ad fundum et fistule et agitetur cum pluma
vel tenta ad mundificandum postea sic fiat cum vino et aceto
in equali pondere mixtis et ita fiat ter vel quater in die mun-
dificata fistula imponatur tenta in profundum intincta cum ungu-
ento et superaspergatur pulvis de viride eris et sale combusto vel
intingatur in hoc unguento extrahatur succus maioris barbaralle
et decoquatur usque ad succi consumptionem et fiat in unctione tente super
aspergatur pulvis de cupro et imponatur in profundum fistule et super
orificium fistule superponatur pultes facte de farina tritici cum succo
apii et cum melle et oleo sisaminy extrahatur succus plantaginis et quin-
quefolie celidonie absinthii. et decoquatur parum cum
melle despumato et tunc distemperetur cum hiis pulveris farina de
oleo et mirra et cum intingatur tenta et ponatur usque in profundum
fistule Mortificata fistula per exit de sanie et quod exit
album est et spissum et globosum quia quandam exit essium
et subrufum vera est fistula Apponatur tenta in tincta in
unguento ex melle despumato et pulvere aluminis et combusto et
apponatur aliquando de litargiro quod carnem mortuam corrodit et
bonum restringit et inungatur orificium fistule unguento facto sic
consilium bonum est ut digeratur in cum oppopanace et sirupo de
fumo terre. per sup egeritur cum tartariko imperiale cum medio parte de
ydrargiri in Tercio die fiat stupha Comitti astrupha
offeratur tiriaca cum vino tepido Sequenti die si corpus est
plectoricum fiat flebotomia si exigerit materia Si autem non sit
plectoricum apponatur ventosa in proximiori fonte/ hiis uisis
descendamus ad magistros unguentum ad fistulam et adcancrum
Recipe vellis crudi libras 1 saponis libras. sol litisa ℥ in salibus geme
ʒ 1. Recipe plura de hoc super cancri et fistula

Fissura manuum et pedum cura Recipe plumbi usti litargiri

ʒ 1 pulueriza subtilissime et tunc apponatur gutta 1 olei et deinde
agitetur cum pistello . deinde gutta 1 aceti apponatur alternatim
commisceatur donec sit spissum ut mel Contra fissura labiorum
cum tumore sic curatur Recipe de succo foliorum pastinace et de
pulvere litargiri conficiatur unguentum et in labia inungantur

Effluxus sanguinis de naribus sit medium in acutis
diebus si vero ultra venerit et est salutaris creticus (?) vel sinthomatis et hoc
ex plenitudine vel acuitate sanguinis quod fit vias epatis vel
splenis Sed plenitudine ... vita dieta et fast pleuritis (?)
venarum Sed si sanguis decurrens unde cohibere est ex acutie
Si a fluit ab epate fluit de dextra nare Si ex splene de
sinistra Si quod sit ex splene cephalica ... minuatur Si ex a-
cutie detur frigida dieta et humida ut lactuca malva atri-
plex Caveat a salsis et acutis panis infusus in ace-
to vel mirsilago psillium gutti applicetur fiat aqua
rosarum vel lap. de tormentilla vel aceto applicetur Item ipse sanguis
receptus et tostus in testa et pulverizatus in nares vel in
vulva vel in eo loco unde fluit sanguis fluit ... iacet
... vasa testiculi et ponas in aceto et constringas si mas-
culus est Si vero femina mamille constringe in aceto ponere multi-
tudinem Item Cathaplasma fiat de sandal. al. et rub. rosarum et fon-
...orde pili leporis usti et filtrum ustum et stercus asi-
nini usti attinctum combustum et testa ovi succussa. sive
sumpta sive ... sanguinem mirabiliter stringit Item contra
fluxum sanguinis sive a naribus sive ab ore vel ... aliorum
morbo fiat emplastrum de farina ... et succo symphite et
si sanguis fluit per dextram narem ponendum est super epigrarum
epatis Si per sinistram super regionem splenis si per utramque super
utramque regionem Item ... et ... si superponatur super
epar ... bene ... purgatis et ... aceto tepido Item
accipe urticam cum sale vel folia et appone loco unde
fluit sanguis vel ... probatum est Item Gal. in quo
ad frequenter accipe ... unde ... combuste acutum vide
combusti olibani opii aluminis usti ... ana ... teran-
tur et ... et pulverizentur ... in usu
sit in aceto et ponatur in nares et liniatur super na-
res ... de foris et deponatur super frontem et tempora et li-
gentur ... manus et pedes et testiculi et suggatur
cum ventosis ... et super splene sive ... et
...et ... partem sanguinis ad inferiora et dor-
miat super dorsum suum et fundatur super faciem cum ... aq-
ua cum aceto Hoc enim est secretum magnum apponatur ibi
pili leporis usti ... Item Gal. ibidem
... fluxum sanguinis e naribus vel ... et
... costi folii ... agrimonia electorum ... ana
... mirre thuris masticis acatie san. ... balaustie
... sanguis draconis ana ... galle folior. rosarum
... leporis pilorum ustorum ana ... terantur et ...
et conficiantur cum rosis ... et cum melle ...
... fiat electuarium et ... ad magnum ...
... fuit est ... ultimum in hoc ... pila ...

Rx supra sub uolo dissenteria scilicet et restans ad hoc dicat ista valent
antimonium acacia aceti bolus Bernico camphora
cypressus corallus consiantum ematites fraxinus garofilus
galla ypoquistidos iuniperus mastix mandragora malag-
ranata malogranata malamacana · poz ... olibanum
psillium rosa sanguis draconis · sarcocolla balaustia sumac san-
dali terra sigillata virga pastoris etc. Item fluxum sanguinis na-
rium comburere testam ovi fac pulverem et ... in ingressu
in tinctu supp... ... in pone et ...

Sciatica sicut est quedam passio cum nervorum molestans

que sic curatur Rx succum absinthii mari caulis rubee ta-
nasi · decoquantur in vino et bibantur Item fiat pulvis
mari in aceto bibitus Item fiat fomentum ex millefolio etc.
Rx plantaginis ana mi millefolii nasturtii vel ... ʒ. i
ex ... succum adde piperis grana vii mastic grana vii
fiat potus et ieiunus bibat et renova potione in ix
diebus Item ... solum coque in lacte caprino et bibe per
totum Si sciaticus est sanguinat etc. ad detollendum dolorem in mo-
dicatum sciaticus vel emoroidarum accipe duo vitella ovorum
cum oleo rosarum et commisce et inunge vel per pennam suppone
plura de hoc require supra sub volo cum dolor

Frenesis est apostema et fit in panniculis cerebri

intermediam matrem et piam matrem · in anteriori cellula ca-
pitis et dicitur a frenes quod est mens eo quod in hac potentie
parte mens ledatur frenesis duplex vera alia non vera vera
fit de colera rubea de alio humore · vel fumositatibus petentibus
cerebrum et cum in istis vera frenesis ... sit ...
fe · et per urinam cognoscitur precedente urina colorata
si sequatur urina discolorata et tenuis signum est primum
ad frenesim ita dico si egri non sint alienatas Confir-
mationem vero frenesis signat urina alba et tenuis in labo-
rante acuta febre Primo ... sic fiat ab-
rasio capitis et post ungatur oleo viol vel ros vel lacte
mulieris nutrientis puellam vel cum succo solatri succo port-
ulace ... caput vel succi vitis et agreste catulus sc-
issus per medium vel pullus capiti supponatur et fiat et fortis
fricatio in volis manuum et pedum cum sale et aceto vel
cum aqua salsa et fiat et clistere primo mollificativum deinde
mordicativum ... et provocetur cum ... vel ex
fortio vel oleo ... cum piperis oleo viol vel ros et lacte
mulieris nutricientis puellam ungatur et frons et tympora
et provocetur sompnus cum emplastro facto de mastice olibano
iusquiamo opio tebaico oleo viol et ros et albumine ovi
Vel fiat oleum ex micca storace opio castoreo iusqui-
amo Si aures et labia nares vole manuum et pedum

inueniantur cum admiracione magna conquiescunt secundum provocant
fluxum sanguinis de naribus et sanguisuge fronti vel temporibus
vel naribus apponantur et sint sanguisuge oleo viol. madefacte
ut melius coherentur vel disponitur ut supra patet in primo tractatu
Vnde est quod frenesis differt a mania quia frenetica sunt cum
febre melancolia sine ea insaniunt oportet iacentem loco umbro-
so et frigido collocare ut non aspiciat sufficiat pluribus fabul.
non intendat cum pedibus in manibus et pedibus constringantur ne
discurrat vincula nesciant secundum Gal. in de accidenti et morbo Recipe
psillii infusi in aqua ... inde sarcocolla deinde extra-
hatur et coletur cum roseo vini lanis et succus ... al. gra-
nati medulle seminis citonii medulle seminis cucurbite anuli san-
dali seu porci lacte malue misce cum ... terantur albumine
ovi deinde commisceantur cum coagulato vel cum roseo et commisceatur
de eo cum ... 3 iii et ad somnum facit et cibus sit ac-
cedat in qua decocta sint ... fluuiales et sed esten-
tum non est medicina mirabilis

Vtrum dicitur insciatica podagra et arthetica etc.

Passiones sunt accidentes nimis dissolute vel astrin-
gentes nimis constringentes ... reumatizant humores ad arti-
culorum venas arterias et lacertos Et hoc fit vel ex frequenti bal-
neo vel itinere in humoribus repletionis vel ex multis cibis et
potibus continuis in quiete vel ex frequenti coitu post pran-
dium Causa fit ex sanguine quandoque ex colera quandoque flegma quandoque
melancolia Si de sanguine cognoscitur ex rubore rubri et in
flacione et pulsatione causa ... per subdulcedinem oris per ueniam
replecionis ex rubore coloris in somno apparicionis et ex accidentibus
leditur a frigidis iuuatur et in horis sanguinis magis infestat
Si autem fiat de colera pruritus erit tumor inaspiramus dolor vnde
quando febricitat calefacit locum extra alii puncture sentiuntur
in pede citrinitas et rufie vel citrine in somno apparent
apparitiones a calidis leduntur a frigidis iuuantur in horis cole-
re et estate fortius infestant Si autem fit de flegmate cognoscitur per
magnum tumorem sed albedinem et per mollitiem ubi per oris in-
sipiditatem per albam in somno apparicionem a frigidis leduntur
a calidis adiuuantur in horis flegmatis et in hyeme fortius
infestant Si autem fit de melancolia cognoscitur per tumorem tarditatem
et cum ... liuore per pondus et aggrauacionem per oris acetositatem
per melancoliam in somno delusionem a frigidis leduntur
a calidis iuuantur et horis melancolie et in autumpno magis
infestat Flegma quod vero est Const. et Alg. Si tale causa
est quod possit purgari non apparebit ... repercussiuum et
locale nisi facta sunt euacuato vel per florarum vel per medicinam
laxatiuam Causa vero est quod nulla fiat sanitas ... tamen ca-
lefacte ea et in maior fit fluxus Sed vero paulatim
educat cum leni medicina sic paulatim fluit ... vero ex ...

aliquos contra artheticam et in qualibet specie egritudinis conficiuntur stomachus qui
si debilitaret medicina non detur quia in multis debilitaret stomachum
et a superiori et ita magis inviscaret et humores ad articulos sangui-
nea quando competit minuitur et partibus quibus si est arthetica a causa superiori
appropriatur competenter aptem apposita et sic in primo inflammata
non abradatur parte. Si a causa inferiori saphena sub cavilla pedis
uncis fiat flebotomia in sanguinea quia colica a causa digeratur. Immo
opponeret non competit causa reuma incurrenda non causa cum meis et cl-
isteriis digeratur non in cum cortice quia nimis apprimere po-
ros et magis fluerent humores quia ut dicit G omnis usus diuretic-
orum confirmant adiuvatur de causa sanguinea purgetur cum
emagogo. Collica cum electuario de succo rosarum et ab invectore aliquo
ut clare ad artheticam ca. dum acuato cum pulvere reubarbaro
et in fiant pille et in sero offerantur. Secundo dicit si corpus est
repletum vel nimis rectizans fiat levius supposita de quibus
dictum est si autem non rectizat fiat fortis competenter a stupha offeratur rubea
condensata vel reiectis cum decoctione terre. Sequitur dicit in extre-
ma appropriatur competenter vel saphena pomum medium et tunc fiat in unct-
io cum oleo ros vel viol vel psilion. Iterum teratur solatrum
vel plantago et cum farina et succo tepido cataplectur locus.
Item farina ordei distemperata cum succo solatri vel aceto sumpta.
Item sola in unctio de unguento albo vel ceronio vel ca-
forati vel similiter omnium horum fiat unguentum. Item ut dicit G fiat
cauterium triangulare vel articulare causa quod terre et tu
uno cauterizetur vena notabilis super sca et due ss-
sca cum reliquis duabus. Iterum in omni gutta vel arthe-
tica apponantur ventose in fonte perfrictus cum scarifice
et alii sanguisuge super locum patiens. Item reuma competit ca
et in vectata passione fiant cauteria duo vel in super locum
patiens et ad unius. Item si rectus est et fluat fiat apte
apponi. Iterum non est laudabile quod cum solo oleo pellicon
fiat in unctio quia tunc fit nimis sicut confundendo partes le-
gadicere facit nodosam et in curalem artheticam vel tu co
debet apponi aliquo calidum. Hoc idem medicum tractatur in
aliis medicinis nimis calidis siccis calidum frigido quod cum sunt
stramis ministrant. Plura de hac materia Recipe supra arthetica.
Sequitur magistrorum remedium contra guttam de causa fiat fiat
optimum unguentum. Recipe succi feniculi succi rosis vel rosa succi radicis apii
succi radicis ebuli succi sambuci corticis succi nasturcii or-
tensis succi brionie succi cicute agrestis olei extracti
de cucurbita vetustissima in quantum sufficit olei mirti ce-
rete nove rubee butiri vaccini ana libram. Si omnia de
coquantur ad lentum ignem usque incipiat inspissari postea
in vase vitreo reponatur et usui reservetur. Item unguentum
ad guttam rosaceam et in vetustatem Recipe lapis
spatii acuti quantum in auripue por. Auri et lega fca et colata

ʒ i cere albe ʒ i argenti vivi extincti ʒ ß sulphuris vivi ungenti optimi quod gutta de ea sit etc. medulla fabe lupine et magna quantitate lb. iiii axungie porci veteris post ea acc. limatas rubeas que sunt sine costa et inveniuntur in locis aquosis humidis et pone eas in olla in magna quantitate et salsa fortiter eas et post ea obtura ollam desuper cum una alia olla et ipsam ollam fode usque terram et ista olla sit tota intrante fac ignem et post exibit oleum quod fuit in fundo usui conserva. Item ad idem etc. costi ʒ iii piperis pulveris euforbii sinapis castorei ana ʒ i stafisagrie olei al. nigelle ana ʒ v aristol. lon. succi scordeo ana ʒ iii succi bame ʒ iii succi rute herbe rafani ganosit nasturcii herbe peronie ana ʒ i leutisbelcon olei lauri ana lb. ß olei nuc ʒ viii aque marciaton dyaltee ana ʒ v. pelleton ʒ iii arrogo. ungenti aur ana ʒ iii olea et ungenta bulliant simul cum succis usque ad consumpcionem succorum post ea pulverizanda pulverizandis conficiantur. Item Gilbertus ad idem. Recipe sit ea etc. urtice sem. utriusque cortule lingue avis simile veramcos flor borraginis stat ana ʒ i peonie talabuti ana ʒ i apii caccone ana ʒ ß zucc. lb. ii. Item unguentum Gilbertus ad idem. Recipe aerogo marcia olei lauri aque ana ʒ i acuetor cum ʒ ß baccarum lauri et castorea ʒ ß plura etc. sub arthetica

Glandule quam inspirat magis malo mortuo ioc.

Et gloria her serpentino reperiuntur cum fit constringat succum plantag. et solat. et post bulliat in aceto et intingat stuppe canapine et frequenter in die suppoat vel decoquatur fursur tritici in melle et fiat emplastrum et supponatur tali tempore. Et quod si non possit dissolvi fiat emplastrum maturativum de radice bismalve et cum agstis decoquitur in aqua usque ad solucionem integram et tunc tantur cum axungia porci veteris frixa et sale et supponatur semper. Item consilium et secundum ut fiat duo cautia supra capita glandularum ut intrinsecus in summo capite semper a superiori et inferioribus ad inferiora ut trahat testa per medium gladule quod tota spam glandule extrahat infame. Item ad idem Gilbertus cathaplasma de scabiosa et fetore et scabiosa glandule dolent ut post e. Item folia persici cum sale trita et supposita mire prosunt. Item si dure fuerint glandule aceti lignum fr. forum et coque in vino et bibat vinum donec sanetur

Urinae naturae omnia quae curant pelle etc.

Et iter ducit ad pi sellas cum aliqua molestia etc.

Dyagridii elacterii ana ʒ i succi titute agrestis et toloquid intiorem euforbii turbith teruis ana ʒ i masticis ʒ iii fac cum melle. Item consilium habetur fiat ad decoquendum fetosa pulmo ubicunque sint. minuit tectum capitis et ab eadem fluxa educit etc. Item ʒ ß ozimiseu petrosi vinum

ʒ iiij amomi pulegii origani ros. mel ysopi ana ameos piperis
siler mont. saxifr. ana ʒ i. zuccari ʒ i. amomi cardi peucedan. sem.
ul. ana ʒ ß licii ʒ iii. r. ß. yreos bacc. laur. ana ʒ ij sere
gini. ʒ ß tartari ʒ ij. sanguis dra. spate ʒ i. dyagridii cocti
ʒ ß mastic. ʒ ß c. Ibi et Gal. ij. c. admodum quod omnem humorem
et lapidosum coctum debet purgare. Rec. mirabolorum kebul. indi
bellirici ameos seminis apii origani spice squinanti modactil turbith
gariofil. omnium ana ʒ i. ana ʒ ij. seminis spice amomi omnium ana
ʒ vij cinamomi piperis macropiperis spodii ros. omnium ana ʒ iiij
nasturcii ʒ ß salsis armoniaci acori ʒ iij. scamonee ʒ iiij. dra-
gaganti ana aur. i. terantur et cribellentur et illiniantur cum
butiro preparato in aqua frigida cum semine totius infusionis coquantur cui
addatur lib. ß. peucedani pulverizati et conficiantur cum melle de-
spumato et sumantur cum eo ... ʒ ß cum aqua in qua decocta
est acorus. Ibi Gal. in capitulo eius restaurat virtutes naturales
vitales animales et spirituales his electuarium Rec. ... scordeo
ana ʒ vi seminis apii ameos asse agarici omnium ana ʒ i. arist.
ʒ i. acori asari camomille omnium ana ʒ gentiane aur. iij.
cetraritice ... ʒ iiij. cordumeni ʒ ß cyclaminis ʒ ß mirre
spice calamenti iudaici pesti poli ... omnium ana ʒ ij seminis
rute ... ysopi ... omnium ana aur. iij. camedreos ʒ
iij. folii ʒ i. terantur omnia et cribellentur et illiniantur cum
ij. balsami et conficiantur cum melle despumato super lentum ig-
nem vel cum zuccaro fiat electuarium quod sanativum est. Licet non sit medicina
magne virtutis Ibi Gal. in eodem capitulo ad restaurationem humi-
ditatis et appellatur laus medicine Rec. piperis macropiperis
cinamomi floris calamenti squinanti spice indi galange a-
meos cinnamomi carvi omnium ana aur. v. mastic. se fe-
niculi ana succi calamenti feniculi succi omnium ana aur. ij. folii
indi capari et assari cassie lignee costi dul. seminis apii or-
tulani omnium ana aur. iiij dr. gariofilorum carpobalsami
piretri cassiefistule foliati afficati acori omnium ana aur. ij.
terantur mediocriter et ponantur cum eis ... lib. zuccari et — et cribellentur
conficiantur omnia cum ... de melle despumato et re-
ponatur in pixide ... et sumatur ex eo ab aur. i usque
ad aur. ij ante cibum et post cibum Ibi Gal. in capitulo eodem
Confert omnem humorem crudum et quod ... vetere reum
et ubicumque sunt sive in toto vel membro sive in membris
Rec. piperis al. et nigri macropiperis galange cassie lignee
calamenti acori et opii gariofili cardamomi spice indi costi
dul. cinamomi carpobalsami asari ana seminis mirti sicci.
omnium ana ... i. mastic. ... v. terantur mediocriter et cribel-
lentur et conficiantur cum melle despumato de quo sumatur
aurei ij in mane et aur. alia ... est ... effectus
magis omnia hec dicta de humoribus ... sunt dicta ...
et ... quod omnes morbos ...

Icteritia est defedatio cutis ex colore ... in ...

naturalem decoloret. Aliter ycteritia est quando color et sangu-
nis diffundit se per omnia membra corporis cum sanguine et apparet
in corporis superficie. Est autem duobus modis. Aut enim ex parte et
ex toto ad differentiam et unionem. Ex parte est ex quo corpus partes
ex [illegible] sunt reptilium tyrie venenosorum morsu venenosa potio
existendo potus aliquem calidissimi sanguinis accidit et colera quam intel-
ligimus ex inquisitione infirmi et ex confusione sui. Opilata et
unio est ex multis causis. Aliquando ex apostematis et opilatione in vesica
reponitur per quas colera ad fel fluit. Unde accidit et per toto corpus
cum sanguine se diffundit. Quandoque si inferior via sit opilata tunc
fit ad superiorem colera quam ad stomachum tendit. Unde citrinitas est in facie
et amaritudo. Hoc operatur siccitas in stomacho calor et sitis. Aliter
est ex complexione venarum corrupta. Aliter quantitas naturalis calor
ex accidente. Unde intestina sanguinis ex quo pars tendit colera secu-
tura. Unde fit yctericia. Aliter ex flegmate et stomacho et ventrem
yctericia fit. Aliter ex multa infusione et diuturna et defensione
sanguinis contrariis et fit ex minore et in ea corrupta
humoribus. Unde yctericia arcuata vocatur et morbus regius
Demonstratur quoniam yctericia fuit ex difficile medetur in hoc
nos hec passio in criticis febribus. Si autem in die veniat ma-
lum est. Post septem vero dies si venit bonum est. Yctericia secun-
dum malam et [illegible] hec per yas yctericata fuit ut cache-
xia fiat et ydropici esse rapide moriuntur. Cura ergo
hec passio fit ex epatis indignatione flebotomandus est et morbo
omnia [illegible] epatis adiutoria sunt exhibenda. Et purgationibus
coleram assidue relevandi sunt. Et epate inungere oleo
nardino et melino et anetino mixtis cum oleo violarum et
[illegible] ex [illegible] succedens in balneis cathaplasmatis [illegible]
[illegible] urine provocande sunt. Cibis nutriendi sunt [illegible] frigi-
dis et [illegible] ut [illegible]. Aquis naturalibus utatur in quibus
dum balneatur radice feniculi cum mellilotis debet vel decocto
[illegible] diureticorum in balneo se [illegible] aut egri
[illegible] corporis fiat. Recipe ligni aloes sandali albi et rubei rose
viole salvie [illegible] absinthii coralli rubei ana ℥ iii pulverizentur
et pulvis infundatur in aceto et [illegible] et distempera
cum aqua rosarum et aceto et vino odorifero ana. Fiat sirupus
addendo Recipe zuccari albi [illegible] vini malorum granatorum [illegible] mel ana
lb i fiat sirupus et bibat cum decoctione Recipe maioris [illegible] [illegible]
ligni [illegible] ana ℥ i radicis feniculi petroselini [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] lb ß. Item [illegible] yctericia [illegible] ana ℥ ß [illegible]
[illegible] et tali utatur sirupo Recipe [illegible] [illegible] adiantos ca-
pilli veneris cortice [illegible] [illegible] feniculi petroselini sandali albi et rubei
fiat sirupus cum zuccaro quod sufficit [illegible] [illegible] [illegible] sandali rubei
rosarum farine ordei [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Item
sirupus in yctericia [illegible] Recipe radicis [illegible] [illegible] ca-
pilli veneris cortice [illegible] [illegible] ana ℥ i [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ℥ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sandali albi et
rubei viole [illegible] ana ℥ ii spodii ℥ ii cassie [illegible] tamarindorum
ana ℥ vi zuccari lb ii [illegible] [illegible] ℥ i et ß. Item [illegible]

ictericia sicut post por[illegible] tortuus et clarificatus et potionatus semel in
die manet solum ictericia. Item Gal. in epistola ad amicum est
ictericia citrina. Rx amigdal. amare amigd. dul. spodii flor.
ros. se. absinthii masticis an. spice om. an. ʒ iii se. ser. ʒ ii
corriandri silurio ʒ viii aloes ʒ v terantur et cribellentur et co-
ficiantur cum vino et sit dosis eius quolibet die ʒ ii. Item ictericia
in totum corpus sparsam Gal. in ex. ad mo. Rx cuscute epithimi
aloes sulphuris se. apii om. an. parte i terre sigillate et da in potu
ʒ i cum aqua casei. Item ad idem ibidem ictericia de coda ca-
Rx aque casei capri coagulati et chamaedrios lb. i succi endi-
vie lb. ii succi solatri partem quartam absinthii libras sandali mar-
thasiti (?) citrini om. an. ʒ i spodii spice tamen se. om. an. ʒ
i terantur et cribellentur et permisceantur omnia et permaneat
sic per noctem et bibant ex eo omni mane ʒ i et serventur in loco
frigido. Item Gal. ibidem ictericia et que egritudines splenicas et mela-
colicas incepta sunt et ventositates et humores crudos Rx sperium (?)
mirabol. tit. absinthii epithimi [illegible] flor. ros. [illegible]
polipodii an. ʒ i libras spodii [illegible] agar. centaurie
[illegible] contundantur mediocriter et infundantur in
v lb. aque bullientis et die et nocte et decoquantur in lento
igne donec consumantur due partes et exprimantur digitis et coletur
cum equali pondere medicine de ros. et reponatur. dosis [illegible]
[illegible] tala et guttis olei sisami ad pondus duorum [illegible]
[illegible] sit tam omnibus animalibus et potus sit sirupus de melle

Infectio de lepra magistri dicunt quod infectos curant a lepra

Rx aloes opti. coloquintide [illegible] an. ʒ i cuscute
ʒ ii [illegible] confice cum succo caulis. Item rasura eboris [illegible]
in vino [illegible] bibatur ad idem. Rx [illegible] calati an. [illegible]
[illegible] bulliat in vino et cotidie bibatur
in mane et vespere. Item si vis scire de aliquo utrum sit infectus
accipe laminam plumbeam et divide minutatim et in una testa
cum ligno [illegible] donec pulvis fiat. que [illegible]
super urinam de quo dubitatur si petit fundum non est infectus
si supernatat infectus est. Ad idem Rx caules [illegible] et pone in
urina per noctem si minute [illegible] pustule albe apparuerint
super caules infectus est et si non non.

De impetigine morfea impetigine scabies [illegible] de cortice [illegible]

[illegible] vel mediocre [illegible] ad [illegible]
[illegible] per poros cutis [illegible] et facit infectiones [illegible]
[illegible] herpes impetigo serpigo sunt [illegible]
[illegible] calidorum et colericorum ciborum et potuum [illegible]
[illegible] itaque [illegible]
[illegible]
[illegible]
cum duabus partibus katartici imperialis et tria yera ruffi [illegible]
die fiat stupha de herbis [illegible] et appropriatur scabiosa fumus terre
lapatium acu. [illegible] stupha [illegible] cum [illegible]
[illegible] maiori [illegible] die fiat flomma de [illegible]

Vna fi epithimatis ut et in lingua locus ipsius de unguento
Contra morsum ex tunc ℥ ij litargiri terse an ℥ i, olei ad et
unguenti an ℥ ß stafisagre [illegible] an ℥ ß olibani
mastices an ℥ iij cartani [illegible] picule an ℥ i [illegible]
terenda sunt et tepescant, cum modico succi fumi terre et alij
sicut ut carapi compositis et in patella cum cera mastice
apposita in unguentum redigantur. Valet sub toto passione cum lb.
[illegible] ut [illegible] et cum [illegible] galbanum
ut antiqua porcina quantum sufficiat. [illegible] unguentum contra scabiem
defecte salso ut de [illegible] fuit comiti
tolosano. Contra [illegible] lb. i cere [illegible] ℥ i litargiri sub-
tilissime pulverisati ℥ ij mirre ~~et argenti an~~ olibani ma-
stic [illegible] auree et argentee an ℥ ß unguenti al. [illegible]
in pulverizanda subtilissime pulverizentur et cum aliis in-
corporentur ad modum unguenti. Hoc unguento ad palliacionem
infectorum. Contra unguentum al. et ad salsum flemma an [illegible]
in et [illegible] acuatur cum [illegible] pulvere [illegible],
sarcocolle an ℥ iij aloen ℥ iij coralli al. mastic an
℥ ij fiat unguentum. Item contra impetiginem. Contra argenti vivi
℥ ij [illegible] al. et [illegible] ℥ iij an stafisagre [illegible] an
[illegible] ℥ ij [illegible] fimi columbini [illegible] an ℥ ß [illegible]
℥ ß [illegible] cum axungia porcina et succo fumi terre. tapsi
barbasti et [illegible] acuti

Iuncturarum dolores fiunt quam maxime ex spasmo
qui est extensio nervorum et musculorum aut ex tetano
qui est attractio sive tensio aut ex vibratorum tremore qui
est tremor et saltus et motus spasmi atque tetani
tensione et ita fit dolor vibratorum et nervorum debilitatio.
[illegible] magis semper [illegible] ut fit nervorum maxime [illegible]
Venam [illegible] flebotomo [illegible] maxime si ex
vapore sanguinis fiat. [illegible] fricantibus et unguentis
calefacientibus diligenter mitiganda sunt ex vino et oleo
quibus pulvis euforbii vel piperis vel salis cum [illegible] al.
[illegible] et hoc ut nervos [illegible] ad [illegible]
[illegible] reducat. Ventrem parva clisteri simpliciori. Cibis
[illegible] et digestibilibus nutriatur frequenter et mellicrato
infusa [illegible] et varia unguentorum genera [illegible]
[illegible] lactis quoque copia maxime [illegible]
[illegible] calide aut [illegible] ignitorum
et ipso extinctorum non negabis. Et carbones [illegible]
et lectum calidum cum [illegible] non cessat [illegible]
Nodi [illegible] galbano [illegible] et axungia capo-
nis atque ciconie. magnum [illegible]
sub potum accipiat. Vinum calidum vetus aut conditum
[illegible] bibat et si etas ac tempus permisit an omnia
flebotometur et postea ventrem purgent et fricationem omnium
articulorum faciat et cum unguentis [illegible] et [illegible]
varias cum depositione ventositatis et balneationes in aqua

marina vel salsata aut sulphurea. Vel si ista non habentur fomenta
tociens fiant cum vapore ebuli et sambuci cum castoreo co-
ctis in urina et cum lota fuerint desiccata oleis calefactis
infestud' e. Deinde rupturis et cauterijs suciendo est p materie
primo fiant pille dyacastorei vel iste Rec mirabol ke-
bul. indi ʒʒ corticis et cucumeris asinini. coloquintid
interiorum sal indi. hermodactilorum aloes scorteusis omnium
an ʒ i serapini ʒ i terantur et pulverizentur et destemperantur
cum aqua foliorum lauri bacc iunip et fiat pille ad
quantitatem piperis et desiccentur in umbra. et sumatur contra
ad sompnum ʒ i cum vino calido in quo sit salvia vel
ruta decocta. Item Gal in cp ad nocent fac oleum contra
nocturnam dolorem R costi carpobalsami aromatice zin-
zib. serapini an ʒ x x macropiperis ʒ viij cardameni
hermodactil. staphisagrie omnium an ʒ x j bacce bi-
zantie foliorum mirti foliorum sambuci omnium an ʒ x
terantur mediocri contusione grossa. et in funde eas in vino
boni odoris. ita quod cooperiat eas et in die ac nocte stent
in olla. et funde super eas de aqua quantum est de vino deinde
funde super illam oleum sisaminum et oleum lentiscinum
tantam quantitatem quanta est de vino et aqua. et accende subtus
ollam ignem quantitate octo horarum deinde tolle eam ab igne et
pone illud in frigidari et funde oleum ab aqua et conserva
oleum deinde fac secundam decoctionem R asari spice ammoni
omnium an ʒ x folij ʒ vj mirre ʒ i tere omnia et in funde
vino per noctem et diem et fac ut prius iteratim funde re-
deam pre decoctionis. postea fac sicut prius fecisti. post omnia pas
fac terciam decoctionem R garsil bacce bizancie loco cuius
ponitur cinamomum. nucis muscate omnium an ʒ x b-
dellij ʒ ß terantur mediocre et in funde eas in vino
die ac nocte deinde cola eas in olla et funde super eas
oleum sicut quod narravi tibi. deinde separa oleum et conserva ad usum
Item idem addidit quod idem et quod id quod elevatur ad cerebrum
ex vaporibus frigidis et crudis et tussi flegmatica et confortat stomachum
et rectificat ipsum et fugat ventositatem grossam et digerit cibum
et excitat appetitum et resolvit quod in offatur ex flante
in stomacho et abstergit visum et acuit auditum et retardat
caniciem et deservit podagram frigidam et dolorem oblivi-
onem R piperis albi et nigri. macropiperis galange cas-
sielignee calamit aromatici. et garsil. cardamomi. nucis costi
dulcis. cinamomi carpobalsami. asari ʒʒ. sal mirtificati
omnium an pt. x masticis pt v terantur mediocre et cribel-
lentur et confitiantur cum melle despumato vel zucaro quantum
sufficit de quo sumatur aurea una in mane et aurea alia

apud sampsuci. hoc n(on) e(st) exsiccatiuus magis. Item contra dolorem inve-
teratum et q(uo)d (con)tinuet podagre et ventositatem. Recipe hermodactil(orum)
al(borum) et recentium ʒ i, ossium vetustorum lenium decorticate tur-
bith. sene omnium ana ʒ ß terantur et cribellentur et bibantur
ex eo omni die ʒ iij cum aqua calida. Plura de hoc Recipe
sub nodo hermodactile [illegible] frigidos

Lacrime in oculis fiunt aliquando ab exterioribus ut a
fumo et puluere aliquando ab interioribus et hoc fit ex
humore a capite descendente et si sanguis sit in causa gra-
vatur frons. lacrime sunt multe oculi rubent et tumet
cum nimia (con)tinue. Aliquando ex fumo ascendente a stomacho et tunc multe
lacrime generantur in stomacho et a stomacho sentitur morsio ardor et
punctura. Aliquando ex (com)pulsione venarum oculorum vel cerebri. Si a stomacho
detur yera cibus lenis et subtilis et vomitus fiat. procedat.
Si ex (com)pulsione venarum oculorum vel cerebri minuatur cephalica
sanguisuge apponantur temporibus et detur yera ad mundificationem
cerebri. Et fel avis capiende mixtis cum melle cocto et
colato mixtum oculis imponatur. Item multitudinem lacrimarum
retrahunt pillule auree ad mundificationem vel de yera [illegible] pul-
uis ad idem clarificandum. Recipe gariofili thuris ysopi apii leni-
stici origani. pulegii rosarum ana ʒ i cinamomi piperis ni-
gri. siler montani cimini apii carui ana ʒ i gariofili spice nuce
muscate ana ʒ i omnium mirabolanorum ana ʒ ij camedreos sal ar-
moniaci marrubii feniculi ana ʒ iij sal gemme ʒ ij. Item
pulvis lapidis calaminaris distemperatus in aqua rosarum ponatur
in sero in oculis mirabiliter stringit lacrimas. Item Recipe omnium mira-
bolanorum ana ʒ ß sempervive hermodactil ana ʒ ij rosarum ma-
sticis olibani squinanti cubebe se[illegible] feni ana ʒ ij
sene ʒ i ligni aloes mellis quantum sufficit et fiant pillule.
Item contra obscuritatem visus pulvis. Recipe rute eufrasie
florum roris marini ana [illegible] carui siler montani leuistici
ana ʒ i mastic ʒ ß mirabolanorum cebulorum ana ʒ ij
fiat apozima cum vino. Item idem quod fel anguille
valet contra maculas oculorum [illegible] magis. Item sucus
urina propria cum melle despumato modice [illegible] cum [illegible]
mixte fel [illegible] avis rapacis ac anguille. quod fit ad
solem vel ad lentum ignem decoquatur et cola [illegible] et
colatura [illegible] reserva. Item urina propria et saliva
ieiuno stomacho [illegible] et [illegible] oculi illiniti lacri-
mas et omnem dolorem oculorum pellunt

Lapis generatur sepe et arena in renibus et ve-
sica ex nimio calore grossam humiditatem desiccante
et indurante. maxime si vie sint constricte per quas urina
transit. Generatur ex mala et grossa dieta et ex potu
in mundo et turbido et ex sanie [illegible] retentatus fit a-

in vesica et in renibus. Sic renibus est sig. dolor et gravitas
renis cum punctura et dolor ani et ductitas et dormitatio pe-
dum ex parte renis infirme et alii dolor testiculi. Ex parte
[illegible] paulatim et gravitate cum ardore et [illegible]. Si in
vesica dolor est in collo vesice et in [illegible] atque
[illegible] urina et alba frigido cum tensione [illegible] et difficultate
[illegible] urina est alba et [illegible] subtilis et arenosa
Cura [illegible] abstineat a cibis grossis [illegible] saturitate
[illegible] cum [illegible] et post cum [illegible] mediam ter-
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
modica quantitate [illegible] fiat [illegible]
[illegible] sit [illegible] arte [illegible]
[illegible] petroselini macedonici [illegible]
[illegible] calami [illegible] lapidum [illegible]
[illegible] ab [illegible] Confectatur
fiat cum vino albo et sirupo cum melle [illegible]
[illegible] utatur isto [illegible] duobus [illegible] corpore
purgato et [illegible] dieta supposita et in tota utatur [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] ad medicamen-
et ita deinceps vel accipiunt adianti aut filoantro-
pos sive in balneo sive iuxta ignem aut [illegible]
[illegible] cum vino in quo decocta sunt saxifraga et [illegible]
[illegible] sanguis hirci [illegible] sicut [illegible] in augusto
et [illegible] [illegible] dum [illegible] loca [illegible]
[illegible] vitreo [illegible] et similibus [illegible]
[illegible] in aquis calidis et [illegible] vel [illegible]
[illegible] dum et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] saxifragie [illegible] radices et semina
petroselini [illegible] sal bulliant in aqua salsa
cum malva et furfure tritico et post multa decoctione
colatur et colata addantur modicum mellis et olei quibus
[illegible] cum colatura [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] vesice et lapidum [illegible] et
[illegible] fiat [illegible] [illegible]
[illegible] filoantropos [illegible] in [illegible]
pondere [illegible] cum [illegible] valde [illegible] et addantur
[illegible] sanguis hirci [illegible] et [illegible] et
[illegible] et [illegible] utatur [illegible] et [illegible]
vino albo et [illegible] utatur [illegible] [illegible]
[illegible] tabulis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] utatur [illegible] ut [illegible]
[illegible] valeat [illegible] oleum de scorpionibus [illegible] dol
renum de calculo [illegible] aristologie [illegible] [illegible]
radicum capillis [illegible] [illegible] ponitur de [illegible]
[illegible] ponatur ad solem [illegible] ebdomada una [illegible]
[illegible] et [illegible] et colatur [illegible] scorpiones
[illegible] in vase [illegible] obturato sint [illegible] ad solem
per duas ebdomadas [illegible] colentur [illegible] op-
time [illegible] Item sirupus [illegible] dol renum [illegible]

folior seni api an ℥ iiij cicte marie millefolii rad
petros' capaoi dn nigre saxifrage siler dulc an ʒ i sqna
ti liquirice anis seia seni mili sol an ʒ i spice nar ʒ ij
cassie ligee ʒ ij cortices tamarisci ʒ iiij zucc lb ij de
coq̄ qt laxat asini seu et uete effec u purgat renes
et uetam abogesio theodo R^e saxifrage api petros' ma
cedonici spagi seni apii radicum et semie an ʒ ij leni
stic ʒ s ameos amoi lap linceis agrimonie ciciam scam
sanguis hircini s dramas aleo an ʒ i feni ramoi spice
cerdamoi an ʒ v cotrita bulliat ad pfectam decoctionem
cola et siropiza cu zucc da ad minus ʒ i in sero cu
cauda Item antidotum ad frangendum lapides in renibus et in vesica
R^e granorum solis gaurfi galange citrari acadaci iue
lano pipis petros' tat spagi leuistic saxifrage an ʒ vi
melle q sufficit dent ʒ i cu lacte pp dicuntur hec
De scilicet pulmen pbac volueris ponas in uase vitreo pul
vem et in eo pul dimitte lapides pdeam et noctem
die alia in uene sitie Item quedam calculos curabat per
exhibitionem sanguis mstrui in potu datis dicit et dicit
glu sicu de lana ouis que lapis accidit vel ʒ d ipo
lapo dissoluit difficultatem urine et lapidem in renibus et i
vesica frangit et expellit Item sanguis leporini cumplatum in
capule Item gra sol in magna quantitate trita et cu aq
cauda distepata et inter manus fricata pcta colata
calculosis pmi et delicatis subuenit Item siler pendula
sine sicalcos nx q mon lapides renum et uete et qt
herba sit dissiper et ilata oli defrapio leucapselon an
ʒ iiij p q coli copselon an ʒ ij mili sol flor arthac
de urtice an ʒ s cassielig asari carpobalsami lap
iud an carui lap qui inuenitur invenitur spongia
an ʒ iiij silerhet mo retrute seb an ʒ ij ce ʒ iiij con
ficiantur et in unguentum redigantur Item pulvis ad dol
renum expellens lapides R^e saxifrage petros' macedonici
carpabalsami siler mo gum ede Asari lap iud gra ar esule
ʒ i Item pulvis dimit R^e saxifrage mili sal liquire
anis brunete petros' macedoni pentaphilo rec seclt
bsa siler dulc an Item pulvis ad frangendum lapides
R^e sanguis hircini lap iudaic saxifrage diuabille mili
sal penthafilon semis andive borraginis meloni
cit cuc cucumer costi sele seni api petros' se vetice
pion siler mo dauci carui ameos ʒ ʒ ellamarum acad
citre ysopi mue mus nardi cardamoi ani flor cal
uapte squati calamenti liquire anis raphani saluiuite
absinthii an quo utatur in brodijs vel de vino extrem
qt lapides acro reclos raphani et pone in vino al
ptire dies et pcta da pacti vinum ad potandum et
cito frangitur lap Item sanguis anseris cu vino bibitus

frag lapidem in vesica tepida et recens aqua p3 si lap vel costam
nocte reponatur in sanes sup eum Item simpq q litigasime
vete et semini Re semi petros macedo ci. apii bruscu spa
rgi. diptami saxifrage grum. trete marine .ã. vel mori
an 3 iiii. carvi spice cassie carpobal. squinanti asari
an 3 iiii. lap lincis lap qui invenitur in spongia sic pute
api. capar calami aro an 3 i. z ß baccarum lauri bac
carum iunipe an 3 i. ß omnia decoquantur in vino
et fiat potus .ã. Item Rx. in q. ad hoc et lapid re.
minit Rx aristol dauci flor squinanti carpobalsami ani
spice zaffran men fe. apii cassie ligne costi asari
semins apii siluestre. camepitheos ozimi flumalis gen
tiane liquiritie camedreos stecados amcos piperis d. pirati
nitrosi emule origani pulegi carvi sisileos cortic pasti
cappis garf. cum se fe. sille asari spica nardi sem
nebete. omnia an 3 i. s. pinearum decorticatarum ...
ponderis omnium terantur ... et cribellentur et conficiantur
cum melle despumato. Dosis eius omni die 3 iiii.
Item Rx. adde ibidem post .Rx. apii 3 iiii. acori 3 i. z
ß pipet euforbii castorei cortic radic cappar se. ... in
halage omnium an 3 i. ... se. bauce siluestre se. apii
costi petros. cassie ligne ... tamechis ... calamenti
camedros piperis stolopendrie aristol lon. ... radic lign. emule
maste ... lilii celestis omnia ... sem. amcos
cardamomi ... siluestre se. agni casti omnium an 3 i. di.
mice 3 i. z ß. terantur bis et cribellentur in oleo balsami
3 i. z et conficiantur cum melle despumato Dosis au 3 i.
... hoc ... lapides et ... ... instans
et lapides frangit ... albi filipendula ... su
primis saxifragi ... ... et ... calculus
et ... humore crudo et lapidosum

Lepra est ... corruptio ... et ... ...
... in ... et ... auctor
... 4 sunt species lepre. scilicet elephancia que fit
de melancolia infecte sanguinis leonina de colera infecte
sanguinis tyria defectu infecte sanguinis. allopicia
de sanguine corrupto et ... ... raro contingit
q fiat de uno solo humore ... ... fieri duo
... ... signa apparet
... potest colligere ... medicine
... ... elefancia ab elefante quia sic
elephans maior est inter omnia animalia ita et hec
est species maior et difficilior ad curandum. ...
... in omni ... cito macule apparet ...
et cito recedunt ... et potibus melanco-
licis sicut ex carne caprina leporina bovina vetusta
et ... et lentibus ... ... et cibis corruptis

..consistentis

ex coitu post leprosum et fabulatione et conversatione
cum leprosis et expirate vel anhelitu leprosis et ex aere corrupto.
Cognoscitur autem per plumbeum colorem faciei et cinereum totius corporis
per superciliorum depilationem et oculorum rotunditatem narium con-
strictionem et lingue granulositatem unguium scabiositatem vel pollicis et
indicis consumptionem et parvi digiti et pollicis digiti in
manu et pollicis digiti in pede insensibilitatem. Unde in lege
in libris leviticis a sacerdotibus tangebantur et per istum colorem
sanguinis et aliorum in scutella et dum sanguis lavatur in eo
quasi vene apparent velut quasi vermiculorum grani. Hec egritudo
tarde venit ad augmentum et si supervenerint in facie consump-
tionis manibus pedibus et aliis diversis partibus corporis fis-
sure tunc in hac. Remedio. Item signum tale est in omni specie
lepre quod si tria grana salis ponantur super sanguinem statim
resolvuntur. Ubi autem non sit infectus non resolvuntur. De hoc
quidam. Quod infectio [illegible] ad hoc si fricetur sanguis cum digito
in volva manus et sentiat vel minus sit unctuosus
signum est corruptionis. Curatio quo ea digeratur cum
equali mixtura oximellis scillitici et siruppi de fu-
mo terre cum aqua decoctionis [illegible] seu cum foliis vel corra-
[illegible] et [illegible] et cetera et [illegible] precedente [illegible] usu [illegible]
[illegible] diantos et diasene cum oximelle [illegible] fiat
[illegible] de fumo terre [illegible] scabiosa [illegible] borragis
[illegible] et aliis [illegible] [illegible] [illegible]
tyriaca magna cum succo fumi terre et sic tribus [illegible]
[illegible] die [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
et [illegible] vena [illegible] [illegible] die [illegible] [illegible]
[illegible] super [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] tyriaca magna cum vino decoctionis [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] die [illegible]
et singulis [illegible] fiat [illegible] et offerant precedente [illegible] hec
tyriaca ut [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] cum duabus partibus [illegible] [illegible] et hoc
[illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
fiat [illegible] [illegible] cum equali mixtura oximellis [illegible]
et sic de fumo terre et cum usu [illegible] diantos et dia
[illegible] [illegible] [illegible] fiant [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ventosa super
in [illegible] et [illegible] tibiarum. alia [illegible] fiat in [illegible]
[illegible] [illegible] vel sub [illegible]. alia [illegible] fiat [illegible]
nasi et fiat [illegible] in [illegible] et brachiis [illegible]
[illegible] autem [illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible]
et unguentum [illegible] et al. et [illegible] cum pulvere litargiri et pulvere
plumbi usto et brasilii. et [illegible] et [illegible] et
[illegible] [illegible] et [illegible] per noctem [illegible] ab
[illegible] in [illegible] cum [illegible] [illegible] ut aqua fabarum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel fiat [illegible] [illegible] radices [illegible]
[illegible] et [illegible] foliorum sambuci et ebuli vel
radices [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scabiose

sem tie lapacii acu an omi. sibi [illegible] et essitatis pulverizet
et conficiant cum succo iterum et fiat pille et tu opus sunt
una vel due cum aqua tepida dissolvuntur et fiat potio stuphia
in inguine facies et repletur et in crastino ut dixi
Item fiat sirup vel electuarium ex serpente qui capitur in ne-
moribus qui album est ventre [illegible] et rubeus linea di-
stincta [illegible] et dorsum nigrum removeatur caput ad iiij
digitos et cauda similiter et interiora et bis decoq
cum succo sem tie [illegible] ex [illegible] secundum aristotelem ad gutta
ne castorei. iuxta [illegible] usque ad resolutionem
carnis ab ossibus et [illegible] carnes et [illegible] cum optimo vino
al et odorifero et [illegible] et [illegible] cum succo sem tie colato
omnibus [illegible] speciebus aliquis [illegible] et [illegible]
vel cum melle vel [illegible] fiat electuarium Item ut [illegible]
antequam removeatur [illegible] et coquatur [illegible]
usque ad perfectam resolutionem carnis et [illegible] pascantur
galline que depilabantur et removeantur plumas [illegible]
iste galline et [illegible] cum [illegible] ad remotionem [illegible] et
de [illegible] Item [illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] et hoc idem operatur Item fiat [illegible] post stuphas
[illegible] die operatur [illegible] in uno [illegible] et [illegible]
in alio et [illegible] quater in anno [illegible] ut [illegible]
et [illegible] ad [illegible] impetigine et [illegible] Item ad
[illegible] et pille [illegible] lepre et
et valet [illegible] [illegible] salso
[illegible] podagre et quartane [illegible]
[illegible] subditas expellit statim [illegible]
[illegible] et omnes [illegible] et [illegible] venenosos et
viscosos et [illegible] expellunt [illegible] annos
[illegible] venenis [illegible] [illegible]
[illegible] an [illegible] al et in-
[illegible] sulphuris [illegible] sal [illegible]
[illegible] aristotelem [illegible]
[illegible] colloquintide [illegible]
[illegible] an [illegible]
[illegible]
[illegible] an [illegible]
lazuli preparati an [illegible] alterum [illegible]
[illegible] castorea [illegible] an [illegible]
v et [illegible] electerij [illegible] per [illegible]
[illegible] cum succo sem tie vel [illegible] et fiat
pille ad quantitatem [illegible] et dentur [illegible] Item de
[illegible] et carnis et [illegible]
[illegible] cocta in vino [illegible] bibat in mane et [illegible]
Item [illegible] fiat [illegible] cum $ʒ$ i et [illegible] et cum [illegible]
et [illegible] an $ʒ$ iij [illegible]
cum [illegible] et [illegible] an $ʒ$ [illegible] purget cum
[illegible] et [illegible] an $ʒ$ [illegible] et [illegible] $ʒ$ [illegible]
cum $ʒ$ iij [illegible] et [illegible] an $ʒ$ i [illegible]
Item allopicia [illegible] cum [illegible] de succo [illegible] et [illegible]
[illegible] an $ʒ$ i [illegible] an $ʒ$ [illegible]
cum [illegible] et [illegible] an $ʒ$ i Item [illegible]

in lepris de grosso humore et corrupto et viscoso a capite descendente fiat tenta de panno lino et dove cum litargirio et viridi eris et aqua rosa in una ebulicione potenti desiccat et consumit illa mala ulcera et fac ad includere inspiracionem per nares quas ad idem intingat tenta in succo afodillorum et fricent nares Item tenta in uncta de bolo cum aqua acuata cum pulvere hermodactili multum confert Item in omni genere infectionis sive sint morfea sive lepra sive scabies sive impetigo et species simplex desuper est generalis quia ... et venas purgat et statim mundificat Recipe omnium mirabolanorum ana ʒ x. et epithimi seue turbit gariofili baccarum lauri ana ʒ i cuscute absinthii capillorum veneris flor et sal borraginis iudaici ana ʒ ii ... ʒ x. ligni polipodii ana ʒ x tamarindorum cassie fistule mundate ana ʒ iii passularum enucleatarum ʒ iii rosarum violarum ana ʒ i ... ʒ ii ... fumiterre et borraginis et ... Recipe epithimi seue cuscute violarum ana ʒ i rosarum ʒ iii ... ʒ iii flor borraginis ʒ iii ... dactilorum ana ʒ i succi borraginis ... Unguentum ad palliacionem leprosorum Recipe ... et ... ad salsum flegma ... pulvere ... ʒ ii ... litargiri ʒ i castorei ʒ i fiat unguentum ... leprum ...

lienteria est fluxus ventris cum i operati cibi // indebita emissione et est dicta a lenitate intestinorum quia lenitudo facilius cibus pertransit fit autem quandoque ulceribus et pustulis stomachi quia cum cibus venit et tangit illa ulcera statim videt quandoque dolorem quem sentit et expellit cibum antequam sit immutatus et hoc intelligitur quandoque calore et siccitate oris et pustulis que sunt in ore et lingua infirmus patitur fit etiam quandoque ... lenitate villos stomachi et in testina et ... pertinent ... dolorem et rugitum intestinorum et cibus indigestus qui ad ... per anum emittitur Cura fit quandoque dissenteria lienteria ubi quandoque dissenteria ulceribus ad cicatricem venie ... ... intestina et ... Si fit quandoque ulceribus stomachi curentur ut ... desictaget ... Si fit quandoque decoctis ... agat et ... lenitatem stomachi abluat et abstergat Comedat allia et carnes assas et sinapi ... et alia calidis ... et fiat ... et ventris ... Recipe rosarum ʒ i mirabolanorum ... ana ʒ ... ... ana ... masticis ... sal ... ana ʒ i ... ʒ i ... confert ... ventris Recipe rosas mirabolanorum masticis ... ana et ... galle ana omnia ista pulverizentur subtilissime et distempentur cum succo absinthii fiat emplastrum et superponatur ventri optimum est et probatum Item confert lienteria dissenteria diarria Recipe semen plantaginis torrefactum et albumine ovi sit ... et ... coquatur super tegula vel testa calida et detur Plura de hoc Recipe sub ... dissenteria et diarria

loquelam reparat magistri per dictam ... Recipe
ʒ ... castorei ana et fiat pulvis que ... in ...

Recipe caseus vetustissimus subtiliter incisus ... coquatur et detur ... Et

cum panno lineo et decoq in vino salviato et cum socculo facta lin-
gua lavetur post. Item contra vulnera lingue. Item si lingua amittit loquela
sit lingua que est frigida et radix eius corticis storaci et salvie cum
euforbium pannum et distempera cum succo rute et fac pillulas latas
in modum denarii et pone tenent sub lingua quousque dissolvatur
et que defluit de saliva exeat foras statim loquelam recuperat. Item idem
si fiat quadratum de arbore et quarta die fiat effluet. Item contra
Item adhuc pulvis castoreum euforbium et alia pulvis precedens
Item quando inflatur cum farina nigelle ad modum paste et fiant
pillule late que sub lingua teneantur et saliva exeat. Item lingue
et sublingue apparet cum rasorio extirpatio in medio tumoris
deinde fortiter lingua fricetur cum sale et forti aceto deinde
fiat gargarismus de stafisagria pulverizata posita in melle modico
et aceto forti quo utatur per donec curet. Item multum prodest
flora sub lingua decem vel quindecim frustra meus supra
dicta. Item assiduet gargarismus cum sinapi. Et instantes
contra lingue paralisim curat trasteram sinapis preterea
lingue asperitatem curat gumma arabica album seu citonium
psillium. lingue ulcerationem et labiorum curat lentisculus
pendit portulata

Lupus et herpes se impetiginem corrodens aliis fit ex
erisipila precedente aliis a causa melancolica humore corrupto et per
misso ad aliquam membrum ipsum corrodente cum insidet. Differt
ab erisipila quia in lupo dominatur locus et maior fit cor-
rosio. Differt et a cancro quia lupus magis corrodit in profundum
et in duplo plus corrodit. Item primo quidem fiat flebotomia de
epatica vel de alia vena super quam patitur membrum superius
vel inferius et digeratur cum oximelle et purgetur cum
catartico speciali quod utrumque colera purgat. Et in ultimo
cura die fiat stupha de herbis suis et cum astupha effectum
rubea tonsura cum quinta parte tiriace maioris. Corpore
desiccato fiat unctio de unguento et alia festu et ad fal-
cista et acuatur cum gumma et lacte sulfure
de lepra et impetigo que ad hoc valent. Similiter est
quoniam omnia que curat cancrum curant lupum et ideo vi
dere ad curam cancri supra

Lumbrici ex flegmate generantur. Sunt autem quidam corpore
longi qui in gracili intestino nascuntur. quidam lati
et duri ascarides et nascuntur in grosso intestino
magis in orbo et dicuntur a communi et teretes ut vermi-
culi plurimum nascentes in longaone Isti vermiculi
et ascarides facile exeunt cum egestione et pruritum fa-
ciunt in naribus. Item et videntur mandere quidam
quidam frenetici quidam cadunt ut epileptici vel fit profu-
sio carnis in motibus et quidam videntur intestinalium lumbricorum
a signa quia sunt secundum similia non pruritus labiorum et na-
rium fetor oris vocis gallaco dentium stridor in
sompno et in sompno surgunt ut maniaci dolor
stomachi tortiones intestinorum aliis fastidium aliis ictolabile

paciuntur appetitum ad quod nocivus pos et varios et inferiora
dicunt lumbricos esse [illegible] ut lumbricos amare
[illegible] ne se subtrahentes [illegible] cum lumbricis ad intestina
se convertant et sic faciunt castra [illegible] quod est causa [illegible]
que necant lumbricos apponantur [illegible] ut [illegible]
[illegible] aggravantur ea que sunt mortificata [illegible] quot
mortificate lumbricos per [illegible] vel inferiora [illegible]
[illegible] et pulsia [illegible] remanent mortificata pos
sunt facere [illegible] vel coliam vel ad [illegible]
Primum ergo disteriam [illegible] cornu cervinum combustum [illegible] aqua
salsa et apponatur [illegible] de melle et offeratur [illegible] pulverizate
centaurea vel eius flos et [illegible] ovorum et [illegible]
[illegible] et hoc [illegible] fiant [illegible] et offerantur [illegible]
in septana [illegible] succus persicarie cum lacte
[illegible] operatur [illegible] ante [illegible] lacte item al
[illegible] fiat in [illegible] cum felle taurino et succo cen
tauree et [illegible] succus [illegible] et sambuca sup
regione stomachi et intestinorum quod mortificat lumbricos
et mortificatos expellit [illegible] in infantibus intestinis
paciuntur [illegible] cum decoctione absinthii et lu
pinorum admixta scamonea [illegible] sale et melle [illegible]
[illegible] catharticum cum mellicrato [illegible] spina de
medulla [illegible] item in [illegible] persicaria centaurea centaurea
[illegible] absinthium [illegible] et fac [illegible] item fiat pulvis
[illegible] lumbricos [illegible] cornu cervi centauree [illegible]
[illegible] utatur cum lacte vel cum vino item [illegible]
[illegible] succum absinthii plantaginis scolopendrie folia per
sici et fac in modum emplastri pone super umbilicum [illegible]
[illegible] accipiatur [illegible] et sambuci [illegible]
in vino [illegible] al et [illegible] in [illegible]
[illegible] ad [illegible] centaurea [illegible] centau
ree [illegible] absinthii [illegible] pulverizata [illegible]
cum melle [illegible] item aliud [illegible] pulvis cornu cervi
combusti in [illegible] pulvis centauree [illegible] pulveris [illegible]
[illegible] et in [illegible] omnibus pulverizatis fiat [illegible]
cum melle [illegible] [illegible] statim eo assumpto
[illegible] differatur item emplastrum ad lumbricos [illegible]
folia persice et folia [illegible] et absinthium [illegible]
[illegible] et apponatur [illegible] recens et [illegible]
[illegible] ista [illegible] cum aceto forti [illegible]
[illegible] in testa et ita [illegible] statim [illegible]

[illegible] qui vult aliquis fac unguentum cum quo si

inungatur [illegible] pectus [illegible] supinus [illegible]
[illegible] inferius [illegible] umbilicum [illegible] et si [illegible]
[illegible] cum populeon in [illegible] eiusdem [illegible]
al et m. [illegible] aloe ana [illegible] felle
[illegible] euforbii [illegible] ana [illegible] [illegible]
cum oleo [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] ad hoc [illegible] lumbricos necat [illegible]
[illegible] instantis [illegible] absinthium [illegible]
allium [illegible] centaurea [illegible] eupatorium
balsamum [illegible] lappacium [illegible] menta marrubium [illegible]
domestica [illegible] scabiosa sambucus stafisagria

Vrine sunt septe passiones Prima est suffocacio rete-
cio 2a est inmoderatus fluxus instrumentorum 3a est
suffocacio urine 4a et urina capitacio 5a
est urina cum coracio 6a urina ventositas 7a
urina aposteoso siue ulceracio Cum quibus duo concurrunt
inpeditus acceptus et difficultas plures sunt passiones urine
Prima est retencio mestorum cum a xiiij anno usque ad
l. in fortioribus et sanguineis atque colericis usque ad l.
Siue fortissimis et sanguineis colericis atque plectoricis fluunt usque
ad lx annum vel in eos sit facere flobotomiam a xiiij anno
usque ad lx vel l. vel xlij annum Hec ergo retencio aut
naturalis aut accidentalis Naturalis est retencio in senectute
Accidentalis fit ex tristicia nimia et timore ira ieiu-
nio vigiliis nimiis vel ex fluxu emoroidarum vel pro menstruis
datis vel ex febribus deficiunt ipsa menstrua ex apostemate matricis
aut ex oppilacione et constipacione venarum matricis a humoribus
grossis et viscosis Signa menstruorum que deficiunt sit dolor
capitis colli dorsi oculorum grauitas et ventris fastidium
malus appetitus ut carbonum et similium urina angusta et
crugosa aut cum loca carnis desponunt attendere utrum
adiuncti parum maminarum et similia Hec autem passio vel fit ex causa
calida vel frigida et hoc ex humoribus vel sine Hec passio
curatur per flobotomiam et digestionem et per purgacionem sublimem
et fomentacionem per fricacionem et unctionem Et medicinarum
pessarium inuencione Primum ergo fiat flobotomia de uena sa-
phena per cartella pedis intus interiorem magis que in
flore consueuerint ut in augmento lune ut de crescente quod
ingessit et tunc signum aliquod sanguinem in camisia
appareat Vel si hoc non appareat in decrescente lune fiat de uno
pede uno die et die alio de alio Vel ponantur ventose in
coxis cum scarificacione quod prima die tum trahatur de sanguine et
alia die similiter quod sufficiat debite quantitati instrumentorum Si autem
sit de causa calida vel si flebotomia de causa frigida tamen ponantur
ventose super renes et super tibias in anterioribus et posterioribus
tibiarum et hoc cum scarificacione et sine 2a de qua di-
gatur in peccatis Ad hoc autem ut videatur quis sit in [illegible]
pellitur sanguis vel ce cum effluit et pannus lineus intinguatur
desiccetur et abluatur in lapide et iterum ad solem
siccetur et si color fuit rubeus et sanus Si fuit citrinus
et coleram Si fuit per albedinem et flauma Si non nigrum
vel pallidum et melancoliam sudare et secare Si ergo ex fri-
gido materia adhibeatur medicina in sirupis et electuariis
Sirupus ad prouocandum menstrua Recipe feniculi petrosilli balsamite
pulegii regalis sauine origani calamenti basiliconis
maiorane abrotani arthemesie ana ʒ ß zuccari lb ij
Item sirupus adiciatur Recipe radicis feniculi petrosilli apij lapacij
acuti capsibarbi gariofili arthemesie absinthij abro-
tani acoree brusci ana m. ß sin tre m. j. gtaane
seminis uiol rubee ana ʒ ß fiat decoctio cum viij partibus
aceti et vj partibus vini et stringatur cum lb x zuccari

Item conditum ad idem Recipe arthemesie abrotani apii mirice ana [illegible]
semis vini capita duo pulegii seu fasciculum et semis rute
ʒ iii rute viridis fasciculum et vini veteris sextarios in mellis
libras iii bullia et ad tertiam partem et sic commisceas et in olla decoque
usque ad tertiam partem post balneum ieiuna bibat. Item ad
idem Recipe baccas lauri, ysopo et calamentum decoquantur in
vino et inde potio bibat probatum est. Si inflata sunt
menstrua fiat talis pulvis de seminibus arthemesie et savine
nigelle ʒ i liquidi in panno rarissimo [illegible]
et subponatur per ea fluunt menstrua et sordes in multa quantitate
Si vero labia vulve vel [illegible] [illegible] tangit ungat
cum oleo rosarum et similibus consolidantibus. Item ad provocandum menstrua et
emorroidas Recipe malve mercurialis [illegible] rubee rute
radicum malve savine decoquantur in aqua usque ad medium et cum
spongia infusa de aqua illa in die plures foveatur matrix
et sinum per inferiora recipiat et calidum super quas sedeat in
sacculo impositas. Hoc facto vulve locum [illegible] vulve
interius inungat hoc unguento Recipe olei de amigdalis amaris olei
lauri et medulla [illegible] cum quibus medietas bdellii dissolvatur
addito succo rute [illegible] fiat suppositorium de foliis rute tritis et
cum [illegible] ʒ de oleo amigdalarum amararum et si vis acuas cum
ʒ ii colloquintide [illegible] provocat. Item Galienus in epistola ad
[illegible] Recipe inde spice [illegible] cortice casie ligni aloe asari
arthemesie ana [illegible] ana ʒ i et medulle [illegible]
[illegible] fasiolorum seminis apii [illegible] seminis cu-
mini costi [illegible] ana [illegible] terantur et cribellentur
et illiniantur cum oleo de amigdalis amaris et conficiantur
cum melle despumato et sumatur ad aductionem menstruorum
octo diebus ʒ iii omni die cum aqua in qua decocta sit [illegible]
vel fasoli vel dirigatur cum sirupo [illegible] Purget vero
[illegible] cum ierapigra vel theodoricon anacardinum vel theoder cu-
piston ana ʒ i datum cum sirupo [illegible] et postea
[illegible] fiant stuphe et fomentationes. Stupha [illegible] po-
natur savina calamentum pulegium ysopus malva [illegible]
verbena folia lauri arthemisia rubea maiora savina ori-
ganum serpillum absinthium opoponax ruta [illegible]
genciana asa fetida in qua aqua decoctis sedeat mulier
et abluat pudenda [illegible] sedens in sede perforata re-
cipiat [illegible] in [illegible] ista stupha. Recipe cala-
menti origani savine et arthemesie rubee maioris et
[illegible] baccas lauri et cimini in qua aqua [illegible]
sedeat usque ad umbilicum [illegible] astupha. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] magne [illegible] tyriace dya-
tessaron [illegible] ʒ i nigelle [illegible]
[illegible] menstruorum [illegible]
ʒ iii cum vino [illegible] bibitum educunt [illegible] pul-
egium calamentum castoreum cocta cum vino et bibita est
utile [illegible] de balneo. Diptamnus cum

cera cum savina. Hec fortius operantur. Item quinto fiant suf-
fumigaciones de aromatibus ut sandalo storace aspalta xilobal-
samo xiloaloes calamito et cassia lignea musco croco macis
galanga castoreum cum herbis ab omnibus vel a quibusdam. Item a-
liud suffumigium contra artheticam et contra epilepsiam savina nepta pulegium
balsamita decoquantur in bono vino in olla bene sigillata et
foramine facto in medio cooperturii in quo ponatur canna que
contineatur super sedem perforatam mittatur contra matricem ca-
nne per vulvam et hoc fit commune in balneo. Item thus
super carbones ponatur et fumus per muliebria recipiatur.
Item idem fiat de storace calamita et gallia muscata.
Item sexto fiant unctiones de oleis primo mitigativis et
lenitivis ac nervorum matricis confortativis ut est oleum
costinum oleum de lilio oleum de ciminiamo de terbentina
Item cum oleis attractivis et mundificativis ut est oleum
rutaceum pulegium oleum muscellinum oleum laurinum
oleum petroleum acuatis cum castoreo oleum baccarum juniperi
vel iteras receptam olei subnotatam arthetica et dolor-
em matricis et gutta et lapis. Item de oleo dicto herbis
in simplicibus usitate acceptis vel in simul compositis unus ma-
ter preparatis oxigena ungantur ab umbilico usque ad mu-
liebria et super renes et super pectines et labia vulve
et matricis. Viccia et lana succida ad os vulve et matricis
imponatur et fiant et iniectiones per pessarium post bal-
neum et in balneo ista et olea et unctiones disponunt
ad conceptum. Si post statim coeat cum viro. Ceterum vero calida
fiant unctiones de oleo iusquiami oleo mandragore oleo
rosarum acuatis cum ℥ i camphore tantum cum est ut ad ista
olea minus sit apponatur oleum calidum ut possit putre-
et mundificare. Item fiat sacculus de panno lineo in
quo ponatur [illegible] cum pulvere matrice. qua
sordes [illegible] in alio aliquo calido intin-
gatur et intromittatur in filo quo possit extrahi cum necesse
est. Item sequitur septimum de pessariis et suppositoriis
matricem quod ultimum confert in cura matricis ad provocandum
menstruorum contra artheticam abrotanum savina calamenta ruta
ana m. ß. dyptami mari lappacii radicis oxoponac ana
℥ i et ß decoquantur in aqua usque ad tertiam vel medietatem parte
et colentur colature admisceat ℥ i sal gemme oleum
vel butirum vel admisceatur theodoricon empiston
theodoricon anacardium ℥ ß vel de mar. gal cum terra ma-
gna sive apio ana ℥ ii. Et si ista plus acuere oportet appo-
natur diptam vel diagridio vel euforbio vel esule
vel coloquintide pulveris ℥ i vel ii et iniciatur pessa-
rium in matrice. Et pessarium debet esse longius et
grossius quam clistere et usque ad medium intromittatur.
Iaceat autem supina cruribus fortiter et pectoribus super

cussinum elevatis dein obstruet et urinas cum tribus vel bom-
bace vel lana et sustineat mulier quanto plus potest et non r[illegible]
vocat in parte sua inclinatione ut via [illegible] medicamento
non laedatur et isto pessarium nisi bene fortius procedat
purgatur a retro publice et regione urine [illegible]
vel aliquo super [illegible] aliter potest si in decoctionibus pes-
sarium [illegible] artemisie pulegium cala-
mentum sambuca cortice interiore et [illegible] omnia hec vel
aliqua horum ad hoc valentia et in decoctione dissolvet pul-
vis cinamomi cassie lignee ligni aloes sandalum muscus
vel aliquorum aliorum ad hoc valentium et [illegible] pessarium
ad [illegible] vel collum matricis et aliqua predicta [illegible]
[illegible] ut obstruet ut [illegible] aliqua
[illegible]
surgat mulier et faciat ac si vellet mingere. Valet ad idem
[illegible] de [illegible] in aqua et [illegible]
[illegible]
[illegible] digiti [illegible] mollis
[illegible]
[illegible] muda ordei [illegible]
plus [illegible] in hac [illegible] et inde fiat
[illegible] in panno lineo et subtili et ligetur cum filo
[illegible] ut [illegible] quod voluit mulier et
et [illegible] filum ut [illegible] teneat per vi vel per vii horas vel quam diu potest. Si forte
[illegible] fiat ei balneum [illegible] aque. Et ut
[illegible] maior [illegible]
[illegible] provocat [illegible] asa fetida. lignum aloes ag-
nus castus [illegible] absinthium artemisia. borago. bi-
storta camedreos. citrea [illegible] celidonia [illegible] cela-
me. cassia lignea. gentiana galbanum gariofilata
gallitricum. genestula [illegible] lappacium malva
[illegible] opopanax pulegium rubea ruta. [illegible]
[illegible] sinapis [illegible] savina [illegible] ut dra-
[illegible] serpillum [illegible] potest fieri
[illegible] ad [illegible] ut dicatur
et [illegible] peonia [illegible]
pulegium ros marinus salvia [illegible] confortat
sandalum muscus ambra cinamomum xiloaloes
xilobalsamum [illegible] solent [illegible]
[illegible] asphaltum bethonica [illegible] lilium [illegible]
[illegible] ut sanguis e naribus effluit
[illegible] mulieri cessantibus menstruis sanguine flu-
[illegible] naribus bonum est [illegible] sanguis fluxus [illegible]
naribus et fiant cauteria [illegible] super [illegible]

Immoderatus fluxus menstruorum hec est [illegible] passio

matricis fit [illegible] ut subtilitate [illegible] ut
acuitate vel [illegible] aut fissura ve-
narum [illegible] sanguis [illegible]
vene [illegible]
quam visu et tactu cognoscitur. [illegible]

arteria in quibus tunc dolor augmentatur rubea effluit
quantitas que sit venis aqua alba aut nigra Cum autem aug-
mentatur fluxus sanguinis et perdurat decipitur macies corporis
in mutatio coloris fastidium appetitus tumor pedum et
ventris et istud per hoc cognoscuntur sicut ostendantur per
colorem menstruorum et per colorem panni menstruati abluti
et exsiccati cum quo est humorum abundancia iste fluxus
sanguinis fiat flobotomia vena ut epitheam Item ventosa-
rum apponimus super radices mammillarum vel sub tunc scari-
ficatione vel sine Item applicatur saphena sub cavilla pedis
intrinsecus Item ponatur ventosa super renes Item sumat si-
rupos et electuaria constrictiva ut pote [illegible] dentur cum ope-
ratione composita cum decoctione radicum foliorum plantag-
et semine plantaginis propter acacia gummi arabicum sangu-
draconis Item sumat electuarium athanasia cum succo planta-
ginis vel cum aqua cinathetas vel solum succum planta-
ginis Item ad electuarium detur diacodion et zuccarum rosarum de-
super bibatur unus haustus de aqua plantaginis Differantur
cibaria inspissativa sanguinis sicut est risi milium et
frumentum decocta in lacte caprino vel vaccino Item fiant
sirupi electuaria balnea sive stuphe et fomentationes sub forma
ponentur exempla [illegible] de dissenteria et de fluxu emo-
rroydarum fuit scripta Item fiant pillule [illegible] tria
[illegible] cornu cervini combusti ana ʒ i pul-
[illegible] et cum succo plantaginis vel teste bovis vel ag-
rosti fiat pillule et apponatur pul. de coagulo leporis
coagulo vituli coagulo agni coagulo cervi combusti
ad pul. [illegible] ana ʒ ij dentur [illegible] vel vij [illegible]
[illegible] sub forma [illegible] per os [illegible] Item
fiat omnis cure dissenteriorum et emorroydarum Item
ad emorroydas [illegible] cum [illegible] dolor fiat butiro et
medulla [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] in unctionibus et in [illegible] [illegible] emor-
royde [illegible] pulvere corticis [illegible] et
gallas [illegible] ipsa sanguis [illegible] ad [illegible] et
[illegible] et [illegible] inde [illegible] et in [illegible] per
[illegible] super lapidem [illegible] super carbones
[illegible] et fumum per inferiora ad [illegible] de-
inde [illegible] adhibemus pessaria et suppositoria [illegible]
fluxum menstruorum [illegible] corticis mali
granati galla plantaginis rosarum ana decoquatur in [illegible]
[illegible] usque ad [illegible] vel [illegible] et colleatur
et colate ad [illegible] [illegible] magna cum [illegible] et
athanasie ana ʒ ij [illegible] per pessarium ad [illegible]
[illegible] fiant omnia alia ut in alio pessario scripta
sunt ad provocationem menstruorum Item fiat suppositorium [illegible]
[illegible] magnam cum [illegible] et [illegible] olibani
de coagulo leporis vituli agni cervi capre combusta
pulverizata et [illegible] ana ʒ ij [illegible] quantum sufficit

restringunt ista lignum aloes acacia calamita corallus cina-
[illegible] gummi ar[abicum] ypoquistidos lentiscus mumia malogranata
galla rose / cortex [illegible] plantago acacia a-
ceti bolus ar[menicus] camfora [illegible] mastix
mandragora olibanum [illegible] psillium sarcocolla
[illegible] sandali [illegible] pastoris [illegible] diffe-
[illegible] potest [illegible] adiuvare [illegible]
que restringere [illegible] paulatim et cum cautela [illegible]
et sordes educendo [illegible] apostemata et [illegible]

Suffocacio matricis tercia passio est que est ablacio an-
helitus per vulvam. Contingit [illegible] retencione menstruorum
et corrupcione spermatis [illegible] in mala et venenosa
qualitate spermata aut menstrua mutantur fumus vene-
nosus ab eis resolutus nobilia membra [illegible] cere-
brum et cor [illegible] matricis et [illegible]
[illegible] Contingit [illegible] ita quod [illegible] et
motus toti corpori auferuntur [illegible] voce et pulsu
[illegible] et [illegible] ut nullo modo [illegible] mortue
putantur. Signum [illegible] est flactus lane naribus
appositus si movetur [illegible] plenum aqua super
pectus positum si [illegible] in motu [illegible]
[illegible] confundunt [illegible] Quedam
itaque [illegible] et verecundia celat [illegible] hanc passionem
[illegible] debilitas atque [illegible] oculorum [illegible] et cu-
[illegible] a ipsa [illegible] accessione [illegible] cum
oleo laurino [illegible] cum [illegible] vel
euforbio fetida naribus apponantur ut asfaltum gal-
banum [illegible] pilorum et lane [illegible] Subtus [illegible]
[illegible] ut [illegible] aloes et [illegible]
lana in balsamo petroleo vel in oleo lauri [illegible]
ut [illegible] in testa et in panno [illegible]
vel sacculo [illegible] sub vulva [illegible] cada-
et attractiva [illegible] quedam [illegible] quedam [illegible]
sanata fuit per manus [illegible] in vulva et [illegible]
[illegible] calore resolvente [illegible] grossus [illegible]
[illegible] et sana surrexit ventose [illegible] in
[illegible] et [illegible] sapientia [illegible]
[illegible] calidis [illegible] oleis [illegible]
[illegible] et [illegible] odorifera
[illegible] ad [illegible] castor[eum] an[a]
ʒ [illegible] balsami modicum Balsa-
mo in [illegible] infuso [illegible] que [illegible]
[illegible] et [illegible] et fiat [illegible]
[illegible] super carbones [illegible] et ad [illegible] fumus re-
cipiatur [illegible] Omnis alia cura adhibeatur sic
est [illegible] ad provocationem menstruorum [illegible]
[illegible] suffocationem curat gariofilum olibanum [illegible]
serapinum terebintina balsamum

Matricis [illegible] passio [illegible]
[illegible] et [illegible]

urine. nunc in dextram nunc in sinistram partem et cognoscatur
per tactum et compressionem cum cadit infirmus sine causa. Cum est
in renibus cognoscitur per dolorem et renum et per iudicium pa-
cientis. Cura. Si fit ex humoribus grossis et retentis in [illegible]
vii eius [illegible] precipitatur urina. Cura fit ex retentione humorum
ex quibus aggregatur urina et precipitatur. Cura fit ex difficul-
tate [illegible] cum exit urina. Cura. Si fiat ex calefacti-
one fit ex [illegible] sessione super lapide cum ex balneo [illegible] vel
ex potu aque frigide et cognoscitur ex hoc [illegible] et sine dolore
exit urina. Digeratur [illegible] cum oximelle et purgetur
cum [illegible] et [illegible]. Tercio die fiat stupha
cum calamento et origano lavendula et camomilla sal-
uia nasturcio [illegible] et ruta. Deinde [illegible]
offeratur [illegible] vel tyriaca cum vino decoctionis salvie
et inungatur pecten renes loca intus et extra cum oleo
[illegible] et gutta [illegible]. Sequenti die apponatur
[illegible] fiat appositio
[illegible] pulvis de [illegible] terrum terri-
[illegible] sanguis draconis [illegible]
[illegible] fiat de lapide [illegible] et olibano [illegible]
[illegible] et de [illegible]
[illegible] Si autem fiat ex frigido humore
fit cura [illegible] Si non fiat ex humore calido digeratur [illegible]
cum [illegible] purgetur cum [illegible] tercio die fiat
balneum de herbis [illegible] abluco offeratur [illegible]
Sequenti die fiat [illegible] et tunc fiat [illegible]
[illegible] et
[illegible] Si autem fiat ex difficultate [illegible] respondeat [illegible]
cum manum [illegible] in locum suum inuncta oleo
laurino et localia fiat [illegible] et [illegible]
[illegible] Si autem fiat ex retentione [illegible] vel in
retentione corporum [illegible]
apponatur [illegible] fetida [illegible] in [illegible]
mulierum [illegible] et [illegible] carbones [illegible]
[illegible] et [illegible] et subfumigetur
[illegible] fiat [illegible]
sit in suffocatione matricis et breuiter eadem cura fiat que
sit in [illegible] longaonis

Excoriacio matricis [illegible]
fit ex colera adherente lateribus matricis [illegible]
[illegible] et [illegible] rubea [illegible]
[illegible] fiat in [illegible] pessarium [illegible] malue [illegible]
[illegible] utriusque [illegible] decoquantur et colentur
et in colatura dissoluatur [illegible]
et oleum et [illegible] digeratur [illegible]
[illegible] et [illegible] de [illegible] tercio die fiat bal-
neum de herbis [illegible] et [illegible] abluco
offeratur [illegible] Sequenti die fiat [illegible] de
[illegible] et tunc [illegible]
lacte [illegible] et [illegible] pessarium ad [illegible]
[illegible] in [illegible] pulueri[illegible] [illegible]

ar. dragm. j. spodium autem conficiantur cum aqua plantaginis et for-
mentur trocisci et inde distemperetur cum lacte vaccino ut cum
siringa in iectione et in vlceratione vesice (?) fissurarum valet etiam in
lecitudine et excoriatione vesice

Ventositas matricis vi^m est passio et fit frequenter ex humorositate

retenta et inde cum coguntur per inflationem matricis rugitus
et torciones et dolores de ambulacione digatur cum cu-
rari (?) quod dicta sunt sub regulo colica et iliaca. et fiat illa omnia
que ibi sunt scripta. Dyali. offerantur electuaria calefactiva ve-
tositatem sicut dyamuscum dyacimimum dyacalamenti et dya-
spermaton. Item fiat emplastrum contra torciones matricis Recipe furfuris
subtilis sacculum coquatur in aqua et panis vel spongia
infusa de decoctione cumini ab umbilico et infra calida suppo-
natur. Item fiat hoc electuarium contra ventositatem et torciones Recipe
Recipe piperis longi et albi cinamomi ana ʒ ij. Item asari mastic
cini ana ʒ ß. cardamomi amomi item liquiricie ciceos et gar-
iofili costi matris. omnia autem ʒ j terantur et cribellentur
et conficiantur cum melle despumato et sumatur ex eo omni
mane pondus ʒ j cum aqua decoctionis mastic et anisi et alia
sicut teneris. Item decoquatur siler in aqua cum cimino et ca-
taplasmetur inde ab umbilico usque ad muliebria cum vel super renes
Item silatri crudum decoquatur in aqua cum cimibus et cum inde
cataplasmetur quod potest operatur in puncta vermi per florum

Apostema matricis vij est passio Recipe quod fit de ca-

lida quod de frigida Si de calida quod ex sanguine quod ex colera Si
ex frigida quod fit ex flamate quod ex melancolia. Item quod in fundo matricis
vel in orificio interiori Si in fundo sentitur dolor usque ad
muliebria et nasitatem inflationem lata sequitur difficultas
inspirandi maior est dolor cum umbilicum et in aliis par-
tibus Si autem fiat in orificio matricis cum predictis sinthomatibus maior
sentitur dolor circa renes et per coxas et supra Si autem fiat
de causa calida sanguinea sentitur dolor in pungitive in loco
collectionis febris est continua. non multum intensa et in-
flatio saphenarum rubea vel subrubicunda et per totum
turbata et alii lucres super Si fiat ex colera acuitur par-
tibus et punctus intus per febrem acuta per urinam rubeam
vel subrubeam alii lucres intus Si autem fiat ex melancolia
acute per maiorem pondus inbri plumbeum saphenarum per len-
tiorem febrem per urinam mediocrem. et liuida et quod plum-
beam quod cinericiam Si autem fiat ex flamate acuitur per urinam
aggravatione et per maiorem ponderositatem per albedinem urine et per
cinericiam colore in urinis predictis ergo quibus in quolibet
causa fiat flebotomia de saphena sub cavilla pedis interius Item
a principio usque ad iiij diem insistendum est repercussivis
per augmentum dimissumus per statum maturativis sic de omnibus super
regulo apostema Rupto autem apostemate ex aquoso per con-
ductum sanici administratur causa per melle despumato
mulsa tepide et illud tantum ad pondus libre iniciatur
singulis diebus ad mundificandum Item fiat cum sero ca-
prino et melle confectio albe lucime distemperatum

cum lacte vaccino ad pondus ℈ i ieiunum. Item trocisci [illegible] de [illegible]
al et curat. Eisdem et localibus curatur apostema stomachi quod [illegible] per
febrem continuam et per intolerabilem stomachi dolorem et [illegible] post abomi-
nationem ac per vomitum et nauseam per turbationem urine de-
no quod in apostemate stomachi in qualibet causa debet fieri flobotomia de [illegible]
alia fiat cum discretione medici sapientis causa quod [illegible] apostemate
superius scripta in extremo non ad [illegible] mitas. Recipe
leviusticum [illegible] semen lini farina ordei semencula arthemisia [illegible]
[illegible] ruta [illegible] millefolium febrifuga plantaginem
pulegium cum melle confice et pone desuper. Item non sequitur [illegible]
[illegible] non est in suo loco dolor sinistri lateris usque ad stoma-
chum inflacione difficultas [illegible] et frigus patiuntur cum
extensione membrorum et sentitur cum eructatione [illegible]
potum tollit. Fiat. Recipe semen apii farina tritici arthemisia [illegible]
[illegible] et feniculum [illegible] coque cum vino da bibere
de premissis [illegible] de ista sufficiant

Morfea curat unguentum et omnem scabiem et omnem depila-
tione. Recipe [illegible] ℈ i [illegible] ʒ iii argenti vivi
[illegible] sufficiat [illegible] lapacii [illegible]
[illegible] argentum vivum [illegible] cum pulvere [illegible]
[illegible] sufficiat [illegible] morfea fiat
sive lepra scabies. Recipe succi [illegible] et [illegible]
et apponatur [illegible] anacardi ad ultimum pulvis de [illegible]
[illegible] et [illegible] in ebdomada [illegible]
[illegible] dentur [illegible] vel tres [illegible]
[illegible] offerri ad pondus ʒ i [illegible]
[illegible] anacardi et [illegible] morfea [illegible]
[illegible] mortuo et scabie [illegible]

Morsum canis rabidi. Item sal et [illegible] panem
et simul [illegible] dolorem tollit plagam
sanat. Item Recipe salvia in vino cocta et [illegible] in
[illegible] decoctione [illegible] modicum tyriace et [illegible] bibe
Item contra morsum

Venenatorum pilus [illegible] super vulnus ligatur
et supponat frustum [illegible] et cum succo [illegible] det
pulvis eius in potu. Item quicumque dat [illegible] medi-
cum venenum dari debet cum succo [illegible] vel cum vino
decoctionis eius. Item [illegible] bibita valet contra venenum
bibitum et contra morsum venenatorum. Alium. Item [illegible]
allium et [illegible] et [illegible] lotus [illegible] comestum
destruit venenum. Item tyriaca [illegible]

Item contra puncturas scorpionis. Recipe oleum in quo [illegible]
scorpio vel in quo decoquitur super puncturam apposita
[illegible] est remedium. Item si accipiatur scorpio idem
vel alius et contritus sive pistatus super vulnus apponatur
ultimum est remedium [illegible] venenum in [illegible]
ad corpus [illegible] Item cancri fluviales [illegible] valent
[illegible] vel [illegible] ut [illegible] dentur cum lacte
asinino ut dicit constantinus

Contra serpentes et vipere morsum ipsius veneni

ventosis vel in alio dequatur vel vulneribus subito extrahatur Deinde
tyriaca cum vino decoctionis rute vel mente offeratur Et locus
et sui vulnus tyriaca apponatur Item fac allium cum sale con-
tritum vel tyriaca cum ruta consungatur fortiter in principio
locus in quo sit morsus vel punctura ne possit fumus veneni
libere currere ad interiora et intimus cum veneno repugnabis
occurratur Nota quod periculosum est tangere corpora que veneno
sunt infecta et per evaporationem sepe inficiunt et corrumpunt
bona que sibi sunt propinqua Nota et quod docet constantinus per
experimentum cognoscere est venenum in cibis vel potibus est
assumptum cum quis sentit in cibo vel in potu senserit
absurdabit subsequentes sunt cito spasmus vel tremor in
digito vel in ungula venenosum est et morbum Ex quo
signum apparet veneni in digitis et unguibus [illegible]
et signum constipatis cordis signum est quod venenum iam penetravit
ad interiora ex quo iam diffundit se ad extrema et sepe
ibidem [illegible] salina effluere facit et labia formicant
et in lingua ardor sunt atque sudant precordia [illegible]
venit et oculi obtenebrescunt festinent ad medi-
cinam alioquin cito morientur Item valet in [illegible] ad morsum
morsum canis rabidi Recipe nuces [illegible]
gentiane et rute et in [illegible] et pulverizentur
et cum succo mente [illegible] rute [illegible] et bibatur
in [illegible] vini magnum [illegible]
fecto emplastro adde Recipe aceti [illegible]
[illegible] aggregentur et fiat emplastrum
super locum morsicatis est in curabile Item de instanti
est quod morsum et venenum expellit aristologia al-
ba dyptamnus genciana ruta sponsa solis

Mingendi impotenciam Recipe siliginem cum paleis

[illegible] decoque in aqua et emplastra super umbilicum
[illegible] ad pudibunda [illegible] Item ad idem suffocatum
[illegible] stercoris muris masculi si fuerit masculus
si femina [illegible] cum aqua vel vino [illegible] suffocatum
urine [illegible] sedeat in loco ubi cocta sit [illegible]
ad umbilicum et sicut regio [illegible] et [illegible] cum [illegible]
[illegible] et cum aqua ad potandum offeratur ex [illegible]
statim effundit urinam quod si non secure [illegible] et
de [illegible] periculo Item urtica [illegible] urinam provocat fortius
quam radix rafani Item avellane trite et vino vel
aque [illegible] difficultatem urine et [illegible] tollit Item [illegible]
[illegible] [illegible] sine ex corrosione venarum [illegible]
sanguine ex [illegible] sine [illegible] putredo cum diureticis sine
[illegible] mordicative et [illegible] si vero fuit
vehementi [illegible] et [illegible] coriandra [illegible]
[illegible] cum medicine [illegible] subuolo [illegible]
[illegible] consolidativa [illegible] de hoc Recipe [illegible]

Melancolia et mania melancolia [illegible]

fit ex [illegible] alia ex adusta colera [illegible] purgationis
[illegible] cum [illegible] aut [illegible] et hoc
sepe [illegible] vel [illegible] aut [illegible]

Di no fiat c[illegible] ista cola fiat pirgo cu yar q[illegible] lapa[illegible] gall
[illegible] cand[illegible] simplice assignare cu [illegible] et [illegible] i [illegible]
chamacos ... [illegible] cu cocta [illegible] ... sicut c[illegible]
[illegible] cesa sarrac[illegible] vel cu yar q[illegible] et [illegible] medicat[illegible] cu
yacint[illegible] ass[illegible] ... et [illegible] ... d[illegible] aliis [illegible] contingit
[illegible] q[illegible] [illegible] paont[illegible] [illegible] Item [illegible]
[illegible] cont[illegible] mela[illegible] et mala[illegible] [illegible] succi borraginis [illegible]
[illegible] gallie [illegible] ... [illegible] an[illegible] ... [illegible]
[illegible] viol[illegible] ... ista cu [illegible] coquantur [illegible] ad co-
[illegible] succi et sic [illegible] ... et [illegible]
[illegible] Item pille [illegible] volut opte [illegible] [illegible]
[illegible] Item [illegible] lapa[illegible] ... opt[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... molar[illegible] flor[illegible] borragi[illegible] ligi[illegible] [illegible]
[illegible] an[illegible] ... [illegible] electi adq[illegible] om-
[illegible] mat[illegible] [illegible] et [illegible] ... cochar[illegible] [illegible]
[illegible] ... cu pino Item d[illegible] corr[illegible] sag[illegible]
[illegible] ... [illegible] sene [illegible] an
et q[illegible] mela[illegible] [illegible] ... sene [illegible] cuscute an
[illegible] ... flor[illegible] borrag[illegible] ... ligi[illegible] [illegible]
[illegible] an ... succi borrag[illegible] ... herbe viol[illegible] [illegible]
[illegible] et fiat sirupus Item [illegible] ... flor[illegible]
borrag[illegible] anthos sene [illegible] cuscute [illegible] viol[illegible]
[illegible] polipodii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ... garisfil[illegible] gala [illegible] [illegible] foli[illegible]
spice an ... lap lazuli lap armeni [illegible] an
... tamarindor[illegible] ... et [illegible] cassie [illegible] ... [illegible] [illegible]
... petros[illegible] ... an ... calami aromat[illegible] ...
... confitiant[illegible] [illegible] cu [illegible] isto [illegible] maiora
sene ... flor[illegible] borrag[illegible] an ... mellis-
sa melisse [illegible] flor[illegible] borrag[illegible] an ... [illegible]
q[illegible] sufficit Item [illegible] ... [illegible] dr[illegible] a Gal
[illegible] pantheon melancolic[illegible] potius destruit omnes
morbos melicos [illegible] valet medicat[illegible] [illegible]
tristib[illegible] [illegible] et [illegible] diamargariton
[illegible] succi pomor[illegible] dul[illegible] odorifer[illegible] [illegible] ...
[illegible] et odorifer[illegible] succi borrag[illegible] corticu[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] storac[illegible] [illegible] an ... [illegible] [illegible] musci
[illegible] auri et arg[illegible] an ... rasure eboris [illegible]
os de corde cervi margarit[illegible] an ... [illegible] q[illegible] sufficit
[illegible] in mane et in sero ad mod[illegible] [illegible] cu vino
[illegible] vel [illegible] vel [illegible] Item [illegible] ad mod[illegible]
ad [illegible] melancolia[illegible] [illegible] aloes [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... agarici polipodii [illegible] [illegible] [illegible] om-
[illegible] ... foli[illegible] cassiefistule spice om[illegible] an ...
[illegible] et [illegible] et confitiant[illegible] cu melle de-
spumato [illegible] dos[illegible] [illegible] ... si no fuit febris Item
[illegible] [illegible] sub nobis [illegible]

Medicine restrictive et laxative [illegible] fuit re-

[illegible] balaustia galla bolus arm[illegible] san[illegible] [illegible]
[illegible] mirabol[illegible] succi solat[illegible] et [illegible] acerbe [illegible]
[illegible] molestia [illegible] laxat[illegible] in suo officio [illegible] scamonea
euforbi[illegible] esula aloe [illegible] [illegible] [illegible] malas [illegible]

storax minor · mastix · staphisagria · olibanum · euforbium · bdellium · aloe · sar
cocolla · esule · Dixit autem minor pro decore malorum reprimit et minor
gummi arabicum · Item nota de compositis et effectu earum · Quod contra
Bugea datur contra artheticam de frigida causa · et contra opilacionem renum
et dolorem lumborum · et sciaticam · et contra vicia matricis · cum esula
vel hermodactilis acuata · Dosis eius ℥ iii · Mecravi datur contra vicia
stomachi · et renibus [illegible] cum esula · vel cum aloe
coticon · acuata · Dosis eius ℥ iii · Item cum theodoricon datur et contra (anacardi)
epilenciam · apoplexiam · paraliticam ℥ iii · Yera rufini datur
contra scabiem · et lepram · et malum mortuum · acuata cum lapide
lazuli · Dosis eius ℥ i · Yera logodion datur contra omnia vicia
[illegible] valde contrariis [illegible] · [illegible] · acuata cum lapide
lazuli · et contra vicia capitis · et oculorum · Dosis eius ℥ iii ·
Electuarium de succo rosarum datur contra arteticam · et sciaticam · de
calida causa · et tertiana · Dosis eius ℥ ß · Oxizucra datur in tercia
die interpollacionis · Trifera sarracenica datur contra calefactionem
epatis · Tyriaca magna sive [illegible] datur contra epilenciam · apo
plexiam · et contra suffocacionem matricis · et sincopim ℥ i · Au
rea alexandrina datur contra omnia vicia capitis de frigida causa ℥ i
[illegible] datur contra [illegible] ℥ i vel ℥ i · et si ad plus
[illegible] datur dissenteriam · et contra omnem fluxum
ventris ℥ i vel ii · Bubea [illegible] datur contra [illegible] ad
[illegible] pluris datur ad confortacionem capitis · Gemi
nata aloes · datur ad confortandum stomachum · Dyaggium datur
contra tussim · et pleuresim · et peripleumoniam · Dyarodon
iulii datur contra debilitatem cordis · et cardiacam · Dyaci
toicon datur contra vicia stomachi · et indigestionem · Rosata novella
datur contra debilitatem stomachi · et epatis · in calida causa · Triasan
dali · datur contra calefactionem epatis · et contra vicia stomachi · reni
um · Dyasatirion datur ad restaurandum coitum ·
Philantropos · datur cum [illegible] · [illegible] contra lapidem in
renibus · et in vesica · et contra opilacionem · Arrogon datur contra
inflacionem membrorum · et contra paralisim · et omnem guttam de
frigida causa · Diaradaton [illegible] · Oleum laurinum [illegible] vel Ag
rippa contra indignationem nervorum · Dyaltea [illegible]
et contra tumores · et [illegible] · et apostemata · Oleum populeon
contra vicia capitis de calida causa · et contra calefactionem epatis · et
ad provocandum sompnum in acutis · Theodoricon euphoniston
datur contra scabiem · et lepram · malum mortuum · acuatum
cum lapide lazuli · Item nota quod Bugea purgat coleram
citrinam · cum [illegible] · decoctio [illegible] · kebuli ·
agaricus · polipodium · reubarbarum · mirabolani citri et eadem
purgant coleram vitellinam · Bacharitie imperiale · pur
gat coleram naturalem · decoctio [illegible] · mirabolani
[illegible] flegma · [illegible] purgat Bugea ·
[illegible] · Yeralogodion [illegible] · decoctio [illegible] · polipo
dium · agaricus · hermodactilis · lac asine [illegible] · Item si
post medicinam sequatur immoderatus fluxus · Recipe mastix
℥ i · dissolve cum frigida · cum succo rosarum · vel cum succo plan
taginis · et detur · Item contra [illegible]

Contra reiectionem medicine R[ecipe] succi carnis ana. malv. petros.
absinthii, herbam roberti, menta, et pane nec assatum et ter extinctum in aceto et pulpa citoniorum cliporum et teri pane et citonia cum aqua modica et incorpora pulveres predictorum seminum et siccarum herbarum et pone super os stomachi.

Nervorum puncturas curat magister et dolor fiat emplastrum
R[ecipe] mell. lb. s. picis navalis ℥ i et s. mat. ℥ i fabarum fractarum ℥ iii. Mel et pix simul infundunt ad lentum ignem et tunc simul incorporentur pulvis et fabarum et fiat emplastrum pone super locum paciens. Item Gilb[ertus] contra dolorem nervorum et post gravitatem R[ecipe] olei rosarum lb. i olei lb. i et s. butiri ℥ ii vitella ovorum v camphore armoniaci an. ℥ i incense ℥ iii [illegible] adipis anseris an. ℥ iii [illegible] fiat inde unguentum [illegible] quassaturam et indignationem nervorum R[ecipe] [illegible] ether [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] aqua fervente [illegible] an. ficant cum [illegible] albumine ovi et modico mell. et fiat emplastrum sic curata est quedam domina in [illegible] [illegible] [illegible]. Plura de hoc R[ecipe] super [illegible] arthetica gutta [illegible] Gal.

Nefretica passione curat P[ar]allel. nefreticorum Rufini R[ecipe]
Spice, ligni, squinanti, cardamomi, aneti an. petrosilini, foliorum brusci, seminis carvi, amomi, rosarum ℥ ii, maratri, gariofili, nucis muscatarum, seminis sileris, [illegible] an. ℥ ii, piperis albi ℥ i, seminis [illegible] seminis an. ℥ vi, ligni aloes ℥ i et s. ambre ℥ i, musci ℥ ii auri puri ℥ i. Conficiantur cum siropo iulebum [illegible] R[ecipe] [illegible] lapis et dissuria [illegible] digo.

Noli me tangere est apostema et fit circa faciem
et est de contagiosis morbis. Vel quia si tangatur ungue [illegible] ad ipsum humores et ita augmentatur morbus. Fit autem de duplici colera quarum una non est adusta, qualis ergo est [illegible] cum corrosione vel noli me tangere vel in cancro vel in fistula. Si inveterata sit passio difficilis est ad curandum. [illegible] consilium est ut digeratur materia cum oximelle et purgetur cum [illegible] ut mundificentur humores et [illegible] adhibeatur [illegible] sanguis et colera. Tertia die fiat [illegible] de herbis frigidis et offeratur tyriaca cum vino decoctionis [illegible] Secunda die fiat flebotomia de vena [illegible] que [illegible] sit cadi humores originem habent absque vel [illegible] de [illegible] et tunc [illegible] ad [illegible]. Removeatur ergo cum rasorio crustula que superius est et tunc [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] veterum [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] cum [illegible] predictarum [illegible] ut sit mediocriter spissum et tota nocte supponatur et fiat [illegible] circa cum [illegible] In crastino non removeatur et si adest pellicula cum rasorio removeatur [illegible] [illegible] [illegible] pulvis cum succo plantaginis et fiat mediocriter spissum et supponatur et tunc folia plantaginis trita et pannum expressa succo supponatur ad ultimum folium plantaginis integrum. Postea cum bene laventur locus cum predicto [illegible] et de [illegible] cum

panno vetustate rarifico et ita fiat per ix dies continue donec apostemate apparebit caro rubea sine aqua infectione et sine emissione guttas sanguineas. tunc apponatur linaria trita cum succo quod facit desiccationem et consolidationem. Sequenti die lavetur cum predicto lavamine et apponatur pulvis de thure et terra et mastice et repleto ulcere cicatrizetur locus. In aliis apostematibus est abstineat ab acutis a carnibus et salsis et ab omnibus inflamantibus sanguinem. Item magister Adiuli fiat pulvis de auripigmento assumpto alume cinere corticis .... sal gemme et calce viva cum quo pulvere loco prius abraso cum panno lineo et aceto aspergatur et cum succo plantaginis abluatur et hoc fiat per ix dies continue quod apostemate quod ingrossatur per carnem eductionem et carnis rubore vngatur cum oleo lentiscino usque ad perfectam sanationem. Plura de hoc vide antrax et carbunculus

Oblivionem tollit Galienus vide memoria. Dolor vide in pede al. et ungue etc. Dilli sub nolo linguae vide tunc vide ro ... de vipera

Oculorum dolor quandoque fit ab extrinsecis ut a fumo et pulvere quandoque ab intrinsecis ut ex humore accipite descendente. Si a sanguine fit in ea generatur fons lacrime, sed multe oculi rubent et tumet cum nimia quantitate. Si a colera fit oculi rubent et calent cum asperitate et punctura quasi ex acubus. Si ex flate et ventositate ut pluries contingit generantur ... ex humiditate humorum lacrime et lippitudo et cecitas oculorum. Si ex melancolia generatur quantitas ... inquietudo et obtalamia et albugo oculorum et similia. Si igitur dolor est ex sanguine et corpus sit plectoricum ... vena cephalica dextri brachii et mediana si etas vel vires permiserit. Si non non. Utrum scarificare ... collum et spatulas et subauto. Si non fit ex aliis humoribus et corpus sit plectoricum purgetur cum medicinis sibi congruis effecta purgatione recurrendum est ad localia adiutoria quibus et ... utimur si corpus non est plectoricum. Si igitur ex calidis fit humoribus ... prius utendum est confortativis oculorum et refrigerantibus humorum ... ... maturativis ... dissolutivis. Lavetur ergo oculi in aqua callida in aqua dissolute sit ... piguem et bullierunt. Vel succo ... ... tritatur et cum albumine ovi et aqua rosarum admisceatur et conficiatur cum farina ordei et fiat emplastrum super oculos. Item ut ... cum succo solatri et cum succo semine vel ... psillium vel gumma ... congrassata in aqua rosarum et cum illa aqua modicum bullita ad solem laventur oculi ... ... in ... oculorum non moveatur ... emplastra super oculos ... ... removeatur ne ... ... calidite ... ... sancte. Item ... ... dixi ... apud

dz septuti ūi sit fumosa et dolor aggravatur mitigatis
ressitud est sit c̄ mica panis tta cū lacte mulieris et al-
bume ovi ptē mitigava et ptē repaussa sit lac mulieris et
aqua ros Repaussanda sit et dissoluta fuerit sanguis sub
ute Item effluxum sanguinis ad oculos fit obtalmia Signa
ge dolor et quod in nulla obtalmia debet fi sanguis ex
oculos an quartum diem cū ipsa fit vena de cephalica vel si
sanguis fiat ex pedes et tibias an quartum diem dolum
obtalamia quando remanet macula. ex macula fit tela
ex tela pannus ex panno unguis Signa ... si ad istorum
est inveteratum ... sit curari Item ... non debet appo-
ni ... dissolvi vel collirium in aq. istarum
... digatur vel remolliat Remollitum est
decoquitur anullane cū corticibus extrinsecis ... cadit
et tunc extrahant ... et terantur et oleum extrahatur
e singulis diebus de hoc oleo una gutta mane et sero cū
penna ponatur in oculo ad remollitiōm et tunc appo-
collirium de succo celidonie cū equali mixtura fellis ...
...is vulturis et aquile Recipe Item fella rapacium avi-
um ... accipitr. aquile. falco nisus vultur et huiusmodi
et fel anguille recentis an. omnium cū ʒ j vel una bal-
sami et lac mulieris colice ... masculum nutrientis
commisce simul et ad solem vel ad ad calores cineris i corpa
et oculis ... inunge Item Recipe mel despumatum mo-
dice quantitatis et unam partem depurata si ... ...
cis misce fella leporis galli anguille et si ... fel
a'ng avis rapacis in lento igne ... vasis bū
obturato decoq et colatum assum reserva Item Recipe lac mu-
lieris album ovi aq. ros cū modico mellis despumato
et felle avis rapacis et anguille simul agita diu
et usui reserva Item ... multos pedes ... qui sub
lapidibus vel dolcis reperiuntur in locis aquosis. siccan-
tur ... et cū lacte mulieris commisce et oculis in-
pone ... Item ... albugine pannum telam
et nubem oculorum Recipe ... et ... de
avena an. ʒ j ... et cū melle bū
despumato et urina pueri ... permitte bū bullire usque
ad ... et permitte clarificari et in oculos
mitte ... et extra lana Item Recipe radices ...
ule veris ... dr biela podleszka pilos
abcisum remove. deinde radices contunde et super infunde
bonum vinum et dimitte stare per nocte. deinde ... in
vitro bū obturato pone ad solem tribus diebus et noctibus
et deinde vel iij guttas pone ad oculos et non expri-
mas. fac ter vel quater in die certum est Intelligendum
est hic ... collirium et aque que infunduntur
in dolore oculorum si fuerit fortis. violenta et mor-
dicativa nec dolor ... et ... et fluat ...

ng fluant ad locum collectionis. et ita melior fiat collectio.
Vnde de tertio parum dierum debet apponi forte collirium. et in alio
die collirium mitigativum. ¶ Item in parte passionis secundum qualitate
ut fiant duo cauteria in duobus fontibus iuxta angulos
oculorum. ¶ Vel fiat cauterium in fontanella colli. vel in duobus
fontibus in angulis ante collum et fauces. subtemperate an
[illegible] ¶ Item cauterizent venae que sunt infra et temporibus
que [illegible] [illegible] oculis. ¶ Nota quod [illegible] velut [illegible]
[illegible] ¶ Item ut dicit [illegible] [illegible] venae que sunt retro in
auricula. ¶ Item quod indiget [illegible] retro in auricula
debet cauterizari venam [illegible] ¶ [illegible] causa quia [illegible]
[illegible] defecit principaliter visus oculorum. et tunc continuus de
[illegible] visus. [illegible] assiduo [illegible] [illegible]. et [illegible]
[illegible]. et in utroque [illegible] [illegible] fluunt. et in [illegible]
fit. et in utroque [illegible] [illegible]. et [illegible] bene digestis melius
[illegible] ardor. et [illegible] [illegible] molestant. Ergo sit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sit et subtilis. et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] oculorum vel cerebri mediante [illegible]. et [illegible]
[illegible] apponantur [illegible]. detur [illegible] ad [illegible]
cerebri. et fiant alia que sunt scripta [illegible] [illegible]
[illegible] cura. ¶ [illegible] plures oculorum [illegible]. et recollectiones
[illegible] [illegible] in eisdem [illegible] subtilitatem et spiritualitatem
[illegible] visus. et [illegible] visibilium [illegible]. et organorum
[illegible] passibilitatem. [illegible] [illegible] multum [illegible] et [illegible]
[illegible] ¶ Item Oculis fiat collirium ad omnia vitia o
culorum [illegible] [illegible] albuginem [illegible]. et [illegible]
[illegible] [illegible] ¶ Et collige [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] bethonice. agrimonie. [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]. pimpinelle. [illegible]. salvie. et [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et tunc infunde
[illegible] [illegible] [illegible] et mitte in mortario [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. et adde mel. et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. et [illegible] ita ut [illegible] sit. et [illegible] cola per pannum
[illegible]. et [illegible] [illegible] in [illegible]. et si [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. ut liquidum fiat. et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et in sero. [illegible]
[illegible] de illo in oculos in mane et in sero. ¶ Pul
[illegible] [illegible] sunt de gemmis et lapidibus preciosis. de
herbis radicibus foliis floribus. aque. collirii. [illegible]
[illegible] [illegible]. ¶ Et [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
Ce [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
laurus. marrubium. [illegible] [illegible] aloe. [illegible]
[illegible]. affodillus. camfora. cuminum. [illegible]. rosa. rubus
ruta. celidonia.

Opillacio epatis et splenis fit quandoque ex calore. quandoque ex
[illegible]. quandoque ex apostemate. quandoque ex [illegible]. Que ex calore sitim
[illegible] [illegible] nimiam. et ardorem. et siccitatem lingue. palati

et narium nauseam et vomitum sunt colerice citrinum colorem
vrinam. Si est frigiditate magna patitur eger famem grauante
epatis et splenis sine febre et siti. Si egerit primo et non
fecerit color est plumbeus alba vrina. Si est siccitate intel-
ligit ex siccitate lingue egestione parua et dura vrina tenuis
macies adest corporis. Intelligimus et ista contingunt dolore
et extensione in dextro latere et sinistro sub ypocondriis
et si sit opilatio in gibbo epatis etc. Recipe epar. Si est epatis
apostema et vlcus vide epar et apostema. Aliquando contin-
git opilatio ex grossis humoribus et viscosis. que fit aut ex re-
tentione menstruorum aut emorroydarum. Recipe [illegible] in sum-
[illegible] Contra opilationem splenis et epatis
de causa [illegible] fiat sirupus. Recipe radicis feniculi petrosilini brusci
sparagi [illegible] [illegible] corticis fraxini corticis [illegible]
[illegible] [illegible] lingue [illegible] epatice viol. lentiginis aque
[illegible] politrici capilli veneris adianthos ana [illegible] violarum
[illegible] florum borraginis capparis [illegible] lactuce endiuie [illegible]
[illegible] [illegible] ana [illegible] [illegible] succi lactuce vini
malorum [illegible] ana [illegible] zuccare [illegible] Digesta materia purget
cum hac decoctione. Recipe violarum [illegible] florum borraginis [illegible] cas-
sie fistule [illegible] tamarindorum reu pontici ana [illegible] mirabolanorum cit-
rinorum ana [illegible] et [illegible] kebulorum [illegible] reubarbari [illegible] mirabolanorum
[illegible] [illegible] Item idem ad idem. Recipe radicis feniculi petrosilini ana [illegible]
[illegible] ad pondus amborum decoquantur in vino albo et [illegible]
pati in mane et in sero. Item optimum vnguentum dissoluens
scleroses epatis et splenis. Recipe galbani armoniaci. sera-
pini. opoponacis. ana [illegible] ponantur in aceto et nocte vna
[illegible] in mane [illegible] ad consumptionem aceti. postea addatur
[illegible] dyaltee. et [illegible] [illegible] Hoc vnguento vngere
[illegible] epatis et splenis. Item si epar vel splen induretur.
vngatur cum dyaltea [illegible] cum cipro et capparo. Vel
fiat hoc emplastrum. Recipe semen [illegible] semen lini. ana [illegible] [illegible] pul-
uerizata fricet cum dyaltea vel butiro. Item contra calefactionem
epatis. pulueris camfore cum succo solatri in quo plagel-
[illegible] [illegible] in nocte supponatur [illegible] virtute [illegible]
[illegible] et abstergendi. Item est [illegible] [illegible] opilet epar
vel splen. detur vinum decoctionis feniculi radicis et contra [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] lapidis. Item sirupus de agrimonia
contra [illegible] epatis et [illegible] [illegible]. Recipe succi apii et
feniculi. [illegible] [illegible] [illegible] ana [illegible] zuccare [illegible] Item
sirupus contra opilationem epatis et [illegible] opilationem. Recipe [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] succi apii [illegible] zuccare [illegible]
Item sirupus de absinthio valens contra opilationem epatis. et
splenis. [illegible] optime ab humoribus mundificat lumbricos
et ascarides interficit. Recipe absinthium. teratur et decoquatur
et coletur et colature addatur zuccare. Item emplastrum contra cale-
factionem epatis. Recipe rosarum. violarum. omnium sandalorum. [illegible]
[illegible] [illegible] ana [illegible] ista subtilissime puluerizentur.
[illegible] ad [illegible] farina ordei cum succo solatri et aceti

al. et ponat parum de succo absinthii. Item pulvis valens
ad opilationem splenis et epatis. Rx. scolopendrie, cappar.
peto. macedonici. squinanti ana. tamarisci et mat. ana ʒ s.
utriusque sandali. rasure eboris. spodii ana ʒ ii. ligni aloes.
etc. ...me ...iss. gar. ʒ ii. ...ime spice. galange ana
ʒ iii. ʒʒ zedoarii ana ʒ i. zucc. p. s. Item pulvis
tamarisci epatis et dintinar. opilatorum. Rx. asari. cassie lig-
nee. squinanti. spice. ana. ...at. cubebe. tamarisci ana ʒ ii.
galange. calamenti. cardamomi. seminis fen... ʒ i. lactuce
porcel... ...bis mol. ros. ana ʒ ii. reubarbi ʒ i. salo
iude ... ʒ iii. fenugreci ... ʒ iii. cum ... fiat.
vel fiat electuarium de hoc ... ... plura ... ...
epat. et splen. ... instans ... opilatione solvunt apium
endivia. fumus terre. fe... feniculus. lonistica. mellilotum.
menta. poma. citrini. ... ruta. sticados. spongia.
solis. alkinum. q... sparagus. sambucus. squilla. cha-
mapitheos.

Oris fetor fit ex putrefactione gingivarum vel dentium
vel ex putredine flemmatis habundantis in stomacho. De digesti-
sterati indigentibus vel gingivis fetet. De modo et gingiva-
rum vel dentium aliter. Puto est de ... stomachi. De ... gingi-
varum laventur os cum aceto ubi cocta est mirra et bal-
austia laventur os cum vino odorifero vel condito cum ...
... et ... gingive fiat ... de ...
... vel ventosa ... purget cum ... vel ...
... loca cum diamoro et melle ... vel cum
aqua ubi cocta sunt solatrum ... mirra balaustia vel
ubi cocta sunt menta et rosa. Item ... fetore oris
... fiat pulvis de cortice mali ... et cin-
namomi. Item fiat gargarismus de ... coctis in vino
bono et odorifero. Item ... piperis ... ana ʒ x et
salis gemme ʒ i. fiat pulvis qui diu teneatur in ore ut
saliva effluat. ... deglutiatur.

Fissura labiorum sic curatur cum humore. Rx. de succo
foliorum ... et pulvere litargiri conficiatur unguentum et
in labia inungantur.

Corrosionem gingivarum sic ... Rx. de panno rubeo
tendato ... ossa dactilorum et fiat pulvis inde
et fricentur gingive. Donec sanentur. Item alumen rotundum
et gallas et cinamomum fiat pulvis et cum succo so-
latri ... super dentibus ponantur et in gingivis.

Uvula sic curatur ... cum auro calido. ...
... tenaculis ... ultimum
... candenti

Paralisis duplex est ... fit aliquando in toto
corpore. Aliquando in aliqua parte corporis. Item aliquando
cum sensu aliquibus. Aliquando sine sensu. Prima
dicitur apoplexia. Secunda epilepsia. et maniam.

forma sed videtur quia aliquotiens fit cum sensu et sine sensu in toto
corpore. Aliquotiens autem in aliqua parte corporis. Prima appellatur apople-
xia. Secunda paralisis. Iste due passiones acute sunt. Apoplexia
et paralisis. Similiter et alie plures que cum obductione patiuntur
sine ullo dolore aliquando cum dolore. Apoplexia subito nascitur
aliquando in dimidia parte corporis aliquando in toto corpore. Aliquotiens enim
partes solvuntur et difficile moventur et infrigidantur et torpescunt
et stupescunt. Sensus vero non sunt permanent in eis cum stupore et
nichil sentiunt. Pulsus in eis non invenitur. Colore sunt
pallidi et fastidiunt. Differentia inter apoplexiam est amis-
so sensu et motu totius corporis ut medii qui passi sunt
ut [illegible] calidum neque frigidum sentiat neque moveat. Stantes
grandine cum frigido corpore et totius corporis stupore ac distensione
et partes que passe sunt tensione aut contractione [illegible]. Fit autem
tam apoplexia quam paralisis ex flegmatis infusione sanguinis
in senibus fit ex infusione [illegible] quorum sunt minime calidi
Fit autem ex nimio fervore. Fit et paralisis ex frigore et infu-
sione sanguinis in multis partibus corporis. A manu dextra vel
sinistra aut utroque pede. Vel lingua solvitur et replere
[illegible] non potest. Gustum et odorem non sentiunt. Aliquibus caput
et nares et labia et [illegible] et si alium palpebre oculorum
[illegible] sunt. Ut ne dolorem sentiant. Quibusdam non cum sensu sed
dolore sentiunt et motu. Fit in aliquibus in naribus [illegible]
fit et offendit de plaga vel casu. Aliquibus labor cum spina. Aliquibus
[illegible] Fit ex frigido humore et in yeme et in
senili etate. Paralisis fit contra locorum cum nimio dolore
et [illegible] fit. Cura unguenta [illegible] cum fricatione
fortissima et vaporatione in sole calido et odorifera
unguenta ex pice. Resina. Pipere. Euforbio. Ad [illegible]
et similibus confectionibus utantur et forti manu fricatione et quo-
tidie [illegible] et [illegible] medicinis et in locis [illegible]
[illegible] utantur ex mordicantibus [illegible] stella [illegible] ca-
[illegible] euforbio [illegible] sinapi et vino [illegible]
cum castoreo pipere euforbio et similibus que nervos
confortant et humorem exsiccant. [illegible] non cibum non
appetat. Oximel potum accipiat. In capite et parte cauteriis
et [illegible] utantur. [illegible] non que non sit [illegible] et
[illegible] aut [illegible] molliori fricatione debes uti et ex
medicinis [illegible] [illegible] acori [illegible]
calidioris et aliis adiutoriis [illegible] cum unguentis et aliis
calidis et siccis. Et a frigore omnino conservet. Fit a
venenis paralisis ex sanguine qui venit in vere [illegible]
et autumpno. Aut et estate. In etate iuvenili [illegible]
[illegible] et indigentibus. Et partes que [illegible] solute
et sine dolore [illegible] et formicatione et dolore
sentiunt. [illegible] flebotomentur ex brachio opposite
partis. [illegible] [illegible] vel etas non permiserint. Tunc
ex [illegible] vel [illegible] vaporatione calidissime vapo-
rentur de [illegible] articulorum et ad solem [illegible]
partes que [illegible] [illegible]. Utantur et lavacro
sulphureo vel salito et post pulvis piperis vel salis

costi confricant fortiter. Vomitus et purgatio ex elle-
boro fiant et flobotomia adhibenda est omnibus paraliticis
Si in dextra parte corporis paralisis fuit et in manum in
pede in quacumque regione capitis ex brachio flobo-
tomitur vel emissio sanguinis fiat per etatem et
per mutationem sanguinis.

Si lingwa paralisim paciatur cognoscitur quia pro

lingue aliquantulum ambe partes attinent aliquantulum fit im-
pedita verborum et ultimum questu fiunt in odorem vel debet
[illegible] et locus oris ex [illegible] et pipere et sinapi
origani ysopo et castoreum sub lingwa teneat vel ex hiis
fiat pulvis late admodum denarii et sub lingwa teneat
bene apto ut huiusmodi decurrat modicum modo cum [illegible]
aperiantur vene sub lingwa et aliis diebus ventose sub
mento apponantur et incidantur in regione illa et cum ungentis
curationis fiat et fricationes fortiores in capite et pole

Caput si paralisim temptantur regiones eius omnes sub

iacent scilicet labia · oculos · cilia · lingua nares ista
cognoscimus si caput eius fomentetur loqui per naris
non potest nec potest continere humores inter os. Separacionem
maxille paciuntur oculi [illegible] et per nares [illegible]
tum que non potest cilia vel palpebre dissolvuntur
et aures oculus eorum subtorquentur et alii ambo
[illegible] alii [illegible] loquuntur et alii [illegible]
[illegible] iste [illegible] cerebri [illegible]
[illegible] et odoratu [illegible] in bonum
[illegible] circa [illegible] vel [illegible] permiserint
[illegible] flobotomia [illegible] et capitis [illegible]
cum [illegible] in [illegible] salinato post [illegible]
gant oleo nardino vel anetino [illegible]
raso capite et [illegible] lana carpinata lota [illegible]
[illegible] cum [illegible] et fiat garga-
[illegible]
[illegible] ysopo et
[illegible] gargarizent ab
[illegible] calidum [illegible] sacellum calidum
in capite ponat [illegible] gargarizet [illegible]
[illegible] et [illegible] humor [illegible] reddat [illegible]
[illegible] labiorum et masticare [illegible]
et castoreum sub lingwa teneat [illegible]
[illegible] lingua [illegible]
recipiat [illegible] precor
[illegible] ex [illegible] et ex aquo [illegible]
[illegible] acetis [illegible] integrum [illegible] ad [illegible]
[illegible] sufflent et [illegible] oculi [illegible]
[illegible] cilia ad [illegible] sua redeat [illegible] si memoriam vel
sensum perdiderint. [illegible] et [illegible] scapulas

ventosas cum scarificatione ponat. Caput perungat vel raso capi-
te imponatur [illegible] ex sinapi contrito et caput perungatur deinde pa-
nno calido ut possit sustinere ponatur [illegible] calide et super
caput ponere et teneat diu ut omnes humores dissolvat
et dissolutos extrahat. Curantur in fabulis vel fumo [illegible] ap-
ponat et ad ipsum veniant et [illegible] [illegible]

De paralisi manuum vel pedum sive aliquorum membrorum singulorum

[illegible] perdiderint vel in eadem in frigidum senciat vel mo-
tu careant fricari ex calore cum unguento [illegible]
squilla sinapis contrito pipere calamento bacce lauri et
oleo et aceto. Et si stupor in partibus illis remanserit
in balneo sinapismo utantur et ad solem [illegible] in-
gantur et omnes humores de hiis locis deponant. Curan-
tur [illegible] vel spina dorsi vel cervice vel utraque [illegible]
debet [illegible] quia omnes nervi corporis inde
nascuntur [illegible] si plaga corporis paralisis [illegible]
tum flebotomentur et illis adiutoriis que diximus utantur
[illegible] in cervice vel in pede et in manu paralisis fuit
primo capiti diligentia est adhibenda ut tondeatur et
[illegible] capiti [illegible] et [illegible] scapulas
et sternutatorio utantur [illegible] et spina et alia loca
[illegible] et gargarismum flegma deponat. Et
[illegible] locorum sit ante et post cibum et cooperiant loca
[illegible] lana molli et ungatur unguentis que prius fecerant
et potum accipiat cum vino [illegible] castoreato et sal-
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] utantur

Guttur difficile paralisim patitur quia assidue mora

[illegible] sit cum modica tussi et [illegible] non
possit [illegible] impeditur et [illegible] lingua [illegible]
[illegible] ut cibum non accipiat et [illegible]
frigidantur [illegible] ut nec cibo nec potu nutriatur
[illegible] in stomacho remanent et [illegible]
[illegible] in precordiis remanent [illegible] illis [illegible]
[illegible] veniant [illegible] in [illegible]
non [illegible] cum [illegible] et
[illegible] cum magno dolore [illegible]
et subito [illegible] cura [illegible] stomacho adhibenda [illegible]
[illegible] cura non valet

Vesica in senibus si paralisis temptaverit urina sine do-

lore dimittitur et nesciunt. [illegible] est ventri tendi-
tur illis vesica et urina faciunt cum [illegible] sine [illegible]
[illegible] et non sentiunt [illegible] est [illegible]
valida [illegible] cum [illegible] senibus. Cura [illegible]
[illegible] medulla [illegible] et aliis medullis [illegible]
spina dorsi [illegible] ungatur [illegible] unguentis et cibum accipiat parce

Arteticis sit commune cura articulorum dolore. Si tumefa-
sive manuum sive pedum sive omnium ungulorum sive seu
iuncturarum omnium ossium et lacertorum. Curatio. Si longa podagra
sit sive ex frigido sit humore et humido aliquando a principio
ma faciant cum lapidibus et marubio vino et antipo-
at in yeme plus. Cura in primis flobothomentur si per-
mittat etas et virtus, vel faciat ex brachio ubi primus est dolor. Fri-
cationibus et unctionibus calefacientibus utantur. Cibum humido-
rem mollem simplicem et digestibilem sorbilem calidum
accipiat et postea venit [illegible] et sufficienter
afficiatur loca cum scarificationibus et ubi scarificari
non potest sanguisuge apponantur que si morsum fecerint
vaporatione ex aqua calida et oleo utantur in quo coxerit
semen [illegible] semen lini et malve et sic cataplasma cot-
[illegible] vim doloris et tumoris compescant. Item si inche-
faverint balneo utantur et [illegible] accipiat et
potionem agnorum et centaurea cum dulci oleo et cum vino
et vino et malagmate diaquilon et sila [illegible]
modicum utatur [illegible] et de ambulatione nimiis
pedibus et abstinentiam a vino multo et a venere quia
[illegible] irritant nervum et debent abstinere ab indi-
gestione [illegible] sapientissimus homo ypo-
crates hoc iussit ut in omnibus tumoribus medicamina
sint [illegible] ut si tumor est frigidus quemadmodum arthetica vel
podagra calida medicamina apponantur contra humida
sicca et e converso [illegible] locorum. Item [illegible]
[illegible] adhibeantur et fiat [illegible]
da et que [illegible] arthetica gutta ciragra dolor
iuncturarum sit annotata. Item [illegible] fiat pulvis contra
paralisim et [illegible] vero calidissime
canamomi salvie bettonice [illegible] ana ʒ ii carda-
momi [illegible] castorei [illegible] similis ana ʒ iii ʒʒ
galange cinamomi [illegible] ligni aloes [illegible]
[illegible] ana ʒ iii [illegible] corticate ʒ ii [illegible]
[illegible] ʒ [illegible] zucare ʒ i et [illegible] ʒ iii [illegible]
et [illegible] cum vino. Item pulvis contra paralisim
lingue et [illegible] et [illegible] oris [illegible]
peonie [illegible] corticate [illegible] ana ʒ ii [illegible]
[illegible] ligni aloes ʒʒ galange cinamomi ana ʒ iii
[illegible] sal gemme ana ʒ i zucare [illegible] sufficit. Item
pulvis contra paralisim oris et lingue et [illegible]
[illegible] ex humore [illegible] piperis [illegible] ana ʒ i
salvie ʒ ii. Ad idem pulvis castorei [illegible] lingua te-
neatur [illegible] resolvit et [illegible]. Ad idem [illegible]
ac [illegible] podagras artheticas [illegible]
[illegible] colicas [illegible] et [illegible] ana
ʒʒ piperis [illegible] ʒ iii cinamomi [illegible] ana ʒ v.

saxifrage xilobalsami gra solis carui macedonici brusci sp
agri cardamomi macis galange hermodactili an ℥ i dya
gridii ʒ i turbith polipodii an ʒ iii sene ameos ʒ v am
bre ʒ iiii balsami ʒ ii conficiantur cum mellis ellacarii ʒ ucce
℥ i mellis quod sufficit Item Gal. in epidimiorum contra palisi
languentes Recipe castorea opoponacis smirn. dul. piretri peo
nie spice celtice piperis albi omnium ana ʒ ß terentur et medecte
donec fiat sic pasta et fiat pille late et quantitate cicer collubi
et teneat sub lingua vel vii vel ix iuxta consuetudinem exspuat cum p
alisis et addere eidem gargarismo cum sinapi et stercoribus
et aqua sulfuris vel dum pillula resolvatur in aqua
gargarismi mirabiliter valet Item contra hoc Recipe corvum cerevi
et minutatim incide et pone in vase vitreo plenum et fac
bullire usque ad consumptionem vini item adde desuper vinum et
decoque fortiter et tunc ossa et medulla que remanet contunde
fortiter et cola colature adde oleum lauri et sambuci
an ℥ iiii mastic. et thuris an ʒ iii salis gemme nitri
eufforbii hermodactili an ʒ ß aloe ʒ i sarcocolle
terebentine an ʒ iii unguenti dyaltee ʒ iii colofonie
mirre ase fetide an ʒ i sucum rute lb ß medulle cum ossi
bus per tapsum corticem castoris an ʒ ß cere quod sufficit et fiat
unguentum Recipe ad idem quod est tante efficacie quod non solum artheti
cam et sciaticam et podagram velocissime curat Item flora
que est ...ta maiore arte vera multum prodest sciaticis et
pede ... quod omnia ... valent et fiat pigra
toria de sucio ... vel opimelle ... de eo
... Vel bugia hermodactili et post ungenta sequuntur
et fomentationes de sulphure vel sambuco et ebulo sic
... et post ... vel eufforbio vel salsse tosto ...
... omnia fiat ruptoria et cautia super lo
cum doloris et non obmittantur ventose

Podagra est paralisis in pede vel in ossibus et motu paralysis

Et est ... in nervorum origine sic et ... in pte
paralisata ... sequitur ... mollicies ... seq. paraco
motu et sensus ... ... spiritu et virtute sensibili
et motiva ... prohibet ... in facie et in
aliis membris corporis mollicies ... ... in nervis
faciei et ... et ... Cura magistri Recipe pinguedinis
vulpine lb ii ... et cola cum ... ministrabis
in olei benedicti et apponatur cere al. ʒ ß castorei ʒ i et
fac unguentum quod valet podagricis artheticis paraliticis Item ...
pille ... Recipe asari armoniaci turbith opopanacis
an aristol. longe spice ... ellebori nigri xilobalsami
hermodactili ... costi sarcocolle ... an ʒ iii a
garici mastic eufforbii sal gemme an ʒ ... ...
ʒ i confice cum suco solatri et ... melle ad ...
Item ... podagram et artheticam ... et ...
at ... simul ... fiat ... et suppone
Item ad idem Recipe ... et ... porcina
... et ... liga super ... locum et ...

mirabiliter sanat spinam dorsi plura de hoc R° arthetica gutta iuncturarum dolor et palsis

Partum facile facit arthemisia ligata ad crus dextrum
et pari ibi moriatur Item rasura asinini dactilorum cum vino data mirabiliter liberat partes Item supplicium ubi pepererit virgo cum palma Item polipodium tritum et super pedes positum expulsatum eiciat fetum vivum et mortuum Item si dectur cum pillulis veris cum castoreo in vino calido optimum est et coltum in hoc casu Item satureia potata eicit fetum et ventri supposita eicit et mortuum R° plura aborsum et fetum Et instans dicit quod palesin curat asa fetida castoreum camedreos cataputia eupatorium clunta nastarcium puretrum peonia petroleon ruta sirica silfium salvia squilla Podagram curat asa fetida

Pectoris inspiratibus partibus multe curantur passiones sic
cum in pectore sit collectio et compositio specialis que sit sunt sine ... ut est ventosa ea sit tussis est tussi cum ptoica passio ... empima compa ... Ex qualis est quod inspiratio interpretatur ea venta Et est advertendum quod alia est quod ca... ... alia ... ... ne agrosat quod paciens sentit punctiones et ... in capite et ... ... a ... ... sit mirat ... consilium est quod fiat flamma partibus quibus ... sit ... ea ... ponatur ventosa in ... ... dicunt ... doctores qui ... ea confert apo... ventose contrapiccata ... est in ea ... ista ... via ... ... albi ad ... ... mons et ... ... dum paciet ... ... Item ea cada... interpretatur ... ... de ... ... al de quo fiat pulvis ... ... et ... cum ... partibus sit ... ... tribus partibus mellis ... fiat gargarismus de succo liquiricie et aqua de cocto ... ... cortice ... ... et cum de cortice radice liquiricie ysopi et ficuum excorticati et cum de ... apponatur ad omne potum ... ... et potu caveat quo utitur ... ... et ... ... Et de ... in catarrus et asma Item ungentum ... quod pectoris tussim curat ungentum R° pinguedinis galline anseris porcine butiri recentis medulle bovine olei ... ... liquefiat et colata addatur ℥ i cere al... et cum ... ℥ i liquefiat et colatis ... deponatur ab igne et addatur pulvis ... ... ℥ ii et bene incorporetur et fiat unguentum et ... ungatur ... ... data aqua de cocto ... liquiricie florum borraginis ~~usque ad colllum~~ dactilorum et fiat in ... fonticella pectoris usque ad collum ... caveatur quod ... ... attingat os ... Item ... probatum pectori R° ysopi ... ... liquiricie ficuum siccarum pinearum ℥ i temperentur cum melle ... et ... in quo cocta sit ... ... Item ... ... difficultas

strum i pectore Recipe ysopi camille yringi feni petrosi gumi ana q
liquir an ʒ i et s. pennid' ℥ i adianti ℥ i. ficuum sic
caru in ℔ v. uvas passarum. mellis ʒ ij amid' ʒ s. nullo
q ungtu ad pectus Recipe olei viol et aceti an ʒ ij butiri
recentis et loti plies in aqua ʒ iij pinguedinis galline et
anatis liquefacte an ʒ s. Item aliud corp Recipe poma dulcia et
eligentur cu crinibus foraminis et coedat pacis pectus et cu
butiro et pectus adiacentes recenti ad igne pungat Et
si ista non proficiat tamen aufer illa pectoris fiat et tamen
in medietate elargat pectus non indurat et secundum observat
est non ulteri hoc et salubre fiat et emplastrum de vngtis
applicetur dyamarciato et dyaltea an ʒ i pectus Recipe ca-
taneris et asina et tussis

Pedum inflatura curat Gilib' Recipe sterius bovinum cu
puo cimino et succo arthese ul rute et axungie porci
in patella coctis et calidum supponat Item contra omnem infla-
tura et tumore Recipe vesica porci masculi recente cu suo
loco et adde pigfidem cu sua urina q in vesica e
pter et suspende ad calorem sal ul adacere quousque re-
troltat et ungentu efficat de quo in stratis unge Item
adde Recipe reliquias abiectas coriariorum de ligno ebano
et semen canapi contusa et cu vino et aceto ul solo a-
ceto confusum sil quoquisce et super lente igne sil i corps
et calide sic ut sustine appone vel post incorporacionem
dimitte residere feculencia postea cola per pannum et de illo
aliquo ul ~~ist~~ inde tonice ubi fuerit pinge ex re
pla tumor

Pediculos curat vngtu Recipe stafisage tilecte vme liet
~~egini argenti ungtis bilucen iij ous ij et sustine~~
~~vel in i maris sepeim sepelciat et storta et magne~~
~~adde in i ette~~ argenti vivi utriusque elle sumar cons et
tartari. Borne lupe dii succi absinthij kalaminti lanceole
vnicare an pulverizata pulverizentur et cu succis quoscat
alium gbarid et axungia por aponatu et tu q ibus
omnibus in corpore extinctis uncarum ʒ i et bokale ul
vestis aliquo pungatur Item adde vngto quod fit ex pul
argenti vivi atri et ol. iuol et oleo nuc ullis ipsum
locus in quo sunt multe

Quesce si in vngat lacte vaccino in quo fit pul
~~p sarc~~ vel pul. de fuligine metallorum quod fit ex fumo ex
in theriaca et hederacea Item et instans et quod pediculos
necat et muscas elleborus ung et stafisagria Item pec-
tonis malum curat auctum centaurea agg et enula
campana fu ligni lingua avis marrubium pix ungi
wacel bellinum remedio pistace zizimbrium Item contra pedi-
culos Recipe ellebori ungti et al amigo et stafisagrie
cu aceto. et oleo et vngat loca Et contra muscas et muscas
miscatur pul istorum cu lacte bovino Item contra muscas Recipe
calcem uiva et vitr pul et de farina simul quesce et

sparge per cameram vel ubi est fenestra [illegible] quanto plus comedent
plus incalescent ultimo crepabunt

Pestem boum et ceterorum sic scribe nomen + beati + Bartho-
lomei + et fac ante et retro cruce et tunc foramen in cor-
nu dextro illius animalis cum terebello et pone id nomen
in illo foramine cum tribus granis thuris albissimis et coope-
ri cum cera benedicta que consecrata fuit in purificacione sic move
et strata ex [illegible] sanabitur absisto morbo quia probatum e(st)

Ut pulli non moriantur vel alia animalia scribe in
tabula decem oracionum et hec verba + ipse vivat + ipse
regnat + ipse imperat + et lava et da eis bibere in ma-
ne antequam aliam aquam bibant expertum

Pinguedinem [illegible] si velis fiat pulvis de tartaro
fuligine [illegible] fac [illegible] cum detur in cibis et collige
[illegible] remo(tum) [illegible] offerum de pane cado in aceto item
[illegible] fiat balneum de aqua marina et harena maris
vel sulphurea et semper antequam prandium ingrediatur balneum
in quo [illegible] vel [illegible] maris ripam [illegible]
in harena [illegible] maxime valet in estate

Polipum polipus est una de re[illegible] [illegible]
matizant [illegible] a media cellula capitis que a co-
missura que est inter fantastica et logistica et descen-
dunt ad nares et que collectio fit ad cornea [illegible] et
[illegible] [illegible] Cura polipi solis [illegible] relinquitur
[illegible] et conbustiones [illegible] tu [illegible] generalis
[illegible] non fiat localia adiutoria quousque mundificatum sit
caput [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] et
[illegible] [illegible] varium [illegible] fiat aqua in poris
[illegible] [illegible] ita in poris [illegible] [illegible] corruptus
[illegible] [illegible] [illegible] pulvis ad [illegible]
de [illegible] castorei [illegible] [illegible] generale est [illegible] fiat
[illegible] cum illa [illegible] que est inter fantastica et lo-
gistica ut ab origine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] curatur et paciens sit [illegible] purgetur [illegible]
[illegible] purgetur caput cum pillulis diacastoreis fiat [illegible] can-
tum retro in fonticulo verticis [illegible] appona-
tur [illegible] [illegible] [illegible] cum stupa canapina
et cum sale et melle [illegible] [illegible] [illegible] in olla rudi
obstruso ore olle comburatur et fiat inde pulvis cum addi-
tione [illegible] et [illegible] et [illegible] vel [illegible] [illegible]
[illegible] fiat interim tenta de spongia que in [illegible] mel-
le et pulvere predicto supposito naribus imponatur donec
[illegible] plene corrodatur et tenta fiant magda-
leones de pulvere predicto in melle [illegible] [illegible] bullitis qui
[illegible] in naribus ut tenta imponatur [illegible] sufficienter corrosione
fiat [illegible] [illegible] canalis cum instrumento [illegible]
vel ferro [illegible] ab interiori parte ledantur [illegible]
dicit quod polipum sanat ciclamen [illegible] et [illegible]

Pulmo sic dicitur [illegible] pulmo est
valde porosus quasi spongia [illegible] cordi [illegible] pulmone

est panniculus sedens super alia animalia que quiquitur
teneritatibus costarum et utrique parte et est ibi quedam
vacuitas ubi colligitur humor qui facit pleresim. Continuatur autem cum ar-
therica artheria pulmoni que inflatur in attractione aeris et emis-
sione constringitur et amplectitur totum cor. Alii vero coadunantur
humores in panniculis pulmonis et inde fit ptisis in qua pars non
expuit nisi sola saniem et tales dicuntur empici id est saniem spu-
entes. Alii per tracheam arteriam descendunt humores quidam acuti
qui ad pulmones venire et ibi faciunt ptisim set in hac
expuit pus saniem deinde sanguis et tales dicuntur emptoici
id est sanguinem spuentes quia per actione humorum alterat pulmo et
eius continuum motum nisi fit consolidatio. Dicendum est de passionibus empi-
corum et emptoicorum. Nunc dicendum est de pleresi et peripleumonia. Dicitur
enim quod pleuresis est apostema in panniculis costarum nascens
vel in dyafragmate. Cuius signa sunt hec: febris continua tus-
sis spiritus angustia et dolor lateris acutus. Efficitur autem pleure-
sis ex crapula et ebrietate vel subito coitu atque onus
aliquod magnum ponderis et labore. Videtur autem in natura pleu-
resis et peripleumonia et fit quia in latere dextro quia insiliustro
peripleumonia vero est collectio vel apostema in pulmone. Cuius
signa sunt febris continua angustia spiritus gravis dolor in
pectore et maxilla sinistra tussis genae rubent albore
oculorum humida sunt sitis nimia lingua sicca aerem fri-
gidum desiderat. Contingit autem pleresis et peripleumonia ex co-
lera et tunc est sputum citrinum vel ruffum et omne signum
est fortis et molesta et periculosa. Aut ex sanguine et
tunc sputum est rubeum vel subrubeum et omnis significatio
autem non est fortis. Aut de flegmate et tunc sputum est album
et globosum. Aut de melancolia et sputum est et glau-
cum et nigrum et sequuntur ultramodum molestie. Sed
urina quoque in pleresi et peripleumonia apparet ruffa vel
subruffa in peripleumonia lucida. Hec enim modo ut cognoscas
ulcus in pulmone proiciat sputum super aquam et si resideat
aliquid in fundo ulcus est in pulmone. Et quia totum separa-
tur sanies et pulmo. Set aliud contingit et saniem spu-
tum ad misceri saniosum et ex adustione saniei separabiliter
saniosum et tunc cum mixta cera dimidia subtilissime. Et
si aliquid est saniosum petet fundum. Item modo est qui in his
passionibus sputum velocius intro vel in certo die exigens al-
bum leve et cum facilitate atque infirmi alleviatione
laudabile est. Citrinum vel nigrum et globosum et tar-
dum et sine doloris diminutione non est laudabile. Et
si tale sputum apparet post vii dies cum aliis signis malis impossibile
est eum sic infirmus melius expectari et os siccum habent et
angustia spiritus et febrem continuam et fervorem inter mortuos
computabis. Item non dicam inter splenesim et perispleniam
quod dolor in splenesi est acutus in alterius lateris in utrisque.
In perispleumonia vero est rubor gravis sine acuto dolore
lateris. Differt enim pleuresis ab apostemate epatis quia apostema
epatis continuatur tussis sicca et citrinitas faciei et manuum

porta sub costis mollibus dolor sentitur Cura si sit ex sanguine
fiat minucio de brachio contrarie partis si virtus et etas per-
miserint et hoc fiat iuxta consilium medici et maxime si dolor
extendit usque ad furcellam Si vero de aliis humoribus purgentur
cum farmaciis et cum magna cautela ut polipodii cocti ad
ptisana cum liquiricia [illegible] que dicitur ysopo frumentum deinde fiat
minucio de basilica vel hepatica vel [illegible] alii [illegible]
que dicta sunt in catarro vel asma vel pectoris [illegible] facere
[illegible] de semine feni greci cocto in aqua et oleo et de far-
[illegible] et tisana bibat in vino [illegible] si de flante vel
de melia sit accipiat cibum de amigdalis et de [illegible]
et [illegible] tisana bibant in aqua bullienti [illegible] ysopi
[illegible] pulegium et acipiat electuarium dyapenidion et [illegible]
[illegible] et dyadragantum [illegible] et dyaireos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fiat emplastrum ad [illegible]
[illegible] pleuresim vel [illegible] [illegible] apostema Recipe radicem
[illegible] pleuresim vel [illegible] feni greci [illegible] ana [illegible] Adipis
altee [illegible] farine lini [illegible] cum oleo [illegible] et [illegible] fiat
[illegible] et galline sit [illegible] cum oleo mol et [illegible] fiat
[illegible] [illegible] plurimi [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] que non [illegible] [illegible] vel [illegible] vel
[illegible] [illegible] et in articulo mortis [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] Recipe radicis apii [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum cortice [illegible] [illegible] de coquatur
[illegible] [illegible] et fiat decoctionis [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] addatur [illegible] mellis [illegible] colatum [illegible]
et bulliat parum de ista decoctione bibat [illegible] ter vel
quater in die et in nocte Recipe [illegible] catarrum asma [illegible]
[illegible] [illegible] instans [illegible] pulmonis [illegible] [illegible]
[illegible] et ea que de splenis et epatis [illegible] [illegible]
catarro et etica sunt dicta

aceto

Plagarum omnium in quocumque loco sint sic curatur
sine tenta et sine appositione alia Recipe herbam que
vocatur [illegible] galange [illegible] caulis rubea [illegible]
[illegible] [illegible] et pone in vase albo cum [illegible] [illegible]
mellis et fac bullire usque ad [illegible] partem et [illegible]
bibe [illegible] ter [illegible] [illegible] [illegible] et sero et
sepe lava plagam cum succo [illegible] [illegible] vel
cum vino albo et pone folium caulis desuper [illegible]
et nichil aliud [illegible] [illegible] [illegible] Recipe [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] decoquatur in vino usque ad consumptionem medietatis
cui addatur mel quod sufficiat [illegible] hoc [illegible]
bibat [illegible] ter in die mane [illegible] sero [illegible] cum
[illegible] Recipe polipodii [illegible] [illegible] radicem [illegible] [illegible]
caulis rubea terantur cum axungia porci et adipe
leporis mirabiliter operantur ad extractionem ferri vel
spine vel [illegible] Prurigo scabiosa et [illegible] [illegible]

Rx litargiri ʒ i ℞ s. plumbi usti ʒ s. corticis mali granati ʒ i. blacte bisancie ʒ i. pedis leguminis ʒ ii. argenti vivi et extincti ʒ s. ... omnibus ... fiat stupha. Rx calamenti origani pulegii ... utriusque salvie utriusque ... utriusque sticados utriusque nasturcii lavendule ... ʒ ... de omnibus istis fiat stupha ... Rx ... ad modum ... pruritu ... Rx ... ʒ vi ... ʒ ii opii ʒ ii ... cum aceto ... cum aqua et pone super ... Rx pro impetigo et ...

[illegible] et ... Rx nasturcii ʒ ...

... petros ... et ... ana ʒ ii i pilorum leporis ... ʒ iii bulliat in aqua et ... et super aspergantur ... Rx ... utriusque ... ana lb s. pilorum lepor ... ana ʒ ii ... ʒ i ℞ s. thuris ... ana ʒ i ... cera et ... fac bullire usque ad consumptionem et postea adde pulveres et incorpora diligenter ... ad ... Rx ... preparata

[illegible] vocis vox est actio vocalium instrumentorum

... instrumentorum quorum ... cerebri ut in apoplexia et epilempsia sit in ... ut si opilentur ... nervorum ... aut ... caput vel trachea ... ex catarro aut ex potu frigide aque aut ex clamore et ardore febrium. Cura ... ex calore ... ex ... ex siccitate humida ... capitis ... ad ... caput ... ex ... Adhuc aut ut fiat ... et ... cum oleo ... et ... ut ... Si aut ... febris ista ... non ... accetoso caput ... hyeme ... estate ... Si aut ... sit ex ... et ... arterialum et nervorum ibi ... et ... sit apponenda ut ... et ... Cetinnodi ... quod vox sit ... sanguinea ... rubor ... in facie et ... longum ... est ... et fiat flobotomia ... purgetur ... cum cassia ... et ... fit ... ex ... cognoscatur ... ex ... magis ... loqui ... Cura fiat ... dyaprassium ... et dyacalamentum. Gargarisetur mulsa et aqua ubi decoctum sit ... pulegium origanum ... Comedat ... assatas ... Rx ... et fac tres pillulas vel duas et distempera cum aqua et gargarizet et da pacienti statim loquetur ...

Adhuc Rx gum ar dragaganti liquiricie amigd' amigd' s... dia... tritura calla
porte pentafilon nigelle capillis veneris sem carapini...
ysopi ... ana ... coquitur in vino al. quo aposima
te utatur paciens mane et sero ... tussim ...
Item pille ... sicut Rx gum ar dragaganti liquiricie amigd
... porte ... ana ʒ iii ... ʒ i ...
... quod sufficiat

Renum quo curatur et ex quibus et ubi insunt ... pulmo Cura ... Renum ... Rx
... ana ʒ i fiat unguentum Item
pille ... Rx dragaganti al. ... ana ʒ iii et si ... liquiricie et radicis ... ana ʒ ii ambre ʒ i Conficiatur cum ... infusionis dragaganti al. Item pille ... tenuis ... resolvant et ... Rx dragaganti
al. ... ana ʒ iii storacis calamite ana ʒ ii ... liquiricie et radicis eiusdem ... ana ʒ i ... amigdalarum dulcium ... ana ʒ i Conficiatur cum ... infusionis dragaganti al. Item raso capite apponatur ... sal ... tritis ... et de super panno calido supponatur ... Item adhuc ponatur pul. ... in sacculo ... et capiti supponatur Item ... folia balsamite ... sale ... torreat et capiti ... ut ... ʒ ii ... cum ... vino ... pectus ... tussis et dolor ...

Renum sicut dicit Gal in sua practica assidue fiunt in
renibus ... collectiones ... eruptio et calculus ... et ... ambulatione et ... et ... et ... potu ... vel ... magnum ... cum dolore magno ... post ... sequitur ... dolor et ... inflatione et fastidio cibi ac potus articulorum ... corporis et difficultas ... collectio fit in renibus et ... tumescunt et omnia signa ... et ... ut tarde urina ... cum dolore Colice ... accessione ... et ... tortione cum ... pane ... et dolore et ... membra ... et intestini ... sanguinis ... fit Cura ... in ... Adhibende sunt et ... et cataplasmata lenia et diuretica ... et ... renum ... et ... nervorum ... fiat ... vinum ... ... filo ...

cum [illegible] vino decoctionis petrosilini. firmat. Item fiat purgatio digestiva
deinde fiat flebotomia de saphena exteriori pedis. Bibent electuarium sor-
bicis succorum. Lac caprinum in dimissione accipiant cum elipsata
mirta viridis in aqua cocta et bethonica cum mulsa dato

Sanguinis eruptio fit ex renibus quando aliqua vena ex renibus
rupta erit. Tunc sanguis in vesica diffunditur et velud urina min-
gitur sanguis purus cum dolore renum. Cura appone renibus
amoniacum olibanum mixta cum aceto [illegible] et in carta inducta
et tamdiu ibi sit donec sponte cadat et potu accipiant
succos arnoglosse cum [illegible] aut diacodion et alios potiones
que sanguinem stringunt

Nefretica est quando renum dolore fieri non potest quando in lapides sunt
in renibus in flegmone cum fervore et tumore et vulnera ex
et effusio sanguinis per [illegible] in egestio arene. Cognoscitur autem
flegmon renum cum dolore [illegible] renum et [illegible] pondus
in renibus sentiunt grave et fervore et [illegible] intolerabile et
cum urinat angustiam patitur et non potest urinare et singul-
tiunt et vomunt coleram cum flegmate. Cura [illegible] immediate
fiat flobotomia ex ea parte qua dolet. deinde dolentia loca
imbrocabis cum oleo et vino decoctionis fenugreci et malve
Item abrotanum stercus columbarum. pice resina [illegible] galba-
num cum sale cocta cum plagella impones et olei et castoree
et rute cum coque [illegible]. Et cum inde clisterizabis et dabis
bibere filonium plura [illegible] de nefretica

Arene et lapides generantur in renibus. Signo dolor ambo latera
tenent. et retro renes frigidi sentiunt pondus cum dolore
gravi et urinam facere volunt sed non potest. [illegible]
[illegible] est [illegible] in vesica et nimio calore illa
coagulat. Curam [illegible] sub vocabulo lapis

Vulnera sic intelligis urina facile signum sanguineam
in qua apparent velut [illegible] et [illegible] et pruritum pati-
untur in ano et cum urina [illegible] [illegible] corpus dolet. et
quibusdam morsibus inundatur patiuntur et tensionem
laterum et stomachi et [illegible] qui hec signa [illegible] colicos putant
cibis et cum [illegible] apposite dolor minuitur. Cura [illegible] est
dabis eis bibere semen apii vel malve [illegible] et [illegible] et
absinthium in [illegible] in mulsa. et descendant in solium [illegible]
[illegible] olea et dabis eis omnia diuretica. Oleum
cum decoctionis [illegible] et castoreum et [illegible] et rute [illegible]
[illegible] in lacte [illegible] dabis album ut bibant et balneis
utantur. abstineat ab omni frigido. Item in omni dolore re-
num saphena exterior deinde apiri [illegible] sit interior [illegible]
[illegible] splenis [illegible] intestinorum vesice et [illegible] [illegible]
exterior [illegible] sciatica [illegible] renum et spondilorum [illegible] flebotomia
omni mense de saphena in tertia vel in quarta etate lune
Item fiant cautia [illegible] et apponantur ventose [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] loca dolentia cum oleo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] cum oleo [illegible]
coquatur ruta pulegium absinthium et [illegible] et coquatur cum flamma

Clisterizentur cum oleo ros. viol. malva et ordeo aut mulsa calida
et oleo purgatur cum benedicta hermodactil. de hiis plura Re. sub
nolo lapis et sub nolo vesica

Ruptura curat semper sicut sarcocolle aloes mastic colo-
fonie litargiri ana ℥ ß armoniaci visci quercini ana ℥ ß ari-
stolog. utriusque thuris terebentine galle ros. gum. ar. radic. con-
solide maior et minoris bdelli sarcocolle ana ℥ i. qui cum
ruptura sentire primo fiat balneum de tacca utraque et con-
solida utraque saxifragia pimpinella plantagine centaurea super rup-
turam ponatur terebentina tepata cum pulvere sarcocolle et
liget bracale stricte ne bracale moveatur et iaceat pa-
ciens supinus usque ad xii dies [illegible] cum dicta terminum et
subtiliter in omni [illegible] ponatur galla consolida maior
custodiatur ab ira et a coitu [illegible] qui ruptura habet [illegible]
primo [illegible] semper violatus [illegible] fiat emplastrum de succo plan-
taginis cum farina ordei et ponatur super [illegible] dorsi [illegible]
iaceat super [illegible] consolidata fit sicut dicta fit cum
[illegible] sicut [illegible] Item qui ruptura Re. prepa-
ratur ℥ iii litargiri cere cum colofonie galbani ar-
moniaci ana ℥ i visci quercini ℥ vi aloes ℥ iii mastic
℥ iii bolarm. ℥ vi aristol. ro. et lon. ana iiii thuris mir-
re ana ℥ vi terebentine ℥ ii visci qui vocatur [illegible] de
[illegible] ℥ iiii galle ℥ i consolide maioris et minoris ℥ ii sa-
nguinis hirci(?) [illegible] Conficiatur sic primo ponatur [illegible]
[illegible] et dimittatur diu bullire in aqua decoctionis
pellis arietine sicut removetur ab ariete recens que
debet decoqui per diem et noctem postea ponatur pix
navalis cum cera liquefacta postea deponatur ab igne te-
rebentina successive litargirum colofonia postea mastic
thus visci mirra galbanum armoniacum paulo post
consolida maior et minor [illegible] bolus [illegible] postea sup-
[illegible] ponatur deinde sanguis hirci consequenter ari-
stol. ro. et lon. ad ultimum aloe apponitur debet semper
[illegible] cum spatula moveatur [illegible] ab igne decoctione
est [illegible] postea ponatur super mar-
morem [illegible] oleo viol. et manibus malaxetur postea
[illegible] in mortario [illegible] ut duos vel tres
[illegible] et sanguine hirci
et in usum [illegible] fiat emplastrum [illegible] addita
pelle arietina [illegible] ad pondus omnium [illegible]
[illegible] post hoc [illegible] et emplastrum [illegible]
[illegible] ut suppo-
[illegible] sanguine [illegible] ruptura sive [illegible]
[illegible] venas et [illegible] mordicatione et dis-
[illegible] sive [illegible]
solutione [illegible] purgatione purget cum
medicina debili et non [illegible] postea curatur
consolidantibus de hac materia plura Re. sub nolo cre-
pata et [illegible]

Ruptorium rumpens sine [illegible] Re. cantarides [illegible]
[illegible] ℥ iii pulveriza et tempera cum aceto forti et appone ad
modum emplastri

Sanguis vero oritur et fluit. Domum est sub nasi fluxus
Sanguinis. Sed ad mundificationem et spiritualia conforti-
ficare radices petrosilli. feniculi. apii. ysopi. centaurie. rute. de-
coque. et cola. colature addatur manna. cassiafistula mundata. tamarindi.
flor. borraginis. ana ʒ ß. et siruppetur. De hac vero pla. Rx. fluxus
sanguinis et pactus.

Sudor venit in egris quatuor de causis. vel multitudine
materie. vel eius liquiditate. vel virtute fortitudine. vel poro-
rum apertione. Si ex his patet quod sudor quandoque venit vel sanitate. quandoque in infirmitate.
Et utrumque sic distinguere. per tempus in quo venit et cri-
tici et per locum. Item venit in principio cum materia sit indigesta. et
in principio sudor multus. et maxime cum paciens non sentit
alleviationem. ut dicit Avicenna signum est malum et morbi. Item quando venit
in fine status et declinationis. que precedentibus signis digestionis est
bonum et laudabile. significat viam naturam expellentis reliquias
morbi. hoc sit. Item sic distinctio per locum. Item si sit universalis
bonum est. Item quando perficit. et non fiat in loco in quo materia
sita est. si in capite vel in collo malum est. significat dissolu-
tionem virtutis. Item in aliis partibus. Item quando fiat super loca
morbi. hoc bonum est. Tertio ergo. per generalia. Quandoque sudor venit
digesta materia et per totum corpus. vel in eo loco ubi materia sita est
et paciens alleviatur. et indicium est laudabile et tale
sudor non est malum. Item quando sudor adeo augetur. ut de-
ficiat virtus. necesse est ut restringatur. Item ergo accipe oleum mir-
tinum. vel salicum. vel rosaceum. et corpus infirmi perungatur.
et maxime membra principalia. Vel accipe rose. sandali. bala-
ustie. ana ʒ x. galle ʒ iii. foliorum salicis. et myrte. so-
latrum. ana ʒ ii. omnia coquantur in duabus partibus aque usque
ad consumptionem quartae partis. deinde colentur. et
colature addatur lb. ß de oleo rosaceo. et commisceatur. et iterum
super lentum ignem decoquatur usque ad consumptionem aque. de eo quod
remanet oleo infirmus perungatur. Item ponatur ante
lectum infirmi vas aque frigide. et frequenter infundatur. et re-
fundatur de una pelvi in aliam. et frondes salicis. mirte.
flores rosarum. et nenufar. cum etiam oleum optime valent ad
hoc. Item constante sit sudor et necessitate inungatur inferius
cum oleo de pipere. et camomilla. vel anetina. vel melleo
de liliis. si inungantur dorsum et totum corpus. sudor provocatur.
Item fiat cinamomum. calamus aromaticus. piretrum. ca-
lamentum. cassia. costum. reubarbarum. sambucus. et ebulus.
simplicia vel composita. et in aqua decocta. et ipsa decoctio
infundatur paulatim super lapides ignitos. de quo pa-
ciens fungetur. statim provocat sudorem. tamen caute est agen-
dum. ubi febris esset. quod non plus possit inflammare.
Item magnum sudorem restringunt. Rx. semen lini tritum cum lactucis.

Regimen generalis

sup stom pone Itē ad sudore pvod' in qtēs acc amsu
et cumini sicca et pulenza et cu oleo misce ul cama
alis comisce et unge plantas pedu et uclas manu et stersid
Stomachus xxiiii passiones hīt Ex quibus ī nomī ac-
cep q in ipo stomo fiūt s. dolor debilitacio anathomia
hypothomia anatropa plectura cathatropa tumor
durica ventositas reumatismus fridor vocis ampnta-
cō anorexia oxiregmia vomitus vapor flegma
tu infusio singultus sudor frigidus colicio vlcus
cardiamonuus paliss
Dolor in stomacho fit ex coleribus ul flegmate in
se rebusis que no ffluxus ex eu ut pos nec per ventrem
maximu fiunt dolore in stom ut eger no poss
loqui Cura hīs vaporacio adhiberi debent ex
farina triticea cocta in vino et balsamo i sacello
stom imponat et potu dabis eis si febriunt oxyca
tura rose aut cinnamum at apii semu tritu cu calida
et si dolor e s. sn febribus potum accipiat absinthii
ponta aut adiante cu mellsa capra et ungant et
spnardo et mastice pungent de vap vom consequi
diagalanga diacimimu diacinamomu sumant
Debilitacio stomachi venit ex appetitu cibi cessante
indebita digestione Ac post cibum stoi aggravacione
et sudore cu caligine oculorum Si fuit ventris solucio
constringat hec ciminii sal apii mastic an ʒ i rose
ʒ iii atrinop mid et q summa coq cum diete et spo-
gia calidam sup stom imponas Et si ex indigestio-
ne fuit ex vinel accipiat Si febrit ungant ex oleo
mastiano salicaro ros simil impositis an virgacio
fiat ex vap estate et i yeme et autupno Cibos ex
fermet levos et digestibiles q i fasdiu tollant et
stom no evertant Et balneis utant si febris no
fuit Si sine febribus sit elixatam absinthii pontica
in potu accipiat Et si solucio ventris fuit qua cu
melle accipiant aut elixatura ceterorum et cu cimino
Anothomia stomachi egrotat fit caput dolz
antes sonant oculi vap vident Stomachus dolz
et gravat cibus recent tarde digerunt vrigemus
paciunt subito cadunt cu tremore stoi Curent
ut sup Et accipiat elixatura absinthii pontici
pungat cu vap et si duri sit clisterizentur
Hypothomia i malfacio stoi fit a ex nimia aut
evacuacione sanguinis aut ex ventris solucione a cruor
rositatis fluxu sive narin aut in stoma a ex plen-
tudine sanguinis uel colore Cura naribus corp odo-
res bonos apponimus ut ex pulegiu menta cimini
sed absinthium Et simitamta et vomitu prosca et

fomenta faciant in hyeme calidum, in estate frigidum. Elixatura rose et malorum citoniorum accipiat aut pulegium aut ysopum in aceto mixtum coctum. Quod si frequens fiat passio diatheamoron stomachum fomentat et oximel et ysopum sumat et absinthium pontici elixatura bibant

Anatropa stomachi et sursum eversio cum vomitu ut quod quod
accipiunt cibi aut potus statim vomant cum desiderio et fit ex frigore. Cura stomachum ex oleo nardino aut camomillo aut sertino tepido ungas pulvere mastice superspersa lana aut gluten gratum supponens aut simila tritici cum ovorum albumine malaxata et cartha super ducta stomacho et potum elixaturum absinthium pontici aut grate vini accipiant et cibos desiccativos cum ventre non solvant

Cellacatopato est stomachi sursum subversio vel dyarria que
est ventris solucio cum indigestione in opati cibi fit aut ex in nimietate ciborum. Cura curentur constipativis sic de ieiuno est in dyarria et lienteria et cibent alimentis stipticis et potum accipiat cum elixatum apii et aneti

Plectora stomachi vel corruptela vel tumor fit ex nimia
cibi et potu eadem vomitu et ventre simul solvunt cum defectione stomachi aliquibus cum ex corruptela stomachi contigit sine cibo et potu aliquando ex nimia putrefactione et ex potu frigido et recenti fit in estate cum glacies apponitur ad potum. Cura hec in ieiuno est metalis a Galieno et probata. Recipe citoniorum corticis citri ℔ i, vini mixtum malacatola an. ʒ ij ... totum adtractas et addite mel despumatum ℔ ij et iterum decoque in lento igne et agita usque ad spissitudinem mellis cola et da coclear i pro tedium. Hoc in dissenteriis et lienteriis querit. Item malogranati immatura grana in vino austero decoque et super tunc melle dabis

Tumor stomachi intelligitur ex nimia siti atque ex
siccitate iactatione animi atque corporis laborantis et vigiliarum inquietudine pulsu gravis et pedibus tumor articulorum timentum pauci fervor. Potandi difficultas et indigestio difficilis coctique cum gruedie ... acceptorum ciborum corruptio vel inflatio precordiorum fit. Et si totus stomachus tumet occupat ex ... memoratur preter dolore tenditur. Cura fomenta facies ex fece vini et semen greca et farina ordei et in vino et melle adiecta oleo vaporabis ex coctione. Deinde cathaplasma facies. Item absinthium viridis turiones terre cum axungia veteri et cathaplasmabis. Item citonia matura aut dactilos coctos in vino tere cum axungia et mellilotum et absinthio cathaplasmabis. Epithimum dyaloes adiecto nardo et ... accipiant et pro ... accipiat post cum ruta et cimino cocta cum melle potum bibant elixatura absinthium pontici. Item ... ptisane cottidie accipiant et pro antidoto adriani vel dyacurion ... dyaspermaton et cibos leves et digestibiles vinum album bibant et si non febriunt ... sinapi

Duricia stomachi apprehendit cum fervore et dolore

et tunica duricia et ipsius velut igneus fit ponderositate quandoque a superiore tactu resistat duricia fastiditur difficile est cum pre-focatione fit a(liquando) effectus potus vel violentia ac exinanitio contra. Cura pro fomento epoleis et succo lini et fenugreci et flore ab-sinthii et ciperi et meliloti decoctis addito melle catha-plasma et superadde pulverem de aloe et mastice. Ad hoc si antiqua sit duricia unguentum fiat ex mirra amoniaco et thure et ligno tritis cum succo caulium vel oleo nardino vel camomilles et in carta inducas donec ipse cadat. Item ad epithima ad duritiam stomachi. Recipe cimini baccarum lauri pulegii sicci absinthii florum rute ana ʒ ij cere lb j olei veteris quantum sufficit et utere

Colericam stomachi sic intelligitur inclinare se non potest

supini iacere retorquent se in latus in quo potest exspirare infra pondus sentiunt ventre facile non fluit et tactu digitis super stomachum dolorem pulsantem. Cura succum et salem et furfures fricatas cum melle et aceto coctas epithima fiat deinde fac emplastrum. Recipe castorei masticis storacis ana ʒ i cere ʒ ij olei nardini ʒ iij coquatur et superponatur. Item oleum in quo absin-thium et affodillus et marubium decoctum est cum vino frequenter fomentatus et lanis succidis superponatur. Item Recipe piperis albi gummi [illegible] malorum macianorum post infusionem vini veteris coctorum et mellis despumati lb j et dat ieiunis coclear j et requirendum est ut electuarium hoc abstinet vomitum stomachum roborat duricias remollit fastidium tollit digestionem prestat apostema rumpit et curat

Ventositatem stomachi vel inflationem apprehendimus

ab extensione quam superiori tactu sentimus et ali-quo post cibum inflatione cum ructatione continua atque diffi-cili sudore et fastidio atque sonitu intestinorum ponderibus in stomacho sentiunt et cum sonitu ventris digerunt. Cura cuminum in vino accipiat et stomachus ungatur cum oximelle et cum cataplasmata aneti. Et si inveterata et etas permiserit flebotomentur. Et in potu accipiat semen aneti et dau-ci absinthium [illegible] tritum fiat cum aqua cocta si non cum vino calamentum tritum cum pipere cocta potent et accipiant electuarium diaciminum [illegible]

Emphysema stomachi inflatio agnoscitur que est extensa

per dextram stomachi ructatio et parum eructatio assidua fit ventre inflati sunt qui percussus sonat sicut uter vel tim-panum. Cura pedes et manus fricande sunt vomitus ieiuno stomacho provocandus est ... post vo-mitum ... danda sunt et volatilium et pede-strium perdices fasianos lepores apros capras manducent et radices sunt in quibus coquitur ruta nasturcium ... et ... vinum album et leve bibant ... accipiat que digestionem portat ... et electuarium ... ue in ... est ... oleo in quo bulliat absinthium ruta et ... balsamum

Remollitionem stomachi apprehendimus ex fundi ... oris

et flegmon sputi et nausea cum fastidio et vomitu acceptis cibis
corruptionem patiuntur vel difficile cibum et potum accipiat et
oris lingue palati labiorum bucce et gingive veluti scabiem pati-
untur. Cura gargarizent cum decoctione rose sice et coperose
et os albuant cum dyamoron et oximel accipiat potum
aut ova cum melle et calida aut electuarium aceti sicci et
apii unus in aqua cocti et vinum malogranati. et fructum citonio-
rum maiorum cum calida accipiant

Effrigeratio stomachi aquosam cum dolore et frigore totius
corporis cum vomitu frequenti qui fit sine ullo humore sive bi-
bendo sine ullis febribus. Sic curet stomachum et accipiat electua-
rium aceti sicci. aut castoreum cum pipere ex gera. Sic fac-
ciliter ex succo aceti et piperis cum vino calido et calidis
medicamentis ex quibus curabitur flegmonem

Vocis amputatio fit ex stomachi dolore aut colere infusione
vel ex sanguine aut ex catarro fit cum sonitu aut spiritus obstru-
ctione. Si ex colera fit vomant. Si ex sanguine flebotomentur
si ex catarro sua cura sub iniscitur

Anorexia id est fastidium apprehendit ex febrium vel colerum
fervore et si sine febre fiat molestum est. Tamen omnibus
que est infirmitatibus in febribus qui in prima infirmitatis
passionibus fastidium utile ypocras. Cum in egritudine fasti-
dium indigestione melius fiat sit aut fastidium ex febri-
bus cum vapore aut ex colerum humositate tussemate ex fau-
cibus cum rectificatione. Cura iaceat in domo lucida pacifica
et odore bonum apponimus cum exercitatione et oximel ac-
cipiant et salsamenta que exurgere oris et stomachum exci-
tant aut sinapi et acetum squilliticum sorbeat et
rafanum et que cibum desiderat et si consuetus sit modi-
cum de singulis accipiat ut ex variis cibis fastidium tol-
latur. Sed dyacitonitum aut dyacuminum sumat et balneis
utantur et paulatim comedant ne plus comedendo infir-
mitas stomachi augeatur. Sed anorexia si cum febre venerit
periculum est. Cum febre petulum ne genus habens le-
nino stomacho absinthium ponticum in vino coctum et buc-
cellas in vino austero et pira salsa cum aceto et
sinapi dulcore temperatum cum eruca et rafanum. Cimini
nasturtium erucas et omnia que calida virtute sunt et austera
Cavendum est ne indigestionem patiantur

Oxiregmia est indigestio vel mali ructus qui fiunt ex
multa coctione vel infusione flegmatis in stomacho. Cura
vomitus provocandus est ex rafano et oximelle. et
tussas accipiant et ventrem purgant

Vomitus stomachi fit ex frigore et flegmatibus humidum aut
colericum ut nichil in stomacho teneat. Si vomunt cum flegmate
ab hiis humectum cum [illegible] et matice [illegible] Stomachus
stomachus vaporetur cum menta et pane asso et aceto fiat emplastrum

sup(er) stom(achum). Cibos siccos assos constrictos magis potu p(ar)ce
accipiat absinthij olivatum granatorum vinum et potiones
amaras que vomitum compescunt. Ungat oleo et mastice et
nardo. dyacimini accipiat et frigoris stomachi cura adhibeatur.
Item Si stomachus nimis vomitu movetur. Recipe menthe sem. ʒ j. piperis
ʒ iij. cimini ʒ iij. Hec commixta trita cum aqua rosacea de co-
ccis citoniorum et mala acetosa silvestria adiecta farina de
ordeo emplastrabis

Vapor stomachi fit ex inflammatione febrium vel coleram

ut os semper apertum servat et siccitatem patitur in illo humore Cura
Recipe anagallidis ʒ j. menthe viridis ʒ i. et addito succo
arnoglosse detur ad fabe magnitudinem cum calida

Flegmatis infusio in stomacho fit ex catarro cum tussi et ca[illegible]

Flegmatis infusio est crassa et frigida ut stomachum sup(er)
[illegible] quia flegmatis infusio [illegible] frigidos servat [illegible] egrota
vel [illegible] calidas [illegible] cum indigestione. Cura [illegible] seu radi-
ces cum [illegible] coque cum melle et
colata cum melle [illegible] coquis lento igne
ut spissum fit. Hoc [illegible] das [illegible] in
[illegible] cum calida et dyacimina et diacalamenton [illegible]

Singultus stomachi fit ex frigore aut ex [illegible] potu et

ex [illegible] vel potu. Si ex frigore fit calefiant. Si ex
[illegible] vel ex replecione [illegible] et acci-
piat [illegible] Et si tardaverit [illegible] acci-
piant. Si febris [illegible] Si non [illegible] dimissi-
one [illegible] Singultus si nimis fuit
fit ex frigore [illegible] tunc Recipe piperis [illegible] ut [illegible]
[illegible] cum aqua [illegible] dabis. Si non fit [illegible] humore [illegible]
[illegible] cum [illegible] calida cum oleo
[illegible] in stomacho et [illegible] calida cum oleo
[illegible] et [illegible] in oleo [illegible] vomitus provocet. Ad
singultum [illegible] aqua [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] in vino [illegible] et aristo-
logiam et abrotanum omnia ista prosunt

Sudor frigidus in stomacho prolongat egritudine si

calidus [illegible] Cura [illegible] subveniat vomitus
[illegible] et [illegible] accipiat

Ardor stomachi fit aliquando sine febribus [illegible]

cum illis. Sitis est nimia cum oris siccitate et fit [illegible]
[illegible] Cura potu accipiat [illegible] apij [illegible] et
[illegible] Item [illegible] in aqua infusi et soluti ʒ j
[illegible] [illegible] sem ʒ [illegible] [illegible] dyamorum [illegible]
[illegible] magnitudine dato ut sub lingua teneatur
ut [illegible] ad [illegible] Recipe apij [illegible]
[illegible] coriandri [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] et butiro [illegible]
sale [illegible] coclear unum sorbendum. Item [illegible]
[illegible] cum semine [illegible] in aqua coctos potui dabis.
Stomachus si nimio calore [illegible] Recipe mastic [illegible]

mente facte vel a calore incipiat anisi [illegible] cum succo plan
taginis collige ad modum avellane et cum eius fiat ex aqua
dabis et afforis ceroto frigidis uteris Cognoscitur autem nimius
stomachi calor quia in eodem colera vomunt atque ardor continuus et
stomacho cum punctione atque dolore sentitur et tactu manus pro
batur ardore extra naturam

Flegmon et tumor stomachi cum fervore intelligitur ex grandedine
stomachi et dolore et angustia ut aliquando cibum non possint et
assidua punctione atque dolore dorsi et renum et sca
pularum intelligitur quod [illegible] Cura sunt flebotomandus est
deinde oleo in quo cocta est mellilotum absinthium mastix
castoreum [illegible] stomachum fomentabis aut melle candido
cum ungues et affrictes desuper pulverem mastices aloe piper
et intestina ovorum calidis impositis aut lane succide floccis
[illegible] impones Potum aceto absinthium pontici in aqua in
fusum iciunio bibere dabis et accipiat diatrion piperon
[illegible] manibus et manus et pedes fricent mane
et si aer calidus sit extra foras deambulent de mane
domi purgatoria et flegmaticis fiant

Collectiones in isto fiunt ex ipsius tumore cognoscitur
febribus et frigore et horrore cum pulsus sensu et ponderis
et tumore stomachi Cura cataplasmatis et unctionibus vaporis
donec ad ruptionem fames veniant aliquoties provocate
fames digeritur et si ruptas saniem fetida fuit ex stoma
cho [illegible] ubi [illegible] [illegible] potandam et tipsane
succum ad [illegible] cum melle et alias sorbitiones similes cum ptisa
na [illegible] dato Et afforis cerotaria que constringunt
et [illegible] purgatoria et [illegible] cuncta et conserva da

Apostema stomachi intelligitur ex dolore [illegible] calida sunt
pulsu et fastidio duriciam et grandedine stomachi sentiunt
Quod si erumpit apostema dolor solvitur et minuitur per
urina et fames ungetur atque tumor et duricia et
pulsus recedit frigidum quoque bibere desiderat et [illegible]
[illegible] et [illegible] volunt corpore et attenuatur
Cura [illegible] v. [illegible] et succi [illegible]
tal [illegible] cum vino in quo infusa est [illegible]
et colata iciunio dabis Tunc spongiis calidis [illegible] aqua

[illegible] et [illegible] in stomacho applicantur // Vaporatis
dolor magnus vexat [illegible] maxime qui aliquid
[illegible] sputa sanguinolenta cum sanie [illegible] Cura
cibus levibus et sorbitionibus ex lacte et amilo et con
tione diacodion et dragaganto uti debent et [illegible]
[illegible] cum melle et ptisane succum cum [illegible] vi
no et melle coctum et [illegible] ficum [illegible] et
aristologie in melle cocte et antidotum [illegible] cum
[illegible] dabis Cibos teneres et [illegible] qui [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] capitulum

stati pulegii ieiuno bibat usque ad vomitum Item dyacodion et
dyagridii infusi indulcorate centauree et mellis quod sufficiat dabis
coclear unum Item dyarodon cum succo ptisane et [illegible]
succum dabis ieiuno et aristologia longa tritam cum melle
intinctam dabis Et flores malegranati et malamaciana et
mastice tritam cum melle ~~inpotum dabis~~ catthaplasma pone

Paralisis stomachi est cum recepta esca stomachum gravat

et non digeritur sed in digesta per ventrem emittitur Cui opi-
mel debetur et piper trito mane ieiuno coclear .i. [illegible]
[illegible] omnibus utatur stomachus sinapizetur in balneo
posita apoflegmatizetur sic aceti scilla piperis longi
scilla [illegible] sinapi triti quinque coclear .i. dabis ieiuno
Item non quam in omnibus causis stomachi non sint adiutoria accipienda
in quo [illegible] intervalla bidui vel tridui et non solum
in die flobotomi alia adiutoria non accipiant [illegible]
post tres aut .v. dies plures cibi aut potus saporem
sentit neque desiderat [illegible] est incura-
bilis est et mortis periculum infertur Sequuntur [illegible]
simplex constrictivum confortans stomachum Recipe thuris mastic ana
boli ar. ʒ ii [illegible] ʒ ii [illegible] ʒ iii fiat pulvis optimus
contra debilitatem stomachi et ad confortandum digestionem Recipe [illegible] ʒ iii ga-
lange ʒ ii [illegible] ʒ i et s. gariofili macis [illegible]
foliorum calami aromatici [illegible] ana piperis longi ana ʒ i
subtilissime pulverizentur Item contra debilitatem stomachi et digestionem
[illegible] pulvis cardamomi cum [illegible] dolor incipit Item
contra frigiditatem stomachi et dolorem [illegible] pulvis cina-
momi et [illegible] cibis et [illegible] decoctione eius Item
contra dolorem stomachi et epatis indigestionem ex frigiditate [illegible] pulvis ci-
namomi et cimini et carvi in cibis et salsamentis et
in salsamentis ponatur salvia petrosilinum menta acetum et nas-
turcium [illegible] cum epate galline Item pille confortantes stom-
achum purgantes Recipe aloe ʒ i gariofili ʒ ii mastic ros. ʒ i ana
et [illegible] ana ʒ i conficiantur cum melle Item pille confortantes
stomachum et purgantes coleram rubeam [illegible] melancoliam et
flegma Recipe [illegible] mirabolanorum citri aloe epatica polipodii
ana ʒ i bellirici emblici ana ʒ s. [illegible] agaricum [illegible]
[illegible] cuscute ana [illegible] cardamomi carvi ana
feni [illegible] mastic [illegible] Item pille [illegible] Recipe
digestio Item pulvis contra frigiditatem stomachi et indigestionem Recipe ga-
lange ʒ ii [illegible] ana ʒ i spice cassie lignee
ana ʒ ii sal gemme ʒ i zuccare ʒ i Item pulvis [illegible] replecto stomacho
[illegible] et [illegible] detur in principio prandii Recipe sal gemme
[illegible] ana ʒ ii piperis longi gariofili carvi
zedoarij ana ʒ i foliorum calami aromatici ana ʒ ii et ʒ s. Item contra
dolorem stomachi et renum et tussim cum ictericia et ad du-
riciem splenis et ad apostema epatis Sal Recipe spice
indice costi corticis cassie lignee cinamomi ana ʒ iij feni ʒ
iij piperis seminis apii [illegible] ana ʒ

[illegible] ana ʒ i conficiantur cum succo absin-
thii

in cappari ℥ v passularum mundatarum ℥ x terantur mediocriter donec fiat
sicut medulla et tribellentur et coquantur omnia cum melle dispumato
et sumatur coclear in die ℥ iii cum aqua cappari et calamenti addito
modico aceto. Item quod valet ad dolorem stomachi et epatis et splenis et duriciem
ventris et inflacione ydropisis et ad dolorem duorum laterum et
aliis doloribus et in omnibus membris et sputo sanguinis et ptisis
et humiditatis ℞ terebentine bdellii thuris dragaganti cardamomi
mirti mirobalanorum emblici spice et mirre masticis omnium ana ℥
viii olei mol. olei sisami amborum ana ℥ xi vini boni odoris
quantum sufficit que simul omnia commisceantur et in coquantur donec possit fieri
emplastrum. Hic fiat primo ac armoniac et bdellium et thus sol-
vantur deinde sume modicam cere quam liquefacias cum oleo predicto
et cum vino et cum in coquere fiunt mediocre colentur et residere
permittantur post hec adiectis pulveribus malaxentur vel in cata-
bo incorporentur. Hoc quod pannus superinducatur et ubi dolor est et
duricies explete. Est et [illegible] item quod nimia frigiditate
stomachi et superflua humiditate et [illegible] appetitum et singultum et ructum
acidum. Gal. [illegible] ℞ piperis albi et nigri macropiperis
omnium ana [illegible] xilobalsami ℞ ℥ i spice [illegible] galan-
ge ʒʒ ana ℥ iiii [illegible] cassie lignee mundate [illegible]
asari omnium ana ℥ ii. Terantur omnia et tribellentur et conficiantur cum melle
despumato et sumatur coclear in mane et sero ante sompnum ad
[illegible] Item Gal. [illegible] ad [illegible] et
[illegible] in stomacho et ad dolores [illegible] ℞ mirabolanorum [illegible]
[illegible] bellirici et indi omnium ana ℥ ii terantur et tribellentur
et [illegible] cum amigdalarum dulcium [illegible] ʒʒ masticis ana
[illegible] asari et omnium ana [illegible] dulcis piperis macro-
piperis cubebe [illegible] omnium ana [illegible] [illegible]
ana ℥ ii terantur et tribellantur et [illegible] cum oleo [illegible] et
[illegible] cum melle despumato et sumatur coclear in die [illegible]
Item [illegible] stomachi dolores [illegible] anisum cardamomum [illegible]
[illegible] cubebe coriandrum cinamomum [illegible] crocus [illegible]
calamus aromaticus costus philipendula gariofili galanga ga-
riofilata galia muscata. lauri [illegible] maiorana [illegible]
ta [illegible] pulegium zinziber zedoar [illegible] cassia lig-
nea [illegible] rose [illegible] ruta solatrum [illegible] ma-
[illegible] allium agreste portulaca rapha-
nus [illegible] saxifraga salvia [illegible] serpillum [illegible] zin-
ziber. stomachi dolorem et intestinorum [illegible] rosa [illegible]
stomachi [illegible] in stomacho contentorum [illegible] aloe
et lignum aloes balsamum et aurum

Unguentum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ℞ [illegible] albi [illegible] [illegible]
[illegible] ℥ [illegible] [illegible] omnium ana ℥ [illegible] [illegible] et ad [illegible]
[illegible] cum oleo [illegible] rosarum [illegible] et [illegible]
et [illegible] et [illegible] manuum et pedum [illegible] Item [illegible]
optimum ad sompnum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] ℞ olei [illegible] et rosarum. mandragoram [illegible] rosarum ana ℥ [illegible]

aceti al. succi semperviue morelle ana ʒ i. z ß omnia misceantur et fiat
in naribus et frontem et tempora et in venis pulsatilibus et sine dubio
dormiet Item aliud ad sompnum provocandum in febre acuta et
in pleuresi Accipe succum barbe iouis et aquam rosarum et lac mulieris
puellam nutrientis ana cum tritis in quo liquore intinge pan-
num lineum et pone super frontem ab una aure usque ad aliam
provocat enim sompnum et caput humectat Item ad provocandum
sompnum in illo qui patitur pleuresi Accipe succum barbe iouis
et farinam ordei et fiat emplastrum et ponatur pa. super frontem
ab una aure usque ad aliam et hoc fit admirabile remedium
et ad sompnum provocandum Item pillule ad sompnum provocandum
Rec. aneti ʒ i. croci ʒ iii. opii ʒ i. seminis lactuce porre ana ʒ ii
seminis iusquiami ʒ ii lac mulieris puellam nutrientis fac pillulas
cum [illegible] al. ʒ oleo rosarum Item herba iusquiami cum radice
et seminibus cum salicibus in aqua decoquatur et brachia cum
manibus et pedibus usque ad genua foveantur facies quoque in
primo abluatur. post operacionem loca supradicta de oleo popu-
leon vel mandragore et rosarum oleo inungantur est enim optimum in [illegible]

Scabies que fit de humoribus que nata per mundificacionem

sui abmutacionibus ad exteriora expellet et tunc si humores vel
sunt subtiles et liquidi si grossi. et cutis debilis concluduntur ad
et pustulas faciunt et [illegible] in multis [illegible] et febribus
grossis cibis et potibus et qui non balneant sepe. Hec
pustule ex diversis humoribus sunt si sunt humide et saniose
cum pauco pruritu sunt de sanguine adusto et colera rubea
et cum si grosse sunt accidunt a maiori parte sanguinis si subtiles
ex maiori parte colere si sunt sicce et non sunt saniose cum
pruritu forti et fissura et puncta. et cutis ex conacione cum
alba squama cum scalpuntur fiunt de flegmate salso. Item hac
ergo causa fiat minucio de mediana purgetur colera ru-
bea cum decoctione fistule cassie tamarindis mirabolanis citrinis cum
[illegible] lapacio et floribus Item ieiuni sumant succum fumiterre
cum calida intrent balneum ut sudent ungatur de unguento
albo ungatur [illegible] de [illegible] si sunt ex calida et ardore de
sunt ex flegmate purgetur cum flegmagogis. et maxime cum na-
turalibus lauentur cum aqua salsa et sulphurea [illegible]
balneum et ibi stent et diu sudent et cum aqua non [illegible]
dantur ungatur de hoc unguento quod fit de multis contritis
[illegible] sapone. accipe ʒ oleo Rec. cere ʒ iiii [illegible]
liquide ʒ iii sulfur vivi [illegible] ana ʒ ii olei quod sufficit
Rec. stafisagrie ʒ i aceti olei quod sufficit [illegible]
et aliis Cera Rec. [illegible] [illegible] [illegible]

Spasmus est contractio vel contractio nervorum [illegible]

corporis [illegible] in cervice et collo [illegible] [illegible]
[illegible] vel ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] longum [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad solem vel ad ignem appositum Signa
spasmi sunt membrorum [illegible]. Dolor [illegible] [illegible] cervicem
[illegible] et [illegible] [illegible] cum difficultate [illegible] et [illegible]

et os apperire non potest si sit ex sanguine fricandus est flobotomia de me
dia vena vel ex alio humore debet purgari vel ijalogod vel ex cod
clisterizentur et ungatur de unguentis vel oleis calidis et sectis
que valent arthetica gutta dolor [illegible] paralisis [illegible] et
inbibi [illegible] ex sale tosto cum euforbio et pipere et fiat
[illegible] copiosum et iaceat in sompnis si non sit exanima
[illegible] et ducatur in aqua tepida et dulia fomentetur caput de lacte
ovino asinino et mulieribus mox [illegible] Item lavetur cu
[illegible] de aqua ubi mellilotum sit coctum rosa et viole et
camomilla [illegible] et qui potest videat
[illegible] artificiose os ape
ratur et liguam [illegible] et potu [illegible]

Tremor membrorum venit et saltus et motus ex spasmi
tensione atque contractione Est in membris et nervorum de
bilitate et maxime tremuli [illegible] cum pallore vultus
aliquando fit ex vapore sanguinis et [illegible] replet
est in [illegible] et [illegible] capitis [illegible] sicut
scriptum est Stomachus in medio nervosus et [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible] virtute et caliditate et [illegible] qualitate
[illegible] sicut potu [illegible] calidus aut
[illegible] bibant Et si [illegible] et [illegible] cum
[illegible] et postea ventrem purget et [illegible] arti
flobotomie faciat [illegible] digitis [illegible] et maxime ter in die
[illegible] mordicative ut de sale tosto cum pipere euffor
[illegible] cum unguentis [illegible] purgatur
[illegible] castoreo [illegible] cum [illegible] ventositatis et
[illegible] in aqua salsa cum decoctione iuniperi [illegible]
[illegible] vomitus provocet
et sambuci [illegible] et purgentur ex [illegible] sicut [illegible] difficile
curantur Item [illegible] spasmum [illegible] fiat
unguentum [illegible] dialtea olei viol [illegible] pora [illegible]
ana ℥ i. confice [illegible] et repone [illegible] cerata
apostolica [illegible] decorticati ℥ iii [illegible]
[illegible] ana ℥ ß [illegible] radicis malve [illegible]
[illegible] ana [illegible] seminis malve bismalve [illegible]
ana ℥ ß Item balneum [illegible] solvit spasmum ex
[illegible] qui fit per flobotomiam vel medicinam Item [illegible]
[illegible] spasmum et torturam faciat [illegible] calamenti
[illegible] maste [illegible] dorb
[illegible] cum ali [illegible] sandali [illegible]
aloe ana ℥ i. [illegible] ℥ ß. terantur et cribellentur [illegible]
~~[illegible] et bibatur ex eo omni mane~~ et illiniatur [illegible]
oleo balsami conficiatur cum melle despumato et bi
batur ex eo omni mane ℥ i usque ad ℥ ii cum sirupo de
calamento vel [illegible] sub notabulo paralisis [illegible]

Splen in sinistro latere et in cassula ponitur [illegible]
[illegible] ut epar [illegible] costis in mollibus [illegible] pectoris
[illegible] cum dolore et indurescit sicut epar [illegible]
[illegible] splenis est de curare epar [illegible] melle [illegible]

in [illegible] humores generantur in epate et cum ipsis humoribus corpus nutriatur
testante Ypocrate in libro de natura humana et Galieno in libro de elementis
et Constantino in libro de pantegni Rasis etiam confirmat in prognosticis Cum ergo
ipsi humores superfluitates habeant destinata sunt quedam membra
ad purgandos ipsos humores ut depurati melius valeant
membra nutrire depurat enim epar cistis fellis a superfluitate cole-
rice splen a superfluitate melancolie pulmo et quedam alia membra
a superfluitate ventositatis renes ab aquosa superfluitate que urina
vocatur [illegible] sic itaque splen epar depurare a superfluitate
melancolie at si oppilatio [illegible] fuerit per quam superfluitas melancolica
rapitur ad splenem [illegible] icteritia [illegible] si melancolia spissa
porus splenis oppilaverit indurat splen et contracta intelligere
possimus et corpus marcescit propter indignationem pigricia et tri-
sticia et [illegible] [illegible] confert Urina apparet pallida et te-
nuis [illegible] [illegible] et spissa sit ac ista extensio in
parte sinistra ubi splen est [illegible] [illegible] vel [illegible]
ac ventositate [illegible] sit passio [illegible] tumor
cutis [illegible] et ydropisis et post cibum extensio
et inflatio stomachi et [illegible] molestant et
tussi [illegible] passionibus [illegible] egritudo
[illegible] qui [illegible] [illegible] in quartanis febribus
et [illegible] qui longam paciuntur egritudinem et qui cibis
melancolicis nutriuntur. Cura. Si sit splenis passio ex calore
[illegible] mollificatur splenem cum dyaltea et oleo [illegible]
[illegible] vena sinistri brachii ac salvatella splenis
Damus [illegible] solatri tamarisci [illegible] [illegible] coctum
et colatum sanguisuge ad splen apponende sunt et pur-
getur [illegible] [illegible] centauree et
[illegible] sit passio [illegible] for-
tibus medicaminibus [illegible] Damus [illegible]
lac in quo coquitur radices apii feniculi petrosilini [illegible] at
[illegible] [illegible] cum aqua [illegible] Bibant lac in
quo ferrum candens sunt extinctum Ungatur splen de dya-
altea [illegible] oleo laurino et similibus Cathaplasma splen
de [illegible] et aceto et [illegible] semen [illegible] [illegible]
et radices tapsi et amoniaco [illegible] tritis cum aceto
infusis et in carta superductis super splen et sit ibi
usque quo sponte cadat [illegible] de amoniaco mi-
xta thure [illegible] tritis in forti aceto et mixtis cum
sinapi farina ordei semen [illegible] [illegible]
in aceto superponatur splen Bibant de decoccione tapsi ac
thamarisci aut scolopendrie ac camedreos et [illegible]
[illegible] centauree ac fiat sirupus de istis pillule ad
splenem [illegible] radices tapsi lactuce [illegible]
[illegible] polipodii Aristologie longe yris illirice [illegible]
[illegible] ponderis formentur cum succo apii purgentur cum [illegible]
[illegible] [illegible] camedreos camepitheos [illegible]
[illegible] petrosilini apii [illegible] lapidis lazuli [illegible] lapidis armenici et
[illegible] et apponantur ibi post colaturam pulveris mi-

de cura splenis

[illegible] et ~~et [illegible] ibi post [illegible]~~ et iudeorum an ʒ i. Cauri-
zetur super splene nonnumquam recauterizetur. Cura ingrossati
dol splenis acc cortice fraxini et terri et tribula desteya
et [illegible] fraxini vel aqua desteya cum suffraci vine al et
totum hoc coquatur usque due partes vini consumantur et illud vinum
bibat cottidie pa [illegible] vinum de cortice splenite potus solvit
splene. Potio add [illegible] media cortice fraxini [illegible] ge-
nestre tamarisci semen lini fenugreci ana brusci spargi [illegible]
sol petrosilini feni [illegible] ana de [illegible] in aqua et [illegible]
colata et [illegible] zucce [illegible] dulcedinem et [illegible]
[illegible] splene [illegible] cortice de [illegible] fraxini
decoque in aqua et de illa bibat donec sanetur
[illegible] bibat in poculo [illegible] canis aqua [illegible]
[illegible] in poculo et in certo die [illegible] in
[illegible] splene [illegible] magis [illegible] et
[illegible] splenis de [illegible] et [illegible]
oxilomi sandali an ʒ i. molat [illegible] rosarum [illegible]
[illegible] ʒ [illegible] zucce [illegible] addantur endivie [illegible]
ʒ i. [illegible] radice feni petrosilini [illegible] fraxi
seu petrosilini an [illegible] radice [illegible] borraginis [illegible] an ʒ i.
corticis fraxini succi citonie. [illegible]
et fiat sirupus digestivus [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] splenis splenis et [illegible]
[illegible] et [illegible] fiant [illegible] clisteria de [illegible]
et [illegible] que ad dolorem splenis pertinent

Squinancia est gutturis [illegible] fit [illegible] ex sanguine
aut ex colera aut ex flegmate [illegible] mala [illegible] ex sanguine
facies rubea erit [illegible] vene et tumor gelidus et rubeus
sapor dulcis [illegible] colera dolor acutus
et [illegible] in lingua angustia sapor amarus [illegible] flegmate [illegible]
[illegible] signa remissa [illegible] squinancie [illegible]
[illegible] tumor in gutture cum rubore vel tumore cum dolore an-
[illegible] et [illegible] [illegible] ipso [illegible] ipso die
[illegible] certa [illegible]
[illegible] anhelitu nimis angustu et tremor in gula
[illegible] collo [illegible] Tercia fit [illegible] materia [illegible] toto colla
[illegible] in qua [illegible] dolor est nimius [illegible] inflatura [illegible]
anhelitu angustiosus. [illegible] ex sanguine fiat flebotomia in
[illegible] cephalica [illegible] dicitur [illegible] et ipso ipso
die [illegible] vel [illegible] venas [illegible]
[illegible] colera [illegible] sicut [illegible] de [illegible]-
tome [illegible] cassie tamarindi clisterizentur ad
[illegible] tamarindi [illegible] malue [illegible]
adiuncto oleo [illegible] fiat purgatio post hoc localia re-
percussiva fiant [illegible] repressiva [illegible] mistranda
[illegible] et [illegible] Gargarismus fiat
cum [illegible] fauces et loca dolencia
[illegible] aqua ubi lentes fiant balaustia galle rose
[illegible] coctis [illegible] aqua gargarizata [illegible]

dicta sit sa et gumda albus panas cum ung potu mediate quia
sunt ut amidum cum citi et lacte amigd [illegible] sine [illegible] de dy
alt de flamma [illegible] in et postea cum fla[illegible] dom gar
garizetur cum succo [illegible] mane et cum de [illegible] lenitive
rose [illegible] dactili [illegible] siue [illegible] tribus [illegible]
melius Item gargarizetur [illegible] Rec liquir ʒ iii pnct
[illegible] pulo cassie an ʒ ii semen [illegible] an ʒ i [illegible]
omnia pulvis ad molle distemperatus gargarizetur Item Gargari
zetur cum lacte et mell et dyamoron Item [illegible]
[illegible] illinatur et [illegible] de [illegible] cum [illegible]
cum sale tosto Clistere fiat de [illegible]
Vel [illegible] oleo et melle et nitro malva et viol et a [illegible]
[illegible] et atrimonijs abstineat Item Cura [illegible] Gargarismus
optimus Rec ysopi liquir an [illegible] coquatur in aqua et colentur
postea addatur [illegible] ad spissitudinem mellis Item [illegible]
[illegible] se [illegible] Extrahatur sanguis de vena [illegible]
[illegible] apponatur [illegible] ventosa [illegible] et alia [illegible] spatulas
[illegible] gargarizet [illegible] dyamoron [illegible] fiat [illegible]
[illegible] gargarizet [illegible] Rec [illegible] semen [illegible] malve altee
et [illegible] ponatur Rec [illegible] coquatur in aqua et cocta et colata ponatur
[illegible] ista decoquatur in aqua de cocta et colata ponatur
dyaltea cum butiro [illegible] de hoc Rec [illegible]

Et [illegible] regimen pille nigrorum Rec psillij [illegible]

[illegible] lac et porte [illegible] al nigror [illegible] [illegible]
liquir [illegible] et [illegible] an ʒ i in omnia [illegible]
[illegible] et cum mucillagine psillij incorporentur et in
[illegible] pille et paciens teneat sub lingua Item ad
[illegible] pille [illegible] in acetis Rec succi semper [illegible]
[illegible] siue [illegible] vel aceto et [illegible]
[illegible] et pone super stomachum et pectus Item [illegible]
[illegible] et adustione in stomacho [illegible] Rec
[illegible] et adustione in stomacho [illegible] et corticate
[illegible] et corticati [illegible] liquir de corticate
[illegible] an ʒ iii candi [illegible] an ʒ ii terantur et [illegible]
[illegible] cum mucillagine psillij et fiant [illegible]
et [illegible] cum [illegible] in aqua
[illegible] ʒ [illegible] vel aceto vel agresta

Stropulas curat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et pone

in succo caulium vel plantaginis et sic in oleo [illegible]
dicto postea pulverizetur et ponatur super [illegible]
[illegible] supinus [illegible] et unge [illegible]
pillas ne [illegible] attingat alias partes et [illegible]
siue corrosio [illegible] dies aut [illegible] amplius [illegible]
sit appone maturativa et semper corrosiva Item ad
[illegible] fiant pultes de farina fabarum et aceto for
[illegible] et urina [illegible] et super ponatur loco [illegible]

Spiritualium difficultate curat Rec ysopij [illegible]

gi [illegible] an [illegible] liquir ʒ i [illegible]
ʒ i [illegible] ʒ i [illegible] passarum an ʒ ii
[illegible] ʒ [illegible] mellis [illegible] Rec [illegible] tussis

pectoris et empicis et asma et catarrum

Spinam vel os fractum extrahit sine dolore anseris
stercus super positum in spinam alecii [illegible] radix canne at-
trahit ferrum vel lignum et anulus [illegible] Gal in quo ad inve-
re sit [illegible] extrahendum spinam vel os agrimonia con-
[illegible] conglutinat clypeatur carnem [illegible] vaccine [illegible]
et ligetur in corda et deglutiat deinde extrahatur
extractione subtili et educetur cum spina

Sputum sanguinis et saniei de hiis require supra sub
vocabulis empici et emptoyca

Singultus est sonus violente commotionis stomachi et spasmo-
sa eius dispositione proveniens et quod sit ex repletione quod
ex inanitione sit [illegible] ex frigiditate vel ex multo cibo vel ex sto-
macho [illegible] singultum ex repletione [illegible] stomachi et in digo-
cibi et maxime sit in decrepitis et in [illegible] hominibus vel stilla
[illegible] dicta singultum ex inanitione precedit nimia vo-
mitus ventris solutio febris acutissima et patitur eger
siccitate stomachi extensione et nimium calorem sit cu-
racio singultus [illegible] si sit ex replecione oportet quod fiat
purgatio sive sit per vomitum sive cum [illegible] si vero
et [illegible] et [illegible] fiunt [illegible] dampnum manna
[illegible] colata et dissoluta sit tiriaca [illegible]
[illegible] diacalamenti gariofilatum cum aqua calida et
[illegible] stimulacio [illegible] extrema ligent flatu tene-
bant [illegible] annuacent ungant stomachum et
[illegible] et cibos [illegible] oleo lauri [illegible] muscatellino et applicetur spongia
stomacho infusa in aqua in qua cocta sit maiorana et menta
origanum calamentum et [illegible] lauri bibat [illegible]
vel succum mente cum aqua calida et si non sint singultus propter
acutos cibos vel propter [illegible] dampnum sirupum acetosum sive
vitrol cum aqua frigida et si vero sit ex inanitione et cum
calore dampnum [illegible] sirupum mol aquam rosarum psillium
et silia et si fiat cum solutione ventris dampnum sirupum
[illegible] et silia [illegible] et hoc [illegible] singultus
stomachi

Gummosa [illegible] est alia ab acetosa nam prima fit
ex calidis humoribus [illegible] propter calorem dabimus sirupum
rosarum vel aquam rosarum et succum [illegible] acetosorum et cibos
frigidos atque colerans purgantibus cum apozimate absinthii
et [illegible] si fit propter frigiditatem dampnum calida ut dia-
[illegible] diacitrion [illegible] gariofilatum et hoc electuarium
[illegible] mastices ana cassie [illegible] costi [illegible] ana ℥ ii
cardamomi [illegible] galange [illegible] carui [illegible]
[illegible] ana ℥ ij et ß squinanti ℥ i et ß ligni aloes
folii [illegible] ana ℥ i et ß [illegible] ℥ i [illegible]

q(uod) suffic(it) detur cum cauda bene sit (com)p(re)ssis humoribus damus oxi-
mel vel ierapigram gal(eni) Provocandus est vomitus cum rafano
et dentur ventosas ex scarificatione ut mastix cuminum terebintine
teneri et anisum (com)plura Et dolor sedi

ussicula aliquibus sicca venit aliquibus humecta

ex plurimis flegmaticis aliquibus cum anhelitu et sus-
piriis aliquibus cum sanguinis sputo vel relapsa tale
qui ad tisim veniunt et tabidi moriuntur Cum in maiore
tussi exagitantur sinantia plenetici peripleumonia ac
qui et empici fiunt Tussis humecta venit aliis ex capitis
humore aut destillatione aut ex faucibus id est de gutture seu
ma(n)ifestantibus in pulmone Sicca vero tussis fit in pleu-
monis et plenitudine stomatis et diagnia vel duricia
epatis et fauciu(m) reumatismo vel aborum acredine et
salsa digestione vel ex frigido potu seu ex pilluis aut ex fumo
aut odore non bono sive ex sanguinis redundantia Cura
eorum debent in domo lucida et bene olente Et si soluta
sunt tussis accipiat electuarium quod eos astringat quod conficitur sic
Rx seminis lini tosti ℥ viij cimini tosti ℥ xvi sinapis sal...
pulegium ℥ iiij ...orum tostorum ℥ iiij amigdalarum tostarum
... vue passe enucleate albe grana ... mellis de-
spumati quod sufficit detur ... aliud ... grana
... bacarum lauri ... ireos radicis ... ℥ iiij
... i mellis quantum sufficit dabis coclear x Et si ...
... fluxerit plus cum tussi oximel et dia-
... accipiat ut flegma frigidum maturet et calafa-
ciat diamisagia et alia ac salsamenta ... tema-
... et conditum comedat et ... calidas
... Item quando soluta tussis mel dulcissime coctum
... cum ... et succo liquoricie ...
admixto ... et ... et detur ad ...
ad ... magnitudinem et detur ad ...
et ... dabis adiutoria Et si longa fuerit
... modo sicca modo soluta ...
tussis ... ireos isopum apium ...
... et cum melle ... mane ... dabis
Et si sicca fuerit tussis sine sputo sanguinis stoma-
chus ... et accipiant apozima origani isopi
... ireos ... in mulsa cocta Et si
... cum vomitu sumat oximel ... cum anhelitu
... in aqua coctum addito melle accipiat
... cum dolore vel tensione Rx ireos isopi
Et si cum dolore ... cum melle ... mane et
... dabis coclear i Cibos ... sorbilia cum ...
... cum melle dabis ... autem
aut ptisane ... pulmo est ...
fuit tussis ... cibus ... et fiat ...
... temperatis ... deglutire dabis
assas ... ieiuni ... post cenam deglutire dabis

pillulas quas conficias sic. Recipe mirra castoreum galbanum opium piperis
albi ana unum terre et ad orobi magnitudinem formentur. Electuarium
dat diapenidion [illegible] diadragantum [illegible] Tunc [illegible]
confectio de castoreo [illegible] cardamomum [illegible] equo tenta
et melle mixta et [illegible] iuxta libras [illegible] et lenes
et digestibiles accipiant. Contra [illegible] pille et [illegible]
pectoris et tussis. Contra [illegible] pille [illegible]
tonis et tussim Recipe [illegible] potius [illegible]
tussi Recipe [illegible] castorei mirre [illegible] al. [illegible]
[illegible] ana ʒ ii opii ʒ i confice [illegible] plantaginis et [illegible]
[illegible] in [illegible] in tantum die [illegible] fiat
[illegible] de olibano et laudano [illegible] et [illegible]
pille contra tussim Recipe sal petre ʒ i [illegible]
al. ana ʒ ii galbani ʒ i conficiatur cum aqua [illegible] succo
plantaginis Item gargarismus fiat ex decoctione ysopi
ficus et uve cum [illegible] melle [illegible] et [illegible] sa-
[illegible] et spiritualia [illegible] Item succus [illegible] cum
melle coctus et gargarizatus [illegible] spiritualium collectam
dissolvit et educit Item contra tussim et omnes dolores
pectoris [illegible] cum aceto et sic [illegible] sanatur
[illegible] Item pille contra tussim Recipe mirre storacis [illegible]
orientalis galbani ana ʒ i dissolvatur succo [illegible]
pille contra antiquam tussim et recentem [illegible] masticet olibanum
[illegible] ana conficiantur cum succo [illegible]
[illegible] in [illegible] Item contra tussim [illegible]
et siccitatem pectoris detur [illegible] decoctionis [illegible] et
[illegible] et dragaganti [illegible] contra tussim [illegible]
[illegible] Recipe liquiricie ʒ ii succi [illegible] ʒ i [illegible]
adiantos scolopendrie ana ʒ [illegible] ʒ ii [illegible]
[illegible] dactili [illegible] ysopi ana ʒ i [illegible]
Item [illegible] ad [illegible] contra tussim et [illegible]
antiquam Recipe ysopi [illegible]
decorticate [illegible] ana ʒ vi [illegible] aqua
et coque donec [illegible] cola [illegible] et
[illegible] melle [illegible] et da
Item contra tussim et anhelitum et [illegible] sanati et
[illegible] ad retentionem [illegible] Recipe [illegible]
[illegible] boni ʒ i melle ʒ ii piperis al. [illegible]
ana boni ʒ i [illegible] succi [illegible] et [illegible]
olla et coquatur donec consumantur due partes et tunc [illegible]
ciatur super ignem mel et succendatur subito donec
coaguletur et fiat sicut mel [illegible] et
et pulverizentur super ipsum [illegible] mixta et [illegible]
ponat ipsum modicum super ignem lentum de quo la-
bat [illegible] ieiunus cocleare unum [illegible] efficax

nota hic bene de ptisi

Rc sicut pla[?] febricula pectus dolor sitis et renum &c et similia al-
culus. Ptisis est consumptio totius corporis ex ulcere pulmonis proveniens
Et fit ut plurimum ex catarro et sanie collecta in spiritualibus
incidens ab extrinsecus ut saltu et clamore. Fit autem magis
in etatibus a xviij anno usque ad xxxv. Cuius signum est
febris ethica, oculorum concavitas, facies rubor, digitorum ac-
umen et unguium curvitas, tussicula, excreationes rare sangui-
lente livide et purulente, macies totius corporis, dolor si-
nistre spatule. Quando vero ad tisim fit macies corporis pec-
tore stricto, humeris sunt elevatis. Quidam in tysicis esse fl-
uxum ventris et capillorum signum mortis ut dicit
Ypocras. Item quod exspuunt super carbones graviter fetet. Item
ut cognoscas utrum sanies vel flegma sit quod per os eicitur
scias: Accipe pelvim vel vas plenum aqua, et unde sputum
hore in fundum descendat sanies est. Si natant fleg-
ma. Cura: Si ex catarro iacent constringatur et expellitur reuma
cum laudano aurea alexandrina mitridato tiriaca. Item accipe de
aqua in aqua cocta sit licor et succus ... dragaganti gu-
at. Cibus eorum sit tisana lac amigdalarum amidum. Item si
non febriunt lac asininum aut caprinum statim mulsum vel
cum zucaro de calibe ... extincto, postea purgentur sicut
dicitur de febribus ethicis et emptoicis. Item scias quod si tisici
curati non fuerint infra spacium unius anni incurabiles rema-
nebit. Cura magistrorum: Pulvis ad tisicos reuma que est
de sanie et qui sunt tisici et ad alia sicca ...

Rc dragaganti gummi arabici amidi seminis lactuce portulace ... al-
storacis calamite ana ʒ ij, candi ʒ ij, galline ...
tate semen cardamomi ozimi ... ana ʒ i, sandali
albi croci spodij masticis ... ...
ana ʒ ß, psilii mundati ... mastice boracis ...
ana ʒ ij, ... ʒ i, ligni aloes, ossis de corde cervi
ana ʒ ij ... ... Item tysicis
fiat electuarium ... sic fiunt. Rc ordeum ...
et ... in molendino ... ablatis ...
... molatur subtilissime ... subtili-
... et quia farina ... in aqua semper fiat
subtiletur ... cocliaria ij vel tria butiri recentis
quibus ... ... addatur pulvis sandali
et in aqua ablutum ... et quod ... Item
al. mastic et pinearum mundatarum ... licor amidi seminis cucurbite
ana ... Rc gummi arabici ... ut sufficiat fiant
... ana ʒ iiij croci ... ut ...
pillule. Tussim et tisim curat ... Aristologia calamenti cin-
amigdale amomum ... enula campana ... ci-
num cantarides dragagantum ... menta marrubium petro-
ysopus liquiricia ... Plura de hoc
leon pulegium zinziber zedwar zucarum ...
in Rc febribus ethica ... ut pectus

Tumor et inflatura est moles carnis inflate crescente sua
ventositate et humore vaporante. Fiunt frequenter in genere mem-
bra corpora tumescentia ut ethicorum et ptisicorum ydropicorum
vel stomaticorum. **Cura.** Confricatione manuum et pedum
et punctione olei rosati cum aceto modico addito sale
nitro et oleo bene rosato si ungatur mox sanabitur. Item
vo exflammato humore fiat spongiam novam infusam in
[illegible] tenera super ponit et sanabitur. Item fricare et
[illegible] debet. Aliquis salis [illegible] vel alumen admisce
spongia [illegible] lavetur aceto cum [illegible] vel ovi vel [illegible] vitello.
pone idem facit. Item oleo pungere locum vel spo-
gia in tecta [illegible] supposita mirifice [illegible]
post hoc medicinalibus [illegible] recipiunt. Sume
argenti [illegible] adipis porcini veteris [illegible] olei veteris
[illegible] et [illegible] radicis [illegible] coque in oleo et adipe por-
cino diutissime. Item pulverizata spuma argenti tenu-
issime in [illegible] et sine intermissione agitatas lento igne
decoque ad modum emplastri utere. Si non tumor anti-
quus fuit et sine sensu omnino insanabilis est intelligi-
[illegible] et tumores et inflaturas que debent [illegible] medi-
[illegible] et malactica et sint medulle adipes
[illegible] tepata et [illegible] cervinum taurinum et vitulinum
[illegible] sic [illegible] intelligendo [illegible] apud vehementibus
et indocta [illegible] non intelligendo [illegible] frigidis et siccis vel
immediate insistunt vel [illegible] frigidis et siccis ex quibus tumor et flegmon in-
[illegible] calidis et siccis ex quibus tumor et flegmon [illegible]
[illegible] [illegible] De hiis dicetur super aposteme et tumor [illegible]
et pedum inflatura. Item unguentum de [illegible] vel capitum
decoctum in vino albo et tandem emplastrum recipiunt tumorem
[illegible] sit. Item solum in absinthium in aqua decoctum cum
malva et [illegible] valet. Item [illegible] omnem tu-
morem. Item [illegible] porci et admisce cum succo
[illegible] et ponatur super locum dolentem. Item [illegible] tumore
solatri et ponatur sic super locum [illegible] et salem gallam
unge. Item cortice mali granati acetosi et salem [illegible]
et olibanum equali pondere et pulveriza et istum pulverem super
sparge cotidie. Item ad idem folia salicis decoquuntur in aqua
tepida. Balneetur virga et ipsa folia circumligentur.
Vel semen lini cum semine [illegible] et cum foliis malve deco-
quuntur in aqua ex quibus pistatis fiat cathaplasma.

Tumor et inflatura testiculorum. Fiat scarifica-
tio in renibus et super ponatur ventosa et super inflatu-
ram cathaplasmetur stuppa in aceto infusa cum pulvere oli-
bani [illegible] multum. Item fiat [illegible] ad idem in equali commixtione
vini et aque et coquatur farina lini [illegible]
[illegible] et fabe fracte cum sepo [illegible]. Item pulvis
[illegible] et [illegible] et [illegible] valet contra [illegible] unge.

Rx subnobis apostema et antidotum. Contra instans timorem curat aloe cuminum ebulus patus per lilium semationes sambucus contra pedum inflatura.

Tenasmon est difficultas egerendi cum maximo conamine. fit autem ex colera acuta et pungente aut ex flegmate aquoso viscoso et ventoso. hoc autem ex intelligitur quod que in egestione exeunt exit in eo difficulter et quandoque cum sanguine. quandoque cum colera quandoque cum flegmate viscoso et fiunt sepe vulnera in inferiori intestino. Contingit hec passio ex frigore nimio vel frigido potu. Cura pulvis intestini ungulatum ex ebullitio sub salo et adipe anserino et oleo rosarum cum modica cera ab salata super ponatur vel ungatur licinium ex mungito quod intestinum tangit. Vel ungatur timum cum oleum et ceram et superponatur sedatur super clipatura ferrum ga altee malue. Bute insime caulis agrestis calamenti atque rosarum vel sedeat super decoctione caritas et fenum grecum et recipiant fumum panni ex puce liquida clisterizentur et pungantur pectines et renes et umbilicum et illa ex oleo laurino anetino petrosilino petroleo et cera incita. cooperiant ne frigescant. Bacellent ex cantabris cocto in vino. Cibus sit digestibilis et levis et calidus et potus similiter. Contra instans genus tenasmo curat arthemesia calamentum calamus atque colofonia nasturcium. menta spica sauina ciclamine ferrum vel ferrugo. ozimum. peonia policaria squilla tapsus barbastus zinziber

Enter latine. grece tilia vocatur. Cuius similiter

Galenus in petita sua. multe sunt pauces. fit namque in ventre dolor tumor collectio vermes et tensio solutio. Ventris dolor fit frequenter cum tumore et inalfactione et frigore articulorum et sudore frigido cum defectione multa. Sequitur in comparatione et pulsus exteriorum fit autem ex corruptela aliorum et humorum et ex frigore extrinsecus adiutoria adhibebis. Et ex corruptione ciborum vel potus sunt aqua in frigida. vel tepidam secundum mediocriter temperatam dabis. et purgabis cum yeraprig aluata cum agarico. Et ex frigore sunt vaporacione uti debent et fricacione et item aqua calida bibat et cathaplasmatis utantur et non solvant et ex bita sub stercorificacione apponatur et balneis utantur. Cibus levis et potiones ad mansionem sed dande. sicut ciminum super ruta cum caba ducantur

Ventris timor fit cum dolore atque fluore et accepti cibi gravacione. Et humore corruptione et durata iuxta morte intensum precordiorum et viscera quod tactu probatur vel epatis et splenis cum dolent inrotunditate vel longitudine nulla intrarum precordiorum commotione sequitur. offit et timor precordiorum et concima pectoris

vel costarum vel umbilici timantur cum tensione doloris atque
fiore dextre aut sinistre partis Tumor et duricia atque ex-
tensio ventris et precordiorum Vini sunt Cura. fomentis
cum cathaplasmatibus epithimatibus et unctionibus que ad stop-
tionem supra dicta sunt utendum est. et cibus leviter ad-
hibeatur et recens aqua vel vinum fiunt acet [illegible]

Ventris collectionem cognoscimus ex fili dolore bibatur
et duricia et tumor nascatur circa precordia Cura catha-
plasmari oportet ut ad eruptionis maturitatem veniat et epi-
thimata de apio adipibus et resina confectis. pus ex-
cathaplasmetur cum vaporationibus

Si in ventre vulnere nato fit morsus distensionum po-
tus vel cibi. sitis nausea fetor oris. et febris cum ven-
tris egestione. sanies egeritur. sic ex vulneribus sa-
nare solet Convenit lac acetum sorbicio ex careno
et melle despumato et ex medio ovorum et ex mediis
confectis Cicer quoque ex melle et butiro et
polenta cum melle et lenticula sit cocta Et appon-
antur ceroteria ex oleo oprino vel rosaceo confecto
Cum si humor dicitur assus bituminis colore [illegible]
utantur. pane simila et vino dulci et careno [illegible]
utendo sine periculo curantur neque in ipsa parte tardant

Ventris extensio que fiunt frigori cibos operatos et cruta-
cisinate votantur ex oleo et calida aqua et epithimatibus
cathasari succo Cibo quoque sorbili qui ventositatem
non faciat ut extensione moveat et post cibum deambulet

Ventris solutio fit frequenter per corruptela ciborum
vel crapula vel post crapulam vel ex frequenti solucione et
potum plenitudine et maxime medicaminum frequenti
purgatione Contingit maxime tempore frigido et in ventre
ventositas extendatur concludi et non digeritur Con-
tinuit in hac passione etates infancie iuvenibus
raro fit ventris solutio cum nidis sive eruptione que-
[illegible] et soluta urine sunt rubee sanguinee vide-
ntur et quedam sanguinolenta putrida cum muscilagine
intestinorum et quedam assellant die ac nocte et quedam
semel in die vel inter duos dies cum inflamma-
tione et torsione intestinorum et dolore ventris sto-
machi et vigilias patiuntur sitim et ardorem [illegible]
niunt fastidium et indigestionem patiuntur sitim
et morsum in ventris cum dolore dolore
aliquando multo cibo delectantur [illegible]
fetet illis corpus ex ventositate aliquando tumescat
illis facies et pedes dissenteriam patiuntur et dif-
ficulter continent solutionem. aliquando sponte sol-
vuntur et constringuntur. aliquando in medio ventris

sit dolor et alii in parte inferiori ventris siccitas ipso loco fer-
bunt quedam. Cura sic ut venena constringantur ne ad
febres incitant et ne multum solvatur. Si cum timore et
duricia sint curentur sic supradictum est. Si vero plus
fluxus venena confundi debent cum oleo lentiscino aut ama-
rino et mirtino admixto, melle et acacia et omfacio.
Post infusionem cathaplasmata stiptica et constrictiva imponantur.
Si fluxus multus non est et dolor multus sine venate
quandoque cathaplasmata ad liberandum sit cum fenugreco et semine
lini et farina ordei. Et pro constringendo venenate dactili
et citonia in vino cocta terantur et in ipso solvantur
quibus pulvis supra asperso cathaplasma imponatur. Et epi-
thima dissentericorum et potiones ad liberandum. Et cum semine
plantaginis cum uva passa cumulata et pulvere acacie
cum aqua pluviali vel rosarum. Fac trociscos ad magni-
tudinem nucis et ad umbram exsicca cum opus fuerit cum
vino acri vel cum aqua pluviali calida dabis. Similiter mete-
rata passione diacitonicon dabis. Et si minus valent
tiriacam aut adrianum filonium quod lenit corpore curat in
vomes. Post cenam vomitus cum rafano provocetur. Cibus
vero dandus est constrictivus et bene digestibilis coctus cum
acetoso thimo at origano et serpillo. Abstineant ab
iracundia indeclinatione balneas vitant. Sitis vero de-
stinguitur in solum. Et omfacium mel cum calida ubi coque-
rint citonia et vinum cum citoniis vel granate. Aut succum
lenticule cum aceto accipiat et ovorum assorum media
cum aceto in esca comedat. Hoc quoque corpori ubi cum tinc-
ti fuerint lapides candentes bibat. Poma septica granata
mespila et sorbos ubi mirta aut citonia coquantur
comedat. Ex quo fluxu sequitur ut fiunt dyarria et
dissenteria et lienteria de quibus dicendum est.

Dyarrie signa sunt simplex fluxus ventris quod sine
ullo dolore in humore solo relaxant. Cum si plu-
rimis diebus atque assidue vexant cetera intestinorum vulnera
habebunt et dissenteria fiat. Ideo quod neglecta passio non est.
Cura quiesce oportet et in notis horis maneat in con-
cura quiete. Mediocris et cibos abstinere et apponi ca-
thaplasma stiptica super lumbos et umbilicum. Si non
cessavit fluxus omnibus diebus cibus septies vel nunquam
simul dabis. Balneis non utantur. Clisteria dissentericorum
et potiones et supradicta et insuper dicenda ad liberandum.

Dissenteria nascitur illis qui prius solutionem habuerunt
et cum per negligentiam medicamina neglexerunt. Vel cum
ista intestina vulnera fecerunt dissenterie nunc due
sunt cause. Una fit de intestinis que desuper sunt

Alia que de maiori intestino venit quod infimus est positum
cuius potiones pervenire non possunt vel tamen clisteri nisi ante
superioris dissenterie signa sunt hec. Super umbilicum et sta-
pille ambe grani dolore tenentur. Sonum super umbili-
cum in intestina paciuntur et sitim et fastidium. et per
anum minutas guttas sanguineas mittit. Cura generalis
ab umbilico et sursum et stomacho si dolores fiant
potiones curentur. Illa que sub umbilico fit per inlectiones
et clisteria curantur. Specialiter non in cibis et potibus constric-
tivis curande sunt. Aquam quoque ciconiorum(?) decoctionis aut
mirte aut acaciam aut gummi vel flores de cardo vu-
tragulit(?) sit aut vinum malorum granatorum ad malinaciam bi-
bere dabis. Escas accipiat que stomachum non ledant et succi-
orize aut sparagi vel caulicule aut lenticula cum plantagine et
modico aceto decoctam aut porri lenem coctum. Et caseus
vetus assus madmada(?) sit et citonia assa et panis
assunto sicco. Et lac caprinum in quo lapides fluviales
extincti fuerint vindecaci(?) bibant. Si de inferiori in-
testino vel longaone que ano iungitur. dissenteria fuerit
dolor est super pectine usque ad renes. et egerit sanguinem
cum flegmate mixtum. et alii scimbalas cum sanguine
assellant et in ipsa egestione gravissimam punctionem(?)
et delectationem paciuntur. dolor est in duabus vertebris
et renes tenet. et sanguinem satis sordidum mittit et
alii [illegible] assellant sine sanguine et assidue palle-
scunt et macies adde corporis. Iterum vero si vulnus sor-
didum in intestino maiori fuerit fetet sanguis ipse qui
egeritur et diversi colores in eo inveniuntur vel nigrum
vel album spumosum et cetera diversa sine dolore assel-
lant. Si vero vulnus medium fuerit quod fiant sanguis pu-
rus est sine stercore sed non cum tanto fetore. Dolor in
eodem intestino generalis est et cum assellant putridum coa-
gelatum sanguinem spissum et nigrum cum fetore intole-
rabili et glandas vel carnes putridas egerunt et sa-
nies putridas. dolor quoque super pectine ingens est

Omnibus dissenteriis cura est talis Oleum re-
cens cum lana succida tepidum super pectine imponendum
est et ipsa loca ubi sentit dolores. cathaplasmabis ex
semine greco et tritici pollinem in [illegible] cocta et po-
stea oleum semper tepidum admisces. Duo vitella cum a-
dura [illegible] per clistere. Item lacte cocto cum succo ptisane
clisterizabis. Item semen greci cum aqua et psidia. et
gallis tribus decoctum per clistere inicies. Item ex succo mir-
te et rose et dactilos in lacte caprino decoctos cliste-
rizabis. Item lac caprinum ubi coques gallam clisteriza-
bis. Item hoc cathaplasma appones super pectines et re-
nes in [illegible] decoques dactilos. et malacitonia
et mala matiana et balaustia et semen plantaginis

et semen poligom. i. lingue tritis et tamisis ad mensuram mel coclear. ii
coque. Item aliud tunde gallarum et corticum mali granati et
mirta sicca et rore siriaco et amfaon et dactilos equis
ponderibus et fac trociscos ad quantitatem nucis cum aqua rosis
hec una in succo stiptico aut cum vino austero impone
in plagella super pectines et renes Et epithima decocto
nis et ipoquistidis acacia et galla et cinoglossa costa
cum roseaceo. Intellige primo quod primum in electuariis accipiat
lenes vel lac caprinum tepidum aut elixatura cantabri
aut ptisane succum aut hanc tritici cum vino et elixaturis
ordei cum acacia trita et orobum album in aqua Quod si
cum ad hentiam venit et ibi moriuntur Cura ba
no curantur ad restringendum fluxum ventris balneum Recipe corticis
glandis ad restringendum balaustie acacie ipoquistidos corticis pini silve-
castanee balaustie corticum et sorbi decoquantur in aqua
et mespili et corticum et sorba decoquantur in aqua
pluviali et in isto balneo paciens usque ad umbilicum
Ut dicit magister Gilbertus quod nunquam vidit nec invenit meliorem
medicinam ad restringendum ventrem et dissentiam Recipe sib
nolo dissentia Ubi dicto de fluxu pre Item succus plantagi-
nis coctus et clarificatus in potu datus curabit fortissimi
gnite Item ad fluxum ventris et ad dissentiam Sumpsi et
ad Item ad fluxum et aqua de coctione simul rosarum et reste
succo ciconiorum et. Dicitur experimentum est et in desperatione Item
bonum cum zuccaro Ad fluxum ventris Recipe rosarum mirtillorum berberis
cum simplici ad fluxum Sumat mirtillorum galle omnia ista pulverizentur
balaustie simul mixte galle omnia ista pulverizentur fiat emplastrum
confectissime et dispensetur cum succo absinthii fiat emplastrum
et superponatur ventri optime et probatum Item cont
modo habeat fluxum post medicinam Recipe mastici ʒ i
dispergatur cum aqua rosarum et detur Item ad fluxum ventris
plantago sive trita superposita Item ad fluxum ventris
seminis Recipe rosarum ʒ i ~~plantaginis reste~~ berberis mirtillorum
simul mixte an. ʒ i plantaginis reste bonum an. ℥ i folia-
sumat mixte an. ʒ i plantaginis reste bonum ad fluxum ventris et dolia
aqua pluvial quod sufficit Item ad fluxum ventris et delorum omni
conserve in testiculos et tumore genuum Recipe rosarum omni
sandali an. ʒ ii simul mirtillorum berberis an. ʒ ii pro
hi et ʒ ii sumat. Item ad fluxum ventris Recipe petra
molleng mirta et calefacias eam super et accipe pul-
ligni quercini vel cuiuslibet ligni in fornum et super ipsam petram
funde vinum ~~acetum~~ acerbum funde cum
spongie et de super vinum
fungum superius accipiatur

Ventris torsiona ex ventositate curat Recipe saccella ex
optima Recipe anisi mar. carvi dille mellilotum anthos
aneti ... cimini ... ciceris levistici macedonici
an. ʒ i ... ana ... ʒ i et ... omnia ali-
cimini alq...ini sal petroselini an. ʒ i et ... omnia ali
quantulum terantur Item comedat sepa sepe ... anisi
post prandium Item ... torsiones et ventositate Recipe ... ʒ
... anisi sal ... ... sal an. ʒ ii rosatum ... ...

an ℈ i ganorum si autem ℈ ii terantur ingratella et super assegantur
aceto forti et spargatur sed secundum Gal in ℈ ad menstruum et spu-
tum sanguinis et solucionem ventris fac trociscos nobiles Recipe ca-
rabe marine adusti abluti coralli adusti acacie ablute
gummi ar spodii rosarum rubearum ana ℈ ʒ ii opii ʒ i masti-
ces ʒ ii coralli ʒ iiii terantur et cribellentur et confiantur
cum mucillagine ganorum citoniorum et fiat in trocisci ad
quantitatem ʒ i Cuius dosis sit trociscus i cum aqua fontana aut
comprimum Item Gal ibidem ad sputum sanguinis et cetera solucionem
ventris et ad fluxum sanguinis ananthus Recipe gumme teru olio
et zaffrani ana autem ʒ iiii balaustie sanguinis draconis aca-
cie an ʒ viii opii radices spice seu iusquiami ana ʒ
iiii aluminis lapidis lapidum sigillate atramenti ana an
ʒ ii seminat gallarum radicis granatorum silicis usta ana
an ʒ vi terantur et cribellentur cum vino passulato bono aut
cum aceto vini primo donec fiat sicut mel spissum deinde
hiis ii sup pectus ex sputo sanguinis et super caput ex fluxu
sanguinis narium et super locum omnem ex quo egreditur sanguis
et item hiis ℈ ipso super stomachum contra solucionem ventris Recipe n
ultimum Item Gal ibidem ex fluxu ventris et puctorum et
ad febrem cottidianam Recipe castorei mirre an aur i opii
anisi aur i ʒ ii seminis iusquiami albi ʒ iii sec apii
ʒ viii terantur et cribellentur et coquatur cum vino et fac
inde pillulas sicut piper et est eius dosis cuius quantitas
v cum tota ʒ aqua plena de hiis omnibus Recipe sinolis dis-
senteria fluxu sanguinis et stomachum Ex instantie de p
ventris constipacionem solvunt viva polipodium portulaca Re-
tris vero fluxum restringit rosa sal auri menum acacia
acetum bolus varius camfora cipressus corallus dra-
ctu ematites strapinus garof galla iposquintidos
Nemperus mastix mandragora malacitonia mologranata
malomacana crozimini olibanum psillium sanguis dra.
sarcocolla salis seminat sandali terra sigillata vega pastoris

Vesica sic dicit Gal in practica sua Omnes cause vesice
ex tenuium indigestione sunt multe et varie sunt r i ne-
sica tumor duricia collectiones Emoro sagia trobosis
solucracio ptiriasis triciasis etc. sanguis lichia-
sis dissuria stranguria Cura Renmatismus diiasie

Vesice tumorem intelligimus sic dolor est super pectine
quia si manum suppositam non sustinet vrina faciunt
cum dolore inflatione paciuntur ventre non facilem
habent febricitant et fastidium paciuntur vomitum et
singultum vana et vigilias Cura tumorem qui flegmo
dicitur Cathaplasma ex psollinis semen gutta cum olio et melle
cocta super pectine ponenda est sanguis in pstarisficatione
est & tedeus r fomentacio caputo sive nardino addi-
buda ℈ii ipso in olo castoreum et euforbium tenduntur dabis
antidotum quod ad cancollum facit Recipe terebinti ʒ iii gummi
radicis ʒ iii petrosil radicis ʒ iii garof ʒ i vini boni
lb iii et cocas usque ad viii dabis parata per dies aliquot

Et cetera alia antidota que ad fractionem lapidis faciunt

Vesice tumorem cognoscimus ex dolore renum et
genitalium et ipsorum attestante calore proportione fervore cum se-
tura atque inflatione cum frequenti libidine mictus et ipsius
urine mutata qualitate ut nunc tenuis nunc spissa. cum se-
minis [...] musculo alii et colli ipsius vesice tumescat
Cognoscimus et hoc ex omnibus signis infrictionum cum dolore
animo [...] et conclusione intestini ut nulla ventositas
excludatur nulla sequela reddatur

Duriciam vesice cognoscimus ex fervore et dolore res-
sante in egredimento mictus cum inflatione tactu uno vesi-
scente Cura comprimere vesice vel duricia vel colli nec
fundi cum difficultate mictus et dolore vehementissimo sang-
uis emittendus est de saphena ex bono [...] et [...]
Et clisteri utendum est quod ventrem dedolat Item mulsam ca-
lida cum oleo iste debes ut fistula provocet et ventrem
deponas Et pro dolore compescendo in oleo ubi coqueris ruta
tadi lana intincta involvatur veretrum et cope sup-
olei sambucini Et cathaplasma etiam adhibenda sunt ex mel
liloti flore admixtis sed primo tuso Cum palmulis
vero vaporent pectinem et sic cataplasment Et si ad-
huc permansit dolor aut tumor cucurbita utendum
est tam starrisive(?) in renibus et sanguis tollatur medio-
criter et circa solum in pectine et in ylijs et copiose et
in intimis locis apposita sit Si vero vesica et renes sic
intumuerit ut urina non emittat vaporationes de pi-
taria vel tapsibarbasto assidue faciende sunt et ca-
thaplasma et pectine et [...] madida et spongiis vapora-
bis ex oleo et calida ubi miscetur nitrum et [...] dolores din-
sedant Ubi pitaria et tapsibarbasto cocta fuerint et in-
fitur mulsa enea cum decoctione pitarie exhibeatur
et potiones diuretice dande sunt quas in [...] nefre-
ticorum scripsimus **Vesice collectio fit post tumorem**
vel ex urinarum duritia si urine qualitate per vesicam ma-
nat at pectinis dolores cum asperitate [...]
aliquotiens urina saniosa cum urina procedunt fre-
dore [...] corporis cum febre lenta

Vesice emorosagia .i. sanguis fit eruptio ex
venarum ruptione vel collectione aut ex [...] mi-
nuis et cum urina sanguinem mingant aliquantum puri-
alii ut loturam carnium cum [...] lumborum
et rigorum locorum vesice et urine difficultate Cura
pro sanguinis fluxu fiat restrictione sanat sic dein-
de sub [...] sanguis fluxus et [...] loca [...] fiat
cucurbitarum raptus Potandus est omnibus qui sanguinem
sputo vel adiutoria scripta sunt Cura vero pro vesice
collectione fiat sicut in stomaco et renum collectione scripsimus

Vesice lapis si fuerit inveteratus sub cirurgicis est et

pruriginem patiuntur vesice et cum in infantibus ex his quedam
minutos lapides meant quos qui nesciunt putant ne-
freticos aut colicos esse Nefresis in infantibus non contingit
sed viris quedam ex his in principio urine sanguinem meant alii
los purium sunt dolorem intestini sentiunt et sic pectine
Cura horum requiratur superius de calculo et lapide sufficiat in eodem

Vesice trombosis fit ex sanguinis erupcione ut no-
da sanguinis patiunt cum impedimento mincturis Cura iacere
debent immobiles et silencium habeant nec corpore moue-
antur et si etas vel vires permiserint flobotomentur et cuf-
fis esse loca vicina circa pectinem et renes et pectine
accipiant lana succida cum pusca imponenda est et alia
infusione ex spongia tincta in vino calido vaporandi
et ex oleo rosaceo spina dorsi inungenda est frequenter

Vesice ulneratio fit post sanguinis effusionem
ut trombosis urine reddunt sanguinolente ut saniose
varii fetores cum fetore ut tobura carnium ex inclu-
procedunt morsus fit in ipso meatu urine cum dolore
inchoantur pectinem Cura epithimata affirmativa ponantur et
cataplasmata ad omnes pectinem purgandum Cibi stabiles
dulces et stipticum dandus est et pociones sicce et in duc-
tores aforismis nostrorum firmandum est per vulgus collium lac
aut omfacion aut diaquilon soluta ac oleum rosarum
et semina et vaporacioe ad habendum sit ex malvarum
decoccione cum semine lini et semini gra cum spongia vapo-
randum Et mel cum vino tracendum est pectinem Consti-
tione iniecciones fiant decoccione gallarum balaustie ipo-
quistidos Et pociones ex eorum virtutibus refrigeratoriis
adhibende et dactilorum et ceterorum Apozima pota-
da est Et hec pocio danda est ad omnia ulcera Recipe nucleos
xxx amigdal xx dactilos xv quantum ℥ iiii. cum
aqua calida ubi coperis nimiam turidam et tracisem
diasipoliados et omnia alia ad vesicam et renes ponentes Recipe deinde

Vesice petrosis fit ex scabie vesice et fit / Renes
sunt in urinis cognoscimus eos ex urine grossicie cum
sedimine impleentis cum quadam fuamte pruritus
impulsus ac folliculo et ex inus locis adhibentes
ad impudendis pectinis sunt et ex scabiarum vesicarum ul-
ceracione cum dolore modico et prurita et tensio-
ne neruorum Cura vaporaciones renum et pectinis ad-
hibende sunt et cibi et pociones sicci et latte i-
bentur qui et bibant diuretica et cucumeres semen et
amigdalas coctas in mulsa potum fabis et clipa-
turam diureticam herbarum radicum et canta-
brum assum comedat ac in vino cocto primo et
purrata in aqua et in eius clipatura abrii de ficula
aut lac cum melle et oleo modico ibi comedat

malvas bletas pastinacas fragos et pisces asperiles et carnes
teneras et volatilia campestria fiunt ... et fricaciones fiant
et oleis calidis resumptivis et ablaqueandia et gula se ob-
servent. **Vesice pliriasis est passio in qua urina**
furfures supernatant quod signum est lapidis maioris in
vesica. Item furfures sunt sicut assomtur. Cum lapis maior
fuit et sibi invicem frangit ex ipsa fractione scrabea sua
dimittit vesice et inde fiunt furfures supernatantes. Cura
dulcia cibaria fiat manducare et teneras plurimas ex
alias bletas pastinacas fragos pedes ova sorbilia et
semen seseli cum ... et ... lac asininum ... multum
bibant cottidie cum balneis utantur.
Vesice tricasis est passio qua capillos cum urina faciunt
et aquosam cum dolore et puncione pectinis ex alto vel ...
cum capillo iuncta et tensione genitalium cum gravidine et
morsu in vesica. Cura fiat eis vaporaciones plurime et
... et ... et exercitaciones et fricaciones
multe et valent in aqua salsa. Et omnes que pliriasi
... et dabis ... qui capillos ... et ...
... [illegible] ... 1 ...
... fiat ...
et ... **Vesice attleman (?) debilitas ...**
cum ... difficili atque ... et sine dolore urinat
et ... voluntate ... Cura ... et ...
... et ... et ...
... bibant cum apozimate ... ...
Vesice sandidis i. arenas egressione cum difficultate
minctus et sedimine rubicundo et arenoso in fundo
... aut lapides ... cum dolore et gravi-
tate aut ... ex indigestione ciborum que ma-
... et ... turbido et sedimentoso ... in ... pur-
... vesica ut ... ... con-
gregata sunt vesica ... et lapides magis et duriores
... **Vesice lithiasis i. calculus in vesica generatur**
ex gravamine circa vesice cum pruritu pubis et
... attestante ... difficultate
... cum ... dolore sine ...
... in toto ... ...
... ... cum frequenti ...
difficultas aut ... ... lapidis ... ...
... quis ... ...
rotundi ... longi rubei albi ... trianguli ...
... et ... et diversitates sunt tot diverse
... ... ipsa ... de
... vaporacione ... ex ... ...
... et ... et ... et ...
... et ... et vinum dulce ...
... et ... ...
... et ... et ...
... quo ... semen ... et semine lini et altea

et ex eos in unguenti sint et renes pectine precones et ex
duricias certam et clisteria singulis diebus iterantur. Item scia
balas que petras durissima collum vesice obcludit et urina
non dimittit et lapides vel harenas continet ut expellantur
Recipe pone eos in balneo in quo coquatur bethonica
petroselini sem. mei. dauci creta asari saxifrage vocate
quoque diureticis cum clisteria diuretica et ipsa solvat
calculus Item Cura magistri gt

Vesice litiasis inveterate et remedium Recipe sem. petrosilini
macedonici apii brusci fragi dyptami saxifrage gra-
misticate marine tribuli amarici pentaphilon milii
solis sem. urtice ana ʒ ß anisi liquir. ana ʒ vi sem.
brusci fragi sem. petros. apii aneti ana ʒ iiii carvi spice
cassie carpobalsami squinanti asari ana ʒ iiii lapidis lin-
cis lapis qui invenitur in spongia sem. urtice scopi
cappar calamiaroci ana ʒ i et ß bacarum lauri cu-
mini ana ʒ i hec decoquantur in vino et siruppizentur Item
adde Recipe xilobalsami acori cinamomi ... ancla-
nopiperis leucopiperis macropiperis saxifrage ana ʒ ii
et ß garofil. coste renpontici liquir. apii seminis alo-
calamenti apii aneti sem. fragi brusci sem. urtice se-
cac. ana ʒ i et grana solis et sem. cassie bdellii ma-
stic. ciceris amidi leuistici sem. petroselini sileris mont.
cardamomi euforbii lapis lincis olei nardini muscelli
ana ʒ i unc. ß in margar perforatarum et non perforatarum
ana ʒ i. musci ligni aloes ana ʒ i zucc. quantum sufficit
Item lithide unguenti Recipe nardilon petroleo olei de foliis lau-
tisimo ana ʒ iiii musalci vitalei ana ʒ ii milii solis flor.
althee sem. urtice ana ʒ ß cassie asari carpobalsami
lapis lincis ana carvi lapis qui invenitur est in vesica spongie
ana ʒ ii sileris sem. urtice ana ʒ ii cere ʒ iiii confiat in modum
unguenti Emplastrum adde Recipe picis ʒ iiii cere ʒ v terebentine lib.
ß galbani carvi lapis opopanac ana ʒ i et ß thur.
mastic ana colofonie asphalti ʒ ana ʒ tartari spice milii
solis sem. urtice ana ʒ vi euforbii ... al. r. iiii aristo-
logie ro. ana ʒ ii genciane zinziberis piretri ana ʒ ß co-
ficiantur Item contra ulceracione vesice fiat sirupus sim-
plicem Julebum Recipe rad. sem. petros. brusci fragi gum.
cytoree scariole scolopendrie capilli veneris sem. lenti-
sci petros. macedonici milii solis sem. sirop ... ani sem.
stac brusci fragi liquir. ʒʒ costi asari sandal al. r. ii
ana ʒ ß spice ʒ ii zucc. lib. ii clarificetur Potest hec elec-
tuarii ... post jejunare sumi Recipe dyagalange dya-
rodon dyanthos dyaspher. cum musco ana ʒ ii commis-
ceantur in simul et digesta materia purgetur cum hac me-
dicina Recipe hiere pigre ana ʒ ii et ß cathartici imperialis
ʒ i esule ʒ ß et celebratis sinis diebus sumptis et ab
... cal quiescant tiriaca magna et dyarodon
ana ʒ ii et sumantur cum mero al. decoctione rosarum consolide

maioris an ʒ ij · Item accipiant trocisci qui inveniuntur in antidotario qui recipiunt spodii ʒ iij · ros ʒ vij · sem malve por. ce. cucum. cucurbite citruli gummi arabici dragaganti · psillii · sandali albi · spice · cet · cardamomi corte mandragore an ʒ iij · zucare ʒ vij · camfore ʒ 1 · et ʒ ß conficiatur cum mucillagine psillii · Item emplastrum adhibeatur ros ʒ 1 · mastice ʒ iij · boli armenici ʒ 1 · sandali albi · et rubei an ʒ ß · vitella ovorum vij · olei ros ʒ ij · farine ordei lb ß · conficiantur cum succo plantaginis utriusque consolide et utriusque lacte · fol · feni · petros · pedis columbini verbene lanceolate · gaff · an ʒ ß · Item balneum adhibeatur de foliorum vitis flor · bedegar · utriusque lacte · utriusque consolide lanceole · plantaginis · ypericon · feni · petros · verbene · pedis columbini · cum · Eius in supplicis ponatur super renes et pectenem.

Dissuria vesice est constrictio i tarda urinarum digestio
Contingit in vesica aut ex frigore aut ex tumore aut aqueis collectione et orificium vesice clauditur ex calculis et humoribus ut urina de parti vix digerit petrosio et minoribus

Vesice stranguiria est distillacione urine dimittit decurrat sit in ex calculorum conclusionibus cum dolore magno et pruritu et ex tensione ventris

Vesice suria est suffocatio vesice ut ei ipsa vena obtorqueatur omnis halitus petris cum dolore et tumore in pectine repentine que periculum infert quia urinam denegat vel ventris opilacionem. Cura istorum omnium est si magis que contendat pa in balneo ubi decocta sit paritaria usque ad umbilicum et frice tergo renum et vesice cum eadem herba et cum aqua paritarie offeratur ex musa circa statim effundit urina et si non secure sit singulari de fisto piculo Item que frangunt et dissolvit de radicibus feni · petros · apii · brusci · saxifrage penthafilo · lapacii acuti an ʒ 1 · raphani ʒ ß · seminis · petroselini · saxifrage · feni · scia · frigorum an ʒ 1 · zuccare lb iiij · Item que frangunt et dissolvit et colicas passiones de cantaridibus trita cum vino albo et diu decoquitur deinde loco dolenti in panno supponatur et sepe renovatur ipse sanat Item dactilus trite et cum aqua vel vino sumpte tormina et angustias urinandi tollunt Item sal raphanus de hoc sub volis dissuria et stranguiria lapidem calculus Item de hoc vesice petrosis · Et vesice litargias · tomari et dia cinotacas probos · Et adiutoria adhiberi · que in calculis et in dissuria et stranguiria dicta sunt

Vesice remmatissimus fit ex frigido potu vel frigore cum frequentibus vinculis et pruritigine et urina frigida digeritur cum frigore vel clunium Cura cuibeti ex tremantes ventrorum et portionibus et ex bethonica et pipere et mel omnibus · et pocionibus sa dat in balneo

Vesice diampnes est passio ex urinarum frequenti dimissione · ut quanto potu accipiunt facillime dimittunt Item tum taleos ex siccantur corporis atte

stante macie atque pallore. Cura huius curatiue adhibeantur fomentationes et potiones sicut in precedenti de vesice dolore est. Additur hic plus quod vinum de cimino cocto in caliga bibant et cancros fluuiales tritos cum vino petru dato ieiuno et vesicam scrophinam simul. **Vesice gomorrea passio** est passio seu nocumentum que sit laxa ne patiatur seminis sine ulla retentione, attestante pallore corporis et macie maxime sit iuuenis et iuuenibus turpis valde sit nescientes quomodo genitalia semine diminuant debilitate inualida seminis post urine diffusionem cum dolore fere et purgant frequenter et ex purgatione debiles fiunt et in possibiles ad usum venereum. Et corporis sequitur lassitudo fastidium et immobilitas. Et si diligentiam non habuerint sequitur eos mors et perimit. Cura adhibeatur eis sicut omnibus gomorreis et corpus et pectines et inguina cum oleo roseo aut lentiscino castoreum sebum potabunt cum vino decoctionis saluie et acacia et ypoquistidos ungantur testiculi inguina vertebrum et renes et lumbi cum oleo cocto cum acacia ypoquistidos et ros. et cum succo spinachie fricatione circa lumbos vtantur et tabulis sedeant et constrictiuis et cum aceto confectis sed aliis unguentis cicutis et odoriferis utantur et mulierem valde pulchram aspiciant ut venerem irritet suauissime verba ea loquentis et ceruisiam biberent in

Vesice satiriasis est passio vesice cum gomorrea ... uati sunt seminis cum nimia pudendorum tensione cum dolore atque feruore et prurigine et multo veneris appetitu et aliquociens seminis emittunt cum tensione et membrorum tremore. Cura insane partes fricent cum frigidis constrictione (scripta sunt unctoria adiutoria adhibeant et non) et alia fiant que in gomorrea multum diambulent silentium teneant et abstineant a cibis calidis et odoriferis et a vino multo. Hec enim passio fit ex ventositate grossa et inflatiua et ideo vitet cibos calidos et inflatiuos et frigidos et constipatiuos cum aceto manducet. Unguinem virgam et dorsum cum frigidis rebus sicut cum solatro iusquiamo oleo rosaceo portulaca terrisa et litargiro. Laminam plumbeam in tela cum apponatur plura de hoc super renes subuolo coitum prouocat. **Vesice priapismus est** passio pudendorum nimia tensio multo tempore perseuerans. Differt a satiriasi et satiriasis perfecto coitu virga descendit. In priapismo vero et ante et post coitum virga permanet. Sed ambe passiones sunt pari diligentia

Vesice apposmeron est passio vesice et curatur per ... illarum in operatione qui in usu venereo viri difficiles fiunt et semen loctium non facile celebrant. Fit a frigiditate nimia et ex desiccatione sic. Cura fiunt illa que naturalem calorem confortant et spiritum seu ventositatem illarum partium generant et erigendo virgam usum venereum valeat instaurare ...

pulvis aspergatur et locus digitis eius confricetur et ungatur lumbi
et pecten et inguina cum hoc unguento. Recipe bdellii sul-
phuris vivi, fimi columbini sicci, piperis albi, salis nitri, seminis
nasturcii, feni(?) ana ʒ iii, euforbii, nitri, seminis satirion ana ʒ i
terre ʒ ii, olei [illegible] lb i. Item aliud. Recipe ova formicarum et
ipsarum formicarum ʒ iii, musti ʒ i, semen urtice, eruca, cepulle
ana ʒ ii; bulliant in vase vitreo ad solem et [illegible] et [illegible]
... conterantur; [illegible] ungatur de carni [illegible]
pipere, piretro, cimino, cinamomo ana ʒ i, cum vino odo-
rifero [illegible]. Pannus bombacinus infusus in oleo la-
urino [illegible] in [illegible]. Epithima va-
let ad [illegible]. Recipe [illegible] ʒ vi, euforbii ʒ i, [illegible] terre
[illegible] ad coitum [illegible] ʒ [illegible]. Hoc epithima inductum in panno te-
sigillate terre [illegible] et cum calefactum fuerit tollatur
[illegible] et virge [illegible] et cum [illegible] unguinem
et coitus [illegible]. Et cum [illegible] modico ca-
[illegible] cum succo apii mixto cum pulvere modico ca-
lefacte. Cibi dentur qui multum nutriant et calefaciant
[illegible] et [illegible] et ventositatem illarum [illegible] ut [illegible]
[illegible] et [illegible] sicut carnes recentes, cebella cum alia,
[illegible] fabe [illegible] [illegible] ovorum, butirum cum melle cocta
et pipere passerum [illegible] pullus. Recipe [illegible] piper lon., croci [illegible] sati-
rion [illegible] ana ʒ [illegible]. [illegible] diasati-
rion, diamargariton, trifera magna, diamusca ana ʒ ii,
[illegible] ad [illegible] vel
[illegible] domestice [illegible]
hoc electuarium de radice pastinace domestice [illegible]
ribus lb iii, olei sisamini ʒ [illegible] i, [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] lb [illegible] mellis et coquatur [illegible]
[illegible] et [illegible] vitella ovorum et
[illegible] et [illegible]
misceant [illegible] igne modico [illegible]
aspergatur pulvis galange, seminis eruce, piperis lon., cina-
momi, [illegible] et cepule ʒ [illegible] ana ʒ i ʒ [illegible]. Item pille
[illegible] Recipe seminis cepe, [illegible] testiculos [illegible]
cebella passerum florum palme, thuris masculi ana ʒ [illegible]
[illegible] satirionis [illegible] ana ʒ [illegible], [illegible] thalamorum(?) [illegible]
et pulverizate ʒ i pulverizentur et cum aqua calida [illegible]
[illegible] formentur et capiat sompnum [illegible] cum vino [illegible]
[illegible] mulier [illegible] nimis
[illegible] et [illegible] decoctione [illegible]
[illegible] arsat [illegible] bibat et decoctione [illegible]
ticuli rute et modice camfore cum calida aqua [illegible]
Recipe coitus **Vulnera mundificat generat Recipe articule** [et bona carne]
[illegible] maioris salvie agrestis et domestice, pipi-
nelle, [illegible] caballine, centinodie, succi istarum [illegible]
[illegible] ana lb [illegible] olei seminis arietini ana ʒ iii, apo-
[illegible] ana [illegible] ʒ i, boli, thuris, mastici ana ʒ iii, mellis
ʒ ii fiat unguentum. Item medicina mundificat vulnera [illegible]
et sanicule, Recipe [illegible] maioris, garofil., [illegible] apii
[illegible] scolopendrie, [illegible] capilli veneris ana [illegible] pipi-
nelle, filipendule, salvie, [illegible] ana [illegible]
[illegible] decoquantur in vino subtili et addatur [illegible]
[illegible] et [illegible] quod sufficit [illegible] vera [illegible] simpl[illegible]

bulita et si aliqui opilat urinales meatus detur instrumentum
in torum tubit 3 Cognito quod mundificetur vulnus quod co-
gnoscitur per claritatem urine et quod sanguis recedit a
sua negredine detur hec potio consolidativa vulneris et ante-
riorum interiorum et exteriorum et ad fistulam internam vel exteriorem
Rec. plantaginis corrigiole virge pastoris consolide maioris
et minoris gariofilate pilosselle rare lanceolate pu-
lhafilo ana m. i. seminis canabi ana ʒ i
dragaganti gummi arabici amidi ana ʒ ii ista omnia coquantur
in aqua pluviali et fiat potio. Item medicina ad restaurandum
vulnus Rec. duas partes olei rosacei et tres cere et succi
plantaginis maioris quantum sufficit cum cera et confice et unge
Item quando fluxum sanguinis ex vulnere Rec. pul. thuris gummi ar-
et albumen ovi et pilos de ventre leporis compone et
confice emplastrum et pone desuper probatum est. Item ad regenerandum
carnes Rec. thuris sarcocolla mastic ceruisa fiat pulvis
et pone desuper. Item abstersivum virtuti tale est Rec. resina
et bulliat in aceto diu et post proiecta in aqua mala-
xa diu inter manus et sic malaxata pone desuper
mabitratina ferrum quam folia canabi seminis lini et silia
Item radix canule vel pistata et cum forti vino
decocta et super locum posita trahit spinam vel ferrum
Item ad idem capitifolium tritum vulneri suppositum mirabiliter
extrahit os ferrum. Item pulvis optimus et probatus super
rasis ad glutinandum crines Rec. aloe epatici olibani sanguis
draconis ana fiat pulvis et ponatur super vulnus. Item
unguentum quod potenter vulnera mundificat et sanat et
carnem bona generat Rec. arthemisie consolide maioris salvie
agrestis et dom. pimpinelle lingue bovis quinquefolie
succi istorum lib. ana lib. i olei cere sepi arietini
ana ʒ iii apostolicon i. boli thuris mastic ana ʒ
iii mellis ʒ iii. Item ad cognoscendam vitam vel
mortem leonis vulnerati pinta l. ligna bonus vel
dyptamum cum vino et panco pipere et melle detur
bibere si vomet non evadet. Item ad idem Gilib. ut
scias utrum vulnus sit curabile vel non Rec. succum
pilosselle et da de ipso succo quando testa omni capit
ad potandum patienti et si succum retinuerit tunc vulnus
erit curabile et si reiciat signum est quod est incurabile
Si ergo curabile fuit detur ei hec potio Rec. seminis ca-
napi foliorum caulium rubearum tanaceti domestica
osmunde si inveniatur rubee maioris ad quantitatem omnia
in simul pistentur et extrahatur succus et detur patienti
ad potandum in mane Valz et adiuvabit et cooperiatur
cum folio caulium rubei vulnus. Item generale est emplastrum
Gal. in c° ad omnem quod vulnera et quod apostemata et est
consumens omnem egritudinem Rec. olei aceti vini eruginis
atramenti albi corticis eris ana ʒ vi decoquatur

aceti et oleum rosarum ad consumptionem aceti et removeatur ab
igne et ponatur in eo litargirum et reliqua medicinae deinde redu-
cantur omnia ad ignem et decoquantur donec inspissentur et re-
beant deinde deponatur et conservetur et est eo utilis in omnibus
vulneribus ulceribus et apostematibus

Visus reparant pillule rogerii regis quibus cottidie utebatur

et auditum. Sunt reparant sensus confortant. Recipe calami aromatici ci-
bebe cinamomi ligni musci aloes spice epithimi carpobalsami
[illegible] ana ʒ iij aloe ad pondus omnium conficiatur cum succo feniculi vel
balsami vel terebintine vel absinthii et pauco melle ad confortandum
[illegible] visus debilitate visus et dignitatis et discoloratione
Item pulvis contra debilitatem visus. Recipe [illegible] ʒ iij betonice amomi feniculi asari baccarum lauri
salvie cassie lignee calamenti [illegible] epithimi seminis [illegible]
ana ʒ ij et ß ʒʒ galange cinamomi cardamomi gariofilorum nucis
muscate ana ʒ ij et ß [illegible] ana ʒ i et salsigeme ana ʒ ij
[illegible] ana ʒ ij et ß accipiatur cum [illegible]
omni mirabolanorum [illegible] ad pondus ʒ ij Item pulvis ad visum
mane et [illegible] ad pondus ʒ ij Item pulvis ad visum
clarificandum. Recipe [illegible] ysopi apii leuistici origani
pulegii petroselini ana ʒ i cinamomi piperis nigri ʒʒ siler montani
cimini [illegible] carvi ana ʒ i gariofili spice nucis muscate ana ʒ i
omnium mirabolanorum ana ʒ ij [illegible] centauree maioris
feniculi [illegible] ana ʒ iij salis communis ʒ i Item pulvis lapidis cala-
minaris distemperatus in aqua rosarum positus in sero in oculis mi-
rabiliter [illegible] Item pulvis contra obscuritatem visus
Recipe rute eufrasie floris [illegible] ana [illegible]
[illegible] leuistici ʒ ana ʒ i mastic ʒ ß mirabolani citrini [illegible]
ana ʒ ij fiat apozima cum vino Item fel anguille [illegible]
[illegible] maculas oculorum Item pulvis qui potenter reparat vi-
sum et auditum. [illegible] [illegible] [illegible] confortat [illegible]
[illegible] totum corpus in [illegible] custodiet. Recipe leuistici a-
[illegible] apii [illegible] origani cardamomi [illegible] carvi
[illegible] ana apii [illegible] salvie calamenti [illegible] piperis ysopi
[illegible] siler montani [illegible] nucis muscate ana ʒ ij ci-
petroselini ana ʒ i ʒʒ [illegible] galange croci ana ʒ ß pulegii
cinamomi ʒ iij gariofili galange croci ana ʒ ß pulegii
[illegible] Item [illegible] ad visum reparandum. [illegible] sic [illegible]
pilla et [illegible] collirium ad oculos et ad omne vitium
[illegible] et ad caliginem et obscuritatem et ad eos qui ferre
iam nichil vident expertum est ab antiquis. Recipe [illegible]
aloes balsami fellis [illegible] et [illegible] ana ʒ iij mellis an-
tiqui et despumati ʒ ij vini albi veteris optimi [illegible] vini
[illegible] diligenter terere [illegible] et [illegible] et admisce vinum cum
succo feniculi ʒ ij et superscripta bene trita adhibe et omnia
simul commisce ut collirium inde fiat et unge oculos
quod potenter [illegible] ad illos qui claros oculos habent et
tamen [illegible] vident quod probatum est Item [illegible] contra
defectionem visus. Recipe mel despumatum album et [illegible] recte
et sepum leporinum in patella [illegible] et [illegible] bene
[illegible] collatum ita quod due partes sint mellis

tria pinguedines et quod de istis duobus sit ad quantitatem ℔ s. et
illis addantur corrosa ad quantitatem unius fabe. Ut ista tria
mundata in patella distemperentur et incorporentur per tres dies
vel amplius et fiat unguentum postea ponatur in vase eneo et caveat
sibi paciens ne tangat oculum quia forte amitteret eum
Explicit Et si hoc sequitur oculus et lacrimis stringet

Vomitus sit ex multiplicatione aut ex statu stomachi aut ex flu-
matis habundantia aut colere aut ex multitudine ciborum
et potuum aut ex mala qualitate ciborum aut si fuerint cibi
acuti aut pungitivi Cum vomitum quis habuerit et non
suscepit aliquem cibum hoc faciet liquet quod ex humoribus
habundantibus in stomacho hoc fit Et si sit colera per vo-
mitum discernitur Et flatica vomitus erit crudus vel
lanc[illegible] digeri Cura Si fiat ex statu calefiat stomachus
Si de flate habundante detur flatus purgatium. Ut ysop
bidica accipiant ofimel et diacimenum purgatur stomachus
ex oleo lauri et muscellino et mastiano et super aspergatur
pulvis mastici cimini baccarum lauri et supponatur lana
vel stuppa aut simila tritica cum ovorum albumine malaxata
et super cartam inducta stomacho imponatur et cathaplasma
stomachi cum olibano mastice sanguine draconis aloes tritis et
confectis cum vitello ovi Si sit ex habundantia colere cum
astrictione ventris fiat clistere de viol. ordeo mundato ca-
momilla succo mercurialis et aqua salsa. Detur et dia-
prunis Si sit cum solutione ventris utimur constrictivis
damus sirupum acetosum rosarum et hunc sirupum Recipe rosarum
℥ v sandali spodii mirtillorum ana ℥ v. berberis mastice
sumat ana ℥ iij omnia coquantur in ℔ i aque usque ad me-
dietatem et colatis addatur succi granatorum acetosorum ℔ i
succi malorum pirorum ana ℔ i et ℔ s zuccare ℔ ij. Accipiat
dyacodion et zuccaram rosarum citonia assa. mespila Catha-
plectur stomachum de rosis sandalis farina ordei et psilium et
spongia infusa in aceto calido super stomachum ponatur atque
ligantur brachia et comedat pullos assos et pisces
cum succo malorum acetosorum aut cum succo pirarum acetosorum
Cura magistri Cuperii quando vomunt Recipe thuris mastice
ana ℥ i albumine ovi misce fiat panis assi ana ℔ s
et postea aceti torrefiant in patella et cadant super os stomachi
ponatur quod adrestringit vomitum et appetitum conferit Recipe
ovum sandalorum mirtillorum sumat semen citoniorum ana ℥ i
mente sicce. succi basilici olibani mastice semen basilici
ana ℥ s. panis assi ℔ s rosarum ℥ iij. Conficiatur empl[astrum] cum
succo malorum citoniorum vel macianorum vel vite vel bal-
samite et aqua rosarum et modico aceto et ponatur super
os stomachi quod emplastrum optimum est vomitui et ad appetitum
conferet Recipe rosarum absinthii mente ana ℥ i olibani
masticis ana ℥ i. alo. masticalco et oli rosarum aceti
ana ℥ s pulverizanda pulverizentur et sit in corpus

Ad igne aliquantulum et
sup os stom complectur

et tepidu sup os stoi imponat[ur]. Unguentu[m] c[ontra] vomitu[m] ex malo
stoi. Rc succi plantaginis acedule calendule an ʒ iij olei ros
olei masticis ʒ ij sepi ceruini dulci an ʒ x et ʒ s. d[illegible]
gri q[uan]tu[m] suff ʒ iij sanguis dra[conis] boli armeni an ʒ ij cere q[uan]tu[m] suffic
It[em] c[ontra] vomitu[m] Rc masticis absinthij semi[nis] basiliconis mente
sicce an ʒ s ros ʒ iij sanguis dra[conis] spodij an ʒ i sem co-
toniorum om[n]i[um] sandalorum mirtillorum an ʒ i panis assi
lb i cu[m] succo mente et cu[m] succo [illegible] mortis an ʒ i albumine
ouorum vij aq[ue] ros gr x aceti albi q[uan]tu[m] suff. It[em] Gal. c[ontra]
vomitu[m] c[on]tinuu[m] Rc [illegible] mente absinthij masticis
an ʒ s rosaru[m] ʒ i sandali al et ru an ʒ i macis ʒ ij [illegible]
teranti[ur] et cu[m] aceto admisceatur crustula panis assi et in-
uoluantur in aceto in patella et calefiat. It[em] Gal. in ep[istola]
ad [illegible] c[ontra] vomitu[m] immoderatu[m] et solutione[m] ventris et
superflua[m] siti et adustione[m] [illegible] Rc citoniorum mundatorum
decoctorum in aceto lb i galle seminis mirti sumac acacie
fructus mirte mirre masticis om[n]i[um] an ʒ x [illegible]
de semine maiorane et sicce mente ʒ i corticis [illegible]
ʒ i terant[ur] bn et c[on]misceantur et funde sup illud oleum
ros et aceti vini et aqua ros an ʒ i et [illegible] ipsum sup
stomachum optimu[m] est. It[em] Gal. ibidem addidit Rc succi mali-
granati ac[e]t[o]si citoniorum an ʒ x succi prunorum [illegible] succi
malorum silvestrium an ʒ i sumac masticis [illegible] mirti
terant[ur] omnia et ponant[ur] in vas et fundant[ur] sup ea
aq[ue] ros ʒ ij aceti al vini lb s et decoquant[ur] decoctione
bona et exprimat[ur] [illegible] et [illegible] demu[m] [illegible] tres libre
mellis et pone ipsu[m] ad decoctione[m] illam et reponatur sup
prunas lenes et decoquatur donec fiat sic mel spissum
Dosis eius sit cochlear i mane et [illegible] et apud sompnu[m]
It[em] c[ontra] vomitu[m] et c[ontra] colicam passionem et ylios Gal. i ep[istola]
admonet Rc mirobal citrin et nigrorum mastic anisi
[illegible] seminis apij corticis cassie lignee medulle sem
melonis medulle cucumeris om[n]i[um] an ʒ ij salis indi
ʒ i aloes citrin ad pondus om[n]ium terant[ur] et cribellentur
et conficiantur cu[m] aq[ua] ros et fiat inde pillule. Eius dosis
eius [illegible] valent [illegible] ad digestione[m] cibi et leniunt ventrem
et ad colicam et ventositate[m] et ad dolore[m] dorsi et ad
[illegible] Constantinus dr. q[uod] vomitu[m] stringit acacia
[illegible] aceti [illegible] bistorta. camedreos [illegible]
galla. ypoquistidos. lentiscus. mirtus. mastix. menta ma-
la citonia mala granata mala maciana pira passule
rosa. ruta. terra sigillata. Vomitum provocat mag[is]
lenit aqua de sambuco vel ebulo cu[m] modico melle
et aqua calida [illegible] It[em] Rc assari x radices eius
bn lotas et purgatas et decoq[ue] in ceruisia [illegible]
cola et colature mel depuratu[m] admisce et da ad po-
tandu[m] [illegible] deambulante pollice vel pennam
intincta in aq[ua] calida[m] collo impone tam diu donec
vomat. Vel aliter Rc succu[m] radicis assari et de melle
modice et coq[ue] ea simul usq[ue] ad spissitudine[m] [illegible] repone

ab igne de quo dabis cum aqua calida vel de assaro fac pulverem
quem decoque in aqua calida postea cola quam colatura siruppiza
cum melle et offeras paciente Item accipe seminis atriplicis ʒ v vel
elacterium vel semen raphani vel ipsius raphanum vel semen
aneti viride vel ciminum Et de unoquoque horum fac sic
est dictum supra et semper offeras cum aqua calida et dulci et
modico aceto apposito Nota quod semper post levem vomi-
tum detur fortior fortior vomitus fit Recipe catapucia et
in pulverem redige et postea cum aceto forti decoque deinde
accipe illud forte coque cum melle usque ad consumpcionem aceti de
quo in mane cum calida cottidie dabis Vel accipe pirarcham
et distempera cum siruppo acetoso et per noctem dimitte et
in mane cola et da Linia in gestorum unguentum suppositum
ad os stomachi provocat vomitum Super umbilicum provocat se-
cessum Super matricem movet menstrua Recipe aloe ʒ i
scammonie ʒ i felle thauri quod sufficit Item sirupus ad vo-
mitum provocandum Recipe capsie [illegible] asari ana ʒ i cata-
pucie seminis atriplicis ypoquistidos [illegible] croci ori-
entalis semen rape ana [illegible] vomice ana ʒ ii omnia redige
in pulverem et liga in panno et decoque et fiat sirupus
detur in mane et sero cum calida [illegible] materias
nota quod vomitus non est provocandus [illegible] qui
[illegible] fuit desiccata [illegible] purgandi sunt cum medicina so-
lutiva lenem inferius ut benedicta ut est catharticum vel
opiatum vel catholicon que [illegible] vel cole-
ricos de stomacho evacuet Si vero materia fuit aliquantulum co-
acta primo dabis opiatum quod dividat [illegible] et digerit postea
potionem Recipe polipodii agarici [illegible] flores vel semen
sambuci [illegible] ad medietatem coquitur in aqua postea co-
lentur purgato si quod humor peccat Et [illegible] [illegible] segregatur
[illegible] provocat catapucia [illegible] vomita ellebori albi
Vox quedam dicta fuit supra de voce sibilo raucedo
[illegible] vocis [illegible] clarificat
vocis [illegible] ad solem [illegible] ne pluat super
Recipe flores sambuci sicca [illegible] fiat pulvis et distemperetur cum vino
[illegible] et bibat Item sirupus contra raucedinem vocis et siccitatem
[illegible] Recipe [illegible] dactili [illegible] ana [illegible]
[illegible] succi [illegible] ana ʒ i [illegible] al. violar ana ʒ [illegible]
[illegible] plura Recipe [illegible] raucedo vocis
Contra vocis amissionem Recipe asam fetidam et fac tres
pillulas vel duas et distempera cum aqua et gargariza
[illegible] instans [illegible] voce [illegible] et da [illegible] lo-
quetur [illegible] eupatorium [illegible] ysopus [illegible]
Verrucas [illegible] et vrucas Recipe agrimoniam et quer-
cinas gallas que vocantur in [illegible] an cum
sale et aceto terantur [illegible] et fiat [illegible] vel [illegible]
et supponatur [illegible] Recipe auripigmentum litargiri et pulve-
rizentur et in aceto per dies et noctes stare dimittantur
[illegible] et [illegible] Item contra vrucas probatis-
simum Recipe euforbium pulverizatum et distempera cum oleo la-
[illegible] et unge vrucas **Ventositatem anima et corpus**
frigidum [illegible] ad [illegible] Recipe piperis nigri et al. cinamomi

ʒ iiij semis sci asari masticis ana ʒ i carpobalsami xilo-
balsami corticis cassieligne amoi ana ʒ ss cardamo-
semis apii opii grassi costi macis ana ʒ iii ʒ v
terantur et cribellentur et conficiantur cum melle despumato fiat
electuarium mane ponderis ʒ ii cum aqua mete et masticis ca-
miso et tibus sit tonnus idem adiungi et ad dolorem
iuncturarum et adegritudines podagre etc. hermodactili al-
ana ʒ i ossium uectisorum lentis corticate pabit semi
ana ʒ ss tantum et cribellentur et conficiantur cum melle
et bibat electuarium dedie ʒ iiii cum aqua calida plura de hoc
sub nolis dolor iuncturarum et spasmum et stomachi uentositate
etc. instans de quo uentositates fugat et expellit anisum
carui dauci mellilotum peucedanum petroselinum
Urina provocat saxifraga spica nar milium solis acorus
aperis urtica spica cel cassieliga ʒ iiii sca stox sem
siras et apponat aliquid de filo auctoritas lineotrixgu ʒ
cantaridec que per se urinam provocat cum aqua calida
dactili idem faciunt et gilli filii plura de hoc etc. sub nolis
etc. ingredi i pe et renes et uesica Ulcera omnia curat
unguentum etc. etc. sume picis terre sepulchi ana ʒ v liquefac
ad ignem sub inueniatur cum pistello et reserua plura
plura de hoc etc. sub nolis apostema et uulnera Unguentum
repat olem quod scriptum est sub arthetica scripsimus uncti
et emplastra etc. etc. instans de quo unguentum
repat aurispigmentum plumbum Unguentum quod sit uingat
manus due supinus de pedes infirmus de mirp educ
in de uo minimus ducat unge manus et pedes uel
misce cum populeo etc. elle al et nigri hermodactil iusq-
ami acori sucti semp unne bone ana unustaunt cum
axungia porci ueteri Unguentum alabastri nardi pistica
pascosi per romanam de iherusalem dimperuit tempore quo domi-
nus iste prius credulous fuit probatum est omnibus febribus
et frigoribus et calculosis renum et uesice petrarum de ue-
sica frangit renum dolorum aufert eumquem dolorem am-
putat tanta unicas optime fecerit maria et martha
usque fuerunt hoc unguento dubi diebus uite sue Recipe saluie
unice ʒ v galle ossisse lb pi roris marini uiridis
saluie uiridis mellisse arthetice fram ga libe buglose sat
lini ana omnium hec omnia tere sit deinde in aqua p pun-
stalas mitta et ibi dimitte macerare usque ad ~~tert~~
in post addas v lb olei qit ʒ cum sima tinctela tam-
diu coque quousque ad consumpcionem aque remoto uase abigne
coletur perfectum mundum adde tere bone colofanie te-
butine galbani gum ede. picis hispanice resine oli-
bani masticis mirre ana ʒ vi storacis calamite s-
simbri spice nardi ana lb i balsami ʒ iii teren-
da terantur liquefacienda liquefiant insimul dum
miscetis. dum agita cum pistello donec in unguentum
redigatur tunc deponatur et usui reseruetur
Dropisis est error digestiue uirtutis in epate
et dicitur ab ydor quod est aqua fit autem
duro apostemate epatis uel stante eius a splenis

et intestinorum. mesaraicarum et venarum et capillarium cerebri pul-
monis. renum vesice et matricis fit et effluxu ventris
aut ex nimio fluxu sanguinis per emorroidas vel menstrua et
ex retentione eorundem. Cum enim calor naturalis debilitatur
in epate et non potest ibi perfici bona digestio generantur
ibi crudi humores et aquosi. quos cum membra absorbent
intestinum et carnem exeunt velut mare animal me-
tum exit et ita inflatur cutis. Declinando vel albo
color. Sunt autem quatuor species ydropicorum scilicet leuco-
flegmancia yposarcha asclites et tympanites
Leucoflegmancia dicitur quia fit de ab albo humore. Et
nascitur ex defectu digestive virtutis et vigore expul-
sive ideoque crudi humores usque ad cutem exeunt et
inflantes. Imposito cum digito statim tumor demer-
gitur et paulatim insurgit. Yposarca fit ex minori
defectu digestive virtutis et minori virtute expulsive
unde non usque ad cutem sed usque ad carnem expellit humorem
et ideo yposarca dicitur quia usque ad carnem colligitur humor
Asclites fit ex defectu virtutis digestive et defectu expul-
sive inde est quod collum et faciem gracilem habet et
ventrem inflatum habet et si cum palma pulsatur venter
sicut repletus uter sonum reddit unde et nomen accepit
quia ascin greci dicunt utrem. Tympanites fit ex
defectu digestive virtutis et expulsive et ventositate
atque cum percussi fuerint palma sonitum ut tympanum
reddit. Contingit autem tumor pedum et calcaneorum
in omnibus ydropicis propter humorum grossitiem sua grossitie
inferiora prementem que non potest dissolvi propter longitudinem
a suo fundamento naturalis caloris. Urina apparet in prin-
cipio alba et de die in diem alba et livida et spissa et
subtilis rufa aut subrubea ex tumore splenis et
compressione epatis. Ydropisis si fit cum febre artificis
est curare. Cum febris frigida querat auxilia. ipso
humore est querit calida vitantur cum aqua in aqua co-
pis vero querit calida. vitantur cum aqua in aqua co-
quuntur ad tertiam. semen apii et radix feniculi petrosilini dauci
cucumeris radix fragi. cortex granati summitates cauli
adianthos menta. fu. spica. spice. casie lignee ana
mei. Si autem ydropisis sit sine febre. non est tam cura
difficilis Et ideo insistendum est ad curandum. parum tamen
valet hic origenes. et inbrum exang defectu est nata deinde
hoc non curavimus. Ungamus corpus ex stercore bovino
macerato. et acrogon. et agrippa fricentur corpora siccis
manibus et spongia utantur et siccis balneis et non de-
scendat in solium et per totum corpus vel ventre. pul-
vis intus cum sulphure aut aut sale aut fimi
columbini sicci aut fimi caprarum pulvis aspergatur

ut sudent et exsiccentur. Et fimus columbinus recens super-
ungatur. Laventur in aqua salsa aut aut marina aut sul-
phurea aut balneis calidis obviantur in canicularibus
diebus. Item accipiant acetum squilliticum aut oximel squil-
liticum et postea yeram pigram et blancam et benedictam
cum aqua decoctionis radicum apii petrosilini feniculi
sparagi grani et pas[illegible] de acoro. Item purgentur cum succo
mediani corticis sambuci aut decoctione polipodii aga-
rici turbith diagredii. Comedant panem bene coctum
ova sorbilia pullos pisces assatiles ut sarcos locustas
marinas turdos perdices de volatilibus omnia excepto
hiis que in aquis sunt nutrita ut sunt anete anseres
et similia de oleribus comedant porros bene coctos apium
sparagos et sinapim. Bibant vinum subtile. Abstineant
a salsamentis et acutis etc. quia hec provocant ad medi-
cinam. Observetur tamen ab omni dulcore cibi et potus. Gra-
na ii de euforbio in ovo sorbili data purgat corpora
ydropicorum. Curandum est maxime epar et splen et inte-
rioribus instrumentis et prodest si forte ex corporis retentione
patiantur. Item leucoflancias et asclitas fiat incisio circa
iiii^{or} digitos sub umbilico et non subito fiat evacuatio
sed paulatim et claudatur orificium de spongia molli.
Contra yposarcham de ualz et fiat scarificatio sanguinem
[illegible] et ut predictum est purgetur cum yera semel omni
septimana. Contra tympaniten vero absinthium viride tri-
tum cum carvi cimino et melle quod sit inductum panno
ventri apponatur. Cura ingeniorum contra ydropisim de sta-
tu salz leucoflancias fit optimum apozima de radicibus feni-
culi petrosilini sparagi brusci radicum apii enule camp. ebuli
sambuci radice et folia crete marine radicum tribuli
marini radice tamarandi salvie eupatorii stacorini et
corticem eius ana ʒ ii sed sint recentia herbe radices
et cortices optime terantur et in una cuppa vini albi
medie ponantur et ibi iaceant per duos dies et ii
noctes et postea optime coletur vinum et ponatur in va-
se mundo et reservetur. De isto vino bibat paciens cot-
tidie mane meridie et sero bonum haustum. Item quod loco
crete marine et tribuli marini potest poni in omnibus com-
fectis radicum et foliorum feniculi vel succus radicis et foliorum
peucedani. Item postquam potaverit per istam potionem
per viii dies dentur sibi in sero ʒ iii benedicte addite
cum ʒ i esule addendo [illegible] varias [illegible] et post
operabitur potens ista decoctio. Item sirupus contra ydropi-
sim de calida causa et ethica et [illegible] pectoris de
enule campane [illegible] maior medie et minoris
pimpinelle ana [illegible] i [illegible] lenticule [illegible] lingue [illegible]
ana [illegible] iii viol. ʒ iii inube sebesten [illegible] [illegible] al [illegible]

penid' amidi an ℥ i flor borraginis ℥ ii om̄ sandalor
an ʒ iii ligni aloes ℥ i et ß ordei mund' lb i dissol
sue ac an ℥ ß · Itē eodem addidim9 Rc̄ rosarum sandali
al · et ru · spodii · an ℥ i farine ordei ad quantitatē om̄ et
conficiat' cum succo plantaginis et aceto albo · et tepid' po
nat' sup' regionē epatis Itē de coct' addidim9 Rc̄ maior sca
rior an ʒ ii · xvii solis ℥ ß · epice pulchasilon lenti
gis aque · omnia ista bulliant et cū aqua illa tempet
patiens vinu suum · Itē ꝯ ydropisi de frā cā Rc̄ radi
cu feni petrosilli apii graminis brusci endiuie consolide ma
ioris et minoris · yringi capilli ve · salvie an m̄ i · pul
pe cassief an ℥ ii fiat ex hiis apozima cū vino · Itē
sirupus ꝯ ydropisim de calida cā et oppilacōm splenis
et epatis Rc̄ radic̄ feni petros brusci sparagi pulchasilo
graminis endiuie scariole lingue ceruine epice · lentigis
aque rostri porcini · ceterac · policrici capilli ve · adyanthos
an m̄ i violar ℥ iii se · lac · se · endiui se · scar · iiii semina
frigida an ʒ i rosar ʒ iii succi lactuce succi porte succi
rose porta vini malor granator lb ß zucare lb ii · Itē
ꝯ ydropisim de calida cā · scilꝫ tympanitē primo digat'
materia · cū hoc sirupo Rc̄ rad feni petros · pulchasilon
brusci graminis endiue scar ceterac policrici · adyanthos ca
pilli ve · an m̄ i lingue ceruine epice · lentiginis aq
rostri por · an m̄ iii viol ℥ iii · s · bis · se · lac · se · end'
se scar · iiii or semina frigid an ʒ i rosar spodii an ʒ i ·
℥ ß succi lac succi · rose · por · vini malor granator
an lb i zucare lb iii · Itē bibat istud sirupū · cū de
coctione ista Rc̄ lingue ceruine epice · pulchasilo graminis
et bibat tria coclearia · cū quinque · aq tali · Itē si non pt
assellare accip' ʒ iii · de deo sirupo cui incorporent'
ista Rc̄ cassief ℥ iii · thamarind' ʒ ii reubarbari
℥ ii et de isto accipiat iiii or coclearia et quinque decoctione
supradcā · summo sompno mane de tribus in tribus dieb · qui
non pt assellare Itē digā sine purget' cū hac decoc
tione Rc̄ viol ℥ iii cassieffistule mund' tamarind' an
℥ ß mirabol citri mūd' an ʒ i · et ß reubarb ʒ i et
ß · mirabolam et reub · colabunt' detur in mane
in anno purgata in regatur pa · p tres dies · bo dieta
termi oppilacōm et subtili rē · Itē sirupus ꝯ ydropi
sim et oppilacōm splenis et epatis Rc̄ herbarum frigid an
m̄ iiii or semina frigid an ʒ ii radicis apii feni petros
sparagi brusci an m̄ i · semina earundem · et anisi an ʒ i ·
polipodii ʒ i agrici electi cuscute et ē · an ʒ ß · ebue
ʒ i · inolar ℥ ii asari pinor damascen · an lb ß ·
corticis thamarisci ℥ iiii florum sambuci lb ß · reu
barb ℥ iii zucare lb iii · Itē ꝯ lentosclam... purga'

ventris pacatis cum sectore bonus et totum reddit rugosum Item Gi-
lib quod ydropisim de calida causa accipiant lapides fluvia-
les calculi et in igne ponantur donec sint candentes velut
ignis postea mittantur in acetum donec extinguantur vel
secundum lapides igniti aceto aspergantur et cum pulvere cinamomi
patiens evaporationem et fumum huiusmodi recipiat inter
tibias versus ventrem quod specialiter confert Item Gal in com
ad mont quod ydropisis inceptionem et apostema epatis
et ventositatem ventris Recepta huius feniculo apostema
in epate sup Item quod incepcione ydropisis et quod dolorem stomachi
et epatis et splenis et duricie ventris doloremque duorum
renum duorum laterum et pulmonis vesice et iunctuarum et
doloribus in omnibus iuncturis et sputo sanguinis et pleuresi
Gal in com ad mont cum Recepta Recipe feniculo dolor stomachi
Item Gal in com ad montem fiat sirupus de calamento que
valet quod ydropisim et quod spasmum et asmaticos suffugiat
calamenti montani vener ligni radices endivie ra-
dice scar radice lilij celestis poli centaurie omnium an-
quartam libram Contundantur et decoquuntur cum xx libris aque do-
nec libra Contundantur et remaneat ... tercia et stitter
nec consumatur due tercie et remaneat ... et ponantur pannus lenis et po-
manibus et colentur et sumatur pannus lenis et po-
natur in eo spice inde romane croci mastices squinanti
gariofilorum cellitorum ana ... cardamomi cubebe
... Terantur et ponantur in panno prato
... ana ... ligentur ligamento mollificato et de-
ad modum bursse et ligentur ligamento et de
coquatur cum eo quod clarificatur ex aqua quod sit sic aqua
mellis despumati et sit mediocris ... et de
coquatur totum donec fiat ex spissitudo et iterum colentur
et reponatur et administretur cum vino sicut ad omne quod
narravimus. Deo gracias etc.

Explicit compendium sive iudex medicine pratice a magistris Montispessulani et Salernitanorum approbate Et Gilberto magistro in medicinis expertissimo Et Galieno principe medicorum gloriosissimo qui praticam invenit et instituit Ysaac decanus medicorum de secretis secretorum Gal Et Nicolaus Guintery

Sequuntur cure oculorum Et primo unguentum rubeum
Ad ruborem et dolorem et sanguinem et panniculum unguentum rubeum mirabile
si ex frigida causa vel ex passione evenerit vel attigerit. vel quocumque casu sit.
Recipe sinopidis i. terre rubee que invenitur in tuscia et tere subtilissime et pone
in vase eius ad libitum. et cum aqua diligenter distempera Aliud accipe
farinam tritici subtilissime cribellatam. et incorpora sibi in modum unguenti
liquidissimi. ita fit usque ad medietatem vasis. Deinde de bono melle et
puro usque ad summum illud vas imple postea ad lento igne dilige-
tissime decoque et semper cum spatula agitando et bene commiscendo. et hoc usque
ad spissitudinem. Et deinde depone ab igne et in vase mundo de terra
vel ere de vitro. Deinde folia prunum vel tamlum vel etiam sambuci
super oculo palpebris clausis ponatur et hoc ... quater in die et in

notte fiat sicut tibi videbitur expedire
Vnguentum ad ruborem et pruriculum et maxime si ex causa calida contingat. et minuit fluxum lacrimarum et oculos tumefactos et dolorem similiter et
pustulas. Recipe tuthie argenti vel auri quod est melius et ad libitum. et
subtilissime teratur et cribellet. deinde cum oleo quod vel violaceo vel rosaceo quod
melius est diligenter distempera ad modum vnguenti liquidissimi. deinde admi
sceatur collirium quod fit ex aqua rosacea vel aloe et camphora vsque bono
modo indurescat. deinde super folia prunorum super oculos ponatur. ter vel quater
in die vel notte admittatur et ultra prout videbitur expedire
Aliud vnguentum album contra dolorem oculorum et sanguinem et carnositatem in
ima in palpebris coadunatam. et apostema vel obtalmiam intignatam.
et maxime si de causa calida vel utraque contingat. Recipe tuthie argenti vel
auri quod est melius et ceruse optime ana ℥ ij. vel ad libitum equali pon
dere teratur subtilissime et cribentur. deinde cum oleo quod vel viol. vel
ro. distempera ad modum vnguenti liquidissimi. deinde cum optimo aceto
admisceatur donec bono modo indurescat. deinde vtere sicut supius dixerat
in aliis vnguentis. Et nota quod hoc vnguentum valet contra omnem scabiem salsi fla
tis. et contra cancrene consolidationem. et inflationem labiorum. et scabie quod
nascatur in naribus
Aliud vnguentum contra predictas passiones. Recipe vnguenti rubei et vnguenti
albi ana. et diligenter incorpora. deinde super folia prunorum vel vt dictum est.
super oculos ter vel quater in die et in notte ponatur.
Ad dolorem oculorum de frigida causa. accipe vrticam mortuam id est sacco
phulary et frondes eius tere et in vase mundo mitte. et cum iam
erit dormiturus. tunc super folia prunorum vel super pannum lineum et super ocu
los pone.
Ad idem celidonie frondes in optimo vino albo decoque et suppone
mirabiliter dolorem aufert
Ad inflationem oculorum. frondes celidonie in aqua decocte et pistate
oculis supposite valent.
Ad idem. nullum salis. et grana salis. idem facit. fistula morti
ficat
Ad dolorem oculorum et sanguinem. accipe verbenam. et in vase mundo teratur
et diligenter super oculos ponatur.
Ad idem accipe rute radicem frondes. in optimo vino cocta et supposita valet.
Ad idem. accipe rosas in optimo vino. et fenugrecum decoque. postea optime
et in vase mundo diligenter teratur. ad modum vnguenti. et super oculos
ponatur.
Ad dolorem oculorum. si de causa calida contingat. accipe pomum. et diligenter in
aqua coquatur. eiectis seminibus. et aliquantulum de latte mulieris superad
das. et in panno super oculos ponatur. bis vel ter in die.
Ad idem accipe semperuiue et in mortario teratur cum albumine oui
distempera. et cum bombace oculis supponatur. vsque ad 3m diem
Ad percussionem oculorum. accipe succi apii. distempera cum albumine oui.
et cum bombace oculis supponatur. vsque ad 3m diem
Ad idem. mica panis recentis assati. et in vino optimo infusa. et
super oculos posita. mirabiliter valet

Ad ide acc ouu et pone inde albu et vitellu adjunctu cu tucio et cu mira pulis op tune grata et calefacias ad simile adigne et tepide sup oculu pone bis ul ter in die

Ad ide acc opiu aloe et pl te et cu aq ro dissolua et i bobace ul stupa delicata bis ul ter i die suppona / Ad id acc sanguine et i aquavit ro al diligentissime decoq deinde i vase imundo te mutabis admodu vngu et i panno lineo oculis bis ul ter i die suppoe / Ad ide in sine et ultio loco vz sup oia suprad vnguen pallid q fit de catimia auri se supiu i vngis dupic pona / Ad pupilla dolore si pupilla pt percussu z ex suo loco mota fuit cu vngto rubeo diligentissime ad ppam locu redeunt et cathacas mutabis reprimit si ter i die ul quater suppo

Ad ide collir expassa cu melle cprtu reparatiut et cathacas reprimit

Ad fluxu lacrimas i supdias passoibus et tc fiat qstrictoriu R olibani masticis boli arm. sang. dra. an ʒ ij hec oia diligent i corpa bn q̄trita cu albu oui ad modu vngi diligentissime dissolua et i panno lineo sup tympibus pone i tetas /

Ad id si hoc tibi no vide expediu tale fiat ruptoriu R cataicis et ptadui i optio aceto dimitte et p q̄ndiu pona ad sole et aliquantulu dissolue deinde te k acc pice albu et i vase cnco adigne dissolue et cu resoluta fuit ad misceau cataices et i corpa pl et admodu vngu et pgear cu opus fuit vtere

Ad id mitta seton i cartillagine auris ul retro i fontinella colli / Ad ide i fine et ultio loco adhu vene q̄ sut i fronte pt i tyrangia et i alys cruris pte i venit ry ad discrecione / Ad emigrana i supdis passoibus et maxe de fra ca olm laur i recto bis ul ter i die mutabis aufert dolore / Ad ide olm laur olm mustellin olm pet leu pl i corpa et sup iuncta mutabis dolore sedat / Ad id olm bulbory q fit de regul ex solo vetustissimo anticaps fom vz sup oia / Ad id olm laur miste cu co pul de euforb et stafisagr et vngte locu dolente mitus vz / Ad emigrana opti cmpl acc resalgar et te fortit cu albu oui admodu vngu dissolua et i panno lineo sup tympa i pone et desiccatiu vz / Ad id acc mel cmini et lardanu euforb acca stafisagr teuna te et lig fart ca lig fart et deinde pl diligent i corpa et cu panno line o tympibus i pone / Ad ide acc ros fu. onglanu cmini et i optio vino decoq et i sacello sup tympa pot / Ad id acc fani mell ʒ i acca ʒ ij ro ʒ iij cmini ʒ i euforb ʒ v stafisag teunda te et lig fart ana lig fart de i adigne i vase cnco decoqt et sp cu spatula agitando et bn incorpando deinde tepidu sup panno tympibus supponit / Ad id albu cu albu oui dissolutu i modu pastee et sup panno lineo tympibus i ponto vz / Ad id acc ro pulegiu cala cmini et yssopi et cu vino i tegit vz / Ad id acc cmin aloe bacc calefacit et i sacello tympibus impone vz / Ad id acc cmin aloe bacc lauri euforb sandi al et ru et hec oia q̄trita cu vino et melle dissolua ad modu emplt et sacellaco tympibus suppona / Ad id thus sarinis fur gum R folia lauri bacc lauri labdanu camomilla tiptas alliorn et ori adhibu et i optio lixiuio decoqt deinde pa firmo respirat et cu ri fratu fuit cap abluat et caueat sibi pa a frigore optie / Ad id empl ht pfmu et dura emigrana R ladan ʒ i euforb ʒ iij smap ʒ ij stafisagr ʒ ij bacc laur ʒ iij cmin ʒ ij starac cala ʒ i cinamon ʒ i aspide ʒ i canpoli ʒ i mirre olibani masticis boli ar an ʒ i ce ʒ i aloe ʒ i ladanu i cyla tepet i modu emplo ceroma et mit coram pona et hec pt fuad se ceromu / Ad id purge pa cu hys q̄ hnt pgare cap pt ledigra bat opopira negna. trifera negra aura alexandr pille auree et simile q i mlt libras i veniut / Ad ide p emigrana expta cu

purgat ... capitis ... tympora cum psilio et oleo ro. vel viol. et aceto fit p-
mixtis ter vel quater in die. Ad idem empl. ex farina atque sua spuma, sicut
mente capilli ve. et plantag. et cum farina ordei in modum unguenti incorporet et in pro-
vincia sup tympora pona et cetera que in multis libris inveniuntur ad medicina. Ad idem
appone cephalicis cum duabus spatulis et farina [illegible] vel in fontanella calli
incepita. Ad idem farina minutor de vena cephalica que est in fronte vel
apponis sanguissugas vel farina minutor de vena que est in summitate nasi vel
[illegible] expedit est vel farina minutor de vena que est in manu inter pollice.
Ad idem purgandum pa. cum electo vel cum pillulis que habent proprietate purgandi humores
ut blanca bucca pille yere ruffini et similia. Ad idem de caveandis et valde
subtilissia ut amigdalarum sat ordei et mica panis et aqua [illegible] sic avio
et a fasianis et a leguminibus et assatis et pluribus ut a caseo et aceto. Ad
idem [illegible] quod cepa cum pane [illegible] cc [illegible] quod emigranea dat gallinas
pullas et ova et bonum vinum bibat et non ieiunat. purgant cum clisteribus et cum
pillulis que purgant humores per dyonisiis. Ad dolore et rubore oculorum
collirium ex aloe [illegible] opti. ʒ. i. camphore ʒ. i. [illegible] et cum aqua ro. [illegible]
melius est in vase vitro simul [illegible] et per nocte sub divo pona deinde in oculis bis
vel ter in die mittas et hoc [illegible] est. Ad idem collirium ex aloe ep.
ʒ. i. cathe ʒ. i. croci ʒ. i. hec [illegible] et in vase eneo cum aqua ro. in [illegible]
[illegible] et in nocte sub divo ponere et in mane cola et in vase vitro re-
pone et usui reserva. Ad idem collirium ex cerusa ʒ. i. [illegible] ʒ. i. [illegible]
te [illegible] cum albumine ovi ad modum [illegible] add ʒ. ii. camphore in [illegible] et fa-
pillas ad modum [illegible] et [illegible] permitte ad [illegible] per die deinde ex [illegible] pillulis
adhibitis cum aqua ro. et latte mulieris [illegible] et in oculis bis vel ter in die mitte
hoc [illegible] obtalmia [illegible]. Ad obtalmia [illegible] magis si [illegible]
[illegible] ʒ. i. sarcocoll. [illegible] camphor aloe [illegible] opii
ana ʒ. i. [illegible] deinde fac inde pillulas cum succo gallitrici
vel ... fabe et [illegible] permitte. deinde cum opii sicut cum aqua pluvi-
ut cum aqua ro. [illegible] et usui reserva. Aliud est [illegible]
ex mell. al. [illegible] ʒ. ii. cum succo [illegible] et gallitrici deinde ter vel quater
in die mitte. Aliud ex mel. al. et cum succo rute [illegible]
[illegible] et in vase eneo ad ignem bullire facias usque ad medietatem [illegible]
[illegible] et in vase vitro [illegible] et usui reserva. Aliud collirium ex mell. al-
[illegible] et in vase vitro [illegible] et usui reserva. Aliud [illegible] in vase eneo usque ad
ʒ. viii. succi celidonie ʒ. ii. succi radicis fe[illegible] ʒ. iii. deinde in vase eneo usque ad
[illegible] ad ignem bullire facias deinde depone ab igne et adde de lacte [illegible]
ʒ. [illegible] et usui reserva et hoc [illegible] visum acuit. Aliud ad rubore et [illegible]
ex [illegible] cum albumine ovi [illegible] et [illegible] mell [illegible] appone et
oculis supposita [illegible] clarificat oculos. Ad idem [illegible] rute cum [illegible]
et oculis [illegible] per [illegible] dolore [illegible]. Ad idem ex aloe
[illegible] cum lacte [illegible] oculis supposito [illegible]. Ad rubore et
dolore oculorum collirium opti. ex aloe [illegible] ʒ. [illegible] ana ʒ. [illegible]
[illegible] cum vino al. optimo in vase [illegible] et per nocte sub divo pone in mane
cola [illegible] et in vase vitro [illegible] et in oculis [illegible] in die mitte.
Aliud collirium ex ro. [illegible] cum [illegible] et [illegible] in oculis [illegible]
mitte. Ad dolore et inflatione oculorum [illegible] est [illegible] humores
et [illegible] medicina [illegible] sol. malve sol. olive. ro. ana [illegible]. i. et [illegible]-
gent [illegible] decoquit [illegible] usque ad octo dies abluat in illa [illegible]
et [illegible] est [illegible] cum [illegible] vel [illegible] ut [illegible]
[illegible] in spatulis et per octo dies [illegible] quod fuit [illegible] camphora et

catimia auri vel argenti . litargiri et ceruse et aque ro. Et dicta corporis sunt valde [illegible]
et digestibilia. Et purget [illegible] cum pellicula et [illegible] [illegible] capud et [illegible]
a vino et non [illegible] nisi [illegible] et aqua vel ova sorbilia et [illegible] [illegible] primitus.
Ad idem succus [illegible] succus plantaginis et lacte mulieris pone in [illegible] et oculis supponi
cum bombace [illegible]. Ad idem succus apii et absinthii cum lacte mulieris [illegible]
[illegible] rubi [illegible] [illegible] et oculis cum bombace suppone. Ad idem accipe [illegible]
olive ro. [illegible] alba [illegible] et aqua ro. diligenter decoctis et oculis [illegible] [illegible]
ablutis mirabiliter dolorem et pruritum et sanguinem reprimit. Aliud [illegible]
olive cum albumine ovi et aqua ro. [illegible] et oculis supponatur mirabiliter clarificat
oculos. Ad idem pone lapidem [illegible] et [illegible] cum albumine ovi et super [illegible]
[illegible] facta [illegible] ad [illegible] lapides deinde cum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] per tres dies atque noctes dimitte ad [illegible]
[illegible] oculis [illegible]. Ad idem pone [illegible] olive et ro. [illegible]
et aqua [illegible] bullire facias deinde in vase vitreo repone et usui conserva. Ad [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] fiunt vel [illegible] [illegible] forte [illegible] dolor et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt aque [illegible] vel [illegible] et
[illegible] diligenter cum spongia oculis [illegible]. Ad idem accipe [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] in [illegible] pleni vini albi vel [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] oculis bis vel ter [illegible] albore. Ad [illegible]
[illegible] [illegible] diligenter [illegible] oculis bis vel ter [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] decoquitur in vino albo usque ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in oculis [illegible] et [illegible] mirabiliter lacrimas [illegible]. Ad idem accipe tutie
ʒ i. caphore ʒ i. [illegible] et [illegible] et in vino albo decoquitur et in [illegible] mitte et
ad [illegible] dimitte et in vase vitreo [illegible] repone et usui conserva.
Ad [illegible] nobilissimum accipe [illegible] ʒ [illegible]. caphore ʒ i et [illegible] aque ro. [illegible] et in vase vitreo
repone et diligenter [illegible] oculis bis vel ter in die [illegible]. Ad idem accipe [illegible]
ʒ ii caphore ʒ i aloes ʒ ii tutie ʒ i [illegible] aque [illegible] vel ro. [illegible]
[illegible] in vase vitreo [illegible] ad [illegible] per noctem dimitte deinde usui conserva.
Ad idem accipe tres vel iiii [illegible] ʒ [illegible] duas et [illegible] albi
[illegible] in [illegible] vino albo bullire facias deinde usui conserva. Collirium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magna [illegible] [illegible]
lacrimas valet super omnia [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est corrosivum valde et consolidativum et putrefactas [illegible] et [illegible]
[illegible] consolidat et mala carnem corrodit et plagas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ʒ i mel despumati ʒ ii fiat aceti [illegible] mel et [illegible] [illegible]
[illegible] deinde in [illegible] mitte et [illegible] diligenter misce [illegible] [illegible]
[illegible] cum spatula agitando et optime [illegible] deinde vini albi [illegible]
[illegible] diligenter permisce [illegible] deinde accipe [illegible] lapidis et [illegible]
[illegible] vel in aqua [illegible] et [illegible] permisce ʒ ii et [illegible] tibi [illegible] et [illegible]
noctem [illegible] et in mane [illegible] et in vase vitreo repone [illegible]
volueris facere [illegible] adde [illegible] et erit valde bonum et mirabile [illegible]
[illegible]. Ad [illegible] oculorum [illegible] et [illegible] [illegible] accipe mel
[illegible]. Ad [illegible] oculorum [illegible] in vase [illegible] ad [illegible] facias [illegible]
ʒ i fel caponis ʒ i galli ʒ i et simul in vase [illegible] [illegible] et in oculis [illegible] bis vel ter in die mitte
[illegible] deinde in vase vitreo repone et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Aliud accipe mel despumatum deinde misce aliquantulum pulveris
[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] fit diligenter [illegible] et usui conserva.
Ad [illegible] oculorum collirium [illegible] mel despumati [illegible] ʒ i [illegible]
ʒ i [illegible] ʒ i [illegible] diligenter [illegible] et [illegible] ʒ ii [illegible]
et in oculis ter in die cum penna [illegible] [illegible].

[illegible]

Complures medicorum principes Rasis et Avicenna volentes tractatum
plenum de preservatione corporum humanorum a morbo pestilenciali atque re-
mediandi doctrinam explanaverunt statim de signis et causis
non incerto premiserunt. Sed quia sola remedia ponere prodesse
videntur, ideo de causis et signis tractatum modicum tangendo. Sed de preserva-
tione et remediis magis plenarie propter quandam utilitatem dimittens preci-
sa et rara seu ignominia solum quia quam in omni loco haberi poterunt prop-
ti regionis consiliorum sequentes dogmata ab auctoribus tradita. Unde Avicenna
quarto canonis primo tractatu quarti capitulo quarto de signis pestilentie futuris dicit quod multiplicantur scintille
ignee et sparse et stelle cadentes que in principio autumpni indicat pestilen-
tiam indicatione cause. quod iste impressiones ignite significant siccitatem et cause pestilentiales. Idem
dicit de vento australi meridionali quod sit signum eius. Et subdit
quoniam turbulentia aeris et tenebrositate et estimamus pluviam
et invenimus secum id est aer siccum et non pluit tunc scias quod corpus hyemis
corrupta plurimum talia signa post Avicenna de aere et pluviis capitulo eodem
sicut pauca et multa sit sic causa. Et dicit Rasis decimo Almansoris [...] de
morte et cautela eius si in estate multe venerint pluvie et nu-
bes [?] et pluvie nocte et die permanserint et meridiona-
les venti prevaluerint ut aer ita quietus sit quod non moveatur
et cum hoc meridionalis ventus turbidus extiterit omnia ista repu-
tat Rasis causas esse pestilentie. Et si bene vide intencio Avicenne quarto canonis
tractatu quarto sen prima patebit quod in maiori parte causa pestilentie potest esse
aer corruptus et putrefactus. Causa quod potest ibidem quamvis aer propter suam
simplicitatem nullo modo corrumpi vel putrefieri potest eo quod teste Aristotile quarto
metheororum putrefactio solum accidit corporibus mixtis non simplici-
bus propter hoc id est quia admiscetur de corporibus terris malis accidit toti aeri
qualitas mala et quamvis pestilentia est causa vectorum id est propter ventos de-
ferentium ad locum bonum fumos malos ex locis fetidis quibus
sunt valles profundi. Et subdit Avicenna et accipiunt (accidit) putre-
dines interioribus terre propter causas quarum cunctis ignorat. Sed at
cunctis istorum causarum ignorancia. Ideo non multum insistendum est quando
causa ad opus felicior sit in hac hora hac tamen non solum iste sunt
cause sed quas tangit Avicenna satis obscure. Sed astrologi perspi-
caciores habent investigandi dicit ut sit. Et primum hominis morborum
pestilencium sunt sicut celestes id est constellationes fracte esse narrant et
tamen cuncti ignorant. Subdit ideo ut scias quod causa prima lon-
ginqua sunt forme celestes seu figure et sunt cause agentes et
cause propinque necnon paricientes sunt dispositiones terrestres que cause
faciunt humiditates aeris vehemencia et expellunt fumum et va-
pores ad ipsum aerem et spergunt et putrefaciunt ipsum cum cali-
tate debili nam calor debilis facit vaporem per fumum et

de aere

vaporacionem s3 et qd facit ofumi no pt sic visibilit pz de parvis ig-
qui agens vbig humidaz cnapabilibz erat bz vapacem s3 ipiz
ofumere no pt. ffacia dt amicus et qm sit aer et hinc moda
sz q corrupt. et putrefit tunc venit ad cor p inspiraciom nob
viciaz qr corpt. oplos spus vitalis qui e in corde et putre
fit ista humiditas q e circa cor et accidit tunc ebulitas in toto corpe
egressa quando et tunc sequit. sc. pestilencia et aposta timorosa q aute
sunt signe celestes seu ostellaces facientes pdictos et osiles effe
ctus in corbz humanis de hc hodierna die diu se sit opiones
et satis dubie nam una fuit quietio anno presto in cancro omg
effectus credit. durare ad duos annos ultra Et alij dicunt
de quadam alia quietione magna omg iam multa tpa tenserunt de
quietionibz stepsuch dt ultraz s3 oppociacibz ul ai oposicionibz
et alij aspectibz ita bz influnc sunt sic quietes De hys at nt
ad pns vtilit. homi osce vide. Amicus amet removet
dubium qd sepisse a sentis et ambz movere solet q si ita
esset si ostellacio e quib infeccio aeris eet ea pestic qr tunc
aliqui moriunt. et alij euadunt in aliqbz civitatibz et vill
seu castris epp. et no in alijs Rndet amicus et dt agens
.n. solum advenient et pati no e quanto .i. si ptes no sunt dispositi
no accidt passio Sicud et vnus locus sit dispositus alt no vnus
ho et alt no ustoramt e tardam effectus effectus ipius agentis
pp dispoz pati et etiam pnis visa e q pnt deferri vapores
et infectos de loco in locum teste amicus hec e q morbz pesti
et infectos de loco [illegible] loca et corpa infice pt corpore qm
succesive no diversa loca et corpa infice pt corpore qm
.n. aer infectus et corruptus ep ea quorz sunt pp otiaz infra
coz homi unum civitad no possit corrigi in eius lapsa et ql
tas mala possit p saraz me a deo nob tradita p fideles ofe
ssores et professores accepte sac dive medicalis doctrina a
maioribz largius sit inflamacio sp vix e de ad quo fra
mala corrigat qlitas simulit vector vnite. go vectus mei
dionalis et claudat. fenestre versus meridiez et apiau versus
septetonez qd sic visu e p aime. qd meridionalis vectus e ca
putrefactionis et postea septentrionalis aut e egerens Caz pt. B 3o
affi p. ma dt. d q alius cauz austri flatus q corrupto aeri
medio. e ca et hu. Et ich B. p9 d q alio altius cau
dt q humitas e p mat putrefactionis calor aut ca effics
pz go q ambe cause putrefactionis sit i vecto meridionali
et septe. e frus et siccus q sit qlitates cont putrefactionis
Lsp ofuat. aer magis pt qd dt amicus tau pestilencie. No
fc. fuit ep ac tuebido et humido Et B 3o. aff. q. pesto
dicit hum. eq aeris supplentat humores in cor. destatare

aer purificandus est

no permittentur. Sed cum aer adiuvatur putrefactionibus huiusmodi quod aer ar-
tificialis sic rectificare potest primo quod fiat suffumigatio in domo vel in
camera cum origano abrotano calamento mente absinthio
cum ruta thure et mirra camphora cum sandalis et cum ligno al-
oes cum omnibus istorum vel cum pluribus. Et fiat per cameram vel in loco dor-
mitorii cum lignis siccis et optima sunt ligna vel palmites que
ex vitibus abscinduntur, vel aliquarum herbarum predictarum ponatur super
carbones ut fumus multiplicetur in tota camera. Et hec
herbe predicte vel alique ex eis ponantur in bona quantitate ad fe-
nestram camere ut per ipsas aer [illegible] subintrans alteretur et
sua pravitas infectionis etc. [illegible] lacrimarum et omnibus meatibus
occulti qui in aliquibus domibus solent esse quod autem secundo tangebatur po-
tentia aeris putrefacti et corrupti ex hiis causis. Et [illegible] omnis
fetor iste tempore plus timendus alio quia sic per odores eroticos mem-
bra spiritualia et maxime cor sunt recreatorum et confortatorum sic
per oppositum per odores malos et fetidos recipiunt infectionem. Bal-
neum vitandum est vel moderandum. Consilium autem et racio quod
in balneo sunt due cause infectionis scilicet calitas extrinseca caloris
intrinseci et secundo per aliam causam quia per quietem hominis [illegible] in balneo
fit magis resolutio et evaporatio et vehementer aeris attractio
si modo corpus infectum esset [illegible] et morbidus ab isto malo va-
pores resolvuntur et per inspirationem vapores infecti attrahuntur
et per [illegible] quod per balneum pori corporis aperiuntur et a malo aere
sanitate inficitur. Motus fortis non quietis. Homo replet
quia per motum de facili commovetur in corpus humores superflui et
mali et sic apti putrefactioni corporis humoribus motis vehementer
sit quia quieti. Et [illegible] corporis aeris et infectionem hominis qui timet
magis cum quiescit in domo et cum aer sit correctus.
Doctrina huius quod ambulare et se [illegible] quam at a motu
et a quantitate hominis abstinendo potest habeat aliquod in manu quod
odoret ut cum [illegible] aer qui inspiratur corrigatur et si non ad
hoc parum odorem [illegible] micram scilicet unum ex hiis et pila
de hiis cum compleatur [illegible] et inter quantitas hominis et
[illegible] sunt sic in ecclesia in balneis in omnibus aliis locis domibus
strictis ubi sunt multitudo hominum quia ibi maior timor sed ac-
tu cum quibus sentire aliquam lesionem vel infectionem melius esset illi
abstinere a sompno longo et profundo et bonum est solito vigilare
quia in sompnis reclusis calor ad intra et sic retentio ibi
omnium humorum superfluarum corporis oppilatio magis esset nulla quia
propter naturam retentio sic si nulla actualis vel prius sentiatur
lesio vel infectio tunc de sompno et [illegible] tenendum consuetudo [illegible]

origanum
abrotanum
calamentum
mentam
absinthium

balneum

motus
forcior

sunt laudabiliter et enormis consuetudo postponenda. omnis timor vitetur. tristicia
ira solicitudo secundum quibus sit in gaudio et solacio. cum dilectis secundum omnia ista
amarissima accidentia sunt nociua quia in gaudio suauitatis mouetur spiritus
ad extra et tunc celer fit et resoluitur super omnia timor postpo-
nendus quia timor et pusillanimitas si multum habet spiritus multum prestringit
vt patet [illegible] et [illegible] de morbo non curando si multa timet ad
tam secundum timoris portat / Coitus nocumentis est valde etc. Rasis
libro ab. quia coitus magna est resolucio fit commocio humorum in toto
corpore et permiscent humores mali cum bonis et omnibus infecti eciam
nam si humores mali manent in suo loco natura posset digerere vel
expellere expulsione conuenienti. / Item coma multum cauenda valde est re-
solubilia et purifica opposita secundum oppositis fit exceda quod quod superfluitas ex-
pulsionis coitus sit nociuus et ad prius non est dispu. secundum magis aut
toltabus solequium secundum Rasis et auicenna in hoc et alijs est excedentes primo
ad Rasis libro ab. tractatu de morte. et cautela eius ipse iubet omnes
fructus recentes et dulces euitare quia de facili putrescibiles sunt in isto
et generant sanguinem aquosum et putrefactum patet etc. / auicenna libro tamen
secundum [illegible] et sic euitanda sunt omnia putribilia sicut lac dulce
pisces oleum. Eodem Rasis iubet abstinere a comestionibus de multis
piscibus et auicenna libro tamen propter multitudinem cibum quia repleto fit oppilacio
facit et auicenna dicat tamen cor autem que gravia sunt
oppilatione putrefactionem et secundum auicenna agunt super hoc et conueniunt absolute et vi-
num sit et qui volunt agunt super hoc intencio sua patet quod ipse dicit hoc de illis in globo
nunc secundum sic videtur super hoc intencio sua patet quod ipse dicit hoc de illis in glo-
bis appetitus omnis pstractus illi non sunt agendi ad sumendum cibum etc. ab
solute. et comunis vini hoc concordat auicenna et omnes quod omnia
abaua dent ad acetositatem declinare et iubet carnes preparare
cum aceto et ergo bonum est vti agresta et succo pomorum siluestrium
loco agreste. / Item berberis optime sunt et fructus eorum de quo fit bona
salsa in hoc tamen contra omnia brodiosa in nimis in brodia fiunt de
speciebus quemcumque sit cinamomum. garophili macis ita patet auctoritas
auicenna quod dicit sunt abi corporis ex acetosis et siccatis et sit parte
quantitatis bona potest sicut salsa de ruta tamen cum aceto et petroselino cum sim-
bus garophili et modicum de eo addita. quia tamen habet specialem priuilegium
in morbis pestilencialibus et cum ista salsa comedantur. carnes pisces et
alia et carnes assate sunt quemcumque quoniam magis habent de humi-
ditate extranea et aqua et plus de humiditate mali quam magis fit putrefactio
carnes sunt digestibiles pullorum perdicum edulorum vitulorum lac-
tentium secundum quia plus humidas de carnibus multonum cum salsa conue-
niunt. predicta sunt pedes porcorum et optimi corporis valet quod
de ceteris in febribus concedit ista in [illegible] libello ad glauconem / Item dicit
Rasis quod pedes dent ec masculi solius / Item si comedant pi-
sces melius est ut assentur. / Rasis et tollat superflua humi-

ditab ipos q̄ue aío putrefiat et ꝑ ymd pisces salsati cont
inchoces q̄ quemcumque q̃ veteres papue pisces sꝫ sting
vitadi sūt oes / si tn̄ si pisces ul' fructꝫ ul' alia abaud mo
bilia aio publica gmedat' mch c ut ꝑponat'. alijs ciba
rijs q̃d si no pus gmedat'. fiet ipis putrefact' et no hutib
bend ꝑ ptē ꝯ ꝑpulsiōis toud sto esset putrefaciēt ꝯ. anicē
p° can fen 3ª doc. 2ª c° xvj° / It salatā ꝯ galicta va
let ceꝯ ꝑ oībꝫ sal' q̄ reteneo fctā suppfluītā. ul' ong
ad hujꝫ duant patant mala ꝯ go optima et vali
dissima ꝯ d hʼ tpe porrad beneficiū corpis et ꝯpellend
euatuad huores suppfluitā ꝯ me qd dʼ anicē l° can ut
tora inuda no purgata sit apta ad recipiend impssioz corrupta /
It dʼ oz ut ꝯsthan a tor° hu'es suppfluē ꝯ. ꝯ. ptē. inc.
dʼ stima cucatoib ipos ꝯut ꝯstiaent'. et c. ꝯ ad ftina ꝯ so
lucōe ꝯcutꝯ et oz ut incipiat. d ea ad cuaticꝯ ꝯ sit sola
ꝯ ꝯsilia anicē / Et dʼ Rasi c° de viᵗᵉ. q̄ quiescito ulla tar
det. et sitꝯ no tollet. q̄ ꝯ inqt anicē l° can c° de pseruā
tōe a pestā. medamue tn̄ d oibꝫ ill' diligētia obfuato quia
sdelis attendeꝯ e ad sciaz ꝯstatiā in sua practica. qm̄ infert
ꝯ multos debitā regime in ꝑfecta p arte medicine decidētes
sic ma gaudeat malo ab obstantes q̄ sit d puti ngͣ ꝑraut
d futuro ad passes no cradet / Ꝯs de mane aliqs ꝯpit de
ijd bo. e hic iuiā adoperis et onulla. pt ingenia d
p° si hēat. spōgia q sit imbibita aceto ꝯ aq ros et d isto
liquore bibi e si ēent plures gars. cinamoi nuces ꝯ ca
ul' cedant ruta ul' sic mixta cinamo . gars. liquida ab sā
dali caphoal si hēat ruta maiorana pul' et ponat'
d panno ul' plures pdicti ponat' d vino ponūd assatū
ꝑsla act ros q̄ in obria pano lineo ꝯ odorē. / Vl' hēant
pomū ambre si quis solū hēat vna d ipis sit m̄e
cōgentes mala ꝯ qlitē acib inspirati ꝯ ꝯspiradi et m̄e
ꝯfortates cor et a venenis pseruātes / Et notād q̄ maio
rana tale ꝯdictꝯ dʼ q̄ ē ps loco ambre ꝑiose
It bo. c pane gmedē tostū ad aceto vini intīctū ul'
d succo pomorꝯ silvestriū ul' d succo herbe acetose q̄
oīa acetosa d pseruatōe a pesta ꝯ ꝯsulūd anicē obsti
net ꝑpapatū / It quedā ruta tūta ad aceto ad cona
tioi et mite q̄ mutes gmeste ad sicibꝫ medata qntite
obstaꝯ veneo ꝯ ꝯmedata q̄ntitē multes supte cunt
palisq lingue a.d. 4° colli / It posset sī pulue de
mixtura gars. marꝯ ūo et addat'. et ꝯmixta ꝑ dulcoēꝫ

Retencio fecum

Contra fetorem medicine

maiorana

fiat ad bonum primo de mane et ad hoc bona buglosse et sic ... essenti
speciebus confortativis cor sic sunt cinamomum galanga macis zeduaria etc. Summo
vero commemorator Rasis 9° al(mansoris) c° de mor(bo) pestis post medicinam conficiendi pillulas de
tribus speciebus de aloe croco et mirra et allegat antiquos medicos scilicet pau
lum et Ruffum dicit quod nullus vidit morientem qui in principio mortalitatis post
sint huius pillulis se ... (Quod confirmat avicenna 9° tercii fen ... tr.
2° ad hoc possent sumi pillule electuaria epithimata cordis conforta
tiva sed ista sunt communia ubique haberi possent de aliis autem huius committo
quia solet ponere cara specialia et ignota communibus ... utilia tamen ad
ad quorum personarum ... prodesse videntur.

Flebotomia utrum est de hoc ... si fiat apostemata pestilentium
et ita hic si in tribus locis seu emunctoriis que loca sunt depu
tata ad recipiendum nocumenta quorumque membris principalibus in corpore humano que
sunt cerebrum cor et epar / Cerebrum autem expellit retro aures quod si fiet
apostema in principio fiat flebotomia a cephalica eiusdem lateris / Cor expellit sub
ascelle quod si est ibi apostema fiat flebotomia statim in brachio eodem de basi
lica vel pede eiusdem / Epar expellit ad inguina scilicet subinctrac
quod si ibi sint apostemata statim flebotomia fiat de pede eiusdem lateris et
sed ista flebotomia sit in principio non tardando et in magna quantitate sanguinis
extrahi si vero sint impedimenta sicut sincopis angustia vel alia mala
scarificatio. Ratio omnium est quod ista dicta membra principalia
si fortia sint et propter aliquem humorem corruptum fuerint infecta
expellunt a se et sint apostemata et ista materia taliter expulsa cum
expellunt a se et sint apostema et ista materia non detrahi. Dubi
tans apostemata delinquere a regione non ergo si statim non detrahi
per flebotomiam tunc quod dimissa a regione acquirit malitiam ma
iorem et per hoc sunt peiora et abrupta resolvuntur. Vapores
et formam mali petentes cor et inficiunt quod de ipse ... est
... regionem cordis / Quare concluditur quod flebotomia in principio non est ne
petere regionem cordis / Quare conceditur quod flebotomia in principio ... acquirit
negligentia ... materia tanta et acquirat maliciam quam acquis
ta flebotomia que ... non est ... preesset ut forte magis
noceret / ... esset materia dispositionibus ... utilitate non habet ... nunc
toris experientia seu probato plus valet quam negligentia et dis
putatio / Ex dictis concluditur quod nullo modo valet super talia apostemata
ponere aliquid ... repercussivum quod communiter narcotis seu dor
dolorem auferre possent ... materiam venenosam ad membra principalia a quo
apostemata sunt ... regulariter oportet redire et subito in
terficit seu mortificat sed debent apponi doloris mitigativa
et materie resolutiva sicut est ... oleum camomille / et postea ponatur
cataplasma ... aliud habeat / Sed ad mitigandum
... camomille et
... vel lana et infundatur ... olio camomille et
suppona ... si oleum camomille non habeatur sit ... vel
oleum ... camomilla mellilotum bulliat et ...

Resolutus non expressus verus est

intincti cum aqua istius decoctionis applicentur propter mitigationem doloris
ut fiat risi quod ita resolvat et magis attrahat. Similiter consulunt aliqui
Rogerius tamen tamen de antoritate concipiunt quod fiat is ul ij. et compes-
sent cum resina pini quod valens est attrahere et addunt arcinna
vetus ul oleum et modicum de quo post cum addi ruta et fiat em-
plastrum et supponatur / Insuper sunt qui Rasis X° al. allegat Lib. p
de colla. Et aut dixit quod bolus ar. cum aceto et aqua bibitus
habet dispositionem quietus et tiriaca corporis valde ei convenit
quod confortat cor et confortatum omne venenum a se expellit et
infectionem. Sit per dicta et regimine post aliquibus per dei gratiam
a pestilentia sive a mortalitate non aliquos infectione preservandum prime ab
submictas si tradidi tolerari Dicit Rasis de morte
et cautela eius de colla et n. posse ut hoc regulitur vitetur ac
vis pestifera dispositionem et variolas et morbillum non mortaliter
et mala apposita deo auxiliante evadent

Cum dei adiutorio in dono qui volt a pestilentia preservari
et specialiter in tempore ut in hyeme in fine autumpni et in pri-
mavera vitet loca pestilentia et specialiter loca paludosa et caveat
ab omni fetore et aere corrupto et fetido similiter post et in camera sive
loco habitationis et specialiter de nocte fiat ignis cum alta flamma et
proiciat in igne baccas lauri grana iuniperi et absinthium Sed hi qui
habent reuma ul catarrum de istis non multum vitant ne reuma plus
provocaret. et ignis debet esse de lignis faginis ul quercinis et
non sit de lignis putridis / Item vitet infirmos pestilentiosos et
vestes eorum et sepultura in cimiterio et vitet omnem fetorem
/ Item recipiatur medium coclear de bona tiriaca et ij coclearia
aceti et vj coclearia de aqua rosarum ista omnia misceantur. fit et dum
surrexeris de mane digitum intingatis et ungatis nares
ad intus et volas alias palmas manuum et sepe fit in die
odorem ad manum tenendo manum tuum nasum / Item antequam
de mane sit exitus a domo comedat modicum de ruta
recenti lota in aqua munda et sale asspersa et desuper comedat
j ul ij nuces gallicas sed non vitant. nimis mulieres in
pregnantes quia causant abortum / Item potest uti de mane gen-
tiana et zeduaria capana aut sumere zeduarium et de-
super potare vinum de absinthio si id potest habere / Item
balneum non debet intrare quia nimis cum multis / Et per modicum
tempus moretur in balneo et post completum balneum lavet
nares et faciem cum aqua rosarum aceto mixta ul aqua frigida / Item

De ruta

Ruta prohibet multe ...

de dicta comedatis de carnibus vitulinis ovinis pullorum agnel-
lorum et de amarusis parvis et magnis dummodo non sint aquis vel
paludibus degentes ut sunt anete et silces / et suatis tempore
pestis aviculas parvas garrres et alias aves parvas cum cau-
tela quia multotiens visum est quod tempore pestis in magna multitudine
recepte sunt et rustici colligentes portantes ad forum vendiderunt
propterea quod sine dubio multi homines pirerunt et decoquantur cibaria
cum bonis speciebus aromaticis ut sunt galanga, garofoli, muscata,
cinamomum, flores muscati, cubebe cum additione modici aceti
et fiat salsamenta vero de salvia menta petrosillo allio cum vino
et aceto et si medicam de pullis pectorum specierum apponeret
magis valet Caveatis a piscibus non squamosis, squamosis
piscibus de bono fundo et de aqua currente qui non sunt nimis
crassi nec dulciati et decoquantur cum vino et aqua addatis
speciebus predictis cum modico aceti / panis sit bene pistus fermen-
tatus triticeus alias sine si adest composito vestrum potestis uti
pane grosso in prandio mense bibatis vinum clarum odoriferum
[illegible] claram bene defecatam non nimis novam nec nimis an-
tiquam comedatis lentes coctas cum aceto aut quod sit ace-
tosum si bene [illegible] tussientes et mulieres faciunt non nimis
[illegible] aceto / paucis vitamini fercula nec diu in cenam
stantes debetis non repleamini unam mensam tibi neque potu
non tamen debetis sitim nimis pati abstineatis a lacte
et fructibus omnibus preter poma silvestria quibus uti potestis
ad placatum / prandio facto parte de piris asso sumere po-
testis [illegible] [illegible] sto claudata. / Et si convenire tol-
lerabitis / sitis in letitia iocundi gaudio [illegible]
imaginem abstineatis ab ira tristitia et ab omnibus que
[illegible] perturbat et si vobis dicetur de peste teneatis
pro non dicto / Et si aliquid se eriget sub ascellis id est infra
brachia statim fleobotomia facienda de mediana eiusdem lateris / Si
autem apostema ortum fuerit circa tipia statim fiat flebotomia de cephalica
quam est inter pollicem et indicem eiusdem lateris / Si autem apostema fuerit
circa pudibunda statim fiat flebotomia de vena zaphena id est
de vena que est sub talo pedis et de vena [illegible] eiusdem
lateris Deo gratias.

Premissis causis generationis pestis sequitur Consilium preservativum in tempore pestis. Inprimis attendendum est quod in regimine preservativo nihil melius nihilque laudabilius a sapientibus inventum esse reputo, quam a loco infectionis cito recedere priusquam homo infectus fuerit, ut experientia longa docuit quod qui tempestive recesserunt illi evaserunt. Nichilominus sequendo doctores expertos et approbatos aliqua utilia scribere decrevi. Et primo premitto quod duplex est intentio medici in presenti sua, prima est conservativa sanitatis et ab illa peste preservativa, secunda vero cum quis iam pestem incurrerit illam possitenus removere. De conservatione sanitatis primo

De fuga contra pestem

Intentio medici stat in duobus videlicet in conservanda sanitate et in curatione morbi

Prima igitur intentio videlicet sanitatis conservatio, que melior est omni medicina, nobiliorque ac prestantior esse censetur. Consistit circa correctionem malitie aeris, et alias res non naturales de quibus infra dicetur, eo modo quo fieri potest, ut sit medium pro quo homines peste patiuntur. Inprimis corrigatur aer domus sue tamen sic videlicet quod antequam surgatur de lecto accendatur ignis in camera vere factus ex lignis siccis non fractibus magnum fumum et odoriferis sicut rosmarino lauro iuniperio genesta et similibus. Et cum surrexerit vadat iuxta ignem et modica mora ibi faciat et lavetur os vel manus cum aceto, et gargarizetur nares et facies laventur. Item parietes camere cum aceto fortissime roretur. Nullo modo fiat cessio aut sessio in sole etc. Item metridatum ad quantitatem avellane cum aqua acetose distemperatum capiatur. Et post modicum modicum vini puri cum pulvere sequenti capiatur. Recipe radicis tormentille ʒ ij boli armeni ʒ j et semis terre sigillate ʒ j cinamomi ʒ iij zucari albi ʒ iij fiat pulvis. Et de illo pulvere capiatur tantum quantum cum tribus digitis capi potest, et cum pauco vino bibatur. Et sic qualibet die, sed alternatis diebus, modo de metridato modo de pulvere predicto cum opiata tamen capiatur. In hac tamen arte preservativa consilium antiqui phisici pro experimentatorem magistri Rasim in suo libro ad almansorem repetitum sub silentio preterire non arbitror. In quo asserit quod si due partes aloes sumantur et una orientalis et minores unigenique (?) croci pars una et ex eis componitur cum vino optimo fiant pillule circulares de quibus detur una post mediam noctem cum una uncia vini temperati maximum ei affert remedium. Dicit enim hic phisicus antiquus se neminem vidisse hanc medicinam in pestis mortalitate bibisse qui non evasisset. Et est sciendum quod pillula ista debet ponderare tria grana ordei. Valet enim ad idem bolus armenus cum aqua et aceto bibitus et huius dispositionem gravabis. Valet preterea in hac re suffumigatio facta in camera cum costo et thure et storace calamita

Ista debet facere quilibet antequam surgat de lecto

Non sedeat in sole

De metridato sumendo cum aqua acetose seu acetosule

Recepta de pulvere bono et quo illo sit utendum

Iste sunt pillule quedam que laudantur mirabiliter ab omnibus phisicis et affirmatur certissime quod si quis eis usus fuerit in pestis mortalitate naturali evadet si expedita ipse non solum ab huiusmodi preservat corpus sed a quolibet alio morbo cum conservatione omnium naturalium

De bolo armeno

De fumigatione in camera facienda

atque sandalis et camphora et rosis. Non est oblivioni tradenda quaedam
infirmitatis cum fleubotomia et ventosis in cruribus positis in corporibus personarum
fleubotomia indigentibus, et cum ventris solutione in corporibus quibus competit
ventris solutio, super quibus consulendus est peritus medicus. Hec non minus lo-
quendum esset particulariter narrare de punctis. In camera quoque domus aliquid
boni odoris in manibus teneatur, sicut poma odorifera, aut fructus odori-
feros, aut spongia infusa in aceto cum aqua rosata. Ornatum cibus et potus est.

Nunc sequitur regimen cibi et potus. Sit autem cibus modicus. Vesperis et quan-
titatis solito, bis in die non minus hominibus. Immo cibaria
sint tendentia ad siccitatem et frigiditatem et acetositatem. Carnes sint
iuvenes, et potius valet assatae quam elixae maxime de sero. Sint autem
carnes pulli, castrati, leporine, et hedi iuvenes. Omnes carnes silve-
stres praeter porcos et ursos sunt bonae moderate sumptae. Praeterea eligen-
dum sunt hoc ordinate, quod prandium et cene illas horas maxime servandus. Ordo
nempe et consuetudo in servanda sanitate servandus est. Et comedatis
minus solito, et sitis contentus una maniere carnium, assata vel elixa, et
non pluribus salsis. Vitetis omnes fructus et insuper aliud, parum tamen in
cibus et acetosis fructibus uti potestis. Vitetur caseus post carnes. Comedatur
coriandrum confectum post prandium, lavetur os et manus cum modico aceto. Le-
gumina omnia mala sunt praeter cicer rubeum cuius brodium plus laudo quam substantiam.
Pisces omnes mali sunt, praesertim magni. Parvi autem aquae bonae et currentis cari
possunt sumpi, et cum agresta conditi sint aut assati super prunas. Prorsus
laudo agresta et acetosa in hoc casu. Ova non multum laudanda sunt quia
putrefactioni prompte subiecta, tamen in modica quantitate [illegible], et in [illegible]
ti dessumata et cum agresta condita comedi possunt. Nec ieiunetis, neque
comestionem ultra solitum tardetis. De potu

De potu autem bibatur vinum subtile clarum et non [illegible] non dulce
immo tendens ad ponticitatem, non purum et maxime in comestione, immo
mediocriter lymphatum secundum vini potentiam. Nullo modo tolleret valida sitis
immo bibatur, non tamen crapula faciendo, vel labando in comestione [illegible] mone
cum sitim propter gule et gustum sicut faciunt galloss qui [illegible] c
dunt carbonellas optime salitas, et alia ad vini gustum facientia. Si
contingeret [illegible] prandium et cenam bibere, quod non laudo, primo comedatur buccellam
panis, deinde de bono vino cum modica aqua parum bibatur. De somno

Sit somnus nocturnus, non autem diurnus, ipse nempe malus est, et
generans superfluitates multas putrefactioni paratas. Si tamen contin-
gerit dormire de die, quiescatur in loco frigido cum coopertura bene decenti, dor-
miendum est ut sit sursum a frigore, quod has passiones inducit, melius enim
est pati pondus coopturae quam incurrere mortis periculum. Vigilie in hoc casu
optime sunt, cum sint consuetae. Et quia non multum laudo clausuram domus per
conservatione, loco clausurae fiant fricationes de mane in capite lecti, et hoc cum
panno aliqualiter aspero. Et hec fricatio sit tam illius corporis ac brachia
et crura. Ad partes autem posteriores fiant leves fricationes. Et has fricationes laudo

pq hcam nonarp loco spacij / In psonis tn que tenet se i domo nō faciunt
spacium extra domum In illis eni qui spaciat se extra domum nō lando fricaci
oni quia p fricatoni apperiunt pori Et sic corruptus aer ingredi poss
et alterare corpus ad malum / Sufficiat g° spacium corpule illius qui nō
se tenet in domo ad osuatoni a peste procedendo tn p loca munda bo
ni odoris / De quiete

E quiete pauca dicenda sunt / quia lz spacium moderatum corpule
ambulando aut equitando seu fricando nō sit vituperabile / Jmo sū
me laudand cū sit columpna magna i osuatoe sanitatis / Tn signanter tempe
pestis vitandum e spacium forte qd ducit homines ad calefationi forte et magis
sudoe / et e vituperand in hoc casu / et quies a tali spacio laudanda e / De
E vacuatione corporis expedit corpus valde mundum tenere / evacuatoe
ut venter sit valde solubilis / et hoc fiat vtendo pillis quibus de
quibus sup dcm e / Et si forsan adesset ventris ostipatio tunc potestis augme
tare quantitate sumendo pillas tres i introitu lecti / et postmodum renend e eo
capiend coma in die ut sup / Preterea vitande sunt fortes motiones i hoc casu /
quia otinue debilitant / A coitu qz abstinend e / Nam experiencia docuit
multos iuuenes viros et feias matrimonio copulatos fuisse tempe pestis
qui infra paucos dies post nuptias sepulti fuerunt / De repletione
E repletione aut sat e vno vbo expediendo / qz omnis repletio
vitanda e / Hoc expedito venio ad accidencia aīm q magis
faciunt mutationi i corpe humano / Studeat h igr tota mete letari / et i
nullo tristari / nec timere eū ymaginatio sepe facit casum / letamini igr rogo
vos nō curetis de talibus tenendo bona vita et setam et conuersando cū di
lectis et amicis letis et placabilibus / Omnes itaqz solicitudines sunt dimit
tende tempe pestis / A carnibus grossis et vino i magna quantitate et a co
fectionibus de melle factis / et a fructibus recentibus et dulcibus / et a balneo
oio e abstinend / Verasi i omni comestione vtend est aceto seu ace
dula grata acetosa / seu succo eiusdem cū tisana in ardore sitis / Ma
siones qz in quibus e moand frigide esse debent / quarum porte et fenestra a
pte septentrionis sint apte / In hoc eni tempe infantes iuuenes et
corpa hntes grossa et colorem rubeum plus aliis custodiendi erunt /
Summopere tamen e ne in sole sedeat nec ieiunet neqz comestio
tardetur / Sitis eis nullomodo e tollenda

Quia pseruatio incipit curatio iam pestilenciatorum / De cura
iam facta ostendimus aliquid racionable ex dictis medicorum dicendū
est / Cū igr acciderit sc. quieta expaus / oturbatus intus et ardores cū fumo
doloris capitis / cū sonnolencia magna / tunc subito flomet .i. quacumqz hora
fuerit si e de die si e de nocte sn tardacione quacumqz / ex vena qua di
tn nō appareat gladula sub collo / sub ascellis aut i inguinibus / Et si
apparuit de eodem latere fiat minucio / vz si sub collo de vena capitis in
brachio vel sup pollice manus i aqua cla / Si i sub ascella de brachio
et de vena qua de eodem latere Si aut in igne minuat de vena ppe talum
que saphena nuncupat in aqua cla / Et quando vena ligatur / ego
cognoscebam an eger erat penitus liberatus a peste / aut an alia pro pestis

remanebat in corpore / Sed si erat aliquid pus in corpore non faciebam ligare venam /
Sed continue faciebam fluere quousque eger erat penitus liberatus a peste. Et hoc
cognoscebam sic / quia quamdiu videbam sanguinem fluentem de vena grossum /
turbidum et spissum / tunc talis sanguis erat pestifer / et quamdiu dura-
bat illa turbedo semper continuabam fluere / Sed quando sanguis exibat
clarus de vena et subtilis et lucidus tunc faciebam ligare venam / et
talis secure sanus fuit et liberatus a peste / Et semper faciebam aperire
venam in superficie et non in profundo / ne vena perforaretur [illegible] Sed tantum
in superficie / ut sanguis grossus et turbidus largiorem exitum reciperet
et non impediretur propter strictum exitum / Nec est utile alia medicina nisi a frigore
vento et pluvia caveat / Deinde confortandum est circa cor cum epithimate co-
fortativo infrigidando cum epithimate sequenti / Recipe sandali albi et rubei rosarum
ana ʒ iii. boli ar. terre sigil. ana ʒ iiii. camphore ʒ ii. aque nenufaris aque
rosarum et aque endivie aque solatri ana ℥ v. pulverisanda pulveres misceantur
cum adde olei nenufaris. olei rosarum. olei violarum. olei [illegible] ana ℥ v pul-
verisanda pulveres misceantur et fiat epithima. et adde aceti ʒ iii. ap-
plicetur tepide super cor cum panno de tela / Et de hora in horam mutetur /
et applicetur super regionem cordis et iteretur ita quod [illegible] sit eger sine dolore
epithimate / Deinde bibat aquam frigidissimam cum mixtura sequenti capi-
atur trociscorum rosarum. violarum et borraginis. de quolibet ℥ s. trociscorum de camphora
ʒ i. boli ar. terre sigil. ana ʒ ii / Caput vero custodiat de mixtura
[illegible] ad [illegible] qui [illegible] / confortet enim et frigidet / Si
aut gladula aut carbunculus appareat per expulsionem [illegible] expulsis
ponatur desuper ventosa magna / et dimittatur per unam horam ad attra-
hendum materiam venenosam / ad extra ponatur / Post tollatur ventosa / et
applicetur super locum aut gladulam anus galli / et ibi dimittatur
per horam quia continue attrahit ad se / Postea apponatur due san-
guissuge que cum remote fuerint ponatur desuper emplastrum sequens /
Recipe malvavisci ℥ ii. farine se. lini. farine fenugreci. stercoris columbini
ana ʒ i. sinapis. urtice [illegible] ana ℥ s. fermenti ℥ ii. cepe / cocte
sub cinere ʒ i. ficus siccas coctas in aceto [illegible]. omnia hec pistando fiat
emplastrum desuper deinde loco ponatur quousque veniat ad maturationem
[illegible] pestilentibus attendendum est ad infrascripta / [illegible]
/ [illegible] respectu [illegible] pestilentibus [illegible] epithimata de quibus
forte cor cum rebus aromaticis [illegible] aer [illegible] corporis [illegible]
[illegible] / Apud eum caloris tempore aer [illegible] et aspergan-
do per cameram folia rosarum. salicum et nenufaris. et violas al. / et aspergan-
do per cameram cum sandalis camph-
pictis cum aqua rosarum et aceto / Et fugetur camera cum sandal. camph.
et lignis aloes et xilobalsamo positis super carbones / et odoretur [illegible]
assidue [illegible] cum [illegible] / Mutatur [illegible] pullis assatis conditis
cum vino granatorum vel aceto / et cum vitellis ovorum et mica panis Et
[illegible] sume [illegible] pulmento [illegible] farina ordei vel avene cum parva aqua
vel aceto / Bibat vinum bonum al. odoriferum cum quadruplo aque
dulcis [illegible] cum vino granatorum vel agresta vel cum pauco aceto / [illegible]

beat quemque lac acetosum ex quo butirum est extractum / vel etiam extremitatibus
edorum vitulorum coctis cum additis ad eorum potus et aceto et semine aneti /
Competunt omnia cibaria humida ut brodia et similia purum competunt etiam et
balnea cum stuphis (secundum doctrinam magistri lapa...). Sed si solutus sit constipatus
det clistere aut suppositorium vel cassiam fistulam aut mannam / aut tama-
rindi. ad decoctionem violarum aut similium / Videtur quod contra flores suas dolor
capitis contra ... cum pillulis sequentibus / faciendo fundamentum inicabilis / et post
hoc convenientem descendit / vel veniat ad cor et exire liberum / Non est
tardandum de capite ... eas post floram / et post eas superiorem dolor exire se
ponendo in lectum bene coopertum. Non dormire sed claudere totam ca-
meram et facere fieri bonum ignem ... camera clausis fenestris /
... ascendat cum iij alees ... et ... misce ... distempe-
rentur cum bona ... et fiat pillule / et multa alia pos-
sunt que brevitatis causa discretioni medici ... relinquo / Et
hec bina per vero aliqualiter ... in una dixi pro ... / cum ...
melius in hac ma... senatus

Sanitate conservare de ista ... que sunt cibus et
potus / sompnus et vigilie / motus et quies / inanitio et re-
pletio / accidentia anime / atque ea que ... accidunt. domos se ...
sive accidentibus ... augmentum accipiat observare ...
cogitatione refrenare et consuetudines custodire / Et primo de motu et quiete

Oportet enim sanitatem conservare volentem ante comestionem exercitium / Exer-
citio autem quisque uti debet ... vires ... non excedat /
Sit etiam exercitium deambulationis vel ... quod nemo tandem ... pro-
fuit ... fatigationem et ... faciat / Sed ubi se fatigatum senserit
dimisso ... statim ... in ... quiescat / Solet enim ...
... comestionem fit calor ... nature / et corpus in grossitudine
... sit ... et magnum lata ... de
fascia / Post comestionem autem a motu forti et longi temporis ...
... / Sicut enim motus ante comestionem facit sanitatem ... conservare ... ita
post comestionem ... multa invenit ... De mensuratione sompni et

Oportet ut tandem post comestionem ... hora ...
aliquis se a sompno abstineat quousque cibus ab ore stomachi de-
scendisse ... / Et si tarde ... medicamentum ... per ambula-
tionem ... descendat / Est enim observandum quod primo super latus dex-
trum de lecto in primo sompno quiescat ... deinde super sinistrum / Est etiam obser-
vandum ne ... latus ... se volvat / ... digitos ...
... ab ore stomachi ... / Sed etiam ut pulvinar sit altum / et ... si
... ab ore stomachi descendit ... aut dormire corpus dis-
solvit ... teneris efficiat / ... et ... ipsum ... infert

quod in corporibus grossis et pinguibus proprie operatur. Vigilie non multe calorem incendunt et deforme faciunt corpus quia desiccant, et rubeam colorem in ipso augmentant, quod proprie operantur cum corpora sunt macra. Oportet itaque ut anima vigilando non cogatur cum dissoluta et stupida fuerit. Nimia enim dormiendi mora tedium generat. Sanum est quod de tempore yposcrisis omnis somnus diurnus et vigilie nocturne fuerint viciose reputata. Tempus autem brevis consuetudo principium facit. Sunt canones violando utique et hoc prosequitur. Primo quod somnus diurnus vituperatur nisi quibusdam conditionibus de eo observentur. Prima ut sit consuetus. Secunda ut non sit cito super cibum. Tercia ut non sit capite depresso. Quarta ut non sit longus. Quinta ut non sit interruptus stupida et repentina expergefactio. Nono ut dicit Seneca quod sit ... adolescentes hunc senes de morbos inducunt. Secundo quod vocant di... scripturati ... fructuosam parit senectutem, et ... ordo Senecam libidinosa et intemperans adolescentia cito corpus tradit senectuti.

De repletione et inanitate

Iterandi ... replo sit cum non tollerandi fames. Excitatus surgat, omni mane hora consue... per somnum et degestionem completam, et expellat superfluitates ... et ... digestionis. Post caput diligenter fricet cum pectine vel digitis. Post de... Deinde fiat exercitium a debili ad forte climate ad siccatum et stimulatum. Deinde gradatim redeundo ad debile usque ad aliquam lassitudinem. Post quiescat et prandeat. Post studium ... non exercitetur in vultu dicti neque sub sole vel cum hitate.

De passionibus anime vitandis

Licet dictum est quod conveniunt regere sanitatem cum gaudio et leticia, pro... quam ... letificant spiritus subtiles et sanguinem laudabile generando, et ... uti conveniunt vestibus ornatis, rebus aromaticis, anulis nobilibus, sonis musicis, ... et omnibus gaudiosis, quam timor et tristicia et sollicitudo assidua mentem deicit, sanguinem ... et ... multiplicat, spiritus ... talorem mortificat, et sic multa confirmant obscuros et caliginosos generant.

De regimine comestionis

Comede postquam precedentis cibi ... descendit, et postquam ventris levis efficiatur, in qua nulla remansit tensio et exercitium precessit quemadmodum indicatur. Est primum tamen ne comestio per appetitum quod prevalet melius indicat. Est ... appetitus mediocris fuit sicut ebriis et ... appetitus assumi tardet in appetitu mediocri fuit, sicut ebriis et ... studiis accidere solet. ... homo qui ebrius non est appetitum incepit in ... nutrimentum quam precessit neque multum neque grossum fuit ipsa hora comedere debet sine dilatione alia hora namque melius est. Si enim comestio adeo tardet quod appetitum deficiat quod ... intensa fuit, ... in lep vel acetosum vel aquam etiam sumere debet. Deinde a comestione donec vomat vel aliud ... digerat, et quod ... appetitum excitat, et redeat abstineat. ... parvis comestio subsequi debet. Valde quoque caveat ... tempus ne stomachum adeo impleat ut tendatur vel inflatur. ... dispone ... angustia ... si ... aliquis ... descendat evomi debet, quod si evomi non potest somnus et exercitium fieri debent et ... ventre solvunt facienda sunt. Cibus quo uti consueverat sequenti die comedendus est. Est enim

Qualiter et quando fiat comestio

similiter opere observandum ut cibos sibi consuetos quisque accipiat, et totaliter
dimittat contrarium consuetudinis convenit nisi consuetudo perversa fuit, que omnino vitan-
da est quam tamen non repente, sed ordinate paulatim de illa ad bonam
transeundo dimittere debet. Ordo quoque iste in comestione observan-
dus, ut sani ad minus inter diem et noctem sic ad minus aut bis in
die vel quod temperatus est inter duos dies ter reficiatur. Vel autem in die
comedit corpora humida mollia et sicca non, his vero in die reficienda corpora
humidis confert et pigra ledit. Completo multis exercicio et multum laborantes
maiori et grossiori indigent nutrimento, his autem qui contrariis contraria conveniunt
excipitur tamen consuetudo et quod ideo gravanda est, quia si nutrimentum sit
conveniens integre corpore convenit solum ut alia nutrientia requirat
a quibus ipsi ut alii sibi cavere non debent. Et fortasse nutrientia alia
bona contraria aliquibus incongrua requiruntur a quibus percunt sibi cavere
debent. Si autem sit aliqua nutrientia aliquibus conveniencia que ipsi
appetat licet alia bona sit appetitui, ad bona sit non omnia possit
fuerit non tamen malis nutrientibus sit est. Exemplum si aliquis hic egit
medicine solutivas malos humores et tunc cibos gratos venire ut debent
In hora autem qua item comedit cibum, aliqui post eum comedere debent
vel bibere quod ipsi tempore, et minus malum facit quia si de eis valeat conveniens
Si autem digestio sit mala et corrumpitur, inde est quod cibi multa
et diversi in una sumuntur comestione, et quod cibus grossus cum subtile
comeditur, et quod multa cibaria cum ipse ... multas panis accipiuntur
atque quod inter prandium et super prandium multa sit mora. Adiuvandum
est autem in hyeme sit cibus attractivus calidus et in estate attractivus
frigidus. Est enim abstinendum a cibis calidissimis quales sunt tunc
in aliquo removetur, et ab his qui super nimie refrigerantur cibis
nullus utendum. Cibos cum super nimie infrigidatos multis est utendum
in in tempore magni caloris corpus quasi inflamato existente. Ob
frigidum quoque est ut cibus edatur in locis frigidis, quia si frigide
non possunt esse hore contraria per quam dormire et quiescere
possit. Fructuum etiam qui in processu fuerint debet esse cum quantitate
sine cibum, nisi sit de his qui in stomacho magnam faciunt mo-
ram et tardant ut sunt pira, et in quibus est ponticitas
et acetositas ut citonia et poma malagrana. Si autem de
his et medicine fiunt voluerint parum comedat antequam in
conservanda sanitate indicatur ut de recentes fructus dimittantur
vel ex eis parva quantitas sumatur ex quibus si multum comederit
est medicine solutive et ex... succurrendum ei. Est etiam
diligenter observandum ne recentibus utantur fructibus nisi in
die quo multo usi fuerint exercicio, et in stomacho ardor sentitur
Si autem fructus recentes de quibus loquimur ut ficus et uve
et pruna et pire et mora postea autem illis comeditur fructus
perambulet per plenum vitrum vini puri, deinde interposito ali-
quo spacio cibum que debent sumere edat. Fastidio
similiter opere utendum est quia si quis fastidium passus fuit seu re-
pletus in illa die non consueat ulterius comedere, et in
sequenti die ... parum comedat. Item qui utatur cibo —

Sed si multis diebus et continuis fastiditi sunt medicinam bibere debent multum solutivam, quales sunt ille pillule, ut hiera, diacorum vel pigra vel turbith vel diacatolicon solutivum. Dicunt etiam doctores quibus contraria obviare sit quiescentia subtilia assumere, ut dictum est supra in verbo utentes.

De regimine bibendi in bibendi regimine observanda est regula: ne aquam ieiunus vel super mensam bibat nisi prius cenat, aut vasis superiora elevata fuerint, sicut presumat. Si tamen ea causa remedii sit, ut valent dicit ad sacietatem si primum et ea sumat, summopere cavendum est, ne aqua minus aque bibat neque aqua in mensa capiat in frigidam, frigida enim ea sunt prima sufficit quantitas. Nocet enim aqua est, quia stomachus et quasi frigida sit, et quod digestio eius debilis est, et quod ... subtilis et quia ... sunt ... aut vergentes sunt et sanguinem multum habent et calorem rubeum, cum et appetitus fortis est, multum ab ea timere debet. Homo famelicus vinum neque aquam potare debet, ne post cibum acutum, ut post balneum, ut post forte motum, ut post laborem saturitate, nisi postquam descendit cibus, ut post crapulam. Preparatio prandii sed vinum primum bibatur, in medio et in fine sit limphatum, relinquit et de saturitate ad saturitatem procedam. In prandio magis comedendum neque in cena. Et minima cena stomacho firmata parva est comedere, ut si cena levis sit tibi cena brevis. Inter prandium et cenam ... comede neque potare, sicut et post cenam nisi ... in vita ... digestio, quia nichil est nature et stomacho completa sunt prius digestio, quam ... seu indigestio apponere ... sicut ... morbi procedunt et gravant ... Ideo in illa et ... quasi ... ad duas horas post prandium venit, ... tibi siti ... ad ... nullus est aliquis potus bibendus, et cito et potus ... aliqua. Sed si ... recedit illa sitis sine potacione aliqua ... tolerabile siti, ... aliquis aliquid potare ... buccellam panis in ore et ... deinde modicum de vino ... modica aqua bibat. Et sic faciendo ... potest diu honorifice et bene vivere sine ... et ... vitam eternam ... cedat ... et ... amen.

De preservacione a morbis et cautione futurorum morborum. Sequitur regimen preservativum ... in regimine sanitatis. Si igitur aliquo tempore ... consuevit ... vel ... in ... laborare, tunc ... tempore precedente ... alteratoribus contrariis ut si sit febris ... cum materia tunc utamur infrigidatoribus. Si aut sit cum materia peccante utamur evacuatione ... ut flebotomia, vomitu, sudore, ... et emoroidarum provocatione et similibus. Si quis fastidium vel appetitum ... vel saporem oris alienum ... manifesta vel ... cum lassitudine membrorum vel sompnolenciam aut vigilias superfluas vel ... dolore capitis vel ... vel auditus ... vel sudorem ... manifesta ... sompnia plurima et ... preter consuetudinem, et ad ultimum quodcumque ... et novum ... consuetudine ... ad alacritatem et evacuationem ... cito incurret egritudinem nisi ad ... Si quis evacuationem consuetam ... sanguinis ... vel emoroidarum ... menstrua vel ... sanguis ...

breuis cena

Quod ... stomacho

narium vel sudorem vel fluxum ventris modo restrictos vel diminutos
fuerint festinet provocationem aut corporis mundificationem ne superfluitas
in corpore remanens sine manifesta causa morbos mortales inducat Et
eiusmodi scilicet evacuationes non consuete de novo superveniant ad earum
restrictionem non subito sed moderatim procedatur. Primo considerentur univer-
sales et retente et tunc omnino non eas impediatur nisi valde superfluant
et virtute deiciant aut similitudine [illegible] et malicia morbi et tunc ad ipsarum
restrictionem festinetur. Saltus faciei plurimum fortis et perdurans
torturam oris vel paralisim portendit signa. que purgetur flema ve-
hementer et subtilietur dieta et alteretur ad calidum et siccum et pro-
hibeatur a vino omnino. Et fiat gargarismata et masticatoria cum melle
squilletico vel aceto et senapi et melle et sternutatoria cum condi-
et squinanto(?) forti cum aceto forti decoctis. Inter salvie et absinthii
et nepeta(?) metastasi(?). Saltus totius corporis fortis et perseverans spas-
mum de repletione significat quare purgetur cum medicinis fortibus frequenter [illegible]
catur in ieiunio et sudet in balneo et fumo et sitim tolleret
Stupor i. non sensatio membri et sudatio et in motibus debilitas
in corpore vel in latere altero paralisim eiusdem partis annunciat qualis
cum medicinis scriptis quod paralisi succurratur. Dolor capitis vehe-
mens cum febre acuta et rubore oculorum et apertione venarum
et fluxum lacrimarum involuntario et in potencia inciditur clari-
tate lucis vel solis frenesim presignat. quare flebotometur cel-
phalica vel basilica et evacuetur colera cum tamarindis et
rubarbaro et confortetur cerebrum cum emplastris et unguentis
repercussivis factis cum aqua rosarum et aceto succo [illegible] si-
labi(?) [illegible] lactuce et similium. Iuvenibus et virginibus si
sepe occiderint epilepsiam annunciat que sicuntur medicis ad epi-
lepsiam convenientibus. Si catarrus frequens descendat ad sto-
machum dietariam vel vomitum inducat Et ad pectus et pul-
monem tussim vel asma vel suffocationem Si ad eandem pulmonibus
[illegible] frequenter emplastretur caput abrasis capillis cum emp-
lastris et siccativis subtilietur cena et tardius sepius vesti-
[illegible] et multiplicetur urine(?). Sudor annulosus sine causa significat
cibum [illegible] Si vero nullum cibum non cupiat purgatione
quod hic plurimum cibo utitur [illegible] cito inducat in febres putridas
indiget. Corpus sanguineum cito inducat in febres putridas
quare flebotometur et purgetur corpus. Flegmaticum cito inducat
paralisim apatam(?). Corpus melancolicum incidit ethicam senectutis
Corpus colericum cito incidit ethicam [illegible] vincit [illegible]
et sitim et utitur frigidis et humidis et vitat vigilias [illegible]
absque causa manifesta dum permanet et cordis angustias et dispacio(?)
melancoliam significat. Cordis tremor fortis et frequens mortem
significat subitaneam. Gravitas in dorso lateris et punctura spatularum(?)
lesionem significat faciei et palpebre et extremitatum si inflate fuerint
[illegible] Cordis fetor fastidium et [illegible]
pronosticabit ydropisim. Cum quis laborat et sentit quasi
quod in ventre sit [illegible] quis [illegible] carnes et cute gravatur
puncturas atrocius que ex humoribus vel carne et [illegible]
tremora fiunt. Cum quis se sentit
febres cum interpellacione et tremore [illegible] ex humoribus vel venas
ac si esset fustibus verberatus gravatur ex humoribus vel venas
putrefactas significat febres continuas. Urine ardor dum
[illegible] vesica et organum fistulam [illegible] Mollis eger
[illegible] cum adstrictione et punctura faciei difficultatem [illegible]
futuram. Pluribus alii verbis significat [illegible] si non

Salus faciei plurimum
Regula [illegible]
De sudore [illegible]
Tremor cordis
[illegible]

ea venni puerorum et mulierum ibi est non sic contingat. Multis fa-
ciem rubor cum obfuscatione et attractione aere angusta et rauci-
tas raucedo lepra adveniente, quia ea incipit accidere. Vere faciunt
et aliqua dispositiones corporis sani preter solitum permutata fuerint ut si
appetitus fortior vel debilior existat vel egestio a corpore plus
sit vel paucior vel sompnus longior sit aut brevior, vel in sompni
inquietas assit vel sudor preter solitum e corpore decurrat vel ea
que a corpore manare solita erant retineantur ut emorroi-
darum et menstruorum et sanguinis vomitus qui saluti diu
evenire solebat et sanguinis qui ex naribus fluere consuevit, vel
si totius corporis dissolutio fiat vel ingenii hebetudo aut in
ore extraneus sentiatur sapor, aut ea que non consueverunt de-
lectationem afferat vel econtra, aut eorundem desiderium sentiat
aut augmentari vel diminui vel in sompnis accidat sompnium quod
non consuevit venire vel corporis calor commutatur, et mutteretur
aut tactus preter solitum, et ad ultimum cum aliquid non consuetum accesse-
rit et permansit, et augmentare cepit eiusdem egritudinis futuras per-
nosticabilis. Quamobrem talibus preceptis cum subtilitate compre-
hendenda, et ad eius sanationem festinandum et hebetudo apprehen-
simul efficitur preter imaginationem seu longa hora insanabilis
[illegible] corpore [illegible] signa visa fuerint in [illegible] re-
[illegible] elaborandum est et [illegible] membranda. Et si [illegible]
[illegible] figuram apparuerit, eo modo a corpore expelli
[illegible] a corpore educi consuevit. Et si infirmitas [illegible]
[illegible] a corpore superveniente consuevit [illegible]
[illegible] nota [illegible] accelerare faciet tribuendo
[illegible] accedat [illegible] debet [illegible]
[illegible] que per egritudinis adventum fuit [illegible]
[illegible] volunt dicendum fuit. Et quanto doctis
[illegible] que sibi venit et prevenire morbos
[illegible] medicatibus regiminibus predictis, et [illegible]
[illegible] de defectu medici [illegible] in morbo
[illegible] feri medicina [illegible]
[illegible] qualiumsque morarum [illegible]
per longitudinem [illegible] capitis paribus

Nunc pone quasdam receptas [illegible] capitis [illegible] quia
[illegible] et alii [illegible] plures autoris [illegible]
[illegible] nobilis [illegible] Et quia [illegible]
[illegible] apponere et [illegible] superius. Et [illegible]
[illegible] ad [illegible] digerere [illegible] et evacuando
[illegible] ad [illegible] potest [illegible]
[illegible] ad materia [illegible] digerere [illegible]
[illegible] digerere deinde [illegible] digesta [illegible]
[illegible] pone digestiva que [illegible] cum pila [illegible]
[illegible] et multa consilia [illegible] sine [illegible] fere [illegible]
[illegible] capitis [illegible] pone
[illegible] de [illegible] capite [illegible] maioris
ego aliquas [illegible]. [illegible] pro capite primo. Recipe [illegible]
salvie ana [illegible] pionie ana ʒ i [illegible]
ʒ ss fiat decoctio in aqua [illegible] destillados ʒ ss [illegible]
[illegible] Recipe [illegible] beronica [illegible] alis [illegible]
[illegible] radicis [illegible] ana [illegible] radicis [illegible] ʒ i [illegible]
ʒ ii [illegible] ana [illegible] ʒ ss [illegible] ʒ ss [illegible] ʒ ss
[illegible] ana [illegible] aceto
[illegible] dicto [illegible] valet [illegible] dictum
[illegible] viro domino Hugone [illegible] et valet in predictis paribus

Rx calati sand. absinthij yeeb. [illegible] aromatici camedreos camepitheos poli rube tinctorie an. ʒ iij. an. apij ameos dauci seseleos cuscute an. ʒ ij cassie arom. longe gariofilorum baccarum lauri spice an. ʒ ß. sasafras ʒ iij coquantur omnia in aqua et fiat syrupus cum zucharo albo quod sufficit et dentur in quantitate sufficienti plus vel minus. [illegible] cum vino [illegible] colliganciam cum cibo et [illegible] in vino. Sequitur [illegible] syrupum [illegible] ʒ ij. Rx optimi [illegible] ʒ ij [illegible] ʒ ß. Secundo Rx [illegible] ingredientibus [illegible] sandalorum ut rosarum calati an. ʒ ß. Tercia Rx [illegible] cum [illegible] ʒ j [illegible] ʒ ß. musce et aliquantulum [illegible] dosis cum [illegible]. Quarta Rx [illegible] ʒ j [illegible] ʒ ß. Et non si iste syrupi [illegible] cum aqua [illegible] salvie aut [illegible] melius erit.

De sacculis capitis

Rx camomille maioris sicca(tae) foliorum lauri pulegij calati an. ʒ ß. corticum aut ʒ ß. cinamomi gariofilorum an. ʒ j. spice ʒ ß. mac. ʒ ij nucis muscate ʒ j. galle [illegible] ʒ j [illegible] et in sacculo ponatur pro capite. [illegible] magistri anthonij

Rx florum camomille siccatorum maiorane foliorum lauri an. ʒ ß. cinamomi gariofilorum [illegible] an. ʒ ij nucis [illegible] cortici an. ʒ ij pulverizentur predicta subtilissime et in sacculo ponantur.

Rx maiorane camomille siccatorum rosarum an. ʒ ß. galle [illegible] nucis [illegible] ʒ ij corticum citri ʒ ij cinamomi ʒ ß. terantur et ponantur in sacculo pro capite iste sacculus probatus est.

Rx camomille maiorane siccatorum foliorum lauri an. ʒ ß. foliculorum sene [illegible] an. ʒ ß. contundantur subtilissime et fiat sacculus vel lupinum sicut ordinatum fuit pluribus [illegible] probatus est.

Rx maioris camomille siccatorum florum lauri an. ʒ ß. galle [illegible] nucis [illegible] [illegible] gariofilorum an. ʒ ij corticum citri ʒ ß. terantur et in sacculo ponantur probatus est.

Rx camomille maiorane siccatorum [illegible] foliorum lauri rosarum calamenti an. ʒ ß. corticum citri ʒ ij terantur et in sacculo ponantur vel bulliantur in lupinis ordinatis sicut pluribus [illegible] scriptum supra est et ordinatum pluribus probatus est.

Rx siccatorum camomille maioris calamenti an. ʒ ß. nucis [illegible] galle [illegible] an. ʒ ß. gariofilorum [illegible] ʒ j conterantur et in sacculo ponantur.

Rx maiorane camomille calati siccatorum an. ʒ ß. stercoris columbini [illegible] an. ʒ ß. laudani ʒ ß. nucis [illegible] cinamomi gariofilorum [illegible] an. ʒ j pistentur et in sacculo ponantur ut vel iste [illegible] factus ad consumendum materiam et ad prohibendum ne fluat ad pectus vel pulmones vel [illegible] que in [illegible] [illegible] [illegible].

Lupinum pro capite

Rx camomille siccatorum melliloti maiorane [illegible] foliculorum sene an. ʒ ß. rosarum ʒ j contundantur [illegible] et bulliant in lupinis et [illegible] in lupino [illegible] melliloti ita in sacculis [illegible] [illegible]

Aliud lupinum

Rx florum camomille maiorane siccatorum foliorum lauri [illegible] folliculorum sene an. ʒ ß. fiat lupinum

Empla vel cerata pro capite et primum

Rx foliorum lauri corticis citri siccatorum calati [illegible] stercoris columbini an. ʒ ß. laudani ʒ ß. nucis [illegible] gariofilorum cinamomi ʒ j oli

2ª
3ª
7ª
2ª
6ª
[illegible]
1ª
8ª
lupinum
primo

spice ʒ ij galliame ʒ ß aceti ʒ ß fiat emplastrum pro capite
℞ camomille colati foliorum lauri maiorane sicatorum ana m ß stercoris
2m columbini sinapis ʒ ß laudani ʒ ß mell. parum fiat emplastrum capiti
patris mei ℞ maiorane camomille sicce rosarum ana m ß corticis citri garis
3m tamarindorum ana ʒ i pulverisentur et conficiantur cum melle et aceto
in modum unguenti

Patris mei

4m V[er]um diximus porro solutiva ut sunt pille et decoctiones sive alia et
plura que talis ℞ capilli veneris liquiricie viol. ana m ß anisi
ʒ i sicatorum ʒ ij fiat decoctio cum qua distemperetur cassiefistule tracte
ʒ ß agarici infusi in pecia ligati et bene expressi ʒ i electuarii succi
rosarum ʒ ß misce

patris mei

2 ℞ endivie sicate ana m ß epithimi polipodii ana ʒ i viol.
ʒ ij fiat decoctio cum qua distemperetur medulle cassiefistule ʒ ß
pulveris ierapigre ʒ ij reubarbari ʒ ß

patris mei

3 ℞ ierapigre ʒ vi cassiefistule ʒ ij agarici ʒ i distemperentur cum liquidi
decoctionis ℞ sicate maiorane piperis ana ʒ ij terciam partem
et fiat decoctio

patris mei

4 ℞ cassiefistule epithimi absinthii ana m i polipodii ʒ ß passularum
ʒ ß ana ʒ iij fiat decoctio in qua distemperetur medulle cassiefistule
ʒ ß ierapigre ʒ i agarici infusi in pecia ligati et fortiter expressi ʒ i

Magistri Anthonii

7 ℞ ana fen epithimi ana ʒ ij polipodii m ß sicatorum m ß viol.
m ß fiat decoctio in qua distemperata medulle
℞ medulle cassiefistule tracte bone et pinguis ʒ vi magdaleonis
6 pill. ierapigre pillularum cociarum ana ʒ ß auri pondus et dis-
solvantur prout cum sufficienti quantitate aque iuvat

Magistri B.

1 ℞ ierapigre ʒ ß electuarii succi rosarum cassiefistule ana ʒ i misceantur
cum decoctione prunorum tamarindorum viol. sicatorum

patris mei

8 ℞ ana fen epithimi polipodii ana ʒ ij prunorum v tamarindorum
iij fiat decoctio cum qua distemperentur ierapigre ʒ vi mell.
rosati colati ʒ i ß agarici infusi in pecia ligati et fortiter
expressi ʒ i misceantur quod non tamen caput respicit sed et alia membra

Pille pro capite quarum dispositio hec est

℞ ameos cimini epithimi squinanti nucis piperis maioris ana ʒ i
gariofilorum ozimi macis galange granorum radicis ana ʒ ß
cinamomi electuarii ʒ ß piperis longi ʒ ij fiat pulvis deinde pulveris
℞ ʒ ij reubarbari foliorum sene mirabolanorum citrinorum kebulorum
ana ʒ ß aloes succotrini bene gummi et pondus et fiant pille
cum succo absinthio / Patris mei

Potiones quedam

℞ pillarum de ierapigra pillarum cochiarum ana ʒ ij vel septem et

alia

sepius ℥ ß ℞ pillularum fumoterre ʒ i pillularum cochiarum ℥ ß aliquantulum dosis est aliquantulum

alia

℞ pill. lucis pille ierepigre ana ʒ ii alia ℞ pillularum de ierapigra pillularum cotiarum ana ʒ ß agarici ʒ i malaxentur cum succo caulium sicut sciatis

alia

℞ ierapigre ʒ vi agarici boni ponderis ʒ iii vel sic ℞ ierapigre ʒ i agarici ʒ ß misce et quere alia

Nunc ponenda sunt clistera que sunt evacuancia et diminutiva et ideo sepe in egritudinibus capitis competentia ℞ malve betonice violarie camille rute centauree ana ℳ ß cum quo furfuris ʒ ß fiat decoctio pro clisteri cui addatur oleum anetini oleum ruta ana ʒ ii olei communis ʒ iii salis communis ℳ i agarici infusi in pecia ligati et vini expressi ʒ ii forte

Pater meus

℞ rute camille centauree ana ℳ i ana ʒ i aneti semen communis ana ʒ ß ysopi parum pro clisteri Patris mei

℞ benedicte ierapigre cassiefistule ana ʒ ß pro clisteri patris mei

℞ ierapigre ʒ i benedicte simplicis ʒ ß agarici ʒ ß olei olei aneti olei communis misce

Magister Anthonii

℞ malvarum blitis mercurialis violarum ana ℳ i camille furfuris ana ℳ ß decoquatur cum aliquanto salis ʒ iii decoctione dissolvantur cassiefistule ʒ iii ierapigre ʒ iii olei communis ʒ iii fiat clistere

Confortativa pro capite et pulvis et pro

pulvis pro suffumigio

℞ ligni aloes ʒ ß spice ʒ i thuris ʒ i pro suffumigio

Pater meus

℞ camille rute maiorane absinthii ellebori albi foliorum lauri ana ℳ ß aneti ʒ i contundantur parum ista possunt poni in bombice in sacello Pater meus

℞ sandali arabis calamenti ana ℳ i assari ℳ ß pro posset uti cum eis

Magister Anthonii

℞ nucis muscate ʒ ii macis ʒ i seminis maiorane ana ʒ i croci ʒ i pulverizentur sit pro ... cum zuccaro et eo uti ad libitum

Pater meus

℞ thuris vernicis ligni aloes ana ʒ i spice ʒ i terantur parum et est bonum pro suffumigio ℞ semine basilicon maiorane ana ʒ iii ligni aloes nucis muscate cinamomi ana ʒ ß pulverizentur subtiliter

Confortativa pro capite ℞ manus Christi et ponantur parum macis et nucis muscate

Patris mei

℞ ana nucis muscate ana ʒ i ß macis ʒ ß gariofili cinamomi ana ʒ i coriandri ʒ ii zuccari albi ℥ iiii fiat tragea et valet multum in passionibus ... Patris mei

℞ nucis muscate ʒ ii macis gariofili ana ʒ i pulverizentur et accipiatur zuccari albi lb ß aque rosate quod sufficiat fiat tragea

et valet multum pro mitte capiti et sto. / Patris mei ꝫ c

desompinisci ꝛ iste sunt multiplices quedam sunt embroce quod
vntiones et capitis lotiones ꝛ prima est ℞ ros viol nenufaris ana
ʒ i caville ʒ s capitum papaveris ij s papaveris iusquiami ana ʒ i
mandragore ʒ s lactuce ʒ i conterendum ꝛ bulliant in aqua pluviali
℞ ros viol nenufaris caville lactuce ana ʒ i corticum radicis man-
dragore ʒ s seminis iusquiami ana ʒ s ordei ʒ i Patris mei
℞ ros viol mellilote ana ʒ i nenufaris ʒ s corticum mandragore
ʒ iij capita papaveris cum seminibus suis .v. mi sem iusquiami albi
ʒ ij conterendum contundenda

Magistri Anthonij

℞ ros viol camomille ana ʒ i capitis papaveris in se po pa …
iusquiami ana ʒ s radicis mandragore ʒ s ordei ʒ i fiat de-
coctio cum aqua embroce capud et crura prius contundantur

[Patris mei]

Nunc ponam subcontiones so p mi unctiones / ℞ olei ~~rosarum~~
mandragore olei iusquiami olei viol populeon ana ʒ ij misce et
inungantur nares et tempora ʒ anthos ℞ populeon olei
mandragore olei viol ana partes Et licet de meis capitis
et cerebri sufficiant nunc videas de dispositionibus cordis primo
de epithimatibus cordialibus ℞ aque buglosse ʒ iij pul-
veris sandalorum al ꝛ rubei corticum citri ana ʒ s ꝛ aliqui addunt
ossis de corde cervi ʒ i croci camphore ana ʒ i fiat epithima
cordis Patris mei
℞ olei ros ʒ iij olei viol aque bugl aque mellisse ana ʒ i
aque ros ʒ ij ceti ʒ i pulveris subtilis sandali albi et rubei
corticum citri ana ʒ s camphore croci ana ʒ i fiat epithima cordis
bene conquassando ℞ rosarum ʒ iiij aque buglosse ʒ ij aque
mellisse ʒ i pulveris subtilis sandalorum al ꝛ rubei corticis citri
ana ʒ s camphore croci ana ʒ i Patris mei Aliud ℞ aque
ros cum aque buglosse ʒ ij aque mellisse ʒ i aque ros ʒ iij
pulveris corticum citri sandali al et rubei ros se basilicon
ana ʒ s croci ʒ i / Patris mei
Aliud ℞ aque ros cum aque buglosse ana ʒ ij aque mellisse
ʒ ij pulveris sandali al ꝛ rubei et se basilicon ana ʒ i croci
ʒ s et quidam addunt pulveris ℥ electuarij de gemmis ʒ ij
Aliud ℞ aque ros aque buglosse ana ʒ i sal aque
mellisse ʒ ij pulveris sandali al ꝛ rubei corticis citri ana
ʒ s ossis de corde cervi ʒ i se ozimi gariofilati ʒ s camphore
croci ana ʒ s vel quantum sufficit misceatur parum boni vini odoriferi
ʒ ij fiat epithima cordis /
Nunc ponam sacellos cordis …
℞ pulveris ro sandali al ꝛ rubei corticis citri ozimi gariofilati
ana ʒ i gariofilorum ligni aloe ana ʒ s gardamomi ʒ s croci
fiat sacellus pro corde cum syndone de grana

Magistri Anthonij

℞ pulveris ros sandali al ꝛ rubei corticis citri mellisse

an ʒ i seta ʒ ß been albi ʒ ß croci camfore an ʒ ß fiat sacellus pro corde
℞ pul sandali albi et rub. corticum citri lig aloes ros an ʒ i camfore
grana trita croci gumi ambre serici crudi ʒ i oss de corde cervi ʒ i
ponantur in sacello pro corde Pretium mei
℞ sandali albi et rub corall albi et rub an ʒ i ß mellisse buglo-
se corticum citri an ʒ i oss de corde cervi seta abuste an ʒ ß
specierum electuarii de gemmis cum an ʒ ß camfore ∋ i
℞ pul sandali al et rub pul corticum citri cinamomi garioffili do-
ronici cinnami gariofilati spice abuste ... mellisse ...
semine cum ... vel florum ... foliorum ... ana
β fiat sacellus cordis aromatizatus cum panno ...

Magister Anthonius

Nunc ponam electuaria et confectiones quorum prima sit hoc
℞ zucc ros ʒ ij trium sandali ʒ ß electuarii de gemmis sine
musco ʒ iij in corpa et ... de alia ...

Aliud magistri anthonii ℞ zucc ros zucc boraginati ʒ ß
manus christi cum perlis ʒ i electuarii de gemmis ʒ ij in corpa

Aliud eiusdem ℞ diamargariton manus christi cum perlis an ʒ ß
zucc ros ʒ i in corpa

Aliud ℞ zucc ros zucc violacei zucc boraginati an
ʒ i trium sandali diarodon manus christi cum perlis an ʒ ß in
corpa et aliquando addatur electuarium de gemmis

Nunc ponam confectiones et prima est hoc ℞ albarum marga-
ritarum non fragmentatarum saphirorum iacincti sardini granatorum
smaragdi an ∋ i corticum citri macis se mellisse
ligni aloes cinamomi gariofilorum been al et ru. an ʒ ß ros ʒ i
ʒ ß foliorum auri et argenti an ʒ ß et huius sufficienter ...
fiat electuarium cum zucc et aqua ros et buglosse vel ...
confectam manus christi cum perlis de optimo zucc et ad dyacinthi za-
phiri smaragdi granatorum partes quatuor et parum vale-
riane et ligni aloes et corticum citri Pretium mei
℞ pulveris sandali al pul ros ... an ∋ i macis ʒ ß
se melonis et citrulli an ʒ ß margaritarum ʒ ß smarag-
dorum ... saphirorum an pondus de i zucc albi quantum
sufficiat fiat electuarium cum aqua ros ... et buglosse quantum
sufficit ... clarum

Magister Anthonius ℞ olei de lilio albo ʒ i cum pondere de
... ligni aloes gariff corticum citri ros sandali albi ...
an ʒ ß pulverisentur subtiliter et misce pro corde Pretium mei
℞ olei ... olei de liliis albi an ʒ ß cum pondere de ...
... et ... quorum ...
℞ aque ros aqua solatri aqua endivie an ʒ iij pulveris

Vngta

sand. al. et ru. ros. an. ʒ ij. aceti ʒ ij. misce pro epate. ¶ Pro mei-
℞ aq. ros. aq. endi. an. ʒ ij. aceti ʒ j. spodij ʒ j. fiat epithima epati
pro mei. ℞ aq. ros. ʒ iij. aq. endi. et aq. solatri. an. ʒ ij. pulueris
sand. alb. et rub. an. ʒ j. pul. rosarum. pul. simmentini squinanti
ʒ j. spodij ʒ ß. aceti ʒ iij. scit. fiat epithima.

¶ Nunc ponā vngenta et primum est tale. ℞ oli. ros. ʒ j. ß. oli
absinthij ʒ ß. pul. sandal. al. et ru. pulueris simmentini squinanti
an. ʒ ß. aceti ʒ j. cera parum fiat vnguentum pro epate.

¶ Magistri Anthonij

℞ oli. ros. ʒ ß. oli absinthij ʒ j. simmentini squinanti pulm. sati
ʒ j. pul. sandali rub. ʒ j. inde cassielignee an. ʒ j. aceti parum
cere quantum sufficit fiat vnguentum pro epate. ¶ Magistri Anthonij
℞ mustelagi fenugreci et altee aq. plantaginis. aque endi.
an. ʒ ß. oli ros. oli camomille. an. ʒ ß. oli absinthij ʒ ß. ca-
momille ʒ ß. croci ʒ ß. scit. aceti simmentini squinanti an. ʒ ß.
spodij ʒ j. aceti ʒ j. cere parum fiat vnguentum.
℞ oli ros. ʒ j. oli spice ʒ ß. pul. sandali al. et ru. spodij aceti
an. ʒ ß. puluerisent subtiliter et fiat vnguentum pro quo cetera quantum sufficit.

¶ Pro mei. ℞ oli ros. ʒ ij. aque endi. aceti an. ʒ j. pulueris
subtilissimi tam sandali al. et ru. et aliorum an. ʒ j. spodij ʒ ß.
cere quantum sufficiat. fiat vnguentum pro epate. ¶ Pro mei.
Emplastrum ℞ camomille mellilote absinthij ros. viol. an. m.
j. cum squinanti sandali al. et ru. an. ʒ ij. puluerizentur sub-
tiliter et bulliant parum cum oli spice ʒ j. oli ros. ʒ ij. fa-
rine ordei ʒ ij. fiat emplastrum.

¶ Provocatiō pro epate prima ℞ oli ros. absinthij an. ʒ ß.
Item ℞ oli ros. spodij sandal. al. et ru. an. ʒ j.
Item ℞ oli ros. ʒ j. oli absinthij ʒ ß. cere ʒ ij.

¶ De sirupis pro epate quod Magistri Anthonij.

℞ radicis apij feni endi. an. ʒ j. seminis an. feni endi. an. ʒ
iij. sandali al. et ru. an. ʒ ij. spodij ʒ j. ros. ru. m. j. simul
se decoque an. ʒ ij. se. quinque ʒ ß. endi. m. j. passularum liquiricie
an. ʒ ß. solatri m. ß. et post sufficienti decoctione fiat sirupus
in aq. cum zucaro al. bono.

¶ Trociscus ℞ ros. rub. ʒ ij. liquiricie ʒ j. ß. cassielignee spice
ardatice an. ʒ ij. seminis melonis cucumeris cucurbite citrulli an.
ʒ j. succi eupatorij sandali al. ʒ j. absinthij ʒ ij.
fiat trociscus cum aqua endiuie et vino et fiunt ʒ j. pro quolibet

Alia ℞ spodij ʒ j. ros. ʒ j. ß. se. portul. se. endi. succi liquiricie
an. ʒ ß. semina quinque ʒ j. succi eupatorij ʒ j. an. ʒ ß. fiat
trociscus cum succo vel sirupo endiuie.

¶ Trocisci Magistri Anthonij ℞ sandali al. et ru. pulueris ros.
pul. liquiricie an. ʒ j. mastic ʒ j. ʒ ß. se. endi. se. melonis
an. ʒ j. se. an. ʒ ß. zucari al. quantum sufficit fiat electuarium in forma tragie

Alia

Rx mast. ℥ i. sandali al. et ru. ana ʒ ß. se. coriandri ʒ ij. se. an. ʒ ij. zucc. al. q. sufficit. fiat troscia in hunc modum infundat. sandali in aqua ros. et exprimatur et cum decoctione expressionis aqua fiat.

In arthon alia

Rx sandali al. et ru. pul. ros. ana ℈ i. mast. ℥ i. ʒ ß. se. cucu. se. scariole ana ʒ ß. se. melon ʒ ij. se. an. ʒ ij. spodij ʒ ß. zucc. al. q. sufficit. aq. ros. cum cucu. aq. buglossi quantum sufficit. fiat electuarium in modum tragie.

De unguentis in passionibus stomachi primo de unguentis. emplastris. confectionibus et sacculis. Rx mastic. ℥ i. gariof. ʒ ß. ligni aloes ʒ i. et ß. coral. al. et ru. ana ℈ i. croci. galiang. ros. nuc. mu. ʒ iij. pulvis. confect. ex quibus cera et mastica ʒ ij. resine albe. absinthij ana ʒ ij.

Unguento Rx oli mastic. oli de spica ana ʒ i. et ß. pulveris nuc. pulveris gariof. ana ʒ ß. misce.

Magister B.

Rx oli citoniorum. oli masticini ana ʒ i. oli de spica ʒ ß. gall. ʒ i. pulveris nuc. ʒ ß. misce.

Eiusdem

Rx oli spice. oli citoniorum ana ʒ ß. pul. nuc. gall. gallie mus. ana ʒ ß. misce.

Ad faciendum acetum forte Rx panis unus crudus et dimittatur in aceto forti calido et expectet decem vel xij diebus vel plus. deinde coquatur in furno calido. et mittatur in vino fiet acetum in paucis diebus.

Pro me

Rx oli mastic. absinthij ana ʒ ß. pulveris nuc. gariof. ros. corall. ru. ana ʒ ß. misce.

Magister B.

Rx oli mastic. ʒ ij. oli citoniorum. oli mirti ana ʒ ß. pulveris nuc. pul. ros. ana ʒ ß. misce.

Magister P.

Rx cinnamomi. cassie lig. piretri. costi. spice. ana ʒ ß. pulverisentur subtiliter et misceantur cum gall. mus. ʒ ß. oli spice dragma ij. credo quod sint pro stomacho

Pro me

Et Rx ros. balaustiarum. labrusce. nuc. ana ʒ ß. quando autem parare proposui faciendo teneat bene decoqui et pecia infundi spongia

Patris mei

Primus sacellus Rx nuc. ros. balaustiarum. labrusce. mirtilli ana ʒ ß. gariof. macis. nucis mus. cinamomi ana ʒ ij. gallie mus. ʒ ß. coralli al. et ru. cortices citri ana ʒ i. conterat. et in sacculo ponatur.

Pro me

Rx nuc. absinthij. labrusce. ros. balaustie ana ʒ ß. mastic. ʒ ß. gallie mus. ʒ ß. gall. mac. ana ʒ i. pulverisentur et in sacello ponatur. Rx ros. labrusce nuc. ana ʒ ß. absinthij ʒ ß. mastic. ʒ ß. gall. mac.

Stomachi.

lig aloe gallie mg an ℥ i fiat sacculus pro stomacho

Magistri anthonii

Ceroti pro sto ℞ lig al mete absinthii cappa cose ℥ ii an ℥ i
calam arom olibani gaif mast cinam spice mes mg squnanti
an ℥ s gallie mg ℥ ii Et hiis pulverisatis fiat cerotum
cum oleo spice et cera pice quod sufficiat   patris mei

Aliud ℞ mete rosis mirtill ana m s mastic ℥ s coralli
al et ru gaif an ℥ i pulverisentur subtiliter et bulliat parum
cum oleo mastic citoniorum et spice an quod suffit et cere fiat cerotum
patris mei

Aliud ℞ mete rosis an m s mastic ℥ i gallie mg ℥ s
gaif ℥ i mac resine te an ℥ s oli spice oli nostri oli
absinthii an ℥ s fiat cerotum et adde lambruste balau
stiarum gallarum ana m s   patris mei

Aliud cerotum ℞ mastic ℥ i mete ℥ ii gaif ℥ i ros ba
laustiarum mirtill an ℥ i thuris ℥ ii gallie mg ℥ i oli citoniorum
oli absinthii an ℥ i cere quod sufficit et adde resine pini parum

Aliud ℞ mete galange rosis an ℥ i gaif mastic cinam
an ℥ ii absinthii ligni aloes sandali ru an ℥ s gallie
℥ i coralli al et ru anac an ℥ i pulverizentur pdca et
cum sufficienti resina et modico oli mastic fiat cerotum
super corio subtili albissimo

Decoctio styptica et constrictiva fiat decoctio cum rosis et balau
stiis et rebo ru vino nigro tepido et lavetur stomachus et
pectus bale in volue et stomacho   patris mei

Item ℞ gallarum balaustiarum mirtille ana m s nuces cupressi
m i mastic ℥ i teratur parum et sic est scilicet ex hiis alia decoctio
patris mei

Spongia que in decoctione accidis stoi applicari ℞ rosis
mete spice lambruste mirtille an m s gaif lig aloe ana
℥ s scandali parum et bulliat in aceto seu vino citoniorum
patris mei

Spumeto ca ℞ oli spice oli mastic oli absinthii ana ℥ s
gaif thuris gallie mg ana ℥ s ℞ mete spice rosis lab
ruste mirtille an ℥ s m s gaif ℥ ii coriandri et
bulliat parum in vini scyphis lb ii aceti et aque lb i et
potest esse spongia iam dicta   patris mei

Alia ~~[illegible]~~ in vnctio ℞ oli spice oli mastic oli
citoniorum oli absinthii an ℥ s pulveris gaif ℥ s mete
spice ℥ i mastic ℥ ii gallie mg ℥ i misceat et post inspissa

Alia ℞ oli nardini ʒ i oli absinthij ʒ s pul gariof mente lig
aloes seu an gallie musc ans ʒ i Magister Anthonius
Alia ℞ oli mastic ʒ s oli spice oli nucum an ʒ ii pul
gariof mente an ʒ s gallie musc ʒ iii corporetur

Emplastrum patris mei proprio ℞ mente absinthij labrusce
ros an m s bulliat in aceto citoniorum accipe panem et infunde
et pista omnia simul et fiat emplastrum et adde pulueris mastic
gariof ana ʒ s aloes ʒ i

Species competentes ad digestionem bonam consolidantes et
confortantes ciborum ℞ cinamomi ela ʒ ii piperis lon an ʒ i ba
cubebe nuc musc lig aloes galange ʒ s misce

Aliud proprio patris mei ℞ mente ros labrusce mirtille an
m s mastic ʒ s cor arbor albor et rub an ʒ i puluerizentur
semel subtiliter et bulliat parum cum oli mastic citoniorum et
spice an quantum sufficit et fiat emplastrum stomacho

Unguentum proprio

℞ gariof galange nuc musc cinamomi piperis longi an ʒ s cere
lig aloes nuc musc piretri ʒ ʒ an ʒ i olearum spice mastic
citoniorum an ʒ s cere quantum sufficit fiat unguentum molle

Ad stomachum ℞ pulueris constrictiui pulueris mente mastic
an ʒ i et ponatur iste pulvis in aliis superdictis super
Et hec de stomacho sufficiant

Confectio seu rosarum ventris lenitiua et pectoris sed extinctiua
et curat febrem colica supposito bono regimine et dicitur confectio
psillicata ℞ zuccari viol zucc ros an ʒ ii medulle cassiefistule
bone et purgate ʒ i mucilaginis psillij mucilaginis se citonio
rum an ʒ s fiat confectio et si vis interponere tunc
semina mem... vel violarum fiat ex sacculi ex seminibus
psillij et citoniorum

Iste sunt quedam decoctiones quas salutiue fuerunt et ista
℞ pulegie calamenti absinthij eupatorij viol an m s
quinque radicum fiat decoctio cum qua dissoluantur agarici infusi
in pecia ligati et fortiter expressi ʒ i pulueris pecta
rigu bucce an ʒ s ela succi ros ʒ i medull cassiefis
ʒ s misce omnia Patris mei

℞ quinque radicum v viol endiuie scolopendie eupatorij an m s an
ʒ ii spice ʒ s fiat decoctio cum qua distempera medulle
cassiefis ʒ s ela succi ros ʒ ii reubarbari boni ʒ s misce

pa

2

3 ℞ prunorum x tamarindorum ii seminum quatuor ʒ ii sene an. fenugreci an. ʒ i s. viol. m. s. fiat decoctio cum qua distempera medulle cassie fistule ℥ i clarificati succi ros. ʒ ii misce.

4 ℞ prunorum viii viol. ℥ s. seminum quatuor ℥ s. an. ʒ ii fiat decoctio cum qua distempera medulle cassie fistule ℥ i s. clarificati succi ros. ʒ iii misce/

5 ℞ medulle cassie fistule ʒ v clarificati succi ros. ʒ ii distempera cum decoctione prunorum 6 viol. eiusdem m. s. seminum quatuor ʒ ii reubar-bari infusi in pecia ligati et fortiter expressi ʒ i

6 Evacuanda est solutiva ℞ radicis ros. an. m. s. scolopendie cortic. radicis capparis tamarisci an. m. s. aneti ʒ ii fiat decoctio in libris quibus unum minus et una addi et teratur cum paris pro splena/ post meri

7 ℞ medulle cassie fistule ℥ s. reubarbari ʒ i misce cum decoctione ... primorum x viol. ℥ s. tamarindorum ii eiusdem m. ʒ seminum quatuor ℥ s. m. ʒ ii

8 ℞ prunorum x viol. m. s. thimi epithimi polipodii semi-nis an. ʒ ii fiat decoctio cum qua decoctione distempera medulle cassie fistule ℥ s. serapini ʒ ʒ vi agarici ʒ i post me...

9 ℞ prunorum x viol. eiusdem an. m. s. an. ʒ ʒ ii seminum quatuor ʒ ii fiat decoctio cum qua distempera medulle cassie fistule ʒ vi clarificati succi ros. ʒ ii/

10 ℞ lapidis serapini an. ℥ s. agarici ʒ i distempera cum de-coctione epithimi polipodii ... et an.

11 ℞ prunorum viol. tamarindorum seminum quatuor ... fiat decoctio cum qua distempera medulle cassie fistule ʒ vi reubarbari ʒ s. clarificati succi ros. ʒ i s. misce/

Confectio diarodon confortativa stomachi et epatis et est solutiva ordinata per magistrum ... ℞ specierum pro diarodon ʒ i s. specierum pro diacimino ʒ s. reubarbari ʒ i zuccari al. lb. s. fiat confectio/

12 ℞ an. ʒ ii prunorum x viol. m. s. fiat decoctio cum qua distempera medulle cassie fistule ℥ s. serapini ʒ vi agarici ʒ i misceantur/

13 ℞ agarici infusi in pecia ligati et fortiter expressi pulveris lapidis serapini an. ʒ s. clarificati succi ros. ʒ i cassie fistule ℥ s. misceantur in decoctione

℞ eloꝫ succi rosꝫ ʒ ij reubarꝫ ʒ j cassieff ʒ ij misce/ — 14

℞ thimi epithimi polipodij seme an ʒ j viol an ʒ ß endi
an ʒ ß eloꝫ de succo rosꝫ reubarꝫ ʒ ij medulle cassieff ʒ ß — 15

℞ primorꝫ viol semj quinq tamarindorꝫ thimi epithimi
endi polipodij seme an fiat de cotto cum qua distempa me-
dulle cassieff ʒ vj reubarꝫ boni ʒ ij agarici infusi in
pecia ligati et fortiter expressi ʒ j ß misceantur/ — 16

℞ prunorꝫ v viol endi an an ʒ ß tamarindorꝫ iij spice ʒ ß
an ʒ ij fiat de cotto cum qua distempa medulle cassieff
ʒ j reubarꝫ boni infusi in aqua endi in pecia ligati et for-
titer expressi ʒ j ß misce/ — 17

℞ thimi epiti polipodij seme an an ʒ j scolopendri cap
ve an an ʒ ß fiat de cotto cum qua distempa medulle cassieff
ʒ ß eloꝫ de succo rosꝫ ʒ ij agaricꝫ infusi in pecia ligati
et expressi ʒ j pulueris yerapigre ʒ ß misce/ — 18

℞ fumiterre an j epithi polipodij seme an sem ʒ ij prunorꝫ
v tamarindorꝫ iij fiat de cotto cum qua distemperetur me-
dulle cassieff ʒ j ß bndicte ʒ j reubarꝫ ʒ ß agaricꝫ infusi
ʒ ß/ — 19

℞ thimi epithi podij seme an feniculi an ʒ ij prunorꝫ v
tamarindorꝫ iij fiat de cotto cum qua distemperetur bndicte ʒ j
medulle cassieff ʒ j ß agaricꝫ ʒ ß/ — 20

℞ medulle cassieff ʒ j ß reubarꝫ boni in pecia ligatꝫ et
bene expressi ʒ j in ista decoctione infusi ℞ prunorꝫ v an
ʒ j endi ʒ iij spice ʒ ß zuccari ʒ j fiat fiat de cotto
cum qua distempa predicta/ — 21

℞ prunorꝫ vi viol epithi seme fumiterre endi an an ʒ ß an sem
an ʒ ß polipodij ʒ ß fiat de cotto cum qua distempa me-
dulle cassieff ʒ j ß turbith electi an ʒ ß agarici infusa
in pecia ligati et fortiter expressi ʒ j et adde de cotto agarꝫ
et carthami an ʒ j/ — 22

℞ prunorꝫ tamarindorꝫ an iij viol endie an an ʒ ß an
ß spice ʒ j fiat de cotto cum qua distempa medulle cas-
sieff fistule ʒ ß reubꝫ ʒ ß electuarij succi rosꝫ ʒ j et ß misceantur — 23

℞ prunorꝫ v viol an ʒ ß endi an an ʒ ß an ʒ ij fiat de
cotto cum qua distempa medulle cassieff ʒ ß reubꝫ boni
ʒ j electuarij succi rosꝫ ʒ ß misce/

℞ prunorꝫ v viol an ß an ʒ ß epiti polipodij an ʒ ij
fiat de cotto cum qua distempa medulle cassieff ʒ ß yerapigre
bndicte an ʒ ß agaricꝫ ponderis duorum misce/

℞ prunorꝫ v viol rosꝫ endie an ß an ʒ j spice ʒ ß fiat
de cotto cum qua distemperetur medulle cassieff ʒ j ß reubꝫ
~~drag legera reub in pecia et infunde in decoctione et fortiter~~
expressi et fiat medicina predicta/

28

Rx an ʒ i mirabol kebul citrinorum an ʒ i prs v fiat decoctio cum qua distempera medulle cassiefistule ʒ s. reubarbari ʒ i turbith boni ʒ s agarici infusi in pecia ligati et bene expressi ʒ i.

Rx reubarbari ʒ i medulle cassiefistule ʒ s. misceantur cum decoctione sequenti Rx 5 radicum v eiusdem viol. an m s. an ʒ ii sp. ʒ s. fiat decoctio.

Rx 5 radicum v viol. azari scolopendrie eiusdem an m s. an ʒ s. fiat decoctio cum qua distempera medulle cassiefistule ʒ s. yerapigre ʒ s. agarici reubarbari an ʒ s. misceantur.

Rx cimarum epithimi polipodii sene an m ʒ ii 5 radicum v viol. m s. fumiterre m s. fiat decoctio cum qua distempera medulle cassiefistule ʒ s. electuarii succi rosarum ʒ ii reubarbari agarici an ʒ s. misce.

Rx an sen epithimi polipodii an ʒ ii terantur parum et decoquantur et accipe de colatura ʒ iiii distempera cum ea yerapigre ʒ vi mellis rosati colati ʒ ii agarici infusi in pecia et fortiter expressi ʒ i misceantur.

Rx yerapigre Galieni an ʒ s. electuarii succi rosarum ʒ i misceantur.

Rx yerapigre ʒ i agarici ʒ i ℈ sal gemme an ʒ s. incorporentur.

Magister an Rx radicum petrosilini liquiricie i viol. m s. ordei mundi m s. sene ʒ s. decoquantur et addatur in colatura ʒ ii zuccari albi et bulliat tribus vel duobus bulicionibus m a ʒ iii pro

In predicta solutiva omnia sunt proba mei experti duobus hominibus que sunt m ✠

Hunc ponit alia solutiva aliorum magistrorum

Rx capillorum absinthii eiusdem an m s. foliorum fumiterre ʒ ii polipodii epithimi an ʒ ii sene ʒ s. an passularum ʒ s. mirabol citrinorum ʒ i indorum ʒ s. decoquantur et in aqua lactis et in decoctione dissolvatur cassiefistule pinguis ʒ s. reubarbari boni ʒ s. / Magister Anthonius

Alia Rx polipodii an thimi epithimi eiusdem an m s. foliorum sene ʒ ii sene an ʒ ii viol. m s. sp. parum decoquantur et in predicta decoctione infundatur agarici ʒ i reubarbari ʒ s. ligatorum in pecia et fortiter expressorum deinde dissolvatur cassiefistule pinguis ʒ s.

Alia Rx capillorum veneris epithimi absinthii an m s. polipodii ʒ s. mirabolanorum kebulorum ʒ i citrinorum ʒ s. passularum ʒ s. an ʒ ii fiat decoctio in qua distemperetur yerapigre ʒ vi pillularum cochiarum ʒ s. boni ponderis

Magister Anthonius Alia Rx viol. fumiterre absinthii capillorum veneris an m s. epithimi m i foliorum sene ʒ ii mirabolanorum citrinorum indorum an ʒ s. kebulorum ʒ ii sene an ʒ s. ℈ ʒ ii sene ʒ ii passularum ʒ i polipodii ʒ s. liquiricie

ʒ i tamarindorum ʒ i decoquantur et de decoctione recipiantur ʒ iv in quibus dissolvantur medulle cassiefistule pinguis ʒ i s. agarici in pecia ligati fortiter expressi ʒ s. reliquum vero de decoctione reservetur / Magister dictionum

Alia ℞ radicum petroselini ʒ ii violarum endivie ana i pugillum prunorum viii tamarindorum ʒ s. seminis quatuor frigidorum passularum liquoricie ana ʒ s. ana ʒ ii et in sufficienti quantitate decoctionis infundatur agarici in pecia ligati ʒ i et fortiter exprimatur et inde dissolvatur cassiefistule pinguis ʒ vi fiat bibere ʒ s.

Alia et sunt pille ℞ mirabolanorum citrinorum nigrorum emblicorum ana ʒ i reubarbari agarici ana ʒ i s. ʒʒ mastici ana rosarum succi eupatorii succi absinthii ana ʒ s. scamonee cocte in citonio ʒ s. pulveris ierapigre ʒ v. informentur pille cum succo fenicis

Alia ℞ violarum endivie capillorum veneris prunorum cottam [illegible] tamarindorum ʒ s. seminis quatuor frigidorum passularum ana ʒ s. ana ʒ ii mirabolanorum citrinorum ʒ i spice ʒ s. decoquantur et in decoctione dissolvantur medulle cassiefistule pinguis ʒ i reubarbari ʒ ii Vel sic ℞ violarum endivie capillorum veneris ana ana i pugillum prunorum viii tamarindorum ʒ i seminis quatuor frigidorum ʒ s. passularum ʒ s. spice ʒ s. ana ʒ ii decoquantur et in decoctione cassiefistule pinguis ʒ i reubarbari ʒ ii / Alia ℞ mirabolanorum citrinorum reubarbari ana ʒ i kebulorum indorum ana ʒ s. infundantur omnia simul quasi in aqua rosarum et aque endivie ana ʒ ii /

De egritudinibus splenis et curationibus

℞ olei de capparis ʒ i s. scolopendrie corticis radicis capparis tamarisci partes equales pulverizentur et ponantur in predicto oleo cum addatur pars aceti albi /

℞ olei de capparis ʒ i olei rute olei camomille ana ʒ s. aceti ʒ s.

Preter unctionem / ℞ olei aneti olei de capparis ana ʒ s. butiri ʒ ii

Preter unctionem / ℞ olei aneti olei de capparis olei camomille ana ʒ i aceti ʒ ii et ad sufficientiam ℞ olei capparis aneti camomille pulveris scolopendrie ʒ s. misce pro splene / ℞ olei capparis aneti mastici ana ʒ s. misce /

Unguentum pro splene ℞ olei aneti liliorum et capparis ana ʒ i armoniaci in aceto dissoluti ʒ ii aceti ʒ i s. et addita cera sufficienti fiat unguentum /

Decoctio pro splene ℞ scolopendrie calamenti camomille ana m. s. corticis radicis capparis tamarisci ana ʒ i s. conterantur et bulliant in aceto et fiat sicut predictum est /

Decoctio pro splene ℞ camomille rosarum ana m. i scolopendrie corticis radicis capparis tamarisci ana m. s. aneti ʒ ii fiat decoctio in tribus partibus vini nigri et una aceti et terantur ana partes in qua sicut consueverunt facere apponatur feltrum et bene expressum spleni supponatur supponatur

De passionibus pectoris

Nunc dicta de passionibus pectoris que incipere competit et primo de unctionibus quarum prima est hec / ℞ olei amigdalarum dulcium olei camomille violarum ana ʒ s. butiri loci ʒ i s. misce /

Alia ℞ olei liliorum alborum aneti amigdalarum dulcium de nucibus

butiri loti ana ℥ ss. misce cum / Unguentum pro pectore ℞ oleorum amigd. viol. aneti ana ℥ i ss. butiri loti ss. ℥ i fiat unguentum molle cum cera quod sufficit

Aliud ℞ oleorum amigd. dul. de yreos ana ℥ i oli. camomillini oli. violacei butiri loti ana ℥ i ss. et cum cera fiat unguentum pro pectore

Aliud ℞ oli. amigd. dul. pinguedinis gallie recentis butiri loti ana ℥ i ss. bdellii ℥ ii cere albe quod sufficit fiat unguentum et foveatur pectus et dorsum

Emplastra pectoris ℞ radicum malvavisci bene coctorum et pistatum lb ss. pul. rosarum violarum camomillarum mellilloti ana ℥ ss. oleorum absinthii aneti camomille ana quod sufficit fiat emplastrum

℞ radicis altee ana i sem. farine sem. lini ℥ i et ss. et ii ficuum pinguium v florum camomille viol. ana ana ss. farine ordei ℥ i ss. predicta debite preparata et decocta que indigent fiat emplastrum cum oleo amigd. dul. de liliis aneto pinguedine galline et butiro

Magister Anthonius

℞ radicum malvavisci ana i coquantur et pistentur et miscentur cum floribus camomille farine sem. lini et fenugreci ana ℥ i oli. aneti oli. camomille butiri ana ℥ ss. fiat emplastrum

℞ malvavisci cocti et pistati ~~farine sem. lini~~ ana ii capitum unum coctum et pistatum farine sem. lini farine ordei farine fenugreci ana ℥ i oli. aneti butiri ℥ i et ss. fiat emplastrum

℞ mucillaginis altee sem. lini oli. viol. oli. aneti ana ℥ i florum camomille mellilloti ana ss. ℥ i fiat emplastrum et adde parum ordei farine

℞ furfuris ordei lb ss. florum camomille ℥ iii olei aneti ℥ iii butiri ℥ iii fiat emplastrum

Nunc ponam potiones in parte pectoris potabiles et prima est hec ℞ liquiricie munde ℥ i ordei mundi ana ss. uve passe munde ana ss. ℥ i sebesten ℥ ss. seminum communium albi ℥ i ysopi capillorum veneris ana ℥ ss. fiat decoctio in aqua clara et post colaturam bulliat parum cum zucara

℞ iuiube liquiricie passul. ana ℥ i yreos ℥ ss. ficuum siccarum pinguium numero x dactilorum pinguium numero vi penidiorum zuccari al. ana ℥ i ss. bulliant predicta in lb iii aque usque ad consumptionem partis tertie

℞ radicum liquiricie pistate parum ℥ i ordei mundi ana i decoquantur et colentur deinde addatur zuccari al. ℥ i et bulliat parum et fiat una scala aque

℞ liquiricie rase contuse ana ℥ ss. ficuum vi dactilorum incisorum ii ordei mundi ana i decoquantur sufficienter et colentur deinde addatur zuccarum et coquatur

℞ liquiricie ordei ana ℥ ii passularum ℥ i dactilorum numero x ficuum siccarum pinguium numero v sem. communium ℥ i ss. yreos ℥ ss. bulliat predicta in lb iiii aque usque ad consumptionem partis tertie

℞ liquiricie rase pistate ℥ ss. uve passe munde sebesten ... penidiorum al. ana ℥ ii ficuum pinguium v ordei mundi ana ss. fiat

decocto et accipe de ipsa lb ij et zuccari albi ℥ j et bulliat iterum

Vnum potum electuarium quod feci [illegible] Recipe succum rosarum zuccari violarum zuccari
boraginis ana ℥ s. diadraganti diapenidion electuarii de gemmis
ana ℥ ij incorpora / Pro [illegible] mei

Aliud Recipe zuccari violarum lactis de primo lotis de papaveris ℥ s electuarii
de gemmis sine musco ℥ ij incorpora / Pro [illegible] mei

Aliud Recipe diadraganti diapenidion ana ℥ iij zuccari boraginis ℥ iij
zuccari rosarum zuccari violarum ana ℥ j trisandali diarodon abbatis
manus christi cum perlis ana ℥ ij incorporentur /

De terasimone primo de infusionibus et pillulis Et cetera de sirupis
Recipe reubarbari mirabolanorum citrinorum ana ℥ j mirabolanorum indorum ℥ s. ustulentur parum
et infundantur in aqua rosarum aqua endivie ana ℥ ij /

Recipe mirabolanorum citrinorum ℥ j s. kebulorum reubarbari ana ℥ j mirabolanorum
indorum kebulorum ℥ ij [illegible] parum et infundantur in aqua rosarum aqua cicorie ana ℥ ij

Recipe mirabolanorum citrinorum ℥ j s. kebulorum reubarbari ana ℥ j ustulentur parum
et infundantur in aqua et vino citoniorum ℥ ij aqua rosarum et endivie
℥ ij / pillule ad idem mirabolanorum citrinorum kebulorum indorum ana ℥ j
reubarbari ℥ ij [illegible] parum et pulverizentur et informentur pillule
cum vino citoniorum / Item aliud Recipe reubarbari mirabolanorum citrinorum kebulorum
indorum ana ℥ j [illegible] cubeborum ana ℥ ij [illegible]
[illegible] ana spodii masticis [illegible] sumac ana ℥ s. informentur
pillule cum aqua plantaginis [illegible] ℥ j bonum ponderis

Sirupi electuaria clistera aque de cottanis [illegible] ad constrictionem fluxus
[illegible] Recipe rosarum balaustiarum mille [illegible] sumac spodii ana ana
℥ j decoquantur in aqua [illegible] et cum ista de cottone et vino [illegible]
fiat lb j [illegible] et parum cocti / Recipe zuccari rosarum veteris ℥ ij
trisandali manus christi cum perlis electuarii constrictivi magistri [illegible] de [illegible]
[illegible] qui sic fit Recipe corticum granatorum balaustie gallarum
cipulorum glandium ana ℥ iij [illegible] granorum
vue silvestris [illegible] mille [illegible] granatorum [illegible] plantaginis
acacie sumac ana ℥ ij terre sigillate carabe [illegible] sanguinis
draconis coralli albi et rubei masticis [illegible] albi [illegible]
[illegible] psillii [illegible] margaritarum [illegible] ana ℥ j
sandali albi et rubei spodii ana ℥ s. zuccari albi lb v. fiat electuarium

[illegible] aqua Recipe rosarum mille [illegible] ana ana s. zuccari [illegible] ℥ s. fiat
[illegible] aqua ad aqua [illegible] et [illegible] proclister /

Aliud magistri anthonii Recipe zuccari rosarum veteris ℥ j s. manus christi cum
perlis ℥ j [illegible] de papaveris ℥ s [illegible] de karabe
℥ j s. incorpora / decoctio [illegible] Recipe rosarum balaustiarum
gallarum mille ana ana j [illegible] ℥ j [illegible] parum et fiat decoctio

[illegible] ana [illegible] Recipe [illegible] sanguinis
draconis ana ℥ j [illegible] ℥ s. et [illegible] capitis [illegible]
[illegible] fiat [illegible]

Electuarium magistri jo. de [illegible] Recipe balaustiarum corticum granatorum
ana ana s. mille sumac ana ℥ iij albi lb s. /

Aliud ana B. Recipe zuccari rosarum veteris [illegible] papaveris ana ℥ j [illegible]
[illegible] de karabe ℥ ij manus christi cum perlis ℥ ij incorpora

Aliud ℞ trium sandalorum dyadragant trociscorum de spodio cum se acetose ana ʒ ß zuccari ros veteris ʒ ij incorporentur/

Puluis adhuc ℞ zuccari ʒ ij trium sandalorum trociscorum de spodio cum se acetose ana ʒ ij incorporentur/ Aliud plus ℞ aloes loti cortic trium gallarum ʒ ij puluerizentur subtilissime/ Potionis adhuc ℞ castoris karabe terre sigillate ana ʒ ß dissoluentur ʒ iiij aque plantaginis ʒ j portulace/

Alia ℞ athanasie ʒ ij distempera cum ʒ iiij aque plantaginis fricate super lapidem emathites donec rubeat Item ℞ zuccari ros veteris ʒ j ter j de trasagi manus Christi cum plus ʒ ij incorporentur/

Item ℞ trociscorum de terra sigillata in aqua puluerisata cum aqua plantaginis ʒ iiij ...

Item ℞ athanasie ʒ j ʒ ß dissolue terre j de carabe et bibat cum ʒ iiij aque plantaginis hoc est 2o tenuis omnia fuit pastus ma[...] ordinata pro quodam dux de parma/

Nunc pona aliqua de opiatis et sine quo ℞ opii ʒ j auree alexandrine ʒ ß misce ℞ trifarine ʒ ij ana al ʒ j misce

Item ℞ philonium ʒ j ʒ ß thiriace ʒ ß misce et accipiat an quadr viabus ... in eodem Item ℞ trium veteris philonium cum ʒ j esare ʒ j ʒ ß et misce Item ℞ mellete ʒ iiij trium ʒ j ... philonium ʒ ß distemperatur ʒ iiij aque plantaginis

Nunc pona vnguenta pro renibus et pro dorso ... in anthio pro renibus ℞ olorum rosarum ʒ ij ß oli mastic ʒ j oli violacei aque plantaginis aceti ana ʒ ß cere albe quod sufficiat fiat vnguentum pro renibus/ Aliud pro dorso et renibus ℞ oli violacei oli ros cucurbite butiri loti ana ʒ ß cere albe ℞ oli sufficiat vnguentum/ Aliud ℞ oli ros oli viol butiri loti ana ʒ ß aceti ʒ ij dragaganti ʒ j fiat vnguentum fiat pro dorso

Aliud ℞ oli viol oli amigdalarum dulcium ana ʒ ß butiri loti pinguedinis galline loti ana ʒ ß cere quod sufficiat ad vnguentum pro dorso

Aliud ℞ olorum viol ros amigdalarum dulcium cucurbite butiri pluries loti pinguedinis galline ana ʒ ß cere albe quod sufficiat fiat vnguentum pro dorso quod peccata

Aliud pro renibus ℞ oli ros oli mirtini oli aneti ana ʒ j sandal al et ru ana ʒ j aceti ʒ j et fiat vnguentum pro renibus

De punctura

Nunc pona quasdam inernas ... euacuantes ... est et ... ana ℞ diamusci gardamoi ana ʒ j ros mastic ana ʒ ß ʒ ß turbith ʒ iiij et sene ... ʒ j diagridii ʒ j zuccari albi ʒ iiij aut parum plus fiat ... pille ... ℞ cinamomi ʒ ʒ garyofili mac ros mastic ana ʒ ß hermodactillorum ʒ j turbith boni aloes ana ʒ ij scamonee preparate ʒ ß fiat pille et ... cum vino forti/ Item ℞ turbith boni et ... ʒ j ʒ ʒ ʒ j zuccari albi ad pondus omnium/

Vnguentum ℞ oli vulpini ʒ ij olorum anetini et liliaci ana ʒ j aceti ʒ ß et cum sufficienti cera fiat vnguentum/

Item ℞ turbith boni ʒ j hermodact ʒ ß ʒ ʒ j zuccari albi

ad vocatur cum fiat pulvis // Item ℞ sandal al. et citrinorum ros. an. ʒ i
spodii succi liquiritie portulace an. ʒ ii anisi dragaganti se. citruli me-
lonis cucumeris se. cariole an. ʒ i carrofoli ʒ s. margarita-
rum perforatarum iacinctorum zaphirorum smaragdorum an. ʒ s.
macis galie an. ʒ i. zuccari albi aq. ros. aque buglosse quod suf-
ficiat fiat electuarium in forma tragee adde specie ʒ i. ligni
aloes squinanti an. ʒ i. ℞ oleum de cera olei amigdalorum dulcium an.
ʒ ii dissolve euforbii ʒ i ℞ florum diarodon abbatis florum ta-
sandali an. ʒ ii zuccari babarzet fiat electuarium ℞ farine ordei
ʒ ii florum camomille butiri an. ʒ ii cum sufficienti quantitate aq. et de
coquatur omnia ad invicem // ℞ ros. balaustiarum gallarum mirtille
an. ʒ s. contere pariter et coquatur // Item ℞ decoctionem predictarum
gemmarum quando capiantur polipodii rasiculi cum seminibus ʒ iii agaris
ʒ i s. indorum // dactillorum ʒ i s. mirabolanorum kebulorum ʒ s. indorum

s'mo [margin]

citrini an. ʒ ii folliculorum sene ʒ ii electuarium de succo ros. ʒ ii
ℬ ciuuasi an. ʒ ii ligni aloes macis an. ʒ i zuccari albi
ʒ i aceti clari ʒ ii //

℞ ligni aloes spice galie nucis musce storacis calamite mirte ma-
sticis olibani an. partes equales laudanum quod sufficit fiat pomum //

Item ℞ unguenti aurei ʒ i storacis liquide ʒ iii olei rosarum olei
masticis an. ʒ i cimini subtiliter et pulverisati ʒ ii pulveris
gallarum ʒ s. cere quod sufficit fiat unguentum molle //

℞ sandali al. et ru. pulveris ros. pulveris liquiritie an. ʒ i macis
ʒ i ʒʒ ʒ s. se. endivie se. melonis an. ʒ i se. an. ʒ s. zuccari
albi quod sufficiat aq. buglosse aq. ros. aq. endivie quod sufficiat
fiat electuarium in forma tragee Magister Anthonius

Pille pro eodem ℞ azari squinanti spice cinnamomi
nucis muscate an. ʒ s. aloes optime ʒ vi informentur pille cum
vino aromatico //

℞ dialtee ʒ ii diarodon iasandali an. ʒ s. incorporentur
cum modico sirupi endivie //

℞ mucillaginis altee mucillaginis se. lini an. ʒ i mucil-
laginis fenugreci ʒ s. unguentum galli ʒ i bdellii indici
ʒ s. olei camomille ʒ i. olei amigdalorum amararum ʒ s. cere quod
sufficiat fiat unguentum molle // M. A.

℞ olei mirtini olei ros. an. ʒ i. aque plantaginis succi
ypoquistidos an. ʒ s. balaustiarum thuris sang. dra-
conis an. ʒ s. aluminis ... ʒ ii cere quod suffi-
ciat fiat unguentum // ℞ zuccari ros. zuccari boraginis an. ʒ i
sandali ʒ ii manus Christi cum perlis ʒ s. incorpora

℞ olei ros. olei mirtini olei nenufaris an. ʒ i mucillaginis
psillii ʒ s. aceti ʒ s. pulveris sandali ru. ʒ i pulveris ros.
pulveris balaustiarum an. ʒ s. cere quod sufficit fiat unguentum
Magister Anthonius ℞ macis ʒ i sandali al. et rub.

ana ʒ s. seminis coriandri ʒ iii se. an ʒ ii zuccari albi quod sufficit fiat tragea in hunc modum infundantur sandali in aqua rosarum et exprimatur cum decoctione predictorum aqua fiat Pernum/

Recipe cynamomi garioffili macis ligni aloes corticum citri gallie muscate mastices ana partes i. camfore partes s. laudani quod sufficiat aromatizetur cum pauco ambre/

Restabile unguentum Recipe olei laurini terbentine axungie ana lb s. pulveris gabelle ʒ iiii sulphuris vivi ʒ i salis communis ʒ iiii misce fiat unguentum/

Aliud Recipe olei rutini olei laurini olei de liliis albis olei aneti ana ʒ i s. armoniaci bdellii in aceto dissolutorum ana ʒ i ʒ s. liquoris nucis tantum quantum sufficit cera fiat unguentum/

Et sic est finis rectarum magistri Johannis de sancta sophia doctoris in medicine facultate/

Incipiunt alie quedam recepte ordinate per magistrum Nicolaum de sancta sophia et primo fratrem suo scripsi.

Primus sirupus ad debilitatem cerebri et nervorum et ad humorum debilem expellendum Recipe radicum acori sticados libre palisis salvie saturegie maiorane mente salvie camedreos came-pitheos calamenti mettastri origani ana m. s. quod libis sufficiat decoctis fiat sirupus cum melle depurato cinna-momi garioffili cubebe nucis muscate piperis nigri et longi calami aromatici croci et spice ana ʒ i pulverizentur ligentur in pecia lini rara et bulliat in sirupo et fortiter exprimatur in fine

Syrupus quo usus sum frequenter in catarro sinentibus sanie et assumptis educens quod descendit ad pectus prohibet descensum catarri Recipe liquiricie ʒ i capillorum veneris ʒ s. ysopi sicci ʒ s. ʒ iii unguele caballine virge pastoris pla-tagi ana m. i viste quercina sucii liquiricie ana pulveris albi tagi ana ... seminum sciteris quinque florum viol rosarum se. basilicon pulveris can-sani florum quinque viol rosarum se. basiliconis pulveris cantarorum stimmilium ad dustorum ʒ i se. malve se. cicorum ... ana ʒ ii pemidiorum zuccari ana quod sufficit ad sirupum

Syrupus ad yctericiam et opilationem Recipe absinthe ʒ i s. cap-pillorum radicis feniculi petrosilii brusci apii et sparagi fumi terre radi-cum ... solatrum endivie epaticum stamonis cicorie florum borraginis buglosse eupatorii ana m. s. se. gin ʒ i s. fe-niculi absinthii rosarum ana ʒ iiii florum decoctione sufficiat fiat sirupus cum zuccari albi quod sufficit Recipe aceti foliorum spice altee cassie ligneae ana ʒ i ligentur in pecia bulliat in sirupo et si vis facere salutiorem adde in pecia seminis agali ana ʒ i et seminis ... effectum

Ad opilationem calida ea quod possunt per ... Recipe radicum ... apii feniculi petrosilii ana m. s. capillorum veneris absinthe so-cendes apii feniculi petroselini ana m. s. capilli ... corticum radicum cappari tamarisci, cuscute lapaciim corticum radicum capparis tamarisci, ... coliis ana ʒ s. seminis ana feniculi ... seminis ... ligni ... rosarum

florum boraginis buglosse sandali [illegible] ana ʒ ij endivie epatice acetosa
ana m j seminum citri ʒ j fiat cum libris [illegible] decoctio et serapia de
zuccaro albo [illegible] foliorum spice [illegible] cassie lignee ana ʒ j foliorum
[illegible] ʒ j et [illegible] agarici [illegible] ana ʒ ij ligentur in
pecia et bulliant cum sirupo/

Ad idropisim cum duricie splenis que composui pro quodam domino
[illegible] ydropisis cum duricie splenis cum aliqua oppilatione et
calide cause ℞ radicum apii seu petrosilini rad. endivie ana ʒ v
liquiricie [illegible] absinthii rosarum scolopendrie endivie epatice
capilli veneris [illegible] ana ʒ vj [illegible] bedegwar florum borag.
et buglosse corticum radicum capparis tamarisci corticum me-
[illegible] ana ʒ ß [illegible] mastic ana ʒ j ß spice azari
[illegible] ana ʒ j et ß [illegible] seu gardamomi [illegible] ana ʒ ij se-
minis ʒ ß cum libris [illegible] decoctione sufficienti cum zuccaro albo fac libras
sirupi [illegible] cum [illegible] tabulis aut [illegible]/

Sirupus quem composui pro quadam domina patiente dolorem
[illegible] et [illegible] cum suffocatione matricis et dolo-
rem ℞ ysopi [illegible] calamenti [illegible] capilli vene-
ris [illegible] boraginis buglosse ana m ß radicum
apii seu petrosilini liquiricie ana ʒ ß [illegible] ana ʒ iij
viol. rosarum ana m ß seminum [illegible] ʒ j ana
[illegible] basiliconis ana ʒ j et ß mastic ʒ [illegible]
cinamomi [illegible] ana ʒ j cum libris [illegible] fac
lb j cum melle et si vis fac solutivum [illegible] ad [illegible]
[illegible] ʒ ij [illegible] ʒ j/

Sirupus ad quartanam ℞ radicum apii seu petrosilini polipodii
ana m j [illegible] seminis ana ʒ ß boraginis buglosse
[illegible] centauree [illegible] ana m ß
[illegible] scolopendrie endivie corticum radicum cap-
paris tamarisci [illegible] liquiricie rosarum viol. ana m
[illegible] ʒ j et ß tamarindorum ʒ ß agarici [illegible]
[illegible] citrinorum [illegible] et emblici ana ʒ j lapidis la-
zuli [illegible] spice ana ʒ j et ß [illegible] ana [illegible] ʒ ß
[illegible] ʒ ij cum libris [illegible] decoctione sufficienti cum zuccaro albo
in aqua [illegible] aut [illegible] fiat lb j [illegible]

Sirupus probatus ad dissenteriam [illegible] et [illegible]
[illegible] ℞ [illegible] viridium lb ij malorum
[illegible] lb j [illegible] ana ʒ ß rosarum ʒ ß [illegible]
[illegible] ana ʒ j [illegible] ʒ ij mastic ʒ ß [illegible]
[illegible] sufficit zuccari albi lb j mellis [illegible] lb
ß fiat sirupus/

Sirupus alius ℞ rosarum balaustiarum [illegible] pastoris [illegible]
[illegible] plantaginis ana m j liquiricie ʒ ß seminum
[illegible] seminis [illegible] albi ana ʒ j sandali
[illegible] ana ʒ ij passularum ʒ j [illegible]
ʒ ß cum libris [illegible] fiat decoctio [illegible]

decoctionis lb. iij succi plantaginis ʒ iiij vel aque ius ʒ vj et fiat sirupus cum zuccaro albo et in fine decoctionis sirupi addatur pulvis ipse (?) spodii boli armeni sanguinis draconis gummi arabici ana ʒ ij/

Sirupus alius. Recipe radicum apii feniculi petroselini endivie ana manipulum semis eupatorii absinthii azari carvi gardamomi (?) lactuce scariole seu berberis foliorum squinanti sticados bedeguard ana ʒ ij spice ʒ ij reubarbari ʒ j ℥ semis agarici ʒ ij polipodii ℥ semis epithimi ʒ ij seminum iiij frigidorum tamarindorum v viol. ana ʒ j iusquiami ℥ semis et horum decoctione sufficiente fiat lb. ij sirupi cum zuccaro albo ita quod agaricus reubarbarum cum spica ligentur in pecia linea subtili et bulliant in sirupo/

Sirupus alius ad colligationem materie flate in pectore. Recipe liquiricie munde ℥ j capilli veneris ℥ j ysopi sicce ʒ vj yreos ℥ semis succi liquiricie ana ʒ iiij ucis (?) al. seminum quatuor frigidorum viol. rosarum seminum bombacis ana ℥ semis seminum malve seminum urtice ana ʒ ij endivie et radicis eius ana manipulum j boraginis buglosse manipulum semis corticum ℥ semis passularum ℥ semis ficuum siccarum pinearum ana numero v et horum decoctione sufficiente cum zuccaro albo quod sufficit fiat lb. j sirupi et valet contra calefactionem materie flegmatice in corpore ponere/

Sirupus alius ydropicis cum calide complexionis et febre. Recipe radicis apii feniculi petroselini ana manipulum semis endivie scolopendrie epatice eupatorii capilli veneris ana manipulum semis cuscute squinanti sticados bedegar florum boraginis buglosse ana ʒ ij seminum quatuor frigidorum ℥ j et horum decoctione sufficiente fiat lb. ij sirupi cum zuccaro albo, iste addatur foliorum spice azari sandali cassie lignee reubarbari agarici ana ʒ j ligentur in pecia et bulliat in sirupo. Iste sirupus competens est pro ydropicis cum complexionis calide febre et confert/

Sirupus alius addu[cens] ... ad curam quod sequitur ... Recipe radicis capparis tamarisci scolopendrie apii feniculi petroselini corticum radicis capparis polipodii adianti politrici sticados lactuce endivie rosarum capilli veneris polipodii adianti ... buglosse epithimi cuscute bedeguard ana manipulum semis florum boraginis buglosse epithimi cuscute ... seu ana ʒ j liquiricie ℥ semis seminum quatuor frigidorum ʒ j ... ana ʒ ij ... seu ana ʒ j ... seminum ... tamarindorum numero x et horum decoctione sufficiente fiat sirupus cum zuccaro albo. Deinde addatur foliorum spice azari ana ʒ ij ligentur in pecia et bulliat ana ʒ j agarici reubarbari ana ʒ ij ... sirupus sive composite pro ... duplice quia recedente in sirupo ... remansit cum quartana cum tensione ypocondriorum cum subtilitate urine/

Sirupus alius ad duplicem quartanam. Recipe radicum apii feniculi petroselini polipodii ana manipulum j ... epithimi cuscute ... petroselini polipodii ana manipulum j ... camedreos camepitheos ℥ semis boraginis buglosse endivie ana manipulum j ... scolopendrie capilli veneris sticados squinanti fumiterre ... epatice ... cuspi ... melisse florum boraginis rosis marini ana manipulum semis ... rasis ... liquiricie ℥ semis seminum quatuor frigidorum ... corticum radicum capparis

tamarisci ʒ ß. Ex horum omnium decoctione sufficienti fiat syrupus cum succo usque ad ij lb. Deinde recipe agarici mirabol. citr. indorum bellir. ke-
bulicorum ana ʒ ß. lapidis lazuli reubarbari spice ana ʒ j. contundantur
et ligentur in pecia et bulliat in syrupo et fortiter exprimantur

Syrupus alius recipe apii endivie seu ana ʒ iiij. lupuli sticados cuscute
absinthii rosarum ana ʒ iij capill. ver. bedegwar fumiterre eupatorii
florum vel radicum buglosse ana seu dauci ana ʒ j.
ʒ j coquantur in lb iij aque usque ad consumptionem tercie partis fiat syrupus
cum lb j zuccari et succi apii et endivie ana ʒ iiij. postea reubarbari
mastic. ana ʒ j spice azari foliorum ana ʒ ß. contundantur et
in sacculo bulliant cum syrupo/

Syrupus in febribus diuturnis de mimo recipe buglosse rubee
lupuli cuscute fumiterre politrici adianti spice scolopendrie
rosarum ana ana ʒ ß. radicum apii seu brusci sparagi petros. absinthii
plantaginis capillorum veneris endivie ana ʒ ß. seminum quatuor frigidorum ber-
berorum seminis sparagi emblici bedegwar ana ʒ ij et ß spice
liquiricie scti cinamomi ana ʒ j semen apii ana ʒ j et ß. violarum
epithimi sene ana ʒ ß. reubarbari et ana ʒ ij et ß. agarici ʒ iij.
Ex horum decoctione fiat syrupus cum zuccaro actum quod reubarbari et
epithimum in fine decoctionis imponantur dosis ʒ j et ß/

Syrupus quo usus fui in multis doloribus iuncturarum de-
sumptis recipe ysopi origani ypericon radicum acori acretice ana
ʒ ß. epithimi sene ana ʒ iiij et 2 ß. reubarbari optimi agarici
ana ʒ j et ß. hermodactilorum ʒ ß. diagridii ʒ j mastic. ʒ ʒ
cinamomi ana ʒ ij Cum horum decoctione sufficienti fiat syrupus cum
zuccaro albo et acetosetur parum cum aceto vini /

Syrupus ad podagram et splenis duriciem cum antiqua fluxa
recipe radicum polipodii ebuli de plantaginis mellilotum hic trium
capillorum endivie mellilotum ana ana florum buglosse sol-
licitorum sene epithimi ebuli violarum ana ana ʒ ß. de semine dauci
ana tamarisci seminis accori berberis tamarisci mastic. se-
ana ʒ vj cinamomi galange sandali albi et rubei ana ʒ iij et ß
seminum quatuor frigidorum ʒ j piperis longi gallie ana ʒ j Ex horum
decoctione secundum legem fiat syrupus bene coctus acetosus vel
forma totaliter cum melle vel cum zuccaro/

Nunc pauca de syrupis ad humorem et primo syrupus magni
quindam operis recipe ignis radicum mue prius inustato radicum
acori sparagi brusci herbe paralisis saturegie rute salvie
camedreos camepiteos calamenti mastic. omnium ana ʒ ß. cinamomi
galang. mastic. cubeb. seminis yreos ana ʒ iiij cinamomi
polipodii sene ana ʒ j sandali rosarum ana ʒ ß. Ex horum de-
coctione fiat syrupus cum zuccaro et acetosetur cum aceto scilliatico

Syrupus contra fluxum sanguinis a pectore et pulmone cum tussi
recipe succi virge pastoris succi plantaginis cum dissolvantur et de-
coquantur et post decoctionem addatur lb j zuccari et fiat syrupus

Cum vero amoti fuerint abique ponatur in predicto sirupo pul. iste ℞ boli armeni sanguinis draconis lapidis ematitis ana ʒ i ʒ s. et bene agitetur cum spatula et usui reservetur/

Sirupus contra duritiem [illegible] ℞ radicum apii petros. fragi brusci lupuli capparis endivie scolopendrie corticum tamarisci radicum cappari[s] cuscute buglosse ana ʒ s. thimi epithimi sene polipodii florum borraginis ana ʒ ii seminum iiii frigidorum maiorum seminum endivie portulace florum [illegible] florum ana ʒ iii aquarum ʒ ii predicta contundantur et fiat decoctio et addito zuccaro lb. i fiat sirupus et acetosetur modico aceto et bulliat in decoctione sirupus [illegible] et cum tusi in petia subtili ligati ʒ iii [illegible] sequitur et vz pro qui patitur duritiem ʒ epatis cum [illegible] ipsorum vero cum urina multe tincture cum citrinitate palpebrarum et pedum ita quod [illegible] cum [illegible] magistri petrus de Pauolo

Sirupus pro pectore aliud [illegible] ℞ capilli veneris ana s. prassii endivie ana ana s. liquiricie ʒ ii isopi calamenti seminum urtice viol. ana ʒ s. [illegible] gummi arabici ana ʒ ii passularum ʒ i zuccari lb. i fiat/

Sirupus ad digerendum materiam frigidam ℞ radicum apii petrosellini feniculi fragi ʒ s. calamenti silvestris et domestice ysopi sticados azari acori [illegible] sticados camedreos camepiteos origani ana ʒ iii piperis longi ʒ ana ʒ ii seminum anisi feniculi levistici dauci carui ana ʒ i ʒ s. spice squinanti ana ʒ i passularum enucleatarum ʒ i coquantur in aqua sit in aqua quantitate sufficiente et cum lb. i mellis ʒ ii aceti squillitici fiat sirupus qui aromatizetur cum cinamomi calami aromatici croci ʒ piperis nigri et longi ana ʒ s.

Sirupus pro [illegible] ℞ succi endivie apii seminum [illegible] lupuli borraginis aut buglosse decoctorum dispumatorum ana lb. s. radicum apii feniculi endivie ana ʒ s. seminum anisi feniculi ana ʒ i ʒ s. rosarum spice liquiricie ana ʒ ii eupatorii absinthii cuscute ana ʒ i seminum [illegible] ʒ ii thimi epithimi polipodii fumiterre sene ana ʒ s. aquarum ʒ v. [illegible] ʒ iii predicta simul cum aqua lb. ii et bulliat omnia usque ad consumptionem duarum partium post epithimum quod bulliat unica bullitione et coletur et cum melle [illegible] zuccari aliter fiat sirupus

Vel fiat alius sirupus ℞ radicum apii petros. fragi brusci ana ʒ i acori apii [illegible] rubee tinctorum ana ʒ s. camedreos camepiteos eupatorii origani calamenti agrestis ysopi sticados [illegible] azari absinthii fumiterre ana ʒ iiii rosarum rubearum spice squinanti ana ʒ i et s. ʒ galange ana ʒ ii passularum mundatarum enucleatarum ʒ vi [illegible] omnium fiat decoctio [illegible] radicum [illegible] florum [illegible] foliorum epithimi quod [illegible] omnia alia ponantur [illegible] decoctionis in [illegible] lb. aceti donec remaneat lb. i et s. [illegible] decoctionis addito sirupo scillitico cum zuccaro albo fiat [illegible] decoctione [illegible] sirupus quod ad lb. i ʒ s. predicta ponatur aceti scillitici ʒ i et s.

Nunc ponam quedam clistaria et [illegible] ulcera renum et vesice et mingentibus sanie [illegible] Nicolai de [illegible] Sophia

De clistariis

℞ quatuor albedinis ʒ i se citrulli cucumeris cucurbite ana ʒ ss bolarmeni armeni terre sigillate seminis portulace albi amigdalarum dulcium liquiricie dragaganti amili quatuor seminum ʒ i ʒ ss carabe se insquiami ana ʒ ss Et his cum sufficit fiat electuarium cum zuccaro albo et ad dosim ʒ ii mane ʒ i vespere et ad confortandum stomachum

Item addendum ℞ se cucurbite se cucumeris se citrulli se melonis ana ʒ ii se portulace se seminis papaveris albi ana ʒ i ana ʒ ss amigdalarum dulcium cum corticibus avellanarum assatarum quatuor seminum ana ʒ i amili dragaganti ana ʒ ii liquiricie ʒ ss cinamomi electi ʒ ii se apii dauci ana ʒ i ciceris nigri et cortice ʒ iii fiat electuarium cum zuccaro albo vel addatur in pulvere et hoc et mundificativum viarum urine et consolidans

Electuarium quod composuit magister Nicolaus pro quodam domino valido et tristi vigilias patiente ℞ melisse buglosse corticis citri galie muscate cardamomi been albi et rubei zedoarie doronici se ozimi gariofilati macis ana ʒ ss terantur terenda que in accipiantur se insquiami seminis papaveris albi ana ʒ ss que terantur et Et cum his omnibus fiat electuarium cum ʒ viii zuccaro albi et plus et aque rosarum quod sufficit et aromatisetur cum pauco musci

Electuarium quod idem composuit pro quodam domino quiescente et debilis appetitus ℞ rosarum ʒ v corticis citri ʒ ii et ss liquiricie munde ʒ i galie ligni aloes cinamomi macis cardamomi ana mastices ana ʒ ii sandali albi citrinorum se endivie scariole citrulli melonum ana ʒ i foliorum se basiliconis ana ʒ ss albarum margaritarum rasure eboris fragmentorum ʒ ... sandali camforati been albi et rubei doronici zedoarie ana ʒ ss Et his sufficit cum fiat electuarium cum zuccaro albo et aqua rosarum quod sufficit et potest aromatizari cum musci grano uno et confortat cor cerebrum et epar et appetitum et omnes virtutes vigorans

Electuarium quod idem composuit pro quodam patiente epilationem ... epatis cum calore et appetitu oppilationis epatis et paupere ... et provocative urine ... ad calefactionem confortat epar ℞ ... se citrulli ... ana ʒ iii semine lactuce ... ana ʒ ii ... ʒ ii spice ʒ i cinamomi ʒ i et ss macis ... ana ʒ ss cuscute ... asari ana ʒ ii ... ʒ ii rosarum ... ʒ ss liquiricie munde ʒ ii Et his sufficit fiat electuarium ad modum dyarodon et possunt fieri ... ʒ ... cum sirupo rosarum vel decoctionis ... et potest accipi cum aqua decoctionis ... vel cum sirupo acetoso cum aqua calida

Electuarium quod idem composuit quod quodam patiente ad ydropisim cum aqua oppilationis et calore epatis et multa duricie splenis et manifesto ventris tumore ℞ ... in nomine ... aliquantum mundate ... seminis mastices cinamomi subtilis macis galie ana ʒ ii se feni ana endivie agnicasti ana ʒ i et ss

p[ro] ...

ros. rub. ℥ s. reub. boni ʒ i ʒ s. croci ʒ s. scam. mele cum ex cicut. citrull.
ana ʒ ii. Et cum his sufficit cum s. fiat confectio vocata electuarium cum zucch.
albo ad modum diarodon et potest sic fieri ventrosus ad mille
ad splenem addatur corticum capparis et tamarisci ana ʒ i ʒ s.

Electuarium quidem compositum pro quibusdam quibus flatus et est expertum
Rec. ℥ ii mastic. ana ʒ ii nuc. mus. ligni aloes gardamomi macis
ana ʒ s. diagridii ʒ i turbith boni ʒ s. zucch. albi quod sufficit
dosis est ʒ s.

Electuarium eiusdem pro domino duce Rec. cinamomi ℥ ii mastic. ligni aloes
ana ʒ s. turbith boni ʒ ii stamonie cocte in aceto ʒ i zucch.
al. quod sufficit fiat electuarium

Aliud eiusdem cordiale confortans cor et spiritualia membra Rec. corticum
citri ligni aloes gall. sand. al. ana ʒ i margaritarum non perforatarum ʒ s. berillorum smaragdorum iasiorum iacinctorum ana ʒ i
auri et argenti foliati ana ʒ ii ossis de corde cervi carabe ana
ʒ s. Et cum his sufficiat tunc fiat electuarium cum aqua ros. et aqua
buglosse cum zucch. albo quod satis est

Electuarium aliud eiusdem Rec. granorum mirti ʒ ii ros. spodii balaustie
gum. ar. ana ʒ s. coriandri infusi in aceto et assati ʒ i
seminis acetose plantaginis sem. ros. ana ʒ s. cimini infusi in aceto
die et nocte et assati ʒ i anisi ʒ s. ligni aloes cinamomi
gall. mastic. ana ʒ [illegible] sem. ana ʒ i Et cum his sufficiat tunc et pul-
verizatis fiat electuarium cum zucch. et [illegible] cum [illegible] sina-
[illegible] ana ʒ s.

Electuarium eiusdem confortativum Rec. granorum primo [illegible] dulcium
avellanarum assatarum ana ʒ s. liquiricie ʒ ii dragaganti radicis [illegible]
sandali al. amili sem. [illegible] albi seminis [illegible] sem. [illegible]
bombacis portulace ana ʒ i penidiarum ʒ i zucch. albi
quantum sufficit ad faciendum electuarium in modum [illegible]

Aliud cordiale Rec. albarum margaritarum ʒ s. fragmentorum ia-
cincti saphiri sardinie granatarum smaragdorum ana ʒ i doro-
nici corticum citri mac. sem. basiliconis ana ʒ s. coralli ru-
bei been al. ru. gardamomi ana ʒ i foliorum auri et argenti
ana ʒ s. ambre ʒ i conficiatur electuarium cum aqua ros. muscata
et aqua buglosse quod sufficit cum zucch. al. et addatur pul.
subtil. [illegible] [illegible] [illegible] galbanarum

Supradicta electuaria sunt magistri Nicolai de sancta Sophia

Electuarium magistri Gentilis ad minorem egestionem pro accoris facile
[illegible] ana ʒ i [illegible] passul. rad. feni. [illegible] ana ʒ i colombine ana
aro. ana ʒ ii passul. rad. feni. [illegible] fiat decoctio de qua accipiatur
coloquintide [illegible] ana ʒ s. fiat decoctio de qua accipiatur
lb. i mell. lb. i agarici ʒ i turbith ʒ s. dragidii cocti
ʒ i sem. an. piperis longi ana ʒ i spice ʒ s. fiat electuarium dosis ʒ s.

Electuarium laxativum partibus boni saporis Rec. [illegible] ʒ iiii ℥ ii
ʒ ii gall. ʒ s. turbith ʒ iiii [illegible] ʒ iiii reub. ʒ ii mastic. ana

an ʒ i diagridij ʒ ij folliculorum sene ʒ i zucc albi lb i
Quibus apponit unum ciclamorum lb s dosis ʒ s et plus

Aliud simile ℞ cinam ʒ iij ℥ ʒ i gariof ʒ s ciperi ʒ ij masticis ʒ i diagridij ʒ iij sene munde karab ʒ i mirabilium cit ʒ i zucc lb i ʒ s fiat electuarium

Aliud laxatiuum ℞ cinamomi ℥ an ʒ ij nuc musc spice ligni aloes gardamomi mac an ʒ s scamonee ʒ vi turbith ʒ ij zucc albi lb i fiat electuarium & fiat electuarium

Electuarium confortatiuum stomachi et aliis preparatis infrigidatis ℞ ℥ ʒ vi gariof mac cubeb an ser ʒ ij in fundantur macera per diem et nocte in vino malvasie et aque ros an lb s et colentur post expressionem cum quo vino et aqua conficiantur iiij lb zucc albi ℞ pelliculas inuentas in stomacho gallinarum et lauas cum bono vino et postea siccatas cinam zinz ossis de corde ceruij nuc musc an ʒ s garof mac galange blacte bizantie an ʒ ij cardamomi dyasatiri margaritarum ambre an ʒ i musci pond unius denarii conficiantur hee species ultime cum dicto zucc albi intus

Electuarium de mitennis ad frigiditatem stomachi ℞ calami ʒ i, pulegij intre saluie saturei ameos an ʒ i nuc musc lb i ℥ ʒ iij cinamomi ʒ vi fol cubeb garif corticis citri maiorane an ʒ ij cetri an sem cimini galange an ʒ s zucc quod sufficit

Dyagalanga usuale ℞ galange ʒ i cinamomi piperis albi an ʒ ij cardamomi se piomie an ʒ iij piperis longi ʒ vi ℥ ʒ i se apij petros sem an cimini carui mac an ʒ i et fiat puluis et ℔ lb i zucc addatur de istis speciebus ʒ vi

Stomaticon usuale ℞ ℥ ʒ i cinamomi ʒ v nuc musc cardamomi galange melegete garif an ʒ ij mac ʒ i zucc lb iiij

Ad confortationem cordis et stomachi et aliorum puluis ℞ ozimi gariofilati melisse se se sansuci mastic cinamomi mac piperis ossis de corde cerui garif omnium an ʒ i margaritarum minutarum coralli albi et ru corale sete beem al et ru foliorum omnium an ʒ i musci grana vi conficiantur cum zucc albissimo

Electuarium de mitis ad atenendum lapidem et mite cum sanguis et semen ℞ dauci carui xilobalsami carpobalsimi acori actori calami arom costi dulcis azari an se petro marati cinamomi cla an ʒ s semen iiij or frigidorum maiorum ʒ ij inuli solis ʒ iij se carui marini ʒ ij ℥ cla ʒ i et s piperis nigri et longi an ʒ i lapidis iudaici lapidis spongie vitri combusti an ʒ ij ʒ s ℞ zam peter il pete fiat electuarium cum zucc albi et solido

Electuarium pro calculosis ℞ cineris vitri canlin rabati

pulueris leporis combusti cineris scorpionum cineris teste oui aqua
pulueus vitri cristalli est lap. spongie lap. iudaici sanguinis hirci
cocti contriti gummi nucis arthe. ana pilosella dauci pulegii gummi
arabici se. alterce piperis ana p. vna et s. conficietur cum melle vz ue-
sicatoris et hiis lapidem vesice/

Electuarium debatis lauri agni thadei quod datur ad bibendum
ventris ventositate et dolore ventosum constaret in testiculis
ps rute sicce ʒ x ameos cimini nigelle seseleos origani
carui pto amigdala piperis calamenti macropiperis dauci at
tori ana ʒ iij conficiatur cum melle dispumato/

Diapponatum pro testiculorum satis viridum baucie secatis
nucis indice pistaciarum pinearum mundatarum ana ʒ i ʒ s.
gariofili ʒʒ ana ligni amb. sc. crute ana ʒ v. cinamomi se-
bulbi ana ʒ iij ambe ʒ i terebellarum passerum modo x pro
minuta gutta vi melis quod sufficit/

Aliud ppnatum pro amigdalis auellanarum assatarum pistaciarum g
norum pini ana ʒ i nucis indice ʒ s. se. crute ʒ ij sepa
sematie ʒ s. ʒʒ ʒ s. macis ʒ i ʒ s. piperis longi ʒ ij vir
ingore ʒ s. saconie ʒ s. seucatore ʒ s. et hiis lib. sp. specus
fiat lib ij electuarium cum zuccaro et penidiis quod sufficiat/

Diasaxifragi pro lapide in oui et vesice pro cinnamomi ʒʒ ʒ ij
spice ʒ ij cardamomi ʒ iiij gariofili nucis muscate ana cum opii soli
spice ana ʒ ij piperis longi et nigri ana ʒ ij se. melonis ʒ
ana ʒ ij lapidis spongie vitrinsta lapidis linicis lapidis iudaici
ana ʒ s. bretonici marini ʒ iij saxifrage ʒ i se. ma
cedonii ʒ ij milii solis ʒ v. pilebal carpobalsami
ana ʒ s. zuccari albi vel radicis saxifragi ana iij fiat electuarium cum
radice saxifragi cruda et mundata que ponderetur ad coquendum
zuccari massa infrusta vna postea ponatur species

Vnum pondus pulueris agni nicolai et aliorum primus cum
nicolai pro pastione visus et cerebri et iste pro iiij ligni
aloes sileris nostrum mastic eufrasie carui croci ana sei
ana ʒ ij fiat puluis et firmatur in cibo/

Contra vicium matricis constrictiue puluis pro specie sepmti
nucis mg cardamomi galange zedoarie ana ʒ s. macis gariofili
et foliorum, corticis ligni aloes mastic ʒʒ cubebe cum ana cinnamomi
cimini sem. pto carui ameos dauci cassie lignee calami
aromatici ana ʒ ij ros ʒ i zuccari ʒ iij salis gem. ʒ ij de
medicte puluis fiat electuarium et conficiatur cum sirupo de coc.
toris saluie absinthii maiorane melisse basilicie et
ceterum medicte pul. vtatur in cibariis suis et adde arte
mesie iuniperi calati ana ʒ ij/

Puluis alius contra ventositatem in cibariis suptis pro cinnamomi
cambre ana ʒ ij ana maratri carui cimini lini ʒ ij maioranne ʒ s.

calam̃ origani an̄ ʒ i et ʒ ß betonice ʒ i ʒ ß plus si visui intendis ʒʒ ʒ ii ʒ ß piperis nig et longi galange an̄ ʒ ii cinamomi ʒ i nucis zarcie ʒ iii liquirit ʒ ii silesis montani ʒ ii sal gemme ʒ iii nuce sciminfite ʒ i fiat pul bn̄ in modico addatur eufragia

Pulvis probatus ℞ piperis lon ʒʒ nucis mus galla cinamomi piretri an̄ ʒ ii piperis cinamomi aluminis zucarum sal gemme spongie combuste an̄ ʒ ß zuccarum al ʒ iii fiat pul et confricat palati retentu in ore

Pulvis pulcoribus vlcere ℞ mastici sarcocolle thuris san dara bolar fac pulverem et postea misce cum vna parte terben tine et duabus mellis et fac magdaleon et combure ipsum subtili ter et vsui pulvisa et vsui conserva

Pulvis optimus patienti difficultate vrine expertus a quodam qui dixit ipsum fuisse compositum a quodam medico scolarum ℞ se feni ʒ i se an̄ ʒ ß se carui ʒ ß saxifragie ʒ ß petrosel ʒ ii se apii ʒ ß fiat pul bn̄ tenuis valet non potentibus bene mingere si vtatur ipso continue in cibis sumatur cum mane cum parvo ciato vini et mirabiliter provocat vrinam et eciam frangit lapidem

Pulvis consolidatiuus emorroidarum ℞ aloes thuris an̄ pul uerisentur et accepta tela granea involuendum et in albu mine oui conquassata madefiat deinde pulvere aspergatur super posito et orificio emorroidarum a qua fluit sanguinis supponatur et instringet sanguis expertum est

Nunc ponam clistera et pulvis constrictiuum patris mei quo vsus est frequenter in dissenteria et nasmone ℞ rosi mirtille balan stie cupularum glandium rizi abluti an̄ ʒ ß contundatur parum et bulliat in duabus libris aque communis vel castine vsque ad consumpcionem ʒ ß pro re et accipiatur de ista aqua vna media vel libra vna et bulliat in ea parum semper remo capitis a' iiii ʒ i deinde ponatur in ea succi plantaginis ʒ i oli mirtini ʒ i et ß vitellum vnum oui assati bene dissolutum et pulver sagis draci gm̄ arabici assi bolar terre sigil an̄ ʒ i pulueris tarce bombicine ʒ i ~~[illegible]~~ ʒ et in ponatur

Cliste aliud constrictiuum ℞ oli rosi ʒ iii in quo dissoluatur vitella duo oui assati succi plantaginis ʒ iii aque de coccis balaustie mirtille mastici bolar sagis draco an̄ ʒ iii sepi hirci ß ʒ fiat clistere

Nunc ponam vnguenta pro renibus patris mei ℞ acacie ʒ i balaustie gallarum thuris an̄ ʒ ii oli rosaci oli mirti oli ceraniorum aceti an̄ ʒ i cere quantum sufficit vngue pro eb

Aliud oli rosi oli nenufar succi foliorum salicis succi

lactuce succi solatri aque portulace ʒ ß gallarum coriandri masticis
seminis agni casti ana ʒ i aceti ʒ i que simul terende terantur subtiliter
et fiat unguentum pro renibus specialiter/

Unguentum pro dorso Recipe olei de costo olei de spica olei rute olei de
liliis al. olei vulpis olei olivarum antiqui ana ℥ i bdellii opoponacis thuris
serapini masticis storacis pinguedinis castoris omnium ana ʒ i eufor-
bii piperis longi et nigri ana ʒ i croci ʒ ß liquefiat gumme in
predictis oleis et cum mucillaginibus fenugreci fiat unguentum et cum
cera citrina quantum sufficit/

Unguentum pro splene Recipe bdellii adipis caponum ana ʒ ii farine fenu-
greci seminis lini radicum altee radicum lilii ana ʒ ii et ß mellilotis ca-
momille ana ʒ ß croci ʒ ß conficiatur sic: Camomilla radix altee et
radix lilii coquantur in aqua sufficienti bdellium dissolvatur in decoctione
et fiat emplastrum cum oleo violaceo et oleo de lilio et bu-
tiro quod sufficit et propter vehementiam doloris potest addi [illegible] albi
ʒ ß et est optimum/

Item aliud pro splene duro Recipe mucillaginis fenugreci seminis lini al-
tee ana ʒ ß adipis galline anseris anatis butiri loti ana ʒ i
medulle bovine ʒ ß olei de capparis ʒ i et ß olei rute olei vio-
lacei ana ʒ i pulveris subtilis radicum tamarisci scolopendrie cor-
ticis mediani serapini calamenti ana ʒ iii cere quod sufficiat fiat un-
guentum pro splene duro/

Item ad idem Recipe rute calamenti scolopendrie camomille viol ana m. ß
corticum capparis tamarisci seminis agni casti seminis aneti ana ʒ ß Ex
hiis peractis fiat decoctio in aqua extinctionis ferri et aceti ana
partes equales partibus equalibus cum qua decoctione calida pannus lineus in-
fusus et bene expressus supponatur splene [illegible] statim premissa
et ipsud sunt expertus pro meus qui patiebatur duriciae splenis

Adultera veste Recipe lacte aliquis mundate spice narde squinanti
masticis cinnamomi subtilis [illegible] galle ana ʒ ii renes boni [illegible]
ana ʒ i et ß seminis melonis cucumeris citrulli ana ʒ ii seminis an-
[illegible] endivie agni casti ana ʒ i et ß rosarum rubearum ʒ ß Ex hiis sufficien-
tes fiat confectio cum zuccaro albo ista [illegible] quia bona/

Pro splene duro Recipe mucillaginis fenugreci seminis lini altee ana ʒ i
et ß malve ʒ i medulle bovine adipis galline anseris anatis
ana ʒ iii butiri loti axungie porci sine sale ʒ i et ß pulveris
radicum tamarisci scolopendrie corticis media serapini ana ʒ iii
olei de capparis ʒ iii foliorum rute ʒ i [illegible] ʒ iii calamenti succi
ʒ ii et ß armoniaci ʒ i aceti ʒ iii cere quod sufficit fiat unguentum

Ad idem expertum butirum agrippa dialtea succum radicis ebuli
aquo [illegible] ana ponatur in pixide in ea bulita que pixis
ponatur ad bulliendum in optimo vino ita quod vinum non attingat su-
periorem pixidis usque ad vini consumpcionem [illegible] et fundum pi-
xidis et tunc pixis removeatur et usui reservetur/

Unguentum ad tremorem Recipe olei de gummi edere olei de [illegible]

ana ℈ i olei ros ℈ iii bdellii serapini opoponacis mastices omnium ana ℈ i
ß olei vulpini olei laurini ana ℥ i et ß pinguedinis castorei et anseris
ana ℈ ii dissolvantur gumme in aqua ros et aceto acetosorum et cum re-
liquis conficiatur unguentum/

Unguentum ad confortationem nervorum Recipe pinguissima vulpem et cocatur
in mutationem cum ossibus et carnibus et ponatur in ventre sive co-
cantur unius anseris pinguis excoriatis cum istis gummis bdellio sera-
pino opoponace euforbio asafetida ana ʒ iiii deinde ponatur ad
ignem et colligatur liquor post quam est bene interius calefacta et cum
pinguedine castorei et medulla ossium leporis si potest haberi loco cuius
ponatur oleum laurinum addatur modicum aceti/

Unguentum prosciatice Recipe mucillaginis radicum enule succi apii ana ʒ i
terbentine lote olei laurini ana ℥ i et ß axungie porcine ℥ i
ß salis parum fiat unguentum/

Aliud ad idem Recipe succi lapacii succi plantaginis succi fumiterre ana ℥ ii
eglete thuris mastices aloes entrucii et axungie porcine ana ʒ iii
olei laurini ℥ ß terebintine ʒ i et quod sufficit fiat unguentum/

Unguentum ad quartanam Recipe aque vite et cetera antique pipere et olei
zizanii ana pondere in coquatur simul et fiat inunctio cum spina
dorsi contra fortes rigores bene/

Experimentum ad rem mirabile Recipe aque vite ℥ i in grossis ʒ i
pulverisa optime in pone cos in aqua vite et cos dimittendo
noctem vel una die in die proxima da ℥ i de aque patienti an
ʒ i et optimi vini sic continuando usque ad dies et hoc fiat ieiuno stomaco
et liberatur de cura/

Unguentum consolidativum mirabile Recipe optimi trementine cere albe munde ros
eiusdem storza et ponatur ad bulliendum in aqua munda et extracto
de aqua misceatur cum cera et rasa ad ignem quibus dissolutis ad
dantur terebentine ℈ i olei ros ℈ ß et sic incorporentur ad ignem de-
inde proiciatur totum in vas aque frigide et usui reservetur/

Unguentum contra fistula in parte carnosa et molli Recipe axungie porci
masculi axungie marinocte sepe cervini cere albe picis
albe thuris omnium ana dissolvantur iuxta ad ignem et ceratrico fiat

Unguentum saliterum mirale Recipe utriusque saporis ana ℥ ß aluminis de spu-
ma ʒ iii aceti ʒ ii salis gemme scamonee ana ʒ i farine
volatilis ʒ ii fellis bovini ℥ i et ß ʒ ii succi corticum me-
diani sambuci et ebuli ana ʒ ii et ß cere albe ℥ ß olei lauri-
ni quod sufficit fiat unguentum quo venter ungatur et si non solvet
inmutatur suppositorium de sal gemme puritum/

Unguentum ad omnem scabiem Recipe terebintine litargiri ana ʒ i sulfuris
℥ ß succi lapacii et enule et axungie recentis sine sale
quod sufficit et ad ignem at vinum/

Unguentum scabiei et tinee capitis Recipe radicum enule purgate et

cocte in aceto forti et cetera lb s. terantur iterato cum axungia recenti porcina sufficienti deinde addantur h' cordar vi ex cineri calafonie aloes mastic olibani ana ʒ s. terebenti targin ana ʒ vi incorporentur

Dyagalanga pro tinacie ʒʒ ℥ ana ʒ ii galang spice ana ʒ s. cardamomi nuc mus ana ʒ i piperis longi petro apii ana ʒ ii cappari matri ana ʒ i

De emplastris

Nunc ponam que emplastra primi sumens mag carthari et cerebri confortans approximati super quinssiam cardinali pro galang mac nuc mus cub cimini ana ʒ i foliorum lauri sticados majorane camomille ana m s. pulverisentur grosse et in sacculo ponatur vel melius addatur gallie mus laudani ana ʒ s. melius quod sufficit ad emplastrum et possit poni parum olei spice et melius est oleum muscelinum

Emplastrum confortans plementes cuiuslibet premissis pro radicum altee m ii decoquitur bene et contundantur fortiter deinde addantur farine ordei farine seminis lini farine seminis fenugreci ana ʒ i et s. olei viol olei aneti olei camomille olei de liliis ol. butiri loci aut recentis pinguis gallie vel anatis vel ansaris loci ana quod sufficiat ad emplastrum

Emplastrum quod composuit pro duo quodam in pueo ydropisis pro absinthii camomille mililoci ana m i baccarum lauri ʒ i ana cimini ana ʒ s. salis nitri ʒ s. ciceros ʒ s. stercoris capre ʒ i cappari spice ana ʒ iii farine ordei mulei ana ʒ i ficuum siccarum pinguium xii mellis ʒ ii fiat emplastrum et si expedit addatur parum olei absinthii et spice

Elatum quo usus fuit in confortando stomacum pro mente sicce m i absinthii rosarum labruste ana m s. mastic cub ana ʒ ii galang mac ana ʒ i et s. cappari calami aromatici ligni aloes ana ʒ i gallie mus ʒ s. bulliat parum in vino aromatico vel cum modico aceto spice

Ad sciatica pro ficuum siccarum minutatim incisarum infusarum aceto per i nocte lb s. postea da mane addantur sinapis ʒ ii pulverisati stercoris columbini recentis pulverizati ʒ ii fiat emplastrum Emplastrum educens lumbricos de pueri coctis et ligati super spinam et ventre ipsos expellitur

Illud contra lumbricos arthracleis sciatici pro ambrosiani ʒ ii absinthii ʒ iii corticum lanceole ʒ i sticados ʒ iii genciane ʒ i persicarie ʒ i centaurie ana et olei ana ʒ ii malignati et persici et fraxini et nuc ana ʒ s. gumme utriusque ana ʒ i et s. ligne aloes mediti ana ʒ s. rute aloes ana ʒ i haec omnia terantur bene et dimittantur per 8 dies in 8 lb aque communis octavo vero die bulliat lento igne donec libe et cortices sint bene cocte et postea dimittantur in frigido aliquantulum et coletur et addatur aloes indicum bene pulverisatis et ipsius da bibere ʒ ii cum vino albo

Nobili anglici Johannes de Willecem doctoris expertum in provocando menstruos pro mirte ʒ ii lupinorum optime tritorum ʒ v foliorum rute mentastri pullegii rubee anetum asc sarapini opopac

an ʒ ii ficte cassie in restringendo fluxum menstruorum et quod licet fluxum
utitur mulieres paduane sive cassie de corabe et cassi de tria sigill
et cassi de boldar/

Experimentum dolentis sanguinis coniuncture oculi albugo ovi cocta usque ad
duriciem repleta rasure corticis mediane ulmi et oculo appli
cata sterte hora sompni post posita buca pecia subtili super oculum
albuminis super pecia ipsum respexit manifeste Idem operatur pulvis
absinthii mixtus cum cera et oleo applicatum Succus herbe de
silago vel carthasilago restaurat oculum aquo spt percussione
albuginem est egressus impositum oculo et herba cetera pistata et
est plastra/

Experimentum ydropice si diuastet ysopus herba cizaant et meo mix
opponit spleneticis et ydropicis more emplastri humore in febra
pellit humore spleneticis uo iusu/

Experimentum pro scrofulis Recipe scilicet bulbi capita scetorum anosbatis cum
tumescit agitet cum pro cepes parum aluns zukarini cum oleo an
tiquissimo olivarum fiat prinssa que mollificacia eius/

Experimentum ad elefanciam Recipe aloes cabalini ʒ i aluns sicassimi
ʒ i nitros ʒ iii terantur subtiliter et cribellentur et distemperentur
cum succo plantaginis et est experimentum super membra paciens cum stricta li
gatura usus simul eunde/

Experimentum pro crepaci usque ad xxx annos Recipe ambrosinam sanicula
consolida maior et minor per equales pulverisentur et cum parte pulveris
et bubiro fiat emplastrum vel unguentum de quo lacius paciens in
ungatur vel emplastretur reductis intestinis et in supinus quiescat
in lecto cum kimbali (?) usque ad xxx dies in feriontis (?)
clauditur et aliqui apponunt pice pigm (?) et mutetur omni tercia
die de alia parte pulveris fiat clarettum cum optimo vino subtili
deinde mane et sero bibat an tibud vinum cald bonum comedit
eo omni mane in primo tibi vinum cortellum factum cum radice
consolide maioris/ Sequitur de oleis/

Nunc ponam quedam olea et primo contra lumbricos Recipe abrotani do
mestici ʒ i absinthii ʒ i et s cortice lauriole ʒ i saccidos
ʒ i et s genciane ʒ vi feniculi ʒ i et s persicare ʒ ii cen
tauree maioris et minoris ana ʒ i radicum mori ʒ ii corticum
radicum persici corticum nodorum arundinis ana ʒ i et s gum
ince ʒ i et s poly motani ʒ i et ʒ ii sauine ʒ i ligne
amis ʒ i et ʒ i radicis vel baccarum lauri ʒ ii aloes ʒ
s bulliat in oleo et aceto usque et aceti consumptum et de hoc
in unge ventre et renes et si dabis parum bibe de eo mi
rabeas Miracula facti est pretium/

Oleum patris mei ordinatum per dominum episcopum adamum tumentum
Recipe olei al castorei costi ana ʒ ii rute me piperis lon ana
ʒ i et ʒ i gummi ace succi radicis que quedicitur succi porri
olei de spica nardi olei camomille olei amigdalarum amararum olei

aneti ℥ i et adde euforbii ℥ s coquatur oleum usque ad superatam siccitatem
et de hoc distilletur in aures tepide/

Diaceff ad surditatem Recipe coloquintide ℥ s bauracis ℥ i euforbii sem. cat.
ptez ℥ vini fellis vaccini quantum sufficit pro incorporatione et in modum diaceff fiat

Chima experta pacientibus sputum sanguinis propter venam ruptam in spiritualibus
et compositit eam magister Dinus de Florencia Recipe corticum radicum spagi
brusci berberis passularum liquiricie ana ℥ s scorpiculate sem. acetose
vini coresti spodii sem. plantaginis quatuor mira ana ℥ i et s de
coquatur in aqua ℥ i et s usque ad consumpcionem tercie partis postea
colletur et colature addatur vini tetramicon pro sex et cum zucch.
℥ s fiat unna/

Ad difficultatem urinandi Recipe alkekengi ℥ s malvavisci scolam
i et distilla per allembicum et de illa aqua ponas in uno crato
lactis femininum quemmimum tali ℥ i vel ℥ i et s da pacienti

Ad terciana experta a quodam castellano qui fecit hoc eundam
pacienti duplicem tercianam et dedit ei semper mutationibus diei de mane
reimno sto vi folia pentafilonis pistati in potu cum aqua
frigida et liberatus est/

Locio capitis quo usus est frequenter per magister Mouira catharri in
dechinguec evacuatorum premissa absondens materiam cattharri et confor-
tans cerebrum Recipe foliorum lauri maiorane camomille stecados arra
calati azari folliculorum seue salvie ana ℥ s nucis muscate landani
ana ℥ ii comdantur grosse et decoquantur in lixivio mundo et cla-
ro lave caput/

Pille eiusdem qui possunt sub custodia vel regimine confortat
stomacum et salvant Recipe cinamomi gallie spice ligni aloes ℥ iii con-
ficiantur pille cum vino/

Pille alie eiusdem multorum iuvamentorum precipue ad cattharrum
ad debilitatem cerebri et preservat apostillem Recipe nuce tam ana ℥ ii
aloes epatice succotrini ℥ s fiat pille cum vino albo et sunt ex
ptis in emigranea et usus est/

Collirium expertum eiusdem ad sanguinem pannum albulam et fere ad
omnes superfluitates ad oculos fluentes Recipe anthimonii
℥ s tucie ℥ ii aloes epatice ℥ s bolar ℥ i salis gemme ℥ i
viridis eris ℥ s mellis ℥ i que sunt teranda terat et insu
dantur omnia in aqua rosata et reservetur in vase et cum
necesse fuit apponatur oculis cum penna vel bombace/

Pillule nostra experta apud me Recipe electuarii ℥ ii dragagantii
℥ i et s succi absinthii ℥ s dragantii mastice ana ℥ s colloqu-
intide ℥ i et s aloes ℥ iii confitiatur pille una vel semel
movet de eis/

Pro dolore dencium Recipe radice iusquiami in aceto bulliri facias
et quo ob tale et tene in ore/ Pluma anseris minuta et
pistata et applicata excrescit carnem in ulceribus ipsam absque
dolore putrefacit et consumit/

Vinum dimecium morbos multos curans Recipe vini rubei supra lb

℞ et ß aq[ue] ros[arum] ʒ ß feni capill[i] ʒ iii per ʒ ß misceat[ur] in quibus infundat[ur] mirabol[anorum] cit[rinorum] indorum kebulorum et emblicorum an[a] ʒ i ʒ ß cuscute ʒ ii et ß flor[um] buglosse viol[arum] absinthii an[a] ʒ i celidonie ʒ i ʒ ß liquiricie ros[arum] epithimi polipodii sene an[a] ʒ i ß pulpe tamarindorum succi cassie fistule an[a] ʒ i et ß mastic[is] spodii an[a] ʒ vi agarici seme reub[arbari] opti[mi] an[a] ʒ ß dimittat[ur] in infusione per diem et noctem et post ea bulliat ad consumpc[ionem] 3[ci]e partis et colent[ur] expressa sumat dos[is] ʒ iii vel plus

Clarettum confortat[ivum] ℞ zinziberis rubei ʒ ß piperis ʒ i cinam[omi] ʒ ii ʒ ʒ pistent[ur] et cribellent[ur] et vino misceant[ur] quibus addat[ur] vini ʒ iiii mellis despumati et quiescant[ur] et colent[ur]

Tinctura pillorum ℞ vini albi lb iii alcanne tinct[e] contrita an[a] lb ß ros[arum] nuc[um] lb i misceant[ur] et bulliat sic fiant ut ... prima ebulicio fiat in pilis colorem flavum ultimo rubeum et procedens niger quod cum penna potest experiri in carta ... et ... aut tinctura sic ubi locus pilis cum ... lapidis ... lauatur cum aq[ua] infusionis alumis de caza pulverisati lb ß ... ʒ ii ... cum aqua et colat[ur] ...

Potus ad lapidem frangend[um] radicem ... triangular[e] ... collectam ... coquat[ur] in vino albo de quo in ... tractum ... bibat

Opiata exhibita per duas horas an[te] accessionem ... cum ... exhibent accessione premissa purgacione ℞ opii ... an[a] ʒ ß ... an[a] ʒ ii ... an[a] ʒ i et ß zucc[ari] ... sufficit dos[is] ... castanee ... subtiliantur ... purant[ur] ... ℞ pinguedinis ... ʒ ii olei lentisci vel de cucurbita ... ʒ ii ... vini ... ʒ ... in mortario agitentur de quo fiat ... linatur

Troc[isci] pro memoria et ad confortacionem cerebri et ... ℞ storac[is] laudani ... an[a] ʒ ß ligni aloes nuc[is] mus[cate] radicem peonie thuris mastic[is] ... blacte bizantie ... an[a] ʒ i ... ʒ i et ß pulverisent[ur] predicta et cum storace ... et cera fiat troc[isci] quorum quilibet sit ʒ ß de quo fiat suffumigacio super carbones

Electuarium confortativum membrorum principalium mirabile et laxativum ℞ ... lb ii liquiricie ʒ ii ... radicem ... flor[um] boraginis an[a] ... i mente ... ii ... an[a] i sandalorum albor[um] et ru[beorum] an[a] ʒ i et ß ... polipodii lb i coquat[ur] despumant[ur] et colent[ur] et fiat ... cum lb i zucc[ari] et ... ponat[ur] mirabol[anorum] ... citrinorum ʒ iii kebulorum indorum ʒ ii bellericorum emblicorum an[a] ʒ ß postea colent[ur] et exprimat[ur] et coquat[ur] ad modum elec[tuarii] donec sit spissum et addat[ur] pulvis istarum specierum ℞ cinamomi ... an[a] ʒ ß ... croci galange an[a] ʒ ii ... ʒ ß ... boni ʒ i et ß fiat ad modum ...

Electuarium constrictivum magistri Martini ℞ san[guinis] dra[conis] gu[mmi] arab[ici]

ass. ros. spodii acacie ypoquistidos balaustie lapid. ematites bol.
ar. terre sigill. coralli al. carabe mirtille sumac sem. portulace nigri
et al. sem. plantag. granorum ros. corticum glandium canel. eque gal
lare pili leporum adustorum cocrum. ovi adusta sem. ciconiorum assum
quatorum sandali al. et ru. coriandri ass. draga. consolide
utriusque prodie rerub. usta sem. accetose adusta sem. nasturtii corrigiole
corrigiole alumine jhameni an. ʒ s. nenufaris an. ʒ ij cor
ticum mirabol. cit. et bellulorum casei antiqui elixati exsiccati
et pulverizati an. ʒ s. mastic. nuc. cypressi cortic. thuris gallie musc.
ancellone ass. an. pondus unius den. vel sic pagcatinorum verone
aut paduanorum opii thebaici ʒ ij mirre pireti castorei an.
pondus unius den. zeduar. doronici croci margaritarum non per
foratarum corticum cit. ligni aloes an. pondus iiij den. capill. ve
neris passule enucleate an. ʒ ij ysopi amigd. dul. an.
ʒ s. pulverisentur et incorporentur cum melle ros. collato et fiat elect.

Rp. margaritarum non perforatarum pireti an. ʒ i ℈ ij mastic. an. ʒ iiij
zeduar. doronici seminis apii cassie fistule cardamomi nuc. musc. mac.
cinamomi an. ʒ ij been al. et ru. piperis utriusque an. ʒ
iij zucc. quantum sufficit et fiat ad modum tragee

Omni petitionibus confortativum Rp. ligni aloes spice nigelle
storac. calamite mirre gall. olibani mastic. peonie nuc.
musc. an. ʒ s. musci grani i laudani quantum sufficit et fiat pomum

Aliud patris mei Rp. storac. calamite ʒ v olibani mastic. an.
ʒ iij sandarace nigelle costi spice an. ʒ ij gallie musc. ʒ iij
ambre bone ʒ i ligni aloes ʒ iij musci ʒ i bdellii scu
deri ʒ iij fiat ex eis poma cum glutino drag. et ad mini
sterium sunt in nobilia et expta cerebrum et cor confortat

Licinium patris mei pro incensuris omnis conota... Rp. et calamite
ruthe sanne al. centaurie pulpe coloquintide an. ʒ ij mir
re castorii ass. fetide serapini euforbii populeon an.
ʒ ij cardamomi staphisagrie an. ʒ ij quod fit acienda terat
et fiat licinia ex eis cum succo cucumeris asinini et felle
thauro quantum sufficit

Pro dolore iuncturarum patris mei quod non debet fieri tragea
pulverisata Rp. turbith boni et electi ʒ ij hermodactili ʒ i
scamonee cocte in citonio ʒ ij ℈ i mat. anacardi an. turbith
mastic. an. ʒ iij preterea ʒ i s ros. in quantum preterea ʒ i s zuccari
thabazet ʒ v ex hiis quantum aggregatis fiat tragea
pulverizata dos. huius mane sit a ʒ iij usque ad iiij secundum apti
tudinem suscipientis / Si vero debeat fieri tragea et sit solida

confitiantur sic. Rx turbit boni et albi ℥ iii hermodactilorum ℥ i et ß zinziberis
conditi in pomo ℥ i ʒ ʒ [illegible] cinamomi macis ana galange ana ℥ ß
rosarum [illegible] ℥ i ʒ fiat electuarium ℥ ß zuccari tabarzeti quantum
sufficit ad conficiendum dosis huius medicine est a ℥ iiii usque ad vi secundum
aptitudinem suscipientis

Confectio alia Rx corticum mirabolanorum citrinorum ℥ i mirabolanorum nigrorum ℥ ß pulpe
cassie tamarindorum ℥ i et ß corticum mirabolanorum kebulorum ℥
ß sene ana [illegible] sandali citrini ana ℥ i viole ℥ vi masticis macis ana
℥ ß zuccari ℥ x

Alia

Pulvis solutivus humorum crudorum flegmaticorum et viscosorum qui sunt
tam in iuncturis quam partibus aliis Rx turbith ℥ ß ʒ hermodactilorum sene
ana ℥ ii zuccari albi babilonici ℥ ii fiat pulvis dosis cocleare
i cum aqua calida in mane

Confectio solutiva humorum iuncturis quibuscumque Rx hermodactilorum
℥ ß turbith electi ℥ iii diagridii ℥ ii zinziberis boni ℥ ii
et ß cinamomi ʒ ʒ spice salis gemme galange [illegible] ana ℥ ß
fiat pulvis subtilis et addatur zuccari albi lb ii fiat confectio
in modum dia dragaganti dosis ℥ ii usque ad iiii Ista duo pul-
veres et confectio probata sunt et portata a quodam balante de lucha
[illegible] apotecario magistri Ri patris mei et aliorum [illegible] filii
eius magistri Iohannis scripta padue in die sancti urbani
anno domini 1396 [illegible]

Item de consiliis Et primo consilium de quodam puero sex annorum
cum dimidio [illegible] totaliter [illegible] et est magistri
Hugonis de [illegible] dico quod declinat ad caliditatem et humiditatem
[illegible] plus tamen causa [illegible] quam [illegible] de complexione
cerebri quod [illegible] et [illegible] plus tamen [illegible]
caliditate de [illegible] ut plurimum [illegible] et [illegible]
dico quod causa est colera [illegible] ad intestina et [illegible]
[illegible] fortitudo non sit in [illegible] quod [illegible]
[illegible] corporis [illegible] quod [illegible] aliquis cibus
[illegible] quia incipit egredi ante
indigestionem in egestione [illegible] aut [illegible] dico quod causa eius est
[illegible] et causa aut [illegible] dico quod causa eius est
vapor sive fumus malus amarus corruptus [illegible] elevatus
qui fumus attingens cerebrum est causa constringendi ventriculos
[illegible] quibus constrictis prohibentur spiritus [illegible] et motus [illegible]
non integra [illegible] regimine in [illegible] dico nulla [illegible]
approximat interius vel exterius dispositione sicut [illegible] ut
[illegible] regatur regimine [illegible] sive lac [illegible]
[illegible] ut aqua laudabilis [illegible] et
[illegible] quibus laudabilius [illegible] celebretur [illegible] tamen re-
[illegible] quod caput eius [illegible] calefacientibus calefiat [illegible]

sto obsuet tum bireto et pannis lineis et quod medio stomachi eius et ventri pannum linei apponatur sufficienter calefacti. Circa vero rem amicus dico quod ipsa se habeat ut nunc penitus nullum formacionem eidem apponemus. Sed regatur cibis et potibus sanguinem generantibus et lac generantibus et teneris pullorum gallinarum capponum et omnium eiusdem metis quietis sompni et vigilie.

Consilium pro ... mei pro distancia stomachi ad mollificacionem ... ungatur a parte colli usque prope dorsum isto ungento. Recipe olei costini olei ... pini olei castorei ana ℥ ss cera cynamomi ana ℥ i subtiliter ... fere cere quantum sufficit fiat unguentum.

Item ut ungatur stomachus cuius bis in die in remedio. Recipe olei spice olei mastices ~~terre cappari~~ olei ... ana ℥ ss pulveris subtilis mastices ... cappi ligni aloes gallie muscate rosarum ana ℥ i cere quantum sufficit fiat unguentum et addatur galle ℥ ss. Item utatur et ultimo isto electuario in remedio diamargariton ℥ ii zuccari rosarum zuccari boraginis ana ℥ i et ss incorporentur. Item fiat epithima cordis. Recipe aque buglosse atque rosarum vini ... aut ... de ... ana ℥ i et pulveris rosarum corticis ... basilicon ligni aloes ossis de corde cervi ... ana ℥ ss misceantur et calefiat totum in quo ... scarlati et superponatur cordi ... pannus ... sumpta

Item suffumigetur isto pulvere ... recipiendo fumum ... Recipe foliorum lauri ana ss ... gallie muscate ana ℥ ii pulverisentur grosse.

Consilium aliud pro renumate

Cum in renumatica dispositione sananda sit membrum mandanti et recipienti cum auxiliis intendendum ... galeni ... capitulo ... est in hac dispositione cum membris ... quedam sunt ad ministrandum ... ad ministrandum ... sunt medicina digerentur euacuans et per ... confortans per medicinam ... Recipe ... cappillorum ... ana ss misceantur sit dosis ℥ i et ss ... vacante ... cum de ... mastices ... dosis est ℥ i pillularum cochiarum rosarum. Tercia vero est ... Recipe ... ℥ ss ana ℥ iii et ss zuccari quantum sufficit sit dosis in remedio ... ad dies ... posita vero cum potu modica vini albi subtilis ... ad ministrandum ... est medicina administrada ... capitis ... ab ... hoc ... Recipe laudani ℥ i aloes ℥ ss pulveris pulegii calamenti ... sticados ana ℥ i ... ana ℥ ss incorporentur predicta sit addito modico aceti ... hoc unguento ... suffumigatur stomachus in remedio. Recipe mastices ℥ i ss aloes ℥ ss cinamomi galle ana ℥ i ligni aloes foliorum ana ℥ ss ... nardini quod sufficiat.

Aliud consilium in lapide renum et vesice. Cum sit quippe

ne curac̄ medica vo illi auxilium porrigere ut Jo. Mesue
in suo de consolacione medicinarum intendit pa. po ca° [illegible] in hoc
patiens auxilium porrigentes sic putamus facere cum medicaminibus
procedentes cum quibus sint administranda preservativa ca. s. dum paroxismus
non affligit non cum tunc dum paroxismus affligit Sed cum medicamini-
bus que contra preservaciones amministrant sunt vomitus flori dis genus
et evacuans vomitus quidem vere et estate presertim quolibet
mense bis duobus continuis fiat sed post quis cibis repleto po-
stea cato magno vino assumpto cum aqua decoctionis rafani et
secta tepido flori vero cum vena recta que est subcilio subca-
micula aptae interiori fienda est digeritur vero medicamen est
sirupus qui stitatam compilabitur cum aceti unc. in mane in
aurora acetum calidum accipiat vere maxime et autumpno
usque ad dies xv per fragi brusci seu portare apii quibus foli-
rafani origani macedonie pulegii serpilli milii solis bal-
samite senacioni salsifragie calaminti agrestis gariofilate
ana m. i. polipodii bren al. et m. pr. alcos mucilorum pa-
sitari et ceciorum ana z. s. lempsa feme agaria ensalate
macis gattanidi cineris scorpionum lapidis thuri sui porri
pulverizati ana z. i. et s. sic cum z. in fiat cum cibis predictis
sirupus melle et zucco cum in iciuno cum calido exhibent
z. i. et s. cum vino albo subtili vinum vero diureticum est
predictis incens insipiens porris et astitui hec ind per predictis
mineralis et fiat hec vindemiarum cum bulire in vino albo
inciste duo cubeb et dosis vini illius est cum calido si i mane
bi calidi Sed evacuativis medicamine est hoc per succo z. i.
que distempent ad decoctione se quinque et radicum seu
petro apii viol in matutinis hec aperizima calida exhi-
beatur Et medicaminibus vero omnis contra ministrantur dum
paroxismus affligit que sunt ministranda et tunc quedam intus et
administrantur intus aut quedam administranda sunt intus
si presupponit et que intus sed presencius Et administrandis
intus si presupponis que administrantur in farina et aprazimas
et quedam in fore elau et cum infor suffusum i. pul. est. for
Vo aperizimatis sirupus et vinum et supinus cum ipsa et septa
sunt Ita vero est hoc per cineris nitri cineris scorpionis
radicum taulaud cineris pilorum leporum et cineris lapidis thore
cineris lapidis spongie cineris corticis ovorum de quibus
nomine egressus e pulli sanguis hirci cum siccati cineris
tande timilc cineris lapidis iudaici pulegii gum araca
ana z. s. alcos pipis ana z. i. et s. et ossa predicta pulvi-
sentur et cum melle confiantur et sic dosis cuius z. ii et s. cum
aqua decoctionis aceli nigri tribulorum pulvis vero est
iste per medulle sc. qui z. i. sc. apii seu z. i. et s. lapidis

fragarie nitri costi an. ʒ i saxifrage milii solis se urtice ʒ ii an.
tria predicta subtilissime pulverizentur et misceantur et fiat pul-
vis cuius dosis est ʒ ii in vino albo ʒ iiii optimi. Spiritibus vero
[illegible] hoc clistere ministretur accipiatur parietaria mercurialis
malva senationes altea caules feniculi in aqua decoquantur
quorum decoctione addatur ʒ i benedicte et fiat clistere. Ex medi-
cinis vero administrandis exterius sunt balneum et inunctio.
Balneum vero quod paciens ingredi debet constituatur ex herbis in aqua
decoctis scilicet malva senatione parietaria altea caulibus camomilla
radicibus porri etc. Unctio vero post balneum fienda [illegible]
circa renes et pectinem et perineum et ex hoc oleo conficiatur
Recipe aristologie longe gentiane radicis capparis an. ʒ i et
[illegible] pistentur vero omnia ista et postea ponantur in libra una olei
amigdalarum dulcium et dimittatur in sole per [illegible] una in vase
bene cum orificio obturato post hoc vero accipiatur vii vel octo
scorpiones et in predicto vase ponatur [illegible] per [illegible]
[illegible] postea [illegible] oleum colatur et ex eo dicta inunctio fiat

Consilium magistri alberti pro quodam qui paciebatur reuma ad ocu-
los et lacrimas per longum tempus/
Cum medicinas compleant interius et manuali operatione preter re-
gimine sex rerum non naturalium est huic dispositioni sanande cum interius
et manuali operatione succurrendum. Ex interius vero que sunt admini-
strande intimus quedam exhibeantur pacienti [illegible] ad
ministrande intimus sunt digerentes evacuantes et fortificantes digerens
est hic sirupus Recipe [illegible] celidonie an. [illegible] ruthe seu [illegible]
[illegible] decoctionis [illegible] [illegible] an. [illegible]
decoquantur in aqua et optimo [illegible] et modico aceto
fiat sirupus dosis ʒ i et s. cum decoctione an. [illegible]
[illegible] evacuantes [illegible] ʒ i pillorum [illegible] Con-
fortans vero est [illegible] Recipe [illegible] ʒ iii galange [illegible]
an. ʒ i [illegible] an. ʒ ii [illegible] an. ʒ s.
an. ʒ v [illegible] quod sufficit fiat dosis i coclear cum modico vini
boni albi. Ex interius vero administrandis [illegible]
[illegible] fronti et temporibus [illegible] aplicandum quod constat ex
bolo [illegible] cum succo plantaginis [illegible] in [illegible] in
oculo [illegible] [illegible] [illegible] aqua [illegible]
cum pulvere [illegible] postea [illegible] in aqua
plantaginis et collirium [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] et aqua [illegible] addito modico [illegible]
cum manuali operatione [illegible] facto cauterio [illegible]
domestica adiutorii [illegible]/
Consilium magistri francisci de [illegible] pro [illegible] molestabatur [illegible]
Circa curam [illegible] [illegible] solet [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] dolores et umbilicum [illegible]

purgationis et angustie magne et inobedientie menstruorum premisse et ne-
cessarie vias apperiat et dolor stomachi duriciei quousque in [illegible]
sit et hoc de inimicant [illegible] rubea cum albo et diuturnitas
corporum et modum exercitii et paulatim augeat quod id provocant
quod regimine ociosum prius predictam 2o per menstruis intendendum dieta
est [illegible] acte utatur subtili et cado et calidis induat et
pannis et pellibus et dormiat in loco calido specialiter in hieme
et frigido tempore cibis subtilibus et bene conditis cum speciebus non
nimis fortibus sicut factis cum cinamomo galia ℥ 3 maceis floribus
canelle et croco cum modico piperis sumat autem edos et carnes gal-
line castrati animalis pullorum avium montanarum et istis
utatur in elixis cum radicibus petrosilii feniculi et [illegible]
rubeis cum herbis factis cum bleta borragine petrosilii feniculi salvia
aneto et modico calaminti porcinas carnes bovinas caprinas
salsas minus [illegible] anatum pisces alagama et cibaria
de pasta de frumento et lacte et caseo [illegible] vinum subs-
tile non agresto utatur/ dormiat diurnum et longum [illegible] fu-
giat motus et coitus et specialiter cum cibum et non [illegible]
repleat se cibis ut inordinate contingant bibat et ga-
udiosi [illegible] studeat tristia delinquat et timida [illegible]
et menstrua provocando pro humores digerendo [illegible]
digestio fiat [illegible] syrupus [illegible] calamenti [illegible] sabine
prassii [illegible] camepiteos poly ana ℥ 3 iii [illegible] sandali
[illegible] ana ℥ ii cassielige aristologie longe [illegible]
baccarum lauri ana ℥ 1 et [illegible] coquantur [illegible] in aqua [illegible]
et syrupizentur cum zuccaro albo quantum sufficit et detur de ma-
ne ℥ iii et operetur [illegible] quod videbit usque addens aliquot
[illegible] si istud sufficiat bene quidem si non [illegible] pil. fe-
tidarum ℥ 1 et recipiat ut indebite [illegible] autem fiat inunctio
si super [illegible] cum oleo ros. aceto spodio et sandalis et
[illegible] purgatione facta [illegible] oleo spice et [illegible]
imponatur nastale cum calamento mirta foliis lauri ysopo [illegible]
[illegible] decocti in vino subtili et hoc fiat si fuerit necessitas
fiat etiam inunctio cum oleo spice et de liliis et si [illegible] ad
provocandum inungat matrix coitus [illegible] suffumigio cum
camamilla saxifrage melliloto cassia aneta calamento [illegible] me-
ta rosmarino purgatione premissa simul curata [illegible] trifera
[illegible] si videatur [illegible] flebotomia [illegible] interiori [illegible]
[illegible] et postponatur [illegible] quam magis aut minus humores
videbuntur sanguinem [illegible]

Syrupus petrossili [illegible] liquiritie ℥ ii capparis ysopi ana ℥ 1
ungule caballine virge pastoris plantaginis ana [illegible]
liquiritie cum zuccaro albi quantum sufficit [illegible] rosarum [illegible]
[illegible] pulveris [illegible] adustorum ana ℥ 1 [illegible]

malue sc. acetosorum ana ʒ s. penidiorum zuccari quantum sufficit fiat sirupus
Electuarium pro tussi (penidiorum) sandalorum alborum et citrinorum rosarum ru-
beorum balaustie ana ʒ i. spodii ʒ i. sc. psilii [?] amili dragaganti sc. cu-
curbitarum seminum gummi arabici assi granatorum coriandri infusorum in
aceto et torrefactorum ana ʒ s. mastices ʒ ii acacie ʒ i. cinnamomi corticum
citri maci gallie ana ʒ s. margaritarum ʒ ii coralli rubei jacincti
ana ʒ i. sc. acetose torrefacti ʒ i s. Et de hiis sufficit zucari fiat
electuarium cum zuccaro albo et aqua rosarum

Reverendo in Christo patri domino graciosissimo domino Augustino Episcopo
[illegible] frater Arnoldus Sancti Jacobi in Babenbergensi professus cum sui
recommendacione salutem et quidquid est optabile sane [illegible]
[illegible] ut [illegible] de regimine sanitatis scribere vobis in
scriptis redigerem licet insufficientibus libellis quibus careo ad presens sine
quibus in [illegible] scribere et maxime apud mea insufficiens
non est facile [illegible] quia vera sanitas est et sunt semper
[illegible] virtuosa et satis fructuosa et [illegible]
[illegible] abesse accidet et absque dubio multi
[illegible] cogitavi licet in doctrina [illegible] indocti
cum auxilio dei sine quo ut posuit [illegible] nichil [illegible]
et aquo sanatur omne vestre peticioni pro ut [illegible]
breve et [illegible] satisfacere [illegible]
[illegible] ut [illegible] satisfacere qui in [illegible]
potuit ista vice

Et quia [illegible] res non naturales circa quarum quantitatem [illegible]
debita [illegible] totum regimen sanitatis [illegible]
ut in pluribus aliquid [illegible] quo [illegible] regiminis [illegible]
[illegible] et cum hoc in corpus non modicum alterant [illegible] alterate
non iam debet regimen sanitatis [illegible]
in [illegible] regere [illegible] et [illegible]
sollicitari et [illegible] ad morale [illegible]
et ordine [illegible] omnia mala et bona [illegible]
in pluribus sollicitari et [illegible] mala et bona fantastica
et omnino non [illegible] nisi solum [illegible]
que [illegible] nobis [illegible] quod ad medicum [illegible] videntur
et talia evitare [illegible] sanitatis considerationem et [illegible]

Et aere autem [illegible] non subiacet [illegible] quia in [illegible]
ut [illegible] clarus est [illegible] calidum [illegible]
ab aere [illegible] et maxime circa pedes [illegible]
et [illegible] cadaveribus [illegible] et ventosis et maxime si ventus flat [illegible]
[illegible] dissipantur multum [illegible] descendit a [illegible]
[illegible] quia ipsa [illegible] descendit a [illegible]
et [illegible] et cum hoc si calor veniat in [illegible] non minus
ut [illegible] calefaciat

Preterea autem aer in camera [illegible] si necesse fuerit rectificari cum suffu-
migacionibus ligni aloes et storacis et aliorum aromatum vel saltem
cum [illegible] ponatur super prunas que mirabiliter confortant

imas et omnes sensus Camera vero domestica que in bono modo est posita sit
coniuncta et elongando et cetera ab aliis superfluitatibus civitatis quia sic poterit
exponens se respirare aeris puritatem ad aerem locorum silvestrium et camporum
et sicut prope aque vide ad decursus aquarum clararum
Peracto autem et regulato ordine ad alium dictum scilicet secundum sicut
de modo possibile aliquantulum cum cibum et pulsum non primo superfluitatibus
mota possit tamen sic quod est digerenti et cum pectinato capite et
lotis manibus et facie et audita missa et hoc fiat vel equitando
vel ambulando ad campos si hoc sit locum et tempus et virtus sive autem
saltem in hospicio de ambulando vel descendendo et ascendendo vel aliquid
aliud faciendo Et si forte contingeret alicui ventrem nimium constipari
ita quod non possit vel est quod nimis plenus dictis superfluitatibus
pelli bonum est tunc si clistere mollificativum cum aqua decoctionis
malve vel saltem colature furfuris et olei olive vel sic vel quod
melius est cum solo oleo Vel si forte placeat possit recipi unam vel
duas vel tres pillulas de mirra et aloe et sero cuiuscumque cenam
tantum hoc quod ventrem evacuat confortat et visum caput ascendendo per fertur
et aperitione eorum quarum preparacio est talis Recipe aloes epatici
boni et electi ℥ vi mirre electe cum dimidia ℥ iii reubarbari ℥ ii
camphore ℥ semis pulverisentur omnia subtiliter et fiat pillule cum vino de
corticibus spicenardi Vel recipe ℥ s. de electuario catholica et
bibatur post hoc modicum de vino calido et fiat hoc in ortu
diei vel melius est post hoc de sero tamen non Unum magnum stan-
tem habeas in diebus quibus ista recipiuntur non debet fieri exitum
extra domum sed aliis vero diebus expedit extra domos fricetur si placet
totum corpus leniter et caput iterum pectinetur et ut solet in mense
frequentacio pectinis super caput acuit visum diminuendo vapores
qui visum impediunt Postea vero si delectetur et si habeat in usu
potest si balneum dulcis aque et hoc saltem vel bis in mense vel
sicut ablutione indigetur / Corporibus repletis et pigris que indiget sicca-
tione et consolatione magis competit balneum siccum et sulfureum quia non
sit calida cum potest fieri / Nunquam autem balneari contingit quiescere
tamen est dum post balneum antequam comedatur et tamen vite magis quam aliis
tempora dum comedunt / Bonum est autem pedes lavare bis vel saltem
semel in septimana cum aqua calida decoctionis camomille que allevat
caput et vt patet experimentum ergo conservat iuventutem quedam vir-
tute dicta/
Post lotionem pedum bonum est lavare caput et mente si tempus
affuerit vel si indiget dummodo fiat hoc ante cibum Hyeme autem
lavandum caput satis est tantum semel lavetur in x diebus
plus tamen et minus secundum consuetudinem sic videbitur expedire Ipsi
tamen autem cum lavatur non debet esse nimis forte et si aliquantulum
de floribus camomille et foliorum sene ligatis in una pecia
vino fervente in dicto lixivio bulliat magis aut parum
lixivium confortabit caput et visum et sensus omnes Ubi autem

ista duo deficiant posset poni sacados arabicum vel citrinum quia et melius
est vel ros marinus vel flores eius. Si autem cutis capitis esset nimis
tenuis vel cerebrum nimis siccum vel debile sic contingit aliquando tunc melius
est et lavare in duobus ovis percussis cum modica aqua calida et
postea lavetur cum aqua calida sine ovis et potest in calida vero coqui de quibusdam
de predictis in lixivio et magis valebit decoctio aque et in illa cum
qua fit lixivium si sint pluviales quia ipsa melius lavat et radices
capillorum magis confortat et in toto tempore valet et adhuc aqua
fabarum in qua multa fabaria sunt contrita. Post lotionem at-
tenuatur caput bene cooperiri debet postea sint confricatum de speciebus
aut confectis et fractionibus et balneis et unctionibus quibus repleti sunt li-
bri sanitatis de regimine sanitatis non prosequor aliter cum ad propositum non sint in re sua.

Cibi autem usuales ut plurimum ad propositum sunt panis mundus de tri-
tico nasterbiis scilicet qui de tritico nasterbiis apti sunt bene cocti et bene fer-
mentati et salis aliquantulum ut dictum est. Item pinee dicti vel duorum
de amidis et tritico cum lacte amigdalarum et zuccaris fit et
bonum album et utilis quia confert multum membris pectoralibus et sufficiunt
due vel tres vel quatuor uncie amidi cum zuccaris vel tria cocleara
magna scutella boni lactis amigdalarum et debet coqui cum dilige-
ntia sine fumo salua semper et hoc in ceteris coquorum confecta
sit ordeo et pisa postea decocta cum suffi bono oleo vel aliquando
cum bono lardo non rancido vel cum bonis carnibus cum aqua salis
salvie et maxime brodium eorum sunt dictis sunt bona de fabis
aut conveniunt pani quia ut posuit Abenzoar competenter habent frumentum
aut convenit quod comedatur et nisi est in libro suo de cucumeria
crudo et modicum et candidum. Non sani et fortes bene possunt ab vtraque
quantum bonum habent et non coquatur. Risi autem et ordeum farrum et avena postea de
pisce coquatur cum lacte amigdalarum et zuccaris vel aliter cum
cocta et parata cum lacte amigdalarum et zuccaris vel aliter cum
lacte ovium vel vaccarum vel in brodio bonarum carnium et satis
valet avellanum et pinum bene mundata valet parata cum illis
medicinam autem ista duo sine grauitate plus valet parata sit
post ipsas in decoctione ipsorum de quibus ipsorum quia valuerit bene
mundato aliquo cortice in quo bona aque unde meliorat
17 deinde deinde quantum potest bene mundatum coquatur in decocta aqua calidum
et ipsa aliquid non incipiat inspissari sic forte melius sunt
cocti et posita amisce ad scutella et postea valde modicum sal
et zuccarum ad libitum et comedatur in mane tunc magni confert
quia sic confringit et appetitum mortuum vivificat. Item de
ista sic confringit et appetitum mortuum vivificat. Item de
predictis quinque sic de farina ordei vel avene vel spelte vel in
pane albissimo potest de facili de lacte amigdalarum et in aqua
lud fit pulta que suo tempore sit et bene et sic cum ovis tria sunt
de coctionis mixta ova recenta aliquibus magis placet. Item
de buccellis panis albissimi assatis aliquantulum sunt primis postea cum
bene infusis in lacte amigdalarum fit in sacculo satis bonum

sive cocti in lacte bene spisso et pingui et valde modico amido et zuccaro
fiant torti minuti vna mutata quod est bonum et delectabile est cibus

Ex radicibus autem competit rape que sunt valde bene decocte in pluribus
aquis ita tamen quod vltimo coquantur in bono oleo vel cum bonis carnibus [illegible]
sussie confortant tamen frequens earum vsus oculis super modum et maxime
competit si cum eis aliquid de semine feniculi misceatur et quantum ad hanc
virtute specificat rasis in libro suo secundo tractatum de rapis quod vocantur
rapi Allei autem et cepe non nullum et vaporat competunt nimio et
quantumcumque preparentur quia nimis calefaciunt et generant humorem malum et
vaporant ad caput Pastinace autem satis competunt ita quod primo bene co-
quantur in aqua postea ea que frendat in oleo et addatur parum de modico
aceti et si placet aqua de pul[illegible] sporum De rapis autem sit similiter
valde pellesio et bonum hoc [illegible] Petro alba sporum comedantur in
pluribus aquis et postea bulliant partibus et lauant optime in pluribus
aquis et postea bulliant aliquantulum in nitida aqua postea ea exci-
piantur et decoquantur parte cum bono et sufficienti lacte amigdalarum
De fungis autem qui vocantur rebeca sive tartufale dicit R[asis] in libro
de electa quod non generant malum humorem tamen quod amare dicit quod generant
intrinsecum conside[illegible] vel in hoc eis aliquid aliud apponitur bonum
et quod acumine diminuatur et periculis eorum fugiat

Ex herbis autem caules valent decocti cum bono et sufficienti oleo vel
bonis carnibus et maxime hiis qui ad coitum se parati de quibus
scribit Rasis in libro suo almansoris quod orbasius precepit laborantibus
in arthetica caules coctos comedere qui habent virtutem contra et Rabi moyses
dicit quod vsus earum et [illegible] aliarum herbarum minuitur sed borragine
bleta spinachie atriplice et similes simul vel separata cum modico
petrosillo vel feniculo [illegible] sunt valde bone hec non prebullientur
modicum in aqua et postea extrahantur et tunc frigantur in modico oleo
vel de sanguine postea ea decoquatur parte cum bono et sufficienti lacte a-
migdalarum valent et conbibite suo tempore [illegible] [illegible]
cucurbite sive decoctionis misceatur aliquid [illegible] que mixta sit cum
agresta magis placet et magis valent vel [illegible] [illegible] perbullire in
aqua sicut de herbis scriptum est valent et portie herbe cum bonis carnibus
aquis sicut de herbis [illegible] lactuce et portulace [illegible] sunt temporibus [illegible]
sic comedantur et in vsu lactuce et portulace [illegible] [illegible] coctas et
cocte cum aceto vel cum agresta [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] coctas et
maxime cum amixtas cum borragine et modico feniculi et infrigida
tas supposito suppositio aceto ad libitum et si placet cum addicione
modica zuccari et [illegible] et sal vel in carnibus Item lupuli et sparagi
simul vel divisim suis temporibus parati comedantur vel in [illegible] [illegible] sit semper
dicit quod de herbis cum lacte amigdalarum sit [illegible] valde bone et maxime
hiis qui timent opilationes in epate vel in vesica contra quas
opilationes valet et mirabiliter [illegible] coctio cum lacte amigdalarum
vel quod melius est cum lacte seminum [illegible] de vrtice [illegible]
malua petrosello [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] vrticarum
in malue inueniuntur quod non autem in loco pingui [illegible] petrosilliarum

~~E fructibus aut arborum sunt et alia farina et maxime de almiana~~
que purgant et coqui sicut hora acet poma et inducunt intinus
et extinus et inducunt infrusta et fricat in sanguine bo et in-
stant valet et alia sumpta assata vel cocta sicut pre passe co-
quit bn in lacte amigdol et pa ~~a a inistunt et alia ta fit in~~
ferculis sicut sicut sicce bne pingues decoquntur in aqua simplici vel
lacte amigdol et pa et inistunt et illa ta valent in principio cibi
et maxime qn tior fit de fractura ptorum et maxime constipatis
valent et inittis cu ficubus in principio cibi et maxime qn tior
fuit de veneo et equo de inicibus q supta i principio cibi valet
hora oc venenum aut ppm pono 2m ep ioz dcit qr auctores
discordat in ea quibus cum ad pns tarco pr sal 2 p vel parum
ning rute sicce pulusate 2 i i ime inndatarum et siccarum 2 i in
sicut siccarum et bn sicce pinguium 3 vin qbudat omia sic
bz et misteant bn sit in mortario cu pistello et vsui re-
fuet dosis 35 usque ad 31 qn ivit ad mensam
Fructus aut qui cito apetunt quit in via nemis qz cibi st sicis
bn matu que int alias fructus melius et plus nutrit et
apprint vias cibi ac valde bene indiscat ~~valde bonum semo~~
renes et vesica et intestina et maxime in principio cibi vel salti
panco tpe an cibu qz cibo adueniente potuint digesto discedus
se et tunc si supbibat aqua et melius mouet ventre, ephedo
et supti cocho et maxime in acito intincti indisficat dta lo-
ca sunt semper matu et maxime si nimis ventose fiat put
sunt cocto. Dactili aut licz alicz confortat ptori tn ep indi-
gestibiles et lesiui sunt capitis et oppilat et gingiuas mol-
lificant quare nd sunt boi et tn bn digesta multu dant
nutrimentum sicut oia cerasa et pruna bn matura put sunt in principio
tibi et maxime si vet consopatis malagranata supta venimus
tibi et maxime sunt acu sitim et colera reprimunt et auget
sto cu aqua vel sine aqua sitim et colera reprimunt et auget
appetitu et pseruat et putrefactione pq cibu vo qprimu et p-
hibet fumus ascende qui melius omibus valet melius si sunt
mirza de aut nimis sunt acetosa tunc bona 3 ea recipi cu
modico zuccaro vel aqua zuccarata Per sicca aut si sunt
dura et pira et nespula et sorbe et castanee maxime as-
sata put sunt in fine cibi ut comprimat et ne fumi ascendat
De aut comt assa te bona 2 ~~aquosa et mollatina~~ ut
assent no tn nimis assent ne pisc fiat aquosa et mol-
latina quia tunc ad comitu no sunt apta Et si contingat
ea q nimis sunt assa cito quiedi tunc bona 3 non
sunt nisi sicca Castanea aut assata qn pnt lunt plus
omibus alys cstut compra eo de hc ep optet coprimunt phibet
fumos ascende et reddunt liciez ut post allhzar lecto
et solatio post ti cu aor cp amigdale inde cu zuccaris
et pane albissimo quiquite in fine cibi sunt constant
cerebro ptr studium et vigilias consuetudo et inanito corpo
est olim de ep ea alys coprima dorsi in ronga pseruat ut

in sermo/

ponit id a[uct]or ne corpus/incarnet de aleo aut olivarum dicit Ra[sis] q[uod] ipsum
impinguat epar plus omni alia re Et cum ipsum sit epaticis multum competit
complexioni humane Sed si ipsum fuit oleum i. de olivis non potest malitiis
corporis nec multo magis stomachum confortabit De animalibus

E animalibus autem que communiter sunt in usu valent pulli iuvenes quorum
epata et testiculi epati sunt multi nutritivi et boni Item gallinae et capo-
nes unius anni vel circa sunt valde boni et meliores sunt si comedantur
in villis vel in curtis quod si in caveis sunt multi valet etiam multum corporibus
brodium quia complexionem temperat et conservat ut ponit Avicenna et eorum cerebra augent
intellectum medulle tamen ossium eorum sunt calide quia corruptionem generant Item tigune
ut ponit Rasis in libro suo de experimentis que ipse vocat ansimden et mar-
garita etiam columbi enim iuvenes vel saltem non nimis antiqui confortativi sunt
caloris innati ut ponit Rasis vide supra et multum competunt ut patet antiquis hiis qui
debiles habent renes Sed ad hoc intentionem bonum est eorum implere anguinis
iuniperi salvia lardo et piperis positis hoc assari/ in hac enim virtute silvestris sunt
meliores Anseres autem iuvenes et anete assate replete cum aloe et
herbis odoriferis sunt etiam ad comedendum bene sed non sepe epar tamen anatum et ma-
xime silvestris appetitum multum ~~ut dicit Ras~~ confortat epar et vide parum
indissentia epatica ut dicit Ras vide supra Item gallinae et columbe usus
~~appetit nigra~~ silvestres et turtures quod turturum frequens usus appetitum
nigrum acuit et memoria mirabili modo conservat Item perdices tam modo
carne quam capestres quas ut ponit Ras vide supra potentia mira de corporis utuntur
humores putridos deponunt de stomaco sunt etiam valde bone Item fasiani star-
ne quiscule et aves que comedunt iunipos seu mirtos et alie aves
minute tamen montane quam campestres parte sunt parvi quae sunt etiam valde
bone De carnibus

Carnes etiam edine et castrine et arietine ~~vel~~ iuvenes unius
anni vel circa sunt valde bone Medulle tamen que sunt in ossibus arietum
sunt calide quia corruptionem oblivionem generant ut Ras vide supra Item
vituline et porcine non valde pingwes multe impascantes sunt etiam
valde bone porcine autem pingwes multe in domibus salse sicut sunt consue-
verunt diu modo in salse non steterunt nimis diu sunt etiam comedendi cum
herbis in primo tibi in modica quantitate sic quae est in usu de membris
autem porcorum valent aures sed melius vero rostrum et omnibus aliis ~~cre-~~
~~bri~~ melius valent pedes dummodo prope sunt cocti ut [illegible] in de tibiis

Apoli autem et porci silvestres dummodo non sunt De apolis et porcis
nimis antiqui sunt valde boni Cervi etiam iuvenes sunt boni
et eorum quiescto ut potest albus praeservat asse hii quorum assa de
cordibus eorum potentius confortat et expellit lubricos/ quocumque
sumatur Lepores etiam iuvenes sunt boni quorum cerebri tamen antiquorum
quae inveniuntur summe vero in palisi exoquentes tamen fiat/ De preparationibus

Ex preparationibus ciborum

Scias autem tibi de carnibus 2m diversos modos appetitus diversi de precantur
Alii v.i. decoquntur in aqua et alii assantur et comeduntur modo
cum agresta modo cum aceto alii etiam cum salsis quorum modus infinitus

Despebr(?) alii etiam parantur in gelatina cum pulvere specierum et etiam infusis de-
sebus(?) et alii in pastellis quorum gratia exempli ponitur hic unus modus. Ac-
cipiuntur in casi(?) in frusta vel carnes edine vel vituline vel alie sic placet
et frixantur aliquantulum in patella cum bono lardo simul cum aliquolo petrosilio
integro postea ponuntur in pasta ad hoc facta cum eo petrosilio et modico
vine passe vel uve acerbe vel amarene vel sic requirit diversum tempus et
parum de bono lardo in frustis deinde pastelli cooperiantur cum pasta superius et di-
mittatur in pasta superius unum foramen cum una scutella de bona bro-
dio facto cum ovis et agresta vel succo arangiorum vel si ista duo deficiant tunc
fiat cum ovis et lacte amigdalarum aliquantulum acetoso et modico croco vel
pulvere specierum vel etiam sine speciebus si placet, et tunc stati moveat
aliquantulum et postea antequam coquatur discooperiantur et dimittantur bene eva-
porare et tale evaporatio competit cibis qui suffocare vel evaporare coquuntur
in pasta vel alibi. Fit etiam de pulpis pullorum quedam cibi qui vocatur al-
ba minestra qui est valde bonum nutrimentum multum, cum compositionem quibus
fiunt toti constat. Quando pulli sunt antiqui et nimis duri vel etiam alie car-
nes bonum est quod maneant per noctem acasi(?) vel alia parte et noctem ut in
yeme antequam ponantur ad ignem, et cum comeduntur possunt masticari. Est enim
bonum masticare cum sit quedam preparatio ad bonam digestionem ut scribitur in ad dicatione me-
sue bonum de rebus vitam provocantibus. De ovis

E ova autem etiam est dictum in sit in bonis et melius cibi maxime qui fri-
guntur et piciuntur in aqua bulliente ita tamen ubi non indurantur sumuntur
etiam bona quociens non parantur dummodo sint mollia sive sorbilia que
quito(?) mensuram vacua cum frangantur apparet tanto recentiora. De vitellis cum bo-
no lacte amigdalarum et modico zuccaro et aliquantulum addicione agreste vel succo
pomorum citrinorum vel limonum vel amarellarum fit optimum pastellum dum-
modo non multum sint mediocriter decoquantur. De caseis

E casea autem dicto quod pingues et butirosi et mediocriter salsi et me-
diocris etatis est melior aliis tollerat(?) sed quamvis et non salsus quod
nat meliorem chimum ut dicit G. in libro de euchimia et kachimia
non tamen sepe zeo(?) vendo in via cibi et maxime cum sanguine comedit
calculum vel arenulas vel capitis repletionem sed si ipse in quarta ponitur
de ... tegatur in aqua ut cum virtus bene comprimatur cum coclear ad cap-
de aqua tunc dicta aqua cum bono pane bonus est cibus et confortet
et valde consuetum in almania et sine tamen cibi ut de leacorum homo
ut vivi casco cum pane et piris vel etiam sine piris in modica quantitate
sit quantum in vasi qua ponitur balneorum sumitur est in fine cibi ag-
sit quidem in vasi qua ponitur calorem ... mediocri calor mastib
vel modicum quod valde bene sapit quia per medium calor mastib
aplicatur melius tamen cibus et percipit melius ipsum digerit, fiunt etiam
applicantur melius ... alii ... sit lagana
de ipso et de ovis et alii aliqui aliis multe mixte sit lagana
rafioli et torte et huiusmodi, que omnia in ... pagella quod ... sunt in beta
corpore autem et maxime ventris qui est anguste(?) si pulmisa et fiat cum
plus cum aleo et cum decoctione pedum porcorum salitorum in dolocimorum
in quo lyderetes sunt inmundati et antiqui est vinum de mechoribus
De lacte ovino et caprino
De vero caprinum vel ovinum vel etiam
vaccinum dummodo sit valde recens et de sanissimo animali cum
addicione modica mellis vel zuccari vel salis multum et bene
nutrit. Cavendum est tamen lac ubi timentur fumositates ad caput Et

Bonum etiam non bibere vinum immediate post ipsum sed ad saltem parvum spatium ponere antequam bibatur nec ullo modo ipsum in cibo incalsa cum piscibus assumatur. **De piscibus marinis**

Pisces autem in porto [illegible] qui sunt marini et maxime pelagiales inter quos meliores sunt rumbi passeres et barbule et varioli solaria omnes [illegible] potentes et lecatores sunt admirati delectationibus eorum ~~[illegible]~~

De piscibus aque dulcis

E aquis autem dulcibus valent pisces squamosi qui capiuntur in fluminibus valde currentibus et petrosis inter quos maxime tinche et truite et perce et quod alii qui sunt spinosi [illegible] pisces sunt sanissimi ut lucea et sturiones sunt boni quia sunt valde ~~boni~~ sane et maxime [illegible] et [illegible]. **De modo preparandi pisces**

Pisces et de lacubus sunt boni dummodo sint lacus magni et profundi et arenosi. Modus preparandi pisces ut potest [illegible] quod aqua primo fortiter bulliat super ignem et sit ibi de sale sufficienter [illegible] si decoquitur in vino bono cum sale est sine dubio longe melius quam in aqua [illegible] assantur alii super craticulam in volvendo eas sepius cum oleo ut aqua calida salsa ne adurantur et est bonus modus frixantur et in patella cum oleo et sunt valde boni [illegible] clauduntur alii in pasta cum speciebus et herbis odoriferis et coquuntur in forno et sunt et boni parantur et in gelatina cum aceto et pulvere specierum et est modus aptus nisi alii propter acetum et horrorem [illegible] caveant. **De [illegible] cochaliis ~~[illegible]~~ [illegible]**

E [illegible] autem cochaliis [illegible] sunt cartuce et limace et cancri et similes quam marini et multa alia que vocantur in mari. Preparantur autem cartuce hoc modo bulliantur in aqua una ebullitione ut possit separari a concha post ea bene mundantur et lavantur et madent in [illegible] et post ea decoquuntur perfecte in aqua ut quod melius est in lacte amigdalorum cum aliquantulo passularum et modico aceto ut [illegible] et post ea potest addere si placet modicum de pulvere cinamomi et [illegible] opus et saporis [illegible] et [illegible] fit et inde electuarium restaurativum quod optime valet ad [illegible]. Limace decoquuntur in aqua et post ea bene mundantur et iterum decoquuntur in multa aqua et post ea possunt parari sicut cartuce vel et in pastella et cum aliis valde [illegible] fit et electuarium de ipsis cum zuccaro quod valet ad [illegible]. **De cancris**

Cancri autem debent [illegible] prime lavari in [illegible] vel aqua et cum ut magis odor removeatur ab eis post ea debent bene coqui in aqua et comedi cum aceto vel alio sapore placet. Sunt et cibus [illegible] et frequens eorum usus et maxime fluvialium est preservativus a veneno canis rabidi. De cortice eadem eorum fuit [illegible] quedam composita qui inter alia plus valet in curatione predicti veneni de aliis autem qui [illegible] in marinis non est multum curandum in forte aliquibus quod declinatum eis. **De pluribus [illegible]**

[illegible] autem cum quibus [illegible] tam de carnibus quam de piscibus [illegible] diversis [illegible] alii [illegible] ponuntur de quibus ponetur hic [illegible] aliqua que satis competunt ad [illegible] supradicta.

Recipe [illegible] [illegible] et [illegible] cardamomi galange [illegible] [illegible] ana ℥ i piperis longi electi ad pondus omnium fiat pulvis et usui reservetur. Iterum aliquis pulvis resolvens ventositates et iuvat digestionem et visum confortat super cibos [illegible] ponendus. Recipe semen feniculi [illegible] piperis longi ℥ i et fiat pulvis.

Re albus pulvis a[c]cip[e] cinamomi el[e]cti ʒ iiij ʒʒ cardamomi gariofili nucis
m[usca]te filii ind[i] cubebe galange [zinzi]b[er]is minde piperis longi ana ʒ j et sic similiter
de aliis ana ʒ j fiat pulvis subtilis et addantur ℥ iiij zuccari albi
Et licet aliqua simplicia et sine excellenti sapore inveniantur valeant tamen
super dictis tamen quia debilitati alium appetitum propter quod minus animo assumuntur
et perfecte debiliter digeruntur bonum est ut etiam habeant usus aptas sal-
sas hic ponere cum quibus vel in quibus si expedierit comedantur cibaria
super dicta Salsa alba Recipe amigdalarum bonarum mundatarum ʒ j zuccari albi ʒ j
ʒʒ albi pulverizati ʒ j aceti albi quod sufficit Salsa viridis Recipe passularum bene mundatarum
ʒ j vitelli ovi decocti et pulveris specierum superius dictarum de speciebus et succi amarel-
larum vel aceti rubei ad libitum quod sufficit salsa viridis potest fieri de petrosilino et men-
ta et aliis viridibus et sale et pulvere specierum et aceto fiat etiam optima salsa
de pulvere cinamomi electi et est salsa et optima suo tempore alium sufficiat potest
et addi alium de alio cocto vel crudo si appetitus ad agrestam vel
ad salsam sic tunc videbitur expedire
Caveat sibi dictus reverendus pater a calore naturali et de stomacho quasi semper sunt
qui ex debilitate plus sunt repleti quam et vetustatis
et debilitatis stomachi de pater accipiatur exemplum de sacco qui si multum repleatur
extenditur et debilitatur et accidit antiquatur sequitur et inde dapnum accidit
si plus sunt quia stomachus tunc de facili dimittit transire cibum indi-
gestum ad alia membra que sunt nutrimentum a stomacho attrahunt si sunt
mediocriter tunc autem est super eo nec dimittit ipsum transire nisi
prius omnino digeratur Et quia debitam sibi quantitatem certis literis denotari
non potest committendum est huic experimento similiter ad dictum autem stomachi
extensionem vitandam bonum est pluries cibum recipere bis in die et tunc ut
pono quod velit artius ideo quod cum hoc propter bonitatem suam non est in prandio
comedere aliquid vel subtiliter cibus similiter z in prandio quam in cena
nisi hoc prohibeat contraria et longa consuetudo
Et quo hic oritur forma de consuetudine qui non solum regulas artis
vincit etiam leges et canonica frangit extendatur et ad alios
speciebus resumus et dicatur quod si consuetudo bona est ut artis docet et or-
dinata tunc potens est sua de ... aut ab hac mediam discrepet
et est situata ad hunc ab furari potest ... aut melius situata est
et est hoc tempore in ... non est tunc ... quia sufficit tunc tempus
animare in ... sed si est hoc in tempore sanitatis tunc reducenda est sed non
subito posito sit comedere valde palatum Das aut pono quod
temporibus sit comedere una die bis et alia die semel difficiliter errare
contrarie possum in die et corrigatur in minus et si in unum in 2ª
die erret in 3ª die suppleatur et si contingat alium per brevem dietam
tunc bonum est quod ieiunio stomacho usque ad horam comestionis Sed si per
longa ita quod habeat tempus sufficiens concedi potest cibum tunc bonum
est ut valde modicum in prandio aliquid comedatur et sic tunc cibus
sibi solidus non expedit tunc ipsis cedatur et maxime frigidis fumia
bus grossiori et in quantitate maiori est et cum pluribus speciebus
quitque autem credo convenit est faciendum

Deviandum autem errore indigendo in quo fere sanitas tota
dependet, cum de in diverso fere sit raro quam in sanitatem bonum est
in una cena vel prandio unum cibum sumi magis aliud quam
et melius est deviatus quam diversa nutrimenta sibi admiscere de quo et Seneca
commemorat multitudinem infirmitatum eo quod varia et certa et cum parva [illegible]
cibi et longiores

Et quantum non plus quam bis vel saltem proponantur subtiliora grossioribus
ut pulli et carnes edine ova sorbilia et pisces saxatiles si
de aquis petrosis et humidi et lubrica et mollia sicut herbe
ut lactuce et similia, hiis que sunt sicciora duriora et que sunt decocta
et maxime cum sit preci hiis que sunt assata vel frixa, nunc forte
alii contingit lubricari et vertere et [illegible] oportet sit econtrario et maxime
omnia semper summo studio est cavendum ne cenat vel comedatur quando
stomachus non est purgatus ex [illegible] a primo cibo ad evitandum [illegible]
[illegible] subtile cibi et modicum in prandio comedisse sit et consulit [illegible]
omnibus autem sit vinum clarum odoriferum et boni saporis [illegible]
et maxime circa finem cibi et plus in fine ne evaporet ad
caput circa principium autem potest bibi cum modica lympha vel et aliquando sine
lympha ut iuvet digestionem que maxime fit in fundo stomachi et etiam
quia cibus superveniens prohibet ipsum evaporare ad caput bonum
est etiam in omni prandio unum vinum bibere sed si contingat duo vel
plura bibere tunc illud quod est melius et fortius proponatur melius
etiam et si lympharetur per aliquas horas antequam bibatur

Iterum bibendum est vinum cum sitit semper moderate usque ad finem
ut possit comedi, non enim concedendum est ut possit bibi sed
[illegible] equaliter [illegible] cibi sitis est extinguenda sed omni modo
bonum est ut moderatus sit in potu, in [illegible] cum potus [illegible] est [illegible]
cum sit elevat cibum a fundo stomachi ubi est maxime locus digestionis
et cum hoc disponit ipsum ut defluat ex omni motu corporis
et undique movet [illegible] maxime digestionem debilitat et corrumpit aliquando
[illegible] in quiete, sed autem digestione sit [illegible] circa vesperas cum cena
si sitis [illegible] ad est bibendum est sufficienter per cenam vero [illegible] non
bibere sed si sitit ne forte dormire per hoc impediretur, bibendum ut possit
dormire [illegible] cum ut potest [illegible] sitim vel sustinere est pena [illegible]
post cibum vero lavande sunt manus cum aqua frigida hoc enim
[illegible] stomachi ut [illegible] ad [illegible] non sine, deinde autem quies-
cendum [illegible] salta non fortiter se movendo sed sufficit stare ad [illegible]
aut suaviter deambulare per horam est tunc audire pulsare et
hac [illegible] et [illegible] de similibus cum [illegible] et dilectus post
hoc non [illegible] in consuetudine vel si alibi [illegible] occupationibus
vel aliis de causis contingit dormitionem fuisse diminutam
vel [illegible] interrupta in nocte bonum est et maxime in estate
ut modicum dormiat. De situ autem dormientibus in nocte

ponit autem quod dormiat primo super latus dextrum deinde super sinistrum deinde si necesse
fuit plus dormire iterum super dextro latere dormito finiatur.

De vigiliis autem est sciendum quod non est bonum consuescere super fluae vigilie
extrema licet non sine tedio et molestia in iuventute sunt facilius
tollerantur in senio tamen non sine tedio et molestia, ut ipsi [illegible] conquerebatur Galienus
quod cum in iuventute propter fervorem studii circa artem voluntarie consuevisset
ad super fluas vigilias sentiebat post ea procedente etate in voluntarie vigilans
conquerebatur. Quod quidem ut dicit Ysaac solum ei erat remedium de sero comestio quod
ipse faciebat in aqua decoquendo potum dentes quos plures habebat. Si autem
contingat alia ex causa super vigilare bonum est tamen ut per eum modum
paratus sit in sompno.

De inanicione autem et repletione non fiat tantum sermo quia inanicio satis
comprehenditur sub capitulo de exercicio et repletio sub capitulo de cibo et
potu sompno et quiete que omnia debita modo facta conferunt sicut [illegible] ad
repletionem.

Hys itaque breviter expeditis non est sub silencio transeundum quod regimina
hominis sanitatis quod bene servatur quamvis non est necesse semper ad quantitatem servari pura. Sed
potest aliquando aliqualiter in modico variari. Scriptum est enim quod dubio
laborantes qui in una consuetudine morantur et azariai communiter
aliqua que impediunt digestionem et sanitatem dicit quod habere nimiam cautelam
legem in dietis est unum et hec ad presens sufficiant breviter annotata.

Nunc autem quia oportet eciam de aliquibus membrorum super quorum
aliquali debilitate in consequenti estis sicut de virtute capitis
et de fumositatibus ascendentibus ad caput et quibusdam aliis sic
patebit in sequentibus ponam breviter aliquantum simplicia que confortatiua sunt dictorum
membrorum conforttativa et preservativa ne de facili vel saltem velocius
debilitatis suscipiant nocumenta. Et pulvis confortans virtutem digestivam in
capite. Recipe macis ℥ ij fiat pulvis subtilis et ponatur tempore cubandi super caput
in nocte cum dormierit. Tempore autem hyemali fiat hec eius de pulvis gariofilorum
mediis autem quibus unus pulvis cum alio misceatur. Item ad idem valet
pulvis ligni aloes et cortices etc. Modus autem applicandi est tri-
plex. Primus est ut recipe modicum de dicto pulvere et spargatur super caput
et postea cooperiatur caput sic est aliis consuetudine tamen. Secundus modus
est ut cooperimenta capitis conficiantur in terrarum cum dicto pulvere et
cooperiatur caput. Tercius modus est ut dentur pulveres in aliquo saccu-
lo aliquantulum lato de panno subtili et ponatur super caput et cooperiatur.
Nec est necesse apponere omni nocte quia una apposito pulveris retinu-
nt virtutem eius in capite pluribus diebus. Et sufficit ponere
semel vel bis in septimana plus tamen vel minus sic videbitur expedire.

Item pulvis prohibens fumositates ad caput. Recipe coriandri preparati ℥ iij
zuccari albi ℥ ij anisi [illegible] ℥ j pulverisentur bene omnia et misceantur.
Dosis eius est coclear unum vel circa post cibum immediate
receptum ad modum tragee vel super pone balneate cum vino.

vel sirupo rosato assatis vel extantibus sicut placet. Item terra sigillata vel
lutum armenum sive gemitum sive Diunisium bibita cum vino subtili
limphato ut ponit G. preservat [illegible] et curat stricturam
et ptisim que est curabilis. Item rebus omnibus Competunt etiam
utilia in febre ethica et pestilencia et maxime cum dicitur vinum limpha-
tum aqua rosata. Et qui decisis infirmitatibus predictis lutum non cura-
bitur per [illegible] aliud curari potest. exemplo patet quod solus in curabili-
bus non prodest. Item Epithima inde factum super [illegible] cum oleo rosato.
preservat ab omni arthetica et curat omnes dolores antiquos in aliquo
corpore confirmatos et ulcera saniosa vix curabilia et omnem fluxum
sanguinis. Et sumpta interius predicto modo curat ulcera intestinorum et
renum et vesice. et cum hoc et curat omnia venena tam calida quam
[illegible] plantarum sive ante sive post venena sumatur. facit cum predicta ve-
nena statim exire per vomitum. Et si venenum assumptum non fuit, vo-
mitum nequaquam provocabit. Ad multa et alia multum valent que propter
brevitatem obmitto. Item gargarizato in sero sed cum itur dormitum.
cum de coctione radicis alkakabia sive [illegible] ut ponit Allexander.
sanie valet contra catarrum si sepe continue. Item pulvis confortans gingivas
sive dentes. Recipe coralli et pulverizetur subtilissime super lapide pictorum.
et cum digito balneato in dicto pulvere fricentur dentes leniter. et gingive.
Medicina vero vinum mirratum. si inde post cibum dentes et gingive la-
ventur. Item electuarium contra debilitatem cordis et membrorum spiritualium et
pectoralium. Recipe pulveris specierum ex quibus fit dyacameron [illegible]
sin de corde cervi [illegible] et [illegible] [illegible] bene subtilissima
cum predicto pulvere. et confice cum zuccaro duri albi lb j et fiat. Dosis eius
est in mane et in sero cum [illegible] vel et qualibet hora debilitatis
se audit. Item contra dolorem stomachi de vetustate valet multum electuarium
de baccis lauri vide quod in primo sine [illegible] in antidotario suo cum et
ipse dicit quod non est aliquod quod possit ei comparari. Dosis eius est sicut avel-
lana una cum bono vino veteri calefacto. Item contra dolorem stomachi et
intestinorum ex quacumque causa fiat. Recipe cinamomi [illegible] ligni aloes.
mastice [illegible] [illegible] ana [illegible] [illegible] [illegible] nardi. cor-
ticis citriorum [illegible] ana [illegible] cum [illegible] corallorum pulverizentur
super lapidem pictorum. ad pondus omnium zuccari albi [illegible] decoquatur
zuccarum cum aqua rosata. et fiat electuarium. Dosis eius [illegible] plus
vel minus sicut expedire videtur. Item contra [illegible] et dolorem intesti-
norum ex quacumque causa fiant. valent omnia que cumque sunt de lupo.
et maxime cutis in [illegible]. et [illegible] [illegible] inveniunt in cutis suo. et et
[illegible] Modus autem [illegible] est [illegible] [illegible] ex [illegible] in sole [illegible]
in furno tepido. et fiat pulvis. Recipe [illegible] vel [illegible]. et re-
[illegible] cum zuccaro. vel ponitur in clisteriis. cum [illegible] rebus [illegible]
valentibus. Item pedes eius et [illegible] lana eius [illegible] de
portat et comedit. sed inde [illegible] [illegible] vero [illegible].

Item epar eius exsiccatum in sole vel in furno tepido, fit inde pulue-
rem [?] qui confortat epar et remouet eius debilitatem vero qualitas [?] eius facit plus
omni alia re. Sed si epar est distemperatum in calore tunc homo dominus [?] puluerem
recipere cum aqua endiuie vel citrulli distillata et modico zuccari albi.
aut potest recipi cum vino dulci claro vel cum aqua zuccarata. Item
electuarium confortans epar et eius opilaciones aperiens [?] et renes et mesenterii
uenas [?] mundificans et cum hoc et resoluit ventositatem stomachi et
eius virtutem digestiuam confortat. Recipe ligni aloes optimi auri [?] reubarbari ela-
ani [?] ana ʒ j. specierum nardi ʒ j. puluerizentur subtiliter et puluis humectetur bis [?]
cum optima aqua rosacea in scutella vitrea vel argentea et ponatur ad
siccandum in umbra vel vento sine sole quo exsiccato iterum humec-
tetur ut prius et tunc exsiccetur bene et pulverizetur subtiliter et conficia-
tur cum zuccari duri albi decocti cum aqua rosata lb. una. Dosis eius
est ʒ ß vel circa cum modico vino bono in aurora vel autem [?]. Sed si epar
est in calore distemperatum tunc potest recipi cum aqua citrulli vel endiuie.
Supradicte [?] Item eadem aqua cum valde modico aceto accetu [?] frigida valet epati
in calore distemperato. Si petis inde balneare [?] extinctus [?] super epar eius
lauetur.

De tyriaca licet ipsa inter omnia confortacia et preseruancia debito modo
sumpta teneat principatum tamen quia ut dicit Rabi Moyses ipsa non
debet sumi nisi diligenti et magna consideracione perspecta, non audeo vel
cum loquitur dominus [?] eius dicit [?] in libro suo de tyriaca quod ipsa non competit in
corporibus temperatis nec quibuscumque lapsis sed in magnis lapsibus
nec in quibuscumque magnis sed in lapsis mortalibus nec in quibuscumque
mortalibus sed in illis que proueniunt ex frigiditate et melancolia vel san-
guine aut et colera non nisi vehementer extiterint contra [?] naturalem
calorem [?]. Si contingat uos eadem tunc modus sumendi eam ut ponit
Abenzoar est ut ipsa sumatur cum cibum preparatum [?] octo horarum vel
circa et in quantitate ʒ ß vel circa et semel in x diebus vel circa excepto
pro quod si ipse exposito sed in usum et ita sepe non debet sumere eam in
tempore calido sed in frigido et a principio semel in et post ea sepius
ita quod paulatim tandem deueniatur ad debitum modum et quoniam
pro [?] bonum est ea recipi cum aliqua decoctione appropriata illi membro
quod magis volumus confortare ut si propter cerebrum recipiatur bonum est
est cum decoctione mellisse que ut ponit Auenzoar aperit opi-
laciones cerebri et valet contra oblivionem et turbaciones sompnum et si-
miles accidentes. Et cum hoc cor confortat. Et si ipsa recipiatur
propter epar bonum est cum decoctione spice nardi vel si forte epar
est in calore distemperatum et cum decoctione endiuie vel citrulli et
cum hoc in modo sumpta potest dicitur [?] Avenzoar de quo dicit autem [?]
quod est albuneda [?] est corona medicorum conseruat sanitatem et pro-
longat vitam et preseruat ab omni veneno. Sed si contingat eam
sumi contra venenum assumptum et debet recipi cum bono vino

Tepido quia vinum inf. alta eamque inveniet dicitque ad cor et earum 2^m intentionem accipienam recipi debet in quantitate mortari et earum omni hora sic requirit nam tale de sup. ex sex^r potio est hec consilium cum deo et magistro meo G. archiepo domino
Et sic finit ista materia

Electuarium de baccis lauri [illegible] in suo antidotario specialis contra ventositatem fortis q. dat^r in intestinorum et vesicarum dolore et non est par in expellendo ventositatem et dat^r ad quantitatem avellane cum vino vini. Recipe ruthe sicce ℥ x anisi ana cimini nigelle keyson ori[gani] gariofili cari petrosilini amygdalarum amararum piperis calamenti macedo[nici] piperis longi dauci creti ana ℥ ij baccarum lauri castorei serapini ana ℥ iij conficiantur cum melle vel fiat pulvis cum zuccaro

Unguentum pro oculis. Recipe pimpinelle ana j baccarum lauri ℈ j mell. puri lb j ℥℥ al. ℈ ij vitrioli al. ℈ j oli olive lb j tuthie lb s butiri ma[io]ris lb ij fiat unguentum

Sequitur de sirupis Anno domini mcccc^o lxxxiij^o ordinatus per dominum Regem dignum primo. Recipe radicum v generum medull. opopon. in aceto forti per xij horas permol[li]torum eius. acci. acetose. fumiterre ana m. j coriandri prati. dauci. ani. masticis ana ℥ ij liquiritie rase. ameos pas. senati cuscute absinthii. sticados ara[bici] ros. ana ℈ j scolop. capill. ve. re. florum viol. borragi. et bugl. eupatorii ana ℈ s. reub. opti. ℥ iij spicenar. yaris. ana ℥ ij. mell. eliti. panis zuccari ana lb s fiat sirupus clarificatus ad lb j

Ad quod sequitur lapatium

Recipe florum viol. bor. ana ℈ s. thamarindorum ℈ s. prunorum pinguium [numero] x. ana ℥ ij. folliculorum sene hermodac. ℥ j et s. mirabol. citrinorum et indorum ana ℥ ij. folii et norte ℈ pgto? polip. ana ℥ ij. mirabol. stent ad decoctionem predictorum per die et norte ℈ pgto? colet. et adda. panis zucch. si placet ℥ viij. et biba mane dauicendam colera ℈ pt administrand in sexto capitulo fumo fumiterre et masticis

Pille ad idem

Recipe reub. elect. ℥ s. elect. de succo ros. ℥ j. hermodac. agarici al. ana ℥ s. bdell. opopo. ℥℥ ana ℈ s. diag. preparati grana v. mastic. ℈ ij fiat pille cum sirupo ros.

Ad idem electuarium

Recipe diadragaganti fri. ℈ j. carvi ciminorum cum zuccaro conditorum ℈ ij. ℥℥ al. hermodac. ana ℥ iij turbith elect. ℈ j. mane quantitate mell. ro. dis. ana ℈ s. panis zuccari lb j. fiat electuarium dosis eius e ℥ iiij.

Aliud digestivum

Recipe endivie novelle lactucarum dul. ana m. ij epatice m. j. corticis radicis v generum ana m. s. scolop. m. j. florum viol. bor. ana ℈ j. se. melo. ℈ ij. athos ℥ ij or[ti] dei mundati ℈ j. spicenar. senati ana ℥ ij panis zuccari lb j. fiat sirupus ad lb j et s.

Aliud ad idem

Recipe corticis radicis fen. petro. rad. athos ana ℈ j. corticis cappari. corticis thamarisci. fraxini et geneste ana ℈ j. quinque adiacte scolop. ana m. j et s. eupatorii talat. absinthii. opopo. capill. ve. re. endivie scariole ana m. j

andr. matat. se. melo. muid. an ʒ i. lactu. dul. spicenar. squinanti. se. basilicons. an ʒ ii. liquiric. ras. vuarum pas. mund. sucu. bor. viol. bugl. flor. sticados. ara. an ʒ i. mell. eliti qr. iii. prunis ʒ iii. al. ʒ s. tempent radices p nocte in aceto et ff syr. bn clarificatum

Aliud ad idem

Rx rad. ather pet. fen. an ʒ i. cassiefist. gariofilate. cortic. capparis. scolop. ysopi. opoponatis. end. lactu. dul. eupatorii an ʒ ii. bor. cu toto. bugl. cu toto. mellisse. fum. saxifragis. utriusque sticados. flor. anthos. salvie an ʒ i. coriandri ppati. dauci. se. melo. se. siseleos. andr. matat. an ʒ s. liquiric. ras. vuarum pas. an ʒ i. cinamomi. mastic. spicenar. squinati an ʒ i. mell. elati. zuc. al. an lb s. vini malorum gran. qr. s. pmolliant. cortices d aceto p dies nales et ff syr. clarificatum ad lb i et s.

Ad que sequitur lapatum

Rx uvarum pas. mund. flor. viol. bor. polipodii qrta. sene. liquiric. an ʒ i. turbith eliti ʒ i et s. and. ʒ s. ff decoctio d q tempent. cortices mirab. indorum. kebul. an ʒ i. fermentet lento igne et colet. et colatura det. in aurora

Ad idem pille

Rx hermodact. agarici albissi. an ʒ i. ʒʒ spicenar. an ʒ s. elituari de succo ros. ʒ i. tenui elitu. sene an ʒ s. mastic. cinamom. gariof. dragagantis sed. bdellii. opopo. opobal. and. matat. an ʒ s. dragagantis sed. bdellii. opopon. et tepid. ignav. missa bom gum i in aqua cedri p nocte pmolliti et tepid. ignav. et fiat pille cu succo fen. et modico aq rosarum sit impositum

Aliud ad id

Rx tamarindorum ʒ i. uvarum pas. mund. ʒ v. cortic. mirabol. citrinorum infusorum p nocte in decoctione predictorum ʒ i. ferven. de mane fortit. et colent. et colature addat elituarii de succo ros. ʒ ii. et fiat colatura ad qtt. i. cuiat cu coclear. gssam i. coleam cu flate

Item aliud lapatum si no possit dictum de q ced

Rx scamonee ppate ʒ i. coloquint. ʒ ii. aloes ʒ iii. succi absinthii dragagantis ʒʒ. mastic. an ʒ s. fiat pille. dosis ʒ ii. purgat omnes hu. compositos ʒ iii ras.

Et aliud lapatum

Rx flor. bor. viol. tamarisci. sticados ara. fumter. an ʒ s. thimi. epithimi. folliculorum sene. polip. qrta. an ʒ s. and. mastic. an ʒ iii liquiric. ras. uvarum pas. mund. an ʒ s. fiat decoctio in sed capro i qua tempent cortices mirabol. citr. indorum. kb. gumosi p nocte ʒ ii. ferven. de mane fortit. et colet. et colature add. zuc. ʒ i et fiat potus

Ad idem syrup lapatinus

Rx rad. fen. pet. an ʒ i et s. end. novelle ʒ iii. capill. ve. te. ʒ i. agarici al. ʒ s. folliculorum sene ʒ iii. turbith eliti ʒ i et s. mane ignate ʒ i. flor. viol. bor. bugl. an ʒ i. p noctem pro primo tenui elitu. ʒ s. pilorum spicenar. ʒ i et s. fiat syr. Et pnt de isto syr. sumi. ʒ iii cocleara cu aq tepida in aurora

Ad idem in elituario

℞ mell ros colati cum foliis ʒ ij benedicte simpl ʒ ij elect de succ ro. ʒ vj rosate novelle ʒ ij zuc ros ʒ viij misceant cum psi te et fiat gditur dos eius est ℈ j in aurora supbibendo modicum aq tepide

vel sic et melius

℞ mell ros colati cum foliis ʒ ij benedicte acuate cum hmodact ʒ ʒ ij se fenu ʒ ij elect de succ ros ʒ vj zuc ro ʒ viij rosate novelle ʒ ij misceat cum psite et fiat elect

Aliud digestivum

℞ rad sparagi brusci grami an ℥ ij succ mete succi absinthi an qr j maiorane basiliconis an ℥ j mell ro lb j fiat sirup clarific

Ad idem laxativum

℞ flor viol bor. buglos pas. polip. eruni liquir an ℥ j tur bith ʒ ij cum ℥ ß fiat decoctio usque tempent. tortites inabol catholicon medior an ℥ j. fiant lento igne et colet et cola tum det in aurora

Evacuans omnes humores

℞ esule viol bor an ʒ ij cum buglos tortie cit gditi an ʒ j an. ʒ ß. pul diadragati fri ʒ ij diag ʒ iij turbith ʒ iiij sene ʒ v mastic ʒ j etc. zuc ʒ x. fit elect in tabul eius dos est ℈ ß

Aliud evacuans malicam et alios hu.

℞ cassie fist lb j thamarindor tercium qr j maru cynate qr ß sene polipodij an ℥ ij esule ℥ j diagr. ℥ ß cum mat semetebat an ℥ ß cinamomi mastic an ʒ ij sirup viol succ ro q. s. fiat electu. Dos primi elect ℥ ß. secun dos est usque ad ʒ vj.

Sequitur de electuariis cordiale

℞ flor cinamomi mac galange nucis mug an. ab. an ʒ ß. gariofil piper lon. cubeb domestic storac cala sc basilicon ligat. cassie lignee an ʒ ß. iacinctor zaphirorum smaragd margarit dexo comi bech al et ru. an ʒ j musca comi ambre elite an gr v. corticis cit conditi ℥ ß liquir rase ʒ ij cardi cuar pas. pinguit an ʒ j esule bor. esule bugl es. ro. an ʒ iij succi pomor dul. dyacorum calti ℥ ij aq ro. aque acetose an ℥ ß. panis zuc lb j fiat elect aliud

Item ad idem retardans podagram

℞ carnis pomor assor lb ß. tarant dactill. qr j in umbe ℥ j flor bor. et bugl an ℥ ß coriandri caprec ebor an ʒ ij oss de corde cervi margaritar utriusque ozimi bech al et ru. pre miss cit. ros ru. an ʒ j seti crudi et loti i aq servata lima ture cum iacinctor smaragdi dexomia an. albiss anthos gariofil an. ʒ ß. sandal al. ambre cortic medor cinamomi ligat an ʒ ß. panis zuc lb ij fiat electu

Sequitur electuarium dyabalsami

Rx xilobalsami. carpob. opopal. genciane. ciperi. cassie fistule. ana ʒ ij amomati galbani ambor(um) p(er) nocte(m) i(n) aceto infusor(um) ana ʒ j cinamomi. galange. aci. ro. ana ʒ ij nucis muscate. mastic. olibani. ana ʒ ß. garis. cubebe. se(minis) melisse ana ʒ iij sandali aci. ana g(ra)nor(um) citrior(um) ligni al. storacis cala. se(minis) basiliconis ana ℈ ij doronici. oss(is) de corde cervi. an. dauci coriandri p(re)parati ana ʒ ij margaritar(um) electar(um) limature au(ri). ana ʒ j. diambre gumati radic. bugl. ut conserve emb. conserve ros. conserve nenuff. conserve viol. ana ℥ ß. [illegible] ℈ j. cortic. cit. conditi ʒ ij. been al. et ru. ana ℥ ß. aq(ue) bugl. aq(ue) melisse. succi pomor(um) dul. fiat residencia aq(ue) ro. ana ℈ ij musci boni ambre ana ℈ j. panis zuc(ca)ri al. lb j et ß. f(iat) electu(arium)

Sequitur aliud ad idem

Rx genciane. enule. capane. calami aro. ana ʒ ij nucis mg. mac. garis. zedoar(i)e. cassie lig. anthos conditi. cortic. cinamomi electi. cortic. cit. electi. ana ʒ iij doronici se. acetose ozimi mastic. dauci. oliban. spodij. oss(is) de corde cervi. coriandri p(re)parati ana ʒ iij. candi p(ro) [illegible]. pinear(um) ec. mundi. succi liquirit. cinam. pas. ana ℥ ß. ligni al. ℥ ß. rasure ebor(is). margaritar(um) smaragdor(um). saphiror(um). ana ʒ ij camphore musci. ana ℈ ß. dragaganti. g(umm)i arabici. ambor(um) p(er) nocte(m) in aq(ua) bugl. infusor(um) cinamomi [illegible] p(er) die(m) nale(?) i(n) aceto forti infus(i) et contriti. ℥ j. conserve bugl. conserve ro. conserve nenuff. ana ℥ ß. limature auri ve ber(?). conserve bugl. conserve ro. conserve nenuff. ana ℥ ß. limature au(ri) et fiat electu(arium) et fiat i(n) vna p(ar)te magi flor(um) j. panis zucari q(uantum) s(ufficit) desup(er) deauratur

Sequitur conditum contra pestilentiam

Rx sandal. diadragant fri(?) ana ℥ j et ß. conserve bugl. ℥ ij se. acetose. ʒ ß. cortic. cit. conditi ℈ margaritar(um). saphiror(um). ana ℈ ß. panor(um) aurear(um) n(umero) x. zuc(ca)ri ℥ j f(iat) conditu(m) ad modu(m) zuc(ca)ri ros.

Ad idem

Rx conserve nenuff. bugl. borr. ros. ana ʒ ij cortic. cit. conditi ℥ ß. coriandri p(re)parati se. acetose. sandali albi et ru. ana ʒ j. rasure ebor(is). carabe. boli ar. spodij fini ana ʒ ß. camphore ℈ j. panor(um) aur(i) n(umero) vij. zuc(ca)ri ro. q(uantum) suff(icit) f(iat) conditu(m) ad modu(m) zuc(ca)ri ros. cu(m) aq(ua) panis zuc(ca)ri aromatizatu(m) ros. electi aromatizatu(m)

Aliud sequitur ad id(em)

Rx iunipi ℥ ij et ß. garis. mac. nuc. mg. ʒ ij. zedoar(i)e ana ʒ ij ubiusq(ue) hep. radic. genciane. tormentille. radic. enule. capane ana ʒ j et ß. salvie. rute. balsamite. pulegii montani ana ʒ j. baccar(um) lauri. doronici. ter. se. acetose. se. cit. ozimi mastic. olib. boli ar. terre sigil. spodij. oss(is) de corde cervi. rasure ebor(is). margar(itarum). fragmentor(um) saphir(orum) et smaragd(orum). coralli ru. ligni al. sandali ru. ana ℥ ß. conserve ros. conserve bugl. conserve nenuff. tyriace p(ro)bate ana ℥ j. zuc(ca)ri lb iij f(iat) electu(arium) cu(m) aq(ua) scabiose et rosata modicu(m) camphorata

Sequitur de salsamentis

Rx coriandri ppati intiborum cinamomi ana ʒ ß. zinziberis piperis galoff.
galange. ʒʒ. al. ana ʒ j et sem. anisi. feniculi ana ʒ ij penidis zucc. al. ʒ j
ff pul. subtilis pro salsamento

Ad idem

Rx intiborum cinamomi coriandri ppati ana ʒ ß. zinziberis piperis. galoff
galange. ʒʒ. al. ana ʒ j. quadamomi rasure ebor. ana ʒ ij been al. macis
ana ʒ j anisi carui seminis feniculi. ana ʒ ij penidis al. ʒ j sem. ff pul. subtil.
pro salsa

Ad idem tragea

Rx anisi. marath. dauci cmi. baccarum lauri storacis ana ʒ j. liquiricie rasis
ʒʒ al. galange ana ʒ ß. galoff. cubebe piperis lon. sem. eruce ana
ʒ ij anisi confecti q. s. penidis zucc. albi ʒ ß ff tragea

Ad idem electuarium

Rx galange. nucis mu. intiborum corticis cinamomi. zinziberis piperis
ʒʒ garioff. ana ʒ ij anisi. marath. dauci. anetos. siseleos carui ci-
mini. coriandri ppati mastic. ana ʒ j. fenugrec. ʒ ß. ossis cordis cerui
et buglos. ana ʒ ß zucc. quod sufficit et ff electuarium

Item confectio ad distemperantias dominorum regis omnes

Rx dauci cmi. pulegii. castorei. cardamomi. florum synanti
cimi dui aceto per nocte promolliti et contriti sem. apii. ana ʒ j ma-
cropiperis costi ana ʒ ß. leucopiperis ʒ ß. mirre ʒ iij baccarum lauri
seminis anisi. acori. card. ana ʒ ij aqua hus meab et confice cum melle
despu. et ff electuarium dosis eius vncia auellane

Item ad idem salsa domini regis

Rx ʒʒ albissime ʒ ß. cardamomi rasure ebor. ana ʒ ij cum been al.
ana ʒ j coriandri ppati ʒ ij ff pul. et cum amigdal. pistat. ff
salsa

Ad idem

Rx ʒʒ albissime ʒ ij coriandri ppati ʒ ß galoff. cum. ana ʒ j cinamomi
electi ʒ vj ff pul. de quo ff salsa cum amigdal pistatis cum modi-
co agreste vel aceto et si modicum addet de spillo erit salsa
attractiua dissolutiua et expulsiua veneni

Ad idem tragea

Rx intiborum cinamomi ʒʒ albissime ana ʒ j coriandri ppati q. s. an-
thos cardamomi. ana ʒ iij macis masticis galange cubebe nucis
mu. florum cinamomi. ana ʒ j. garioff. ʒ v penidis zucc. quod sufficit
et fiat pul. subtilis pro tragea

Alia confortatiua capitis et stomachi

Rx ʒʒ al. ʒ ß. anisi ʒ ij coriandri ppati ʒ ß macis masticis florum
cinamomi. galange. cubebe nucis mu. subtilissime pul. ana ʒ j.
garioff. in tres partes diuisorum postea cum liquiricie rasis ʒ v penidis
zucc. ʒ j ff tragea grossa

Ad idem contra dolores renales colica et yliaca

Rx cortic. cinamomi. garf. spicenar. ʒʒ. piperis lon. ana ʒ ij et s. ligni al. mac. galange. zedoari. liquiric. mac. pass. ana ʒ j misceat. fiat et ff. pul.

Tragea ad dolorem stomachi

Rx ʒʒ. masti. liquiric. masc. garf. ma. sorp. ana pte j. mac. pte s. ani ptes iiij. anisoꝝ masticis ana pte j. et s. passul. enucleatis quantum de omnibus fiat trag.

Alia tragea contra capitis

Rx ʒʒ. liquiric. ani mastic. ana ʒ j. cinamomi opti. ʒ ij. garf. cubeb. ana ʒ iiij. mac. se. ruthe ana ʒ ij. madan. oia subtilissime et misceantur. cum lb. j. zuc. et zuc. quod sufficit

Ad idem contra dolorem ventris

Rx mastic. ptes ij. cubeb. galang. nigelle. garf. ana pt. j. zuc. quantum de omnibus. dosis eius est ʒ ij post prandium et cenam

Item electuarium alia ordinata Anno domini etc.

pro glosa principe Sage h. et pro electu. letificatis

et senectute retardantis

Rx mac. garf. cinamomi ʒʒ. corall. al. et ru. cappar. cam. ij acceto forti infusi et ... ana ʒ ij spicenar. cubeb. api. ani. dauci. spodij rasure eboris. ossis de corde cervi limature ... ani. margarit. perforataꝝ et non perforataꝝ ana ʒ j musci ambr. ana ʒ s. zuc. lb. iiij ff. electu.

Ad idem

Rx diaborraginis lb. j. dragagant. ʒ vj. conserve viol. ros. ana ʒ ij cinamomi garf. ana ʒ j. corall. ru. ʒ j. ambre ʒ j. misceantur. oia fiat et aromatiset. electu. cum aq. buglosse

Medicamine dissolvens sang. coagulatum venarum

... qui fluit ad vesicam

Rx absinthi. radice se. maratri api. dauci. mete se. melo. ... ana ... pondus da bibere cum lacte asinino vel cum aposimate radicum vel ceteris

Electu. contra guttam capitis ab hu. ...

Rx se. feni. ʒ j. petro. siler. mo. ana ʒ s. radic. celido. ... medi. ana ʒ s. se. ani. api. ... piperis lon. ʒʒ. cinamomi ana ʒ ij pulegij mete betho. ... saxifrag. garf. decoc. ... zuc. et aposimate ... et ff. electu.

Ad confortandum visum electu.

Rx cinamomi ... ʒʒ ʒ iiij garf. ... ana ʒ j mac. cubeb. ... ana ʒ s. margarit. ʒ s. ... ossis de corde cervi ana ʒ j. corall. ru. liquiric. ... ana ʒ j. piperis lon. ʒ s. ambre ʒ j zuc. vel mell. q. s. et ff. electu.

Et recuperatur visus etsi amissus fuit

Rx se. feni. lb. j. siler. mo. ʒ iiij ... radic. celidonie ana ʒ iiij bethonice ʒ s. conficiantur cum melle despu.

Ad idem et ad defectum auditus

Rx pul. eufras. ʒ ij tartari bulliti i aceto et confectati se maiorane ʒ ʃ ligni aloes cruci pilos spicenar. an ʒ ij ʃ sem. aneti dulc. ʒ iij mastic ad in- corp. rosato et ff una massa et pilluletur ʃ in die quod debet uti tantum pillulem iij et dent. ad vino

Et ad restaurationem podagre. et ventositate prambulacionem interiam et contusione nervorum perfectam tale vi.

Rx bugl. radic. mellisse bernardi. oss de corde cervi hematite aqu. passule coriandri preparati cinamomi ʒ ʒ gariofil. mastic an ʒ j ʃ se. aned. dauci an ʒ j spice. carpob. calamenti an ʒ ʃ. ros. rub. gum. an ʒ ʃ terantur omnia et ff potus per marantia et colet tociens donec clarus fuit

Ad idem et confortat nervos

Rx ruthe salvie coriandri preparati an ʒ j rad. pio. an ʒ j. garil. o- beb. cortic. pitlor cinamomi an ʒ ʃ. liquir. rase. acheol. mastic. dragagantis fer. cinarum pas. an ʒ ij. rad. bugl. oss de corde cervi an ʒ iij ff decoctio in vino bono et post decoctionem colet et illa colatura cum alio vino limphet et si esset in estate posset addi ros. sandal. al. et de consilibus

Et pul. valentibus stomacum et caput firmum

Rx anis. maratr. in aceto infusi et confectati mastic. an ʒ j ligni al. spodij. sandal. al. mete. ros. an ʒ iij apii cardamomi cubeb. an ʒ j cinamomi ʒ ʃ fac pul. et adde mell. quod sufficit si ... fuit conditum

Ad idem fortius et melius

Rx anis. apij. areti dauci coriandri an ʒ ij matri amcos liquir. absin. an ʒ j et ʃ mastic spice cinamomi an ʒ j epithimi ʒ ij aloes ʒ ij fiat pul. et sumatur in decoctione se. tute. ozimi cala. liquir. ras. cinarum pas. omnium in aceto prmolliti et confectati ras. fieleg. ʒ ʒ garil. aristolo.

Et confortat stomacum et ventositatem expellens et malum desiderium quod habent mulieres pregnantes

Rx omnium cinamomi carvi apij an ʒ iij amcos thim. an ʒ j et mete zizani zedoar. galan. acheol. an ʒ ij malig. ʒ v fac pul. et da ʒ ij

Et sirupus pro mulieribus restaurandis

Rx sirup. malig. odoriferi lb iij cortanorum lb v ozimi odoriferi clar. et pul. mecheor. lb ij garil. ʒ j et ʃ ligni al. ʒ ij cit. ʒ v ozimi bonar. an ʒ iij zuccari lb j et ff sirupus

Et confortativum bonum defectibus et sincopi[1] et mulieribus impregnatis

Rx carvi agrimonie ut edulmie assetur et in mortario conteratur et ad dat. ozimi odoriferi pul. fiat per temperamento et colatura detur potui

Et pul. pro dol. circumdante umbilicum

Rx omnium matri apij origani amcos carvi cala. an fac pulverem

[1] Sincopi sanabis in mulieribus impregnantibus

et da potui ʒ ii cum vino confecto subtili et modico. Et si vis attenu
are grossos hu. pectoris pulmonis et disopilare epar et splenem
tunc fiat vinum vel potus cum predictis pul. et adde ad predicta yre
os abrotanum cappar. scolopendrie

Contra ebrietatem

Rx succi frondium albarum viarum [illegible] ʒ iii aceti ʒ i spice ʒ ß
omnia commixta paulatim bibita ebrietati repugnant

Item suffumigacio cum castoreo purgat thoracem caput pulmonem
hu. attenuando

Ad idem

Rx sebesten l. iuiube xxx. liquiricie ʒ i. coruarum pas. ʒ xx. capill.
ve. ʒ i. ficuum sic. xxx. omnia in x lb. aque coquatur donec redeat
ad ii. deinde da ʒ iiii ad bibendum cum ʒ i ʒucari ros. vel ptisanam
tussientibus et strictatibus al. et constrictis et grossis et maxime
cum apozimate de ysopo

Ad idem

Rx iuiube sebesten ana ʒ i coruarum pas. ʒ iiii sem. malue. canabis flu
malium assatorum ʒ xx. capill. ve. arnoglos. ana ʒ v. liquiricie ʒ i
omnia cum viii lb aque coquantur donec ad ii redierint deinde adde fa
rine et ʒucari ana ʒ iiii et coquantur ad spissitudinem mellis et in fine
addantur iste species Rx gummi dragaganti sem. citoniorum ana ʒ vii sem. melon.
ʒ i amigdalarum dul. ʒ viii sem. portu. amidi ana ʒ vi sem. papaveris al.
ʒ v. fiat pul. et fiat cum aqua ros. addendo predictis vel ptisanam
tussientibus quibus de pectore et pulmone descendit hu. grossus

Ad idem si materia descendit ad pectus et prius sit intollerabile

ne pectoralibus adhereat

Rx iuiube sebesten ana p. ii. pas. ʒ xx. ficuum al. capill. ve. ana ʒ
xxx. sem. malue ʒ i viol. ʒ v. coquantur in iiii lb aque donec remanserit
ad medietatem cola deinde ʒ iii cum ʒ v ʒucari viol. et pauco oleo a
migdalarum et exagium I oli viol.

Ad idem in acuto et subtili catarro ad pectus

descendente

Rx [illegible] al. et mell. ana ʒ xx. liquiricie ʒ xxx sem. citoniorum ʒ
xx. coquantur in v lb aque usque ad medietatem deinde adde ʒ iiii dragaganti
gummi ana ʒ ii cito. ʒ v. ʒucari lb ii coque ea et fiat cum sapa electuarium

Contra venenum

Item contra venenum confortatorum internorum [illegible] vetosi
tates torsiones ventris dol. renum singultus dissinteriam confor
tans omnes virtutes regitivas

Rx pimpinelle ʒ ii genciane allii domestici cala. cinamomi.
cetauree ozimi. radicis bugl. tassis barbassi. cappar. ana ʒ iii ga
ossis de corde cervi. doronici ana ʒ ii coriandri cerui. cinnamomi
omnium tenuis in aceto premollitorum et bene confitatorum dauci. aneti
an. sem. ciceris. dragaganti. gummi arabici. mastic. thuris ana ʒ i. liquiricie
pas. coruarum pas. ana ʒ ß mirra camphore ana ʒ ß. aqua viol. q. s.
fiat electuarium

Rx pulv. p salsa confortans nervos removens paralisim confert tremori re-
tostrati torsioni combiliculi vito pectoris ffrans appetitum et reforms
virtutem deperditam
Rx salvie pet. serpilli ana ʒ ij coriandri tacum ʒ ß al. cinamomi. gariofili ana ʒ j.
cubeb. macropipis ana ʒ j et ß. mastic. ʒ ß. ff pulv. minutus p salsamentis
et pt b addi zucar ʒ ij et ff salsa cum aceto vel agresta
Ro embrocatio ista mire confortat nervos
Rx flor. camomill. ß salvie. sticados arabici ana m ij corticum cinamomi triti
ʒ j mellisse mellilote rosarum ana m j spicenardi ʒ ß. confortat enim cerebrum re-
movens eius superfluitates lavet. ergo caput pedes et totum corpus
Ro de tiriaca et metridato
Ro q tiriaca et metridatum competit corporibus frigidis in morbis de pre ante purgationem.
quia digerunt et subtiliant materiam p mutacionem malitiam complexionis frigidam competunt
etiam post purgationem quia residuum materie dissolvunt et consumunt ex sua complexione
et confortant nervos ab occulta proprietate competunt ergo post dictis sciatice podagre
epilentie ... in ant ... q competat de prius supposita incitatione
mediae et de fine supposita exaltatione eius et administratione sit
Rx salvie tute ana matri sticados arabici fiat decoctio de qua dissolvatur
tiriace bone ʒ ß. usque ad ʒ j
Siruppus digestivus in pprio ... feb ... ante festum pasche
Rx borrag. cum toto. bugl. cum toto. fumiterre. endivie. novelle ... lote
lactu. dulcis. portulace ana m j. radicum feniculi. petrosel. brusci sparagi rad.
cappari. scamandii. scolopendrie. ysopi. tassilagi. calamenti. capill. veneris. thimi
epithimi. camedreos. camepitheos. sticados arabici ana ʒ iij. passularum
ficuum in numero ... ana ʒ j. dacti tacui ... quinque ... mastic.
coliandri cum ambobus in aceto forti p molliatorum ... dies naturale ...
expressatorum ana ʒ iiij liquiritie rasse. corticum ... ʒ j spicenardi ʒ j mell.
ro ʒ j. aceti al. ... ʒ ß zucari ... temperati ... de aceto forti cum
modico aq ... fiat sirupus ... et ... de quibus p d.
... et pt addi cinamomi ʒ ß al. gariof. ana ʒ ij et ... ante ... vel
in hieme et loco aceti pt poni aceti squillitici ... maiores ne
antibus viscose
Ro de suppositoriis
Rx mell. ... ʒ ß sal gemme ʒ iij ff ... suppositorium ... erat
a capite et ... attractiv
Et aliud
Rx castorei sal gemme ... pulv. ana ʒ ß mell. q. s. et ff suppo.
Et a. ... ut ...
Rx mell. ... sal gemme ʒ j sepi hircini ʒ ß et ff ...
... ad ... et ... eius ...
Et a.
Rx mell. despumati ʒ ß. stercoris muris pulv. ʒ ij sal gemme ʒ j. fiat
suppositorium valet ... et strangu...
Et aliud
Rx sal gemme ... placet et ponatur de pelle ... porrr... for-
met suppositorium

Contra aborsum emplastrum

Rx lapidis emathitis masticis thuris ana ʒ ij gallarum ʒ iij psidie balaustie rosarum anthere ana ʒ ß radicis bistorte ʒ j granorum mirtillorum cinamomi ana ʒ ß terebentine medietatem pulverum pulverum aqua sufficienter ad pistello ut misceantur omnia malaxentur ad pistello calidum cum oleo de mastice q. s. et fiat duo emplastra unum rotundum et aliud quadratum et extendantur super alutam ad quantitatem medii palmi ad sandalo coopiendo et fiat ingeniose unum super regionem matricis aliud vero rotundum supra regione renum

Ad partum confirmandum

Rx mastic ana ʒ ij coriandri preparati ʒ ß margaritarum perforatarum ʒ ß cinamomi nucis muscate coralli rubei seminis apii ana ʒ j diacomi sandali albi et rubei ana ʒ ß confice cum zucaro q. s. et fiat electuarium et potest addi ben albi et rubei cortic. citri conditi et ʒ iij piperis longi ana ʒ iij aliqui addunt cardamomi zeduarie ana ʒ ij

Emplastrum prohibens fluxum menstruum ante

Rx oppoponacis bdellii mirre aspalti ana ʒ ij garyofilorum cinamomi galange ana ʒ iij boli armeni ʒ ij coralli albi et rubei boli armeni sanguinis draconis acacie ana ʒ ß terre colofonie terebentine tacamahace ana ʒ ß cere quantum sufficit liquefiantur reliqua tritis cum sandalo cooperto omnia et fiat ij emplastra unum ante reliquum retro ad sandalo coopto

In defectu plasmationis electuarium

Rx vij vitella ovorum buti recentis priapi tauri galange satiriones zeduarie ana ʒ ij electi testiculorum vulpis ana ʒ j cerebri columborum cerebri passerum masculorum tostorum et cerebri assatorum ana lb ß medulle nucum indice pinearum mundatarum pistaciarum fisticorum iuiube amigdalarum dulcium mundatarum seminis malue seminis mercurialis auellanarum excorticatarum dactilorum ana ʒ ij seminis eruce garyofilorum piperis longi albi et nigri lingue avis seminis bulbi cinamomi ana ʒ ß mundificentur omnia et decoquantur in lacte ovino et postea fortiter conterantur et addatur eruce stincorum ʒ ß et conficiantur totum cum zucaro lento igne et fiat electuarium in bolis

Et aliud ad idem

Rx satirionis ʒ ij amborum conditorum cum zucaro cortic. citri ana ʒ ß medulle nucum indice pinearum pistaciarum amigdalarum dulcium mundatarum dactillorum pinguium auellanarum tostarum mundatarum ana ʒ j seminis malue seminis mercurialis seminis eruce garyofilorum galange seminis ceparum albi piperis longi ana ʒ j et ß cerebella passerum masculorum prima cerebella columborum numero vi cauda stincorum florum palme ana ʒ j et ß cubebarum cinamomi ʒ ß coquantur omnia in lacte ovino postea fortiter conterantur et ponantur cum zucaro rosarum q. s. et fiat electuarium in bolis

Aliud electuarium ad idem

Rx vitell ovorum buti recentis priapi tauri ciceris galange satirionis zeduarie ana ʒ ij zucari conditi mete testiculorum gallorum testiculorum vulpis ana ʒ j cerebellorum columborum cerebellorum passerum bene tostorum ana lb ß medulle nucum indice pinearum mundatarum pistaciarum iuiube amigdalarum dulcium mundatarum seminis malue seminis mercurialis

auellanarum excorticatarum. dactill. an. ℥ ij se. eruce. garl. ℥ ß
piperis lon. al. et mi. lingue auis. se. bulbi cinamomi an. ℥ ß. mu
distracentur omnia in lacte omnibus et postea fortiter coquantur. et addatur
tandem seminorum ℥ j. et totum confractum in zuccaro quod fortiter agi
tando lento igne

Et ad idem electuarium

Diambra. letitia. Galieni. diamargariton. diasatirion. condisiplus
ad invicem etc.

Ad idem pulvis

Recipe piperi tham. se. eruce. piperis lon. garl. cinamomi. testiculorum vulpis an.
℥ j. tandarum seminorum ℥ j. pulverisentur omnia et sumatur de mane cum ovo sorbili

Ad idem unguentum

Recipe assa piretri. staphisagre. eruce se. leporis. piperis castorei. mirre.
storacis calamite an. ℥ j. axungie vulpis ℥ ij bulliat in oleo et addatur ce
quod sufficit et fiat unguentum fluxibile et ungant membra inferiora ante decubitum

Ad idem forenus

Recipe euforbii galbani an. ℥ ij anethi ℥ j piperis lon. ℥ ij piretri ℥ ij et ℥ ß
se. eruce castorei an. ℥ j et ℥ ß. olei quod fit de floribus ... ℥ ij
terantur species et solve tepidum cum oleo et superadde pulverem specierum et a
gita fortiter et fiat unguentum

Ad idem de formicis

Recipe formicas nigras infra amphoram vitream et superimitte oleum
sambucinum et suspende per aliquot dies ad solem et postea cola
et ungantur plantes pedis et renes

Ad idem epithima

Recipe stramonice ℥ vj euforbii ℥ ij et ℥ ß terantur sigillatim et al. ℥ iiij
dissolvatur simul et induat pannum tenerum et suppone

Ad sufficiendum extinguendum talem in membris

Recipe agrimonia ferri dissolvatur in ea opium thebaicum et inungen. cum illo
membra

Et observa ad idem

Caro omnia omnia mollia. cerebella passerum columbarum edulium pin
gues et agni. gall. perdices. ova piscorum frixa. butirum. rec. et lac.
Et de granis omnia exscorticata decocta. fabe fracte. riz cum cortice
cum adipe recenti carnium. zinziber conditum. et quod astringant. ola
pipe et cinamomo / De oleribus sunt meta. sparagus. eruca.
f. porri. et lingua avis / De fructibus sunt pas. bone. ficus. pi
nee. fistici. iunibe. sebesten. dactili. amigdali. auellane. rape
pastinace

Et de preparatione fabarum

Recipe fabarum excorticatarum. oterum vij. vel viij. fermenta excoriata de
coquatur fortiter in carnibus arietis et in cepis et cerebell. anium pinguium
et totum coquatur. et addatur eis cinamomum. garl. galange. tandarum
seminorum et fiat absque spissitudine et brodium potetur. et potest fieri mo
dicum de zuccaro

Et ad idem fortificatum

Rx sucus radic. baucie ... in quo infusi fuit aiet et elixatum ʒ.ʒ. inamo. mastic. masticari fit et bulliat vino feruo et ppatetur usui

Ad id pille

Rx se. repar al. testicul. volp. celell passer flor palme masti. ut lingue auis olibani al. cylit tempa cum aq. dca et fac pill. ad mod. ciceris et da ʒb. de mane et no pluc cum vino

Ad id

Rx sem. se. assi eruce an. ʒ ij et collige cum lacte vaccino et fac pillas ad mod. et da ʒb. ut prius

Ad excitandum libidinis

Rx fasiolum ruthe aq. quit. suff. et bulliat vino feruo et ad inscrect tepide

Et aliud

Rx se. eruce luguftamis equalit. tere fortit. et de pul. isto dabis ʒ ij et p9 desup bibat ʒ ij sucus eruce cum pipere ʒ j

Et ad id aliud

Rx bauac testiculor volp. coqu. cum bonis carnibus et p9 p. ebulitiom. addat lingua auis et decoquat. secda ebulitione et in fine addant iste spes ʒ.ʒ. galangi pip. mingi. et ponat dinis in tena et in prandio possit et ibid. addi ...

Et ad id

Rx ʒʒ. al. galangi ff. decoqtio cum gallo qui nondum calcauit et commisceat ʒ j diasathion cum brodio coq. precedente in come sbore omnor. dessoris et dactili

Dio p d. ... purgatiu p epe

Rx flor. borr. bugl. an. ʒ j an ʒ ij ʒʒ. ab ... spicenar. ʒ j aga ria electi ʒ j et s. polip. ... ff decoctio in qua dissolu. diacatholicon ʒ vi ff colatura usq. ad q. j

digestiuum

Rx cortic. radic. feni pet. an. q. s. radic api ʒ j eupatorii ʒ iij capillor. ve. dyanthos garofilate scolopendie lingue ceruine an. q. j ... marat. cuscute an. ʒ j spicenar. semi nati an. ʒ ij ligni ... rosar. piss. ... an. ʒ j aceti al. ʒ j mell. ... prius ... lb ʒ

Ad id emplastrum

Rx galbani scapini oppo. an. ʒ j fame fenugr. se. lini an. ʒ ij oli absinthii ʒ j terebinte lb j olei camomille ʒ iiij fame fen. mota quit. suff. ad inspissandum pont. ... camomille ... minima masc. et dissoluatr. ad ignem p9 adda terebentia et colent. ... fama et ff emplastrum

Et emplastrum aliud

Rx spice mastic thuris ... talad ... ana mixte et fiat emplastrum ut scutul. Vel sic et melius Rx succi eupatorii lb j aceti ʒ ij spicenar. subtilit. pul. ʒ j et s. mixte et pont. sup. epar ad ...

Pille contra fetorem oris

Recipe gariofili galange nucis muscate cinamomi ana ʒ ß maiorane piretri ana ʒ ij sinapis basiliconis ana ʒ j aloes ʒ ij masticis ʒ ß musci camphore ana ʒ ß fiat pille cum vino odorifero et fiant due de mane alie vero teneatur in ore precedente lotione oris cum aqua rosacea. Et hee pille conferunt superfluitatibus cerebri confortant gingiuas et emendant fetorem oris removent stomachum confortant. Et si addatur de eis seminis feniculi ʒ j spicenardi ʒ ß stomatici multum confert opilationi epatis et splenis Et si ipse aliquid addatur adhuc erit melius quod tunc valebit contra fortes stomachi intestinorum et ventositatem caliginosam

Vel sic

Recipe galange gariofili nucis muscate cinamomi ana ʒ ß piretri maiorane appij ana ʒ ij sinapis basiliconis seminis feniculi stomatici masticis ana ʒ ß aloes ʒ ij musci camphore ana ʒ ß fiat pille cum vino odorifero modo solito et fiant ut supra

Pro epate

Lemnia est planta in aquis longa candida habens et valet contra epar ydropisis emplastrata

Item

Absintia aperit multum opilationes epatis Item granum sinapi calidum contra et coniuncta cum melle emplastrata epar multum valet

Pro in vertigine capitis et in defectibus eius gargarisma

Recipe bethonice staphisagrie ana ʒ j liquiricie rasi coriandri pas. minut. ana ʒ j piretri radicis citreos recentis ana ʒ ß seminis sinapis seminis staphisagrie ʒ al. ana ʒ j masticis ʒ j zuccari ʒ j fiat apozima modicum clarificatum usque ad ʒ iij et accipe et calefac quam crue et diu teneatur in ore deinde eiciatur et fiat de mane et ante cenam

Pro oleis conferentibus nervis

Oleum cinamomi est mirabile in tremore nervorum Item oleum catharticum mundificat nervos a flate Item oleum ceruthe est confortatiuum nervorum Item oleum iuniperi est sedatiuum dolorum in passionibus artetice et podagre Item oleum balsami confortat nervos Item oleum nucis radicis confert doloribus nervorum Item oleum de terrestris confert dolori articulorum Item oleum laurinum confert dolori iuncturarum et confortat nervos lesos Item oleum castorinum id est de granis eius et articulorum confert dolori artetico et tumoribus superuenientibus Item oleum de seminis lini confert spasmo et dolori nervorum et iuncturarum Item oleum calomninarum confortat membra nervosa et est sedatiuum dolorum eorum et prohibitiuum cursus materiarum propter stipticitatem eius et resolutiuum sine attractione Item oleum anetinum est sedatiuum dolorum et resolutiuum prouocatiuum sudoris Item oleum sambucinum confert dolori nervorum et confortat eos Item oleum nucum confortat cor et stomachum et nervos Item oleum camule confortat nervos et stomachum Similiter oleum cinamomi Item oleum masticinum confortat nervos et iuncturas et sedat dolorem Item oleum de storace confert dolori iuncturarum et nervorum Item oleum de ruta confert dolori iuncturarum Item oleum de iro confortat nervos et confert contra eorum spasmo.

et lenit diuge It oleum de piperibus confert spasmo paralisi mollificat nervos dolorem nervorum sciatice arthetice mitigat / It oleum euforbii confert dissolucioni / It oleum vulpinum confert arthetice podagre dolori dorsi etc.

Nunc sequitur de pulueribus a capite usque infra

Pul. ad dissolutos et ad digestionem confortandam et visum meliorandum Recipe cinamomi cardamomi piperis saturegie maiorane eruce anthos calamenti ana ʒ ß nucis muscate pomi paradisi folii ana ʒ i ... ʒ ij salgeme ʒ ß ferruginis bene temperate ʒ ij als ʒ i fiat puluis

Alius

Pul. contra ... stothomi et paralisi lingue et oris Recipe ... pigmenti ... siler montani ana ʒ ij anthos ʒ i et ß pinule ... saxifragie ... thoice ana ʒ ij garyofili lignialoes ʒ ß galange cinamomi ana ʒ i anacardi salgeme ana ʒ i zuccari ʒ ß

Alius

Pul. contra paralisim et emigraneam Recipe pinule ... valeriane lavendule saxifrage ... salvie bethonice rute ana ʒ i anthos ʒ iij cardamomi semen nasturcii thimi siler montani ana ʒ iij semen pionie ... ʒ iij castorei ʒ ß galange cinamomi nucis muscate lignialoes cassie garyofili ana ʒ iij et ß salgeme ʒ ij zuccari ʒ i et ß fiat pul.

Item alius pul.

Item contra paralisim oris et lingue et tortuam oris ... Recipe ... piperis rute ana partem i salvie partes ij fiat pul. cum zuccaro ...

Item alius

Pul. contra dolorem capitis emigraneam et omnem repletionem et inflationem Recipe ... lavendule ... semen feniculi carui ... dauci cinamomi siler montani api anthos als ... petrosilini genciane saxifrage garyofili ... bethonice eufrasie balsamite ... mastic thuris bethonice ... legii calamenti arthemesie rute zedoarie piperis longi cinamomi ana ʒ i fiat pul. ... blanca et ...

Item alius

Pul. ad restringendum ... et ad alterationem ... caliditatis ... Recipe dragaganti ... ameri lactuce semen portulace ... als ... calamenti ... ana ʒ iij sandal ... spodii ana ʒ ij ... ʒ ß ... ʒ i liquiricie ʒ i et ß semen ... cucumeris melonis ana ʒ iij ... ʒ ij penidii ʒ ij fiat pul.

Alius optimus

Iste pul. bonum qui ... et ... cottidie ... stomachi ... dolorem arthetice ... stomachi debilitatem ... digestionem ... in corpore dolorem stomachi et laborem mitigat ... quorumcumque humorum ... ad guttas ... et ad ... malos corporis ... reddit ... bone voluntatis et bone ... reddit ingenium ... aufert ... Recipe ... medulle ... decoctione ... penidii ... ana ʒ i et ß ... dulcis ... qui ... pro die et nocte ... et ... novelle ...

eufrasie saxifrage ... muscate ... bedagar zeduarii cardamomi mastic ... gallie balsamite ... salvie ... ana ʒ ß folii liquiricie galange

℥ spice maioranne an ʒ ij aloes epatice ℈ v pulegii calamenti piperis
saxifrage an ʒ j f. decoctum in aceto perbulliti et colati coriandri in aceto
infusi et sicci per diem et noctem perbulliti et colati f. ad. petr.
apii maratri siler montani cimini basiliconis mellis solis genestre lenistici
an ℈ v zucari ʒ iiij pulverizentur omnia et incorporentur et confitiantur in zucaro
de albeta

Pille contra artheticam podagram dolorem stomachi et renum
℞ hermodactili ℈ v pulveris yerapigre ʒ j et ℈ v turbith boni gummosi sticados
an ʒ vi seminis urtice masticis absinthii coloquintide an ℈ v aloes ʒ ij
pulverizentur pulveres et distemperentur cum succo absinthii et fiat pille
ad modum pisi et dentur x vel vij cum vino

Digestivum in podagra
℞ sirupi de sticados ℥ ij mellis rosacei colati ℈ v aque fenuculi ℥ j calefiat hoc
totum et bibat de quolibet et continuet vij diebus, deinde sumantur iste pille — pille
℞ pillarum de turbith, pillularum de hermodactilis an ℈ v. diagridii pondus
medietatis unius grani ordei aggregentur pille iste cum sirupo de sticados quibus
assumat in aurora ad horas iiij non comedat balneatur in vino in quo
decoquantur caulis et suspendatur cum intestinis super masticatione et ad cerev
conficiatur calefiat pannus ad stomachum et dormiat

Pulvis ad idem
℞ turbith boni electi f. al. et pondere eius ʒ ij ℈ ℥ j. hermodactili
℈ v pulverizentur omnia subtiliter et addatur zucari ad pondus omnium sumat
cum iure galli in aurora deinde comedat panem coctum

Unguentum a pede
℞ olei rosacei conquassati cum albumine ovi et fiat unctio duobus vel iij
diebus deinde sequatur ista unctio
℞ mustillaginis fenugreci mustillaginis f. lini an ℥ j ℈ olei camomille
℥ j olei absinthii olei vulpini an ʒ iij et commisceatur hoc et fervat

Item in isto casu valet stercus bovinum calefactum et applicatum locis dolentibus

Item calefactorium factum ex milio camomilla et sale torrefactis in
patella

Item in declinatione ad prohibendam nodositatem magne vel minoris fiat
talis unctio ℞ medulle cruris vituli ʒ ij ℈ olei amigdalarum dulcium ℥ j
dialthee ℥ ℈ tepefiat et fiat unguentum quo loca dolorosa ungantur
et si incipit dolor lane cum aqua decoctionis althee

Item dissolutiones fiat cum clisteribus ut ℞ de iure caponis lb j
et addatur ei olei camomille ℥ iij butiri ʒ vi cassie extracte cum
an ℥ j salis ʒ ij ℈
Lapatium quod valet in podagra assignatur in qualesteria et educat
fla et colera
℞ katholiconis ℥ j et ℈ diaprunis ʒ j yerapigre ʒ j et ℈ cassie mundate ʒ ij
diagridii boni preparati turbith gummosi mitis et electi boni purgati drachma
ʒ j mastice ʒ ʒ an ʒ j fiat duo boli decantati
Aliud in delicatis fortius educens fla de extremis
partibus ut gutte podagre arthetice etc.

℞ katholicon ʒ i. benedicte recipis an ʒ i. cassie ℈ ii pulpe cosagnitude
b. preparate ʒ i. et loco eius turbith ʒ i. vel ʒ ß. Et si placet coloquintide
licatis electi de succo ro. ʒ ii. Et si non abhorret amarum recipe ʒ i. te
preparati per noctem in aqua endiuie coriandri et pul. Et si placet ffla agga
rici preparati ʒ ß al. mastic an ʒ i. fiat duo boli

Aliud in delicatis quod plus appro

℞ diacatoricon sufficienter in forma cum scamonea per subtile admixtam
... dicto ne partibus suis adhereat. quod cum malaxato sit tepide ad
misceat per singulas partes ℈ i. et ʒ i. kathar. imperial. ʒ iii cassie
mund. ʒ i. reubarbari ʒ ii ʒ ß al. mastic an ʒ ß vel ut placet fiat boli
deaurati quorum unus sumatur post mediam noctem alius in diescente

Nota scamonea cum trocisci sarcocolla purgat coleram cum blanca fla. cum theo
dorico anacardino vel diaspene nitraz. et si addatur ʒ ß et mastic
et deinde cum tepida serumsa

Aliud

℞ diagridii ℈ i. et ʒ ß. fiunt sufficienter recentam inmo in vel q. s. simplex
ob pulmentum ʒ ii fiat bolus

Item ℞ cassie recol. ℈ ii electi seu cuiuscumque augusti ad sole b. co
mitati ʒ ii mastic ʒ ß an quibus placet fiat bolus cum additione cassie
quantum sufficit per incorporatione

Ad pul. lapatis in podagra

℞ turbith b. gumosi mollis et extrinsecus incidati ʒ ß vel plus ℈ ii quod
placet hermodactis electis ʒ ii diag. ʒ ß ʒ ß al. ʒ ii mastic ʒ ß pa
placet bene ... ʒ ii. fit pul. et admisceatur medium cocleare vel ... col
m.b. ... ℈ i. fit pul. et admisceatur medium coclear vel ... col
... delat.

Aliud pul. lapatis

℞ cinamomi ℈ ß ʒ ß ... cum mastic. ameos. tarin. cinnamomi. an ʒ i. vel
ut placet trium ... an ʒ ii. spice garif. foli. an ʒ i. et ß. ...
ʒ i. mirabol. emblici indi bellirici an ʒ ii. turbith ℈ ß. recipe ʒ iii
folliculorum sene ad pondus omnium zuccari ad dulcorandum quantum sufficit

Ad morphea et ad lepram

℞ lupinum b. acetum de quelibet clarificatis fim. et impone arcuma
antiquam colata per pannum et ... ita ut sal
... pone de arcuma ... super igne quousque lique
facta appone de ʒ ß al. ℈ i. et ... pu. et ... de
infectum post appone de ... ʒ iii et pone in ... ligneo
et ... cum cocleari ligneo ... et ...
... valet n. ad ... lepram et morpheam ungendo facie
et ... mirabile

Ad idem inpoci optima

℞ ... li. ... dragunte ... et distillent per alembicum
et ... aqua de floribus fabarum et aqua rosarum vel ... optima
et ... ista aqua abluat cottidie faciem et
caput et totum corpus. Item facit sanguis leporis si faciem et
totum corpus abluat. ... b.

nomina primos veteres ut de intervallis cuiusque medietatis scripserat in talitate et
sexalitate senitate et humiditate loquentes valde sollicitos esse cognovi unde
in hoc nunc inveneris dicas ut dissimiles diversis quidem primum et secundum et tertium
et quartum in magis qualitatum esse quod tamen in composita medicina dicere pertinuerit. Non
enim dubitavit quod hec medicina scilicet composita in aliquo gradu ita et ita existit in caliditate vel
siccitate frigiditate vel humiditate non tamen quod magis conpensacionem fecit secundum eius rei in medicina attende
simplici quia in composita licet igitur huius rei secundum primum ordinem simpliciter memorie predictis
composita non est tamen quidem ut ipsa in sola simplici attendatur medicina et non in composita
composita medicina quia constet ex medicinis quarum virtutes in simplicibus capitulo dixi
scientiam non tamen sequitur ut eius composito diffiniret quidem compositum intellexi quod adsciam virtutum
medicinarum compositarum non minimi existit laboris Quia igitur medicina composita fuit composita
medicinarum compositarum non minimi existit laboris Quia ergo medicina composita fuit conse-
cutum est ut eius virtutes in multitudine et paucitate diffinirent Sed quidem fuerat
...gradibus earum a quibus fuit composita ...ple enim fuit ut in quarum virtutibus complexio
fuit composita consistet et illarum virtutes non obtinet Quia illud igitur investigare possim
nec potui pertermittere quidem ...
...
est augmentum quod addidit parte una quod est ... quantum est illud cui comparatur et
eius medietate Post hoc vero est augmentum addens partes ... quantum illud
et eius duas tertias Post hoc sequitur augmentum dupli quod addidit parte et est composito
... composita ... Post hoc augmentum dupli addens partes quod ex
... prima specie et secunda componit Quia igitur ... numeris naturalibus ...
secundum ordinem nature suppositi in ordinibus suis quorum unum aliud precedere non ...
et incepi ab uno quod est ... ab illo ortus fuit et recedit quod ut ... hec
librum ... legere ... figat et affirmet ... fuisse recedi permitte ...
... v. ... Est autem ordo naturalis iste i. ii. iii. iiii. v. vi. vii. viii.
ix. x. Dico igitur quod augmentum duorum super unum duplum est unius et unum duorum
est medium.

Cum igitur pateat quod primum augmentorum naturalium est augmentum dupli et quod duo duplum
sunt unius Nos quoque augmentum dupli premisimus quia natura ipsum premisit Et quia prima
... naturalis quod in directione paucitatis invenitur medietas existit unum quod unum eius
ordinis qui est post ipsum scilicet duo medium est. Apud enim nos nichil mediat inter ...
dicatur augmentum sine composito.

Tertio dico quod augmentum trium super duo est illud quod addit parte hoc est que
tertia iam addiderat super duo parte duorum. Duorum namque pars unum est et illud
quod addit partem.

Cum igitur manifestum est ex hoc hoc augmentum naturali ordine sequi illud quod est ante ipsum
Similiter quoque augmentum quatuor super tria consequens est eorum que addit parte Inde dico
quod augmentum quinque super tria sunt duo Duo namque due partes trium existunt et illud
est quod addit partes Dico etiam quod augmentum quinque super duo est primum augmentum
duplum quod addit parte Et est illud quod quinque iam addiderit super duo cum duplo eorum et uno
unum namque duorum est pars et hoc est ... composita compositum dupli ... dupli et ea que addit

partem. Dico etiam quod augmentum quod super tria est primum augmentum duplex quod addit partes. Et hoc est quod viii iam addiderunt super tria duplum ipsorum et duarum primarum partium quantitate. Et est proportio composita quam exprimunt species et ita composita diximus.

Cum ergo manifestum est ex hiis que diximus illud quod premisimus dicentes quod omnis inequalitas ... ponendo ab eo quorum primum augmentum dupli gignet secundum unum et duo et quatuor et viii. Et secundus quod addit partem ut duo et tria et quatuor et quinque. Tertius superparticularis modus augmentum primum gignet ut v ad iii et viii ad vi. Quartus vero est modus augmenti dupli quod addit partem ut duo et quinque et xii et xxxii. Et quintus est in quo est augmentum dupli quod addit partes quemadmodum tres et viii et xviii.

Consideremus igitur qualiter proportionum fiat solutio resolutio ut ad equalitatem reducantur et ponamus aliquid quod sit exemplum et regula quam perficiamus ad hoc. In equalitate resolvere volumus, multa enim sepe contingunt ad quorum scientiam perventa non potest nisi in exemplis rerum ponitur quod tunc ea sunt eiusdem generis. Ponamus igitur tres numeros proportionales duplici proportione equalitatis enim ut post explicabo invenimus non potest nisi in hec et hec est prima species quam premisimus quod etiam prima naturalis est et inventa hec autem est ut sint tres numeri proportionales et sit proportio primi ad secundum ut secundi ad tertium. Et nos enim quantum est proportio tertii ad secundum ut secundi ad primum et sit primus minor secundus medius tertius maior. Cum ergo volumus resolvendo ad equalitatem reducere minuemus ex medio quantitate minoris et ex maiori quantitate medii et qui remanent equales erunt ut invenimus. Si ergo remanentes species secundum ordinem dupli composuerimus statuentes duplum in linea et ponentes maiorem prius et minorem posterius et deinde supposuerimus huic primo partem ei. Et sub medio minime quantitate ... et huius primi. Et sub posteriore quantitate ... primi et duplum medii proveniet compositum quod addit partem illud quod quod addit partes constituit ... ponimus illud quod addit partem quemadmodum prius posuimus duplum et exceptum ... quemadmodum fecimus prius. Duplum autem quod addit partem constituit ... ponimus illud quod addit partem ita ut est absque compositione et facimus ut prius fecimus. Duplum ergo quod addit partes reponimus ... statuimus illud quod addit partes absque compositione et ... ut in aliis fecimus. Cum ergo has species resolvendo ad equalitatem reducere volumus minuemus ex medio minoris quantitatem et ex maiori duplum eius quod residuum fuit ex medio et quantitatem minoris. Et si numeri tres equales remanserint ... illud invenimus quod querebamus. Si vero non ita ... fuit ab illa specie in qua ... relationem huiusmodi et inspiciamus in illam speciem que magis remota est a natura qua species atque resoluta fuit. Post hec ... operabimur ut prius. Et si numeri tres qui sunt residui equales sunt et ... iam consecuti sumus quod volumus. Si autem non ... in alia speciem inspiciamus que magis elongata est a natura qua prima. Ibi igitur ponamus equales numeros in linea una tabule ordinibus distincta et sit prima et sint in ea isti tres numeri |i·i·i| deinde adiungamus ei lineam secundam in qua sint ordines numerorum proportione dupli proportionales ut sunt isti |i·ii·iiii| Si ergo voluerimus resolvendo eos ad equalitatem reducere ex medio quod est ii minuemus quantitatem minoris quod est i. Deinde minuemus ex maiori quod est iiii duplum eius quod remansit ex medio et minorem quod est unum et duo et remanebit unum. ... numeri omnes resolvendo equales invenimus ... quod ... speciebus superfluit resolvendo ... ad equalitatem reducere volumus ... ut ea quod residua erunt equalia inveniantur primo in alia speciem inspiciamus qua a specie equalitatis naturaliter remotior erat ... tunc duabus lineis tertiam adiungemus in qua erant numeri proportionales continentes augmenti quod addit partem et sint isti |iiii·vi·viii| Deinde ... huic linee quartam continentem proportionem augmenti quod addit partes in qua sunt numeri isti |ix·xv·xxv| huic quoque ... adiungemus lineam quintam in qua sint numeri continentes

proportione dupli que addit partem et sunt hij iiij. x. xxv cui similiter annectemus lineam
sextam in qua sunt numeri continentes proportionem dupli addentis partes et sunt isti viij. xxiiij
lxxiiij Cum ergo volumus has species numerorum resoluendo ad equalitatem reducere minuemus
ab omni linea quelibet antecedentes minores ex mediis et deinde medios ex maio-
rem ex maioribus Numerus igitur qui residuum erit non inveniuntur equales primo con-
naturales deuoti a sua equalitate Cum autem ex eo quod supersunt oportebit nos facere
quemadmodum ex contrariis fuimus sunt resoluendo donec equalitas inveniatur. Sunt autem hee species
et aliter ponam et non secundum dispositionem dupli sed ij. iij. iiij que est linea minorum qui
addit partem Et deinde adiungimus ei sextam lineam secundum proportionem continuam addentis
partes ut ea in qua sunt iij. v. vij. Et post addimus lineam quintam continentem proportionem
dupli que addit partem ut illam in qua sunt ij. v. xj Et deinde annectemus ei sextam lineam
continentem proportionem dupli que addit partes ut illa in qua sunt iij. viij. xviij. quemadmodum
subiecta docet figura.

Equalitas	i	i	i			
Multiplex	i	ij	iiij			
Superparticularis	iiij	vj	ix	ij	iij	iiij
Superpartiens	ix	xv	xxv	iij	v	vij
Multiplex superparticularis	iiij	x	xxv	ij	v	xj
Multiplex superpartiens	ix	xxiiij	lxiiij	iij	viij	xviij

[illegible]

Quid est equalitas in qualitate

postquam ergo caliditati nichil adest quod duplicatur contra frigiditatem non debilitata in tota sua cali-
ditas magis quam frigiditas in suo. Verum si volueris imaginari complexionem rei in complexione
equalis intellectualiter considerandam que est per indivisibilem causam sue puritatis et invenies
convenientes esse ut sit in ea tantum caliditatis quantum frigiditatis rei equalis dicto
composito ita sit ex partibus suis. Iam ergo verificatum est in re equali tot partes caloris
quot sunt partes frigiditatis. Et manifestum est quod distantius ab equalitate secundum qualitatem
est augmentum unius qualitatis super sibi contrariam quod etiam in gradatione secundum quantitatem diversorum
exposuimus. Iam ergo ostensum est quantitates corporum que ab equalitate distiterunt secundum
quantitatem in qualitate ex hoc quod in eis est de equalitate manifestatur. Deinceps
vero explicabo eorum resolucionem in equalitatem proprie cum qualitas non recipiat nisi
in eo quod ipsam recipit. Dico ergo quod licet augmentum quod est super equalitatem fuerit
in equalitate sunt duo resolvenda tamen nullum invenitur quod in equalitatem resolvatur
preter augmentum dupli. Consequens est tamen secundum ordinem ut non omne quod ab equalitate
distiterit in partem propriam resolvatur. Et quia iam manifestum fuit quod in re equali tantum est
caliditatis quantum frigiditatis ponemus rem equalem una parte cuius una medietas calida
et altera frigida sit. Et ponemus etiam unamquamque duarum que equatur medium. Erit ergo
calidum medium et frigidum medium. Dico ergo quod oportet ut sit quantitas augmenti primi
quod distiterit ab equalitate cuius calor non vehemens fuerit complementum dupla caliditatis quod in re
equali existit quod ex toto patet quod de augmento dupli et tamen etiam dupla frigiditatis que est in re
equali postquam rei equalis caliditas tanta est quanta frigiditas ipsius et est per me-
dia complexio qualiumcumque corporum sit duplicatur. Est ergo in augmento primo quantitas caloris
per prima in regione frigiditas vero quantitas mediocritatis caloris quod est in ipso. Cum ergo
resolverimus hoc primum augmentum in equalitatem et removerimus unum duplum cali-
ditatis remanebit caliditas medietas calida et media frigida et ipse sunt duo me-
dia que se vicissim temperant ex quibus provenit equalitas. Ex hoc quoque manifestum
est quod equalitas in unoquoque augmentorum recipietur cum removerimus prima augmenta
cum partes contrarias que sese ut dictum est temperant. Dico preterea quod oportet
ut sit mensura augmenti secundi cuius calor excesserit augmentum primum manifesta
dupla caloris primi augmenti primi quia cum de augmento dupli dixerimus
Et quod mensura primi augmenti ita fuit per una in regione et dupla caloris qui est
in re equali et dupla est frigiditas ipsius oportet quod sit calor secundi augmenti due partes
et sit duplus caloris primi augmenti et quadruplus caloris qui est in equalitate. Et
quadruplus est frigiditatis que in ipso remanet ipsius enim calor ut dictum est cuius
frigiditati equalis est. Cum ergo in augmento secundo frigiditatis invenitur tantum est contra
pars caliditatis in eodem est invenire. Cum ergo hoc secundum augmentum abstulimus una
nebit primum primum quod cum removerimus augmentum remanebit media pars cali-
et media frigida et ipsum ut dictum est sunt duo media que adinvicem temperant se ac
bus equalitas provenit. Et dico iterum quod oportet ut sit mensura tertii augmenti cuius
calor excesserit vehementer non tamen in ultimo dupla
calor et consimilis secundum augmentum quod ex hoc manifestum est quod de augmento dupli compo-
caliditatis augmenti secundi quod ... manifestum est quod de augmento dupli
fuimus. Sed quia mensura augmenti secundi dupla fuit caloris augmenti primi et
quadrupla caloris qui est in equali exigit ut sit calor augmenti tertii quadruplus
[illegible] qui est in equali. Et quia calor augmenti primi duplus fuit caloris qui est
caloris augmenti primi. Et quia calor augmenti primi duplus fuit caloris qui est
in re equali et duplus frigiditatis cuius oportet ut sit calor augmenti tertii octuplus
caloris qui est in equalitate. Et octuplus etiam frigiditatis que in ipso consistit postquam
calor equalitatis frigiditati ipsius equatur. Ex hoc ergo patet quod illud quod in augmento
tertio frigiditatis consistit tantum est quantum octava pars caloris cuiusque. Cum ergo abstuli-
mus hoc augmentum tertium remanebit secundum augmentum quod inde cum sublatum

fuit remanebit augmentum primum hoc quod primo ad remotum fuit remanebit me
dia per calida et media frigida et ipse ut dictum est sunt duo media que sese vicissim
[illegible] a quibus processit equalitas et similiter dico quod oportet ut sic mensura augmenti
[illegible] calor et [illegible] augmentum [illegible] super [illegible] sunt dupla caloris
augmenti [illegible] quod [illegible] patet quod de augmento dupli [illegible] quod calor augmenti
[illegible] decuplus fuit caloris augmenti primi Et caloris qui est in equalitate [illegible]
[illegible] ut sit mensura caloris augmenti [illegible] octuplus caloris primi augmenti
Et [illegible] caloris qui est in equalitate qui [illegible] frigiditate que in ipsa [illegible]
[illegible] quemadmodum [illegible] quod calor equalitatis est sicut eius frigiditas
Est ergo illud frigiditatis quod in [illegible] augmento [illegible] est medietas [illegible]
[illegible] partis caloris [illegible] Cum ergo removemus hoc [illegible] augmentum rema
nebit [illegible] ab [illegible] remanebit secundum augmentum secundum removemus
remanebit primum quod ad [illegible] fuit remanebit medie per calida et me
dia frigida Et [illegible] sepe dictum est sunt duo media que [illegible]
quibus equalitas constituta est Non [illegible] quod est mensura augmenti primi
est [illegible] equalitate frigiditatis super [illegible] est quemadmodum fuit mensura
caloris qui equalitatem [illegible] suppressionem [illegible] Caliditas quod in
[illegible] augmento [illegible] frigiditas intendi ita erit ut fuit frigiditas augmenti in quo fuit
et caloris [illegible]

Postquam ergo iam exposuimus manifeste hoc quod posuimus in equalitate
absoluta [illegible] addendum hoc in equalitate que secundum relationem [illegible]
dicitur Dico quod [illegible] equale in medicinis quod secundum [illegible] quia habet ad [illegible] speciem
equale vocatur est quod neque [illegible] neque in [illegible] neque [illegible] neque [illegible]
Cum igitur aliquid sic fuit consequens est ut [illegible] equalitate [illegible] continet sic quemadmodum
continetur illud quod [illegible] caliditate caliditas [illegible] quantitas sit tanta quanta
[illegible] adhuc [illegible] speciem [illegible] hoc est quod [illegible] huius [illegible] illius
[illegible] non est maior [illegible] ut [illegible] est equale quod
secundum [illegible] dicitur Oportet ergo ut hoc equale sit [illegible] et eius [illegible] ad [illegible]
[illegible] quod [illegible] illud quod super [illegible] augmentatum fuit et quod ab eo egressum
fuit Oportet ergo ut mensure augmentorum super hoc equale sint quemadmodum augmenta
[illegible] super equale absolutum fuerunt Cum [illegible] equali quod
secundum [illegible] dicitur [illegible] hoc est quod ut diximus hoc equale est
[illegible] augmenta postquam ab
[illegible] medicina hec calida ut frigida ut sicca ut
[illegible] Expositum est quod est caliditas ut frigiditas ut siccitas ut hu
[illegible] augmentum [illegible] non [illegible]
[illegible] super equale [illegible] primum augmentum [illegible] est augmentum dupli
[illegible] Et iam [illegible] est quod primum augmentum [illegible] est augmentum dupli
[illegible] Oportet ergo quod [illegible] qualitatum que [illegible]
et quod [illegible] in equale [illegible] Oportet ergo quod [illegible] Et duplum
et [illegible] duplum [illegible] equali secundum [illegible] Et [illegible]
[illegible] eius [illegible] est quod sibi [illegible] secundum quod iam declaravimus Et cum removemus
[illegible] quod est in primo gradu [illegible] est primum augmentum [illegible] qualitatum super [illegible]
[illegible] remanebit equale in quo qualitates secundum equalitatem continet [illegible]
[illegible] est secundum [illegible] ad originem [illegible] equa
[illegible] fuit [illegible] ab alio [illegible] duplo [illegible]
est in equali [illegible] quemadmodum declaravimus [illegible]
[illegible] medicina calida [illegible] ut humida in gradu [illegible]
[illegible] est quod eius caliditas ut frigiditas ut siccitas ut humiditas [illegible] super [illegible]
gradum [illegible] quod est primum augmentum super [illegible] primum gradum manifeste Et
[illegible] ut sit huius augmenti mensura dupla eius quod est [illegible] in primo gradu

Equale in medicinis

Non excessus in primo gradu [illegible] equalis est duplus

quemadmodum ordinem complexio que sit cum alicuius ad suum reducitur primum quod est equale
non inveniretur nisi in augmento dupli. Erit ergo virtus qualitatis in secundo gradu dominantis
in primo. Quia virtutis dominantis in primo gradu mensura ut ostensum est dupla fuit
mensure virtutis que est in equali secundum se sua speciem aut si volueris secundum
sibi gradum. Erit ergo virtus in secundo gradu dominantis quadrupla eius quod est in equali
secundum suam speciem aut si volueris secundum sibi gradum. Cum ergo illud quod in gradu secundo
superat removerimus remanebit gradus primus in quo primum augmentum attenditur.
Et cum primum subtraxerimus gradum remanebit equale in quo qualitates secundum equa-
litate conveniunt sit de minimis in complexione quod sit dum redditur ad equale. Non
dissimile causa cum dicimus medicinam hanc calidam vel frigidam vel siccam vel humidam
in gradu tertio existere intenditur quod eius caliditas vel frigiditas vel siccitas vel humiditas
iam addit super gradum secundum quod est primum augmentatorum quod gradum secundum superex-
cessa sit non tamen in ultimo. Unde constat quod huius tertii augmenti mensura dupla sit
eius quod ante ipsam consistit in secundo gradu sicut ordinem in augmento dupli. Men-
sura vero augmenti secundi tamen dupla fuit mensure augmenti primi. Et qua-
drupla sua sibi vel sibi gradui quod est in equali. Erit igitur mensura dicti tertii gradus
quadrupla augmenti primi et octupla eius quod in equali invenitur complexionis similis
vel complexionis sibi gradui. Cum ergo tertium gradum dominum subtraxerimus residuum erit gradus
secundus. Secundum quoque cum removerimus remanebit primus. Hunc tamen cum abstuleri-
mus remanebit equale in quo qualitates secundum equalitatem conveniunt. Similiter
cum dicimus hanc medicinam calidam vel frigidam vel siccam vel humidam in quarto gradu
intenditur quod eius caliditas vel frigiditas vel siccitas vel humiditas iam aliquid augmenti
super gradum tertium quod consistit primum augmentum tertium gradum excedet cuius effectus
validus consistit hoc est quod illud quod ad nos corporibus caliditate pervenit combustionem
operativum est et quod corporibus frigiditate insensibilitatem et mortificationem efficit eius ap-
plicatur. Apparet igitur etiam sit huius quarti augmenti mensura dupla eius quod ante
ipsum est in gradu tertio sicut de augmento dupli pre fecimus. Sed tertii augmenti
mensura iam fuit quadrupla virtutis gradus primi et octupla eius quod est in equali
complexione sibi vel sibi gradui. Erit igitur secundum hoc virtus dominantis quarti gradus octupla
virtutis primi gradus et sedecupla illius quod est in equali complexione sibi vel sibi gradui.
Cum ergo hunc quartum gradum ab equalitate recedendo removerimus cum sublatione eius
quod est in eo relinquitur tertius gradus. Tertium autem cum abstulerimus remanebit secundus
et secundum cum removerimus remanebit primus primo quoque sublato residuum erit
equale in quo qualitates equalitati quippe sunt. Hoc itaque modo qualitas resolvitur
augmentatorum ad equale consistit a quo corporum suum principium. Per hoc quoque mani-
festum est virtutes graduum medicinarum quod ab equali principium sumunt ad primum
resolui est quod a quo processerant. Nos autem iam ordinem resolutionis in equale
invenimus non posse nisi in proportione dupli et proportionem dupli proportionalem existere.
Sequitur ergo ex hoc virtutes graduum medicinarum sensui apparentes que sunt super
equale aliquid augent proportionales dupli proportione existere. Credo non proportionem
complexio adhuc pervenit conclusionem est ut dicamus virtutes graduum medicinarum
sint que in equale conveniunt sicut iam manifestum est. Omne autem quod in equale
resolvitur in proportione dupli consistit. Consequens igitur est ex hoc ut virtutes graduum
medicinarum sensui apparentes proportionales sint dupli proportione. Cum ergo ad intentionem
huius conclusionis sua comparatione hoc est quod proportio dupli est proportionalis consistit ex hoc
virtutes graduum medicinarum dominantes proportionales sunt ut sit proportio caliditatis quod

Patet quod virtutes medicinarum graduum sunt proportionales dupli proportione

in equali consistit ad caliditatem que in ipso gradu attenditur sic proportio caliditatis gradus
primi ad caliditatem gradus secundi. Et proportio caliditatis gradus secundi ad caliditatem tertii
gradus sicud proportio caliditatis tertii gradus ad caliditatem quarti gradus. Similiter quoque erit
proportio frigiditatis que est in equali ad frigiditatem gradus secundi. Et proportio frigiditatis gradus secundi
ad tertii gradus frigiditatem ~~quarti gradus~~ sicud proportio tertii gradus ad frigiditatem quarti gradus.
Virtutes autem graduum virtutibus que ab equali secundum augmentum recesserint si denomi-
naverimus secundum modum quem expredictum erunt proportionales addentes hec erit
mensura augmenti frigiditatis que est in equali super frigiditatem gradus primi. Vel mensura
frigiditatis gradus primi super mensuram frigiditatis gradus secundi et erit mensura frigiditatis gradus
secundi super mensuram frigiditatis gradus tertii sicut mensura frigiditatis gradus tertii super men-
suram frigiditatis gradus quarti. Inde si denominaverimus quota sit una ad aliam mensura
frigiditatis gradus quarti [?] ... ad [?] denominaverimus gradum [?] erunt equales quemadmodum
ad excedentes [?] ... excesso quod in equali reperitur augmenta sublata fuerint
ordinis [?] excessus equales in equali [?] erunt ...
ipse eius partes equales invenimus. Huius autem declaratio est quod equale illud ex
quo in ipso continet tam caliditatis quantum et frigiditatis sine partes sint pares sine
magne. Ponamus igitur quod equale sit pars minima per unum cuius medietas sit caliditas
et medietas sit frigiditas et quod caliditas primi gradus dupla sit eius quod est in equali
ex caliditate sit ordinis primum augmentum quale esse augmentum dupli. Verum
ergo quod in equali continet ex frigiditate equum est ei quod est in ipso ex caliditate. Oportet
ut sit caliditas primi gradus dupla et frigiditas que est in equali erit quod reperitur in ipso
ex frigiditate quantum est medietas eius quod est in ipso ex caliditate. Ergo caliditas erit pars
et frigiditas partis medietas. In gradu quoque secundo quod ex caliditate reperitur duplum est
eius quod est in ipso primo ex caliditate sicut patet secundum augmentum dupli. Sed quod
est in gradu primo caliditatis fuit ostensum est duplum quoque eius est quod in equali ex
caliditate et duplum est eius quod est in ipso ex frigiditate. Oportet ergo ut sit quod in gradu
secundo est ex caliditate quadruplum eius quod est in equali ex caliditate et quadruplum etiam
eius quod est in ipso ex frigiditate ... frigiditatem secundi fuit. Et cum fuit caliditas
frigiditatis que in ipso est ... ad frigiditatem secundi ... quod in ipso est frigiditatis equum est
secundi gradus quadrupla frigiditatis que est in equali postquam quod in ipso est frigiditatis equum est
in primo caliditati erit caliditas due partes et frigiditas partis medietas. In gradu
quoque tertio quod continet caliditatis duplum est eius quod est in secundo ex caliditate gradum
ordinis ex incremento dupli. Sed quod in gradu continet secundo ex caliditate quadruplum
consistit eius quod est in equali ex caliditate et quadruplum est eius quod in eodem continet
ex frigiditate. Oportet igitur ut sit quod in gradu tertio est caliditatis octuplum caliditatis que
est in equali et octuplum frigiditatis eius [?] ... ad frigiditatem secundi fuit
et cum caliditas gradus tertii octupla fuit eius frigiditatis que est in equali erit quod est
in ipso ex frigiditate octava pars eius quod est in ipso ex caliditate. Ergo erit caliditas partes quattuor
et frigiditas pars media. In gradu quoque quarto quod est ex caliditate duplum est eius
quod est in tertio ex caliditate quemadmodum de augmento dupli patefecimus. Sed quod est quarto
quod est in tertio ex caliditate etiam fuit octuplum eius quod in equali continet ex caliditate et etiam octu-
plum frigiditatis que est in ipso. Oportet igitur ut sit quod est in gradu quarto ex caliditate sexde-
cuplum eius quod est in equali ex caliditate et etiam sexdecuplum eius quod in ipso continet
ex frigiditate ... ad frigiditatem quemadmodum fuit quod caliditas gradus tertii caliditatis
gradus tertii dupla est et cum caliditas gradus quarti sexdecupla fuit frigiditatis que est
in equali erit illud quod est in ipso ex frigiditate quantum est medietas octave partis eius
quod in ipso reperitur ex caliditate. Erit ergo caliditas octo partes et frigiditas partis medie-
tas. Non dissimiliter quoque ex frigiditate in primo gradu et secundo et tertio et quarto continebi-
tur in incremento ad caliditatem se habet secundum proportionis modum que prius ex
frigiditate et mensura in singulis et partis ad eundem modum observabitur

cum ergo ex hoc manifestum sit quod cum proportionamus virtutes graduum virtuti que
ab equali recedit predictis, provenient ad aliquem unum graduum quatuor, quemlibet in quolibet gradu est me-
dietas prius inveniemus. Sic erunt quatuor [illegible]. Cum autem proportionamus eas secundum modum
relationis que sunt [illegible] erit proportio dupli proportione, hoc est quod frigiditas caliditatis
tertii gradus addit super frigiditatem caliditatis quarti gradus quantum est quarti gradus frigiditas.
Similiter secundus gradus secundum super tertium et primus super secundum equale super primum
et hoc est quod frigiditas caliditatis quarti gradus tanta est quanta medietas octave ca-
loris eiusdem in 3° gradu octava secundo gradu quarta et in primo medietas in [illegible]
Calor quoque qui attenditur in [illegible] frigiditatis nullo gradu eodem calore [illegible]
quarti gradus superat [illegible] quantitate caloris quarti gradus. [illegible] gradus [illegible]
sic huiusmodi in frigiditate [illegible] invenitur. Iam ergo ex hoc [illegible]
est omnibus proportionibus que in proportione augmenti attenditur proportio dupli meliore
existente in qua equale recipitur hoc est quod in parte equale [illegible]
[illegible] quoque [illegible] docuit hanc proportionem omnibus aliis proportionibus me-
liorem esse in naturis aliis medicinis convenientiorem scilicet dupli proportionem. [illegible]
declaratum est quosdam non novisse gradum primum secundum tertium et quartum nisi solummodo
secundum modum quo [illegible] ordinata vocant et non aliter, hoc quia etiam eorum [illegible] in nomi-
nando primum gradum secundum tertium et quartum non intelligunt absque [illegible]
tionem quarum una est eorum qui eos secundum ordinem numeri et eorum [illegible] no-
minant que est huiusmodi i. ii. iii. iiii. Alia autem eorum qui hanc secundum [illegible]
modum dicunt scilicet qui quartum gradum nominant eo quod eius virtus quadrupla
sit primi et tertium quia eius est tripla primi et secundum quia eius virtus dupla primi
existit. Et qui ergo [illegible] gradus primus secundus tertius et quartus [illegible] denominata
sunt secundum ordinem numeri non secundum virtutum ordinationem, non erit eorum dicto
gradus secundum predictum modum nominationem cum [illegible] gradibus virtutes [illegible]
quia etiam fuerunt aliqui qui dicant in gradibus quartum dici quia eius virtus sit qua-
drupla primi et tertium causa sue virtutis que est tripla primi, erit [illegible]
do gradum absque proportione. Nos autem [illegible] in predictis [illegible] pro-
portionales existere. [illegible] titulum que de proportionalis medicinis [illegible]
[illegible] octava [illegible] medicinarum [illegible] titularet
[illegible] eorum [illegible] similiter quarti gradus virtutem primi [illegible]
[illegible] et tertii primi triplam [illegible]. Consistit autem illa [illegible] in illo
libro in [illegible] voluit et si fuit [illegible]
et in proportione ac proportione [illegible] intelligeret similiter illorum qui dicunt quartum
gradum quadruplum primi et tertium triplum primi [illegible]. Alii preterea fuerunt
qui gradum virtutes secundum hunc ordinem [illegible] proportionates virtute
caloris primi gradus [illegible] octavas virtutis caloris quarti gradus [illegible]
tres eius octave remanebit parte. Dixerunt etiam quod virtus caloris secundi gradus
habet in se tres quartas virtutis caliditatis quarti gradus et remanebit eius quarta parte
et quod virtus caliditatis tertii gradus contineat septem octavas virtutis caliditatis quarti gradus
et remanebit eius octava parte. Qui autem in hac re dixit similiter fuit quidam
qui dixit quod si nos miscuerimus medicinam in quarto gradu calidam cum medicina
in eodem frigida gradu equaretur medicina et essent in ea quatuor partes calide et
quatuor frigide. Et si addiderimus quintam partem calidam erit calida in primo gradu essentque eius
quinque partes calide et quatuor frigide. Similiter si addiderimus sextam partem calidam in 2°
gradu esset calida et [illegible] tres partes calide et alia quarta frigida. Septima

quoque parte calidi si adderetur esset medicina calida in 2° gradu. Esset ergo compositum septem octave calide et reliqua octava frigida. Quod si octava parte calida adderetur esset medicina calida in 2° gradu et esset tota calida nihil in se habens frigiditatis. Hoc igitur intento fiat experimentum secundum modum experimentatorum et secundum eum qui argumentatur quod est contra eum. Potest probari similiter secundum dicta illius. Hoc est quod si secundum eum misceatur medicina calida in 3° gradu cum medicina frigida in eodem gradu equaliter medicina continebit in se tres partes calide et tres frigide. Quod si per unam caliditatem adderetur esset calida in primo gradu. Et certe erit in ea maior pars calide et due frigide. Esset ergo 2m hoc primum gradus due tertie calide et una frigida. Et similiter erit in eodem gradu quod eius octave fuerint calide et tres frigide. Hoc autem est impossibile. Similiter quoque si per secundam ad primam fiet calida esset medicina calida in 3° gradu continens quinque partes calide et partem reliquam frigidam. Ergo secundum hunc modum quinque septem 2° gradus continent calide et una frigida. Sed in predictis eius tres septime fuerunt calide, inquantum frigide quod non contrarium in proportione est. Ita etiam si per totam ad quartam et prima calida fiat esset medicina tota calida non in se retinens frigiditatem. Sed in predictis ostensum fuit quod cum per totam in partibus comparatum producitur in quarto gradu calida fit eius septem octave calide contineretur et reliqua octava frigida. Secundum hec intento [illegible] manifeste [illegible] non alio ut illius intentionis in rectius aliquid in gradu quarto attendat quod non [illegible] in secunda observari posset. Postquam ergo huius intentionis falsitas manifeste apparuit et eius etiam similiter manifeste destructa est qui voluit quarti gradus primi quem duplatum et tertium triplatum primi asserebat. Ex eo quod [illegible] in rectione medicine [illegible] libro gradum et ex eo in nobis declaravimus. Et postquam ostensum est quod gradus duplici proportione proportionales existunt sed quod proportio virtutis gradus primi ad secundum est [illegible] sicut proportio virtutis gradus secundi ad tertium et proportio virtutis gradus tertii ad quartum. Declarabo nunc quomodo complicatio componendi medicinas secundum hunc proportionem ... [illegible] melior existit comprehendi [illegible] tamen omnibus aliis in proportione augmentatorum.

D[ecla]ratio quod in compositione medicinarum licet in [illegible] recipiat [illegible] in septem [illegible]

Sunt septem sub [illegible] com[pre]hensa fuit. Prima est compositio medicine calide cum alia calida. Secunda compositio medicine frigide cum alia medicina frigida. Tertia compositio medicine calide cum medicina frigida. Quarta est compositio medicine temperate cum alia medicina temperata. Quinta compositio medicine temperate cum medicina calida. Sexta compositio medicine temperate cum medicina frigida. Septima est compositio medicine calide cum alia calida et huiusmodi. Sit primus est ut [illegible] medicina calida mixta medicine [illegible] calide ut [illegible]. Secundus est ut [illegible] medicina minoris caliditatis. Tertius est ut medicina maioris caliditatis medicine minoris caliditatis coniungatur. Quod si compositio medicine ex [illegible] fiat non erit in ea caloris augmentum et non minuet caliditatem alterius. Et si compositio medicine fiat cum medicina calida et alia quod sit minoris caliditatis erit medicina composita minus calida. Quod si compositio medicine fiat composita et alia quod sit maioris caliditatis erit medicina composita magis calida neque minuet caliditatem alterius et erit eius caliditas media augmenti et diminutionis. Exemplum itaque [illegible] quod [illegible] ponamus hoc cum mixtione duarum aquarum [illegible] calidarum [illegible] in [illegible] aliquid minuit nec minuet [illegible] caliditate alterius sed remanebunt [illegible] utreque. Sed [illegible] cum alia mixtione que magis [illegible] augmentabit caliditatem aque minus [illegible] [illegible] magis [illegible] et minuet caliditatem aque minus [illegible] aqua

nisi frigide non est dubium ut ex primis medicinis calidarum caliditate caloris medicine tum admixte minuitur propter modicam quantitatem minoris caliditatis secundum quantitatem eius que est cum eius minore caliditate ex equaliter frigiditate. Eodem modo medicine frigidioris frigiditas minuitur ex eo quod est minus frigida ex caliditate frigiditatis quantitate propter hoc eius [illegible] declinans frigiditate que est cum caliditate primi gradus equali medicinali caliditatis [illegible]. Et sic in reliquis gradibus est intelligendum ut hic quod sit illud quod novem frigiditates ad novem humiditatis ex novem frigiditatis ad novem siccitatis ex novem humiditatis conveniunt in superioribus [illegible]

Oppositio vero

Medicine que sit ex frigida medicina cum alia frigida [illegible] sit moderato ut medicina frigida in compositione neget aliquam medicine eius frigiditatis. Non ergo quod sit compositio augmentabitur frigiditas neque minuetur ex alia. Secundo ut in compositione medicina frigida cum alia maiore frigiditate admixta. Tertio vero ut in compositione medicina frigida cum alia minore frigiditate admixta diminuitur igitur frigiditas ex augmentata frigiditate et augmentata frigiditas ex diminuta frigiditate diminuitur. Et aliqua medicina composita in frigiditate frigidioris et frigiditate minus frigide hoc [illegible] est et apparet ei qui posuit [illegible] in medicine [illegible] dabit. Et [illegible] in compositione que sit ex equalibus medicinis talem [illegible] quantitatem sui minuit [illegible]. Et [illegible] in compositione que sit ex commixtione medicine equalitatem equali erit medicina ex partibus composita equalibus. Suppone ergo que sit ex commixtione medicine tale cum equali erit medicina ex partibus composita non equalibus [illegible] inequale admixtum sunt non erit medicina ex partibus composita equalibus. Hoc enim unum est ex hiis notis que probatione non indiget. Et nunc est ut caliditas medicine calide minima ex eo quod declinans. Et hoc est quod illud quod est in minus calida equaliter frigiditate frigiditatis [illegible] caliditate eius quod est magis calidum [illegible] summa quod cum composito sit ex commixtione equali cum equalibus et caliditas cum eius caliditate et [illegible] frigiditatis neque augmentabitur neque minuetur ex eo quod est in calidis [illegible] aut calida aut frigida [illegible] sit ex commixtione diversarum medicinarum ex magis et diminutione aut ex equalitate magis ab augmento augmentatur magis a diminuto minuitur

Considerabis itaque pondera calidarum medicinarum que in gradibus sunt

Et [illegible] in medicinis compositis frigidis [illegible] et quod sit calidarum [illegible] commixtio calidarum virtutum [illegible] ut [illegible] quod perfecti duplicis [illegible] virtutes sunt [illegible] quantum pro calidarum virtutum erit medicina ex partibus composita in primo gradu calida. Et [illegible] virtutes [illegible] quantum pro [illegible] calidarum virtutum erit medicina in secundo gradu calida. Et [illegible] virtutes [illegible] quantum [illegible] virtutum calidarum erit medicina calida in tertio gradu. Et [illegible] virtutes [illegible] quantum [illegible] pro [illegible] calidarum erit medicina calida in quarto gradu. [illegible] in [illegible] medicinarum frigidarum in quibus frigiditas durat et [illegible] gradum [illegible] virtus medicine inter duas [illegible] gradibus sunt [illegible] illos duos gradus [illegible] hoc est quod cum [illegible] pondera [illegible] in secundo gradu [illegible] calidum [illegible] pondere [illegible] quod est in primo gradu [illegible] virtute caliditatis [illegible] est [illegible] et proveniunt inde due partes. Deinde multiplicatur virtus [illegible] que est duo [illegible] proveniunt inde partes [illegible] itaque [illegible] calidarum caliditatis in [illegible] duabus [illegible] et sunt [illegible] partes tales [illegible] dicam tibi. [illegible] composita [illegible] partes [illegible] est ergo in illa ex frigiditate [illegible] medicina [illegible] compositi [illegible] medicinalis [illegible]

adptes calidi grate sunt multiplicabis ergo hec medicinarum i pondus ʒ ij cardamomi
et erit pro reliqua frigida Similiter quia tu iam scivisti quod partes calide calitate secundum
plus se primi et quod caput gradu est frigida et quod gradu duorum post medietatis aggregatis
itaque i pondus ʒ j. manifeste erit medietas frigida Ergo adiungetur pro frigida
et pueriet equis pro et medietas partis frigidatis Erit itaque quod se denominato
partibus et medie pro sed equaliter partibus calidi quod sumpsisti ipse erit erit tertia octave
Insuper est ergo quod huiusmodi medicine componere tertia octave quod se ad partibus calidis sed
pro dicam ut scivisti quod frigidatis quod est ad caliditate primi gradus est quantum inte-
dictatis eius quod est in illo caliditate et quod frigidatis attendit respectu caliditatis gradus
secundo est quantum pro gradu caliditatis sequitur Quantum eius quod tertia octave vnius se re-
dictate quod est frigidatis ad calididate primi gradus et plus quam gradu quod est
frigidatis quod secundum quantitate secundo gradus attendit Ergo quod medicina hec augebit
frigidatis quod ad partibus calidis inveniuntur sicut in gradu primi et gradu secundum capitulo
octave quod ad partibus calidis inveniuntur sicut in quoto gradu se medicina calida supplentur quia frigidatis que
gravatur sive in quoto gradu se medicina calida suppletur quia frigidatis que
secundum gradu attendit primi frigidate quod ad gradu secundo respectu separat Erit quod est gradu
pro sed minimis itaque hic excedatis et quod se frigidatis componere medicine et remanebit
octava Deinde sicut quod se denominatio eius eius quod est supplentatis que in
octava Deinde sicut quod se denominatio eius eius quod est supplentatis que in
duobus gradus invenitur in premissis per ea medietate Est ergo medicine calidi
calidis secundo gradus exprimet minimis itaque hic denominatorum a gradu secundo et erit
medicina componita in medio secundo gradus calidis et hoc est quod denominavi Regula
quod in componere medicine sicut ad meta frigida attendit erit sic

virtutes ponderis

medicinarum calidarum quod inguibus attendunt aggregabis et quod erit capitulum
vbi frigidarum adiungabis et utriusque eorum separatim per se proportionabis virtutes quod ponderum earum
medicinarum inguibus attendunt et quod erit capitulum calidis adiungetur et
virtutes frigidas virtutibus frigidas Si ergo virtutes calide ad frigidas attendunt medicina
composita in caliditate et frigidate erit equaliter Si vero virtutes calidis frigidas plures fuerint
partes denominatorum virtutum frigidarum equalis ... premissis sic quod virtutes
se calida plures ... quod se virtutum calidarum denominato ... notabis et
facies sic premissum est

composita autem medicine equalis ad equale est sic ... composita medicina
equalis composita erit equalis

virtutes ponderum medicinarum equalium frigidas et calidas utriusque ...
per se aggregabis virtutes quod calidarum medicinarum et quod ... capitulum
frigida sic aggregata Deinde virtutes calidas calidis et frigidas frigidis adiungetis et
virtutes frigidas ... denominabis et facies ut premissum est ...
... ʒ j. ad cardamomi ʒ j. et tu iam scivisti quod ...
... in medicina ... est quantum est ... caliditate
est medietas eius calida et alia frigida est quod ... in ... caliditate
et pro mediante quod ... medicina Ergo ... quod ... caliditate
... hic ordine ... secundo ...
... caliditas primi gradus et ... frigidas in ... partibus ... que
... ad quod ... equali ... et frigida ...
pro medica calida et media frigida ... ʒ cardamomi ... calida
et medica frigida ... medie ... media

partes caliditatis et mediam siccitatis deinde coniungetis partes caliditatis duarum medicinarum et erunt partes tres et partes medietatis calide, partes quoque siccitatis duarum medicinarum aggregabis et provenient tres partes et pars una siccitatis. Videbis itaque que sit denominatio partis et partis et medietatis et erunt due tertie. Scies ergo quod huiusmodi composite medicine caliditas due tertie sicut sunt. Scitis ergo ut hec medicina composita equalitati sit calidior eo quod calor qui est in equalitate est continuus primus siccitatis. Scias ergo dicimus que est inter equale et gradum primum secundum siccitatem et hec est medietas minuta ergo tamen equaliter terminis et remanebit sexta. Deinde scies que sit eius denominatio ex eadem que est inter equale et primum gradum et invenies tertiam ... [illegible] denominatione caliditatis primi gradus sunt ... Secundum medicine caliditas erit in duabus tertiis gradus primi. Et hec est regula quam observanda est in componendis medicinis equalibus secundum illud primum quod tibi premisi in virtutibus calidis et siccis contrariis intellige et in humidis et in frigidis observata et per reliquos eius totius quod in hoc libro continetur ex commixtione caliditatis et siccitatis.

Medicine	Pondera	Caliditas	Siccitas	Frigiditas	Humiditas
Cardamomi	ʒ iii	pars una	pars media	pars una	pars media
Zuccari	ʒ ij	partes due	pars una	partes due	pars una
Indi	ʒ j	pars media	pars una	pars una	pars media
Bdellii	ʒ ij	pars una	partes due	partes due	pars una

Indi i. mirabol. ind.

Congregabis itaque partes caliditatis et erunt quatuor et media partes quoque siccitatis et erunt quatuor et dimidia et frigiditatis erunt vi et humiditatis tres. Postea scies quod sunt sex partes denominatio equalis hec vero sunt totidem et ille. Dico igitur quod tales sunt ille medicine composite in caliditate et siccitate erit temperata. Deinde etiam scies denominationem humiditatis ex sex quod est earum medietas. Et quod sic est medicina erit frigida in primo gradu et in caliditate et siccitate equalis.

Medicine	Pondera	Caliditatis	Siccitatis	Frigiditatis	Humiditatis
Castorei	ʒ j	partes due	pars ʃ	partes due	pars ʃ
Cardamomi	ʒ ij	partes due	pars una	partes due	pars una

Partes caliditatis adunabis quod erunt quatuor, siccitatis autem cum collecte fuerint erit pars una et ʃ, et frigiditatis erunt iiii, humiditatis vero erit pars j et ʃ. Deinde scies denominationem et ʃ et siccitatis quatuor ... [illegible] medietate siccitatis primum ex equa provenient tres octave, tres ac octave nunc sunt medietate. Scias ergo que est siccitas gradus primi et plus quam quarta que est siccitas gradus secundi. Erat ergo caliditas huius medicine composite addita super caliditatem gradus primi quod est plus dimidia siccitatis medicine composite. Scias itaque superfluitatem siccitatis que est inter gradum primum et secundum que est quarta quam proportionalem invenies ex tribus octavis remanebit octava. Scias ergo denominationem eius ex quarta que est duarum gradum dimidia in veritate eius medicine. Est itaque secundum siccitatem huius medicine super siccitatem gradus secundi proportionaliter medicine. Et hic igitur compositum caliditate gradus secundi medicine augmentata fuerit. Et hic igitur compositum caliditate gradus secundi minorata ... augmentata fuerit. Quantitas ac augmenti siccitatis medicine super siccitatem quantitate sue medietatis. Quantitas ac augmenti siccitatis medicine super siccitatem gradus secundi quanta est quanta diminuta caliditatis sue sicut probatum est quod siccitas gradus secundi gradus tanta est quanta diminuta caliditatis gradus secundi recipiunt eius caliditatis et augmentatur secundum quantitatem siccitatis que est in gradu secundo. Dico igitur manifestum fuit redit ad gradum primum quod ... erit observandum in reliquis gradibus. Dico igitur manifestum fuit mensura augmenti siccitatis medicine super siccitatem gradus secundi diminutionis caliditatis eiusdem gradus equalis eadem medietas caliditatis gradus secundi predicta medicina sit diminuta relinquitur ut sit eiusdem caliditatis caliditati medietatis gradus secundi. Quod si maius fuerit secundum hoc quod perfecte in superfluitate quantitatis gradus primi et secundi invenit hoc in levius et manifestius apparet probatione eius operationis.

Medicine	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis	Siccitatis	Humiditatis
Masticis	℥ ij	partes iiij	pars j	partes iiij	pars una
Corkori	℥ j	partes ij	pars ß	partes ij	pars ß
Balaustie	℥ j	pars ß	partes ij	partes ij	pars ß
Harmel	℥ j	partes iiij	pars ß	partes iiij	pars ß
Bublia	℥ ij	pars ß	pars j	pars j	pars ß
Nigelle	℥ ij	partes viij	pars j	partes viij	pars ß
Euforbii	℥ j	partes viij	pars ß	partes viij	pars ß
Nasturcij	℥ j	partes viij	pars ß	partes viij	pars ß

Nunc itaque medicine partes frigiditatis si computatis denominent erunt ex eo quinta. Caliditas vero minor est quinta que est humiditatis frigiditatis gradus secundi et maior octava que est frigiditatis gradus tercij. Quia ergo proportio composita est que sit augmentum quinte super octavam et continetur ex tercio quinte decime. Ideo graduabis ergo eas ex parte et erunt tercium quinte. Continetur ergo tercium quinte a gradu tercio et remanebit medicina calida in duabus quintis gradus tercij. Cum si haberet medicina ex ℥ melle [?] componitur erit secundum hunc numerum et hoc pondus erit igitur frigiditas minor quinta proportionalitate unius partis et tercia quinte partis unius quod est valde parva proportio. Ergo ut huius medicine caliditas secundum gradus a caliditate sit minor secundum proportionem quantitate medio partis et tercia quartam unius partis.

Medicine	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis	Siccitatis	Humiditatis
Masticis	℥ ij	partes iiij	pars j	partes iiij	pars j
Corkori	℥ j	partes ij	pars ß	partes ij	pars ß
Balaustie	℥ j	partes ß	partes due	partes ij	pars ß
Harmel	℥ j	partes iiij	pars ß	partes viij	pars ß
Bublia	℥ ij	pars ß	pars j	partes viij	pars j
Nigelle	℥ ij	partes viij	pars j	partes viij	pars j
Euforbii	℥ j	partes viij	pars ß	partes viij	pars ß
Nasturcij	℥ j	partes viij	pars ß	partes viij	pars ß
Mellis	℥ j	partes xx	partes l	partes xx	partes l

Nec tamen fuit verificata gradum unius sed ex proprietate que est in alio gradus utrius caliditas atque frigiditas a suis gradibus quam in aliis sunt gradibus conficiantur ab aliis scilicet nunc pro in gradu tercio ex quantitate huius et septem unius et aliis que sunt in gradu secundo ex quantitate plus. Aliis quoque qui sunt in gradu pro ex quantitate gradus unius tercij caliditas et frigiditas a suis gradibus quam in aliis sunt gradibus conficiant aliis scilicet que sunt in secundo ex duplo et tercia unius et aliis que sunt in primo ex septuplo. Gradus quoque secundo caliditas et frigiditas conficiant ab aliis gradibus que sunt in primo ex triplo. Verificato vero hic tamen nullus gradus intendit enim ut caliditas frigiditate superet aut frigiditas caliditate et sic in aliis. Secundum ergo esse ullum habet ex gradibus tunc sumptis caliditas sit quinta eius frigiditas. Unde tunc medicina componitur ex equali et non equali numquam erit equalis. Erat ergo hoc.

Componitur ergo gradus tunc pro gradu que est medio ut ab eo temperatus.

Medicine	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
piperis	℥ j	partes viij	pars semis
ypoquistidos	℥ ij et vij	pars j et media vij	pars x

Nunc quoque medicine calide partes calide sunt viij et media septima frigide vero similiter et media septima.

Medicine	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
piperis	℥ j	partes viij	pars semis
Balaustie	℥ ij	partes ij et ß	partes viij et iiij vij

Nunc quoque medicine calide partes sunt decem et media et frigide similiter decem et media.

Medicine	pondera	Caliditatis	frigiditatis
piperis	℥ j	ptes viij	ps media
violarum	℥ xv	ptes iij et ʒ	ptes xv

ius videm[us] medicine ptes calid[itatis] sut xv et ʒ et frig[iditatis] xvj et media Com
posicio igitur gradus eius eo q[uod] i s[e]c[un]do venit c[om]plexio te[m]p[er]ata ut temperam[en]tu[m]

Medicine	pondera	Caliditatis	frigiditatis
Ozari	℥ j	ptes iiij	ps media
Buglosse	℥ ij et tercia	ptes j et ij 19	ptes iiij et ij medie

ius similiter medicine ptes calid[itatis] sut quinq[ue] et septa et frig[iditatis] quinq[ue] et septa
Composicio igitur gradus eius eo c[om]plexio te[m]p[er]ata i p[ri]mo gradu c[on]sistit ut temperam[en]tu[m]

Medicine	pondera	Caliditatis	frigiditatis
Galange	℥ j	ptes iiij	ps media
Mirabolanorum	℥ iiij	ptes ij et ʒ	ptes iij

ius itaque medicine composite ptes calid[itatis] sut vij et media frig[iditatis] vij et media
Composicio igitur secundo [illegible] i p[ri]mo gradu in venit

Medicine	pondera	Caliditatis	Siccitatis
Ambre	℥ j	ptes due	ptes ʒ
Bdellium	℥ iij	ps j et ʒ	ptes tres

ius similiter co[m]posite medicine calid[itatis] ptes sut tres et semis et sic tres et dimidia
[illegible] in p[ri]ncipio libri gradu co[m]posita fuerit signa i [illegible] composita [illegible]
[illegible] quas confuse disposita sunt ideo i hoc loco ad maiorem [illegible] hanc
subiu[n]xim[us] tabulam ut q[uo]d ibi dictu[m] est facilius i[n]telligatur

j	j	j
j	ij	iiij
ij	iij	iiij
iij	v	vj
ij	v	x
iij	viij	xviij

[illegible] gradum [illegible] est q[uod] [illegible]
voluit attendere [illegible] qualitatem augmentum
et [illegible] [illegible] i veniet calidissime Ca
veat [illegible] ne unquam calidis [illegible] reddat no[n] [illegible]
sent nec in gradu /

Explicit liber Alchindi de gradibus compositarum medicinarum Medicine Galieni composite
quas secundum Andromachum edidit i octava pte libri de ingenio tractatum

[illegible]	Medicine	Pondera	Calitatis	Siccitatis	humiditatis	Siccitatis
Frigidi et s[icci] in 2 gradu	Buglossa	ptes iiij	ps j	ptes iiij	ps j	ptes iiij
Calidi et sicci in 2 gradu	Mastix	ptes ij	ps j et tercia	tercia ps j	tercie ps ij	ps j et tercia
Calidi et sicci in 2 gradu	Mirre	ps j	ps due tercie	ps sexta	ps sexta	ps tercia ij
Calidi et sicci in 2 gradu	Mente	ps j	ptes ij tercie	ps septima	ps sexta	ps tercia ij

[illegible] huius medicine q[uod] i libro Galieni [illegible] tractatu[m] [illegible] i [illegible] autem
Andromachi [illegible] i tractatu s[ecundum] octavo [illegible] Alchindi autem [illegible]
[illegible] co[m]posita fuit [illegible] calidis [illegible]
[illegible] Quod [illegible] [illegible]
[illegible] erronea Et [illegible] medicina
[illegible] calidarum [illegible] hoc /

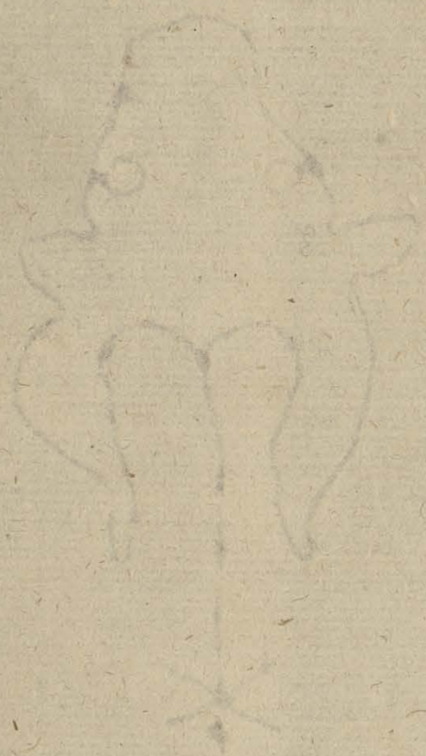

[illegible] pluuiale [illegible] nube [illegible]

An virtus lapidum [illegible] lapides nobiles [illegible] lapidum nobilium [illegible]

[illegible]

An adamantina [illegible]

[illegible]

An pluvie dulces [illegible]

[illegible]

An visus triplex [illegible]

[illegible]

[illegible]

Sit ergo [illegible]

Omnia quidem [illegible]

[illegible]